HE 105/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, jolla kumottaisiin voimassa oleva saman niminen laki. EU:n rahanpesusääntely on uudistettu kokonaisuudessaan ja uusi EU-sääntely korvaa aikaisemmat rahanpesua koskevat direktiivit. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön tarvittavilta osin EU:n uusi rahanpesun vastainen sääntely, eli EU:n rahanpesun torjuntaviranomaista koskeva asetus sekä rahanpesua koskeva asetus ja niin sanottu kuudes rahanpesudirektiivi.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin kansallisesta riskiarviosta, tilastoinnista, edunsaajarekisteristä, valvojien toimivaltuuksista ja yhteistyöstä sekä hallinnollisista seuraamuksista.

Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin säännöksiä, jotka koskevat muun muassa selvittelykeskuksen toimivaltuuksista ja tietojenvaihdosta.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, joilla pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin pankkitilirekistereitä koskevan sääntely, joka koskee muun muassa uusia vaatimuksia rekisterien tietosisällöstä.

Kaupparekisterilakiin ehdotetaan muutoksia, joilla laki yhteensovitettaisiin uuden lain edunsaajarekisteristä ehdotettujen säännösten kanssa ja osa kaupparekisterilain nykysääntelystä kumottaisiin päällekkäisenä uuteen lakiin ehdotettujen säännösten kanssa.

Lisäksi harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin ja rikosrekisterilakiin esitetään muutoksia, jotka edistäisivät viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja olisivat välttämättömiä viranomaisten kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi.

Ilmoitusvelvollisen omistajien ja perustajien luotettavuusselvitys laajennettaisiin koskemaan eräitä uusia tahoja uudessa laissa esitetyllä tavalla sekä maksulaitoslakiin esitettävillä muutoksilla, joka laajentaisi luotettavuusselvityksen myös ilman toimilupaa tarjoaville rekisteröityneiden maksupalvelun tarjoajille.

Ehdotuksessa esitetään lisäksi muutettaviksi 30 muuta lakia, joihin tehtäisiin pääasiassa lakiteknisiä muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 10.7.2027, jolloin rahanpesua koskevan asetuksen soveltaminen alkaa. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tietyt kuudennen rahanpesudirektiivin säännökset tulee kuitenkin saattaa voimaan kansallisesti jo aiemmin, mistä syystä esitetään voimassa olevaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, kaupparekisterilakia ja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia muutettaviksi siten, että edellä mainitut säännökset tulisivat voimaan jo 10.7.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
PERUSTELUT 8
1 Asian tausta ja valmistelu 8
1.1 Tausta 8
1.1.1 Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen 8
1.2 Valmistelu 10
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu 10
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu 13
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö 13
2.1 EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen lainsäädäntöpaketti 13
2.2 AMLA-asetus 14
2.2.1 AMLA-asetuksen pääasiallinen sisältö 14
2.3 Rahanpesuasetus 19
2.3.1 Yleistä 19
2.3.2 Rahanpesuasetuksen liikkumavara 20
2.3.3 Rahanpesuasetuksen pääasiallinen sisältö 22
2.4 Kuudes rahanpesudirektiivi 51
2.4.1 Kuudennen rahanpesudirektiivin pääasiallinen sisältö 51
2.4.2 Kuudennen rahanpesudirektiivin liikkumavara 52
2.5 Rahoitustietodirektiivin muutos 73
3 Nykytila ja sen arviointi 74
3.1 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen Suomessa 74
3.2 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva EU-sääntely 80
3.3 Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntely 80
3.3.1 Rahanpesulaki 80
3.3.2 Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettu laki 89
3.3.3 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä 89
3.3.4 Kaupparekisterilaki 91
3.3.5 Laki Finanssivalvonnasta 92
3.3.6 Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi 92
3.3.7 Vakuutusyhtiölaki 92
3.3.8 Laki luottolaitostoiminnasta 93
3.3.9 Maksulaitoslaki 93
3.3.10 Sijoituspalvelulaki, laki vaihtoehtorahaston hoitajista, sijoitusrahastolaki, laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä laki osakesäästötilistä 93
3.3.11 Arpajaislaki ja rahapelilaki 93
3.3.12 Päästökauppalaki 94
3.3.13 Rikoslaki 94
3.3.14 Muut lait 95
3.3.15 Asianajosalaisuutta koskeva sääntely 95
3.4 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavat viranomaiset 99
3.5 Ilmoitusvelvolliset 100
3.6 Kansalliset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviot 100
3.7 Financial Action Task Force - FATF 101

3.8 Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes....103
4 Tavoitteet....104
5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset....105
5.1 Keskeiset ehdotukset....105
5.1.1 Soveltamisala....105
5.1.2 Rahanpesun estämisen valvojat ja huolehtimisvelvolliset....106
5.1.3 Rahanpesun kansallinen riskiarvio....108
5.1.4 Edunsaajarekisteri ja eräiden oikeushenkilöiden tosiasialliset edunsaajat....108
5.1.5 Rahanpesun estämisen valvonta....108
5.1.6 Rahanpesun valvontarekisteri....109
5.1.7 Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettu laki....109
5.1.8 Rahanpesun selvittelykeskusta koskeva laki....110
5.1.9 Kaupparekisterilaki....110
5.1.10 Muut lait....110
5.2 Säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia....111
5.2.1 Kuudennen rahanpesudirektiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön....111
5.2.2 Muutetun rahoitustietodirektiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön....113
5.3 Pääasialliset vaikutukset....113
5.3.1 Yhteenveto vaikutuksista....113
5.3.2 Komission vaikutustenarviointi....114
5.3.3 Taloudelliset vaikutukset....116
5.3.3.1 Vaikutukset julkiseen talouteen....116
5.3.3.2 Vaikutukset kansantalouteen....122
5.3.3.3 Taloudelliset vaikutukset yrityksille....123
5.3.3.4 Vaikutukset kotitalouksiin ja kuluttajiin....130
5.3.3.5 Vaikutukset Finanssivalvonnalle....132
5.3.4 Muut yritysvaikutukset....132
5.3.5 Vaikutukset yhdistyksiin ja säätiöihin....134
5.3.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset....134
5.3.6.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset....134
5.3.6.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....136
5.3.6.3 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset....139
5.3.6.4 Vaikutukset tietosuojaan....140
5.3.6.5 Vaikutukset rikoksentorjuntaan ja turvallisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen....143
6 Muut toteuttamisvaihtoehdot....145
6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset....145
6.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot....153
7 Lausuntopalaute....156
7.1 Lausuntokierroksen lausuntopalaute....156
7.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto....174
7.3 Oikeuskanslerin ennakkotarkastus....175
8 Säännöskohtaiset perustelut....176

8.1 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 176
8.2 Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta 253
8.3 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä 277
8.4 Kaupparekisterilaki 293
8.5 Vakuutusyhtiölaki 295
8.6 Laki luottolaitostoiminnasta 295
8.7 Laki Finanssivalvonnasta 295
8.8 Maksulaitoslaki 298
8.9 Sijoituspalvelulaki 299
8.10 Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi 299
8.11 Päästökauppalaki 300
8.12 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä 300
8.13 Laki asianajajista 300
8.14 Laki panttilainauslaitoksista 300
8.15 Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista 300
8.16 Sijoitusrahastolaki 301
8.17 Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta 301
8.18 Laki rahoitusvakausviranomaisesta 301
8.19 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta 301
8.20 Kaupparekisterilaki 306
8.21 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä 306
8.22 Rahapelilaki 307
8.23 Kuluttajansuojalaki 307
8.24 Luottotietolaki 307
8.25 Laki sakon täytäntöönpanosta 307
8.26 Laki raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla 308
8.27 Laki raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla 308
8.28 Laki osakesäästötilistä 308
8.29 Vakuutussopimuslaki 308
8.30 Laki verotusmenettelystä 309
8.31 Laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta 309
8.32 Ulosottokaari 309
8.33 Yritys- ja yhteisötietolaki 309
8.34 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 309
8.35 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 310
8.36 Laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä 311
8.37 Laki kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä 311
8.38 Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä 311
8.39 Laki valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä 311
8.40 Laki luotonostajista ja luotonhallinnoijista 311
8.41 Rikosrekisterilaki 311
9 Lakia alemman asteinen sääntely 312

10 Voimaantulo 314
11 Toimeenpano ja seuranta 314
12 Suhde muihin esityksiin 315
12.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä 315
12.2 Suhde talousarvioesitykseen 316
13 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 316
13.1 Merkittävä julkisen vallan käyttö ja hallinnolliset rahamääräiset seuraamukset 316
13.2 Omaisuuden suoja 318
13.3 Yksityiselämän suoja 321
13.4 Oikeusturva 335
13.5 Julkisen vallan käyttö ja toimielinten yleiset perusteet 337
13.6 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate 338
LAKIEHDOTUKSET 340
1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 340
2. Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta 383
3. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta 392
4. Laki kaupparekisterilain muuttamisesta 400
5. Laki vakuutusyhtiölain 6 luvun 13 §:n kumoamisesta 402
6. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta 402
7. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta 403
8. Laki maksulaitoslain muuttamisesta 407
9. Laki sijoituspalvelulain 12 luvun 3 §:n kumoamisesta 408
10. Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 8 §:n muuttamisesta 408
11. Laki päästökauppalain 69 ja 90 §:n muuttamisesta 409
12. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta 410
13. Laki asianajajista annetun lain 6 §:n muuttamisesta 410
14. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 28 ja 40 §:n muuttamisesta 411
15. Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 12 luvun 8 §:n kumoamisesta 411
16. Laki sijoitusrahastolain 10 ja 26 luvun muuttamisesta 412
17. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 3 §:n kumoamisesta 412
18. Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta 413
19. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta 413
20. Laki kaupparekisterilain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 418
21. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 419
22. Laki rahapelilain 20 §:n muuttamisesta 420
23. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta 420
24. Laki luottotietolain 19 §:n muuttamisesta 422
25. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 422
26. Laki raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta 423

27. Laki raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta....424
28. Laki osakesäästötilistä annetun lain muuttamisesta....425
29. Laki vakuutussopimuslain 6 a ja 16 §:n muuttamisesta....426
30. Laki verotusmenettelystä annetun lain 23 a §:n muuttamisesta....427
31. Laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain 32 §:n muuttamisesta....427
32. Laki ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n muuttamisesta....428
33. Laki yritys- ja yhteisötietolain 16 §:n muuttamisesta....428
34. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta....429
35. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 38 §:n 2 momentin 4 kohdan kumoamisesta....430
36. Laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain 2 b §:n muuttamisesta....430
37. Laki kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta....431
38. Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta....431
39. Laki valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetun lain 24 §:n kumoamisesta....432
40. Laki luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain 22 §:n muuttamisesta....432
41. Laki rikosrekisterilain 4 §:n muuttamisesta....433
LIITE....435
RINNAKKAISTEKSTIT....435
2. Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta....435
3. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta....454
4. Laki kaupparekisterilain muuttamisesta....469
6. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta....475
7. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta....477
8. Laki maksulaitoslain muuttamisesta....484
10. Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi 8 §:n muuttamisesta....486
11. Laki päästökauppalain 69 ja 90 §:n muuttamisesta....487
12. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta....488
13. Laki asianajajista annetun lain 6 §:n muuttamisesta....489
14. Laki panttilainauslaitoksista annetun lain 28 ja 40 §:n muuttamisesta....490
16. Laki sijoitusrahastolain 10 ja 26 luvun muuttamisesta....491
18. Laki rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta....493
19. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta....494
20. Laki kaupparekisterilain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta....504
21. Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta....505
22. Laki rahapelilain 20 §:n muuttamisesta....506
23. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta....507

24. Laki luottotietolain 19 §:n muuttamisesta 509
25. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....510
26. Laki raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta 511
27. Laki raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta.....513
28. Laki osakesäästötilistä annetun lain muuttamisesta 515
29. Laki vakuutussopimuslain 6 a ja 16 §:n muuttamisesta 516
30. Laki verotusmenettelystä annetun lain 23 a §:n muuttamisesta 517
31. Laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain 32 §:n muuttamisesta 518
32. Laki ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n muuttamisesta 519
33. Laki yritys- ja yhteisötietolain 16 §:n muuttamisesta.....520
34. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta 521
36. Laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain 2 b §:n muuttamisesta 523
37. Laki kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta 524
38. Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta 525
40. Laki luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....525
41. Laki rikosrekisterilain 4 §:n muuttamisesta.....526

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.1.1 Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen

Rahanpesu

Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen muodostavat huomattavan ongelman rahoitusjärjestelmälle, jonka seurauksena voi olla vakavia talouden, rahoitusmarkkinoiden ja yhteiskunnan vakauteen liittyviä ongelmia. Seuraukset voivat ilmetä taloudellisina vaikutuksina, kuten kansainvälisten pääomavirtojen häiriöinä. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen voivat heikentää luottamusta rahoitusjärjestelmään, mikä voi johtaa pääomien poistumiseen maasta ja vaikeuttaa ulkomaisten sijoitusten saamista. Epävarmuus ja riskien kasvu voivat vähentää kotimaisten ja ulkomaisten sijoitusten määrää, mikä hidastaa talouskasvua. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen voivat heikentää talouden kilpailukykyä ja kasvunäkymiä. Rahanpesu on usein yhteydessä muihin rikollisiin toimintoihin, kuten huumekauppaan ja ihmiskauppaan. Sen salliminen voi johtaa rikollisuuden lisääntymiseen ja yhteiskunnallisen epävakauden kasvuun, mikä voi heikentää luottamusta oikeusvaltioon ja lisätä poliittista epävakautta.

Epäilyttävän toiminnan leviäminen voi estää rehellisiä toimijoita osallistumasta markkinoille ja rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen yhdistetty mainehaitta voi vahingoittaa maan taloudellista mainetta ja heikentää sen vetovoimaa sijoituskohteena.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tehoton estäminen voi heikentää kansalaisten ja muiden sidosryhmien luottamusta rahoituslaitoksiin ja koko järjestelmään. Rahanpesuun liittyvä rikollisuus voi vaikuttaa negatiivisesti rahoituslaitosten vakauteen ja lisätä riskiä niiden toiminnan keskeytymiselle. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa 20.6.2023 ”Vahva ja välittävä Suomi” todetaan, että hallitus ryhtyy estämään lainsäädännöllisin toimin rahanpesua ja tehostaa erityisesti rahanpesuun liittyvää rikoshyödyn takaisinsaamista.

Rahanpesulla tarkoitetaan rikoslain (39/1889) 32 luvun 6 §:n mukaista toimintaa, jossa rikoksella hankitut varat pyritään kierrättämään laillisen maksujärjestelmän läpi varojen tosiasiallisen luonteen, alkuperän tai omistajien peittämiseksi tai häivyttämiseksi. Rahanpesu edellyttää esirikosta, pyrkimyksenä on peittää varojen tosiasiallinen luonne, alkuperä tai omistajat. Esirikos voi olla mikä tahansa rangaistavaksi säädetty teko, josta on koitunut tekijälle taloudellista hyötyä. Rahanpesua on tällaisten varojen vastaanottaminen, käyttäminen, muuntaminen, luovuttaminen, siirtäminen, välittäminen tai hallussapito. Henkilöllä pitää olla rahanpesutarkoitus eli tarkoitus hankkia hyötyä, avustaa rikoksentekijää tai peittää omaisuuden laiton alkuperä. Rahanpesua on myös se, että peittää ja häivyttää rikoksella saadun omaisuuden todellista luonnetta, alkuperää, sijaintia tai siihen kohdistuvia määräämistoimia tai oikeuksia.

Rahanpesu katsotaan vakiintuneesti kolmivaiheiseksi prosessiksi, joka jakautuu sijoittamiseen, häivyttämiseen ja integrointiin. Aluksi varat tuodaan laillisen rahoitusjärjestelmän piiriin esimerkiksi käteistalletuksina. Tämän jälkeen laiton alkuperä pyritään häivyttämään esimerkiksi monimutkaisilla transaktioilla. Rahoja esimerkiksi liikutellaan useiden tilien ja useiden maiden kautta kauemmaksi niiden alkuperästä. Lopulta varat integroidaan takaisin osaksi laillista taloutta (Hyttinen Tatu, Rahanpesu ja rikosvastuu, Alma Talent, 2021, s. 24.).

Estämällä rahanpesua voidaan estää myös muuta rikollisuutta, koska rahanpesijä saattaa rahoittaa varoilla uusia rikoksia. Rahanpesu on usein osa järjestäytynyttä ja kansainvälistä rikollisuutta. Rahanpesu voi uhata rahoitusjärjestelmän vakautta, luotettavuutta ja kilpailukykyä. Epävakaus voi nostaa esimerkiksi lainojen, maksuliikenteen ja vakuutusten kustannuksia ja vaikutukset voivat heijastua talouteen laajemminkin.

Financial Action Task Forcen, jäljempänä *FATFin* mukaan on mahdotonta arvioida tarkasti, kuinka paljon rahaa pestään vuosittain. Esimerkiksi UNODC on kuitenkin arvioinut, että vuosittain rahaa pestään noin 2–5 prosenttia koko maailman bruttokansantuotteesta. Mikäli ilmiön oletetaan olevan yhtä laaja kansallisesti kuin muualla maailmassa, on rahanpesun kohteena olevien varojen kokonaismäärä Suomessa vuosittain noin 5,3–13,4 miljardia euroa.

Syyskuussa 2017 Europol varoitti, että 0,71–1,28 prosenttia EU:n vuotuisesta bruttokansantuotteesta ”havaitaan syyllistyneen epäilyttävään taloudelliseen toimintaan”[1]. Pelkästään vuonna 2019 kyse oli EU:n rahoitusjärjestelmän ja talouden kautta tapahtuvasta epäilyttävästä toiminnasta ja liiketoimista, joiden arvo oli 117–210 miljardia euroa. Arvion mukaan epäilyttävistä liiketoimista vain pieni osa havaitaan, noin kaksi prosenttia epäilyttäviin liiketoimiin liittyvästä omaisuudesta jäädytetään ja lopulta vain yksi prosentti takavarikoidaan, jolloin rikolliset voivat investoida rikollisen toimintansa laajentamiseen ja lopulta soluttautua lailliseen talouteen.[2]

Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamisessa on kyse varojen hankkimisesta tai keräämisestä terroristiseen tarkoitukseen. Rahaa hankitaan tai kerätään terroristista rikosta varten, varat voivat olla laillista tai laitonta alkuperää. Terroristisen rikoksen rahoittaminen ja terrorismin rahoittaminen on määritelty rangaistavaksi rikoslain 34 a luvussa. Terrorismia rahoitetaan pääosin laillisista lähteistä saaduilla varoilla, ja rahaliikenne tapahtuu tilisiirroin, käteisellä tai rahanvälityspalveluiden välityksellä. Rahaliikennettä voi tapahtua useiden eri maiden välillä.

Yksittäisen terroristi-iskun kustannukset suhteessa sen aiheuttamiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kustannuksiin voivat olla pienet. Terroristisen teon suunnitteluun liittyvät kustannukset saattavat sisältää ainoastaan tekijöiden värväykseen ja koulutukseen sekä materiaalihankintoihin liittyviä kuluja. Lontoon vuoden 2005 pommi-iskujen kustannusten arvioidaan olleen noin 10 000 euroa, Madridin junaiskujen kustannusten noin 8 000 euroa ja New Yorkin vuoden 2001 iskujen kustannukset noin 400 000 euroa.

Terrorismin torjumiseksi ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi voidaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistaa varojen jäädytys siten kuin varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa (325/2013) säädetään. Varojen jäädyttämisen tarkoituksena on estää päätöksen kohdetta kanavoimasta varoja terroristiseen tarkoitukseen.

Terrorismin torjumiseksi ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi määrätään myös pakotteita, jotka tarkoittavat käytännössä nimettyihin tahoihin kohdistuvia taloudellisen tai muun yhteistyön rajoituksia. Pakotteilla pyritään vaikuttamaan toimintaan, jonka katsotaan olevan uhka esimerkiksi turvallisuudelle. Terrorismin torjunnassa pakotteet voivat olla esimerkiksi

[1] Europol Financial Intelligence Group, From suspicion to action, 2017
[2] Europol, Criminal Asset Recovery in the EU

varojen jäädyttämistä tarkoittavia finanssipakotteita. Ulkoministeriö listaa verkkosivuillaan muun muassa terrorismin vastaisia pakotteita.

Suomessa tuomioistuinkäsittelyssä on toistaiseksi ollut vain kaksi terrorismin rahoittamista koskevaa tapausta, joista ensimmäinen liittyi al-Shabaabin rahoittamiseen. Tapauksessa Helsingin käräjäoikeus tuomitsi syytetyt ehdolliseen vankeuteen, mutta Helsingin hovioikeus hylkäsi syytteet terrorismin rahoittamisesta ja muista terroristisista rikoksista (Helsingin hovioikeus 23.3.2016, R 15/526). Hovioikeus hylkäsi syytteet, sillä tekoaikana voimassa ollut lainsäädäntö edellytti, että vastaajien tuli pitää varmana tai täysin selvänä, että heidän keräämänsä tai lähettämänsä varat käytetään tiettyjen terrorismirikosten tekemiseen, vaikka tällaista rikosta ei tosiasiassa olisikaan tehty. Lakia on sittemmin muutettu niin, että terroristiryhmän niin sanottu yleisrahoittaminen on kriminalisoitu. Vuonna 2025 nostettiin yksi syyte yhtä henkilöä vastaan terroristiryhmän toimintaan osallistumisesta siten, että yksi osallistumisteoista koski varojen hankkimista eli rahoittamista. Kyseisessä asiassa esitettiin vaihtoehtoinen syyte terrorismirikoksen rahoittamisesta ja viimesijainen syyte terroristiryhmän rahoittamisesta. Päijät-Hämeen käräjäoikeus tuomitsi 1.9.2025 (R 729/2025/1659) vastaajan ensisijaisen syytteen mukaisesta myös varojen keräämisestä terroristiryhmille. Tuomio ei ole lainvoimainen. Rahanpesun selvittelykeskuksen 26.4.2021 julkaistussa selvityksessä ”Terrorismin rahoittamiseen liittyvät tuomiot Euroopassa 2015–2020 - julkinen lyhennelmä”-raportista on katsottu, että syynä tuomioiden ja tapausten puuttumiseen voi olla rikoslain terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistö, esitutkinnan käynnistämisen kynnys terrorismirikoksissa sekä haasteet näytön ja todisteiden keräämisessä kansainvälisesti.

Lotta Järvisen ja Juha Saarisen vuoden 2021 artikkelissa “*Crime and Punishment: Jihadist Financing and Criminal Accountability in Finland*” todetaan, että 2010-luvulla jihadistien rahoitus Suomessa on yleistynyt ja monipuolistunut. Artikkelissa on tunnistettu ainakin kolme erilaista jihadistien rahoitustapaa Suomessa. Ensinnäkin varoja on kerätty ja siirretty ulkomailla sijaitsevilla konfliktialueilla toimiville aseistetuille jihadistiryhmille. Toiseksi Syyriaan ja Irakiin matkustavat vierastaistelijat ovat rahoittaneet matkansa ja varusteensa itse osittain laittomin keinoin, ja ainakin yhdessä tapauksessa he ovat myös siirtäneet varoja ryhmänsä hyödyksi. Lisäksi Suomessa on kerätty varoja, jotka on siirretty jihadistiseen toimintaan osallistuville henkilöille ulkomaille.

Keväällä 2025 keskusrikospoliisi tutki kolmen Suomessa oleskelleen henkilön osallistumista radikaali-islamistisen ISIS-järjestön toimintaan. Lisäksi keskusrikospoliisi tutkii neljän henkilön osallisuutta terroristisiin rikoksiin kokonaisuudessa, jossa on kyse epäillystä nigerialaisseparatistisesta toiminnasta.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Valtioneuvosto antoi kesällä 2020 selvityksen eduskunnalle (E 67/2020 vp) komission toimintasuunnitelmasta koskien kokonaisvaltaista EU:n toimintapolitiikkaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Kirjelmässä kuvailtiin komission toimintasuunnitelman pääasiallinen sisältö ja taloudelliset vaikutukset. Toimintasuunnitelmassa esitettiin EU-tason toimenpiteitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien EU:n sääntöjen noudattamisen, valvonnan ja koordinaation parantamiseksi.

Toimintasuunnitelmassa esitettiin kuusi osa-aluetta, joilla unionin toimenpiteet olisivat tarpeen järjestelmän kehittämiseksi:

- EU:n nykyisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen,

- EU:n yhteisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntelyn laatiminen,

- EU:n tasoisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmän toteuttaminen,

- Kansallisille rahanpesun selvittelykeskuksille tarkoitetun koordinointi- ja tukimekanismin perustaminen,

- Unionin tason rikosoikeudellisten säännösten täytäntöönpano ja tietojenvaihdon tehostaminen,

- EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan toimintapolitiikan kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen.

Euroopan unionin neuvoston joulukuussa 2019 ja marraskuussa 2020 hyväksymissä päätelmissä neuvosto näki komission tavoin tarpeelliseksi rahanpesun estämisjärjestelmän kehittämisen ja tehokkuuden parantamisen. Myös Euroopan parlamentti antoi syyskuussa 2019 ja heinäkuussa 2020 päätöslauselmat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehokkuuden tarpeellisuudesta. Komission toimintasuunnitelman julkistamisen jälkeisessä julkisessa konsultaatiossa eri sidosryhmät jakoivat niin ikään laajasti komission näkemykset olemassa olevista ongelmista ja hahmotelluista keinoista niihin vastaamiseksi.

Komissio antoi 20.7.2021 neljä lainsäädäntöehdotusta vuoden 2020 toimintasuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi siltä osin, kuin niiden toteutuminen edellyttää olemassa olevan lainsäädännön muuttamista:

- asetusehdotus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, COM(2021) 420 final,

- direktiiviehdotus jäsenvaltioissa toteutettavista toimenpiteistä rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen ja direktiivin (EU) 2015/849 kumoamisesta, COM(2021) 423 final,

- asetusehdotus varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista (uudelleenlaadinta), COM(2021) 422 final, jäljempänä *maksun tiedot - asetuksen muutosasetus*,

- asetusehdotus eurooppalaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisviranomaisen perustamisesta, COM(2021) 421 final.

Samana päivänä annettiin lisäksi ehdotus säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1153, jäljempänä *rahoitustietodirektiivi*, muutoksesta, COM(2021) 429 final.

Ehdotusten käsittely neuvoston rahoituspalvelutyöryhmässä aloitettiin 22.7.2021. Rahoitustietodirektiivin muutosta käsiteltiin neuvoston lainvalvontatyöryhmässä. Valtioneuvosto laati rahanpesun estämistä koskevista ehdotuksista eduskunnalle kirjelmän (U

42/2021 vp), jossa todettiin, että valtioneuvosto kannatti komission asetus- ja direktiiviehdotuksia EU:n rahanpesusääntelyn yhdenmukaistamisesta ja kehittämisestä. Ehdotukset sisältävät nykysääntelyyn nähden tarkennuksia viranomaisten toimivaltuuksien, yhteistyön ja tiedonvaihdon osalta, mikä on keskeistä järjestelmän tehokkuuden varmistamiseksi. Valtioneuvosto piti tärkeänä, että tulevissa neuvotteluissa huomioidaan ilmoitusvelvollisten keskinäistä tiedonvaihtoa sekä ilmoitusvelvollisten ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevien säännösten keskeinen merkitys osana tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoimintaa. Valtioneuvoston mielestä oli tärkeää varmistua siitä, että sääntely noudattaa EU:n tietosuojasääntelyä ja kunnioittaa perus- ja ihmisoikeuksia. Valtioneuvosto piti myös tarpeellisena komission aikomusta pyytää Euroopan tietosuojavaltuutetulta lausunto sen varmistamiseksi, että ehdotukset ovat yhteensopivia tietosuojaan liittyvien vaatimusten kanssa.

Rahoitustietodirektiivin muutoksesta valtioneuvoston laati eduskunnalle kirjelmän (U 62/2021 vp), jossa todettiin, että valtioneuvosto suhtautui lähtökohtaisesti myönteisesti komission direktiiviehdotukseen rahoitustietodirektiivin muuttamiseksi liittyen pankkitilirekisterien yhteenliittämiseen keskitetyn yhteyspisteen kautta. Valtioneuvosto kannatti sitä, että jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille luodaan työkalu selvittää ja puuttua tehokkaammin rikollisuuden rahoittamiseen rajat ylittävissä tapauksissa ja katsoi, että on tärkeää, että rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn takavarikoinnin osuutta EU:ssa voitaisiin kasvattaa nykyisestä. Talousrikosten selvittämisessä ja rikoshyödyn takavarikoinnissa keskeisessä asemassa ovat pankkitilitiedot ja rajat ylittävissä tapauksissa on keskeistä saada selville, mikä taho on muussa kuin tutkintaa suorittavassa jäsenvaltiossa olevan pankkitilin haltija. Valtioneuvosto piti olennaisena sitä, että ehdotus mahdollistaisi toimivaltaisten viranomaisten suoran ja välittömän pääsyn toisissa jäsenvaltioissa oleviin pankkitilitietoihin ja edistäisi siten talousrikosten selvittämistä ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä.

Neuvottelujen jatkuessa ja neuvoston kannan täsmentyessä ehdotuksista annettiin jatkokirjelmä (UJ 37/2022 vp), jossa kuvailtiin neuvottelutilannetta keskeisten ehdotusten osalta ja täsmennettiin Suomen kantoja. Neuvottelut säädösehdotuksista saatiin päätökseen 2023–2024. Maksun tiedot -asetuksen muutosasetus implementointiin kansalliseen sääntelyyn hallituksen esityksellä laiksi kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 31/2024 vp) esitettyjen muutosten yhteydessä, jotka tulivat pääasiassa voimaan 30.6.2024. EU:ssa hyväksyttiin vuonna 2024 neljä uutta säädöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1640 jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta ja kumoamisesta (jäljempänä *kuudes rahanpesudirektiivi*),

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1624 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen (jäljempänä *rahanpesuasetus*),

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1620 rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta (jäljempänä *AMLA-asetus*) sekä

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1654 direktiivin 2019/1153 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse toimivaltaisten viranomaisten pääsystä

keskitettyihin pankkitilirekistereihin yhteenliittämisjärjestelmän kautta ja teknisistä toimenpiteistä tilitapahtumatietojen käytön helpottamiseksi (jäljempänä *rahoitustietodirektiivin muutos*).

Edellä mainitut säädökset julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 19.6.2024. Rahanpesuasetus, kuudes rahanpesudirektiivi ja rahoitustietodirektiivin muutos ovat tulleet voimaan 9.7.2024 ja AMLA-asetus 26.6.2024. Rahanpesuasetusta sovelletaan pääosin 10.7.2027 lähtien, ja kuudennen rahanpesudirektiivin osalta jäsenvaltioiden tulee pääosin saattaa direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2027. Kuudennen rahanpesudirektiivin artiklat 11, 12, 13 ja 15, jotka koskevat tosiasiallisia edunsaajia, tulee kuitenkin panna kansallisesti täytäntöön viimeistään 10.7.2026 ja artikla 18, joka koskee keskitettyä yhteyspistettä kiinteistötietoja varten, viimeistään 10.7.2029. Rahoitustietodirektiivin muutoksen osalta jäsenvaltioiden tulee täytäntöönpanna sen edellyttämät muutokset kansallisesti 10.7.2027 mennessä. AMLA-asetuksen osalta asetusta sovelletaan osin 1.7.2025 lähtien, kuitenkin niin, että AMLAn perustamiseen ja hallinnointiin liittyviä 1, 4, 49, 53, 54, 55, 57–66, 68–71, 100, 101 ja 107 artiklaa sovelletaan 26.6.2024 lähtien ja Euroopan pankkiviranomaista (European Banking Authority, jäljempänä *EBA*) koskevaa 103 artiklaa sovelletaan 31.12.2025 lähtien.

Uusi EU:n rahanpesusääntely korvaa aikaisemmat rahanpesudirektiivit ja asettaa muutostarpeita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaan kansalliseen sääntelyyn. Suoraan sovellettavan asetustasoisen sääntelyn kanssa ei saa olla päällekkäistä tai ristiriidassa olevaa kansallista sääntelyä. Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää yksityiskohtaisempaa sääntelyä verrattuna aikaisempiin direktiiveihin muun muassa kansallisesta riskiarviosta ja tilastointivelvoitteista, pankkitilitietoja koskevista rekisteistä ja tosiasiallisia edunsaajatietoja koskevista rekistereistä sekä valvonnasta.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti työryhmän ajalle 10.5.2024–30.6.2025 valmistelemaan hallituksen esityksen. Työryhmässä olivat jäseninä edustajat valtiovarainministeriön rahoitusmarkkina- ja vero-osastolta, sisäministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Etelä-Suomen aluehallintovirastosta, Finanssivalvonnasta, rahanpesun selvittelykeskuksesta, Patentti- ja rekisterihallituksesta, Poliisihallituksesta ja Poliisihallituksen arpajaishallinnosta, suojelupoliisista, Tietosuojavaltuutetun toimistosta, Tullista, Ulosottolaitoksesta, Verohallinnosta, Suomen Asianajajista sekä Finanssiala ry:stä.

Työryhmän tehtävänä oli valmistella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sääntelyn kokonaisuudistamiseksi hallituksen esitys, jolla täytäntöönpannaan AMLA-asetus, rahanpesuasetus, kuudes rahanpesudirektiivi ja rahoitustietodirektiiviin tehdyt muutokset. Lisäksi työryhmän mandaatissa oli valtuus arvioida myös muita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sääntelyä koskevia muutostarpeita ja sisällyttää niitä koskevia muutosehdotuksia valmisteltavaan hallituksen esitykseen.

Työryhmän ja hallituksen esityksen jatkovalmistelun asiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa vm.fi/hankkeet tunnuksella VM053:00/2024.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen lainsäädäntöpaketti

EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisella lainsäädäntöpaketilla, joka koostuu AMLA-asetuksesta, rahanpesuasetuksesta, kuudennesta rahanpesudirektiivistä sekä rahoitustietodirektiivin muutoksesta, pyritään vahvistamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa unionin kehystä. Rahanpesurikos ja sen esirikokset on määritelty rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2018/1673. Unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvat talousrikokset, jotka ovat myös rahanpesun esirikoksia, on määritelty unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371. Lisäksi terrorismin rahoittamisesta muodostuva rikos on määritelty terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/541, joten lainsäädäntöpaketissa ei määritellä rahanpesua ja sen esirikoksia eikä terrorismin rahoittamista. Lainsäädäntöpaketin tarkoituksena on huomioida FATFin suositukset ja niihin tehdyt muutokset niin, että EU-sääntely olisi yhdenmukaista FATFin suositusten kanssa. FATFin jäsenten näkemys EU-sääntelyn yhdenmukaisuudesta FATFin suositusten kanssa selvenee, kun EU-jäsenvaltiot ovat FATFin arvioitavina uudella jo käynnissä olevalla maa-arviointikierroksella. Tarkoituksena on, että uudella arviointikierroksella FATFin EU-jäsenvaltioita arvioitaisiin aikaisempaa yhdenmukaisemmin EU-tasolla harmonisoidun sääntelyn osalta.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntelyn perusperiaatteet säilyvät uuden EU-sääntelyn myötä samoina – ilmoitusvelvollisten on tunnistettava asiakkaansa ja tosiasialliset edunsaajat ja arvioitava toimintaansa ja asiakkaisiinsa liittyvät riskit. Epäilyttävistä liiketoimista ilmoitusvelvollisten tulee tehdä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle. Uutta sääntelyssä on erityisesti säännösten asetuspohjaisuus, uusi EU:n rahanpesun torjuntaviranomainen ja sen kohdistama suora valvonta riskillisimpiin ilmoitusvelvollisiin, sääntelyn yksityiskohtaisuus ja vielä valmisteltavana olevan alemman asteisen suoraan sovellettavan EU-sääntelyn suuri määrä.

2.2 AMLA-asetus

2.2.1 AMLA-asetuksen pääasiallinen sisältö

AMLA-asetuksen tarkoituksena on tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyviä unionin rahoitusjärjestelmän toimia perustamalla yhdenmukaistettujen sääntöjen täytäntöönpanosta tällä alalla vastaava viranomainen, Anti-Money Laundering Authority eli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaviranomainen, jäljempänä *AMLA*, jonka on noudatettava yhdenmukaistettua lähestymistapaa, jotta voidaan vahvistaa unionin nykyistä ennaltaehkäisevää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan kehystä ja erityisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan valvontaa sekä rahanpesun selvittelykeskusten välistä yhteistyötä. Yhdenmukaisella lähestymistavalla on tarkoitus vähentää eroja kansallisessa lainsäädännössä ja valvontakäytännöissä, ja ottaa käyttöön rakenteita, joilla edistetään määrätietoisesti sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.

AMLAn perustamisella pyritään varmistamaan sellaisten ilmoitusvelvollisten tehokas ja riittävä valvonta, joista aiheutuu suuri rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvä riski, vahvistaa

yhteisiä lähestymistapoja kaikkien muiden ilmoitusvelvollisten valvonnassa ja helpottaa rahanpesun selvittelykeskusten yhteisiä analyyseja ja niiden välistä yhteistyötä.

AMLAlla on kaksi pääasiallista toiminta-aluetta: rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonta ja kansallisten rahanpesun selvittelykeskusten tukeminen. AMLAn toimialasta, tehtävistä ja valtuuksista säädetään AMLA-asetuksella, joka on sellaisenaan sovellettavaa sääntelyä. AMLA on velvollinen noudattamaan toiminnassaan EU:n rahanpesunsääntelyä koskevia säännöksiä ja niihin perustuvia alemman asteisia säännöksiä sekä siltä osin kuin vaatimukset sisältyvät kuudenteen rahanpesudirektiiviin, AMLA on velvollinen soveltamaan kansallista lainsäädäntöä, jolla kuudes rahanpesudirektiivi on jäsenvaltiossa pantu täytäntöön.

Asetuksessa luodaan eurooppalainen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan valvontajärjestelmä, jossa AMLA ja kansalliset valvontaviranomaiset tekevät yhteistyötä. AMLAlla on myös keskeinen rooli rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismista vastaavana tahona.

AMLAlla on käytössään pääosin samat tarkastus-, tietojensaanti- ja sanktiointioikeudet kuin kansalliselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontaviranomaiselle on säädetty rahanpesuasetuksessa ja kuudennessa rahanpesudirektiivissä. Rahanpesuntorjuntaviranomaiselle on asetuksen 6 artiklassa annettu tehtäviensä hoitamiseksi valtuudet suoraan valvontaan valittujen ilmoitusvelvollisten, valvojien ja valvontaviranomaisten sekä rahanpesun selvittelykeskusten osalta. Valituilta ilmoitusvelvollisilta ja kolmansilta, ulkoistettuja tehtäviä tai toimintoja hoitavilta tahoilta AMLA voi pyytää tietoja tehtäviensä suorittamiseksi. Se voi myös kohdistaa tutkimuksia ja tehdä tarkastuksia valituissa ilmoitusvelvollisissa. AMLA voi myös määrätä hallinnollisia ja taloudellisia seuraamuksia.

Valvojilta ja valvontaviranomaisilta AMLA voi pyytää tietoja, asiakirjoja ja selvityksiä, antaa niille ohjeita ja suosituksia, toimia sovittelijana ja ratkaista valvojien välisiä erimielisyyksiä. Rahanpesun selvittelykeskuksien tulee antaa AMLAlle sen pyytäessä mm. muita kuin operatiivisia tietoja ja analyysejä, selvittelykeskuksien tehtäviin ja toimintaan liittyviä tietoja ja tilastoja sekä analyysien käynnistämiseen, toteuttamiseen ja koordinointiin tarvittavia tietoja.

Asetuksen noudattamisen ja yhteisen valvontakäytännön luomiseksi asetuksessa annetaan AMLAlle oikeus antaa valvontamenettelyjä täydentäviä säännöksiä, kuten tekniset sääntelystandardit 49 artiklassa ja tekniset täytäntöönpanostandardit 53 artiklassa sekä oikeus ohjeistaa kansallisia valvontaviranomaisia, rahanpesun selvittelykeskuksia ja ilmoitusvelvollisia.

AMLA-asetuksen 11 artiklan nojalla AMLA perustaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen keskustietokannan, josta se voi jakaa tietoa lukuisille viranomais- ja valvojatahoille. EBA jatkaa sille allokoitujen rahanpesun estämistehtävien suorittamista ja hallinnoi AML-tietokantaa vuoden 2025 puoleenväliin saakka. Sen jälkeen EBAlle kuuluneet rahanpesun estämiseen liittyvät tehtävät siirtyvät AMLAlle.

Finanssialojen ulkopuolisten alojen valvonnassa AMLA suorittaa vertaisarviointeja finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien ja valvojana toimivien itsesääntelyelinten valvojien kanssa. AMLA avustaa valvontakollegioiden perustamisessa. Se voi myös antaa varoituksia valvojille sekä toimia sovittelijana valvojien välisissä erimielisyystilanteissa.

Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismissa AMLA ja kansalliset rahanpesun selvittelykeskukset tekevät yhteistyötä mm. tekemällä yhteisiä analyysejä. Kansallisten selvittelykeskusten on lähetettävä yksi tai useampi asiantuntija AMLAan. Rahanpesun selvittelykeskusten tiedonvaihtoa varten perustettu FIU.net-verkko siirtyy AMLAn hallinnoitavaksi, ylläpidettäväksi ja kehitettäväksi. AMLA-asetuksen 48 artiklassa säädetyn mukaisesti AMLA perustaa myös vertaisarviointiprosessin rahanpesun selvittelykeskusten toiminnan johdonmukaisuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi ja parhaiden käytänteiden vaihdon helpottamiseksi.

AMLAlle on AMLA-asetuksen 93 artiklassa annettu myös mahdollisuus luoda rajat ylittäviä tietojenvaihtokumppanuuksia ja se voi osallistua yhteen tai useampaan jäsenvaltioon jo perustettuihin tietojenvaihtokumppanuuksiin.

AMLA perustettiin virallisesti heinäkuussa 2024. Henkilöstön merkittävää rekrytointia ja kakkostason menettelyjen luonnostelua oli suunniteltu perustamisesta 2025 puoliväliin saakka. Tarkoituksena on käynnistää useimmat viraston tehtävistä 2025 vuoden puolivälin ja 2026 alkuvuoden aikana, lukuun ottamatta rahoitussektorin ilmoitusvelvollisten suoraa valvontaa ja tiettyjä AMLAn ei-finanssisektoriin liittyviä tehtäviä. Tammikuusta 2027 joulukuulle 2027 suunnitellaan suoraan valvontaan tulevien ilmoitusvelvollisten valintaa ja tammikuussa 2028 AMLA aloittaa rahoitussektorin suoran ja epäsuoran valvonnan. AMLA-asetus jaetaan 6 lukuun, joista I luku koskee perustamista, oikeudellista asemaa ja määritelmiä, II luku AMLAn tehtäviä ja valtuuksia, III luku AMLAn organisaatiota, IV luku varainhoitoa koskevia säännöksiä, V luku henkilöstöä ja säännöksiä ja VI luku yleisiä säännöksiä.

Perustaminen, oikeudellinen asema ja määritelmät

Asetuksen I luvun 1 artiklassa säädetään AMLAn perustamisesta ja toimialasta. AMLA-asetuksen 2 artiklassa säädetään määritelmistä, joiden osalta viitataan myös rahanpesuasetuksen 2 artiklassa ja kuudennen rahanpesudirektiivin 2 artiklassa säädettyihin määritelmiin. Artiklassa annetaan muun muassa valittua ilmoitusvelvollista ja muuta kuin valittua ilmoitusvelvollista koskevat määritelmät sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmän määritelmä. Asetuksen 3 artiklassa AMLA määritellään oikeushenkilöksi ja 4 artiklassa AMLAn kotipaikaksi todetaan Frankfurt am Main.

AMLAn tehtävät ja valtuudet

Asetuksen II luvussa säädetään AMLAn tehtävistä ja valtuuksista. Luku jaetaan 7 jaksoon, joita ovat tehtävät ja toimivalta, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmä, valittujen ilmoitusvelvollisten suora valvonta, muiden kuin valittujen ilmoitusvelvollisten välillinen valvonta, finanssialan ulkopuolisten alojen valvonta, rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismi ja yhteiset välineet. Ensimmäisen jakson 5 artiklan 1 kohdassa säädetään AMLAn mukaan tehtävistä, jotka liittyvät sisämarkkinoihin vaikuttaviin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin liittyvät tehtävät, näitä ovat muun muassa kehityksen seuranta sisämarkkinoilla ja rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvien uhkien, haavoittuvuuksien ja riskien arviointi sekä kehityksen seuranta kolmansissa maissa ja kolmansien maiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmiin liittyvien sellaisten uhkien, haavoittuvuuksien ja riskien arviointi, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa sisämarkkinoihin.

Edellä mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään AMLAn tehtävistä valittuihin ilmoitusvelvollisiin liittyen, joita ovat muun muassa sen varmistaminen, että valitut

ilmoitusvelvolliset noudattavat niihin rahanpesuasetuksen ja varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1113, jäljempänä *maksun tiedot -asetus*, nojalla sovellettavia vaatimuksia, mukaan lukien kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanoon liittyvät velvoitteet sekä valvontatarkastusten ja arviointien suorittaminen yksittäisten ilmoitusvelvollisten ja konsernin tasolla sen määrittämiseksi, ovatko valittujen ilmoitusvelvollisten käyttöön ottamat sisäiset toimintaperiaatteet, menettelyt ja valvontatoimenpiteet riittävät niihin sovellettavien vaatimusten noudattamiseksi, ja erityisten vaatimusten määrääminen, hallinnollisten toimenpiteiden soveltaminen ja taloudellisten seuraamusten ja uhkasakkojen määrääminen kyseisten valvontatarkastusten ja arviointien perusteella 21, 22 ja 23 artiklan mukaisesti. Artiklan 3 kohdassa säädetään AMLAn suorittamista tehtävistä finanssialan valvojiin liittyen ja 4 kohdassa AMLAn finanssialan ulkopuolisten alojen valvojia koskevista tehtävistä. Artiklan 5 kohdassa säädetään AMLAn rahanpesun selvittelykeskuksia ja niiden toimintaa jäsenvaltioissa koskevista tehtävistä. Asetuksen 6 artikla koskee AMLAn valtuuksia.

Asetuksen II luvun 2 jaksoon kuuluvat 7–11 artiklat, joista 7 artiklassa säädetään yhteistyöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmän puitteissa. Sen 8 artiklassa säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontamenetelmistä, 9 artiklassa temaattisista arvioinneista ja 10 artiklassa keskinäisestä avusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmässä. Asetuksen 11 artiklassa säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen keskustietokannasta, joka AMLAn tulee perustaa kyseisessä artiklassa säädettyjen tietojen tallentamiseksi.

Kolmannen jakson 12–29 artiklaan sisältyy sääntely valittujen ilmoitusvelvollisten suorasta valvonnasta. AMLA-asetuksen 12 artiklassa säädetään luotto- ja finanssilaitosten arvioinnista suoraan valvontaan valitsemista varten. AMLA-asetuksen 12 artiklan mukaan AMLAn välittömään valvontaan siirtyvät ne luottolaitokset ja finanssilaitokset, jotka täyttävät artiklan mukaiset valintakriteerit. AMLA tulee antamaan komissiolle luonnokset teknisiksi sääntelystandardeiksi valintakriteerien täsmentämiseksi viimeistään 1.1.2026. Asetuksen 13 artiklassa säädetään valittujen ilmoitusvelvollisten sisällyttämisestä luetteloon, 14 artiklassa suorasta valvonnasta tehtävien ja valtuuksien lisäsiirroista poikkeuksellisissa olosuhteissa finanssialan valvojan pyynnöstä, 15 artiklassa yhteistyöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontajärjestelmän puitteissa suoraa valvontaa varten, 16 artiklassa yhteisistä valvontaryhmistä, 17 artiklassa tietopyynnöistä, 18 artiklassa yleisistä tutkimuksista, 19 artiklassa paikalla tehtävistä tarkastuksista, 20 artiklassa oikeusviranomaisen luvasta, 21 artiklassa hallinnollisista toimenpiteistä, 22 artiklassa taloudellisista seuraamuksista, 23 artiklassa uhkasakoista, 24 artiklassa niiden henkilöiden kuulemisesta, joita menettely koskee, 25 artiklassa hallinnollisten toimenpiteiden, taloudellisten seuraamusten ja uhkasakkojen julkaisemisesta, 26 artiklassa taloudellisten seuraamusten ja uhkasakkojen täytäntöönpanosta ja näiden seuraamusten ja maksujen määrien jakamisesta, 27 artiklassa menettelysäännöistä valvontatoimenpiteiden toteuttamiseksi ja taloudellisten seuraamusten ja uhkasakkojen määrittämiseksi, 28 artiklassa muutosten hakemisesta Euroopan unionin tuomioistuimelta sekä 29 artiklassa kielijärjestelyistä suorassa valvonnassa.

AMLAlla on tehtäviä myös muiden kuin valittujen ilmoitusvelvollisten valvonnassa, joista säädetään välillistä valvontaa koskevan 2 luvun 4 jaksossa, jonka 30–34 artiklaan on koottu sääntely muiden kuin valittujen ilmoitusvelvollisten välillisestä valvonnasta. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa valvojien valvontatyön arviointi, valvontakollegioiden työn koordinointi ja helpottaminen ja mahdollisuudet toimia tilanteissa, joissa muun kuin valitun ilmoitusvelvollisen tilanne on kriittinen (32 artikla). Asetuksen 30 artiklassa säädetään arviosta valvonnan lähentymisen tilasta, 31 artiklassa finanssialan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen

estämisen valvontakollegioiden työn koordinoinnista ja helpottamisesta, 32 artiklassa pyynnöistä toimia poikkeuksellisissa olosuhteissa vakavista, toistuvista tai järjestelmällisistä rikkomuksista saatujen viitteiden jälkeen, 33 artiklassa finanssialan valvojien välisten erimielisyyksien ratkaisemisesta rajat ylittävissä tilanteissa ja 34 artiklassa toimista tapauksissa, joissa valvontaa on järjestelmällisesti laiminlyöty. AMLAlla on mahdollisuus 33 artiklan nojalla pyynnöstä auttaa valvojia ratkaisemaan keskinäisiä erimielisyyksiään sekä 34 artiklan nojalla ryhtyä toimiin tapauksissa, joissa kansallista valvontaa on järjestelmällisesti laiminlyöty.

Viidennessä jaksossa säädetään finanssialan ulkopuolisten alojen valvonnasta 35–38 artiklassa, joissa on sääntelyä vertaisarvioinneista (35 artikla), valvontakollegioista (36 artikla) ja varoituksista unionin oikeuden rikkomisesta (37 artikla) sekä valvojien välisten erimielisyyksien ratkaisemisesta rajat ylittävissä tilanteissa (38 artikla).

Kuudes jakso koskee rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismia. Jakson 39–48 artiklassa säädetään muun muassa AMLAn ja rahanpesun selvittelykeskusten välisestä yhteistyöstä (39 artikla), yhteisten analyysien tekemisestä (40 artikla) sekä yhteisten analyysien tulosten raportoinnista ja toimittamisesta (41 artikla). Asetuksen 44 artiklan 1 kohdassa säädetään jäsenvaltion velvollisuudesta lähettää yksi tai useampi henkilöstön jäsen AMLAan. Asetuksen 47 artikla koskee FIU.net -verkkoa, jota AMLAn tulee ylläpitää, ja 48 artikla vertaisarviointeja.

Seitsemännen jakson 49–55 artiklassa säädetään yhteisistä välineistä. Käytännössä artiklat koskevat teknisiä sääntelystandardeja (49 artikla), komissiolle siirretyn säädösvallan käyttämistä (50 artikla), teknisten sääntelystandardien vastustamista (51 artikla), teknisen sääntelystandardin luonnoksen hyväksymättä jättämistä tai muuttamista (52 artikla), teknisiä täytäntöönpanostandardeja (53 artikla), ohjeita ja suosituksia (54 artikla) sekä lausuntoja ja teknistä neuvontaa (55 artikla).

AMLAn organisaatio

AMLAn organisaatiosta säädetään III luvussa. Asetuksen 56 artiklassa säädetään AMLAn hallinto- ja johtamisrakenteesta, joka koostuu

a) hallintoneuvostosta, jonka tehtävistä säädetään 60 artiklassa;

b) johtokunnasta, jonka tehtävistä säädetään 64 artiklassa;

c) rahanpesuntorjuntaviranomaisen puheenjohtajasta, jonka tehtävistä säädetään 69 artiklassa;

d) pääjohtajasta, jonka tehtävistä säädetään 71 artiklassa sekä

e) oikaisulautakunnasta, jonka tehtävät luetellaan 74 artiklassa.

Luku on jaettu edellä olevan artiklan mukaisesti viiteen jaksoon, joita ovat hallintoneuvosto, johtokunta, AMLAn puheenjohtaja, pääjohtaja ja oikaisulautakunta.

Valvontaan liittyvässä päätöksenteossa ylimpänä elimenä toimii hallintoneuvosto valvojakokoonpanossa. Sen jäsenet koostuvat AMLAn puheenjohtajasta, komission edustajasta sekä jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten johtajista. Rahanpesun selvittelykeskusten kokoonpanossa hallintoneuvostoon kuuluvat AMLAn puheenjohtaja, kansallisten rahanpesun selvittelykeskusten johtajat ja komission edustaja.

Johtokunnassa on viisi kokoaikaista jäsentä ja AMLAn puheenjohtaja. Oikaisulautakunta voi käsitellä AMLAn tekemien päätösten menettelyjen ja sisältöjen asetuksenmukaisuutta.

Varainhoito

Asetuksen IV luvun 76–84 artiklassa säädetään AMLAn varainhoidosta. AMLAn kaikista tuloista ja menoista laaditaan kutakin kalenterivuotta vastaavaa varainhoitovuotta varten arvio, jonka perusteella tulot ja menot otetaan AMLAn talousarvioon. AMLAn tulonlähteinä ovat unionin yleiseen talousarvioon otettu unionin rahoitusosuus, valvontamaksut, joita valitut ja muut kuin valitut ilmoitusvelvolliset maksavat, jäsenvaltioiden mahdollinen vapaaehtoinen rahoitusosuus, sekä muun muassa julkaisuista, koulutuksista ja muista AMLAn tarjoamista palveluista sovitut maksut, joita rahanpesun selvittelykeskus tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavat viranomaiset ovat pyytäneet.

Henkilöstö ja yhteistyö

AMLA-asetuksen V luvun 1 jakson 85–90 artiklassa säädetään henkilöstöstä ja 2 jakson 91–95 artiklassa yhteistyöstä. Henkilöstön osalta sääntelyä on muun muassa salassapitovelvollisuudesta (88 artikla) sekä rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen ja kuudennen rahanpesudirektiivin tiettyjen säännösten rikkomisesta ilmoittamisesta ja ilmoituksen tehneiden henkilöiden suojelusta (90 artikla). Yhteistyön osalta säädetään muun muassa yhteistyöstä Euroopan valvontaviranomaisten, Euroopan petostentorjuntaviraston OLAFin, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston Europolin, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston Eurojustin ja Euroopan syyttäjänviraston EPPOn kanssa.

Yleiset säännökset ja loppusäännökset

AMLA-asetuksen viimeinen luku koskee yleisiä säännöksiä ja loppusäännöksiä ja siihen kuuluvat 96–108 artiklat. Artikloissa säädetään muun muassa asiakirjoihin tutustumisesta (96 artikla), tietosuojasta (98 artikla), AMLAn vastuusta (99 artikla) sekä voimaantulosta ja soveltamisesta (108 artikla).

AMLA-asetus on suoraan sovellettavaa, eikä sen osalta ole pääasiassa tunnistettu muutostarpeita kansalliseen lainsäädäntöön. Poikkeuksen tästä muodostavat eri viranomaisten tiedonluovutusoikeudet, sillä AMLAlla on laajat toimivaltuudet saada tietoja kansallisesti toimivaltaisilta viranomaisilta, ja viranomaisilla tulee vastaavasti olla toimivaltuudet luovuttaa tietoja AMLAlle.

2.3 Rahanpesuasetus

2.3.1 Yleistä

Rahanpesuasetus sisältää suurimman osan aikaisempien rahanpesudirektiivien sääntelystä[3]. Rahanpesuasetuksen tavoitteena on yhtenäistää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen

[3] Neuvoston direktiivi 91/308/ETY rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/97/EY rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY muuttamisesta.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/60/EY rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen, jäljempänä *kolmas rahanpesudirektiivi*.

estämistä koskevan sääntelyn soveltamista, sillä aikaisempiin rahanpesudirektiiveihin pohjautunut sääntelyn täytäntöönpano ei ole ollut täysin yhdenmukaista yhdentyneiden sisämarkkinoiden vaatimusten kanssa. Sääntelyn yhtenäistämisellä pyritään lieventämään rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyviä riskejä riittävästi ja tosiasiallisesti havaitsemaan rikollisten yrityksiä unionin rahoitusjärjestelmän väärinkäyttöön.

Rahanpesuasetuksessa vahvistetaan säännöt, joita ilmoitusvelvollisten on toteutettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, oikeushenkilöille, express trust -järjestelyille ja vastaaville oikeudellisille järjestelyille asetettavat tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyyttä koskevat vaatimukset sekä anonyymien instrumenttien väärinkäytön vähentämistä koskevat toimenpiteet.

Rahanpesuasetuksessa määritellään ilmoitusvelvolliset ja annetaan jäsenvaltiolle mahdollisuudet soveltamisalapoikkeuksiin. Rahanpesuasetuksen myötä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn piiriin tulee uusia ilmoitusvelvollisia, joiden osalta tulee kansallisesti määritellä, kuka valvoo näitä toimijoita. Lisäksi asetuksessa säädetään ilmoitusvelvollisten sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä, mukaan lukien riskienarviointi. Asetuksessa säännellään ulkoistamisesta, asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta, tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyydestä ja ilmoitusvelvollisuudesta. Lisäksi asetuksessa säädetään anonyymeistä rahoitusvälineistä johtuvista riskejä lieventävistä toimenpiteistä ja annetaan säännökset muun muassa rahanpesun selvittelykeskusten ja Euroopan syyttäjäviranomaisen EPPOn välisestä yhteistyöstä sekä rahanpesun selvittelykeskusten ja Euroopan petostentorjuntaviraston OLAFin välisestä yhteistyöstä.

2.3.2 Rahanpesuasetuksen liikkumavara

Rahanpesuasetuksessa on kansallista liikkumavaraa 2 artiklassa koskien poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajentamista, sekä 4–6 artiklassa koskien rahapelaamista, vähäistä taloudellista toimintaa ja ammattimaisia jalkapalloseuroja. Liikkumavaraa on myös rahanpesuasetuksen 34 artiklan 6 kohdassa koskien jäsenvaltioiden kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklan sekä jäsenvaltioiden suorittamien alakohtaisten riskinarviointien tulosten nojalla määrittämiä suuririskisiä tilanteita, joiden osalta jäsenvaltio voi päättää, että ilmoitusvelvollisten tulee soveltaa tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, ja voivat täsmentää kyseiset toimenpiteet tarvittaessa. Lisäksi liikkumavaraa on 67 artiklan 7 kohdassa ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä, joiden osalta jäsenvaltiot voivat riskin perusteella päättää soveltaa aikaisempaa päivämäärää kuin asetuksessa säädetty 1.1.2014 ja ilmoittaa tästä komissiolle, sekä saman artiklan 8 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat riskin perusteella ulottaa 1 kohdan a alakohdassa säädetyn velvoitteen koskemaan sellaisia ulkomaisten oikeushenkilöiden kanssa solmittuja liikesuhteita, jotka ovat olemassa 10.7.2027, ja ilmoittavat tästä komissiolle. Komissio ilmoittaa tällaisista päätöksistä muille jäsenvaltioille.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta, jäljempänä *neljäs rahanpesudirektiivi*.
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta, jäljempänä *viides rahanpesudirektiivi*.

Liikkumavaraa on jätetty myös rahanpesuasetuksen 70 artiklassa koskien erityissäännöksiä, joita sovelletaan, kun epäilyistä ilmoittavat tiettyihin ryhmiin kuuluvat ilmoitusvelvolliset. Tämän mukaan poiketen siitä, mitä 69 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat antaa 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille, eli muun muassa tilintarkastajille, ulkopuolisille kirjanpitäjille, veroneuvojille, notaareille, juristeille tai muille itsenäisille juristiammattien harjoittajille mahdollisuuden toimittaa rahanpesuasetuksen 69 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, eli epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset jäsenvaltion nimeämälle itsesääntelyelimelle. Nimetyn itsesääntelyelimen on toimitettava ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut tiedot rahanpesun selvittelykeskukselle viipymättä alkuperäisessä muodossaan.

Lisäksi rahanpesuasetuksen 70 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioille poikkeusmahdollisuudesta liittyen saman artiklan 2 kohdassa säädettyyn. Asetuksen 70 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan notaareihin, juristeihin, muihin itsenäisiin juristiammatin harjoittajiin, tilintarkastajiin, ulkopuolisiin kirjanpitäjiin ja veroneuvojiin ei sovelleta 69 artiklan 1 kohdassa säädettyjä vaatimuksia niiden tietojen osalta, jotka nämä ovat saaneet joltakin asiakkaalta tai jostakin asiakkaasta selvittäessään kyseisen asiakkaan oikeudellista asemaa tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai siihen liittyen, mukaan luettuna oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskeva neuvonta, riippumatta siitä, saadaanko tai hankitaanko tällaiset tiedot ennen käsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen.

Ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta, jos siinä tarkoitetut ilmoitusvelvolliset

a) osallistuvat rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen;

b) antavat oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten; tai

c) tietävät, että asiakas pyytää oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten.

Lisäksi edellytetään, että tietoisuus tai tarkoitus voidaan todeta objektiivisten tosiseikkojen perusteella.

Rahanpesuasetuksen 70 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat, edellä 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi, jos se on perusteltua tietyntyyppisiin liiketoimiin liittyvien suurempien rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riskien perusteella, päättää, että 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua poikkeusta ei sovelleta tällaisiin liiketoimiin, ja tarvittaessa asettaa kyseisessä kohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille lisäraportointivelvoitteita. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikista tämän kohdan nojalla tehdyistä päätöksistä. Komissio antaa päätökset tiedoksi muille jäsenvaltioille.

Liikkumavaraa sisältyy myös tietojen säilyttämistä koskevaan 77 artiklaan, jonka 4 kohdan mukaan, jos jäsenvaltiossa on 10.7.2027 meneillään epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseen, paljastamiseen tai tutkimiseen taikka niihin liittyviin syytetoimiin liittyvä oikeudellinen menettely, ja ilmoitusvelvollisella on hallussaan tuohon meneillään olevaan oikeudelliseen menettelyyn liittyviä tietoja tai asiakirjoja, ilmoitusvelvollinen voi säilyttää kyseisiä tietoja tai asiakirjoja viiden vuoden ajan 10.7.2027 lukien. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen tai asiakirjojen säilyttämisen viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä,

kun säilyttämisen jatkamisen on todettu olevan tarpeellista ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämisen, paljastamisen tai tutkimisen taikka niihin liittyvien syytetoimien vuoksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista.

Jäsenvaltioille on jätetty liikkumavaraa rahanpesuasetuksen 80 artiklassa, joka koskee tavaroista tai palveluista suoritettavien suurten käteismaksujen enimmäismääriä. Artiklan 1 kohdan mukaan tavarakauppaa käyvät tai palveluja tarjoavat henkilöt voivat hyväksyä tai suorittaa käteismaksun, jonka määrä on enintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena tai ulkomaanvaluuttana, riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhdellä kertaa vai useina erillisinä suorituksina, jotka näyttävät olevan toisiinsa kytkeytyneitä. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön matalamman ylärajan kuultuaan Euroopan keskuspankkia jäsenmaiden viranomaisten velvollisuudesta kuulla Euroopan keskuspankkia suunnitelmista lainsäädännöksi annetun neuvoston päätöksen 98/415/EY, jäljempänä *neuvoston päätös velvollisuudesta kuulla Euroopan keskuspankkia*, 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Matalammista ylärajoista on ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ne on otettu käyttöön kansallisella tasolla.

Lisäksi 80 artiklan 7 kohdassa säädetään, että jos maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 4 artiklan 25 alakohdassa määriteltyjä muita maksuvälineitä kuin seteleitä ja metallirahaa ei ole ylivoimaisen esteen vuoksi käytettävissä kansallisella tasolla, jäsenvaltiot voivat väliaikaisesti keskeyttää tämän artiklan 1 kohdan tai tapauksen mukaan 2 kohdan soveltamisen, ja niiden on ilmoitettava asiasta komissiolle viipymättä. Jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava komissiolle arvio siitä, kuinka kauan maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määritellyt muut maksuvälineet kuin setelit ja metallirahat eivät ole käytettävissä, sekä toimenpiteistä, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet niiden palauttamiseksi käyttöön.

2.3.3 Rahanpesuasetuksen pääasiallinen sisältö

Rahanpesuasetus on jaettu 9 lukuun, joita ovat yleiset säännökset, ilmoitusvelvollisten sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet, asiakkaan tuntemisvelvollisuus, tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyys, ilmoitusvelvollisuudet, tietojen jakaminen, tietosuoja ja tietojen säilyttäminen, anonyymeistä rahoitusvälineistä johtuvia riskejä lieventävät toimenpiteet sekä loppusäännökset.

Yleiset säännökset

Rahanpesuasetuksen yleisiä säännöksiä koskeva luku on jaettu kolmeen jaksoon, joita ovat kohde ja määritelmät, soveltamisala ja rajat ylittävät operaatiot. Ensimmäiseen jaksoon kuuluvat 1–2 artiklat, joista 1 artiklassa säädetään asetuksen kohteesta. Asetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat toimenpiteitä, joita ilmoitusvelvollisten on toteutettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, oikeushenkilöille, express trust -järjestelyille ja vastaaville oikeudellisille järjestelyille asetettavia tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyyttä koskevia vaatimuksia sekä anonyymien instrumenttien väärinkäytön vähentämistä koskevat toimenpiteet. Asetuksen 2 artiklassa säädetään asetuksessa käytettävistä määritelmistä. Uudet määritelmät liittyvät muun muassa uusiin ilmoitusvelvollisiin, joita käsitellään jäljempänä rahanpesuasetuksen 3 artiklan käsittelyn

yhteydessä, sekä esimerkiksi tietojenvaihtokumppanuuteen, jota käsitellään jäljempänä rahanpesuasetuksen 75 artiklan käsittelyn yhteydessä. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 35 kohdan poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmään liittyvää perheenjäsenen määritelmää on laajennettu niin, että se kattaa myös sisarukset. Edellä mainitun artiklan 3–5 kohdassa annetaan mahdollisuus jäsenvaltiolle vielä laajentaa poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön ja hänen perheenjäsenensä määritelmää. Artiklan 3 kohdan mukaan, jos se on perusteltua jäsenvaltioiden hallinnollisen organisaation ja riskien vuoksi, jäsenvaltiot voivat asettaa alempia kynnysarvoja seuraaviin merkittäviin julkisiin tehtäviin nimeämiselle:

a) edellä 1 kohdan 34 alakohdan a alakohdan iii alakohdassa tarkoitetut alue- tai paikallistasolla edustettuina olevien poliittisten puolueiden johtoelinten jäsenet;

b) edellä 1 kohdan 34 alakohdan a alakohdan viii alakohdassa tarkoitetut alue- ja paikallisviranomaisten johtajat.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseisistä alemmista kynnysarvoista komissiolle. Artiklan 4 kohdan mukaisesti alue- ja paikallisviranomaisten johtajien osalta jäsenvaltiot voivat asettaa alue- tai paikallisviranomaisten määräysvallassa olevien yritysten yksilöinnille alempia kynnysarvoja kuin ne, jotka on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU, jäljempänä *tilinpäätösdirektiivi*, 3 artiklan 3, 4, 6 ja 7 kohdassa, jos se on perusteltua jäsenvaltioiden hallinnollisen organisaation ja riskien vuoksi. Lisäksi edellytetään, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseisistä alemmista kynnysarvoista komissiolle. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa laajempaa soveltamisalaa 1 kohdan 35 alakohdan d alakohdassa tarkoitettujen sisarusten nimeämiseen poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden perheenjäseniksi, jos se on perusteltua niiden sosiaalisten ja kulttuuristen rakenteiden ja riskien vuoksi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseisestä laajemmasta soveltamisalasta komissiolle.

Rahanpesuasetuksen 2 artiklassa määritellään, mitä asetuksessa tarkoitetaan esimerkiksi rahanpesulla, terrorismin rahoittamisella, finanssilaitoksella, liikesuhteella ja kolmannella maalla. Rahanpesuasetuksen määritelmiä sovelletaan myös kuudennessa rahanpesudirektiivissä, joka sisältää muutamia lisämääritelmiä. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 5 ja 6 alakohdissa määritellään luotto- ja finanssilaitokset. Luottolaitoksen määritelmä vastaa aiemman, neljännen rahanpesudirektiivin määritelmää, tosin kotipaikan sijaan sivuliikkeen osalta mainitaan päätoimipaikka.

Finanssilaitoksen määritelmän osalta määritelmät ovat neljättä rahanpesudirektiiviä tarkempia. Määritelmiä koskevan 2 artiklan 1 kohdan 6 a alakohdassa mainitaan uutena yritykset, joiden pääasiallisena toimintana on hankkia omistusosuuksia, mukaan lukien rahoitusalan holdingyhtiöt, rahoitusalan sekaholdingyhtiöt ja rahoitusalalla toimivat monialan holdingyhtiöt. Saman artiklan 1 kohdan 6 b alakohdassa mainitaan vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY, jäljempänä *Solvenssi II -direktiivi*, 13 artiklan 1 kohdassa määriteltyjen vakuutusyritysten, siltä osin kuin se harjoittaa kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa henkivakuutustoimintaa, lisäksi muu sijoitusvakuutustoiminta, mukaan lukien Solvenssi II -direktiivin 212 artiklan 1 kohdan f ja g alakohdassa määritellyt vakuutushallintayhtiöt ja sen g alakohdassa määritellyt sekavakuutushallintayhtiöt. Henkivakuutustoiminta on ollut myös neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalassa.

Myös yhteissijoitusyrityksen määritelmää on tarkennettu 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan e alakohdassa neljännessä rahanpesudirektiivissä säädetystä niin, että sen i ja ii alakohdissa määritellään tarkemmin, että yhteissijoitusyrityksillä tarkoitetaan erityisesti

i) siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY, jäljempänä *UCITS-direktiivi*, 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyä siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa yritystä ja kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määriteltyä sen rahastoyhtiötä, tai kyseisen direktiivin mukaisesti toimiluvan saanutta sijoituspalveluyritystä, joka ei ole nimennyt rahastoyhtiötä, jos se asettaa siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvan yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen osuuksia ostettavaksi unionissa;

ii) vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU, jäljempänä *AIFM-direktiivi*, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määriteltyä vaihtoehtoista sijoitusrahastoa ja kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määriteltyä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajaa, jotka kuuluvat kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädettyyn direktiivin soveltamisalaan.

Finanssilaitoksiin kuuluvat myös 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan

- f alakohdan mukaan arvopaperitoimituksen parantamisesta Euroopan unionissa sekä arvopaperikeskuksista ja direktiivien 98/26/EY ja 2014/65/EU sekä asetuksen (EU) N:o 236/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 909/2014, jäljempänä *CSD-asetus*, 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määritellyt arvopaperikeskukset;

- g alakohdan mukaan kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista ja direktiivien 2008/48/EY ja 2013/36/EU sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/17/EU, jäljempänä *asuntoluottodirektiivi*, 4 artiklan 2 kohdassa ja kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY, jäljempänä *kulutusluottodirektiivi*, 3 artiklan b alakohdassa määritellyt luotonantajat; sekä

- h alakohdassa asuntoluottodirektiivin 4 artiklan 5 kohdassa ja kulutusluottodirektiivin 3 artiklan f alakohdassa määritellyt luotonvälittäjät, kun maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määriteltyjä varoja pidetään hallussa luottosopimuksen yhteydessä, lukuun ottamatta luotonvälittäjää, joka harjoittaa toimintaa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla.

Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan i alakohdan mukaan finanssilaitoksia ovat myös kryptovarapalvelun tarjoajat ja edellä mainitun kohdan j alakohdassa määritellään, että finanssilaitoksiin kuuluvat myös a–i alakohdassa tarkoitetun finanssilaitoksen unionissa sijaitsevat sivuliikkeet, riippumatta siitä, sijaitseeko finanssilaitoksen kotipaikka jäsenvaltiossa vai kolmannessa maassa. Kryptovarapalvelun tarjoajat on määritelty myöhemmin samassa artiklassa (2 artikla 1 kohta 9 alakohta) viittaamalla kryptovarojen markkinoista sekä asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 ja direktiivien 2013/36/EU ja (EU) 2019/1937 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1114, jäljempänä *MiCA-asetus*, 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdan määritelmään, jonka mukaan

kryptovarapalvelun tarjoajalla tarkoitetaan oikeushenkilöä tai muuta yritystä, jonka ammatti- tai liiketoimintana on yhden tai useamman kryptovarapalvelun tarjoaminen asiakkaille ammattimaisesti ja joka saa tarjota kryptovarapalveluja 59 artiklan mukaisesti. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdassa on määritelty myös toimivaltaiset viranomaiset, joilla tarkoitetaan

a) rahanpesun selvittelykeskusta;

b) valvontaviranomaista;

c) viranomaista, jonka tehtävänä on rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen tutkiminen tai näihin liittyvät syytetoimet tai jonka tehtävänä on rikoksella saatujen varojen jäljittäminen, takavarikointi tai jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen; sekä

d) viranomaista, jolle on osoitettu rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia velvollisuuksia.

Edellä mainitun artiklan 1 kohdan 45 alakohdassa määritellään valvoja, jolla tarkoitetaan elintä, jonka tehtävänä on varmistaa, että ilmoitusvelvolliset noudattavat tämän asetuksen vaatimuksia, mukaan lukien AMLA, suorittaessaan sille asetuksen AMLA-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa annettuja tehtäviä ja 46 alakohdassa valvontaviranomainen, jolla tarkoitetaan valvojaa, joka on julkinen elin, tai viranomaista, joka valvoo itsesääntelyelimiä näiden hoitaessa valvontatehtäviä kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan mukaisesti, tai rahanpesuntorjuntaviranomaista sen toimiessa valvojana sekä 47 alakohdassa tarkoitettu itsesääntelyelin, jolla tarkoitetaan elintä, joka edustaa ammatinharjoittajia ja sääntelee heidän toimintaansa, suorittaa tiettyjä valvonta- tai seurantatehtäviä ja varmistaa ammatinharjoittajia koskevien sääntöjen noudattamisen.

Asetuksen I luvun 2 jaksoon on sijoitettu sääntely soveltamisalasta ja siihen sisältyvät 3–7 artiklat. Rahanpesusääntelyn soveltamisalasta koskien ilmoitusvelvollisuutta säädetään rahanpesuasetuksen 3 artiklassa. Säännös on yksityiskohtaisempi kuin voimassa olevan neljännen rahanpesudirektiivin 2 artikla. Asetukseen on lisätty uusia ilmoitusvelvollisten kategorioita, mikä tarkoittaa sitä, että näiden ilmoitusvelvollisten osalta tulee päättää kansallisesti siitä, mikä taho valvoo niiden toimintaa.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklassa määritellään ilmoitusvelvolliset. Ilmoitusvelvollisia ovat, kuten neljännessäkin rahanpesudirektiivissä, luotto- ja finanssilaitokset. Edellä 2 artiklan osalta on kuitenkin kuvattu, kuinka finanssilaitoksen määritelmää on rahanpesuasetuksessa tarkennettu neljännen rahanpesudirektiivin määritelmästä.

Ilmoitusvelvollisia ovat 3 artiklassa tarkemmin määritellyt

1) luottolaitokset,

2) finanssilaitokset, jotka sisältävät mm. vakuutusyritykset ja -edustajat, sijoituspalveluyritykset, yhteissijoitusyritykset, luotonantajat ja -välittäjät, arvopaperikeskuksen, kryptovarapalvelujen tarjoajat ja finanssilaitosten sivuliikkeet,

3) tietyt luonnolliset ja oikeushenkilöt, kuten tilintarkastajat, ulkopuoliset kirjanpitäjät, veroneuvojat, notaarit, juristit ja muut itsenäiset juristiammattien harjoittajat, kiinteistövälittäjät, jalometalli- ja jalokivikauppaa harjoittavat henkilöt, arvotavaroiden kauppaa harjoittavat henkilöt, rahapelipalvelujen tarjoajat, joukkorahoituspalvelun tarjoajat ja joukkorahoituksen välittäjät, tietyt kulttuuriesineiden ja arvotavaroiden kauppaa käyvät tai siinä

välittäjinä toimivat henkilöt sekä niitä säilyttävät henkilöt, asunto- ja kulutusluottojen välittäjät, sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat, rahoitusalan ulkopuoliset monialan holdingyhtiöt, jalkapalloagentit sekä ammattilaisjalkapalloseurat tiettyjen liiketoimintojen osalta.

Uusia ilmoitusvelvollisia ovat ensinnäkin itsenäiset ammatinharjoittajat, kuten juristit, jotka antavat joko suoraan tai muiden henkilöiden, joihin kyseinen toinen henkilö on etuyhteydessä, välityksellä aineellista apua, tukea tai neuvontaa veroasioissa pääasiallisena elinkeino- tai ammattitoimintana. Aikaisemmassa neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalassa ovat olleet vastaavia palveluja tarjoavat tilintarkastajat, ulkopuoliset kirjanpitäjät ja veroneuvojat sekä kaikki muut henkilöt. Notaarien, juristien ja muiden itsenäisten juristiammattien harjoittajien osalta määritelmää on tarkennettu niin, että listaa niistä liiketoimista, joiden suunnitteluun tai suorittamiseen osallistuessa edellä mainitut ovat ilmoitusvelvollisia, on tarkennettu niin, että listassa mainitaan kryptovarojen hoitaminen sekä kryptovaratilien avaaminen ja hoitaminen. Suomenkielisessä versiossa oli aluksi virhe, sillä sen mukaan notaarit, juristit ja muut itsenäisten juristiammattien harjoittajat olivat soveltamisalassa, kun ne joko toimivat asiakkaan puolesta tai lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Käännösvirheolisi laajentanut soveltamisalaa tahattomasti, sillä englanninkielisessä versiossa edellytyksenä oli, että toimitaan asiakkaan puolesta ja lukuun. Käännösvirhe on korjattu vuonna 2025 niin, että englannin ja suomenkieliset versiot vastaavat toisiaan.

Rahanpesuasetuksessa on ilmoitusvelvollisiksi määritelty myös kryptovarapalvelun tarjoajat, jotka on lisäksi määritelty rahanpesuasetuksessa finanssilaitoksiksi. Suomessa kryptovarapalvelun tarjoajat on lisätty rahanpesulain soveltamisalaan jo viidennen rahanpesudirektiivin muutosten implementoinnissa ja näin kansallisesti laajennettu soveltamisalaa siitä, mitä neljäs rahanpesudirektiivi edellytti.

Uusia ilmoitusvelvollisia ovat myös muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa, mukaan lukien sellaisen kiinteän omaisuuden vuokrauksen osalta, jonka kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena valuuttana, maksuvälineestä riippumatta. Aikaisemmin ilmoitusvelvollisiksi oli neljännessä rahanpesudirektiivissä määritelty kiinteistönvälittäjät, myös niiden toimiessa välittäjinä kiinteän omaisuuden vuokrauksessa, mutta ainoastaan liiketoimissa, joiden osalta kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa. Muiden kiinteistöalan ammattilaisten lisääminen soveltamisalaan tuskin kuitenkaan tarkoittaa muutosta ilmoitusvelvollisten määrään. Rahanpesulain soveltamisalassa ovat olleet kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetussa laissa (1075/2000) tarkoitetut kiinteistönvälitysliikkeet ja vuokrahuoneiston välitysliikkeet sekä Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitetut kiinteistönvälitysliikkeet ja vuokrahuoneiston välitysliikkeet. Rahanpesuasetuksessa tai sitä edeltäneessä rahanpesudirektiivissä kiinteistövälittäjää ei ole määritelty tarkemmin eikä myöskään rahanpesulakiin ole sisältynyt kiinteistövälittäjää koskevaa määritelmää. Suomessa kiinteistönvälittäjää käytetään usein yleisnimikkeenä välittäjästä riippumatta hänen koulutuksestaan. Laillistettu kiinteistönvälittäjä ja laillistettu vuokrahuoneiston välittäjä ovat suorittaneet hyväksytysti Keskuskauppakamarin pätevyyskokeet. Asuntomyyjä ja myyntineuvottelija ovat nimikkeitä, joita voivat käyttää ne henkilöt, jotka eivät ole suorittaneet kiinteistönvälitysalan tutkintoa tai ammattipätevyyskoetta. Kiinteistövälittäjien on aikaisemminkin voitu tulkita käsittävän laajan joukon alan toimijoita. Rahanpesuasetuksessa kiinteistövälittäjät kuuluvat ilmoitusvelvollisiin silloin, kun heidän toimintansa on kiinteän omaisuuden välittämistä tai myös vuokraamista, kun kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa ja tämä vastaa aikaisemman direktiivin muotoilua.

Lisäksi uusia ilmoitusvelvollisia ovat jalometalli- ja jalokivikauppaa säännöllisenä tai pääasiallisena ammattitoimintanaan harjoittavat henkilöt sekä arvotavaroiden kauppaa säännöllisenä tai pääasiallisena ammattitoimintanaan harjoittavat henkilöt. Arvotavarat ja jalometallit sekä jalokivet on lisätty myös rahanpesuasetuksen 2 artiklan määritelmiin, joiden osalta viitataan asetuksen liitteeseen IV, jossa on luettelo arvotavaroista sekä liitteeseen V, jossa luetellaan jalometallit ja jalokivet. Tällaisia arvotavaroita ovat mm. korut, kellot, kulta- ja hopeaesineet, joiden arvo on yli 10 000 euroa sekä moottoriajoneuvot, joiden arvo on yli 250 000 euroa sekä vesikulkuneuvot ja ilma-alukset, joiden arvo on yli 7 500 000 euroa. Liitteessä määritellyt jalokivet sisältävät timantit, rubiinit, safiirit ja smaragdit. Liitteen mukaisia jalometalleja ovat mm. kulta, hopea, platina ja palladium.

Soveltamisalaan on myös lisätty kulttuuriesineiden kauppaa käyvät tai siinä välittäjinä toimivat henkilöt. Aikaisemmin soveltamisalassa ovat olleet muut tavarakauppaa käyvät henkilöt, taideteosten kauppaa käyvät tai siinä välittäjinä toimivat sekä taideteoksia säilyttävät taikka taideteosten kauppaa käyvät, kun tätä tekevät vapaasatamat. Kaikissa edellä mainituissa neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalan tapauksissa edellytyksenä on lisäksi ollut, että liiketoimen tai toisiinsa kytkeytyneiden liiketoimien sarjan arvo on vähintään 10 000 euroa, uudessa sääntelyssä säilyy vastaava edellytys. Kulttuuriesineiden osalta rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 56 alakohdassa viitataan kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 116/2009 liitteessä I lueteltuihin esineisiin, joita ovat mm. asetuksessa tarkemmin määritellyt arkeologiset esineet, jotka ovat yli 100 vuotta vanhoja; tietyt monumenttien yli 100 vuotta vanhat osat; tietyt taulut, maalaukset, mosaiikit ja piirustukset; alkuperäiset kaiverrukset, painotyöt, serigrafiat ja litografiat ja niiden matriisit sekä alkuperäiset julisteet; alkuperäiset patsaat ja veistokset ja niistä alkuperäistä menetelmää käyttäen tehdyt jäljennökset; valokuvat, filmit ja niiden negatiivit; inkunaabelit ja käsikirjoitukset; yli 100 vuotta vanhat kirjat; yli 200 vuotta vanhat painetut maantieteelliset kartat; arkistot, joihin kuuluu yli 50 vuotta vanhoja osia; yli 75 vuotta vanhat kulkuneuvot sekä eräät muut vanhat antiikkiesineet.

On huomattava, että kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen liitteessä I B luetellaan myös ne rahalliset kynnykset, joiden täyttyessä asetusta sovelletaan A.1–A.15 luokkaan kuuluviin kulttuuriesineisiin, mutta tähän kynnykseen ei viitata rahanpesuasetuksen määritelmässä.

Rahanpesuasetuksessa ilmoitusvelvollisiksi on määritelty myös asunto- ja kulutusluottojen välittäjät, jotka eivät ole luottolaitoksia eivätkä finanssilaitoksia, lukuun ottamatta luotonvälittäjiä, jotka harjoittavat toimintaansa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla, joukkorahoituspalvelun tarjoajat ja joukkorahoituksen välittäjät, sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat, joilla on lupa edustaa sellaisia kolmansien maiden kansalaisia tai tarjota välityspalveluja sellaisille kolmansien maiden kansalaisille, jotka pyrkivät saamaan oleskeluoikeuden jäsenvaltiossa jonkinlaisen sijoituksen vastineena, mukaan lukien pääomansiirto, kiinteistön osto tai vuokraus sekä valtion velka-kirjoihin sijoittaminen, yhtiöön sijoittaminen, lahjoitus yleistä etua edistävään toimintaan tai rahoitusosuus valtion talousarviossa. Edellä mainitun osalta on huomionarvoista, että Suomessa ei myönnetä sijoittamiseen perustuvia oleskelulupia. Lisäksi soveltamisalaan on lisätty rahoitusalan ulkopuoliset monialan holding-yhtiöt ja jalkapalloagentit sekä ammattimaiset jalkapalloseurat tiettyjen liiketoimien osalta.

Rahanpesuasetuksen soveltamisalasta on mahdollista poiketa rahapelaamisen, jalkapalloseurojen sekä satunnaisen tai hyvin vähäisen taloudellisen toiminnan osalta tietyin edellytyksin ja riskiperusteisesti ja toisaalta jäsenvaltioille on säädetty mahdollisuus laajentaa kansallisesti riskiperusteisesti ilmoitusvelvollisten joukkoa.

Rahanpesuasetuksen 4–7 artikla sisältää poikkeukset ilmoitusvelvollisuuteen ja niiden soveltamista koskevat menettelyt. Lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus laajentaa kansallisesti rahanpesuasetuksen soveltamisalaa määrittämällä rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle alttiit alat, joista ei säädetä rahanpesuasetuksessa.

Rahapelipalvelun tarjoajat

Rahanpesuasetuksen 4 artiklassa säädetään tiettyjä rahapelipalvelujen tarjoajia koskevista poikkeuksista. Jäsenvaltiot voivat päättää sulkea rahapelipalvelujen tarjoajat kokonaan tai osittain asetuksessa säädettyjen vaatimusten soveltamisalan ulkopuolelle näiden palvelujen luonteesta ja, soveltuvin osin, toiminnan laajuudesta johtuvan todistetun alhaisen riskin perusteella.

Poikkeusta ei sovelleta:

a) kasinoihin;

b) sellaisiin rahapelipalvelujen tarjoajiin, joiden pääasiallisena toimintana on sähköisten rahapelipalvelujen tai urheiluvedonlyöntipalvelujen tarjoaminen, lukuun ottamatta

i) sähköisiä rahapelipalveluita, joita valtio harjoittaa joko viranomaisen tai valtion määräysvallassa olevan yrityksen tai elimen välityksellä;

ii) sähköisiä rahapelipalveluita, joiden organisointia, toimintaa ja hallintoa sääntelee valtio.

Kun jäsenvaltio soveltaa poikkeusta, sen on tehtävä rahapelipalveluista riskinarviointi, jossa tarkastellaan rahapelipalveluihin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia, niille altistavia tekijöitä ja riskiä lieventäviä tekijöitä ja maksutapahtumien suuruuteen ja käytettyihin maksutapoihin liittyviä riskejä sekä maantieteellistä aluetta, jossa rahapelipalveluja hallinnoidaan, mukaan lukien palvelujen rajat ylittävä ulottuvuus ja niihin pääsy muista jäsenvaltioista tai kolmansista maista.

Jäsenvaltion on riskinarviointia tehdessään otettava huomioon komission ylikansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen riskiarviossa tehdyt havainnot. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön riskiperusteiset valvontatoimet tai toteutettava muut riittävät toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei artiklan mukaisia poikkeuksia käytetä väärin.

Hallituksen esityksen valmistelussa ei ole tunnistettu tarvetta käyttää rahapelaamista koskevaa soveltamisalapoikkeusta, vaan kaikki rahapelipalveluntarjoajat säilyisivät ilmoitusvelvollisuuden piirissä myös jatkossa.

Ammattimaiset jalkapalloseurat ja -agentit

Ammattimaiset jalkapalloseurat ja agentit otettiin rahanpesuasetuksen soveltamisalaan Euroopan parlamentin esityksestä. Soveltamisalan laajennuksesta ei tältä osin ole tehty vaikutusarviointia, koska ehdotus ei sisältynyt komission alkuperäiseen säädösehdotukseen.

Ammattilaisjalkapalloseura ja jalkapalloagentti on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklassa ja sen mukaan ”ammattilaisjalkapalloseuralla” tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on sellainen jalkapalloseura tai omistaa sellaisen jalkapalloseuran tai johtaa sellaista jalkapalloseuraa, jolle

on myönnetty lisenssi ja joka osallistuu kansallisiin jalkapalloliigoihin jossakin jäsenvaltiossa, ja jonka pelaajat ja henkilöstö ovat sopimusperusteisesti palkattuja ja saavat korvauksen palveluistaan. Määritelmän mukaan ”jalkapalloagentilla” tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka maksua vastaan tarjoaa välittäjäpalveluja ja edustaa jalkapalloilijoita tai ammattilaisjalkapalloseuroja neuvotteluissa, joiden tarkoituksena on tehdä sopimus jalkapalloilijasta, tai edustaa ammattilaisjalkapalloseuroja neuvotteluissa jalkapalloilijan siirtoa koskevan sopimuksen tekemiseksi.

Ammattilaisjalkapalloseurat ovat soveltamisalassa vain tiettyjen liiketoimien osalta, joita ovat liiketoimet sijoittajan, sponsorin, jalkapalloagenttien tai muiden välittäjien kanssa taikka jalkapalloilijan siirtoa varten.

Rahanpesuasetuksen 5 artiklassa säädetään ammattilaisjalkapalloseuroja koskevista poikkeuksista liittyen sääntelyn soveltamiseen. Poikkeuksen soveltamisen edellytyksenä on luonne ja toiminnan laajuuden aiheuttama todistetusti alhainen riski.

Poikkeuskategorioita on kaksi:

1. ammattilaisjalkapalloseurat, jotka kilpailevat kansallisen jalkapalloliigan korkeimmalla sarjatasolla ja joiden vuotuinen kokonaisliikevaihto on kahtena edeltävänä kalenterivuonna ollut vähemmän kuin 5 000 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena valuuttana.

2. ammattilaisjalkapalloseurat, jotka kilpailevat kansallisen jalkapalloliigan korkeinta sarjatasoa alemmassa sarjassa.

Ensimmäisen kategorian osalta edellytetään, että jäsenvaltiot tekevät riskinarvioinnin, jossa tarkastellaan:

a) ammattilaisjalkapalloseuroihin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia, niille altistavia tekijöitä ja riskiä lieventäviä tekijöitä;

b) liiketoimien kokoon ja rajat ylittävään luonteeseen liittyviä riskejä.

Toisen kategorian osalta edellä mainittua riskinarviointia ei edellytetä, mutta silti edellytyksenä on luonne ja toiminnan laajuuden aiheuttama todistetusti alhainen riski. Lisäksi edellytetään, että jäsenvaltioiden on otettava käyttöön riskiperusteiset valvontatoimet tai toteutettava muut riittävät toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei artiklan mukaisia poikkeuksia käytetä väärin.

Suomen ammattimaisista jalkapalloseuroista tehdään riskiarvio vireillä olevan kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion laatimisen yhteydessä ja tuolloin arvioidaan tarve sisällyttää edellä mainittuja toimijoita ilmoitusvelvollisiksi riskiperusteisesti. Jäsenvaltioilla on aikaa implementoida jalkapalloseuroja ja -agentteja koskeva ilmoitusvelvollisuus 10.7.2029 mennessä, ja hallituksen esitystä valmistellessa on katsottu, että tässä esityksessä ei ole vielä tarkoituksenmukaista tarkastella ammattimaisten jalkapalloseurojen ja -agenttien ilmoitusvelvollisuutta koskevaa kysymystä tarkemmin, mukaan lukien kysymystä näiden toimijoiden valvonnasta, vaan asian valmistelu siirretään riskiarvion valmistumisen jälkeiseen aikaan. Riskiarvion on tarkoitus valmistua vuonna 2026.

Satunnainen tai hyvin rajallinen taloudellinen toiminta

Rahanpesuasetuksen 6 artiklassa säädetään edellytyksistä poiketa soveltamisalasta taloudellisen toiminnan osalta, joka on satunnaista tai hyvin rajallista ja jossa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on pieni, pois lukien maksupalveludirektiivin 4 artiklan 22 alakohdassa määritelty rahansiirtotoiminta.

Jotta poikkeusta voidaan soveltaa, tulee täyttää seuraavat kriteerit:

a) taloudellinen toiminta on vähäistä absoluuttisina lukuina (ja kokonaisliikevaihto ei saa ylittää riittävän alhaista kynnysarvoa, joka vahvistetaan kansallisella tasolla toiminnan tyypin mukaan);

b) taloudellinen toiminta on vähäistä liiketoimien perusteella (ja on sovellettava enimmäismääräksi asetettua kynnysarvoa asiakasta ja yksittäistä liiketoimea kohden riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhtenä suorituksena vai toisiinsa kytköksissä olevina suorituksina, kynnysarvon on oltava riittävän alhainen sen varmistamiseksi, että kyseisen tyyppiset liiketoimet ovat epäkäytännöllinen ja tehoton keino pestä rahaa tai rahoittaa terrorismia, eikä se saa olla korkeampi kuin 1 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena valuuttana, maksuvälineestä riippumatta);

c) taloudellinen toiminta ei ole tällaisten henkilöiden pääasiallista toimintaa (taloudellisen toiminnan liikevaihto ei ylitä viittä prosenttia kyseisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kokonaisliikevaihdosta);

d) taloudellinen toiminta on oheistoimintaa, joka liittyy suoraan tällaisten henkilöiden pääasialliseen toimintaan;

e) tällaisten henkilöiden pääasiallinen toiminta ei ole tämän asetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a–d alakohdassa tai g alakohdassa tarkoitettua toimintaa (eli ei voi soveltaa esim. tilintarkastajiin, notaareihin, trusti- ja yrityspalvelun tarjoajiin, kiinteistövälittäjiin tai rahapelipalveluihin);

f) taloudellista toimintaa tarjotaan ainoastaan tällaisten henkilöiden pääasiallisen toiminnan asiakkaille eikä sitä tarjota yleisesti yleisölle.

Lisäksi edellytetään, että jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota kaikkeen taloudelliseen toimintaan, joka on luonteeltaan sellaista, että sen käyttöä tai väärinkäyttöä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen pidetään erityisen todennäköisenä. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön riskiperusteiset valvontatoimet tai toteutettava muut riittävät toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei artiklan mukaisia poikkeuksia käytetä väärin.

Satunnainen tai hyvin rajallinen taloudellinen toiminta on ollut mahdollista jättää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle myös neljännen rahanpesudirektiivin nojalla, ja Suomi on aikaisemmin hyödyntänyt tätä poikkeusta. Hallituksen esityksen valmistelussa on päädytty siihen, että poikkeuksen hyödyntämisen jatkaminen on perusteltua.

Asetuksen I luvun kolmannessa jaksossa ”rajatylittävät operaatiot” säädetään 8 artiklassa ilmoituksista, joita ilmoitusvelvollisten tulee tehdä, jos ne haluavat harjoittaa toimintaa toisen jäsenvaltion alueella.

Ilmoitusvelvollisten sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet

Rahanpesuasetuksen II luku jaetaan kolmeen jaksoon, joita ovat sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet, riskien arviointi ja henkilöstö, konserneihin sovellettavat säännökset ja ulkoistaminen. Ensimmäiseen jaksoon kuuluvat 9–15 artiklat. Rahanpesuasetuksen 9 artiklassa säädetään sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteiden soveltamisalasta, joita ilmoitusvelvollisilla on oltava käytössään rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen ja kaikkien valvojien antamien hallinnollisten sääntöjen noudattamiseksi. Asetuksen 10 artiklassa velvoitetaan ilmoitusvelvollisia tekemään koko liiketoimintaa koskeva riskinarviointi, ellei valvoja ole 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti päättänyt, että yksittäisiä dokumentoituja koko liiketoimintaa koskevia riskinarviointeja ei tarvita. Poikkeus ei koske luotto- ja finanssilaitoksia, joukkorahoituspalvelujen tarjoajia ja joukkorahoituksen välittäjiä.

Rahanpesuasetuksen 10 artiklan mukaisesti ilmoitusvelvollisten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, jotka ovat oikeassa suhteessa niiden liiketoiminnan luonteeseen, sen riskit ja monimutkaisuus mukaan luettuna, ja niiden kokoon nähden. Nämä toimenpiteet on toteutettava niihin kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Lisäksi toimenpiteissä on otettava huomioon ainakin

- liitteessä I luetellut riskimuuttujat sekä liitteissä II ja III luetellut riskitekijät;

- komission unionin tason riskinarvioinnissa tehdyt havainnot;

- jäsenvaltioiden laatimissa kansallisissa riskinarvioinneissa tehdyt havainnot sekä jäsenvaltioiden mahdollisesti laatimissa asiaankuuluvissa alakohtaisissa riskinarvioinneissa tehdyt havainnot;

- rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen alan kansainvälisten normeja hyväksyvien tahojen julkaisemat asiaankuuluvat tiedot tai unionin tasolla komission tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen asiaankuuluvat julkaisut;

- toimivaltaisten viranomaisten toimittamat tiedot rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä;

- asiakaskuntaa koskevat tiedot.

Ennen uusien tuotteiden, palvelujen tai liiketoimintakäytäntöjen lanseeraamista, mukaan lukien uusien jakelukanavien ja uusien tai kehittymässä olevien tekniikoiden käyttö, yhdessä uusien tai aikaisempien tuotteiden ja palvelujen kanssa tai ennen kuin aloitetaan aikaisemman palvelun tai tuotteen tarjoaminen uudelle asiakasryhmälle tai uudella maantieteellisellä alueella, ilmoitusvelvollisten on tunnistettava ja arvioitava erityisesti niihin liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit ja toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä näiden riskien hallitsemiseksi ja lieventämiseksi.

Koko liiketoimintaa koskeva riskinarviointi on dokumentoitava, se on pidettävä ajan tasalla ja sitä on tarkasteltava säännöllisesti uudelleen, myös silloin, kun sisäiset tai ulkoiset tapahtumat vaikuttavat merkittävästi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin, jotka liittyvät ilmoitusvelvollisen toimintaan, tuotteisiin, liiketoimiin, jakelukanaviin, asiakkaisiin tai maantieteellisiin toiminta-alueisiin. Riskiarvio on asetettava valvojien saataville pyynnöstä.

Vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön on laadittava koko liiketoimintaa koskeva riskinarviointi, ja hallintotoimintoaan hoitavan ylimmän hallintoelimen on hyväksyttävä se, ja

siitä on ilmoitettava valvontatoimintoaan hoitavalle ylimmälle hallintoelimelle, jos sellainen on olemassa.

Lukuun ottamatta luottolaitoksia, finanssilaitoksia, joukkorahoituspalvelun tarjoajia ja joukkorahoituksen välittäjiä valvojat voivat päättää, että yksittäisiä dokumentoituja koko liiketoimintaa koskevia riskinarviointeja ei tarvita, jos tietylle alalle ominaisista erityisistä riskeistä vallitsee selkeä käsitys. Asiasta säädetään myös kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 5 kohdan b alakohdassa, jonka mukaan kansalliset valvojat päättävät tapauksista, joiden osalta alalle ominaisista erityisistä riskeistä on saatu selkeä käsitys, eivätkä rahanpesuasetuksen 10 artiklan mukaiset yksilölliset dokumentoidut riskiarviot ole välttämättömiä.

AMLA antaa viimeistään 10.7.2026 ohjeet ilmoitusvelvollisen koko liiketoimintaa koskevan riskinarvioinnin sisältöä koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä muista tietolähteistä, jotka on otettava huomioon koko liiketoimintaa koskevaa riskinarviointia tehtäessä.

Rahanpesuasetuksen 11 artiklassa säädetään vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskevista tehtävistä. Artikla velvoittaa ilmoitusvelvollisen nimittämään yhden hallintotoimintoaan hoitavan ylimmän hallintoelimen jäsenen, joka vastaa vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta, eli toimii vaatimustenmukaisuudesta vastaavana johtajana. Edellä mainitussa artiklassa asetetaan velvoite nimetä vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja (engl. *compliance manager*), joka on "*management body in its management function*" -toimielimen jäsen.

On tulkinnanvaraista, mitä tarkoitetaan hallintotoimintoaan hoitavalla ylimmällä hallintoelimellä ja mikä ero sillä on kansallisesti valvontatoimintoaan hoitavaan ylimpään hallintoelimeen. Molemmat ylimmät hallintoelimet on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 38 ja 39 alakohdassa. Rahanpesuasetuksen mukaan valvontatoimintoaan hoitavalla ylimmällä hallintoelimellä tarkoitetaan ylintä hallintoelintä, joka hoitaa tehtäväänsä valvoa ja seurata johdon päätöksentekoa. Hallintotoimintoa hoitavalla ylimmällä hallintoelimellä tarkoitetaan ylintä hallintoelintä, joka vastaa ilmoitusvelvollisen päivittäisestä johtamisesta. Hallintotoimintaa hoitava ylin hallintoelin on määritelty myös täytäntöönpantavan direktiivin 2013/36/EU muuttamisesta valvontavaltuuksien, seuraamusten, kolmannen maan sivuliikkeiden sekä ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvien riskien osalta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1619, jäljempänä *luottolaitosdirektiivin muutosdirektiivi*, 3 artiklan 1 kohdan 8 a alakohdassa. Luottolaitosdirektiivin muutosdirektiivin kansallinen täytäntöönpano on käynnissä, ja sitä koskevassa esitysluonnoksessa hallintotoimintaa hoitavan ylimmän hallintoelimen on katsottu kattavan Suomessa liiketoiminnasta vastaavan johdon, eli toimitusjohtajan sekä liiketoiminnasta vastaavaan johtoon kuuluvat ne luottolaitoksen hallinto- ja ohjausjärjestelmässä määritellyt toimitusjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat henkilöt, jotka tosiasiallisesti johtavat luottolaitoksen toimintaa toimitusjohtajan ohella. On kuitenkin huomioitava, että rahanpesuasetuksen ja luottolaitosdirektiivin muutosdirektiivin määritelmät hallintotoimintaa hoitavasta ylimmästä hallintoelimestä eivät ole täysin yhtenevät. Vaikka luottolaitosdirektiivin muutosdirektiivin määritelmä ei ole täysin yhteneväinen, katsotaan, että myös rahanpesuasetuksen hallintotoimintaa hoitava ylin hallintoelin kattaa Suomessa liiketoiminnasta vastaavan johdon eli toimitusjohtajan sekä liiketoiminnasta vastaavaan johtoon kuuluvat ne luottolaitoksen hallinto- ja ohjausjärjestelmässä määritellyt toimitusjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat henkilöt, jotka tosiasiallisesti johtavat luottolaitoksen toimintaa toimitusjohtajan ohjauksessa.

Vaatimusten tuntemisesta säädetään 12 artiklassa, jossa säädetään muun muassa, että ilmoitusvelvollisten on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että niiden työntekijät

tai vastaavissa asemissa olevat henkilöt, joiden tehtävät sitä edellyttävät, mukaan lukien niiden asiamiehet ja edustajat, tuntevat rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksesta ja kaikista valvojien antamista hallinnollisista säädöksistä johtuvat vaatimukset. Rahanpesuasetuksen 13 artiklassa säädetään työntekijöiden luotettavuudesta, 14 artiklassa rikkomisesta ilmoittamisesta ja ilmoittavien henkilöiden suojelusta ja 15 artiklassa yksittäisten työntekijöiden asemasta.

Rahanpesuasetuksen II luvun 2 jaksossa ovat 16 ja 17 artiklat konsernin laajuista vaatimuksista, joihin kuuluu muun muassa se, että emoyrityksen on varmistettava, että luvun 1 jaksossa tarkoitettuja vaatimuksia koskien sisäisiä menettelyjä, riskien arviointia ja henkilöstöä, sovelletaan kaikkiin konsernin sivuliikkeisiin ja tytäryrityksiin (16 artikla 1 kohta) ja velvoite emoyritykselle varmistaa, että kolmansissa maissa sijaitsevat sivuliikkeet ja tytäryritykset täyttävät rahanpesuasetuksen vaatimukset (17 artikla 1 kohta).

Ulkoistaminen

Rahanpesuasetuksen ilmoitusvelvollisen sisäisiä toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontatoimenpiteitä koskevan II luvun kolmannessa jaksossa, joka koostuu ainoastaan 18 artiklasta, annetaan säännökset asetuksessa säädettyjen velvoitteiden ulkoistamisesta. Ulkoistaminen on pääasiassa mahdollista lukuun ottamatta tiettyjä poikkeuksia, kuten epäilyttävistä liiketoimista tehtäviä ilmoituksia, mutta vastuu myös ulkoistettujen velvoitteiden osalta säilyy ilmoitusvelvollisella. Ulkoistamista käsitellään lisäksi rahanpesuasetuksen 47–50 johdantokappaleissa. Ulkoistamisen on kuuluttava rahanpesuasetuksen 9 artiklan 2 a kohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisen sisäisiin toimintaperiaatteisiin ja menettelytapoihin.

Rahanpesuasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ilmoitusvelvolliset voivat ulkoistaa asetuksesta johtuvia tehtäviä palveluntarjoajille. Ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava valvojalle ulkoistamisesta ennen kuin palveluntarjoaja aloittaa ulkoistetun toiminnan.

Artiklan 2 kohdan mukaan artiklan mukaisia tehtäviä suorittaessaan palveluntarjoajaa on pidettävä osana ilmoitusvelvollista, myös silloin, kun palveluntarjoajien on tehtävä hakuja kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklassa tarkoitettuihin keskitettyihin rekistereihin eli BO-rekisteriin, asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi ilmoitusvelvollisen puolesta.

Ilmoitusvelvollinen on edelleen täysin vastuussa kaikista toimista, olivatpa ne sitten toimen toteuttamisia tai laiminlyöntejä, jotka liittyvät palveluntarjoajien suorittamiin ulkoistettuihin tehtäviin. Ilmoitusvelvollisen on kunkin ulkoistetun tehtävän osalta pystyttävä osoittamaan valvojalle, että se ymmärtää palveluntarjoajan suorittamien toimien perustelut ja niiden toteuttamisessa noudatetun lähestymistavan ja että tällaiset toimet lieventävät erityisiä riskejä, joille ilmoitusvelvollinen altistuu.

Artiklan 3 kohdassa säädetään, että artiklan 1 kohdan nojalla ulkoistettuja tehtäviä ei saa toteuttaa siten, että niillä vaarannetaan olennaisesti niiden toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen laatu, joita ilmoitusvelvollinen toteuttaa rahanpesuasetuksen sekä maksun tiedot asetuksen vaatimusten täyttämiseksi, ja niiden valvontatoimenpiteiden laatu, jotka ovat käytössä kyseisten toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen testaamiseksi.

Ulkoistamiskiellot

Asetuksen 18 artiklan 3 kohta sisältää luettelon tehtävistä, joita ei saa ulkoistaa missään olosuhteissa. Tällaisia ovat:

a) ilmoitusvelvollisen koko liiketoiminnasta laadittavaa riskinarviointia koskeva ehdotus ja riskinarvioinnin hyväksyminen 10 artiklan 2 kohdan nojalla;

b) ilmoitusvelvollisen sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden hyväksyminen 9 artiklan nojalla;

c) päätös asiakkaalle vahvistettavasta riskiprofiilista;

d) päätös liikesuhteen aloittamisesta tai yksittäisen liiketoimen suorittamisesta asiakkaan kanssa;

e) ilmoittaminen rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä toiminnasta 69 artiklan mukaisesti tai 74 ja 80 artiklan mukaiset kynnysarvoon perustuvat ilmoitukset, paitsi jos tällaiset toimet ulkoistetaan toiselle samaan konserniin kuuluvalle ja samaan jäsenvaltioon sijoittautuneelle ilmoitusvelvolliselle; sekä

f) epäilyttävän tai epätyypillisen liiketoimen tai toiminnan havaitsemisessa käytettyjen kriteereiden hyväksyminen.

Artiklan 4 kohdassa säädetään, että ennen kuin ilmoitusvelvollinen ulkoistaa tehtävän 1 kohdan nojalla, sen on varmistettava, että palveluntarjoajalla on riittävä pätevyys ulkoistettavien tehtävien suorittamiseen. Jos ilmoitusvelvollinen ulkoistaa tehtävän 1 kohdan nojalla, sen on varmistettava, että palveluntarjoaja ja mahdolliset myöhemmät palveluntarjoajat, joille tehtävä myöhemmin ulkoistetaan, soveltavat ilmoitusvelvollisen hyväksymiä toimintaperiaatteita ja menettelytapoja.

Tällaisten tehtävien suorittamisen edellytykset on vahvistettava ilmoitusvelvollisen ja palveluntarjoajan välisessä kirjallisessa sopimuksessa. Ilmoitusvelvollisen on toteutettava säännöllisin väliajoin tarkastuksia varmistuakseen siitä, että palveluntarjoaja tosiasiallisesti toteuttaa tällaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat. Tarkastusväli määritetään ulkoistettujen tehtävien kriittisen luonteen perusteella.

Rahanpesuasetuksen 18 artiklan 5 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisten on varmistettava, ettei ulkoistamista toteuteta siten, että sillä vaarannetaan olennaisesti valvontaviranomaisten kyky valvoa ja todentaa, että ilmoitusvelvollinen noudattaa rahanpesuasetusta ja maksun tiedot -asetusta.

Ulkoistaminen riskillisiin kolmansiin maihin

Rahanpesuasetuksen 18 artiklan 6 kohdassa säädetään edellytyksistä ulkoistamiselle riskillisiin kolmansiin maihin. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, ilmoitusvelvolliset eivät saa ulkoistaa tämän asetuksen vaatimuksista johtuvia tehtäviä asetuksen III luvun 2 jakson mukaisesti määritetyissä kolmansissa maissa asuville tai niihin sijoittautuneille palveluntarjoajille, elleivät kaikki seuraavat edellytykset täyty:

a) ilmoitusvelvollinen ulkoistaa tehtävät yksinomaan samaan konserniin kuuluvalle palveluntarjoajalle;

b) konsernissa sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä

ja tietojen säilyttämistä koskevia sääntöjä, jotka ovat kaikilta osin tämän asetuksen mukaisia tai vastaavien kolmansissa maissa voimassa olevien sääntöjen mukaisia;

c) kotijäsenvaltion valvontaviranomainen valvoo kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvun mukaisesti tämän kohdan b alakohdassa tarkoitettujen vaatimusten tosiasiallista täyttymistä konsernin tasolla.

Artiklan 7 kohdassa säädetään, että poiketen siitä, mitä 3 kohdassa säädetään, jos yhteissijoitusyritys ei ole oikeushenkilö tai sillä on ainoastaan hallitus ja se on siirtänyt merkintöjen käsittelyn ja maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määriteltyjen varojen keräämisen sijoittajilta toiselle yhteisölle, se voi ulkoistaa 3 kohdan c, d ja e alakohdassa tarkoitetut tehtävät jollekin palveluntarjoajistaan. Tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu ulkoistaminen voidaan toteuttaa vasta sen jälkeen, kun yhteissijoitusyritys on ilmoittanut valvojalle 1 kohdan mukaisesti aikomuksestaan ulkoistaa tehtävä, ja valvoja on hyväksynyt tällaisen ulkoistamisen ottaen huomioon palveluntarjoajan resurssit, kokemus ja tietämys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä palveluntarjoajan tietämys yhteissijoitusyrityksen harjoittaman toiminnan tai liiketoimien tyypistä. Tällä on vaikutusta nykyisiin prosesseihin, sillä tähän asti tietyistä ulkoistamisista on tullut tehdä ulkoistamisilmoitus valvojalle, mutta erillistä Finanssivalvonnan hyväksyntää niihin ei ole annettu. Ulkoistamalla tai kolmatta osapuolta hyödyntämällä ei ole voinut vapautua vastuusta noudattaa rahanpesusääntelyssä ilmoitusvelvollisille asetettuja asiakkaan tuntemiseen liittyviä velvoitteita eikä näin ole jatkossakaan, vaan vastuu sääntelyn noudattamisesta säilyy ilmoitusvelvollisella ulkoistamisesta huolimatta.

AMLAn ohjeet ulkoistamisesta

Artiklan 8 kohdassa velvoitetaan AMLA antamaan ilmoitusvelvollisille viimeistään 10.7.2027 ohjeet ulkoistamisen toteuttamisesta, hallinnoinnista ja valvontamenettelyistä, palveluntarjoajalle annettujen tehtävientoteuttamisen seurannassa noudatettavista menettelyistä, ilmoitusvelvollisen ja palveluntarjoajan tehtävistä ja vastuusta ulkoistamissopimuksessa, sekä ratkaisevan tärkeinä pidettyjen tehtävien ulkoistamista koskevista valvontaodotuksista.

Asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Asiakkaan tuntemista koskeva sääntely on sijoitettu rahanpesuasetukseen III lukuun 19–50 artiklaan. Sääntely on huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin aiempien rahapesudirektiivien sääntely ja säännöksiä on yhteensä 31. Lisäksi alemman asteista sääntelyä asiakkaan tuntemiseen liittyen, kuten teknisiä standardeja, ohjeita ja suosituksia, voidaan tai tulee antaa 19–21, 26, 28–32, 34, 37, 38, 42, 43 ja 50 artiklan nojalla.

Rahanpesuasetuksen III luku on jaettu 6 jaksoon, joita ovat yleiset säännökset, suhtautuminen kolmansiin maihin ja unionin ulkopuolelta tulevaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkaan, yksinkertaistettu tuntemisvelvollisuus, tiukennettu tuntemisvelvollisuus, joka oli aikaisemmin käännetty tehostetuksi tuntemisvelvollisuudeksi, asiakkaan tuntemista koskevat erityissäännökset ja tukeutuminen toisten ilmoitusvelvollisten toteuttamiin asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin.

Yleisiin säännöksiin kuuluvat 19–28 artiklat. Rahanpesuasetuksen 19 artiklassa säädetään asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltamisesta ja 20 artiklassa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä. Asetuksen 21 artiklassa säädetään

kykenemättömyydestä noudattaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamista koskevia vaatimuksia. Säännöksen 1 ja 2 kohdat vastaavat neljännen rahanpesudirektiivin 14 artiklan 4 kohtaa. Uutta 21 artiklassa on muun muassa vaatimus perustelujen kirjaamisesta koskien asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi toteutetuista toimenpiteistä. Rahanpesuasetuksen 22 artiklassa säädetään asiakkaiden sekä tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta, 23 artiklassa asiakkaan sekä tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentamisen ajoituksesta, 24 artiklassa eroavuuksista ilmoittamisesta tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevissa rekistereissä olevien tietojen kanssa, 25 artiklassa liikesuhteen tai yksittäisen liiketoimen tarkoituksen ja aiotun luonteen määrittämisestä, 26 artiklassa liikesuhteen jatkuvasta seurannasta ja asiakkaiden suorittamien liiketoimien seurannasta, 27 artiklassa YK:n talouspakotteiden kohteena oleviin asiakkaisiin sovellettavista tilapäisistä toimenpiteistä ja 28 artiklassa teknisistä sääntelystandardeista asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämiseksi tarvittavista tiedoista.

Luvun toisessa jaksossa säädetään suhtautumisesta kolmansiin maihin ja unionin ulkopuolelta tulevan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkasta 29–32 artiklassa. Neljännen rahanpesudirektiivin 9 artiklassa säädettiin komission velvollisuudesta yksilöidä EU:n ulkopuoliset maat, jotka aiheuttavat rahanpesun uhan sisämarkkinoilla. Edellinen delegoidun asetuksen (EU) 2016/1675 muuttamisesta Caymansaarten ja Jordanian poistamiseksi sen liitteessä olevassa I kohdasta olevasta taulukosta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2024/163 on annettu 12.12.2023. Uuden sääntelyn myötä komission tulee määrittää ja nimetä kolmannet maat delegoiduissa säädöksissä eri kategorioihin riippuen siitä, kuinka vakavia puutteet niiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmissä on ja kuinka vakavaa uhkaa ne aiheuttavat EU:lle. Asetuksen 29 artiklassa säädetään niiden kolmansien maiden määrittäminen, joiden kansallisissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntajärjestelmissä on merkittäviä strategisia puutteita. Euroopan komissio määrittää kolmannet maat, joissa on edellä mainittuja merkittäviä strategisia puutteita ja nimeää ne suuririskisiksi kolmansiksi maiksi. Asetuksen 30 artiklassa säädetään niiden kolmansien maiden määrittämisestä, joiden kansalliset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntajärjestelmät eivät täytä vaatimuksia, 31 artiklassa unionin rahoitusjärjestelmälle erityisen ja vakavan uhan aiheuttavien kolmansien maiden määrittämisestä sekä 32 artiklassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin, suuntauksiin ja menetelmiin liittyvistä ohjeista. Rahanpesuasteuksen sääntely ei tältä osin täysin täytä FATFin suosituksia koska se koskee vain kolmansia maita, eikä siten koske esimerkiksi tilannetta, jossa EU-jäsenvaltio listattaisiin FATFin niin sanotulle harmaalle tai mustalle listalle.

Luvun kolmannessa jaksossa, 33 artiklassa säädetään yksinkertaistettua tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä. Artiklan mukaisesti, jos liikesuhteeseen tai liiketoimeen liittyy vähäinen riski asetuksen liitteissä II ja III luetellut riskitekijät huomioon ottaen, ilmoitusvelvolliset voivat soveltaa yksinkertaistettua tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Yksinkertaistettujen tuntemisvelvollisuuksien mukaan asiakas sekä tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyys voidaan todentaa liikesuhteen aloittamisen jälkeen edellyttäen, että todentamisen lykkääminen on perusteltua vähäisemmän riskin vuoksi. Henkilöllisyyden todentaminen on kuitenkin suoritettava 60 päivän kuluessa liikesuhteen aloittamisesta. Muita yksinkertaistettuja tuntemisvelvollisuuden toimenpiteitä ovat asiakkaan tunnistamisen päivittämisvälin harventaminen, liikesuhteen tai yksittäisen liiketoimen tarkoituksen ja aiotun luonteen määrittämiseksi kerättävien tietojen määrän vähentäminen tai tietojen päätteleminen liiketoimen tai aloitetun liikesuhteen tyypin perusteella, asiakkaan suorittamien liiketoimien tarkastusvälin harventaminen tai tarkastusten laajuuden supistaminen sekä muiden rahanpesuntorjuntaviranomaisen 28 artiklan nojalla määrittämien asiaankuuluvien yksinkertaistettua tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltaminen.

Rahanpesuasetuksen liitteessä II määritellään riskiä vähentävät tekijät ja liitteessä III riskiä lisäävät tekijät. Rahanpesuasetuksen 78 johdantokappaleessa avataan yksinkertaistettua tuntemismenettelyä niin, että ”tilanteissa, joissa riski on vähäisempi, ilmoitusvelvollisten olisi voitava soveltaa yksinkertaistettua tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Tämä ei tarkoita vapauttamista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamisesta eikä niiden toteuttamatta jättämistä. Kyseessä on pikemminkin yksinkertaistettu tai pelkistetty joukko tarkastustoimenpiteitä, joilla olisi kuitenkin katettava kaikki tuntemisvelvollisuutta koskevan normaalin menettelyn osatekijät. Ilmoitusvelvollisten olisi kuitenkin pystyttävä harventamaan asiakkaiden tai liiketoimien tarkastusväliä tai perusteellisuutta riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti tai luottamaan asianmukaisiin olettamiin liikesuhteen tarkoituksesta tai pelkkään tuotteiden käyttöön. Asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevissa teknisissä sääntelystandardeissa olisi määritettävä ne yksinkertaistetut toimenpiteet, joita ilmoitusvelvolliset voivat toteuttaa, kun kyseessä on komission tekemässä unionin tason riskiarviossa yksilöity vähäisemmän riskin tilanne. Teknisiä sääntelystandardeja laatiessaan rahanpesuntorjuntaviranomaisen olisi otettava asianmukaisesti huomioon sosiaalisen ja taloudellisen osallisuuden säilyttäminen.” Johdantokappaleessa siis viitataan taloudelliseen osallisuuteen. Myös asetuksen liitteessä II on lueteltu tuotteeseen, palveluun, liiketoimeen tai jakelukanavaan kytkeytyviä riskitekijöitä, joista rahoitustuotteet tai -palvelut, joilla tuotetaan asianmukaisesti määriteltyjä ja rajattuja palveluja tietyn tyyppisille asiakkaille ja joiden yhteydessä tavoitteena on parantaa saatavuutta taloudellisen osallisuuden lähtökohdista, on yksi näistä tekijöistä.

Luvun 4 jaksossa säädetään tiukennetusta tuntemisvelvollisuudesta, josta on aiemmin käytetty käännöstä tehostettu tuntemisvelvollisuus. Koska rahanpesuasetuksen terminologia tullaan korjaamaan vuoden 2026 aikana vastaamaan aiempaa käännöstä, pitäydytään kansallisessa lainsäädännössä siten vakiintuneessa terminologiassa eli tehostetussa tuntemisvelvollisuudessa. Tehostettu tuntemisvelvollisuus on keskeinen osa EU:n rahanpesun torjuntaa koskevaa sääntelyä, jossa ilmoitusvelvolliset velvoitetaan suorittamaan perusteellisempia tuntemistoimia riskialttiiksi katsotuille asiakkaille ja liiketoimille. Perusteellisempiin tuntemistoimiin sisältyy muun muassa lisätietojen kerääminen, asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen liittyvät toimenpiteet sekä varojen lähteen ja tosiasiallisten edunsaajien analysointi riskien asianmukaiseksi hallitsemiseksi ja lieventämiseksi.

Asetuksen 79 johdantokappaleessa todetaan tiukennetun tuntemisvelvollisuuden osalta, että ”olisi otettava huomioon, että tietyissä tilanteissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on suurempi. Vaikka kaikkien asiakkaiden henkilöllisyys ja liiketoimintaprofiili olisi selvitettävä soveltamalla asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä säännöllisesti, on tapauksia, joissa tarvitaan erityisen perusteellisia menettelyjä asiakkaan tunnistamiseksi ja henkilöllisyyden todentamiseksi. Tämän vuoksi on välttämätöntä laatia yksityiskohtaiset säännöt tällaisista tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä---” Rahanpesuasetuksen tiukennettua tuntemismenettelyä koskeva jakso 4 sisältää 34–46 artiklat.

Rahanpesuasetuksen 34 artiklassa säädetään tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden soveltamisalasta. Sen 2 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisten on tutkittava varojen alkuperä ja määränpää sekä tarkoitus kaikkien niiden liiketoimien osalta, jotka täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

a) liiketoimi on luonteeltaan monimutkainen;

b) liiketoimi on epätavallisen suuri;

c) liiketoimi suoritetaan epätavallisella tavalla;

d) liiketoimella ei ole selvää taloudellista tai laillista tarkoitusta.

Tiukennettuun tuntemismenettelyyn voi kuulua edellä mainitun artiklan 4 kohdan mukaan seuraavia toimenpiteitä:

a) lisätietojen hankkiminen asiakkaasta ja tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista;

b) lisätietojen hankkiminen liikesuhteen aiotusta luonteesta;

c) lisätietojen hankkiminen asiakkaan ja tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien varojen alkuperästä ja varallisuuden alkuperästä;

d) tietojen hankkiminen aiottujen tai suoritettujen liiketoimien syistä ja niiden johdonmukaisuudesta liikesuhteeseen nähden;

e) ylemmän johdon hyväksynnän saaminen liikesuhteen aloittamiselle tai jatkamiselle;

f) liikesuhteen tiukennettu seuranta lisäämällä toteutettavien tarkastusten lukumäärää, parantamalla niiden ajoitusta ja määrittämällä, mitkä liiketoimissa toistuvat kaavat edellyttävät lisätarkastuksia;

g) ensimmäisen maksun edellyttäminen suoritettavaksi sellaisessa luottolaitoksessa asiakkaan nimissä olevan tilin kautta, johon sovelletaan yhtä tiukkoja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia vaatimuksia kuin ne, joista säädetään rahanpesuasetuksessa.

Rahanpesuasetuksen 35 artiklassa säädetään unionin ulkopuolelta tulevia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia lieventävistä vastatoimenpiteistä.

Rahanpesuasetuksen 36 artiklassa säädetään erityisistä tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä rajatylittävissä kirjeenvaihtajasuhteissa, joihin liittyy maksujen suorittaminen vastapuolena toimivan kolmannen maan laitoksen kanssa. Säännöksen mukaan luotto- ja finanssilaitosten edellytetään 20 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden lisäksi liikesuhteen aloittaessaan:

a) keräävän riittävät tiedot vastapuolena toimivasta laitoksesta, jotta ne saavat kattavan käsityksen tämän liiketoiminnan luonteesta ja voivat määrittää julkisesti saatavilla olevien tietojen perusteella laitoksen maineen ja valvonnan laadun;

b) arvioivan vastapuolena toimivan laitoksen toteuttamia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia valvontatoimenpiteitä;

c) saavan ylemmän johdon hyväksynnän ennen uusien kirjeenvaihtajasuhteiden aloittamista;

d) dokumentoivan kullekin laitokselle kuuluvat tehtävät;

e) varmistavan maksujenvälitystilien osalta, että vastapuolena toimiva laitos on todentanut niiden asiakkaiden henkilöllisyyden, jotka pääsevät käyttämään suoraan kirjeenvaihtajalaitoksen tilejä, ja täyttänyt näiden osalta jatkuvan asiakkaan tuntemisvelvollisuuden ja että se pystyy pyynnöstä toimittamaan asiaankuuluvat asiakkaan tunnistetiedot kirjeenvaihtajalaitokselle.

Rahanpesuasetuksen 37 artiklassa säädetään kryptovarapalvelujen tarjoajia koskevista erityisistä tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä rajatylittävissä kirjeenvaihtajasuhteissa, 38 artiklassa yksittäisiä vastapuolena toimivia kolmannen maan laitoksia koskevista erityistoimenpiteistä, 39 artiklassa kirjeenvaihtajasuhteiden kieltämisestä pöytälaatikkolaitosten kanssa, 40 artiklassa toimenpiteistä isännöimättömästä osoitteesta toteutettujen liiketoimien riskien lieventämiseksi.

Rahanpesuasetuksen 41 artiklassa säädetään erityissäännöksistä, jotka koskevat sijoitusjärjestelyihin perustuvan oleskeluoikeuden hakijoita. Sen mukaan 20 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden lisäksi ilmoitusvelvollisten on sovellettava vähintään 34 artiklan 4 kohdan a, c, e ja f alakohdassa tarkoitettuja tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä sellaisten asiakkaiden osalta, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia ja jotka ovat hakemassa oleskeluoikeutta jäsenvaltiossa jonkinlaisen sijoituksen vastineena, mukaan lukien kiinteän omaisuuden siirto, osto tai vuokraus, valtion velkakirjoihin sijoittaminen, yhtiöön sijoittaminen, lahjoitus yleistä etua edistävään toimintaan ja rahoitusosuus valtion talousarviossa. Koska Suomessa ei ole sijoitukseen perustuvaa oleskelulupaa, on epätodennäköistä, että tällaisia toimijoita olisi Suomessa, sillä niiden toiminta suuntautuisi silloin toisiin jäsenvaltioihin.

Rahanpesuasetuksen 42 artiklassa säädetään poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevista erityissäännöksistä. Sen mukaan ilmoitusvelvollisten on 20 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden lisäksi sovellettava seuraavia toimenpiteitä yksittäisiin liiketoimiin tai liikesuhteisiin poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden kanssa:

a) niiden on saatava ylemmän johdon hyväksyntä yksittäisten liikesuhteiden suorittamiselle tai liikesuhteiden aloittamiselle tai jatkamiselle poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden kanssa;

b) niiden on toteutettava riittävät toimenpiteet poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden kanssa aloitettaviin liikesuhteisiin tai suoritettaviin yksittäisiin liiketoimiin liittyvän varallisuuden alkuperän ja varojen alkuperän selvittämiseksi;

c) niiden on seurattava näitä liikesuhteita jatkuvasti ja tehostetusti.

Artiklan 2 kohta sisältää lisäksi AMLAlle valtuutuksen antaa viimeistään 10.7.2027 ohjeet läheiseksi yhtiökumppaniksi tiedettyjen henkilöiden tunnistamiskriteereistä, tiettyyn poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden, perheenjäsenten tai läheisiksi yhtiökumppaneiksi tiedettyjen henkilöiden ryhmään liittyvästä riskin tasosta, mukaan lukien ohjeet siitä, miten tällaisia riskejä olisi arvioitava, jos kyseinen henkilö on 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla lakannut toimimasta merkittävässä julkisessa tehtävässä. Asetuksen 43 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltioita laatimaan ja pitämään ajan tasalla luettelo merkittävistä julkisista tehtävistä.

Rahanpesuasetuksen 44 artiklassa säädetään vakuutuksen edunsaajina olevista poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä. Säännöksen mukaan ilmoitusvelvollisten on toteutettava kohtuulliset toimenpiteet sen selvittämiseksi, ovatko henkivakuutuksen tai muun sijoitusvakuutuksen edunsaajat tai tarvittaessa edunsaajan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Nämä toimenpiteet on toteutettava viimeistään maksuajankohtana tai ajankohtana, jolloin vakuutus siirretään kokonaan tai osittain. Jos on havaittu suurempi riski, ilmoitusvelvollisten on asetuksen 20 artiklassa säädettyjen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamisen lisäksi

a) ilmoitettava asiasta ylemmälle johdolle ennen vakuutuskorvausten maksamista;

b) valvottava tiukennetusti koko liikesuhdetta vakuutuksenottajaan.

Rahanpesuasetuksen 45 artiklassa säädetään sellaisia henkilöitä koskevista toimenpiteistä, jotka ovat lakanneet olemasta poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä. Säännöksessä velvoitetaan ilmoitusvelvolliset ottamaan huomioon kyseisen henkilön aiemmasta tehtävästä aiheutuvan riskin jatkuminen arvioidessaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä 20 artiklan mukaisesti. Riskien lieventämiseksi tehtäviä toimia tulee jatkaa niin kauan, kunnes kyseisen henkilön aiemmasta tehtävästä aiheutuvia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ei enää ole, mutta joka tapauksessa vähintään 12 kuukauden ajan siitä, kun henkilö on lakannut toimimasta poliittisesti vaikutusvaltaisessa tehtävässä. Rahanpesuasetuksen 46 artiklassa säädetään poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden perheenjäsenistä ja heidän läheisiksi yhtiökumppaneikseen tiedetyistä henkilöistä, joiden osalta asetuksen 42, 44 ja 45 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä on sovellettava myös heihin.

Luvun viides jakso koskee asiakkaan tuntemista koskevia erityissäännöksiä ja siihen sisältyy ainoastaan 47 artikla henki- ja sijoitusvakuutusalaa koskevista täsmennyksistä. Artiklassa velvoitetaan ilmoitusvelvolliset muun muassa soveltamaan lisätoimenpiteitä asiakkaan tuntemisen osalta liittyen vakuutuksen maksuajankohtaan.

Luvun 6 jaksossa, 48–50 artiklat koskevat tukeutumista toisten ilmoitusvelvollisten toteuttamiin asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin. Asetuksen 48 artiklassa säädetään toisiin ilmoitusvelvollisiin tukeutumista koskevista yleisistä säännöksistä. Edellä mainitun artiklan mukaan ilmoitusvelvolliset voivat 20 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa säädettyjen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi tukeutua toisiin ilmoitusvelvollisiin riippumatta siitä, sijaitsevatko nämä jäsenvaltiossa vai kolmannessa maassa, seuraavin edellytyksin:

a) toiset ilmoitusvelvolliset noudattavat tässä asetuksessa säädettyjä asiakkaan tuntemisvelvollisuutta ja tietojen säilyttämistä koskevia vaatimuksia tai, jos niiden kotipaikka on kolmannessa maassa tai ne ovat sijoittautuneet kolmanteen maahan, vastaavia vaatimuksia;

b) toisia ilmoitusvelvollisia valvotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien vaatimusten noudattamisen osalta kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvun kanssa yhdenmukaisella tavalla.

Artiklassa myös jätetään lopullinen vastuu asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien vaatimusten täyttämisestä ilmoitusvelvolliselle, joka tukeutuu toiseen ilmoitusvelvolliseen. Asetuksen 49 artiklassa säädetään yksityiskohtaisesti menettelystä tukeuduttaessa toiseen ilmoitusvelvolliseen. Sen 1 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisten on hankittava ilmoitusvelvolliselta, johon ne tukeutuvat, kaikki tiedot, jotka ne tarvitsevat täyttääkseen 20 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa säädetyt asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet asiakkaan tai ehdotetun liiketoiminnan osalta. Asetuksen 50 artiklassa säädetään ohjeista tukeutumisesta toisiin ilmoitusvelvollisiin, joita AMLA antaa viimeistään 10.7.2027. Näitä ovat

a) edellytykset, joiden täyttyessä ilmoitusvelvollisten on hyväksyttävää tukeutua toisen ilmoitusvelvollisen keräämiin tietoihin, mukaan lukien etänä toteutetut asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet;

b) osapuolina olevien ilmoitusvelvollisten asema ja vastuu tilanteessa, jossa tukeudutaan toiseen ilmoitusvelvolliseen;

c) toisiin ilmoitusvelvollisiin tukeutumiseen liittyvät valvontamenettelyt.

Tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyys

Tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyydestä säädetään rahanpesuasetuksen luvussa IV 51–68 artiklassa. Sääntely on paljon yksityiskohtaisempaa kuin neljännen rahanpesudirektiivin tosiasiallisia edunsaajatietoja koskeva sääntely ja tosiasiallista edunsaajaa koskevaa rajaa on myös madallettu niin, että sääntely tulee velvoittamaan entistä useamman oikeushenkilön rekisteröimään tosiasialliset edunsaajansa. Lisäksi sellaisten oikeushenkilöiden ryhmien osalta, joihin katsotaan liittyvän merkityksellisiä riskejä sisämarkkinoiden kannalta perustuen jäsenvaltioiden kansallisiin riskiarvioihin ja komission niiden pohjalta tekemään arviointiin, on todennäköisesti tulossa komission delegoituja säädöksiä matalammista rajoista. Useat rajat ovat omiaan tekemään sääntelystä aikaisempaa monimutkaisempaa. Rahanpesuasetuksen tosiasiallisia edunsaajia koskevien artiklojen osalta alemman asteista sääntelyä voidaan tai tulee antaa 52, 57, 58 ja 68 artiklojen nojalla. Huomionarvioista on, että tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia ei ole määritelty asetuksen määritelmiä koskevassa 2 artiklassa.

Rahanpesuasetuksen 51 artikla koskee oikeushenkilöiden tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamista. Säännöksen mukaan oikeushenkilöiden tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia ovat luonnolliset henkilöt,

a) joilla on suoraan tai välillisesti omistusoikeus yrityksessä; taikka

b) jotka käyttävät suoraan tai välillisesti omistusoikeuteen perustuvaa tai muilla keinoin käytettävää määräysvaltaa yrityksessä tai muussa oikeushenkilössä.

Artiklan b alakohdassa tarkoitettu muilla keinoin käytettävä määräysvalta määritetään riippumatta omistusoikeuden tai omistusoikeuteen perustuvan määräysvallan olemassaolosta ja samanaikaisesti sen kanssa. Asetuksen 52 artiklassa säädetään omistusoikeuteen perustuvasta tosiasiallista omistajuudesta ja edunsaajuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaisesti sovellettaessa 51 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaa, omistusoikeudella yrityksessä tarkoitetaan vähintään 25 prosentin suoraa tai välillistä omistusosuutta yrityksen osakkeista, äänioikeuksista tai muusta omistusoikeudesta, mukaan lukien oikeus voitoista, muista sisäisistä varoista tai likvidaatiotaseesta. Neljännessä rahanpesudirektiivissä raja on ollut yli 25 prosenttia, joten uuden sääntelyn mukaan aikaisempaa matalampi omistusosuus täyttää tosiasiallisen edunsaajan määritelmän. Edellä mainitun artiklan 1 kohdassa säädetään myös, että välillisten osakasrakenteiden omistusosuuksien määrittämiseksi lasketaan kertomalla väliyhtiönä toimivien yhteisöjen osakkeet, äänioikeudet tai muut omistusosuudet sellaisten yhteisöjen ketjussa, joissa tosiasiallisella omistajalla ja edunsaajalla on osakkeita tai äänioikeuksia, ja laskemalla yhteen eri ketjuista saadut tulokset, paitsi jos sovelletaan 54 artiklaa.

Rahanpesuasetuksen 52 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kun jäsenvaltiot määrittävät kuudennen rahanpesudirektiivin kansallista riskiarviota koskevan 8 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti sellaisten yritysten ryhmät, jotka ovat alttiita suuremmille rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeille myös niiden toimialan perusteella, niiden on ilmoitettava tästä komissiolle. Komissio arvioi viimeistään 10.7.2029, ovatko kyseisiin oikeushenkilöiden ryhmiin liittyvät riskit merkityksellisiä sisämarkkinoiden kannalta ja jos se katsoo, että matalampi kynnysarvo on asianmukainen kyseisten riskien lieventämiseksi, se antaa rahanpesuasetuksen 85 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan rahanpesuasetusta yksilöimällä ne yritysryhmät, joihin liittyy suurempi rahanpesun ja

terrorismin rahoittamisen riski ja joihin sovelletaan matalampaa kynnysarvoa ja niihin liittyvät kynnysarvot. Edellä tarkoitetun kynnysarvon on oltava enintään 15 prosenttia yrityksen omistusoikeudesta, ellei komissio totea, että korkeampi kynnysarvo olisi oikeasuhtaisempi, joka tapauksessa se on alempi kuin 25 prosenttia.

Rahanpesuasetuksen 53 artiklassa säädetään määräysvaltaan perustuvasta tosiasiallisesta omistajuudesta ja edunsaajuudesta, 54 artiklassa samanaikaisesta omistusoikeudesta ja määräysvallasta omistusrakenteessa ja 55 artiklassa omistusrakenteista, joihin liittyy oikeudellisia järjestelyjä tai vastaavia oikeushenkilöitä.

Rahanpesuasetuksen 56 artiklassa säädetään ilmoituksista, joita jäsenvaltioiden on tehtävä komissiolle viimeistään 10.10.2027 siitä, minkä tyyppisissä kansallisen lainsäädännön mukaisissa oikeushenkilöissä tosiasialliset edunsaajat tunnistetaan 51 ja 52 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Rahanpesuasetuksen 57 artiklassa säädetään express trust -järjestelyn kaltaisten oikeushenkilöiden tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamisesta ja 58 artiklassa express trust -järjestelyjen sekä muiden samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamisesta. Suomessa ei ole tähän mennessä rekisteröity express trusteja. Säätiöiden mainitaan kuitenkin nimenomaisesti kuuluvan 57 artiklan kattamiin oikeushenkilöihin.

Rahanpesuasetuksen 57 artiklan (Express trust -järjestelyn kaltaisten oikeushenkilöiden tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistaminen) mukaan säätiön edunsaajia ovat:

- perustajat;
- ylimmän hallintoelimen jäsenet, kuten hallitus sen hallintotehtävässä;
- ylimmän hallintoelimen jäsenet, kuten hallitus tai hallintoneuvosto sen valvontatehtävässä;
- edunsaajat, paitsi jos sovelletaan 59 artiklaa;
- mikä tahansa muu luonnollinen henkilö, jolla on suora tai välillinen määräysvalta oikeushenkilössä.

Rahanpesuasetuksen 59 artiklassa säädetään edelleen, että 57 artiklan mukaisissa oikeushenkilöissä edunsaajien luokka ja sen yleiset ominaispiirteet on tunnistettava. Luokkaan kuuluvat edunsaajat on katsottava tosiasiallisiksi omistajiksi ja edunsaajiksi heti, kun ne on tunnistettu tai nimetty. Kyseisen artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin tilanteista, jolloin on riittävää, että pelkkä edunsaajien luokka ja sen ominaispiirteet tunnistetaan. Poikkeus koskee

a) eräitä eläkejärjestelmiä ja

b) työntekijöiden taloudellista omistajuutta tai osallistumista koskevia järjestelmiä edellyttäen, että jäsenvaltiot ovat asianmukaisen riskinarvioinnin perusteella todenneet, että rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen liittyvien väärinkäytösten riski on vähäinen; sekä

c) 57 artiklassa tarkoitettuja toimijoita, edellyttäen että oikeushenkilö, express trust -järjestely tai vastaava oikeudellinen järjestely on perustettu voittoa tavoittelemattomassa tai hyväntekeväisyystarkoituksessa ja jäsenvaltiot ovat asianmukaisen riskinarvioinnin perusteella todenneet, että oikeushenkilön, express trust -järjestelyn tai vastaavan oikeudellisen järjestelyn ryhmän rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen liittyvien väärinkäytösten riski on vähäinen.

Asetuksen 59 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle 2 kohdan mukaiset oikeushenkilöt sekä perustelut erityisen riskinarvioinnin pohjalta.

Asetuksen 60 artiklassa säädetään harkinnanvaraisten trustien sallitun kohderyhmän ja oletuskohderyhmän tunnistamisesta, 61 artiklassa yhteissijoitusyritysten tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistaminen ja 62 artiklassa tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevista tiedoista.

Rahanpesuasetuksen 63 artikla koskee oikeushenkilöiden velvoitteita liittyen tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen hankkimiseen ja hallussa pitämiseen. Oikeushenkilöiden on artiklan mukaisesti annettava ilmoitusvelvollisille tiedot tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista, kun ilmoitusvelvolliset soveltavat asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti.

Rahanpesuasetuksen 64 artiklassa säädetään omaisuudenhoitajia koskevista velvoitteista liittyen oikeudellisiin järjestelyihin, jota hallinnoidaan jäsenvaltiossa tai jonka omaisuudenhoitaja asuu jäsenvaltiossa tai on sijoittautunut jäsenvaltioon.

Rahanpesuasetuksen 65 artiklassa koskien oikeushenkilöiden ja oikeudellisten järjestelyjen velvoitteita koskevista poikkeuksista säädetään, että 63 ja 64 artiklaa ei sovelleta tietyin edellytyksin yhtiöihin, joiden arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla, eikä myöskään julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (jäljempänä *julkisista hankinnoista annettu direktiivi*) 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa määriteltyihin julkisoikeudellisiin laitoksiin. Tässä tarkoitetaan julkisoikeudellisia laitoksia, joilla on kaikki seuraavat ominaisuudet:

a) ne on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, eikä niillä ole teollista tai kaupallista luonnetta;

b) ne ovat oikeushenkilöitä; ja

c) niitä rahoittavat pääosin valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset; tai niiden johto on näiden viranomaisten tai laitosten valvonnan alainen; tai valtion viranomaiset, alue- tai paikallisviranomaiset tai muut julkisoikeudelliset laitokset nimittävät yli puolet niiden hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

Rahanpesuasetuksen 66 artiklassa säädetään nimellisomistajien velvollisuuksista ja 67 artiklassa ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä. Asetuksen 68 artiklassa säädetään seuraamuksista, joiden tulee olla tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Ilmoitusvelvollisuudet

Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään rahanpesuasetuksen V luvussa 69–74 artiklassa.

Epäilyistä ilmoittaminen

Rahanpesuasetuksen 69 artiklassa säädetään epäilystä ilmoittamisesta ja velvoitetaan ilmoitusvelvolliset ja tarvittaessa niiden johtajat ja työntekijät tekemään rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa täysimittaista yhteistyötä. Ilmoitusvelvollisten tulee tehdä ilmoitus

omasta aloitteestaan, kun sillä on tieto, epäily tai perusteltu syy epäillä varojen tai toiminnan rikollisesta luonteesta. Ilmoitusvelvollisen tulee vastata rahanpesun selvittelykeskuksen lisätietopyyntöihin. Lisäksi ilmoitusvelvolliset velvoitetaan toimittamaan rahanpesun selvittelykeskukselle kaikki tarvittavat tiedot sen pyynnöstä.

Ilmoitusvelvollisen tulee vastata rahanpesun selvittelykeskuksen tietopyyntöihin viiden työpäivän kuluessa, mutta perustelluissa ja kiireellisissä tapauksissa rahanpesun selvittelykeskus voi lyhentää määräaikaa myös alle 24 tuntiin. Asetuksessa ei ole säädetty minimiaikaa lyhennetylle määräajalle. Rahanpesun selvittelykeskus voi myös pidentää viiden työpäivän määräaikaa, jos katsoo sen perustelluksi, edellyttäen kuitenkin, ettei tämä heikennä sen analyysia.

Ilmoitusvelvollisen tulee arvioida asiakkaidensa liiketoimet tai toiminta kaikkien tiedossaan tai hallussaan olevien olennaisten tosiseikkojen tai tietojen perusteella. Tarvittaessa ilmoitusvelvollisen on asetettava arviointinsa etusijalle ottaen huomioon liiketoimen tai toiminnan kiireellisyys ja riskit, jotka vaikuttavat siihen jäsenvaltio, johon ne ovat sijoittautuneet.

Epäilyn on perustuttava

- asiakkaan ja sen vastapuolten ominaispiirteisiin;
- liiketoimen tai toiminnan suuruuteen ja luonteeseen tai sen menetelmiin ja malleihin;
- useiden liiketoimien tai toimintojen väliseen kytkökseen;
- varojen alkuperään, määränpäähän tai käyttöön; tai
- muihin ilmoitusvelvollisen tiedossa oleviin seikkoihin, kuten liiketoimen tai toiminnan yhteensopivuuteen asetuksen III luvun mukaisesti saatujen tietojen kanssa, mukaan lukien asiakkaan riskiprofiili.

AMLA laatii viimeistään 10.7.2026 luonnokset teknisiksi sääntelystandardeiksi ja toimittaa ne komission hyväksyttäviksi. Näiden teknisten täytäntöönpanostandardien luonnoksissa täsmennetään, missä muodossa epäilyistä ilmoittaminen ja liiketoimia koskevan aineiston toimittaminen tapahtuu.

AMLA antaa lisäksi viimeistään 10.7.2027 ohjeet epäilyttävään toimintaan tai käyttäytymiseen viittaavista seikoista. AMLAn on päivitettävä ohjeet säännöllisesti.

Artiklassa säädetään lisäksi siitä, että ilmoitusvelvollisen vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toimihenkilön on toimitettava ilmoitusta koskevat tiedot rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvollisen tulee varmistaa, että vaatimustenmukaisuudesta vastaavaa toimihenkilöä sekä kaikkia vastaavassa asemassa olevia työntekijöitä tai henkilöitä, myös asiamiehiä ja edustajia, jotka osallistuvat tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen, suojellaan vastatoimilta, syrjinnältä ja muulta epäoikeudenmukaiselta kohtelulta, joka johtuu näiden tehtävien suorittamisesta. Tämä kohta ei vaikuta suojeluun unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937 (jäljempänä *Whistleblower-direktiivi*) nojalla. Whistleblower-

direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa[4] on tehty muutoksia mm. rahanpesulakiin ja niiden osalta tulee varmistua siitä, että sääntely jatkossakin noudattaa myös Whistleblower-direktiivin vaatimuksia.

Jos tietojenvaihtokumppanuuden toiminta johtaa tietoon, epäilyyn tai perusteltuun syyhyn epäillä, että varat, ovat rikollisen toiminnan tuottamaa hyötyä tai liittyvät terrorismin rahoittamiseen, ilmoitusvelvollisten, jotka ovat havainneet asiakkaidensa taholta epäilyttävää toimintaa, voivat nimetä keskuudestaan yhden ilmoitusvelvollisen, jonka tehtäväksi annetaan toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoitus 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Ilmoituksessa on oltava vähintään kaikkien niiden ilmoitusvelvollisten nimet ja yhteystiedot, jotka ovat osallistuneet toimintaan ilmoituksen tekemiseksi. Jos ilmoitusvelvolliset ovat sijoittautuneet useisiin jäsenvaltioihin, tiedot on ilmoitettava jokaiselle asiaankuuluvalle rahanpesun selvittelykeskukselle. Tätä varten ilmoitusvelvollisten on varmistettava, että ilmoituksen toimittaa sen jäsenvaltion alueelle sijoittautunut ilmoitusvelvollinen, jossa rahanpesun selvittelykeskus sijaitsee.

Jos tietojenvaihtokumppanuudessa mukana olevat ilmoitusvelvolliset päättävät olla hyödyntämättä mahdollisuutta toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle yksi ilmoitus, niiden on sisällytettävä ilmoituksiinsa viittaus siihen seikkaan, että epäily on seurausta tietojenvaihtokumppanuuden toiminnasta.

Erityissäännökset, joita sovelletaan, kun epäilyistä ilmoittavat tiettyihin ryhmiin kuuluvat ilmoitusvelvolliset

Rahanpesuasetuksen 70 artiklassa säädetään jäsenvaltioille mahdollisuudesta poiketa 69 artiklan 1 kohdasta. Jäsenvaltiot voivat antaa 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille mahdollisuuden toimittaa 69 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot rahanpesunselvittelykeskuksen sijaan jäsenvaltion nimeämälle itsesääntelyelimelle. Nimetyn itsesääntelyelimen on toimitettava tiedot rahanpesun selvittelykeskukselle viipymättä alkuperäisessä muodossaan.

Rahanpesuasetuksen 70 artiklan 2 kohdan mukaan notaareihin, juristeihin, muihin itsenäisiin juristiammatin harjoittajiin, tilintarkastajiin, ulkopuolisiin kirjanpitäjiin ja veroneuvojiin ei sovelleta 69 artiklan 1 kohdassa säädettyjä vaatimuksia niiden tietojen osalta, jotka nämä ovat saaneet joltakin asiakkaalta tai jostakin asiakkaasta selvittäessään kyseisen asiakkaan oikeudellista asemaa tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai siihen liittyen, mukaan luettuna oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskeva neuvonta, riippumatta siitä, saadaanko tai hankitaanko tällaiset tiedot ennen käsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen.

Edellä mainittua poikkeusta ei kuitenkaan sovelleta, jos siinä tarkoitetut ilmoitusvelvolliset

a) osallistuvat rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen;

b) antavat oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten; tai

[4] Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 147/2022 vp).

c) tietävät, että asiakas pyytää oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten; tietoisuus tai tarkoitus voidaan todeta objektiivisten tosiseikkojen perusteella.

Artiklassa on kansallista liikkumavaraa siltä osin, että siinä säädetään, että artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi, jos se on perusteltua tietyntyyppisiin liiketoimiin liittyvien suurempien rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riskien perusteella, jäsenvaltiot voivat päättää, että 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua poikkeusta ei sovelleta tällaisiin liiketoimiin, ja tarvittaessa asettaa kyseisessä kohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille lisäraportointivelvoitteita. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava Euroopan komissiolle kaikista tämän kohdan nojalla tehdyistä päätöksistä ja komissio antaa päätökset tiedoksi muille jäsenvaltioille.

Liiketoimista pidättyminen

Rahanpesuasetuksen 71 artiklan mukaan ilmoitusvelvollisten on pidätyttävä suorittamasta liiketoimia, joiden ne tietävät tai epäilevät liittyvän rikollisen toiminnan tuottamaan hyötyyn tai terrorismin rahoittamiseen, siihen asti, että he ovat toimittaneet 69 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisen ilmoituksen ja noudattaneet sovellettavan lainsäädännön mukaisia rahanpesun selvittelykeskuksen tai toimivaltaisen viranomaisen muita erityisohjeita. Ilmoitusvelvolliset voivat suorittaa kyseisen liiketoimen arvioituaan sen toteuttamiseen liittyvät riskit, jos ne eivät ole saaneet rahanpesun selvittelykeskukselta muita ohjeita kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen tekemisestä.

Jos ilmoitusvelvollisen ei ole mahdollista pidättyä edellä tarkoitetuista liiketoimista tai jos pidättäytyminen todennäköisesti vaikeuttaisi yrityksiä jäljittää epäilyttävän liiketoimen edunsaajia, ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava asiasta rahanpesun selvittelykeskukselle välittömästi liiketoimen suorittamisen jälkeen.

Tietojen ilmaiseminen rahanpesun selvittelykeskukselle

Rahanpesuasetuksen 72 artiklan mukaan ilmoitusvelvollisen taikka sen työntekijän tai johtajan vilpittömässä mielessä 69 ja 70 artiklan mukaisesti suorittama tietojen ilmaiseminen rahanpesun selvittelykeskukselle ei merkitse sopimukseen eikä lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen perustuvan tietojen ilmaisemista koskevan rajoituksen rikkomista, eikä ilmoitusvelvollista taikka sen johtajia tai työntekijöitä voida asettaa minkäänlaiseen vastuuseen tällä perusteella silloinkaan, kun ne eivät olleet tarkalleen tietoisia taustalla olevasta rikollisesta toiminnasta, ja riippumatta siitä, toteutuiko laiton toiminta.

Tietojen ilmaisemisen kieltäminen

Rahanpesuasetuksen 73 artiklassa säädetään, että ilmoitusvelvolliset sekä niiden johtajat, työntekijät tai vastaavissa asemissa olevat henkilöt, asiamiehet ja edustajat mukaan lukien, eivät saa ilmaista asianomaiselle asiakkaalle tai muille kolmansille henkilöille, että liiketoimia tai toimintaa arvioidaan tai on arvioitu 69 artiklan mukaisesti, että tietoja toimitetaan, aiotaan toimittaa tai on toimitettu 69 tai 70 artiklan mukaisesti tai että rahanpesua tai terrorismin rahoittamista koskeva analyysi on tekeillä tai saatetaan tehdä.

Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta tietojen ilmaisemiseen toimivaltaisille viranomaisille tai itsesääntelyelimille näiden hoitaessa valvontatehtäviään tai tietojen ilmaisemiseen rahanpesun,

terrorismin rahoittamisen ja muun rikollisen toiminnan tutkimista ja niihin liittyviä syytetoimia varten.

Artiklassa säädetään lisäksi poikkeuksista tietojen ilmaisemiskieltoon seuraavasti: Tietoja voidaan ilmaista samaan konserniin kuuluvien ilmoitusvelvollisten välillä tai tällaisten yritysten ja niiden kolmansissa maissa sijaitsevien sivuliikkeiden ja tytäryritysten välillä edellyttäen, että nämä sivuliikkeet ja tytäryritykset noudattavat täysimääräisesti konsernin laajuisia toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, mukaan lukien 16 artiklan mukaiset konsernin sisäistä tietojenvaihtoa koskevat menettelyt, ja että konsernin laajuiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat täyttävät tässä direktiivissä säädetyt vaatimukset.

Lisäksi tietoja voidaan ilmaista 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa (esimerkiksi tilintarkastajat, kirjanpitäjät, juristit, notaarit) tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tai tässä asetuksessa säädettyjä vaatimuksia vastaavia vaatimuksia asettavien kolmansien maiden sellaisten oikeussubjektien välillä, jotka harjoittavat ammattitoimintaa joko työntekijöinä tai muussa asemassa saman oikeushenkilön sisällä tai laajemmassa rakenteessa, johon henkilö kuuluu ja joka on yhteisen omistuksen, johdon tai vaatimustenmukaisuuden valvonnan alainen, verkostot ja kumppanuudet mukaan luettuina.

Kun on kyse 3 artiklan 1 ja 2 alakohdassa sekä 3 alakohdan a ja b alakohdassa, eli muun muassa tilintarkastajista, kirjanpitäjistä, veroneuvojista, juristeista, notaareista ja muista edellä mainituissa kohdissa luetelluista ammattitoiminnan harjoittajista, tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista sellaisissa tapauksissa, jotka liittyvät samaan liiketoimeen, jossa on osallisena vähintään kaksi ilmoitusvelvollista, tietoja voidaan ilmaista artiklan 1 kohdassa säädetystä poiketen asianomaisten ilmoitusvelvollisten välillä, edellyttäen, että ne sijaitsevat unionissa tai ovat oikeussubjekteja sellaisessa kolmannessa maassa, joka asettaa tässä asetuksessa säädettyjä vaatimuksia vastaavia vaatimuksia, ja että niitä koskevat salassapitovelvollisuutta ja henkilötietojen suojaa koskevat vaatimukset.

Jos rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut ilmoitusvelvolliset yrittävät saada asiakkaan luopumaan laittomaan toimintaan osallistumisesta, tätä ei pidetä 73 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tietojen ilmaisemisena.

Kynnysarvoon perustuvat ilmoitukset tiettyjä arvotavaroita koskevista liiketoimista

Rahanpesuasetuksen 74 artiklan mukaan arvotavarakauppiaiden on ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle kaikista liiketoimista, joihin liittyy arvotavaroiden myyntiä, kun kyseiset tavarat hankitaan ei-kaupalliseen käyttöön. Arvotavaroilla tässä tarkoitetaan moottoriajoneuvoja, joiden hinta on vähintään 250 000 euroa, sekä vesikulkuneuvoja ja ilma-aluksia, joiden hinta on vähintään 7 500 000 euroa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös luottolaitoksia ja finanssilaitoksia, jotka tarjoavat em. tavaroiden ostoon tai omistusoikeuden siirtoon liittyviä palveluja.

Ilmoitukset on tehtävä rahanpesun selvittelykeskuksen asettamien määräaikojen puitteissa.

Tietojen jakaminen

Tietojen jakamisesta säädetään rahanpesuasetuksen VI luvussa, 75 artiklassa, joka koskee tietojenvaihtokumppanuutta. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 57 alakohdassa määritellään tietojenvaihtokumppanuus. Määritelmän mukaan tietojenvaihtokumppanuudella

tarkoitetaan mekanismia, joka mahdollistaa tietojen jakamisen ja käsittelyn ilmoitusvelvollisten ja tapauksen mukaan 44 alakohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten välillä rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi joko kansallisella tai rajat ylittävällä tasolla ja kyseisen kumppanuuden muodosta riippumatta. Edellä mainitussa määritelmässä viitataan 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a, b ja c alakohtiin, joissa määritellään toimivaltainen viranomainen. Toimivaltaisia viranomaisia ovat rahanpesun selvittelykeskus, valvontaviranomaiset sekä viranomaiset, jonka tehtävänä on rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen tutkiminen tai näihin liittyvät syytetoimet tai jonka tehtävänä on rikoksella saatujen varojenjäljittäminen, takavarikointi tai jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen.

Tietojenvaihtokumppanuudesta annetaan tarkemmat säännöt rahanpesuasetuksen 75 artiklassa, joka koskee tietojenvaihtoa tietojenvaihtokumppanuuksien puitteissa. Asetuksen 75 artiklan 1 kohdan mukaan tietojenvaihtokumppanuuksien jäsenet voivat jakaa tietoja keskenään, jos se on ehdottoman välttämätöntä III luvun ja 69 artiklan mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi ja perusoikeuksia ja oikeudellisia menettelytakeita kunnioittaen.

Edellä mainitun 75 artiklan 2 kohdassa säädetään ennen tietojenvaihtokumppanuutta tehtävistä toimenpiteistä. Ilmoitusvelvollisten, jotka aikovat osallistua tietojenvaihtokumppanuuteen, on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaisilleen, joiden on tarvittaessa toisiaan ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*, noudattamisen todentamisesta vastaavia viranomaisia kuullen tarkistettava, että tietojenvaihtokumppanuudessa on käytössä mekanismeja, joilla varmistetaan 75 artiklan noudattaminen ja että artiklan 4 kohdan h alakohdassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty. Tarkistaminen on tehtävä ennen tietojenvaihtokumppanuustoiminnan aloittamista. Valvontaviranomaisten on tarvittaessa kuultava myös rahanpesun selvittelykeskuksia.

Asetuksen 75 artiklan 2 kohdassa todetaan, että vastuu unionin tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten noudattamisesta säilyy tietojenvaihtokumppanuuden osapuolilla. Asiaan liittyy rahanpesuasetuksen 148 johdantokappale, jossa on todettu, että jäsenvaltioiden olisi voitava yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä mukauttaakseen kyseisen asetuksen soveltamista, asettaakseen yksityiskohtaisempia vaatimuksia tietojenvaihtokumppanuuden puitteissa vaihdettujen henkilötietojen käsittelyä varten.

Asetuksen 75 artiklan 3 kohdassa määritellään ne tiedot, joita tietojenvaihtokumppanuuden puitteissa voidaan vaihtaa. Näitä ovat muun muassa asiakasta, sen varallisuuden ja varojen alkuperää, sen liiketoimia ja riskitekijöitä koskevat tiedot sekä ilmoitusvelvollisen hallussa olevat tiedot ja tiedot 69 artiklan mukaisista epäilyistä. Edellä lueteltuja tietoja saa vaihtaa vain siltä osin kuin se on tarpeen tietojenvaihtokumppanuuteen liittyvän toiminnan toteuttamiseksi.

Asetuksen 75 artiklan 4 kohdassa säädetään siitä, mitä edellytyksiä tietojen jakamiselle asetetaan. Näitä ovat

a) ilmoitusvelvollisten on kirjattava kaikki tapaukset, joissa tietoja jaetaan kumppanuuden puitteissa;

b) ilmoitusvelvolliset eivät saa tukeutua yksinomaan kumppanuuden puitteissa saatuihin tietoihin noudattaakseen tämän asetuksen vaatimuksia;

c) ilmoitusvelvolliset eivät saa tehdä päätelmiä tai päätöksiä, jotka vaikuttavat liikesuhteeseen asiakkaan kanssa tai yksittäisten liiketoimien suorittamiseen asiakkaan puolesta, sellaisten tietojen perusteella, jotka on saatu tietojenvaihtokumppanuuden muilta osallistujilta ilman, että kyseisiä tietoja on arvioitu; kaikki kumppanuuden puitteissa saadut tiedot, joita käytetään arvioinnissa, jonka tuloksena päätetään kieltäytyä liikesuhteesta tai lopettaa liikesuhde tai toteuttaa yksittäinen liiketoimi, on 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti kirjattava ylös, ja kyseisten tietojen yhteydessä on mainittava, että tiedot ovat peräisin tietojenvaihtokumppanuudesta;

d) ilmoitusvelvollisten on tehtävä oma arvionsa liiketoimista, joissa on mukana asiakkaita, arvioidakseen, mitkä liiketoimet saattavat liittyä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen tai mihin liiketoimiin saattaa sisältyä rikollisen toiminnan tuottamaa hyötyä;

e) ilmoitusvelvollisten on toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, mukaan lukien pseudonymisoinnin mahdollistavat toimenpiteet, jotta voidaan varmistaa vaihdettavien tietojen luonteeseen ja laajuuteen nähden oikeasuhtainen turvallisuuden ja luottamuksellisuuden taso;

f) tietojen jakaminen koskee ainoastaan asiakkaita,

i) joiden käyttäytymiseen tai liiketoimiin liittyy suurempi rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski, joka on yksilöity kuudennen rahanpesudirektiivin 7 ja 8 artiklan mukaisesti toteutetuissa unionin tason riskiarviossa ja kansallisessa riskiarviossa;

ii) jotka ovat jossakin tämän asetuksen 29, 30, 31 ja 36–46 artiklassa tarkoitetuista tilanteista; tai

iii) joista ilmoitusvelvollisen on kerättävä lisätietoja sen määrittämiseksi, liittyykö niihin suurempi rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski;

g) tekoälyn, koneoppimisteknologioiden tai algoritmien käytön avulla tuotettua tietoa voidaan jakaa vain, jos kyseiset prosessit ovat olleet asianmukaisen, ihmisen suorittaman valvonnan alaisia;

h) ennen henkilötietojen käsittelyä on tehtävä yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi;

i) toimivaltaiset viranomaiset, jotka ovat tietojenvaihtokumppanuuden jäseniä, saavat hankkia, toimittaa ja vaihtaa tietoja vain siltä osin kuin se on tarpeen niiden asiaa koskevan unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisten tehtävien suorittamiseksi;

j) jos tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan c alakohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset osallistuvat tietojenvaihtokumppanuuteen, ne saavat hankkia, toimittaa tai vaihtaa henkilötietoja ja operatiivisia tietoja ainoastaan sen kansallisen lainsäädännön, jolla luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, jäljempänä *EU:n tietosuojadirektiivi*, on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja kansallisen rikosprosessioikeuden sovellettavien säännösten mukaisesti, mukaan lukien edellytetty tuomioistuimen ennakkolupa tai muu kansallinen menettelytae;

k) tämän artiklan 3 kohdan g alakohdan mukainen tietojenvaihto epäilyttävistä liiketoimista on sallittua ainoastaan, jos rahanpesun selvittelykeskus, jolle on toimitettu 69 tai 70 artiklan mukaisesti ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta, on suostunut tällaiseen tietojen ilmaisemiseen.

Asetuksen 75 artiklan 5 kohdassa säädetään edellytyksistä tietojen toimittamisesta edelleen. Tietojenvaihtokumppanuuksien puitteissa saatuja tietoa saa toimittaa edelleen ainoastaan, jos

a) tiedot toimitetaan toiselle ilmoitusvelvolliselle 49 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

b) tiedot on sisällytettävä ilmoitukseen, joka toimitetaan rahanpesun selvittelykeskukselle, tai toimitettava vastauksena rahanpesunselvittelykeskuksen 69 artiklan 1 kohdan mukaiseen pyyntöön;

c) tiedot toimitetaan rahanpesuntorjuntaviranomaiselle AMLA-asetuksen 93 artiklan mukaisesti;

d) lainvalvonta- tai oikeusviranomaiset pyytävät tietoja, jollei kansallisessa lainsäädännössä edellytetyistä ennakkoluvista tai muista menettelyllisistä takeista muuta johdu.

Artiklan 6 kohdassa asetetaan velvollisuuksia tietojenvaihtokumppanuuksiin osallistuville ilmoitusvelvollisille. Näiden on määriteltävä tietojen jakamista koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat 9 artiklan mukaisesti vahvistetuissa sisäisissä toimintaperiaatteissaan ja menettelytavoissaan. Tällaisissa toimintaperiaatteissa ja menettelytavoissa on muun muassa täsmennettävä jaettavien tietojen laajuuden määrittämiseen liittyvää arviointia, tarjottava tarvittaessa kumppanuuden jäsenille eriytettyä tai rajoitettua pääsyä tietoihin, kuvattava tietojenvaihtokumppanuuden osapuolten tehtävät ja vastuut sekä yksilöitävä riskinarvioinnit.

Lisäksi edellytetään, että sisäiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat on laadittava ennen osallistumista tietojenvaihtokumppanuuteen.

Asetuksen 75 artiklan 7 kohdassa säädetään, että jos valvontaviranomaiset pitävät sitä tarpeellisena, tietojenvaihtokumppanuuteen osallistuvien ilmoitusvelvollisten on teetettävä riippumaton tarkastus kyseisen kumppanuuden toiminnasta ja ilmoitettava tuloksista valvontaviranomaisille.

Rahanpesuasetuksen 75 artiklan täytäntöönpano edellyttää viranomaisten näkökulmasta sitä, että on määritelty, mitkä viranomaiset Suomessa katsotaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 57 alakohdassa tarkoitetuiksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Rahanpesulaissa tulee siis määritellä asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a–c alakohdissa tarkoitetut viranomaiset.

Tietosuoja ja tietojen säilyttäminen

Rahanpesuasetuksen VII luvussa säädetään tietosuojasta ja tietojen säilyttämisestä 76–78 artikloissa. Asetuksen 76 artikla koskee henkilötietojen käsittelyä ja siinä viitataan yleiseen tietosuoja-asetukseen. Artikla täydentää yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyä, kun kyse on yleisen tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelystä. Tältä osin on huomioitava, että artiklassa ei ole 9 artiklan osalta rajattu käsittelyoikeutta tarkemmin yksittäisiin henkilötietoryhmiin. Esimerkiksi terveystietojen ja geneettisten tietojen käsittelystä säädetään yleensä erityislainsäädännössä, jossa rajataan myös tämän tyyppisten henkilötietojen käsittelytarkoituksia huomattavasti tiukemmin. Ilmoitusvelvolliset voisivat nojautua tietosuojalain (1050/2018) 6 ja 7 §:n säännöksiin soveltaessaan suojatoimia yleisen tietosuoja-

asetuksen 9 ja 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen käsittelyyn. Asetuksen 77 artiklassa säädetään tietojen säilyttämisestä ja se sisältää liikkumavaraa mahdollistamalla jäsenvaltioille myös sellaisten tietojen säilyttämisen viiden lisävuoden ajan, jotka liittyvät 10.7.2027 meneillään oleviin oikeudellisiin menettelyihin.

Anonyymeistä rahoitusvälineistä johtuvia riskejä lieventävät toimenpiteet

Rahanpesuasetuksen luvussa VIII säädetään 79–80 artikloissa anonyymeistä rahoitusvälineistä johtuvista riskeistä lieventävistä toimenpiteistä. Artiklassa 79 kielletään muun muassa anonyymit pankki- ja maksutilit, haltijavastakirjat, tallelokerot tai anonyymit kryptovaratilit. Asetuksen 80 artikla koskee tavaroista tai palveluista suoritettavien suurten käteismaksujen enimmäismääriä. Sen mukaan tavarakauppaa käyvät tai palveluja tarjoavat henkilöt voivat hyväksyä tai suorittaa käteismaksun, jonka määrä on enintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena tai ulkomaanvaluuttana, riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhdellä kertaa vai useina erillisinä suorituksina, jotka näyttävät olevan toisiinsa kytkeytyneitä. Edellä mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta ottaa käyttöön matalampi raja kuultuaan Euroopan keskuspankkia neuvoston päätöksen velvollisuudesta kuulla Euroopan keskuspankkia 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Matalammista ylärajoista on ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ne on otettu käyttöön kansallisella tasolla. Asetuksen 80 artiklan 3 kohdan mukaan, jos kansallisella tasolla on jo voimassa 1 kohdassa asetettua ylärajaa matalampi yläraja, sen soveltamista on jatkettava. Suomessa ei ole ollut käytössä käteismaksuja koskevia rajoja.

Loppusäännökset

Rahanpesuasetuksen IX luku koskee loppusäännöksiä ja se on jaettu 3 jaksoon, joista ensimmäisessä säädetään rahanpesun selvittelykeskusten ja EPPOn välisestä yhteistyöstä (81 ja 82 artikla), toisessa rahanpesun selvittelykeskusten ja OLAFin välisestä yhteistyöstä (83 ja 84 artikla) ja kolmannessa muista määräyksistä 85–90 artikloissa.

Asetuksen 85 artiklassa annetaan komissiolle siirrettyä säädösvaltaa liittyen artikloihin 29, 30, 31, 34, 43, 52 ja 68. Asetuksen 87 artiklassa velvoitetaan komissio uudelleentarkastelemaan asetuksen soveltamisalaa ja esittämään neuvostolle kertomuksen viimeistään 10.7.2032 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi. Ensimmäiseen uudelleentarkasteluun on sisällyttävä arvio seuraavista:

a) kansalliset järjestelmät epäilyistä ilmoittamiseksi 69 artiklan nojalla sekä esteet ja mahdollisuudet, jotka liittyvät yhteisen ilmoitusjärjestelmän perustamiseen unionin tasolla; sekä

b) tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyyttä koskevan kehyksen riittävyys oikeushenkilöihin ja oikeudellisiin järjestelyihin liittyvien riskien lieventämiseksi.

Asetuksen 88 artiklan nojalla komission tulee toimittaa viimeistään 10.7.2030 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksia, joissa arvioidaan seuraavien toimenpiteiden tarvetta ja oikeasuhtaisuutta:

a) oikeushenkilöiden tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamiseen liittyvän 25 prosentin kynnysarvon alentaminen omistusoikeuden perusteella;

b) arvotavaroiden soveltamisalan laajentaminen arvokkaisiin vaatteisiin ja asusteisiin;

c) edellä olevan 74 artiklan mukaisten kynnysarvon perusteella ilmaistavien tietojen soveltamisalan laajentaminen koskemaan muiden tavaroiden myyntiä, yhdenmukaistettujen mallien käyttöönottaminen kyseisten liiketoimien ilmoittamisessa sen perusteella, kuinka hyödyllisiä kyseiset ilmoitukset ovat rahanpesun selvittelykeskuksille, ja vapaakauppa-alueilla kauppaa käyviltä henkilöiltä kerättyjen tietojen soveltamisalan laajentaminen;

d) suurten käteismaksujen ylärajan mukauttaminen.

Asetuksen 90 artiklassa säädetään, että asetusta sovelletaan 10.7.2027, lukuun ottamatta ilmoitusvelvollisiksi lisättyjä jalkapalloagentteja ja ammattimaisia jalkapalloseuroja, joihin sitä sovelletaan 10.7.2029.

Liitteet

Rahanpesuasetukseen sisältyvät liitteet I–V. Ensimmäinen liite koskee ohjeellista luetteloa riskimuuttujista ja siinä on lueteltu riskimuuttujat, jotka ilmoitusvelvollisten on otettava huomioon laatiessaan asetuksen 10 artiklan mukaisen riskiarvion sekä päättäessään, missä määrin ne soveltavat 20 artiklassa tarkoitettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä.

Liite II sisältää riskiä vähentävät tekijät liittyen asetuksen 20 artiklassa tarkoitettuun mahdollisen vähäisemmän riskin osatekijöihin ja näyttötyyppeihin. Liitteessä III riskiä lisäävistä tekijöistä esitetään 20 artiklassa tarkoitetun mahdollisen suuremman riskin osatekijät ja näyttötyypit. Liitteessä IV luetellaan 2 artiklassa tarkoitetut arvotavarat ja liitteessä V 2 artiklassa tarkoitetut jalometallit ja -kivet.

2.4 Kuudes rahanpesudirektiivi

2.4.1 Kuudennen rahanpesudirektiivin pääasiallinen sisältö

Kuudenteen rahanpesudirektiiviin on jätetty sääntely, jonka osalta jäsenvaltioilla on jossain määrin liikkumavaraa sen osalta, kuinka se täytäntöönpannaan kansallisesti. Kuudes rahanpesudirektiivi ei kuitenkaan ole enää minimiharmonisointidirektiivi, kuten neljäs rahanpesudirektiivi oli. Neljäs rahanpesudirektiivi sisälsi 5 artiklan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi antaa ja pitää voimassa direktiivin soveltamisalalla tiukempia säännöksiä unionin oikeuden rajoissa. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä ei ole vastaavaa artiklaa ja sen sääntely on huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin aiempien direktiivien sääntely oli, joten tosiasiassa liikkumavara on monilta osin vähäinen. Lähinnä joissakin yksittäisissä direktiivin artikloissa on kansallista liikkumavaraa, jonka osalta jäsenvaltiot voivat päättää, implementoivatko ne artiklat kansalliseen sääntelyyn tai soveltavatko ne tiukempia kansallisia säännöksiä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin sääntely koskee rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle alttiisiin aloihin kansallisella tasolla sovellettavia toimenpiteitä, ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteröintiä, tunnistamista ja tarkastuksia koskevia vaatimuksia; rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamista unionin ja jäsenvaltion tasolla, tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien rekisterien ja pankkitilirekisterien perustamista ja käyttöä sekä kiinteistötietojen käyttöä, rahanpesun selvittelykeskusten vastuita ja tehtäviä, ilmoitusvelvollisten valvontaan osallistuvien elinten vastuita ja tehtäviä ja toimivaltaisten viranomaisten yhteistyötä ja yhteistyötä muiden unionin säädösten soveltamisalaan kuuluvien viranomaisten kanssa.

Kuudes rahanpesudirektiivi on jaettu lukuihin I–VII, joita ovat yleiset säännökset, rekisterit, rahanpesun selvittelykeskukset, rahanpesuntorjunnan valvonta, yhteistyö, tietosuoja ja loppusäännökset.

2.4.2 Kuudennen rahanpesudirektiivin liikkumavara

Kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artikla mahdollistaa jäsenvaltioille rahanpesuasetuksen sääntelyn soveltamisen myös muihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamiselle alttiilla aloilla toimiviin yhteisöihin.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklassa koskien tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevista keskitetyistä rekistereistä säädetään 20 kohdassa, että edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava saatavilla keskitettyjen rekisterien sekä keskitettyjen rekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai oikeudellinen järjestely on lakannut olemasta. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista.

Kuudes rahanpesudirektiivi jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa koskien maksujen perimistä tosiallisia edunsaajatietoja koskevista rekistereistä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 11 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää asettaa keskitetyissä rekistereissään olevat tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot ilmoitusvelvollisten saataville maksua vastaan. Samalla säädetään, että maksu on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen laadun varmistamisesta ja tietojen saataville asettamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Nämä maksut on vahvistettava siten, että ne eivät vaaranna keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen tosiasiallista saatavuutta. Lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan 12 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää asettaa keskitetyissä rekistereissään olevat tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot hakijoiden saataville maksua vastaan, jolloin maksu on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä kyseisissä rekistereissä olevien tietojen laadun varmistamisesta ja tietojen saataville asettamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Nämä maksut on vahvistettava siten, että ne eivät vaaranna keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen tosiasiallista saatavuutta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin pankkitilirekistereitä ja sähköisiä tiedonhakujärjestelmiä koskevan 16 artiklan kohdan 5 mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että muut tiedot, jotka katsotaan tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämisen kannalta olennaisiksi rahanpesun selvittelykeskuksille, tämän direktiivin 32 artiklan ja AMLA-asetuksen 40 artiklan nojalla tehtäviä yhteisiä analyyseja varten rahanpesuntorjuntaviranomaiselle sekä valvontaviranomaisille, on oltava saatavilla ja haettavissa keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta. Lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 8 kohta mahdollistaa tietojen säilyttämistä koskevan laajennuksen. Edellä mainitun kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiedot pankkitilien tai maksutilien, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilien, kryptovaratilien ja tallelokeroiden haltijoista annetaan saataville niiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta ja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin lopettamisen jälkeen. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja

oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten. Tämä ei kuitenkaan rajoita meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että pääsyä ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettuihin lainvalvontatietoihin rajoitetaan tapauskohtaisesti, jos tällaisten tietojen antaminen todennäköisesti vaarantaa meneillään olevan tutkinnan.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on vahvistettava rahanpesun selvittelykeskusten analyysitoimintaa varten sovellettava keskeyttämisjakso tai jatkamisen kieltämisjakso, joka saa olla enintään 10 työpäivää. Jäsenvaltiot voivat vahvistaa pidemmän ajanjakson, jos rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä, takavarikointia, jäädyttämistä tai menetetyksi tuomitsemista. Jos on vahvistettu pidempi keskeyttämisjakso tai jatkamisen kieltämisjakso, jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukset hoitavat tehtäväänsä soveltaen asianmukaisia kansallisia suojatoimia, kuten liiketoimen keskeyttämisen kohteena olevan henkilön mahdollisuutta hakea kyseiseen keskeyttämispäätökseen muutosta tuomioistuimelta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 3 kohta sisältää liikkumavaraa liittyen tiettyjen finanssisektorin ulkopuolisten ilmoitusvelvollisten valvonnan antamiseen itsesääntelyelinten tehtäväksi.

Kuudennen rahanpesudirektiivin keskitettyä yhteyspistettä koskevassa 41 artiklassa säädetään 1 kohdassa, että sovellettaessa 37 artiklan 1 kohtaa ja 38 artiklan 1 kohtaa jäsenvaltiot voivat vaatia, että sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat, maksupalveluntarjoajat ja kryptovarapalvelun tarjoajat, joilla on jäsenvaltioiden alueella muita toimipaikkoja kuin tytäryritys tai sivuliike tai jotka toimivat jäsenvaltioiden alueella asiamiesten tai edustajien tai muun tyyppisten infrastruktuurien välityksellä palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla, nimeävät alueellaan sijaitsevan keskitetyn yhteyspisteen. Keskitetyllä yhteyspisteellä on varmistettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien sääntöjen noudattaminen ilmoitusvelvollisen puolesta ja helpotettava valvojien harjoittamaa valvontaa esimerkiksi antamalla niille pyynnöstä asiakirjoja ja tietoja.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 49 artiklan 8 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustamisen, kun unioniin sijoittautunut luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssialan valvojat voivat kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssialan valvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt. Vastaavaa sääntelyä sisältyy 50 artiklan 7 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat sallia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustamisen, kun unioniin sijoittautunut finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollinen on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voivat kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt.

Itsesääntelyelinten valvontaa koskevassa 52 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat säätää tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista toimenpiteistä tai seuraamuksista, jos itsesääntelyelimet eivät noudata viranomaisen 2 tai 3 kohdan nojalla esittämiä pyyntöjä tai ohjeita tai muita toimenpiteitä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin taloudellisia seuraamuksia koskevan 55 artiklan 4 kohdassa jätetään liikkumavaraa siltä osin, että jäsenvaltiot voivat antaa toimivaltaisille viranomaisille valtuuden määrätä taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä ylittää 2 ja 3 kohdassa mainitut määrät.

Hallinnollisia toimenpiteitä koskevan kuudennen rahanpesudirektiivin 56 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat valtuuttaa valvojat soveltamaan myös muun tyyppisiä hallinnollisia toimenpiteitä 2 kohdassa tarkoitettujen lisäksi.

Taloudellisten seuraamusten, hallinnollisten toimenpiteiden ja uhkasakkojen julkaisemista koskevassa 58 artiklassa säädetään 2 kohdassa, että poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jos julkaiseminen koskee hallinnollisia toimenpiteitä, joihin haetaan muutosta ja joiden tarkoituksena ei ole korjata vakavia, toistuvia ja järjestelmällisiä rikkomisia, jäsenvaltiot voivat sallia kyseisten hallinnollisten toimenpiteiden julkaisemisen lykkäämisen muutoksenhaun määräajan päättymiseen saakka.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 65 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat kieltää 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia tekemästä yhteistyötä, jos tämä yhteistyö, tietojenvaihto mukaan lukien, voisi vaikuttaa kansallisen rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, rahanpesun selvittelykeskuksen analyyseihin, tutkimuksiin tai käsittelyihin siinä jäsenvaltiossa, jossa viranomaiset sijaitsevat. Vastaavasti 66 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat kieltää 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia tekemästä yhteistyötä, jos tämä yhteistyö, tietojenvaihto mukaan lukien, voisi vaikuttaa kansallisen rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, tutkimuksiin tai käsittelyihin siinä jäsenvaltiossa, jossa viranomaiset sijaitsevat.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 68 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia tiettyjen tietojen ilmaisemisen muille kansallisille viranomaisille, jotka ovat lain nojalla vastuussa rahoitusmarkkinoiden valvonnasta tai joille on osoitettu velvollisuuksia rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämisen tai tutkinnan alalla. Edellä 67 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetyt salassapitovelvollisuutta koskevat vaatimukset eivät saa estää tällaista tietojen ilmaisemista. Lisäksi edellä mainitun artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia sen, että tiettyjä direktiivin noudattamisen valvontaan liittyviä ilmoitusvelvollisia koskevia tietoja luovutetaan rahanpesuasetuksen noudattamiseksi kyseisessä jäsenvaltiossa parlamentaarisille tutkintavaliokunnille, tilintarkastustuomioistuimille ja muille selvityksistä vastaaville elimille seuraavin edellytyksin:

a) elimillä on kansallisen lainsäädännön mukainen tarkka toimeksianto tutkia tai tarkastaa valvojien toimet tai niiden viranomaisten toimet, jotka vastaavat tällaista valvontaa koskevasta lainsäädännöstä;

b) tiedot ovat ehdottoman välttämättömiä a alakohdassa tarkoitetun toimeksiannon suorittamiseksi;

c) henkilöitä, joilla on pääsy tietoihin, koskevat vähintään 1 kohdassa tarkoitettuja vaatimuksia vastaavat kansallisen lainsäädännön mukaiset salassapitovelvollisuuteen liittyvät vaatimukset;

d) jos tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, niitä ei saa luovuttaa ilman tiedot luovuttaneen valvojan nimenomaista suostumusta, ja ne saa luovuttaa ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten tämä valvoja on antanut suostumuksensa. Jäsenvaltiot voivat myös sallia tietojen luovuttamisen Euroopan parlamentin SEUT 226 artiklan ja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 95/167/EY, Euratom, EHTY 2 artiklan mukaisesti perustamille väliaikaisille tutkintavaliokunnille, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kyseisten valiokuntien toiminnan toteuttamiseksi.

Yleiset säännökset

Kuudennen rahanpesudirektiivin yleisiä säännöksiä koskeva luku I on jaettu kolmeen jaksoon, joista ensimmäiseen kuuluvat artiklat kohteesta (1 artikla) ja määritelmistä (2 artikla), joiden osalta pääasiassa viitataan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa vahvistettuihin määritelmiin. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä määritellään kuitenkin muun muassa finanssivalvoja, finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja, tulliviranomaiset, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegiot, kansalliset toimenpideluonnokset, arvopaperitili ja arvopaperit.

Luvun toinen jakso koskee kansallisia toimenpiteitä rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle alttiilla aloilla ja siihen sisältyvät 3–6 artikla. Sen 3 artiklassa säädetään alttiiden alojen määrittämisestä kansallisella tasolla. Edellä mainittu rahanpesudirektiivin 3 artikla antaa jäsenvaltioille liikkumavaraa rahanpesuasetuksen soveltamisalan osalta. Jäsenvaltiot voivat silloin, kun, ne toteavat, että ilmoitusvelvollisten lisäksi muillakin aloilla toimivat yhteisöt ovat alttiita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeille, päättää rahanpesuasetuksen soveltamisesta kokonaan tai osittain näihin muihinkin yhteisöihin.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle aikomuksestaan soveltaa rahanpesuasetusta kokonaan tai osittain muiden alojen yhteisöihin. Ilmoitukseen on liitettävä muun muassa perusteena olevien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien perustelut, arvio vaikutuksista, joita tällaisella soveltamisella on palvelujen tarjoamiseen sisämarkkinoilla, ne rahanpesuasetuksen vaatimukset, joita jäsenvaltio aikoo soveltaa kyseisiin yhteisöihin sekä kansallisten toimenpideluonnosten teksti sekä sen päivitykset.

Jäsenvaltioiden on lykättävä kansallisten toimenpiteiden hyväksymistä kuusi kuukautta ilmoittamispäivästä. Lykkäämistä ei sovelleta tapauksissa, joissa kansallisen toimenpiteen tarkoituksena on puuttua vakavaan ja todelliseen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen uhkaan ja ilmoitukseen on liitettävä perustelut sille, miksi jäsenvaltio ei lykkää sen hyväksymistä.

Suomessa vakuutusyhtiöt on lisätty rahanpesulain soveltamisalaan kansallisella laajennuksella aikaisempien rahanpesudirektiivien soveltamisalasta. Uuden rahanpesuasetuksen soveltamisalassa ovat vakuutusyritykset silloin, kun ne harjoittavat henki- ja sijoitusvakuutustoimintaa, määritelmä sisältää vakuutushallintayhtiöt ja sekavakuutushallintayhtiöt. Vahinkovakuutusyhtiöt jäisivät siis soveltamisalasta pois, mikäli niitä ei lisätä soveltamisalaan kansallisesti.

Direktiivin 4 artiklassa säädetään tiettyjä palveluntarjoajia koskevista vaatimuksista ja sen mukaan valuutanvaihto- ja sekinlunastustoimistoilta sekä trusti ja yrityspalvelun tarjoajilta tulee edellyttää joko toimilupaa tai rekisteröintiä. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki rahapelipalveluntarjoajat ovat säänneltyjä. Direktiivin 5 artiklassa säädetään vaatimuksista oleskeluoikeuden myöntämiseksi sijoitusten vastineena. Suomessa ei ole sijoitusperusteisia

oleskelulupia. Direktiivin 6 artiklassa säädetään tiettyjen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon sekä tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tarkastuksista. Siinä edellytetään muun muassa, että 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten, eli valuutanvaihto- ja sekinlunastustoimistojen sekä trusti ja yrityspalvelun tarjoajien, rahapelipalveluntarjoajien sekä rahoitusalalla toimivien monialan holdingyhtiöiden ja ylemmän johdon jäsenten ja niiden tosiasiallisten omistajien tulee olla hyvämaineisia ja toimia vilpittömästi ja rehellisesti.

Luvun 3 jaksossa säädetään riskiarvioista 7–9 artiklassa.

Riskiarvio ja riskienhallintamenetelmät

Riskiarvioita ja riskienhallintamenetelmiä koskevaa sääntelyä, joka on sijoitettu voimassa olevan rahanpesulain 2 lukuun, on sekä kuudennessa rahanpesudirektiivissä että rahanpesuasetuksessa. Ilmoitusvelvollisen riskiarviota koskevat vaatimukset on haluttu harmonisoida unionin tasolla ja siitä säädetään rahanpesuasetuksen 10 artiklassa, toisaalta sen laatimisvelvoitetta koskevasta poikkeuksesta säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklassa.

Kuudenteen rahanpesudirektiiviin on jätetty 7 artiklaan sääntely unionin tason riskiarviosta, 8 artiklaan sääntely kansallisesta riskiarviosta ja viimeksi mainittuun liittyvistä tilastoista säädetään 9 artiklassa. Lisäksi valvojan riskiarviosta säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklassa.

Unionin tason riskiarvio

Kuudennen rahanpesudirektiivin 7 artiklassa säädetään, että Euroopan komission tulee laatia kertomus, eli käytännössä arvio sisämarkkinoihin vaikuttavista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin tai kiertämisen riskeistä rajatylittävien toimien yhteydessä viimeistään 10.7.2028 ja tämän jälkeen saattaa kyseinen kertomus ajan tasalle joka neljäs vuosi.

Tarvittaessa komissio saattaa osia kertomuksesta ajan tasalla useammin. Jos komissio havaitsee kertomuksensa ajan tasalla saattamisen yhteydessä uusia riskejä, se voi suositella jäsenvaltioille, että ne harkitsevat kansallisten riskiarvioidensa päivittämistä tai tekevät alakohtaisia arvioita kyseisten riskien osalta.

Kertomuksen tulee sisältää

- sisämarkkinoiden alat ja sektorit, jotka ovat alttiita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeille;

- kuhunkin alaan tai sektoriin liittyvän riskin luonne ja taso;

- eniten käytetyt keinot laittomasti saadun hyödyn pesemiseen, soveltuvin osin myös erityisesti jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisissä liiketoimissa käytetyt keinot, riippumatta siitä, onko kolmatta maata määritetty rahanpesuasetuksen III luvun 2 jakson mukaisesti (korkean riskin kolmannet maat);

- arvio oikeushenkilöön ja oikeudelliseen järjestelyyn liittyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä, mukaan lukien alttius ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä aiheutuville riskeille;

- kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskit.

Komissio antaa jäsenvaltioille suosituksia sopivista toimenpiteistä tunnistettuihin riskeihin puuttumiseksi. Jos jäsenvaltio päättää, ettei se sovella ainoaakaan suosituksista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kansallisessa estämisjärjestelmässään, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja annettava yksityiskohtainen perustelu päätöksensä syistä.

AMLA antaa komissiolle AMLA-asetuksen 55 artiklan mukaisesti viimeistään 10.7.2030 ja sen jälkeen joka toinen vuosi lausunnon unioniin kohdistuvista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. AMLA voi antaa lausuntoja tai päivittää aiempia lausuntojaan tarvittaessa useammin, jos se katsoo tämän tarkoituksenmukaiseksi. AMLAn antamat lausunnot on julkistettava, lukuun ottamatta turvallisuusluokiteltuja tietoja sisältäviä osia.

Artiklassa säädetään lisäksi siitä, miten komission tulee ottaa unionin tason riskiarvion tekemiseen mukaan jäsenvaltioiden asiantuntijat sekä sidosryhmien edustajat. Lisäksi komission tulee antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus unionin tason riskiarvion perusteella toteutetuista toimista.

Kansallinen riskiarvio

Kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava kansallinen riskiarvio itseensä kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien tunnistamiseksi, arvioimiseksi, ymmärtämiseksi ja vähentämiseksi.

Riskiarvio on pidettävä ajan tasalla ja tarkistettava vähintään joka neljäs vuosi. Jos jäsenvaltiot katsovat, että riskitilanne sitä edellyttää, ne voivat tarkistaa kansallista riskiarviota useammin tai tehdä tapauskohtaisia alakohtaisia riskiarvioita.

Kunkin jäsenvaltion on nimettävä viranomainen tai perustettava mekanismi koordinoimaan kansallisia toimia, joilla puututaan rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskeihin. Viranomaisen nimi tai mekanismin kuvaus on ilmoitettava komissiolle. Komissio julkaisee luettelon nimetyistä viranomaisista tai perustetuista mekanismeista Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Kansallisessa riskiarviossa jäsenvaltioiden tulee ottaa huomioon unionin tason riskiarvio, mukaan lukien siinä katetut alat ja tuotteet sekä tulokset.

Artiklassa säädetään lisäksi siitä, mihin riskiarviota tulee käyttää. Jäsenvaltioiden on hyödynnettävä kansallista riskiarviotaan

- parantaakseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmiään erityisesti määrittämällä alat, joilla ilmoitusvelvollisten on sovellettava tehostettuja toimenpiteitä riskiperusteisen lähestymistavan pohjalta, ja tarvittaessa määrittelemällä toteutettavat toimenpiteet;

- tunnistaakseen tarvittaessa alat tai sektorit, joilla on pienempi tai suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski;

- arvioidakseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, jotka liittyvät kunkin tyyppiseen sen alueelle asettuneeseen oikeushenkilöön ja kunkin tyyppiseen kansallisen

lainsäädännön alaiseen oikeudelliseen järjestelyyn tai jota hallinnoidaan sen alueella tai jonka omaisuudenhoitajat tai samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen mukaisesti vastaavassa asemassa olevat henkilöt asuvat sen alueella, ja saadakseen käsityksen alttiudesta ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä aiheutuville riskeille;

- päättääkseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen ehkäisemiseen käytettävien resurssien jakamisesta ja priorisoinnista;

- varmistaakseen, että kulloistakin alaa tai aluetta varten on laadittu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä vastaavat asianmukaiset säännöt;

- antaakseen asianmukaista tietoa toimivaltaisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten saataville viipymättä, jotta näiden on helpompi suorittaa omat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä koskevat arvionsa sekä rahanpesuasetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyöntiin ja kiertämiseen liittyvien riskien arvioinnit.

Kansallisessa riskiarviossa on annettava kuvaus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmänsä institutionaalisesta rakenteesta ja yleisistä menettelyistä, mukaan lukien rahanpesun selvittelykeskus, veroviranomaiset ja syyttäjäviranomaiset. Lisäksi riskiarviossa on kuvattava mekanismit yhteistyön tekemiseksi vastaavien toimijoiden kanssa unionin sisällä tai kolmansissa maissa, sekä niihin osoitetut henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit, siltä osin kuin nämä tiedot ovat saatavilla.

Riskiarvion laatimisessa tulee varmistaa toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien sidosryhmien asianmukainen osallistuminen.

Jäsenvaltioiden on asetettava kansallisten riskiarvioidensa tulokset, komission, rahanpesuntorjuntaviranomaisen ja muiden jäsenvaltioiden saataville. Tämä koskee myös riskiarvioiden päivitettyjä ja tarkistettuja osia. Toinen jäsenvaltio voi toimittaa tarvittaessa asiaa koskevia lisätietoja kansallisen riskiarvion suorittavalle jäsenvaltiolle. Yhteenveto arvion tuloksista on julkaistava. Kyseinen yhteenveto ei saa sisältää luottamuksellisia tietoja, eivätkä jaetut tai julkaistut asiakirjat saa sisältää tietoja, joiden avulla voitaisiin tunnistaa ketään luonnollista henkilöä tai nimetä mitään oikeushenkilöä.

Tilastot

Tilastoista säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on ylläpidettävä kattavia tilastoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiskehystensä tuloksellisuuteen liittyvistä asioista kehyksen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi.

Tilastojen on sisällettävä muun muassa:

- tiedot, joilla mitataan kuudennen rahanpesudirektiivin soveltamisalaan kuuluvien eri alojen kokoa ja merkitystä, mukaan luettuina luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden lukumäärä kullakin alalla ja kunkin alan taloudellinen merkitys;

- tiedot, joilla mitataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kansalliseen estämisjärjestelmään kuuluvia ilmoituksia, tutkimuksia ja oikeuskäsittelyjä, mukaan luettuina rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävistä liiketoimista tehtyjen ilmoitusten lukumäärä ja kyseisten ilmoitusten perusteella toteutetut toimet;

- tietojen jakamiseen muille toimivaltaisille viranomaisille johtavien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lukumäärä ja prosenttiosuus;

- tiedot rajat ylittävien tietopyyntöjen lukumäärästä, jotka rahanpesun selvittelykeskus on esittänyt tai vastaanottanut, joihin se on kieltäytynyt vastaamasta tai joihin se on vastannut osittain tai kokonaan, jaoteltuina vastapuolena olevan maan mukaan;

- unionin ulkopuolisilta vastapuolilta saatujen tai niille esitettyjen, rahanpesuasetuksen IV luvussa ja kuudennen rahanpesudirektiivin II luvun 1 ja 2 jaksossa tarkoitettuihin tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin tietoihin ja pankkitilitietoihin liittyvien keskinäistä oikeusapua koskevien ja muiden kansainvälisten tietopyyntöjen lukumäärä jaoteltuna toimivaltaisen viranomaisen ja vastapuolena olevan maan mukaan;

- valvojille osoitetut henkilöresurssit sekä rahanpesun selvittelykeskukselle osoitetut henkilöresurssit;

- toimitiloissa ja niiden ulkopuolella toteutettujen valvontatoimien lukumäärä, valvontatoimien perusteella havaittujen rikkomisten lukumäärä ja valvontaviranomaisten ja itsesääntelyelinten määräämät taloudelliset seuraamukset ja uhkasakot tai soveltamat hallinnolliset toimenpiteet;

- tiedot liittyen pääsyyn tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa koskevaan rekisteriin;

- toimivaltaisten viranomaisten pankkitilirekistereihin tai tiedonhakumekanismeihin tekemien hakujen lukumäärä;

- tietoja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanosta, kuten jäädytettyjen varojen tai muun omaisuuden arvo tyypeittäin eriteltynä.

Tilastot tulee kerätä ja toimittaa komissiolle vuosittain, lisäksi osa tilastoista tulee toimittaa AMLAlle. AMLA antaa tiettyjen tilastojen keräämisessä käytettävistä menetelmistä komissiolle lausunnon. Komissio voi vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä tilastojen keräämisessä käytettävän menetelmän ja järjestelyt niiden toimittamiseksi komissiolle ja AMLAlle.

Komissio laatii viimeistään 10.7.2030 yhteenvedon ja selityksen tilastoista, kertomus julkaistaan jatkossa joka toinen vuosi.

Rekisterit

Kuudennen rahanpesudirektiivin II luku koskee rekistereitä ja se on jaettu jaksoihin 1–3.

Tosiasiallisia edunsaajatietoja koskeva rekisteri

Tosiasiallisia edunsaajatietoja koskevan rekisterin osalta sääntely on sijoitettu kuudennen rahanpesudirektiiviin II luvun 1 jaksoon 10–15 artikloihin, joista 10 artiklassa säädetään

tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevista keskitetyistä rekistereistä, 11 artiklassa yleisistä säännöistä toimivaltaisten viranomaisten, itsesääntelyelinten ja ilmoitusvelvollisten pääsystä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin rekistereihin, 12 artiklassa erityissäännöksistä henkilöiden, joilla on oikeutettu etu, oikeudesta tutustua tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin rekistereihin ja 13 artiklassa menettelystä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin tietoihin pääsyä koskevan oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi. Direktiivin 14 artiklassa säädetään malleista ja menettelyistä ja 15 artiklassa tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin rekistereihin pääsyä koskevista poikkeuksista.

Suurimmat muutokset tosiasiallisia edunsaajatietoja koskevien rekisterien sääntelyssä liittyvät tietojen verifiointia koskeviin velvoitteisiin ja siihen, kenellä tulee olla oikeus saada tietoja. Kuudennen rahanpesudirektiivin 14 artiklan nojalla komissio antaa täytäntöönpanosäädöksillä teknisiä eritelmiä ja menettelyitä oikeutettuun etuun perustuvan pääsyn tietojen toteuttamiseen.

Lisäksi tosiasiallisten edunsaajatietojen rekisteriöintiin liittyen on valmistelussa alemman asteista sääntelyä, eli teknisiä standardeja ja ohjeita.

Luvun 2 jaksossa säädetään pankkitilitiedoista 16 ja 17 artiklassa. Direktiivin 16 artiklassa säädetään pankkitilitietorekistereistä ja sähköisistä tiedonhakujärjestelmistä, sekä keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämisjärjestelmästä (*BARIS-järjestelmä*), joita koskevista tiedoista säädetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa ja 17 artiklassa BARIS-järjestelmää koskevista täytäntöönpanosäädöksistä.

Luvun 3 jakson 18 artiklassa säädetään keskitetystä yhteyspisteestä kiinteistötietoja varten. Sen 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla on välitön ja suora pääsy maksutta tietoihin, joiden avulla voidaan oikea-aikaisesti tunnistaa mikä tahansa kiinteistöomaisuus ja luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt tai oikeudelliset järjestelyt, jotka omistavat sen, sekä tietoihin, joiden avulla voidaan tunnistaa kiinteistöä koskevat liiketoimet ja analysoida niitä. Tietoihin pääsy on tarjottava kuhunkin jäsenvaltioon perustettavan keskitetyn yhteyspisteen kautta, jonka avulla toimivaltaiset viranomaiset voivat saada sähköisesti digitaalisessa muodossa olevia tietoja, joiden on mahdollisuuksien mukaan oltava koneellisesti luettavissa. Kiinteistötietoja koskevalle keskitetylle yhteyspisteelle on annettu kuudennessa rahanpesudirektiivissä pidempi implementointiaika 10.10.2029 saakka. Lisäksi komissio antaa viimeistään 10.7.2032 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan edellytykset sekä tekniset eritelmät ja menettelyt 1 kohdassa tarkoitettujen keskitettyjen yhteyspisteiden turvalliselle ja tehokkaalle yhteenliittämiselle. Kertomukseen liitetään tarvittaessa säädösehdotus.

Rahanpesun selvittelykeskukset

Rahanpesun selvittelykeskuksia koskeva sääntely on sijoitettu kuudennen rahanpesudirektiivin III lukuun 19–36 artikloihin. Direktiivin 19 artiklan sisältö vastaa aikaisempia rahanpesudirektiivejä ja velvoittaa muun muassa jäsenvaltion perustamaan rahanpesun selvittelykeskuksen, joka toimii kansallisena keskusyksikkönä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi ja torjumiseksi. Uutta edellä mainitussa artiklassa on se, että sen mukaan AMLAn on viimeistään 10.7.2028 annettava ohjeet selvittelykeskuksille niiden toiminnallisen riippumattomuuden turvaamisesta, analyysimenetelmistä, tietojen käytöstä ja liiketoimien keskeyttämiseen liittyvistä menettelyistä.

Direktiivin 20 artiklassa säädetään perusoikeusvastaavasta. Jokaisessa selvittelykeskuksessa tulee toimia perusoikeusvastaava, joka voi olla osa keskuksen henkilöstöä.

Perusoikeusvastaavan tehtävänä on neuvoa henkilöstöä perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä, edistää ja valvoa perusoikeuksien kunnioittamista, antaa ei-sitovia lausuntoja toiminnan perusoikeusmukaisuudesta sekä ilmoittaa mahdollisista perusoikeusloukkauksista keskuksen johdolle. Perusoikeusvastaavan on toimittava riippumattomasti ilman ulkopuolisia ohjeita tehtäviensä hoitamisessa.

Direktiivin 21 artiklan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksilla on oltava organisatorisesta asemastaan riippumatta käytettävissään kaikki tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat tiedot, mukaan lukien rahoitus-, lainvalvonta- ja hallinnolliset tiedot. Selvittelykeskuksella on oltava välitön ja suora pääsy keskeisiin rahoitustietoihin, kuten kansallisiin pankkitilirekistereihin, ilmoitusvelvollisilta saatuihin tietoihin varainsiirroista ja kryptovarojen siirroista, kiinnityksiin ja lainoihin liittyviin tietoihin, sekä arvopaperitietoihin. Lisäksi selvittelykeskuksella on oltava suora pääsy hallinnollisiin tietoihin, kuten verotietoihin, julkisiin hankintatietoihin, kiinteistö- ja väestörekistereihin, passi- ja viisumitietoihin, matkustustietoihin, yritys- ja ajoneuvorekistereihin, sosiaaliturva- ja tullitietoihin, aserekistereihin, tosiasiallisia omistajia koskeviin rekistereihin, vuositilinpäätöstietoihin, maahanmuuttorekistereihin, kauppatuomioistuinten ja maksukyvyttömyystietokantojen tietoihin sekä jäädytettyjä varoja koskeviin tietoihin. Lainvalvontatietoihin selvittelykeskuksella on oltava suora tai välillinen pääsy, mukaan lukien rikosrekisterit, tutkintatiedot, varojen jäädyttämistä tai takavarikointia koskevat tiedot sekä tuomiot ja menetetyksi tuomitsemiset. Tietojen saatavuuden on oltava välitöntä ja suoraa, mikä tarkoittaa, että selvittelykeskus voi hakea tiedot suoraan tietojärjestelmistä tai saa ne viipymättä ilman ulkopuolista puuttumista. Mikäli pääsy lainvalvontatietoihin on välillinen, tiedot on toimitettava viivytyksettä.

Direktiivin 22 artiklassa säädetään, että rahanpesun selvittelykeskuksen tulee vastata viivytyksettä toimivaltaisten viranomaisten esittämiin perusteltuihin tietopyyntöihin, jotka liittyvät rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen, edellyttäen että pyydetyt tiedot ovat jo selvittelykeskuksen hallussa ja niitä tarvitaan tapauskohtaisesti. Päätöksen tietojen jakamisesta tekee selvittelykeskus. Selvittelykeskuksella ei kuitenkaan ole velvollisuutta vastata tietopyyntöön, jos objektiivisten tosiseikkojen perusteella on syytä olettaa, että tietojen antaminen haittaisi käynnissä olevaa analyysiä tai selvittelyä, tai jos kyseessä on poikkeustapaus, jossa tietojen luovuttaminen olisi selvässä epäsuhteessa luonnollisen tai oikeushenkilön oikeutettuihin etuihin nähden tai merkityksetöntä pyynnön tarkoituksen kannalta. Artiklassa säädetään myös toimivaltaisten viranomaisten velvollisuudesta antaa palautetta rahanpesun selvittelykeskukselle sen toimittamien tietojen käytöstä, hyödyllisyydestä sekä niiden perusteella toteutettujen toimien ja tutkimusten tuloksista mahdollisimman pian ja vähintään koottuna kerran vuodessa, jotta selvittelykeskus voi kehittää operatiivista analyysitoimintaansa.

Direktiivin 23 artiklan mukaan selvittelykeskuksen tulee toimittaa valvontaviranomaisille oma-aloitteisesti tai pyynnöstä tietoja, joilla voi olla merkitystä rahanpesuasetuksen IV luvun mukaisen valvonnan kannalta. Näihin tietoihin on sisällyttävä vähintään ilmoitusvelvollisten toimittamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten laatu ja määrä, ilmoitusvelvollisten vastausten laatu ja oikea-aikaisuus selvittelykeskuksen tietopyyntöihin sekä strategisten analyysien tulokset ja muut olennaiset tiedot rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen suuntauksista ja menetelmistä, mukaan lukien maantieteelliset, rajat ylittävät ja kehittymässä olevat riskit. Lisäksi selvittelykeskuksen on ilmoitettava valvojille aina, kun sen hallussa olevat tiedot viittaavat siihen, että ilmoitusvelvolliset saattavat rikkoa rahanpesuasetusta tai maksun tiedot -asetusta. Tietojen toimittamisen yhteydessä on kuitenkin huolehdittava siitä, että yksittäisiä luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevia tietoja ei luovuteta, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä mahdollisten sääntelyrikkomusten

selvittämiseksi. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa tiedot liittyvät käynnissä olevaan analyysiin tai tutkintaan tai voisivat johtaa yksittäisten henkilöiden tunnistamiseen.

Direktiivin 24 artiklassa säädetään rahanpesun selvittelykeskuksen valtuudesta toteuttaa kiireellisiä toimia liiketoimien keskeyttämiseksi tai niiden jatkamisen kieltämiseksi, kun on perusteltua epäillä, että kyseinen liiketoimi liittyy rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Mikäli epäily perustuu ilmoitusvelvollisen tekemään ilmoitukseen rahanpesuasetuksen mukaisesti, keskeyttämismääräys on annettava säädetyn määräajan puitteissa. Jos epäily perustuu selvittelykeskuksen omaan analyysiin, määräys on annettava mahdollisimman pian. Keskeyttämisen tarkoituksena on varojen säilyttäminen, liiketoimen analysointi ja epäilyn vahvistaminen sekä tarvittaessa analyysitulosten jakaminen toimivaltaisille viranomaisille jatkotoimia varten. Jäsenvaltioiden on säädettävä keskeyttämis- tai jatkamisen kieltämisjakso, joka saa olla enintään 10 työpäivää, ellei kansallinen lainsäädäntö salli pidempää aikaa rikoshyödyn jäljittämiseksi tai jäädyttämiseksi. Tällöin on varmistettava, että sovelletaan asianmukaisia oikeusturvakeinoja, kuten mahdollisuutta hakea muutosta tuomioistuimelta. Selvittelykeskuksella on oltava myös valtuudet lopettaa keskeytys tai jatkamisen kielto, jos toimenpide ei enää ole tarpeen. Lisäksi selvittelykeskus voi määrätä keskeyttämisestä toisen jäsenvaltion selvittelykeskuksen pyynnöstä. Vastaavat valtuudet on annettava myös tilanteisiin, joissa epäily koskee pankki- tai maksutilejä, kryptovaratilejä tai liikesuhteita. Näissä tapauksissa keskeyttämisjakso saa olla enintään viisi työpäivää, ellei kansallinen lainsäädäntö salli pidempää aikaa rikoshyödyn jäljittämiseksi tai jäädyttämiseksi, jolloin on jälleen varmistettava oikeusturvakeinot. Myös näissä tilanteissa selvittelykeskuksella on oltava valtuudet lopettaa keskeytys ja toimia toisen jäsenvaltion selvittelykeskuksen pyynnöstä. Keskeyttämisestä tai jatkamisen kieltämisestä määrääminen ei saa johtaa selvittelykeskuksen tai sen henkilöstön oikeudelliseen vastuuseen.

Direktiivin 25 artiklan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksilla tulee olla valtuudet antaa ilmoitusvelvollisille ohjeita valvoa tietyn ajan liiketoimia tai toimintaa, joita toteutetaan ilmoitusvelvollisen hallinnoimien pankki-, maksu- tai kryptovaratilien tai muiden liikesuhteiden kautta, kun kyseessä ovat henkilöt, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Lisäksi selvittelykeskuksella on oltava valtuudet edellyttää ilmoitusvelvollisilta raportointia valvonnan tuloksista. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että selvittelykeskus voi määrätä tällaisia valvontatoimenpiteitä toisen jäsenvaltion selvittelykeskuksen pyynnöstä.

Direktiivin 26 artiklan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksilla tulee olla valtuudet varoittaa ilmoitusvelvollisia tiedoista, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämisen kannalta rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti. Näihin varoituksiin voi sisältyä tietoa liiketoimien tai toiminnan tyypeistä, henkilöistä tai maantieteellisistä alueista, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää, että tällaisia varoituksia annetaan enintään kuuden kuukauden ajan. Lisäksi selvittelykeskuksen on toimitettava ilmoitusvelvollisille vuosittain strategista tietoa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tyypeistä, riski-indikaattoreista ja suuntauksista.

Direktiivin 27 artiklassa säädetään rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomuksesta. Vuosikertomuksen on sisällettävä tilastotietoja muun muassa epäilyttävistä liiketoimista ja toiminnasta tehtyjen ilmoitusten perusteella toteutetuista jatkotoimista, ilmoitusvelvollisten tekemien ilmoitusten määrästä, valvojilta ja keskitetyistä rekistereistä saaduista tiedoista, toimivaltaisille viranomaisille jaetuista tiedoista ja niiden seurauksista, muille selvittelykeskuksille esitettyjen ja niiltä vastaanotettujen pyyntöjen määrästä sekä henkilöstöresursseista.

Direktiivin 28 artiklan mukaan selvittelykeskuksen tulee antaa ilmoitusvelvollisille palautetta epäilyttävien liiketoimien ilmoittamisesta rahanpesuasetuksen mukaisesti. Palautteen on katettava muun muassa ilmoitusten laatu, oikea-aikaisuus, epäilyn kuvaus ja toimitusvaiheessa esitetyt asiakirjat. Palautetta ei tarvitse antaa jokaisesta yksittäisestä ilmoituksesta, mutta se on annettava vähintään kerran vuodessa joko yksittäisille ilmoitusvelvollisille tai ryhmittäin, ottaen huomioon ilmoitusten kokonaismäärä. Palautetiedot on toimitettava myös valvojien käyttöön riskiperusteisen valvonnan tueksi. Selvittelykeskuksen on lisäksi raportoitava vuosittain rahanpesuntorjuntaviranomaiselle palautteen antamisesta ja ilmoitettava tilastot ilmoitusvelvollisten ryhmien tekemistä ilmoituksista. Rahanpesuntorjuntaviranomaisen on annettava viimeistään 10.7.2028 suosituksia palautteen antamisen parhaista käytännöistä ja lähestymistavoista. Palautteen antaminen ei saa vaarantaa selvittelykeskuksen analyysitoimintaa, käynnissä olevia tutkintoja tai hallinnollisia toimia, eikä se saa rikkoa tietosuojaa tai luottamuksellisuutta koskevia vaatimuksia. Lisäksi selvittelykeskuksen on annettava tulliviranomaisille vähintään kerran vuodessa palautetta käteisen rahan rajanylityksistä toimitettujen tietojen hyödyntämisestä ja niihin liittyvistä jatkotoimista.

Direktiivin 29 artiklassa säädetään rahanpesun selvittelykeskusten välisestä yhteistyöstä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset rahanpesun selvittelykeskukset tekevät mahdollisimman laajaa keskinäistä yhteistyötä organisatorisesta asemastaan riippumatta.

Direktiivin 30 artiklassa säädetään, että selvittelykeskusten välinen tietojenvaihto tapahtuu turvallisesti FIU.net-järjestelmän kautta. Tämä järjestelmä mahdollistaa suojatun viestinnän ja tietojen vaihdon siten, että kaikki käsittelytoimet ovat todennettavissa. FIU.net-järjestelmää ylläpitää AMLA ja sitä käytetään myös yhteydenpitoon kolmansien maiden selvittelykeskusten sekä unionin viranomaisten kanssa. Järjestelmä on ensisijainen väline tietojenvaihdossa ja sen teknisen häiriön sattuessa on käytettävä muuta turvallista viestintäkanavaa. AMLA voi keskeyttää pääsyn FIU.net-järjestelmään, jos on perusteltua syytä epäillä, että pääsy vaarantaisi järjestelmän turvallisuuden, tietojen luottamuksellisuuden tai rahanpesun selvittelykeskusten riippumattomuuden.

Direktiivin 31 artiklan mukaan selvittelykeskusten tulee vaihtaa keskenään oma-aloitteisesti tai pyynnöstä kaikki tiedot, joilla voi olla merkitystä rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen liittyvien tietojen analysoinnissa. Tietopyynnön on sisällettävä olennaiset taustatiedot ja perustelut, ja jos ilmoitus koskee toista jäsenvaltiota, tiedot on toimitettava viipymättä kyseisen valtion selvittelykeskukselle. Rahanpesuntorjuntaviranomainen laatii tekniset täytäntöönpano- ja sääntelystandardit tietojenvaihdon muodoista ja merkityksellisyyskriteereistä, ja antaa ohjeet ilmoitusten käsittelystä viimeistään 10.7.2028. Selvittelykeskuksen on käytettävä kaikkia kansallisesti käytettävissään olevia valtuuksia vastatessaan toisen selvittelykeskuksen tietopyyntöön, ja vastaukset on annettava mahdollisimman pian, viimeistään viiden työpäivän kuluessa, tai kiireellisissä tapauksissa jopa yhden työpäivän kuluessa. Poikkeuksellisissa tilanteissa määräaikaa voidaan pidentää enintään kolmeen lisätyöpäivään. Selvittelykeskus voi kieltäytyä tietojen vaihtamisesta vain, jos se olisi ristiriidassa sen kansallisen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden kanssa. Tällaiset poikkeukset on ilmoitettava komissiolle viimeistään 10.7.2028, ja komissio julkaisee niistä koosteen sekä arvioi niiden perusteltavuuden viimeistään 10.7.2029.

Direktiivin 32 artiklassa säädetään yhteisistä analyysityöryhmistä. Selvittelykeskuksen tulee voida osallistua yhteisiin analyyseihin epäilyttävistä liiketoimista ja toiminnasta. Tätä varten perustetaan määräaikaisia yhteisiä analyysityöryhmiä, joita rahanpesuntorjuntaviranomainen tukee. Työryhmät muodostetaan, kun analyysit edellyttävät monimutkaista, useita jäsenvaltioita koskevaa yhteistyötä tai kun useat selvittelykeskukset käsittelevät samaan tapaukseen liittyviä tietoja. Työryhmän jäsenillä on oltava valtuudet jakaa kansallisesti saatavilla olevia tietoja

analyysin tueksi ja työryhmät voivat pyytää muita selvittelykeskuksia liittymään mukaan tai toimittamaan tarvittavia tietoja.

Direktiivin 33 artiklan mukaan selvittelykeskusten välillä 29, 31 ja 32 artiklan nojalla vaihdettuja tietoja ja asiakirjoja saa käyttää ainoastaan niihin tehtäviin, jotka on säädetty tässä direktiivissä. Tietoja luovuttava selvittelykeskus voi asettaa tietojen käytölle ehtoja ja rajoituksia, joita vastaanottavan selvittelykeskuksen on noudatettava, ellei kyse ole ilmoitusvelvollisen tekemästä ilmoituksesta tai siihen liittyvistä tiedoista, jotka koskevat toista jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollinen toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ilman yhteyttä tiedot toimittaneen selvittelykeskuksen jäsenvaltioon. Lisäksi jäsenvaltioiden on nimettävä vähintään yksi yhteyshenkilö tai -piste, joka vastaa muiden jäsenvaltioiden selvittelykeskusten esittämien tietopyyntöjen vastaanottamisesta.

Direktiivin 34 artiklan mukaan selvittelykeskusten välillä 29, 31 ja 32 artiklan nojalla vaihdettuja tietoja käytetään ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on pyydetty tai annettu. Tietoja vastaanottava selvittelykeskus ei saa jakaa niitä edelleen muille viranomaisille tai käyttää niitä muihin tarkoituksiin ilman alkuperäisen tiedot toimittaneen selvittelykeskuksen ennakkosuostumusta. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa tiedot perustuvat ilmoitusvelvollisen tekemään ilmoitukseen, joka koskee toista jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollinen toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ilman yhteyttä tiedot toimittaneeseen jäsenvaltioon. Selvittelykeskuksen on annettava suostumus tietojen edelleen jakamiseen mahdollisimman kattavasti ja viipymättä, ellei tietojen luovuttaminen ole kansallisen lainsäädännön perusperiaatteiden vastaista, vaarantaisi tutkintaa tai kuulu sen toimivallan ulkopuolelle. Kieltäytyminen on perusteltava asianmukaisesti. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tällaiset poikkeukselliset olosuhteet viimeistään 10.7.2028 ja päivitettävä tiedot tarvittaessa. Komissio julkaisee näistä olosuhteista koosteen ja arvioi niiden perusteltavuuden viimeistään 10.7.2029.

Direktiivin 35 artiklassa säädetään, että kansallisten rikoslakien erot esirikosten määrittelyssä eivät saa estää selvittelykeskuksia tekemästä yhteistyötä tai rajoita tietojen vaihtoa, jakamista ja käyttöä direktiivin 31–34 artiklan mukaisesti. Lisäksi 36 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että selvittelykeskuksilla on käytössään mekanismit, joilla suojellaan epäilyttävistä liiketoimista ilmoittavien ilmoitusvelvollisten sekä heidän työntekijöidensä, edustajiensa ja asiamiestensä henkilöllisyyttä. Selvittelykeskus ei saa paljastaa ilmoituksen lähdettä vastatessaan toimivaltaisten viranomaisten tietopyyntöihin tai jakaessaan analyysien tuloksia, ellei kansallinen rikosprosessioikeus toisin edellytä.

Rahanpesuntorjunnan valvonta

Rahanpesuntorjunnan valvonnasta säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvussa, joka on jaettu viiteen jaksoon. Ensimmäinen jakso koskee yleisiä säännöksiä ja siihen sisältyvät 37–48 artiklat. Kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklassa säädetään kansallisten valvojien valtuuksista ja resursseista ja sen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että kaikki sen alueelle sijoittautuneet ilmoitusvelvolliset, 38 artiklassa tarkoitettuja olosuhteita (palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toimivat tietyt välittäjät – esim. asiamiehet tai edustajat oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU (jäljempänä *luottolaitosdirektiivi*) nojalla saadun toimiluvan nojalla) lukuun ottamatta, ovat riittävän ja toimivan valvonnan piirissä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojilla on 37 artiklan 5 kohdassa lueteltujen tehtäviensä hoitamiseen riittävät taloudelliset ja tekniset resurssit sekä henkilöresurssit. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisten viranomaisten henkilöstö on erittäin luotettavaa, sillä on asianmukainen osaaminen ja se ylläpitää korkeita ammatillisia vaatimuksia, muun muassa luottamuksellisuutta, tietosuojaa ja eturistiriitojen ratkaisemista koskevia vaatimuksia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 3 kohdan mukaisesti tilintarkastajien, kirjanpitäjien, veroneuvojien, notaarien ja juristien valvonta voidaan antaa kansallisesti itsesääntelyelinten hoidettavaksi edellyttäen, että kyseisillä itsesääntelyelimillä on riittävät valtuudet sekä riittävät taloudelliset ja tekniset resurssit sekä henkilöresurssit tehtäviensä hoitamiseen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisten elinten henkilöstö on erittäin luotettavaa, sillä on asianmukainen osaaminen ja se ylläpitää korkeita ammatillisia vaatimuksia, muun muassa luottamuksellisuutta, tietosuojaa ja eturistiriitojen ratkaisemista koskevia vaatimuksia.

Direktiivin 37 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos jäsenvaltio on antanut jonkin ilmoitusvelvollisten ryhmän valvonnan useamman kuin yhden valvojan tehtäväksi, sen on varmistettava, että kyseiset valvojat valvovat ilmoitusvelvollisia johdonmukaisesti ja tehokkaasti koko alalla. Tätä varten jäsenvaltion on nimettävä johtava valvoja tai perustettava valvojien välinen koordinointimekanismi.

Jos jäsenvaltio on antanut kaikkien ilmoitusvelvollisten valvonnan useamman kuin yhden valvojan tehtäväksi, sen on perustettava kyseisten valvojien kesken koordinointimekanismi, jolla varmistetaan ilmoitusvelvollisten mahdollisimman korkeatasoinen ja tehokas valvonta.

Direktiivin 37 artiklan 5 kohdassa luetellaan tehtäviä, joiden osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset valvojat suorittavat ne. Näihin tehtäviin kuuluu artiklan 5 kohdan d alakohdan mukaan se, että valvojat arvioivat ja seuraavat säännöllisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyöntiin ja kiertämiseen liittyviä riskejä, joille ilmoitusvelvolliset altistuvat.

Direktiivin 37 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojilla on riittävät valtuudet suorittaa säädetyt tehtävänsä, mukaan lukien valtuudet vaatia ilmoitusvelvollisia esittämään tietoja, tehdä tarkastuksia sekä soveltaa hallinnollisia toimenpiteitä ja seuraamuksia rikkomistapauksissa. Direktiivin 37 artiklan 7 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että finanssialan valvojilla ja rahapelipalvelujen tarjoajista vastaavilla valvojilla on muitakin valtuuksia kuten valtuudet tarkastaa ilmoitusvelvollisen toimitilat ilman etukäteisilmoitusta, jos asianmukainen tarkastuksen kulku ja tuloksellisuus niin edellyttävät, ja että niillä on kaikki tarvittavat keinot tällaisen tarkastuksen suorittamiseen.

Edellä mainittua kohtaa sovellettaessa valvojien on pystyttävä vähintään

a) tutkimaan ilmoitusvelvollisten kirjanpito ja asiakirjat sekä ottamaan niistä jäljennöksiä ja otteita;

b) saamaan pääsy ilmoitusvelvollisen käyttämiin ohjelmistoihin, tietokantoihin, tietoteknisiin laitteisiin tai muihin sähköisiin tallennusvälineisiin;

c) saamaan kirjalliset tai suulliset tiedot henkilöltä, joka on vastuussa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevista sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja

valvontatoimenpiteistä, tai niiden edustajilta tai henkilöstöltä, sekä yhteisöjä, joille ilmoitusvelvollinen on ulkoistanut tehtäviä rahanpesuasetuksen 18 artiklan mukaisesti, edustavalta henkilöltä tai näiden yhteisöjen henkilöstöltä, sekä haastattelemaan muita henkilöitä, jotka suostuvat haastateltaviksi tutkimuksen kohteeseen liittyvien tietojen keräämistä varten.

Direktiivin 38 artiklassa säädetään palvelun tarjoamisen vapauden nojalla toimivien tiettyjen välittäjien infrastruktuurimuotojen valvonnasta ja 39 artiklassa tietojen toimittamisesta ilmoitusvelvollisille. Direktiivin 39 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat antavat rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskevia tietoja valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville. Tietoihin on sisällyttävä

a) unionin tason riskiarvio ja komission mahdollisesti antamat asiaankuuluvat suositukset;

b) kansalliset tai alakohtaiset riskiarviot;

c) AMLAn antamat AMLA-asetuksen 54 ja 55 artiklan mukaiset asiaankuuluvat ohjeet, suositukset ja lausumat;

d) rahanpesuasetuksen korkeariskisiä kolmansia maita koskevat tiedot sekä

e) AMLAn, muiden valvojien sekä soveltuvin osin itsesääntelyelimiä valvovan viranomaisen, rahanpesun selvittelykeskuksen tai muun toimivaltaisen viranomaisen taikka kansainvälisten järjestöjen tai normeja hyväksyvien tahojen laatimat ohjeet ja kertomukset alalla mahdollisesti sovellettavista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen menetelmistä ja viitteistä, jotka voivat helpottaa rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen kyseisellä alalla mahdollisesti liittyvien liiketoimien tai toiminnan tunnistamista, sekä ohjeet kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyvistä ilmoitusvelvollisille kuuluvista velvoitteista.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat toteuttavat tarvittaessa tiedotuskampanjoita tiedottaakseen valvonnassaan oleville ilmoitusvelvollisille niiden velvollisuuksista.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat antavat kohdennettujen talouspakotteiden ja YK:n talouspakotteiden osalta nimettyjä henkilöitä tai yhteisöjä koskevia tietoja viipymättä valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville.

Direktiivin 40 artiklassa säädetään riskiperusteisesta valvonnasta. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat soveltavat valvonnassa riskiperusteista lähestymistapaa. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että

a) niillä on selkeä käsitys omassa jäsenvaltiossaan esiintyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä;

b) ne arvioivat kaikkia merkityksellisiä tietoja, jotka koskevat ilmoitusvelvollisten asiakkaisiin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä erityisiä kansallisia ja kansainvälisiä riskejä;

c) ne perustavat toimitiloissa ja niiden ulkopuolella toteutettavan valvonnan sekä aihepiirikohtaisen valvonnan tiheyden ja laajuuden ilmoitusvelvollisten riskiprofiiliin sekä kyseisessä jäsenvaltiossa esiintyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin.

Edellä mainittua c alakohtaa sovellettaessa valvojien on laadittava vuosittaisia valvontaohjelmia, joissa on otettava huomioon nopeaan reagointiin tarvittava ajoitus ja

resurssit, jos on objektiivista ja merkittävää näyttöä rahanpesu- ja maksun tiedot -asetusten rikkomisesta.

Direktiivin 40 artiklan mukaan AMLA laatii viimeistään 10.7.2026 luonnokset teknisiksi sääntelystandardeiksi ja toimittaa ne komission hyväksyttäviksi. Näissä teknisten sääntelystandardien luonnoksissa on määritettävä ilmoitusvelvollisille ominaisen riski- ja jäännösriskiprofiilin arvioinnissa ja luokittelussa sovellettavat vertailuarvot ja menetelmät sekä se, miten usein tällainen riskiprofiili tarkistetaan.

Lisäksi AMLA antaa viimeistään 10.7.2028 valvojille osoitetut ohjeet valvonnan riskiperusteisen lähestymistavan ominaispiirteistä; toimenpiteistä, jotka valvojien on määrä ottaa käyttöön asianmukaisen ja tehokkaan valvonnan varmistamiseksi, mukaan lukien henkilöstön kouluttaminen; sekä toimista, jotka on toteutettava, kun valvontaa harjoitetaan riskialttiuden perusteella.

Direktiivin 41 artiklassa säädetään keskitetyistä yhteyspisteistä ja 42 artiklassa tietojen luovuttamisesta rahanpesun selvittelykeskuksille. Direktiivin 42 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että

- valvojat toimittavat viipymättä rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoitusvelvollisia koskevien tarkastustensa yhteydessä tai muulla tavoin selville saamansa tiedot, jotka saattavat liittyä rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen.

- valvojat, jotka ovat toimivaltaisia valvomaan pörssi-, valuutta- ja rahoitusjohdannaismarkkinoita, ilmoittavat rahanpesun selvittelykeskukselle, jos ne saavat selville tietoja, jotka saattavat liittyä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen.

- tämän artiklan vaatimusten noudattaminen ei korvaa valvontaviranomaisten velvollisuutta ilmoittaa asiaankuuluville toimivaltaisille viranomaisille kaikesta rikollisesta toiminnasta, jonka ne paljastavat tai saavat tietoonsa valvontatoimiensa yhteydessä.

Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat toimittavat rahanpesun selvittelykeskukselle vähintään seuraavat tiedot:

- luettelo asianomaisessa jäsenvaltiossa sijaitsevista toimipaikoista ja luettelo niiden valvomista infrastruktuureista 38 artiklan 1 kohdan mukaisesti sekä kaikista luetteloihin tehdyistä muutoksista;

- kaikki asiaankuuluvat havainnot, jotka paljastavat vakavia puutteita ilmoitusvelvollisten ilmoitusjärjestelmissä;

- edellä 40 artiklan mukaisesti tehtyjen riskinarviointien tulokset kootusti.

Direktiivin 44 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat tekevät mahdollisimman laajaa yhteistyötä luonteestaan tai asemastaan riippumatta.

Tällaiseen yhteistyöhön voi sisältyä mahdollisuus suorittaa pyynnön vastaanottaneen valvojan toimivallan rajoissa selvityksiä pyynnön esittäneen valvojan lukuun sekä vaihtaa tällaisissa selvityksissä saatuja tietoja tai se, että pyynnön esittänyt valvoja helpottaa tällaisten selvitysten suorittamista.

Direktiivin 45 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltiossa toimivat valvojat ilmoittavat sijaintijäsenvaltiossa toimiville valvojille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kolmen kuukauden kuluessa asetuksen rahanpesuasetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisen tiedoksiannon vastaanottamisesta toiminnasta, jota ilmoitusvelvollinen aikoo harjoittaa sijaintijäsenvaltiossa.

Kaikista myöhemmistä muutoksista on ilmoitettava sijaintijäsenvaltiossa toimiville valvojille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta. Tietoja on vaihdettava vähintään kerran vuodessa.

Konserniin kuuluvien luottolaitosten ja finanssilaitosten osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että 37 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa koti ja sijaintijäsenvaltiossa toimivat finanssialan valvojat tekevät mahdollisimman laajaa yhteistyötä luonteestaan tai asemastaan riippumatta. Niiden on myös tehtävä yhteistyötä AMLAn kanssa sen toimiessa valvojana.

Direktiivin 46 artikla koskee säännöksiä yhteistyöstä ryhmävalvonnan yhteydessä. Sen 3 kohdan mukaan lukuun ottamatta perustettua valvontakollegiota, jäsenvaltioiden on varmistettava, että finanssialan valvojat antavat toisilleen joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat valvontatehtäviensä hoitamiseen.

Finanssialan valvojien on vaihdettava keskenään erityisesti kaikkia tietoja, jotka saattaisivat vaikuttaa merkittävästi arvioon toisessa jäsenvaltiossa toimivalle luottolaitokselle tai finanssilaitokselle ominaisesta riski- tai jäännösriskialtistuksesta. Annettavia tietoja ovat muun muassa kaikki tytäryritykset ja sivuliikkeet kattava selvitys konsernin oikeudellisesta rakenteesta, ohjaus- ja hallintorakenteesta sekä organisaatiorakenteesta, sekä merkitykselliset tiedot tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista sekä ylimmästä johdosta, mukaan lukien soveltuvuus ja luotettavuusarvioinnin tulokset, riippumatta siitä, suoritetaanko ne tämän direktiivin vai muiden unionin säädösten nojalla.

Direktiivin 46 artiklan 4 kohdan mukaan AMLA laatii viimeistään 10.7.2026 luonnokset teknisiksi standardeiksi koti- ja sijaintimaan jäsenvaltiossa toimivien valvojien velvollisuuksista sekä niiden välistä yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

Direktiivin 46 artiklan 5 kohdan mukaisesti finanssialan valvojat voivat saattaa AMLAn käsiteltäviksi tilanteet, jos valvoja ei ole toimittanut 3 kohdan tietoja, yhteistyöpyyntö on evätty tai siihen ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa taikka jos havaituista rikkomisista ja määrättävistä seuraamuksista tai hallinnollisista toimenpiteistä vallitsee erimielisyys valvojien kesken.

AMLA voi toimia AMLA-asetuksen 33 artiklassa sille annettujen valtuuksien mukaisesti. Näin tehdessään rahanpesuntorjuntaviranomainen antaa lausuntonsa pyynnön kohteena olevasta asiasta kuukauden kuluessa.

Direktiivin 47 artikla koskee rajatylittävää toimintaa harjoittavia ilmoitusvelvollisia koskevaa yhteistyötä. Sen 1 kohdan mukaan, jos ilmoitusvelvolliset, jotka eivät kuulu konserniin, harjoittavat 54 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rajatylittävää toimintaa ja jos valvonta on jaettu koti- ja sijaintijäsenvaltiossa toimivien valvojien kesken, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset valvojat tekevät mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja avustavat toisiaan kohdan mukaisen valvonnan suorittamisessa.

Direktiivin 48 artiklassa säädetään, että valvojien, mukaan lukien AMLA, on ilmoitettava toisilleen tilanteista, joissa kolmannen maan lainsäädäntö estää rahanpesuasetuksessa edellytettyjen toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden

täytäntöönpanon. Tällaisissa tapauksissa ratkaisuun voidaan pyrkiä valvojien koordinoiduilla toimilla. Valvojien on otettava huomioon mahdolliset lainsäädännön rajoitukset, jotka saattavat haitata kyseisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaista täytäntöönpanoa, mukaan luettuina salassapitovelvollisuus, riittämätön tietosuoja ja muut rajoitukset, jotka rajoittavat tältä osin mahdollisesti merkityksellisten tietojen vaihtoa.

Luvun 2 jaksossa säädetään yhteistyöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioissa ja kolmansissa maissa toimivien vastapuolten kanssa. Siihen kuuluvat 49–51 artiklat. Direktiivin 49 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että luottolaitosten tai finanssilaitosten konsernin emoyrityksestä tai luottolaitoksen tai finanssilaitoksen päätoimipaikasta vastaava finanssialan valvoja perustaa erityisiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioita. Valvontakollegio tulee perustaa,

- jos luottolaitos tai finanssilaitos, niiden konsernit mukaan lukien, on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen eri jäsenvaltioon, joista kumpikaan ei ole sen päätoimipaikan sijaintijäsenvaltio taikka

- jos kolmannen maan luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kolmeen jäsenvaltioon.

Direktiivin 49 artiklan 4 kohdan mukaan valvontakollegioiden toimien on oltava oikeassa suhteessa luottolaitokselle tai finanssilaitokselle tai konsernille aiheutuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tasoon ja rajat ylittävän toiminnan laajuuteen.

Direktiivin 49 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kollegioita käytetään muun muassa tietojenvaihtoon, keskinäiseen avunantoon tai konserniin tai laitokseen kohdistetun valvonnan koordinointiin, sekä tarvittaessa asianmukaisten ja oikeasuhteisten toimenpiteiden toteuttamiseen, jotta voidaan puuttua rahanpesuasetuksen ja maksun tiedot-asetuksen vakaviin rikkomisiin, joita havaitaan konsernin tai luottolaitoksen tai finanssilaitoksen tasolla tai konsernin tai laitoksen perustamissa toimipaikoissa kollegioon kuuluvan valvojan lainkäyttöalueella.

Direktiivin 50 artiklassa säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioista finanssialan ulkopuolisella alalla. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat, jotka vastaavat finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisten konsernin emoyrityksestä tai finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisen päätoimipaikasta, voivat perustaa erityisiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioita seuraavissa tilanteissa:

a) jos finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollinen tai niiden konserni on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen eri jäsenvaltioon, jotka eivät ole sen päätoimipaikan sijaintijäsenvaltioita;

b) jos kolmannessa maassa toimiva yhteisö, johon sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia ja joka ei ole luottolaitos tai finanssilaitos, on perustanut toimipaikkoja vähintään kolmeen jäsenvaltioon.

Direktiivin 51 artiklassa säädetään yhteistyöstä kolmansissa maissa toimivien valvojien kanssa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että valvojat pystyvät tekemään yhteistyösopimuksia yhteistyöstä ja luottamuksellisten tietojen vaihtamisesta kolmansissa maissa toimivien vastapuoliensa kanssa. Tällaisten yhteistyösopimusten on oltava sovellettavien

tietosuojasääntöjen mukaisia, ja niitä voidaan tehdä vain vastavuoroisuuden pohjalta ja jos taataan, että sovelletaan vähintään 67 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja salassapitovaatimuksia vastaavia vaatimuksia. Yhteistyösopimusten mukaisesti vaihdettuja luottamuksellisia tietoja saa käyttää ainoastaan kyseisten viranomaisten valvontatehtävien suorittamiseen. Toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin olevia tietoja saa luovuttaa ainoastaan tiedot luovuttaneen valvojan nimenomaisella suostumuksella ja ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten valvoja on antanut suostumuksensa.

Luvun 3 jaksossa 52 artiklassa säädetään itsesääntelyelimiä koskevista erityissäännöksistä. Sen mukaan, jos jäsenvaltio päättää antaa itsesääntelyelinten tiettyjen ilmoitusvelvollisten valvonnasta, sen on varmistettava, että viranomainen valvoo tällaisia itsesääntelyelimiä näiden valvontatehtävien suorittamisessa.

Valvontaan kuuluu:

- itsesääntelyelimen vaatimustenmukaisuuden tarkistaminen,
- ohjeet valvontatehtävien hoitamisesta;
- varmistaa, että itsesääntelyelimet suorittavat valvontatehtävät asianmukaisesti ja tehokkaasti;
- itsesääntelyelinten myöntämien poikkeuksien velvollisuudesta laatia yksilöllinen dokumentoitu riskiarvio tarkastelu;
- tiedottaminen itsesääntelyelimille säännöllisesti AMLAn suunnittelemasta toiminnasta tai kaikista sen toteuttamista tehtävistä, jotka ovat merkityksellisiä niiden valvontatehtävän suorittamisen kannalta, ja erityisesti vertaisarviointien suunnittelusta.

Luvun 4 jaksossa säädetään taloudellisista seuraamuksista ja hallinnollisista toimenpiteistä 53–59 artiklassa.

Direktiivin 53 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että ilmoitusvelvolliset voidaan saattaa vastuuseen rahanpesuasetuksen ja maksun tiedot -asetuksen rikkomisista.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava taloudellisia seuraamuksia ja hallinnollisia toimenpiteitä koskevat säännöt ja varmistettava, että valvojat voivat määrätä tällaisia taloudellisia seuraamuksia ja soveltaa hallinnollisia toimenpiteitä rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetusten rikkomisista, sekä varmistettava niiden soveltaminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta säätää ja määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Määrättävien seuraamusten tai sovellettavien toimenpiteiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Direktiivin 54 artiklassa säädetään ilmoitusvelvollisten toimipaikkoja ja palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toteutettuja tiettyjä toimia koskevista valvontatoimenpiteistä. Sitä sovelletaan sellaisiin ilmoitusvelvollisten toimipaikkoihin, joita ei sellaisenaan katsota luotto- tai finanssilaitoksi tai sellaisiin ilmoitusvelvollisten infrastruktuureihin, joita jäsenvaltiossa toimiva valvoja valvoo 38 artiklan 1 kohdan nojalla.

Direktiivin 55 artiklassa säädetään taloudellisista seuraamuksista. Artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että ilmoitusvelvollisille määrätään taloudellisia seuraamuksia

vakavista, toistuvista ja järjestelmällisistä rikkomuksista, riippumatta siitä, onko ne tehty tahallisesti vai aiheutettu huolimattomuudella. Artiklassa korotetaan merkittävästi luotto- ja finanssilaitosten taloudellisia vähimmäisseuraamuksia neljännen rahanpesudirektiivin 5 000 000 eurosta oikeushenkilöitä koskevaan 10 000 000 euroon.

Luvun 5 jakson 60 artiklassa säädetään rikkomisista ilmoittamisesta ja ilmoittavien henkilöiden suojelusta. Sen mukaan valvontaviranomaisten on Whistleblower-direktiivin mukaisesti oltava viranomaisia, joilla on toimivalta perustaa ulkoisia ilmoituskanavia ja toteuttaa ilmoitusten perusteella jatkotoimia siltä osin kuin on kyse ilmoitusvelvollisiin sovellettavista vaatimuksista.

Yhteistyö

Kuudennen rahanpesudirektiivin V luvussa säädetään yhteistyöstä, luku on jaettu kolmeen jaksoon. Ensimmäinen jakso koskee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa yhteistyötä ja siihen sisältyvät 61–63 artiklat. Direktiivin 61 artiklassa annetaan yleiset määräykset. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että päätöksentekijöillä, rahanpesun selvittelykeskuksilla, valvojilla, mukaan lukien rahanpesuntorjuntaviranomainen, ja muilla toimivaltaisilla viranomaisilla sekä veroviranomaisilla on tehokkaat mekanismit, joilla ne voivat tehdä yhteistyötä sekä koordinoida kansallisesti toimintaperiaatteiden ja toiminnan kehittämistä ja toteuttamista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin tai kiertämisen estämiseksi, myös niiden 8 artiklan mukaisten velvoitteiden täyttämistä varten. Direktiivin 62 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten luettelon toimittamista koskevasta velvoitteesta. Säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle ja AMLAlle muun muassa luettelo rahanpesuasetuksen noudattamista valvovista valvojista, itsesääntelyelinten valvojasta sekä rahanpesun selvittelykeskuksesta ja luettelo toimivaltaisista kansallisista viranomaisista. Direktiivin 63 artiklassa säädetään yhteistyöstä AMLAn kanssa.

Luvun 2 jaksossa säädetään yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa ja luottamuksellisten tietojen vaihdosta 64–68 artikloissa. Direktiivin 64 artiklassa säädetään luotto- ja finanssilaitoksiin liittyvästä yhteistyöstä. Sen 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että finanssivalvojat, rahanpesun selvittelykeskukset ja luottolaitosten tai finanssilaitosten valvonnasta muiden unionin säädösten nojalla vastaavat toimivaltaiset viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antavat toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tällainen yhteistyö ja tietojenvaihto ei saa vaikuttaa kansallisen rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, rahanpesun selvittelykeskusten analyyseihin, tutkimuksiin tai käsittelyihin siinä jäsenvaltiossa, jossa finanssivalvoja tai luottolaitosten tai finanssilaitosten valvontaan muiden säädösten nojalla toimivaltainen viranomainen sijaitsee, eikä se saa vaikuttaa 67 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin salassapitovelvollisuuksiin liittyviin vaatimuksiin.

Direktiivin 65 artiklassa säädetään tilintarkastajiin liittyvästä yhteistyöstä. Siinä edellytetään, että tilintarkastajista vastaavat valvojat sekä soveltuvin osin itsesääntelyelimiä kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvun mukaisesti valvovat viranomaiset, niiden rahanpesun selvittelykeskus ja lakisääteisiä tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY (jäljempänä *tilintarkastusdirektiivi*) 32 artiklan ja yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 (jäljempänä *Euroopan unionin*

tilintarkastusasetus) 20 artiklan mukaisesti valvovat toimivaltaiset viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antavat toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Edellä mainitut viranomaiset saavat käyttää tämän artiklan mukaisesti vaihdettuja luottamuksellisia tietoja ainoastaan kuudennen rahanpesudirektiivin tai muiden edellä mainittujen unionin säädösten soveltamisalaan kuuluvia tehtäviään hoitaessaan sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten käsittelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä.

Direktiivin 66 artiklassa säädetään yhteistyöstä kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten kanssa, joiden kanssa valvojien ja rahanpesun selvittelykeskuksen edellytetään tekevän tiivistä yhteistyötä. Direktiivin 67 artiklassa säädetään salassapitoon liittyvistä vaatimuksista. Sen mukaan jäsenvaltioiden tulee muun muassa vaatia, että salassapitovelvollisia ovat kaikki henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet valvojien tai 52 artiklassa tarkoitettujen viranomaisten palveluksessa tai toimineet kyseisten valvojien tai viranomaisten lukuun tilintarkastajina tai asiantuntijoina. Artikla sisältää myös reunaehdot tietojenvaihdolle liittyen tiettyihin tilanteisiin. Direktiivin 68 artiklassa säädetään tietojenvaihdosta valvojien ja muiden viranomaisten kesken. Artiklan 1 kohdassa luetellaan ne viranomaiset, joiden kanssa tietojenvaihto on sallittava ja 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus sallia tiettyjen tietojen ilmaiseminen muille kansallisille viranomaisille, jotka ovat lain nojalla vastuussa rahoitusmarkkinoiden valvonnasta tai joille on osoitettu velvollisuuksia rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämisen tai tutkinnan alalla. Saman artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia myös sen, että tiettyjä kuudennen rahanpesudirektiivin valvontaan liittyviä ilmoitusvelvollisia koskevia tietoja luovutetaan rahanpesuasetuksen noudattamiseksi parlamentaarisille tutkintavaliokunnille, tilintarkastustuomioistuimille ja muille selvityksistä vastaaville elimille tietyin edellytyksin.

Luvun 3 jakso koskee yhteistyötä koskevia ohjeita, joista säädetään 69 artiklassa. Siinä annetaan toimeksianto AMLAlle antaa viimeistään 10.7.2029 ohjeita muun muassa yhteistyöstä ja menettelyistä.

Tietosuoja

Kuudennen rahanpesudirektiivin luvussa VI, 70 artiklassa säädetään tietosuojasta, jossa viitataan yleiseen tietosuoja-asetukseen.

Loppusäännökset.

Direktiivin VII luku sisältää loppusäännökset 71–80 artiklassa. Direktiivin 71 artikla koskee siirretyn säädösvallan käyttämistä komissiolle 10 artiklan nojalla. Artikla 72 koskee komiteamenettelyä ja 73 artikla FIU.net-järjestelmän väliaikaista ylläpitoa, joka komission tulee siirtää AMLAlle viimeistään 10.7.2027. Direktiivin 74 artiklassa säädetään neljännen rahanpesudirektiivin muuttamisesta liittyen tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin ja 75 artikla koskee whistleblower-direktiivin muuttamista. Direktiivin 76 artiklan mukaisesti komissio esittää kertomuksen direktiivin täytäntöönpanosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 10.7.2032 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi.

Direktiivin 77 artiklassa kumotaan neljäs rahanpesudirektiivi 10.7.2027. Direktiivin 78 artikla koskee saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2027. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle. Poiketen edellä säädetystä jäsenvaltioiden on saatettava 74 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja

hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2025, 11, 12, 13 ja 15 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2026 ja 18 artiklan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.7.2029. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle. Direktiivin 79 artiklassa säädetään voimaantulosta ja 80 artiklassa osoitetaan direktiivi kaikille jäsenvaltioille.

2.5 Rahoitustietodirektiivin muutos

Rahoitustietodirektiivin muutoksen tarkoituksena on vahvistaa toimenpiteet, jotka optimoivat ja helpottavat toimivaltaisten viranomaisten pääsyä rahoitustietoihin vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi, tutkimiseksi ja niihin liittyviä syytetoimia varten. Lisäksi direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että finanssilaitokset ja luottolaitokset kaikkialla unionissa, kryptovarapalvelun tarjoajat mukaan luettuina, toimittavat tilitapahtumatiedot muodossa, jota toimivaltaiset viranomaiset voivat helposti käsitellä ja analysoida. Rahoitustietodirektiivin muutokset liittyvät jäsenvaltioiden pankkitilirekisterien ja -järjestelmien yhteenliittämiseen sekä tilitapahtumatietojen toimittamiseen helposti analysoitavassa, yhtenäisessä muodossa.

Muutetun rahoitustietodirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että tuloksellisen rikostutkinnan suorittamiseksi sekä rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäljittämisen ja menetetyksi tuomitsemisen onnistumiseksi on olennaisen tärkeää, että rahoitustietoihin on nopea pääsy, erityisesti osana tutkintoja, jotka koskevat järjestäytynyttä rikollisuutta ja kyberrikollisuutta. Muutetun rahoitustietodirektiivin johdantokappaleissa tuodaan esille kuudennessa rahanpesudirektiivissä säädettävä keskitettyjen automatisoitujen mekanismien liittäminen yhteen komission kehittämän ja ylläpitämän BARIS-järjestelmän kautta. Kuudennen rahanpesudirektiiviin mukaan vain rahanpesun selvittelykeskuksilla on edelleen suora pääsy keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, myös pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Kun otetaan huomioon järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin rahoittamisen ja rahanpesun rajat ylittävä luonne sekä asiaankuuluvien rahoitustietojen merkitys vakavien rikosten torjumisessa, rahoitustietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetyillä kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava valtuudet päästä ja tehdä hakuja suoraan ja välittömästi pankkitilitietoihin, jotka ovat saatavilla muissa jäsenvaltioissa uuden pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on estää ennalta, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa, mukaan lukien tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen.

Muutetun rahoitustietodirektiivin johdantokappaleiden mukaan rahoitustietodirektiivillä käyttöön otettuja suojatoimia ja rajoituksia olisi sovellettava myös valtuuksiin saada pääsy tilitietoihin ja tehdä niitä koskevia hakuja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Nämä suojatoimet ja rajoitukset koskevat viranomaisia, joilla on valtuudet päästä tilitietoihin ja tehdä niitä koskevia hakuja, sekä tarkoituksia, joita varten tilitietoihin voidaan päästä ja niitä koskevia hakuja voidaan tehdä. Sääntely koskee myös tietotyyppejä, joihin voi saada pääsyn ja tehdä hakuja tietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti, rahoitustietodirektiivin mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten henkilöstöön sovellettavia vaatimuksia, tietoturvaa sekä lokikirjojen pitämistä pääsystä tietoihin ja niitä koskevien hakujen tekemisestä. Rahoitustietodirektiivin mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten rajatylittävä pääsy tilitietoihin pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta perustuu jäsenvaltioiden väliseen keskinäiseen luottamukseen, joka puolestaan perustuu siihen, että jäsenvaltiot kunnioittavat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, (jäljempänä *perusoikeuskirja*), tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita.

Tilitapahtumatiedot tarjoavat ratkaisevan tärkeitä tietoja rikostutkintaan. Talousrikostutkintaa kuitenkin vaikeuttaa se, että finanssilaitokset ja luottolaitokset, kryptovarapalvelun tarjoajat mukaan luettuina, toimittavat rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta, tutkimisesta tai niihin liittyvistä syytetoimista vastaaville toimivaltaisille viranomaisille tilitapahtumatietoja eri muodoissa, jotka eivät ole välittömästi valmiita analysoitavaksi. Useimpien vakavia rikoksia koskevien tutkintojen rajatylittävä luonne, erilaiset muodot, joita tilitapahtumatietojen toimittamiseen käytetään, ja vaikeudet tilitapahtumatietojen käsittelyssä vaikeuttavat jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja rajatylittävien talousrikostutkintojen kehittämistä. Jotta voidaan parantaa toimivaltaisten viranomaisten valmiuksia suorittaa talousrikostutkintaa, rahoitustietodirektiivin muutosdirektiivissä vahvistetaan toimenpiteet, joilla varmistetaan, että finanssilaitokset ja luottolaitokset kaikkialla unionissa, kryptovarapalvelun tarjoajat mukaan luettuina, toimittavat tilitapahtumatiedot muodossa, jota toimivaltaiset viranomaiset voivat helposti käsitellä ja analysoida. Edellytyksiin ja menettelyihin, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää tilitapahtumatietoja finanssilaitokset ja luottolaitoksilta, sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja menettelysääntöjä. Se, että yhdenmukaistetaan tekniset järjestelyt, joiden mukaisesti finanssilaitokset ja luottolaitokset toimittavat tilitapahtumatietoja toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä, ei saisi vaikuttaa kansallisiin menettelysääntöihin, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat myös pyytää tilitapahtumatietoja. Lisäksi komissiolle on annettu toimivaltuus antaa asiaan liittyen delegoituja säädöksiä.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen Suomessa

Kansallisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä arvioidaan neljän vuoden välein laadittavissa riskiarvioissa[5] sekä mahdollisissa kahden vuoden välein laadituissa riskiarvioiden osittaispäivityksissä. Näissä riskiarvioissa havaittuja riskejä pyritään mitigoimaan toimintasuunnitelmissa[6] asetetuilla kohdennetuilla toimenpiteillä. Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ja säätiöiden riskiarvio (jäljempänä *NPO-riskiarvio*) sekä näiden toimintasuunnitelmat muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka kuvastaa Suomen kansallista ymmärrystä rahanpesun sekä terrorismin

[5] Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2023: Osittaispäivitys, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165433/VM_2023_8.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2021, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163051/VM_2021_17.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma 2021–2023, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163051/Kansallisen%20rahanpesun%20ja%20terrorismin%20rahoittamisen%20riskiarvion%20toimintasuunnitelma%202021-2023.pdf?sequence=2&isAllowed=y
Kansallinen NPO-sektorin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2024, 2024:17, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165875

[6] Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelma 2024–2025, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165433/Liite_Toimintasuunnitelma_2024-2025.pdf?sequence=2&isAllowed=y

rahoittamisen riskeistä sekä niiden hallintakeinoista. Riskiarvioiden havaintoja on kuvattu tarkemmin jäljempänä luvussa 3.7. Kansallisten riskiarvioiden lisäksi EU julkaisee ylikansallisen riskiarvion.[7] Valvojat laativat myös muun muassa toimialakohtaisia riskiarvioita.[8]

Rahanpesusääntelyn mukaan ilmoitusvelvollisia ovat mm. pankit, maksupalvelun tarjoajat, rahoituslaitokset, vakuutustoimijat, kryptovarapalvelun tarjoajat sekä eräät asiantuntijapalvelut. Ilmoitusvelvollisryhmiä ja toimijoiden lukumäärää vuonna 2025 on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa. Ilmoitusvelvollinen voi kuulua useampaan kuin yhteen ryhmään tai sektoriin, joten ilmoitusvelvollisten yritysten kokonaislukumäärä on vähemmän kuin taulukon lukumäärien summa. Kuhunkin sektoriin liittyviä riskejä on arvioitu edellä mainituissa riskiarvioissa.

Taulukko 1. Ilmoitusvelvollisryhmät ja ilmoitusvelvollisten lukumäärät.[9]

Sektori	**Ilmoitusvelvollisryhmä**	**Lukumäärä (lkm)**	**Osuus (%)**
Luottolaitokset		179	2 %
Maksupalvelujen tarjoajat	Maksulaitokset ja tilitietopalvelut	60	1 %
	Rahanvälitystä tarjoavista maksupalveluntarjoajista	13	0 %
	Valuutanvaihto (päätoimiset)	13	0 %
Rahapelitoiminta		2	0 %
Rahoituslaitokset, muut rahoituspalveluja tarjoavat sekä perintäliikkeet	Asuntoluotonvälittäjät	3	0 %
	Kuluttajaluotonmyöntäjät, vertaislainan- ja asuntoluotonvälittäjät	27	0 %

[7] Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, SWD/2022/344, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0554&from=EN

[8] Finanssivalvonnan riskiarvioita: https://www.finanssivalvonta.fi/rahanpesun-estaminen/riskiarvio/, Rahanpesulain mukainen Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvojakohtainen riskiarvio 2023, https://avi.fi/documents/25266232/60926372/Julkaistava+yhteenveto_FI.pdf/ebc2c5c1-069f-bcff-d09b-5759e82c1aa4/Julkaistava+yhteenveto_FI.pdf?t=1706012692736
Poliisihallituksen rahanpesulain mukainen valvojakohtainen riskiarvio, 16.4.2024, https://poliisi.fi/documents/25235045/160259020/32442500-Riskiarvion-yleinen-osio-FI-17042024.pdf/4f4f5685-54c1-3599-dab8-3029cd678f39/32442500-Riskiarvion-yleinen-osio-FI-17042024.pdf?t=1714376370169

[9] Harmaan talouden selvitysyksikkö, asiakasluokittelu A40/2025, Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen.

	Perintäliikkeet	84	1 %
	Rahastoyhtiöt	19	0 %
	Rahoituspalvelut	85	1 %
	Sijoituspalveluiden oheispalvelut	15	0 %
	Sijoituspalveluyritykset	50	1 %
	Vaihtoehtorahastojen hoitajat	118	1 %
Vakuutustoiminta	Asiamiehet: oikeushenkilöt	1193	12 %
	Asiamiehet: yksityiset elinkeinonharjoittajat	2421	24 %
	Henkivakuutusyhtiöt	9	0 %
	Työeläkevakuutusyhtiöt	4	0 %
	Vahinkovakuutusyhtiöt	34	0 %
	Vakuutusmeklarit	101	1 %
	Vakuutusyhdistykset	5	0 %
	Vakuutusyhtiöiden sivuliikkeet	16	0 %
Kryptovarapalvelun tarjoajat		5	0 %
Kiinteistö- ja vuokrahuoneistojen välittäjät		1654	17 %
Kirjanpitäjät ja tilintarkastajat	Kirjanpitäjät	3017	30 %
	Tilintarkastajat (osakeyhtiöt)	66	1 %
Asianajajat, oikeudelliset palvelut, veroneuvonta	Asianajajat	744	7 %
	Oikeudelliset palvelut	226	2 %
	Veroneuvonta (päätoimiset)	33	0 %
Taidekauppiaat		66	1 %
Tavarakauppiaat	Panttilainaamot	14	0 %

	Tavarakauppiaat	56	1 %
	Yrityspalvelut	42	0 %
Yhteensä		9 954	100 %

Liikevaihtoa näillä ilmoitusvelvollisilla yrityksillä vuonna 2023 oli yhteensä noin 57,7 miljardia euroa. Näistä luonnollisia henkilöitä oli noin 21 %, osakeyhtiöitä 71 %, henkilöyhtiöitä 5 % ja yhdistyksiä 1 %. Toimialaluokitus (TOL 2008) mukaisesti suurimman ryhmän ilmoitusvelvollisista muodostavat ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, jota edustaa 40 % kaikista valituista toimijoista. Rahoitus- ja vakuutustoiminta on toiseksi suurin ryhmä 25 %:lla ja muita merkittäviä toimialoja ovat kiinteistöalan toiminta sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Vuonna 2023 valvojien rekisterissä olevista ilmoitusvelvollisista 58 %:lla oli liikevaihto alle 400 000 euroa, 10 %:lla liikevaihto oli 400 000–1 000 000 euroa, neljällä prosentilla 1–2 miljoonaa euroa, viidellä prosentilla 2–10 miljoonaa euroa ja kolmella prosentilla yli 10 miljoonaa euroa. Näillä yrityksillä oli vuonna 2024 yhteensä noin 300 000 palkansaajaa. Yrityksistä 33 % oli ilmoittanut Verohallinnolle, ettei niillä ole palkansaajia, 41 %:lla yrityksistä oli 1–4 palkansaajaa, 10 %:lla 5–9 palkansaajaa, 11 %:lla 10–49 palkansaajaa, kolmella prosentilla 50–249 palkansaajaa ja kahdella prosentilla yli 250 palkansaajaa. Yritykset, joissa oli yli 250 palkansaajaa, vastasivat noin 75 %:sta koko palkansaajien lukumäärästä (noin 223 000).[10]

Ilmoitusvelvollisten valvonta on Suomessa jakautunut usealle viranomaiselle.

Taulukko 2. Rahanpesulain mukaiset valvojat ja heidän valvomansa ilmoitusvelvolliset.

Valvojat	**Valvottavat ilmoitusvelvolliset**
Finanssivalvonta	Talletuspankit ja muut luottolaitokset, maksupalveluntarjoajat, kryptovarapalvelun tarjoajat, sijoituspalveluntarjoajat, rahastoyhtiöt, joukkorahoitusyhtiöt, vaihtoehtorahastonhoitajat, henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusedustajat, arvopaperikeskus, tilinhoitajayhteisöt, säilytysyhteisöt, asuntoluotonvälittäjät, kuluttajaluottojen myöntäjät, vertaislainan välittäjät
Poliisihallitus	Manner-Suomen rahapeliyhteisö
Patentti- ja rekisterihallitus	Tilintarkastajat
Suomen Asianajajat	Asianajajat

[10] Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö: Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, asiakasluokittelu A40/2025, 30.5.2025

Lupa- ja valvontavirasto	Valuutanvaihtoliikkeet, omaisuudenhoito- ja yrityspalveluiden tarjoajat, rahoituspalveluiden tarjoajat, joita Finanssivalvonta ei valvo, perintäliikkeet, yrityskonsultointia ja sijoituspalveluiden oheispalvelua tarjoavat, panttilainauslaitokset, kiinteistönvälitysliikkeet ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeet, veroneuvontapalveluita tarjoavat tai verotukseen liittyvää tukea suoraan tai välillisesti tarjoavat, kirjanpitotehtäviä toimeksiannosta hoitavat, tavaroita myyvät tai välittävät (suoritusten yhteisarvo vähintään 10 000 €), taidekauppiaat (maksusuoritukset yhteensä vähintään 10 000 €), oikeudellisia palveluita tarjoavat (pois lukien asianajajat).
Ahvenanmaan maakunnan hallitus	Ahvenanmaalla toimivat kiinteistön- ja vuokrahuoneistojen välittäjät, Ahvenanmaan rahapeliyhteisö

Rahanpesun torjuntaan eri viranomaisissa käytössä olevia henkilötyövuosia sekä valtion ja muun julkisen talouden rahoitusta kuvataan kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviossa[11] ja sen osittaispäivityksessä[12]. Kuvaukset perustuvat valtiovarainministeriön toteuttamiin kyselyihin keskeisille estämistyön viranomaisille ja valvojille, joiden tulosten mukaan rahanpesulain mukaisilla valvojilla työskenteli yhteensä noin 30 henkilöresurssia vuoden 2023 alussa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistehtävissä. Vastaavasti henkilötyövuosia käytettiin noin 27,5. Luvut kattavat päätoimisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyötä tekevät. Näiden lisäksi organisaatioissa voi olla yksittäisiä henkilöitä, joiden työnkuvaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen kuuluu osittain. Rahanpesulain mukaisten huolehtimisvelvollisuuden alaisten viranomaisten resursseja on haastavaa mitata henkilötyövuosina, sillä näiden toimijoiden kohdalla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen on osana muita työtehtäviä. Rahanpesun selvittelykeskuksella oli käytössä vuoden 2023 alussa 41 henkilöresurssia ja 40 henkilötyövuotta. Vuoden 2023 alussa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyössä mukana olevien ministeriöiden toimintaan oli kohdennettu 23 henkilöresurssia ja noin 10,65 henkilötyövuotta. Lukuun kuuluu myös osittain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehtäviä tekeviä henkilöitä ja osa resursseista on palkattu ulkopuolisella hankerahoituksella. Kyselyjen perusteella resurssit on koettu usein riittämättömiksi. Etenkin rahanpesulainsäädännön kehityksen, velvoitteiden ja epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lisääntymisen ja valvojien kohdalla paikoitellen laajan valvottavakentän koetaan edellyttävän laajempia resursseja. Kaikilla toimijoilla ei ole erillistä

[11] Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2021 - Valto
[12] Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2023: Osittaispäivitys - Valto

budjettia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistyöhön, vaan sitä tehdään muun valvontatyön yhteydessä.

Ilmoitusvelvollisilla ja huolehtimisvelvollisilla viranomaisilla on velvoite ilmoittaa havaitsemista epäilyttävistä liiketoimista ja terrorismin rahoittamisen epäilyistä keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. Nämä ilmoitukset ovat yksi keskeisistä keinoista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen havaitsemiseksi ja viranomaistoimien käynnistämiseksi. Edellä mainituissa riskiarvioissa on yksilöity tarkemmin eri ilmoitusvelvollisten toiminnan luonnetta ja toimintamuotoja sekä rahanpesun selvittelykeskukselle tehtyjä ilmoitusmääriä.

Vuonna 2025 rahanpesun selvittelykeskus vastaanotti vuosikertomuksensa[13] mukaan 36 020 epäilyttävää liiketoimea koskevaa ilmoitusta (vuonna 2024 yhteensä 53 482 ilmoitusta). Ilmoituksista 249 oli luokiteltu terrorismin rahoittamiseen liittyviksi (vuonna 2024 yhteensä 102). Lukumääräisesti eniten epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia tekevät pankit, maksujenvälittäjät, rahapeliyhteisöt ja virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajat.

Näiden ilmoitusten perusteella rahanpesun selvittelykeskus avasi 1629 selvittelykokonaisuutta (vuonna 2024 yhteensä 1347), joista 73 liittyi terrorismin rahoittamiseen (vuonna 2024 yhteensä 59). Suurimmat terrorismin rahoittamiseen liittyvät selvittelykokonaisuudet käsittelivät tapauksia, joissa Suomessa oleskelevien henkilöiden epäiltiin keränneen ja siirtäneen varoja välitettäväksi ulkomailla sijaitseville terroristijärjestöille.

Rahanpesun selvittelykeskus teki vuonna 2025 1406 tiedonluovutusta rikostutkintaan ja esiselvitykseen. Yleisimmät rikosnimikkeet, joihin rahanpesun selvittelykeskuksen tietoja luovutettiin, olivat törkeä petos (35,4 %), törkeä maksuvälinepetos (21,4 %), törkeä rahanpesu (3,8 %) sekä törkeä veropetos (1,3 %). Selvittelykeskus antoi yhteensä 195 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 24,8 miljoonaa euroa. Tästä summasta rikoshyötynä viranomaisten haltuun saatiin 2,7 miljoonaa euroa. Ulkomaisille rahanpesun torjunnasta vastaaville yksiköille rahanpesun selvittelykeskus lähetti yhteensä 705 varojen pysäytyspyyntöä, jotka johtivat yhteensä 3,9 miljoonan euron jäädytyksiin. Vuonna 2024 annettiin yhteensä 223 liiketoiminnan keskeyttämismääräystä ja haltuun saatiin rikoshyötyä selvittelykeskuksen omilla toimivaltuuksia ja kansainvälisellä yhteistyöllä Suomessa lähes 14 miljoonaa euroa ja ulkomailla pysäytettyä noin 3,5 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 Suomessa viranomaisten tietoon tuli 1395 tapausta (vuonna 2023 1025) nimikkeillä rahanpesu, rahanpesun yritys, törkeä rahanpesu, törkeän rahanpesun yritys, tuottamuksellinen rahanpesu ja rahanpesurikkomus. Näistä 939 tapausta oli nimikkeellä rahanpesu ja 366 tapausta nimikkeellä törkeä rahanpesu. Tietoon tulleista tapauksista selvitettyjä rikoksia oli 1021 kpl.

Suomessa suuri osa oikeuteen päätyvistä rahanpesutapauksista liittyy melko vähäiseen rikoshyötyyn ja valtaosa syytteistä ja tuomioista liittyy tavanomaiseen tai tuottamukselliseen rahanpesuun. Törkeitä rahanpesutapauksia on tavanomaiseen ja tuottamukselliseen rahanpesuun verrattuna vähän. Rahanpesun selvittelykeskuksen laatiman raportin[14] mukaan

[13] Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2025, https://rahanpesu.fi/documents/25235045/67733116/2025-rahanpesun-selvittelykeskuksen-vuosikertomus.pdf/48df3380-929a-97df-5a68-f3f378a838b2?t=1770983705780

[14] Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä - Törkeä rahanpesu –tuomiot Suomen käräjä- ja hovioikeuksissa 6/2022–4/2024,

törkeää rahanpesua koskevia ratkaisuja on annettu Suomessa aikavälillä 1.6.2022–31.4.2024 yhteensä 186, joista 120 oli käräjäoikeuksista ja 66 hovioikeuksista. Noin neljäsosa syyksi luetuista törkeistä rahanpesurikoksista liittyi järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Suomessa keskusrikospoliisi tekee varojen jäädyttämispäätökset ja ylläpitää julkista luetteloa jäädyttämispäätöksistä. Jäädyttämispäätöksen panee täytäntöön ulosottoviranomainen. Vuonna 2025 rahanpesun selvittelykeskus teki kolme uutta hallinnollista jäädyttämispäätöstä ja vuoden aikana kumottiin yhteensä kahdeksan jäädyttämispäätöstä. Vuonna 2024 Rahanpesun selvittelykeskus teki yhteensä kymmenen hallinnollista jäädyttämispäätöstä, joista yksi kumottiin myöhemmin samana vuonna. Vuonna 2023 Rahanpesun selvittelykeskuksessa käynnistettiin yhteensä viisi hallinnollista jäädytystä, joista yksi luonnollista henkilöä koskeva jäädyttämispäätös kumottiin myöhemmin samana vuonna. Vuonna 2022 ei tehty yhtään uutta päätöstä, vaan vuoden 2022 aikana kumottiin neljä aikaisempaa jäädyttämispäätöstä, joista yksi koski luonnollista henkilöä ja kolme oikeushenkilöä.

3.2 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva EU-sääntely

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallinen sääntely pohjautuu EU:n rahanpesudirektiivien sääntelyyn, joka puolestaan pohjautuu pitkälti FATFin suosituksiin, joita käsitellään tarkemmin esityksen luvussa 3.8. Tällä hetkellä sovelletaan neljättä rahanpesudirektiiviä, joka on pantu kansallisesti täytäntöön vuonna 2017 muun muassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetulla lailla (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki*) ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetulla lailla (445/2017). Direktiiviä muutettiin viidennellä rahanpesudirektiivillä, jossa säädettiin jäsenvaltioille velvollisuus ottaa käyttöön keskitettyjä automatisoituja mekanismeja, kuten keskitettyjä rekistereitä tai keskitettyjä sähköisiä tiedonhakujärjestelmiä tunnistaakseen henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joilla on hallussaan niiden alueella toimivassa luottolaitoksessa oleva IBAN-tunnisteinen maksutili ja pankkitili. Muutoksilla lisäksi muun muassa puututtiin uusiin rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyviin riskeihin, kuten kryptovaroihin, sekä lisättiin tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen läpinäkyvyyttä. Viides rahanpesudirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetulla lailla (571/2019), virtuaalivaluutan tarjoajista annetulla lailla (572/2019), joka on myöhemmin kumottu kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista annetulla lailla (402/2024) sekä muutoksilla muun muassa rahanpesulakiin.

Ennen neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa aikaisemmat direktiivit oli pantu täytäntöön rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä 30.1.1998 annetulla lailla (68/1998), joka kumottiin 18.7.2008 rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetulla lailla (503/2008).

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva EU-sääntely ja sitä kautta kansallinen sääntely on muuttunut yhä yksityiskohtaisemmaksi ajan myötä. Kolmannessa rahanpesudirektiivissä oli vielä 47 artiklaa, neljännessä rahanpesudirektiivissä on 69 artiklaa, kun taas uudessa EU:n rahanpesun sääntökirjassa, joka koostuu rahanpesuasetuksesta ja kuudennesta rahanpesudirektiivistä, on yhteensä 170 artiklaa, jonka lisäksi sovellettavaksi tulee vielä valmistelussa oleva, rahanpesuasetuksen ja kuudennen rahanpesudirektiivin nojalla annettava alemman tasoinen EU-sääntely. AMLA-asetuksessa on lisäksi yhteensä 108 artiklaa.

---

https://poliisi.fi/documents/25235045/0/Tuomioanalyysi_2024%20(1).pdf/4dac4499-ecb8-7422-68d5-52e81b03e9ff/Tuomioanalyysi_2024%20(1).pdf?t=1755585035158

3.3 Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntely

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä säädetään erityisesti rahanpesulaissa, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa sekä pankki ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa. Lisäksi sääntelyä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvistä tehtävistä on useissa rahanpesulaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia koskevissa erityislaeissa sekä toimivaltaisia viranomaisia koskevissa laeissa, kuten varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa, kaupparekisterilaissa (564/2023), rikoslaissa, Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008), vakuutusyhtiölaissa (521/2008), luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014), maksulaitoslaissa (297/2010), sijoituspalvelulaissa (747/2012), arpajaislaissa (1047/2001), rahapelilaissa (10/2026) ja päästökauppalaissa (1270/2023).

3.3.1 Rahanpesulaki

Rahanpesulain tarkoituksena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Laki koskee rahanpesun ilmoitusvelvollisia, joita ovat muun muassa luotto- ja maksulaitokset, kryptovarapalvelun tarjoajat, mutta myös monet finanssisektorin ulkopuoliset toimijat, kuten kiinteistönvälittäjät, rahapelipalvelun tarjoajat, vakuutusyhtiöt, tilintarkastajat, veroneuvojat ja oikeudelliset avustajat. Ilmoitusvelvollisten on tunnistettava ja tunnettava asiakkaansa, laadittava riskiarvio toimintaansa liittyvistä väärinkäytösriskeistä ja ilmoitettava epäilyttävistä liiketoimista keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. Rahanpesulaissa säädetään myös ilmoitusvelvollisten valvonnasta ja lain noudattamisen laiminlyönneistä seuraavat hallinnolliset seuraamukset sekä sääntelyä muun muassa viranomaisten ja rahanpesun valvojien välisestä yhteistyöstä. Rahanpesulakia on muutettu lukuisia kertoja laeilla 1089/2017, 244/2018, 401/2018, 406/2018, 413/2018, 573/2019, 678/2019, 31/2020, 284/2021, 376/2021, 532/2021, 600/2021, 1286/2021, 207/2022, 1174/2022, 187/2023, 444/2023, 599/2023, 414/2024 ja 84/2025.

Mittavin uudistus rahanpesulakiin tehtiin rahanpesusääntelyn osittaisuudistusta koskevalla hallituksen esityksellä[15], jolla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lainsäädäntöä esitettiin muutettavaksi sekä kansallisten lainmuutostarpeiden pohjalta että samalla neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon parantamisen vuoksi. Muutoksilla vastattiin myös FATFin suosituksiin. Lisäksi vuoden 2023 alussa annettiin tähän kokonaisuuteen liittyvä täydentävä hallituksen esitys[16], jolla muun muassa esitettiin rahanpesun valvojille toimivaltuuksia valvoa pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista.

Rahanpesulaki sisältää paljon sellaista sääntelyä, joka on päällekkäistä rahanpesuasetuksen sääntelyn kanssa. Päällekkäistä sääntelyä, joka tulee kumota, on erityisesti määritelmistä, ilmoitusvelvollisuudesta, ilmoitusvelvollisten riskiarviosta ja riskienhallintamenetelmistä, asiakkaan tuntemisesta sekä tosiasiallisista edunsaajista.

---

[15] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta, HE 236/2021 vp, jäljempänä *rahanpesulainsäädännön osittaisuudistus*.

[16] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä, HE 323/2022 vp.

Rahanpesulain 1 luvussa säädettyjen asioiden osalta määritelmistä säädetään rahanpesuasetuksessa, joten ne ovat pääasiassa päällekkäisiä rahanpesuasetuksen kanssa. Joitakin rahanpesuasetusta tarkentavia säännöksiä on kuitenkin edelleen tarpeen jättää rahanpesulakiin. Nämä säännökset liittyvät erityisesti kansallisesti toimivaltaisten valvojien ja viranomaisten määrittelyyn. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 2 momentti sisältää valtioneuvoston asetuksenantovaltuuden merkittävistä julkisista tehtävistä, jonka nojalla on annettu valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä (610/2019). Vastaavasta asetuksenantovaltuudesta olisi tarpeen edelleen säätää myös uudessa laissa rahanpesuasetuksessa jatkossa olevan määritelmän mukaisten tehtävien määrittämiseksi tarkemmin kansallisesti.

Rahanpesulain 2 luvussa säädetään riskiarviosta ja riskienhallintamenetelmistä. Rahanpesulain 2 luvun 1 §:n mukaan Suomessa on laadittava kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio, jonka tarkoituksena on yksilöidä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskit toimialoilla, tukea ja tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa ja voimavarojen kohdentamista, tukea eri toimialojen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevien yhdenmukaisten toimintatapojen laadintaa, ja antaa toimivaltaisille valvontaviranomaisille, asianajajayhdistykselle ja ilmoitusvelvollisille tietoa näiden oman riskiarvion laatimisen tueksi.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklassa säädetään yksityiskohtaisesti kansallisen riskiarvion toteuttamisesta ja sisällöstä, ja tämä sääntely on tarpeellista implementoida uuteen rahanpesulakiin, samoin kuin riskiarvioon liittyvä tilastointia koskeva 9 artikla. Rahanpesulain 2 luvun 2 §:ssä säädetään valvojakohtaisesta riskiarviosta ja sen mukaan toimivaltaisen valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen on myös laadittava riskiarvio niiden oman valvonnan piiriin kuuluvien ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. Valvojan riskiarviosta säädetään kuudennessa rahanpesudirektiivistä, jota koskeva aikaisempaa yksityiskohtaisempi sääntely riskiarvion sisällöstä tulee implementoida uuteen rahanpesulakiin.

Rahanpesulain 2 luvun 3 § koskee ilmoitusvelvollisen riskiarviota ja riskienhallintamenetelmiä. Ilmoitusvelvollisen riskiarviosta ja riskienhallinnasta säädetään jatkossa rahanpesuasetuksen II luvussa, joten sitä koskevaa päällekkäistä kansallista sääntelyä ei voi enää asetuksen soveltamisen alkaessa olla.

Rahanpesulain 3 luvussa säädetään ilmoitusvelvollisen velvollisuuksista liittyen asiakkaan tuntemiseen. Voimassa olevassa rahanpesulaissa asiakkaan tuntemista koskevassa sääntelyssä on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota riskiperusteiseen lähestymistapaan.

Rahanpesulain 3 luvun sääntely on pääasiassa päällekkäistä rahanpesuasetuksen asiakkaan tuntemista koskevan sääntelyn kanssa, jossa säädetään hyvin yksityiskohtaisesti ilmoitusvelvollisille asetetuista asiakkaan tuntemiseen liittyvistä velvoitteista. Asiakkaan tuntemisesta on tulossa lisäksi vielä merkittävä määrä vielä valmistelussa olevaa alemman tasoista suoraan sovellettavaa EU-sääntelyä. Asiakkaan tuntemisesta ei jatkossa säädettäisi uudessa rahanpesulaissa muuta kuin oikeushenkilön rekisterinumeroa koskevan selventävän säännöksen osalta ja myös voimassa olevan sääntelyn nojalla annettu valtioneuvoston asetus menettelyistä asiakkaan tuntemiseksi ja riskitekijöistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä (929/2021) kumoutuisi rahanpesulain kumoutuessa.

Rahanpesulain 4 luvussa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta, salassapitovelvollisuudesta sekä liiketoimen keskeyttämisestä. Rahanpesulain 4 luvun sääntelyä vastaavaa, mutta tarkempaa

sääntelyä on rahanpesuasetuksessa, joten kansallinen sääntely on tältä osin päällekkäistä asetuksen kanssa.

Rahanpesulain 5 luvussa säädetään Lupa- ja valvontaviraston pitämästä rahanpesun valvontarekisteristä, jonne rekisteröidään ne Lupa- ja valvontaviraston valvomat ilmoitusvelvolliset, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään valvontaviranomaisen ylläpitämään muuhun rekisteriin. Sääntelyn tarkoituksena on ollut varmistaa, että Lupa- ja valvontavirastolla olisi ajantasainen ja kattava tieto valvomistaan ilmoitusvelvollisista. Laissa on täsmennetty erikseen edellytyksiä, joiden nojalla Lupa- ja valvontavirasto arvioi rekisteröitäväksi hakeneen valuutanvaihtotoimintaa harjoittavan ja yrityspalveluiden tarjoajan johdon ja merkittävien omistajien luotettavuutta. Valvontarekisteri on julkinen ja rahanpesulaissa säädetään erikseen tietojen poistamisesta rekisteristä sekä tietojen antamisesta verkkopalvelun kautta. Rahanpesulain 5 luvun 1 § koskee soveltamisalaa, 2 § rahanpesun valvontarekisterin pitäjää ja käyttötarkoitusta ja 3 § hakemusta rekisteriin merkitsemiseksi ja rekisteröinnin edellytyksiä. Rahanpesulain 5 luku sisältää myös 4 §:ssä sääntelyä rahanpesun valvontarekisteriin merkittävistä tiedoista ja muutoksista ilmoittamisesta, 5 §:ssä luotettavuudesta, 6 §:ssä rahanpesun valvontarekisteriin merkittyjen tietojen poistamisesta, 7 §:ssä tietojen antamisesta valvontarekisteristä sekä 8 §:ssä tietojen päivittämisestä väestötietojärjestelmästä, kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä. Rahanpesun valvontarekisteristä ei säädetä EU-säädöksissä ja se on tarpeen edelleen säilyttää uudessa rahanpesulaissa niiden ilmoitusvelvollisten, joita rekisteröintivelvoite koskee, valvonnan tehostamiseksi.

Rahanpesulain 6 lukuun on sijoitettu tosiasiallisia edunsaajia koskevista tiedoista annettu sääntely, jolla on täytäntöön pantu neljännen rahanpesudirektiivin 3 artiklan vaatimukset. Tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka joko omistaa ilmoitusvelvollisen asiakkaana olevan oikeushenkilön tai muuten käyttää määräysvaltaa tällaisessa oikeushenkilössä. Yleisen määritelmän lisäksi 3 artiklan 6 kohdassa on kolme alakohtaa, joissa määritellään vähimmäisvaatimukset siitä, ketä on pidettävä yrityksen, trustin ja muun oikeushenkilön tosiasiallisena edunsaajana. Rahanpesulain sääntely noudattaa direktiivin jaottelua. Osoituksena tosiasiallisen edunsaajan asemasta pidetään ensinnäkin yli 25 prosentin omistusta tai ääniosuutta oikeushenkilössä. Tosiasiallisen edunsaajan käsite on kuitenkin huomattavasti tätä laajempi, ja se kattaa kaikki järjestelyt, joissa luonnollinen henkilö tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa yhteisössä. Tämä voi tarkoittaa määräysvallan käyttöä esimerkiksi toisten yritysten muodostamien omistusketjujen kautta, sopimuksen perusteella, tai muulla keinoin. Rahanpesulain 6 luvussa edellytetään, että kaikkien sen luvun soveltamisalaan kuuluvien yhteisöjen tulee ylläpitää täsmällisiä ja ajantasaisia tietoja tosiasiallisista edunsaajistaan. Näiden tietojen rekisteröinnistä säädetään erikseen kaupparekisterilaissa, yhdistyslaissa, uskonnonvapauslaissa ja säätiölaissa. Nykysääntelyn mukaan yrityksen aktiivinen selonottovelvollisuus koskee direktiivin 3 artiklan 6 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tilanteita, joissa edunsaajan asemasta on selkeä osoitus. Yhteisön on aina tunnettava siinä yli 25 % omistusosuuden tai äänimäärän omistavat luonnolliset henkilöt. Jos tällainen omistusosuus tai äänimäärä on oikeushenkilön hallussa, on yrityksen lisäksi selvitettävä ne luonnolliset henkilöt, jotka voivat itsenäisesti tehdä päätöksiä omistavassa oikeushenkilössä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi avoimen yhtiön yhtiömiestä tai osakeyhtiössä yli 50 % äänimäärän omaavaa luonnollista henkilöä. Voimassa olevassa rahanpesusääntelyssä on hyödynnetty rekisteriin jo merkittyjä tietoja, jolloin niitä ei tarvitse toimittaa uudelleen. Rahanpesulaki edellyttää myös, että yrityksen ja yhteisön olisi käytettävissään olevien tietojen perusteella tunnettava myös muu tosiasiallinen edunsaaja. Yrityksen on edunsaajan määrittelyssä ja rekisteröinnissä nojauduttava kaikkiin sen käytettävissä oleviin tietoihin, esimerkiksi jos yhtiö tietää osakassopimuksesta, jossa on sovittu päätösvallan käytöstä nimellisistä äänimääristä poikkeavalla tavalla

Voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskeneessa hallituksen esityksessä[17] lähdettiin siitä, että neljännen rahanpesudirektiivin 3 artiklan 6 kohdan c alakohdassa[18] tarkoitettuja muita oikeushenkilöitä olisivat Suomessa yhdistykset, uskonnolliset yhdyskunnat ja säätiöt, joiden osalta tuli ratkaista erikseen, ketä voidaan pitää lähinnä tosiasiallista määräys- tai päätösvaltaa käyttävinä luonnollisina henkilöinä. Todettiin, että riippumatta siitä, onko yhdistys voittoa tavoitteleva vai voittoa tavoittelematon, yhdistyksen toiminnasta on usein mahdotonta yksilöidä neljännessä rahanpesudirektiivissä tarkoitettua tosiasiallista edunsaajaa. Säätiöiden toiminta on puolestaan rajoitettu tiettyyn tarkoitukseen. Näistä syistä yhdistysten edunsaajana pidettäisiin pääsääntöisesti yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä ja säätiöiden osalta säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä, jotka käytännössä tekevät päätöksiä yhdistysten ja säätiöiden puolesta. Puheenjohtajan merkitseminen rekisteriin koskisi myös uskonnollisia yhdyskuntia ja aatteellisia yhdistyksiä, esimerkiksi poliittisia yhdistyksiä. Uskonnollisten yhdyskuntien osalta ehdotettiin yhdistyslakia vastaavasti säännöksiä, joiden mukaan uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä pidettäisiin tosiasiallisina edunsaajina. Edelleen hallituksen esityksessä todettiin, että yhdistysten, uskonnollisten yhdyskuntien ja säätiöiden tosiasiallisten edunsaajien rekisteröinnissä pidettäisiin riittävänä rekisteröinnin yhteydessä yhdistyslain ja säätiölain nojalla ilmoitettavia tietoja hallituksen puheenjohtajasta ja muista hallituksen jäsenistä, sekä hallintoneuvoston jäsenistä. Yhdistyksillä ja säätiöillä on lain mukaan velvollisuus ilmoittaa näiden tietojen muuttumisesta rekisteriin.

Esityksessä ei ehdotettu perustettavan uutta varsinaista edunsaajarekisteriä vaan katsottiin olevan direktiivin mukaista, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot kerätään ja niitä ylläpidetään osana kauppa-, yhdistys-, uskonnollisten yhdyskuntien ja säätiörekisteriä[19].

Tosiasiallisista edunsaajista säädetään uuden sääntelyn myötä suoraan sitovassa rahanpesuasetuksessa. Trusteja ja trustien kaltaisia oikeudellisia järjestelyjä säännellään rahanpesuasetuksen 57–60 artiklassa. Suomen kannalta keskeistä on lähinnä trustien kaltaiset oikeudelliset järjestelyt (57 artikla 59 artiklan mukaisilla poikkeuksilla), joihin lukeutuvat myös säätiöt. Yhdistysten tosiasiallinen edunsaaja näyttäisi määräytyvän rahanpesuasetuksen 63 artiklan nojalla, huomioiden mitä 56 artiklassa on todettu, ellei niihin sovelleta 57 artiklaa. Myös 52 artiklan 4 kohta voi muodostaa oikeusperustan oikeushenkilöille, jotka eivät ole yrityksiä. Jäsenvaltioiden edellytetään toimittavan komissiolle luettelot oikeushenkilöistä, jotka kuuluvat 56 ja 57 artiklan mukaisiin oikeushenkilöihin. Luettelo on siten toimitettava oikeushenkilöiden tosiasiallisista edunsaajista sekä rahanpesuasetuksen 52 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista sellaisista oikeushenkilöistä, jotka ovat muita kuin yrityksistä, ja joiden omistusosuutta ei niiden muodon ja rakenteen vuoksi ole asianmukaista tai mahdollista laskea.

---

[17] Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 228/2016 vp), jäljempänä *voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskeva hallituksen esitys*.

[18] ”oikeushenkilöiden, kuten säätiöiden, ja trustien kaltaisten oikeudellisten järjestelyjen osalta yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä, joka on vastaavassa tai samankaltaisessa asemassa kuin b alakohdassa tarkoitetut henkilöt;”
(huom., b alakohta: ”b) trustien osalta i) perustajaa; ii) trustin omaisuudenhoitajaa tai omaisuudenhoitajia; iii) mahdollista suojelijaa; iv) edunsaajia tai, jos oikeudellisen järjestelyn tai oikeushenkilön edunsaajia ei ole vielä vahvistettu, niitä henkilöryhmiä, joiden pääasiasiallista etua silmällä pitäen oikeudellinen järjestely tai oikeushenkilö on perustettu tai toimii; v) mitä tahansa muuta luonnollista henkilöä, joka viime kädessä käyttää trustin osalta määräysvaltaa suoran tai välillisen omistuksen kautta tai muilla keinoin”)

[19] Myös neljännessä rahanpesudirektiivissä edellytettiin, että tiedot sijaitsevat keskitetyssä rekisterissä, mutta mahdollistettiin tietojen rekisteröinti kansallisten järjestelmien mukaisesti.

Lisäksi on ilmoitettava, sovelletaanko muun oikeushenkilön kuin yrityksen erityisen muodon ja rakenteen vuoksi 63 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua mekanismia, joka on tarkoitettu tilanteisiin, joissa yhtäkään henkilöä ei ole tunnistettu tosiasialliseksi omistajaksi ja edunsaajaksi (ns. olettamasäännös). Komissio voi hyväksyä täytäntöönpanosäädöksellä luettelon jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisista oikeushenkilöiden tyypeistä, joihin olisi sovellettava 57 artiklan vaatimuksia express trust -järjestelyjen kaltaisten oikeushenkilöiden, kuten säätiöiden, tosiasiallisista edunsaajista.

Säätiöillä on säätiölain 2 §:n nojalla oltava hyödyllinen tarkoitus. Säätiö tukee tai harjoittaa tarkoitusta edistävää toimintaa. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen 8 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalle. Säätiölain nojalla voidaan katsoa, että säätiöt Suomessa täyttävät rahanpesuasetuksen 59 artiklan c alakohdan i alakohdassa tarkoitetun voiton tavoittelemattomuutta koskevan vaatimuksen, joka mahdollistaa, että pelkkä edunsaajien luokan ja ominaispiirteiden tunnistaminen olisi riittävää. Suomessa on julkaistu lokakuussa 2024 erillinen NPO-riskiarvio, jonka nojalla säätiöitä voidaan lähtökohtaisesti pitää myös matalariskisinä, minkä myötä saman artiklan ii alakohdan vaatimukset poikkeukselle täyttyvät.

Suomessa säätiöiden tosiasiallinen edunsaaja määräytyy siten rahanpesuasetuksen 57 artiklan nojalla, ja 59 artiklan 2 alakohdan edellytysten täyttyessä näyttäisi olevan riittävää, että pelkkä edunsaajien luokka tunnistetaan. Rahanpesuasetuksessa ei täsmennetä mitä edunsaajien luokalla tarkemmin tarkoitetaan ja sen yksityiskohtaisuuden tasoa. Säätiölain nojalla säätiön tarkoitus on mainittava sen säännöissä, ja myös erikseen ilmoitettava sen perustamisilmoituksessa. Säätiön tarkoitus ohjaa keskeisellä tavalla säätiön sallittua varojen käyttöä ja niiden kohderyhmää. Säätiön tarkoitusta voidaan lähtökohtaisesti pitää riittävänä asetuksen edellyttämänä edunsaajien luokkana. Jokaisen Suomessa rekisteröidyn säätiön tarkoitus on kaikkien nähtävissä Patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisterissä.

Yhdistysten tosiasiallisten edunsaajien oikeusperusta ei ole rahanpesuasetuksen nojalla yhtä yksiselitteinen kuin säätiöiden. Jää vielä nähtäväksi antaako komissio täytäntöönpanosäädöksiä 57 artiklan kattamista oikeushenkilöistä, ja kuuluisiko myös yhdistys siinä tapauksessa kyseessä olevan artiklan piiriin. Yhdistystä ei nimenomaisesti mainita artiklassa. Ottaen huomioon mitä 56 ja 63 artikloissa on todettu, voisi yhdistysten tosiasiallisia edunsaajia arvioida myös muiden artiklakohtien nojalla. Huomionarvioista on, että NPO:ita koskevan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion nojalla ei voida lähteä siitä olettamasta, että kaikki yhdistykset olisivat matalariskisiä. 57 artiklan soveltuminen yhdistyksiin aiheuttaisi siten merkittäviä muutoksia nykytilaan. Yhdistysten edunsaajien arvioinnissa 63 artikla näyttäisi muodostavan selkeimmän perustan oikeustilalle.

Asetuksen 63 artiklasta juontuu selkeä velvoite kaikille oikeushenkilöille i) hankkia ja pitää hallussaan riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia tietoja tosiasiallisista edunsaajistaan, ii) antaa nämä ilmoitusvelvollisille asiakkaan tuntemistoimenpiteiden yhteydessä sekä iii) rekisteröidä ne edunsaajarekisteriin. Edellä mainitun artiklan 3 ja 4 kohdat määrittelevät tarkemmin mitä tahoja tulisi pitää sellaisten oikeushenkilöiden tosiasiallisina edunsaajina, joiden määrittelyä ei ole voitu tehdä 51–57 artiklojen nojalla. 4 kohdan nojalla asetuksen 62 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdassa edellytettyjä tietoja vastaavat yksityiskohtaiset tiedot on annettava ja rekisteröitävä kaikista luonnollisista henkilöistä, jotka kuuluvat oikeushenkilön ylempään johtoon. Ylempään johtoon kuuluvilla henkilöillä tarkoitetaan 63 artiklan 4 kohdan yhteydessä luonnollisia henkilöitä, jotka ovat hallintoelimen jäseniä, sekä luonnollisia henkilöitä, jotka hoitavat liikkeenjohdollisia tehtäviä oikeushenkilössä ja ovat vastuussa sen päivittäisestä johtamisesta sekä vastuuvelvollisia hallintoelimelle. Tämä on poikkeus rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 40 alakohdassa pääsääntöisesti määritellystä ylemmän johdon määritelmästä.

Yhdistyksistä on rekisteröitävä yhdistysrekisteriin ainakin hallituksen puheenjohtaja (yhdistysrekisteriasetuksen (506/1989) 4 §). Osa ilmoittaa vapaaehtoisesti myös muut hallituksen jäsenet. Osalla yhdistyksiä on myös erikseen muita nimenkirjoittajia, jotka on hallituksen puheenjohtajan ohella ilmoitettava rekisteriin. Ottaen huomioon, että monella pienemmällä yhdistyksellä (joita yhdistyksistä on valtaosa) nimenomaan hallituksen puheenjohtajalla on keskeinen rooli, voidaan pitää riittävänä 63 artiklan 4 kohdan sanamuodon valossa, että olettamasäännöksen nojalla pelkästään puheenjohtaja olisi rekisteröity tosiasiallisena edunsaajana. Sen sijaan, mikäli on kyse jäsenmäärältään ja/tai varallisuudeltaan isosta taikka muutoin laajamittaista toimintaa harjoittavasta yhdistyksestä, on sillä yleensä rekisteröitynä koko hallitus, jolloin olisi myös perusteltua, että kaikkia hallituksen jäseniä pidettäisiin automaattisesti tosiasiallisina edunsaajina. Jos yhdistyksellä on toiminnanjohtaja, joka ei toisin kuin osakeyhtiön toimitusjohtaja ole yhdistyslain tuntema organisaatio, vaikkakin sellainen usein toimii osakeyhtiön toimitusjohtajan tavoin, voisi olla perusteltua, että tehtävään nimetty henkilö merkitään rekisteriin muiden tosiasiallisten edunsaajien lisäksi. Tämä olisi linjassa 63 artiklassa ylimpään johtoon kuuluvan määritelmän sekä Ruotsin rahanpesulainsäädännön uudistusta koskevassa selvityksessä[20] tehdyn arvio kanssa. Mikäli yhdistyksellä on toiminnanjohtaja, toimii tämä usein varsin itsenäisesti hoitaen yhdistyksen päivittäistä johtamista hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Ratkaisu olisi kuitenkin tehtävä tapauskohtaisesti.

Uuden rahanpesuasetuksen soveltamisen myötä säätiöiden ja yhdistysten tosiasiallisten edunsaajien määritelmiin tulee joitakin muutoksia, ja erona nykytilaan niiden edunsaajat näyttäisivät määräytyvän eri artiklakohtien nojalla. Nykyisin noudatettu käytäntö, jonka mukaan säätiörekisterissä olevat hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet sekä yhdistysrekisterissä oleva yhdistyksen puheenjohtaja (ja mahdollisesti muut jäsenet) ovat automaattisesti tosiasiallisia edunsaajia, vaikuttaisi kuitenkin pääsääntöisesti riittävältä. Niin sanottua olettamasäännöstä voitaisiin ilmeisesti soveltaa myös tulevaisuudessa, tosin muutamalla tarkennuksella. Säätiöiden tosiasiallinen edunsaaja määräytyy rahanpesuasetuksen 57 artiklan nojalla, ja 59 artiklan 2 alakohdan edellytysten täyttyessä näyttäisi olevan riittävää, että pelkkä edunsaajien luokka tunnistetaan.

Rahanpesulain 6 luvun sääntely on pääosin päällekkäistä ja ristiriidassa rahanpesuasetuksen tosiasiallisia edunsaajia koskevien sääntelyn kanssa. Tosiasiallisista edunsaajista säädetään asetuksen IV luvussa ja se on huomattavasti yksityiskohtaisempaa kuin aikaisempi neljännen rahanpesudirektiivin vaatimusten pohjalta rakennettu kansallinen sääntely. Uudessa rahanpesulaissa on kuitenkin säädettävä joitakin tarkentavia säännöksiä tiettyjen oikeushenkilöiden velvoitteista liittyen tosiasiallisen edunsaajan rekisteröintiin kansallisten menettelyjen selventämiseksi.

Rahanpesulain 7 luku koskee valvontaa. Siinä määritellään valvontaviranomaiset ja säädetään muun muassa niiden tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksia. Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää aiempaa tarkempia säännöksiä valvojien toimivaltuuksista ja yhteistyöstä, kuten edellä luvussa 2.4.2 on kuvattu. Näiden säännösten kansallinen täytäntöönpano edellyttää muutoksia voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna. Valvojista ja niiden toimivaltuuksista olisi siis edelleen tarpeen säätää uudessa rahanpesulaissa.

Rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 4 momentissa säädetään Energiavirastolle ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetulle pörssille sekä talletuspankkien

[20] SOU 2024:58 s. 355 https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/08/sou-202458/.

yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisölle velvollisuus ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle, jos se havaitsee suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen. Voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskevassa hallituksen esityksessä todetaan, että Energiavirastolle asetetun velvoitteen on katsottu selkeyttävän rahanpesulain suhdetta suoraan sovellettavaan rekisteriasetukseen, jonka nojalla Energiavirastolla on jo tällainen velvollisuus. Kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa oleva pörssi sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisö eivät ole voimassa olevan rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia lain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn soveltamisalaa koskevan rajauksen perusteella. Keskusyhteisöt eivät ole lähtökohtaisesti uuden rahanpesuasetuksen mukaisia ilmoitusvelvollisia. Mutta rahanpesuasetuksen 16 artiklan 4 kohdassa todetaan, että AMLA antaa tekniset sääntelystandardit, joissa yksilöidään ne edellytykset, jolloin 16 artiklan mukaisia konsernin laajuisia vaatimuksia sovellettaisiin myös ”rakenteisiin kuuluviin yhteisöihin, joilla on yhteinen omistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta, mukaan lukien verkostot tai kumppanuudet”, mikä voisi koskea mahdollisesti myös keskusyhteisöjä. Mikäli edellä mainittujen toimijoiden rajatusta ilmoitusvelvollisuudesta haluttaisiin edelleen säätää rahanpesulaissa, tulisi tehdä ilmoitus komissiolle soveltamisalapoikkeuksen jatkamisesta riskiperusteisesti kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan mukaisesti.

Rahanpesulain 8 luvussa säädetään hallinnollisista seuraamuksista, joita valvontaviranomainen voi määrätä valvomalleen ilmoitusvelvolliselle lain rikkomisista tai laiminlyönneistä. Rahanpesulain mukaan osa hallinnollisista seuraamuksista on rahamääräisiä seuraamuksia.

Rahanpesulain mukaan toimivaltainen valvontaviranomainen määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo asiakkaan tuntemis- ja tunnistamisvelvoitteen, epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekemisen rahanpesun selvittelykeskukselle, tietojen tallentamisen, työntekijöiden koulutuksen tai suojelemisen taikka toimintaohjeet, rikkomusepäilystä ilmoittamisesta tai Lupa- ja valvontavirastonrahanpesun valvontarekisteriin rekisteröitymisen. Rikemaksu määrättäisiin myös maksun tiedot -asetuksen velvoitteiden rikkomisesta. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 5 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Toimivaltainen valvontaviranomainen antaa ilmoitusvelvolliselle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden rahanpesulain säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten kuin rikemaksua ja seuraamusmaksua koskevien säännösten vastaisesti.

Nykysääntelyn mukaan toimivaltainen valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun vastaavien säännösten rikkomisista kuin rikemaksussa on kyse, lukuun ottamatta rekisteröitymistä Lupa- ja valvontaviraston rahanpesun valvontarekisteriin. Edellytys seuraamusmaksun tunnusmerkistön täyttymiselle on asetettu huomattavasti korkeammalle, eli siihen, että henkilö on tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti rikkonut säännöksiä.

Luotto- ja rahoituslaitoksille määrättävät seuraamukset eroavat rahanpesulaissa muille ilmoitusvelvollisille määrättävistä seuraamuksista. Finanssivalvonnan tai Lupa- ja valvontaviraston määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Muille toimijoille määrättävä

seuraamusmaksu saa olla enintään joko kaksi kertaa suurempi kuin teolla tai laiminlyönnillä saavutettu hyöty, jos se on määritettävissä, tai miljoona euroa, sen mukaan kumpi on korkeampi.

Toimivaltainen valvontaviranomainen voi jättää rikemaksun määräämättä tai julkisen varoituksen antamatta, jos henkilö on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin virheen korjaamiseksi välittömästi virheen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut virheestä viivytyksettä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, virheellistä menettelyä on pidettävä vähäisenä, tai rikemaksun määräämistä tai julkisen varoituksen antamista on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Toimivaltaisen valvontaviranomaisen on julkistettava rikemaksu, julkinen varoitus ja seuraamusmaksu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä toimivaltaisen valvontaviranomaisen internetsivuilla viiden vuoden ajan. Toimivaltainen valvontaviranomainen voi ehdotuksen mukaan lykätä julkistamista, julkistaa seuraamuksen ilman seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimeä tai jättää seuraamusta koskevan päätöksen julkistamatta, jos seuraamuksen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyyden julkistaminen olisi kohtuutonta taikka jos seuraamuksen julkistaminen vaarantaisi meneillään olevan viranomaistutkinnan. Rahanpesulain mukaisesti toimivaltainen valvontaviranomainen voi määrätä rikemaksun, julkisen varoituksen tai seuraamusmaksun ilmoitusvelvolliselle. Voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskevassa hallituksen esityksessä päädyttiin tältä osin hajautettuun malliin, koska näin turvattaisiin kaikkien toimivaltaisten viranomaisten yhdenmukaiset toimivaltuudet, ilmoitusvelvollisen toimintaa koskevan asiantuntemuksen säilyttäminen läpi koko valvonta-, tutkinta- ja sanktiointiprosessin sekä seuraamusjärjestelmän vertailtavuus. Samalla kuitenkin todettiin, että asianajajayhdistyksen olisi kuitenkin tehtävä esitys edellä mainitun seuraamuksen määräämisestä aluehallintovirastolle.

Hallinnollisista seuraamuksista säädetään kuudennessa rahanpesudirektiivissä, joka tulee implementoida uuteen rahanpesulakiin. Sääntely on pääosin samansisältöistä seuraamusten osalta kuin neljännen rahanpesudirektiivin sääntely. Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää kuitenkin sääntelyä muun muassa sanktioiden vähimmäismääristä, jotka ovat tietyin edellytyksin luotto- ja finanssilaitosten osalta korkeampia, kuin neljännessä rahanpesudirektiivissä säädetyt vähimmäismäärät.

Rahanpesulain 9 lukuun on koottu erinäisiä säännöksiä. Luvun ilmoitusvelvollisia koskeva 1 ja 2 § ovat päällekkäistä rahanpesuasetuksen sääntelyn kanssa. Rahanpesulain 9 luvun 3 §:n ja 3 a–b §:n sijaan viranomaisten yhteistyöstä säädettäisiin jatkossa kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti. Direktiivi sisältää aiempaa tarkempia säännöksiä yhteistyöstä. Rahanpesulain 9 luvun 6 §:n määräyksenantovaltuudet on tarpeen säilyttää uudessa rahanpesulaissa, mutta ne tulee tarkistaa niin, etteivät ne ole päällekkäisiä EU:n rahanpesusääntelyn ja sen nojalla annettavien, valmistelussa olevien alemman asteisten EU-säännösten, kuten teknisten standardien kanssa.

Ahvenanmaa

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa taikka muuta rikoksentorjuntaa ei nimenomaisesti mainita Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksissä, jotka koskevat valtakunnan ja maakunnan lainsäädäntövaltaa. Edellä mainitun lain 27 ja 29 §:n mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa valuuttaa, setelinantoa, pankki- ja luottolaitosta, rikosoikeutta sekä lainkäyttöä. Lain 18 §:n 25 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on kuitenkin lainsäädäntövalta teon rangaistavaksi

säätämisestä ja rangaistuksen määräämisestä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Lisäksi saman säännöksen 26 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Esityksen 1. lakiehdotus sisältää säännöksiä, jotka koskevat yhdistyksiä ja säätiöitä, yhtiöitä ja muita yksityisoikeudellisia yhteisöjä, joita koskeva lainsäädäntövalta kuuluu valtakunnalle itsehallintolain 27 §:n 8 kohdan mukaan. Lain 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on kuitenkin lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinoelämää ottaen huomioon eräät itsehallintolaissa tästä säädetyt poikkeukset.

Voimassa olevaan rahanpesulakiin ei sisälly viittauksia rahanpesulain soveltamiseen ja sen mukaiseen valvontaan Ahvenanmaalla rahapelitoiminnan osalta. Tältä osin on otettu huomioon Ahvenanmaan itsehallintolain toimivallanjakosäännökset ja Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto (Nr 15/16, 13.7.2016). Lausunnossaan sisäministeriölle valtuuskunta katsoi, että neljäs rahanpesudirektiivi sisältää säännöksiä, joiden tarkoituksena on suojata rahoitusjärjestelmää estämällä, paljastamalla ja selvittämällä rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Tästä syystä valtuuskunnan näkemyksen mukaan direktiivi kuuluu lähinnä setelinantoa ja valuuttaa sekä pankki- ja luottolaitoksia koskeviin oikeudenaloihin, jotka kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan itsehallintolain 27 §:n 37 kohdan ja 29 §:n 5 kohdan mukaan. Teot on kriminalisoitu rikoslain 32 ja 34 a luvussa. Neljännen rahanpesudirektiivin katsottiin liittyvän myös muihin oikeudenaloihin, jotka kuuluvat lähinnä valtakunnan toimivaltaan. Neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalaan kuuluvat lisäksi muun muassa rahapelipalvelujen tarjoajat ja kiinteistönvälittäjät, jotka kuuluvat maakunnan toimivaltaan. Myös rahapelipalvelujen tarjoajia ja kiinteistönvälittäjiä koskevat kuitenkin rikoslain rangaistussäännökset muun muassa rahanpesun osalta, ja yleisesti rahanpesuun sovellettavat valtakunnan lainsäädännön säännökset koskevat myös niiden toimintaa. Sen vuoksi voimassa olevaa rahanpesulakia säädettäessä katsottiin, että rahanpesulainsäädännön mukaisesta valvonnasta vastuu olisi itsehallintolain 30 §:n mukaan lähtökohtaisesti valtakunnan viranomaisilla.

Ottaen huomioon, että Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä säädetään rahapelitoiminnasta ja sen valvonnasta sekä kiinteistönvälittäjien rekisteröinnistä, voimassa olevan rahanpesulain säätämisessä pidettiin tarkoituksenmukaisena, että näiden elinkeinonharjoittajien osalta toimivalta valvoa ehdotetun rahanpesulainsäädännön noudattamista siirrettäisiin itsehallintolain 32 §:ssä tarkoitetulla sopimusasetuksella Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai tämän alaiselle viranomaiselle. Tässä esityksessä nykytila esitetään pidettäväksi samanlaisena, eli Ahvenanmaan rahapelitoiminnan ja kiinteistövälittäjien valvonnasta säädettäisiin edelleen sopimusasetuksella.

3.3.2 Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettu laki

Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa määritellään keskusrikospoliisissa olevan rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävät ja annetaan sille tarvittavat tiedonsaantioikeudet rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi.

Rahanpesun selvittelykeskus vastaanottaa ja käsittelee ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista. Rahanpesun selvittelykeskus voi antaa määräyksiä liiketoimien keskeyttämisestä ja varojen pidättämisestä enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos toimenpide on välttämätön rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Rahanpesun selvittelykeskuksella on laissa määritelty laajat tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet, jotka mahdollistavat tehokkaan tiedonvaihdon muiden viranomaisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia on muutettu laeilla 407/2018, 652/2018, 576/2019, 631/2019, 377/2021, 434/2021 ja 815/2022. Muutokset ovat liittyneet esimerkiksi

rahanpesudirektiivien muutosten implementointiin tai niiden implementoinnissa havaittujen puutteiden korjaamiseen sekä rahoitustietodirektiivin implementointiin.

Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää aiempaa tarkempia säännöksiä muun muassa rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksista. Näiden säännösten kansallinen täytäntöönpano edellyttää rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamista.

3.3.3 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa säädetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, joka muodostuu keskitetystä automatisoidusta tilitietojärjestelmästä sekä keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän henkilötietoja käsitellään pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän, pankki- ja maksutilirekisterin, tiedonluovutusjärjestelmän sekä koostavan sovelluksen avulla.

Lain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan edistää viranomaisten automaattista tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä, edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia saldo- ja tilitapahtumatiedoista sekä arvopapereihin liittyvistä tiedoista ja parantaa luovutettavien henkilötietojen tietoturvaa. Laissa määritellään ne tiedot, jotka tallennetaan pankki- ja maksutilirekisteriin tai joita välitetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla sekä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on oikeus saada keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän ja keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän kautta saatavat tiedot. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia on muutettu muutoslailla 730/2020, 378/2021, 814/2022, 415/2024 ja 863/2025.

Muutoslailla 814/2022 täydennettiin viidennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa ja sääntelyä kansallisista tarpeista johtuen. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa säädettyjen voimassa olevien pääsyoikeuksien lisäksi lisättiin Verohallinnolle, Tullille, Ulosottolaitokselle, poliisille, Rajavartiolaitokselle, Puolustusvoimille ja Finanssivalvonnalle pääsy pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään liittyen voimassa olevassa lainsäädännössä edellä mainituille viranomaisille säädettyihin toimivaltuuksiin. Lisäksi säädettiin Tullille velvoite laatia ja ylläpitää koostavaa sovellusta tietojen välittämiseksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, jolloin jokaisen toimivaltaisen viranomaisen ei tarvitsisi rakentaa omia rajapintojaan niihin järjestelmiin, joista pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä koostuu. Muutoslailla 415/2024 muutettiin virtuaalivaluutan tarjoajia koskeva termistö vastaamaan kryptovarojen markkinoinnista annetun MiCA-asetuksen mukaista kryptovarapalvelun tarjoajien määritelmää.

Kesäkuussa 2025 hyväksytty muutoslaki (863/2025) muutti merkittävästi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietosisältöä, kun myös saldo- ja tilitapahtumatiedot sekä arvopapereita koskevat tiedot lisättiin valvontajärjestelmän kautta saataviin tietoihin. Muutoksen myötä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään muodostettiin kaksi osajärjestelmää; voimassa olevan lain tietosisältöä vastannut tilin omistajatietoja välittävä 2 luvun mukainen keskitetty automatisoitu tilitietojärjestelmä sekä uusi, tarkempia saldo- ja tilitapahtumatietoja sekä arvopaperitietoja välittävä 3 luvun mukainen keskitetty sähköinen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmä. Kyseessä oli kansalliseen sääntelytarpeeseen liittynyt muutos, sillä saldo- ja tilitapahtumatiedoista tai arvopaperitiedoista ei säädetä viidennessä rahanpesudirektiivissä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia sovelletaan pankki- ja maksutilitietojen, tallelokerotietojen, saldo- ja tilitapahtumatietojen- sekä arvopaperitietojen saamiseen ja välittämiseen maksulaitoksilta, sähkörahayhteisöiltä, luottolaitoksilta ja

kryptovarapalvelun tarjoajilta toimivaltaisille viranomaisille pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla. Lain 1 c §:n mukaan Tulli ylläpitää koostavaa sovellusta, jonka avulla se siirtää koneellisesti toimivaltaisten viranomaisten tietopyynnöt 2 ja 3 luvussa säädettyihin käsittelytarkoituksiin 1 a §:ssä tarkoitetuille toimijoille sekä luovuttaa välittämällä näistä vastaanotetut tiedot tietopyynnön mukaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle. Tulli on koostavalla sovelluksella käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa on määritelty ne toimivaltaiset viranomaiset ja käyttötarkoitukset, joita varten keskitetystä automatisoidusta tilitietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tietoa.

Edellytyksenä tietojen käytölle on pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain mukaan se, että tiedot ovat välttämättömiä pykälässä lueteltujen tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada pankki- ja valvontajärjestelmään luovutetut ja tallennetut tiedot.

Lain 10 §:n mukaan Tullin on ylläpidettävä lokirekisteriä pankki- ja maksutilirekisterin sekä koostavan sovelluksen kautta tapahtuvan keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän käyttökerroista. Tiedot on kerättävä vähintään oikeusperustasta, jonka nojalla tietoja pyydetään, tiedustelun tai haun päivämäärästä ja kellonajasta, tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyypistä, tiedustelun tai haun tuloksista ja rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimestä. Viranomaisen on ylläpidettävä samat tiedot sisältävää lokirekisteriä keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän käyttökerroista. Viranomaisen lokirekisterin tulee lisäksi sisältää muun muassa tiedustelun tai haun suorittaneen henkilön ja sen määränneen henkilön tunnistetiedot.

Lain 17 a ja c §:ssä on määritelty ne toimivaltaiset viranomaiset ja käyttötarkoitukset, joihin on oikeus saada tietoja teknisen rajapinnan avulla keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä. Tietojen on oltava välttämättömiä viranomaisen tehtävien hoitamiseksi. Lain 17 b ja d §:ssä säädetään tietojen tarkemmasta sisällöstä ja 17 f §:ssä luovutettavien tietojen määräajasta ja saatavien tietojen ajallisesta pituudesta. Lain 17 g §:n mukaan jokainen keskitettyyn sähköiseen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmään kuuluvia tietoja käsittelevä taho on rekisterinpitäjä käsittelemänsä tiedon osalta. Edelleen 17 h §:n mukaan jokaisen tietoa käsittelevän tahon; Tullin, toimivaltaisen viranomaisen ja 1 a §:ssä tarkoitetun tiedonluovuttajan on ylläpidettävä lokirekisteriä keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän käytöstä.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin tulee implementoida kuudennen rahanpesudirektiivin ja rahoitustietodirektiivin muutokset, jotka koskevat keskitettyjä pankkitilirekistereitä ja tiedonhakujärjestelmiä sekä pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmää kyseisissä direktiiveissä. Muutoksia on kuvattu tarkemmin esityksen osiossa 5.1.7.

3.3.4 Kaupparekisterilaki

Kaupparekisterilaissa säädetään kaupparekisterin pitämisestä yrityksiä, yhteisöjä ja niissä toimivia henkilöitä koskevien ajantasaisten ja luotettavien tietojen saamiseksi. Rekisteripitäjänä on Patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisterilain 1 luvun 5 §:ssä säädetään tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävistä tiedoista. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot säilytetään 10 vuotta ilmoitusvelvollisen rekisteristä poistamisen jälkeen.

Kaupparekisterilain 1 luvun 6 §:ssä säädetään express trustista tai oikeusmuodoltaan samankaltaisesta oikeudellisesta järjestelystä ja sen tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävistä tiedoista. Sen 1 momentissa viitataan neljännen rahanpesudirektiivin, 31 artiklan 1 kohdan määritelmään express trustista tai oikeusmuodoltaan samankaltaisesta oikeudellisesta järjestelystä. Kaupparekisterilain 6 §:n 2 momentissa säädetään, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot säilytetään 10 vuotta tietojen rekisteröinnin perusteiden päättymisen jälkeen.

Tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintiin liittyen lisäksi yhdistyslaissa (503/1989) säädetään yhdistyksen hallituksen jäsenen rekisteröinnistä, uskonnonvapauslaissa (453/2003) uskonnollisten yhdyskuntien hallituksen jäsenen rekisteröinnistä ja säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten rekisteröinnissä säätiölaissa (487/2015).

Kaupparekisterilain 6 luvussa säädetään rekisterien yhteenliittämisestä. Sen 34 §:n säädetään yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavista tiedoista. Pykälän 1 momentti koskee yhtiöoikeusdirektiiviä ja sen 2 momentissa säädetään, että rekisteriviranomaisen on lisäksi huolehdittava siitä, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot asetetaan saataville rekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä noudattaen, mitä neljännen rahanpesudirektiivin 30 artiklan 10 kohdassa ja 31 artiklan 9 kohdassa säädetään.

Uuden sääntelyn myötä edunsaajarekisteriä koskeva sääntely siirtyy pääasiassa uuteen rahanpesulakiin ja on aikaisempaa tarkempaa liittyen esimerkiksi siihen, mille tahoille ja käyttötarkoituksiin tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja tulee luovuttaa sekä liittyen tietojen verifiointia koskeviin velvoitteisiin. Eräät tosiasiallisia edunsaajia koskevat kuudennen rahanpesudirektiivin muutokset tulee saattaa voimaan muuta sääntelykokonaisuutta aiemmin, jo vuonna 2026, minkä vuoksi kaupparekisterilakiin on tarpeen säätää eräs väliaikainen edunsaajarekisteriä koskeva muutossäännös (20. lakiehdotus), joka korvautuu muun sääntelyn kanssa samaan aikaan vuonna 2027 voimaan tulevilla kaupparekisterilain muutoksilla (4. lakiehdotus).

3.3.5 Laki Finanssivalvonnasta

Finanssivalvonnasta annetussa laissa säädetään Suomen Pankin yhteydessä toimivasta Finanssivalvonnasta, jonka toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottaviksi säädettyjen vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. Finanssivalvonnasta annetussa laissa on viittauksia yleisesti rahanpesua koskevaan sääntelyyn ja rahanpesulakiin liittyen lain 1 luvun 3 §:ssä määriteltyihin Finanssivalvonnan tehtäviin koskien rahanpesulain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaan, lain 2 luvun 10 §:ssä säädettyjä johtokunnan tehtäviä liittyen hallinnollisiin seuraamuksiin, lain 3 luvun 20 b §:n 3 momentissa oikeudesta saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta ja edellä mainitun luvun 32 a §:ssä koskien omistusosuuden hankinnan kieltämistä, 4 luvun 40 a §:ssä koskien rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämistä eräistä rikkomuksista, 8 luvussa 71 §:n 1 momentin 15 ja 17 kohdassa oikeudesta ja velvollisuudesta luovuttaa tietoja ja saman luvun 71 d §:n 2 momentissa liittyen oikeuteen luovuttaa tietoja suojelupoliisille. Osassa viittauksia mainitaan tällä esityksellä kumottava rahanpesulaki, jolloin viittaukset tulisi muuttaa koskemaan uutta rahanpesulakia. Lisäksi osassa säännöksiä tulisi huomioida myös rahanpesuntorjuntaviranomainen ja sen antamat päätökset, ohjeet, suositukset sekä Finanssivalvonnan virkamiesten riippumattomuus heidän hoitaessaan rahanpesuntorjuntaviranomaiseen liittyviä tehtäviä.

3.3.6 Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi

Varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa säädetään varojen jäädyttämisestä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston 28.9.2001 hyväksymässä päätöslauselmassa 1373 (2001) YK:n jäsenvaltiolle asetettujen velvoitteiden täytäntöön panemiseksi. Laki ei koske niiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden varoja, joiden varojen jäädyttämisestä säädetään tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä terrorismin torjumiseksi annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2580/2001, eikä lakia sovelleta varoihin sinä aikana, jona ne on takavarikoitu taikka määrätty vakuustakavarikkoon pakkokeinolain (806/2011) nojalla tai kansainvälisen oikeusapupyynnön perusteella.

Varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 8 §:ssä viitataan rahanpesulakiin jäädyttämisilmoitusten käsittelyn osalta. Viittauksessa käytetään vuoden 2008 rahanpesulain nimikettä ja se tulisi muuttaa viittaukseksi uuteen rahanpesulakiin.

3.3.7 Vakuutusyhtiölaki

Vakuutusyhtiölakia sovelletaan Suomen lain mukaan rekisteröityyn vakuutusosakeyhtiöön ja keskinäiseen vakuutusyhtiöön. Vakuutusyhtiölain 6 luvun 13 §:ssä säädetään asiakkaiden tuntemisesta. Säännöksessä viitataan riskienhallintaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arvioimiseksi ja asiakkaan tuntemista koskevaan sääntelyyn rahanpesulaissa. Tässä esityksessä ehdotetaan, että vakuutusyhtiöt jäisivät pääasiassa rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle lukuun ottamatta rahanpesuasetuksen pakollisessa soveltamisalassa olevaa henki- ja sijoitusvakuutustoimintaa, jonka osalta vakuutusyhtiöt säilyvät rahanpesuasetuksessa tarkoitettuina ilmoitusvelvollisina, joten vakuutusyhtiölakia tulisi päivittää tältä osin. Lisäksi asiakkaan tuntemisesta säädetään jatkossa pääasiassa rahanpesuasetuksessa.

3.3.8 Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitostoiminnasta annetussa laissa säädetään oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa sekä tällaiselle toiminnalle asetettavista vaatimuksista ja niiden noudattamisen valvonnasta. Laissa säädetään lisäksi oikeudesta harjoittaa muuta liiketoimintaa, jossa yleisöltä hankitaan takaisinmaksettavia varoja.

Luottolaitostoiminnasta annetussa laissa on viittauksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskevaan sääntelyyn ja voimassa olevaan rahanpesulakiin. Sääntelyä on muun muassa 11 luvun 5 b §:ssä koskien rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen epäilyä tai kohonnutta riskiä, 15 luvun 6 §:ssä asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin, 18 §:ssä koskien asiakkaan tuntemista, 17 luvun 2 §:ssä koskien sivuliikkeen toimiluvan hakemista ja saman luvun 3 §:ssä koskien sivuliikkeen toimiluvan myöntämistä. Laista tulisi muuttaa ne viittaukset, jotka ovat vanhentuneita, viittauksiksi uuteen sääntelyyn, eli rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesulakiin. Lisäksi asiakkaan tuntemista koskeva säännös tulisi kumota, sillä asiasta säädetään jatkossa rahanpesuasetuksessa.

3.3.9 Maksulaitoslaki

Maksulaitoslakia sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan maksupalvelua ja sitä sovelletaan myös sähköisen rahan liikkeeseenlaskuun ja sähkörahayhteisöön, jollei siinä toisin säädetä.

Maksulaitoslain 2 luvun 7 §:ssä koskien muun maksupalvelun tarjoamisen kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskevaa poikkeusta viitataan voimassa olevaan

rahanpesulakiin ja sen 4 luvun 24 §:ssä koskien asiamiestä viitataan rahanpesulaissa säädettyihin velvollisuuksiin. Maksulaitoslain 6 luvun 39 §:ssä viitataan rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevaan sääntelyyn. Maksulaitoslain viittaukset rahanpesusääntelyyn tulisi muuttaa koskemaan rahanpesuasetusta ja uutta rahanpesulakia. Asiakkaan tuntemista koskeva 39 § tulisi kumota, sillä jatkossa asiasta säädetään suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa.

3.3.10 Sijoituspalvelulaki, laki vaihtoehtorahaston hoitajista, sijoitusrahastolaki, laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä laki osakesäästötilistä

Sijoituspalvelulakia sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan sijoituspalvelua tai harjoitetaan sijoitustoimintaa. Sijoituspalvelulaki sisältää viittauksia FATFin suosituksiin (5 luvun 1 §) ja rahanpesulakiin 12 luvun 3 §:ssä koskien asiakkaan tuntemista. Viittauksia rahanpesulakiin ja asiakkaan tuntemiseen on myös seuraavissa laeissa: vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki, sijoitusrahastolaki, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettu laki sekä osakesäästötilistä annettu laki. Asiakkaan tuntemista koskevat säännökset tulisi kumota, sillä jatkossa asiasta säädetään suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa.

3.3.11 Arpajaislaki ja rahapelilaki

Arpajaislaissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, Veikkaus Oy:n toiminnasta ja toiminnan rajoituksista, tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta. Arpajaislain rahapelitoimintaa koskevat säännökset kumotaan uudella rahapelilailla (10/2026). Uusi rahapelisääntely tulee pääosin voimaan 1.7.2027, joten tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia arpajaislakiin. Rahapelilaissa säädetään rahapelitoiminnasta ja sen valvonnasta. Rahapelilain 20 §:ssä viitataan voimassa olevan rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevaan sääntelyyn. Viittaus tulisi muuttaa koskemaan rahanpesuasetusta ja uutta rahanpesulakia.

3.3.12 Päästökauppalaki

Päästökauppalain tarkoituksena on edistää laitosten, meriliikenteen ja lentoliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Lailla pannaan osaltaan täytäntöön kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY (*päästökauppadirektiivi*).

Laissa viitataan rahanpesun estämistä koskevaan sääntelyyn. Sen 12 luvun 69 §:n 3 momentissa Unionin rekisterin ylläpidosta säädetään, että Unionin rekisterin perustamisesta ja ylläpidosta, rekisterin keskusvalvojan ja kansallisten valvojien tehtävistä sekä rekisterin toiminnoista säädetään komission rekisteriasetuksessa. Rikostentorjuntaan sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisyyn unionin rekisterissä sovelletaan komission rekisteriasetusta ja siinä viitattuja neljännen rahanpesudirektiivin säännöksiä. Lisäksi sen 16 luvun 90 §:ssä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista säädetään, että Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksen mukaiselta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 4 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Lain viittaukset on tarpeen muuttaa koskemaan uutta rahanpesusääntelyä.

3.3.13 Rikoslaki

Rikoslain 32 luvussa säädetään rahanpesurikoksista sen ja 34 a luvussa terrorismirikoksista, mukaan lukien terrorismirikoksen rahoittamisesta.

Rikoslain 32 luvussa kätkemis- ja rahanpesurikoksista on säädetty rangaistavaksi rahanpesu, törkeä rahanpesu, salahanke törkeän rahanpesun tekemiseksi ja tuottamuksellinen rahanpesu. Rahanpesulla tarkoitetaan rikoslain 32 luvun 6 §:n mukaan toimintaa, jossa joku ottaa vastaan, käyttää, muuntaa, luovuttaa, siirtää, välittää tai pitää hallussaan rikoksella hankittua omaisuutta, rikoksen tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laittoman alkuperän tai avustaakseen rikoksentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset. Rahanpesulla tarkoitetaan myös toimintaa, jossa joku peittää tai häivyttää rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn taikka näiden tilalle tulleen omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvat määräämistoimet tai oikeudet taikka avustaa toista tällaisessa peittämisessä tai häivyttämisessä. Enimmäisrangaistus rahanpesusta on kaksi vuotta vankeutta.

Törkeän rahanpesun tunnusmerkistön edellytyksenä on, että rahanpesussa rikoksen kautta saatu omaisuus on ollut erittäin arvokas tai rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti, ja rahanpesu on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Enimmäisrangaistus törkeästä rahanpesusta on rikoslain 32 luvun 7 §:n mukaan kuusi vuotta vankeutta. Salahankkeena törkeän rahanpesun tekemiseksi pidetään rikoslain 32 luvun 8 §:ssä sopimista toisen kanssa sellaisen törkeän rahanpesurikoksen tekemisestä, jonka kohteena on lahjuksen antamisen, lahjuksen ottamisen, rikoslain 29 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun veroon kohdistuvan törkeän veropetoksen tai törkeän avustuspetoksen tuottama hyöty tai sen tilalle tullut omaisuus. Enimmäisrangaistus salahankkeesta törkeän rahanpesun tekemiseksi on yksi vuosi vankeutta. Tuottamuksellisella rahanpesulla tarkoitetaan rikoslain 32 luvun 9 §:ssä törkeällä huolimattomuudella rahanpesuun ryhtymistä. Enimmäisrangaistus tuottamuksellisesta rahanpesusta on kaksi vuotta vankeutta.

Tekijä voidaan tuomita 32 luvun 10 §:n mukaisesti rahanpesurikkomuksesta sakkoon, jos rahanpesu tai tuottamuksellinen rahanpesu, huomioon ottaen omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Rikoslain 32 luvun 14 §:n mukaan rahanpesuun, törkeään rahanpesuun ja tuottamukselliseen rahanpesuun sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään rikoslain 9 luvussa.

Rikoslain 34 a luvussa säädetään terrorismirikoksen rahoittamisesta, terroristin rahoittamisesta, ja terroristiryhmän rahoittamisesta. Terrorismin rahoittamisella tarkoitetaan toimintaa, jossa henkilö suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan esimerkiksi panttivangin ottamista tai kaappausta, tuhotyötä taikka rikoksia, joissa käytetään esimerkiksi ydinainetta tai joka kohdistuu kansainvälistä suojelua nauttivaan henkilöön. Terrorismirikoksia koskevaa rikoslain 34 a lukua ollaan uudistamassa. Hallituksen esityksessä 163/2025 vp ehdotetaan, että rikoslain nykyisen 34 a luvun 5 §:n 2 momentissa oleva kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettujen rikosten rahoittamista koskeva sääntely sijoitetaan rikoslain 34 luvun 12 §:ään ja että rikoslain uudessa 34 a luvussa säädetään rangaistaviksi terroristinen rikoksen rahoittaminen (10 §) ja terrorismin rahoittaminen (11 §). Viimeksi mainitussa pykälässä yhdistettäisiin terroristin rahoittamista ja terroristiryhmän rahoittamista koskevat säännökset. Jotta ”terrorismin rahoittamisen ” määritelmä säilyisi terrorismin rahoittamisen estämistä koskevassa sääntelyssä nykyistä vastaavana, nykyisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohtaa muutetaan niin, että tuon määritelmäkohdan mukaan ”terrorismin rahoittamisella”

tarkoitetaan siinä laissa rikoslain 34 luvun 12 §:ssä sekä rikoslain 34 a luvun 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Lakivaliokunnan mietintö (LaVM 8/2026 vp) esityksestä on valmistunut 23.4.2026.

Tässä esityksessä implementoitavien EU:n rahanpesusääntelyn muutoksilla ei ole vaikutusta rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kriminalisointeihin, eikä tässä esityksessä esitetä muutoksia rikoslakiin.

3.3.14 Muut lait

Yllä esitettyjen lakien lisäksi lukuisat muut säädökset sisältävät viittauksia voimassa olevaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin. Tällaisia ovat muun muassa harmaan talouden selvitysyksiköstä annettu laki, asianajajista annettu laki, panttilainauslaitoksista annettu laki, rahoitusvakausviranomaisesta annettu laki, kuluttajansuojalaki, luottotietolaki, laki sakon täytäntöönpanosta, laki raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla, laki raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla, vakuutussopimuslaki, laki verotusmenettelystä, laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta, ulosottokaari, yritys- ja yhteisötietolaki, laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta, laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä sekä laki luotonostajista ja luotonhallinnoijista. Näissä olevat viittaukset voimassa olevaan lakiin tulisi muuttaa koskemaan uutta säädettävää rahanpesulakia sekä tarvittavilta osin rahanpesuasetusta.

3.3.15 Asianajosalaisuutta koskeva sääntely

Asianajajilla on Suomen lainsäädännön mukaan *asianajosalaisuudeksi* kutsuttu laaja yleinen salassapitovelvollisuus asiakkaansa asioista. Asianajajista annetun lain (496/1958), jäljempänä *asianajajalaki*, 5 c §:n mukaisesti: ”Asianajaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liikesalaisuutta, josta hän tehtävässään on saanut tiedon.” Tämän asianajajalakiin sisältyvän salassapitovelvollisuuden rikkominen on saman pykälän mukaisesti rangaistavissa rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan.

Asianajajia velvoittaa lisäksi asianajajalain 5 §:ssä säädetysti hyvä asianajajatapa (”tapaohjeet”): ”Asianajajan tulee - - kaikessa toiminnassaan noudattaa hyvää asianajajatapaa.” Asianajajan salassapitovelvollisuutta on täsmennetty tapaohjeiden kohdissa 3.4 ja 4.3 vaitiolovelvollisuudella: ”Asianajaja ei saa myöskään luvattomasti ilmaista muita tietoja, joita hän on tehtävää hoitaessaan saanut tietää asiakkaasta ja tämän oloista.”

Asianajaja voi vapautua tästä salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta Suomen lainsäädännön mukaan vain tilanteissa, joissa joko asiakas vapauttaa hänet salassapitovelvollisuudesta, erityislaki velvoittaa nimenomaisesti tietojen antamiseen asianajajalle säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä tai mikäli tuomioistuin velvoittaa asianajajan todistamaan asiasta.

Asianajosalaisuus turvaa kansalaisten mahdollisuuden hakea lainopillista apua oikeudellisten asioidensa hoitamiseen luottamuksellisesti. Oikeusvaltiossa on oltava taho, jolta kansalaiset voivat pyytää oikeudellista neuvoa luottamuksellisesti ilman tietovuotojen pelkoa riippumatta siitä, kuinka monimutkainen tai hankala kansalaisen tilanne on.

Asianajajan salassapitovelvollisuus muualla lainsäädännössä

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään asianajajalakiin ja sen perusteella noudatettavaan hyvään asianajajatapaan sisältyviä velvoitteita vastaavasta laajasta salassapitovelvollisuudesta:

”Oikeudenkäyntiasiamies tai -avustaja taikka tulkki ei saa luvattomasti todistaa siitä, mitä hän on saanut tietää:

1) hoitaessaan oikeudenkäyntiin liittyvää tehtävää;

2) antaessaan oikeudellista neuvontaa päämiehen oikeudellisesta asemasta esitutkinnassa tai muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa;

3) antaessaan oikeudellista neuvontaa oikeudenkäynnin käynnistämiseksi tai sen välttämiseksi.”

Tuomioistuin ei voi velvoittaa rikosasian vastaajan avustajaa todistamaan missään tilanteessa asiakkaan hänelle antamista tiedoista. Tästä on säädetty oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:n 2 momentissa.

Asianajajaa velvoittaa edellä kuvattu laaja salassapitovelvollisuus, asianajosalaisuus, niin oikeudenkäyntiasian, oikeudenkäyntiin valmistautumisen kuin muun asian osalta. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:n 3 momentin mukaan asianajajaa sitoo lisäksi todistamiskielto asiakkaansa hänelle kertomasta asiasta, ellei tuomioistuin anna momentin tarkoittamaa määräystä todistaa:

”Asianajaja, luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu oikeudenkäyntiavustaja ja julkinen oikeusavustaja ei saa luvattomasti todistaa yksityisen tai perheen salaisuudesta tai liikesalaisuudesta, josta hän on muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässään saanut tiedon. Tuomioistuin voi kuitenkin velvoittaa henkilön todistamaan, jos syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, tai jos erittäin tärkeät syyt ottaen huomioon asian laatu, todisteen merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja seuraukset sen esittämisestä sekä muut olosuhteet sitä vaativat.” Jälkimmäisen kriteerin täyttymisen on katsottu lain esitöissä olevan hyvin korkean kynnyksen takana. Tuomioistuin joutuu tekemään aina tapauskohtaisen harkinnan, eikä yksin todisteen tarve riitä salassapitovelvollisuuden murtamiseen, vaan tuomioistuimen tulee tehdä asiassa kokonaisarvio esitöissä määriteltyjen tarkkojen kriteerien pohjalta.

Asianajajan salassapitovelvollisuuden suhde perusoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen

Asianajajan salassapitovelvollisuus liittyy Suomessa perustuslain sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen turvaamaan oikeuteen oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Oikeudenmukainen oikeudenkäynti turvataan perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan lailla. Tähän sisältyy myös oikeus saada oikeudellista apua, oikeus valita oikeusavustaja ja oikeus neuvotella oikeusavustajan kanssa luottamuksellisesti (HE 309/1993 vp, s. 74/II).

Oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä suojataan myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa. Tämän on katsottu sisältävän oikeuden luottamukselliseen neuvonpitoon avustajan kanssa (ks. esim. PeVL 58/2002 vp, s. 2, PeVL 15/2014 vp).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut asianajosalaisuuteen kohdistuvia tiedonsaantioikeuksia pitämällä lähtökohtana luottamuksellisuuden kunnioittamista (PeVL 58/2002 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on korostanut myös asianajotoiminnan ja muun oikeudellisen

avustamisen riippumattomuutta suhteessa viranomaisiin. Asianajosalaisuudella on merkitystä myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja erityisesti kotirauhan suojan kannalta. Lisäksi se liittyy perustuslain 18 §:ssä turvattuun ammatinharjoittamisoikeuteen.

EU-tuomioistuin on katsonut, että asianajajan on oltava riippumaton suhteessa julkiseen valtaan, muihin toimijoihin ja ulkopuolisiin (asia C-309/99, Wouters, 102 kohta). EU-tuomioistuin on myös katsonut, että käsitys asianajajakunnasta riippumattomana ja oikeudenhoidon etujen mukaisesti toimivana ammattikuntana, jota valvotaan yleisen edun nimissä asetettujen ammattieettisten ja kurinpitosääntöjen kautta, on osa unionin oikeusjärjestystä ja oikeusvaltioperiaatetta (asia C-155/79, AM & S Europe v. Komissio, 24 kohta ja asia C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals ja Acros Chemicals v. Komissio ym., 42 kohta).

Asianajosalaisuuden huomioiminen esitutkinnassa ja pakkokeinoja käytettäessä

Vastaava salassapitovelvollisuus ulottuu myös rikosten esitutkintaan. Pakkokeinolain 7 luvun 3 §:n mukaan asiakirjaa tai muuta 1 §:ssä tarkoitettua kohdetta ei saa takavarikoida eikä jäljentää, jos se sisältää tietoa, josta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 10–14, 16, 20 tai 21 §:n nojalla on velvollisuus tai oikeus kieltäytyä todistamasta. Jos salassapitovelvollisuus tai -oikeus perustuu oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 §:n 2 tai 3 momenttiin tai 13, 14, 16 tai 20 §:ään, edellytyksenä kiellolle 1 momentissa säädetyn lisäksi on, että kohde on mainitussa lainkohdassa tarkoitetun henkilön tai häneen mainitun luvun 22 §:n 2 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevan henkilön hallussa taikka sen hallussa, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus tai -oikeus on säädetty.

Takavarikoimis- tai jäljentämiskieltoa ei kuitenkaan ole, jos esimerkiksi henkilö, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, suostuu takavarikoimiseen tai jäljentämiseen tai tutkittavana on rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Asiakirja tai muu kohde saadaan edellä tässä pykälässä säädetyn estämättä takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se on joltakulta rikoksella viety tai että se tuomitaan menetetyksi. Asiakirja tai muu kohde saadaan pitää takavarikoituna tai jäljennettynä, jos sen irrottaminen tai erottaminen muusta takavarikon kohteesta ei ole mahdollista.

Pakkokeinolain 8 luvussa säädetään erityisestä kotietsinnästä, jolla 8 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan tarkoitetaan: ”etsintää sellaisessa tilassa, jossa etsinnän kohteeksi on syytä olettaa joutuvan tietoa, josta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 10–14, 16, 20 tai 21 §:n mukaan on velvollisuus tai oikeus kieltäytyä todistamasta ja johon ei tämän lain 7 luvun 3 §:n nojalla saa kohdistaa takavarikkoa tai asiakirjan jäljentämistä.” Tätä erityistä kotietsintää varten on määrättävä 8 luvun 7 §:n mukaisesti etsintävaltuutettu, joka huolehtii, että takavarikko tai asiakirjan jäljentäminen ei kohdistu 1 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tietoon. Etsintävaltuutetuksi on määrättävä suostumuksensa perusteella asianajaja tai muu esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 3 §:ssä säädettyjen avustajan kelpoisuusvaatimukset täyttävä avustaja. Vastaavia asianajosalaisuuden huomioivia säännöksiä on myös salaisia pakkokeinoja koskien asuntokuuntelusta (10 luvun 2 §) ja sen valvomiseksi nimitettävästä julkisesta asiamiehestä, jonka tulee noudattaa hyvää asianajajatapaa (10 luvun 44 §).

Esitutkintalain 7 luvun 8 §:n mukaan todistajan on totuudenmukaisesti ja mitään salaamatta ilmaistava, mitä hän tietää tutkittavasta asiasta. Jos hän kuitenkin olisi tutkittavaa rikosta koskevassa oikeudenkäynnissä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 10–14 §:n, 16–21 §:n taikka 22 §:n 1 ja 2 momentin nojalla oikeutettu tai velvollinen kieltäytymään todistamasta, hän on

vastaavasti oikeutettu tai velvollinen siihen myös esitutkinnassa. Lisäksi tietyin edellytyksin todistaja on kuitenkin velvollinen todistamaan, jos esimerkiksi henkilö, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, suostuu todistamiseen tai tutkittavana on rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Poikkeukset asianajajan salassapitovelvollisuudesta

Asianajajalle on säädetty muutama erillinen ja nimenomainen poikkeus salassapitovelvollisuudesta.

Asianajosalaisuus väistyy eräissä tilanteissa yleisen toimintavelvollisuussäännöksen vuoksi. Rikoslain 15 luvun 10 § velvoittaa rangaistuksen uhalla ilmoittamaan törkeistä rikoksista. Tämä säännös koskee kirjoitusasunsa vuoksi kaikkia ja sen soveltamisala laajennettiin eduskuntakäsittelyssä nimenomaisesti koskemaan myös vaitiolovelvollisia, kuten asianajajia.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädetään asianajajien toimintavelvoitteista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyen. Lain 7 luvun 2 §:n 1 momentissa säädetään, että laissa määritetyn ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä annettava valvontaviranomaiselle ja asianajajia valvovalle asianajajayhdistykselle näiden lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemansa tiedot. Lain 8 luvun 10 §:n 4 momentin mukaan Lupa- ja valvontaviraston on noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:n mukaista salassapitovelvoitetta silloin, kun se käsittelee tietoja, joita koskee asianajajalailla säädetty salassapitovelvollisuus. Lain 9 luvun 3 §:n 4 momentin 5 kohdan mukaan Asianajajaliitto voi kieltäytyä luovuttamasta tietoja toiseen ETA-maahan, jos kyse on tiedosta, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Laissa on siis selvästi eriteltynä tietojenluovutus velvollisuus ja toisaalta oikeus kieltäytyä luovuttamasta tietoja toiseen maahan.

Asianajajalla on hyvin laaja, rikosoikeudellisesti sanktioitu salassapitovelvollisuus. Asianajaja voi lähtökohtaisesti vapautua salassapitovelvollisuudesta vain asiakkaansa suostumuksella, lailla säädetyssä poikkeustapauksessa tai tuomioistuimen määräyksellä. Ilman tällaisia asianajaja ei voi luovuttaa tai ilmaista asiakastaan koskevia tietoja.

3.4 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavat viranomaiset

Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö toimivat vastuuministeriöinä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä, lisäksi työhön osallistuvat erityisesti oikeusministeriö, ulkoministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Valtiovarainministeriön valmisteluvastuulla on rahanpesulaki, pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettu laki ja niiden nojalla annettavat säädökset sekä kansallisen rahanpesun riskiarvion ja sen toimintasuunnitelman valmistelu. Valtiovarainministeriön on koordinoinut kansainvälisiä rahanpesuasioita kansallisella tasolla. Sisäministeriö vastaa rahanpesun selvittelykeskuksesta annetusta laista ja sen nojalla annettavista säädöksistä sekä terrorismin rahoittamisen kansallisen riskiarvion ja sen toimintasuunnitelman laadinnasta. Sisäministeriö vastaa lisäksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian alaisesta toimenpidesuunnitelmasta. Ulkoministeriö vastaa sen toimivaltaan kuuluvista kansainvälisiä pakotteita koskevista kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä.

Rahanpesulaissa säädetään valvojista ja ilmoitusvelvollisista sekä eräitä viranomaisia koskevasta yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta. Valvontaviranomaiset voivat määrätä

hallinnollisia seuraamuksia rahanpesulaissa säädettyjen velvoitteiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta. Rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia valvovia viranomaisia ovat Finanssivalvonta, joka valvoo pääosaa finanssisektorin ilmoitusvelvollisista, Poliisihallituksen arpajaishallinto, joka valvoo valtakunnan rahapelitoimintaa, Patentti- ja rekisterihallitus, joka valvoo tilintarkastajia, Lupa- ja valvontavirasto, joka valvoo muita ilmoitusvelvollisia sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitus, jonka valvoo Ahvenanmaan rahapeli- sekä kiinteistönvälitystoimintaa. Suomen Asianajajat, joka on lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö, valvoo asianajajia. Valvojien tehtävänä on valvoa, että ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesulaissa asetettuja velvoitteitaan.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on keskeinen rooli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyen. Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävistä on säädetty rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa. Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävänä on rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja tutkintaan saattaminen sekä ilmoitusten analysointi, joita rahanpesulaissa määritellyt ilmoitusvelvolliset tekevät havaitsemistaan epäilyttävistä liiketoimista. Rahanpesun selvittelykeskus pyrkii tunnistamaan saapuvista epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista olennaisimmat tapaukset, hankkii niistä lisätietoja, tuottaa saatujen tietojen pohjalta analyyseja ja luovuttaa tietoja eteenpäin muille viranomaisille, erityisesti poliisilaitoksille ja Keskusrikospoliisille. Useimmin Rahanpesun selvittelykeskus luovuttaa tietoa käynnissä olevaan esitutkintaan tai uuden rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus on samanaikaisesti sekä poliisiviranomainen että rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin perustuva erityisviranomainen, ja selvittelykeskuksella on molempien viranomaisten toimivalta ja toimivaltuudet.

Huolehtimisvelvollisia viranomaisia ovat rahanpesulain mukaan Tulli, Rajavartiolaitos, Verohallinto, Ulosottolaitos, konkurssiasiamies ja Rikosseuraamuslaitos. Niiden on kiinnitettävä huomiota rahanpesun estämiseen ja paljastamiseen. Lisäksi niillä on velvollisuus ilmoittaa epäilyttävät liiketoimet Rahanpesun selvittelykeskukselle. Tullin ja Rajavartiolaitoksen tehtävistä esitutkintaviranomaisena säädetään erikseen.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä muodostuu keskitetystä automatisoidusta tilitietojärjestelmästä sekä keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä ja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän henkilötietoja käsitellään pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän, pankki- ja maksutilirekisterin, tiedonluovutusjärjestelmän sekä koostavan sovelluksen avulla. Järjestelmän avulla edistetään viranomaisten automaattista tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä ja tallelokeroista ja viranomaisten sähköistä tiedonsaantia saldo- ja tilitapahtumatiedoista sekä arvopapereihin liittyvistä tiedoista sekä parannetaan luovutettavien henkilötietojen tietoturvaa. Tulli toimii pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjänä ja ylläpitää koostavaa sovellusta, jonka avulla välitetään tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä toimivaltaisille viranomaisille.

3.5 Ilmoitusvelvolliset

Ilmoitusvelvollisiin kuuluvat sellaiset yritykset, yhteisöt sekä elinkeinon- ja ammatinharjoittajat, jotka voivat toiminnassaan havaita rahanpesua tai joiden tuotteita tai palveluita voidaan pyrkiä siinä käyttämään hyväksi. Niiden on ilmoitettava Rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta. Ylivoimaisen enemmistön ilmoituksista tekevät Finanssivalvonnan valvomat ilmoitusvelvolliset, joita ovat muun muassa luotto- ja rahoituslaitokset, kryptovarapalvelun tarjoajat ja maksujenvälittäjät. Ilmoitusvelvollisten lukumääriä, ominaispiirteitä ja niiden tekemiä epäilyttävien liiketoimien ilmoitusmääriä on kuvattu tarkemmin edellä luvussa 3.1.

Rahanpesussa kriittisin vaihe on rikoksella hankitun rahan tuominen lailliseen rahoitusjärjestelmään varojen alkuperän myöhempää peittelyä varten. Tässä sijoittamisvaiheessa riski jäädä kiinni on suurin, minkä vuoksi rahanpesun vastaiset toimet painottuvat estäviin toimiin. Rahanpesun estämisessä keskeisessä asemassa ovat ilmoitusvelvolliset eli pitkälti yksityisen sektorin toimijat, jotka tekevät ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvolliset erityisesti rahoitussektorilla panostavat huomattavasti resursseja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sääntelyn noudattamiseen.

3.6 Kansalliset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviot

Ensimmäinen kansallinen riskiarvio julkaistiin vuonna 2015. Se laadittiin Poliisiammattikorkeakoulussa tutkimustyönä sisäministeriön tilaamana. FATFin vuoden 2019 maa-arviossa pidettiin sittemmin tarpeellisena, että Suomi päivittäisi riskiarvion ja hyväksyisi siihen perustuvan toimintasuunnitelman, joka sisältäisi myös toimenpiteiden tehokkaan toteuttamisen edellyttämät resurssit. Silloista toimintasuunnitelmaa FATF moitti riittävän kunnianhimon puutteesta tunnistettuihin riskeihin vastaamisessa.

Suomessa julkaistiin ensimmäinen laaja kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio vuonna 2021 ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma vuosille 2021–2023. Riskiarviossa kuvataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia, haavoittuvuuksia ja riskejä, joita toimintasuunnitelman strategisten painopisteiden mukaisilla toimenpiteillä pyritään pienentämään. Toimintasuunnitelma 2021–2023 koostui viidestä strategisesta painopisteestä, jotka määrittävät niihin sisältyvien yksittäisten toimenpiteiden tavoitteita. Yksi merkittävimmistä tavoitteista on aktiivisesti estää terrorismin rahoittamiseksi tehtävät varallisuuden siirrot ja suojata rahoitusjärjestelmää.

Riskiarvion osittaispäivitys ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma julkaistiin 2024. Osittaispäivityksessä tarkastellaan korkeariskisiksi tunnistettuja sektoreita sekä ajankohtaisia rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyviä ilmiöitä.

Osittaispäivityksen keskeisiä havaintoja ovat tietojenvaihtoon liittyvät puutteet sekä viranomaisten että yksityisen sektorin välillä eri sektoreilla. Erittäin merkittävä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski arvioidaan kohdistuvan edelleen hawala-toimijoihin. Lisäksi merkittävä riski kohdistuu virtuaalivaluutan tarjoajiin, luottolaitoksiin ja maksupalvelujen tarjoajiin. Myös rahanpesun osalta virtuaalivaluutan tarjoajiin liittyen on tunnistettu määrällisesti eniten yksittäisiä merkittäviä riskejä. Virtuaalivaluuttasektori kehittyy jatkuvasti, jolloin myös viranomaisten ja lainsäätäjien osaaminen ja ymmärrys eri trendeistä korostuu.

Ensimmäinen kansallinen NPO-riskiarvio julkaistiin lokakuussa 2024. Keskeisin NPO-sektoriin kohdistuva uhka on laittomat kansainväliset rahansiirrot sekä muu rikollinen toiminta NPO-toimijoiden harjoittamassa valtioiden rajat ylittävässä toiminnassa sekä rikollisten toimijoiden soluttautuminen lailliseen toimintaan. Keskeisimmät NPO-sektoriin kohdistuvat haavoittuvuudet liittyvät viranomaisvalvonnan tietojen vaihdon lainsäädäntöongelmiin, NPO-toiminnan läpinäkyvyyden puutteisiin sekä NPO-toimijoiden sisäisten prosessien puutteellisuuteen.

Terrorismin rahoittamisen näkökulmasta sektorin merkittävimmät riskit löytyvät niistä rekisteröitymättömistä yhdistyksistä, joihin viranomaisilla ei ole näkymää ja joilla on vahva kytkös järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Toinen merkittävä terrorismin rahoittamisen riski on joidenkin viranomaistoiminnassa tunnistettujen uskontoon ja maailmankatsomukseen liittyvien yhdistysten korostunut epävirallisten maksukanavien ja –tapojen käyttö varojen välittämiseksi

Suomesta pois. Kolmas tunnistettu merkittävä riski liittyy kiireelliseen humanitaariseen apuun, jota suorittaa muut kuin riskiarviossa erikseen arvioidut vakiintuneet humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön sektorilla toimivat järjestöt.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion laatimisvastuu on siirretty sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmän vuonna 2024 tekemällä päätöksellä Rahanpesun selvittelykeskukselle. Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö vastaavat edelleen riskiarvioon liittyvän toimintasuunnitelman valmistelusta. Riskiarvion tekemisessä tukena on viranomaisyhteistyöryhmän riskiarvioalatyöryhmä. Rahanpesun selvittelykeskus valmistelee uutta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviota, joka valmistuu vuonna 2026.

Ulkoministeriö laatii ensimmäistä kansallista riskiarviota joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen estämisestä ja kohdennetuista talouspakotteista, joka valmistuu myös vuonna 2026.

3.7 Financial Action Task Force - FATF

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n yhteydessä hallinnollisesti toimiva, mutta siitä muuten erillinen FATF perustettiin vuonna 1989 Pariisissa pidetyssä G7-maiden huippukokouksessa alun perin 11 yksittäisen jäsenen väliaikaiseksi toimintaryhmäksi, joka keskittyi kansainväliseen huumausainekauppaan liittyvään rahanpesuun ja erityisesti siihen liittyvien rahavirtojen kokonaisarvon määrittämiseen. Jäsentensä lisäksi sillä on yhdeksän liitännäisjäsentä, jotka ovat alueellisia järjestöjä ja jotka on rakennettu FATFin rakenteen mukaisesti (FATF-Style-Regional-Body, FSRB). Nämä alueelliset järjestöt ovat osittain vastuussa FATFin asettamien standardien, joita kutsutaan myös suosituksiksi[21] maailmanlaajuisen kattavuuden varmistamisesta - ylivoimaisesti suurin osa maailman maista kuuluu johonkin näistä järjestöistä. Lisäksi FATFiin on liittynyt lukuisia tarkkailijajärjestöjä, kuten Euroopan keskuspankki, IMF, OECD ja Maailmanpankki. FATF on laajalti tunnustettu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tärkeimmäksi kansainväliseksi standardisoijaksi. Vuodesta 2012 lähtien FATFin mandaattiin on kuulunut myös joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen estäminen. Suomi on ollut vuodesta 1991 lähtien jäsen ja poliittisesti sitoutunut FATFin toimintaan.

FATFin perustamisasiakirja on Financial Action Task Force -työryhmän mandaatti (Mandate of the Financial Action Task Force), jonka sen jäsenten ministerit ovat uudistaneet säännöllisesti vuodesta 1989 lähtien. Viimeisin mandaatti on hyväksytty jatkuvana vuonna 2019.

FATFin mandaatti määrittelee organisaation työn sisältöä, työmenetelmiä ja sen byrokratian rakennetta, ja siinä määrätään myös organisaation oikeudellisesta vaikutuksesta: FATFilla ei ole oikeudellisesti sitovia toimivaltuuksia sen jäsenvaltioita kohtaan, vaan sen tehtävänä on kehittää standardeja talousrikollisuuden torjuntaa varten sekä tukea jäsenvaltioita, jotka päättävät pyrkiä noudattamaan näitä normeja vapaaehtoisesti eivätkä oikeudellisen velvoitteen vuoksi. FATFin koko olemassaolo ja siten sen mandaatin mukaisten tavoitteiden saavuttaminen perustuvat siihen, että sen jäsenet ”poliittisesti sitoutuvat” osallistumaan kaikkiin organisaation mandaatissa mainittuihin tehtäviin.

Mandaatti antaa FATFille 10 erilaista tehtävää ja toimintoa, joista kolme on erityisen tärkeitä:

[21] FATFin suositukset: https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html

i) rahanpesun sekä terrorismin ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen torjuntaa koskevien kansainvälisten standardien kehittäminen ja tarkentaminen;

ii) jäsenten arviointi ja seuranta vertaisarvioinnilla rahanpesun sekä terrorismin ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen torjuntaan tarkoitettujen järjestelmien teknisen vaatimustenmukaisuuden, täytäntöönpanon ja tehokkuuden määrittämiseksi; ja

iii) riskialttiiden tai yhteistyöhaluttomien sekä strategisia järjestelmäpuutteita sisältävien lainkäyttöalueiden tunnistaminen sekä vastatoimien koordinointi rahoitusjärjestelmän eheyden suojelemiseksi niiden aiheuttamalta uhalta (ns. musta- ja harmaalistaukset).

FATFissa lopullinen päätöksentekijä on sen täysistunto, Plenary, joka hyväksyy muun muassa FATFin rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen estämisen standardit, jäsenten vertaisarviointien tulokset ja päätökset riskialttiiden ja yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden tunnistamisesta. Täysistunto kokoontuu lähtökohtaisesti kolme kertaa vuodessa ja päätökset tehdään konsensuksella.

FATFin jäsenet, liitännäisjäsenet ja tarkkailijaorganisaatiot kehittävät ja päivittävät FATFin suosituksia, jotka kuvaavat FATFin käsitystä siitä, kuinka sen jäsenten tulisi toimia FATFin määrittelemien uhkien torjunnassa sekä lukuisia muita asiakirjoja, jotka ohjaavat suositusten täytäntöönpanoa ja tulkintaa sekä edistävät niiden kehittämistä (mm. Guidelines, Best Practices Papers). Jokaiselle jäsenelle suoritetaan määräajoin FATFin metodologian mukainen keskinäinen arviointiprosessi[22], jossa muut jäsenet tarkastelevat yhden jäsenen pyrkimyksiä noudattaa suosituksia. Keskinäisessä arviointiprosessissa vertaisarvioijat tuovat esiin mahdolliset puutteet arvioitavana olevan jäsenen laeissa, toimivaltaisten viranomaistensa valmiuksissa ja resurssien kohdentamisessa. Täysistunto hyväksyy keskinäisen arviointiraportin, jossa arvioidaan jäsenen kunkin suosituksen noudattamista. Jos tulokset eivät ole tyydyttäviä, maan odotetaan parantavan tilannetta ja se asetetaan seurantaprosessiin, jossa sen on raportoitava FATFille saavutetusta edistyksestä, kunnes se pystyy osoittamaan riittävän parannukset ja pääsee pois seurannasta. Alueelliset järjestöt tekevät samanlaisia arvioita alueellisesti omissa jäsenvaltioissaan.

Täysistunto voi vakavimmissa tapauksissa, joissa arvioinnissa on arvioitu, ettei FATFin suosituksia noudateta, päättää määritellä lainkäyttöalueen korkeariskiseksi (a high-risk jurisdiction subject to a call for action, ns. musta lista), ja muiden jäsenten (ja valtioiden maailmanlaajuisesti) edellytetään suhtautuvan tähän nimeämiseen varoitusmerkkinä ja kehotuksena ryhtyä vastatoimiin suojautuakseen uhilta, joita tämä lainkäyttöalue aiheuttaa kansainvälisen rahoitusjärjestelmän koskemattomuudelle. Hieman lievempi varoitus jäsenistölle on julkinen ilmoitus siitä, että lainkäyttöalue on lisätyn valvonnan alaisena ja että sitä uhataan lisätoimilla, jollei se tee merkittäviä parannuksia tilanteeseensa (jurisdictions under increased monitoring, ns. harmaa lista)

FATFin mustalla listalla on ollut jo pidemmän aikaa Pohjois-Korea, Iran ja Myanmar, kun taas harmaalla listalla oli helmikuussa 2026 yhteensä 22 valtiota. FATFin korkean riskin maiden mustalle listalle joutuminen käytännössä eristää maan kansainvälisestä rahoitusjärjestelmästä, ja pelkkä uhka tällaisesta toimenpiteestä on useissa tapauksissa edistänyt maiden innokkuutta tehdä tarvittavia uudistuksia.

[22] Mutual evaluation, vertaisarviointi, https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/methodology/FATF-Assessment-Methodology-2022.pdf.coredownload.inline.pdf

FATFissa on käynnistynyt 2024 sen historian viides vertaisarviointikierros, jonka arvioidaan päättyvän 2031. Suomen neljännen kierroksen FATF-maa-arviointiraportti julkaistiin huhtikuussa 2019 ja Suomi asetettiin sen tulosten takia tehostettuun seurantaan. Suomi raportoi FATFille edistyksestään FATFin suositusten täytäntöönpanemisessa 2020, 2021, 2022 ja 2023 ja pääsi pois tehostetusta seurannasta lokakuussa 2023 korjattuaan valtaosan maa-arvioinnissa havaituista teknisistä puutteista suositusten implementoinnissa. Suomi on FATFin arvioitavana viidennellä kierroksella vuosina 2027–2028. Valtiovarainministeriö koordinoi Suomen valmistautumista seuraavaan FATF-arviointiin.

3.8 Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes

OECD:n alainen Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes arvioinut Suomen verosääntelyn läpinäkyvyyttä ja tietojenvaihtoa vuonna 2022[23]. Raportin suositus 15 liittyy tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin. Raportin mukaan Suomen tulee varmistaa, että riittävät, ajantasaiset ja tarkat edunsaajatiedot ovat saatavilla.

Raportissa on todettu, että rahanpesulain määritelmät eivät ole täysin linjassa standardin kanssa, sillä:

1) 25 %:n ylittävä epäsuora omistus ei aina johda edunsaajaksi tunnistamiseen,

2) rekisteriin ilmoittavien yhtiöiden ei tarvitse tutkia koko omistajuusketjua loppuun asti,

3) kontrolloivat henkilöt eivät tule tunnistetuksi rekisteriin ilmoitettaessa,

4) osassa entiteettejä mm. säätiöt määritelmä tunnistaa vain hallituksen jäsenet, joka ei ole linjassa standardin kanssa.

Lisäksi raportissa katsottiin, että ei ole riittävästi täsmennetty rahanpesun ilmoitusvelvollisille, kuinka usein tietoja tulee päivittää ja verifioida eikä edunsaajilla ole velvoitetta ilmoittaa muutoksista joka tapauksessa yhtiölle, joka on velvollinen päivittämään tiedot edunsaajarekisteriin. Raportissa suositettiin, että Suomen tulee implementoida tehokkaat sanktiot niitä tilanteita varten, jossa tietoja ei lain vastaisesti ilmoiteta edunsaajarekisteriin. Lainsäädäntöä tulee muuttaa siten, että sanktiot ovat tehokkaat.

Raportin mukaan Suomen tulisi varmistaa juridisten omistajuustietojen saatavuus. Ulkomaisten yhtiöiden ainoa Suomen lain mukainen säilytysvelvoite on, että ne ovat ilmoitusvelvollisia 10 %:n ylittävästä omistuksesta Verohallinnolle ja toisaalta tietojen saatavuus ei ole selvää tilanteissa, joissa yhtiön toiminta lakkaa. Tietojen saatavuutta tulisi lainsäädännössä parantaa näissä tilanteissa ja niiden tulisi olla saatavilla 5 vuoden ajan.

Raportissa suositetaan, että Suomen tulee luoda kattava valvontasuunnitelma, joka takaa valvontaviranomaisesta ja yritysmuodosta riippumatta riittävien, tarkkojen ja ajantasaisten edunsaajatietojen saatavuuden.

Kaikkien rahanpesun valvontaviranomaisten osalta valvontatilastot osoittavat, että valvonta on ollut puutteellista, joten minkään valvontaviranomaisten toimialueilla tiedon laatua ei voitu kattavasti taata. Tämä on ennen kaikkea raportin mukaan aiheutunut liian vähäisistä

[23] Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Finland 2022 (Second Round) | OECD

resursoinneista valvontatyöhön. Raportissa on nostettu esiin, että edunsaajarekisterin tiedot eivät ole täydellisiä ja Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäviin ei ole kuulunut rekisterin tiedon laadun valvominen. Rahanpesun ilmoitusvelvolliset tahot eivät käytännössä ymmärrä velvoitetta ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle puutteista rekisterissä.

Raportin mukaisesti Suomen tulisi varmistaa, että edunsaajatiedot ovat saatavilla myös tilanteissa, jossa kyseessä on asianajajan asiakasvaratili. Global Forumin standardi ei tunnista Suomen rahanpesulain mukaista tilannetta, jossa pankin on mahdollista olla tunnistamatta asianajajan asiakasvaratilin edunsaajia.

Suomen tulisi varmistaa, että pankkivalvonta on riittävällä tasolla, jotta riittävien, tarkkojen ja ajantasaisten edunsaajatietojen saatavuus voidaan varmentaa. Finanssivalvonnan suorittama pankkivalvonta on ollut liian vähäistä ottaen huomioon pankkien määrä, uudet customer due diligence -vaatimukset sekä rahanpesulain muutokset. Suomen tulee varmistaa, että muiden maiden lähettämistä tietopyynnöistä luovutetaan tiedon haltijalle Suomessa vain minimisisältö. Suomen tulisi tarkentaa ammattiin perustuvaa salassapitovelvollisuutta suhteessa verotuksen kansainväliseen tietojenvaihtoon, jotta sen sisältö on linjassa standardin kanssa. Vaikka käytännössä ongelmia ei ole esiintynyt, asianajajien salassapitovelvollisuuden suhde veroasioissa ei ole riittävän selvästi esitetty lainsäädännössä. On myös epäselvää, ulottuuko velvoite myös asianajajien asiakasvaratileihin ja niitä koskeviin edunsaajatietoihin, joka voisi estää pääsyn näihin tietoihin.

Lisäksi raportin sivulla 141 on listattu suosituksia koskien yksinkertaistettua due diligencea, valvontaviranomaisten ohjeita, edunsaajarekisterin puutteista ilmoittamista, epäammattimaisia trustien omaisuudenhoitajia koskevaa kirjanpidon säilyttämisvelvoitetta, pankkien edunsaajien tunnistamisen ohjeistusta, valtiosopimusverkoston päivittämisen jatkamista sekä tapauskohtaisen kv-tietojenvaihdon tietoihin pääsyn seuraamisen monitoroinnin tehostamista.

4 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön rahanpesuasetuksen, kuudennen rahanpesudirektiivin ja AMLA-asetuksen edellyttämät muutokset kansalliseen rahanpesua ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaan lainsäädäntöön. Esityksen ilmoitusvelvollisia ja valvojia koskevien velvoitteiden tavoitteena on ennalta estää rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisrikoksia ja tukea niiden selvittämistä ja paljastamista, lisätä yhteiskunnallista vakautta sekä suojata rahoitusjärjestelmää väärinkäytöksiltä.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva laki, jolla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin, pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin, kaupparekisterilakiin Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, vakuutusyhtiölakiin, luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin, maksulaitoslakiin, sijoituspalvelulakiin, varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annettuun lakiin, panttilainauslaitoksista annettuun lakiin, rahoitusvakausviranomaisesta annettuun lakiin, kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annettuun lakiin, perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annettuun lakiin, rikosrekisterilakiin sekä useaan muuhun lakiin, joihin tehtäisiin teknisiä viittauskorjauksia.

Lisäksi voimassa olevaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamista annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, jotka astuisivat voimaan muuta kokonaisuutta aiemmin ja joilla täytäntöönpantaisiin sellaiset direktiivin säännökset, jotka edellyttävät aiempaa täytäntöönpanoa.

5.1.1 Soveltamisala

Rahanpesuasetusta ja uutta rahanpesulakia tulisi jatkossa lukea yhdessä kokonaiskuvan muodostamiseksi sääntelystä. Rahanpesuasetuksen määritelmiä sovellettaisiin myös uudessa rahanpesulaissa.

Lain soveltamisalan osalta noudatettaisiin rahanpesuasetuksen soveltamisalaa alla mainituin poikkeuksin. Esityksessä ehdotetaan, että uuden rahanpesusääntelyn soveltamisalasta jätettäisiin pois riskiperusteisesti muut vakuutusalan toimijat kuin rahanpesuasetuksen pakollisessa soveltamisalassa oleva henki- ja sijoitusvakuutustoiminta, sillä vakuutusyhtiöiden toiminnassa ei ole kansallisesti tullut esiin epäilyjä rahanpesusta tai terrorismin rahoittamisesta, eikä soveltamisalan laajennusta tältä osin ole pidettävä perusteltuna. Myöskään komission EU-säädösehdotusten mukana olleessa vaikutustenarvioinnissa ei ole nähty syitä laajentaa rahanpesusääntelyn soveltamisalaa muuhun vakuutustoimintaan kuin henki- ja sijoitusvakuutustoimintaan. Esityksessä ehdotetaan, että rahanpesulaissa säädettäisiin edelleen Energiaviraston, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa olevan pörssin sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisön ilmoitusvelvollisuudesta voimassa olevaa rahanpesulakia vastaavalla tavalla ja tästä tehtäisiin ilmoitus komissiolle soveltamisalapoikkeuksen jatkamisesta riskiperusteisesti kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että rahanpesusääntelyn soveltamisalassa olisivat jatkossakin riskiperusteisesti rahapelipalvelun tarjoajat. Kuten edellä luvussa 2.3.2, rahanpesuasetuksen kansalliseen harkintavaltaan jätetyt säännökset mahdollistaisivat, että tietyt valtiolliset rahapelipalveluntarjoajat voitaisiin jättää soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaisia soveltamisalapoikkeuksia ei esitetä otettavan käyttöön. Rahanpesusääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kuitenkin raha-automaatit, joita käytetään pelikasinon ulkopuolella, sääntely vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa rahanpesulakia. Lakia sovellettaisiin kuitenkin pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä rahapelilain 5 §:ssä tarkoitetun yksinoikeustoimiluvan nojalla. Koska rahapelilainsäädännön mukaan pakollinen tunnistautuminen on valtakunnassa otettu käyttöön kaikessa rahapelaamisessa, tarkoittaisi voimassa olevan lain säännös käytännössä sitä, että valtakunnassa kaikki raha-automaattipelaaminen kuuluu myös rahanpesusääntelyn soveltamisalaan soveltamisalarajauksesta huolimatta ja poikkeusta sovellettaisiin Ahvenanmaalla. Soveltamisalapoikkeusmahdollisuutta esitetään käytettäväksi vähäisen taloudellisen toiminnan osalta, ehdotus vastaisi pitkälti nykytilaa.

Soveltamisalaan esitetään lisättävän myös sektorikohtaiset pakotteet sekä varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain mukaiset kansalliset jäädyttämispäätökset. Rahanpesuasetuksen mukainen soveltamisala koskisi lähtökohtaisesti vain siinä määriteltyjä kohdennettuja talouspakotteita, YK:n talouspakotteita ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamiseen liittyvä YK:n talouspakotteita. Sektorikohtaiset pakotteet ja kansalliset jäädyttämispäätökset ovat kuuluneet voimassa olevan sääntelyn piiriin ja tältä osin nykytila on syytä säilyttää, jotta pakotteiden soveltamisala ei kaventuisi nykyisestä.

5.1.2 Rahanpesun estämisen valvojat ja huolehtimisvelvolliset

Rahanpesulaissa säädettäisiin siitä, mitkä viranomaiset valvovat rahanpesuasetuksessa määriteltyjä ilmoitusvelvollisia. Ehdotus vastaisi pääosassa nykytilaa ja siinä huomioitaisiin uuden Lupa- ja valvontaviraston perustaminen ja sille Poliisihallituksen arpajaishallinnolta ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolta siirtyvät valvontatehtävät. Uusien ilmoitusvelvollisten osalta muiden kiinteistöalan ammattilaisten, arvotavara-, jalometalli- ja jalokivikauppiaiden sekä kulttuuriesinekauppiaiden osalta valvojaksi tulisi Lupa- ja valvontavirasto. Ehdotus vastaisi pääosin nykytilaa, jossa kiinteistövälittäjät, tavarakauppaa käyvät henkilöt ja taideteoksilla kauppaa käyvät tai niitä välittävät ovat tietyin edellytyksin olleet Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvottavia. Myös rahoitusalan ulkopuolisia monialan holdingyhtiöitä ja sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat tulisivat Lupa- ja valvontaviraston valvottavaksi. Uusista ilmoitusvelvollisista joukkorahoituspalvelujen tarjoajia ja välittäjiä sekä asunto- ja kulutusluottojen välittäjiä valvoisi Finanssivalvonta. Tältä osin on huomioitava, että osa edellä mainittujen toimijoiden valvonnasta on jo voimassa olevan sääntelyn nojalla kuulunut Finanssivalvonnalle.

Sopimusasetuksella siirrettäisiin edelleen Lupa- ja valvontavirastolta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle toimivalta valvoa Ahvenanmaan rahapelitoiminnan ja kiinteistövälittäjien rahanpesusääntelyn noudattamista, eli nykytila säilytettäisiin tältä osin.

Esityksessä ehdotetaan, että Suomen Asianajat valvoisi asianajajalaissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajana toimivaa asianajajaa, tai siinä tapauksessa, että asianajotoimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa, asianajoyhtiötä. Ehdotus vastaisi nykytilaa. Lisäksi ehdotetaan, että Suomen Asianajajien edellä mainitun valvontatehtävän viranomaisvalvoja olisi Lupa- ja valvontavirasto.

Rahanpesulaissa säädettäisiin Poliisihallituksen toiminnasta rahanpesulain mukaisena huolehtimisvelvollisena rahankeräys-, tavara-arpajais- ja bingolupien myöntämisprosessien osalta. Varsinkin jälkikäteistä valvontaa suorittaessaan arpajaishallinto saa tietoa erityisesti luvan hakijan taloudellisesta asemasta ja rahaliikenteestä. Mikäli edellä mainitut lupaprosessit ja valvontatehtävät säädettäisiin huolehtimisvelvollisuuden piiriin, voisi Poliisihallituksen arpajaishallinto tehdä ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä toiminnasta. Muut huolehtimisvelvolliset tahot säilyisivät voimassa olevan lain mukaisina.

Taulukko 3. Esitetyn rahanpesusääntelyn mukaiset valvojat ja heidän valvomansa ilmoitusvelvolliset. Muutokset nykytilaan verrattuna lihavoituna ja yliviivattuna.

Valvojat	**Valvottavat ilmoitusvelvolliset**
Finanssivalvonta	Talletuspankit ja muut luottolaitokset, maksupalveluntarjoajat, krypotovarapalvelun tarjoajat, sijoituspalveluntarjoajat, rahastoyhtiöt, joukkorahoitusyhtiöt, vaihtoehtorahastonhoitajat, henki- ja sijoitusvakuutustoimintoja tarjoavat yhtiöt ja vakuutusedustajat, ~~vahinkovakuutusyhtiöt,~~ työeläkevakuutusyhtiöt, arvopaperikeskus, tilinhoitajayhteisöt, säilytysyhteisöt, **joukkorahoituspalvelujen tarjoajat ja välittäjät**, kuluttajaluottojen myöntäjät, vertaislainan välittäjät, asunto- ja **kulutusluottojen välittäjät.**
Lupa- ja valvontavirasto	Rahapelilain mukaiset yksinoikeus- ja rahapelitoimiluvan haltijat
Patentti- ja rekisterihallitus	Tilintarkastajat
Suomen Asianajajat	Asianajajat
Lupa- ja valvontavirasto	Suomen Asianajajat
Lupa- ja valvontavirasto	Valuutanvaihtoliikkeet, omaisuudenhoito- ja yrityspalveluiden tarjoajat, rahoituspalveluiden tarjoajat, joita Finanssivalvonta ei valvo, perintäliikkeet, yrityskonsultointia ja sijoituspalveluiden oheispalvelua tarjoavat, **rahoitusalan ulkopuolisia monialan holdingyhtiöitä ja sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat**, panttilainauslaitokset, kiinteistönvälitysliikkeet ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeet, **muut kiinteistöalan ammattilaiset**, veroneuvontapalveluita tarjoavat tai verotukseen liittyvää tukea suoraan tai välillisesti tarjoavat, kirjanpitotehtäviä toimeksiannosta hoitavat, **arvotavara-, jalometalli- ja jalokivikauppiaat, kulttuuriesinekauppiaat** ~~tavaroita myyvät tai välittävät (suoritusten yhteisarvo vähintään 10 000 €), taidekauppiaat (maksusuoritukset yhteensä vähintään 10 000 €)~~, oikeudellisia palveluita tarjoavat (pois lukien asianajajat).
Ahvenanmaan maakunnan hallitus	Ahvenanmaalla toimivat kiinteistön- ja vuokrahuoneistojen välittäjät **sekä muut**

	kiinteistöalan ammattilaiset, Ahvenanmaan rahapeliyhteisöt.

5.1.3 Rahanpesun kansallinen riskiarvio

Rahanpesulaissa säädettäisiin kansallisesta riskiarviosta. Esityksessä ehdotetaan, että riskiarvion mahdollisimman laajapohjaisen valmistelun ja eri viranomaisten osallistumisen varmistamiseksi rahanpesun riskiarvion laatimista ohjaisi kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmä[24], jossa olisivat laajasti edustettuina eri estämistoimintaan osallistuvat ministeriöt ja viranomaiset sekä huolehtimisvelvolliset. Riskiarvion laatimisvastuu olisi keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksella. Riskiarvio sisältäisi rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien arvioimisen.

Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö vastaisivat toimintasuunnitelman laatimisesta, jolla puututtaisiin riskiarviossa havaittuihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin. Ulkoministeriö vastaisi toimintasuunnitelman laatimisesta, jolla puututtaisiin riskiarviossa havaittuihin kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskeihin.

Viranomaisyhteistyöryhmä seuraisi riskiarvion laatimista sekä riskiarvion perusteella tehdyn kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa. Toimintasuunnitelman mukaiset vastuutahot raportoisivat toimenpiteiden etenemisestä työryhmälle. Ulkoministeriön pakoteryhmissä seurattaisiin toimintasuunnitelmaa, jolla puututaan riskiarviossa havaittuihin kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskeihin.

5.1.4 Edunsaajarekisteri ja eräiden oikeushenkilöiden tosiasialliset edunsaajat

Rahanpesulaissa säädettäisiin tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteristä eli edunsaajarekisteristä. Kyseisellä sääntelyllä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin artiklat 10–15. Rahanpesulaissa säädettäisiin siitä, mitä tietoja rekisterissä säilytetään ja rekisteriin pääsystä toimivaltaisille viranomaisille, itsesääntelyelimille ja ilmoitusvelvollisille sekä oikeutetun edun perusteella. Rahanpesulaissa säädettäisiin myös edunsaajarekisterin yhteenliittämisestä. Kaupparekisterilaissa säädettäisiin edelleen tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisteröintivelvoitteiden rikkomisista ja laiminlyönneistä määrättävistä seuraamuksista. Lisäksi rahanpesulaissa säädettäisiin rahanpesuasetuksen kansallisen soveltamisen ja tulkinnan selkeyttämiseksi yhdistysten, säätiöiden, uskonnollisten yhdyskuntien ja asunto-osakeyhtiöiden tosiasiallisten edunsaajien rekisteröinnistä pitkälti nykysäätelyä vastaavalla tavalla, eli niiden osalta säilyisi niin sanottu olettamasääntely hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

5.1.5 Rahanpesun estämisen valvonta

Rahanpesulaissa säädettäisiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnasta, mukaan lukien valvojien valtuuksista, tietojen toimittamisesta ilmoitusvelvollisille,

[24] Valtiovarainministeriön hankesivu: Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallinen viranomaisyhteistyöryhmä.

riskiperusteisesta valvonnasta, tietojen luovuttamisesta rahanpesun selvittelykeskuksille, valvontayhteistyöstä, valvontakollegioista sekä hallinnollisista seuraamuksista. Sääntelyllä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 37–59 artiklat, joissa säädetään aikaisempaa sääntelyä yksityiskohtaisemmin valvojien tehtävistä, kuten yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta muiden valvojien ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Hallinnollisia seuraamuksia, joita rahanpesulain nojalla määrättäisiin, olisivat rikemaksu, seuraamusmaksu sekä uhkasakko, tältä osin laki vastaisi pitkälti nykytilaa. Lisäksi valvoja voisi antaa julkisen varoituksen. Seuraamuksia voitaisiin määrätä rahanpesu- ja maksun tiedot asetuksen velvoitteiden laiminlyönnistä ja rikkomuksista. Hallinnollisten seuraamusten osalta rahanpesulaissa säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 55 artiklan edellyttämällä tavalla taloudellisten seuraamusten määristä, jotka olisivat vähintään kaksi kertaa niin suuria kuin rikkomuksesta saatu hyöty, jos hyöty on määritettävissä, tai vähintään 1 000 000 euroa sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi. Luotto- ja finanssilaitosten osalta säädettäisiin lisäksi valtuuksista määrätä seuraamuksia, jotka olisivat määrältään oikeushenkilön osalta vähintään 10 000 000 euroa tai 10 prosenttia vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä on suurempi sekä luonnollisen henkilön osalta määrältään vähintään 5 000 000 euroa. On huomioitava, että oikeushenkilöitä koskeva euromääräinen vähimmäissanktio on neljänteen rahanpesudirektiiviin verrattuna tuplaantunut luotto- ja finanssilaitosten osalta.

Jatkettujen rikkomusten ja laiminlyöntien vanhentumisaikaa ehdotetaan pidennettäväksi viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen, jolloin se vastaisi kertaluonteisia tekoja koskevaa vanhentumisaikaa. Muutokset ovat tarpeen finanssimarkkinoiden valvonnan uskottavuuden ja hallinnollisen seuraamusjärjestelmän pelote- ja ohjausvaikutuksen kannalta. FATF on toistuvasti pitänyt voimassa olevan rahanpesulain heikkoutena kyseistä viiden vuoden vanhentumisaikaa. Tätä huomioita voidaan pitää merkittävänä kansainvälisenä maineriskinä Suomen kyvykkyydelle torjua riittävän tehokkaasti rahanpesua ja terrorismin rahoittamista finanssimarkkinoita hyväksikäyttäen.

Rahanpesulaissa säädettäisiin myös rikkomuksista ilmoittavien henkilöiden suojelusta ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevasta yhteistyöstä. Sääntelyllä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 60–68 artiklat.

5.1.6 Rahanpesun valvontarekisteri

Voimassa olevassa rahanpesulaissa säädetään Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämästä rahanpesun valvontarekisteristä, johon rekisteröidään rahanpesulain nojalla tiedot Lupa- ja valvontaviraston valvomista ilmoitusvelvollisista lukuun ottamatta niitä, jotka ovat toimilupavalvottavia tai ovat jo rekisteröityneet Lupa- ja valvontaviraston valvottavaksi jonkin muun lainsäädännön nojalla. Sääntelyn tarkoituksena on ollut selkeyttää nykytilaa niin, että Lupa- ja valvontavirastolla olisi ajantasainen ja kattava tieto valvomistaan ilmoitusvelvollisista. Rekisterin osalta ehdotetaan, että sitä koskeva sääntely säilyisi pääosin ennallaan, sillä rekisteri on edelleen tarpeellinen siinä olevien ilmoitusvelvollisten valvonnan järjestämiseksi. Rekisteriviranomaisena toimisi jatkossakin Lupa- ja valvontavirasto.

Valvontarekisteriin rekisteröitävien toimijoiden osalta esitetään, että tällä hetkellä ainoastaan valuutanvaihtajia ja yrityspalveluntarjoajia koskeva luotettavuuden arviointi laajennettaisiin koskemaan kaikkia valvontarekisteriin merkittäviä toimijoita. Valvontarekisterin lisäksi myös toimilupavalvottavia ja muun sääntelyn perusteella rekisteröitymään velvoitettuja toimijoita koskeviin rekistereihin merkittäisiin mahdolliset hallinnolliset seuraamukset, joita toimijoille on rahanpesusääntelyn nojalla määrätty.

5.1.7 Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettu laki

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 ja 17 artiklojen edellyttämät muutokset sekä muutetun rahoitustietodirektiivin 4 artiklan ja 6 a artiklan mukaiset velvoitteet, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten pääsyä keskitettyihin pankkitilirekistereihin yhteenliittämisjärjestelmän kautta ja teknisiä toimenpiteitä tilitapahtumatietojen käytön helpottamiseksi.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan täytäntöönpanossa kyseessä ovat lähinnä tarkennukset siltä osin, mitkä toimijat ovat sääntelyn soveltamisalassa sekä tarkennukset tietoihin, joita pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta luovutetaan. Lisäksi implementoitaisiin jäsenvaltioiden pankki- ja maksutilejä koskevien rekisterien ja tiedonhakujärjestelmien yhteenliittämistä koskeva sääntely ja Tullille asetettaisiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän ylläpitäjänä velvoite ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat ohjeet ja tarkemmat muodot siitä, millä tapaa laissa määritellyt tiedot tulee toimittaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään sekä missä muodossa tilitapahtumatiedot tulee toimittaa.

Muutetun rahoitustietodirektiivin 4 artikla 1 a, jossa säädetään toimivaltaisten viranomaisten pääsystä keskitettyihin pankkitilirekistereihin yhteenliittämisjärjestelmän kautta mahdollistaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden rajoittaa pääsyä tilitietoihin ja tehdä niitä koskevia hakuja edellyttämällä, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on perusteltu syy uskoa, että muissa jäsenvaltioissa saattaa olla merkityksellisiä tilitietoja. Tätä kansallista liikkumavaraa ei ehdoteta käytettäväksi.

5.1.8 Rahanpesun selvittelykeskusta koskeva laki

Rahanpesun selvittelykeskusta koskevaan lakiin implementoidaan kuudennen rahanpesudirektiivin 19–36 artiklat. Rahanpesun selvittelykeskukselle ehdotetaan uusia toimivaltuuksia liittyen ilmoitusvelvollisille annettaviin liiketoimien tai toiminnan seurantamääräyksiin, ilmoituksiin seikoista, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämisen kannalta, ja määräyksenantoon pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön tai liikesuhteen keskeyttämisestä. Selvittelykeskukselle ehdotetaan lisäksi oikeutta osallistua yhteisiä analyysejä epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin ja tehdä yhteisen analyysityöryhmän perustamista koskevan pyynnön. Lisäksi selvittelykeskuksen tehtäviin, oikeuksiin saada, käyttää ja luovuttaa tietoja sekä tietojenvaihdon määräaikoihin ehdotetaan tarkennuksia. Selvittelykeskuksen tulisi lisäksi nimetä perusoikeusvastaava.

5.1.9 Kaupparekisterilaki

Kaupparekisterilakiin muutettaisiin viittaukset vanhaan sääntelyyn viittauksiksi uuteen sääntelyyn sekä poistettaisiin rahanpesuasetuksen kanssa päällekkäinen sääntely liittyen tietojen rekisteröintiin ja menettelyihin. Edunsaajarekisteriin merkittävistä tiedoista ja tietojen luovuttamisesta säädettäisiin jatkossa valtaosin uudessa rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa.

Kaupparekisterilakiin olisi lisäksi tarpeen tehdä edunsaajarekisteriin liittyen väliaikainen muutos, joka tulisi voimaan muuta esitettyä sääntelyä aikaisemmin, jo vuonna 2026 (20. lakiehdotus). Tämä korvautuisi muun sääntelykokonaisuuden kanssa samaan aikaan vuonna

2027 voimaan tulevalla kaupparekisterilain muutoksella (4.lakiehdotus). Näin ollen esitys sisältää kaksi ehdotusta kaupparekisterilain muuttamiseksi.

5.1.10 Muut lait

Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin, maksulaitoslakiin, sijoituspalvelulakiin, varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annettuun lakiin, päästökauppalakiin, harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin (1207/2010), asianajajista annettuun lakiin, panttauslaitoksista annettuun lakiin (1353/1992), vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin (162/2014), sijoitusrahastoista annettuun lakiin (213/2019), arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettuun lakiin (348/2017), joukkorahoituslakiin (203/2022), rahoitusvakausviranomaisesta annettuun lakiin ja useisiin muihin lakeihin tehtäisiin lähinnä lakiteknisiä muutoksia muuttamalla rahanpesulakia tai neljättä rahanpesudirektiiviä koskevat viittaukset viittauksiksi uuteen sääntelyyn.

Finanssivalvonnasta annettuun lakiin esitetään lisäksi muutettavaksi jatketusta rikkomuksesta tai laiminlyönnistä määrättävän seuraamuksen vanhenemisaika, joka on nyt viisi vuotta. Vanhenemisaika esitetään vastaamaan kertaluonteisen teon vanhenemisaikaa, eli kymmentä vuotta. Muutos merkitsisi sitä, että erityisesti niissä tapauksissa, joiden ilmeneminen tai selvittäminen voi kestää kauemman aikaa, eli jatketun teon olleessa kyseessä, Finanssivalvonnalla säilyisi toimivaltuus määrätä seuraamus yhtä pitkään, kuin kertaluonteisen tapauksen ollessa kyseessä. Lisäksi Finanssivalvonnasta annettuun lakiin tehtäisiin tarvittavat muutokset AMLAn päätösten, ohjeiden ja suositusten huomioimisesta Finanssivalvonnan tehtävien suorittamisessa. Lisäksi AMLA huomioitaisiin ministeriöiden kanssa tehtävää yhteistyötä, johtajan tehtäviä ja riippumattomuutta koskevissa säännöksissä.

Vakuutusyhtiölaista, luottolaitostoiminnasta annetusta laista, maksulaitoslaista, sijoituspalvelulaista, vaihtoehtorahastojen hoitajista annetusta laista, sijoitusrahastolaista, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetusta laista ja osakesäästötilistä annetusta laista, kumottaisiin asiakkaan tuntemista ja riskien hallintaa koskevat säännökset, sillä asiakkaan tuntemisesta säädettäisiin jatkossa rahanpesuasetuksessa.

Lisäksi muutettaisiin eräitä viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevia säännöksiä tiedonvaihdon edistämiseksi ja täytäntöönpantavan kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi. Tällaisia muutoksia olisivat muun muassa muutokset harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin ja rikosrekisterilakiin.

5.2 Säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia

5.2.1 Kuudennen rahanpesudirektiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön

Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää säännöksiä, jotka eivät vaadi kansallista täytäntöönpanoa tai joiden sisältö sisältyy jo muuhun kansalliseen sääntelyyn.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 1 artiklassa kuvaillaan direktiivin sisältö, eikä se vaadi kansallista implementointia. Kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklassa säädetään alttiiden alojen määrittämisestä kansallisella tasolla. Artikla mahdollistaa jäsenvaltiolle rahanpesuasetuksen soveltamisen riskiperusteisesti kokonaan tai osittain muihin yhteisöihin, kuin niihin, jotka ovat rahanpesuasetuksen pakollisessa soveltamisalassa. Artikla sisältää säännökset edellytyksistä ja menettelyistä alttiiden alojen määrittämiseksi kansallisesti sekä

rahanpesuasetuksen soveltamisen jatkamisesta niiden ilmoitusvelvollisten osalta, joihin on jo sovellettu neljännen rahanpesudirektiivin implementoimiseksi laadittuja kansallisia säännöksiä 9.7.2024, eikä artikla edellytä kansallista implementointia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 4 artiklassa säädetään tiettyjä palveluntarjoajia koskevista vaatimuksista. Sen 1 kohdan mukaan valuutanvaihto- ja sekinlunastustoimistoilta sekä trusti- ja yrityspalvelun tarjoajilta tulee edellyttää joko toimilupaa tai rekisteröintiä ja 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahapelipalveluntarjoajat ovat säänneltyjä. Edellä mainitut vaatimukset eivät vaadi erillistä implementointia, sillä edellä mainituilta toimijoilta edellytetään rekisteröitymistä rahanpesun valvontarekisteriin tai toimilupaa. Rahapelipalveluntarjoajista säädetään valtakunnan osalta arpajaislaissa ja jatkossa uudessa rahapelilaissa. Ahvenanmaan maakunnassa rahapelipalveluntarjoajista säädetään maakunnan lainsäädännössä, kuten landskapslagen (1966:10) om lotterier ja landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 7 artiklassa säädetään unionin tason riskiarviosta ja sen velvoitteet on osoitettu Euroopan komissiolle ja AMLAlle, eikä se vaadi kansallista implementointia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin rahanpesun selvittelykeskuksen perustamista koskevan 19 artiklan 1 kohta vastaa neljännen rahanpesudirektiivin 32 artiklan 1 kohtaa, 19 artiklan 3 kohta ja 19 artiklan 5 kohta vastaavat puolestaan 32 artiklan 3 kohtaa, joten ne eivät vaadi muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Säännökset on pantu jo kansallisesti täytäntöön rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ssä. Edellä mainitun direktiivin artiklan 19 kohta 9 ei vaadi muutoksia, sillä rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n 4 momentissa säädetään jo selvittelykeskuksen oikeudesta vaihtaa tietoa valvojien kanssa.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 1 kohdan osalta muutokset liittyvät keskeyttämispäätöksen antamiseen liittyviin aikarajoihin. Muilta osin rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 6 § vastaa direktiivin velvoitetta 10 päivän keskeytysajasta, eikä vaadi muutoksia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 29 artikla rahanpesun selvittelykeskusten välisestä yhteistyöstä vastaa neljännen rahanpesudirektiivin 52 artiklaa, eikä edellytä muutoksia rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ään. Saman direktiivin 34 artikla rahanpesun selvittelykeskusten välillä vaihdettujen tietojen edelleen jakamista koskevasta suostumuksesta vastaa neljännen rahanpesudirektiivin 55 artiklaa, eikä edellytä muutoksia edellä mainitun lain 5 §:ään, jolla kyseinen säännös on täytäntöönpantu. Kuudennen rahanpesudirektiivin 35 artikla rikoslain säännösten erosta esirikosten määritelmien osalta vastaa neljännen rahanpesudirektiivin 57 artiklaa, eikä edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 5 §:n mukaisesti rahanpesun selvittelykeskuksella on säädetty laajasti mahdollisuus luovuttaa tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Rahanpesun esirikoksen on vakiintuneesti katsottu voivan olla mikä tahansa taloudellista hyötyä tuottava rikos, eikä sitä ole määritelty rikoslaissa tai muussa kansallisessa laissa.

Kuudennen rahanpesudirektiivin loppusäännöksiin siirtyvä 71 artikla koskee komissiolle siirretyn säädösvallan käyttämistä ja 72 artikla komiteamenettelyä, eikä edellytä kansallista implementointia. Edellä mainitun direktiivin 73 artikla koskee FIU.net järjestelmän väliaikaista ylläpitoa komission toimesta ennen siirtämistä AMLAlle, eikä edellytä kansallista

täytäntöönpanoa. Kuudennen rahanpesudirektiivin 74 artiklassa tehdyt muutokset neljänteen rahanpesudirektiiviin koskien tosiasiallisia edunsaajia sisältyvät jo kansalliseen rahanpesulain ja kaupparekisterilain sääntelyyn, eivätkä edellytä muutoksia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 75 artikla whistleblower-direktiivin muutoksesta ei edellytä kansallista implementointia, sillä kyseessä on tekninen viittausmuutos rahanpesuasetukseen edellä mainitun direktiiviin osalta liittyen suhteeseen muihin unionin säädöksiin ja kansallisiin säännöksiin. Kuudennen rahanpesudirektiivin 76 artikla komission kertomuksesta Euroopan parlamentille ja neuvostolle, 77 artikla neljännen rahanpesudirektiivin kumoamisesta sekä 79–80 artiklat voimaantulosta ja osoituksesta jäsenvaltioille eivät edellytä kansallista täytäntöönpanoa.

5.2.2 Muutetun rahoitustietodirektiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön

Rahoitustietodirektiivin muutoksen kohdetta koskeva 1 artiklan 1 kohta ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä kyseessä on tekninen muutos. Määritelmiä koskeva 1 artiklan 2 kohta ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä edellä mainitun alakohdan muutoksessa vain todetaan, että kyseinen direktiivi ei rajoita sellaisten kansallisen lainsäädännön mukaisten menettelyjen soveltamista, joita noudattaen viranomaiset, joilla on toimivalta vakavien rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa, tutkimisessa tai niihin liittyvissä syytetoimissa, voivat vaatia finanssilaitoksia ja luottolaitoksia toimittamaan tilitapahtumatietoja, mukaan lukien määräajat tilitapahtumatietojen toimittamiselle. 1 artiklan 5 kohta liittyen korkeiden teknologisten standardien mukaisiin tietoturvan takaaviin teknisiin ja organisatorisiin toimenpiteisiin ei vaadi muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä tiedonhallintalaissa säädetään muun muassa tietoturvallisuudesta, mukaan lukien luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen, käyttöoikeuksien antaminen ja luotettavuudesta varmistuminen sekä tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus. 1 artiklan 8 kohta Europolin ja rahanpesun selvittelykeskusten välisestä tietojenvaihdosta ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä siitä säädetään jo laissa rahanpesun selvittelykeskuksesta.

5.3 Pääasialliset vaikutukset

5.3.1 Yhteenveto vaikutuksista

Esityksen sisältämien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset kohdistuvat pääasiassa viranomaisiin ja johtuvat täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä. Ilmoitusvelvollisiin kohdistuvat vaikutukset perustuvat lähinnä suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen.

Esitetyt rahanpesusääntelyn muutokset aiheuttavat viranomaisille kustannuksia etenkin tietojärjestelmiin tehtävien muutosten vuoksi sekä mahdollisten lisäresurssien tarpeena. Lisäksi AMLA-asetukseen perustuen valvojilla on velvollisuus antaa AMLAlle laajasti tietoja ja tehdä yhteistyötä sen kanssa, mikä vaatii valvojilta resursseja. Nämä kustannukset esitetään kuitenkin katettavan 12.2 luvussa todetuin tavoin viranomaisten talousarvioesitysten mukaisten, olemassa olevien määrärahojen puitteissa. EU-sääntelyyn perustuvat uudet toimivaltuudet esimerkiksi rahanpesun selvittelykeskukselle sekä pankkitilien yhteenliittämisjärjestelmä mahdollistavat aiempaa tehokkaamman rahanpesun torjunnan, rikoshyötyjen jäädyttämisen ja takavarikoinnin tehostamisen.

Rahanpesusääntelyn mukaiset ilmoitusvelvolliset ovat laaja joukko eri kokoisia ja erilaisia toimijoita, ja siitä johtuen myös niihin kohdistuvien velvoitteiden määrä ja siten niihin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset vaihtelevat merkittävästi ilmoitusvelvollisten välillä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskevan sääntelyn noudattamisesta yleisesti ilmoitusvelvollisille yrityksille aiheutuvat kustannukset vaihtelevat muun muassa yrityksen koosta, liiketoiminnan alasta, laajuudesta ja monimutkaisuudesta riippuen. Pääasiassa kustannukset muodostuvat sääntelyn noudattamiseen liittyvien ohjelmistojen ja teknologian hankkimisesta, koulutuksesta, henkilöstökustannuksista, sekä mahdollisista ulkopuolisten konsulttien ja asiantuntijoiden palkkioista. Pienimmillä, yksinkertaisella toimialalla toimivien yritysten kustannukset yleisesti rahanpesusääntelyn noudattamisesta voivat olla arviolta muutamia tuhansia euroja ja suurimmilla finanssialan yrityksillä jopa yli 100 miljoonaa euroa.

Keskeisimmät muutokset esitetyssä rahanpesusääntelyssä ilmoitusvelvollisten kannalta ovat etenkin tarkemmat asiakkaan tuntemisvelvoitteet ja aiempaa kattavamman riskiarvion laatiminen, jotka voivat lisätä vähäisissä määrin nykyisten ilmoitusvelvollisten hallinnollista taakkaa. Lisäksi joidenkin velvoitteiden osalta on säädetty ulkoistamiskiellosta, kuten epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten osalta. Nämä velvoitteet perustuvat suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen. Joidenkin seikkojen osalta AMLA tulee antamaan myöhemmin tarkentavaa sääntelyä, jonka osalta hallinnollisen taakan mahdollisen lisääntymisen arvioiminen on tässä vaiheessa mahdotonta.

Merkittävin hallinnollinen taakka ja kustannukset esitetystä sääntelystä aiheutuu niille ilmoitusvelvollisille, jotka tulevat rahanpesusääntelyn soveltamisalaan ensimmäistä kertaa. Tämä koskee pääasiassa joukkorahoituspalvelun tarjoajia (1 kpl), arvotavara-, kulttuuriesine-, jalometalli- ja jalokivikauppiaita, jotka ovat tosin voineet kuulua jo sääntelyn piiriin aiemman tavarakauppiaita ja -välittäjiä ja taideteosten kauppiaita koskevien velvoitteiden nojalla, sekä mahdollisesti myöhemmin jalkapalloagentteja ja ammattilaisjalkapalloseuroja. Soveltamisalan laajeneminen näihin toimijoihin perustuu rahanpesuasetukseen. Soveltamisalan piiristä toisaalta poistuu rahanpesuasetuksen mukaisesti edellä mainitut taideteosten kauppiaat, tavarakauppiaat ja -välittäjät sekä kansallisesti henki- ja sijoitusvakuutustoimintaa lukuun ottamatta muu vakuutustoiminta, mikä merkittävästi vähentää etenkin tällaista vakuutustoimintaa harjoittavien hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Myös rajat ylittävää liiketoimintaa harjoittaville ilmoitusvelvollisille voi aiheutua säästöjä, kun eri jäsenvaltioiden väliset sääntelyerot vähenevät, ja sääntelyn noudattamiskustannukset näin ollen laskevat. Yhteinen valvonta AMLAn piirissä tulee myös yhdenmukaistamaan valvontakäytäntöjä EU:n sisällä, mikä voi helpottaa ilmoitusvelvollisten toimintaa.

Kuluttajille rahanpesuasetuksen aikaisempaa yksityiskohtaisemmat asiakkaan tuntemista koskevat säännökset ja poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajentuminen voivat johtaa siihen, että kuluttajalta tiedustellaan entistä useammin esimerkiksi varojen alkuperää tai sitä, onko hän poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Lisäksi rahanpesuasetuksessa rajoitetaan yli 10 000 euron käteismaksuja yrityksille.

5.3.2 Komission vaikutustenarviointi

Komission vaikutustenarvioinnissa[25], joka sisältyi rahanpesusääntelyn uudistamista koskevaan lainsäädäntöehdotukseen, on arvioitu eri sääntelyvaihtoehtojen vaikutuksia. Vaikutusarvioinnissa vaihtoehto 3 koski hyvin pitkälle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä harmonisoivaa EU-sääntelyä ja se vastaa eniten lopullista voimaantullutta EU-sääntelyä. Vaikutusarvioinnissaan komissio toteaa, että toimivaltaisten viranomaisten

[25] Komission vaikutusarviointi 20.7.2021, SWD/2021/190 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021SC0190

toimintaan sovellettavat säännöt, erityisesti sovellettavat menetelmät ja menettelyt, niiden toimivalta ja yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat niiden yhteistyötä keskenään ja muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, määriteltäisiin selkeästi EU:n tasolla, eikä niitä tulkittaisi ja sovellettaisi eri tavoin jäsenvaltioissa. Valvontaviranomaisten olisi arvioitava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä soveltamalla samaa ja yhtenäistä menetelmää kaikkialla EU:ssa samojen kriteerien ja parametrien mukaisesti. Tämä mahdollistaisi tiettyihin aloihin, yhteisöihin ja liiketoimintasuhteisiin liittyvien riskien vertailukelpoisen arvioinnin, mikä mahdollistaisi johdonmukaisen valvonnan kaikissa jäsenvaltioissa. Kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla olisi tarkemmat säännöt velvollisuudesta tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja sekä kansallisella tasolla että rajatylittävissä tapauksissa. Tästä näkökulmasta EU:n säännöillä varmistettaisiin, että kansallisilla viranomaisilla on rajatylittäviä tilanteita käsitellessään selkeät vastuut ja oikeudelliset velvollisuudet soveltaa yhtenäisiä menettelyjä, joilla varmistetaan täysimääräinen yhteistyö ja rajatylittävien liiketoimien tehokas valvonta. Johdonmukainen lähestymistapa EU:n tasolla tällaisiin sääntöihin poistaisi epävarmuudet, jotka johtuvat erilaisesta täytäntöönpanosta, ja mahdollistaisi tehokkaan reagoinnin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkiin riippumatta siitä, missä ne ilmenevät EU:ssa. Lisäksi EU:n tasolla vahvistetuilla sitovilla säännöillä varmistettaisiin, että kansalliset valvojat tekevät tehokasta yhteistyötä mahdollisen EU-tason valvojan kanssa, jotta vältetään se, että EU-tason valvontaa haittaavat epäjohdonmukaiset ja pitkät menettelyt silloin, kun valvontatoimet edellyttävät yhteisiä toimia EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla.

Komission vaikutustenarvioinnissa todetaan, että muutokset rahanpesusääntelyn sisältövaatimuksiin, eli yhdenmukaisemmat normit saattavat aiheuttaa kustannuksia yksityiselle sektorille. Nykyisille ilmoitusvelvollisille nämä täytäntöönpano- ja sääntöjenmukaisuuskustannukset olisivat kuitenkin kertaluonteisia ja melko vähäisiä: sisäisiä prosesseja ja menettelyjä olisi mukautettava, mutta niiden ei odoteta aiheuttavan merkittäviä investointeja infrastruktuuriin tai kalliisiin teknologioihin. Asiakkaan tuntemista, raportointia ynnä muiden koskevien lisävaatimusten ei odoteta edellyttävän ylimääräisen henkilöstön palkkaamista tai ylimääräisten tietoteknisten sovellusten hankkimista, ja sidosryhmät tukevat niitä laajasti. Muutettujen sääntöjen noudattamisen varmistamisen jälkeen ei syntyisi lisäkustannuksia nykyisten sääntöjen noudattamiskustannuksiin verrattuna.

Vaikutustenarvioinnin johtopäätös on, että niille yhteisöille, jotka kuuluvat ensimmäistä kertaa EU:n rahanpesun torjuntasääntöjen soveltamisalaan, aiheutuu kuitenkin huomattavia hallinnollisia kustannuksia; tämä koskee pääasiassa tiettyjä kryptovarapalvelun tarjoajia, mutta myös joukkorahoituspalvelun tarjoajia. Kryptovaroja koskevien uusien sääntöjen täytäntöönpano muuttaa edellytyksiä, joissa kryptovarapalvelun tarjoavat harjoittavat toimintaansa. Vaikka Fiatin ja kryptovaluuttojen lompakkotoimittajista tai vaihtoalustoista on tehty ilmoitusvelvollisia jo viidennellä rahanpesudirektiivillä, muita palveluja ei ole vielä velvoitettu asiakkaan tuntemisvelvollisuuteen ja muihin raportointivelvoitteisiin, joita on jatkossa sovellettava ja jotka aiheuttavat uusia vaatimustenmukaisuuden noudattamista koskevia kustannuksia, kuten rahanpesusääntelyn noudattamisesta vastaavan henkilöstön rekrytointi ja soveltuvien tietoteknisten välineiden hankkiminen.

Toisaalta niiden ilmoitusvelvollisten osalta, jotka toimivat rajojen yli ja joihin sovelletaan tällä hetkellä toisistaan poikkeavia toimivaltasääntöjä, näistä eroista aiheutuu huomattavia sääntöjen noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia, joten keskipitkällä aikavälillä yhdenmukaistetut säännöt johtaisivat sääntöjen noudattamisen alalla kustannussäästöihin ja vastakatettujen yhteisöjen osalta lisäkustannuksia lievennettäisiin. Komission vaikutustenarvioinnissa todettiin, että yksi nykyinen ilmoitusvelvollisten ryhmä, tavarakauppiaat, jätetään rahanpesun ja terrorismin rahoituksen toimenpidepaketin soveltamisalan ulkopuolelle johtuen suuria käteistransaktioita koskevan suunnitellun enimmäismäärän vuoksi ja todettiin tämän säästävän

myös rahanpesun selvittelykeskuksia, joiden ei enää tarvitse käsitellä tällaisista suurista käteistapahtumista ilmoittamisia. Tältä osin on otettava huomioon, että uuden EU:n rahanpesusääntelyn soveltamisamisalassa ovat kuitenkin tavarakauppiaiden sijasta jalometalli- ja jalokivikauppiaat, arvotavarakauppiaat sekä kulttuuriesineiden kauppaa käyvät tai siinä välittäjinä toimivat.

Komission vaikutustenarvioinnissa nostetaan esiin, että EU:n yritysten, erityisesti pankkien, kansainvälisen kilpailukyvyn osalta EU:n järjestelmä asettaa jo nyt tiukkoja velvoitteita, jotka ovat monin tavoin tiukempia kuin muilla lainkäyttöalueilla, mutta yhteinen sääntökirja ei todennäköisesti vaikuta kielteisesti kilpailukykyyn. Aiemmista väitetyistä rahanpesutapauksista saadut todisteet osoittavat päinvastoin, että maineriskeillä on merkittävä vaikutus asianomaisten pankkien kilpailukykyyn, jota voidaan vähentää tehokkaammalla ennaltaehkäisevällä kehyksellä.

Komissio toteaa, että sääntelystä aiheutuisi hallintokustannuksia jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille ja rahanpesun selvittelykeskuksille, jotka joissakin tapauksissa joutuisivat mukauttamaan valtuuksiaan ja välineitään ja mahdollisesti mukauttamaan henkilöstö- ja rahoitusresurssejaan vastaavasti. Sopeutus olisi myös kertaluonteinen ja tuottaisi nopeaa hyötyä kapasiteetin paranemisen ja tehtävien tehokkaamman hoitamisen kannalta. Komissio perusteli pitkälle menevää harmonisointia vaikutustenarvioinnissaan vielä sillä, että kansalaiset kannattivat vaihtoehtoa ja kannattivat yhdenmukaistamisen lisäämistä kaikilla lausuntokierrokselle esitellyillä aloilla.

Rahanpesuasetus ja kuudes rahanpesudirektiivi sisältävät komissiolle velvoitteen tarkastella uudelleen asetuksen soveltamista ja esittää kertomus direktiivin täytäntöönpanosta viimeistään 10.7.2032 ja sen jälkeen, joka kolmas vuosi.

5.3.3 Taloudelliset vaikutukset

5.3.3.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Rahanpesuasetus sekä esitettävä uusi rahanpesulaki vaikuttavat julkiseen talouteen etenkin rahanpesusääntelyä valvovien viranomaisten toimintamenojen, kuten henkilöstö- ja tietojärjestelmäkustannusten kautta. Kuten luvussa 12.2 todetaan, esityksellä ei kuitenkaan ole yhteyttä valtion talousarvioon, sillä esitettävät lisätehtävät on tarkoitus toteuttaa olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Tämä voi kuitenkin käytännössä tarkoittaa, että rahanpesusääntelystä tulevien velvoitteiden toteuttamiseksi virastojen tulisi sopeuttaa toimintamenojaan tai tehtäviään muilta osin, mikä voi vaikuttaa viranomaisten muiden palvelujen tarjontaan tai kehittämiseen niitä heikentäen. Viime kädessä sääntelyn aiheuttamien kustannusten kattamisesta ja toimintamenojen kohdentumisesta viraston eri toimintoihin neuvotellaan ja päätetään virastojen tulossopimus- ja talousarvioprosesseissa, joten tältä osin ei voida tarkasti arvioida, miten rahanpesusääntelystä tulevista velvoitteista aiheutuvat kustannukset vaikuttavat mahdollisesti virastojen muihin palveluihin. Kuntien tai hyvinvointialueiden talouteen esityksellä ei katsota olevan vaikutuksia.

Vaikutukset Patentti- ja rekisterihallitukselle

Kuudennen rahanpesudirektiivin sekä rahanpesuasetuksen myötä Patentti- ja rekisterihallituksen tulee vuosien 2026 ja 2027 aikana toteuttaa merkittäviä muutoksia kaupparekisterin, säätiörekisterin ja yhdistysrekisterin tietojärjestelmiin sekä sähköisiin asiointipalveluihin ja edunsaajatietopalveluun. Patentti- ja rekisterihallituksen tulee myös

varmistaa direktiivin edellyttämällä tavalla riittävä resursointi ilmoitusten käsittelyyn sekä tähän liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon.

Rahanpesusäädökset muodostavat laajan ja monimutkaisen kokonaisuuden, minkä vuoksi niiden täytäntöönpanon kustannusvaikutukset Patentti- ja rekisterihallitukselle ovat arvioita. Kyse on lainsäädännöllisistä muutoksista, jotka tietojärjestelmiin on välttämätöntä toteuttaa. Määräaika muutoksille on 10.7.2027.

Asetus edellyttää muutoksia muun muassa uusien toimielinten ilmoittamiseen ja rekisteröintiin, edunsaajatietojen ilmoittamiseen uusille yhteisötyypeille sekä lakanneen yhteisön kohdalla automaattiseen tietojen poistamiseen asetuksen mukaisen määräajan jälkeen. Lisäksi järjestelmämuutoksia edellyttää edunsaajatietojen välittäminen Patentti- ja rekisterihallitukselle keskitetystä edunsaajatietopalvelusta BARIS-järjestelmään sekä yritysten ja henkilöiden vertailu talouspakotelistaukseen.

Täytäntöönpano edellyttää Patentti- ja rekisterihallitukselta yhteensä noin 4,4 miljoonan euron lisäkustannuksia vuosille 2026–2027. Vuoden 2026 investoinniksi arvioidaan 1,65 miljoonaa euroa ja vuoden 2027 investoinnin arvioidaan olevan 2,75 miljoonaa euroa. Ulkoisen sovellustoimittajan kustannuksia näistä arvioidaan olevan 1,44 ja 2,4 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaan vuoden 2026 investoinnista 800 000 euroa voidaan rahoittaa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen RRF-määrärahalla.

Edunsaajatietojärjestelmän ylläpidon toimittajakustannusten arvioidaan kehyskaudella 2026–2029 olevan vuonna 2026 noin 175 000 euroa, vuonna 2027 260 000 euroa ja vuodesta 2028 alkaen 350 000 euroa/vuosi. Tietojärjestelmäinvestointien ja -ylläpidon ohella Patentti- ja rekisterihallituksen tulee lisätä omaa rahanpesun torjuntaan ja edunsaaja-asioihin liittyvää asiantuntijaosaamista. Lisäresursseja tullaan tarvitsemaan tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon sekä ilmoitusten käsittelyyn. Resurssien kustannusten vuonna 2026 arvioidaan olevan 117 000 euroa, vuonna 2027 175 000 euroa ja vuodesta 2028 alkaen noin 234 000 euroa vuosittain.

Patentti- ja rekisterihallitus on esittänyt, että kuudennen rahanpesudirektiivin aiheuttamat järjestelmämuutokset ja -ylläpito rahoitettaisiin täysimääräisesti budjettimäärärahalla 1.7.2026 alkaen. Kuten edellä on todettu, esityksen edellyttämien muutosten aiheuttamat kustannukset on katsottu kuitenkin katettavan virastojen nykyisten määrärahojen puitteissa.

Vaikutukset Tullille

Tulli vastaa valtiovarainministeriön ohjauksessa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän toteuttamisesta ja järjestelmän teknisestä kehittämisestä. Tulli koordinoi tilirekisterihanketta, jolla on rakennettu ja jolla kehitetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää.

Lakimuutosten aiheuttamiin kehittämistarpeisiin liittyy tilirekisterihankkeen arvion mukaan kaksi keskeistä käyttöönottoajankohtaa, kesät 2027 ja 2029. Kesällä 2027 otetaan tämänhetkisen tiedon mukaan käyttöön kryptovara- ja arvopaperitileihin sekä virtuaalisiin IBAN-tileihin liittyvät toiminnallisuudet, jotka vaikuttanevat niin tilitietojen kuin saldo- ja tilitapahtumatietojen hakuihin. Kesällä 2029 otetaan käyttöön BARIS-järjestelmän mukaisten tietojen välitys Euroopan unionin sisällä, mihin sisältyvät niin sanotut sumeat ja litteroivat haut. Niin sanotuilla sumeilla hauilla haetaan likimääräisesti samanlaisia vastineita kuin annettu hakutermi ja haussa pitää määritellä miten paljon ja miltä osin eroja saa olla. Litteroiva haku tarkoittaa hakua, jossa hakutermi vastaa tulosta, mutta yhden tai useamman merkin voi korvata

niin sanotulla jokerimerkillä, jotka vaikuttavat tulosten laajuuteen. Kustannusarvioiden tekemiseen vaikuttaa se, että edellä mainittujen ominaisuuksien tarkemmat toiminnallisuudet eivät tällä hetkellä ole vielä tiedossa.

Tilirekisterihanke on todennut kehitystyöhön liittyvien kustannusten osalta, että Tullin budjettikehykseen vuosille 2026–2029 on aiemmin esitetty BARIS-järjestelmään liittyen yhteensä noin 2 000 000 euroa.

Vuoden 2027 muutokset eivät tilirekisterihankkeen arvion mukaan tuo oletettavasti erityisen suurta tarvetta kapasiteetin kasvattamiseen. Vuoden 2029 muutokset edellyttävät kuitenkin tietyiltä osin lisäkapasiteettia. Tämä kapasiteetin kasvattamisen määrä riippuu kuitenkin Euroopan unionista tulevien kyselyjen määrästä sekä siitä, kuinka paljon edellä mainittujen sumeiden ja litteroivien hakujen toteuttaminen edellyttää laskentaa. Tämä ei tällä hetkellä ole vielä tiedossa.

Tilirekisterihankkeen mukaan BARIS-järjestelmän vuonna 2029 tapahtuvaa käyttöönottamista mahdollisesti edeltävä ulkopuolinen tietoturva-auditointi kustantaisi tämänhetkisen arvion mukaan 30 000–40 000 euroa.

Tilirekisterihankkeen mukaan myös raportointitarpeet tulevat oletettavasti lisääntymään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän laajentuessa, mikä on otettu huomioon edellä mainitussa Tullin budjettikehyksen arviossa.

Vaikutukset tietosuojavaltuutetun toimistolle

Tietosuojavaltuutetun toimistolle vaikuttaisi aiheutuvan lisäresurssitarpeita ensinnäkin uuden sääntelyn mahdollistamista kumppanuuksista. Rahanpesuasetuksen 75 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitusvelvollisten, jotka aikovat osallistua tietojenvaihtokumppanuuteen, on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaisilleen, joiden on tarvittaessa toisiaan ja yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamisen todentamisesta vastaavia viranomaisia kuullen tarkistettava, että tietojenvaihtokumppanuudessa on käytössä mekanismeja, joilla varmistetaan artiklan noudattaminen ja että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty. Tarkistaminen on tehtävä ennen tietojenvaihtokumppanuustoiminnan aloittamista. Valvontaviranomaisten on tarvittaessa kuultava myös rahanpesun selvittelykeskuksia.

Rahanpesuasetuksen 75 artiklan 2 kohdan mukaisesti tietosuojavaltuutetun olisi ryhdyttävä tarkistamaan, että ilmoitusvelvolliset ovat tehneet tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin tietojenvaihtokumppanuudesta ja yhdessä muiden valvontaviranomaisten kanssa tarkistettava, että tietojenvaihtokumppanuudessa on käytössä mekanismeja, joilla varmistetaan 75 artiklan noudattaminen. Tietosuojavaltuutetun olisi haltuunottovaiheessa tulkittava lainsäädäntöä ja siten arvioitava, minkälaisia menettelytapoja sen on omaksuttava tarkistustehtävän toteuttamiseksi. Tietosuojavaltuutetun olisi muun muassa arvioitava, onko tässä tarkistustehtävässä kysymys yleisen tietosuoja-asetuksen 36 artiklan mukaisesta ennakkokuulemismenettelystä.

Lisäksi olisi huomioitava, että yleisessä tietosuoja-asetuksessa on säädetty eri jäsenvaltioiden viranomaisten toimivallasta rajat ylittävän henkilötietojen käsittelyn osalta. Tietosuojavaltuutetun toimiston olisi haltuunottovaiheessa tehtävä yhteistyötä eri jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten kanssa, jotta mahdollisia rajat ylittäviä tietojenvaihtokumppanuustilanteita varten saadaan luotua mekanismi rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaiselle tarkistusprosessille. Sääntelyn haltuunottovaiheessa ja jatkossa sääntelyä

noudatettaessa tietosuojavaltuutetun toimiston olisi toteutettava 75 artiklan mukainen tarkistustehtävä kohtuullisessa ajassa, jotta ilmoitusvelvolliset pääsevät aloittamaan tietojenvaihtokumppanuudet. Tarkistustehtävä olisi toteutettava myös rajat ylittävissä tilanteissa kohtuullisessa ajassa.

Toiseksi tietosuojavaltuutetun toimistolle vaikuttaisi aiheutuvan lisäresurssitarpeita siitä, että yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisten erityisten henkilötietoryhmien ja 10 artiklan mukaisten rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely laajenee rahanpesuasetuksen 76 artiklan mukaisesti. Lisäksi mainitussa 76 artiklassa mahdollisestaan myös tietyin edellytyksin automaattinen päätöksenteko ja tekoälyjärjestelmien käyttö.

Henkilötietoryhmien käsittelyn laajentaminen sekä myös tietojenvaihtokumppanuuksien mahdollistaminen lisää otaksuttavasti tietosuojavaltuutetun toimistolle tehtäviä yhteydenottoja. Yhteydenotot voivat liittyä esimerkiksi rekisterinpitäjien neuvonpyyntöihin vaikutustenarviointien laatimisesta. Rekisteröityjen kantelut ja neuvonpyynnöt liittyvät pääsääntöisesti rekisteröityjen oikeuksien toteutumiseen tai siihen, onko henkilötietojen käsittely rahanpesulainsäädännön ja tietosuojalainsäädännön mukaista. Näiden mahdollisten yhteydenottojen, kanteluiden ja neuvontapyyntöjen määrää on tässä vaiheessa mahdoton arvioida.

Tietosuojavaltuutetun toimiston tulisi kyetä lainsäädännön voimaantulovaiheessa ottamaan haltuun sääntely ja sen edellyttämät toimenpiteet, joita tietosuojavaltuutetun toimiston tulee toteuttaa tarkastus- ja valvontatehtäviinsä liittyen.

Tietosuojavaltuutetun toimistolle aiheutuvat kustannukset johtuvat yllä kuvatuin tavoin suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta. Tietosuojavaltuutetun toimisto on arvioinut tämänhetkisten tietojen perusteella, että sääntelyn haltuunottovaiheessa eli vuonna 2027 sen lisäresurssitarve on 2 henkilötyövuotta (180 000 euroa). Jatkossa tietosuojavaltuutetun toimiston pysyvä lisäresurssitarve voimaantulevan sääntelyn vuoksi olisi 1 henkilötyövuosi (90 000 euroa).

Vaikutukset Lupa- ja valvontavirastolle

Esityksessä ehdotetaan, että Lupa- ja valvontaviraston valvottavaksi tulisi uusia ilmoitusvelvollisia, jotka on otettu rahanpesuasetuksen soveltamisalaan. Näitä ilmoitusvelvollisia ovat arvotavara-, kulttuuriesine- ja jalometalli- sekä jalokivikauppiaat, muut kiinteistöalan ammattilaiset, sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeuksia välittävät toimijat sekä rahoitusalan ulkopuolisen monialan holdingyhtiöt. Toisaalta on otettava huomioon, että rahanpesuasetuksen soveltamisalasta ovat poistuneet aiemmin soveltamisalassa olleet taideteostenkauppiaat, joiden osalta valvonta on kuulunut Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja myöhemmin Lupa- ja valvontavirastolle, mutta nämä toimijat kuuluvat jatkossa käytännössä rahanpesuasetuksessa määriteltyihin kulttuuriesinekauppiaisiin, joten muutoksen merkitys voi jäädä melko vähäiseksi. Lisäksi rahanpesusääntelyn soveltamisalasta on poistettu tavarakauppiaat- ja välittäjät, millä on vaikutusta valvottavien määrään. Muihin kiinteistöalan ammattilaisiin liittyvien tehtävien osalta muutoksen arvioidaan jäävän nykytilaan verrattuna jäljempänä luvussa 5.3.3.3 esitetyin tavoin pieneksi. Uusien ilmoitusvelvollisten valvonta aiheuttaisi erityisesti alkuvaiheessa Lupa- ja valvontavirastolle tarvetta selvittää uusien ilmoitusvelvollisten määrä, perehtyä uusien ilmoitusvelvollisten toimintaan, arvioida niihin kohdistuvia riskejä ja esimerkiksi tiedottaa niille niihin kohdistuvista velvoitteista. Uusien ilmoitusvelvollisten valvonta edellyttää myös lisäresursseja arviolta yhden henkilötyövuoden verran.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artiklassa edellytetään viranomaisvalvontaa rahanpesusääntelyn ilmoitusvelvollisen valvojana toimivan itsesääntelyelimen toiminnasta, eli Suomessa asianajajia valvovan Suomen Asianajajien osalta. Kyseessä on uusi tehtävä Suomen Asianajajien valvojaksi esitettävälle Lupa- ja valvontavirastolle, joka edellyttää alkuvaiheessa perehtymistä ja myöhemminkin resursseja tehtävän hoitamiseksi.

Lupa- ja valvontavirasto ylläpitää jo nykyisin rahanpesun valvontarekisteriä, johon merkitään sellaiset ilmoitusvelvolliset, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään muuhun valvontaviranomaisen rekisteriin. Lupa- ja valvontavirasto suorittaa niin sanotun fit & proper -arvioinnin edellä mainittuihin toimijoihin kuuluvista valuutanvaihtotoimintaa harjoittavista ilmoitusvelvollisista ja yrityspalvelun tarjoajista. Ehdotetun 57 §:n mukaan luotettavuusarviointi laajennettaisiin koskemaan kaikkia valvontarekisteriin merkittäviä ilmoitusvelvollisia. Tällä hetkellä rekisterissä on noin 3300 yritystä, joiden osalta luotettavuusarviointia ei voimassa olevan sääntelyn perusteella ole edellytetty. Arvioinnin ulottaminen kaikkiin näihin toimijoihin edellyttäisi Lupa- ja valvontavirastolta lisäresursseja. Luotettavuusarviointien suorittaminen edellyttäisi pysyvästi yhden henkilötyövuoden lisäresurssia sekä lisäksi alkuvaiheessa arviolta kaksi henkilötyövuotta.

Vaikka fit & proper -arvioinnin laajentaminen lisää resurssitarvetta, lisäys ei ole merkittävästi suurempi kuin tilanteessa, jossa säädettäisiin ainoastaan ehdotetun 32 §:n mukaisista velvoitteista. Lupa- ja valvontaviraston on uuden sääntelyn nojalla joka tapauksessa suoritettava direktiiviin perustuva 32 §:ssä säädetty johdon hyvämaineisuuden ja luotettavuuden arviointi sekä selvitettävä kyseisten henkilöiden rikostausta. Tämä velvoite lisää jo itsessään merkittävästi Lupa- ja valvontaviraston resurssitarvetta, koska se edellyttää tuhansien ilmoitusvelvollisten vastuuhenkilöiden ja omistajien rikostaustaselvitysten tekemistä ja jatkuvaa seurantaa. Rikostaustaselvitykset muodostavat osan 57 §:n mukaisesta fit & proper -arvioinnista, joten osa arvioinnista toteutuu jo 32 §:n perusteella. Lisäksi fit & proper -arviointiin sisältyvät velvoitteidenhoitoselvitykset sekä ulosottovelkojen tarkastaminen. Näin ollen 57 §:ssä säädetyn fit & proper -arvioinnin laajentaminen kaikkiin valvottaviin ei aiheuta merkittävää lisätyötä verrattuna tilanteeseen, jossa arviointi rajoittuisi ainoastaan 32 §:n mukaiseen arviointiin

On kuitenkin syytä huomioida, että 32 §:n soveltaminen edellyttää tarvittaessa toimenpiteitä tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollisten johdossa tai tosiasiallisina edunsaajina havaitaan rahanpesusta, siihen liittyvistä esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomittuja henkilöitä tai heidän rikoskumppaneitaan. Tällöin Lupa- ja valvontaviraston on ryhdyttävä toimenpiteisiin tällaisten henkilöiden poistamiseksi tehtävistään tai omistuksestaan. Tällaiset tilanteet arvioidaan kuitenkin poikkeuksellisiksi, vaikka ne voivat yksittäistapauksissa aiheuttaa lisätyötä. Ensisijaisesti 32 §:n aiheuttamat resurssivaikutukset kohdistuvat kuitenkin rikostietojen hankkimiseen ja arviointiin.

Lisäksi 28 §:n 6 momentin Lupa- ja valvontavirastolle säädettäisiin käteismaksurajoituksen noudattamista koskeva valvontatehtävä. Valvonta kattaisi viraston valvontavastuulle kuuluvien ilmoitusvelvollisten lisäksi myös sellaiset tavaroiden ja palveluiden tarjoajat, jotka eivät ole ilmoitusvelvollisia. Tehtävän voidaan arvioida lisäävän viraston resurssitarvetta.

Kokonaisuutena arvioiden kaikki tässä esityksessä ehdotettavat lainsäädäntömuutokset edellyttäisivät virastolta pysyvästi noin 4–5 henkilötyövuoden lisäresurssia sekä lisäksi muutosten toimeenpanon alkuvaiheessa noin kahden henkilötyövuoden lisäresurssia.

Vaikutukset Rahanpesun selvittelykeskukselle

Esityksessä ehdotetaan rahanpesun selvittelykeskukselle kahta merkittävää lisätehtävää; kansallisen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvion valmisteluvastuuta sekä oikaisuvaatimusten käsittelyyn liittyviä tehtäviä. Kansallisesta riskiarviosta säädetään 1. lakiehdotuksen 5 §:ssä. Kattava, laadukas riskiarvio on perusta kaikkien toimijoiden ymmärrykselle vallitsevista rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden riskeistä Suomessa. Se on myös perusta viranomaisten riskiperusteiselle työlle ja resurssien kohdentamisessa riskisemmille sektoreille. Riskiarvion laatimisvelvoite seuraa täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä ja on tärkeä myös Suomen kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisen kannalta. Riskiarvio on yksi keskeisimmistä asiakirjoista FATFin suorittamassa maa-arviossa, joka seuraavan kerran toteutetaan Suomessa vuonna 2027. Riskiarvion laatimisvelvoite tulee sisältämään direktiivistä johtuen jatkossa myös kohdennettujen talouspakotteiden riskien arvioinnin, mikä laajentaa riskiarviotyötä nykyisestä. Kansallisen riskiarvion valmistelun resurssivaikutus olisi arviolta 1–2 henkilötyövuotta. Vuonna 2025 rahanpesun selvittelykeskuksessa riskiarviota valmisteli täysipäiväisesti yksi ylitarkastaja, minkä lisäksi yksi tietoanalyytikko teki pääasiassa riskiarvioon liittyviä tehtäviä. Myös oikaisuvaatimuksen käsittelytehtävä tulisi KRP:lle. Oikaisuvaatimusten määrää on ennakollisesti mahdotonta arvioida, mutta on mahdollista, että oikaisuvaatimukset tulevat työllistämään virastoa merkittävästi. Tästä johtuen arvio resurssivaikutuksista on noin 0,5–1 henkilötyövuotta.

Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää uuden velvoitteen Rahanpesun selvittelykeskukselle nimetä perusoikeusvastaava. Nykyisellään selvittelykeskuksen laillisuusvalvonnasta, mukaan lukien perusoikeuksien kunnioittamisen valvonta, vastaa linjapäällikkö, tukenaan selvittelykeskuksen juristi. Perusoikeuksien kunnioittamisen varmistamiseen osallistuvat välillisesti myös keskusrikospoliisin tietosuojan vastuuhenkilö sekä Poliisihallituksen tietosuojavastaava. Perusoikeusvastaavan nimeämisellä on resurssivaikutuksia selvittelykeskuksen toimintaan.

Rahanpesun selvittelykeskukselle aiheutuu lisäksi taloudellisia vaikutuksia yhden henkilötyövuoden verran AMLA-asetuksen velvoitteesta, jonka mukaan kansallisten Rahanpesun selvittelykeskusten on lähetettävä yksi tai useampi työntekijä AMLA-asetuksen nojalla perustettuun EU:n Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismiin. Tehtävä on rikoskomisarion tasoinen ja siihen liittyvät kustannukset olisivat arviolta noin 84 000 euroa vuodessa. Lisäksi resurssivaikutuksia syntyy AMLAn myötä tehtävistä yhteisistä analyyseista ja Rahanpesun selvittelykeskukselle asetetuista laajentuneista tilastointivaatimuksista. Resurssivaikutuksia syntyy myös AMLAn määräyksistä koskien epäilyttävän liiketoimen ilmoituksia, niiden muotoa, teknisiä määrittelyjä sekä transaktioita. Muun muassa IT-järjestelmiin tehtävät muutokset ovat todennäköisesti mittaluokaltaan isoja ja vaativat isoja muutoksia myös ilmoitusvelvollisilta. Näistä muista tehtävistä sekä perusoikeusvastaavan tehtävästä arvioidaan aiheutuvan noin 3–4 henkilötyövuoden lisätarve, jossa henkilön vuosipalkka olisi arviolta 71 000–93 000 euroa sivukuluineen.

Vaikutukset Poliisihallituksen arpajaishallinnolle

Poliisihallitusta esitetään 1. lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin 4 kohdan d alakohdassa uudeksi rahanpesulain mukaiseksi huolehtimisvelvolliseksi. Tämä koskisi etenkin rahankeräys-, tavara-arpajais- ja bingolupien myöntämisprosesseja. Poliisihallituksen arpajaishallinto saa jälkikäteistä valvontaa suorittaessaan tietoa erityisesti luvan hakijan taloudellisesta asemasta ja rahaliikenteestä, ja siten se voisi tehdä ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle havaitsemastaan epäilyttävästä toiminnasta. Poliisihallitus on katsonut, että tämä uusi tehtävä olisi rahankeräystoiminnan valvontaan liittyen lupa- sekä euromäärällisesti merkittävästi

laajempi kokonaisuus kuin tavaravoittoarpajaiset. Uusi valvonnallinen elementti edellyttäisi henkilökunnan ohjeistusta ja asiaan perehtymistä ja sillä olisi näin resursseja lisäävä vaikutus. Poliisihallituksen arpajaishallinto on arvioinut resurssilisäyksen olevan 0,2 henkilötyövuotta.

Huolehtimisvelvollisilla on lisäksi velvollisuus tuottaa tilastotietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen valvonnan tehostamiseksi. Poliisihallituksen arpajaishallinto on jo tuottanut kyseisiä vuosittain annettavia tilastoja, joten tällä muutoksella ei nähdä olevan merkittävää vaikutusta Poliisihallitukselle.

Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle

Ahvenanmaan maakunnan hallitus valvoo rahapeliyhteisöjä sekä kiinteistönvälitysliikkeitä ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeitä Ahvenanmaalla. Nämä tehtävät on siirretty sille tasavallan presidentin asetuksella eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla. Rahanpesuasetuksessa soveltamisala laajenee kattamaan kiinteistövälittäjien lisäksi myös muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Kuten jäljempänä luvussa 5.3.3.3 on kuvattu, tämän ei arvioida käytännössä vaikuttavan valvottavien määrään eikä siten Ahvenanmaan maakunnan hallituksen tehtäviin.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on katsonut, että uusi lainsäädäntö lisää hallinnollista työtä ja asettaa vaatimuksia hyvin toimivalle viranomaisyhteistyölle. Lisäksi siltä osin kuin uusi lainsäädäntö aiheuttaa hallinnollisen työn lisääntymistä, maakunnan hallitus tarvitsisi lisää resursseja valvontatehtävään.

Vaikutukset pankkitilitietorekisterien- ja tiedonhakujärjestelmien yhteenliittämisestä

Komission vaikutustenarvioinnissa nostetaan esiin, että pankkitilirekisterien ja sähköisten tiedonhakujärjestelmien yhteenliittäminen aiheuttaa kustannuksia sekä järjestelmän perustamisessa että sen ylläpidossa. Euroopan komissio arvioi heinäkuun 2019 raportissaan olemassa olevien EU-järjestelmien kustannuksia saadakseen suuntaa antavan arvion pankkitilitietorekisterien yhteenliittämisen kuluista. Useimmissa tapauksissa EU:n budjetti kattoi EU-tason yhteenliittämiskomponentin (esimerkiksi keskitetyn alustan) kustannukset, kun taas jäsenvaltiot vastasivat kansallisten järjestelmiensä muokkaamisesta yhteensopiviksi. Johtopäätöksenä todetaan, että vaikka järjestelmän perustaminen aiheuttaa kustannuksia, ne ovat suhteellisen pieniä verrattuna hyötyihin, joita järjestelmä tuo rahanpesun, siihen liittyvien esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämisessä.

EU:n yhteiseen keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämisjärjestelmään eli BARIS-järjestelmään liittymiseen aiheuttavia Suomeen kohdistuvia kustannuksia on arvioitu edellä luvussa 5.3.3.1, kohdassa ”vaikutukset Tullille”.

5.3.3.2 Vaikutukset kansantalouteen

Kuten edellä luvussa 1.1.1 on todettu, on mahdotonta arvioida tarkkaan, kuinka paljon rahaa pestään vuosittain. UNODC:n arvion mukaan kuitenkin vuosittain rahaa pestäisiin noin 2–5 prosenttia koko maailman bruttokansantuotteesta. Tällä oletuksella Suomessa pestäisiin vuosittain rahaa noin 5,3–13,4 miljardia euroa. Europol on arvioinut vuonna 2017, että 0,71–1,28 prosenttia EU:n vuotuisesta bruttokansantuotteesta havaittiin syyllistyneen epäilyttävään

taloudelliseen toimintaan.[26] Epäilyttävästä toiminnasta arvioidaan havaittavan vain pieni osuus, mikä johtaa siihen, että vain pieni osa tällaiseen toimintaan liitetyistä varoista saadaan jäädytettyä ja lopulta takavarikoitua. Europolin arvion mukaan edelleen arviolta vain 2 % saadaan takavarikoitua.[27] Vuonna 2023 erään arvion mukaan Euroopan rahoitusjärjestelmän läpi kulki 750 miljardia euroa laittomia varoja, mikä vastaa 2,3 % Euroopan bruttokansantuotteesta. Tästä 5 miljardia arvioitiin kulkeneen Suomen läpi, mikä olisi vastannut 1,78 % bruttokansantuotteesta. Kaikesta Euroopassa pestystä rahasta noin 195 miljardin euron arvioitiin kulkeneen valtioiden rajojen yli.[28]

Harmaa talous ja talousrikollisuus, joihin rahanpesu usein linkittyy, aiheuttavat suomalaiselle yhteiskunnalle vuosittain merkittävät verojen ja muiden maksujen menetykset sekä rikosvahingot. Kuten luvussa 3.1 on kuvattu, rahanpesuun liittyvien tutkintojen ja jäädytettyjen varojen määrät Suomessa ovat merkittäviä. Kun rikollisesti hankittuja varoja ei ilmoiteta verotuksessa, valtio menettää merkittäviä verotuloja. Tämä heikentää julkisten palveluiden rahoituspohjaa ja lisää painetta muille veronmaksajille.

Rahanpesu voi heikentää valtion mainetta vakaana ja läpinäkyvänä investointiympäristönä. Ulkomaiset sijoittajat saattavat karttaa maita, joissa rahanpesun torjunta ei ole tehokasta, mikä voi vähentää investointeja ja hidastaa talouskasvua.

Rahanpesu voi uhata rahoitusjärjestelmän vakautta, luotettavuutta ja kilpailukykyä, sillä laittomien rahavirtojen lisääminen rahoitusjärjestelmään voi johtaa inflaatioon, markkinoiden vääristymiseen ja epäreiluun kilpailuun.[29] Epävakaus voi nostaa esimerkiksi lainojen, maksuliikenteen ja vakuutusten kustannuksia ja vaikutukset voivat heijastua talouteen laajemminkin. Laillisten yritysten voi olla hankalampaa saada lainoja, kun rahoituslaitokset ovat varovaisempia laittomien rahavirtojen aiheuttaman epävarmuuden vuoksi, mikä voi toimia yritysten kasvumahdollisuuksien esteenä. Rahanpesu voi aiheuttaa epäluottamusta rahoitusmarkkinoiden toimintaan, mikä voi aiheuttaa rahoitusvakausvaikutuksia laajemminkin.[30] Epäonnistuminen rahanpesun estämisessä voi aiheuttaa osakekurssien ja luottoriskin kasvua ja likviditeetin heikkenemistä[31]. Esimerkiksi Danske Bankin rahanpesuskandaali Virossa johti sivuliikkeen sulkemiseen Virossa, Danske Bankin osakekurssin laskuun, 2 miljardin dollarin sakkoihin Yhdysvalloissa ja 470 miljoonan sakkoon Tanskassa sekä mainehaittoihin, jotka ulottuivat muuhunkin Pohjoismaiseen pankkisektoriin.[32] Rahanpesu voi aiheuttaa lisäksi kilpailun vääristymistä, kun rikolliset toimijat käyttävät rahanpesua hyväkseen liiketoiminnassa, jolloin ne voivat tarjota tuotteita tai palveluita

---

[26] Europol, Criminal Asset Recovery in the EU
[27] Europol: The Changing DNA of serious and organised crime, 2025, s.26; https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf
[28] Nasdaq Verafin, Financial Crime Insights report 2024: https://verafin.com/financial-crime-insights-europe/
[29] IMF Blog: Money Laundering Poses a Risk to Financial Sector Stability
[30] IMF: 2023 Review of The Fund's Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism Strategy; https://www.elibrary.imf.org/view/journals/007/2023/052/article-A001-en.xml
[31] IMF: Nordic-Baltic Regional Report: Technical Assistance Report-Nordic-Baltic Technical Assistance Project Financial Flows Analysis, AML/CFT Supervision, and Financial Stability, 2023 https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2023/320/article-A001-en.xml
[32] IMF: 2023 Review of The Fund's Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism Strategy; https://www.elibrary.imf.org/view/journals/007/2023/052/article-A001-en.xml

markkinahintaa halvemmalla. Rahanpesusääntely pyrkii suojaamaan rahoitusjärjestelmää väärinkäytöksiltä.

5.3.3.3 Taloudelliset vaikutukset yrityksille

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamista koskevan sääntelyn yleisestä noudattamisesta aiheutuvat kustannukset ilmoitusvelvollisille yrityksille vaihtelevat, mutta ne koostuvat pääasiassa sisäisistä toimista ja ulkoistetuista palveluista. Kustannukset voivat muodostua sääntelyn noudattamiseen liittyvien ohjelmistojen ja teknologian hankkimisesta, koulutuksesta, henkilöstökustannuksista, sekä mahdollisista ulkopuolisten konsulttien ja asiantuntijoiden palkkioista.

Ilmoitusvelvollisia ovat laaja joukko eri kokoisia toimijoita eri aloilta. Ilmoitusvelvollisten nykyistä lukumäärää, ominaisuuksia ja toiminnan laajuutta on kuvattu edellä luvussa 3.1 Nykytila ja sen arviointi. Luvussa kuvatuin tavoin lukumääräisesti merkittävä osa toimijoista on luonnollisia henkilöitä, henkilöyhtiöitä tai pk-yrityksiä. Toisaalta muutamat isot rahoitusalan yhtiöt vastaavat valtaosasta toimintaa ja esimerkiksi epäilyttävää liiketoimintaa koskevien ilmoitusten suuresta määrästä. Koska ilmoitusvelvolliset ovat hyvin heterogeeninen joukko erilaisia ja erikokoisia toimijoita, vaihtelevat myös niille rahanpesusääntelystä tulevien velvoitteiden määrä ja siten myös niihin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset.

Erityisesti suuret finanssialan ilmoitusvelvolliset voivat käyttää rahanpesun ja terrorismin torjunnassa erityisiä ohjelmistoja ja järjestelmiä esimerkiksi asiakkaan tuntemistietojen keräämiseen ja tallentamiseen ja epäilyttävien transaktioiden seurantaan, jotka voivat olla suhteellisen kalliita. Ilmoitusvelvollisten henkilöstön on saatava riittävä koulutus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntelystä ja valvontaviranomaisten mahdollisista määräyksistä ja suosituksista. Sääntelyn noudattamiseen on varattava riittävästi henkilöstöä, jotta vaatimustenmukaisuus voidaan varmistaa. Joissain tapauksissa voi olla tarpeen palkata ulkopuolisia asiantuntijoita, kuten asianajajia tai konsultteja, auttamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Kuten komission lainsäädäntöehdotukseen sisältyneessä vaikutustenarvioinnissa todetaan, muutokset rahanpesusääntelyn sisältövaatimuksiin, eli yhdenmukaisemmat normit saattavat aiheuttaa kustannuksia yksityiselle sektorille. Nykyisille ilmoitusvelvollisille nämä uudesta sääntelystä tulevat täytäntöönpano- ja sääntöjenmukaisuuskustannukset olisivat kertaluonteisia ja melko vähäisiä, esimerkiksi sisäisiä prosesseja ja menettelyjä olisi mukautettava. Niiden ei odoteta aiheuttavan merkittäviä investointitarpeita infrastruktuuriin tai kalliisiin teknologioihin. Vaikutuksia uusiin ilmoitusvelvollisiin on käsitelty jäljempänä.

On vaikeaa antaa euromääräistä arviota eri ilmoitusvelvollisille aiheutuvista rahanpesusääntelyn noudattamisesta yleisesti aiheutuvista kustannuksista. Erityisesti finanssisektorin ilmoitusvelvolliset panostavat merkittävästi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan. Arviota rahanpesusääntelyyn liittyvistä raportointikustannuksista voi hakea muun muassa EBAn raportista[33], jossa tarkasteltiin, minkälaisia kustannuksia raportointivaatimukset, erityisesti pankkien omien varojen vaatimuksiin, likviditeettiin ja vakavaraisuusasteeseen liittyvät raportointivaatimukset, aiheuttavat pankeille Euroopassa. Raportin mukaan luotto- ja maksulaitoksille syntyy pankkisääntelyn noudattamisesta ja raportoinnista kustannuksia Euroopan talousalueella vuosittain yhteensä arviolta 3,7 miljardia euroa (perustuen kyselytulosten mediaaniin) tai 13,6 miljardia euroa (perustuen kyselytulosten

[33] Study of the cost of compliance with supervisory reporting requirements, EBA/Rep/2021/15

keskiarvoon). Raportin mukaan kustannukset pienillä pankeilla olivat keskiarvon perusteella noin 1,5 miljoonaa euroa vuodessa per pankki ja suurimmilla noin 5,3 miljoonaa euroa. Rahanpesun torjuntaan liittyvät kustannukset aiheutuvat muustakin kuin raportointivelvoitteista, kuten edellä on todettu. Finanssiala ry on arvioinut, että rahanpesun torjuntaan käytetään suomalaisissa finanssilaitoksissa tällä hetkellä vuosittain tuhansia henkilötyövuosia teknologiainvestointien lisäksi. Suurilla pankeilla ja muilla finanssialan toimijoilla kustannukset yleisesti rahanpesusääntelyn noudattamiseen liittyen voivat olla miljoonia, jopa kymmeniä tai jopa yli 100 miljoonaa euroa vuodessa, ja ne koostuvat usein monimutkaisista ohjelmistoista, suurista tietokannoista, laajasta velvoitteiden noudattamiseen tarvittavasta henkilöstöstä ja ulkopuolisten asiantuntijoiden käytöstä. Pankeissa voi työskennellä rahanpesun torjuntaan liittyvien asioiden parissa toimialalta saadun tiedon mukaan sadoista jopa tuhanteen henkilöä, jolloin vuosittaiset rahanpesusääntelyn compliance-kustannukset voivat olla useista miljoonista jopa yli sataan miljoonaan euroon.

Voidaan arvioida, että pienemmille yrityksille kustannukset rahanpesusääntelyn yleisestä noudattamisesta voivat olla muutamia tuhansia euroja vuodessa. Pienten ja keskisuurten yritysten osalta kustannukset voivat koostua pääasiassa henkilöstökustannuksista, kuten työntekijöiden kouluttamisesta ja mahdollisesti melko yksinkertaisten ohjelmistojen hankkimisesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamista estävien toimenpiteiden tekemiseksi, kuten asiakkaan tuntemistietojen säilyttämiseksi. Tämä voi vaihdella muutamasta tuhannesta eurosta kymmeniin tuhansiin euroihin vuodessa.

Vaikka yhtenäistetty EU-sääntely ja lakiehdotukset lisäävät jossain määrin ilmoitusvelvollisten hallinnollista taakkaa, kustannusten ei voida katsoa muodostuvan sellaisiksi, että niistä aiheutuisi esteitä yritystoiminnan harjoittamiselle. Toisaalta ilmoitusvelvollisille voi aiheutua myös säästöjä edellä luvussa 5.3.1 kuvatulla tavalla, kun eri jäsenvaltioiden väliset sääntelyerot vähenevät, ja sääntelyn noudattamiskustannukset näin ollen vähenevät rajat ylittävän toiminnan osalta. Muita vaikutuksia työllisyyteen ja työelämään lakiehdotuksissa ei arvioida olevan.

Keskeisimmät velvoitteet ja hallinnollinen taakka aiheutuu ilmoitusvelvollisille riskiarvion laatimisesta, riskien hallintakeinojen ja menettelyjen laatimisesta ja valvonnasta, epäilyttävien liiketoimien ilmoittamisesta sekä asiakkaantuntemisvelvoitteesta, jotka perustuvat suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen ja joita on kuvattu jäljempänä tarkemmin.

Riskiarviot

Yksi ilmoitusvelvollisille jo nykyisin hallinnollista taakkaa ja kustannuksia aiheuttava velvoite on ilmoitusvelvollisten velvollisuus tehdä riskiarvio omasta liiketoiminnastaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Riskiarviota on pidettävä ajan tasalla ja se on tehtävä myös ennen uusien tuotteiden, palvelujen tai liiketoimintakäytäntöjen lanseeraamista niihin liittyvien riskien arvioimiseksi ja lieventämiseksi. Tästä nykyisin rahanpesulain 2 luvun 3 §:ssä säädetystä velvoitteesta säädetään jatkossa suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa. Rahanpesuasetuksessa ja sen liitteissä säädetään riskiarvion sisällöstä ja siinä huomioitavista seikoista nykyistä tarkemmin. Vaikka nykyiset arviot sisältänevät pitkälti rahanpesuasetuksen edellyttämät seikat, vaatii Rahanpesuasetuksen asettamiin vaatimuksiin perehtyminen ja tarvittaessa niihin vastaaminen arvioiden tarkistamista ja mahdollista täydentämistä. Lisäksi AMLA tulee antamaan viimeistään 10.7.2026 ohjeita ilmoitusvelvollisen arvion vähimmäisvaatimuksista, mikä aiheuttaa hallinnollista taakkaa vähintäänkin näihinkin ohjeisiin perehtymisestä. AMLAn ohjeet voivat edellyttää myös ilmoitusvelvollisten arvioiden täydentämistä tai päivittämistä joltain

osin. Joten kaikki mahdollinen ilmoitusvelvollisiin tältä osin kohdistuva hallinnollinen taakka ei ole vielä tiedossa, ja muutosten aiheuttamien kustannusten arviointi on mahdotonta.

Ilmoitusvelvollisen velvollisuuksiin kuuluvan riskinarvioinnin laatimisesta aiheutuva resurssitarve ja hallinnollinen taakka voi jo nykyisin vaihdella merkittävästi riippuen ilmoitusvelvollisten toiminnan luonteesta ja asiakkaista. Esimerkiksi suuren, monella toimialalla toimivan, useista yrityksistä koostuvan finanssikonsernin osalta riskiarvio on huomattavasti laajempi ja monimutkaisempi kuin yhden hengen kirjanpitoyrityksen riskiarvio. Suuren finanssialan toimijan osalta riskiarvion laatiminen voi jo nykyisellään vaatia työpanosta useamman henkilötyövuodenkin verran, ja siihen liittyvät kustannukset voivat siten nousta useisiin satoihin tuhansiin, mahdollisesti jopa yli miljoonaan euroon. Yksinkertaisella toimialalla toimivan suppean asiakaskunnan pienen yrityksen riskiarvio voi olla varsin yksinkertainenkin ja sen aiheuttama hallinnollinen taakka vähäistä. Yritykset voivat myös ulkoistaa riskiarvion laadintaa, jolloin taloudelliset vaikutukset koostuvat näistä ulkoistuksen kustannuksista. Riskiarvion hyväksyntää ei kuitenkaan voi ulkoistaa (rahanpesuasetuksen 18 artikla).

Riskien hallintakeinot ja menetelmät

Ilmoitusvelvollisilla on oltava omaan, edellä mainittuun riskiarvioon pohjautuen riittävät toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja tehokkaaksi hallitsemiseksi. Voimassa olevassa laissa toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvonnan sisällöstä on säädetty rahanpesulain 2 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa. Voimassa oleva sääntely on edellyttänyt ainoastaan, että oikeushenkilön hallitus, vastuunalainen yhtiömies tai muu vastaavassa asemassa olevan ylimpään johtoon kuuluva henkilö hyväksyy toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonnan riskien vähentämiseksi ja että tämä kehittää niihin liittyviä toimintoja. Jatkossa näistä seikoista säädettäisiin laajemmin ja tarkemmin suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksen 11 artiklassa.

Asetus edellyttää voimassa olevasta sääntelystä poiketen, että ilmoitusvelvollinen nimittää yhden hallintotoimintoaan hoitavan ylimmän hallintoelimen jäsenen, joka vastaa vaatimustenmukaisuuden varmistamisesta. Vaatimustenmukaisuudesta vastaavan johtajan on varmistettava sisäisten toimintatapojen, menettelytapojen ja valvontatoimien johdonmukaisuus, täytäntöönpano ja riittävät resurssit. Lisäksi ilmoitusvelvollisten on nimitettävä vaatimustenmukaisuudesta vastaava toimihenkilö, joka voi olla myös sama kuin edellä mainittu johtaja. Edellä mainitut sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontakäytäntöjen laatiminen, noudattaminen ja valvonta edellyttävät ilmoitusvelvollisilta mahdollisesti lisää henkilöresursseja ja teknisiä resursseja, joista aiheutuvat kustannukset vaihtelevat merkittävästi ilmoitusvelvollisen koosta, toimialasta ja toiminnan laajuudesta riippuen, kuten riskiarvion laatimisenkin osalta. Siltä osin kuin mahdollisia uusia henkilöresursseja tarvittaisiin näiden vaatimusten noudattamiseksi, olisi kyse jatkuvista kustannuksista ilmoitusvelvolliselle. Teknisten resurssien osalta olisi kyse todennäköisesti kertaluonteisista kustannuksista, sekä mahdollisesti siihen liittyvistä jatkuvista ylläpitokustannuksista. Tarkempaa arviota näistä potentiaalisista kustannuksista ei ollut käytettävissä.

Ilmoitusvelvollisuus epäilyttävistä liiketoimista

Ilmoitusvelvollisilla on jo voimassa olevan sääntelyn mukaan velvollisuus ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle havaitsemistaan epäilyttävistä liiketoimista, epäilyttävistä mahdollisista terrorismin rahoittamista koskevista toimista sekä tiettyjen kynnysarvojen ylittävistä

liiketoimista. Jatkossa epäilyttävistä liiketoimi-ilmoituksista säädetään suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa, jonka lisäksi kansallisesti ehdotetaan säädettäväksi olemassa olevan kynnysarvoilmoittamisen jatkumisesta.

Ilmoitusmääriä on käsitelty edellä luvussa 3.1 Nykytilan arvio, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen Suomessa. Siitä, miten tarkemmat ilmoitusmäärät jakautuvat eri ilmoitusvelvollisten kesken, löytyy lisätietoa myös rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomuksista ja puolivuotiskatsauksista.[34] Näiden ilmoitusten laatiminen aiheuttaa ilmoitusvelvollisille hallinnollista taakkaa ilmoitusmäärien osoittamassa laajuudessa. On huomioitava, että ilmoitusmäärät vaihtelevat huomattavasti eri ilmoitusvelvollisten kesken. Se, kuinka kauan aikaa ja siten hallinnollista taakkaa yksittäisen ilmoituksen laatiminen aiheuttaa, vaihtelee riippuen muun muassa tapauksen monimutkaisuudesta sekä siitä, kuinka tottunut ilmoitusvelvollinen on tekemään ilmoituksia ja minkälaisia sisäisiä prosesseja ja teknologioita sillä on mahdollisesti käytettävissä ilmoituksen laatimiseen. Yksittäisen ilmoituksen laatimiseen voi kulua aikaa muutamasta tunnista monimutkaisissa tilanteissa jopa useaan päivään. Tilanteet, joissa ilmoitusvelvollisten on tehtävä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle, ei kuitenkaan käytännössä muutu sääntelyn siirtyessä kansallisesta laista rahanpesuasetukseen. Hallinnollisen taakan ja sen aiheuttamien kustannusten arvioidaan tältä osin siis säilyvän ennallaan. Hallinnollinen taakka ja kustannukset ovat jatkossa myös seurausta suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä.

On kuitenkin huomioitava, että AMLA tulee antamaan viimeistään 10.7.2026 tekniset täytäntöönpanostandardit ilmoituksen tarkemmasta sisällöstä ja aineiston toimittamisesta sekä ohjeet epäilyttävään toimintaan tai käyttäytymiseen viittaavista seikoista. Tässä vaiheessa on mahdotonta arvioida, voivatko nämä johtaa ilmoitusten määrän kasvuun tai missä määrin nämä alemman tasoiset säännökset aiheuttavat kustannuksia. On joka tapauksessa todennäköistä, että tämä aiheuttaa jossain määrin alemman tasoisen sääntelyn noudattamisen compliance-kustannuksia, joiden määrä vaihtelee muun muassa ilmoitusvelvollisen koon, toiminnan laajuuden ja luonteen mukaan.

Voimassa oleva rahanpesusääntely on jo johtanut epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten määrien kasvuun. Tätä on pidettävä positiivisena, sillä rahanpesutapauksia voi jäädä havaitsematta siitä syystä, että epäilyttäviä varainsiirtoja ei tunnisteta. Epäilyttäviä liiketoimia koskeva ilmoitus ei toisaalta vielä tarkoita, että asiaan liittyisi epäily rikoksesta, sillä rikostutkintaan johtaa ainoastaan pieni osa ilmoituksista, kuten nykytilan arviossa luvussa 3.1 on kuvattu.

Asiakkaan tuntemisvelvoite ja tosiasialliset omistajat ja edunsaajat

Rahanpesulainsäädännön velvoitteista suurimman työmäärän ilmoitusvelvollisille arvioidaan aiheuttavan tällä hetkellä sekä myös jatkossa asiakkaan tuntemiseen liittyvät toimet. Näiden velvoitteiden osalta rahanpesuasetuksen sääntelyn yksityiskohtaisuus tarjoaa jatkossa nykyistä selkeämmän sääntelykehikon. Ilmoitusvelvollisten tulee edelleen soveltaa tuntemismenettelyä riskiperusteisesti, eli ilmoitusvelvollisella on velvoite suurempiriskisissä tilanteissa soveltaa tehostettua tuntemismenettelyä ja tiettyjen edellytysten täyttyessä ilmoitusvelvolliset voivat

[34] Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2025; https://rahanpesu.fi/documents/25235045/67733116/2025-rahanpesun-selvittelykeskuksen-vuosikertomus.pdf/48df3380-929a-97df-5a68-f3f378a838b2?t=1770983705780

soveltaa yksinkertaista tuntemismenettelyä. Asiakkaan tuntemisvelvoitteesta säädetään suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksen 3 luvussa.

Rahanpesuasetuksella laajennetaan myös poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmää, mikä tarkoittaa poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden määrän kasvua aiempaan verrattuna. Tämä lisäisi ilmoitusvelvollisten tehostetun tuntemisvelvollisuuden piirissä olevia asiakkuuksia.

Uuden sääntelyn myötä ilmoitusvelvollisten on muun muassa noudatettava tiukempia, harmonisoituja asiakkaan ja tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tuntemista koskevia vaatimuksia, mikä tarkoittaa perusteellisempaa asiakkaiden tunnistamista ja heidän liiketoimiensa seuraamista. Tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista tulee jatkossa kerätä rahanpesuasetuksen nojalla kaikki seuraavat tiedot: kaikki etu- ja sukunimet, syntymäpaikka ja täydellinen syntymäaika, kotiosoite, asuinmaa ja kansalaisuus tai kansalaisuudet, henkilöasiakirjan, kuten passin tai kansallisen henkilötodistuksen numero, ja mahdollinen yksilöllinen henkilötunnus, jonka kyseisen henkilön tavanomaisena asuinpaikkana oleva valtio on hänelle myöntänyt, sekä yleinen kuvaus kyseisen numeron lähteestä. Tältä osin on kerättävien tuntemistietojen määrä ja yksityiskohtaisuus lisääntyy merkittävästi siitä, mitä ne ovat tällä hetkellä kansallisessa rahanpesulaissa. Nämä vaatimukset voivat lisätä yritysten hallinnollista taakkaa, mutta ne myös edistävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa tehokkaammin.

Niille ilmoitusvelvollisille, jotka ovat olleet jo aikaisemminkin rahanpesusääntelyn soveltamisalassa, uuden sääntelyn noudattamisen aiheuttamat kustannukset olisivat todennäköisesti kertaluonteisia ja melko vähäisiä. Ilmoitusvelvollisten sisäisiä prosesseja ja menettelyjä olisi mukautettava vastaamaan rahanpesuasetuksen sääntelyä, mutta niiden ei odoteta aiheuttavan merkittäviä investointitarpeita. Asiakkaan tuntemiseen ja raportointiin liittyvien lisävaatimusten ei odoteta edellyttävän ylimääräisen henkilöstön palkkaamista tai ylimääräisten tietoteknisten sovellusten hankkimista tai aiheuttavan muita uusia jatkuvia kustannuksia. Muuttuva sääntely voi aiheuttaa tarvetta esimerkiksi tietojärjestelmämuutoksiin uusien tietojen keräämiseksi ja ohjeiden tarkistamistarpeita. Komission vaikutustenarvioinnin mukaisesti voidaan arvioida, että kun ilmoitusvelvolliset ovat varmistuneet siitä, että ne noudattavat muutettuja sääntöjä, niille ei tulisi syntyä lisäkustannuksia nykyisten sääntöjen noudattamiskustannuksiin verrattuna.

Uudet ja soveltamisalasta poistuvat ilmoitusvelvolliset

Uusille ilmoitusvelvollisille, jotka kuuluvat ensimmäistä kertaa EU:n rahanpesun estämissääntöjen soveltamisalaan, aiheutuu sääntelyn noudattamisen varmistamisesta huomattavia hallinnollisia kustannuksia. Nämä velvoitteet ja niistä aiheutuvat kustannukset perustuvat kuitenkin lähes yksinomaan suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen. Kansallisesti uusia, rahanpesusääntelyn piiriin tulevia ilmoitusvelvollisia olisivat pääasiassa joukkorahoituspalvelun tarjoajat ja välittäjät, jalkapalloagentit ja ammattilaisjalkapalloseurat, eräät sellaiset asunto- ja kulutusluottojen välittäjät, jotka eivät ole luotto- ja finanssilaitoksia, ja jotka eivät ole luotonvälittäjiä, jotka harjoittavat toimintaansa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla, sekä arvotavara-, kulttuuriesine, jalometalli- ja jalokivikauppiaat. Soveltamisalan piiriin Suomessa tulisi yksi joukkorahoituspalvelun tarjoaja.

Edellä mainittuja uusia ilmoitusvelvollisuuden piiriin tulevia asunto- ja kulutusluottojen välittäjiä on kuvattu tarkemmin 1.lakiehdotuksen 2 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Finanssivalvonnan rahanpesuvalvonnassa ovat jo nykyisin kuluttajaluottojen, asunto-

omaisuutta koskevien kuluttajaluottojen sekä vertaislainojen välittäjät. Nämä kaikki välittäjät olisivat rahanpesuasetuksen 3 artiklan mukaisia ilmoitusvelvollisia ja Finanssivalvonnan rahanpesuvalvonnassa.

Jalkapalloagenttien ja ammattilaisjalkapalloseurojen osalta on huomioitava, että sääntelyn soveltamiselle on annettu pidempi siirtymäaika, eli sääntelyä sovelletaan vasta heinäkuusta 2029 alkaen. Lisäksi ammattilaisjalkapalloseurojen osalta on tarkoitus kansallisesti harkita soveltamisalapoikkeuksen hyödyntämistä.

Rahanpesusääntelyn soveltamisala laajenisi kattamaan kiinteistövälittäjien lisäksi myös muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Muiden kiinteistöalan ammattilaisten lisääminen soveltamisalaan tuskin todellisuudessa tarkoittaa muutosta ilmoitusvelvollisten määrään. Suomessa kiinteistönvälittäjää käytetään yleisnimikkeenä välittäjästä riippumatta hänen koulutuksestaan. Myöskään rahanpesuasetuksessa tai sitä edeltäneessä kuudennessa rahanpesudirektiivissä kiinteistövälittäjää ei ole määritelty tarkemmin. Rahanpesuasetuksessa kiinteistövälittäjät kuuluvat ilmoitusvelvollisiin silloin, kun heidän toimintansa on kiinteän omaisuuden välittämistä tai myös vuokraamista, kun kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa.

Kryptovarapalvelun tarjoajat, jotka nyt tulevat EU-asetuksen soveltamisalaan, on otettu Suomessa täysimääräisesti rahanpesusääntelyn soveltamisalaan jo aikaisemmin viidennen rahanpesudirektiivin implementoinnilla. Niille ei siten arvioida aiheutuvan muita vaikutuksia kuin mitä edellä on kuvattu tarkennettujen riskiarvioiden ja riskien hallintokeinojen kohdalla.

Ilmoitusvelvollisuus aiheuttaa edellä mainituille uusille soveltamisalaan tuleville toimijoille uusia vaatimustenmukaisuuden noudattamista koskevia kustannuksia, kuten mahdollisen rahanpesusääntelyn noudattamiseen perehtyneen ja siitä vastaavan henkilöstön rekrytointi ja soveltuvien tietoteknisten välineiden hankkiminen, taikka näihin liittyvien toimien ulkoistaminen ulkoiselle palveluntarjoajalle. Nämä kustannukset johtuvat kuitenkin lähes yksinomaan suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta.

Yksi ilmoitusvelvollisten ryhmä, eli tavarakauppiaat, on jätetty rahanpesusääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle johtuen suuria käteistransaktioita koskevan enimmäismääräsääntelyn vuoksi, mikä vähentäisi näihin toimijoihin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Näitä toimijoita on ollut luvussa 3.1 mainituin tavoin tällä hetkellä yhteensä 112 kappaletta. Toisaalta uuden EU:n rahanpesusääntelyn soveltamisamisalassa ovat kuitenkin tavarakauppiaiden sijasta jalometalli- ja jalokivikauppiaat, arvotavarakauppiaat sekä kulttuuriesineillä kauppaa käyvät tai välittäjinä toimivat, joten vaikutus soveltamisalan supistamiseen tavarakauppiaiden osalta voi jäädä melko vähäiseksi, koska osa aikaisemmin ilmoitusvelvollisista tavarakauppiaista kuuluu johonkin edellä mainittuihin kategorioihin.

Vakuutusyhtiöt poistuisivat ehdotuksen mukaan rahanpesusääntelyn ilmoitusvelvollisista lukuun ottamatta EU-sääntelyn pakollisessa soveltamisalassa olevaa henki- ja sijoitusvakuutustoimintaa. Edellä luvussa 3.1 esitetyin tavoin lukumääräisesti valtaosa vakuutusalan toimijoista on tällä hetkellä asiamiehiä (yhteensä noin 3600 kpl). Nämä säilyisivät rahanpesusääntelyn soveltamisalassa siltä osin kuin ne tarjoaisivat henkivakuutuspalveluja ja muita sijoituksiin liittyviä vakuutuspalveluja. Henkivakuutusyhtiöitä, jotka edelleen jäisivät sääntelyn soveltamisalan piiriin, on Suomessa kahdeksan. Eläkevakuutusyhtiöt (4 kpl) ja vahinkovakuutusyhtiöt (34 kpl) eivät enää kuuluisi sääntelyn soveltamisalaan. Vahinkovakuutusyhtiöillä on vuonna 2024 ollut Suomessa noin 4,3 miljoonaa asiakasta ja henkivakuutusyhtiöillä noin 1,6 miljoonaa asiakasta. Esityksen myötä ilmoitusvelvollisia koskevat velvoitteet eivät enää koskisi muita vakuutusalan toimijoita kuin niitä, jotka

harjoittavat henki- ja sijoitusvakuutustoimintaa, mikä vähentäisi sääntelyn noudattamisesta johtunutta hallinnollista taakkaa merkittävästi monilla vakuutusalan toimijalla. Hallinnollisen taakan kevenemispotentiaali on Finanssiala ry:n mukaan arvoltaan miljoonaluokkaa. Kuitenkin valtiovarainministeriön arvion mukaan vain osan siitä arvioidaan realisoituvan lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä johtuen pääasiassa siitä, että monilla vahinkovakuutusyhtiöillä on pitkälle integroidut yhteiset asiakasjärjestelmät samaan konserniin kuuluvien henki- ja sijoitusvakuutusyhtiöiden kanssa. Lisäksi siltä osin, kun järjestelmä kysyy tietoja asiakkaalta automaattisesti, ei muutoksesta välttämättä koidu yrityksille säästöjä. Näistä seikoista huolimatta arvio on, että lakimuutoksen myötä vahinkovakuutusyhtiöiden hallinnollinen taakka kevenisi arviolta vajaalla 0,7 miljoonalla eurolla vuodessa. Valtaosa tästä säästöstä tulisi siitä, että asiakkaan tuntemisen velvoitteet kevenisivät, eikä vahinkovakuutusasiakkaiden tietoja omistuksista riskimaissa, poliittisesta vaikutusvallasta ja yrityksen hallituksen jäsenistä tarvitsi päivittää säännöllisesti. Lisäksi vahinkovakuutusyhtiöiltä jäisi pois velvoite päivittää vuosittain yhtiökohtaiset riskiarviot ja arvioida kunkin asiakkaan riskitaso tämän perusteella. Tältä osin muutos säästää vakuutusyhtiön työaikaa. Arvion mukaan vahinkovakuutusyhtiöiden olisi käytännössä edelleen tunnistettava ja todennettava asiakkaansa sekä noudatettava pakotesääntelyä. Näiltä osin asiakkaan tuntemisen velvoitteen poistuminen rahanpesulaista ei siis muuttaisi tosiasiallista nykytilaa. Arvio on laadittu haastattelemalla vahinkovakuutusyhtiöiden asiantuntijoita sekä työ- ja elinkeinoministeriön sääntelytaakkalaskuria hyödyntäen.[35] Suorien säästöjen rinnalla sääntelyn ja hallinnollisen taakan keventyminen myös parantaisi työeläke- ja vahinkovakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia kohdistaa resurssejaan nykyistä tarkoituksenmukaisemmin toimintaan, jossa tosiasiallisesti voidaan estää talousrikollisuutta.

Energiavirasto, pörssi sekä yhteenliittymien keskusyhteisöt (3 kpl) esitetään säilyvän nykyiseen tapaan kansallisen sääntelyyn perustuen rajoitetusti ilmoitusvelvollisina rahanpesun selvittelykeskukselle, jos ne havaitsevat suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen. Myös rahapelaaminen esitetään säilytettävän rahanpesuasetuksen sisältämän kansallisen option mukaisesti soveltamisalassa siihen liittyvän rahanpesun riskin vuoksi. Rahapeliyhtiön asiamiehet, jotka ovat olleet nykyisin rajoitetusti ilmoitusvelvollisia, poistettaisiin kuitenkin soveltamisalasta, mutta ne voivat olla toimijoita, joita koskevat edelleen rahanpesuasetuksen ulkoistamista koskevat säännökset. Edellä mainittujen, soveltamisalan piirissä edelleen säilyvien tahojen taloudellisten vaikutusten arvioidaan vastaavan, mitä edellä on kuvattu uuteen sääntelyyn perehtymiseen ja sen noudattamiseen liittyvien kustannusten, riskiarvion päivittämisen, epäilyttävien ilmoitusten, asiakkaan tuntemisen ja tosiasiallisten edunsaajien tuntemiseen liittyvän hallinnollisen taakan osalta.

Hallinnolliset seuraamukset

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntelyn laiminlyönnistä voi aiheutua vakavia hallinnollisia seuraamuksia, jotka voivat olla huomattavasti suuremmat kuin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin liittyvät kustannukset. Uuden EU:n rahanpesusääntelyn tavoitteena on yhtenäistää rikkomuksista määrättävät seuraamukset. Komission vaikutustenarvioinnissa yhtenä direktiivipohjaisen sääntelyn heikkouksista on pidetty sitä, että seuraamusten soveltamisessa ei ole ollut yhtenäistä lähestymistapaa eikä valvontaviranomaisten

[35] Arvion oletuksena on, että asiakkaan tuntemisen keveneminen säästäisi virkailijan työaikaa 3 minuuttia kutakin asiakasta kohden 2,5 vuoden välein, kuitenkin niin että tästä säästöstä tosiasiassa toteutuisi vain 15 % tietojärjestelmistä johtuen. Yrityskohtaisen riskiarvion päivittämiseen vuosittain on arvioitu 2,5 viikkoa erityisasiantuntijan työaikaa sekä yhteensä 12 tuntia muiden työaikaa.

keskuudessa ole ollut yhteisymmärrystä siitä, mikä on vakava rikkomus. Näin ollen vastaava rikkomus on johtanut todennäköisesti erilaisten seuraamusten ja toimenpiteiden määräämiseen eri jäsenvaltiossa riippuen siitä, kuka valvoja on vastuussa täytäntöönpanotoimista, tai on voinut johtaa myös lopputulokseen, jossa ilmoitusvelvolliselle ei ole koitunut lainkaan seuraamuksia.

Ilmoitusvelvollisille voi aiheutua merkittäviä taloudellisia kustannuksia, mikäli niille määrätään seuraamus- tai rikemaksuja 1. lakiehdotuksen 65 tai 66 §:n mukaisesti niiden toimiessa rahanpesusääntelyn vastaisesti. Kuten edellä luvussa 2.4.2 on artiklan 55 yhteydessä kuvattu, tällaisia seuraamusmaksuja korotetaan huomattavasti nykyisestä. Enimmäisseuraamuksen vähimmäismäärä luotto- ja finanssilaitosten osalta tuplaantuisi verrattuna aiempaan, neljänteen rahanpesudirektiiviin viidestä miljoonasta eurosta 10 miljoonaan euroon.

Lisäksi on huomioitava, että AMLA-asetuksen 21–23 artiklan mukaisesti jatkossa myös AMLA voi asettaa hallinnollisia toimenpiteitä tai taloudellisia seuraamuksia ilmoitusvelvollisille tai määrätä uhkasakon.

5.3.3.4 Vaikutukset kotitalouksiin ja kuluttajiin

Rahanpesusääntelyllä voi olla vaikutuksia välillisesti kuluttajiin, sillä ilmoitusvelvolliset voivat siirtää sääntelyn noudattamisen aiheuttamia kustannuksia kuluttaja-asiakkaiden maksettavaksi palvelujen hintoihin. Kuten edellä on todettu, ilmoitusvelvollisille aiheutuvat velvoitteet, hallinnollinen taakka ja kustannukset aiheutuvat lähinnä suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta, joten kuluttajille mahdollisesti siirtyvät kustannukset perustuisivat yhtä lailla EU-sääntelyyn.

Koska ilmoitusvelvollisten joukko on edellä kuvatuin tavoin hyvin laaja ja erilaisista toimijoista koostuva, vaihtelee myös se, missä määrin ilmoitusvelvolliset voivat potentiaalisesti siirtää kustannuksia kuluttajille. Esimerkiksi ilmoitusvelvollisiin kuuluvien tilintarkastajien, kirjanpitäjien ja yrityspalvelun tarjoajien asiakkaita ovat yritykset, jolloin ilmoitusvelvollisten kustannukset eivät ainakaan suoraan siirry kuluttajille vaan yritysasiakkaille. Toisaalta esimerkiksi luotto- ja finanssilaitokset, kiinteistövälittäjät, rahapelipalvelujen tarjoajat sekä arvotavara-, jalokivi-, jalometalli- tai kulttuuriesinekauppiaat voinevat helpommin siirtää kustannuksia kuluttajahintoihinsa. Luottolaitosten pankkipalveluja lukuun ottamatta edellä kuvatut palvelut eivät kuitenkaan ole kuluttajan kannalta niin sanottuja välttämättömyyspalveluja, joten mahdollisen vaikutuksen kuluttajille arvioidaan jäävän rajoitetuksi ja vähäiseksi eikä kohdistu erityisesti esimerkiksi heikoimmassa asemassa oleviin kuluttajiin. Luottolaitostenkin osalta kustannusten siirtoa kuluttajille arvioidaan hillitsevän osaltaan luottolaitosten keskinäinen hintakilpailu sekä asiakkaiden runsas määrä, jolloin mahdolliset kustannukset jakautuisivat suurelle joukolle asiakkaita. Siltä osin kun esimerkiksi arvotavara-, jalokivi-, jalometalli- tai kulttuuriesinekauppiaat siirtäisivät rahanpesusääntelyn noudattamisen kustannuksia kuluttajahintoihinsa, kohdistuisi vaikutus todennäköisesti paremmin toimeen tuleviin kuluttajiin.

Aikaisempaa yksityiskohtaisemmat asiakkaan tuntemista koskevat säännökset ja poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajentuminen voivat johtaa siihen, että kuluttajalta tiedustellaan entistä useammin esimerkiksi varojen alkuperää tai sitä, onko hän poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö. Nämä laajentuneet velvoitteet perustuvat suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen.

Rahanpesuasetuksen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajeneminen esimerkiksi sisaruksiin tarkoittaa sitä, että entistä suurempi määrä kotitalouksia on rahanpesuasetuksen mukaisen tehostetun tuntemismenettelyn piirissä. Tehostettu tunteminen

edellyttää ilmoitusvelvolliselta korostuneen huolellista menettelyä, mikä tarkoittaa muun muassa normaalia laajempaa selvitystä ja dokumentaatiota asiakkaan toiminnasta ja palvelujen käytöstä. Tästä voi aiheutua epäsuoria taloudellisia vaikutuksia kotitalouksille, sillä asiakkaan näkökulmasta tämä voi ensinnäkin tarkoittaa palvelujen saamisen hidastumista, mistä voi aiheutua kustannuksia asiakkaalle. Lisäksi asiakas saattaa itse joutua kustantamaan laajemmat selvitykset ja dokumentaatiot. Asiakkaan tuntemiseen ja varojen alkuperään liittyvät vaatimukset voivat johtaa myös palveluiden epäämisen, jos pyydettyjä tietoja ei toimiteta. Esityksessä poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden määritelmää ei ehdoteta laajennettavaksi kansallisesti rahanpesuasetuksen mahdollistamalla tavalla, joten muutokset kuluttajille johtuisivat suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta.

Pankkipalveluita käytetään valtaosin digitaalisesti verkko- ja mobiilipankkisovellusten kautta, jolloin myös tunnistautuminen tapahtuu digitaalisesti. Mutta Suomessa on edelleen väestöryhmiä, jotka eivät kykene tällaisia sovelluksia käyttämään. Henkilöiden osaaminen ja mahdollisuus käyttää digitaalisia palveluja voi vaihdella esimerkiksi henkilön iän tai toimintarajoitteen johdosta. Kuluttajien asema vaihtelee myös sen osalta, kuinka pitkä matka lähimpään pankkikonttoriin on, millaiset konttorin aukioloajat ovat ja mitä palveluja siellä tarjotaan, jos kasvokkain asiointi heille ainoa vaihtoehto tai tunnistautuminen edellyttää käyntiä konttorissa. Valtiovarainministeriössä on käynnissä hanke, jossa pyritään edistämään erityisryhmien pankkipalveluiden saatavuutta (VM145:00/2024).

Kuluttajat voivat edesauttaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä vastaamalla asianmukaisesti ilmoitusvelvollisten ja viranomaisten asiakkaan tuntemiseen liittyviin kysymyksiin. Kuluttajan on tärkeää olla yhteydessä omaan palveluntarjoajaansa ja tarvittaessa poliisiin matalalla kynnyksellä, jos hän epäilee esimerkiksi maksupetosta tai on joutunut sellaisen uhriksi.

Rahanpesuasetuksen 80 artiklasta johtuen jatkossa yli 10 000 euron käteisostot sekä tavaroiden että palveluiden osalta olisivat kiellettyjä artiklan 4 kohdassa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Käteismaksurajoituksen ulkopuolelle jäisivät esimerkiksi kahden luonnollisen henkilön väliset maksut. Yrityksiltä ostettaessa käteismaksuja koskeva rajoitus rajoittaa kuluttajan maksuvaihtoehtoja ja pakottaa kuluttajan suorittamaan 10 000 euron ylittävän osuuden esimerkiksi tilisiirtona tai maksukortilla. Muutoksen perusoikeusvaikutuksia on arvioitu jäljempänä luvussa 5.3.6.1 ja suhdetta perustuslakiin luvussa 13.2.

5.3.3.5 Vaikutukset Finanssivalvonnalle

Finanssivalvonnan valvottavaksi esitetään uusia rahanpesun ilmoitusvelvollisia, jotka on lisätty rahanpesuasetuksen soveltamisalaan. Näitä ovat joukkorahoituspalvelun tarjoajat, jotka ovat olleet jo muutenkin Finanssivalvonnan valvottavia, mutta rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolella. Finanssivalvonnan valvottavaksi esitetään lisättäväksi myös rahanpesuasetuksen soveltamisalaan lisätyt asunto- ja kulutusluottojen välittäjät – näiden osalta on huomioitava, että suurin osa niistä on jo nykyisellään Finanssivalvonnan valvottavia voimassa olevan rahanpesulain nojalla, joten muutoksen vaikutukset olisivat vähäisiä. Uusien ilmoitusvelvollisten valvonta aiheuttaisi Finanssivalvonnalle tarvetta perehtyä niiden toimintaan, arvioida niiden riskillisyys ja saattaa niille tiedoksi niihin kohdistuvat velvoitteet.

AMLA:n suoraan valvontaan valittavien ilmoitusvelvollisten määrä ei ole vielä selvillä, mutta Suomen tavoitteena on saada vähintään yksi valvottava AMLAn suoraan valvontaan. Mikäli tämä toteutuu, on todennäköistä, että suoran valvonnan kautta myös Finanssivalvonnan panos kyseisen ilmoitusvelvollisen valvonnassa tarvitsee nykyistä enemmän panostusta. Arviointia voidaan muodostaa jossain määrin yhteisen pankkivalvonnan (SSM) toteutustavan ja

kokemusten kautta, jolloin vähintään 1–2 henkilötyövuotta tulisi kohdentaa suoran valvonnan yhtiöön.

Finanssivalvonnalle aiheutuu uuden sääntelyn myötä myös muita uusia tehtäviä, kuten raportointi- ja yhteistyövelvoitteita AMLAlle sekä tehtäviä liittyen mahdollisesti rahanpesuasetuksen 75 artiklan nojalla perustettaviin tietojenvaihtokumppanuuksiin, jotka edellyttävät valvontaviranomaisen tarkistusta ennen kuin kumppanuus voidaan perustaa. Tietojen toimittamista ilmoitusvelvollisille koskevien uusien velvoitteiden mukaan valvontaviranomaisten tulee muun muassa antaa kohdennettujen talouspakotteiden ja YK:n talouspakotteiden osalta nimettyjä henkilöitä tai yhteisöjä koskevia tietoja viipymättä valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville. Edellä mainittu viipymättä toteutettava tiedonantovelvoite merkitsee, että Finanssivalvonnan on kyettävä reagoimaan pakotelistojen muutoksiin myös virka-ajan ulkopuolella. Tämä edellyttää Finanssivalvonnan toimintamallien ja resurssien uudelleenarviointia sekä sen varmistamista, että tiedonvälitys toimii myös virka-ajan ulkopuolella. Lisäksi Finanssivalvonnan aiheutuu uusia tehtäviä rekisteröityneille maksupalveluntarjoajille ehdotettavista omistajavalvontaa koskevista säännöksistä.

Finanssivalvonta on arvioinut, että AMLAan liittyvät tehtävät edellyttäisivät siltä noin 1–2 henkilötyövuoden ja muut valvontatehtäviin liittyvät muutokset 1–2 henkilötyövuoden lisäpanosta.

5.3.4 Muut yritysvaikutukset

Käteismaksurajoitus

Rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädetty käteismaksujen 10 000 euron enimmäisrajoitus vaikuttaisi siihen, minkälaisia suorituksia yritykset voivat ottaa vastaan tavaroita tai palveluita tarjotessaan tai maksaessaan itse. Yritykset eivät saisi ottaa vastaan käteismaksua tai suorittaa itse käteisellä maksua, joka yhtenä tai useammassa, toisiinsa kytkeytyneessä erässä suoritettuna nousisi yli 10 000 euron. Tämä rajoite koskisi kaikkia tavaroiden ja palvelujen tarjoajia. Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty ainoastaan artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädetty poikkeus luottolaitosten, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden ja eräiden maksupalveluntarjoajien tiloissa suoritettujen maksujen ja talletusten osalta. Tällä rajoituksella on vaikutuksia jäljempänä luvussa 13.2 kuvattuun omaisuuden suojaan. Asetus mahdollistaisi, että kansallisesti säädettäisiin alemmasta rajasta kuin 10 000 euroa, mutta tällaista ei esitetä otettavan käyttöön.

De-risking

De-risking-ilmiöllä tarkoitetaan toimintaa, jossa riskien hallitsemisen sijaan finanssialan toimijat pyrkivät välttämään asiakkuuteen liittyvää riskiä joko lopettamalla tai rajoittamalla liikesuhteita korkeariskisiksi arvioitujen asiakkaiden tai jopa kokonaisten asiakasryhmien kanssa. Tällöin finanssilaitos ei arvioi tapauskohtaisesti kulloiseenkin asiakkuuteen liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä eikä omaa kykyään hallita kyseisiä riskejä. Finanssivalvonnan mukaan asiakkuuksien irtisanominen ja palveluiden rajoittaminen voikin

olla merkki tehottomasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskienhallinnasta, jolla voi olla puolestaan vakavia yhteiskunnallisia seurauksia.[36]

Asiakkaan tuntemisvelvoitteita koskevien täsmennysten ja poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden määritelmän laajennuksen voisi mahdollisesti ajatella lisäävän riskiä siihen, että esimerkiksi kuluttajien, yritysten ja muiden yhteisöjen liikesuhteiden perustamisesta kieltäydyttäisiin herkemmin tai nykyistä useammin. De-risking-ilmiössä on kuitenkin kyse pikemmin toimijoiden omista menettelytavoista kuin suoraan lainsäädännöllisistä syistä. Jo nykyisellään luottolaitoslaissa säädetty kuluttajien oikeus peruspankkipalveluihin on rajannut ne perusteet, joiden perusteella asiakassuhteen perustamisesta voidaan kieltäytyä tai asiakassuhde voidaan päättää. Valtiovarainministeriössä on käynnissä hanke peruspankkipalveluiden saatavuuteen ja kohtuulliseen hinnoitteluun liittyen. Hankkeen voidaan katsoa osaltaan vastaavan de-risking-ilmiöön. Nyt ehdotettavan esityksen ei itsessään katsota lisäävän de-risking-ilmiötä.

Vaikutukset ilmoitusvelvollisiin

Suurin osa uuden rahanpesusääntelyn vaikutuksista syntyy suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä ja niistä kuudennen rahanpesudirektiivin säännöksistä, joiden osalta ei ole kansallista liikkumavaraa. Uusi rahanpesusääntely on aikaisempaa yksityiskohtaisempaa ja vaikka se on edelleen riskiperusteista, rahanpesuasetuksessa säädetään aikaisempaa tarkemmin niistä velvoitteista, jotka kohdistuvat ilmoitusvelvollisiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Toisaalta yksityiskohtaisempi sääntely voi lisätä siinä asetettujen velvoitteiden selkeyttä, toisaalta hallinnollista taakkaa.

Edellä luvussa 5.1.2 kuvatun kansallisen valvonnan lisäksi ilmoitusvelvolliset voisivat olla jatkossa suoraan AMLA-asetuksen nojalla myös AMLAn valvonnan piirissä. Valittavista ilmoitusvelvollisista säädetään AMLA-asetuksen 12 ja 13 artiklassa. Sitä, millaisia vaikutuksia AMLAn valvonnalla tulee olemaan ilmoitusvelvollisten toimintaan ja mahdolliseen hallinnolliseen taakkaan, on mahdotonta arvioida, sillä käytännön työskentelytavoista ei vielä ole tietoa. Toisaalta yhteinen valvonta tulee myös yhdenmukaistamaan valvontakäytäntöjä EU:n sisällä, mikä voi helpottaa ilmoitusvelvollisten toimintaa.

Rahanpesuasetus mahdollistaa tietojenvaihdon henkilötietojen tasolla tietojenvaihtokumppanuuksien puitteissa ilmoitusvelvollisille ja tietyille kumppanuuksiin osallistuville toimivaltaisille viranomaisille sekä kansallisesti, että rajojen yli perustetuissa kumppanuuksissa. Tämä voi tehostaa paljastamaan ja estämään rahanpesua, jossa pyritään välttämään paljastumista esimerkiksi siirtämällä laitonta hyötyä useiden eri ilmoitusvelvollisten kautta. Tietojenvaihtokumppanuus mahdollistaisi nykyistä laajemman tietojenvaihdon siihen osallistuvien välillä, sillä nykysääntelyn johdosta tietojenvaihto on ollut mahdollista lähinnä ilmoitusvelvollisten välillä samasta asiakkaasta ja liiketoimesta tietyin edellytyksin ja tietojenvaihtokumppanuuksissa ilmiötasolla. Tietojenvaihtokokumppanuuden soveltaminen edellyttää rahanpesuasetuksen mukaan muun muassa sitä, että sen tulee olla ehdottoman välttämätöntä ilmoitusvelvollisuutta koskevan artiklan 69 velvoitteiden noudattamiseksi ja siinä tulee kunnioittaa perusoikeuksia ja oikeudellisia menettelytakeita ja vastuu unionin tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten noudattamisesta säilyy tietojenvaihtokumppanuuksien osapuolilla. Tietojenvaihtokumppanuuksien perustaminen on siihen osallisille vapaaehtoista,

[36] Finanssivalvonnan teema-arvio korkeariskisten asiakkaiden aiheettomista pankkipalveluiden rajoittamisista 2025, https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fi/tiedotteet-ja-julkaisut/valvottavatiedotteet/2025/teema-arvioraportti_derisking_2025.pdf.

joten tässä vaiheessa on mahdotonta arviota, missä määrin ilmoitusvelvollisilla olisi kiinnostusta tällaisten perustamiseen, täyttäisivätkö nämä kumppanuudet niille sääntelyssä asetetut vaatimukset muun muassa tietosuojaan liittyen ja mitkä niiden mitattavissa olevat taloudelliset ja käytännölliset euromääräiset hyödyt olisivat.

Vaikutukset muille kuin ilmoitusvelvollisille yrityksille

Rahanpesuasetuksessa säännellyn tosiasiallisia edunsaajia ja omistajia koskevien rekisteröintivelvoitteiden muutosten vuoksi, erityisesti omistukseen perustuvan raja-arvon tiukentuessa hieman ja muidenkin selvitysvelvollisuuksien ollessa entistä tiukemmin säänneltyjä, aiheutuu yrityksille jonkin verran lisääntyvää hallinnollista taakkaa.

5.3.5 Vaikutukset yhdistyksiin ja säätiöihin

Esityksessä ehdotetaan, että yhdistysten, säätiöiden, uskonnollisten yhdyskuntien ja asunto-osakeyhtiöiden tosiasiallisia edunsaajia koskevien rahanpesuasetuksessa säädettyjen velvoitteiden osalta jatkettaisiin niin sanotun olettamasäännöksen pääasiallista soveltamista. Olettamasäännöstä on kuvattu tarkemmin esitetyn 1. lakiehdotuksen 10 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Yhdistyksillä olisi mahdollisuus ilmoittaa olettamasäännöksen perusteella merkityn tosiasiallisen edunsaajan lisäksi myös toinen edunsaaja. Esitys ei toisi tältä osin juuri muutosta nykytilaan ja sääntelyn aiheuttamat muutokset sekä hallinnollinen taakka jäisivät vähäisiksi.

5.3.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset

5.3.6.1 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Esityksen suhdetta perustuslakiin kuvataan luvussa 13. Esityksellä on perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia henkilöille etenkin omaisuuden suojan, yksityiselämän suojan ja oikeusturvan kannalta.

Omaisuuden suojaan vaikuttaisi ensinnäkin 2. lakiehdotuksen 6 a §:ssä säädetty rahanpesun selvittelykeskuksen mahdollisuus määrätä ilmoitusvelvollista keskeyttämään määräaikaisesti pankkitili, maksutili, kryptovaratili tai liikesuhde. Tällainen keskeyttämismääräys rajoittaa omaisuuden käyttöä, vaikka olisikin välttämätöntä epäillyn rikoksen tuottaman hyödyn käytön estämiseksi ja estämään varojen häivyttäminen rikostutkinnan aikana. Keskeyttämismääräys kohdistuisi kuitenkin ainoastaan siihen varallisuuden määrään, jota pidetään epäilyttävänä, eikä vaikuttaisi lailliseen omaisuuteen. Keskeyttäminen voisi pääsääntöisesti kestää enintään viisi arkipäivää, mutta sitä voitaisiin jatkaa 25 arkipäivällä. Henkilö olisi voisi itse vaikuttaa myös asian selvittämiseen ja toimittaa selvitystä varojen laillisen alkuperän osoittamiseksi. Jos kysymys on laillisesta omaisuudesta, sen haltijan on lähtökohtaisesti helppo hankkia tarvittava näyttö ja osoittaa laillinen alkuperä. Jos keskeytyspäätös olisi tehty perusteettomasti, henkilöllä olisi mahdollisuus saada valtiolta korvaus kärsimästään vahingosta ja asiasta aiheutuneista kuluista lain 6 b §:n mukaisesti.

Omaisuuden suojaan vaikuttaisi myös rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädetty 10 000 euron käteismaksurajoitus. Rahanpesuasetuksessa säädetty kielto ottaa vastaan yritystoiminnassa yli 10 000 euron käteismaksua rajoittaisi henkilöiden mahdollisuuksia käyttää omaa käteistä omaisuuttaan haluamallaan tavalla sekä mahdollisuutta vastaanottaa suuria käteissummia liiketoiminnassa. Rajoitus ei kuitenkaan vaikuta muihin käytettävissä oleviin maksutapoihin. Suomessa käteisen käyttö on vähentynyt, mutta edelleen se on monille tärkeä, joillekin jopa

ainoa maksuväline. Suomen Pankin vuoden 2025 kuluttajakyselyyn vastanneista suomalaisista 74 % ilmoitti yleisimmäksi käyttämäkseen päivittäistavaroiden maksutavaksi maksukortin, 8 % mobiilimaksun ja 7 % käteismaksun. Käteismaksua edes toisinaan ilmoitti kuitenkin käyttävän 85 % kuluttajista.[37] Suomen Pankin kyselyn mukaan käteistä käytetään eniten henkilöiden välisissä maksuissa, jotka jäävät rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle, sekä tapahtumissa, toreilla ja markkinoilla, joissa harvoin myydään tuhansien eurojen arvoisia tuotteita tai palveluja. Käteismaksua harvoin käytetään tälläkään hetkellä suurten, kalliiden ostosten suorittamiseen, joten vaikutuksen arvioidaan jäävän tältä osin varsin vähäiseksi.

Yksityisyyden suojaan vaikuttaisivat tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintiin, rahanpesun valvontarekisteriin, pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään ja tietojenvaihtoon liittyvät säännökset. Pankki- ja maksutilien yhteenliittämisjärjestelmän vaikutuksia yksityisyyden suojaan on käsitelty luvussa 5.3.6.2, pankkitilien yhteenliittämisjärjestelmä.

Rahanpesun valvontarekisteriin merkittäisiin 1. lakiehdotuksen 56 §:n mukaan tietoja yrityksestä sekä henkilöistä, joista on tehty luotettavuusarviointi 57 §:n mukaisesti. Valvontarekisteriin merkitään sellaiset Lupa- ja valvontaviraston valvontavastuulla olevat ilmoitusvelvolliset, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään muuhun valvontaviranomaisen rekisteriin. Sääntely vastaa muutoin voimassa olevan rahanpesulain säännöksiä, mutta luotettavuusarviointi on laajennettu edellä luvussa 5.3.3.1 kuvatuin tavoin kaikkiin valvontarekisteriin merkittyihin ilmoitusvelvollisiin. Tämä tarkoittaisi, että jatkossa useamman yrityksen johtoon kuuluvasta henkilöstä tehtäisiin luotettavuusarviointi ja hänen nimensä sekä muita 56 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja merkittäisiin rahanpesun valvontarekisteriin.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 3 luvussa säädettyyn edunsaajarekisteriin merkitään rahanpesuasetuksen IV luvun mukaisesti tunnistettavat oikeushenkilöiden tosialliset edunsaajat. Tosiasiallisia edunsaajia koskevat vaikutukset yksityisyyden suojaan kohdistuvat näin ollen vain sellaisiin henkilöihin, joilla on omistuksen kautta tai muutoin määräysvalta oikeushenkilöön. Tosiasialliset edunsaajat merkitään jo nykyisin edunsaajarekisteriin. Omistukseen perustuvan raja-arvon tiukentuminen rahanpesuasetuksessa johtaa kuitenkin siihen, että jatkossa nykyistä useampi henkilö tunnistetaan ja rekisteröidään tosiasialliseksi edunsaajaksi. Tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin olisi pääsy myös nykyistä laajemmalle joukolle käyttäjiä laajemmin määriteltyihin käyttötarkoituksiin, mikä vaikuttaisi henkilöiden yksityisyyden suojaan. Velvoite pitää edunsaajarekisteriä, merkitä sinne tosiasialliset edunsaajat ja luovuttaa niitä koskevia tietoja tulee kuitenkin suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta ja täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä.

5.3.6.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uusi rahanpesusääntely aiheuttaisi muutoksia rahanpesun valvojille muun muassa uusien ilmoitusvelvollisten ja entistä yksityiskohtaisemmassa sääntelyssä valvojille asetettujen

[37] Suomen Pankin kuluttajakysely maksutavoista ja käteisestä 2025, https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/Dashboardit/kateistilastot/kuluttajakysely/#:~:text=Suomen%20Pankki%20tutkii%20kuluttajien%20k%C3%A4teisen%20ja%20muiden,maksutapoihin%20liittyvist%C3%A4%20tottumuksista%20ja%20tyytyv%C3%A4isyydest%C3%A4%20k%C3%A4teisen%20saatavuuteen.

velvoitteiden kautta. Suuri osa vaikutuksista johtuu asetustasoisesta EU-sääntelystä, jonka osalta ei ole tai on hyvin vähän kansallista liikkumavaraa.

Valvojilla on velvollisuus AMLA-asetuksen myötä antaa laajasti tietoja AMLAlle ja tehdä yhteistyötä AMLAn kanssa erityisesti niiden ilmoitusvelvollisten osalta, jotka valitaan riskiperusteisesti AMLAn suoraan valvontaan. Yhteistyö AMLAn kanssa vaatii valvojilta resursseja, mutta auttaa yhdenmukaistamaan ilmoitusvelvollisten valvontaa erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa.

Valvojia velvoitetaan entistä tiiviimpään yhteistyöhön toisten valvojien ja toimivaltaisten viranomaisten kanssa muun muassa ryhmävalvontaa ja valvontakollegioita koskevan sääntelyn myötä, mikä toisaalta voi tehostaa valvontaa, mutta vaatii myös resursseja.

Rahanpesun valvontaviranomaisten tulisi tarkistaa mahdolliset tietojenvaihtokumppanuudet, joita ilmoitusvelvolliset ja tietyt toimivaltaiset viranomaiset voivat perustaa rahanpesuasetuksen 75 artiklan nojalla ja varmistaa, että tietojenvaihtokumppanuudessa on käytössä mekanismeja, joilla varmistetaan edellä mainitun artiklan noudattaminen ja että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty. Tämä on uusi tehtävä valvontaviranomaisille ja vaatii perehtymistä sekä resursseja kaikilta niiltä valvontaviranomaisilta, joille tällaisia tarkistamispyyntöjä tulee. Rahanpesun selvittelykeskus ei ole tähän saakka voinut osallistua operatiiviseen tiedonvaihtoon yksityisen sektorin kanssa viranomaisia velvoittavien salassapitosäännösten vuoksi. Ehdotettu tietojenvaihtokumppanuus toisi mahdollisuuden poiketa salassapitovelvollisuudesta siltä osin kuin se on tarpeen selvittelykeskuksen unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Tietojenvaihtokumppanuudet voivat toteutuessaan parantaa rahanpesun torjunnan tehokkuutta.

Uuden sääntelyn myötä valvontaviranomaisten tietojen toimittamista ilmoitusvelvollisille laajennetaan siten, että valvontaviranomaisten tulee mm. antaa kohdennettujen talouspakotteiden ja YK:n talouspakotteiden osalta nimettyjä henkilöitä tai yhteisöjä koskevia tietoja viipymättä valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville. Viipymättä toteutettava tiedonantovelvoite merkitsee, että valvojien on kyettävä reagoimaan pakotelistojen muutoksiin myös virka-ajan ulkopuolella. Tämä edellyttää toimintamallien ja resurssien uudelleenarviointia sekä sen varmistamista, että tiedonvälitys toimii myös virka-ajan ulkopuolella.

Poliisihallitukselle esitetään huolehtimisvelvollisuutta, jonka myötä Poliisihallituksen tulisi ilmoittaa rahankeräys-, tavara-arpajais- ja bingolupien myöntämisprosesseissa havaitsemistaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen epäilyistä rahanpesun selvittelykeskukselle. Huolehtimisvelvollisuuden johdosta tehtävien ilmoitusten määrää on vaikeaa arvioida etukäteen. Uudella tehtävällä olisi kuitenkin resurssivaikutuksia Poliisihallituksen arpajaishallintoon tehtävään perehtymisen ja ilmoitusten laatimisen vaatimien resurssien vuoksi. Toisaalta voidaan arvioida, ettei resurssivaikutus muodostuisi merkittäväksi, kun mahdolliset epäilyt huomioitaisiin ja ilmoitettaisiin Poliisihallituksen muiden lupaprosessien yhteydessä, eikä lupahakemuksia esimerkiksi erikseen käytäisi tätä tarkoitusta varten läpi.

Vaikutukset Tullille

Arvioitaessa vaikutuksia Tullin tehtäviin, menettelytapoihin ja toimintaprosesseihin, on edelleen kehitettävän pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän sekä uuden pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän arvioitu vähentävän manuaalisen työn tekemistä sekä lisäävän esitutkinnan ja muiden rikostorjuntatoimenpiteiden joutuisuutta. Järjestelmän on arvioitu myös edesauttavan kyselyiden kohdistamista oikeisiin kohteisiin.

Arvioitaessa Tullin työmäärää ja Tullin mahdollisuutta hoitaa sille osoitetut tehtävät, voisi järjestelmä lisäksi tehostaa Tullin työskentelyä ja parantaa muun muassa tiedonsaantia EU-jäsenvaltioista tulevaisuudessa. Uusi järjestelmä vahvistaisi myös kansalaisten ja viranomaisten oikeusturvaa, kun kyselyt toteutetaan yhden järjestelmän kautta, jossa on kattavat lokitustiedot.

On huomioitava, että vaikka nyt kyseessä olevalla lainmuutoksella ei ole tunnistettu vaikutuksia palveluiden saatavuuteen ja kansalaisten asiointiin viranomaisten kanssa, voi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä edesauttaa mainittuja tarkoituksia muissa tunnistetuissa viranomaistilanteissa.

Vaikutukset rahanpesun selvittelykeskukselle

Euroopan unionin rahanpesun vastainen säädöspaketti sisältää rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksien ja toiminnan kannalta pääosin jo nykyisellään käytössä olevia menettelyitä ja selkeyttää niitä säädöstasoisiksi. Tämän lisäksi mukana on täysin uusia toimivaltuuksia, joilla saattaa olla huomattaviakin myönteisiä vaikutuksia rahanpesun torjunnan tehokkuuteen.

Rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstön salassapitoa ja osaamista koskevaa erillistä kirjausta ei rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa ole tähän saakka ollut, mutta käytännössä vaatimuksia on jo noudatettu poliisin virkamiehiä koskevan salassapitosääntelyn ja selvittelykeskuksen omien perehdytyskäytäntöjen kautta. Tältä osin lakimuutos ei toisi käytännössä merkittäviä muutoksia, mutta saattaa vaikuttaa muun muassa rekrytointiin, kun asetetaan tehtäväkohtaisia vaatimuksia liittyen koulutukseen tai kokemuksen vaativuustasoon.

Niin ikään uutena velvoitteena säädetään, että selvittelykeskuksen olisi vastattava saapuviin tietopyyntöihin tietyssä määräajassa, toimitettava säännönmukaisesti tietoja valvojille ja oltava myös oikeus saada luovuttamistaan tiedoista palautetta toimivaltaiselta viranomaiselta. Rahanpesusääntelyn uudistamispaketti tuo mukanaan myös täsmennyksiä vuosikertomuksessa esitettäviin tilastoihin ja muihin tietoihin. Jo nykytilanteessa selvittelykeskus kykenee vastaamaan tietopyyntöihin verrattain nopeasti ja antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvityksen toiminnastaan, rahanpesulain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten ja liiketoimen keskeyttämistä koskevien määräysten lukumääristä sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toiminnan yleisestä edistymisestä Suomessa. Uudet vaatimukset tilastoista ovat näin ollen lähinnä tekninen lisäys, eivätkä aiheuta selvittelykeskuksen toimintaan suuria muutoksia.

Uudet selvittelykeskukselle annettavat toimivaltuudet ovat pääosin sellaisia, jotka mahdollistavat aiempaa tehokkaamman rahanpesun torjunnan. Ehdotettu ilmoitusvelvolliselle annettava liiketoimen seurantamääräys koskien sellaisten henkilöiden liiketoimia, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikoksen tai terrorismin rahoittamisen riski, luo selvittelykeskukselle huomattavasti aiempaa paremmat mahdollisuudet tiettyyn henkilöön tai henkilöjoukkoon liittyvään rahanpesun, esirikosten tai terrorismin rahoittamisen selvittelyyn. Uusi varoituksenantoa koskeva toimivaltuus taas mahdollistaa laajalti rahanpesun ja sen esirikosten ennaltaehkäisyn.

Nykyisellään rahanpesun selvittelykeskuksesta annettu laki määrittelee salassa pidettäväksi ilmoituksen tekijän nimen ja henkilöllisyyden, muttei ota kantaa ilmoitusvelvolliseen. EU-sääntelyn mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskuksilla on käytössä mekanismeja, joilla suojellaan ilmoitusvelvollisten ja niiden työntekijöiden tai vastaavassa asemassa olevien henkilöiden, myös asiamiesten ja edustajien, henkilöllisyyttä. Rahanpesun selvittelykeskukset eivät saa paljastaa ilmoituksen lähdettä vastatessaan

toimivaltaisten viranomaisten kuudennen rahanpesudirektiivin 22 artiklan mukaisiin tietopyyntöihin tai jakaessaan analyysiensa tulokset 19 artiklan mukaisesti. Tämä kohta ei rajoita kansallisen rikosprosessioikeuden soveltamista. Sinänsä ilmoitusvelvollisen nimi on yksinkertaista jättää luovuttamatta, mutta luovutuksen vastaanottajan lienee helppoa päätellä esimerkiksi transaktioiden perusteella, mistä ilmoitusvelvollisesta on kyse. Ensisijainen suojelun kohde on ilmoitusvelvollisessa työskentelevän ilmoituksen lähettäneen henkilön henkilöllisyys. Näin ollen ei katsota tarpeelliseksi säätää erikseen salassa pidettäväksi ilmoituksen tehnyttä yhteisöä.

Tietojenvaihtoa koskevat täsmennykset selkeyttävät tiedonvaihdon perusteita, vaikkakin käytännössä samat perusteet selvittelykeskuksen tiedonvaihdolle ovat olleet voimassa tähänkin saakka.

Nykyisellään selvittelykeskuksella on laaja pääsy tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömiin tietoihin rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla, mutta tietojen toimittamiselle ei ole annettu määräaikaa. Nyt direktiivi edellyttää, että tiettyihin tietoihin pitää päästä viipymättä, joko suoraan tietokantaan, tiedonhakujärjestelmään tai erikseen toimitettuna. Mikäli säädettäisiin oikeudesta suoraan pääsyyn tietokantaan tai tiedonhakujärjestelmään, joutuisi selvittelykeskus suuren teknisen haasteen eteen luodessaan erillistä tunnushuoltoa tietojärjestelmiin tai rakentaessaan teknisiä rajapintoja eri järjestelmiin.

Pankkitilirekisterien yhteenliittämisen vaikutukset

Koska rikolliset ja terroristit toimivat yli rajojen ja piilottavat varoja eri jäsenvaltioihin, viranomaiset tarvitsevat nopeaa pääsyä pankkitietoihin rikoshyötyjen jäljittämiseksi, jäädyttämiseksi ja takavarikoimiseksi. Taloudelliset tiedot voivat tarjota tärkeitä johtolankoja ja todisteita rikostutkinnassa. Nykyisin vain noin kaksi prosenttia rikoshyödyistä jäädytetään ja yksi prosentti tuomitaan menetetyksi, joten tehokas ja nopea tiedonsaanti toisista jäsenvaltioista pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla on ratkaisevaa rikollisuuden torjunnassa. Esityksessä ehdotetaan, että rahanpesun selvittelykeskus, rahanpesulain mukaiset valvontaviranomaiset eli Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto sekä Patentti- ja rekisterihallitus sekä poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos saisivat käyttöoikeuden pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään. Jokainen viranomainen vastaisi itse omien tietopyyntöjen tekemisestä yhteenliittämisjärjestelmään. Tämänhetkisten komissiolta saamisen tietojen valossa keskitetty pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmä muodostettaisiin samalla tavalla kuin tosiallisten edunsaajarekisterien yhteenliittämisjärjestelmä BORIS (Beneficial Ownership Registers' Interconnection System) eli jokainen toimivaltainen viranomainen kirjautuisi keskitettyyn järjestelmään EU:n e-Justice Portalin kautta.

Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa sekä tutkintaan ja syytteeseen saattamisessa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset saavat pääsyn toisten jäsenvaltioiden pankkitilitietoihin. Suora rajat ylittävä pääsy pankkitietoihin mahdollistaisi rahanpesun selvittelykeskuksille talousanalyysien laatimisen riittävän nopeasti, jotta mahdolliset rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisen tapaukset voidaan havaita ja viranomaiset voivat toimia viipymättä. Pankkitilirekisterien yhdistäminen parantaa merkittävästi rikosten ehkäisemisestä, havaitsemisesta, tutkinnasta ja syytteeseenpanosta vastaavien viranomaisten tutkintojen tehokkuutta. Se vahvistaa myös kansallisten rikoshyötyjen jäljittämisestä vastaavien viranomaisten (AROjen) kykyä jäljittää ja tunnistaa rikoshyötyjä helpottamalla rajat ylittävää yhteistyötä ja nopeuttamalla pääsyä tietoihin siitä, onko rikostutkinnan tai oikeusprosessin kohteena olevalla henkilöllä pankkitili toisessa jäsenvaltiossa. Tämä tieto on olennaista, jotta viranomaiset ja AROt voivat nopeasti tunnistaa,

mihin jäsenvaltioihin heidän tulee lähettää lisätietopyyntöjä tutkinta- tai todistustarkoituksessa tai jäädytys- ja takavarikointimääräyksiä omaisuuden turvaamiseksi. Pankkitilirekisterien yhdistäminen parantaa merkittävästi rikosten torjunnasta vastaavien viranomaisten kykyä saada nopeasti tietoa siitä, missä toisessa EU-jäsenvaltiossa vakavasta rikoksesta epäilty henkilö pitää pankkitilejä. Tämä on tärkeä askel rikoshyötyjen jäädyttämisen ja menetetyksi tuomitsemisen sekä takavarikointiasteiden nostamiseksi.

Yhtäältä on huomioitava, että pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmällä on merkittäviä vaikutuksia henkilötietojen suojaan. Esitetyt säännökset mahdollistaisivat käytännössä kaikkien EU-alueella olevia tilejä koskevien tietojen saamisen toimivaltaisille viranomaisille yhteenliittämisjärjestelmän kautta, mikä tarkoittaisi siten laajamittaista salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä keskitetyssä uudessa tiedonvälitysjärjestelmässä. Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmä voi sitä kautta aiheuttaa riskejä luonnollisen henkilön oikeuksille. Esimerkkejä tällaisista riskeistä ovat lainvastainen tietojen hyödyntäminen ja henkilötietojen tietoturvaloukkaukset. On kuitenkin huomioitava, että vaikutukset johtuvat suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä ja uudesta käsittelytavasta henkilötietojen suojalle aiheutuvia riskejä vähennettäisiin säätämällä tarkkarajaisesti toimivaltaisten viranomaisten pääsyn ja hakujen ehdoista sekä tiedoista, joita järjestelmän kautta luovutettaisiin ja välitettäisiin. Rahoitustietodirektiivin muutoksesta annetussa direktiivissä on tiukat ehdot toimivaltaisten kansallisten viranomaisten pääsylle ja hakujen tekemiselle keskitettyihin automatisoituihin järjestelmiin tallennettuihin pankkitilitietoihin. Näihin kuuluu esimerkiksi se, että hakujärjestelmiin pääsy sallitaan vain erityisesti nimetyille ja valtuutetuille henkilöille kussakin toimivaltaisessa viranomaisessa tapauskohtaisesti. Toinen turvatoimi on se, että yhteenliittämisjärjestelmässä saatavilla olevien tietojen määrä rajoitetaan vähimmäistasolle, kuten viidennen rahanpesudirektiivin 32a artiklan 3 kohdassa säädetään. Siten kansallisessa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä oleviin saldo- ja tilitapahtumatietoihin ei ole pääsyä pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla. Suojatoimi on myös jokaisesta hausta tehtävät lokitiedot, joita tarkastellaan säännöllisesti rekisterinpitäjän ja tietosuojaviranomaisen toimesta. Yhtäaikaisesti henkilötietojen suojan kaventumisen kanssa voidaan kuitenkin todeta, että verrattuna nykytilanteeseen, jossa tietopyynnöt tulevat vaihtelevia välitystapoja hyödyntäen, kansalaisten henkilötietojen suojan voidaan katsoa vahvistuvan nykytilanteeseen verrattuna, kun viranomaisten kyselyt tuodaan keskitetyn järjestelmän piiriin, jossa tiedon käsittelysäännökset säädetään vastaamaan tietosuoja-asetuksen mukaista käsittelyä ja lokitiedot on saatavilla kattavasti jokaisesta tietopyynnöstä.

5.3.6.3 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Lainvalmistelussa on arvioitava tiedonhallinnan muutosvaikutukset julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019), jäljempänä *tiedonhallintalaki*, mukaisesti, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Tiedonhallintalain 3 luvun 8 §:n mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon. Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta. Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista on annettu valtiovarainministeriön tiedonhallintalautakunnan suositus (valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:21).

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot rekisteröidään jo tällä hetkellä kaupparekisteriin, joten esitys ei merkitse muutosta tähän asiantilaan, vaikka jatkossa edunsaajatietoista käytettäisiinkin nimitystä edunsaajarekisteri. Edunsaajarekisteri olisi kuitenkin edelleen kaupparekisterin yhteydessä ja siihen sovellettaisiin kaupparekisterilakia, ellei lainsäädännöstä muuta johdu.

Jatkossa edunsaajarekisteriin voitaisiin kuitenkin rekisteröidä myös muita oikeushenkilöitä tai oikeudellisia järjestelyitä edunsaajineen kuin kaupparekisterilaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia. On tosin huomattava tältäkin osin, että jo nykyisellään kaupparekisterilaissa säädetään trustien ja vastaavien oikeudellisten järjestelyjen tosisiallisten edunsaajien rekisteröinnistä. Edunsaajarekisteriin ei kuitenkaan erikseen merkittäisi sellaisten oikeushenkilöiden tosiasiallisia edunsaajia, joihin sovelletaan olettamasäännöstä esimerkiksi hallituksen jäsenyyteen perustuen.

Rahanpesulaissa säädettäisiin erikseen tietojen luovuttamisesta. Käytännössä jatkossakin tietoja luovutettaisiin tahoille, kuten viranomaisille ja rahanpesulaissa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille, jotka tarvitsevat tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan tehtävänsä toteuttamiseksi. Erikseen säädettäisiin oikeutetun edun omaavien tahojen tietojensaantioikeudesta ja luovutettavista tiedoista.

5.3.6.4 Vaikutukset tietosuojaan

Uudella rahanpesusääntelyllä on vaikutuksia tietosuojaan liittyen muun muassa tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintivaatimuksen laajenemiseen, pankkitilirekisterien yhteenliittämiseen, tietojenvaihtokumppanuuksien mahdollistamaan laajempaan tietojenvaihtoon sekä rahanpesun selvittelykeskuksen uusiin tiedonluovutussäännöksiin. Vaikutukset johtuvat kuitenkin pääosin suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä eivätkä hallituksen esityksessä ehdotetusta sääntelystä.

Komission vaikutustenarvioinnin mukaan, jotta viranomaiset, joilla on kansallisen lainsäädännön mukainen pääsy keskitettyihin automatisoituihin pankkitilirekistereihin, voisivat myös käyttää ja hakea tietoja EU:n laajuisesta pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmästä, olisi tarpeen säätää yksityiskohtaisesti kansallisten toimivaltaisten viranomaisten pääsyn ja hakujen ehdoista. Rahoitustietodirektiivin muutoksesta annettu direktiivi asettaa tiukat ehdot toimivaltaisten kansallisten viranomaisten pääsylle ja hakujen tekemiselle keskitettyihin automatisoituihin järjestelmiin tallennettuihin pankkitilitietoihin. Näitä edellytyksiä ja pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän tietosuojavaikutuksia on kuvattu tarkemmin edellä luvussa 5.3.6.2. Pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmä. Yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetetaan vain sellaiset tiedot, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä pankki- tai maksutilin tai tallelokeron haltijan tunnistamiseksi.

Lisäksi komission vaikutustenarvioinnissa todetaan, että sovellettavat suojatoimet varmistavat yksilön oikeuksien, kuten henkilötietojen suojan ja yksityiselämän suojan, kunnioittamisen ja turvaamisen. Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon (5/2020) mukaisesti yhteenliittämisjärjestelmän toteutuksessa otetaan huomioon tietosuojan sisäänrakennettu ja oletusarvoinen toteutus, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa säädetään. Lisäksi vahvat tietosuojasuojatoimet otetaan käyttöön erityisesti pääsyoikeuksien ja tietojen paikkansapitävyyden osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti. Kaikki pääsyt yhteenliittämisalustaan kirjataan lokiin, jota säilytetään vähintään määritellyn ajan. Näitä lokitietoja tarkastavat säännöllisesti rekisterinpitäjät ja tietosuojaviranomaiset. Tietoihin pääsy ja niiden haku yhteenliittämisjärjestelmän kautta tapahtuu tapauskohtaisesti, ja niitä voivat suorittaa vain kyseisen viranomaisen erityisesti nimetyt ja koulutetut työntekijät.

Rahanpesuasetuksen tosiasiallisia edunsaajia koskevan sääntelyn muutokset, erityisesti omistukseen perustuvan raja-arvon tiukentuminen, johtavat siihen, että nykyistä useampi henkilö tunnistetaan ja rekisteröidään tosiasialliseksi edunsaajaksi. Kuudes rahanpesudirektiivi

velvoittaa jäsenvaltiot säätämään pääsystä tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin nykyistä laajemmalle joukolle käyttäjiä laajemmin määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Tämä voi aiheuttaa huolia yksityisyyden suojan säilymisestä niille, joiden tiedot on rekisteröity edunsaajarekisteriin. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa 40 ja 41 perustellaan tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen rajaamisella muiden kuin tiettyjen toimivaltaisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten osalta oikeutetun edun osoittamiseen sitä, että sääntelyllä puututaan yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskeviin oikeuksiin. Kuudes rahanpesudirektiivi myös velvoittaa jäsenvaltiot oikeasuhteisen ja tasapuolisen lähestymistavan varmistamiseksi sekä yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevien oikeuksien takaamiseksi säätämään poikkeuksista, joita sovelletaan poikkeuksellisissa olosuhteissa tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien henkilötietojen julkistamiseen keskitettyjen rekisterien kautta ja tällaisiin tietoihin pääsyyn, kun niiden julkistaminen saattaisi tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan alttiiksi kohtuuttomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, häirinnän, väkivallan tai pelottelun riskille.

Rahanpesuasetuksen 75 artiklassa säädetty tietojenvaihtokumppanuus mahdollistaa henkilötietojen vaihtamisen kumppanuuksiin osallistuvien ilmoitusvelvollisten ja mahdollisesti niihin osallistuvien viranomaisten välillä. Tietojenvaihtokumppanuus on mahdollista kaikkien ilmoitusvelvollisten osalta, mutta on todennäköistä, että tällaiset kumppanuudet käynnistyvät ensivaiheessa finanssialan toimijoiden kesken, joiden osalta on jo pitkään tunnistettu tarve jakaa enemmän tietoa kuin nykysääntely on mahdollistanut. Viranomaiset, jotka voisivat osallistua tietojenvaihtokumppanuuteen, on määritelty artiklassa. Näitä olisivat muun muassa kaikki rahanpesun valvontaviranomaiset, pois lukien Suomen Asianajajat, joka ei ole viranomainen. Viranomaisten osallistuminen tietojenvaihtokumppanuuteen voi herättää kysymyksiä siitä, miten se voisi vaikuttaa valvonnan riippumattomuuteen. Viranomaisten toimintaan kohdistuvista puolueettomuutta ja riippumattomuutta koskevista vaatimuksista säädetään muun muassa hallintolaissa (434/2003) ja valtion virkamieslaissa (750/1994). Hallintolain 6 § sisältää oikeusperiaatteet, joihin kuuluvat yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, puolueettomuusperiaate, suhteellisuusperiaate ja luottamuksensuojaperiaate. Hallintolaki edellyttää, että viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden Valtion virkamieslaissa säädetään muun muassa virkamiesten esteellisyydestä. Artiklassa on säädetty tiukat edellytykset tietojen vaihdolle, kuten ehdoton välttämättömyys asiakkaan tuntemista ja ilmoitusvelvollisuutta koskevien velvoitteiden noudattamiseksi. Vastuu unionin tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten noudattamisesta säilyy tietojenvaihtokumppanuuksien osapuolilla. Artiklassa on myös tarkkaan määritelty, mitä tietoja kumppanuuden puitteissa saadaan vaihtaa ja millä tavoin tietoa voidaan hyödyntää. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta tietojenvaihtokumppanuus tarkoittaa, että asiakkaaseen ja muun muassa hänen varallisuuteensa alkuperään, liiketoimeen sekä asiakkaan riskitekijöihin liittyviä tietoja voidaan välittää tietojenvaihtokumppanuudessa, jos kaikki rahanpesuasetuksen edellytykset täyttyvät. Rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukainen sääntely on siis varsin pitkälle menevää ja kajoaa yksilön yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Asetus edellyttää kuitenkin muun muassa, että välitettävän tiedon turvallisuus ja luottamuksellisuus varmistetaan, muun muassa mahdollisesti pseudonymisoinnin avulla. Lisäksi on huomioitava, että tiedonjakomahdollisuus koskee vain asetuksen mukaisia korkeariskisempiä asiakkaita. Ennen henkilötietojen käsittelyä edellytyksenä on, että on tehty yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi.

Tietojenvaihtokumppanuutta koskeva rahanpesuasetuksen 75 artikla ei näyttäisi sisältävän kansallista sääntelyliikkumavaraa, kuten oikeusministeriökin huomautti esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa. Sen sijaan asetuksen johdanto-osan 148 kappaleessa todetaan, että kumppanuuden puitteissa vaihdettaviin tietoihin sovelletaan tietosuojasäännöksiä ja kaikkia

asetuksen sisältämiä vaatimuksia, jotka koskevat epäilyttäviä liiketoimia koskevien tietojen luottamuksellisuutta. Edellä mainitun johdantokappaleen mukaan jäsenvaltioiden olisi voitava yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä mukauttaakseen kyseisen asetuksen soveltamista, asettaakseen yksityiskohtaisempia vaatimuksia tietojenvaihtokumppanuuden puitteissa vaihdettujen henkilötietojen käsittelyä varten. Se, että asia mainitaan vain johdanto-osassa, tekee liikkumavaran olemassaolon arvioinnin hankalaksi, sillä lähtökohtaisesti liikkumavaran tulisi perustua rahanpesuasetuksen artikloihin. Yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla voidaan antaa sitä mukauttavia säännöksiä silloin, kun yleinen tietosuoja-asetus sallii sen nimenomaisesti. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukainen liikkumavara mahdollistaisi esimerkiksi ylimääräisistä suojatoimista säätämisen. Liikkumavaraa olisi kuitenkin mahdollista käyttää vain siltä osin kuin säännökset eivät olisi ristiriidassa rahanpesuasetuksen säännösten kanssa. Ottaen huomioon, että rahanpesuasetuksessa on säädetty tiukoista edellytyksistä tietojen jakamiselle ja korkeasta kynnyksestä yksityiselämän ja henkilötietojen suojasta poikkeamiselle, ei asiassa ole tarvetta säätää kansallisesti lisäedellytyksistä yksilön suojaamiseksi. Rahanpesuasetuksen 75 artikla ei myöskään vaikuta suoraan tietosuoja-asetuksesta seuraaviin rekisterinpitäjän velvoitteisiin ja vastuuseen.

Rahanpesun selvittelykeskukselle ehdotetaan oikeutta osallistua yhteisiä analyysejä epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin. Lisäksi selvittelykeskuksen tietojenluovutusta koskevia säännöksiä ehdotetaan laajennettavan siten, että rahanpesun selvittelykeskus voisi luovuttaa tietoja myös rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille ja 10 kohdassa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle toimittaessa osana rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaista tietojenvaihtokumppanuutta sekä rahanpesuntorjuntaviranomaiselle sekä Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksen tulisi luovuttaa tietoja viipymättä Euroopan syyttäjänvirastolle ja Euroopan petostentorjuntavirastolle näiden viranomaisten toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Ehdotetut tiedonluovutussäännökset ovat suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä. On huomioitava, että rahanpesurekisterin tietojen käyttötarkoitus on laissa tarkoin rajattu ja mainitut tiedonluovutukset täyttävät käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimuksen. Jakamalla tietoa muille rahanpesusta, terrorismin rahoittamisesta ja muusta laittomasta toiminnasta vastaaville viranomaisille sekä tietojenvaihtokumppanuuksissa mukana oleville ilmoitusvelvollisille, parannetaan mahdollisuutta estää rikosten toteutumista ja kiinnijäämistä ja yhtäältä suojella yksilöitä joutumasta rikosten uhriksi.

Etenkin erityisten henkilötietojen ja rikosasioihin liittyvien henkilötietojen luovutusta koskevat ehdotukset lisäävät kuitenkin rekisteröidyn henkilötietojen suojaan kohdistuvia riskejä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietojen luovuttamiseen ja luovutusta koskevista rajoituksista rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain tarkoituksiin on säädetty henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa, jota myös rahanpesun selvittelykeskus soveltaa käsitellessään rahanpesurekisteriin tallennettuja tietoja. Rahanpesun selvittelykeskusta koskevien ehdotusten osalta on kyse lisäksi rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä ja mainitussa laissa on säännökset erityisesti erityisten henkilötietojen käsittelyn edellytykseksi. Yksi mainitun lain 11 §:ssä säädetyistä edellytyksistä on, että asianmukaiset suojatoimet on toteutettu. Rikosasioiden tietosuojalainvaatimus erityisistä suojatoimista liittyy oleellisesti erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn aiheuttamiin riskeihin rekisteröidyn henkilötietojen suojalle sekä muille perusoikeuksille ja eduille. Rahanpesurekisterin tietoja koskevat tiukat rajoitukset ja suojatoimet ovat perusteltuja, koska epäilyttäviä liiketoimia sisältävät tiedot eivät ole vielä tietoja siitä, että rikos olisi tapahtunut. Tällaisten tietojen käsittely voi aiheuttaa rekisteröidylle riskin joutua tietojen perusteella profiloiduksi. Tietojen käsittelystä voi myös aiheutua

rekisteröidylle mainehaittaa, jos häntä koskevien rahanpesurekisteriin ilmoitettujen tietojen käsittelyssä ei ymmärrettäisi tietojen luonnetta vain epäilyttävänä eikä rikosepäilynä.

Viranomaisten hallinnonalojen rajat yli ulottuvalla ja tietojenvaihtokumppanuuksien osalta myös yksityissektorille ulottuvalla tiedonvaihdolla on välittömiä vaikutuksia siihen, miten viranomaiset voivat oikea-aikaisesti ja tehokkaasti tunnistaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen uhkia ja varautua niihin ennakoivasti, ja tällä on vaikutusta myös yksilöihin ja heidän oikeuspiiriinsä ja oikeuksien toteutumiseen yhteiskunnassa. Kun tietoa jaetaan esimerkiksi pankille, sillä on paremmat mahdollisuudet tunnistaa ja monitoroida korkeamman riskin asiakkaita ja transaktioita. Esitetyt muutokset lisäävät siten rikostentekijöiden kiinnijäämisen ja rikoksista tuomituksi tulemisen todennäköisyyttä ja sitä kautta yksilön oikeusturvaa ja yhteiskunnan vakautta.

5.3.6.5 Vaikutukset rikoksentorjuntaan ja turvallisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen

Rahanpesu edellyttää esirikosta ja rahanpesijä pyrkii peittämään tai häivyttämään esirikoksesta saatujen varojen alkuperää. Esirikos voi olla mikä tahansa rangaistavaksi säädetty teko, josta on koitunut tekijälle taloudellista hyötyä. Usein esirikos on huumausaine-, varkaus-, petos- tai talousrikos. Estämällä rahanpesua voidaan estää myös muuta rikollisuutta, koska rahanpesijä saattaa rahoittaa varoilla uusia rikoksia. Rahanpesu on usein osa järjestäytynyttä ja kansainvälistä rikollisuutta.[38] EU:ssa aktiivisista rikollisjärjestöistä noin 70 %:n arvioidaan käyttävän jossain muodossa rahanpesua toimintojensa rahoittamiseen tai varojen piilottamiseen.[39] Harmaa talous heikentää laillisesti ja eettisesti toimivien yritysten ja niiden työntekijöiden asemaa asettamalla ne epäreiluun kilpailutilanteeseen. Rahanpesulla on vakavia yhteiskunnallisia vaikutuksia, jotka ulottuvat taloudellisista ongelmista korruption ja rikollisuuden lisääntymiseen. Rahanpesu heikentää talouden vakautta, rapauttaa julkisen vallan luotettavuutta, vääristää kilpailua ja luo epätasa-arvoa yhteiskunnassa. Laittomat rahavirrat voivat vahingoittaa rahoitusalan eheyttä, vakautta ja mainetta sekä uhata unionin sisämarkkinoita ja kansainvälistä kehitystä.

Myös terrorismin rahoittamisen yhteiskunnalliset vaikutukset voivat olla laaja-alaisia ja tuhoisia. Ne ulottuvat yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuudesta valtion talouteen ja kansainvälisiin suhteisiin. Terrorismin rahoittaminen luo edellytyksiä terroristiselle toiminnalle. Terroristiryhmälle tai terroristille suunnattu taloudellinen tuki ylläpitää ja edistää terroristista toimintaa. Terrorismin rahoittaminen mahdollistaa väkivaltaisten iskujen suunnittelun ja toteuttamisen, mikä johtaa ihmishenkien menetyksiin ja loukkaantumisiin. Lisäksi se luo pelkoa ja epävarmuutta, heikentää luottamusta viranomaisiin sekä vaikeuttaa normaalia elämää.

FATFin arvioiden mukaan suurin osa rahanpesusta liittyy talous- ja huumausainerikoksiin. Viime aikoina kasvussa ovat olleet erilaiset verkkoavusteiset maksupetokset. Nämä ovat myös Suomessa muodostaneet suurimmat rahanpesun esirikostyypit. Yleisimpiä talousrikoksia Suomessa ovat kirjanpitorikokset, velallisen rikokset, verorikokset ja rekisterimerkintärikokset. Lakiehdotuksilla pyritään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen lisäksi ennalta estämään talousrikoksia rahanpesun esirikoksina sekä edistämään niiden havaitsemista. Rahanpesua voi

[38] Europol: The Changing DNA of serious and organised crime, 2025, s.76, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf
[39] Eurooppa-neuvosto ja EU:n neuvosto – Mitä on rahanpesu? https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/anti-money-laundering/

liittyä myös laittoman maahantulon järjestämiseen ja ihmiskauppaan. Terrorismin rahoittamisepäilyjä on Suomessa selvitetty vasta vähän.

Epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle annettujen ilmoitusten lukumäärä, erityisesti riskiperusteisten ilmoitusten lukumäärä, on yksittäisiä poikkeusvuosia lukuun ottamatta kasvanut tasaisesti lähivuosina.[40] Samoin viranomaisten tietoon tulleet, selvitetyt ja syyttäjälle ilmoitettujen, rahanpesua koskevien rikosten lukumäärät ovat kasvaneet viime vuosina.[41] Viranomaisten haltuun saaman rikoshyödyn määrä, vaikka onkin ollut merkittävää, on kuitenkin erittäin pieni osa edellä luvussa 5.3.3.2 arvioidusta mahdollisesta rahanpesun kokonaismäärästä. Toisaalta ilmoitusvelvollisten panostukset rahanpesusääntelyn noudattamiseen voivat olla miljoonia euroja, kuten edellä luvussa 5.3.3.3 on todettu, vaikkakin panostusten määrä vaihtelee merkittävästi erilaisten ilmoitusvelvollisten välillä. Sitä, kuinka tehokkaasti rahanpesusääntelyn avulla voidaan estää rahanpesua tai terrorismin rahoittamista tai saada kiinni niihin syyllistyneitä, on vaikea arvioida.

Eräässä tutkielmassa[42] todetaan, että tutkimusaineiston perusteella ei voitu todentaa lainsäädännön ja rahanpesurikosten välillä olevan käänteistä suhdetta, kuten teoriassa oletettiin. Lainsäädäntöä oli uudistettu vuosien aikana, mutta rahanpesurikosten määrät eivät olleet pienentyneet, vaan ne olivat olleet tasaisessa kasvussa. Voitiin kuitenkin havaita, että tiukentuneen lainsäädännön avulla oli kyetty tunnistamaan enemmän rahanpesurikoksia ja tehty enemmän rahanpesuilmoituksia, kun toimijoiden velvollisuudet olivat tehostuneet, mitä havaintoa myös yllä olevat tilastot tukevat. Kasvaneet rahanpesuilmoitukset voivat osittain selittää kasvaneita rahanpesurikosten määriä. Toisaalta tutkimuksessa todettiin, että lainsäädäntö pakottaa rikolliset etsimään uusia keinoja pestä rahaa ja näin ollen voidaan ajatella, että rikolliset ovat yhden askeleen edellä lainsäädäntöä, ja sääntelystä tulee tehotonta. Jotta sääntely vastaa tehokkaasti uusiin rahanpesutapoihin, tulisi sitä pystyä mukauttamaan tehokkaasti.

Rahanpesun estämisen tehokkuutta ja onnistumista voidaan toisaalta arvioida myös sen pohjalta, miten hyvin FATFn asettamia rahanpesun estämisen kansainvälisiä standardeja on noudatettu. Kansainvälisesti 40 suosituksen tekninen noudattaminen on parantunut 12 % vuodesta 2013. Toisaalta estämistyön tehokkuus on kansainvälisesti laskenut kaksi prosenttiyksikköä vuosien 2021–2023 välillä.[43] Suomen on arvioitu vuonna 2023 täyttävän 40 suosituksesta 9 suositusta täysin, 28 suurelta osin ja 3 osittain.[44] Suomen katsottiin vuonna 2019 suoritetussa maa-arvioinnissa täyttävän tehokkuuden arvioinnin osalta yhden osa-alueen korkeimmalla arvosanalla (high), kolme osa-aluetta toiseksi korkeimmalla arvosanalla ”substantial”, kuusi osa-aluetta arvosanalla ”moderate” ja yhden osa-alueen alimmalla arvosanalla ”low”.[45] Suomen seuraava maa-arviointi tullaan toteuttamaan 2027–2028.

---

[40] Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomukset

[41] Tilastokeskus, Rikos- ja pakkokeinotilasto, Tietoon tulleet rikokset ja niiden selvittäminen rikosnimikkeittäin tutkivan viranomaisen mukaan 2006–2024

[42] Pro gradu -tutkielma: Karjalainen, E., Rahanpesun torjunta Suomessa, 2023. https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/15550/Uwasa_2023_Karjalainen_Ella.pdf?sequence=2&isAllowed=y

[43] Basel AML Index 2024: 13th Public Edition, Ranking money laundering risks around the world

[44] FATF Follow-Up Report Finland 2023, Finland's progress in strengthening measures to tackle money laundering and terrorist financing

[45] FATF Mutual Evaluation Report Finland, April 2019, Finland's measures to combat money laundering and terrorist financing

Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen ovat rajat ylittävää toimintaa. EU-tasolla entistä yhdenmukaisemman, kattavamman ja tiukemman sääntelyn voidaan olettaa johtavan tehokkaampaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen. Yhdenmukaiset säännöt estävät myös sitä, että jossain jäsenvaltiossa olisi löysemmän sääntelyn ja valvonnan myötä turvapaikkoja niille, jotka pyrkivät kiertämään rahanpesua ja terrorismin rahoittamista estävää sääntelyä. Lisäksi edellä luvuissa 5.3.3.1 (vaikutukset tietosuojavaltuutetun toimistolle) ja 5.3.4 (vaikutukset ilmoitusvelvollisiin) mainitut mahdolliset tietojenvaihtokumppanuudet, myös potentiaaliset rajan yli toteutettavat tietojenvaihtokumppanuudet, voivat tehostaa rahanpesun ja sen esirikosten havaitsemista ja lisätä rikollisten kiinnijäämisen riskiä. Myös jatkuvasti kehittyvät uudet teknologiset ratkaisut, joita valvojat ja ilmoitusvelvolliset voivat ottaa käyttöön, voivat edistää rahanpesun estämistä. Toisaalta teknologinen kehitys luo niille myös uusia haasteita rikollisten ottaessa käyttöön uusia välineitä ja toimintatapoja.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset pääasiassa implementoivat kuudetta rahanpesudirektiiviä, joka sisältää parannuksia nykytilaan verrattuna liittyen muun muassa rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksiin liiketoiminen keskeyttämisen osalta ja tiedonsaanti- sekä tiedonluovutusoikeuksiin, yhteistyöhön ja valvojien toimivaltuuksiin. Näiden voidaan arvioida vaikuttavan positiivisesti rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyvien rikosten torjuntaan ja selvittämiseen sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan.

Tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten ilmoitusvelvollisia ja valvontaviranomaisia koskevien velvoitteiden tarkoituksena on ennalta estää rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisrikoksia ja tukea niiden selvittämistä ja paljastamista, lisätä yhteiskunnallista vakautta sekä suojata rahoitusjärjestelmää väärinkäytöksiltä.

Harmonisoinnun sääntelyn tavoitteena on parantaa ja yhtenäistää entisestään lainsäädännön noudattamista sekä tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa toimivaltaisten viranomaisten yhteistyötä myös rajat ylittävissä tapauksissa.

6 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esitystä valmisteltaessa arvioitiin erilaisia vaihtoehtoja pääasiassa kansallisen liikkumavaran näkökulmasta. Vaikka uusi EU-sääntely on hyvin pitkälle harmonisoitua, jättää se kuitenkin jonkin verran liikkumavaraa.

6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Rahanpesuasetuksessa on kansallista liikkumavaraa artiklassa 2 koskien poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmää, jota voidaan laajentaa edellä mainitun artiklan 3–5 kohdassa säädetyin edellytyksin. Esityksen valmistelussa ei ole pidetty riskien perusteella perusteltuna säätää kansallisesti poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmän laajennuksesta.

Rahanpesuasetus jättää vähän liikkumavaraa lähinnä soveltamisalan osalta, josta voidaan poiketa esimerkiksi rahapelaamisen osalta. Esitystä valmisteltaessa on päädytty vaihtoehtoon, jossa pelikasinojen ulkopuolella käytettäviä raha-automaatteja lukuun ottamatta rahapelaaminen säilytetään täysimääräisesti soveltamisalassa, sillä tämän katsotaan olevan perusteltua rahapelaamiseen liittyvän rahanpesun riskin vuoksi, jota on arvioitu kansallisissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevissa riskiarvioissa sekä

Poliisihallituksen arpajaishallinnon Manner-Suomen rahapelitoiminnan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviossa[46].

Vähäistä taloudellista toimintaa koskevaa liikkumavaraa taas esitetään käytettäväksi pääosin nykysääntelyä vastaavalla tavalla niin, että rahanpesuasetuksessa määritellyt edellytykset täyttävä ja tietyn kynnysarvon alapuolelle jäävä toiminta jäisi ulkopuolelle soveltamisalasta. Ammattimaisia jalkapalloseuroja koskeva poikkeusmahdollisuus jätetään valmisteltavaksi myöhemmin uuden kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion valmistuttua.

Rahanpesuasetuksen 34 artiklan 6 kohdassa on liikkumavaraa koskien jäsenvaltioiden kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklan sekä jäsenvaltioiden suorittamien alakohtaisten riskinarviointien tulosten nojalla määritettäviä suuririskisiä tilanteita. Näiden suuririskisten tilanteiden osalta jäsenvaltio voi päättää, että ilmoitusvelvollisten tulee soveltaa tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, ja voi täsmentää kyseiset toimenpiteet tarvittaessa. Poikkeusmahdollisuuden hyödyntäminen on sidottu kuudennen rahanpesudirektiivin mukaiseen riskiarvioon ja alakohtaisiin riskiarvioihin ja sen hyödyntäminen on perusteltua jättää uuden riskiarvion valmistumisen jälkeiseen aikaan pohdittavaksi.

Lisäksi liikkumavaraa on rahanpesuasetuksen 67 artiklan 7 kohdassa ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä, joiden osalta jäsenvaltiot voivat riskin perusteella päättää soveltaa aikaisempaa päivämäärää, kuin asetuksessa säädetty 1.1.2014 ja ilmoittaa tästä komissiolle. Asetuksen 67 artiklan 8 kohdassa on myös liikkumavaraa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat riskin perusteella ulottaa velvoitteen ilmoittaa EU:n ulkopuolisten oikeushenkilöiden, oikeudellisten järjestelyjen ja omaisuudenhoitajien tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien tiedot keskitettyyn rekisteriin liikesuhteen alkaessa koskemaan sellaisia ulkomaisten oikeushenkilöiden kanssa solmittuja liikesuhteita, jotka ovat olemassa 10.7.2027. Esityksen valmistelussa ei ole päädytty hyödyntämään näitä kansallisia optioita.

Rahanpesuasetuksen 70 artiklan liikkumavaraa koskien erityissäännöksiä, joita sovelletaan, kun epäilyistä ilmoittavat tiettyihin ryhmiin kuuluvat ilmoitusvelvolliset. jonka 1 kohdan mukaan poiketen siitä, mitä 69 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat antaa 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille, eli muun muassa tilintarkastajille, ulkopuolisille kirjanpitäjille, veroneuvojille, notaareille, juristeille tai muille itsenäisille juristiammattien harjoittajille mahdollisuuden toimittaa epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset jäsenvaltion nimeämälle itsesääntelyelimelle rahanpesun selvittelykeskuksen sijaan. Esitysluonnoksen lausunnolla olleessa versiossa ehdotettiin, että liikkumavaraa olisi käytetty Suomen Asianajajien ja sen valvottavien osalta, mutta lausuntokierroksen jälkeisessä jatkovalmistelussa ehdotus päädyttiin poistamaan.

Lisäksi 70 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioille poikkeusmahdollisuudesta liittyen saman artiklan 2 kohdassa säädettyyn. Asetuksen 70 artiklan 2 kohdan mukaan notaareihin, juristeihin, muihin itsenäisiin juristiammatin harjoittajiin, tilintarkastajiin, ulkopuolisiin kirjanpitäjiin ja veroneuvojiin ei sovelleta 69 artiklan 1 kohdassa säädettyjä vaatimuksia niiden tietojen osalta, jotka nämä ovat saaneet joltakin asiakkaalta tai jostakin asiakkaasta selvittäessään kyseisen asiakkaan oikeudellista asemaa tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai siihen liittyen, mukaan

[46] Poliisi – Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen rahapelitoiminnassa: https://poliisi.fi/rahanpesun-ja-terrorismin-rahoittamisen-estaminen-rahapelitoiminnassa

luettuna oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskeva neuvonta, riippumatta siitä, saadaanko tai hankitaanko tällaiset tiedot ennen käsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen.

Ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta, jos siinä tarkoitetut ilmoitusvelvolliset a) osallistuvat rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen; b) antavat oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten; tai c) tietävät, että asiakas pyytää oikeudellista neuvontaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista varten; tietoisuus tai tarkoitus voidaan todeta objektiivisten tosiseikkojen perusteella.

Rahanpesuasetuksen 70 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat, edellä 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi, jos se on perusteltua tietyntyyppisiin liiketoimiin liittyvien suurempien rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riskien perusteella päättää, että 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua poikkeusta ei sovelleta tällaisiin liiketoimiin, ja tarvittaessa asettaa kyseisessä kohdassa tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille lisäraportointivelvoitteita. Tämän esityksen valmistelussa ei ole hyödynnetty rahanpesuasetuksen 70 artiklan 3 kohdan liikkumavaraa, vaan arviointi tältäkin osin on perusteltua jättää kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion valmistumisen jälkeiseen aikaan.

Rahanpesuasetuksen 75 artiklassa koskien tietojenvaihtoa tietojenvaihtokumppanuuksien puitteissa todetaan, että vastuu unionin tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten noudattamisessa säilyy tietojenvaihtokumppanuuksien osapuolilla. Rahanpesuasetuksen johdantokappaleessa 148 todetaan tietojenvaihtokumppanuuksiin viitaten, että: ”Jäsenvaltioiden olisi voitava yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä mukauttaakseen kyseisen asetuksen soveltamista, asettaakseen yksityiskohtaisempia vaatimuksia tietojenvaihtokumppanuuden puitteissa vaihdettujen henkilötietojen käsittelyä varten.” Tässä esityksessä ei ole valmisteltu ehdotusta yksityiskohtaisemmista tietosuojavaatimuksista tietojenvaihtokumppanuuksille, sillä valmistelussa ei ole tullut esiin sellaisia tietosuojaan liittyviä kysymyksiä, joista tulisi antaa yksityiskohtaisempia säännöksiä. Lisäksi rahanpesuasetuksen 75 artikla ei vaikuta sisältävän artiklatasolla kansallista sääntelyliikkumavaraa. Valtiovarainministeriö järjestää vuoden 2026 aikana tilaisuuden ilmoitusvelvollisille ja tietojenvaihtokumppanuuksien piirissä oleville viranomaisille tietojenvaihtokumppanuuden toteuttamistapojen kartoittamiseksi.

Liikkumavaraa sisältyy myös tietojen säilyttämistä koskevaan rahanpesuasetuksen 77 artiklaan, jonka 4 kohdan mukaisesti, jos jäsenvaltiossa on 10.7.2027, eli rahanpesuasetuksen soveltamisen alkaessa, meneillään epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseen, paljastamiseen tai tutkimiseen taikka niihin liittyviin syytetoimiin liittyvä oikeudellinen menettely ja ilmoitusvelvollisella on hallussaan tuohon meneillään olevaan oikeudelliseen menettelyyn liittyviä tietoja tai asiakirjoja, ilmoitusvelvollinen voi säilyttää kyseisiä tietoja tai asiakirjoja viiden vuoden ajan 10.7.2027 lukien. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen tai asiakirjojen säilyttämisen viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, kun säilyttämisen jatkamisen on todettu olevan tarpeellista ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämisen, paljastamisen tai tutkimisen taikka niihin liittyvien syytetoimien vuoksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista. Tältä osin liikkumavaraa on käytetty tässä esityksessä mahdollisten vireillä olevien rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämisen syytetoimien turvaamiseksi.

Jäsenvaltioille on jätetty liikkumavaraa rahanpesuasetuksen 80 artiklassa, joka koskee tavaroista tai palveluista suoritettavien suurten käteismaksujen enimmäismääriä, jonka 1 kohdan mukaan tavarakauppaa käyvät tai palveluja tarjoavat henkilöt voivat hyväksyä tai suorittaa käteismaksun, jonka määrä on enintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena tai ulkomaanvaluuttana, riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhdellä kertaa vai useina erillisinä suorituksina, jotka näyttävät olevan toisiinsa kytkeytyneitä. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön matalamman ylärajan kuultuaan Euroopan keskuspankkia neuvoston päätöksen velvollisuudesta kuulla Euroopan keskuspankkia 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Matalammista ylärajoista on ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ne on otettu käyttöön kansallisella tasolla. Suomessa ei ole ollut käteismaksujen enimmäissummia koskevaa sääntelyä voimassa, eikä esityksen valmistelussa ole nähty perustelluksi ottaa käyttöön matalampia ylärajoja.

Lisäksi rahanpesuasetuksen 80 artiklan 7 kohdassa säädetään, että jos maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määriteltyjä muita maksuvälineitä kuin seteleitä ja metallirahaa ei ole ylivoimaisen esteen vuoksi käytettävissä kansallisella tasolla, jäsenvaltiot voivat väliaikaisesti keskeyttää tämän artiklan 1 kohdan tai tapauksen mukaan 2 kohdan soveltamisen, ja niiden on ilmoitettava asiasta komissiolle viipymättä. Jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava komissiolle arvio siitä, kuinka kauan maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määritellyt muut maksuvälineet kuin setelit ja metallirahat eivät ole käytettävissä, sekä toimenpiteistä, joita jäsenvaltiot ovat toteuttaneet niiden palauttamiseksi käyttöön. Rahanpesuasetuksen artiklan 80 soveltamisen keskeyttäminen edellä kuvatulla tavalla ei vaikuta edellyttävän kansallisen sääntelyn antamista.

Muu vakuutustoiminta kuin rahanpesuasetuksen soveltamisalassa oleva henki- ja sijoitusvakuuttamistoiminta, jäisivät esityksen mukaan pois rahanpesusääntelyn soveltamisalasta, eli tältä osin luovuttaisiin aikaisemmasta kansallisesta laajennuksesta hallinnollisen taakan keventämiseksi ja muun vakuutustoiminnan vähäisen rahanpesuriskin vuoksi. Mikäli kaikki vakuutustoiminta säilyisi edelleen rahanpesusääntelyn soveltamisalassa, tarkoittaisi se sitä, että niihin sovellettaisiin rahanpesuasetuksen ilmoitusvelvollisuutta koskevaa sääntelyä, kuten asiakkaan tuntemista ja riskiarviota koskevia vaatimuksia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artikla mahdollistaa jäsenvaltioille rahanpesuasetuksen sääntelyn soveltamisen myös muihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamiselle alttiilla aloilla toimiviin yhteisöihin. Rahanpesulain soveltamisalaan on esitetty voimassa olevaa lakia vastaavasti Finnvera Oyj ja sen tytäryhtiö Suomen Vientiluotto Oy. Tässä esityksessä ehdotetaan, että poikkeusta soveltamisalasta jatkettaisiin ja että myös uutta sääntelyä sovellettaisiin edellä mainittuihin. Kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohta mahdollistaisi myös niiden kansallisten soveltamisalapoikkeusten jatkamisen joko kokonaan tai osittain, joita jäsenvaltiot soveltavat 9.7.2024, eli rahanpesuasetuksen voimaantulon aikaan. Esityksessä ehdotetaan säilytettäväksi sektorikohtaisiin pakotteisiin ja jäädyttämispäätöksiin liittyvä, voimassa olevan rahanpesulain 3 luvun 16 §:ssä säädetty laajennus ilmoitusvelvollisten velvollisuuksiin, jotka ovat tärkeitä erityisesti Venäjää koskevien pakotteiden kiertämisen estämiseksi. Rahanpesuasetuksessa kohdennetut talouspakotteet on määritelty niin, että sektorikohtaiset pakotteet ja jäädyttämispäätökset jäävät soveltamisalan ulkopuolelle.

Voimassa olevassa rahanpesulaissa on säädetty kynnysarvoilmoituksista rahanpesun selvittelykeskukselle. Nämä ovat voimassa olevassa rahanpesulaissa joko ilmoitusvelvollisen itse määrittelemän kynnysarvon täyttyessä vapaaehtoisesti tehtäviä ilmoituksia tai rahanvälityspalveluja koskien pakollisia, vähintään 1 000 euron maksun tai suorituksen täyttyessä tehtäviä ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle. Epäilyttävistä liiketoimista tehtävät ilmoitukset ovat riskiperusteisia ja niistä säädetään EU:n rahanpesusääntelyssä.

Kynnysarvoilmoitusten taustalla ovat mm. FATFin suositukset ja se, että ne vähentävät riskiperusteisen lähestymistavan noudattamisesta seuraavaa hallinnollista taakkaa korvaamalla osittain riskiperusteisia ilmoituksia. EU:n rahanpesuasteuksessa ei säädetä kynnysarvoilmoituksista rahanpesun selvittelykeskukselle muuta kuin tiettyjen arvotavaroiden ja käteismaksujen osalta, sillä rahanpesuasetuksen 74 artiklan mukaan moottoriajoneuvojen, moottoriveneiden ja ilma-aluksien osalta arvotavarakauppiaiden tulee tehdä ilmoitus liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle ja rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädetään, että luotto- ja maksupalveluntarjoajien tiloissa tehtävistä 10 000 euron ylittävistä käteismaksuista ja -talletuksista tulee tehdä ilmoitus. Toisaalta rahanpesuasetuksen johdantokappaleessa 136 todetaan epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten osalta, että ”Ilmoitettuihin tietoihin voi sisältyä myös kynnysarvon perusteella annettavia tietoja.” Tässä esityksessä ehdotetaan, että kynnysarvoilmoitukset säilytettäisiin, sillä ne ovat viime vuosina muodostaneet suurimman osan rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamista ilmoituksista ja ovat tärkeitä rahanpesun selvittelykeskuksen työssä, sillä niiden avulla pystytään paljastamaan mm. henkilö- ja maa- tai alueyhteyksiä.

Tässä esityksessä kansallisesta rahanpesusääntelyn soveltamisalasta ehdotetaan poistettavaksi rahapeliyhtiön asiamiehet, jotka ovat olleet rajoitetusti ilmoitusvelvollisia. Asiamiesten osalta, jotka eivät ole osa rahapeliyhtiötä, ilmoitusvelvollisuutta koskevat velvoitteet kuuluvat rahanpesuasetuksessa ulkoistamisesta säädetyn mukaisesti selkeästi ilmoitusvelvollisen, eli rahapeliyhtiön vastuulle.

Voimassa olevassa rahanpesulaissa on lisäksi säädetty Energiaviraston, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitetun pörssin sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisön velvollisuudesta ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen. Esityksessä ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuutta jatkettaisiin nykysääntelyä vastaavalla tavalla edellä mainittujen toimijoiden osalta, sillä näillä toimijoilla on omassa toiminnassaan mahdollisuus havaita epäilyttäviä liiketoimia.

Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää liikkumavaraa liittyen tiettyjen ilmoitusvelvollisten valvonnan antamiseen itsesääntelyelinten tehtäväksi 37 artiklan 3 kohdassa, tässä esityksessä ehdotetaan, että asianajajien valvojana toimisi Suomen Asianajajat, kuten tähänkin mennessä on toiminut, sillä erityisesti asianajosalaisuuteen liittyvien seikkojen vuoksi Suomen Asianajajat on luonteva valvoja asianajajille.

Kuudes rahanpesudirektiivi sisältää lisäksi kansallista liikkumavaraa myös muissa artikloissa. Kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 20 kohdassa tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevista keskitetyistä rekistereistä säädetään, että edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen on oltava saatavilla keskitettyjen rekisterien sekä keskitettyjen rekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai oikeudellinen järjestely on lakannut olemasta. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista. Tässä esityksessä ehdotetaan käytettäväksi liikkumavaraa tietojen säilyttämisen pidentämisen osalta.

Kuudes rahanpesudirektiivi jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa koskien maksujen perimistä tosiallisia edunsaajatietoja koskevista rekistereistä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 11 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää asettaa keskitetyissä rekistereissään olevat tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot ilmoitusvelvollisten saataville maksua vastaan. Samalla säädetään, että maksu on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen laadun varmistamisesta ja tietojen saataville asettamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Nämä maksut on vahvistettava siten, että ne eivät vaaranna keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen tosiasiallista saatavuutta. Lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan 12 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää asettaa keskitetyissä rekistereissään olevat tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot hakijoiden saataville maksua vastaan, jolloin maksu on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä kyseisissä rekistereissä olevien tietojen laadun varmistamisesta ja tietojen saataville asettamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Nämä maksut on vahvistettava siten, että ne eivät vaaranna keskitetyissä rekistereissä olevien tietojen tosiasiallista saatavuutta. Esityksessä ei ehdoteta käytettäväksi liikkumavaraa maksujen suhteen.

Kuudennen rahanpesudirektiivin pankkitilirekistereitä ja sähköisiä tiedonhakujärjestelmiä koskevan 16 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että muut tiedot, jotka katsotaan tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämisen kannalta olennaisiksi rahanpesun selvittelykeskuksille, tämän direktiivin 32 artiklan ja AMLA-asetuksen 40 artiklan nojalla tehtäviä yhteisiä analyyseja varten rahanpesuntorjuntaviranomaiselle sekä valvontaviranomaisille, on oltava saatavilla ja haettavissa keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta. Suomessa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta on jo nykytilassa mahdollista saada direktiivien edellyttämien tietojen lisäksi muita tietoja. Lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 8 kohta mahdollistaa tietojen säilyttämistä koskevan laajennuksen. Edellä mainitun kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiedot pankkitilien tai maksutilien, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilien, kryptovaratilien ja tallelokeroiden haltijoista annetaan saataville niiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta ja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin lopettamisen jälkeen. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista. Esityksessä ehdotetaan, että poikkeusmahdollisuutta käytetään, sillä se tehostaisi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä syytetoimia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että pääsyä ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettuihin lainvalvontatietoihin rajoitetaan tapauskohtaisesti, jos tällaisten tietojen antaminen todennäköisesti vaarantaa meneillään olevan tutkinnan. Liikkumavaran hyödyntäminen on katsottu esityksessä perustelluksi.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on vahvistettava rahanpesun selvittelykeskusten analyysitoimintaa varten sovellettava keskeyttämisjakso tai jatkamisen kieltämisjakso, joka saa olla enintään 10 työpäivää. Jäsenvaltiot voivat vahvistaa pidemmän ajanjakson, jos rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä, takavarikointia, jäädyttämistä tai menetetyksi tuomitsemista. Jos on vahvistettu pidempi keskeyttämisjakso tai jatkamisen kieltämisjakso, jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukset hoitavat

tehtäväänsä soveltaen asianmukaisia kansallisia suojatoimia, kuten liiketoimen keskeyttämisen kohteena olevan henkilön mahdollisuutta hakea kyseiseen keskeyttämispäätökseen muutosta tuomioistuimelta. Tässä esityksessä on päätetty hyödyntää mahdollisuutta säätää pidemmästä ajanjaksosta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 25 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on vahvistettava rahanpesun selvittelykeskusten analyysitoimintaa varten sovellettava keskeyttämisjakso, joka saa olla enintään viisi työpäivää, kuitenkin, kuten myös edellä mainitussa 24 artiklassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa pidemmän ajanjakson, jos rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä, takavarikointia, jäädyttämistä tai menetetyksi tuomitsemista. Lisäedellytykset ovat samat kuin 25 artiklassa. Tässä esityksessä hyödynnetään myös 25 artiklassa säädettyä mahdollisuutta pidempään keskeyttämisjaksoon.

Kuudennen rahanpesudirektiivin keskitettyä yhteyspistettä koskevassa 41 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat vaatia, että sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat, maksupalveluntarjoajat ja kryptovarapalvelun tarjoajat, joilla on jäsenvaltioiden alueella muita toimipaikkoja kuin tytäryritys tai sivuliike tai jotka toimivat jäsenvaltioiden alueella asiamiesten tai edustajien tai muuntyyppisten infrastruktuurien välityksellä palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla, nimeävät alueellaan sijaitsevan keskitetyn yhteyspisteen. Keskitetyllä yhteyspisteellä on varmistettava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevien sääntöjen noudattaminen ilmoitusvelvollisen puolesta ja helpotettava valvojien harjoittamaa valvontaa esimerkiksi antamalla niille pyynnöstä asiakirjoja ja tietoja. Tässä esityksessä ehdotetaan käytettäväksi tätä liikkumavaraa, sillä sen voidaan arvioida tehostavan sääntelyn noudattamista ja valvontaa.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 49 artiklan 8 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustamisen, kun unioniin sijoittautunut luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssialan valvojat voivat kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssialan valvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt. Vastaavaa sääntelyä sisältyy 50 artiklan 7 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat sallia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustamisen, kun unioniin sijoittautunut finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollinen on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voivat kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt. Esityksessä ehdotetaan käytettäväksi tätä liikkumavaraa, sillä valvontakollegioiden perustamisella voidaan tehostaa valvontaa.

Kuudes rahanpesudirektiivi edellyttää 52 artiklassa, että mikäli ilmoitusvelvollisen valvonta on annettu itsesääntelyelimen hoidettavaksi, jäsenvaltion tulee varmistaa, että viranomainen valvoo itsesääntelyelintä valvontatehtävien suorittamisessa. Suomen Asianajat, joka valvoo asianajajia, on direktiivissä tarkoitettu itsesääntelyelin. Esityksen valmistelussa pohdittiin erilaisia vaihtoehtoja Suomen Asianajajien rahanpesusääntelyn mukaisen valvonnan viranomaisvalvojaksi. Yhtenä vaihtoehtona harkittiin oikeuskansleria, joka valvoo muuten Suomen Asianajajien toimien laillisuutta. Tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan pidetty mahdollisena Suomen perustuslain vuoksi, sillä itsesääntelyelimen valvojaan kohdistuu AMLA-asetuksen 35 artiklan nojalla AMLAn vertaisarviointia ja se, että oikeuskansleriin kohdistuisi EU-viranomaisen toimenpiteitä, olisi ristiriidassa oikeuskanslerin perustuslaissa säädettyjen ylintä

laillisuusvalvojaa koskevien tehtävien ja aseman kanssa. Koska itsesääntelyelintä valvovalta viranomaiselta edellytetään muun muassa ohjeita valvontatehtävien hoitamisesta ja sen varmistamista, että itsesääntelyelin suorittaa valvontatehtävät asianmukaisesti ja tehokkaasti, on eduksi, että valvontaviranomaisella on itsellään osaamista ja kokemusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnasta. Lupa- ja valvontaviraston tehtävänä on jatkossa valvoa myös ns. lupalakimiehiä, joten siltäkin osin itsesääntelyelimen valvontatehtävä olisi perusteltua olla Lupa- ja valvontavirastolla. Lupa- ja valvontavirasto olisi lisäksi se viranomainen, joka määräisi mahdollisia hallinnollisia seuraamuksia asianajajayhdistyksen esityksestä sen valvottaville. Vaikka Lupa- ja valvontavirastossa voisi mahdollisesti sama henkilö olla yhteistyössä asianajajayhdistyksen kanssa seuraamuksen määräämisessä ilmoitusvelvolliselle sekä valvomassa asianajajayhdistyksen toimintaa yllä kuvatulla tavalla, ei tämän nähdä vaarantavan henkilön puolueettomuutta ja siten aiheuttavan hallintolain 27–28 §:ssä tarkoitettua esteellisyyttä. Vaikka valvontatoimia suorittava henkilö olisi itse esitellyt seuraamusmaksun tai osallistunut siitä päättämiseen, ja tähän samaan yksittäiseen asiaan kohdistuisi myöhemmin valvonnassa arviointia, pitäydyttäisiin tällaisessakin tilanteessa kuitenkin sen arvioinnissa, onko asianajajayhdistys hoitanut valvontatehtävänsä asianmukaisesti eikä valvonta kohdistuisi Lupa- ja valvontaviraston toimenpiteisiin. Asianajajayhdistyksen valvomista ja sen esityksestä tehtävien seuraamusten määräämistä ei siten ole tarpeen eriyttää hallinnollisesti Lupa- ja valvontavirastossa.

Itsesääntelyelinten valvontaa koskevassa 52 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat säätää tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista toimenpiteistä tai seuraamuksista, jos itsesääntelyelimet eivät noudata viranomaisen 2 tai 3 kohdan nojalla esittämiä pyyntöjä tai ohjeita tai muita toimenpiteitä. Tässä esityksessä ei ole nähty tarpeelliseksi säätää edellä mainituista toimenpiteistä tai seuraamuksista, koska valvojaksi nimettäväksi esitetty itsesääntelyelin on julkisoikeudellinen yhteisö, johon kohdistuu myös esimerkiksi oikeuskanslerin valvontaa. Lisäksi itsesääntelyelimeen kohdistuva valvonta on jo lähtökohtaisesti poikkeuksellista ja Suomen oikeusjärjestelmälle vierasta, joten kuudennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanossa on tältä osin pitäydytty sen vähimmäisvaatimuksissa.

Kuudennen rahanpesudirektiivin taloudellisia seuraamuksia koskevan 55 artiklan 4 kohdassa jätetään liikkumavaraa siltä osin, että jäsenvaltiot voivat antaa toimivaltaisille viranomaisille valtuuden määrätä taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä ylittää 2 ja 3 kohdassa mainitut määrät. Esitystä valmisteltaessa on katsottu, että artiklassa säädetyt taloudelliset seuraamukset ovat riittäviä, eikä ole syytä säätää niitä korkeammista määristä.

Hallinnollisia toimenpiteitä koskevan kuudennen rahanpesudirektiivin 56 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat valtuuttaa valvojat soveltamaan myös muun tyyppisiä hallinnollisia toimenpiteitä 2 kohdassa tarkoitettujen lisäksi. Esitystä valmisteltaessa ei ole nähty tarvetta muun tyyppisten hallinnollisten toimenpiteiden soveltamiselle, sillä kuudennessa rahanpesudirektiivissä kansallisesti implementoitavaksi edellytetyt hallinnolliset toimenpiteet ovat jo kattavia.

Taloudellisten seuraamusten, hallinnollisten toimenpiteiden ja uhkasakkojen julkaisemista koskevassa 58 artiklassa säädetään 2 kohdassa, että poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jos julkaiseminen koskee hallinnollisia toimenpiteitä, joihin haetaan muutosta ja joiden tarkoituksena ei ole korjata vakavia, toistuvia ja järjestelmällisiä rikkomuksia, jäsenvaltiot voivat sallia kyseisten hallinnollisten toimenpiteiden julkaisemisen lykkäämisen muutoksenhaun määräajan päättymiseen saakka. Suomessa hallinnollisten seuraamusten julkaiseminen on ollut hyvin avointa ja samalla on ilmoitettu, jos seuraamukseen voidaan hakea muutosta, joten liikkumavaran käyttämistä ei ole nähty tarpeelliseksi esityksen valmistelussa.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 65 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat kieltää 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia tekemästä yhteistyötä, jos tämä yhteistyö, tietojenvaihto mukaan lukien, voisi vaikuttaa kansallisen rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, rahanpesun selvittelykeskuksen analyyseihin, tutkimuksiin tai käsittelyihin siinä jäsenvaltiossa, jossa viranomaiset sijaitsevat. Vastaavasti artiklan 66 artikla kohdassa 2 säädetään, että jäsenvaltiot voivat kieltää 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia tekemästä yhteistyötä, jos tämä yhteistyö, tietojenvaihto mukaan lukien, voisi vaikuttaa kansallisen rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, tutkimuksiin tai käsittelyihin siinä jäsenvaltiossa, jossa viranomaiset sijaitsevat. Hallituksen esityksessä ehdotetaan edellä kuvatun liikkumavaran käyttämistä, sillä kansallisten rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisten meneillään olevien selvitysten, rahanpesun selvittelykeskuksen analyysien, tutkimusten tai käsittelyjen turvaaminen on tärkeää.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 68 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat sallia tiettyjen tietojen ilmaisemisen muille kansallisille viranomaisille, jotka ovat lain nojalla vastuussa rahoitusmarkkinoiden valvonnasta tai joille on osoitettu velvollisuuksia rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämisen tai tutkinnan alalla. Edellä 67 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetyt salassapitovelvollisuutta koskevat vaatimukset eivät saa estää tällaista tietojen ilmaisemista. Lisäksi edellä mainitun artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia sen, että tiettyjä tämän direktiivin noudattamisen valvontaan liittyviä ilmoitusvelvollisia koskevia tietoja luovutetaan rahanpesuasetuksen noudattamiseksi kyseisessä jäsenvaltiossa parlamentaarisille tutkintavaliokunnille, tilintarkastustuomioistuimille ja muille selvityksistä vastaaville elimille seuraavin edellytyksin: a) elimillä on kansallisen lainsäädännön mukainen tarkka toimeksianto tutkia tai tarkastaa valvojien toimet tai niiden viranomaisten toimet, jotka vastaavat tällaista valvontaa koskevasta lainsäädännöstä; b) tiedot ovat ehdottoman välttämättömiä a alakohdassa tarkoitetun toimeksiannon suorittamiseksi; c) henkilöitä, joilla on pääsy tietoihin, koskevat vähintään 1 kohdassa tarkoitettuja vaatimuksia vastaavat kansallisen lainsäädännön mukaiset salassapitovelvollisuuteen liittyvät vaatimukset; d) jos tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, niitä ei saa luovuttaa ilman tiedot luovuttaneen valvojan nimenomaista suostumusta, ja ne saa luovuttaa ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten tämä valvoja on antanut suostumuksensa. Jäsenvaltiot voivat myös sallia tietojen luovuttamisen tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti Euroopan parlamentin SEUT 226 artiklan ja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 95/167/EY, Euratom, EHTY 2 artiklan mukaisesti perustamille väliaikaisille tutkintavaliokunnille, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kyseisten valiokuntien toiminnan toteuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että edellä kuvattua liikkumavaraa käytetään tietojenluovuttamisen tehostamiseksi.

Kokonaisuudistuksen toteuttaminen laajemmin

Esityksen valmistelussa on päädytty kokonaisuudistukseen rahanpesulain osalta johtuen siitä, että valtaosa voimassa olevan rahanpesulain sääntelystä on jatkossa rahanpesuasetuksessa. Sen sijaan esityksessä ei ehdoteta kokonaisuudistusta rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lain tai pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevan lain osalta, sillä näihin lakeihin kuudennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon johdosta kohdistuvat muutostarpeet ovat rajatumpia. On siten todettava, ettei rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa tarkoitettuun rahanpesurekisteriin tallennettavaa tietosisältöä tai sitä mille viranomaisille rekisterin sisältämiä tietoja voidaan luovuttaa ja mihin käyttötarkoituksiin tietoja voidaan käyttää, ole yhteismitallisin kriteerein perusteltu tai arvioitu kokonaisuutena. Yhtäältä samantapaista kokonaisarviointia ja kokonaisuuden perustelua ei ole tehty siitä, mitä kaikkia tietoja viranomaiset voivat saada tiedonluovutusvelvollisilta tahoilta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän osajärjestelmiä käyttäen, mitkä viranomaiset voivat käyttää järjestelmää tiedonhakuun ja mihin käyttötarkoituksiin haettuja tietoja voidaan käyttää. Koska mainittuja

lakeja on muutettu ja täydennetty vaiheittain, mainittujen sääntelymuutosten kokonaisvaikutus yksilön yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan ei tässä esityksessä tule kokonaisuutena arvioiduksi.

6.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Muiden jäsenvaltioiden suunnitelmista EU:n rahanpesusääntelyn implementoimiseksi kerättiin tietoa jäsenvaltioille tehdyllä kyselyllä kesäkuussa 2025. Kyselyyn vastasivat Ruotsi, Romania, Saksa, Ranska, Italia, Slovenia, Kreikka, Unkari, Tanska, Alankomaat, Liettua, Latvia ja Viro. Useissa jäsenvaltioista sääntelyn täytäntöönpano on vielä melko alkuvaiheessa, poikkeuksena tästä on kuitenkin Ruotsi, jonka hallitus on julkaissut 30.8.2024 selvityksen rahanpesulainsäädännön uudistamisesta[47].

Ruotsi

Ruotsin edellä mainitussa selvityksessä ehdotetaan Ruotsin nykyisen rahanpesulain ja rekisterilain korvaamista uudella yhteisellä rahanpesulailla. Lisäksi selvityksessä ehdotetaan sääntelyä, jolla pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin säännökset sekä rahanpesuasetusta ja AMLA-asetusta täydentäviä säännöksiä.

Selvityksessä ehdotetaan, että Ruotsin asianajajayhteisön valvojaksi sen rahanpesun valvontatehtävän osalta tulisi oikeuskansleri, jonka tehtävänä on muun muassa tarkistaa, että asianajajayhteisö hoitaa rahanpesuvalvontaansa ja antaa tarvittaessa ohjeita, jos se havaitsee puutteita.

Selvitys sisältää ehdotuksia liittyen Ruotsin rahanpesun selvittelykeskuksen pääsyyn rekistereihin ja tietokantoihin sekä viranomaisilta ja muilta tahoilta saatavin tietoihin, joiden arvioidaan parantavan mahdollisuuksia estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista.

Ehdotuksessa esitetään liiketoimen keskeyttämistä koskevaa toimivaltuutta Ruotsin rahanpesun selvittelykeskukselle, jota voitaisiin pidentää kahdesta kymmeneen päivään.

Soveltamisalan osalta selvityksessä huomioidaan, että rahanpesuasetuksen myötä uusia toiminnanharjoittajat, kuten kryptovarapalvelun tarjoajia, tulee rahanpesusääntelyn piiriin. Selvityksessä ehdotetaan lisäksi, että panttilainaamot, kauppiaat, jotka käsittelevät yli 5 000 euron käteismaksuja sekä päästöoikeuksien huutokauppapaikat säilyisivät edelleen rahanpesusääntelyn soveltamisalassa kansallisena laajennuksena. Selvityksessä arvioidaan muiden alojen osalta, että soveltamisalaa ei ole tarpeen tästä enää laajentaa.

Ruotsissa tili- ja arvotietojärjestelmä sisältää haltijan tili- tai tallelokerotiedot, eli järjestelmä vastaa Suomen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää. Selvityksessä todetaan, että vain joillakin viranomaisilla on tällä hetkellä pääsy tili- ja arvotietojärjestelmään. Selvityksessä ehdotetaan, että luottolaitoksille annetaan pääsy järjestelmään rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja talousrikollisuuden estämiseksi. Tiedonsaannista aiheutuvien riskien pienentämiseksi luottolaitokset saavat hakea vain tilinumeroita.

Ruotsi on lisäksi julkaissut muistion[48] maaliskuussa 2025 liittyen kuudennen rahanpesudirektiivin tosiasiallisia edunsaajia koskevien artiklojen 11–15 implementointiin.

---

[47] https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/08/sou-202458/
[48] Promemoria Utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän

Muistiossa ehdotetaan muun muassa, että tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteröinnin osalta otetaan käyttöön tiukemmat säännöt siitä, miten eri ryhmät voivat saada osan rekisterissä olevista tiedoista ja uusi salassapitosäännös niiden yksityishenkilöiden suojaamiseksi, joiden tiedot ovat saatavilla rekisterissä.

Liettua

Liettua on valmistellut luonnoksen AMLA-asetuksen täytäntöönpanemisesta[49], joka on saatavilla vain liettuaksi.

Itsesääntelyelinten valvonta eri jäsenvaltioissa

Alustavien tietojen perusteella on oletettavissa, että kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artiklan mukaisen valvontaviranomaisen nimeämisessä ei tule olemaan yhdenmukaista linjaa jäsenvaltioissa. Virossa asianajajaliitto ja notaarikunta ovat itsesääntelyelimiä, joiden valvonta kuuluu jatkossakin rahanpesun selvittelykeskukselle. Itävallassa asianajajien ja notaarien valvonnasta vastaavat itsesääntelyelimet, joiden toimintaa puolestaan ohjaavat ja valvovat toimivaltaiset ministeriöt. Näiden ammattiryhmien osalta ylimpänä valvontaviranomaisena toimii oikeusministeriö. Sen sijaan Sloveniassa suunnitellaan, että itsesääntelyelinten valvontatehtävät siirtyisivät viranomaisille. Ranskassa valvontamallia ollaan uudistamassa, ja suunnitteilla on perustaa AML/CFT-neuvoa antava toimikunta, mutta kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artiklan mukaisen valvojan tarkka kehys on vielä määrittelemättä. Kreikassa ei tällä hetkellä ole itsesääntelyelimiä valvojina, mutta Kreikka pohtii asiaa lakimiesten ja notaarien osalta. Unkarissa itsesääntelyelimet valvovat lakimiehiä, notaareita ja tilintarkastajia, mutta päätöstä valvojasta ei ole vielä tehty. Saksassa itsesääntelyelimet toimivat lakimiesten, patenttilakimiesten, veroneuvojien ja tilintarkastajien valvojina ja tältä osin itsesääntelyelimiä valvotaan jo nyt hajautetusti valtion toimesta. Saksa harkitsee vielä, miten kuudennen rahanpesudirektiivin edellyttämä valvonta saatetaan osaksi kansallista sääntelyä.

Latviassa itsesääntelyelimet valvovat asianajajia, notaareja, tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä ja tällä hetkellä ne ovat itsenäisiä valvontatoimissaan, mutta Latvia käsittelee kysymystä viranomaisen nimeämisestä, kun lakiluonnosta valmistellaan. Liettuassa useat itsesääntelyelimet toimivat valvojina, näihin kuuluvat asianajajayhdistys, notaari- ja tilintarkastajayhdistykset ja tuomareiden yhdistys. Liettua suunnittelee, että sisäministeriön alainen talousrikostutkintayksikkö nimetään edellä mainittujen itsesääntelyelinten valvonnasta vastaavaksi viranomaiseksi.

Tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintivelvollisuuden täytäntöönpano jäsenvaltioissa

Tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintivelvollisuuden osalta jäsenvaltioiden lähestymistavat vaihtelevat. Virossa ja Saksassa kaikkien oikeushenkilöiden on rekisteröitävä edunsaajansa kansalliseen rekisteriin ilman poikkeuksia. Sen sijaan Ranskassa poikkeaminen tosiasiallisten edunsaajien rekisteröinnistä voi perustua rahanpesuasetuksen 65 artiklaan, joka käsittelee oikeushenkilöiden ja oikeudellisten järjestelyjen velvoitteita koskevia poikkeuksia.

Latviassa jo nykysääntely velvoittaa kaikkia oikeushenkilöitä rekisteröimään tosiasiallisen edunsaajansa. Latvia ei rekisteröi oikeudellisia järjestöjä, vaan ainoastaan niiden tosiasialliset edunsaajat. Jos tosiasiallinen edunsaaja on sellaisen osakeyhtiön osakkeenomistaja, jonka osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla, ja määräysvalta perustuu

[49] Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10...

yksinomaan osakkeenomistajan asemaan, Latvian keskusrekisteriin merkitään ilmoitus siitä, että oikeushenkilön tosiasiallinen edunsaaja on säännellyllä markkinalla noteeratun osakeyhtiön osakkeenomistaja ja että vaikutusvalta oikeushenkilöön perustuu yksinomaan osakkeenomistajan asemaan. Koska rahanpesuasetuksen 65 artiklassa säädetään samasta poikkeuksesta, Latvia aikoo säilyttää poikkeuksen.

Liettuan rahanpesulain mukaan kaikkien Liettuan tasavaltaan sijoittautuneiden oikeushenkilöiden – lukuun ottamatta niitä, joiden ainoa jäsen on valtio tai kunta – on hankittava, päivitettävä ja ylläpidettävä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tarkkoja tietoja sekä toimitettava nämä tiedot oikeushenkilöiden osallistujia koskevan tietojärjestelmän hallinnoijalle (JADIS).

Slovenian kansalliseen lainsäädäntöön odotetaan sisällytettävän tiettyjä poikkeuksia tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintivelvollisuudesta. Nämä poikkeukset tullaan yhdenmukaista-maan kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 1 kohdan sekä rahanpesuasetuksen 65 artiklan kanssa, jotka mahdollistavat poikkeukset erityistapauksissa.

Itävallassa kaikkien oikeushenkilöiden on rekisteröitävä tosiasialliset edunsaajansa kansalliseen rekisteriin ilman poikkeuksia. Mikäli omistajat ovat luonnollisia henkilöitä ja tiedot löytyvät jo muista julkisista rekistereistä, siirto edunsaajarekisteriin tapahtuu automaattisesti eikä lisäilmoituksia vaadita. Poikkeustilanteissa, kuten edunvalvontasuhteissa, ilmoitusvelvollisuus säilyy.

Kreikassa niiden yritysten ja muiden oikeushenkilöiden, joilla on joko kiinteä toimipaikka verolainsäädännön säännösten mukaisesti ja joiden on tehtävä tuloveroilmoitus tai jotka ovat sijoittautuneet Kreikkaan, on rekisteröitävä tosiasialliset edunsaajansa kansalliseen rekisteriin. Velvoitteiden ulkopuolella ovat tilastoviranomaisen ja valvontaviranomaisten ylläpitämään julkisyhteisöjen rekisteriin merkityt yhteisöt.

Unkarissa on tarkoitus laajentaa tosiasiallisia edunsaajia koskevia rekisteröintivelvoitteita, sillä Unkari tulkitsee, että rahanpesuasetuksen poikkeusmahdollisuudet ovat hyvin rajoitetut.

Tanskassa kaikki oikeushenkilöt tullaan velvoittamaan keräämään, säilyttämään ja rekisteröimään tiedot tosiasiallisista edunsaajistaan. Rekisteröintivelvollisuudesta voidaan poiketa vain tarkoin määritellyissä erityistapauksissa, kuten julkisoikeudellisten yhteisöjen ja tietyin ehdoin pörssiyhtiöiden osalta. Käytännössä pörssiyhtiöt eivät kuitenkaan useinkaan täytä poikkeuksen edellytyksiä, sillä niiden omistus on harvoin keskittynyt yhdelle luonnolliselle henkilölle. Tällä hetkellä voittoa tavoittelemattomat yhdistykset on Tanskassa vapautettu rekisteröintivelvollisuudesta, mutta AML-sääntelypaketin täytäntöönpanon myötä myös nämä yhteisöt tullaan sisällyttämään sääntelyn piiriin. Näin ollen rekisteröintivelvollisuus laajenee kattamaan käytännössä kaikki oikeushenkilöt.

Alankomaissa suunnitellaan säilytettäväksi olemassa olevat poikkeukset, jotka koskevat muun muassa asuntoyhdistyksiä, uskonnollisia yhteisöjä sekä historiallisia oikeushenkilömuotoja, kuten kiltoja, joita ei enää voi perustaa.

7 Lausuntopalaute

7.1 Lausuntokierroksen lausuntopalaute

Esitysluonnos lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle 30.6.–29.8.2025 väliselle ajalle. Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle esitysluonnos lähetettiin lausuttavaksi 4.9.–6.11.2025

väliselle ajalle. Lausunnoista on valmisteltu lausuntotiivistelmä, jossa on käyty läpi laajemmin lausuntojen sisältö. Tässä kappaleessa käydään läpi lausuntojen keskeisimmät näkökannat ja miten ne on otettu huomioon tai miksi ne on jätetty huomiotta jatkovalmistelussa.[50]

Lausunnon antoivat Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (EK), Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Finanssiala ry (FA), Finanssivalvonta, Finnwatch ry, Keskusrikospoliisi, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry, Konkurssiasiamiehen toimisto, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Nordea Bank Oyj, Oikeusministeriö, Oikeuspalveluvirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Poliisihallitus, Rahoitusvakausvirasto, Rajavartiolaitos, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, suojelupoliisi, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Asianajat, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry, Suomen Taloushallintoliitto ry, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Vakuutusmeklariliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Säätiöt ja rahastot ry, tietosuojavaltuutetun toimisto, Tulli, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, Ulosottolaitos, Veikkaus Oy ja Verohallinto.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomioi lausunnossaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston tapaan, että hallituksen esitysluonnoksessa ei ole selvennetty, mitä rahanpesuasetuksen muuttunut muotoilu kiinteistövälittäjien osalta koskien muita kiinteistöalan ammattilaisia tarkoittaa. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa arviota muutoksen vaikutuksista on tältä osin täydennetty. Ahvenanmaan maakunnan hallitus nosti lisäksi esiin uuden lainsäädännön edellyttämän lisäresurssin tarpeen sekä esitti huomioita liittyen yhteistyöhön valtakunnan viranomaisten kanssa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnitti lausunnossaan huomiota muun muassa julkisen vallan käyttöä sisältäviin toimivaltasäännöksiin, kansallisen täytäntöönpanon toteuttamistapaan, säännöskohtaisiin perusteluihin, hallinnollisiin ja taloudellisiin seuraamussäännöksiin, muutoksenhakusäännöksiin sekä säätämisjärjestysperusteluihin erilaisten viranomaisryhmien ja yhteistyötapojen lailla säätämisen ja julkisen vallan käytön kannalta, tiedonsaantioikeuksien osalta, Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeuteen kotirauhan suojan kannalta sekä kansallisen liikkumavaran osalta. Lausunnonantaja katsoi, että jatkovalmistelussa tulisi huolellisesti varmistua siitä, että ehdotetut merkittävääkin julkisen vallan käyttöä sisältävät toimivaltasäännökset sekä perusoikeuksia rajoittavat säännökset ovat täsmällisesti muotoiltuja. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toi esiin, että luonnoksen 1. lakiehdotuksessa ei ehdoteta lainkaan asetuksen tasoista sääntelyä asetuksenantovaltuuksien kautta ja katsoi, että tämä tekee sääntelykokonaisuudesta raskaan. Jatkovalmistelussa eräitä säännöksiä on esitetystä lakiluonnoksesta siirretty valtiovarainministeriön asetuksen tasolle. Lisäksi esityksen 13 lukua suhteesta perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen täydennettiin eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian huomautusten johdosta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia huomioi, että luonnoksessa säädettäisiin useista toimivaltaisista viranomaisista tai viranomaisten muodostamista ryhmistä ja katsoi, että tällaisia toimijoita koskeva sääntely on merkityksellistä erityisesti perustuslain 2 §:n 3 momentin sekä 119 §:n 2 momentin kannalta. Eduskunnan oikeusasiamies totesi lisäksi, että oikeudesta julkisen vallan käyttöön sekä tiedonsaantioikeuksista salassapitosäännösten estämättä on säädettävä

[50] Lausuntoyhteenveto valtioneuvoston hankesivuilla, VN/9394/2024-VM-106; https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/cda5396f-ca2a-4e61-bc56-14f557d82fe2/7eb0d5c7-bd67-4fcd-8f45-f6dd9569404b/YHTEENVETO_20251125123926.PDF

laissa, eikä näitä voida perustaa ainoastaan sopimukseen. Jatkovalmistelussa lakiin on lisätty viranomaisryhmien toiminnan perusteista.

Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeudesta pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia huomioi, että laissa tulisi säätää edellytyksistä tuomioistuimen ennakkoluvalle sekä tarkastella asiaa säätämisjärjestysperusteluissa ja selostaa kansallinen liikkumavara. Lausunnossa katsottiin lisäksi, että seuraamuksia ja viranomaisten toimivaltaa koskevaa sääntelyä tulee jatkovalmistelussa vielä monilta osin täsmentää. Jatkovalmistelussa seuraamussääntelyä on tarkennettu.

Asianajajayhdistyksen osalta Eduskunnan oikeusasiamiehen lausunnossa nostettiin muun muassa esiin asianajajayhdistyksen toimivaltaa koskevia huomioita ja tarvetta niiden arvioimiselle. Esityksen jatkovalmistelussa on todettu, että asianajajayhdistykselle esitetyt toimivaltuudet vastaavat sillä voimassa olevassa sääntelyssä säädettyjä toimivaltuuksia.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia huomioi, että luonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi useissa pykälissä ja eri luvuissa tiedonsaanti- ja tiedonluovutusoikeuksista, mutta ehdotuksia ei ole säätämisjärjestysperusteluissa tarkasteltu suhteessa perustuslain 10 §:ään ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneeseen tietojen luovuttamista koskevaan sääntelyyn kuin ainoastaan henkilötietojen käsittelyä koskevin osin. Esitystä täydennettiin tältä osin.

EK piti tärkeänä, että valvontakäytännöt olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia koko EU:n sisämarkkinoilla ja että siihen pyritään minimoimalla hallinnollinen taakka ilmoitusvelvollisille.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunnossa toivottiin hallituksen esityksen selventämistä siltä osin, milloin on kyse liikesuhteesta ja milloin yksittäisestä liiketoimesta. Tältä osin hallituksen esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että edellä mainitut määritelmät tulevat rahanpesuasetuksesta, eikä niitä sääntelyn harmonisoinnin vuoksi voida kansallisesti tarkentaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto nosti esiin myös asianajajia koskevan selvennyksen liittyen toimeksiantoihin, jotka jäävät soveltamisalan ulkopuolelle ja toivoi, että vastaava tarkennus huomioidaan myös muiden oikeudellisten palvelujen osalta. Esitystä on jatkovalmistelussa tarkennettu tältä osin.

Lausunnossa huomioitiin myös uudet ilmoitusvelvolliset ja katsottiin, että hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa siihen, mitä muilla kiinteistöalan ammattilaisilla tarkoitetaan suhteessa nykyisiin välitysliikelain tarkoittamiin ilmoitusvelvollisiin. Hallituksen esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että koska soveltamisalaa koskeva ilmoitusvelvollisuuden määritelmä tulee suoraan sovellettavasta rahanpesuasetuksesta, sitä ei voida lähteä kansallisesti lainsäädännössä tarkentamaan. Hallituksen esityksen perusteluita ja vaikutusarviointia on kuitenkin tältä osin täydennetty. Lausunnossa huomioitiin, että asunto- ja kulutusluottojen välittäjien suunnitellaan tulevan Lupa- ja valvontaviraston valvottaviksi ja katsoi, että esitystä tulisi tältä osin selventää. Tältä osin esitystä on muutettu jatkovalmistelussa niin, että esitetään, että edellä mainitut toimijat olisivat Finanssivalvonnan valvottavia.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoi lisäksi, että osoitettaessa Lupa- ja valvontavirastolle uusia valvottavia hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa kokonaisvaltaisemmin henkilöresurssien tarpeen arviointiin. Esityksen vaikutuksista Lupa- ja valvontaviraston resursseihin on jatkovalmistelussa tältä osin tarkennettu.

Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto kannatti rahanpesun valvontarekisterin säilyttämistä, mutta toi samalla esiin haasteena muun muassa valvonnan yhteneväisyyden näkökulmasta rahanpesulain mukaisten sanktioiden merkitsemättä jättämisen rahanpesun valvontarekisteriin toimilupavalvottavien toimijoiden osalta. Etelä-Suomen aluehallintoviraston mukaan hallituksen esitysluonnoksessa sanktioiden merkitseminen rahanpesun valvontarekisteriin tulisi ulottaa koskemaan kaikkia aluehallintoviraston valvomia ilmoitusvelvollisia. Esitystä on jatkovalmistelussa muutettu Etelä-Suomen aluehallintoviraston ehdotuksen mukaisesti siten, että toimilupavelvollisille määrättävistä seuraamuksista tehtäisiin merkintä niitä koskeviin rekistereihin kuten välitysliikerekisteriin ja perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto nosti lisäksi esiin muun muassa yrityspalvelun tarjoajan määritelmän kolmannesta osapuolesta ja ehdotti sen poistamista kokonaan rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 10 kohdasta. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että koska yrityspalvelun tarjoajan määritelmä tulee rahanpesuasetuksesta, sitä ei voida kansallisessa sääntelyssä täsmentää, mutta Euroopan komission edustajan kesällä 2025 kirjallisesti valtiovarainministeriölle antama näkemys on lausunnonantajan käytettävissä tämän tulkitessa sääntelyä valvonnassaan.

FA piti hyvänä sitä, että tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ehdotus ei sisällä laajoja kansallisia lisävaatimuksia ilmoitusvelvollisille, vaan pitäytyy EU:n uuden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen sääntelyn velvoitteiden kansallisessa toimeenpanossa. FA katsoi myös, että ehdotus on valmisteltu laajapohjaisesti ja hyvässä yhteistyössä viranomaisten ja keskeisten ilmoitusvelvollistahojen kanssa, mikä selvästi näkyy HE-luonnoksen laadussa. Lausunnonantaja piti välttämättömänä, että sääntelyä valmisteltaessa kiinnitettäisiin erityistä huomiota sääntelyn vaikutuksiin ja kestävyyteen sekä sen aiheuttamiin taloudellisiin ja hallinnollisiin kustannuksiin myös pitkällä aikavälillä. Esityksen vaikutusarvioita on jatkovalmistelussa täydennetty.

FA piti puutteena sitä, ettei HE-luonnoksessa ole riittävästi tartuttu nykyisen rahanpesulain soveltamisen yhteydessä esille nousseisiin kansallisen sääntelyn tulkintaan ja soveltamiseen liittyviin ongelmiin, jotka ovat vaikeuttaneet ilmoitusvelvollisten rahanpesulain mukaisten hallinnollisten ja asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden noudattamista. FA nosti esiin lausunnossaan tällaisina ongelmina muun muassa kansalliset vaatimukset koskien oikeus- ja oikeustoimikelpoisia subjekteja, tuntemistietoja ja edunsaajia, kaupparekisterin yritys- ja edunsaajatietojen rekisteröintiä ja epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekijän suojelua.

Oikeus- ja oikeustoimikelpoisten subjektien kohdalla FA piti ongelmallisena sitä, että EU:n rahanpesusääntely ja myös esim. FATFin standardit ja tulkintaohjeet tunnistavat vain osan Suomen lain perusteella oikeus- ja oikeustoimikelpoisista subjekteista. FA piti tarpeellisena, että näihin subjekteihin liittyvät asiakkaan tuntemisen haasteet ja mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet selvitettäisiin ja toteutettaisiin tämän lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Esityksen jatkovalmistelussa on todettu, että asiakkaan tuntemista koskeva sääntely on suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa, jonka osalta ei juuri ole liikkumavaraa. Toisaalta kuudes rahanpesudirektiivi ja sen täytäntöönpaneva esitetty sääntely helpottanee osin tilannetta esimerkiksi selventämällä 1. lakiehdotuksen 26 §:ssä, mitä asiakkaan tuntemisessa tarvittavalla oikeushenkilön rekisteröintinumerolla tarkoitetaan. Esityksen jatkovalmistelussa rahanpesulakiin on lisäksi lisätty rahastoyhtiön ja vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaan sekä niiden jakelijan asiakkaan määrittely. Säännöstä sovellettaisiin tilanteissa, joissa rahastoyhtiö hyödyntää jakelijaa rahaston jakeluun Säännöksellä pyrittäisiin estämään ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kaksinkertaista asiakkaan tuntemisvelvoitteiden täyttämistä rahasto-osuuden omistajalle.

FA katsoi lisäksi, että HE-luonnoksen jatkovalmistelussa tulisi selvittää ja valmistella kauppa- ja yhteisörekisterilainsäädäntöön liittyvät muutokset, joilla varmistetaan, että ne ovat kaikilta osin yhteensopivia rahanpesupaketin ja siihen liittyvän alemman tason sääntelyn kanssa. Esityksen jatkovalmistelussa on tarkennettu joitakin ehdotettuja edunsaajarekisteriä koskevia ehdotuksia sekä kaupparekisterilain soveltamista edunsaajarekisteriin.

Yritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevien normien yhteensovittamista FA piti välttämättömänä, koska tilanne, jossa yhteen yrityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osa-alueeseen sovellettaisiin muista alueista poikkeavia sääntöjä, on ilmoitusvelvollisen kannalta kestämätön. FA piti tärkeänä, että jatkovalmistelussa tai sen pohjalta käynnistettävässä erillisessä selvityksessä arvioitaisiin, millä tavoin kansallista lainsäädäntöä tulisi kehittää EU-sääntelyn tarjoaman liikkumavaran puitteissa sijoitusrahastoliiketoiminnan edellytysten turvaamiseksi ja suomalaisten sijoitusrahastojen houkuttelevuuden säilyttämiseksi. Tältä osin FA:n huomiot olivat samansisältöiset kuin Nordealla.

Ulkoistamisen osalta FA toivoi, että jatkovalmistelussa tekstejä selvennettäisiin ja tarkennettaisiin tulkinnanvaraisuuden vähentämiseksi. Jatkovalmistelussa on huomioitu, että ulkoistamisesta säädetään suoraan sovellettavassa rahanpesuasetuksessa ja asiasta on tulossa myös AMLAn ohjeita, joten ulkoistamisen osalta ei ole liikkumavaraa antaa asiasta kansallista sääntelyä. Rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaisen tietojen jakamisen osalta FA katsoi, että se edistäisi merkittävästi rahanpesun torjuntaa ja mahdollistaisi selvästi nykyistä riskilähtöisemmän toimintamallin. Jos tietojen jakaminen kuitenkin osoittautuu ilmoitusvelvollisten kannalta liian vaikeaksi tai riskialttiiksi, sääntelyn tavoite ei toteudu.

FA:lla oli lisäksi säännöskohtaisia kommentteja osaan esityksen artikloista.

Finanssivalvonta totesi, että hallituksen esityksen valmistelussa ei ollut selkeää kuvaa siitä, miten kansallista täydentävää sääntelyä voidaan antaa. Esityksen jatkovalmistelussa on todettu, että EU-sääntelyyn liittyvän alemman asteisen sääntelyn valmistelu on edelleen pääosin kesken, eikä sen sisältöä tästä syystä ole mahdollista kattavasti arvioida tai huomioida esityksen valmistelussa. Lisäksi Finanssivalvonta toteaa, että AMLAlla on Finanssivalvontaan suoraan kohdistuvaa toimivaltaa, mutta lakiesityksessä ei ole lainkaan käsitelty sitä, mitä muutoksia rahanpesuntorjuntaviranomaista koskevan AMLA-asetuksen johdosta tulisi tehdä Finanssivalvonnasta annettuun lakiin. Esityksen jatkovalmistelussa ei ole tunnistettu kansallisia muutostarpeita rahanpesun torjuntaviranomaista koskevan asetuksen johdosta.

Finanssivalvonta katsoi, että esitetyn rahanpesulain 1 luvun 2 §:n 3 momentin 1 kohtaa vielä selkeytettäisiin vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitettujen vakuutusedustajien osalta siten, että soveltamisalan piirissä olisivat nimenomaan kyseisen lain 5 §:n 2 kohdassa määritellyt vakuutusmeklarit, mutta ei asiamiehet. Jatkovalmistelussa lain soveltamisalaa on säännöskohtaisissa perusteluissa selvennetty tältä osin.

Finanssivalvonta oli hallituksen esityksen kanssa samaa mieltä, että vakuutussektorin toimijoiden osalta ei ole ilmennyt sellaisia erityisiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä, jotka edellyttäisivät kansallista laajennusta rahanpesulainsäädännön soveltamisalan osalta siitä, mikä se on rahanpesuasetuksen 3 artiklan perusteella. Finanssivalvonta piti kuitenkin tärkeänä, että koko vakuutussektori on edelleen pakotesääntelyn ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä koskevan sääntelyn piirissä. Finanssivalvonta huomioi, että vahinkovakuutusyhtiöiden ja työeläkevakuutus-yhtiöiden poistuminen kansallisen rahanpesusääntelyn soveltamisalan piiristä poistaa kyseisiä toimijoita koskevat säännökset liittyen esimerkiksi epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamiseen. Esityksen jatkovalmistelussa on

katsottu, että ei ole riskiperusteista syytä pitää voimassa kansallista laajennusta vakuutustoimijoiden osalta.

Finanssivalvonta katsoi lisäksi, että tietojenvaihtoa tulisi edelleen kehittää viranomaisten välillä. Samoin Finanssivalvonta nosti esiin uusiin tiedonvaihtoon liittyvien velvoitteiden ja tietojenvaihtokumppanuuteen liittyvien toimien aiheuttamia vaikutuksia Finanssivalvonnalle. Finanssivalvonta katsoi, että hallituksen esityksessä on tuotu onnistuneesti esille eräiden oikeushenkilöiden, kuten julkisyhteisöjen, poikkeuksellinen tilanne tosiasiallisten edunsaajien osalta. Finanssivalvonta kuitenkin katsoo, että tosiasiallisia edunsaajia koskevan sääntelyn osalta tulee varmistaa, että se täyttää FATFin suosituksen 10:n mukaiset kriteerit.

Finanssivalvonta nosti lisäksi esiin ns. summarajailmoitukset rahanpesun selvittelykeskukselle. Finanssivalvonta katsoi, että esimerkiksi useita maksutapahtumia toteuttavien ilmoitusvelvollisten on helpointa tehdä summarajailmoituksia. Jatkovalmistelussa summarajailmoitusten osalta on huomioitu, että harmonisoidussa EU-sääntelyssä ne on ollut tarkoitus korvata käteismaksuja koskevalla rajalla. Koska kyse on kuitenkin vakiintuneesta ilmoittamisesta, joka tuottaa merkittävää lisäarvoa rahanpesun selvittelykeskukselle, summarajailmoituksia koskeva sääntelyä eli niin sanottua kynnysarvoilmoittamista ehdotetaan jatkettavan nykysääntelyn mukaisesti. Nykytilan säilyttäminen ei lisäisi hallinnollista taakkaa.

Finanssivalvonta kannatti esitysluonnoksessa olevia valvojien toimivaltuuksien laajennuksia, mutta totesi, että niiden osalta tulee varmistaa, että valvojien toimivaltuuksista säädetään laissa selkeästi ja täsmällisesti, ei erilaisin väljin direktiivissä käytetyin muotoiluin. Samalla Finanssivalvonta nosti esiin mahdollisuuden tehdä tarkastuksia kotirauhan piirissä oleviin toimitiloihin tai valvottavan tietoja sisältäviin kohteisiin ja totesi, että FATF on toistuvasti kritisoinut tätä puutetta valvojien toimivaltuuksissa. Finanssivalvonta esitti lisäksi huomioita muun muassa seuraamuksia ja hallinnollisia toimenpiteitä koskevaan lukuun. Lisäksi Finanssivalvonta esitti lausunnossaan useita teknisluonteisia huomioita pykäläluonnoksista. Jatkovalmistelussa esityksen perusteluja on tarkennettu ja hallinnollisia seuraamuksia koskevaa lukua on tarkennettu ja muutettu.

Finnwatch ry huomioi lausunnossaan kansalaisjärjestöjen tiedonsaantioikeuteen liittyvät muutokset liittyen edunsaajarekisteristä saataviin tietoihin. Finnwatch ry nosti esiin lausunnossaan muun muassa edunsaajarekisteritietojen saamiseen liittyvät tekniset haasteet ja katsoi, että tosiasiallisen edunsaajan määritelmää tulisi korjata. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että ehdotettu edunsaajarekisteriä koskeva sääntely on tasapainossa tietosuojasääntelyn kanssa.

Nordea Bank Oyj katsoi, että sääntelyn yhdenmukaistaminen EU-tasolla on lähtökohtaisesti kannatettavaa ja se edistää Euroopan sisämarkkinoiden toimivuutta ja kilpailukykyä kokonaisuutena. Nordea pitää kuitenkin erittäin harmillisena sitä, että lainvalmistelussa on pitäydytty tiukasti asetuksen edellyttämissä muutoksissa kansalliseen lainsäädäntöön eikä valmistelutyössä ole riittävästi huomioitu asetuksen vaikutuksia suomalaiselle rahastotoimialalle. Lausunnonantaja katsoi, että suomalainen rahastosääntely sisältää eurooppalaisesta yleisestä rahastosääntelystä poikkeavaa kansallista lisäsääntelyä mm. erityisesti hallintarekisteröintiä koskevan kiellon muodossa, joka jo sellaisenaan heikentää suomalaisten rahastojen kilpailukykyä vähentämällä tosiasiallisia mahdollisuuksia suomalaisten rahastojen jakeluun jakelijoiden kautta. Nordea nosti esiin, että yksi keskeinen ongelmatekijä on, ettei suomalainen rahastosääntely tällä hetkellä sisällä määritelmää siitä, kenen asiakas osuudenomistaja on. Tältä osin esityksen valmistelussa on katsottu, että rahanpesulakiin lisätään rahastoyhtiön ja vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaan sekä jakelijan asiakkaan määrittely. Ehdotettava säännös soveltuisi niihin tilanteisiin, joissa sekä rahastoyhtiö

tai vaihtoehtorahaston hoitaja että jakelija olisivat rahanpesusääntelyn mukaisia ilmoitusvelvollisia ja säännöksellä pyrittäisiin estämään ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kaksinkertaista asiakkaan tuntemisvelvoitteiden täyttämistä rahasto-osuuden omistajalle.

Nordea lisäksi katsoi, että suomalaisten rahastojen laajamittainen jakelu suomalaisille asiakkaille myös jatkossa edellyttää vähintään, että rahanpesuasetuksen 18 artiklan 7 kohdassa koskevan poikkeuksen soveltamisalaa selvennetään lain esitöissä siten, että rahastoyhtiö voi ulkoistaa 18 artiklan 3 kohdan c, d ja e alakohdassa tarkoitetut tehtävät silloin, kun rahasto-osuusrekisterin ylläpito on ulkoistettu. FA:n lausunnossa esitettiin samanlainen huomio. Esitykseen ei tehty tältä osin muutoksia.

Keskusrikospoliisi yhtyi HE-luonnoksen kantoihin ja katsoi, että lakiehdotuksilla pyritään yhtenäistämään eurooppalaisten viranomaisten kykyä vastata laajamittaiseen, kansainväliseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja rikollisten toimijoiden kykyyn siirtää ja peittää saatua rikoshyötyä rahanpesun keinoin. Yhtenäinen sääntely on edellytys onnistuneeseen rikostorjuntaan myös Suomessa.

Keskusrikospoliisi nosti esiin lausunnossaan Rahanpesun selvittelykeskukselle koskevaan lakiin ehdotettavat uudet toimivaltuudet ja piti ehdotuksia kannatettavina. Rahanpesun selvittelykeskus katsoi, että ne lisäisivät tarpeellista tietojenvaihtoa yksityisen sektorin kanssa. Keskusrikospoliisi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin pykälätasolla ehdotettavat lisäykset ovat kauttaaltaan poikkeuksellisen monisanaisia ja yksityiskohtaisia. Keskusrikospoliisi ehdottaa, että lain jatkovalmistelussa pyritään tuomaan pykälätasolle vain välttämättömät seikat, joita taustoittavat osiot siirrettäisiin hallituksen esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin. Esitystä on jatkovalmistelussa selkeytetty tältä osin, mutta esimerkiksi voimassa olevassa rahanpesun selvittelykeskuksen 4 §:n 1 momentissa asianajajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvista salassapitovelvollisuuksista säädetty on katsottu selkeimmäksi jättää kyseiseen säännökseen.

Keskusrikospoliisi nosti esiin niin sanotut summarajailmoitukset, jotka ovat olleet erittäin tärkeitä selvittelykeskuksen lakisääteisten tehtävien suorittamisen kannalta. Yhdistettynä muuhun rahanpesun selvittelykeskuksen käytettävissä olevaan tietoon, summarajailmoitukset ovat laadukkaan selvittely- ja analyysityön kannalta ratkaisevan tärkeä tietolähde. Keskusrikospoliisi korostaa, että mikäli summarajailmoitukset poistuisivat, heikkenisi rahanpesun selvittelykeskuksen kyvykkyys torjua verkostomaisten rikollisorganisaatioiden harjoittamaa rikollisuutta, mukaan lukien huumausaine- ja petosrikollisuus. Samansuuntaisia huomioita on esitetty myös sisäministeriön ja Poliisihallituksen lausunnoissa. Esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu, että summarajailmoitukset on poistettu sääntelystä käteismaksuja koskevan enimmäisrajan vuoksi, jonka osalta jäsenvaltioille on jätetty liikkumavaraa säätää alemmasta käteismaksuja koskevasta rajasta, mutta toisaalta on tunnistettu summarajailmoituksiin liittyvät hyödyt, jonka takia on päädytty lisäämään niitä koskeva ehdotus rahanpesulakiin voimassa olevan sääntelyn mukaisesti.

Keskusrikospoliisi totesi, että taloudellisten vaikutusten osalta perusoikeusvastaavan lisäksi rahanpesun selvittelykeskukselle aiheutuu taloudellisia vaikutuksia AMLA-asetuksen velvoitteesta lähettää yksi tai useampi työntekijä AMLA-asetuksen nojalla perustettuun EU:n Rahanpesun selvittelykeskusten tuki- ja koordinaatiomekanismiin sekä AMLAn myötä tehtävistä yhteisistä analyyseista ja rahanpesun selvittelykeskukselle asetetuista laajentuneista tilastointivaatimuksista. Vaikutusarviota on täydennetty tältä osin.

Keskusrikospoliisi totesi, että lisäksi HE-luonnoksessa ehdotetaan, että rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin tulisi säädökset oikaisuvaatimuksesta, jonka voisi tehdä

henkilö, jonka pankkitili, maksutili, kryptovaratili tai liikesuhde on keskeytetty ja keskeytystä on jatkettu rahanpesun selvittelykeskuksen toimesta 25 arkipäivän ajan, jos se on välttämätöntä. Oikaisuvaatimuksen käsittelijäksi ehdotetaan Keskusrikospoliisia, mikä olisi uusi tehtävä virastolle, eikä tehtävään ole osoitettu erikseen resurssia. Jatkovalmistelussa vaikutusarviota on täydennetty lausunnon mukaisesti.

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry ilmoittaa olevansa pettynyt lainvalmistelun lopputulokseen koskien tosiasiallisen edunsaajan rekisteröintiä kiinteistöalalla. Raklin näkemyksenä on, että kuudennen rahanpesudirektiivin implementoinnissa vähimmäistasona tulisi olla tosiasiallisena edunsaajan rekisteröintiä koskevat suositukset, jotka käyvät ilmi OECD:n Global Forum on Transpareny and Exchange of Information for Tax Purposes: Finland -raportista. Esityksen jatkovalmistelussa on pitäydytty lausuntokierroksella olleessa ehdotuksessa, jonka mukaan asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään kaupparekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Säännös vastaa nykytilaa.

Konkurssiasiamiehen toimisto ilmoitti pitävänsä esitystä kokonaisuudessaan hyvänä. Konkurssiasiamiehen toimisto nosti esiin muutostarpeen rahanpesulain ilmoitusvelvollisten piirin laajentamiseksi konkurssipesän pesänhoitajina toimiviin tahoihin, riippumatta siitä, ovatko nämä asianajajia. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että edellä mainitut toimijat sisältyvät jo rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 b alakohdan määritelmään.

Oikeusministeriö lausui, että pitää tarpeellisena osallistua esityksen jatkovalmisteluun asianajajien valvontaa koskevien ja muiden oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön liittyvien säännösten osalta.

Oikeusministeriö katsoi, että esitysluonnoksessa on selostettu rahanpesuasetuksen ja kuudennen rahanpesudirektiivin jäsenvaltioille jättämää liikkumavaraa pääosin huolellisesti. Oikeusministeriö kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että jo neljäs ja viides rahanpesudirektiivi ovat sisältäneet vain vähän kansallista liikkumavaraa, ja ovat edustaneet hyvin pitkälle menevää harmonisaatiota. Oikeusministeriö huomioi, että vaikka sääntely sisältyisi direktiiveihin, myös niiden osalta kansallista liikkumavaraa on mahdollista käyttää vain siltä osin kuin direktiivi nimenomaisesti sallii sen. Lähtökohtaisesti liikkumavaran tulee löytyä direktiivin artikloista. Oikeusministeriö kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että unionin oikeuden nimenomaisesti jäsenvaltioille jättämää liikkumavaraa on syytä noudattaa kaikilta osin myös niiden säännösten osalta, jotka liittyvät FATFin arvioinneissa esiin nostettuihin kysymyksiin. Esityksen jatkovalmistelussa on otettu huomioon EU-sääntelyssä havaitut puutteet siltä osin, kun EU-sääntely ei täysin täytä FATFin suosituksia ja esitetty tältä osin rahanpesuasetusta täydentävää kansallista sääntelyä liittyen esimerkiksi korkeariskisiin maihin.

Säätämisjärjestysperusteluiden osalta oikeusministeriö lausui, että perusteluissa on selostettu asianmukaisesti henkilötietojen suojaan liittyviä näkökohtia. Oikeusministeriö totesi, että siltä osin voisi vielä kiinnittää huomiota tarkemmin perustuslakivaliokunnan linjauksiin, jotka liittyvät siihen, että yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla kansalliseen sääntelyyn tulisi suhtautua pidättyvästi ja varata se tilanteisiin, joissa se on riskiperusteisesti välttämätöntä (PeVL 14/2018 vp). Oikeusministeriö huomioi, että säätämisjärjestysperusteluissa olisi kuitenkin syytä arvioida sitä, millä tavalla ehdotettavassa sääntelyssä liikkumavaran käyttö vaikuttaisi perus- ja ihmisoikeuksien suojaan. Esityksen jatkovalmistelussa on varmistettu, että esityksen osalta tietosuojaa koskevan lisäsääntelyn osalta on pitäydytty minimissä.

Oikeusministeriö ilmoitti tukevansa ehdotusta siitä, että Suomessa asianajajien valvojana toimisi nykytilaa vastaavasti asianajajayhdistys (Suomen Asianajajat). Oikeusministeriö yhtyi

luonnoksen arvioon siitä, että valtioneuvoston oikeuskanslerin nimeäminen asianajajayhdistyksen valvojaksi ei ole mahdollista ja toi esiin, että valtioneuvoston oikeuskanslerilla on perustuslakiin perustuva erityisasema ylimpänä laillisuusvalvojana.

Esitysluonnoksessa Suomen Asianajajien viranomaisvalvojaksi ehdotetun Lupa- ja valvontaviraston osalta oikeusministeriö huomioi, että itsesääntelyelimeen kohdistuva valvonta olisi jokseenkin poikkeuksellinen ja Suomen oikeusjärjestelmälle vieras elementti. Siten oikeusministeriö katsoo, että direktiivin täytäntöönpanossa tulisi pitäytyä sen vähimmäisvaatimuksissa.

Oikeusministeriö yhtyi ehdotukseen säilyttää nykytila Suomen Asianajajien osalta hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisen osalta. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että muiden oikeudellisten palvelujen tarjoajien on nykyisen laintulkinnassa katsottu kattavan myös julkiset oikeusavustajat, jotka toimivat viranomaisen tehtävässä ja piti tärkeänä, että tämä selvennetään perusteluissa, ja valvojan tulisi olla myös jatkossa Lupa- ja valvontavirasto. Esityksen perusteluita on tältä osin jatkovalmistelussa selvennetty.

Oikeusministeriö totesi lisäksi, että jatkossa muun muassa asiakkaan tuntemismenettelyä koskevat säännökset olisivat suoraan sovellettavaa EU-oikeutta.

Vaikutustenarvioinnin osalta oikeusministeriö huomioi muun muassa, että yrityksiin kohdistuvia kustannusvaikutuksia tulisi tarkistaa jatkovalmistelun aikana. Oikeusministeriö huomioi, että rahanpesuasetuksessa on eräitä, voimassa olevista direktiiveistä kokonaan puuttuvia asiakkaan tuntemistietojen käsittelyyn kytkeytyviä säännöksiä, joilla oikeusministeriön käsityksen mukaan on varmuudella vaikutuksia sellaisille ilmoitusvelvollisille, jotka tulisivat hyödyntämään niitä, mukaan lukien tietojärjestelmävaikutukset, sekä henkilökunnan ohjeistukseen, koulutukseen ja perehdyttämiseen liittyviä vaikutuksia. Näihin uusiin säännöksiin liittyvät vaikutukset olisi syytä huomioida ilmoitusvelvollisten osalta. Vaikutusarvioita täydennettiin oikeusministeriönkin esittämien huomioiden johdosta.

Tietosuojavaikutusten arvioinnin osalta oikeusministeriö katsoi, että tietosuojaan liittyvät vaikutukset syntyisivät monelta osin myös siitä, millä tavalla kuudes rahanpesudirektiivi pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Oikeusministeriö nosti esiin lausunnossaan tarpeen arvioida tietosuojavaikutuksia asiakkaan tuntemistietojen käsittelyyn liittyen ja rikosasioihin liittyvien henkilötietojen osalta, millä tavalla yksityissektorin ja viranomaisten tietojenvaihtovoisi vaikuttaa rikosasioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyn laajuuteen. Tietojenvaihtokumppanuuksien osalta tulisi arvioida vaikutuksia yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Jatkovalmistelussa vaikutusarviota on täydennetty oikeusministeriön huomion mukaisesti.

Tietojenvaihtokumppanuuksien osalta oikeusministeriö kommentoi muun muassa liikkumavaraa säätää kansallisesti suojatoimista. Se, että asia mainitaan vain johdanto-osassa, tekee liikkumavaran olemassaolon arvioinnin hankalaksi. Asetuksen 75 artiklan 3 kohdassa pyritään rajaamaan vaihdettavia tietoja. Sen sisältö kuitenkin näyttäisi mahdollistavan käytännössä minkä tahansa tietojen luovuttamisen, kunhan ne liittyvät asiakassuhteeseen. Tämä voi tehdä tietojen minimointiperiaatteen ja käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimukset hankalasti huomioitaviksi.

Tietosuojavaltuutetun resurssien osalta oikeusministeriö totesi, että lähtökohtaisesti työmäärän kasvu ja uudet tehtävät tulisi hoitaa talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti nykyisten määrärahojen puitteissa. Tietosuojavaltuutetun toimiston resurssien kokonaistilanne

kuitenkin vaikeuttaa tätä. Oikeusministeriön tarkoituksena on, että resursseja tullaan käsittelemään kokonaisuutena tulevissa talousarvio- ja kehysprosesseissa.

Rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lain muutosesityksen osalta oikeusministeriö katsoi, että erityisesti ehdotettua 4 §:n 3 ja 4 momenttia tulee arvioida jatkovalmistelun aikana tarkemmin. Erityisesti jatkovalmistelussa tulisi tarkastella keinoja sitoa tiedonsaantioikeus tietojen välttämättömyyteen ja rahanpesun selvittelykeskuksen tietojen käyttötarkoitukseen. Oikeusministeriö piti välttämättömänä, että direktiivissä tarkoitettujen tietojärjestelmien kansalliset vastineet, sikäli kuin niitä on, yksilöidään kaikilta osin lain tasolla. Oikeusministeriö nosti esiin, että direktiivin sanamuoto ei edellytä, että rahanpesun selvittelykeskukselle tulisi antaa suora pääsy ulosottorekisterin tietoihin. Esityksen jatkovalmistelussa rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain ehdotettu 4 §:n 3 momentti katsottiin tarpeelliseksi poistaa.

Perusoikeusvastaavan nimeämistä koskevan velvoitteen osalta oikeusministeriö huomioi, että direktiivin 20 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukset nimeävät perusoikeusvastaavan. Esitystä on jatkovalmistelussa tarkennettu niin, että rahanpesun selvittelykeskuksen velvoitteesta nimetä perusoikeusvastaava säädetään rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa.

Esitysluonnokseen sisältyvän tosiasiallisia edunsaajia koskevan sääntelyn osalta oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että asetukset ovat lähtökohtaisesti sellaisenaan ja suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa. Oikeusministeriö katsoi, että pääsääntöisesti asetus ei edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisella tasolla. Asetusta ei tule yleensä kirjoittaa uudelleen eikä sisällyttää sen tekstiä kansalliseen lakiin. Esityksen jatkovalmistelussa on tältä osin katsottu, kuten myös lausunnolla olleessa versiossa, että nykylainsäädännön mukaista niin sanottua olettamasäännöstä voitaisiin soveltaa myös tulevaisuudessa, tosin muutamalla tarkennuksella.

Kuudenteen rahanpesudirektiiviin sisältyvän ECRIS-sääntelyn osalta oikeusministeriö totesi, että on epäselvää mitä direktiivin sisältö tältä osin tarkoittaa Oikeusministeriön mukaan sitä ei voida panna kansallisesti täytäntöön toistamalla direktiivin sisältö 1. lakiehdotuksen 27 §:n 4 kohdassa, joten mainittu säännös tulisi poistaa merkityksettömänä. Oikeusministeriö nosti esiin, että mahdollisen jatkovalmistelun osalta tulisi olla yhteydessä oikeusministeriöön ja Oikeusrekisterikeskukseen. Jatkovalmistelussa ehdotus on poistettu.

Oikeusministeriö viittasi lausunnossaan siihen, että hallituksen esitysluonnoksen terrorismirikoksia koskeva luku sisältää kuvausta vanhemmasta sääntelystä. Oikeusministeriö huomioi myös, että terrorismirikoksia koskevaa rikoslain 34 a lukua ollaan uudistamassa. Jatkovalmistelussa esitystä on tältä osin korjattu.

Oikeuspalveluvirasto huomioi, että nykyinen rahanpesulaki on sanamuodoltaan sillä tavoin epäselvä, että siitä ei voi suoraan lukea, koskeeko laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä myös julkisia oikeusavustajia. Lisäksi noin puolet Suomen 220 julkisesta oikeusavustajasta on asianajajia, joten epäselvyyttä voi tulla myös siinä, onko julkinen oikeusavustaja tehtäväänsä hoitaessaan Suomen Asianajajien vai Aluehallintoviraston valvonnan alainen. Esityksen jatkovalmistelussa perusteluita on selvennetty sen osalta, että julkisten oikeusavustajien katsottaisiin edelleen kuuluvan muihin oikeudellisten palveluiden tarjoajiin ja että näiden osalta Lupa- ja valvontavirasto toimii pääasiassa valvojana, pois lukien niiden julkisten oikeusavustajien osalta, jotka ovat asianajajia.

Patentti- ja rekisterihallitus huomioi, että kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, saman artiklan 6 kohdassa ja 14 artiklan 1 kohdassa viitataan

komission mahdollisuuteen antaa direktiivin kohdissa tarkoitettuja täytäntöönpanosäädöksiä. Näillä säädöksillä voi olla ja oletettavasti tulee olemaan vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen tietojärjestelmiin. Näitä vaikutuksia tai niiden kustannuksia on haastavaa tässä vaiheessa täysin ennakoida. Patentti- ja rekisterihallitus esitti, että nämäkin järjestelmämuutos ja -ylläpitotarpeet rahoitetaan täysimääräisesti budjettimäärärahalla 1.7.2026 alkaen.

Lisäksi lausunnonantaja katsoi, että rahanpesulain 7 §:n 5 momentin säännösluonnoksen perusteella jää epäselväksi, sisältyykö siihen jokin nimenomainen velvoite ja mihin tahoon velvoite kohdistuu. Patentti- ja rekisterihallitus kannattaa, että säännös muutettaisiin selkeämmin velvoittavaan muotoon. Esitystä on jatkovalmistelussa tarkennettu tältä osin.

Rahanpesulain 15 §:n osalta pykälässä olisi Patentti- ja rekisterihallituksen käsityksen mukaan säädettävä niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä tuomioistuimen ennakkolupa voidaan antaa. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä ei ole tarkempia säännöksiä mainituista edellytyksistä. Kyse olisi kotirauhan suojan piiriin ulottuvasta tarkastuksesta, mikä edellyttänee myös HE-luonnoksen luvun 12.3 (s. 235–239) täydentämistä tältä osin. Esitystä on tältä osin tarkennettu jatkovalmistelussa. Rahanpesulain 18 §:n osalta Patentti- ja rekisterihallitus kiinnitti pykälän huomiota siihen, että siinä ei nykyisen sanamuodon mukaan säädettäisi siitä, mihin mennessä säilytysajan jatkamista on haettava. Esitystä on jatkovalmistelussa tarkennettu näiltä osin. Rahanpesulain 19–24 §:n osalta Patentti- ja rekisterihallitus kannattaa epäselvyyksien välttämiseksi käsitteistön yhdenmukaistamista ja sovittamista muuhun tietojen luovuttamista koskevaan sääntelyyn, jos se ei vaaranna direktiivin tehokasta täytäntöönpanoa. Tältä osin esitystä on jatkovalmistelussa muutettu.

Poliisihallitus piti lähtökohtaisesti ehdotuksessa esitettyjä tavoitteita toivottavina ja tarkoituksenmukaisina rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehostamiseksi kansallisella ja EU-tasolla. Poliisihallitus nosti lausunnossaan sisäministeriön ja keskusrikospoliisin tavoin esiin rahanpesun selvittelykeskukselle aiheutuvat resurssivaikutukset. Rahanpesun selvittelykeskusta koskevaa vaikutusarviota on jatkovalmistelussa täydennetty.

Poliisihallitus huomioi, että rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamista koskevan 2 §:n ja rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviä koskevan 1 momentin mukaan keskusrikospoliisissa on rahanpesun selvittelykeskus, joka on operatiivisesti itsenäinen. Edellä mainitun käsitteen osalta on huomattava Poliisihallituksen ohjaava rooli poliisihallinnon sisällä sekä tarvittaessa direktio-oikeus poliisitoiminnan ohjaukseen ja painopisteiden asettamiseen. Esityksen perusteluja on täydennetty tältä osin.

Rahanpesun selvittelykeskusta koskevan lain 6 § ja 6 § a:n liiketoimen ja liikesuhteen keskeyttämistä koskevia määräaikoja Poliisihallitus piti tärkeinä ja perusteltuina.

Poliisihallitus nosti keskusrikospoliisin ja sisäministeriön tavoin esiin niin kutsuttujen summarajailmoitusten säilyttämisen tarpeellisuuden lausunnossaan. Myös rahapelipalveluntarjoajien soveltamisalan osalta Poliisihallitus jakoi sisäministeriön kannan soveltamisalan säilyttämisestä kattamaan kaikki rahapelipalvelun tarjoajat. Poliisihallitus kannatti rahapelipalvelun tarjoajien asiamiesten aseman selkeyttämistä ehdotuksessa esitetyllä tavalla ja katsoi, ettei ehdotettu muutos ei vaarantaisi tai supistaisi sen toteuttamaa valvontaa. Jatkovalmistelussa summarajailmoittamista koskeva säännösehdotus on lisätty edellä kuvatun mukaisesti ja rahapelipalvelun tarjoajien soveltamisalaa on tarkennettu siten, että se kattaa kaikki rahapelipalvelun tarjoajat.

Poliisihallitus nosti lausunnossaan esiin myös sen, että Ahvenanmaan valvontaa koskeva sopimusasetus tai tarvittaessa sopimusasetukset laaditaan siten, että Ahvenanmaan rahapelitoiminnan ja kiinteistönvälittäjien valvontavastuu ei missään vaiheessa kuulu Lupa- ja valvontavirastolle.

Poliisihallitukselle esitetyn huolehtimisvelvollisuuden osalta Poliisihallitus totesi, että jos asiasta päädytään säätämään rahanpesulaissa, tulee tällöin kuitenkin huolehtia siitä, että Poliisihallituksen arpajaishallinnossa rahankeräyksiin ja tavara-arpajaisiin kohdistuvaa valvontatyötä tekevät virkamiehet saavat tarvittavan koulutuksen, jotta he voivat toimia päivittäisessä työssään tehokkaasti laissa edellytetyllä tavalla.

Rahoitusvakausvirasto piti tervetulleena sitä, että hallituksen ehdotuksessa ehdotetaan tiivistettäväksi yhteistyötä ja tiedonvaihtoa kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisten sekä finanssialan valvojien välillä. Rahoitusvakausvirasto ehdotti muun muassa, että 11 luvun 63 §:n 5 momentin perustelujen tarkentamista ja ehdotti, että koska asiakkaan tuntemisesta ei jatkossa säädetä uudessa rahanpesulaissa muuta kuin oikeushenkilön rekisterinumeroa koskevan selventävän säännöksen osalta, tulisi rahoitusvakausviranomaisesta annettua lakia tältä osin päivittää. Esitystä on jatkovalmistelussa selvennetty Rahoitusvakausviraston esiin nostamien seikkojen osalta.

Rajavartiolaitos kannatti esitystä ja esitti yksittäisen termin muutosta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 17 j §:n 3 momenttiin, mikä toteutettiin.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoivat, että esityksen vaikutusarviota tulisi täydentää yritysvaikutusten osalta sekä de-risking-ilmiön osalta. Esityksen vaikutusarvioita täydennettiin esitettyjen huomioiden johdosta.

SAK kiinnitti lausunnossaan huomiota muun muassa viranomaisten erittäin niukkoihin resursseihin rahanpesun ja terrorisin rahoittamisen estämistyössä sekä eri vastuiden ja roolien hajanaisuuteen, mitä voisi olla tarpeen arvioida tulevaisuudessa tehokkuuden näkökulmasta.

Sisäministeriö piti hallituksen esitysluonnoksessa esitettyjä muutoksia kannatettavina.

Sisäministeriö katsoi yhtenevästi keskusrikospoliisin ja Poliisihallituksen lausunnoissa kerrottuun nähden, että summarajailmoitukset ovat olleet erittäin tärkeitä rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisten tehtävien suorittamisen kannalta ja ehdotti, että ne säilytetään uudessa sääntelyssä. Esitystä on tältä osin muokattu lisäämällä niitä koskeva säännösehdotus edellä kuvatun mukaisesti.

Rahapelaamisen osalta sisäministeriö kannatti sitä, että se säilytetään sääntelyn piirissä. Sisäministeriö katsoi, että voimassa oleva rahanpesulaki ei ole rahapeliyhtiön asiamiehiin kohdistuvan sääntelyn osalta täysin yksiselitteinen. Esitysluonnoksen ehdotus siitä, että asiamiehet poistettaisiin soveltamisalasta, selkeyttäisi sisäministeriön mukaan nykytilaa asiamiesten osalta ja vaikuttaisi tarkoituksenmukaiselta.

Ahvenanmaan sopimusasetuksen osalta sisäministeriö huomioi, että koska uusi rahapelilaki ja uusi rahanpesulaki tulisivat tämänhetkisen tiedon mukaan eri aikaan voimaan, tulisi siis antaa kaksi uutta sopimusasetusta, jos ensiksi mainittua sopimusasetusta ei ole mahdollista antaa sen sisältöisenä, että sillä voitaisiin siirtää sekä voimassa olevan rahanpesulain että uuden rahanpesulain mukaiset valvontatehtävät Lupa- ja valvontavirastolta maakunnan hallitukselle huomioiden edellä mainitut kyseisten uusien lakien voimaantulojen ajankohdat. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että sopimusasetus olisi annettuna kummankin lain voimaantulon yhteydessä,

jotta valvontavastuu Ahvenanmaan maakunnassa tapahtuvan rahapelitoiminnan osalta olisi alusta alkaen oikealla viranomaisella.

Huolehtimisvelvollisuuden laajentamista Poliisihallitukseen koskevan ehdotuksen osalta sisäministeriö esitti, että mainitun pykälän säännöskohtaisia perusteluja täydennettäisiin voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskevan hallituksen esityksen 6 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla siten, että Poliisihallitus harkitsisi muiden huolehtimisvelvollisten tapaan itse, miten huolenpitovelvollisuus on tarkoituksenmukaisinta täyttää. Sisäministeriö katsoi, että olisi hyvä sisällyttää arviointi siitä, miten huolehtimisvelvollisuus vaikuttaisi Poliisihallituksen arpajaishallintoon (esimerkiksi tehtävien luonne ja määrä). Vaikutusarviointi on erityisen keskeistä uusista tehtävistä viranomaiselle säädettäessä. Esityksen perusteluja on jatkovalmistelussa täydennetty tältä osin.

Liittyen rahanpesun selvittelykeskuksen velvollisuuteen lähettää AMLAan virkamies, sisäministeriö totesi Poliisihallituksen lausuman mukaisesti, että sillä ja uusilla tietojenvaihtoa koskevilla velvoitteilla on käytännön vaikutuksia rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstön ja työtehtävien määrään. Esityksen vaikutustenarviointia on tältä osin täydennetty.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi kannattavansa sitä, että uuden rahanpesulain soveltamisala on asetuksen mukainen ja siltä osin täytyy vielä soveltamisalaa koskevaa 2 §:ää tarkentaa. Luonnoksen soveltamisalasta on lisäksi jäänyt puuttumaan vakuutushallintayhtiöt ja sekavakuutushallintayhtiö. Esitystä on tältä osin tarkennettu jatkovalmistelussa.

Suojelupoliisi nosti lausunnossaan esiin ehdotettavan muutoksen, jonka mukaan rahanpesun selvittelykeskus ei voisi enää luovuttaa tietoja suojelupoliisille, koska tietoja ei voitaisi enää jatkossa luovuttaa eikä käyttää rikosten estämiseksi tai paljastamiseksi tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Esityksen jatkovalmistelussa on selvennetty rahanpesun selvittelykeskuksen tiedonluovutusoikeuksia niin, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeus säilyisi.

Suomen Asianajat katsoi lausunnossaan muun muassa, että esitetty malli, jossa Lupa- ja valvontavirasto toimisi asianajajayhteisön valvontaviranomaisena, on toimimaton sellaisenaan, kuin sitä on esitetty ja esitti lausunnossaan valvojaksi valtioneuvoston oikeuskansleria tai oikeuskanslerinviraston yhteydessä toimivaa erillisyksikköä tai oikeusministeriötä. Esityksen jatkovalmistelussa on pitäydytty ehdotuksessa, jonka mukaan Suomen Asianajajien valvojana toimisi Lupa- ja valvontavirasto, jolla on valvontaa koskevan kokemuksen ja asiantuntemuksen vuoksi parhaat edellytykset toimia Suomen Asianajajien valvojana.

Suomen Asianajat ei kannattanut ehdotusta siitä, että asianajajayhteisö voisi vastaanottaa ja toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle valvottaviensa epäilyttäviä liiketoimia koskevat ilmoitukset. Ehdotus on jatkovalmistelussa päätetty poistaa esityksestä. Suomen Asianajajat lausui lisäksi hallinnollisista seuraamuksista, ja ehdottanut harkittavaksi, voisiko asianajajayhteisö jatkossa määrätä hallinnollisen seuraamuksen suoraan valvottavalleen, ainakin rajoitetusti. Tältä osin esityksen jatkovalmistelussa on huomioitu se, että Suomen Asianajat ei ole viranomainen, eikä sille voida suoraan antaa merkittävää julkista vallankäyttöä sisältäviä tehtäviä, kuten hallinnollisten seuraamusten määräämistä.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry toivoi, että perintätoiminnan ilmoitusvelvollisuuden tarpeellisuutta vielä harkitaan Suomessa ja katsoi, että ehdotetusta rahanpesulain 26 §:stä puuttuu maininta valvovasta viranomaisesta 2 §:n 9 momentissa luetelluille ilmoitusvelvollisille tai sitten siinä on virheellinen viittaus 2 §:n 10 momentissa mainittuihin ilmoitusvelvollisiin.

Esitystä on tältä osin selvennetty jatkovalmistelussa perintätoiminnan harjoittajien valvonnan osalta.

Suomen Tilintarkastajat ry kiinnitti lausunnossaan huomiota muun muassa sääntelyn oikeasuhtaisuuteen sekä yleiseen tavoitteeseen EU:ssa sääntelyn yksinkertaistamisesta, mitä lukuisat alemman tasoiset tekniset standardit voivat haitata.

Suomen Taloushallintoliitto ry esitti huomioita selkeän, toimialojen erityispiirteet huomioivan kaksikielisen viranomaisohjeistuksen tarpeellisuudesta, viranomaisten tietojärjestelmien käytettävyydestä sekä erilaisten toimialojen eroavaisuuksien huomioimisesta viranomaisvalvonnassa ja -menettelyissä. Myös Mikro- ja yksinyrittäjät ry kiinnittivät lausunnossaan huomiota ohjeistuksen tarpeellisuuteen. Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoivat myös, että esityksen määritelmien täsmällisyydessä, säännöskohtaisissa perusteluissa, säätämisjärjestysperusteluissa sekä kansallisen liikkumavaran huomioimisessa oli puutteita, miltä osin esitystä täydennettiin.

Suomen Vakuutusmeklariliitto ry ehdotti muutoksia liittyen sen selventämiseen, että lain vaatimukset soveltuvat vakuutusmeklariin ainoastaan siltä osin, kuin ilmoitusvelvollinen toimii rahanpesuntorjuntaa edellyttävissä tehtävissä. Lisäksi Suomen Vakuutusmeklariliitto nosti esiin sen, että kansallista jakoa vakuutusmeklareihin ja asiamiehiin ei ole huomioitu rahanpesuasetuksessa. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että rahanpesuasetuksen 2 artikla on selkeä siltä osin, mitkä toimijat kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Lain soveltamisalaa koskevan pykälän perusteluita täydennettiin vakuutusedustajien osalta.

Suomen Yrittäjät ry katsoi lausunnossaan, että esitysluonnoksen vaikutusarviot on tehty osin puutteellisesti ja yrityksiä koskevia vaikutuksia on tunnistettu suppeasti eikä de-risking-ilmiötä ole komission toimesta tai kansallisesti tunnistettu. Esitystä on jatkovalmistelussa täydennetty vaikutustenarvioinnin osalta liittyen de-risking ilmiöön. Esityksessä esitetyn lainsäädännön ei kuitenkaan katsota lisäävän de-risking-ilmiötä.

Säätiöt ja rahastot ry katsoi muun muassa, että esityksessä oli huomioitu kansallisen sääntely-ympäristön erityispiirteet ja säätiöihin kohdistuvat velvoitteet ja se piti esitystä tasapainoisena ja selkeyttävänä kokonaisuutena, joka vahvistaa sääntelyn ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta.

Tietosuojavaltuutettu huomioi, että vaikka tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot rekisteröidään jo tällä hetkellä Suomessa kaupparekisteriin, on ehdotettavalla sääntelyllä vaikutusta henkilötietojen suojaan. Kysymys on henkilötietojen julkistamisesta julkisena tietopalveluna, kuten aiemminkin. Uuden sääntelyn myötä edunsaajarekisterissä käsiteltävien tietojen määrä kuitenkin laajenee, rekisteröityjen määrä kasvaa ja tietoihin on annettava pääsy nykyistä laajemmalle joukolle ja laajemmin määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Uuden sääntelyn tietosuojavaikutukset johtuvat kuitenkin pitkälti suoraan sovellettavasta unionin sääntelystä. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota siihen, että rekisterin laajentamisesta kansallisesti saattaa olla tarpeen tehdä tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklan nojalla muun muassa rekisterin teknisen toteuttamistavan ja näiden tietojen käsittelyyn liittyvien prosessien osalta.

Lisäksi tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota siihen, että edunsaajarekisterin sisältöä ja käyttötapaa sekä käyttäjien joukkoa laajennettaessa on rekisterin teknisessä toteuttamistavassa ja näiden tietojen käsittelyyn liittyvissä prosesseissa huomioitava asianmukaiset suojatoimet rekisteröityjen oikeuksien ja etujen suojelemiseksi. Mahdollinen tietosuojavaikutustenarvioinnin tarve sekä suojatoimien tarve olisi hyvä ilmetä hallituksen

esityksen perusteluista. Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa on arvioitu edunsaajarekisteriin liittyviä seikkoja.

Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen säilytysajan osalta tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota siihen, että kuten kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 20 kohdassa on todettu, rahanpesulainsäädännössä säädetty säilyttämisaika ei rajoita meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista. Siten Patentti- ja rekisterihallituksen on säilytysajan pidentämisen tarpeellisuutta koskevassa arvioinnissa kiinnitettävä huomiota, onko tietojen säilyttämisen pidentäminen tarpeen ja oikeasuhtaista nimenomaan edunsaajarekisterissä. Tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan tämä olisi hyvä ilmaista hallituksen esityksen säännöskohtaisista perusteluista.

Tietojenvaihtokumppanuuksien osalta tietosuojavaltuutettu pitää tärkeänä, että tämän henkilötietojen käsittelyn edellytyksiä koskevan liikkumavaran käyttämisen tarvetta ei arvioitaisi kansallisesti vain kertaluonteisesti unionin oikeuden alkuvaiheen täytäntöönpanossa. Tietojenvaihtokumppanuuksissa on kysymys uudesta toimintatavasta, jota ei ole aiemmin Suomessa kansallisesti toteutettu. Tästä syystä on tärkeää, että lainsäädännön liikkumavaran käytön tarvetta arvioidaan jatkuvasti, kun tietojenvaihtokumppanuuksista saadaan käytännön kokemusta. Tietosuojavaltuutettu huomioi, että tietojenvaihtokumppanuutta koskeva säännös edellyttää, että aina kun tietojenvaihdossa kumppanuuden puitteissa on kysymys henkilötietojen käsittelystä, on tietosuojavaltuutetun toimistoa kuultava tietojenvaihtokumppanuuden tarkistamisen yhteydessä. Tietosuojavaltuutettu käsittää, että sen tehtävään kuuluu myös varmistaa, että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tehty.

Hallituksen esityksessä ehdotettavan rahanpesulain 87 §:ssä säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 70 artiklan mukaisesti, että toimivaltaiset viranomaiset voivat käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä sekä kyseisen asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja siinä laajuudessa, mikä on tarpeen tämän lain soveltamiseksi. Lisäksi 87 §:ssä säädettäisiin, että rekisteröidyn suojaksi on toteutettava suojatoimia. Tietosuojavaltuutettu huomioi, että tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisten erityisten henkilötietoryhmien sekä 10 artiklan mukaisten rikostuomioiden käsittelyperusteesta on säädetty unionin oikeudessa ja kiinnittää tältä osin huomiota erityistä siihen, että rahanpesuasetuksen 76 artiklassa säädetyn mukaisesti ilmoitusvelvolliset voivat käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä tai rikostuomio- ja rikkomustietoja siinä laajuudessa kuin on ehdottoman välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemiseksi ja saman artiklan suojatoimenpiteitä soveltaen. Siten näiden henkilötietojen käsittelyn laajuus on voitava perustella ehdottomalla välttämättömyydellä, mikä on korkeampi kriteeri kuin käsittelyn laajuuden rajaaminen vain välttämättömään. Tietosuojavaltuutettu katsoi siten käsittelyn edellytyksenä olevan kussakin tapauksessa, että mainittujen erityisten henkilötietoryhmien sekä rikos- ja rikkomustietojen käsittelyn välttämättömyysarvioinnin on osoitettava käsittelyn ehdotonta välttämättömyyttä.

Tietosuojavaltuutettu lausui pankkitilirekisterin yhteenliittämisen (BARIS) osalta, että muutetun rahoitustietodirektiivin implementoinnilla sekä kuudennen rahanpesudirektiivin 16 ja 17 artiklan implementoinnilla on vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään rekisteröidyt suomalaisten tilinhaltijoiden henkilötiedot tulevat laajemman vastaanottajajoukon saataville ja vastaavasti muiden jäsenvaltioiden rekisteröityjen tilinhaltijoiden tiedot tulevat suomalaisten viranomaisten saataville, vaikutukset johtuvat kuitenkin suoraan sovellettavasta unionin sääntelystä. Tietosuojavaltuutettu piti hyvänä, että hallituksen esityksen sivulla 238 on avattu tarkemmin tietojen minimoinnin periaatteen suhdetta yhteenliittämisjärjestelmän tarkoitukseen. Tietosuojavaltuutettu huomioi, että Tullin on

järjestelmän rekisterinpitäjänä sekä toimivaltaisten viranomaisten tiedon käyttäjinä kiinnitettävä erityistä huomiota, että ne toteuttavat pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin tässä esityksessä säädettäviä suojatoimia erityisesti yhteenliittämisjärjestelmän käyttöön liittyen, mutta myös yleisen tietosuoja-asetuksen sekä rikosasioiden tietosuojalain mukaisia edellytyksiä henkilötietojen käsittelylle. Tietosuojavaltuutettu pitää hyvänä, että tämä tuotaisiin ilmi esimerkiksi hallituksen esityksen sivulla 238, jossa viitataan siihen, miten kuudennen rahanpesudirektiivin suojatoimien on arvioitu olevan vahvoja. Esityksen jatkovalmistelussa säätämisjärjestysperusteluja on täydennetty lausunnossa kuvatulla tavalla.

Koskien tietojen säilyttämisajan pidentämisen liikkumavaraa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä, tietosuojavaltuutettu kiinnitti esityksen jatkovalmistelun osalta huomiota siihen, että hallituksen esityksen perusteluissa olisi tärkeää tuoda selkeästi ilmi ne säännökset, joissa tämä mainittu liikkumavara on käytetty. Hallituksen esityksen nykymuodossa jää hieman epäselväksi, sisältyykö liikkumavaran käyttö jo voimassa olevaan lainsäädäntöön vai ehdotetaanko tämän osalta uutta säännöstä. Esitystä on jatkovalmistelussa tältä osin tarkennettu.

Rahanpesun selvittelykeskuksen perusoikeusvastaavan osalta tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen tietosuojavastaavaa koskeviin 37–39 artikloihin. Yleisen tietosuoja-asetuksen 38 artiklan 6 kohdan mukaan tietosuojavastaava voi suorittaa muita tehtäviä ja velvollisuuksia, mutta rekisterinpitäjän on varmistettava, että tällaiset tehtävät ja velvollisuudet eivät aiheuta eturistiriitoja. Tietosuojavaltuutetut katsoi, että perusoikeus- ja tietosuojavastaavan tehtävän hoitaminen esimerkiksi saman henkilöstön jäsenen toimesta olisi omiaan aiheuttamaan mahdollisia eturistiriitoja. Esitystä on jatkovalmistelussa täsmennetty tältä osin.

Rahanpesun selvittelykeskuksen tietoihin pääsyä koskevan sääntelyn osalta tietosuojavaltuutettu toi esiin, että rahanpesun selvittelykeskuksen olisi tietopyyntöjä tehdessään ensinnäkin tehtävä aina välttämättömyysarviointi. Tämän välttämättömyyskriteerin täyttymistä olisi arvioitava siten, onko tiedonsaanti välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta vai voitaisiinko tähän tavoitteeseen päästä keinoilla, joka ei edellytä tietojen saantia ja tämä olisi hyvä kirjoittaa auki myös hallituksen esityksen perusteluihin.

Tulli ehdotti, että jatkovalmistelussa keskeiset pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia koskevat ehdotukset olisi esitetty johdonmukaisesti siten, että niin kuudennen rahanpesudirektiivin kuin myös rahoitustietodirektiivin esityksessä ehdotetut täytäntöönpanosäännökset tulisivat tässä kappaleessa kattavasti huomioitua. Tulli toteaa, että keskeisten ehdotusten jäsentäminen edellä tarkoitetulla tavalla on tarkoituksenmukaista, koska kyse ei ole ainoastaan ehdotettavista kuudennen rahanpesudirektiiviin täytäntöönpanosäännöksistä. Esitystä on jatkovalmistelussa tarkennettu Tullin ehdottamalla tavalla.

Tulli nosti lausunnossaan esiin muun muassa harkittavaksi, olisiko PMJ-laissa tarpeen säännellä tilirekisteriin tallennettavia ja tiedonhakujärjestelmästä luovutettavia tietoja koskevasta aikamääreestä, jolla olisi rekisteröityjen oikeusturvaa edistävä vaikutus. Tietojen luovuttamisen ja tallentamisen alkamisajankohta on muistiosta ilmenevällä tavalla perustunut Tullin linjaukseen. Ehdotuksen jatkovalmistelussa on tarkennettu tiedonhakujärjestelmästä saatavien tietojen aikamäärettä.

Lisäksi Tulli oli asiantuntijalausunnossaan huomioinut, että hallituksen esityksellä HE 25/2025 vp ehdotetussa 17 e §:n 2 momentissa säädetään tiedoista, jotka viranomaisen tulee tietojen

pyytämisessä yksilöidä. 17 g §:n 3 momentissa säädetään puolestaan tiedoista, joita Tullin tulee välittää kyselyn mukana tiedonluovuttajille. Viimeksi mainitun pykälän mukaan sanoman mukana on välitettävä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot, jota ei ole kuitenkaan lueteltu 17 e §:n 2 momentissa. Tulli huomautti, että viranomaisen yhteystiedot olisi tarpeellista lisätä myös 17 e §:n 2 momenttiin, koska kysely lähtee viranomaisen päästä. Jatkovalmistelussa pykälää on muutettu Tullin ehdottamalla tavalla.

Tullin lausunnossa on lisäksi useita ehdotuksia koskien lausunnolla olleen luonnoksen pykäläluonnoksia, sanamuotoja ja niiden perusteluja, jotka on huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

Työ- ja elinkeinoministeriö huomioi lausunnossaan, että uusi sääntely aiheuttaa merkittävää lisärahoitustarvetta Patentti- ja rekisterihallitukselle, jonka tulee vuosien 2026 ja 2027 aikana toteuttaa merkittäviä muutoksia kaupparekisterin, säätiörekisterin ja yhdistysrekisterin tietojärjestelmiin sekä sähköisiin asiointipalveluihin ja edunsaajatietopalveluun. Lisärahoitus on välttämätön, jotta uuden sääntelyn edellyttämiä muutoksia pystytään toteuttamaan. Ministeriö korosti, että edunsaajarekisteri on saanut merkittävän aseman sekä viranomaisten, rahanpesulain mukaisten ilmoitusvelvollisten, että yritysten toiminnassa yleisesti. Rekisterin toimivuuden ja tietosisällön luotettavuuden varmistaminen on ensisijaisen tärkeää.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että yrityksiä koskevassa vaikutusarvio-osiossa olisi perusteltua todeta nykyistä seikkaperäisemmin tosiallisten edunsaajien määritelmiin, tunnistamiseen ja rekisteröintiin tulevien muutosten vaikutukset yrityksiin. Esityksen jatkovalmistelussa yrityksiä koskevaa vaikutusarviointia on tarkennettu.

Työ- ja elinkeinoministeriö esitti harkittavaksi, tulisiko rahanpesulain 4 §:ssä uudeksi huolehtimisvelvolliseksi esitetty Poliisihallitus rajata säädöstasolla tarkemmin Poliisihallituksen arpajaishallinnoksi. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että Poliisihallitus on riittävä yksilöinti huolehtimisvelvollisuuden osalta, poliisin yksiköt voivat myös tulevaisuudessa muuttua. Työ- ja elinkeinoministeriö esitti lisäksi, tulisiko rahanpesulain 25 §:ssä koskien oikeushenkilön rekisteröintinumeroa todeta y-tunnuksen ensisijaisuus suhteessa muihin mahdollisiin rekisterinumeroihin, eikä pelkästään tarkentaa asiaa yksityiskohtaisissa perusteluissa. Ehdotettua säännöstä on jatkovalmistelussa tarkennettu tältä osin.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoi lisäksi, että säätiöiden osalta tulisi arvioida rahanpesuasetuksen 57 artiklan 1 kohdan a ja e alakohtien merkitystä tosiasiallisten edunsaajien määräytymisessä. Ministeriö esittää lisäksi korjattavaksi rahanpesulain 11 §:ssä olevaa viittausta ylempään johtoon, joka tulisi olla 63 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu ”ylempi johto”, ja 69 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa olevaa artiklaviittausta, joka tulisi niin ikään olla 63 artiklan 4 kohdan toinen alakohta. Myös Veikkaus kiinnitti lausunnossaan huomiota ylempää johtoa koskevaan viittaukseen, mikä muutettiin jatkovalmistelussa.

Lisäksi luvussa 5.1.9 (kaupparekisterilaki) voisi työ- ja elinkeinoministeriön mukaan todeta edunsaajarekisteriä koskevan sääntelyn siirtyvän pääasiassa rahanpesulakiin, jotta mainitut keskeiset muutokset kaupparekisterilakiin ovat ymmärrettäviä. Esitystä on näiltä osin jatkovalmistelussa selvennetty ja korjattu.

Ulkoministeriö totesi lausunnossaan, että se ei pidä kannatettavana ehdotetussa 5 §:ssä säädettävän kansallisen riskiarvion eriyttämistä eri viranomaisille ja vastustaa kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvion säätämistä ulkoministeriön vastuulle. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan olisi taloudellisesti ja

tehokkuuden kannalta järkevää sekä direktiivin tavoitteiden mukaista, että kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvio jatkossa sisällytettäisiin osaksi kansallista rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen riskiarviotyötä. Tältä osin ulkoministeriö katsoo, että vastuu riskiarviokokonaisuudesta tulisi säätää keskitetysti yhdelle viranomaiselle ottaen huomioon kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklan 5 kohta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on kansallisia riskiarvioita laatiessaan varmistettava toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien sidosryhmien asianmukainen osallistuminen. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu riskiarviotyö edellyttäisi ainakin kahden henkilötyövuoden lisäämistä riskiarvion laadinnasta vastaavan yksikön resursseihin. Tältä osin hallituksen esityksen jatkovalmistelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että vuoden 2021 riskiarvio laadittiin valtiovarainministeriön ja sisäministeriön koordinoimana. Riskiarviotyötä ohjasivat koordinoivista tahoista, rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä suojelupoliisista koostuva projektinohjausryhmä sekä laajempi, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kannalta relevanteista kansallisista toimijoista koostuva riskiarviotyöryhmä. Myös riskiarvion osittaispäivitys vuodelta 2023 laadittiin vastaavasti valtiovarainministeriön ja sisäministeriön koordinoimana ja riskiarviotyötä ohjasivat kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmä sekä sen alaisuuteen syksyllä 2022 perustettu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio -alatyöryhmä. Riskiarvion laatimisessa laajapohjainen viranomaisyhteistyö on ollut tärkeää, tähän mennessä työ on kuitenkin ollut projektiluontoista, eikä ministeriöillä tai viranomaisilla ole ollut pysyvää resurssia riskiarvion laatimiseen. Lisäksi on hyvä huomioida, että kuudes rahanpesudirektiivi edellyttää riskiarvion päivittämistä pääosin neljän vuoden välein. Ulkoministeriö esittää lisäksi, että hallituksen esitykseen kirjattaisiin, että se vastaa ulkoministeriön toimivaltaan kuuluvista kansainvälisiä pakotteita koskevista kansallisen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä. Lisäksi ulkoministeriö esittää muutosta rahanpesulain 1 §:n 2 momentissa olevan kirjoitusvirheen korjaamiseksi, joka on huomioitu jatkovalmistelussa.

Ulosottolaitos huomioi lausunnossaan, että se on nimetty rahanpesulaissa rahanpesuasetuksessa tarkoitetuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi ja sen on otettava huomioon EU:n uuden rahanpesun vastaisen sääntelyn pyrkimys yleisesti ottaen tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaista toimintaa. Ulosottolaitos katsoi, että tämä ei käytännössä muuta Ulosottolaitoksen asemaa voimassa olevassa rahanpesulaissa säädettyyn nähden. Ulosottolaitos kiinnittää huomiota esitysluonnoksessa ehdotettuun rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamista koskevan lain 4 §:n 3 momentin 25 kohtaan, jonka mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olla välitön ja suora pääsy maksukyvyttömyysrekisterissä ja Ulosottolaitoksen hallussa oleviin tietoihin. Ulosottolaitos kiinnittää huomiota siihen, että ulosottorekisteriin – josta säädetään ulosottokaaren 1 luvun 24–35 §:ssä – tallennetaan runsaasti ulosoton asiakkaiden taloudellista tilaa koskevia tietoja ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista varten, eikä Ulosottolaitos pidä sanottu huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena tai edes mahdollisena, että rahanpesun selvittelykeskukselle annettaisiin suora tekninen käyttöyhteys ulosottorekisterin kaikkiin tietoihin. Näin ollen rahanpesun selvittelykeskuksen ”suora ja välitön pääsy” Ulosottolaitoksen hallussa oleviin tietoihin tulisi Ulosottolaitoksen näkemyksen mukaan toteuttaa jatkossakin siten, että Ulosottolaitos antaa tiedot pyynnöstä rahanpesun selvittelykeskukselle. Esityksen jatkovalmistelussa mainittu 25 kohta on poistettu ja perusteluissa on todettu, että tiedot olisivat saatavilla nykytilan mukaisesti.

Veikkaus piti tärkeänä, että rahanpesulain soveltaminen perustuisi yksiselitteisiin rahanpesulain pykäliin ja tulkintaa tukeviin hallituksen esityksen kirjauksiin.

Rahanpesulain 2 §:n osalta Veikkaus kiinnitti huomiota siihen, että hallituksen esityksessä uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp) on todettu, että rahapelejä

voisi toimeenpanna yksinoikeustoimiluvan tai rahapelitoimiluvan nojalla ja näin ollen viittaus ainoastaan rahapelitoimiluvan haltijaan jättäisi soveltamisalan ulkopuolelle yksinoikeustoimiluvan haltijan. Jatkovalmistelussa viittauspykälää on tarkennettu siten, että soveltamisalassa on myös yksinoikeustoimijat. Soveltamisalaa koskevan 3 §:n perustelujen mukaan valtiovarainministeriölle säädettäisiin asetuksenantovaltuus sen osalta, milloin toimintaa on pidettävä vähäisenä. Veikkaus katsoi, että kyseinen asetuksenantovaltuus ja sen viittaus eivät vastaa esitettyä pykälää ja sen sisältöä. Jatkovalmistelussa asetuksenantovaltuus on poistettu, koska asiasta säädetään jo rahanpesuasetuksessa.

Rahanpesulain 7 §:n osalta Veikkaus kiinnitti huomiota virheelliseen viittaukseen rahanpesuasetuksen 65 artiklaan. Rahanpesulain 10 §:n 1 momentin osalta mukaan Veikkaus kiinnittää huomiota siihen, että pykälän tulkinnan ja tarkoituksenmukaisen soveltamisen kannalta olisi tärkeää, että säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennettaisiin sitä, mitä tietoja siinä tarkoitetaan. Epätarkoituksenmukaisen laajan soveltamisen välttämiseksi esitöihin voitaisiin kirjata tarkennuksena esimerkiksi vastaavia tietoja kuin on kirjattu kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 4 kohtaan.

Rahanpesulain 27 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toimenpiteistä, joihin valvojat voisivat ryhtyä, jos ilmoitusvelvollisen ylempi johto tai tosiasialliset omistajat tai edunsaajat eivät täytä pykälässä todettuja vaatimuksia. Veikkaus piti kyseisessä momentissa valvojille asetettuja oikeuksia sääntelykokonaisuuden tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisilta ja yleisesti kannatettavina, mutta huomautti, että pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole tarkennettu, viitataanko kyseisen pykälän ylemmällä johdolla tässä yhteydessä rahanpesuasetuksen 2 artiklan 40 kohdan ylempään johtoon. Esityksen jatkovalmistelussa on todettu, että rahanpesulaissa sovelletaan rahanpesuasetuksen määritelmiä, mukaan lukien ylempää johtoa koskevaa määritelmää.

Verohallinnon lausunnossa huomioidaan, että voimassa olevan rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa on viitattu jatkuvan tuntemisen yhteydessä velvoitteesta tarkastaa tuntemistiedot vuosittain verotuksen tietojenvaihtovelvoitteiden noudattamiseksi. Uuden rahanpesuasetuksen 26 artiklan 3 kohdan b alakohdassa on myös todettu, että "Ilmoitusvelvollisella on oikeudellinen velvollisuus ottaa asiakkaaseen yhteyttä kalenterivuoden aikana tarkistaakseen tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat asiaankuuluvat tiedot tai noudattaakseen neuvoston direktiiviä 2011/16/EU". Rahanpesuasetuksen säädös viittaa direktiiviin hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja sen 8 artiklassa säädettyihin huolellisuusvelvoitteisiin. Kansallisen sääntelyn tulisi mainitun direktiivin lisäksi kattaa myös kaikki Suomea sitovat sopimukset ja kansallinen lainsäädäntö siltä osin kuin niihin sisältyy vastaavia asiakkaan tuntemisvelvoitteita Verotusta koskevassa lainsäädännössä olevat huolellisuusvelvoitteet ovat nimenomaisiä suhteessa rahanpesun estämistä koskevaan sääntelyyn, vaikka menettelyvaatimukset ovat samankaltaisia.

Verohallinto katsoi, että ehdotetun lain 66 §, jolla pannaan täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin 67 artiklan mukaiset salassapitovaatimukset ei vastaa täysin direktiivin sanamuotoa. Direktiivin 67 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan artiklan 1 kohdan salassapitosäännökset eivät estä tietojenvaihtoa valvojien sekä direktiivin 52 artiklassa tarkoitettujen viranomaisten ja rahanpesuasetuksen4 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten välillä. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan d alakohdan mukaan toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan viranomaista, jolle on osoitettu rahanpesun tai terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia velvollisuuksia. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan d alakohdan mukaisesti toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan Poliisihallitusta, Tullia, Rajavartiolaitosta, Verohallintoa, Ulosottolaitosta, Rikosseuraamuslaitosta ja

konkurssiasiamiestä, joiden on huolehdittava siitä, että niiden toiminnassa kiinnitetään huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen sekä tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden epäilyttävien liiketoimien ilmoittamiseen rahanpesun selvittelykeskukselle. Verohallinnon tulkinnan mukaisesti ehdotetun rahanpesulain 66 §:n 2 momentin 3 kohdan tulisi viitata 4 §:n 2 momentin 2 kohdan c ja d kohtiin. Esitystä on jatkovalmistelussa muutettu tältä osin.

Verohallinto ehdotti, että valtiovarainministeriö selvittäisi ja varmistaisi nykyisten tietojenvaihtoa koskevien säännösten riittävän kattavuuden siten, että vähintään kuudennen rahanpesudirektiivin tavoitteet tehokkaasta yhteistyöstä toteutuisi. Ehdotus on huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

7.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi lausunnon esitysluonnoksesta 9.2.2026[51]. Esitysluonnoksen katsottiin täyttävän hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset, mutta arviointineuvosto suositteli vielä esityksen täydentämistä lausunnon mukaisesti.

Arviointineuvosto katsoi, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan lakiesitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Arviointineuvosto piti esitysluonnosta laajana ja teknisesti vaativana ja katsoi, että vaikutuskanavia on tunnistettu pääosin kattavasti ja vaikutuksia on käsitelty monipuolisesti, erityisesti viranomaisten toiminnan ja julkistalouden näkökulmasta. Arviointineuvosto katsoi, että vaikutusarviointia tulisi vielä täsmentää hallinnollisen taakan arvioiden osalta. Myös esitysluonnoksen kokonaishyötyjen ja kustannusten mittaluokan kuvauksessa oli parannettavaa. Arviointineuvosto kiinnitti huomiota yrityksille aiheutuvaan sääntelytaakkaan, joka lakiesityksen perusteella on merkittävä ja selvästi laajempi kokonaisuus kuin esimerkiksi viranomaisille aiheutuvat menomuutokset. Yritysvaikutusten määrälliset arviot jäävät osin epäselviksi, eikä vaikutusarvioissa aina käynyt ilmi, mihin esitetyt arviot perustuvat ja millä menetelmillä ne oli laadittu. Lakiesityksessä kuvataan laajasti nykyisen sääntelyn kustannusten ja toiminnan mittaluokkaa, mutta vaikutusarvioinnissa tuli selkeämmin tuoda esiin nimenomaan ehdotettujen lakimuutosten aiheuttamat lisävaikutukset. Vaikutusarvioissa tukeuduttiin myös laajasti Euroopan komission tekemiin arvioihin, vaikka joissakin kohdin Suomen kansalliseen tilanteeseen perustuva tarkempi arvio olisi perusteltu.

Arviointineuvosto piti myönteisenä, että lakiesityksessä on esitetty määrällistä kuvausta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen mittaluokasta sekä viitattu kansainvälisiin arvioihin. Kansainvälisten arvioiden mukaan järjestäytyneen rikollisuuden rikoshyödyt EU-tasolla ovat huomattavat, mutta niihin liittyvistä varoista saadaan takavarikoitua vain pieni osa. Samalla rahanpesun torjuntaan liittyvä sääntely aiheuttaa merkittäviä kustannuksia eri toimijoille. Arviointineuvosto katsoi, että nämä havainnot puoltavat sääntelyn vaikuttavuutta koskevan arvioinnin vahvistamista esitysluonnoksessa.

---

[51] Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto valtiovarainministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, 9.2.2026, VN/13871/2025-VNK-3, https://valtioneuvosto.fi/-/rahanpesulain-yritysvaikutuksia-ja-hallinnollista-taakkaa-on-tasmennettava

Arviointineuvosto huomioi lisäksi, että viranomaisprosesseihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien muutosten välillisiä vaikutuksia kansalaisten ja yritysten asiointiin sekä palveluiden sujuvuuteen tulisi käsitellä nykyistä tarkemmin.

Vaikutustenarviointia on arviointineuvoston lausunnon johdosta täsmennetty ja arviointineuvoston huomauttamaa toistoa esityksessä vähennetty. Yritysvaikutusten osalta on täsmennetty, miltä osin vaikutukset johtuvat suoraan sovellettavasta EU-sääntelystä ja miltä osin uudesta esitetystä sääntelystä. Lisäksi jatkuvia ja kertaluonteisia kustannuksia on täsmennetty, ja selvennetty, mihin arviot perustuvat. Esitykseen lisättiin erillinen jakso perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista sekä täydennettiin muun muassa rahanpesun selvittelykeskukselle ja kuluttajille aiheutuvia vaikutuksia sekä pyritty täydentämään selvitystä rahanpesusääntelyn vaikuttavuudesta siinä määrin kuin siitä on ollut tietoja saatavilla.

7.3 Oikeuskanslerin ennakkotarkastus

Esitys lähetettiin oikeuskanslerin ennakkotarkastukseen 12.5.2026 ja oikeuskanslerin ennakkotarkastusmuistio saatiin 26.5.2026. Oikeuskansleri nosti ennakkotarkastuksessa esiin huomioita liittyen unionitasoisen sääntelykokonaisuuden laajuuteen sekä vielä valmistelussa olevaan alemman asteiseen sääntelyyn, mikä vaikeuttaa sääntelykokonaisuuden hahmottamista ja arviointia.

Oikeuskansleri katsoi, että esitysluonnoksen perusteella jäi epäselväksi, miksi rahanpesun selvittelykeskusta koskevaa lakia tai pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevaa lakia ei uudisteta kokonaisuudessaan ja totesi, että hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla edettäessä ei havainnollistu eikä tule arvioiduksi se, millaiseksi muodostuu eri yhteyksissä edellä mainittuun sääntelyyn tehtyjen muutosten kokonaisvaikutus yksilön yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Esityksen perusteluja on täydennetty oikeuskanslerin huomioiden johdosta.

Patentti- ja rekisterihallituksen oikeushenkilön toimitilana toimivaan yksityisasuntoon kohdistuvan tarkastusoikeuden osalta oikeuskansleri katsoi, että esitysluonnoksessa ei täsmennetä, mitä nimenomaista pakkokeinolaissa säädettyä pakkokeinoa koskevia säännöksiä Patentti- ja rekisterihallituksen olisi soveltuvin osin tarkoitus soveltaa ja että esitysluonnoksen perusteella epäselväksi jää myös, millä Patentti- rekisterihallituksen toimielimellä tai kenellä sen henkilöstöön kuuluvalla olisi toimivalta hakea tuomioistuimelta kyseistä lupaa. Patentti- ja rekisterihallitukselle esitettyjä toimivaltuuksia tarkennettiin.

Oikeuskansleri huomioi, että viranomaisille esitettyjä tiedonsaanti- ja tiedonluovutusoikeuksia ei oltu sidottu välttämättömyys- tai tarpeellisuuskriteeriin ja katsoi, että jatkovalmistelussa on perusteltua edelleen arvioida, miltä osin vakiintunutta perustuslakivaliokunnan käytäntöä voitaisiin noudattaa viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutusoikeuksia koskevia säännöksiä muotoiltaessa. Tältä osin esitystä täydennettiin.

Oikeuskansleri nosti esiin, että esitysluonnoksessa ei ole arvioitu, salliiko Euroopan unionin oikeus rahanpesurekisterin tietojen käytön ja luovuttamisen kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin. Esitysluonnoksessa ei ole myöskään arvioitu, edellyttääkö suojelupoliisin tiedonsaantioikeuksia koskevan sääntelykokonaisuuden sisäinen johdonmukaisuus, että sen tiedonsaanti rahanpesurekisteristä kytketään kriteerin ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi” asemesta kvalifioituun kriteeriin ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta”. Esityksen perusteluita täydennettiin rahanpesurekisterin tietojen käytön ja suojelupoliisin tiedonsaantioikeuksien osalta.

Oikeuskansleri huomioi, että 1. lakiehdotukseen sisältyvän valvojien yhteistyöryhmän osalta jää täsmentymättä, mitä mainittuun valvojien välisen yhteistyöryhmän tehtäviin ja valtuuksiin lopulta konkreettisesti kuuluisi. Esitystä ja sen perusteluja on tältä osin täsmennetty.

Valvontakollegioiden ja muun rajat ylittävän valvontayhteistyön osalta oikeuskansleri lausui muun muassa, että esitysluonnoksen perusteella jää kuitenkin täsmentymättä, millaiseksi kollegioon osallistuvien eri jäsenvaltioiden valvojien välisen työnjaon on edes lähtökohtaisesti ajateltu muodostuvan tutkintatoimien ja seuraamusten määräämisen osalta, kun valvottavien finanssitoimijoiden tai muiden toimijoiden epäillään ja mahdollisesti todetaankin laiminlyöneen tai rikkoneen niiden noudatettavaksi kuuluvaa sääntelyä, ja onko asianmukaista jättää näitä kysymyksiä valvojien tekemien sopimusten varaan. Esityksen perusteluja on täsmennetty huomioiden johdosta.

Oikeuskansleri nosti esiin rahanpesuasetuksessa säädettävät tietojenvaihtokumppanuudet ja katsoi, että sääntely vaikuttaisi olevan huomattavan pitkälle menevää ja kajoavan syvästi yksilön yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan näyttäisi arvioidun, mahdollistaisivatko rahanpesuasetuksen 75 artiklan viittaukset kansalliseen lainsäädäntöön vielä lisätakeiden säätämistä yksilön suojaksi ja edellyttäisikö kotimainen perusoikeussääntely sellaisten säätämistä. Esityksen perusteluja rahanpesuasetuksen tietojenvaihtokumppanuuksia koskevan liikkumavaran arvioinnista täydennettiin edellä olevan huomioimiseksi.

Oikeuskansleri lausui ehdotuksesta seuraamuksen määräämisoikeuden pidentäminen jatkettujen vakavien, toistuvien ja järjestelmällisten rikkomusten ja laiminlyöntien tapauksessa liittyen taannehtivuuskieltoon. Säätämisjärjestysperusteluja täydennettiin lausunnon johdosta.

Seuraamuksen ankaroitumiseen ja seuraamuksen ankaroitumisen asettamista vaatimuksista seuraamuksen määräävälle viranomaiselle tai sen toimielimelle liittyen oikeuskansleri totesi, että enimmäistasoltaan suurten ja ankaruudeltaan huomattavien hallinnollisten sanktioiden määrääminen on menettelyn asianmukaisuuden, riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi tapauskohtaisesti pidetty perusteltuna osoittaa monijäseniselle toimielimelle. Esityksen säätämisjärjestysperusteluihin täydennetty asiaa koskeva perustuslakivaliokunnan käytäntö ja arvioitu ehdotettua muutosta tältä osin.

Oikeuskansleri katsoi, että esityksessä tulee täsmentää ne valtiosääntöoikeudellisesti epäselvät kysymykset, joiden vuoksi perustuslakivaliokunnan lausunto on tarpeen. Lisäksi oikeuskanslerilla oli teknisiä huomioita, jotka otettiin huomioon esityksen viimeistelyssä.

8 Säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

1 luku **Yleiset säännökset**

1 §. *Lain tarkoitus*. Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta vastaavalla tavalla, kuin lailla kumottavassa rahanpesulaissa on säädetty. Pykälän *1 momentin* mukaisesti lain tavoitteena olisi estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että lain tavoitteena on myös edistää kohdennettujen talouspakotteiden ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamiseen liittyvien kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanoa sekä vähentää niiden laiminlyönnin ja kiertämisen riskiä.

2 §. *Soveltamisala*. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Ensinnäkin lakia sovellettaisiin rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin. Tämä kattaisi voimassa olevan rahanpesulain 1 luvun 2 §:ssä määritellyt ilmoitusvelvolliset, lukuun ottamatta muutamia ilmoitusvelvollisia. Ilmoitusvelvollisia ovat voimassaolevassa rahanpesulainsäädännössä olleet luottolaitokset ja rahoituslaitokset, kuten pankit, luottoyhtiöt, sijoituspalveluyritykset, maksulaitokset, vakuutusyhtiöt ja vakuutusedustajat, tilintarkastajat, kirjanpitäjät ja veroneuvojat, asianajajat ja muut oikeudelliset neuvonantajat, kiinteistönvälittäjät, yrityspalveluiden tarjoajat, arvopaperivälittäjät ja sijoitusrahastot, rahapelipalvelun tarjoajat (tällä hetkellä Veikkaus Oy ja Ålands Penningautomatförening eli Paf), kryptovarapalveluiden tarjoajat ja tavarakauppiaat sekä taidetta myyvät tahot tietyin edellytyksin.

Lakia sovellettaisiin ensinnäkin rahanpesuasetuksen 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuihin luottolaitoksiin. Tässä tarkoitettuja luottolaitoksia olisivat kansallisesti luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetut luottolaitokset ja kolmannen maan luottolaitoksen sivuliikkeet. Tämä vastaisi nykytilaa.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat myös rahanpesuasetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetut finanssilaitokset. Kansallisesti näitä olisivat muun muassa 1) henki- ja sijoitusvakuutustoiminnan osalta vakuutusluokista annetussa laissa (526/2008) tarkoitettua henkivakuutustoimintaa harjoittava vakuutusyhtiö ja vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa (234/2018) tarkoitetut vakuutusedustajat, sivutoimiset vakuutusedustajat sekä ulkomaisten vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien Suomessa toimivat sivuliikkeet, lukuun ottamatta vakuutusedustajaa, joka ei kerää vakuutusmaksuja tai asiakkaalle tarkoitettuja korvauksia ja joka toimii yhden tai useamman vakuutusyrityksen tai edustajan vastuulla niitä koskevien tuotteiden osalta; 2) sijoitusrahastolaissa tarkoitettu rahastoyhtiö sekä mainitun lain nojalla toimiluvan saanut säilytysyhteisö; 3) sijoituspalvelulaissa tarkoitettu sijoituspalveluyritys ja kolmannen maan yrityksen sivuliike; 4) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu arvopaperikeskus mukaan lukien sen perustama kirjausrahasto ja selvitysrahasto; 5) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu suomalainen keskusvastapuoli; 6) maksulaitoslaissa tarkoitettu maksulaitos; 7) sellainen vaihtoehtorahastojen hoitaja, jolle on myönnetty vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupa, sekä mainitun lain nojalla toimiluvan saanut säilytysyhteisö; 8) edellä 1–7 kohdissa tarkoitettua vastaavat ulkomaiset yhteisön sivuliikkeet sekä ulkomaiset yhteisöt, jos yhteisö tarjoaa Suomessa palveluita sivuliikettä perustamatta edustajan välityksellä; 9) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitetun luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluva rahoituslaitos; 10) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu tilinhoitaja ja tilinhoitajan oikeudet saaneen ulkomaisen yhteisön Suomessa sijaitseva toimipiste; 11) maksulaitoslain 7, 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitettu luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö sekä vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettu rekisteröitymisvelvollinen vaihtoehtorahaston hoitaja; 12) asunto-omaisuuteen liittyvien kuluttajaluottojen välittäjistä annetussa laissa (852/2016) tarkoitettu suomalainen luotonvälittäjä ja ulkomaisen luotonvälittäjän Suomessa toimiva sivuliike, 13) MiCA-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettu kryptovarapalvelun tarjoaja sekä 14) eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (186/2023) soveltamisalaan kuuluva elinkeinonharjoittaja.

Finanssilaitosten määritelmä on rahanpesuasetuksessa neljättä rahanpesudirektiiviä tarkempi. Finanssilaitoksen määritelmä on niin sanotusti toimintoperusteinen. Määritelmää koskevan 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan a alakohdassa viitataan luottolaitosdirektiivin liitteessä lueteltuihin toimintoihin. Tällaista toimintaa harjoittava yritys katsottaisiin finanssilaitokseksi

ja olisi siten rahanpesusääntelyn soveltamisalassa riippumatta siitä, olisiko se esimerkiksi vakavaraisuussääntelyn mukaan toimilupavelvollinen tai muun rekisteröintivelvoitteen piirissä. Rahanpesuasetuksen kyseisessä alakohdassa mainitaan lisäksi uutena yritykset, joiden pääasiallisena toimintana on hankkia omistusosuuksia, mukaan lukien rahoitusalan holdingyhtiöt, rahoitusalan sekaholdingyhtiöt ja rahoitusalalla toimivat monialan holdingyhtiöt. Rahoitusalan holdingyhtiö ja sekaholdingyhtiö on määritelty luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 (jäljempänä *EU:n vakavaraisuusasetus*) 4 artiklan 1 kohdan 20 ja 21 alakohdassa. Rahoitusalalla toimiva monialan holdingyhtiö on määritelty rahanpesusääntelyn tarkoitusta varten rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 10 alakohdassa ja sen mukaan sillä tarkoitetaan yritystä, joka ei ole rahoitusalan holdingyhtiö tai sekaholdingyhtiö ja joka ei ole toisen yrityksen tytäryritys, mutta jonka tytäryrityksistä vähintään yksi on luotto- tai finanssilaitos. Määritelmä poikkeaa siten EU:n vakavaraisuusasetuksen määritelmästä. Rahoitusalalla toimiva monialan holdingyhtiö on katsottu tarpeelliseksi määritellä rahanpesuasetuksessa finanssilaitokseksi, jotta finanssivalvojat voisivat valvoa johdonmukaisesti myös niissä tapauksissa, joissa monialan holdingyhtiön tytäryrityksiin kuuluu vähintään yksi luottolaitos tai finanssilaitos.

Lain soveltamisalaan kuuluvat myös rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 kohdan b ja c alakohdassa säädetyt finanssilaitoksiksi katsotut vakuutusalan toimijat. Finanssilaitoksen määritelmään kuuluvat tältä osin Solvenssi II -direktiivin 13 artiklan 1 kohdassa määritelty vakuutusyritys, siltä osin kuin se harjoittaa kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa henkivakuutustoimintaa, lisäksi muu sijoitusvakuutustoiminta, mukaan lukien Solvenssi II -direktiivin 212 artiklan 1 kohdan f ja g alakohdassa määritellyt vakuutushallintayhtiöt ja sen g alakohdassa määritellyt sekavakuutushallintayhtiöt. Lisäksi soveltamisalaan kuuluisivat jäljempänä yksilöidyt vakuutusedustajat. Soveltamisalaan kuuluisivat voimassa olevan rahanpesulain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa määritellyt vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitetut vakuutusedustajat, sivutoimiset vakuutusedustajat sekä ulkomaisten vakuutusedustajien ja sivutoimisten vakuutusedustajien Suomessa toimivat sivuliikkeet. Vakuutusedustajan käsite kattaa kansallisesti vakuutusmeklarit ja vakuutusasiamiehet. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan c alakohdan mukaan finanssilaitoksen määritelmään kuuluu vakuutusedustaja, jos tämä tarjoaa henkivakuutuspalveluja ja muita sijoituksiin liittyviä vakuutuspalveluja, lukuun ottamatta vakuutusedustajaa, joka ei kerää vakuutusmaksuja tai asiakkaalle tarkoitettuja korvauksia ja joka toimii yhden tai useamman vakuutusyrityksen tai -edustajan vastuulla niitä koskevien tuotteiden osalta. Rahanpesuasetuksen 9 johdantokappaleessa todetaan, että ilmoitusvelvollisina ei pidettäisi sellaisia vakuutusedustajia, jotka eivät peri vakuutusmaksuja eivätkä asiakkaalle, vakuutuksenottajalle tai vakuutussopimuksen edunsaajalle tarkoitettuja korvauksia ja jotka harjoittavat toimintaa niin, että ”vakuutusyritykset tai toiset vakuutusedustajat ottavat täyden vastuun, jolloin niiden toimintaan sovelletaan asianomaisen vakuutusyrityksen tai -edustajan toimintatapoja ja menettelyjä” Vakuutusmeklarit harvemmin Suomessa keräävät vakuutusmaksuja tai korvauksia ja sen osalta rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan c alakohdan mukainen poikkeus voisi soveltua vakuutusmeklareihin. Suomessa vakuutusmeklarit eivät kuitenkaan toimi vakuutusyrityksen tai toisen vakuutusedustajan vastuulla tai niiden vastuun alla, eivätkä sovella vakuutusyrityksen toimintatapoja ja menettelyjä, kuten rahanpesuasetuksen poikkeus yhdessä johdantokappaleen kanssa luettuna edellyttäisi. Vakuutusasiamiehet sitä vastoin yleensä keräävät vakuutusmaksuja tai korvauksia, mutta voivat ja yleensä toimivatkin vakuutusyhtiön vastuulla. Jos vakuutusedustaja edellä mainitusta huolimatta kuitenkin täyttäisi rahanpesuasetuksen mukaiset edellytykset soveltamisalasta poikkeamiselle, ei se olisi myöskään tämän lain soveltamisalan piirissä.

Vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 4 §:n 2 momentin mukaan vakuutusyhdistyksen vakuutusliike saa käsittää vain vakuutusluokista annetun lain vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa, ei kuitenkaan lakisääteistä vakuutusta, vahinkovakuutusluokkiin 14 ja 15 kuuluvaa vakuutusta eikä vakuutusta kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi. Vakuutusyhdistykset eivät harjoita rahanpesusääntelyn piiriin kuuluvaa henki- tai sijoitusvakuutustoimintaa. Koska vahinkovakuutusyhtiötkään eivät jatkossa enää olisi ilmoitusvelvollisia, kansallisen sääntelyn ei pitäisi koskea myöskään vakuutusyhdistyksiä.

Rahanpesuasetuksen soveltamisalassa olisi kuitenkin ainoastaan henki- ja sijoitusvakuutustoiminta. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisi siten voimassa olevan rahanpesulain sisältämät vahinkovakuutus- ja eläkevakuutusyhtiöt sekä muu vakuutustoiminta kuin henki- ja sijoitusvakuutustoiminta. Vahinko- ja eläkevakuutusyhtiöiden osalta kyse oli aiemmin kansallisesta soveltamisalan laajennuksesta, joka nyt esitetään poistettavaksi. Henki- ja sijoitusvakuutuksilla tarkoitetaan vakuutusluokista annetussa laissa tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1–9 kuuluvaa toimintaa. Henkivakuutustoiminta on ollut myös neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalassa.

Myös yhteissijoitusyritykset katsotaan soveltamisalaan kuuluviksi finanssilaitoksiksi ja yhteissijoitusyrityksiä koskevaa määritelmää on tarkennettu rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan e alakohdassa neljännessä rahanpesudirektiivissä säädetystä niin, että sen i ja ii kohdissa määritellään tarkemmin, että yhteissijoitusyrityksillä tarkoitetaan erityisesti

i) UCITS-direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa määriteltyä siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa yritystä ja kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määriteltyä sen rahastoyhtiötä, tai kyseisen direktiivin mukaisesti toimiluvan saanutta sijoituspalveluyritystä, joka ei ole nimennyt rahastoyhtiötä, jos se asettaa siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvan yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen osuuksia ostettavaksi unionissa; sekä

ii) AIFM-direktiivin 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määriteltyä vaihtoehtoista sijoitusrahastoa ja kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määriteltyä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajaa, jotka kuuluvat kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädettyyn direktiivin soveltamisalaan.

Finanssilaitoksiin kuuluvat myös rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan f alakohdan mukaan CSD-asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määritellyt arvopaperikeskukset, g alakohdan mukaan asuntoluottodirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa ja kulutusluottodirektiivin 3 artiklan b alakohdassa määritellyt luotonantajat sekä h alakohdassa asuntoluottodirektiivin 4 artiklan 5 kohdassa ja kulutusluottodirektiivin 3 artiklan f alakohdassa määritellyt luotonvälittäjät, kun maksupalveludirektiivin 4 artiklan 25 alakohdassa määriteltyjä varoja pidetään hallussa luottosopimuksen yhteydessä, lukuun ottamatta luotonvälittäjää, joka harjoittaa toimintaa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla.

Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan i alakohdan mukaan finanssilaitoksia ovat myös kryptovarapalvelun tarjoajat, ja edellä mainitun alakohdan j alakohdassa määritellään, että finanssilaitoksiin kuuluvat myös a–i alakohdassa tarkoitetun finanssilaitoksen unionissa sijaitsevat sivuliikkeet, riippumatta siitä, sijaitseeko finanssilaitoksen kotipaikka jäsenvaltiossa vai kolmannessa maassa. Kryptovarapalvelun tarjoajat on määritelty myöhemmin samassa artiklassa (2 artikla 1 kohta 9 alakohta) viittaamalla MiCA-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdan määritelmään, jonka mukaan kryptovarapalvelun tarjoajalla tarkoitetaan oikeushenkilöä tai muuta yritystä, jonka ammatti- tai liiketoimintana on yhden tai useamman kryptovarapalvelun tarjoaminen asiakkaille ammattimaisesti ja joka saa tarjota

kryptovarapalveluja 59 artiklan mukaisesti. Suomessa kryptovarapalvelun tarjoajat lisättiin rahanpesulain soveltamisalaan viidennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja finanssialan ulkopuolisia ilmoitusvelvollisia olisivat ensinnäkin tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja, kun hän suorittaa mainitun lain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 1 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä taikka muuten toimii tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitetussa ominaisuudessa, ja liike- tai ammattitoimintana kirjanpitotehtäviä toimeksiannosta hoitava. Artiklan sanamuodon on katsottu kattavan paitsi veroasioissa annetun neuvonnan, myös muun avun, tuen ja neuvonnan, jota nämä toimijat voivat pääasiallisena elinkeinonaan tai ammattitoimintanaan antaa. Tämä vastaisi nykytilaa, sillä nämä toimijat ovat olleet rahanpesulain soveltamisalassa aikaisemminkin. Uusia ilmoitusvelvollisia soveltamisalassa olisivat itsenäiset ammatinharjoittajat kuten juristit, jotka antavat joko suoraan tai muiden henkilöiden, joihin kyseinen toinen henkilö on etuyhteydessä, välityksellä aineellista apua, tukea taikka neuvontaa veroasioissa pääasiallisena elinkeino- tai ammattitoimintana. Neljännen rahanpesudirektiivin soveltamisalassa ovat olleet vastaavia palveluja tarjoavat tilintarkastajat, ulkopuoliset kirjanpitäjät ja veroneuvojat sekä kaikki muut henkilöt.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan b alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia olisivat kansallisesti asianajajalaissa tarkoitettu elinkeinonharjoittajana toimiva asianajaja tai siinä tapauksessa, että asianajotoimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa, asianajoyhtiö, siltä osin kuin toimitaan asiakkaan puolesta ja lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa taikka osallistutaan asiakkaan puolesta rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan b alakohdan i-v luetelmakohdassa kuvattujen liiketoimien suunnitteluun tai suorittamiseen. Näitä liiketoimia olisivat:

a) kiinteistöjen tai liiketoimintayksikköjen ostaminen tai myynti;

b) asiakkaan rahavarojen, arvopaperien tai muiden varojen, mukaan lukien kryptovarojen hoitaminen;

c) pankki-, säästö- tai arvo-osuus- tai kryptovaratilien avaaminen tai hoitaminen;

d) yhtiöiden perustamista, toimintaa, tai hallinnointia varten tarvittava varojen järjestely;

e) trustien, säätiöiden, yhtiöiden tai vastaavien yhteisöjen perustaminen, johtaminen tai niiden toiminnasta vastaaminen.

Lisäksi ilmoitusvelvollisia olisivat muut liike- tai ammattitoimintana oikeudellisia palveluita tarjoavat vastaavin edellytyksin ja vastaavien liiketoimintojen suunnittelun ja suorittamisen osalta kuin asianajajat. Tämä koskisi siten esimerkiksi luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia. Tämä vastaisi pääosin nykytilaa, mutta soveltamisalaan tulevat uusina kryptovarojen ja kryptovaratilien hoitamiseen ja avaamiseen liittyvät tehtävät.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan c alakohdan mukaan ilmoitusvelvollisiin kuuluisivat trusti- ja yrityspalvelujen tarjoajat. Nämä palvelun tarjoajat on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 11 alakohdassa ja sillä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka liiketoimintanaan tarjoaa kolmansille osapuolille tai asiakkailleen asetuksen 11 kohdassa lueteltuja palveluja. Näihin palveluihin kuuluvat muun muassa yhtiöiden tai muiden oikeushenkilöiden perustaminen, toimiminen johtajana tai yhtiöoikeudellisesti vastuullisena henkilönä yhtiössä tai toisen järjestäminen näihin tehtäviin

taikka toimiminen tai toisen henkilön järjestäminen toimimaan nimellisenä osakkeenomistajana toisen henkilön puolesta.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan d alakohdassa säädetään kiinteistövälittäjien ja muiden välittäjänä toimivien kiinteistöalan ammattilaisten ilmoitusvelvollisuudesta. Asetuksen 57 johdantokappaleen mukaan omaisuuden ostoa, myyntiä ja vuokrausta välittäviin kiinteistöalan toimijoihin sovellettaisiin asetuksen vaatimuksista riippumatta näiden välittäjien nimityksestä tai pääasiallisesta liiketoiminnasta tai ammatista. Johdantokappaleen mukaan näiden välittäjien piiriin kuuluisi myös rakennuttajat silloin kun ja siinä määrin kuin ne välittävät kiinteän omaisuuden ostoa, myyntiä ja vuokrausta. Asetuksessa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia olisivat kansallisesti:

1) kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetussa laissa tarkoitettu kiinteistönvälitysliike sekä vuokrahuoneiston välitysliike ja muu kiinteistöalan ammattilainen, mukaan lukien sellainen kiinteän omaisuuden vuokraustoiminta, jonka kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa, maksuvälineestä riippumatta ja

2) Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettu kiinteistönvälitysliike sekä vuokrahuoneiston välitysliike.

Tämä vastaisi pitkälti nykytilaa, mutta rahanpesuasetuksessa on asetettu kuukausivuokraa koskeva kynnysarvo. Uusia ilmoitusvelvollisia olisivat soveltamisalaan jo kuuluvien kiinteistövälittäjien lisäksi myös muut kiinteistöalan ammattilaiset silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Aikaisemmin ilmoitusvelvollisiksi oli neljännessä rahanpesudirektiivissä määritelty kiinteistönvälittäjät, myös niiden toimiessa välittäjinä kiinteän omaisuuden vuokrauksessa, mutta ainoastaan liiketoimissa, joiden osalta kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa.

Soveltamisalaan tulisi uusia ilmoitusvelvollisia rahanpesuasetuksen määritelmien myötä, sillä soveltamisalassa olisivat jatkossa rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan e alakohdan mukaan jalometalli- ja jalokivikauppaa säännöllisenä tai pääasiallisena ammattitoimintanaan harjoittavat henkilöt sekä f alakohdan mukaan arvotavaroiden kauppaa säännöllisenä tai pääasiallisena ammattitoimintanaan harjoittavat henkilöt. Jalometalli- ja jalokivet on määritelty rahanpesuasetuksen liitteessä V ja arvotavarat liitteessä IV (luku 2.3.3. Rahanpesuasetuksen pääasiallinen sisältö.

Uuden rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 24 kohdassa tarkoitetut liike- tai ammattitoimintana tavaroita myyvät tai välittävät, 25 kohdassa tarkoitetut liike- tai ammattitoimintana taide-esineitä myyvät tai välittävät sekä 26 kohdassa tarkoitetut liike- tai ammattitoimintana taide-esineitä vapaasataman kautta myyvät tai välittävät taikka säilyttävät tahot. Kaikki edellä mainitut ovat voimassa olevan rahanpesulain soveltamisalassa siltä osin kuin maksetaan tai otetaan vastaan maksusuorituksena käteistä yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina yhteensä vähintään 10 000 euroa. Voimassa olevalla säännöksellä on implementoitu neljännen rahanpesudirektiivin 2 artiklan 3 kohdan i ja j alakohtien velvoitteet taideteoksilla kauppaa käyvien tai välittävien tai taideteoksia säilyttävien sisällyttämisestä soveltamisalaan tietyin edellytyksin. Edellä mainittujen ilmoitusvelvollisten sijasta uuden rahanpesulain ja rahanpesuasetuksen soveltamisalassa olisivat jatkossa 3 artiklan 3 alakohdan i alakohdan mukaan kulttuuriesineiden kauppaa käyvät tai siinä välittäjinä toimivat henkilöt, myös silloin kun tätä tekevät taidegalleriat ja huutokauppakamarit, kun liiketoimen ja toisiinsa kytköksissä olevien liiketoimien arvo on vähintään 10 000 euroa sekä j alakohdan mukaan kulttuuriesineitä ja arvotavaroita säilyttävät taikka niiden kauppaa käyvät tai siinä välittäjinä toimivat henkilöt silloin kun tätä tehdään

vapaa-alueilla ja tullivarastoissa, kun liiketoimen ja toisiinsa kytköksissä olevien liiketoimien arvo on vähintään 10 000 euroa. Toisin kuin neljännessä rahanpesudirektiivissä, joka jätti avoimeksi sen, mitä taideteoksilla tarkoitetaan, kulttuuriesineiden määritelmä on hyvin yksityiskohtainen, sillä rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 56 alakohdan määritelmässä viitataan kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen liitteessä I lueteltuihin esineisiin, jossa kulttuuriesineet on jaettu 15 eri luokkaan (luku 2.3.3 Rahanpesuasetuksen pääasiallinen sisältö). Edellä mainittu kulttuuriesineiden määritelmä on niin laaja, että se kattaa aikaisemman direktiivin taideteosten kauppiaat ja välittäjät sekä säilyttäjät.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdan mukaan ilmoitusvelvollisia olisivat rahapelipalvelujen tarjoajat. Rahapelipalvelut on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa. Rahapelipalvelun tarjoajia olisivat kansallisesti 1) uuden rahapelilain (10/2026) 5 §:ssä tarkoitettu yksinoikeustoimijan haltija ja 6 §:ssä tarkoitettu rahapelitoimiluvan haltija sekä 2) Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä tarkoitettu rahapeliyhteisö. Tämä vastaisi rahapelitoimijoiden osalta nykytilaa, mutta uuden rahapelilain myötä rahapelipalveluntarjoajien lukumäärä tulee kasvamaan siirryttäessä yksinoikeusjärjestelmästä toimiluvanvaraiseen rahapelien järjestämiseen. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät voimassa olevan rahanpesulain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetut elinkeinonharjoittajat ja yhteisöt, jotka välittävät 1 momentin 9 ja 10 kohdassa tarkoitettujen rahapeliyhteisöjen tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, jos rahapeliyhteisö on antanut asiakkaan tunnistamisen ja ilmoituksen tekemisen muun elinkeinonharjoittajan tai yhteisön tehtäväksi. Näitä niin sanottuja asiamiehiä koskee jatkossa rahanpesuasetuksen ulkoistamista koskeva sääntely, jonka mukaan vastuu ulkoistettujen palvelujen osalta säilyy ilmoitusvelvollisella.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan h alakohdan mukaan ilmoitusvelvollisia olisivat joukkorahoituspalvelun tarjoajat ja joukkorahoituksen välittäjät. Tässä tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia olisivat kansallisesti joukkorahoituspalvelun tarjoamisesta annetun lain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitetut joukkorahoituspalvelun tarjoajat. Rahanpesuasetuksessa mainitaan myös joukkorahoituksen välittäjät, mutta näitä ei tunneta tällä hetkellä kansallisessa laissa. Joukkorahoituksen välittäjä on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 16 alakohdassa.

Rahanpesuasetuksessa uusiksi ilmoitusvelvollisiksi on määritelty 3 artiklan 3 alakohdan k alakohdan mukaan asunto- ja kulutusluottojen välittäjät, jotka eivät ole luottolaitoksia eivätkä finanssilaitoksia, lukuun ottamatta luotonvälittäjiä, jotka harjoittavat toimintaansa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla. Kuten edellä on kuvattu, osa luotonvälittäjistä kuuluu rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan h alakohdan finanssilaitoksen määritelmään ja ovat sitä kautta ilmoitusvelvollisia ja rahanpesusääntelyn soveltamisalassa. Tämän 3 artiklan 3 alakohdan k alakohdan mukaisiksi luotonvälittäjiksi katsotaan ne välittäjät, jotka jäävät finanssilaitoksen määritelmän ja asunto- ja kulutusluottodirektiivin mukaisen luotonvälittäjän ulkopuolelle. Rahanpesuasetuksen tarkoituksena on sen 22 johdantokappaleen mukaan kattaa sekä luotto- ja finanssilaitoksiksi katsottavat asunto- ja kulutusluottojen välittäjät että muut asunto- ja kulutusluotonvälittäjät. Kummassakin tilanteessa, jos luotonvälittäjä toimii lainan myöntävän ja käsittelevän luottolaitoksen tai rahoituslaitoksen puolesta, ei luoton välittäjää tulisi katsoa ilmoitusvelvolliseksi, vaan rahanpesusääntelyn vaatimuksia tulisi soveltaa ainoastaan asianomaiseen luotto- tai rahoituslaitokseen.

Lisäksi uusia ilmoitusvelvollisia olisivat rahanpesuasetuksen kyseisen alakohdan l alakohdan mukaan sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat, joilla on lupa edustaa sellaisia kolmansien maiden kansalaisia tai tarjota välityspalveluja sellaisille kolmansien maiden kansalaisille, jotka pyrkivät saamaan oleskeluoikeuden jäsenvaltiossa

jonkinlaisen sijoituksen vastineena, mukaan lukien pääomansiirto, kiinteistön osto tai vuokraus, valtion velkakirjoihin sijoittaminen, yhtiöön sijoittaminen, lahjoitus yleistä etua edistävään toimintaan tai rahoitusosuus valtion talousarviossa. Suomessa ei myönnetä sijoittamiseen perustuvia oleskelulupia, joten jälkimmäisten osalta kyseeseen tulisivat lähinnä toisten jäsenvaltioiden sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat.

Rahanpesuasetuksen soveltamisalaan on sen 3 artiklan 3 alakohdan m alakohdan mukaisesti lisätty myös rahoitusalan ulkopuoliset monialan holding -yhtiöt. Nämä yhtiöt on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 13 kohdassa ja sillä tarkoitetaan yritystä, joka ei ole rahoitusalan holdingyhtiö eikä rahoitusalan sekaholdingyhtiö ja joka ei ole toisen yrityksen tytäryritys ja jonka tytäryrityksiin kuuluu vähintään yksi 3 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen. Tämäkin määritelmä on tehty ainoastaan rahanpesusääntelyn tarkoituksiin.

Lisäksi rahanpesuasetuksen soveltamisalaan on lisätty sen 3 artiklan 3 alakohdan n ja o alakohdassa jalkapalloagentit sekä ammattimaiset jalkapalloseurat. Ammattimaisten jalkapalloseurojen osalta on tarkoitus tarkastella rahanpesuasetuksen 5 artiklassa säädetyn kansallisen liikkumavaran käyttöä niiden jättämisestä soveltamisalan ulkopuolelle, kun sektoriin kohdistuvia riskejä on arvioitu valmisteilla olevassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kansallisessa riskiarviossa. Lain voimaantulosäännöksessä säädettäisiin, että jalkapalloagenttien ja ammattimaisten jalkapalloseurojen osalta lakia sovellettaisiin vasta 10.7.2029, jolloin ne tulevat rahanpesuasetuksen 90 artiklan mukaan sääntelyn soveltamisalaan.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että rahanpesuasetusta ja tätä lakia sovelletaan lisäksi sijoituspalvelulain 2 luvun 3 §:n 1 momentin 1–8 kohdassa tarkoitettua palvelua liike- tai ammattitoimintana tarjoavaan, panttilainauslaitoksista annetussa laissa tarkoitettuun panttilainauslaitokseen ja perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetussa laissa (411/2018) tarkoitettuun perintätoiminnan harjoittajaan. Säännös vastaisi nykytilaa, jossa nämä toimijat ovat olleet rahanpesulain soveltamisalassa ja tältä osin käytettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan liikkumavaraa.

Lakia ja rahanpesuasetusta sovellettaisiin *3 momentin* mukaan Finnvera Oyj:hin ja sen tytäryhtiöön Suomen Vientiluotto Oy:hyn. Kyseiset toimijat on lisätty voimassa olevan rahanpesulain soveltamisalaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta annetulla lailla (1462/2025). Säännöksessä käytettäisiin tältä osin kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan liikkumavaraa.

Pykälän *4 momentissa* täsmennettäisiin, että rahanpesulakia sovelletaan myös silloin, kun liiketoimen kohteena olevat varat ovat peräisin toisen valtion alueella suoritetusta toimesta. Tämä vastaisi voimassa olevaa rahanpesulakia.

Pykälän *5 momentissa* rahanpesuasetuksen 69 artiklassa säädetty ilmoitusvelvollisuus ulotettaisiin koskemaan voimassa olevan sääntelyn mukaisesti Energiavirastoa, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettua pörssiä sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisöä, joiden tulisi ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle, jos ne havaitsevat suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen. Säännöksessä käytettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 3 artiklan mahdollistamaa liikkumavaraa. Finanssivalvonta valvoisi 28 §:n mukaisesti tämän velvoitteen noudattamista pörssin ja yhteenliittymän keskusyhteisön osalta.

Yhteenliittymien keskusyhteisöjen rahanpesusääntelyn soveltamisalaan kuulumisen osalta on huomioitava, että rahanpesuasetuksen 16 artiklan 4 kohdan mukaan AMLA luonnostelee

myöhemmin tekniset standardit, joissa täsmennetään edellytykset, joiden täyttyessä 16 artiklan mukaisia konserneja koskevia vaatimuksia sovellettaisiin myös muun muassa sellaisiin rakenteisiin kuuluviin yhteisöihin, joilla on yhteinen omistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta, mukaan lukien verkostot tai kumppanuudet.

Pykälän *6 momentin* mukaan lain 8 lukua sovellettaisiin rahanpesuasetuksen 80 artiklassa tarkoitettuihin tavaroiden ja palvelujen tarjoajiin, silloin kuin nämä ottavat vastaan tai suorittavat yli 10 000 euron käteismaksun. Muilta osin kyseiset tahot ovat rahanpesusääntelyn soveltamisalan ulkopuolella, mikäli ne eivät kuulu soveltamisalaan muun tässä pykälässä säädetyn momentin tai rahanpesuasetuksen perusteella. Asetuksen 80 artiklassa säädetään kiellosta ottaa vastaan tai suorittaa yli 10 000 euron arvoinen maksu käteisellä. Tämä koskisi kaikkia tavaroiden ja palvelujen tarjoajia, lukuun ottamatta artiklan 4 kohdassa säädettyjä poikkeuksia. Käteismaksurajoituksen ulkopuolelle jäisi 4 kohdan mukaan ainoastaan luonnollisten henkilöiden väliset maksut silloin kun maksu ei liity luonnollisen henkilön ammatinharjoittamiseen sekä luottolaitosten, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden ja maksupalveludirektiivin 4 artiklan 11 alakohdassa määriteltyjen maksupalveluntarjoajien tiloissa suoritetut maksut tai talletukset. Jälkimmäisten, toimijoiden omissa tiloissa suoritettujen yli 10 000 euron arvoisten maksujen tai talletusten, osalta olisi asetuksen mukaan kuitenkin tehtävä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle.

Käteismaksua koskeva rajoitus koskisi yli 10 000 euron arvoisia maksuja, olipa nämä maksut missä valuutassa tahansa, ja riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhdellä kertaa vai useina erillisinä suorituksina, jos erilliset suoritukset näyttävät olevan toisiinsa kytkeytyneitä. Jäsenvaltioille on asetuksessa säädetty mahdollisuus ottaa käyttöön 10 0000 euroa alempi kynnysarvo, mutta tällaista ei esitetä otettavaksi käyttöön. Ammattiaan harjoittaviin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, jotka rikkovat asetuksessa säädettyä käteismaksurajoitusta voidaan määrätä 8 luvussa säädettyjä seuraamuksia. Valvojat valvoisivat 28 §:n mukaisesti käteismaksurajoituksen noudattamista.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin pakotteisiin ja jäädytyspäätöksiin liittyvästä soveltamisalan laajennuksesta. Rahanpesuasetuksen sääntely koskee sen 2 artiklan 1 kohdan 49–51 alakohdissa määriteltyjä kohdennettuja talouspakotteita, YK:n talouspakotteita ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamiseen liittyvä YK:n talouspakotteita. Kuudes rahanpesudirektiivi koskee vastaavasti lähtökohtaisesti vain näitä pakotteita. Näiden pakotteiden määritelmän ulkopuolelle jäävät sektorikohtaiset pakotteet sekä varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain mukaiset kansalliset jäädyttämispäätökset. Sektorikohtaiset pakotteet koskevat nykyisin ainakin rahoitus-, teollisuus-, energia-, liikenne-, teknologia- ja puolustusalaa. Sektorikohtaisten pakotteiden määrittelyssä käytetään sanallisia kuvauksia sekä tullinimikkeitä ja ne annetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 215 artiklan nojalla, joka mahdollistaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 29 artiklan mukaisten päätösten täytäntöönpanon taloudellisin toimenpitein. Koska näitä pakotteita ja jäädyttämispäätöksiä on noudatettava samoin kuin muita kohdennettuja talouspakotteita tai YK:n pakotteita ja niillä tavoitellaan vastaavalla tavalla esimerkiksi terrorismin rahoittamisen estämistä, on välttämätöntä, että niihin liittyen noudatetaan samanlaisia toimintatapoja, valvontaa ja seuraamuksia kuin muidenkin EU:n ja YK:n pakotteiden osalta. Momentissa esitetään tämän vuoksi, että siltä osin kuin esitetyssä laissa tai rahanpesuasetuksessa mainitaan kohdennetut talouspakotteet, sen katsotaan kattavan myös sektorikohtaiset pakotteet ja kansalliset jäädyttämispäätökset. Tämä ei kattaisi muiden valtioiden, kuten Yhdysvaltojen asettamia niin sanottuja OFAC- tai BIS-pakotteita.

Säännös tarkoittaisi, että ilmoitusvelvollisilla tulisi olla esimerkiksi rahanpesuasetuksen 9 artiklan mukaisesti sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvonta myös

sektorikohtaisten pakotteiden ja kansallisten jäädyttämispäätösten kiertämisen riskien hallitsemiseksi, 10 artiklan mukainen koko liiketoimintaa koskeva riskiarvio myös sektorikohtaisten pakotteiden ja kansallisten jäädyttämispäätösten laiminlyönnin ja kiertämisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Ilmoitusvelvollisen olisi lisäksi tunnistettava 20 artiklan mukaisesti, onko asiakas tällaisen pakotteen tai päätöksen kohteena ja seurattava sitä jatkuvasti 26 artiklan mukaisesti.

Vastaavasti esitetyn rahanpesulain säännökset kohdennettuja talouspakotteita koskien soveltuisivat myös sektorikohtaisiin pakotteisiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin. Siten esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi 15 §:n mukaisesti tarkistaa, ettei edunsaajarekisteriin merkitty edunsaaja ole tällaisen pakotteen tai jäädyttämispäätöksen kohteena. Valvojat esimerkiksi arvioisivat 29 §:n mukaisesti näiden pakotteiden ja päätösten kiertämiseen ja laiminlyöntiin liittyviä riskejä ja valvoisivat, että ilmoitusvelvolliset noudattaisivat niihin liittyviä velvoitteitaan. Säännös ei toisi merkittävää muutosta nykytilaan, sillä voimassa olevan rahanpesulain 3 luvun 16 §:ssä on säädetty pakotesääntelyyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta. Ilmoitusvelvollisella on tullut olla osana rahanpesulain 3 luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita pakotesääntelystä ja jäädyttämispäätöksistä seuraa. Edellä mainitussa säännöksessä pakotteet on määritelty laajasti niin, että ne ovat kattaneet myös sektorikohtaiset pakotteet, jotka jäävät rahanpesuasetuksen pakotteita koskevan määritelmän ulkopuolelle.

3 §. *Soveltamisalaa koskeva rajaus*. Pykälässä säädettäisiin soveltamisalaa koskevasta rajauksesta. Rahanpesulakia *1 momentin* mukaan ei sovellettaisi luottolaitosdirektiivin liitteen I 2–12, 14 ja 15 kohdassa lueteltuun taloudelliseen toimintaan, jossa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski on pieni, jota harjoitetaan satunnaisesti tai hyvin rajoitetusti. Lisäksi edellytetään, että kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) toiminta on vähäistä absoluuttisina lukuina tai liiketoimien perusteella; taloudellisen toiminnan kokonaisliikevaihdon tulisi olla alle 20 000 euroa ja lisäksi yhtä asiakasta koskeva liiketoimi tai yksittäinen liiketoimi ei saa ylittää 1 000 euroa yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytkeytyvinä suorituksina;

2) toiminta ei ole henkilön pääasiallista liiketoimintaa eikä se ylitä viittä prosenttia kyseisen luonnollisen tai oikeushenkilön tilikauden kokonaisliikevaihdosta;

3) toiminta on oheistoimintaa, joka liittyy suoraan pääasialliseen toimintaan;

4) toimintaa harjoittaa henkilö, joka ei harjoita pääasiallisena liiketoimintanaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a–d tai g alakohdassa tarkoitettua toimintaa;

5) toimintaa tarjotaan pääasiallisen liiketoiminnan asiakkaille eikä sitä tarjota yleisesti yleisölle;

6) toiminta on muuta kuin maksulaitoslain 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettua rahanvälitystä.

Säännös vastaisi pitkälti sisällöltään voimassa olevassa rahanpesulaissa säädettyä satunnaista tai hyvin rajoitetusti harjoitettavaa liiketoimintaa koskevaa poikkeusta. Säännöksellä hyödynnettäisiin rahanpesuasetuksen 6 artiklassa säädetty tiettyä taloudellista toimintaa koskeva soveltamisalapoikkeus.

Säännöksessä määritelty kokonaisliikevaihdolle asetettava kynnysarvo olisi 20 000 euroa. Tämä vastaisi arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n 1 momentin rajaa vähäisestä toiminnasta. Kyseisen säännöksen mukaan myyjä ei ole verovelvollinen, jos kuluvan kalenterivuoden ja sitä edeltäneen kalenterivuoden liikevaihto on enintään 20 000 euroa, ellei häntä ole oman ilmoituksensa perusteella merkitty verovelvolliseksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan lakia ei sovellettaisi toimintaan, joka koskee oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamista. Oikeudenkäyntiavustaja- ja oikeudenkäyntiasiamiestehtävänä rahanpesulaissa pidetään varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellista neuvontaa, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä. Säännös vastaisi voimassa olevaa rahanpesulakia.

Lakia ei *3 momentin* mukaan sovellettaisi pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. Lakia sovellettaisiin kuitenkin pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä rahapelilain 5 §:ssä tarkoitetun yksinoikeustoimiluvan nojalla. Säännös vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa rahanpesulain 1 luvun 3 §:n 4 momenttia. Koska rahapelilainsäädännön mukaan pakollinen tunnistautuminen on valtakunnassa otettu käyttöön kaikessa rahapelaamisessa, tarkoittaa voimassa olevan lain säännös käytännössä sitä, että valtakunnassa kaikki raha-automaattipelaaminen kuuluu myös rahanpesulain soveltamisalaan momentin ensimmäisen virkkeen soveltamisalarajauksesta huolimatta. Voimassa olevassa säännöksessä viitataan valtakunnan arpajaislakiin, joten säännös ei koske raha-automaattipelaamista Ahvenanmaan maakunnassa. Säännöksen viittaus valtakunnan arpajaislakiin tulisi rahapelisääntelyn uudistuksen myötä muuttaa viittaukseksi uuteen rahapelilakiin ja sen 5 §:ssä säädettyyn yksinoikeustoimilupaan, jonka nojalla voitaisiin pitää yleisön käytettävänä rahapeliautomaatteja. Kaikki rahapelaaminen, pelikasinon ulkopuoliset rahapeliautomaatit mukaan lukien, olisi valtakunnan osalta rahanpesulain soveltamisalassa jatkossakin. Pelikasinon ulkopuolisia raha-automaatteja koskeva soveltamisalan rajaus koskee käytännössä ainoastaan Ahvenanmaan maakuntaa, eli maakunnassa rahanpesulakia ei edelleenkään sovellettaisi pidettäessä rahapeliautomaatteja käytettävänä pelikasinon ulkopuolella. Rahapelilainsäädännön uudistuksessa valtakunnan rahapelilain osalta ehdotetaan raha-automaatin määritelmä muutettavaksi rahapeliautomaatiksi vastaamaan paremmin kyseisten automaattien yleiskielistä ilmaisua. Ahvenanmaan arpajaislainsäädännössä käytetään käsitettä raha-automaatti (ruotsiksi *penningautomat*), minkä vuoksi tätä käsitettä käytettäisiin edelleen myös uudessa rahanpesulaissa valtakunnassa käytettäväksi ehdotetun rahapeliautomaatti-käsitteen sijaan.

4 §. *Määritelmät*. Pykälässä säädettäisiin rahanpesulaissa käytettävistä määritelmistä. Sen *1 momentissa* todettaisiin, että laissa sovelletaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan määritelmiä. Lisäksi pykälässä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 2 artiklan määritelmät sekä säädettäisiin rahanpesuasetuksen määritelmien osalta kansallisesti toimivaltaisista viranomaisista.

Pykälän *2 momentin 1* ja *2 kohdassa* määriteltäisiin rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen nykylainsäädäntöä vastaavasti viittaamalla rikoslain määritelmiin. Pykälän 2 momentin *3 kohdassa* määriteltäisiin rahanpesuntorjuntaviranomainen viittaamalla sen perustamista koskevaan AMLA-asetukseen. Momentin *4 kohdassa* määriteltäisiin, mitä viranomaisia tarkoitetaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a–d alakohdassa tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla. Rahanpesuasetuksen edellä mainitun artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a alakohdassa tarkoitetulla rahanpesun selvittelykeskuksella tarkoitettaisiin keskusrikospoliisissa sijaitsevaa rahanpesun selvittelykeskusta. Alakohdan b

alakohdassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla tarkoitettaisiin AMLAa, Finanssivalvontaa, Lupa- ja valvontavirastoa ja Patentti- ja rekisterihallitusta. Alakohdan c alakohdassa tarkoitetuilla viranomaisilla tarkoitettaisiin poliisia, Tullia, Rajavartiolaitosta, Ulosottolaitosta ja syyttäjää sekä d alakohdassa tarkoitetuilla viranomaisilla Poliisihallitusta, Tullia, Rajavartiolaitosta, Verohallintoa, Ulosottolaitosta, Rikosseuraamuslaitosta ja konkurssiasiamiestä. Näiden d alakohdassa mainittujen viranomaisten tulisi 90 §:ssä säädetyn mukaisesti huolehtia siitä, että niiden toiminnassa kiinnitetään huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen sekä tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden epäilyttävien liiketoimien ilmoittamiseen rahanpesun selvittelykeskukselle.

Poliisihallituksen arpajaishallinnon toiminnasta rahanpesulain mukaisena huolehtimisvelvollisena erityisesti rahankeräys-, tavara-arpajais- ja bingolupien myöntämisprosessien osalta olisi tarkoituksenmukaista säätää rahanpesulaissa uutena tehtävänä. Varsinkin jälkikäteistä valvontaa suorittaessaan arpajaishallinto saa tietoa erityisesti luvan hakijan taloudellisesta asemasta ja rahaliikenteestä, ja jos edellä mainitut lupaprosessit ja valvontatehtävät säädettäisiin huolehtimisvelvollisuuden piiriin, voisi arpajaishallinto tehdä ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä toiminnasta. Tästä syystä esitetään, että Poliisihallitus sisältyisi 4 kohdan d alakohdassa lueteltuihin viranomaisiin.

Pykälän 2 momentin *5 kohdassa* määriteltäisiin, että rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 47 alakohdassa tarkoitetulla itsesääntelyelimellä tarkoitetaan asianajajista annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua asianajajayhdistystä.

Momentin *6 kohdassa* määriteltäisiin valvoja, jolla tarkoitettaisiin AMLAn, Finanssivalvonnan, Lupa- ja valvontaviraston ja Patentti- ja rekisterihallituksen lisäksi asianajajayhdistystä.

Momentin *7* ja *8 kohdassa* määriteltäisiin finanssivalvoja ja finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat kuudennen rahanpesudirektiivin 2 artiklaa vastaavalla tavalla niin, että finanssivalvojalla tarkoitetaan valvojaa, joka vastaa luottolaitosten ja finanssilaitosten valvonnasta. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalla tarkoitettaisiin valvojaa, joka vastaa finanssialan ulkopuolisen alan valvonnasta. Finanssivalvojia olisivat nykysääntelyä vastaavasti Finanssivalvonta ja eräiden finanssialan valvottavien osalta Lupa- ja valvontavirasto. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojia olisivat Finanssivalvonta joukkorahoituspalvelun tarjoajien ja joukkorahoituksen välittäjien valvonnan osalta, Lupa- ja valvontavirasto sen muiden kuin finanssialalla toimivien valvottavien osalta, sekä Patentti- ja rekisterihallitus ja asianajajayhdistys, jotka valvovat vain finanssialan ulkopuolisia ilmoitusvelvollisia.

Momentin *9 kohdassa* määriteltäisiin, että finanssialan ulkopuolisella alalla tarkoitetaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia. Tämä tarkoittaisi käytännössä esimerkiksi tilintarkastajia, kirjanpitäjiä, veroneuvojia, asianajajia, trusti- tai yrityspalvelujen tarjoajia, kiinteistövälittäjiä, jalometalli-, jalokivi- tai arvotavarakauppaa käyviä henkilöitä rahapelipalvelujen tarjoajia sekä muita alakohdassa mainittuja aloja. Rahanpesuasetuksen alakohdan mukaisia ilmoitusvelvollisia on kuvattu tarkemmin 2 §:n perusteluissa.

Momentin *10 kohdassa* säädettäisiin, että ilmoitusvelvollisella tarkoitetaan tämän lain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tai rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettua luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle ei ole myönnetty poikkeusta rahanpesuasetuksen 4–7 artiklan tai tämän lain 3 §:n mukaisesti.

Momentin *11 kohdan* mukaan kotijäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollisen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos ilmoitusvelvollisella ei ole

sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee. Momentin *12 kohdassa* säädettäisiin, että sijaintijäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka ei ole kotijäsenvaltio ja jossa ilmoitusvelvollisella on tytäryritys tai sivuliike tai muu toimipaikka taikka jossa ilmoitusvelvollinen toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla infrastruktuurin välityksellä. Infrastruktuuria ei ole määritelty rahanpesuasetuksessa tai -direktiivissä, mutta komission näkemyksen mukaan sillä tarkoitetaan jonkinlaista ilmoitusvelvollisen fyysistä läsnäoloa jäsenvaltiossa. Momentin *13 kohdassa* säädettäisiin ilman toimipaikkaa toimivasta ilmoitusvelvollisesta. Tällä tarkoitettaisiin ilmoitusvelvollista, joka toimii Suomessa SEUT 56 artiklan mukaisen palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla asiamiehen tai edustajan tai muun infrastruktuurin välityksellä. Kyse on siten toimijasta, joka tarjoaa palveluja Suomessa ilman kotipaikkaa tai pysyvää toimipaikkaa, käyttäen esimerkiksi asiamiehiä, edustajia tai muuta toimintarakennetta, joka ei muodosta pysyvää toimipaikkaa.

Momentin *14 kohdassa* säädettäisiin, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegiolla tarkoitettaisiin pysyvää yhteistyö- ja tietojenvaihtorakennetta, jonka tarkoituksena on valvoa ryhmää tai yhteisöä, joka toimii sijaintijäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa.

Momentin *15 kohdassa* säädettäisiin Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmän määritelmästä. Ryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin 78–79 §:ssä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 2 artiklan määritelmistä ei implementoitaisi kansallisen toimenpideluonnoksen määritelmää, koska edellä mainitun direktiivin 3 artiklaa, joka koskee alttiiden alojen määrittämistä kansallisella tasolla, jossa määritelmää käytetään, ei ole tarpeen implementoida, sillä esityksen valmistelussa ei ole tunnistettu tarvetta määritellä kansallisesti muiden alojen yhteisöjä, kuin niitä, jotka kuuluvat rahanpesuasetuksen soveltamisalaan tai jotka ovat jo rahanpesusääntelyn piirissä voimassaolevan sääntelyn mukaisesti. Kansallisesti rahanpesusääntelyn piirissä jo olevat toimijat voidaan jatkossakin pitää sääntelyn piirissä direktiivin 3 artiklan 7 kohdan perusteella.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin rahastoyhtiön ja vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaan sekä niiden jakelijan asiakkaan määrittelystä.

Suomalainen rahastojen jakelumalli eroaa usein muissa jäsenvaltioissa yleisemmin noudatetusta jakelumallista. EU:n rahanpesusääntely, erityisesti rahanpesuasetuksen ulkoistamista ja toiseen ilmoitusvelvolliseen tukeutumista koskevat säännökset, eivät tällä hetkellä riittävästi huomioi suomalaisen rahastojakelun erityispiirteitä, mikä johtaisi siihen, että joissain tilanteissa sekä rahastoyhtiön että rahaston jakelijan tulisi noudattaa muun muassa asiakkaan tuntemisvelvoitteita rahaston osuudenomistajan suhteen. Tämä aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa yhtiöille ja mahdollisesti joiltain osin kaksinkertaisten asiakkaan tuntemiskyselyjen täyttämisen rahasto-osuuden omistajalle. Rahanpesun estämisen tehokkuuden kannalta kaksinkertaisesta asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta saatu hyöty olisi kuitenkin rajallista, vaikkakin se voisi hyödyttää siinä, että rahastoyhtiöllä olisi sen myötä parempi kokonaiskäsitys rahasto-osuudenomistajan taloudellisesta toiminnasta. On lisäksi huomioitava, että jakelijan, joka voi myydä useamman eri rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahaston hoitajan rahastoja, tulisi noudattaa jokaisen eri rahastoyhtiön sisäisiä menettelytapoja ja riskiperusteista lähestymistapaa, mikäli rahasto-osuudenomistaja katsottaisiin rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaaksi. Tämä aiheuttaisi merkittävää hallinnollista taakkaa ja käytännön toiminnallisia haasteita jakelijoille. Rahaston jakelija on yleensä pankki, sijoituspalveluyritys, tai laajennetulla toimiluvalla toimiva toinen rahastoyhtiö tai

vaihtoehtorahastojen hoitaja, ja tyypillisemmin itse myös rahanpesusääntelyn mukainen ilmoitusvelvollinen.

Rahaston jakelijalla on parhaat edellytykset aidosti tunnistaa sen myymän rahaston asiakas, seurata liikesuhdetta ja asiakkaan toimeksiantoja. Rahastoyhtiöllä tai vaihtoehtorahaston hoitajalla ei yleensä ole osuudenomistajiin suoraa yhteyttä eikä usein edes reaaliaikaista näkyvyyttä osuudenomistajarekisteriin. Tästä syytä olisi tarpeen kansallisesti määritellä selventävästi, että rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaana pidettäisiin sen jakelijaa, ja toisaalta jakelijan asiakkaana pidettäisiin rahasto-osuudenomistajaa. Rahasto-osuudenomistaja tarkoittaisi henkilöä, yhteisöä tai säätiötä taikka niihin rinnastettavaa ulkomaista yksityis- tai oikeushenkilöä, joka omistaa yhden tai useamman rahasto-osuuden tai sen murto-osan. Tämä vastaisi sijoitusrahastolain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaista rahasto-osuudenomistajan määritelmää. Vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevassa laissa (162/2014) ei ole erikseen määritelty rahasto-osuuden omistajaa. Jotta rahasto-osuudenomistaja olisi katsottavissa jakelijan asiakkaaksi, olisi sillä luonnollisesti oltava voimassa oleva asiakassuhde kyseiseen jakelijaan. Vastaavasti rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahaston hoitajan ja jakelijan välillä tulisi olla sopimussuhde.

Säännös soveltuisi niihin tilanteisiin, joissa sekä rahastoyhtiö tai vaihtoehtorahaston hoitaja että jakelija olisivat rahanpesusääntelyn mukaisia ilmoitusvelvollisia. Jos jakelija olisi esimerkiksi sidonnaisasiamies tai muu taho, joka ei olisi rahanpesusääntelyn mukainen ilmoitusvelvollinen eikä siihen siten soveltuisi esimerkiksi asiakkaan tuntemisvelvollisuudet, ei ehdotettu säännös olisi sovellettavissa. Lisäksi säännös soveltuisi vain niissä tilanteissa, jolloin rahastoyhtiö käyttää jakelijaa rahaston jakeluun. Jos rahastoyhtiö hoitaisi jakelun suoraan itse, ei säännös olisi sovellettavissa, vaan rahasto-osuudenomistaja olisi luonnollisesti rahastoyhtiön suora asiakas.

Säännös olisi sovellettavissa rahanpesulakia ja rahanpesuasetusta sovellettaessa. Sillä ei siten olisi vaikutusta esimerkiksi sijoitusrahastolaissa säädettyihin asiakasta koskeviin säännöksiin.

Ehdotetulla säännöksellä pyritään ainoastaan saattamaan suomalaiset rahastoalan toimijat rahanpesusääntelyn asiakkaantuntemisvelvoitteiden osalta lähemmäs samaa asemaa kuin muut eurooppalaisten toimijat, joiden kansallisessa sääntelyssä ei ole hallintarekisteröintikieltoa.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin voimassa olevaa rahanpesulain 4 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 34 alakohdan a alakohdan ix luetelmakohdassa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä ja organisaatioista, joissa merkittäviä julkisia tehtäviä hoidetaan, siltä osin kuin on kyse kotimaisista merkittävistä julkisista tehtävistä. Muilta osin poliittisesti vaikutusvaltaisesta henkilöstä ja hänen toiminnastaan merkittävissä julkisissa tehtävissä säädetään rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 34 alakohdassa.

2 luku **Riskiarvio ja tilastot**

5 §. *Kansallinen riskiarvio*. Pykälässä säädettäisiin kansallisen riskiarvion laatimisen vastuista ja sillä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklan velvoitteet. Sen *1 momentin* mukaan rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvion laatimisesta vastaisi rahanpesun selvittelykeskus kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmän ohjauksessa. Viranomaisyhteistyöryhmän toimintaa on kuvattu edellä jaksossa 5.1.3 ja sen kokoonpanosta ja tehtävistä säädettäisiin lain 78–79 §:ssä. Viranomaisyhteistyöryhmän tehtävänä olisi seurata riskiarvion laatimista, hyväksyä

tarkoituksenmukaisin tapa toteuttaa riskiarvio ja siinä käytettävä metodologia sekä seurata kansallisia toimia, joilla puututaan kansallisessa riskiarviossa havaittuihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin.

Rahanpesun selvittelykeskuksen tulisi riskiarvion laatimisessa hyödyntää toimivaltaisten viranomaisten tietoja, havaintoja ja toimialakohtaista asiantuntemusta. Tämä koskisi rahanpesun, terrorismin rahoittamisen sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien tunnistamista, arvioimista ja ymmärtämistä. Kohdennettuja talouspakotejärjestelmiä koskevassa arvioinnissa merkityksellisiä olisivat asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tiedot ja asiantuntemus muun muassa pakotejärjestelmistä, niiden täytäntöönpanosta, valvonnasta, mahdollisista kiertämistavoista sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta toimintaympäristöstä.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvioon liittyvän toimintasuunnitelman laatiminen olisi valtiovarainministeriön ja sisäministeriön vastuulla. Ulkoministeriö vastaisi kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen toimintasuunnitelman laatimisesta. Toimintasuunnitelmaa, jolla puututaan riskiarviossa havaittuihin kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskeihin, seurattaisiin ulkoministeriön pakoteryhmissä.

Ehdotetussa *2 momentissa* säädettäisiin siitä, mitä asioita riskiarviossa arvioidaan, eli Suomeen kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskejä niiden tunnistamiseksi, arvioimiseksi, ymmärtämiseksi ja vähentämiseksi. Voimassaolevasta säännöksestä poiketen riskiarvio tulisi sisältämään myös kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien arvioinnin, mikä perustuu täytäntöönpantavaan direktiiviin. Laadukas ja kattava riskiarvio antaa kaikille toimijoille yhteisen käsityksen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyvistä riskeistä Suomessa. Lisäksi se on keskeinen väline viranomaisille, kun ne kohdentavat riskiperusteisesti toimintaansa ja resurssejaan.

Säännöksessä velvoitettaisiin pitämään riskiarvio ajan tasalla ja tarkistamaan sitä vähintään joka neljäs vuosi ja jos riskitilanne sitä edellyttäisi, useammin tai tapauskohtaisesti alakohtaisessa riskiarviossa.

Sisäministeriö on vuonna 2024 julkaissut NPO-riskiarvion. Jatkossa NPO-sektorin riskejä arvioitaisiin pääsääntöisesti osana yleistä kansallista riskiarviota. Säännös kuitenkin mahdollistaa myös erillisten, kohdennettujen riskiarvioiden laatimisen esimerkiksi tiettyä sektoria tai ilmiötä koskien.

Pykälän *3 momentissa* velvoitettaisiin lisäämään riskiarvioon kuvaus rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen torjuntajärjestelmän rakenteesta ja yleisistä menettelyistä. Tämän tulisi sisältää kuvaus viranomaisista, mukaan lukien rahanpesun selvittelykeskus sekä vero- ja syyttäjäviranomaiset, jotka on listattu kuudennen rahanpesudirektiivin 8 artiklassa. Riskiarvion tulisi sisältää myös kuvaus mekanismeista yhteistyön tekemiseksi vastaavien toimijoiden kanssa Euroopan unionin sisällä tai kolmansissa maissa, sekä niihin osoitetut henkilöresurssit ja taloudelliset resurssit, siltä osin kuin nämä tiedot ovat saatavilla.

Pykälän *4 momentin* mukaan riskiarvion laatimisessa tulisi kuulla ilmoitusvelvollisia ja muita sidosryhmiä. Riskiarvion laatiminen edellyttää kaikkien rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen estämiseen

osallistuvien viranomaisten aktiivista osallistumista. Kattavan käsityksen luominen Suomessa vallitsevista riskeistä onnistuu ainoastaan laajassa yhteistyössä viranomaisten, yksityisten sektorin ja kolmannen sektorin kanssa. Riskiarvion tulokset tulisi julkaista ja toimittaa Euroopan komission, AMLAn ja muiden EU-jäsenvaltioiden saataville. Riskiarvion tulosten julkaiseminen ei velvoittaisi julkaisemaan koko riskiarviota, vaan riskiarviossa voisi tarvittaessa olla myös ei-julkisia osia.

Ehdotetussa *5 momentissa* säädettäisiin siitä, millä tavoin kansallista riskiarviota tulisi hyödyntää kansallisesti. Riskiarviota tulisi hyödyntää muun muassa parantamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmiä, tunnistamaan alojen ja sektorien riskitaso ja estämistyöhön tarvittavien resurssien oikeasuhteinen kohdentaminen.

6 §. *Tilastot*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin viranomaisten ja asianajajayhdistyksen velvollisuudesta pitää tilastoja sekä asetuksenantovaltuudesta valtiovarainministeriölle. Ulkoministeriöllä, oikeusministeriöllä, 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla sekä asianajajayhdistyksellä olisi velvoite ylläpitää asetuksessa tarkemmin eriteltyjä tilastoja. Säännöksellä implementoitaisiin osin kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan tilastoja koskevat velvoitteet. Rahanpesun selvittelykeskuksen tilastojen osalta asiasta säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

Direktiivin mukaan tilastoja on pidettävä muun muassa rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen perusteella tutkittujen, syytettyjen ja tuomittujen tapausten määristä, esirikostyypeistä, jäädytettyjen, takavarikoitujen tai menetetyksi tuomittujen varojen määrästä, tosiasiallisia omista ja edunsaajia koskevista tietopyynnöistä, estämistyöhön osallistuvien viranomaisten resursseista, toteutetuista valvontatoimista ja seuraamuksista sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tehtyjen hakujen määristä.

Valtiovarainministeriö antaisi asetuksen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen estämisen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi tarvittavien tilastojen sisällöstä. Asetus sisältäisi direktiivin 9 artiklassa edellytetyt tiedot pois lukien rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa säädetyt tilastot.

Pykälän *2 momentin* mukaan valtiovarainministeriö keräisi ja toimittaisi edellä mainitut tilastot komissiolle vuosittain. Tältä osin nykytilaan ei tulisi muutosta, sillä tilastot tulee jo aikaisempien rahanpesudirektiivien mukaan toimittaa komissiolle. Kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan 2 kohdan a, c, d, f ja g alakohdassa tarkoitetut tilastot olisi toimitettava lisäksi rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

3 luku **Edunsaajarekisteri**

7 §. *Tosiasiallisia edunsaajia koskeva keskitetty rekisteri*. Pykälässä säädettäisiin edunsaajarekisteristä ja sen sisällöstä. Pykälällä pantaisiin täytäntöön rahanpesuasetuksen 62, 63 ja 66 artiklan ja kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan velvoitteet tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen tallentamisesta ja hallinnoinnista kansallisella tasolla. Rekisteriä ylläpitäisi Patentti- ja rekisterihallitus osana kaupparekisteriä, kuten nykyisinkin, jolloin voitaisiin hyödyntää olemassa olevia rakenteita ja teknisiä ratkaisuja. Patentti- ja rekisterihallitus on kehittämässä keskitettyä edunsaajatietopalvelua, jolloin jatkossa edunsaajatiedot olisivat saatavissa yhdestä palvelusta, vaikka tiedot olisi rekisteröity eri kantarekistereihin.

Tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitettaisiin laissa tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä tiedot olisi merkittävä rekisteriin. Rekisteröintivelvollisuus koskisi pääsääntöisesti Suomessa rekisteröityjä oikeushenkilöitä sekä rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 29 alakohdassa tarkoitettuja express trust -järjestelyjä tai vastaavia rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 32 alakohdassa tarkoitettuja oikeudellisia järjestelyjä, joita hallinnoitaisiin Suomesta käsin tai joiden hoitajat olisivat sijoittautuneet tai asuisivat Suomessa.

Rahanpesuasetuksen 116 johdantokappaleen mukaan express trust -järjestelyt ovat asettajan aloitteesta perustettuja trusteja. Lain nojalla perustetut trustit tai trustit, joita ei ole perustettu asettajan nimenomaisesta aikomuksesta, on jätetty rahanpesusääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle. Express trust -järjestelyt perustetaan yleensä asiakirjan muodossa, kuten kirjallisen asiakirjan tai kirjallisen luottamusasiakirjan muodossa, ja yleensä se vastaa johonkin yrityksen tai henkilökohtaisen tarpeeseen. Express trust -järjestelyjen kaltaiset oikeudelliset järjestelyt ovat rahanpesuasetuksen mukaan rakenteeltaan tai toiminnoltaan samankaltaisia järjestelyjä, joilla ei ole oikeushenkilöllisyyttä. Ratkaisevaa ei ole oikeudellisen järjestelyn tyypin määrittäminen vaan express trust -järjestelyn määritelmän perusominaisuuksien täyttyminen eli asettajan aikomus asettaa varat tietyn henkilön hallintaan ja määräysvaltaan tiettyä, yleensä yrityksen tai henkilökohtaista tarkoitusta varten, siten että edunsaajat hyötyvät siitä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että rahanpesuasetuksen 65 artiklassa tarkoitetut oikeushenkilöt ja oikeudelliset järjestelyt jäisivät rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle. Näitä olisivat artiklassa tarkemmin kuvatut edellytykset täyttävät yhtiöt, joiden arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla, sekä julkisista hankinnoista annetun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa säädetyt julkisoikeudelliset laitokset.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että rekisterimerkinnät tehtäisiin koneluettavassa muodossa. Momentilla implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan velvoite. Edellä mainittu vaatimus ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että kaikki rekisteristä saatavilla olevat tiedot tai asiakirjat olisivat koneluettavassa muodossa, vaan tarkoittaisi rekisterimerkintöjä. Momentissa säädetyn mukaisesti rekisterimerkintöjen perusteena olevat tiedot tulisi kerätä kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanosäädösten mukaisesti.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin rekisteriin tallennettavien tietojen laadusta kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 7 kohdan implementoimiseksi. Tietojen olisi oltava riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia, mikä olisi olennaista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehokkuuden kannalta. Tietojen ajantasaisuuden varmistamiseen liittyvistä toimista säädettäisiin tarkemmin rahanpesulain 13 ja 14 §:ssä.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin, että edunsaajarekisteriin sovellettaisiin kaupparekisterilakia ja muuta soveltuvaa lainsäädäntöä, jollei rahanpesulaista tai muusta lainsäädännöstä muuta johtuisi, sillä edunsaajarekisteri on osa kaupparekisteriä. Säännöksessä mainitulla muulla soveltuvalla lainsäädännöllä tarkoitettaisiin muun muassa rahanpesuasetusta, joka sisältää säännöksiä myös tosiasiallisiin edunsaajiin liittyen erityisesti sen IV luvussa.

Edunsaajarekisteriin sovellettaisiin näin ollen muun muassa kaupparekisterilain 10 §:n 2 momenttia muutosilmoituksista. Tämä tarkoittaisi, että mikäli edunsaajarekisteriin merkityissä tiedoissa tapahtuisi muutoksia, muutoksista tulisi ilmoittaa välittömästi edunsaajarekisterille. Tällä täytäntöönpantaisiin näin ollen myös kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 8 kohta,

joka koskee oikeushenkilöiden, express trust -järjestelyjen omaisuudenhoitajien tai samankaltaisissa oikeudellisissa järjestelyissä vastaavissa asemissa toimivien henkilöiden velvollisuutta rekisteröidä myös tosiasiallisia edunsaajia koskevat muutokset. Näin lisäksi varmistettaisiin, että rekisterissä olevat tiedot kattaisivat muutosten historiatiedot. Muuttuneiden edunsaajarekisteritietojen ilmoittamisesta ja tietojen ajan tasalla pitämisestä säädetään lisäksi rahanpesuasetuksen 62 artiklassa, 63 artiklan 2 kohdassa ja 64 artiklan 2 kohdassa.

Säännöksen mukaan kaupparekisterilain 12 §:n 2 momenttia ei sovellettaisi tosiasialliseksi edunsaajaksi rekisteröityyn henkilöön. Kaupparekisterilain 12 §:n 2 momentin mukaan sen estämättä, mitä yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ssä säädetään, jokainen, joka on eronnut kaupparekisteriin merkitystä asemastaan tai jonka rekisteriin merkitty tehtävä on lakannut, saa itse tehdä tästä ilmoituksen. Kaupparekisterilakia koskevassa hallituksen esityksessä eduskunnalle kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 244/2022 vp, s. 124) on kyseisestä säännöksestä todettu, että myös tosiasialliseksi edunsaajaksi rekisteriin merkitty henkilö voisi vaatia rekisterimerkinnän poistamista, jos henkilö ei olisi enää tosiasiallinen edunsaaja, vaikka kyse ei siltä osin olekaan eroamisesta tai tehtävän lakkaamisesta. Henkilön omiin ilmoituksiin ei ole käytännössä edellytetty liitettäväksi mitään selvitystä. Sinänsä kaupparekisterilain 13 §:n 1 momentin perusteella ei ole estettä pyytää selvitystä siitä, miksi rekisterimerkinnän poistamista vaatinut henkilö ei rekisteritiedoissa mainitusta poiketen olekaan yrityksen edunsaaja ennen kuin tieto rekisteröidään, mutta selvityksen pyytäminen aiheuttaisi runsaasti hallinnollista taakkaa. Toisaalta on selvää, että ilman ilmoitusta tukevaa selvitystä, tällainen henkilökohtainen ilmoitusoikeus voi johtaa oikean tiedon kätkemiseen, mikä ei edistä rekisteritietojen oikeellisuutta ja rahanpesun estämistä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklan nojalla rekisteröidyllä on oikeus saada virheelliset tiedot oikaistuksi, mutta tällaisessa prosessissa tietojen virheellisyys tulee jollakin tavalla osoittaa. Myöskään esimerkiksi muissa Pohjoismaissa ei ole vastaavaa käytäntöä tietojen oikaisusta oman ilmoituksen perusteella.

8 §. *Euroopan unionin ulkopuolisen oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisen edunsaajan rekisteröiminen*. Pykälässä säädettäisiin rahanpesuasetuksen 67 artiklan ja kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanemiseksi rekisteröintivelvoitteesta silloin, kun kyseessä olisi EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittautunut oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely. Jos kyseinen yhteisö täyttäisi mainitussa artiklassa säädetyt edellytykset – esimerkiksi sen vuoksi, että se omistaisi kiinteistöjä Suomessa tai harjoittaisi liiketoimintaa täällä – sen tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot olisi säilytettävä Suomessa ylläpidettävässä edunsaajarekisterissä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että rekisterimerkintään olisi sisällytettävä tieto siitä, mikä rahanpesuasetuksen 67 artiklan 1 kohdassa määritellyistä tilanteista olisi rekisteröintiperuste.

9 §. *Express trust-järjestelyn tai samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisen edunsaajan rekisteröinti*. Pykälässä säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 3 kohdan implementoimiseksi tilanteesta, jossa express trust -järjestelyn omaisuudenhoitajat tai vastaavat henkilöt olisivat sijoittautuneet tai asuisivat eri jäsenvaltioissa. Tällöin rekisteröintivelvoitteen täyttämisen osoittamiseksi riittäisi, että jossakin jäsenvaltiossa olisi tehty rekisteröinti ja siitä olisi esittää todistus tai ote rekisteristä.

10 §. *Eräiden yhteisöjen ja säätiöiden tosiasiallisen edunsaajan määräytyminen*. Pykälässä säädettäisiin eräiden yhteisöjen ja säätiöiden tosiasiallisen edunsaajan määräytymisestä. Määräytymisen osalta käytettäisiin voimassa olevan rahanpesulain 1 luvun 7 §:ssä säädettyä, lähes vastaavaa olettamasäännöstä.

Pykälän *1 momentin* mukaan yhdistyslaissa tarkoitetun aatteellisen yhdistyksen tosiasiallisina edunsaajina pidetään yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Yhdistys voisi ilmoittaa hallituksen jäsenten lisäksi tosialliseksi edunsaajaksi myös muun henkilön kuin oletetun tosiasiallisen edunsaajan. Yhdistysten osalta tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi toiminnanjohtajaa. Säännös sisältäisi informatiivisen viittauksen yhdistyslakiin, jossa säädetään yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan ja nimenkirjoittajan lakisääteisestä rekisteröinnistä sekä muiden hallituksen jäsenten vapaaehtoisesta rekisteröinnistä.

Säännös vastaisi nykytilaa, lukuun ottamatta yhdistyksen mahdollisuutta ilmoittaa myös muu henkilö edunsaajarekisteriin. Hallituksen jäsenten, tai monissa tilanteissa pelkästään hallituksen puheenjohtajan, lisäksi ilmoitettavan muun henkilön ilmoittamisen tarpeellisuutta arvioitaessa on verrattava henkilön asemaa rahanpesuasetuksen 63 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun ylempään johtoon kuuluvaan henkilöön. Lähtökohtaisesti on myös huomioitava, että rahanpesuasetuksen 52 artiklan 4 kohta näyttäytyy ensisijaiselta suhteessa 63 artiklaan, mutta Suomen lain mukaisissa yhdistyksissä ei arvioida olevan sellaisia olosuhteita, joihin viitataan ko. artiklakohdassa (muilla keinoin käytettävä määräysvalta), että yhdistysten tosiasiallinen edunsaaja määräytyisi muun kuin 63 artiklan nojalla.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että uskonnonvapauslaissa tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan tosiasiallisina edunsaajina pidetään uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Uskonnollisen yhdyskunnan hallituksen jäsenten rekisteröinnistä säädetään uskonnonvapauslaissa. Säännös vastaisi nykytilaa.

Pykälän *3 momentin* mukaan säätiölaissa tarkoitetun säätiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään säätiörekisteriin merkittyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä säätiön perustajaa. Säännös sisältäisi informatiivisen viittauksen säätiölakiin, jossa säädetään säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten sekä perustamiskirjan, johon sisältyvät tiedot säätiön perustajista, rekisteröinnistä.

Säätiön tosiasialliset edunsaajat määräytyvät rahanpesuasetuksen 57 artiklan nojalla. Artikla edellyttää säätiöiden osalta myös edunsaajien luokan tunnistamista. Rahanpesuasetuksen 59 artiklan 2 kohdan i-ii alakohtien täyttyessä pidetään riittävänä säätiörekisterissä olevaa tietoa säätiön tarkoituksesta. Säätiöillä on säätiölain 2 §:n nojalla oltava hyödyllinen tarkoitus (i alakohta). Säätiö tukee tai harjoittaa tarkoitusta edistävää toimintaa. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen 8 §:ssä määrättyyn lähipiiriin kuuluvalle. Lokakuussa 2024 julkaistun kansallisen NPO-riskiarvion nojalla Suomessa perustettuja säätiöitä voidaan myös lähtökohtaisesti pitää ii alakohdassa tarkoitetulla tavalla matalariskisinä. 57 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla myös muu henkilö, jolla on asetuksen tarkoittama määräysvalta, tulisi rekisteröidä edunsaajaksi. Valmistelun yhteydessä on arvioitu, ettei e alakohta lähtökohtaisesti tulisi sovellettavaksi.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2009) tarkoitetun asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään kaupparekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Säännös vastaisi nykytilaa.

11 §. *Patentti- ja rekisterihallituksen oikeus saada ja pyytää tietoja*. Pykälässä säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta saada ja pyytää tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja tehtäviensä hoitamiseksi kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Pykälän *1 momentin* mukaan Patentti- ja rekisterihallituksella olisi oikeus saada tiedot tosiallisten edunsaajien tunnistamiseksi ja henkilöllisyyden todentamiseksi suoraan

oikeushenkilöiltä, trustien omaisuudenhoitajilta sekä tosiasiallisilta edunsaajilta. Tämä kattaisi myös pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavat tiedot. Tiedonluovuttajat luovuttavat tietoja asiakkaistaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta toimivaltaiselle viranomaiselle. Tulli ylläpitää koostavaa sovellusta, jonka avulla se siirtää koneellisesti toimivaltaisten viranomaisten tietopyynnöt toimijoille sekä välittää toimijoilta vastaanotetut tiedot viranomaiselle. Tulli on myös koostavalla sovelluksella käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjä. Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tallennettuihin tietoihin säädettäisiin lisäksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n 11 kohdassa.

Patentti- ja rekisterihallituksen tiedonsaantioikeus kattaisi säännöksen mukaisesti mitkä tahansa tiedot, joita tarvitaan tosiallisten omistajien ja edunsaajien tunnistamiseen ja näiden henkilöllisyyden todentamiseen. Tämä pitää direktiivin mukaisesti sisällään myös hallituksen päätökset ja niiden kokousten pöytäkirjat, kumppanuussopimukset, trustin perustamiskirjat, valtakirjat tai muut sopimukset ja asiakirjat.

Lisäksi pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että salassapitosäännöksistä huolimatta Patentti- ja rekisterihallitus olisi oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta niiden rekistereissä olevista tiedoista Suomessa. Näitä viranomaisia voisivat olla esimerkiksi muut rahanpesulain valvojat, kuten Finanssivalvonta ja Lupa- ja valvontavirasto.

Pykälän 1 ja 2 momentin osalta on huomioitava, että kuudennessa rahanpesudirektiivissä tietojen saantioikeutta ei ole sidottu välttämättömyysedellytykseen.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta pyytää tietoja kolmansien maiden rekistereistä.

12 §. *Tosiasiallisen edunsaajan tunnistamatta jääminen*. Pykälässä säädetään menettelystä tilanteessa, jossa tosiasiallista edunsaajaa ei ole mahdollista tunnistaa rahanpesuasetuksen 63 artiklan 3 kohdassa tai 64 artiklan 6 kohdassa edellytetyllä tavalla. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 5 kohdan velvoitteet.

Ehdotetussa *1 momentissa* säädettäisiin merkinnöistä rekisteriin edellä mainituissa tilanteissa. Momentin *1 kohta* koskisi lausumaa siitä, ettei tosiasiallista edunsaajaa ole tai että niitä ei ole pystytty määrittämään, sekä siihen liittyvät perustelut. Kuten rahanpesuasetuksen johdanto-osan 126 kappaleessa todetaan, tapauksissa, joissa tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien puuttuminen on ilmeistä oikeushenkilön erityisen muodon ja rakenteen osalta, perustelut olisi ymmärrettävä viittaukseksi tähän seikkaan eli siihen, että oikeushenkilöllä ei ole tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa sen erityisen muodon ja rakenteen vuoksi. Tällainen tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien puuttuminen voisi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun oikeushenkilössä ei ole omistusoikeuksia tai siinä ei voida viime kädessä käyttää määräysvaltaa muilla keinoin. Lisäksi *2 kohdassa* edellytettäisiin merkintää luonnollisista henkilöistä, jotka kuuluvat yhteisön rahanpesuasetuksessa määriteltyyn ylempään johtoon.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin edunsaajarekisteriin tehtävästä merkinnästä, mikäli oikeushenkilö tai muu ilmoituksen tekemiseen velvollinen laiminlöisi edunsaajan ilmoittamisen tai ettei edunsaajaa ole tai ettei se ole kyennyt tunnistamaan edunsaajaa. Oikeushenkilöillä on rahanpesuasetuksen 63 artiklan mukaan velvollisuus pitää ajantasaisia tietoja tosiasiallisista edunsaajistaan ja ilmoittaa ne keskitettyyn rekisteriin. Jos tästä huolimatta edunsaajarekisteriin ei ilmoitettaisi tosiasiallista edunsaajaa tai ettei sellaista ole tai sellaista ei ole pystytty tunnistamaan, Patentti- ja rekisterihallitus tekisi edunsaajarekisteriin merkinnän puutteellisesta asian tilasta. Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi kuitenkin pyrkiä saattamaan

edunsaajarekisteriin asianmukaiset tiedot edunsaajasta taikka 1 momentissa tarkoitettu lausuma ja ylempään johtoon kuuluvien luonnollisten henkilöiden tiedot. Patentti- ja rekisterihallitus voi esimerkiksi kaupparekisterilain 22 §:n mukaisesti kehottaa ilmoitusvelvollista korjaamaan puutteet, määrätä kaupparekisterilain 24 §:n mukaisesti laiminlyöntimaksun, jos kehotuksesta huolimatta tietoja ei korjata taikka 28 §:n mukaisesti määrätä ilmoitusvelvollisen selvitystilaan tai poistaa rekisteristä. Patentti- ja rekisterihallitus voi käyttää myös sille rahanpesun estämisestä annetussa laissa säädettyjä toimivaltuuksia tosiasiallisen edunsaajan selvittämiseksi ja tarkistamiseksi.

Ehdotetussa *3 momentissa* määritellään tiedon saatavuus 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa määritellyille toimivaltaisille viranomaisille, rahanpesuntorjuntaviranomaiselle sekä asianajajayhdistykselle ja ilmoitusvelvollisille. Ilmoitusvelvollisten oikeus saada tietoja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista seikoista olisi rajoitettu ainoastaan lausumaan, silloin kun ne tekevät ilmoituksen eroavuudesta niiden keräämien tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen ja rekisterissä olevien tietojen välillä rahanpesuasetuksen 24 artiklan mukaisesti. Ilmoitusvelvollisella olisi lisäksi oikeus saada tieto lausuman perusteluista, jos se esittää todisteita toimista, joita se on tehnyt määrittääkseen oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasialliset edunsaajat. Tietojen saantioikeutta ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä tietojensaantioikeutta ei ole sidottu välttämättömyysedellytyksellä.

13 §. *Tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen*. Pykälässä säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta tarkistaa rekisteriin merkityt tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot sekä niiden ajantasaisuus ja luotettavuus kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 7 kohdan implementoimiseksi. Tarkistusten laajuuden ja toistuvuuden tulisi perustua Euroopan unionin tasolla tehtyyn riskiarvioon ja kansalliseen riskiarvioon rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä.

Pykälässä säädettäisiin myös toimenpiteistä, jos tiedoissa havaitaan epäjohdonmukaisuuksia tai puutteita. Patentti- ja rekisterihallitus voisi *2 momentin* mukaan evätä rekisterimerkinnän tekemisen, jos virheet havaitaan tietojen toimittamisen yhteydessä, tai *3 momentin* mukaan tehdä puutteista rekisterimerkinnän, joka säilyy voimassa, kunnes tiedot ovat asianmukaiset. Ehdotettu sääntely ei rajoittaisi kaupparekisterilaissa säädettyjen seuraamusten soveltamista.

Rahanpesuasetuksen 23 artiklan 4 kohta edellyttää, että jos ilmoitusvelvollinen on aloittamassa uutta asiakassuhdetta artiklassa viitataun oikeushenkilön, express trust -järjestelyn omaisuudenhoitajan tai samankaltaisessa järjestelyssä toimivan henkilön kanssa, jolla on velvollisuus ilmoittaa tosiasiallinen edunsaaja rekisteriin, ilmoitusvelvollisen on hankittava rekisteriote, josta tosiasiallinen edunsaaja ilmenee. Jos Patentti- ja rekisterihallitus on tämän pykälän 2 tai 3 momentin nojalla evännyt oikeushenkilön tai omaisuudenhoitajan tosiasiallista edunsaajaa koskevan rekisterimerkinnän tai tehnyt rekisteriin merkinnän puutteellisista tiedoista, tarkoittaisi se käytännössä, että ilmoitusvelvollinen ei näin ollen voisi aloittaa asiakassuhdetta kyseisen oikeushenkilön tai omaisuudenhoitajan kanssa. Jos asiakassuhde olisi jo perustettu, ja sen aikana Patentti- ja rekisterihallitus tekisi rekisteriin merkinnän oikeushenkilön tai omaisuuden hoitajan tosiasiallisen edunsaajatiedon puutteista, tulisi ilmoitusvelvollisen huomioida se rahanpesuasetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisessa liikesuhteen jatkuvassa seurannassa ja asiakkaan tietojen päivittämisessä.

Pykälän *4 momentissa* rajoitettaisiin 2 ja 3 momentin soveltamista niin, ettei se koskisi vähäisiä virheitä kuten kirjoitusvirheitä tai translitterointieroja, jotka eivät vaikuta tosiasiallisten edunsaajien tai heidän omistusosuutensa tunnistamiseen.

Pykälän *5 momentissa* velvoitetaan Patentti- ja rekisterihallitus käyttämään automatisoituja tarkistusmenetelmiä tarkistusten tekemiseksi. Tämä sisältäisi sekä tämän pykälän mukaiset tarkistukset että 15 §:n mukaiset tarkastukset kohdennettujen talouspakotteiden osalta. Tämä voisi pitää sisällään vertailua muiden viranomaisten rekistereihin, kuten Verohallinnon omistajatietoihin ja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän edunsaajatietoihin. Kyseessä ei kuitenkaan olisi vertailutietojen massahaku, vaan vertailu tehtäisiin vain silloin, kun se olisi tapauskohtaisesti välttämätöntä.

14 §. *Tosiasiallista edunsaajaa koskeva valvontailmoitus*. Pykälässä säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta ryhtyä toimiin, jos sille ilmoitetaan valvontailmoituksella eroavuudesta edunsaajarekisterissä olevien tietojen ja rahanpesuasetuksen 24 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen välillä. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 10 kohdan velvoitteet. Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi ryhtyä eroavuuden ratkaisemiseksi asianmukaisiin toimiin 30 työpäivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Mikäli eroavuus olisi monimutkainen eikä sen ratkaisu onnistuisi määräajassa, Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi kirjata käsittelyyn liittyvät tiedot ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet eroavuuden ratkaisemiseksi mahdollisimman pian.

Edunsaajarekisteriin tehtäisiin pykälän *2 momentin* mukaan eroavuuksista merkintä, joka olisi voimassa, kunnes eroavuus on ratkaistu. Ehdotetussa *3 momentissa* säädettäisiin pääsystä edellä mainittuun merkintään, joka tulisi antaa niille, joilla on oikeus rahanpesulain 20 ja 22 §:n nojalla saada tietoja edunsaajarekisteristä.

Ehdotetussa *4 momentissa* säädettäisiin, että eroavuuden ratkaisemiseksi Patentti- ja rekisterihallitus kehottaisi ilmoitettujen eroavuuksien kohteena olevaa oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä antamaan selityksen ilmoitetuista eroavuuksista ja korjaamaan edunsaajarekisterin tiedossa olevat puutteet tai virheet. Patentti- ja rekisterihallitus voisi myös viran puolesta korjata edunsaajarekisterissä olevat tiedot, jos se pystyisi todentamaan oikean tiedon.

15 §. *Kohdennetut talouspakotteet*. Pykälällä varmistettaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 9 kohdan mukaisesti, että Patentti- ja rekisterihallitus tarkistaisi kohdennetun talouspakotteen asettamisen yhteydessä ja säännöllisin väliajoin, koskevatko edunsaajarekisterissä olevat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot luonnollisia henkilöitä tai yhteisöistä, jotka ovat kohdennettujen talouspakotteiden kohteena. Merkintä rekisteriin tehtäisiin tilanteissa, joissa oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely on yhteydessä luonnollisiin henkilöihin tai yhteisöihin, jotka ovat kohdennetun talouspakotteen kohteena tai niiden määräysvallassa oleva taho tai tosiasiallinen edunsaaja olisi kohdennetun talouspakotteen kohteena. Merkintä säilyisi voimassa niin kauan kuin talouspakote olisi voimassa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tarkemmin tilanteista, joissa merkintä tulee tehdä ja *3 momentissa* oikeudesta saada tieto rekisterissä olevasta merkinnästä, joka koskee kohdennetun talouspakotteen kohteena olevaa henkilöä tai yhteisöä. Edellä 13 §:n 4 momentissa säädetyillä tavoin Patentti- ja rekisterihallituksella tulisi olla käytössä automatisoituja järjestelmiä tarkistusten toteuttamiseksi.

16 §. *Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeus*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallitukselle valtuudet suorittaa tarkastuksia oikeushenkilöiden ja trustien omaisuudenhoitajien toimitiloissa ja toiminnan tosiasiallisessa harjoittamispaikassa tosiasiallisen edunsaajan määrittämiseksi sekä rekisteriin toimitettujen tietojen tarkastamiseksi. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 11 kohdassa säädetyt

velvoitteet. Tältä osin on huomioitava, että edellä mainittu säännös ei jätä jäsenvaltioille liikkumavaraa liittyen yksityisasuntoon kohdistuvaan tarkastukseen. Esityksen valmistelussa on kuitenkin katsottu, että kuudennen rahanpesudirektiivin sääntelyssä on liikkumavaraa liittyen 10 artiklan 11 kohdassa edellytettyyn ennakkolupaan. Englanninkielisessä versiossa kyseisestä artiklassa kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastuksen edellytyksenä on ”prior judicial authorisation”, joka voidaan kääntää eri tavoin, kuten tuomioistuimen luvaksi tai oikeudelliseksi valtuutukseksi. Tältä osin on huomioitava, että esitetty tarkastusoikeus ei liity esimerkiksi rikoksen selvittämiseen, vaan valvontavaltuuteen, ja vakiintuneesti vastaavilta viranomaisen tarkastuksilta ei ole edellytetty tuomioistuimen ennakkolupaa, vaan riittävää on ollut, että on muuten säädetty menettelyllisistä takeista. Ehdotetussa sääntelyssä tuomioistuimen ennakkolupa tai muu oikeudellinen valtuutus korvattaisiin muilla menettelyllisillä takeilla, joita kuvataan jäljempänä.

Pykälän *2 momentin* mukaan tarkastusoikeutta ei saisi rajoittaa, haitata tai estää, ellei pykälän 3 tai 4 momentissa säädetystä muuta johdu.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan yksityisasunnon ollessa oikeushenkilön toimitilana tai kyseisen yksityisasunnon osoitteen ollessa oikeushenkilön yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennettu posti- tai käyntiosoite, edellytyksenä tarkastukselle olisi, että se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja kyseessä olevassa tapauksessa olisi olemassa perusteltu ja yksilöity syy epäillä, että velvoitteita tosiasiallisen edunsaajan määrittämiseksi on rikottu tai rikotaan tavalla, josta voisi olla seuraamuksena rahanpesulain 8 luvussa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu. Asuintiloissa sijaitsevan toimitilan tarkastuksen kynnys olisi näin korkeampi kuin 1 momentissa säädetyille tarkastuksille. Tarkastuksen edellytykset olisi perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti sidottu välttämättömyyteen ja säännöksessä viitattaisiin hallintolain 39 §:ään, jossa säädetään tarkastuksissa noudatettavasta menettelystä. Viranomaisen olisi siten ilmoitettava asianosaiselle tarkastuksen ajankohdasta, jollei ilmoittaminen vaarantaisi tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella olisi myös oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista, ja tarkastus olisi suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa. Tarkastajan tulisi viipymättä laatia tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot ja se tulisi antaa tiedoksi asianosaiselle. Säännöksessä todettaisiin selvyyden vuoksi, että tarkastuksen saisi tehdä ainoastaan viranomainen. Se, kuka tarkastuksesta päättäisi Patentti- ja rekisterihallituksessa, olisi sen työjärjestyksessä määrättävä asia. Poliisin tulisi tarvittaessa antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle virka-apua 5 momentin mukaisesti tarkastuksen toteuttamiseksi. Edellä kuvattu menettely vastaisi sitä, mitä muissa valvontatehtäviä hoitavien viranomaisten asuintiloihin kohdistuvissa tarkastussäännöksissä on säädetty (esimerkiksi elintarvikelain (297/2021) 40 §:n 2 momentti, eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 78 §:n 6 momentti ja 83 § sekä terveydensuojelulain (763/1994) 46 §).

Ehdotetun *4 momentin* mukaan tarkastuksissa Patentti- ja rekisterihallitus ei saisi saada oikeudellisen ammattisalassapitovelvollisuuden alaisia tietoja, kuten asiamiesten tai avustajien saamia tietoja. Tältä osin on huomioitava, että kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 11 kohdassa edellä mainituista suojatoimista säädetään vain trustien osalta.

Ehdotetussa *5 momentissa* viitattaisiin poliisin velvollisuuteen antaa virka-apua, josta säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:ssä. Poliisi avustaisi Patentti- ja rekisterihallituksen pyynnöstä tarkastuksessa.

17 §. *Havaintojen ilmoittaminen rahanpesun selvittelykeskukselle*. Säännöksellä velvoitettaisiin Patentti- ja rekisterihallitus ilmoittamaan viipymättä rahanpesun selvittelykeskukselle kaikista

havaitsemistaan seikoista, jotka voisivat liittyä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 17 kohta.

18 §. *Edunsaajarekisterin yhteenliittäminen*. Pykälän *1 momentilla* implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 19 kohta, jonka mukaan edunsaajarekisteri on liitettävä tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 (*EU:n yhtiöoikeusdirektiivi*) (EU) 2017/1132 22 artiklan 1 kohdan nojalla perustettuun eurooppalaiseen kaupparekistereiden yhteenliittämisjärjestelmään, eli keskusjärjestelmään.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen olisi huolehdittava siitä, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot asetetaan saataville keskusjärjestelmän välityksellä noudattaen, mitä 20–22 §:ssä säädetään. Edunsaajarekisterin tietojen tulee olla yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä saatavilla muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja oikeutetun edun omaaville. Kaupparekisterilaista ehdotetaan vastaavasti kumottavaksi 34 §:n 2 momentti, jossa säädetään tällä hetkellä tietojen saataville asettamisesta.

Eurooppalainen edunsaajarekistereiden yhteenliittämisjärjestelmä Boris (Beneficial ownership registers interconnection system) on käytössä edellä 20 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille, asianajajayhdistykselle ja ilmoitusvelvollisille sekä 21 §:ssä tarkoitetuille oikeutetun edun omaaville EU:n Justice Portalin kautta. Tietoa hakeva viranomainen, asianajajayhdistys, ilmoitusvelvollinen tai oikeutetun edun omaava henkilö tekee haun suoraan portaalin kautta. Kansallisesti hoidetaan vain autentikointi ja käyttöoikeuden selvittäminen, kun tietoa hakeva taho kirjautuu järjestelmään. Boriksen toteutusta on käsitelty tarkemmin hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 4 §:n muuttamisesta (HE 151/2021 vp).

19 §. *Tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen säilyttäminen*. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 20 kohdan vaatimus tietojen säilyttämisestä. Pykälässä säädettäisiin, että rahanpesuasetuksen 62 artiklassa tarkoitetut tiedot, 63 artiklan 4 kohdan mukainen lausuma sekä 66 artiklassa tarkoitettuja nimellisiä järjestelyjä koskevat tiedot säilytetään edunsaajarekisterissä ja pidetään keskitettyjen rekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saatavilla viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai oikeudellinen järjestely on lakannut olemasta. Nimellisiä järjestelyjä ei ole ollut Suomessa, mutta ulkomaisten oikeushenkilöiden osalta tietojen rekisteröinti voi ajankohtaistua.

Lisäksi Patentti- ja rekisterihallitus voisi *2 momentin* mukaan hakemuksesta jatkaa tietojen säilyttämistä enintään viidellä lisävuodella, mikäli säilyttäminen olisi tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa tai niitä koskevia syytetoimia varten. Säilytysajan jatkamista voisivat hakea syyttäjä sekä esitutkintaviranomaiset, joita ovat poliisin lisäksi Rajavartiolaitos, Tulli ja Puolustusvoimat. Patentti- ja rekisterihallituksen olisi säilytysajan pidentämisen tarpeellisuutta koskevassa arvioinnissa kiinnitettävä huomiota siihen, onko tietojen säilyttämisen pidentäminen tarpeen ja oikeasuhtaista nimenomaan edunsaajarekisterissä. Säilytysajan jatkamista olisi haettava 1 momentissa säädettävän säilytysajan kuluessa. Säilytysajan päätyttyä tiedot poistettaisiin rekisteristä, mikä turvaisi henkilötietojen asianmukaista käsittelyä ja tietosuojavaatimusten toteutumista. Säilytysajan jatkaminen edellyttää edellytysten täyttymisen harkintaa Patentti- ja rekisterihallituksessa, ja hakemuksen perusteella annettu päätös olisi myös yleisten muutoksenhakusääntöjen mukaisesti valituskelpoinen. Hakemuksen edellyttämään harkintaan ja säilyttämisajan jatkamista koskevan päätöksen muutoksenhakuun liittyvistä käytännön syistä pykälän 1 momentissa säädetty viiden vuoden säilytysaika ja pykälän *3 momentin* säännös tietojen poistamisesta eivät voisi olla niin ehdottomia, että tiedot olisi poistettava

kokonaisuudessaan Patentti- ja rekisterihallituksen tietokannoista heti säilytysajan päätyttyä. Pykälän 3 momentissa säädetyllä tietojen poistamisella ei tarkoitettaisi sitä, että tiedot olisi poistettava kokonaisuudessaan Patentti- ja rekisterihallituksen tietokannoista heti säilytysajan päättymisajan jälkeen, vaan tietoja voitaisiin säilyttää viiden vuoden säilytysajan päättymisen jälkeenkin, jos se olisi tarpeen säilytysajan jatkamisen harkintaan tai mahdolliseen muutoksenhakuun liittyvistä taikka muista näihin rinnastettavista välttämättömistä syistä.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin oikeushenkilön, express trust -järjestelyn ja oikeudellisen järjestelyn velvoitteesta säilyttää myös itse omia tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai express trust -järjestely tai oikeudellinen järjestely lakannut. Jos yhtiö olisi asetettu konkurssiin, koskisi velvoite konkurssipesää. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin FATFin metodologian mukainen suositus 24.7, jossa tietojen säilyttämisvelvollisuutta suositellaan paitsi keskitettyä rekisteriä ylläpitävälle viranomaiselle, myös yhtiölle itselleen.

20 §. *Toimivaltaisten viranomaisten, asianajajayhdistyksen ja ilmoitusvelvollisten oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja*. Säännöksellä turvattaisiin, että eri viranomaisilla, asianajajayhdistyksellä ja ilmoitusvelvollisilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja valvontaa ja rahanpesun torjuntaa varten. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 11 artiklan vaatimukset. Pykälän *1 momentin* mukaan oikeus saada tietoja taattaisiin rahanpesulain 4 §:n 2 momentin a–d alakohdassa määritellyille toimivaltaisille viranomaisille, asianajajayhdistykselle, veroviranomaisille, rahanpesuntorjuntaviranomaiselle yhteisiä analyysejä varten, Euroopan syyttäjäviranomaiselle EPPOlle, Euroopan petostorjuntavirastolle OLAFille sekä Europolille ja Eurojustille, kun ne antavat operatiivista tukea jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Näillä tahoilla olisi oikeus kaikkiin edunsaajarekisterin tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin. Säännöksellä pykälässä säädetyt tahot olisivat oikeutettuja saamaan tietoa tosiallisista edunsaajista niin kansallisesta edunsaajarekisteristä kuin edunsaajarekisterien yhteenliittämisjärjestelmästä.

Tietojen luovuttaminen tapahtuisi pykälän *2 momentin* mukaan ilman oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kuulemista.

Patentti- ja rekisterihallituksen sekä muiden tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa koskevien tietojen saamiseen oikeutettujen viranomaisten velvollisuudesta luovuttaa tietoja niiden vastapuolina oleville muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille säädettäisiin 74 §:ssä.

Ilmoitusvelvollisille tulisi pykälän *3 momentin* mukaan luovuttaa edunsaajarekisterin tietoja niiden suorittaessa rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Patentti- ja rekisterihallitus voisi kuitenkin kieltäytyä tietojen luovuttamisesta kokonaan tai osittain jos kyse olisi 25 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta tilanteesta eli jos tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Kieltäytyminen tulisi tehdä tapauskohtaisesti, arvioimalla yksityiskohtaisesti olosuhteiden poikkeuksellisuus ja kun on vahvistettu, että kyseiset suhteettomat riskit ovat olemassa. Tällä täytäntöönpantaisiin osin direktiivin 15 artikla.

21 §. *Oikeutetun edun omaavien henkilöiden oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja*. Säännöksellä mahdollistettaisiin oikeus saada tietoja edunsaajarekisteristä niille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille, jotka voivat osoittaa oikeutetun edun liittyen rahanpesun, sen rikoslain 32 luvun 11 §:ssä tarkoitetun esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja

torjuntaan liittyen. Säännöksellä pykälässä säädetyt tahot olisivat oikeutettuja saamaan tietoa tosiasiallisista edunsaajista niin kansallisesta edunsaajarekisteristä kuin edunsaajarekisterien yhteenliittämisjärjestelmästä. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan velvoitteet. Tällaisille luonnollisille tai oikeushenkilöille luovutettaisiin *1 momentin* mukaan rekisteristä keskeisiä tietoja, kuten tosiasiallisen edunsaajan nimi, syntymäkuukausi- ja vuosi, asuinmaa, kansalaisuus sekä oikeushenkilöiden tosiasiallisten edunsaajien osalta hallussa olevan omistusosuuden luonnetta ja laajuutta koskevat tiedot. Kaupparekisterilain mukaan kaupparekisteriin merkittävistä luonnollisista henkilöistä rekisteriin merkitään henkilötietoina täydellinen nimi, henkilötunnus, kansalaisuus ja kotikunta. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, merkitään rekisteriin syntymäaika. Ulkomailla asuvista henkilöistä kotikunnan sijasta merkitään kotiosoite.

Lisäksi pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että 22 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille luovutettaisiin myös oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn aiemmista tosiasiallisista edunsaajista. Tämä kattaisi myös edeltävän viiden vuoden aikana purettujen tai lakanneiden oikeushenkilöiden tai oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisen edunsaajan tiedot. Näillä henkilöillä olisi oikeus saada tieto myös oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn määräysvalta- ja omistusrakenteista.

Tiedot luovutettaisiin *3 momentin* mukaisesti ensisijaisesti sähköisesti, mutta myös paperimuodossa pyynnöstä, mikä varmistaisi oikeuden saada tietoja myös niille, joilla ei ole sähköisiä välineitä käytettävissään. Viranomaisten ensisijaisesta sähköisestä asioinnista säädetään laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003). Tiedot luovutettaisiin *4 momentin* mukaisesti ilman oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kuulemista.

22 §. *Oikeutetun edun omaavat henkilöt*. Pykälällä tarkennettaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan implementoimiseksi, mitkä luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt katsottaisiin oikeutetun edun perusteella olevan oikeutettuja saamaan 21 §:n 1 momentissa säädetyt tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot.

Näihin kuuluisivat *1 momentin 1* ja *2 kohdassa* erilaiset journalistiset toimijat ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt, mukaan lukien valtioista riippumattomat järjestöt ja tiedeyhteisöt, jotka ovat suoraan tai välillisesti tekemisissä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kanssa.

Pykälän 1 momentin *3 kohdassa* määriteltäisiin luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka ovat todennäköisesti osapuolina liiketoimissa oikeushenkilöiden tai oikeudellisten järjestelyjen kanssa ja joilla on intressi estää liiketoimien mahdollinen yhteys rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen.

Pykälän 1 momentin *4* ja *5 kohdassa* määriteltäisiin oikeutetun edun piiriin kolmansien maiden yhteisöt ja viranomaiset, joihin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia. Edellytyksenä tällöin on, että ne voivat osoittaa tarpeen tietojen saamiseen asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan tuntemisvelvollisuuden toteuttamiseksi tai rahanpesun torjuntatehtävien suorittamiseksi.

Pykälän 1 momentin *6–9 kohdassa* määriteltäisiin oikeutetun edun piiriin kuuluvat jäsenvaltioiden viranomaiset, jotka vastaavat yhtiöiden rekisteröinnistä, osakeyhtiöiden muutosten valvonnasta, unionin rahastojen tukivälineiden täytäntöönpanosta sekä julkisten hankintamenettelyjen valvonnasta. Näin varmistetaan, että eri hallinnolliset toimijat voivat saada tarvitsemansa tiedot tehtäviensä asianmukaiseen hoitamiseen. Säännös koskisi sekä

kansallisia että muiden jäsenvaltioiden viranomaisia. Suomessa yhtiöiden rekisteröinnistä ja osakeyhtiöiden muutosten valvonnasta vastaa Patentti- ja rekisterihallitus ja julkisten hankintojen valvonnasta Kilpailu- ja kuluttajavirasto. EU-rahastojen valvonta ja tukivälineiden täytäntöönpano kuuluu useille tahoille, esimerkiksi sisäasioiden rahastojen hallintoviranomaisena toimii sisäministeriö ja valtiovarainministeriö tarkastusviranomaisena.

Pykälän 1 momentin *10 kohdassa* määriteltäisiin ne rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tuotteiden tarjoajat, jotka käyttävät rekisterin tietoja tuotteidensa pohjana. Tällöin edellytettäisiin, että nämä tuotteiden tarjoajat voivat osoittaa tarpeen päästä tietoihin yhteistyösopimuksella ilmoitusvelvollisten tai viranomaisten kanssa.

Momentin *11 kohdassa* säädettäisiin, että myös muut henkilöt, 1–10 kohdassa yksilöityjen tahojen lisäksi, jotka voivat tapauskohtaisesti osoittaa oikeutetun etunsa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja torjunnassa, saisivat pääsyn edunsaajarekisterin tietoihin.

Lisäksi *2 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta toimittaa komissiolle ajantasaiset tiedot viranomaisista, joilla on oikeus saada tietoja edunsaajarekisteristä sekä 1 momentin 11 kohdan mukaisesti määritellyistä henkilöistä, joilla on oikeutettu etu saada rekisteristä tietoja, mukaan lukien mahdolliset uudet henkilöryhmät. Patentti- ja rekisterihallituksen olisi *3 momentin* mukaan ilmoitettava kaikista muutoksista ja lisäyksistä komissiolle viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

23 §. *Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttaminen*. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan 4 kohdan velvoitteet. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta pitää kirjaa henkilöistä, joilla olisi oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja 22 §:n nojalla. Tämän rekisterin avulla Patentti- ja rekisterihallitus voisi luovuttaa tiedot tosiasialliselle edunsaajalle tämän esittäessä yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen pyynnön.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi varmistaa, ettei edunsaajarekisteristä luovutettavat tiedot johtaisi rekisteriin tutustuvan henkilön tunnistamiseen silloin, kun kyse olisi 22 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuista luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä eli esimerkiksi journalisteista ja kansalaisyhteiskunnan järjestöistä. Näissä tapauksissa Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi luovuttaa vain tiedot rekisteriin tutustuneiden henkilöiden tehtävästä tai ammatista, jos tosiasiallinen edunsaaja esittäisi 1 momentissa tarkoitetun eli yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen pyynnön.

Lisäksi pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen olisi pidättäydyttävä ilmaisemasta rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien Euroopan unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivien vastapuolten henkilöllisyyttä. Tämä pidättyminen olisi voimassa niin kauan kuin se olisi tarpeen viranomaisten analyysien tai tutkimusten suojaamiseksi.

Pykälässä säädettäisiin myös, että kolmannen maan viranomaisten, jotka pyytäisivät pääsyä tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin 21 §:n nojalla, olisi ilmoitettava ajanjakso, jonka ne pyytäisivät Patentti- ja rekisterihallitusta pidättäytymään tietojen luovuttamisesta. Tämä ajanjakso saisi olla enintään viisi vuotta, ja sen yhteydessä olisi esitettävä rajoituksen syyt sekä perusteltava, miten tietojen luovuttaminen vaarantaisi analyysien ja tutkimusten tarkoituksen.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että 3 momentissa säädettyyn ajanjaksoon olisi mahdollista myöntää enintään yhden vuoden pidennys kolmannen maan viranomaisen perustellusta pyynnöstä. Jatkopyyntö edellyttäisi uuden perustellun pyynnön esittämistä.

24 §. *Menettely oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi*. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan velvoitteet. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta tarkistaa hakijan esittämät asiakirjat ja tiedot oikeutetun edun olemassaolon arvioimiseksi, kun hakija pyytäisi tällä perusteella edunsaajarekisteristä tietoja. Tarkistus perustuisi sekä hakijan antamiin tietoihin että tarvittaessa Patentti- ja rekisterihallituksen käytettävissä oleviin muihin tietoihin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että oikeutetun edun arvioinnissa tulisi ottaa huomioon hakijan tehtävä tai ammatti sekä hakijan liityntä oikeushenkilöön tai oikeudelliseen järjestelyyn, jonka tietoja pyydetään. Kuitenkaan *3 momentin* mukaan jälkimmäistä edellytystä ei sovellettaisi, jos hakija kuuluu 22 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun ryhmään, eli esimerkiksi journalisteihin tai kansalaisyhteiskunnan järjestöihin.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin jäsenvaltioiden keskitettyjen rekisterien tekemien tarkastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta. Jos hakijan oikeutettu etu olisi jo tarkistettu toisen jäsenvaltion rekisterissä, tämä todistus oikeutetusta edusta riittäisi 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun edellytyksen tarkistamiseen.

Pykälän *5 momentin* mukaan hakijan henkilöllisyys olisi tarkistettava ennen rekisterin tietoihin pääsyn myöntämistä.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin, että henkilölle, jonka 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot olisi jo tarkistettu, tulisi luovuttaa tiedot ilman jatkuvaa uudelleentarkistamista. Todentaminen voitaisiin kuitenkin tehdä ajoittain, kuitenkin aikaisintaan 12 kuukauden välein sekä aina silloin kun on perusteltua syytä epäillä, että oikeutettua etua ei enää ole.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin tarkistuksen ja päätöksen määräajoista. Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi tehdä 1 momentissa tarkoitettu tarkistus ja antaa päätös hakijalle 12 työpäivän kuluessa, ja tarvittaessa määräaikaa voitaisiin jatkaa enintään kahdesti 12 työpäivällä.

Pykälän *8 momentissa* Patentti- ja rekisterihallitus velvoitettaisiin ilmoittamaan komissiolle 7 momentissa tarkoitetusta määräajan jatkamisesta hyvissä ajoin. Hakemuksen hyväksymisestä olisi annettava kirjallinen todistus kolmen vuoden ajaksi. Myöhempiin tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovutusta koskeviin hakemuksiin samalta henkilöltä tulisi vastata seitsemän työpäivän kuluessa.

25 §. *Edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisen hylkääminen ja peruuttaminen*. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa Patentti- ja rekisterihallituksen voisi hylätä edunsaajia koskevien tietojen luovutushakemuksen. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan 7 ja 8 kohta sekä 15 artikla.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että hakemus voitaisiin hylätä, jos hakija ei olisi toimittanut 24 §:n 1 momentissa säädettyjä tietoja tai asiakirjoja, hakija ei olisi osoittanut oikeutettua etua, kun olisi aihetta epäillä tietojen väärinkäyttöä, eli että tietoa ei käytetä niihin tarkoituksiin, joita niitä varten on pyydetty tai että tietoja käytetään tarkoituksiin, jotka eivät liity rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen. Lisäksi hakemus voitaisiin hylätä, jos tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos

tosiasiallinen edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Tällaisessa tilanteessa hylkääminen tulisi tehdä tapauskohtaisesti, arvioimalla yksityiskohtaisesti olosuhteiden poikkeuksellisuus ja kun on vahvistettu, että kyseiset suhteettomat riskit tosiasialliselle edunsaajalle ovat olemassa. Hakemus voitaisiin lisäksi hylätä, kun toisen jäsenvaltioiden rekisterin antama todistus oikeutetusta edusta ei ulottuisi tarkoitukseen, jota varten tietoja pyydetään tai kun hakija on kolmannessa maassa ja vastaaminen tietoihin pääsyä koskevaan hakemukseen ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten mukaista.

Ennen hakemuksen hylkäämistä Patentti- ja rekisterihallitus voisi *2 momentissa* säädetyn mukaisesti pyytää hakijalta lisäselvitystä. Jos lisäselvitystä olisi pyydetty, Patentti- ja rekisterihallituksen 24 §:n 7 momentissa säädettyä päätöksen antamisen määräaikaa jatkettaisiin seitsemällä työpäivällä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen olisi dokumentoitava kaikki toimet hakemuksen arvioimiseksi. Lisäksi Patentti- ja rekisterihallituksen olisi hallintolain mukaisesti annettava hakijalle kirjallinen päätös, jossa kerrottaisiin hylkäämisen syyt ja muutoksenhakuoikeudesta.

Pykälän *4 momentin* mukaisesti päätös tietojen luovuttamisesta voitaisiin peruuttaa myöhemmin, jos jokin hylkäämisen perusteista tulisi Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon sen jälkeen, kun pääsy tietoihin on jo myönnetty. Tietojen saantiin oikeutettujen henkilöiden velvollisuutena olisi ilmoittaa muutoksista, jotka voivat johtaa oikeutetun edun lakkaamiseen.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta julkistaa vuosittain tilasto niistä tapauksista, joissa tiedot on luovutettu pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Tämä koskee siten tilanteita, joissa tieto on päätetty luovuttaa hakijalle, vaikka luovutus asettaisi tosiasiallisen edunsaajan alttiiksi petokselle, sieppaukselle, kiristykselle tai muulle kohdassa mainitulle rikoksen riskille tai henkilö on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Ilmoitusvelvollisille tällainen tieto voidaan luovuttaa 20 §:n 3 momentin nojalla. Myös sen perusteella luovutettujen tietojen tapausten lukumäärä tulee sisältyä tilastoihin.

4 luku **Asiakkaan tuntemista koskeva velvollisuus**

26 §. *Oikeushenkilön rekisteröintinumero ja yleisen edunvalvojan tuntemistiedot*. Säännöksen tarkoituksena olisi tarkentaa rahanpesuasetuksen asiakkaan tuntemista koskevaa 22 artiklaa niin, että siinä säädettäisiin, että rahanpesuasetuksen III luvun 22 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdassa tarkoitetuksi oikeushenkilön rekisteröintinumeroksi katsotaan yritys- ja yhteisötunnus tai muu rekisterinumero, jolla oikeushenkilö yksilöidään. Mikäli oikeushenkilöllä olisi y-tunnus, tulisi sitä käyttää rekisterinumerona, eli y-tunnus olisi aina ensisijainen suhteessa mahdolliseen muuhun rekisterinumeroon. Voimassa olevan rahanpesulain mukaan oikeushenkilöiltä on edellytetty rekisterinumeroa, ja tulkinta on vaihdellut sen suhteen, mitä tällä tarkoitetaan. Tämä on aiheuttanut ongelmia erityisesti sellaisten oikeushenkilöiden osalta, jolla ei ole yritys- tai yhteisötunnusta, kuten sellaiset tiekunnat, joilla ei ole y-tunnusta. Tiekuntien osalta rekisterinumeroa koskeva vaatimus voitaisiin täyttää Maanmittauslaitoksen tiekunnille antamalla käyttöoikeusyksikkötunnuksella.

On myös muita y-tunnuksettomia oikeushenkilöitä, kuten yhteisaluelain (758/1989) mukainen osakaskunta sekä yhteismetsälain (109/2003) mukainen yhteismetsä. Osalla oikeushenkilöistä ei välttämättä ole lainkaan rahanpesuasetuksessa tarkoitettua rekisterinumeroa. Tältä osin on tärkeää huomioida, että rahanpesuasetuksen 22 artiklassa ei aseteta ehdotonta rekisterinumeroa

koskevaa tuntemistietovaatimusta kaikille oikeushenkilöille, jolloin tämä tieto ei ole pakollinen kerättävä tuntemistieto niiden oikeushenkilöiden osalta, joilla tällaista ei ole.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin voimassa olevan rahanpesulain 3 luvun 3 §:ää vastaavasti, että ilmoitusvelvollisen tulee säilyttää asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista yleisen edunvalvojan osalta rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero. Yleiset edunvalvojat eivät ole ilmoitusvelvollisten asiakkaita, mutta toimivat asiakkaiden lukuun. Voimassa olevan rahanpesulain 3 luvun 3 §:n muuttamista koskeneessa rahanpesulainsäädännön osittaisuudistuksen hallituksen esityksessä todettiin, että rahanpesulaki edellyttää, että asiakkaan edustaja tunnistetaan myös niissä tilanteissa, joissa edunvalvojaksi on määrätty yleinen edunvalvoja. Yleisen edunvalvojan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen on kuitenkin mahdollista myös välillisesti palveluntuottajan antamien tietojen avulla. Rahanpesuasetuksessa, jossa säädetään asiakkaan tuntemisesta, ei ole määritelty yleisesti asiakasta tai hänen edustajaansa. Rahanpesuasetuksen 19 artiklan 6 kohdassa säädetään ainoastaan tiettyjen ilmoitusvelvollisten osalta siitä, keitä on pidettävänä asiakkaina. Rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään tiedoista, joita ilmoitusvelvollisen on hankittava muun muassa henkilöstä, joka väittää toimivansa asiakkaan puolesta. Näissä tilanteissa ilmoitusvelvolliset hankkisivat ja tallentaisivat yleisestä edunvalvojasta edellä mainitut tiedot, eli nykykäytäntöä jatkettaisiin.

27 §. *Rajat ylittävät kirjeenvaihtajasuhteet*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että rahanpesuasetuksen rajatylittäviä kirjeenvaihtajasuhteita koskevia 36 ja 37 artikloja, joissa säädetään velvoitteesta erityisiin tiukennettua tuntemisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin, sovellettaisiin kaikkiin rajatylittäviin kirjeenvaihtajasuhteisiin, mukaan lukien EU- ja ETA-alueen kirjeenvaihtajasuhteet FATFin suositusten täyttämiseksi. Tiukennetusta tuntemisvelvoitteesta on EU-sääntelyssä aiemmin käytetty termiä tehostettu tuntemisvelvoite ja asetuksen terminologia tullaan muuttamaan vuoden 2026 aikana aiemman mukaiseksi. Rahanpesuasetuksen 36 ja 37 artikla soveltuvat vain EU:n ulkopuolisiin kirjeenvaihtajasuhteisiin, jolloin ne eivät täytä FATFin suosituksen 13 vaatimusta kaikkiin rajatylittäviin kirjeenvaihtajasuhteisiin sovellettavista erityisistä tiukennetuista tuntemistoimenpiteistä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin FATFin suosituksen 17 implementoimiseksi rahanpesuasetuksen tukeutumista toisten ilmoitusvelvollisten toteuttamiin asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskeviin toimenpiteisiin koskevan 48 artiklan 4 kohdan soveltamisesta myös ETA-alueen ilmoitusvelvollisiin. Rahanpesuasetuksessa edellä mainitun säännöksen soveltaminen on rajattu vain kolmansiin maihin, mikä ei täytä FATFin suosituksen 17 vaatimuksia. Pykälän mukaan rahanpesuasetuksen 48 artiklan 4 kohdassa toisiin ilmoitusvelvollisiin tukeutumisesta säädettyä sovelletaan myös Euroopan talousalueelle sijoittautuneisiin ilmoitusvelvollisiin, joiden sijaintipaikkaan liittyy rahanpesuasetuksen riskiä lisääviä tekijöitä koskevan liitteen III kohdassa 3 tarkoitettuja maantieteellisiä riskitekijöitä.

5 luku **Valvonta**

28 §. *Valvojat*. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitkä viranomaiset valvovat rahanpesuasetuksessa määriteltyjä ilmoitusvelvollisia Suomessa.

Pykälän *1 momentin* mukaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 1 ja 2 alakohdassa ja 3 alakohdan h ja k alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia, eli luotto- ja finanssilaitoksia, joukkorahoituspalvelun tarjoajia, jotka on määritelty rahanpesuasetuksessa finanssialan

ulkopuolisiksi toimijoiksi sekä asunto- ja kulutusluottojen välittäjiä, jotka eivät ole luottolaitoksia eivätkä finanssilaitoksia, lukuun ottamatta luotonvälittäjiä, jotka harjoittavat toimintaansa yhden tai useamman luotonantajan tai luotonvälittäjän vastuulla, valvoisi Finanssivalvonta. Finanssivalvonnan valvottavat vastaisivat joukkorahoituspalvelun tarjoajia sekä laajasti voimassa olevassa rahanpesulaissa määriteltyjä vakuutusalan toimijoita lukuun ottamatta nykytilaa, jossa Finanssivalvonnan valvottavina ovat olleet rahanpesulain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1–8, 8 a ja 15 kohdassa tarkoitetut ilmoitusvelvolliset.

Finanssivalvonta valvoisi lisäksi *4 momentin* mukaan Finnveraa ja sen tytäryhtiötä Suomen Vientiluotto Oy:tä, jotka tulevat 1.1.2028 muutoinkin sen valvonnan piiriin valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetussa laissa säädetyllä tavalla (Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta 1460/2025, 4 §:n 6 momentti). Finanssivalvonta valvoisi lisäksi, että 2 §:n 5 momentissa tarkoitetut rajoitetusti ilmoitusvelvolliset pörssi ja yhteenliittymien keskusyhteisöt noudattavat niille asetettua velvoitetta ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle havaitsemistaan epäilyttävistä liiketoimista.

Finanssivalvonta valvoisi myös maksun tiedot -asetuksen noudattamista sen valvottaviksi kuuluvien ilmoitusvelvollisten osalta siltä osin kuin ne lähettävät, välittävät tai vastaanottavat mainitussa asetuksessa tarkoitettuja varainsiirtoja. Säännös vastaisi tältä osin nykytilaa.

Pykälän *2 momentin* mukaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja tilintarkastajia valvoisi Patentti- ja rekisterihallitus.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia valvoisi *3 momentin* mukaan asianajajayhdistys, siltä osin, kuin nämä ovat asianajajista annetussa laissa tarkoitettuja elinkeinonharjoittajana toimivia asianajajia tai siinä tapauksessa, että asianajotoimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa, asianajoyhtiöitä. Asianajajia valvottaisiin siltä osin kuin asianajaja toimii asiakkaan puolesta ja lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa taikka osallistuu asiakkaansa puolesta pykälässä kuvattujen liiketoimien suunnitteluun tai suorittamiseen.

Säännös vastaisi pitkälti nykytilaa, mutta siinä korjattaisiin joitakin nykysääntelyyn liittyviä epäselvyyksiä ja lisättäisiin liiketoimien osalta viittaukset kryptovaroihin ja kryptovaratileihin rahanpesuasetuksen muutosten vuoksi. Voimassa olevan rahanpesulain mukaan lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajana toimivaan asianajajaan tai siinä tapauksessa, että asianajotoimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa, asianajoyhtiöön siltä osin kuin nämä toimivat asiakkaan puolesta tai lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Rahanpesulain taustalla olevan neljännen rahanpesudirektiivin englanninkieliseen tekstiin on kirjattu puolestaan ”by acting on behalf of and for their client”, mikä suomeksi käännettynä merkitsee, että direktiivi soveltuu, kun asianajaja toimii asiakkaansa puolesta ja lukuun. Samaa sanamuotoa käytetään myös rahanpesuasetuksen englanninkielisessä versiossa, mutta suomenkielisessä versiossa asetuksesta muotoilu on käännetty virheellisesti neljättä rahanpesudirektiiviä vastaavalla tavalla, joka laajentaa soveltamisalaa tahattomasti verrattuna englanninkieliseen versioon.

Asianajajan määräyksenvaraisissa tehtävissä, joissa oikeus määrää asianajajan hoitamaan tehtävää eikä asianajajalla ole siten toimeksiantosuhdetta päämieheen, asianajajan ei katsota toimivan rahanpesulain tarkoittamalla tavalla asiakkaan puolesta ja lukuun eikä lakia siten sovelleta tällaisiin tehtäviin. Tällaisia määräyksenvaraisia tehtäviä ovat ainakin konkurssipesän pesänhoitajan tehtävä, yrityssaneerausmenettelyn selvittäjän tehtävä sekä kuolinpesässä ja osituksessa määrättävät pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävät. Myös välimiehen tehtävää on

pidettävä näihin verrattavana ja sellaisena tehtävänä, jossa asianajaja ei toimi asiakkaansa puolesta ja lukuun ja mihin tehtävään ei siten sovelleta rahanpesulakia.

Taloudelliseen toimintaan liittyvillä liiketoimilla tarkoitetaan laissa esimerkiksi sellaisia asianajotoimeksiantoja, joissa luodaan olosuhteet asiakkaan varojen siirtämiseksi tai joissa tapahtuu varojen siirtoa. Kiinteään omaisuuteen liittyvät liiketoimet tarkoittavat puolestaan kiinteän omaisuuden vaihdantaa eli kiinteistöjen ostamista, myymistä ja vaihtamista.

Rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sellaiset asianajajan toimeksiannot, joissa ei ole kyse taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvistä liiketoimista. Tällaisia soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toimeksiantoja ovat esimerkiksi erilaisten politiikka-asiakirjojen, kuten esimerkiksi tietosuojadokumentaation tai compliance-selvitysten laatiminen taikka kansallisen lainsäädännön soveltamista koskevien selvitysten laatiminen. Myös monet työoikeudelliset toimeksiannot, kuten työoikeudellisten sopimusten laadinta tai neuvonta työsuhteen ehdoissa ja päättämisessä jäävät rahanpesulain soveltamisen ulkopuolelle, sillä ne eivät ole taloudelliseen liiketoimintaan liittyviä liiketoimia. Näissäkään toimeksiannoissa ei ole kyse taloudelliseen toimintaan liittyvistä liiketoimista, joissa rahanpesu olisi mahdollista. Lakia ei sovellettaisi myöskään toiminnassa, joka koskee oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamista.

Oikeudenkäyntiavustaja- ja oikeudenkäyntiasiamiestehtävänä tässä laissa pidetään varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellista neuvontaa, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä. Oikeudenkäynnin päättyminen sovintosopimuksen solmimiseen ennen tuomion antamista tai riitaisuuden päättyminen sovintosopimukseen jo oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa, on osa oikeudenkäynnin välttämistä. Mikäli asianajaja toimiessaan oikeudenkäyntiavustaja- ja oikeudenkäyntiasiamiestehtävässä avustaa päämiestään sovintosopimuksen laatimisessa, ei rahanpesulakia sovelleta myöskään sovintosopimuksen laatimiseen vaan sen katsotaan olevan osa oikeudenkäyntiavustaja- ja oikeudenkäyntiasiamiestehtävää.

Myös muiden oikeudellisten palveluiden tarjoajien osalta tulisi arvioida tapauskohtaisesti rahanpesuasetuksen ja rahanpesulain soveltamisalan piiriin kuulumista, eli sitä, toimitaanko tällöin asiakkaan puolesta ja lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa.

Pykälän *5 momentin* mukaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa, 3 alakohdan a–g alakohdassa sekä i ja j sekä l–m alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia valvoisi Lupa- ja valvontavirasto, siltä osin kuin ne eivät olisi Finanssivalvonnan, Patentti- ja rekisterihallituksen tai asianajajayhdistyksen valvomia ilmoitusvelvollisia. Lupa- ja valvontavirasto valvoisi edelleen oikeudellisten palvelujen tarjoajia (pois lukien Suomen Asianajajien valvomat asianajajat), rahoituspalvelujen tarjoajia (pois lukien Finanssivalvonnan valvottavat), valuutanvaihtajia, sijoituspalvelujen oheispalvelujen tarjoajia, panttilainauslaitoksia, kiinteistön- ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeitä, perintätoimistoja, yrityspalvelujen tarjoajia, veroneuvojia ja kirjanpitäjiä. Voimassa olevan rahanpesulain tulkinnassa oikeudellisten palvelujen tarjoajien on katsottu kattavan myös julkiset oikeusavustajat ja tätä tulkintaa olisi tarkoitus jatkaa. Lupa- ja valvontavirasto valvoisi julkisia oikeusavustajia, pois lukien ne julkiset oikeusavustajat, jotka ovat asianajajia, joiden valvonta kuuluisi Suomen Asianajajille. Sitä, milloin kyse on rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan b alakohdassa tarkoitetuista oikeudellisista palveluista ja siinä kuvatuista liiketoimista sekä toimimisesta asiakkaan puolesta

ja lukuun, on kuvattu edellä 3 momentin yhteydessä, mikä soveltuu soveltuvin osin myös Lupa- ja valvontaviraston valvomiin oikeudellisten palvelujen tarjoajiin.

Lupa- ja valvontavirastolle tulisi esityksen mukaan uusia valvottavia verrattuna voimassa olevaan rahanpesulakiin, sillä rahanpesuasetuksen soveltamisalaan on lisätty uusia ilmoitusvelvollisia. Jatkossa Lupa- ja valvontavirasto valvoisi kiinteistövälittäjien lisäksi myös muita kiinteistöalan ammattilaisia, jalometalli- ja jalokivikauppiaita, arvotavarakauppiaita, kulttuuriesineillä kauppaa käyviä tai siinä välittäjinä toimivia, kulttuuriesineitä ja arvotavaroita säilyttäviä tai niillä kauppaa käyviä, kun liiketoimen ja toisiinsa kytköksiä olevien liiketoimien arvo on vähintään 10 000 euroa. Lisäksi Lupa- ja valvontaviraston valvontavastuulle kuuluisivat sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat, joilla on lupa edustaa sellaisten kolmansien maiden kansalaisia tai tarjota välityspalveluita sellaisille kolmansien maiden kansalaisille, jotka pyrkivät saamaan oleskeluoikeuden jäsenvaltiossa jonkinlaisen sijoituksen vastineena. Suomessa ei ole sijoitukseen perustuvaa oleskelulupaa, joten tällaisia toimijoita ei ole tällä hetkellä tiedossa. Lupa- ja valvontavirasto valvoisi myös rahoitusalan ulkopuolisia monialan holdingyhtiöitä. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto valvoisi rahapelipalveluntarjoajia.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin 2 §:n 6 momentin mukaisten tavaroiden ja palvelun tarjoajien käteismaksurajoituksen valvonnasta. Rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädetään tavaroiden ja palvelun tarjoajien yleisestä kiellosta vastaanottaa yli 10 000 euron käteismaksua yritystoiminnassa. Tämän rajan ylittävien maksujen vastaanottamisesta tulee rahanpesuasetuksen mukaan voida määrätä seuraamuksia.

Edellä tässä pykälässä mainitut valvojat valvoisivat, että niiden vastuulle kuuluvat ilmoitusvelvolliset noudattavat myös rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädettyä käteismaksurajoitusta. Poikkeuksena olisi se, jos ilmoitusvelvollinen olisi rajattu rahanpesuasetuksen 80 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle sen 4 kohdan perusteella. Muita 2 §:n 6 momentissa tarkoitettuja tavaroiden ja palvelujen tarjoajia, kuin ilmoitusvelvollisia, valvoisi Lupa- ja valvontavirasto.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin valvontavastuun siirrosta yhden valvontaviranomaisen vastuulle, mikäli ilmoitusvelvollista valvoisi pääasiallisen liiketoiminnan osalta useampi valvontaviranomainen. Säännös vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 5 momentin mukaista nykytilaa.

Jos ilmoitusvelvollinen harjoittaa pääasiallisena liiketoimintanaan toimintaa, jota valvoo useampi valvontaviranomainen, tulisi valvontavastuun olla pääsääntöisesti sillä valvojalla, joka valvoo ilmoitusvelvollisen pääasiallista liiketoimintaa. Valvontaviranomaisten olisi myös sovittava valvontavastuun siirrosta ja niin sanotusta johtavasta valvojasta tilanteessa, jossa toiminnan pääasiallisuus ei ole suoraan osoitettavissa. Voimassa olevan rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 5 momentin mukaan, mikäli ilmoitusvelvollinen harjoittaa pääasiallisena liiketoimintanaan toimintaa, jota valvoo 1 momentin nojalla useampi toimivaltainen viranomainen, toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia tämän lain mukaisen valvontatehtävän siirrosta kokonaisuudessaan yhdelle näistä toimivaltaisista viranomaisista. Valvontavastuun siirrosta sopiminen toteuttaisi direktiivin 37 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua koordinaatiomekanismia ja johtavan valvojan nimittämistä.

29 §. *Valvojien valtuudet*. Pykälässä säädettäisiin valvojien tehtävistä, valtuuksista ja resursseista kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan mukaisesti. Säännöksen tavoitteena olisi varmistaa, että Suomeen sijoittautuneet ilmoitusvelvolliset ovat asianmukaisen ja

tehokkaan valvonnan piirissä riippumatta siitä, harjoittavatko ne toimintaansa fyysisesti Suomessa vai tarjoavatko palveluita rajat ylittävästi.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin valvojien yleisestä velvollisuudesta valvoa ilmoitusvelvollisten toiminnan lainmukaisuutta sekä rahanpesulain ja rahanpesuasetuksen sekä niihin liittyvien säännösten ja määräysten noudattamista. Valvojien olisi valvottava tehokkaasti, että ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesu- ja maksun tiedot -asetusta, sekä toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän varmistamiseksi. Valvojilla olisi velvollisuus varmistaa, että toiminta on valvottua ja että asetettuja velvoitteita noudatetaan myös tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollinen toimii muiden jäsenvaltioiden infrastruktuurin kautta tai etäyhteyksin, jos tällaiseen toimintaan soveltuu Suomessa erityisiä toimilupavaatimuksia. Säännöksessä huomioitaisiin myös velvollisuus ilmoittaa tällaisissa tilanteissa muille jäsenvaltioille valvonnan suorittamisesta, jos ilmoitusvelvollisen kotipaikka on muualla kuin Suomessa.

Valvojien resursseihin kohdistuu vaatimuksia kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklasta, jonka mukaan valvojilla tulee olla tehtäviensä tehokkaaseen hoitamiseen riittävät taloudelliset, tekniset ja henkilöstöresurssit. Lisäksi henkilöstön tulisi olla luotettavaa ja osaavaa sekä toimia korkeiden ammatillisten ja eettisten vaatimusten mukaisesti, ottaen huomioon luottamuksellisuus, tietosuoja ja eturistiriitojen hallinta. Nämä vaatimukset tulevat viranomaisille jo hallintolain mukaisista hyvän hallinnon vaatimuksista, kuten sen 7 §:ssä säädetystä palveluperiaatteesta sekä muusta virkamiehiä ja viranomaisia koskevasta lainsäädännöstä.

Pykälää ei sovellettaisi silloin, kun rahanpesuntorjuntaviranomainen toimisi valvojana.

Pykälän *2 momentissa* täsmennettäisiin valvojien tehtävät, kuten tietojen jakaminen ilmoitusvelvollisille, ilmoitusvelvollisten sisäisten menettelyjen arviointi, riskien seuraaminen sekä tarvittavien tarkastusten ja tutkimusten toteuttaminen. Lisäksi momentissa säädettäisiin velvollisuudesta arvioida ilmoitusvelvollisen resurssien riittävyyttä ja mahdollisuudesta päättää tietyistä delegointitilanteista. Valvojien vastuulla olisi valvoa, että ilmoitusvelvolliset noudattavat kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyviä velvoitteitaan. Tähän kuuluisi seurata kohdennettujen taloudellisten pakotteiden noudattamista.

Pykälän *3 momentissa* annettaisiin valvojille laajat valtuudet tehtäviensä hoitamiseen. Näihin kuuluisivat muun muassa oikeus vaatia tietoja, suorittaa tarkastuksia, määrätä hallinnollisia seuraamuksia sekä puuttua havaittuihin epäkohtiin oikeasuhteisin toimin.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin valvojien oikeudesta saada 2 momentissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan salassapitosäännösten estämättä ja maksutta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta taholta, jolle on lailla annettu oikeus hoitaa julkisia hallintotehtäviä, kuten tietyt vakuutusyhtiöt, tietoja ilmoitusvelvollisen veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta ja kytkennöistä. Vastaava säännös on voimassa olevassa rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 5 momentissa Lupa- ja valvontavirastoa koskien ja Finanssivalvonnan osalta Finanssivalvonnasta annetun lain 20 b §:ssä. Tiedonsaantioikeus edellä mainittuihin tietoihin laajennettaisiin koskemaan kaikkia valvojia, sillä jokaisella valvojalla on tarve näihin tietoihin muun muassa niiden suorittamien 32 §:ssä säädettyjen luotettavuusarviointien toteuttamiseksi. Oikeudesta saada tietoja muun muassa rikostuomioista säädettäisiin rikosrekisterilaissa ja niihin liittyvistä suojatoimista rahanpesulain 87 §:ssä.

Pykälän *5 momentin* mukaan valvojilla olisi oikeus saada 4 momentissa mainitut tiedot myös ilmoitusvelvolliseen liittyvästä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 2 §:ssä tarkoitetusta organisaatiosta ja tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Säännöksessä tarkoitetulla organisaatiolla tarkoitettaisiin siten yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssämainittuja rekisteröitäviä yksiköitä. Vastaava säännös on Lupa- ja valvontaviraston osalta voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 6 momentissa. Tiedonsaantioikeus laajennettaisiin koskemaan kaikkia valvojia vastaavalla tavalla ja samasta syystä kuin edellä 4 momentin osalta.

Pykälän 3, 4 ja 5 momentissa säädettyjä tiedonsaantioikeuksia ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole myöskään kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklassa sidottu välttämättömyysedellytykseen.

Säännösten tarkoituksena on turvata valvojien oikeus saada viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta tiedot, jotka ovat tarpeen ilmoitusvelvollisten toiminnan lainmukaisuutta ja rahanpesuasetuksen sekä siihen liittyvien asetusten noudattamista valvottaessa. Siten valvojilla olisi mahdollisuus pyytää edellä mainittuja tietoja hyödyntämällä Harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä, joista säädetään laissa Harmaan talouden selvitysyksiköstä. Velvoitteidenhoitoselvityksessä kuvataan organisaation tai organisaatiohenkilön sekä näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvän organisaation ja organisaatiohenkilön toimintaa ja taloutta sekä lakisääteisten velvoitteiden hoitamista. Harmaan talouden selvitysyksikkö laatii velvoitteidenhoitoselvityksiä vain viranomaisen pyynnöstä laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin.

Edellä mainittujen tietojen pyytäminen valvojille niiden valvomista ilmoitusvelvollisista mahdollistaisi valvojille muun muassa valvonnan riskiperusteisen kohdentamisen. Rahanpesusääntely perustuu pitkälti riskiperusteisuuteen ja edellyttää valvojilta riskien arviointia sekä valvonnan riskiperusteista kohdentamista. Voimassa oleva rahanpesulaki ei ole kuitenkaan mahdollistanut kaikkien ilmoitusvelvollisia koskevien tarpeellisten tietojen saamista valvonnan riskiperusteiseksi kohdentamiseksi.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin että 4 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja saisi hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Säännös vastaisi Lupa- ja valvontaviraston osalta voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 7 momenttia.

30 §. *Toimitilojen ja asuintilojen tarkastus*. Pykälässä säädettäisiin erityisesti finanssialaa ja rahapelipalvelujen tarjoajia valvovien viranomaisten, Finanssivalvonnan ja Lupa- ja valvontaviraston, laajemmista toimivaltuuksista. Näihin kuuluisivat *1* ja *2 momentin* mukaan oikeus suorittaa tarkastuksia ilman ennakkoilmoitusta, tutkia asiakirjoja ja järjestelmiä, haastatella henkilöstöä ja ulkoistettuja palveluntarjoajia sekä kerätä tietoja tutkimusten tueksi. Näillä valvojilla olisi oikeus haastatella myös muita henkilöitä, kuten esimerkiksi yrityksen entisiä työntekijöitä, asiakkaita, kirjanpitäjiä, tilintarkastajia, IT-asiantuntijoita tai muita ulkoisia asiantuntijoita, jos nämä henkilöt antavat siihen antavat suostumuksensa.

Pykälän *3* ja *4 momentissa* säädettäisiin voimassa olevan rahanpesulain 7 luvun 3 §:ää vastaavalla tavalla muiden valvontaviranomaisten kuin Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeudesta pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa sekä valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen etätarkastusoikeudesta. Pykälän 3 momentin mukaan muilla valvontaviranomaisilla kuin Patentti- ja rekisterihallituksella olisi oikeus rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen, rahanpesulain ja niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus myös pysyväisluonteiseen

asumiseen käytetyissä tiloissa. Edellytyksenä olisi, että voidaan perustellusti epäillä, että ilmoitusvelvollinen on tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyönyt tai rikkonut rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetuksen velvoitteita ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Valvojat voisivat tarvittaessa pyytää tarkastuksen suorittamiseen virka-apua. Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

Pykälän 4 momentin mukaan valvontaviranomaisella ja asianajajayhdistyksellä olisi oikeus rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen, rahanpesulain ja niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi suorittaa tarkastus myös etäyhteyksien avulla tietoturvallista menettelyä käyttäen taikka valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen osoittamassa muussa paikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Etäyhteyksin toteutettavassa tarkastuksessa näkö- ja kuuloyhteys saisi kohdistua ainoastaan tarkastuksen kohteena olevaa ilmoitusvelvollista edustavaan luonnolliseen henkilöön tai niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen on tarkastuksessa välttämätöntä päästä. Ilmoitusvelvollisen olisi valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen pyynnöstä toimitettava ilmoitusvelvollisen toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat ja muut tallenteet tarkastusta varten siinä laajuudessa kuin se on tarpeen rahanpesuasetuksen, maksun tiedot asetuksen, rahanpesulain tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen valvontatehtävän hoitamiseksi.

31 §. *Valvontaviranomaisten määräykset*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten määräyksenantovaltuuksista pitkälti voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 6 §:ää vastaavasti. Sen *1 momentin 1 kohdan* mukaan valvontaviranomaiset voisivat antaa määräyksiä valvomiensa ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien tietojen säännöllisestä toimittamisesta ja toimittamistavasta sekä *2 kohdan* mukaan määräyksiä kohdennettujen talouspakotteiden sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien tietojen säännöllisestä toimittamisesta ja toimittamistavasta.

Valvontaviranomaiset voisivat lisäksi *3 kohdan* mukaan antaa tarkempia määräyksiä valvottavilleen rahanpesuasetuksen III luvussa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä ja II luvussa tarkoitetusta sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä.

Finanssivalvonta voisi antaa lisäksi *2 momentin* mukaan tarkempia määräyksiä maksun tiedot -asetuksen 23 artiklassa tarkoitettujen rajoittavien toimenpiteiden noudattamiseksi vaadittavista sisäisistä toimintatavoista, menettelyistä ja valvontatoimista.

32 §. *Tiettyjen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastukset*. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 6 artikla, joka koskee tiettyjen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastuksia. Tosiasiallinen edunsaaja on määritelty edellä 7 §:ssä.

Artiklan 7 kohta edellyttää, että varmistetaan, että valvojien tämän pykälän nojalla tekemiin päätöksiin sovelletaan tehokkaita korjaavia menettelyjä, myös oikeussuojakeinoja. Tämä toteutuu jo voimassa olevan hallintolaissa säädetyn oikaisumahdollisuuden sekä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) muutoksenhakusäännösten välityksellä. Muutoksenhakuoikeudesta säädettäisiin lain 88 §:ssä.

Pykälän *1 momentin* mukaan valvojien tulisi varmistaa, että valuutanvaihto- ja sekinlunastustoimistojen, trusti- ja yrityspalvelujen tarjoajien ja rahapelipalvelujen tarjoajien

sekä rahoitusalalla toimivien monialan holdingyhtiöiden ylemmän johdon jäsenet ja niiden tosiasialliset edunsaajat ovat hyvämaineisia ja toimivat vilpittömästi ja rehellisesti. Tällaisten yhteisöjen ylemmällä johdolla olisi myös oltava tehtäviensä hoitamiseen tarvittava osaaminen ja asiantuntemus. AMLA tulee antamaan 10.7.2029 mennessä ohjeita hyvämaineisuuden, rehellisyyden, luotettavuuden, osaamisen ja asiantuntemuksen arviointikriteereistä.

Lupa- ja valvontaviraston valvomien valuutanvaihtajien ja yrityspalvelun tarjoajien osalta säännös ei aiheuta muutosta nykytilaan, sillä näistä toimijoista suoritetaan jo nykyisin luotettavuusarviointi voimassaolevan lain 5 luvun 5 §:n perusteella (ehdotetun lain 57 §).

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a, b, d, e ja f sekä h–o alakohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten osalta valvojien tulisi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomittuja henkilöitä tai heidän rikoskumppaneitaan saamasta ammatillista hyväksyntää, toimimasta ylemmän johdon tehtävissä kyseisessä ilmoitusvelvollisessa tai olemasta kyseisten ilmoitusvelvollisten tosiasiallisia edunsaajia. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että valvojien tulisi esimerkiksi selvittää rikostuomiotiedot näiden ilmoitusvelvollisten ylempään johtoon kuuluvista tai tosiasiallisena edunsaajana olevista henkilöistä tai jos henkilö on hakenut esimerkiksi hyväksyntää asianajajaksi. Valvojien oikeudesta saada tietoja muun muassa rikostuomioista säädettäisiin rikosrekisterilain (770/1993) 4 §:n 1 momentin 3 a kohdassa, jota esitetään muutettavan jäljempänä esitetyin tavoin, sekä voimassa olevassa rikosrekisterilain 4 a §:n 1 momentin 2 kohdassa. Lisäksi esitettävän rahanpesulain 87 §:ssä säädettäisiin muun muassa rikostuomiotietojen käsittelyyn liittyvistä suojatoimista. Oikeudesta saada tietoja ilmoitusvelvolliseen liittyen muilta viranomaisilta säädettäisiin 29 §:n 5 ja 6 momentissa.

Esimerkiksi Lupa- ja valvontaviraston valvomien ilmoitusvelvollisten osalta säännös tarkoittaisi, että jatkossa kaikista sen valvomien ilmoitusvelvollisen johtoon kuuluvista henkilöistä tulisi tarkistaa heidän rikostuomiotietonsa. Tällä hetkellä niin on tehty ainoastaan valuutanvaihtajista ja yrityspalveluntarjoajista voimassaolevan lain 5 luvun 5 §:n (ehdotetun lain 57 §) mukaisessa luotettavuusarvioinnissa sekä toimilupavalvottavista ilmoitusvelvollisista ja perintätoiminnan harjoittajista. Tämä toisi tarkastuksen piiriin 3300 uutta yritystä, kuten luvussa 5.3.3. vaikutukset Lupa- ja valvontavirastoon, on todettu.

Pykälän 2–*5 momenttia* sovellettaisiin jalkapalloagentteihin ja ammattilaisjalkapalloseuroihin vasta 10.7.2029, kuten voimaantulosäännöksessä, 91 §:ssä, todetaan.

Kyseisen pykälässä viitatun rahanpesuasetuksen 3 artiklan ulkopuolelle jäävien ilmoitusvelvollisten eli luottolaitosten (3 artiklan 1 kohta), finanssilaitosten (3 artiklan 2 kohta), trusti- ja yrityspalvelun tarjoajien (3 artiklan 3 kohdan c alakohta), ja rahapelipalvelun tarjoajien (3 artiklan 3 kohdan g alakohta) omistajien ja johdon luotettavuudesta ja sopivuudesta johtotehtäviin säädetään 1 momentissa tai niitä koskevissa säädöksissä, kuten luottolaitostoiminnasta annetussa laissa, maksulaitoslaissa ja rahapelilaissa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien luotettavuuden ja sopivuuden jatkuvasta valvonnasta. Valvojien tulisi tarkistaa riskialttiuden perusteella, täyttyvätkö 1 ja 2 momentissa säädetyt vaatimukset edelleen. Niiden olisi tarkistettava erityisesti, onko 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten ylempi johto hyvämaineinen ja onko sen toiminta vilpitöntä ja rehellistä ja onko johdolla tehtäviensä hoitamiseen tarvittava osaaminen ja asiantuntemus, jos on perusteltu syy epäillä, että rahanpesua tai terrorismin rahoittamista harjoitetaan tai on harjoitettu tai sitä on yritetty, tai jos

ilmoitusvelvollisella on tähän liittyvä suurempi riski. Valvojien tulisi suorittaa tätäkin valvontatehtäväänsä riskiperusteisesti ja puuttua korkeariskisiin tilanteisiin asianmukaisesti.

Pykälän *4 momentista* säädettäisiin toimenpiteistä, joihin valvojat voisivat ryhtyä, jos ylin johto tai tosiasialliset edunsaajat eivät täytä 1 tai 2 momentin vaatimuksia. Valvojat voisivat vaatia rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomitun henkilön siirtämistä pois 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten ylemmästä johdosta. Valvojat voisivat poistaa tehtävästään 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon jäseniä, jos katsottaisiin, etteivät he ole hyvämaineisia, etteivät he toimi vilpittömästi ja rehellisesti tai ettei heillä ole tehtäviensä hoitamiseen tarvittavaa tietämystä ja asiantuntemusta. Valvoja voisi määrätä heille myös väliaikaisen kiellon toimia ylemmän johdon tehtävässä. Valvojat voisivat erottaa ilmoitusvelvollisista rahanpesusta, senesirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomitut henkilöt, jotka ovat 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tosiasiallisia edunsaajia, myös vaatimalla kyseisten tosiasiallisten edunsaajien ilmoitusvelvollisissa omistaman osuuden divestointia, eli luopumista niiden omistamasta osuudesta.

Pykälän *5 momentin* mukaan valvojan tai valvojan pyynnöstä muun toimivaltaisen viranomaisen tulisi tarkistaa AMLA-asetuksen 11 artiklassa tarkoitetusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen keskustietokannasta, onko kyseisen henkilön rikosrekisterissä tuomiota. Tätä koskeva mahdollinen tietojenvaihto on toteutettava jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä annetun neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS ja eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 artiklan mukaisesti annetun neuvoston päätöksen 2009/316/YOS mukaisesti.

33 §. *Ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivien ilmoitusvelvollisten valvonta*. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 38 artiklan velvoitteet. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että sääntely kattaisi myös rajat ylittävän toiminnan tilanteissa, joissa valvontavastuu muutoin saattaisi jäädä epäselväksi tai jakautua useille viranomaisille. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan, että valvonta olisi tehokasta ja johdonmukaista myös silloin, kun toiminta olisi hajautettu eri jäsenvaltioihin. Pykälässä lueteltaisiin kolmen tyyppiset ilmoitusvelvolliset, joita tämä valvontavelvollisuus erityisesti koskisi: sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat, maksupalveluntarjoajat ja kryptovarapalvelun tarjoajat. Näitä toimijoita yhdistäisi se, että niiden liiketoimintamallit nojaisivat usein digitaalisuuteen ja rajat ylittävään palveluntarjontaan, minkä vuoksi infrastruktuurin sijainti saattaisi poiketa huomattavasti toimijan päätoimipaikasta.

Ehdotuksen mukaan valvontavelvollisuus määräytyisi ensisijaisesti toimintaa vastaanottavan jäsenvaltion mukaan, mutta tietyissä tilanteissa vastuu siirtyisi kotipaikan sijaintivaltion viranomaiselle. Direktiivi edellyttää, että rahanpesu- ja maksuntiedot asetuksen valvonta suoritetaan tehokkaasti, mitä koskee jo hallintolain hyvän hallinnon periaatteet.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin valvojien velvollisuudesta valvoa tiettyjen ilmoitusvelvollisten toimintaa silloin, kun näiden palveluja tarjottaisiin Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla asiamiesten, edustajien tai muiden infrastruktuurimuotojen kautta. Tällainen toimija olisi lain 4 §:n 2 momentin 13 kohdassa määritelty ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimiva ilmoitusvelvollinen. Momenttia ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii pykälässä mainittujen ilmoitusvelvollisten valvojana.

Vaikka pääsääntöisesti 1 momentin *1–3 kohdassa* tarkoitettuja palveluja tarjoavien ilmoitusvelvollisten valvonnasta, silloin kun toimintaa harjoitetaan asiamiesten, edustajien tai muiden infrastruktuurimuotojen kautta, vastaa se valvoja, jossa toimintaa harjoitetaan, voisi

valvontavastuu siirtyä myös ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvojalle. Kotijäsenvaltiolla tarkoitetaan jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollisen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos ilmoitusvelvollisella ei ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee. Pykälän *3 momentin* mukaan suomalainen valvoja vastaisi tällaisessa tilanteessa ilmoitusvelvollisen valvonnasta, jos kuudennen rahanpesudirektiivin 41 artiklan 2 kohdan nojalla annettavassa teknisessä sääntelystandardissa vahvistetut vaatimukset keskitetyn yhteyspisteen nimeämiselle eivät täyttyisi ja toisen jäsenvaltion, jossa toimintaa harjoitetaan palvelun tarjoamisen vapauden nojalla, ilmoittaisi suomalaiselle valvojalle, että tämän tulisi vastata valvonnasta, koska ilmoitusvelvollisen infrastruktuuri sen jäsenvaltion alueella on rajallista.

Lisäksi pykälän *4 momentissa* säädettäisiin koti- ja sijaintijäsenvaltion valvojien velvollisuudesta jakaa keskenään tarvittavat tiedot 3 momentin vaatimusten täyttymisen arvioimiseksi ja ilmoitusvelvollisen valvontavastuun selventämiseksi. Valvojien olisi annettava toisilleen kaikki tarvittavat tiedot sen arvioimiseksi, täyttyvätkö rahanpesudirektiivin 41 artiklan 2 kohdan nojalla annettavassa teknisessä sääntelystandardissa vahvistetut vaatimukset keskitetyn yhteyspisteen nimeämiselle. Näiden tietojen tulisi sisältää myös ilmoitusvelvollisen olosuhteissa tapahtuneet mahdolliset muutokset, jotka voivat vaikuttaa kyseisten vaatimusten täyttymiseen. Säännös edistäisi yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä ja loisi pohjan tehokkaalle tiedonvaihdolle. Tiedonvaihtoa ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole myöskään kuudennen rahanpesudirektiivin 38 artiklassa käytetty tiedonvaihdon kynnyksenä.

Suomalaisen valvojan tulisi kotijäsenvaltion valvojana *5 momentin* mukaisesti ilmoittaa myös ilmoitusvelvolliselle, jos se ryhtyisi valvomaan sen toisessa jäsenvaltiossa harjoittamaa toimintaa 3 momentin perusteella.

34 §. *Rajat ylittävää toimintaa harjoittavia tiettyjä infrastruktuureja koskeva valvontayhteistyö*. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin 47 artiklan 2 kohdan valvontayhteistyötä koskevat vaatimukset ja varmistettaisiin, että rajatylittävässä toiminnassa olevien ilmoitusvelvollisten valvonta olisi johdonmukaista ja tehokasta koko unionin alueella. Yhteistyön tehostaminen on keskeistä riskiperusteisen valvonnan toteuttamiseksi ja epäjohdonmukaisen sääntelyn soveltamisen estämiseksi.

Pykälässä säädettäisiin eri jäsenvaltion valvojien välisestä yhteistyöstä tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollisen valvonta sekä sen kotijäsenvaltiossa että sijaintijäsenvaltiossa, jossa se toimii jonkin infrastruktuurin välityksellä, on annettu 33 §:n 3 momentin mukaisesti kotijäsenvaltion valvojan tehtäväksi.

Jos ilmoitusvelvollisen kotipaikka olisi Suomessa ja suomalaiselle valvojalle olisi 33 §:n 3 momentissa säädetyn mukaisesti annettu tehtäväksi myös ilmoitusvelvollisen sijaintijäsenvaltiossa olevan infrastruktuurin valvonta, valvojan tulisi pykälän *1 momentin* mukaan kotijäsenvaltion valvojana säännöllisesti tiedottaa sijaintijäsenvaltion valvojalle ilmoitusvelvollisen toimenpiteistä sekä siitä, noudattaako ilmoitusvelvollinen sijaintijäsenvaltiossa voimassa olevia vaatimuksia ja muita siihen sovellettavia vaatimuksia. Jos valvonnassa havaittaisiin vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia, valvojan olisi *2 momentin* mukaan viipymättä ilmoitettava niistä sekä suunnitelluista hallinnollisista seuraamuksista sijaintijäsenvaltion valvojalle.

Jos ilmoitusvelvollisen kotipaikka olisi toisessa jäsenvaltiossa ja se toimisi Suomessa jonkin infrastruktuurin välityksellä, mutta sen toiminnan valvonta Suomessa olisi kuudennen rahanpesudirektiivin 38 artiklan 2 kohdan nojalla, eli vastaavan säännöksen kuin 33 §:n 3 momentti, annettu toisen jäsenvaltion valvojalle, Suomen valvojan tulisi pykälän *3 momentin*

mukaan sijaintijäsenvaltion valvojana puolestaan avustaa kotijäsenvaltion valvojaa sen varmistamisessa, että ilmoitusvelvollinen noudattaa lakisääteisiä vaatimuksia, sekä ilmoittaa kaikista vakavista epäilyistä, jotka voisivat vaikuttaa vaatimustenmukaisuuteen. Pykälän mukaista tietojenluovutusta ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei myöskään ole kuudennen rahanpesudirektiivin 47 artiklassa siihen sidottu.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin 2 ja 3 momentin soveltumisesta myös niihin tilanteisiin, joissa ilmoitusvelvollisen kotipaikka olisi Suomessa ja se toimisi palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toisessa jäsenvaltiossa ilman infrastruktuuria taikka tilanteisiin, joissa ilmoitusvelvollisen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja se toimii Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ilman infrastruktuuria. Jäljempänä 43 §:n 3 momentissa säädetään tällaisiin ilman infrastruktuuria toimivia ilmoitusvelvollisia koskevasta valvojien yhteistyöstä. 43 §:n 3 momentti koskee kuitenkin tilanteita, joissa valvoja valvoisi ilman infrastruktuuria alueellaan toimivaa ilmoitusvelvollista 29 §:n 1 momentin perusteella, eli sen vuoksi, että ilmoitusvelvollista koskee erityiset toimilupavaatimukset. Tämä 4 momentti koskisi sitä vastoin ilman infrastruktuuria alueella toimivia ilmoitusvelvollisia, joita valvoja ei valvoisi 29 §:n 1 momentin tai sitä vastaavan kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti toisessa jäsenvaltiossa. Eli joihin ei kohdistuisi erityisiä toimilupavaatimuksia. Myös näissä tilanteissa suomalaisen valvojan tulisi tehdä yhteistyötä ja antaa 2 tai 3 momentissa säädettyjä tietoja toisen jäsenvaltion valvojalle.

Säännöksellä pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin valvontayhteistyötä koskevat vaatimukset ja varmistettaisiin, että rajatylittävässä toiminnassa olevien ilmoitusvelvollisten valvonta olisi johdonmukaista ja tehokasta koko unionin alueella. Yhteistyön tehostaminen on keskeistä riskiperusteisen valvonnan toteuttamiseksi ja epäjohdonmukaisen sääntelyn soveltamisen estämiseksi.

Valvoja voisi 47 §:n 2 momentin mukaisesti viedä AMLAn käsiteltäväksi, jos toisen jäsenvaltion valvoja ei olisi toimittanut pykälässä tarkoitettuja tietoja, olisi evännyt yhteistyöpyynnön tai ei olisi vastannut siihen kohtuullisessa ajassa taikka jos valvojien välillä olisi erimielisyyttä määrättävistä seuraamuksista.

35 §. *Tietojen toimittaminen ilmoitusvelvollisille*. Tässä pykälässä säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 39 artiklan täytäntöönpanemiseksi valvojien velvollisuudesta toimittaa valvonnassaan oleville ilmoitusvelvollisille tietoja, jotka liittyvät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan. Sääntely edistäisi ilmoitusvelvollisten tietoisuutta sääntelyyn liittyvistä riskeistä ja velvoitteista sekä tukisi näiden mahdollisuuksia täyttää sääntelystä johtuvat velvoitteensa.

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin ne tiedot, joita valvojien olisi erityisesti asetettava ilmoitusvelvollisten saataville. Näihin kuuluisi muun muassa komission laatima unionin tason riskiarvio ja siihen liittyvät suositukset, kansalliset ja alakohtaiset riskiarviot, AMLAn antamat ohjeet sekä tiedot kolmansista maista, joita pidettäisiin riskialttiina. Lisäksi ilmoitusvelvollisille olisi toimitettava viranomaisten tai kansainvälisten toimijoiden laatimia analyysejä ja ohjeita, jotka koskisivat esimerkiksi havaittuja rahanpesumenetelmiä, indikaattoreita ja kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyviä velvoitteita. Momentin 5 kohdassa tarkoitetun muun toimivaltaisen viranomaisen ohjeilla ja kertomuksilla tarkoitettaisiin muun muassa Keskusrikospoliisin, Suojelupoliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen tai Verohallinnon ja Harmaan talouden selvittelykeskuksen kertomuksia ja selvityksiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen indikaattoreihin ja mahdollisiin toteutustapoihin liittyen. Kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyviä ohjeita voivat antaa esimerkiksi ulkoministeriö sekä valvojat.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin valvojien velvollisuudesta toteuttaa tarvittaessa tiedotuskampanjoita ilmoitusvelvollisten velvollisuuksista.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että valvojien olisi viipymättä toimitettava ilmoitusvelvollisten saataville ajankohtaiset tiedot nimetyistä henkilöistä ja yhteisöistä, joihin kohdistuisi kohdennettuja talouspakotteita.

36 §. *Riskiperusteinen valvonta*. Pykälässä säädettäisiin valvojien velvollisuudesta soveltaa riskiperusteista lähestymistapaa valvonnassaan. Pykälällä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 40 artikla. Säännöksellä osaltaan varmistettaisiin, että valvontatoimet olisivat tehokkaita ja suhteutettuja havaittuihin tai ennakoituihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin ja resurssit kohdennettaisiin tarkoituksenmukaisesti valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin valvojien velvollisuudesta soveltaa valvonnassa riskiperusteista lähestymistapaa. Tämän lähestymistavan toteuttamiseksi valvojien tulisi muodostaa selkeä käsitys Suomessa esiintyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä. Tähän velvollisuuteen liittyy muun muassa valvojan riskiarvion laatiminen ja kansallisen sekä ylikansallisen riskiarvion huomioiminen. Lisäksi riskiperusteisessa lähestymistavassa valvojien tulisi arvioida kaikkia merkityksellisiä tietoja, jotka koskevat ilmoitusvelvollisten asiakkaisiin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä erityisiä kansallisia ja kansainvälisiä riskejä sekä määritettävä toimitiloissa ja niiden ulkopuolella toteutettavan valvonnan sekä aihepiirikohtaisen valvonnan tiheys ja laajuus ilmoitusvelvollisten riskiprofiiliin sekä Suomessa esiintyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin. Riskiperusteiseen lähestymistapaan kuuluu, että valvoja voi keskittää resurssinsa sinne, missä riskit ovat suurimmat, mutta toisaalta sen on varmistettava samalla, ettei yksikään ala tai yhteisö jää alttiiksi rikollisten rahanpesu- tai terrorisminrahoittamisyrityksille. Valvojien olisi laadittava vuosittaisia valvontaohjelmia, joissa on otettava huomioon niiden nopeaan reagointiin tarvittavat resurssit, jos on objektiivista ja merkittävää näyttöä rahanpesu- ja maksun tiedot asetusten rikkomuksesta erityisesti julkisten paljastusten tai väärinkäytösten paljastajien toimittamien tietojen perusteella.

Muiden ilmoitusvelvollisten kuin luottolaitosten ja finanssilaitosten osalta riskiperusteisessa valvonnassa tulisi huomioida myös FATFin suosituksen 28.5 mukaisesti valvonnan tiheys ja intensiteetti valvojan oman rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien ymmärryksensä perusteella ottaen huomioon näiden valvottavien muodostaman sektorin moninaisuus ja lukumäärä. Lisäksi valvojien tulee arvioida toimijoiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen sisäisten kontrollien, politiikkojen ja menettelyjen riittävyyttä suhteessa valvottavien riskiprofiileihin ja siihen harkintavallan määrään, joka niille on annettu riskiperusteisen lähestymistavan puitteissa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että valvojien tulisi ottaa huomioon ilmoitusvelvolliselle sallitun harkintavallan laajuus ja tarkastella tämän harkintavallan perustana olevia riskiarvioita sekä sen sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaisuutta. Rahanpesuasetuksen 9 artiklan mukaan ilmoitusvelvollisilla on oltava käytössä oikeasuhteiset sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet, joilla muun muassa varmistetaan rahanpesuasetuksen ja maksun tiedot -asetuksen noudattaminen. Ilmoitusvelvollisen tulee rahanpesuasetuksen 10 artiklan mukaan toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet, jotka ovat oikeassa suhteessa niiden liiketoiminnan luonteeseen, sen riskit ja monimutkaisuus mukaan luettuna ja niiden kokoon nähden, sekä niihin kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskien tunnistamiseksi. Edellä

mainitun artiklan 3 kohdassa annetaan valvojille myös mahdollisuus tietyin edellytyksin päättää, että yksittäisiä dokumentoituja koko liiketoimintaa koskevia riskiarviointeja ei tarvita, jos tietylle alalle ominaisista riskeistä vallitsee selkeä käsitys.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että valvojien tulisi laatia yksityiskohtainen vuotuinen toimintakertomus ja julkaista kertomuksesta yhteenveto. Kyseinen yhteenveto ei saisi sisältää salassa pidettäviä tietoja, ja siihen olisi sisällyttävä valtiovarainministeriön asetuksessa tarkemmin yksilöidyt tiedot.

Säännöksellä pyrittäisiin vahvistamaan valvonnan läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta sekä tukemaan yhdenmukaista valvontakäytäntöä eri jäsenvaltioissa.

37 §. *Keskitetyt yhteyspisteet*. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta nimetä keskitetty yhteyspiste Suomessa toimiville sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoille, maksupalveluntarjoajille ja kryptovarapalvelun tarjoajille, jotka tarjoaisivat palveluitaan Suomessa ilman sivuliikettä tai tytäryhtiötä tai ilman toimipaikkaa välittäjän kautta 29 §:n 1 momentin ja 33 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin 41 artikla ja käytettäisiin jäsenvaltioille jätettyä liikkumavaraa.

Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan, että myös rajat ylittävästi toimivat ilmoitusvelvolliset olisivat tehokkaan valvonnan piirissä ja noudattaisivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia sääntöjä. Keskitetyn yhteyspisteen nimeäminen edistäisi valvojien mahdollisuuksia harjoittaa valvontaa tarjoamalla paikallisesti saatavilla oleva kontaktipiste, jonka kautta voitaisiin saada pyydettyjä asiakirjoja ja tietoja. Yhteyspisteellä olisi myös aktiivinen vastuu varmistaa sääntelyn noudattaminen ilmoitusvelvollisen lukuun. Ilmoitusvelvollinen ei kuitenkaan vapautuisi rahanpesusääntelyn mukaisista vastuistaan yhteyspisteen nimeämällä. Keskitetyn yhteyspisteen tulisi helpottaa valvojien valvontaa ja muun muassa antaa valvojalle pyynnöstä asiakirjoja ja tietoja ilmoitusvelvolliseen liittyen.

38 §. *Tietojen luovuttaminen rahanpesun selvittelykeskukselle*. Pykälässä säädettäisiin valvojien velvollisuudesta toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle kaikki sellaiset tiedot, jotka ne tarkastustoimintansa tai muun toimintansa yhteydessä saisivat tietoonsa ja jotka saattaisivat liittyä rahanpesuun, sen esirikoksiin, terrorismin rahoittamiseen tai kohdennettujen talouspakotteiden kiertämiseen. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 42 artikla.

Säännöksellä varmistettaisiin, että valvojat tukisivat aktiivisesti rahanpesun selvittelykeskuksen toimintaa tarjoamalla sille tietoa valvontatyönsä tuloksista. Tämä olisi erityisen tärkeää tapauksissa, joissa ilmoitusvelvolliset eivät itse olisi havainneet tai ilmoittaneet epäilyttävää toimintaa. Valvojan tulisi ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle esimerkiksi valvontatoimintansa yhteydessä esiin tulleista epäilyistä, joiden mukaan ilmoitusvelvollinen ei ole toimittanut ilmoitusta tai täydentänyt toimittamiaan ilmoituksia lisätiedoilla. Valvoja voisi ilmoittaa myös epäilyistä, jotka koskevat ilmoitusvelvollisen työntekijöiden tai vastaavassa asemassa olevien henkilöiden, sen johtoon kuuluvien henkilöiden tai tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien suorittamaa rahanpesua, sen esirikoksia tai terrorismin rahoittamista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että valvontaviranomaisten velvollisuus ilmoittaa rikollisesta toiminnasta muille toimivaltaisille viranomaisille säilyisi ennallaan, eikä sitä voitaisi katsoa täytetyksi pelkällä tiedon siirtämisellä rahanpesun selvittelykeskukselle.

39 §. *Tietojen toimittaminen rahanpesun selvittelykeskukselle*. Tässä pykälässä säädettäisiin valvojien velvollisuudesta toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle tietyt keskeiset tiedot,

jotka olisivat merkityksellisiä rahanpesun estämisen tehostamiseksi ja tilannekuvan muodostamiseksi. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 43 artikla.

Ensinnäkin rahanpesun selvittelykeskukselle tulisi toimittaa luettelo kaikista ilmoitusvelvollisista, joilla on Suomessa kotipaikka, toimipaikka tai sivuliike sekä ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivista ilmoitusvelvollisista. Rahanpesun selvittelykeskukselle tulisi ilmoittaa myös muutokset näihin. Tämä tukisi selvittelykeskuksen mahdollisuuksia kohdentaa analyysiään ja tarvittaessa pyytää lisätietoja oikeilta tahoilta.

Toiseksi olisi toimitettava kaikki olennaiset havainnot vakavista puutteista ilmoitusvelvollisten ilmoitusjärjestelmissä. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi teknisiä tai organisatorisia epäkohtia, jotka voisivat heikentää epäilyttävien liiketoimien ilmoittamista tai ilmoitusprosessin luotettavuutta.

Kolmanneksi säädettäisiin velvollisuudesta toimittaa koottuna tiedot valvojien tekemistä riskiarvioista. Näin rahanpesun selvittelykeskuksella olisi käytettävissään ajantasainen ja systemaattinen kokonaiskuva valvontaviranomaisten näkemyksistä sektorikohtaisista riskeistä.

Ehdotettu säännös tukisi viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja valvontatiedon hyödyntämistä tehokkaasti rahanpesun torjunnassa.

40 §. *Valvontayhteistyötä koskevat yleiset periaatteet*. Pykälän *1 momentti* koskisi valvojien velvollisuutta tehdä laajaa ja tehokasta yhteistyötä riippumatta valvojien luonteesta tai asemasta kuudennen rahanpesudirektiivin 44 artiklassa säädetyn mukaisesti. Valvontayhteistyön tarkoituksena olisi tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä sekä estää pakotesääntelyn kiertämistä siten, että valvojat voivat pyynnön perusteella hyödyntää toistensa toimivaltuuksia ja vaihtaa keskenään olennaisia tietoja. Tämä mahdollistaisi sen, että valvojat voivat yhdessä suorittaa kattavampia selvityksiä ja valvontatoimia, mikä parantaisi ilmoitusvelvollisten toiminnan kokonaisvaltaista valvontaa. Valvojien tulee edesauttaa tällaisten selvitysten suorittamista. Valvojien välinen laaja yhteistyövelvoite toteuttaa osaltaan myös kuudennen rahanpesudirektiivin 61 artiklan 1 kohdassa säädettyä viranomaisten välistä yhteistyövelvoitetta. Säännöksessä valvojien välistä tietojenvaihtoa ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole sidottu siihen myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin valvojien välisestä yhteistyöryhmästä, jolla edistetään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 4 kohdan toinen alakohta. Yhteistyöryhmä auttaisi korkeatasoisen ja tehokkaan valvonnan toteutuksessa. Tässä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi jo olemassa olevaa viranomaisyhteistyöryhmän valvojien alatyöryhmää.

Yhteistyöryhmälle ei säädetä tässä laissa erillisiä toimivaltuuksia tai tehtäviä, vaan ryhmässä valvojien tulisi edistää tehokasta valvontaa muiden uudessa rahanpesulaissa säädettyjen säännöksien ja toimivaltuuksiensa mukaisesti. Esimerkiksi pykälän 1 momentti edellyttää edellä kuvatuin tavoin valvojien mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja että valvojat suorittavat oman toimivaltansa rajoissa pyynnöstä selvityksiä toisen valvojan lukuun ja vaihtavat tällaisessa selvityksessä saatuja tietoja. Yhteistyöryhmän työ voi sisältää myös esimerkiksi ajankohtaisten valvontahavaintojen, valvojien tekemissä riskiarvioissa tehtyjen havaintojen tai hyväksi havaittujen valvontakäytänteiden jakamista toisille valvojille tietojenvaihtosäännösten puitteissa. Säännöksen mukaan kaikkien Suomen toimivaltaisten valvojien tulisi osallistua yhteistyöryhmään, joten direktiivin edellä mainitun alakohdan a–b alakohdissa mainittujen poikkeusten säätämiselle ei olisi tarvetta. Yhteistyöryhmä toteuttaisi lisäksi osaltaan direktiivin

61 artiklan 1 kohdassa säädettyä viranomaisten välistä yhteistyövelvoitetta ja toiminnan kehittämisvelvoitetta.

41 §. *Tietojen toimittaminen sijaintijäsenvaltion valvojalle rajatylittävästä toiminnasta*. Pykälässä säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 45 artiklan täytäntöönpanemiseksi kotijäsenvaltiossa, eli tässä tapauksessa Suomessa, toimivan valvojan tiedonantovelvollisuuksista sijaintijäsenvaltiossa toimivalle valvojalle tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollinen harjoittaa rajatylittävää toimintaa. Velvoite ilmoittaa ajoissa ja säännöllisesti toiminnan alkamisesta ja muutoksista lisäisi valvonnan läpinäkyvyyttä ja koordinaatiota valvontaviranomaisten välillä.

Jos ilmoitusvelvollinen ilmoittaisi rahanpesuasetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti suomalaiselle valvojalle, joka olisi ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja, että se aikoo harjoittaa toimintaa toisessa jäsenvaltiossa, valvojan tulisi *1 momentin* mukaan ilmoittaa tästä suunnitellusta toiminnasta sijaintijäsenvaltion valvojalle. Ilmoitus sijaintijäsenvaltion valvojalle tulisi tehdä mahdollisimman pian, mutta kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa ilmoitusvelvollisen tiedoksiannon vastaanottamisesta. Jos ilmoitusvelvollinen ilmoittaisi suomalaiselle valvojalle sijaintijäsenvaltiossa jo käynnistyneestä toiminnasta, tulisi valvojan ilmoittaa asiasta sijaintijäsenvaltion valvojalle viipymättä. Sijaintijäsenvaltion valvojalle tulisi ilmoittaa myös kaikista myöhemmistä muutoksista, jotka on annettu suomalaiselle valvojalle tiedoksi rahanpesuasetuksen 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Jos ilmoitusvelvollisen velvollisuus ilmoittaa rajat ylittävän toiminnan käynnistämisestä perustuisi muuhun EU:n säädökseen kuin rahanpesuasetukseen tai siihen kohdistuisi toisen jäsenvaltion osalta toimilupavaatimus, ilmoitusvelvollisella ei olisi rahanpesuasetuksen 8 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan velvoitetta tehdä saman kohdan ensimmäisen alakohdan mukaista ilmoitusta kotijäsenvaltion valvojalle, eikä tällöin sovelleta myöskään tämän pykälän mukaisia valvojan velvoitteita ja määräaikoja. Esimerkiksi finanssilaitosten osalta asiasta on erityissääntelyä, joka soveltuisi tältä osin rahanpesuasetuksen sijaan. Näihin tilanteisiin sovellettaisiin kyseisestä muusta EU-sääntelystä tulevia prosesseja ja määräaikoja ilmoituksista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tiedonvaihdosta, jossa Suomen valvoja, silloin kuin se olisi ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja, toimittaa sijaintijäsenvaltiossa toimivalle valvojalle valvontatoimiensa yhteydessä saamiaan tietoja, jotta valvojat voisivat seurata tehokkaasti ilmoitusvelvollisen toimintaa eri jäsenvaltioissa. Sijaintijäsenvaltion valvojalle tulisi toimittaa tiedot, jotka koskevat ilmoitusvelvollisen tosiasiallisesti sijaintijäsenvaltion alueella toteuttamia toimia sekä tiedot, joita suomalainen valvoja saisi valvontatoimiensa yhteydessä. Tämä sisältäisi muun muassa tiedot, jotka ilmoitusvelvolliset ovat toimittaneet vastauksena valvontakyselyihin. Lisäksi sijaintijäsenvaltion valvojalle tulisi toimittaa kaikki sijaintijäsenvaltiossa toteutettuihin toimiin liittyvät merkitykselliset tiedot. Velvollisuus vastata viipymättä sijaintijäsenvaltion valvojan lisätietopyyntöihin edistäisi avointa ja nopeaa vuorovaikutusta valvontaviranomaisten välillä ja parantaisi valvonnan tehokkuutta jäsenvaltioiden rajat ylittävissä toimintaympäristöissä.

42 §. *Säännökset yhteistyöstä ryhmävalvonnan yhteydessä*. Pykälässä säädetäisiin yhteistyön järjestämisestä ryhmävalvonnan yhteydessä konserniin kuuluvien luotto- ja finanssilaitosten valvonnassa. Säännös implementoisi kuudennen rahanpesudirektiivin 46 artiklan velvoitteet ryhmävalvonnan yhteydessä tehtävästä yhteistyössä. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan valvojien tehokas ja laaja yhteistyö riippumatta niiden luonteesta tai asemasta. Näin voidaan edistää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnan johdonmukaisuutta ja

vaikuttavuutta erityisesti konsernien sisällä, joissa toimintojen ja riskien hallinta edellyttää kokonaisvaltaista valvontanäkökulmaa.

Säännös edellyttäisi, että suomalaiset valvojat, olivatpa ne koti- tai sijaintijäsenvaltion valvojan roolissa, vaihtavat toisen jäsenvaltion koti- tai isäntävaltion valvojan kanssa kaikki valvontatehtävien hoitamiseen tarvittavat tiedot, mukaan lukien oikeudellista rakennetta, omistajuutta, toimintaperiaatteita ja riskiarvioita koskevat tiedot. Tämä edistäisi riskien tunnistamista ja valvonnan tehokkuutta konsernin eri osissa sekä mahdollistaisi oikea-aikaiset ja tarkoituksenmukaiset valvontatoimet.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että konserniin kuuluvien luottolaitosten ja finanssilaitosten osalta 29 §:n 1 momenttia sovellettaessa koti- ja sijaintijäsenvaltiossa toimivien finanssivalvojien tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä luonteestaan tai asemastaan riippumatta. Niiden on myös tehtävä yhteistyötä rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa sen toimiessa valvojana.

Pykälän *2 momentin* mukaan, lukuun ottamatta tapauksia, joissa rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii valvojana, suomalainen finanssivalvoja valvoisi rahanpesuasetuksen II luvun 2 jaksossa tarkoitettujen konsernin laajuisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa silloin, kun finanssivalvoja olisi ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja. Jos finanssivalvoja olisi ilmoitusvelvollisen sijaintijäsenvaltion valvoja, se valvoisi, että Suomessa sijaitsevat ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesu- ja maksun tiedot asetusta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että lukuun ottamatta tilanteita, joissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioita perustetaan 45 §:ssä säädetyn mukaisesti, suomalaisten finanssivalvojien tulee antaa toisen jäsenvaltion finanssivalvojille joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat valvontatehtäviensä hoitamiseen. Eri jäsenvaltioiden finanssivalvojien olisi vaihdettava keskenään erityisesti kaikkia tietoja, jotka saattaisivat vaikuttaa merkittävästi arvioon toisessa jäsenvaltiossa toimivalle luottolaitokselle tai finanssilaitokselle ominaisesta riski- tai jäännösriskialtistuksesta, mukaan lukien pykälässä tarkemmin yksilöidyt tiedot.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että suomalaisten finanssivalvojien tulisi tehdä toimivaltansa rajoissa selvityksiä pyynnön esittäneen toisen jäsenvaltion finanssialan valvojan puolesta sekä jakaa tällaisten selvitysten kautta saamansa tiedot. Jos suomalainen finanssivalvoja esittäisi vastaavan pyynnön toisen jäsenvaltion finanssivalvojalle, sen tulisi itse helpottaa tällaisten selvitysten suorittamista.

Finanssivalvoja voi viedä AMLAn käsiteltäväksi 47 §:n mukaisesti, jos muun muassa toinen valvoja ei ole toimittanut 3 momentissa tarkoitettuja tietoja tai yhteistyöpyyntö on hylätty.

Pykälän *5 momentin* mukaan säännöstä sovelletaan myös finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisten konsernien valvontaan.

Pykälän *6 momentin* mukaan finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien tulisi tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja silloin toisten valvojien kanssa silloin, jos finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvolliset kuuluvat verkostoon, kumppanuuteen tai muihin rakenteisiin, joilla on yhteisomistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta.

Pykälän 4 3, 4 ja 6 momentissa tietojenvaihdosta säädettyä ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sääntelyn tarkoituksena on implementoida kuudennen

rahanpesudirektiivin 46 artiklan velvoitteet, jossa myöskään tällaisesta edellytyksestä ei ole säädetty.

43 §. *Rajatylittävää toimintaa harjoittavia ilmoitusvelvollisia koskeva valvontayhteistyö*. Pykälässä säädettäisiin valvojien välisestä yhteistyövelvoitteesta tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollinen luottolaitos tai finanssilaitos harjoittaisi rajatylittävää toimintaa, mutta ei kuuluisi konserniin, kuten edeltävässä 42 §:ssä. Konserni on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 41 alakohdassa ja sillä tarkoitetaan yritysten ryhmää, johon kuuluvat emoyritys ja sen tytäryritykset, sekä yrityksiä, jotka ovat yhteydessä toisiinsa tilinpäätösdirektiivin 22 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Säännös kattaisi siten esimerkiksi tilanteet, jossa luotto- tai finanssilaitoksella olisi sivuliike toisessa jäsenvaltiossa. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 47 artikla, sellaisena kuin se on corrigendum menettelyssä muutettu.

Jos ilmoitusvelvollinen harjoittaisi rajatylittävää toimintaa, olisi tärkeää varmistaa, että valvonta tapahtuisi tehokkaasti ja koordinoidusti kotijäsenvaltiossa ja sijaintijäsenvaltiossa toimivien valvojien kesken. Yhteistyön tulisi *1 momentin* mukaisesti olla mahdollisimman laajaa, ja siihen olisi kuuluttava molemminpuolinen avustaminen valvontatehtävien toteuttamisessa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin yleisvelvoitteesta yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon valvojien välillä koti- ja sijaintijäsenvaltioissa. Tämä olisi keskeistä erityisesti tilanteissa, joissa valvontaa olisi jaettu jäsenvaltioiden välillä, eikä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegiota olisi perustettu 45 §:n mukaisesti. Valvojien olisi toimitettava toisilleen kaikki tiedot, joita ne tarvitsisivat valvontatehtäviensä hoitamiseksi. Valvojien olisi siten toimitettava toisilleen muun muassa 42 §:n 3 momentin 2, 3 ja 5 kohdassa tarkoitetut tiedot. Lisäksi valvojien olisi ilmoitettava toisilleen mahdollisista ilmoitusvelvolliseen liittyvistä olennaisista riskeistä ja suunnitelluista hallinnollisista seuraamuksista sekä tehtävä siinä määrin kuin toimivaltuuksien rajoissa mahdollista selvityksiä toisen valvojan puolesta, jakaa selvityksessä saatuja tietoja ja helpottaa omalta osaltaan toiselle valvojalle esitetyn selvityspyynnön toteuttamista.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että 2 momentissa kuvattu valvontayhteistyö koskisi myös tilanteita, joissa ilmoitusvelvollinen toimisi palvelujen tarjoamisen vapauden perusteella Suomessa ilman omaa infrastruktuuria. Tämä koskisi tilanteita, jossa Suomen valvoja valvoisi toimintaa 29 §:n 1 momentin mukaisesti eli sen perusteella, että ilmoitusvelvollista koskee erityiset toimilupavaatimukset. Valvojat valvovat 29 §:n mukaisesti ilmoitusvelvollisia, joita koskevat toimilupavaatimukset, riippumatta siitä, harjoittaako se luvanvaraista toimintaa Suomessa sijaitsevan infrastruktuurin kautta vai etänä. Jos ilmoitusvelvollista valvottaisiin tämän mukaisesti Suomessa, vaikka sillä ei olisi Suomessa infrastruktuuria, olisi valvojan tehtävä yhteistyötä 43 §:n 2 momentin mukaisesti ilmoitusvelvollisen toisen jäsenvaltion valvojan kanssa.

Valvoja voisi 47 §:n 2 momentin mukaisesti viedä AMLAn käsiteltäväksi, jos toisen jäsenvaltion valvoja ei olisi toimittanut pykälän 2 momentin 1 tai 2 kohdan tietoja, olisi evännyt yhteistyöpyynnön tai ei olisi vastannut siihen kohtuullisessa ajassa taikka jos valvojien välillä olisi erimielisyyttä määrättävistä seuraamuksista.

44 §. *Tietojenvaihto konserninlaajuisten toimintaperiaatteiden täytäntöönpanosta kolmansissa maissa*. Pykälässä säädettäisiin tietojenvaihdosta konserninlaajuisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimintaperiaatteiden täytäntöönpanosta kolmansissa maissa kuudennen rahanpesudirektiivin 48 artiklan täytäntöönpanemiseksi.

Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että valvojat ilmoittavat toisilleen tilanteista, joissa kolmannen maan lainsäädäntö estää rahanpesuasetuksen 16 artiklassa säädettyjen konserninlaajuisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaisen toteuttamisen. Koska konsernit voivat toimia useissa eri maissa, myös kolmansissa maissa, on tärkeää, että valvojat tunnistavat ja raportoivat tilanteet, joissa paikallinen lainsäädäntö rajoittaa tai estää tehokkaan valvonnan ja riskienhallinnan konsernin tasolla. Tällaiset tilanteet tulisi pyrkiä ratkaisemaan valvojien koordinoiduilla toimilla.

Pykälän *2 momentin* mukaan valvojien olisi otettava huomioon mahdolliset lainsäädännön rajoitukset, jotka saattavat haitata toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaista täytäntöönpanoa. Valvojien olisi otettava huomioon lainsäädännön rajoitukset muun muassa salassapitovelvollisuuteen, riittämättömään tietosuojaan ja muihin rajoituksiin liittyen, jotka voivat haitata valvontatoimien asianmukaista täytäntöönpanoa.

45 §. *Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio finanssialalla*. Pykälässä säädettäisiin erityisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustamisesta finanssialalla, mikä on keskeistä rahoituskonsernien rajat ylittävän valvonnan tehokkuuden ja koordinoinnin varmistamiseksi. Pykälällä implementoitaisiin osin kuudennen rahanpesudirektiivin 49 artikla. Valvontakollegiot edistävät jäsenvaltioiden valvojien yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja yhteisten valvontatoimien koordinointia erityisesti tilanteissa, joissa konsernit toimivat useissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa.

Pykälän *1 momentin 1* ja *2 kohdassa* määriteltäisiin ne tilanteet, joissa kollegion perustaminen on välttämätöntä. Näihin tilanteisiin kuuluisivat konsernit, joilla on toimipaikkoja vähintään kahdessa eri jäsenvaltiossa (muu kuin kotipaikan jäsenvaltio), tai kolmannen maan konsernit, joilla on toimipaikkoja vähintään kolmessa jäsenvaltiossa. Kaikissa tilanteissa perustettaisiin kuitenkin vain yksi valvontakollegio yhtä konsernia kohden. Eli eri jäsenvaltioiden valvojat eivät perustaisi erillisiä kollegioita. Finanssivalvonnalla tai Lupa- ja valvontavirastolla olisi velvoite perustaa kollegio vain silloin, jos jompikumpi olisi konsernin emoyhtiön valvoja tai luotto- tai finanssilaitoksen kotipaikan valvoja.

Pykälän *2 momentin* mukaan kollegion pysyviä jäseniä olisivat emoyrityksestä tai kotipaikan valvonnasta vastaava valvoja, sijaintijäsenvaltioiden finanssivalvojat sekä 33 §:ssä säädettyjen ilman toimipaikkaa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla asiamiesten, edustajien tai muun tyyppisten infrastruktuurien kautta toimivista tietyistä ilmoitusvelvollisista vastaavat valvojat.

Pykälän *3 momentissa* huomioitaisiin myös tilanteet, joissa rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii valvojana, ja rajattaisiin tällöin kollegion perustamisvelvollisuutta. Eli 1 ja 2 momenttia ei sovellettaisi AMLAn toimiessa valvojana.

Rahanpesuntorjuntaviranomainen voi osallistua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden kokouksiin ja avustaa niiden työtä AMLA-asetuksen 31 artiklan mukaisesti. Jos rahanpesuntorjuntaviranomainen päättäisi osallistua valvontakollegion kokouksiin, sillä olisi tarkkailijan asema.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että jos luotto- tai finanssilaitosten konserniin kuuluu jokin ilmoitusvelvollinen finanssialan ulkopuoliselta alalta, kollegion perustavan finanssivalvojan on pyydettävä kyseisen ilmoitusvelvollisen valvojaa osallistumaan kollegioon.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin, että kollegioiden perustamiseen liittyy myös velvollisuus yksilöidä valvottavat laitokset ja niiden toimipaikat.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioiden perustaminen on sallittua, kun unioniin sijoittautunut luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssivalvojat voisivat edellä mainituissa tilanteissa kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssivalvojien olisi tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt. Tietojenvaihtoon kolmansien maiden valvojien kanssa sovellettaisiin kuitenkin 46 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti EU:n tietosuojasääntelyn vaatimuksia sekä 4 kohdassa säädetyin tavoin vähintään 84 §:ssä säädettyjä salassapitovaatimuksia vastaavia vaatimuksia.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin kollegioiden käyttötarkoituksesta. Näitä olisivat tietojenvaihto, keskinäinen avunanto tai konserniin tai laitokseen kohdistetun valvonnan koordinointi, sekä tarvittaessa asianmukaisten ja oikeasuhteisten toimenpiteiden toteuttaminen, jotta voidaan puuttua rahanpesu- ja maksun tiedot asetusten vakaviin rikkomuksiin, joita havaitaan konsernin tai luottolaitoksen tai finanssilaitoksen tasolla tai konsernin tai laitoksen perustamissa toimipaikoissa kollegioon kuuluvan valvojan lainkäyttöalueella.

Kuudes rahanpesudirektiivi tai rahanpesuasetus eivät tämän säännöksen lisäksi sisällä muita säännöksiä kollegioiden tehtävistä tai toimivaltuuksista. Kollegiolle itselleen tai esimerkiksi sen perustavalle valvojalle ei ole säädetty toimivaltaa päättää esimerkiksi koko konserniin kohdistuvista seuraamuksista tai muista toimenpiteistä, jos konserni tai siihen kuuluva luotto- tai finanssilaitos olisi laiminlyönyt tai rikkonut velvoitteitaan. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio eroaa tältä osin muista rahoitusmarkkina-alalla toimivista kollegioista, kuten luottolaitosdirektiivin (2013/36/EU) 116 artiklassa tarkoitetuista valvontakollegioista tai elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin (2014/59/EU) 88 artiklassa tarkoitetuista kriisinratkaisukollegioista, joilla on eräissä tilanteissa itsenäistä toimivaltaa.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio olisi kuitenkin tarpeellinen tilanteissa, joissa luottolaitoksella tai finanssilaitoksella olisi toimipisteitä useassa eri valtiossa. Eri maiden valvojien välinen yhteistyö ja tietojenvaihto on avainasemassa, jotta luotto- tai finanssilaitoksen rahanpesuvalvonta kokonaisuudessaan olisi koordinoitua, johdonmukaista ja yhtenäistä. Toisin kuin edellä 6 momentissa - kolmansien maiden valvojien kollegioon osallistumista koskevassa säännöksessä - yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta ei muissa tilanteissa edellytetä tehtävän kirjallista sopimusta kollegion jäsenten kesken, vaan yhteistyö ja tietojenvaihto kollegion jäsenten kesken perustuisi muihin kuudennessa rahanpesudirektiivissä ja sen kansallisesti täytäntöönpanevassa rahanpesulaissa säädettyihin säännöksiin, kuten esimerkiksi 75 ja 85 §:ään.

Huolimatta kollegiossa tehtävästä tietojenvaihdosta ja koordinoinnista, jokainen kansallinen valvoja soveltaisi omia valvontatoimivaltuuksiaan sen alueella toimivaa luotto- tai finanssilaitosta kohtaan. Esimerkiksi mahdolliset hallinnolliset seuraamukset määräisi kukin valvoja omalla alueellaan toimivalle luotto- tai finanssilaitokselle oman harkintavaltansa puitteissa, vaikka seuraamuksia olisikin koordinoitu yhteisesti kollegiossa.

Pykälän *8 momentissa* säädettäisiin valvontakollegion toimien oikeasuhteisuudesta suhteessa luotto- tai finanssilaitoksen tai konsernin riskitasoon tai sen rajat ylittävän toiminnan laajuuteen.

46 §. *Finanssialan valvontakollegion tarkkailijajäsenet*. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa valvontakollegioon voisi kutsua tarkkailijoita. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 49 artiklan 6, 11 ja 12 kohta.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että jos suomalainen finanssivalvoja olisi kotijäsenvaltion valvoja, se voisi pyytää muiden jäsenvaltioiden, joissa ilmoitusvelvollinen harjoittaa toimintaa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla, finanssialan valvojia osallistumaan kollegioon tarkkailijoina. Tämä ei kuitenkaan soveltuisi 33 §:ssä tarkoitettujen sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden, maksupalveludirektiivin 4 artiklan 11 kohdassa määriteltyjen maksupalveluntarjoajien tai kryptovarapalvelun tarjoajien, jotka harjoittaisivat toimintaa muissa jäsenvaltioissa palvelun tarjoamisen vapauden nojalla, valvojiin. Näiden 33 §:n mukaisten ilmoitusvelvollisten sijaintijäsenvaltion valvojat olisivat kollegion varsinaisia jäseniä 45 §:n perusteella.

Pykälän *2 momentin* mukaan finanssivalvojat voisivat sallia kolmansissa maissa toimivien vastapuoltensa osallistua tarkkailijoina finanssialan valvontakollegioihin 45 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa tai jos Euroopan unioniin sijoittuneella konsernilla tai luottolaitoksella tai finanssilaitoksilla on sivuliikkeitä ja tytäryrityksiä kyseisissä kolmansissa maissa, edellyttäen, että pykälässä säädetyt edellytykset muun muassa EU:n tietosuojasääntelyn noudattamisesta täyttyvät.

Pykälän *3 momentin* mukaan kollegion perustavan finanssivalvojan tulisi arvioida, täyttyvätkö edellisen momentin edellytykset, ja toimittaa arvio kollegion pysyville jäsenille. Kyseinen arvio on laadittava ennen kuin kolmannessa maassa toimivan vastapuolen sallitaan liittyä kollegioon, ja se voidaan tarvittaessa toistaa sen jälkeen. Finanssivalvoja, jos se on kotijäsenvaltion valvoja, voi pyytää rahanpesuntorjuntaviranomaiselta tukea kyseisen arvion laatimiseen.

Pykälän *4 momentin* mukaan, jos kollegion pysyvät jäsenet katsoisivat sen tarpeelliseksi, voitaisiin pyytää lisää tarkkailijoita edellyttäen, että salassapitoa koskevia vaatimuksia noudatetaan. Tarkkailijoihin voivat kuulua vakavaraisuuden valvojat, mukaan lukien neuvoston asetuksen (EU) N:o 1024/2013 nojalla toimiva Euroopan keskuspankki sekä Euroopan valvontaviranomaiset ja rahanpesun selvittelykeskukset.

47 §. *Yhteistyöhön liittyvien seikkojen saattaminen rahanpesutorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi*. Pykälän *1 momentin* mukaan finanssivalvoja voisi saattaa rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäviksi tilanteet, joissa toisen jäsenvaltion finanssivalvoja ei ole toimittanut 42 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja, yhteistyöpyyntö on evätty tai siihen ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa, tai valvojien välillä vallitsee erimielisyys havaituista rikkomuksista ja yhteisölle tai konsernille määrättävistä taloudellisista seuraamuksista tai siihen sovellettavista hallinnollisista toimenpiteistä, joilla kyseiset rikkomukset korjattaisiin. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 46 artiklan 5 kohta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin 34 ja 43 §:ään liittyen tilanteista, joissa rajat ylittävää toimintaa harjoittavien ilmoitusvelvollisten ja tiettyjen infrastruktuurien valvojien välinen yhteistyö ei onnistuisi tai muodostuisi riittävän tehokkaaksi. Tällöin valvoja voisi saattaa asian AMLAn käsiteltäväksi. Tällaisia tilanteita voisivat olla muun muassa pyydettyjen tietojen toimittamatta jättäminen, kohtuuttomat viivästykset yhteistyöpyyntöihin vastaamisessa tai erimielisyydet havaituista rikkomuksista tai niihin sovellettavista seuraamuksista. Rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii sille AMLA-asetuksessa 33 ja 38 artiklan nojalla annettujen valtuuksien mukaisesti. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 54 artiklan 5 kohta.

Pykälän *3 momentin* nojalla, jos finanssialan valvontakollegion jäsenet ovat erimielisiä toimenpiteistä, joita ilmoitusvelvollisen suhteen olisi toteutettava, he voisivat saattaa asian rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää siltä apua AMLA-asetuksen 33

artiklan, tai finanssialan ulkopuolisten valvontakollegioiden osalta 38 artiklan, mukaisesti. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 49 artiklan 13 kohta ja 50 artiklan 12 kohta.

48 §. *Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio finanssialan ulkopuolisella alalla*. Pykälän tarkoituksena olisi implementoida kuudennen rahanpesudirektiivin 50 artiklan velvoitteet ja tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä myös finanssialan ulkopuolisilla aloilla, joissa toiminta olisi mahdollista organisoida tehokkaammin ja johdonmukaisemmin yhteistyössä eri jäsenvaltioiden valvojien kesken. Toisin kuin finanssialan valvojien osalta edellä 45 §:ssä tietyissä tilanteissa, valvontakollegioin perustaminen finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien kesken olisi lähtökohtaisesti vapaaehtoista tietyin poikkeuksin.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan finanssialan ulkopuolisen alan valvontakollegioihin sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä edellä 45 ja 46 §:ssä säädetään. Valvontakollegio voitaisiin siten perustaa tilanteissa, joissa finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisella tai sen konsernilla olisi toimipaikkoja useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, jotka eivät ole sen päätoimijapaikan sijaintijäsenvaltioita. Lisäksi valvontakollegio voitaisiin perustaa tilanteissa, joissa kolmannessa maassa toimivilla yhteisöillä, jotka eivät olisi luottolaitoksia tai finanssilaitoksia, mutta joihin sovellettaisiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen vaatimuksia, on toimipaikkoja vähintään kolmessa jäsenvaltioissa.

Tämän lain 45 §:n 6 momenttia vastaavasti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegion perustaminen olisi sallittua, kun unioniin sijoittautunut finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollinen on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voivat kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt. Kirjallisen sopimukseen liittyvistä erityisvaatimuksista tietyissä tilanteissa säädetään 48 §:n 9 momentissa.

Finanssialan ulkopuoliseen valvontakollegioon sovellettaisiin myös 45 §:n 7 momenttia kollegion käyttötarkoituksesta. Kollegioita tulisi käyttää muun muassa tietojenvaihtoon, keskinäiseen avunantoon tai konserniin tai ilmoitusvelvolliseen kohdistetun valvonnan koordinointiin sekä tarvittaessa asianmukaisten ja oikeasuhteisten toimenpiteiden toteuttamiseen, jotta voidaan puuttua rahanpesu- ja maksun tiedot asetusten vakaviin rikkomuksiin, joita havaitaan konsernin tai ilmoitusvelvollisen tasolla tai konsernin tai ilmoitusvelvollisen perustamissa toimipaikoissa kollegioon kuuluvan valvojan lainkäyttöalueella. Kuten edellä 45 §:n 7 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, kukin valvoja käyttäisi kuitenkin itsenäisesti omaa toimivaltaansa sen alueella toimivan ilmoitusvelvollisen suhteen, vaikka tietojenvaihtoa, yhteistyötä tai toimenpiteitä olisikin koordinoitu muiden valvojien kanssa yhdessä kollegiossa.

Valvontakollegion tarkkailijoihin sovellettaisiin myös 46 §:n 2 momenttia, jonka mukaisesti finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voisivat sallia kolmansissa maissa toimivien vastapuoltensa osallistua tarkkailijoina rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioon 45 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa tai jos finanssialan ulkopuolisen alan unionin ilmoitusvelvollisilla tai niiden konserneilla on sivuliikkeitä ja tytäryrityksiä kyseisissä kolmansissa maissa edellyttäen, että muun muassa EU:n tietosuojasääntelyä noudatetaan ja luovutettuihin tietoihin sovelletaan vähintään 84 §:ssä säädettyjä salassapitovaatimuksia vastaavia vaatimuksia.

Kollegion pysyvinä jäseninä toimivat valvojat arvioivat 46 §:n 3 momentin mukaisesti, täyttyvätkö 46 §:n 2 momentin edellytykset, ja toimittavat arvion kollegion pysyville jäsenille. Kyseinen arvio on laadittava ennen kuin kolmannessa maassa toimivan vastapuolen sallitaan liittyä kollegioon, ja se voidaan tarvittaessa toistaa sen jälkeen. Kyseisestä arviosta vastaavat finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voivat pyytää rahanpesuntorjuntaviranomaiselta tukea kyseisen arvion laatimiseen.

Kollegion pysyvät jäsenet olisivat 45 §:n 2 momenttia vastaavasti emoyrityksen tai kotipaikan valvoja, sijaintijäsenvaltioissa olevien toimipaikkojen valvonnasta vastaavat valvojat ja toisten jäsenvaltioiden infrastruktuurin valvonnasta 29 §:n 1 momentin perusteella vastaavat valvojat.

Jos finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollinen harjoittaisi toimintaa muissa jäsenvaltioissa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla, finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja, joka olisi ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja, voisi pyytää kyseisissä toisissa jäsenvaltioissa toimivia finanssialan ulkopuolisten alojen valvojia osallistumaan kollegioon tarkkailijoina 46 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla. Kollegioon voidaan pyytää myös 46 §:n 4 momentin mukaisesti lisää muita tarkkailijoita, jos kollegion pysyvät jäsenet katsovat sen tarpeelliseksi, edellyttäen, että salassapitoa koskevia vaatimuksia noudatetaan. Pykälän 2 momentin mukaan jälkimmäisessä tilanteessa tarkkailijoina voivat 46 §:n 4 momentissa mainituista Euroopan keskuspankista ja Euroopan valvontaviranomaisesta poiketen osallistua rahanpesun selvittelykeskukset.

Myös rahanpesuntorjuntaviranomainen voi kuudennen rahanpesudirektiivin 50 artiklan 9 kohdan mukaisesti halutessaan osallistua valvontakollegioiden kokouksiin ja avustaa niiden työtä AMLA-asetuksen 36 artiklan mukaisesti. Jos rahanpesuntorjuntaviranomainen päättäisi osallistua valvontakollegion kokouksiin, sillä olisi tarkkailijan asema.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan 45 §:n 1 momenttia sovellettaisiin, eli valvontakollegio voitaisiin perustaa myös silloin kun kyse olisi finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisen rakenteista, joilla on yhteisomistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta, mukaan lukien verkosto tai kumppanuudet, joihin sovelletaan konsernin laajuisia rahanpesuasetuksen 16 artiklan vaatimuksia.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että mikäli emoyrityksen tai kotipaikan valvoja ei perustaisi kollegioita, sijaintijäsenvaltion tai toisen jäsenvaltion alueella olevan infrastruktuurin valvonnasta vastaava valvoja voisi tehdä perustamista koskevan lausunnon huomioiden riskit ja toiminnan laajuuden, joka olisi osoitettu finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle, joka vastaa konsernin emoyrityksestä tai jossa ilmoitusvelvollisen kotipaikka on, AMLAlle ja kaikille muille finanssialan ulkopuolisten alojen valvojille. Jos finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja, joka vastaa konsernin emoyrityksestä tai jossa ilmoitusvelvollisen kotipaikka on, on itsesääntelyelin, kyseinen lausunto on *5 momentin* mukaan toimitettava myös kyseisen itsesääntelyelimen valvonnasta 51 §:n mukaisesti vastaavalle viranomaiselle.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin, että jos konsernin emoyrityksestä vastaava finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja tai ilmoitusvelvollisen kotipaikan valvoja katsoo 4 momentin mukaisen lausunnon antamisen jälkeen edelleen, ettei kollegiota ole tarpeen perustaa, muut finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voisivat perustaa kollegion edellyttäen, että se koostuu vähintään kahdesta jäsenestä. Näissä tapauksissa finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien on päätettävä keskenään, kuka on kollegiosta vastaava valvoja. Konsernin emoyrityksestä vastaavalle finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle tai ilmoitusvelvollisen kotipaikan valvojalle on ilmoitettava kollegion toiminnasta, ja hänen on voitava liittyä kollegioon milloin tahansa.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin ilmoitusvelvollisen rakenteen ja toimipaikkojen yksilöimisestä. Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojan tulisi yksilöidä vastaavat seikat kuin 45 §:n 5 momentissa, mutta sen 1 kohdan sijaan valvojan tulisi yksilöidä kaikki finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvolliset, joiden kotipaikka on niiden jäsenvaltiossa ja joilla on toimipaikkoja muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa.

Pykälän *8 momentissa* säädettäisiin, että jos finanssialan ulkopuolisen alan konserniin kuuluu luottolaitoksia tai finanssilaitoksia, mutta niiden osallisuus konsernissa ei täytä 45 §:n 1 momentissa säädettyä toimipaikkojen lukumäärän edellytystä finanssialan valvontakollegionperustamiseksi, kollegion perustavan valvojan on pyydettävä kyseisten luottolaitosten tai finanssilaitosten finanssivalvojia osallistumaan finanssialan ulkopuolisen alan valvontakollegioon.

Pykälän *9 momentin* mukaan, jos kollegio perustetaan liittyen rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin tai niiden muodostamiin konserneihin, 45 §:n 6 momentissa tarkoitettuun kirjalliseen sopimukseen on sisällyttävä myös menettelyt sen varmistamiseksi, että rahanpesuasetuksen 21 artiklan 2 kohdassa säädetyn toiminnan yhteydessä kerättyjä tietoja ei jaeta, paitsi jos sovelletaan rahanpesuasetuksen 21 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa.

Jos kollegion jäsenet ovat erimielisiä toimenpiteistä, joita ilmoitusvelvollisen suhteen olisi toteutettava, he voisivat saattaa asian 47 §:n 3 momentin rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää siltä apua AMLA-asetuksen 38 artiklan mukaisesti. AMLAn tulisi antaa lausuntonsa erimielisyyttä aiheuttaneesta asiasta kahden kuukauden kuluessa.

49 §. *Yhteistyö kolmansissa maissa toimivien valvojien kanssa*. Pykälällä mahdollistettaisiin valvojien yhteistyö kolmansissa maissa toimivien vastapuolten kanssa kuudennen rahanpesudirektiivin 51 artiklan implementoimiseksi, mikä olisi olennaista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehokkuuden varmistamiseksi tilanteissa, joissa ilmoitusvelvolliset tai niiden konsernit toimivat myös Euroopan unionin ulkopuolella. Rajat ylittävän rikollisuuden torjunta edellyttää valvontaviranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja koordinaatiota myös unionin ulkopuolisten valvontaviranomaisten kanssa.

Säännöksen *1 momentin* mukaan valvoja voisi tehdä yhteistyösopimuksia yhteistyöstä ja salassa pidettävien tietojen vaihtamisesta kolmansissa maissa toimivien vastapuoliensa kanssa perustuen vastavuoroisuuteen ja siihen, että osapuolten välillä sovellettaisiin vähintään vastaavia salassapitovaatimuksia kuin rahanpesulain 84 §:n 1 momentissa säädetään. Tämä takaisi salassa pidettävien tietojen asianmukaisen suojan sekä tietojen käytön rajoittamisen yksinomaan valvontatehtäviin.

Pykälän *2 momentissa* suojattaisiin tilanteita, joissa tiedot olisivat peräisin toisesta jäsenvaltiosta edellyttämällä, että tiedon edelleen luovuttaminen edellyttäisi kyseisen valvojan nimenomaista suostumusta ja tietojen käyttöä vain niihin tarkoituksiin, joita varten valvoja on antanut suostumuksensa.

Pykälän *3 momentin* mukaan valvojilla olisi velvollisuus ilmoittaa solmituista yhteistyösopimuksista AMLAlle kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 51 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että AMLAn olisi tarvittaessa annettava apua kolmannessa maassa toimiviin vastapuoliin sovellettavien salassapitovaatimusten vastaavuuden arvioimiseksi. Artiklan 4 kohdan mukaan AMLA laatii

tekniset täytäntöönpanostandardit viimeistään 10.7.2029 mallista, jota on käytettävä yhteistyösopimuksia tehtäessä.

50 §. *Eräitä ilmoitusvelvollisia ja ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivia ilmoitusvelvollisia koskevat valvontatoimenpiteet*. Pykälässä säädettäisiin koti- ja sijaintijäsenvaltion valvojan valvontatoimenpiteistä eräiden sellaisten ilmoitusvelvollisten osalta, joiden kotipaikka ja toiminnan harjoituspaikka sijaitsevat eri jäsenvaltioissa. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 54 artikla.

Pykälän soveltamisala rajautuisi *1 momentin* mukaan koskemaan sellaisia ilmoitusvelvollisia, joiden toiminnan tosiasiallinen harjoittamispaikka sijaitsisi Suomessa, mutta kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa ja joita ei sellaisenaan katsottaisi luottolaitoksiksi tai finanssilaitoksiksi. Lisäksi säännös koskisi ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivia ilmoitusvelvollisia, joita valvottaisiin 33 §:n 1 momentin mukaisesti. Ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimiva ilmoitusvelvollinen on määritelty 4 §:n 2 momentin 13 kohdassa.

Säännöksellä pyrittäisiin vahvistamaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä valvonnassa silloin, kun toiminta ulottuisi useaan valtioon. Pykälän *2 momentin* mukaan, jos valvoja sijaintijäsenvaltion valvojana havaitsisi vaatimusten rikkomuksia, sen olisi voitava pyytää ilmoitusvelvollista korjaamaan puutteet ja ilmoitettava havaitsemistaan rikkomuksista kotijäsenvaltiossa toimivalle valvojalle.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että jos ilmoitusvelvollinen ei toteuttaisi vaadittuja korjaavia toimenpiteitä, valvojan olisi ilmoitettava asiasta kotijäsenvaltion valvojalle, jonka olisi reagoitava viipymättä. Jos valvoja olisi ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja, sen olisi toteutettava kaikki tarpeelliset toimet, jotta asianomainen ilmoitusvelvollinen korjaisi sijaintijäsenvaltiossa havaitut rikkomukset. Suomalaisen valvojan olisi kotijäsenvaltion valvojana ilmoitettava sijaintijäsenvaltion valvojalle kaikista toteutetuista toimenpiteistä.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että poiketen 3 momentissa säädetystä, valvojan olisi sijaintijäsenvaltion valvojana silloin, kun 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen tekee välittömiä korjaavia toimenpiteitä edellyttäviä vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia, määrättävä omasta aloitteestaan 68 §:ssä säädettyjä seuraamuksia kyseisiin rikkomuksiin puuttumiseksi. Näiden seuraamusten tehosteeksi voitaisiin määrätä 69 §:ssä säädetty uhkasakko. Näiden toimenpiteiden olisi oltava väliaikaisia, ja ne olisi lopetettava, jos havaittuihin rikkomuksiin puututaan muun muassa ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltiossa toimivien valvojien avustuksella tai yhteistyössä niiden kanssa. Valvojan tulisi ilmoittaa ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvojalle välittömästi, jos havaitaan vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia ja jos tämän momentin nojalla määrätään seuraamuksia, ellei toimenpiteitä toteuteta yhteistyössä kotijäsenvaltion valvojien kanssa.

Pykälän *5 momentin* mukaan, jos kotijäsenvaltion ja sijaintijäsenvaltion valvojat olisivat erimielisiä siitä, millaisia toimenpiteitä ilmoitusvelvollisen suhteen tulisi toteuttaa, olisi mahdollista saattaa asia AMLAn käsiteltäväksi AMLA-asetuksen 33 ja 38 artiklan mukaisesti.

6 luku **Itsesääntelyelimiä koskevat erityissäännökset**

51 §. *Asianajajayhdistyksen valvonta*. Kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artikla edellyttää, että jos jäsenvaltio päättää antaa tiettyjen ilmoitusvelvollisten valvonnan itsesääntelyelimen huolehdittavaksi, sen on varmistettava, että viranomainen valvoo tällaisia itsesääntelyelimiä näiden valvontatehtävien suorittamisessa. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 47 alakohdassa on määritelty itsesääntelyelin, jolla tarkoitetaan elintä, joka edustaa

ammatinharjoittajia ja sääntelee heidän toimintaansa, suorittaa tiettyjä valvonta- tai seurantatehtäviä ja varmistaa ammatinharjoittajia koskevien sääntöjen noudattamisen. Suomen Asianajajat on ollut tällainen itsesääntelyelimeksi katsottu toimija Suomessa, jolle on säädetty voimassa olevassa rahanpesulaissa toimivalta valvoa asianajajia. Hallituksen esityksessä esitetään, että Suomen Asianajat, josta rahanpesulaissa käytetään nimeä asianajajayhdistys, valvoisi myös jatkossa asianajajia, ja Lupa- ja valvontavirasto, josta säädetään samannimisessä laissa, valvoisi asianajajayhdistystä sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä valvontatehtäviään.

Lupa- ja valvontavirastolla olisi velvollisuus varmistaa, että asianajajayhdistyksen valvontajärjestelmä on asianmukainen ja tehokas, muun muassa tarkistamalla, että asianajajayhdistyksellä on riittävät valtuudet, taloudelliset, tekniset ja henkilöresurssit sekä luotettava ja osaava henkilöstö ja korkeat ammatilliset vaatimukset, antamalla sille ohjeistusta, varmistamalla, että asianajajayhdistys suorittaa tehtävänsä tehokkaasti ja asianmukaisesti, tarkastelemalla asianajajayhdistyksen myöntämiä poikkeuksia yksilöllisen riskiarvion laatimisesta ja tiedottamalla rahanpesuntorjuntaviranomaisen suunnitellusta ja toteutetusta toiminnasta.

Lupa- ja valvontavirastolla olisi pykälän *2 momentin* mukaan valtuudet vaatia asianajajayhdistystä toimittamaan kaikki vaatimustenmukaisuuden valvonnan ja tarkastusten suorittamisen kannalta merkitykselliset tiedot ja antamalla asianajajayhdistykselle ohjeita niiden tilanteiden korjaamiseksi, joissa tämä ei ole suorittanut 29 §:n mukaisia tehtäviään tai noudattanut kyseisen säännöksen 3 momentissa säädettyjä vaatimuksia, tai tällaisten laiminlyöntien estämiseksi. Antaessaan asianajajayhdistykselle ohjeita Lupa- ja valvontaviraston olisi *4 momentin* mukaan otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat ohjeet, jotka se itse tai rahanpesuntorjuntaviranomainen on antanut. Säännöksessä Lupa- ja valvontaviraston tiedonsaantioikeutta ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska myöskään kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artiklassa se ei ole tiedonsaantioikeuden kynnys.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin poikkeuksesta 2 momentin 1 kohdassa säädettyyn tietojensaantioikeuteen. Tuosta kohdasta poiketen Lupa- ja valvontavirastolla ei olisi oikeutta sellaisiin 1 kohdassa mainittuihin tietoihin, jotka asianajajayhdistyksen valvottavat ovat keränneet varmistaessaan asiakkaansa oikeudellisen aseman rahanpesuasetuksen 21 artiklan 2 kohdassa vahvistetuin edellytyksin tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai siihen liittyen, mukaan luettuna oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskeva neuvonta, riippumatta siitä, onko tiedot kerätty ennen oikeuskäsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen.

Edellä mainitun osalta tulisi kuitenkin huomioida Suomen kansallinen asianajosalaisuutta koskeva lainsäädäntö, jonka mukaan asianajosalaisuus koskee laajasti kaikkea asianajajan asiakkaalta saamiaan tietoja.

Asianajajalain 5 c §:n mukaisesti: ”Asianajaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta taikka liikesalaisuutta, josta hän tehtävässään on saanut tiedon.” Tämän asianajajalakiin sisältyvän salassapitovelvollisuuden rikkominen on saman pykälän mukaisesti rangaistavissa rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:n 3 momentin mukaan asianajajaa sitoo todistamiskielto asiakkaansa hänelle kertomasta asiasta, ellei tuomioistuin anna momentin tarkoittamaa määräystä todistaa. Kyseinen 3 momentti lisättiin pykälään vuonna 2015, ja sen mukaan:

”Asianajaja, luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu oikeudenkäyntiavustaja ja julkinen oikeusavustaja ei saa luvattomasti todistaa yksityisen tai

perheen salaisuudesta tai liikesalaisuudesta, josta hän on muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa tehtävässään saanut tiedon. Tuomioistuin voi kuitenkin velvoittaa henkilön todistamaan, jos syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, tai jos erittäin tärkeät syyt ottaen huomioon asian laatu, todisteen merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja seuraukset sen esittämisestä sekä muut olosuhteet sitä vaativat."

Salassapitovelvollisuus koskee kaikkia asianajajan toimeksiantonsa hoitamiseksi saatavia tehtäviä niin oikeudenkäyntiasioissa, oikeudenkäyntien välttämiseen liittyvissä asioissa kuin muissa oikeudellisen neuvonannon asioissa. Momentissa tarkoitettu tehtävä on siis luonteeltaan oikeudellinen avustaminen oikeudenkäynnin ulkopuolisessa asiassa, kuten esimerkiksi testamentin laadinta tai yrityskaupan tekemisessä avustaminen sopimusneuvotteluihin osallistumalla ja laatimalla sopimus. Momentin kannalta on olennaista oikeudellista apua antavan ja päämiehen välinen luottamussuhde sekä ensiksi mainitun toiminnan riippumaton luonne luottamussuhteen ulkopuolisista tahoista.

Silloin jos Lupa- ja valvontavirasto käsittelisi asianajajasalaisuuteen liittyviä tietoja, sen tulisi noudattaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:n mukaista salassapitovelvoitetta. Vaatimus vastaisi jäljempänä 63 §:n 4 momentissa säädettyä salassapitovelvoitetta silloin, kun Lupa- ja valvontavirasto olisi määräämässä seuraamusta asianajajayhdistyksen valvottavalle.

52 §. *Lupa- ja valvontaviraston toimet asianajajayhdistyksen valvonnassa*. Pykälän *1 momentin* mukaan Lupa- ja valvontavirastoon ei saisi kohdistua sopimatonta vaikuttamista sen hoitaessa asianajajayhdistyksen valvontaa. Lupa- ja valvontaviranostolla tulisi lisäksi olla käytössään menettelyt eturistiriitojen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi.

Lupa- ja valvontaviraston henkilöstöä sitovat jo 84 §:ssä säädetyt salassapitovaatimukset, joten vastaavien salassapitovaatimusten noudattamisesta ei ole tarpeen erikseen säätää tässä direktiivin säännöksen täytäntöönpanemiseksi. Direktiivi edellyttää lisäksi, että itsesääntelyelimen valvojan eli tässä tapauksessa Lupa- ja valvontaviraston henkilöstön tulee ylläpitää korkeaa ammatillista tasoa, mukaan lukien luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevat korkeat ammatilliset normit, ja sen tulisi olla erittäin luotettava. Näiden vaatimusten katsotaan täyttyvän jo hallintolain mukaisten hyvän hallinnon periaatteiden ja muun muassa sen 7 §:ssä säädetyn palveluperiaatteen perusteella sekä muun virkamiehiä ja viranomaisia koskevan sääntelyn perusteella.

Lupa- ja valvontaviraston tulisi *2 momentin* mukaan ilmoittaa rikostutkinnan ja syytteeseenpanon osalta toimivaltaisille viranomaisille hyvissä ajoin, joko suoraan tai rahanpesun selvittelykeskuksen kautta kaikista asianajajayhdistyksen valvontaan liittyvien tehtäviensä hoitamisen yhteydessä havaitsemistaan rikkomuksista, joihin sovelletaan rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Pykälän *3 momentin* mukaan Lupa- ja valvontaviraston olisi julkaistava asianajajayhdistyksen valvontaan liittyen vuosikertomus, jonka sisällöstä säädettäisiin valtiovarainministeriön asetuksella. Vuosikertomuksen sisällöstä säädetään direktiivin 52 artiklan 7 kohdassa ja sen olisi sisällettävä tietoja muun muassa asianajajayhdistyksen valvomille ilmoitusvelvollisille määrätyistä hallinnollisista seuraamuksista, ilmoitusvelvollisten tekemistä epäilyttävän liiketoiminnan ilmoituksista rahanpesun selvittelykeskukselle ja Lupa- ja valvontaviraston asianajajayhdistykselle antamien ohjeiden lukumäärä. Vuosikertomus olisi asetettava Lupa- ja valvontaviraston verkkosivulle ja toimitettava komissiolle sekä AMLAlle.

7 luku **Rahanpesun valvontarekisteri**

53 §. *Soveltamisala*. Säännöksessä säädettäisiin luvun soveltamisalasta, eli sitä sovellettaisiin sellaisiin 28 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin Lupa- ja valvontaviraston valvomiin ilmoitusvelvollisiin, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään valvontaviranomaisen ylläpitämään muuhun kuin tässä luvussa tarkoitettuun rekisteriin. Säännös vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 1 §:ää.

54 §. *Rahanpesun valvontarekisterin pitäjä ja käyttötarkoitus*. Pykälän mukaan Lupa- ja valvontavirasto pitää rekisteriä 53 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi (rahanpesun valvontarekisteri).

Rahanpesun valvontarekisterin käyttötarkoituksena on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonta. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa rahanpesulain 5 luvun 2 §:ää.

55 §. *Hakemus rekisteriin merkitsemiseksi ja rekisteröinnin edellytykset*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että 53 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävä hakemus rahanpesun valvontarekisteriin merkitsemiseksi 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun ilmoitusvelvollinen tulee tämän lain soveltamisalan piiriin.

Pykälän *2 momentin* mukaan Lupa- ja valvontaviraston olisi rekisteröitävä hakija, jos pykälässä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän *3 momentin* mukaan hakijan olisi hakemuksessaan ilmoitettava harjoittamansa elinkeinotoiminta, jonka perusteella hakija on ilmoitusvelvollinen.

56 §. *Rahanpesun valvontarekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen*. Pykälässä säädettäisiin rahanpesun valvontarekisterin merkittävistä tiedoista. Säännös vastaisi voimassaolevan lain 5 luvun 4 §:ää.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava Lupa- ja valvontavirastolle viipymättä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksesta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin 8 luvun perusteella määrätyn, hallinnollista seuraamusta koskevan merkinnän poistamisesta rekisteristä. Tällaista seuraamusta koskeva tieto olisi poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona seuraamus on määrätty. Viisi vuotta vastaisi viranomaisen verkkosivustolla hallinnollisten seuraamusten ja uhkasakkojen julkaisemisesta 70 §:ssä säädettyä aikaa.

57 §. *Luotettavuus*. Pykälässä säädettäisiin luotettavuuden arvioinnista. Voimassa olevasta rahanpesulain 5 luvun 5 §:stä poiketen luotettavuusarviointi ulotettaisiin koskemaan kaikkia rahanpesun valvontarekisteriin merkittäviä ilmoitusvelvollisia. Tällä hetkellä luotettavuusarvioinnin piirissä ovat olleet valuutanvaihtotoimintaa harjoittavat sekä yrityspalvelujen tarjoajat. Kuten edellä luvussa 5.3.3, vaikutukset Lupa- ja valvontavirastolle, on todettu, rahanpesun valvontarekisterissä on tällä hetkellä noin 3300 yritystä, joiden osalta luotettavuusarviointia ei voimassa olevan sääntelyn perusteella ole edellytetty. Yrityksissä on keskimäärin arviolta 2–3 vastuuhenkilöä, joihin selvitys tulisi ulottaa. Lupa- ja valvontaviraston on jatkossa kuitenkin joka tapauksessa suoritettava direktiiviin perustuva, 32 §:ssä säädetty johdon ja tosiasiallisten edunsaajien hyvämaineisuuden ja luotettavuuden arviointi sekä selvitettävä kyseisten henkilöiden rikostaustaa. Näin ollen tässä pykälässä säädetyn luotettavuusarvioinnin laajentaminen kaikkiin rekisteriin merkittyihin ilmoitusvelvollisiin ei käytännössä tarkoita merkittävää laajennusta 32 §:ssä säädetyn arviointiin verrattuna.

Käytännössä tämän pykälän mukaisessa luotettavuusarvioinnissa tehdään niin sanottu täysimittainen luotettavuusselvitys, jossa selvitetään paitsi 32 §:n 2 momentissa jo säädetyt henkilöiden rikostuomiot, mutta suoritetaan myös velvoitteidenhoitoselvitykset ja mahdollisten ulosottovelkojen ja niiden maksukyvyn arviointi.

Pykälän *1 momentin* mukaan ilmoitusvelvollista ei pidetä luotettavana, jos:

1) hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden rekisteriin hakemista edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen rekisteriin hakemista edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan rahanpesun valvontarekisteriin merkittävää elinkeinotoimintaa; tai

2) hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton harjoittamaan rahanpesun valvontarekisteriin merkittävää elinkeinotoimintaa, tai

3) hän on kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

4) hän on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Pykälän *3 momentissa* määriteltäisiin, mihin luonnollisiin henkilöihin vaatimus luotettavuudesta ulottuu. Jos rekisteriin hakeva ilmoitusvelvollinen olisi oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskisi toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä.

58 §. *Luotettavuuden arvioinnin toteuttaminen*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että lupa- ja valvontavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä 32 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastusta varten, 57 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 59 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten. Säännös vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 4 momenttia.

Pykälässä ei säädettäisi voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 5 ja 6 momenttia vastaavista säännöksistä, jotka koskevat Lupa- ja valvontaviraston oikeutta saada tietoja viranomaisilta mm. veroihin ja erilaisiin vakuutusmaksuihin liittyen tai Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain tarkoittamasta organisaatiosta, sillä oikeudesta näihin tietoihin säädettäisiin kaikkien valvojien osalta esitetyn 29 §:n 5–6 momentissa.

59 §. *Rahanpesun valvontarekisteriin merkittyjen tietojen poistaminen*. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 6 §:ää vastaavasti tietojen poistamisesta. Sen *1 momentin* mukaan Lupa- ja valvontaviraston olisi poistettava ilmoitusvelvollinen rahanpesun valvontarekisteristä, jos ilmoitusvelvollinen ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä, ilmoitusvelvollisen toiminnassa on olennaisesti rikottu tätä lakia tai Lupa- ja valvontaviraston sen nojalla antamia määräyksiä, tai jos ilmoitusvelvollinen on lopettanut toimintansa.

Pykälän *2 momentin* mukaan Lupa- ja valvontaviraston olisi ennen 1 momentin 2 kohtaan perustuvan päätöksen tekemistä varattava ilmoitusvelvolliselle kohtuullinen määräaika puutteen korjaamiselle.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että tiedot rekisterimerkinnöistä on säilytettävä viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona tieto on poistettu rekisteristä.

60 §. *Tietojen antaminen rahanpesun valvontarekisteristä*. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 7 §:ää. Sen *1 momentissa* säädettäisiin, että jokaisella on oikeus saada rahanpesun valvontarekisteristä yritys- ja yhteisötunnuksella tai toiminimellä taikka aputoiminimellä yksilöimästään yrityksestä rekisteriin tallennetut tiedot. Tietoa tähän rekisteriin merkityistä ilmoitusvelvollisista voisi hakea myös kootusti elinkeinotoiminnan perusteella.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että Lupa- ja valvontavirasto saisi luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä tai syntymäajasta tulosteena, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta. Henkilötietoja voitaisiin hakea sähköisen tietoverkon kautta vain yksittäisinä hakuina.

Pykälän *3 momentin* mukaan Lupa- ja valvontavirasto saisi luovuttaa tiedot Lupa- ja valvontaviraston rahanpesun valvontarekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta vain, jos luovuttaminen täyttää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset. Rekisteriin tallennettua henkilötunnuksen tunnusosaa koskevan tiedon antamisen edellytyksenä on, että tietopyynnön tekijä antaa Lupa- ja valvontavirastolle selvityksen tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

61 §. *Tietojen päivittäminen väestötietojärjestelmästä, kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä*. Pykälä vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 8 §:ää. Lupa- ja valvontavirastolla olisi oikeus päivittää väestötietojärjestelmästä tietojaan ja tarkistaa rekisteröitäväksi ilmoitettujen henkilöiden henkilötiedot niiden oikeellisuuden toteamiseksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että Lupa- ja valvontavirastolla on oikeus päivittää rahanpesun valvontarekisterin tietoja kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

8 luku **Hallinnolliset seuraamukset**

62 §. *Yleiset määräykset*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten toimivaltuuksista määrätä hallinnollisia seuraamuksia rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen ja rahanpesulain sekä niiden nojalla annettujen säännösten velvoitteiden laiminlyönneistä ja rikkomuksista. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin 53 artiklassa säädetyt velvoitteet, joiden mukaan ilmoitusvelvolliset olisi voitava saattaa vastuuseen edellä mainittujen asetusten vastaisesta toiminnasta tehokkaalla ja oikeasuhtaisella tavalla. Rahanpesulaissa on annettu rahanpesuasetuksen sääntelyä tarkentavaa sääntelyä sekä valtuuksia alemman asteiseen sääntelyyn ja myös rahanpesulain tai sen nojalla säädettyjen velvoitteiden rikkomuksesta tulisi voida määrätä seuraamuksia.

Pykälän *1 momentin* mukaan valvontaviranomaisten tulisi määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia hallinnollisia seuraamuksia rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksen ja rahanpesulain sekä niiden nojalla annettujen säännösten rikkomuksista ilmoitusvelvollisille. Pykälässä viitattaisiin rahanpesuasetuksen ja maksun tiedot -asetuksen ilmoitusvelvollisten velvoitteita sisältäviin lukuihin ja eräiltä osin artikloihin. Näitä olisivat rahanpesuasetuksen ilmoitusvelvollisten sisäisiä toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontatoimenpiteitä

koskevat säännökset II-luvussa, asiakkaan tuntemisvelvollisuuteen liittyvät säännökset III luvussa ja tosiasiallisen omistajuuden ja edunsaajuuden läpinäkyvyyttä koskevat IV luvun 62–64 ja 66–68 artiklassa säädetyt velvoitteet. Säännöksessä yksilöitäisiin myös ilmoitusvelvollisuutta koskevan V luvun, tietojen jakamista koskevan VI luvun, tietosuojaa ja tietojen säilyttämistä koskevan VII luvun sekä anonyymeistä rahoitusvälineistä johtuvia riskejä lieventävät toimenpiteet VIII luvussa. Lisäksi viitattaisiin maksun tiedot -asetuksen II lukuun, joka koskee maksupalveluntarjoajien velvollisuuksia, III lukuun, jossa on kryptovarapalvelun tarjoajia koskevat velvollisuudet, IV lukuun, johon sisältyvät maksupalveluntarjoajien ja kryptovarapalvelun tarjoajien soveltamat yhteiset toimenpiteet ja V lukuun, johon sisältyvät tiedot, tietosuoja ja tietojen säilyttäminen. Säännöksessä viitattaisiin myös rahanpesulain asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevan 26 ja 27 §:ssä säädettyihin velvoitteisiin sekä 30 §:ssä säädettyihin toimitilojen ja asuintilojen tarkastuksissa myötävaikuttamiseen, 31 §:ssä säädetyn valvontaviranomaisen määräyksen noudattamiseen sekä rahanpesun valvontarekisteriä koskevan 55 ja 56 §:n velvoitteisiin liittyen hakemukseen rekisteriin merkitsemiseksi sekä rekisteriin merkittäviin tietoihin ja muutosten ilmoittamiseen.

Pykälän *2 momentin* mukaan rahanpesulain 8 luvussa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia olisivat 65 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, 66 §:ssä tarkoitettu rikemaksu sekä 68 §:ssä tarkoitetut muut hallinnolliset seuraamukset.

Pykälän *3 momentin* mukaan tilintarkastuslautakunta määräisi hallinnollisen seuraamuksen Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että jos rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksia on rikottu velvoitteiden koskiessa oikeushenkilöitä, hallinnollisia seuraamuksia voidaan määrätä oikeushenkilöiden lisäksi myös ylempään johtoon ja muihin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat vastuussa rikkomuksesta. Ylemmällä johdolla tarkoitetaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 40 alakohdan mukaisesti hallintotoimintoaan hoitavan ylimmän hallintoelimen jäseniä sekä muita toimihenkilöjä ja työntekijöitä, joilla on riittävästi tietoa ilmoitusvelvolliseen kohdistuvasta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskistä sekä riittävästi toimivaltaa tehdä siihen kohdistuvaan riskiin vaikuttavia päätöksiä. Kyseiselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun edellytyksenä on, että henkilö on merkittävällä tavalla myötävaikuttanut tekoon tai laiminlyöntiin.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin oikeushenkilöiden vastuusta rikkomuksista, jotka johtuvat niiden johdossa, puolesta tai valtuutukseen perustuen toimineista henkilöistä tai heidän alaisistaan. Oikeushenkilöt tulee voida saattaa vastuuseen rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksen laiminlyönneistä ja rikkomuksista, jotka ovat niiden puolesta tai niiden hyväksi itsenäisesti tai osana kyseisen oikeushenkilön elintä toimien toteuttanut kuka tahansa henkilö, jolla on kyseisessä oikeushenkilössä johtava asema, joka perustuu oikeuteen edustaa oikeushenkilöä, valtuuteen tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta tai valtuuteen käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä. Oikeushenkilö tulee voida saattaa vastuuseen myös, jos edellä mainittu henkilö on laiminlyönyt valvontatehtävänsä tai määräysvallan käyttötehtävänsä siten, että kyseisen henkilön alaisena toimiva henkilö on voinut laiminlyödä tai rikkoa rahanpesu- ja maksun tiedot -asetusta kyseisen oikeushenkilön puolesta tai sen hyväksi.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin, että käyttäessään valtuuksiaan määrätä hallinnollisia seuraamuksia valvontaviranomaisten olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä ja tarvittaessa koordinoitava toimiaan muiden viranomaisten kanssa tarpeellisissa määrin sen varmistamiseksi, että saavutetaan halutut vaikutukset, ja koordinoitava toimintansa käsitellessään rajat ylittäviä tapauksia.

63 §. *Hallinnollisen seuraamuksen tyyppi ja taso*. Pykälän *1 momentti* koskisi seikkoja, jotka valvontaviranomaisten tulee ottaa huomioon määrittäessään hallinnollisten seuraamusten tyyppiä ja tasoa. Tällaisia merkityksellisiä seikkoja olisivat

1) laiminlyönnin tai rikkomuksen vakavuus ja ajallinen kesto;

2) laiminlyönnin tai rikkomuksen toistumisten lukumäärä;

3) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön vastuun aste;

4) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön varallisuus, myös kokonaisliikevaihdon tai vuosiansioiden perusteella;

5) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön rikkomuksesta saama hyöty, jos se on määritettävissä;

6) rikkomuksen kolmansille osapuolille aiheuttamat tappiot, jos ne ovat määritettävissä;

7) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa;

8) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön aiemmat rikkomukset.

64 §. *Asianajajayhdistyksen esitys hallinnollisesta seuraamuksesta*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin menettelystä asianajajayhdistyksen tekemästä esityksestä Lupa- ja valvontavirastolle lain 8 luvussa tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä. Säännös vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 8 luvun 10 §:ssä säädetty menettelyä. Asianajajayhdistyksen 28 §:n 3 momentissa tarkoitetulle valvottavalleen määrättävää hallinnollista seuraamusta koskeva asia tulisi vireille Lupa- ja valvontavirastossa asianajajayhdistyksen esityksestä. Asianajajayhdistyksen olisi tehtävä Lupa- ja valvontaviraston kanssa yhteistyötä tutkinnan aikana ennen esityksen tekemistä. Näin varmistuttaisiin siitä, että esityksen käsittely Lupa- ja valvontavirastossa tapahtuisi ilman aiheetonta viivettä ja että esitys olisi mahdollisimman kattava.

Pykälän *2 momentti* koskisi asianajajayhdistyksen tekemän esityksen muotoa. Asianajajayhdistyksen esitys hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä olisi tehtävä kirjallisesti. Esityksessä olisi mainittava sen nimi, kotipaikka ja osoite, johon vaatimus kohdistuu; vaatimus ja sen perusteet; sekä ne tosiseikat ja asiakirjat, joihin asianajajayhdistys vetoaa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että asianajajayhdistyksen olisi toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle sen pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä asian käsittelyssä välttämättömät lisätiedot sekä asian ratkaisemiseksi välttämättömät lisätiedot. Lupa- ja valvontaviraston olisi noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:n mukaista salassapitovelvoitetta silloin, kun se käsittelee tietoja, joita koskee asianajajista annetulla lailla säädetty salassapitovelvollisuus.

Pykälän *4 momentin* mukaan Lupa- ja valvontavirasto voisi antaa asianajajayhdistykselle tiedon hallinnollisen seuraamuksen määräämisen käsittelystä sekä tiedon lopullisesta päätöksestä. Kuten edellä 1 momentissa on todettu, asianajajayhdistyksen tulee tehdä yhteistyötä Lupa- ja valvontaviraston kanssa ennen hallinnollista seuraamusta koskevan esityksen tekemistä. On tärkeää, että yhteistyö jatkuu tarvittaessa myös seuraamuksen määräämistä koskevan prosessin

aikana. Asianajajayhdistyksellä voi olla tarve tietää, miten asian käsittely etenee tai mikä lopullinen ratkaisu on, jotta se voi tarvittaessa valmistautua mahdollisiin jatkotoimiin tai uusiin esityksiin. Asianajajayhdistyksen valvonnan kehittämisen kannalta on myös tärkeää, että se saa tiedon sen tekemien esitysten etenemisestä. Lupa- ja valvontavirasto voisi jakaa tiedon hallinnollisen seuraamuksen määräämisen käsittelytilanteesta ja lopullisen päätöksen asianajajayhdistykselle salassapitosäännösten estämättä.

65 §. *Seuraamusmaksu*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten velvollisuudesta määrätä ilmoitusvelvollisille seuraamusmaksu 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden rikkomuksista. Sääntely noudattaisi voimassa olevan rahanpesulain sääntelyä, jossa seuraamusmaksuja on määrätty rahanpesulain vakavista, toistuvista tai järjestelmällisistä rikkomuksista ja rikemaksuja muista rikkomuksista. Seuraamusmaksun määrääminen ei edellyttäisi sitä, että rikkomus olisi tehty tahallisesti, vaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös huolimattomuudella aiheutetuista rikkomuksista.

Seuraamuksia olisi määrättävä tilanteissa, joissa rikkomukset liittyisivät edellä 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyönteihin tai rikkomuksiin. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä on yksilöity tietyt rahanpesuasetuksen säännökset, joiden rikkomuksen osalta jäsenvaltioiden valvojien tulee määrätä harmonisoituja taloudellisia seuraamuksia, näitä ovat rahanpesuasetuksen II, III, V luvussa ja 77 artiklassa säädetyt vaatimukset. Kuitenkin kuudennen rahanpesudirektiivin 53 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden tulee saattaa ilmoitusvelvolliset vastuuseen sekä rahanpesuasetuksen että maksun tiedot -asetuksen rikkomuksista ja ilmoitusvelvollisia koskevia velvoitteita sisältyy myös muihin lukuihin ja artikloihin kuin edellä mainittuihin. Nykysääntelyn mukaan seuraamusmaksua sovelletaan myös muihin kuin edellä mainittuihin velvoitteiden rikkomuksiin, jos ne ovat vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä, mukaan lukien maksun tiedot asetuksessa säädetyt velvoitteet. Tästä syystä myös ehdotetussa pykälässä seuraamusmaksu voitaisiin nykysääntelyn mukaisesti määrätä myös muista kuin kuudennen rahanpesudirektiivin 55 artiklassa luetelluista rahanpesuasetuksen vaatimuksista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun enimmäismääristä tilanteissa, joissa rikkomukset liittyisivät 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyönteihin tai rikkomuksiin. Tältä osin kuudennen rahanpesudirektiivin 55 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että ilmoitusvelvollisille määrätään taloudellisia seuraamuksia sellaisista vakavista, toistuvista tai järjestelmällisistä rikkomuksista, riippumatta siitä, onko ne tehty tahallisesti tai aiheutettu huolimattomuudella, jotka kohdistuvat rahanpesuasetuksen II, III ja V luvussa sekä 77 artiklassa säädettyihin vaatimuksiin, eli nämä seuraamukset on haluttu EU-jäsenvaltioissa harmonisoida. Seuraamusmaksun määräytymisperusteena olisi joko kaksi kertaa rikkomuksesta saadun hyödyn määrä tai kiinteä määrä (1 000 000 euroa), riippuen siitä kumpi olisi suurempi.

Jos kyseessä olisi luottolaitos tai finanssilaitos, säädettäisiin *3 momentissa* erikseen sovellettavista 2 momenttia korkeammista seuraamustasoista. Oikeushenkilöille voitaisiin määrätä seuraamuksia, jotka olisivat enintään 10 miljoonaa euroa tai 10 prosenttia vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta, riippuen siitä kumpi olisi suurempi. Jos ilmoitusvelvollinen olisi 6 momentin mukaisesti osa konsernia, seuraamusperusteena käytettäisiin konsernitilinpäätökseen perustuvaa liikevaihtoa. Luonnollisille henkilöille määrättäisiin vastaavasti enintään 5 miljoonan euron suuruisia seuraamuksia.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin luotto- tai finanssilaitoksen emoyrityksen tai sellaisen tytäryrityksen, jonka tulisi tehdä konsernitilinpäätös, seuraamusmaksun määräämisessä huomioitavasta kokonaisliikevaihdosta. Vuotuiseksi kokonaisliikevaihdoksi katsottaisiin

johtavan emoyrityksen ylimmän hallintoelimen hyväksymän viimeisen saatavilla olevan konsernitilinpäätöksen mukainen vuotuinen kokonaisliikevaihto tai vastaava tulotyyppi tilinpäätöksiä koskevan säännöstön mukaisesti. Säännös soveltuisi silloin, kun emo- tai tytäryritykselle määrättäisiin 3 momentin 1 kohdan mukaisesti seuraamusmaksua. Nykylakia vastaavasti, jos luotto- tai finanssilaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto olisi arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin siitä, että seuraamuksia määrättäessä valvontaviranomaisen olisi otettava huomioon ilmoitusvelvollisen maksukyky. Tämä varmistaisi, että seuraamukset olisivat tosiasiallisesti täytäntöönpanokelpoisia. Mikäli seuraamuksen määrääminen voisi vaikuttaa ilmoitusvelvollisen vakavaraisuuteen, valvontaviranomaisen olisi kuultava Finanssivalvontaa, joka vastaa vakavaraisuussääntelyn valvonnasta. Tämä menettely turvaisi rahoitusmarkkinoiden vakauden huomioon ottamisen seuraamuksia määrättäessä.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin voimassa olevaa rahanpesulakia vastaavasti, että valvontaviranomainen ei voi määrätä seuraamusmaksua luonnolliselle henkilölle teosta tai laiminlyönnistä, joka on laissa säädetty rangaistavaksi. Valvontaviranomainen voisi kuitenkin määrätä seuraamusmaksun ja jättää asian ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle, ottaen huomioon teon tai laiminlyönnin haitallisuuden, siitä ilmenevän tekijän syyllisyyden sekä siitä saadun hyödyn ja muut tekoon tai laiminlyöntiin liittyvät seikat kokonaisuutena arvioiden.

Valvontaviranomainen voisi *7 momentin* mukaisesti määrätä seuraamusmaksun myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Sääntely vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 8 luvun 5 a §:ää.

Pykälän *8 momentissa* todettaisiin, että rahanpesulain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädettäisiin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 8 luvun 9 §:ssä säädettyä.

Seuraamusmaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

66 §. *Rikemaksu*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin rikemaksun määräämisestä, mikäli ilmoitusvelvollinen ei olisi noudattanut sille aikaisemmin rahanpesulain 68 §:n nojalla määrättyjä hallinnollisia seuraamuksia. Lisäksi rikemaksua voitaisiin käyttää tilanteissa, joissa 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten rikkomukset eivät olisi vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä. Rikemaksu voitaisiin määrätä, jos asia kokonaisuutena arvioiden ei anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin. Rikemaksun suuruudesta säädettäisiin voimassa olevan rahanpesulain sääntelyä vastaavasti. Se perustuisi kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa olisi otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu olisi vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu olisi vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin nykysääntelyä vastaavasti, että valvontaviranomainen ei voi määrätä rikemaksua luonnolliselle henkilölle teosta tai laiminlyönnistä, joka on laissa säädetty rangaistavaksi. Valvontaviranomainen voi kuitenkin määrätä rikemaksun ja jättää asian ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle, ottaen huomioon teon tai laiminlyönnin haitallisuuden, siitä ilmenevän tekijän syyllisyyden sekä siitä saadun hyödyn ja muut tekoon tai laiminlyöntiin liittyvät seikat kokonaisuutena arvioiden.

Pykälän *3 momentin* mukaisesti valvontaviranomainen voisi määrätä rikemaksun myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on

tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena, säännös vastaisi nykysääntelyä.

Pykälän *4 momentissa* viitattaisiin sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Rikemaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

67 §. *Seuraamusmaksun ja rikemaksun määräämättä jättäminen*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että valvontaviranomaiset voisivat jättää hallinnollisen seuraamuksen määräämättä laiminlyönneistä tai rikkomuksista, jos

1) ilmoitusvelvollinen on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi rikkomuksen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut laiminlyönnistä tai rikkomuksesta viivytyksettä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle;

2) laiminlyöntiä tai rikkomusta on pidettävä vähäisenä; tai

3) hallinnollisen seuraamuksen määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että 1 momentissa säädetystä poiketen vakavien, toistuvien ja järjestelmällisten rikkomusten osalta valvontaviranomainen voi jättää seuraamusmaksun määräämättä tai lykätä sen määräämistä oikeushenkilölle tai luonnolliselle henkilölle, jos valvontaviranomainen ryhtyy muuhun laissa säädettyyn valvontatoimenpiteeseen. Näin varmistettaisiin, että vakavien, toistuvien ja järjestelmällisten rikkomusten osalta seuraamukset olisivat oikeasuhtaisia tekoon nähden.

Pykälän *3 momentti* koskisi tilanteita, joissa samasta teosta on vireillä rikosasia tai jossa samasta teosta on annettu lainvoimainen tuomio. Siinä säädettäisiin voimassa olevaa rahanpesulain 8 luvun 6 §:ää vastaavasti, että seuraamusmaksua tai rikemaksua ei voitaisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Pykälän *4 momentti* koskisi vanhentumisaikaa. Sen mukaan valvontaviranomainen ei saisi määrätä rikemaksua, jos päätöstä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Pykälän *5 momentin* mukaan seuraamusmaksun alaisten eli vakavien, toistuvien tai järjestelmällisten rikkomusten tai laiminlyöntien osalta valvontaviranomainen ei saisi määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Edellä mainitut 4 ja 5 momentit vastaisivat muuten voimassa olevan rahanpesulain 8 luvun 7 §:ää, mutta seuraamuksen koskiessa seuraamusmaksun alaisia vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia, nykyistä viiden vuoden vanhentumisaikaa pidennettäisiin jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmeneksi vuodeksi, jolloin se olisi johdonmukainen vastaavia kertaluonteisia rikkomuksia ja laiminlyöntejä koskevan vanhentumisajan ja rikemaksun määräämisoikeuden vanhentumista koskevan sääntelylogiikan ja kanssa. FATF on pitänyt voimassa olevaa lakia ongelmallisena.[52]

[52] Esimerkiksi FATF (2023), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Finland, 4th Enhanced Follow-up Report, FATF, Paris, s. 16, https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/finland-fur-2023.html.

Muutos on perusteltu myös siksi, että jatkettuna tekona tapahtuvien rikkomusten ja laiminlyöntien selvittämiseen tarvittava aika on usein pidempi kuin kertaluonteisten tekojen. Jatketuissa rikkomuksissa ja laiminlyönneissä voi olla tyypillisesti kyse pitkäkestoisista ja laajamittaisista puutteista, jotka liittyvät esimerkiksi ilmoitusvelvollisen hallintojärjestelmien puutteisiin. Jos tällaiset puutteet ovat vakavia tai järjestelmällisiä, ilmoitusvelvollisella ei välttämättä ole kykyä tai edes mahdollisuutta noudattaa rahanpesulainsäädännön velvoitteita. Tällaisia puutteita voidaan pitää erityisen moitittavina kertaluonteiseen tekoon verrattuna. Esimerkiksi Finanssivalvonta on rahanpesulain ja muun finanssimarkkinalainsäädännön valvonnassaan todennut toistuvasti tilanteita, joissa sen valvottavan hallinto on järjestetty puutteellisesti ja teko tai laiminlyönti on jatkunut jopa usean vuoden ajan, mutta joissa impulssi asian selvittämiselle on tullut varsin myöhään. Tällöin Finanssivalvonta ei ole ehtinyt aloittaa harkintaa seuraamusmaksun määräämiseksi riittävän ajoissa, kun viiden vuoden vanhentumisaika on jo päättynyt. Esimerkiksi pankkien osalta tehdyissä tarkastuksissa Finanssivalvonta teki aikanaan useita vakavia havaintoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten vastaisesta jatkuvasta menettelystä, jotka olisivat olleet seuraamusharkintaa edellyttäviä.

Rahanpesulainsäädännön epäiltyjen rikkomusten selvittäminen voi käynnistyä vasta huomattavan ajan kuluttua niiden tapahtumisesta. Mahdolliset puutteet ja väärinkäytökset paljastuvat tyypillisesti vasta rahanpesulainsäädännön noudattamista valvovan Finanssivalvonnan tai muun valvojan tekemien tarkastusten yhteydessä tai niiden ulkopuolisilta tahoilta, kuten ulkomaisilta valvontaviranomaisilta saa tietojen tai ilmoitusten johdosta. Tällaisten epäilyjen pitkien paljastumisaikojen lisäksi niiden selvittäminen ja tutkinta on usein hyvin pitkäkestoista ja vaikeaa. Erityisesti jatkettujen tekojen ja laiminlyöntien osalta asioiden selvittäminen on usein laaja-alaista ja yksityiskohtaista ja edellyttää suurien tietoaineistojen läpikäyntiä, minkä lisäksi se voi vaatia viranomaisyhteistyötä muun muassa ulkomaisten valvontaviranomaisten kanssa. Myös viranomaisen selvittämisvelvollisuus ja asianosaisten oikeusturva edellyttävät asioiden huolellista selvittämistä. Edelleen asianosaisen kuuleminen ja siihen saadun vastauksen käsittely kestävät tyypillisesti pitkään.

Finanssivalvonnasta annetun lain 42 §:ään esitetään vastaavaa muutosta, jonka mukaan seuraamusmaksun alaisen jatketun rikkomuksen ja laiminlyönnin vanhentumisaika pitenisi viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen.

68 §. *Muut hallinnolliset seuraamukset*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten mahdollisuudesta määrätä muita hallinnollisia seuraamuksia tilanteissa, joissa ne havaitsisivat rikkomuksia tai puutteita ilmoitusvelvollisten toiminnassa. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 56 artikla.

Pykälän *1 momentin* mukaan valvontaviranomaiset voisivat määrätä muita, 2 momentissa säädettyjä, hallinnollisia seuraamuksia kolmessa eri tilanteessa. Ensinnäkin, jos ne havaitsisivat 62 §:n 1 momentissa säädettyjen rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen tai tämän lain säännösten laiminlyöntejä tai rikkomuksia. Nämä toimenpiteet voisivat täydentää vakavista, toistuvista ja järjestelmällisistä rikkomuksista määrättäviä seuraamusmaksuja tai tulla kyseeseen itsenäisesti ilman seuraamusmaksuja. Näin hallinnolliset seuraamukset toimisivat joustavana keinovalikoimana valvontaviranomaisten käytössä.

Toiseksi 2 momentissa säädettyjä hallinnollisia seuraamuksia voitaisiin määrätä myös ennakoivasti tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollisen sisäisissä toimintaperiaatteissa, menettelytavoissa tai valvontatoimenpiteissä olisi sellaisia puutteita, jotka todennäköisesti johtaisivat sääntelyn rikkomuksiin. Näin mahdollistettaisiin riskiperusteinen ja ehkäisevä viranomaisohjaus.

Kolmanneksi toimenpiteitä voitaisiin käyttää tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollisen käytössä olevat sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet eivät olisi oikeassa suhteessa siihen kohdistuviin rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen riskeihin. Tämä vastaisi riskiperusteisen lähestymistavan periaatteita.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin erilaisista hallinnollisista seuraamuksista, joita valvontaviranomaiset voisivat soveltaa. Valvontaviranomaiset voisivat antaa suosituksia, määrätä ilmoitusvelvolliset noudattamaan velvoitteita sekä toteuttamaan erityisiä korjaavia toimenpiteitä, antaa julkisen varoituksen, jossa yksilöidään kyseinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ja rikkomuksen luonne, antaa määräyksen, jossa kyseistä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vaaditaan lopettamaan rikkomus ja olemaan toistamatta sitä, rajoittaa tai supistaa ilmoitusvelvollisen muodostavien laitosten liiketoimintaa, toimintoja tai verkostoa tai edellyttää toiminnan lopettamista, poistamaan ilmoitusvelvollisen rekisteristä, perumaan toimiluvan tai keskeyttämään sen voimassaolon, jos ilmoitusvelvollisella on sellainen oltava ja vaatia muutoksia hallintorakenteeseen.

Lisäksi valvontaviranomaiset voisivat vaatia kaikkien tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavien tietojen toimittamista ilman aiheetonta viivytystä rahanpesulain 5 luvun mukaisesti, vaatia asiakirjojen toimittamista tai asettaa lisäraportointia tai useammin tapahtuvaa raportointia koskevia vaatimuksia, vaatia sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden vahvistamista, vaatia ilmoitusvelvollista soveltamaan tiettyjä toimintaperiaatteita tai vaatimuksia, jotka liittyvät yksittäisiin suuririskisiin asiakkaisiin, liiketoimiin, toimintoihin tai jakelukanaviin tai niiden ryhmiin, edellyttää toimenpiteiden toteuttamista ilmoitusvelvollisen toimintaan ja tuotteisiin väistämättä liittyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi ja määrätä väliaikaisen kiellon, jolla ilmoitusvelvollisessa johtotehtävissä toimivaa henkilöä tai muuta luonnollista henkilöä, jonka on katsottu olevan vastuussa rikkomuksesta, kielletään hoitamasta johtotehtäviä ilmoitusvelvollisissa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että valvontaviranomaiset voisivat asettaa 2 momentissa tarkoitettujen seuraamusten täytäntöönpanolle määräaikoja ja että niiden olisi seurattava ja arvioitava ilmoitusvelvollisten toimenpiteiden toteutusta.

69 §. *Uhkasakko*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten mahdollisuudesta käyttää uhkasakkoa keinona varmistaa, että ilmoitusvelvolliset noudattaisivat niille asetettuja hallinnollisia toimenpiteitä. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin artikla 57. Uhkasakko toimisi hallinnollisena pakkokeinona ja sitä sovellettaisiin vain tilanteissa, joissa *1 momentin* mukaan ilmoitusvelvollinen ei määräajassa noudattaisi valvojan määräyksiä, jotka on annettu lain 68 §:n 2 momentin 2, 4, 5 tai 7 kohdan nojalla. Tällainen sääntely olisi tarpeen, jotta hallinnolliset toimenpiteet eivät jäisi ilman tehokasta täytäntöönpanomekanismia.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että uhkasakkoja voitaisiin määrätä, kunnes ilmoitusvelvollinen tai henkilö noudattaa sitä koskevaa päätöstä. Uhkasakkojen olisi oltava tehokkaita ja oikeasuhteisia. Uhkasakkojen määräämisessä otettaisiin huomioon ilmoitusvelvollisen oikeudellinen muoto. Oikeushenkilöiden kohdalla uhkasakkojen enimmäismäärä sidottaisiin niiden edellisen tilikauden keskimääräiseen päiväliikevaihtoon, josta se saisi olla enintään kolme prosenttia, ja luonnollisten henkilöiden kohdalla heidän keskimääräiseen päivätuloonsa edellisenä kalenterivuonna, josta uhkasakko voisi olla enintään kaksi prosenttia. Tällä varmistettaisiin uhkasakon suhteellisuutta ja tehokkuutta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että uhkasakkoa voitaisiin määrätä enintään kuuden kuukauden ajaksi valvontaviranomaisen päätöksen antamisesta lukien. Jos ilmoitusvelvollinen ei olisi edelleenkään täyttänyt vaadittuja toimenpiteitä määräajan päättyessä, uhkasakkoja voitaisiin määrätä vielä toiset kuusi kuukautta.

Pykälän *4 momentti* täsmentäisi, että päätös uhkasakon määräämisestä voidaan tehdä siitä päivästä alkaen, jona hallinnollisen toimenpiteen soveltaminen alkaa. Finanssivalvonta soveltaa uhkasakon määräämisessä tätä pykälää Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:n sijaan. Pykälän *5 momentissa* viitattaisiin uhkasakkolakiin.

70 §. *Hallinnollisen seuraamuksen ja uhkasakon julkaiseminen*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten velvollisuudesta julkaista verkkosivuillaan päätökset, jotka koskevat hallinnollisia seuraamuksia tai uhkasakkoja. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 58 artikla. Säännöksen tavoitteena on lisätä avoimuutta ja yleistä luottamusta valvontaan sekä vahvistaa sääntelyn noudattamisen kannustimia.

Pykälän *1 momentin* mukaan valvontaviranomaisten tulisi julkaista päätökset, jotka koskevat hallinnollisten seuraamusten tai uhkasakon määräämistä. Päätökset tulisi julkaista verkkosivustolla helposti saatavilla olevassa muodossa.

Voimassa olevaa rahanpesulakia vastaavasti Lupa- ja valvontavirasto julkistaisi myös asianajajayhdistyksen esityksestä määräämäänsä hallinnollista seuraamusta koskevan päätöksen. Julkistettavat tiedot eivät saisi sisältää tietoja asianajajan asiakkaista tai muutoin sellaisia tietoja, joiden perusteella asiakkaan henkilöllisyys tosiasiallisesti paljastuu.

Pykälän *2 momentissa* velvoitettaisiin julkaisemaan päätökset välittömästi sen jälkeen, kun ne olisi ilmoitettu rikkomuksesta vastuussa oleville henkilöille. Jos päätökseen on haettu muutosta, valvontaviranomaisen olisi julkaistava tieto myös tästä välittömästi ja päivitettävä julkaisua muutoksenhaun etenemisen mukaan tiedottamalla mahdollisista myöhemmistä tiedoista muutoksenhausta ja tällaisen muutoksenhaun tuloksesta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin julkaistavan tiedon sisällöstä. Julkaisuun sisältyisi vähintään tieto rikkomuksen tyypistä ja luonteesta, vastuullisten henkilöiden henkilöllisyydestä sekä hallinnollisten seuraamusten ja uhkasakkojen määristä.

Pykälän *4 momentissa* otettaisiin huomioon tilanteet, joissa julkistaminen olisi kohtuutonta tai vaarantaisi tutkinnan tai finanssimarkkinoiden vakauden. Tällöin valvontaviranomaiset voisivat:

1) lykätä julkaisemista, kunnes ei olisi enää perusteita olla julkaisematta sitä,

2) julkaista päätöksen anonyymisti kansallisen lainsäädännön mukaisella tavalla, jos asianomaiset henkilötiedot voidaan tehokkaasti suojata tällaisella anonyymilla julkaisemisella, tällöin asiaankuuluvien tietojen julkaisemista voitaisiin lykätä kohtuulliseksi ajaksi, jos anonyymin julkaisemisen perusteiden arvioidaan tuon ajan kuluessa raukeavan,

3) jättää päätöstä julkaisematta kokonaan, jos edellä mainitut vaihtoehdot eivät olisi riittäviä varmistamaan, että finanssimarkkinoiden vakaus ei vaarannu ja että päätöksen julkaiseminen on oikeassa suhteessa vähämerkityksisiksi katsottavien rikkomusten taloudellisiin seuraamuksiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin verrattuna.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin julkaistavien tietojen säilytysajasta. Tietojen tulisi olla saatavilla valvojien verkkosivustolla viiden vuoden ajan julkaisemisesta. Henkilötietojen osalta noudatettaisiin tietosuojasäännöksiä ja varmistettaisiin, että niitä pidettäisiin saatavilla vain tarvittavan ajan, enintään kuitenkin viisi vuotta.

71 §. *Hallinnollisia seuraamuksia koskevien tietojen vaihto*. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisten velvollisuudesta ilmoittaa rahanpesuntorjuntaviranomaiselle kaikista tämän luvun nojalla määrätyistä hallinnollisista seuraamuksista. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 59 artikla. Säännös korvaisi osaltaan rahanpesulain 8 luvun 11 §:ssä säädetyn velvoitteen ilmoittaa luotto- tai rajoituslaitokselle määrätyistä seuraamuksista EBAlle, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvät tehtävät siirtyvät AMLAlle.

Valvontaviranomaiset toimittaisivat tiedot rahanpesuntorjuntaviranomaiselle kaikista päätöksistä, jotka liittyisivät tämän luvun nojalla määrättyihin seuraamuksiin, mukaan lukien mahdolliset muutoksenhaut ja niiden tulokset.

9 luku **Rikkomuksista ilmoittaminen**

72 §. *Rikkomuksista ilmoittaminen ja ilmoittavien henkilöiden suojelu*. Pykälässä säädettäisiin rahanpesu- ja maksun tiedot -asetusten ja rahanpesulain rikkomuksista ilmoittamiseen liittyvistä menettelyistä sekä ilmoittavien henkilöiden ja ilmoituksen kohteina olevien henkilöiden suojelusta. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 60 artiklan 1–3 kohdat ja samalla säännöksellä pantaisiin täytäntöön myös whistleblower-direktiivin velvoitteita. Edellä mainittu direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan tehokkaat, luottamukselliset ja turvalliset ilmoituskanavat väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen sekä suojelemaan ilmoittajia. Se on täytäntöönpantu Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomuksesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetulla lailla (1171/2022), ja lain 2 §:n 3 kohdassa on säädetty soveltamisalaan kuuluvan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvät asiat.

Pykälän *1 momentissa* viitattaisiin edellä mainitun Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomuksesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun lain soveltamiseen niissä tilanteissa, joissa ilmoitettaisiin rahanpesulain tai rahanpesu- tai maksun tiedot -asetusten rikkomuksista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin valvontaviranomaisten asemasta ilmoittajansuojeludirektiivin mukaisina toimivaltaisina viranomaisina. Näiden viranomaisten olisi perustettava ulkoiset ilmoituskanavat sekä toteutettava asianmukaisia jatkotoimia ilmoitusten perusteella. Säännöksen nojalla nämä valvontaviranomaiset vastaisivat ilmoitusten käsittelystä silloin, kun kyse olisi ilmoitusvelvollisiin kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien vaatimusten rikkomuksista.

Pykälän *3 momentissa* osoitettaisiin toimivalta asianajajayhdistystä 51 §:n nojalla valvovalle Lupa- ja valvontavirastolle, jolla olisi oltava vastaavat toimivaltuudet asianajajayhdistyksen ja sen henkilöstön ilmoitusten käsittelyyn, siltä osin kuin ilmoitukset liittyisivät yhdistyksen valvontatehtävien hoitamiseen.

73 §. *Ilmoitukset rahanpesuntorjuntaviranomaiselle*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin vuosittaisesta raportointivelvoitteesta, joka koskisi finanssialan ulkopuolisia valvontaviranomaisia. Näiden viranomaisten olisi toimitettava rahanpesuntorjuntaviranomaiselle yhteenveto 72 §:n mukaisten ilmoituskanavien käytöstä, tiedot ilmoitusten määrästä, jatkotoimien toteuttamisesta, ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien

tyypeistä, kuvauksen valvojan toteuttamista toimista, jos ilmoitusten perusteella on toteutettu jatkotoimia, ja kuvauksen valvojan suunnittelemista toimista, jos ilmoitusten käsittely on vielä kesken sekä syyt ilmoitusten hylkäämiseen, jos ilmoitukset on hylätty. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 60 artiklan 4 kohta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että vuosittaiset ilmoitukset eivät saisi sisältää henkilötietoja, jotka voisivat johtaa ilmoittajien tunnistamiseen, näitä tietoja olisivat tiedot ammatista tai muut tiedot.

10 luku Yhteistyö ja salassa pidettävien tietojen vaihto

74 §. *Tosiasiallista edunsaajaa koskevan tiedon antaminen toisen valtion viranomaiselle*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten yhteistyötä, tietojenvaihtoa koskevista yleisistä velvoitteista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon yhteydessä. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 61 artiklan 2 kohta.

Pykälässä säädettäisiin viranomaisvelvoitteista tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen osalta. Säännöksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen ja muiden tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen saamiseen oikeutettujen toimivaltaisten viranomaisten olisi toimitettava kyseiset tiedot maksutta ja viivytyksettä muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien maiden toimivaltaisille viranomaisille. Tällä turvattaisiin jäsenvaltioiden välinen yhteistyö, joka on erityisen tärkeää monikansallisten yritys- ja omistusrakenteiden valvonnassa sekä kansainvälisessä rikostorjunnassa. Säännöksessä tietojen antamista ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole siihen sidottu myöskään kuudennen rahanpesudirektiivin 61 artiklassa.

75 §. *Avunantopyyntöjen noudattaminen*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten yleisestä yhteistyövelvoitteesta ulkomaisten vastinparien kanssa sekä erityisesti siitä, millä perusteilla 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset eivät saisi kieltäytyä toisten EU:n jäsenvaltioiden viranomaisilta tulevien avunantopyyntöjen täyttämisestä. Säännöksen tarkoituksena olisi estää keinotekoiset esteet kansainvälisessä tietojenvaihdossa ja tehostaa valtioiden välistä yhteistyötä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 61 artiklan 3 kohta.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* perusteella viranomainen ei voisi kieltäytyä avunantopyynnön täyttämisestä, sillä perusteella, että pyyntö sivuaisi myös verotukseen liittyviä kysymyksiä. Tämä estäisi väärinkäytökset, joissa avunantopyyntöjä pyrittäisiin rajoittamaan veroluonteen vuoksi, vaikka ne olisivat osa laajempaa rikostutkintaa tai sääntelytoimea.

Pykälän *1 momentin 2 kohdan* mukaan salassapitovelvollisuus ei saisi olla este tietojen luovuttamiselle, ellei kyse olisi oikeudelliseen ammattisalassapitovelvollisuuteen kuuluvista tiedoista tai asianajosalaisuudesta, jolloin tietojen suojaaminen olisi perusteltua perusoikeuksien ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin näkökulmasta.

Pykälän *1 momentin 3 kohdassa* rajoitettaisiin kieltäytymismahdollisuutta tilanteisiin, joissa pyyntö liittyisi samanaikaisesti vireillä olevaan kotimaiseen menettelyyn. Kieltäytyminen olisi kuitenkin sallittua vain, jos tiedonanto haittaisi merkittävästi kyseistä selvitystä, tutkintaa tai analyysia. Tämä rajoitus estäisi viranomaisia käyttämästä tutkinnan keskeneräisyyttä perusteettomasti tietopyyntöjen torjumiseksi.

Pykälän *1 momentin 4 kohdan* mukaan viranomainen ei voisi torjua pyyntöä sillä perusteella, että pyyntö olisi esitetty viranomaiselta, jonka organisatorinen tai oikeudellinen asema poikkeaisi vastaanottajan asemasta. Säännös vastaisi periaatetta, jonka mukaan yhteistyön tulisi perustua toimivallan sisältöön eikä sen hallinnolliseen muotoon.

Pykälän *2 momentti* vastaisi pitkälti voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 3 §:n 4 momentin sisältöä. Sen mukaan toimivaltainen viranomainen voisi kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen ETA-valtion valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa, jos yhteistyö vaarantaisi Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden tai yleisen järjestyksen, yhteistyöpyyntö koskisi henkilöä, jota koskeva yhteistyöpyynnössä tarkoitettua asiaa koskeva oikeudenkäynti tai hallinnollinen menettely on vireillä Suomessa, Suomessa on annettu lainvoimainen päätös, joka koskee yhteistyöpyynnön kohteena olevaa henkilöä ja tekoa. Voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna kieltäytymisperusteista olisi poistettu päällekkäisenä edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyt tilanteet.

Pykälällä tuettaisiin viranomaisten välistä tehokasta yhteistyötä sekä kansallisesti että kansainvälisesti ja vahvistettaisiin Suomen osallistumista unionin laajuiseen rahanpesun torjunnan tietojenvaihtoon ja viranomaisverkostoihin. Pykälä olisi olennaisen tärkeä, jotta sääntelytoimet eivät jäisi kansallisiksi, vaan ulottuisivat yli rajojen rahanpesun ilmiön kansainvälisestä luonteesta johtuen.

76 §. *Toimivaltaisten viranomaisten luettelon toimittaminen*. Pykälässä säädettäisiin valtiovarainministeriön velvollisuudesta toimittaa Euroopan komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle ajantasaiset tiedot niistä viranomaisista ja toimijoista, joilla on tehtäviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan liittyen. Säännöksen tavoitteena olisi varmistaa, että unionin tasolla toimivilla viranomaisilla ja jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on käytettävissään selkeä ja ajantasainen kuva kansallisista toimijoista ja heidän yhteystiedoistaan, mikä on olennaista rahanpesusääntelyn täytäntöönpanon ja valvonnan koordinoinnin kannalta.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että valtiovarainministeriön olisi toimitettava komissiolle ja AMLAlle pykälässä luetellut tiedot kansallisista valvojista, rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä kansallisista toimivaltaisista viranomaisista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin valtiovarainministeriön asetuksenantovaltuudesta. Asetuksessa voitaisiin säätää tarkemmin siitä, mitä yhteystietoja 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen on vähintään sisällettävä. Näitä olisivat joko yhteyspiste tai jos se ei ole mahdollista yhteyshenkilön nimi ja asema, yhteyspisteen sähköpostiosoite ja puhelinnumero.

Pykälän *3 momentin* mukaan valtiovarainministeriön velvollisuutena olisi varmistaa, että toimitetut tiedot pidetään ajantasaisina ja päivitetään heti, kun niissä tapahtuu muutoksia.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 62 artiklassa säädetään lisäksi AMLAn tehtävästä julkaista yllä mainitut tiedot verkkosivustollaan ja edistää viranomaisten välistä tietojenvaihtoa.

Pykälän *4 momentin* mukaan rekisterissä olevien viranomaisten olisi toimivaltansa rajoissa toimittava yhteyspisteinä toisten EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

77 §. *Yhteistyö rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa*. Pykälässä säädettäisiin kansallisten viranomaisten yhteistyöstä rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa. Pykälän *1 momentin* mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen, valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen tulisi tehdä yhteistyötä AMLAn kanssa ja toimittaa sille kaikki tiedot, jotka se tarvitsee rahanpesulain

sekä rahanpesu- ja AMLA-asetusten mukaisten tehtäviensä hoitamiseen. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 63 artikla. Tietojenluovutusta ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole sidottu välttämättömyysedellytykseen myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä. Pykälän *2 momentin* mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvojien olisi toimittava yhteyspisteenä AMLAlle. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 62 artiklan 4 kohdan viimeinen virke.

78 §. *Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmä*. Pykälässä säädettäisiin kansallisesta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmästä. Valtiovarainministeriön ja sisäministeriön päätöksellä 18.12.2019 on perustettu kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmä. Ryhmästä ja sen tehtävistä esitetään säädettäväksi jatkossa lain tasolla.

Säännöksellä täytäntöönpantaisiin osin kuudennen rahanpesudirektiivin 61 artiklan 1 kohta, jonka mukaan eri viranomaistahoilla, kuten päätöksentekijöillä, rahanpesun selvittelykeskuksilla, valvojilla, veroviranomaisilla ja muilla toimivaltaisilla viranomaisilla, olisi oltava tehokkaat yhteistyö- ja koordinointimekanismit rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin tai kiertämisen estämiseksi. Artiklassa ei säädetä tarkemmin mekanismin sisällöstä tai toteutustavasta. Tavoitteena olisi mahdollistaa kansallisesti johdonmukainen toimintalinja ja käytäntöjen kehittäminen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden kiertämisen estämiseksi sekä niihin liittyvien sääntelyvelvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Säännöksellä pyrittäisiin tukemaan sääntelyn yhtenäistä toimeenpanoa eri toimijoiden kesken.

Suomessa pakotteiden täytäntöönpanon valvonnasta vastaavat nykyisin useat eri viranomaiset, esimerkiksi ulkoministeriö, poliisi, Tulli, Finanssivalvonta ja ulosottolaitos. Pakotesäädösten rikkomuksia koskevien rikosten esitutkinnasta vastaavat poliisi ja Tulli, syyttämisestä syyttäjä ja tuomitsemisesta yleiset tuomioistuimet. Eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain 2 b §:n 4 momentin mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavista tehtävistä vastaa Suomessa ulkoasiainministeriö, jos ne eivät kuulu muun viranomaisen toimialaan. Ulkoministeriö on asettanut kansainvälisten pakotteiden täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä tarkastelevan kansallisen viranomaisyhteistyöryhmän. Työryhmään kuuluvat muun muassa kaikki edellä mainitut lainvalvonnasta ja pakotteiden täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset. Työryhmän tehtävänä on käsitellä pakotteiden täytäntöönpanoon ja tarpeen mukaan pakotesäädösten valmisteluun liittyviä kysymyksiä, edistää pakotesäädösten tuntemusta ja niiden yhtenäistä tulkintaa sekä arvioida pakotteiden kansalliseen täytäntöönpanoon liittyviä kehittämistarpeita. Ulkoministeriön asettama kansallinen viranomaisyhteistyöryhmä toteuttaa käytännössä artiklan edellyttämää mekanismia kohdennettujen talouspakotteiden osalta. Ryhmän tehtävänä tulisi kuitenkin olla jatkossa nimenomaisemmin myös direktiivin 61 artiklan edellyttämällä tavalla kansallisten toimintaperiaatteiden, toiminnan kehittämisen ja toteuttamisen koordinointi kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyen sekä 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti niiden toimenpiteiden koordinointi, joilla puututaan kohdennettuja talouspakotteita koskevassa riskiarviossa todettuihin riskeihin. Tältä osin ryhmän asettamispäätöstä ja tehtäviä tulisi päivittää.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen osalta pykälässä säädettävä viranomaisyhteistyöryhmä olisi yksi mekanismeista, joilla direktiivin edellyttämää tehokasta yhteistyö- ja koordinaatiotoimintaa toteutettaisiin. Sen lisäksi muun muassa AMLAn kanssa valvojien tekemä yhteistyö sekä viranomaisten kahdenvälinen yhteistyö ja muu viranomaisten

välinen operatiivinen yhteistyö ovat olennainen osa tehokasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen mekanismia.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmälle pykälässä esitetyt tehtävät vastaavat valtaosin ryhmän nykyisen mandaatin mukaisia tehtäviä. Ryhmän tehtävänä olisi kehittää ja tehostaa kansallista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoimintaa, selvittää tiedonvaihdon haasteita ja löytää niihin ratkaisuja sekä eräät kansalliseen riskiarvioon ja sen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimintasuunnitelmaan liittyvät tehtävät.

Lisäksi viranomaisyhteistyöryhmä seuraisi rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden laiminlyönnin ja kiertämisen estämisen tuloksellisuuteen liittyviä tilastoja. Viranomaisten velvollisuudesta ylläpitää direktiivin edellyttämiä tilastoja säädettäisiin 6 §:ssä, ja tilastojen tarkemmasta sisällöstä valtiovarainministeriön asetuksella.

Viranomaisyhteistyöryhmän tehtävistä on lisäksi säädetty lain 5 §:n 1 momentissa kansallisen riskiarvion laatimisen ohjaamiseen liittyen.

79 §. *Viranomaisyhteistyöryhmän kokoonpano*. Pykälässä säädettäisiin edellisessä pykälässä säädetyn kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmän kokoonpanosta. Ryhmään voitaisiin kutsua valvojia sekä muita viranomaisia. Ryhmään kuuluisivat käytännössä samat viranomaiset kuin nykyisin toimivassa viranomaisyhteistyöryhmässä sekä Suomen Asianajajat vastaavaan tapaan kuin nykyisin. Voimassa olevaan ryhmään kuuluvat valtiovarainministeriö, sisäministeriö, ulkoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto, Tulli, Verohallinto, Patentti- ja rekisterihallitus, Poliisihallitus, Keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, valtakunnansyyttäjän toimisto, Rikosseuraamuslaitos, Ulosottolaitos, Rajavartiolaitos, konkurssiasiamiehen toimisto sekä asianajajayhdistys. Viranomaisen käsite kattaisi myös Keskusrikospoliisin yhteydessä toimivan rahanpesun selvittelykeskuksen, ja Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön. Ryhmä voisi kokoontua myös muissa erikseen määrätyissä kokoonpanoissa ja alatyöryhmissä käsittelemään tiettyä asiaa tai teemoja. Ryhmän puheenjohtajina toimisivat valtiovarainministeriö ja sisäministeriö.

80 §. *Luottolaitoksiin tai finanssilaitoksiin liittyvä yhteistyö*. Pykälässä säädettäisiin finanssialan ilmoitusvelvollisten valvojina toimivien Finanssivalvonnan ja Lupa- ja valvontaviraston sekä rahanpesun selvittelykeskuksen velvollisuudesta tehdä tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa. Pykälällä täytäntöönpannaan kuudennen rahanpesudirektiivin 64 artiklan 1–3 kohta. Säännöksen tavoitteena olisi varmistaa, että nämä viranomaiset vaihtaisivat keskenään keskeisiä tietoja, jotka ovat tarpeen niiden valvontatehtävien tehokkaassa hoitamisessa, erityisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen näkökulmasta. Säännöksessä tietojenvaihtoa ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole siihen sidottu myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä.

Yhteistyön tulisi kuitenkin tapahtua siten, että se ei häiritsisi käynnissä olevia rikos- tai hallintolain mukaisia selvityksiä, tutkimuksia tai rahanpesun selvittelykeskusten analyysejä. Lisäksi yhteistyön on oltava yhdenmukaista salassapitovelvollisuuksien kanssa, erityisesti 84 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin lisäksi Finanssivalvonnan velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä EBAlle ja luottolaitosta valvovalle viranomaiselle, mukaan lukien Euroopan keskuspankille, jos se havaitsee merkittäviä puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen

estämisessä luottolaitoksen sisäisessä valvontajärjestelmässä. Mikäli riski olisi erityisen suuri, Finanssivalvonta voisi tehdä yhteistyötä ja jakaa tietoja muiden valvontaviranomaisten kanssa sekä osallistua yhteisen arvioinnin laatimiseen. Näistä toimenpiteistä olisi myös ilmoitettava rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

Pykälässä ei säädettäisi kuudennen rahanpesudirektiivin 64 artiklan 3 kohdasta eli finanssivalvojien velvollisuudesta ilmoittaa viranomaiselle, joka valvoo maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/92/EU tai maksupalveludirektiivin noudattamista, mikäli luottolaitos kieltäytyy aloittamasta tai päättää lopettaa liikesuhteen, ilman että asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat rahanpesuasetuksen mukaiset toimenpiteet oikeuttaisivat kyseisen päätöksen. Näissä tilanteissa Finanssivalvonta olisi sekä säännöksen tarkoittama finanssivalvoja että viitattujen direktiivien noudattamista valvova valvoja. Finanssivalvonnan tulisi kuitenkin kiinnittää huomioita tällaisiin tilanteisiin ja ryhtyä tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Pykälän *3 momentin* mukaan finanssivalvojien olisi ilmoitettava AMLAlle vuosittain tämän ja 81 §:n nojalla tehdystä yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa. Ilmoituksessa tulisi kuvata myös rahanpesun selvittelykeskusten osallistuminen yhteistyöhön.

81 §. *Finanssivalvonnan yhteistyö kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisten kanssa*. Finanssivalvonnan olisi tehtävä yhteistyötä kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisten kanssa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU ja talletusten vakuusjärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/49/EU edellyttämällä tavalla. Finanssivalvonnan olisi ilmoitettava näille viranomaisille havaitessaan rahanpesun estämiseen liittyvissä valvontatehtävissään tilanteita, jotka viittaavat talletusten maksukyvyn heikkenemiseen tai pankin kaatumisvaaran kasvuun. Mikäli näiden viranomaisten pyynnöstä on tarpeen, Finanssivalvonnan olisi myös annettava tiedot kyseisten laitosten rahanpesun selvittelykeskuksen keskeyttämistä liikesuhteista tai tileistä. Kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisten tiedonsaantioikeus ei olisi sidottu laitoksen heikentyneeseen talletusten maksukykyyn tai kohonneen kaatumisvaaran taustalla oleviin syihin. Kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisilla olisi lisäksi oikeus pyytää momentissa tarkoitettuja tietoja omien havaintojensa pohjalta, riippumatta siitä, olisiko Finanssivalvonta tehnyt 2 momentissa säädetyn ilmoituksen. Esitetty säännös osaltaan täydentäisi Finanssivalvonnasta annetun lain 1 luvun 3 d §:ää ja rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 7 luvun 1–3 §:ää, joiden nojalla Finanssivalvonta ja Rahoitusvakausvirasto voivat jo tehdä yhteistyötä ja vaihtaa salassa pidettävää tietoa.

82 §. *Tilintarkastajiin liittyvä yhteistyö*. Pykälässä säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen sekä rahanpesun selvittelykeskuksen velvollisuudesta tehdä tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa tilintarkastajiin liittyvissä asioissa. Säännöksen tarkoituksena olisi vahvistaa näiden viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja varmistaa, että niillä olisi käytettävissään kaikki tehtäviensä hoidon kannalta keskeiset tiedot. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 65 artikla.

Yhteistyövelvoite koskisi erityisesti sellaisia tilanteita, joissa rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen torjuntaan liittyvässä tilintarkastajien valvonnassa havaittaisiin seikkoja, jotka olisivat olennaisia jommankumman viranomaisen lakisääteisten tehtävien kannalta. Tietojen

vaihto olisi perusteltua esimerkiksi tilanteissa, joissa havaittaisiin tilintarkastajien valvonnassa puutteita asiakkaan tuntemisvelvollisuuden noudattamisessa tai epäilyttäviä liiketoimia, jotka saattaisivat edellyttää toimenpiteitä toiselta viranomaiselta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin rajoituksesta salassa pidettävien tietojen käyttöön. Patentti- ja rekisterihallitus ja rahanpesun selvittelykeskus saisivat käyttää vaihdettuja tietoja vain hoitaessaan tämän lain tai tilintarkastusdirektiivin 32 artiklan sekä Euroopan unionin tilintarkastusasetuksen 20 artiklan mukaisia tehtäviään. Tietoja saisi käyttää myös kyseisiin tehtäviin nimenomaisesti liittyvissä hallinnollisissa menettelyissä tai oikeudenkäynneissä. Säännös varmistaisi, että salassa pidettäviä tietoja ei käytettäisi muihin tarkoituksiin ja että tiedonvaihdon luottamuksellisuus säilyisi.

83 §. *Yhteistyö kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten kanssa*. Pykälässä säädettäisiin valvojien, rahanpesun selvittelykeskuksen ja kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten välisestä yhteistyöstä kuudennen rahanpesudirektiivin 66 artiklan täytäntöönpanemiseksi. Säännöksen tarkoituksena olisi vahvistaa viranomaisten välistä tiedonvaihtoa tilanteissa, joissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen sekä talouspakotteiden täytäntöönpano risteäisivät.

Yhteistyö edellyttäisi tietojen jakamista niissä rajoissa, jotka kunkin viranomaisen toimivaltuudet asettaisivat. Tiedonvaihto voisi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun havaittaisiin, että pakotelistalla oleva henkilö tai yhteisö esiintyisi rahanpesuilmoituksessa tai kun valvoja havaitsee ilmoitusvelvollisen toiminnassa seikkoja, jotka voisivat viitata pakotteiden rikkomiseen. Tällaisissa tilanteissa viranomaiset voisivat tehokkaan yhteistyön avulla varmistaa, että rahanpesun estämisen ja pakotevalvonnan toimet täydentäisivät toisiaan. Tietojenvaihtoa ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sitä ei ole siihen sidottu myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin salassa pidettävien tietojen käytön sallituista tarkoituksista. Vaihdettuja tietoja saisi käyttää ainoastaan kyseisten viranomaisten lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi, mukaan lukien hallinnolliset tai oikeudelliset menettelyt, jotka liittyisivät suoraan näihin tehtäviin. Säännös estäisi tiedon väärinkäyttöä muihin kuin laissa tarkoitettuihin tarkoituksiin.

84 §. *Salassapitovelvollisuuteen liittyvät vaatimukset*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten ja valvojien palveluksessa olevien tai olleiden henkilöiden salassapitovelvollisuudesta. Salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluisivat myös ne tilintarkastajat ja asiantuntijat, jotka toimisivat viranomaisten lukuun tämän lain mukaisissa tehtävissä. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 67 artikla.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin siitä, että tällaiset henkilöt eivät saisi ilmaista tehtävissään saatuja salassa pidettäviä tietoja siten, että yksittäinen ilmoitusvelvollinen olisi tunnistettavissa. Tietoja saisi luovuttaa vain koosteina tai tiivistelminä. Tämä rajoitus suojaisi ilmoitusvelvollisten yksityisyyttä ja varmistaisi luottamuksellisuuden säilymisen valvontaprosesseissa. Poikkeuksena olisivat tapaukset, jotka kuuluisivat rikostutkinnan tai syyteharkinnan piiriin tai joissa tietoja annettaisiin rahanpesun selvittelykeskukselle lain 38 tai 39 §:n nojalla.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tilanteista, joissa salassapito ei estäisi tietojenvaihtoa eri toimijoiden välillä. Näitä olisivat:

- kansallisten tai muiden jäsenvaltioiden valvojien, mukaan lukien rahanpesuntorjuntaviranomaisen, sekä itsesääntelyelinten valvojien välinen tietojenvaihto,

- valvojien ja rahanpesun selvittelykeskusten välinen tietojenvaihto,

- tietojen jakaminen valvojien ja niiden viranomaisten välillä, jotka vastaavat direktiivin soveltamisalaan kuuluvista tehtävistä (esimerkiksi esitutkinta- tai syyttäjäviranomaiset),

- luottolaitosten ja finanssilaitosten valvonnasta vastaavien viranomaisten välinen tietojenvaihto unionin sääntelyn mukaisesti, mukaan lukien Euroopan keskuspankki.

Tehokkaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toteuttamiseksi tietojenvaihto- ja salassapitosäännöksiä olisi syytä tulkita siten, että tietojenvaihto toteutuisi mahdollisimman laajasti viranomaisten välillä, huomioiden kuitenkin lainsäädännön sille asettamat mahdolliset rajoitukset.

Säännöksen osalta on syytä huomioida, että toisin kuin viidennessä rahanpesudirektiivissä, jonka 57 a artiklassa säädettiin vastaavasta asiasta, nyt kuudes rahanpesudirektiivi ei sisällä enää vaatimusta siitä, että jos vaihdetut tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, ne saa luovuttaa ainoastaan tiedot luovuttaneen toimivaltaisen viranomaisen nimenomaisella suostumuksella ja soveltuvin osin ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten tämä viranomainen antoi suostumuksensa. Tällaista suostumusta ei siis enää tarvita, jos kyse on EU:n sisällä tapahtuvasta viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta. Kolmansien maiden viranomaisten osalta suostumuksen saaminen on edelleen edellytyksenä 49 §:n 2 momentissa.

Pykälän *3 momentissa* todettaisiin, että vaikka tietojenvaihto olisi sallittua 2 momentin 4 kohdassa mainittujen tahojen välillä, olisi siihen sovellettava 1 momentissa säädettyjä salassapitovelvollisuutta koskevia rajoituksia.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että salassa pidettäviä tietoja saisi käyttää vain:

- lain tai EU-säädösten mukaisten tehtävien suorittamiseen, myös seuraamusten määräämiseen,

- viranomaisen tai asianajajayhdistyksen päätökseen liittyvään muutoksenhakuun,

- oikeudenkäynnissä, joka olisi saatettu vireille rahanpesusääntelyn tai vakavaraisuus- tai valvontasääntelyn nojalla.

Säännöksen tavoitteena olisi turvata asianmukainen tietosuoja viranomaisten ja valvojien tehtävien suorittamisen yhteydessä ja samalla mahdollistaa tarpeellinen yhteistyö rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen tehokkaaksi toteuttamiseksi.

85 §. *Tietojenvaihto valvojien ja muiden viranomaisten kesken*. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa tietojenvaihto valvojien ja muiden viranomaisten välillä olisi sallittua rahanpesuasetuksen 70 artiklan 2 kohdan rajoituksia lukuun ottamatta. Kyseinen rahanpesuasetuksen kohta koskee muun muassa juristien, notaarien, tilintarkastajien, kirjanpitäjien ja veroneuvojien saamia tietoja asiakkaasta hänen oikeudellisen aseman selvittämisen tai oikeuskäsittelyn yhteydessä. Nämä tiedot olisi siten rajattu pykälän mukaisen

tiedonvaihdon ulkopuolelle. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 68 artiklan 1 ja 2 kohdat.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin sallituista tietojenvaihtotilanteista seuraavien toimijoiden välillä:

- valvojat ja Lupa- ja valvontavirasto sen valvoessa asianajajayhdistystä sekä näiden viranomaisten mahdollinen tietojenvaihto muiden EU-jäsenvaltioiden valvojien ja itsesääntelyelimiä valvovien viranomaisten kanssa;

- valvojat ja muut kansalliset viranomaiset, joilla olisi laissa säädetty toimivalta valvoa finanssimarkkinoita;

- Patentti- ja rekisterihallitus tilintarkastajien valvonnan osalta sekä asianajajayhdistys, mukaan lukien näiden välinen yhteistyö ja tietojenvaihto muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa.

Säännös mahdollistaisi eri valvontaviranomaisten yhteistyön tilanteissa, joissa tehtävät liittyisivät rahanpesun estämiseen, tilintarkastuksen valvontaan tai asianajajien valvontaan EU:n sääntelyn mukaisesti. Tietojenvaihto olisi tarkoituksenmukaista esimerkiksi silloin, kun havaittaisiin epäilyttävää toimintaa, jonka selvittäminen edellyttäisi useamman viranomaisen toimivallan alaista tietoa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että 84 §:n 1 ja 3 momenteissa säädetyt salassapitovelvollisuutta koskevat vaatimukset eivät estäisi 1 momentissa tarkoitettua tietojenvaihtoa. Tämä tarkoittaisi, että viranomaiset voisivat vaihtaa salassa pidettäviä tietoja valvontatehtäviensä hoitamiseksi, kunhan tietoja käytettäisiin vain kyseisten tehtävien hoitoon sekä niihin liittyvissä hallinnollisissa tai oikeudellisissa menettelyissä. Lisäksi edellytettäisiin, että vaihdettuihin tietoihin sovellettaisiin vähintään vastaavia salassapitovaatimuksia kuin mitä 84 §:n 1 momentissa säädettäisiin.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että salassapitovelvollisuus ei estäisi tietojen luovuttamista kansallisesti rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastaaville viranomaisille tai muille viranomaisille, joilla olisi lakisääteisiä tehtäviä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämisen tai tutkinnan alalla. Tällaisessa tietojen käytössä rajoittavana ehtona olisi, että tietoja saisi käyttää vain lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, ja että tietoja käsitteleviä henkilöitä sitoisivat vähintään vastaavat salassapitovelvollisuudet kuin 84 §:n 1 momentissa.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin valvojien mahdollisuudesta luovuttaa valvontatyössään havaitsemiaan tarpeelliseksi katsomiaan tietoja Verohallinnolle. Valvojat voivat rahanpesuasetusta ja tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoessaan saada tietoon esimerkiksi viitteitä harmaasta taloudesta tai veronkierrosta. Valvojilla olisi tällaisia tietoja havaitessaan mahdollisuus oma-aloitteisesti luovuttaa salassa pidettäviä tietoja Verohallinnolle. Säännöksen tarkoitus on mahdollistaa valvojien arvioimien tarpeellisten tietojen toimittaminen Verohallinnolle, mutta se ei aseta valvojille velvoitetta tietojen toimittamiseksi. Säännöksessä ei sidottaisi tietojenluovutusta välttämättömyysedellytykseen, vaan tarkoituksena olisi, että valvojat arvioisivat, ovatko tiedot tarpeellisia Verohallinnolle sen lakisääteisiin tehtäviin liittyen.

86 §. *Ilmoitusvelvollisia koskevan tiedon luovuttaminen viranomaisia valvoville viranomaisille*. Pykälässä säädettäisiin ilmoitusvelvollisia koskevan tietojen luovuttamista sellaisille

viranomaisille, jotka tutkivat tai tarkastavat valvojien toimintaa. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 68 artiklan 3 kohta.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin erityisestä tietojen luovuttamista koskevasta tilanteesta, joka liittyisi rahanpesuasetuksen ja tämän lain noudattamisen valvontaan. Pykälän mukaan ilmoitusvelvollisia koskevia tietoja voitaisiin luovuttaa toimivaltaisille viranomaisille, jotka tutkivat tai tarkastavat valvojien, valvontaviranomaisten tai valvontaa koskevasta lainsäädännöstä vastaavien viranomaisten toimia. Tällainen toimivaltainen viranomainen olisi esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusvirasto. Valvontaa koskevasta lainsäädännöstä vastaavia viranomaisia ovat valtiovarainministeriö, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoministeriö. Tietojen luovuttaminen olisi kuitenkin mahdollista vain tietyin pykälässä yksilöityjen vaatimusten täyttyessä.

Lisäksi pykälän *2 momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta luovuttaa kyseisiä tietoja Euroopan parlamentin perustamille väliaikaisille tutkintavaliokunnille, jos tietojen luovuttaminen olisi välttämätöntä valiokunnan tehtävien hoitamiseksi. Tämä säännös turvaisi parlamentaarisen valvonnan mahdollisuuden tilanteissa, joissa valiokunta tutkisi unionin oikeuden noudattamista rahanpesun torjuntaan liittyvissä kysymyksissä.

11 luku **Erinäiset säännökset**

87 §. *Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely*. Pykälässä säädettäisiin 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuudesta käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä sekä 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja, siltä osin kuin käsittely olisi tarpeen tämän lain soveltamiseksi. Säännöksessä pyrittäisiin tasapainottamaan viranomaisten tietojenkäsittelytarpeet ja rekisteröityjen perusoikeudet, erityisesti yksityisyyden suoja. Säännöksellä täytäntöönpannaan direktiivin 70 artikla.

Säännöksen mukaan tietojen käsittely olisi sallittua vain siinä laajuudessa kuin se olisi välttämätöntä lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Tämä rajoittaisi käsittelyä suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja estäisi tarpeettoman tietojen keruun tai käytön. Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisten erityisten henkilötietoryhmien sekä 10 artiklan mukaisten rikostuomioiden käsittelyperusteesta on säädetty unionin oikeudessa. Rahanpesuasetuksen 76 artiklassa säädetyn mukaisesti ilmoitusvelvolliset voivat käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä tai rikostuomio- ja rikkomustietoja siinä laajuudessa kuin on ehdottoman välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemiseksi ja saman artiklan suojatoimenpiteitä soveltaen. Siten näiden henkilötietojen käsittelyn laajuus on voitava perustella ehdottomalla välttämättömyydellä, mikä on korkeampi kriteeri kuin käsittelyn laajuuden rajaaminen vain välttämättömään. Käsittelyn edellytyksenä on siten kussakin tapauksessa, että mainittujen erityisten henkilötietoryhmien sekä rikos- ja rikkomustietojen käsittelyn välttämättömyysarvioinnin on osoitettava käsittelyn ehdotonta välttämättömyyttä. Tällöin sääntelyn sanamuodon mukaisesti olisi oltava kiistaton ja todellinen välttämätön tarve näiden tietojen käsittelylle.

Pykälässä säädettäisiin myös erityisistä suojatoimista, jotka olisivat edellytyksenä käsittelylle. Näiden tarkoituksena olisi varmistaa, että rekisteröityjen oikeudet ja vapaudet turvattaisiin asianmukaisesti.

Suojatoimet olisivat seuraavat:

1) Tietojen käsittely olisi sallittua vain tapauskohtaisesti ja ainoastaan erityisesti nimetyllä viranomaisen henkilöstöllä, jolla olisi siihen nimenomainen lupa. Tämä rajoitus olisi olennainen, jotta varmistettaisiin, että arkaluonteisia tietoja käsittelee vain siihen koulutettu ja siihen oikeutettu henkilöstö.

2) Tietoja käsittelevän henkilöstön olisi täytettävä korkeat vaatimukset luotettavuuden, osaamisen ja ammattietiikan osalta. Tämä kattaisi myös tietosuojan ja luottamuksellisuuden vaatimukset. Lisäksi edellytettäisiin asianmukaista osaamista massadata-aineistojen eettisestä käsittelystä, mikä olisi erityisen merkityksellistä suurten ja monimutkaisten tietomassojen yhteydessä.

3) Tietoturvasta säädettäisiin, että käytössä tulisi olla teknisesti korkeatasoiset ja organisaatiollisesti kattavat turvatoimet. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi tietojärjestelmien suojausta, pääsynhallintaa ja lokitietojen seurantaa, jotta käsittely olisi turvallista ja jäljitettävää.

88 §. *Muutoksenhaku*. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 4 §:ää vastaavalla tavalla. Pykälän *1 momentin* mukaan valvontaviranomaisen rahanpesulain nojalla antamaan päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että hallinto-oikeuden olisi valitusasiaa käsiteltäessä varattava asianajajayhdistykselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta ja tarvittaessa esittää todistelua ja muuta selvitystä, jos asia koskee ilmoitusvelvollista, jonka toimintaa asianajajayhdistys 28 §:n 3 momentin mukaan valvoo.

Pykälän *3 momentin* mukaisesti valvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää tai muualla laissa toisin säädetä. 65 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun, 66 §:ssä säädetyn rikemaksun sekä 69 §:ssä säädetyn uhkasakon täytäntöönpanokelpoisuus määräytyisi kuitenkin sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että Finanssivalvonnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §:ssä säädetään.

89 §. *Kynnysarvoilmoitukset*. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin ilmoitusvelvollisuudesta tehdä niin sanottuja kynnysarvoilmoituksia. Pykälä vastaisi voimassa olevan rahanpesulain 4 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamisesta säädetään suoraan rahanpesuasetuksessa. Rahanpesuasetuksen mukaisesti epäilyttävistä liiketoimista tehtävät ilmoitukset ovat riskiperusteisia. Tilanteissa, joissa riskiperusteisen lähestymistavan noudattamisesta seuraisi kohtuutonta hallinnollista taakkaa esimerkiksi asiakastapahtumien huomattavan määrän vuoksi, tulisi ilmoituskynnyksenä voida käyttää erikseen määriteltyä kynnysarvoa. Ilmoitusvelvollinen noudattaisi pääsääntöisesti toimintansa näkökulmasta riskiperusteista harkintaa epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten tekemiseen, mutta sillä tulisi olla mahdollisuus tehdä tietyn kynnysarvon ylittävästä maksusta tai muusta suorituksesta ilmoitus. Ilmoitusvelvollinen voisi myös koota yhteen yksittäisen asiakkaan osalta toisiinsa liittyviä yksittäisiä liiketoimia ja tehdä niistä yhden epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen. Ajanjakso, jolta suoritukset lasketaan yhteen, ratkaistaisiin riskiperusteisesti. Säännöksen tarkoituksena olisi siten riskiperusteisen lähestymistavan soveltamisen helpottaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan olisi, että kaikista kynnysarvon

ylittävistä maksuista tulisi aina tehdä epäilyttävää liiketoimea koskeva ilmoitus, vaan tarkoituksena on tarjota mahdollisuus siihen sellaisille ilmoitusvelvollisille, joiden liiketoiminnan ja palvelujen luonteesta johtuen se on tarkoituksenmukaista. Tällaisia palveluja voisivat olla eräiden rahapelipalveluiden lisäksi esimerkiksi rahanvälityspalvelujen tarjoajat ja valuutanvaihtajat.

Kynnysarvoilmoitus säädettäisiin pakolliseksi maksulaitoslain 1 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuille rahanvälityspalvelun tarjoajille. Näiden tulisi ehdotetun *2 momentin* mukaisesti antaa ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle kaikista 1000 euroa ylittävistä liiketoimista. Rahanvälityksellä tarkoitetaan kyseisen kohdan mukaan palvelua, jossa palveluntarjoaja vastaanottaa maksajalta varoja perustamatta maksutiliä maksajan tai maksunsaajan nimiin ja jossa yksinomaisena tarkoituksena on siirtää vastaanotettuja varoja vastaava määrä maksunsaajalle tai maksunsaajan puolesta toimivalle toiselle palveluntarjoajalle tai jossa palveluntarjoaja vastaanottaa varat maksunsaajan puolesta ja asettaa ne tämän käyttöön. Kynnysarvoilmoituksen lisäksi rahanvälittäjillä olisi kuitenkin velvollisuus tehdä ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista esimerkiksi tilanteissa, joissa kynnysarvo ei ylity, mutta liiketoimi muutoin vaikuttaa epäilyttävältä. Pakollisia kynnysarvoilmoituksia pidetään terrorismin rahoittamisen riskeihin liittyvien selvitysten valossa perusteltuina rahanvälitystoiminnan osalta (FATFin hawala-tyyppisiä toimijoita koskeva selvitys 2013 ja rahanvälittäjiä ja valuutanvaihtajia koskeva selvitys 2010).

Ehdotettava säännös laajentaisi rahanpesuasetuksessa säädettyä ilmoittamiskynnystä ja se olisi voimassa olevan lain mukaista kansallista lisäsääntelyä. Ehdotettu lisäsääntely nähdään tarpeellisena rahanpesun selvittelykeskuksen lakisääteisten tehtävien suorittamisen kannalta. Kynnysarvoilmoitukset muodostivat vuonna 2025 suurimman osan rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamista ilmoituksista (vuonna 2025 kynnysarvoilmoituksia tehtiin 248 894 ja riskiperusteisia ilmoituksia 36 020). Vuoden 2026 ensimmäisen kolmen kuukauden aikana kynnysarvoilmoituksia on tehty yli 100 000.

Kynnysarvoilmoitusten raportointivelvoite koskisi voimassa olevan lain mukaisesti etenkin ilmoittajia, jotka välittävät suuren määrän pienempiä maksuja ja jotka eivät kaikilta osin suuresta volyymista ja osin maksujen välitykseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista johtuen monitoroi transaktioita laajemmin. Yhdistettynä muuhun rahanpesun selvittelykeskuksen käytettävissä olevaan tietoon, kynnysarvoilmoitukset ovat selvittelykeskukselle laadukkaan selvittely- ja analyysityön kannalta ratkaisevan tärkeä tietolähde. Kynnysarvoilmoitukset varmistavat rahanpesun selvittelykeskuksen kyvykkyyttä torjua verkostomaisten rikollisorganisaatioiden harjoittamaa rikollisuutta, mukaan lukien huumausaine- ja petosrikollisuus. Vakava, kansainvälinen ja järjestäytynyt rikollisuus on laajasti verkostoitunut sekä keskenään että yhteiskunnan laillisten verkostojen kanssa. Näiden verkostojen ja eri entiteettien välisten taloudellisten yhteyksien tunnistamisessa kynnysarvoilmoitukset ovat keskeisessä asemassa.

90 §. *Huolehtimisvelvolliset viranomaiset.* Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 5 §:ää vastaavalla tavalla eräiden viranomaisten huolehtimisvelvollisuudesta. Poliisihallituksen, Tullin, Rajavartiolaitoksen, Verohallinnon, Ulosottolaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja konkurssiasiamiehen tulisi toiminnassaan kiinnittää huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen sekä ilmoittaa niiden tehtävien hoidon yhteydessä ilmi tulleista epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle.

Säännöksessä mainitulla huomion kiinnittämisellä tarkoitetaan voimassa olevan sääntelyn mukaisesti sitä, että huolehtimisvelvoitteen alaiset viranomaiset omassa toiminnassaan osaavat

kiinnittää huomiota poikkeuksellisiin ja epätavallisiin tapahtumiin siten, ettei niiden omalla toiminnalla edistetä rikollista toimintaa tai syyllistytä esimerkiksi tuottamukselliseen rahanpesuun. Huomion kiinnittäminen poikkeuksellisiin ja epätavallisiin tapahtumiin olisi mahdollista, jos viranomainen on esimerkiksi antanut henkilöstölle asianmukaista koulutusta aiheesta. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että huolehtimisvelvoitteen alaisilla viranomaisilla olisi uusi tehtävä etsiä rahanpesutapauksia tai rikollista toimintaa tai arvioida sitä, täyttääkö viranomaisen tietoon tullut epäilyttävä liiketoimi tai määrätyn henkilön toiminta rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen tunnusmerkistön. Kyse ei olisi rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuudesta eikä säännös siis lisäisi edellä mainittujen viranomaisten toimivaltuuksia.

Viranomaisille säädettyjen toimivaltuuksien käytön yhteydessä tehdyistä epäilyttäviä liiketoimia koskevista havainnoista tulisi ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle. Huolehtimisvelvoitteen subjektilla on oikeus ja velvollisuus ilmoittaa silloin, kun asiassa on perusteet ilmoituksen tekemiselle. Säännös antaa siinä mainituille viranomaisille oikeuden luovuttaa rahanpesun selvityskeskukselle vain sellaisia tietoja, jotka ovat tulleet viranomaisen haltuun muualla laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien nojalla. Pykälässä säädetty huolehtimisvelvoite ei itsessään ole tiedonsaantiin oikeuttava säännös.

Kuten edellä 4 §:n 2 momentin 4 kohdan d alakohdan säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, Poliisihallituksen arpajaishallinto olisi tarkoituksenmukaista lisätä huolehtimisvelvollisten viranomaisten joukkoon etenkin rahankeräys-, tavara-arpajais- ja bingolupien myöntämisprosessien osalta. Varsinkin jälkikäteistä valvontaa suorittaessaan arpajaishallinto saa tietoa erityisesti luvan hakijan taloudellisesta asemasta ja rahaliikenteestä, ja jos edellä mainitut lupaprosessit ja valvontatehtävät olisivat huolehtimisvelvollisuuden piirissä, voisi arpajaishallinto tehdä ilmoituksia rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä toiminnasta.

12 luku **Voimaantulo**

91 §. *Voimaantulo*. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 10.7.2027. Tietyt tosiasiallista edunsaajaa koskevat direktiivin säännökset on tarpeen panna kuitenkin täytäntöön jo aiemmin vuonna 2026, mihin liittyen aiemmin voimaan tulevat voimassa olevan rahanpesulain muutokset esitetään 19. lakiehdotuksessa. Lain 2 §:n 1 momenttia, 28 §:n 5 momenttia ja 32 §:n 2–5 momenttia sovellettaisiin rahanpesuasetuksen 3 artiklan 2 alakohdan n ja o alakohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin eli jalkapalloagentteihin ja ammattilaisjalkapalloseuroihin 10.7.2029 lähtien. Lailla kumottaisiin voimassa oleva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettu laki.

92 §. *Siirtymäsäännökset*. Pykälässä säädettäisiin tarvittavista siirtymäsäännöksistä.

Pykälän *1 momentin* mukaan voimassa olevan lain aikaan vireille tulleen asian käsittelyyn sovelletaan tuon lain säännöksiä asian käsittelyn päätökseen saakka, myös mahdollisen muutoksenhaun aikana.

Pykälän *2 momentin* mukaan voimassa olevan lain aikaan tehtyiin laiminlyönteihin, rikkomuksiin tai säännösten vastaisiin menettelyihin sovelletaan voimassa olevan lain rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä. Jos kuitenkin uuden rahanpesulain soveltaminen johtaisi tekijän kannalta lievempään seuraamukseen, olisi se otettava huomioon rangaistusta määrättäessä. Jos kyse olisi jatkuvasta teosta, joka on alkanut voimassa olevan lain aikana ja jatkuu edelleen uuden, esitetyn lain voimaan tultua, sovellettaisiin seuraamuksen määräämiseen esitetyn uuden rahanpesulain säännöksiä.

Pykälän *3 momentissa* todettaisiin, että muualla lainsäädännössä mahdollisesti olevilla viittauksilla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin tarkoitettaisiin esitettävää uutta lakia sen tultua voimaan.

8.2 Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta

2 §. *Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät*. Voimassa olevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän *1* ja *4 momentin* sisältöä muutettaisiin, 1 momenttiin lisättäisiin *uusi 5 a kohta* ja pykälään lisättäisiin *uusi 3 ja, 6 momentti*. Ehdotettavan uuden 3 momentin myötä voimassa olevan 2 §:n 3 momentti siirtyisi *4 momentiksi* ja 4 momentti *5 momentiksi*.

Pykälän 1 momentin mukaan keskusrikospoliisissa on rahanpesun selvittelykeskus. Momenttia esitetään muutettavaksi ensinnäkin niin, että siihen lisätään maininta siitä, että rahanpesun selvittelykeskus on toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton. Voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että rahanpesun selvittelykeskus on keskusrikospoliisissa toimiva yksikkö, joka on kuitenkin operatiivisesti itsenäinen. Operatiivinen itsenäisyys tarkoittaa, että rahanpesun selvittelykeskus hoitaa laissa säädetyt tehtävänsä itsenäisesti ilman ulkopuolista ohjausta. Kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 4 kohdan mukaisesti rahanpesun selvittelykeskuksen on oltava toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton, mikä merkitsee sitä, että sillä on oltava toimivalta ja valmiudet suorittaa tehtävänsä vapaasti, mukaan lukien kyky tehdä itsenäisiä päätöksiä yksittäisten tietojen analysoinnista, pyytämisestä ja 19 artiklan 3 kohdan mukaisesta jakamisesta. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan lisäksi, että rahanpesun selvittelykeskukselle olisi annettava riittävät taloudelliset ja tekniset resurssit sekä henkilöresurssit, niin että sen riippumattomuus ja itsenäisyys voidaan turvata ja se pystyy täyttämään tehtävänsä tehokkaasti. Rahanpesun selvittelykeskuksen olisi saatava tehtäviensä hoitoon tarvitsemansa resurssit ja pystyttävä käyttämään niitä yksilöllisesti tai rutiininomaisesti ilman epäasiallista poliittista taikka hallituksen tai teollisuuden taholta tulevaa painostusta tai häirintää, joka saattaisi vaarantaa sen toiminnan itsenäisyyden. Jotta voidaan arvioida näiden vaatimusten täyttymistä ja tunnistaa puutteita ja parhaita käytäntöjä, rahanpesuntorjuntaviranomaiselle olisi annettava valtuudet koordinoida rahanpesun selvittelykeskusten vertaisarviointien järjestämistä. Rahanpesuntorjuntaviranomainen antaa viimeistään 10.7.2028 rahanpesunselvittelykeskuksille osoitetut ohjeet rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnallisen riippumattomuuden ja itsenäisyyden säilyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet, mukaan lukien toimenpiteet, joilla estetään eturistiriidat, jotka vaikuttavat rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnalliseen riippumattomuuteen ja itsenäisyyteen. Rahanpesun selvittelykeskuksen operatiivisen itsenäisyyden osalta on samalla huomioitava kuitenkin Poliisihallituksen ohjaava rooli poliisihallinnon sisällä sekä tarvittaessa direktio-oikeus poliisitoiminnan ohjaukseen ja painopisteiden asettamiseen.

Pykälän 1 momentissa säädetään lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävistä. 1 momentin *2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin siltä osin, että se kattaisi kaikki kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaiset rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävät. Kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen on oltava kansallinen keskusyksikkö, joka vastaanottaa ja analysoi ilmoitusvelvollisten rahanpesuasetuksen 69 artiklassa tarkoitetut kertomukset, ilmoitusvelvollisten kyseisen asetuksen 74 artiklassa ja 80 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetut kertomukset ja kaikki muut rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoittamiseen liittyvät tiedot, mukaan lukien tulliviranomaisten unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1672, jäljempänä *käteisvarojen valvonnasta annettu asetus*, 9 artiklan

mukaisesti toimittamat tiedot sekä valvontaviranomaisten tai muiden viranomaisten toimittamat tiedot. Lisäksi voimassa olevan 1 momentin 2 kohdassa säädettyyn rahanpesun selvittelykeskuksen palautteenantovelvollisuuteen esitetään täsmennyksiä kuudennen rahanpesudirektiivin 28 artiklan mukaisesti. Tästä säädettäisiin 3 momentissa, jota kuvataan edempänä.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi *5 a kohta*, jonka mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviin kuuluisi yhteistyö ja tiedonvaihto kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten kanssa. Kuudennen rahanpesudirektiivin 66 artikla edellyttää, että valvojat, rahanpesun selvittelykeskus ja kohdennetuista talouspakotteista vastaavat viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antavat toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Edellä mainitut viranomaiset saavat käyttää tämän artiklan mukaisesti vaihdettuja luottamuksellisia tietoja ainoastaan tämän direktiivin tai muiden unionin säädösten soveltamisalaan kuuluvia tehtäviään hoitaessaan sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten käsittelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä. Nykyisellään selvittelykeskus vaihtaa tietoa aktiivisesti lainsäädännön sallimissa rajoissa paitsi rahanpesulain mukaisten valvojien, ulkoministeriön että Tullin ja muiden poliisiyksiköiden kanssa. Selvittelykeskus on jo pitkään ollut kansallisen pakoteyhteistyöryhmän jäsen, ja osallistunut pakoteyhteistyöryhmän kahden alatyöryhmän työskentelyyn.

Lisäksi 1 momentin *6 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin edellyttämiä tilastointivaatimuksia. Tilastoista säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklassa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on ylläpidettävä kattavia tilastoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiskehystensä tuloksellisuuteen liittyvistä asioista kehyksen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee ylläpitää tilastoja seuraavista: rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävistä liiketoimista tehtyjen ilmoitusten lukumäärä ja kyseisten ilmoitusten perusteella toteutetut toimet, rahanpesun selvittelykeskukselle käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 9 artiklan mukaisesti toimitetut käteisen rahan konkreettista rajan yli liikkumista koskevat tiedot ja näiden tietojen perusteella toteutetut toimet; tietojen jakamiseen muille toimivaltaisille viranomaisille johtavien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lukumäärä ja prosenttiosuus ja, jos saatavilla, lisätutkimuksiin johtaneiden ilmoitusten lukumäärä ja prosenttiosuus sekä rahanpesun selvittelykeskusten kuudennen rahanpesudirektiivin 27 artiklan mukaisesti laatima vuotuinen kertomus; tiedot sellaisten rajat ylittävien tietopyyntöjen lukumäärästä, jotka rahanpesun selvittelykeskus on esittänyt tai vastaanottanut, joihin se on kieltäytynyt vastaamasta tai joihin se on vastannut osittain tai kokonaan, jaoteltuina vastapuolena olevan maan mukaan; ja rahanpesun selvittelykeskukselle osoitetut henkilöresurssit.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, jossa säädettäisiin tarkemmin selvittelykeskuksen antamasta palautteesta. Kuudennen rahanpesudirektiivin 28 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että ilmoitusvelvolliselle annettavassa palautteessa on käsiteltävä ainakin toimitetun tiedon laatua, ilmoitusten oikea-aikaisuutta, epäilyn kuvausta ja toimitusvaiheessa esitettyjä asiakirjoja. Palautteella ei tarkoiteta tietojen antamista kunkin yksittäisen epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen vaikutuksista. Palautetta on annettava vähintään kerran vuodessa riippumatta siitä, annetaanko se yksittäiselle ilmoitusvelvolliselle vai ilmoitusvelvollisten ryhmille, ottaen huomioon ilmoitusvelvollisten ilmoittamien epäilyttävien liiketoimien kokonaismäärä. Direktiivin johdantokappeleiden mukaan, palautteella olisi pyrittävä edelleen parantamaan ilmoitusvelvollisten kykyä havaita ja tunnistaa epäilyttävät liiketoimet ja epäilyttävä toiminta, parantamaan epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten laatua ja yleisiä ilmoitusmekanismeja sekä antamaan ilmoitusvelvollisille tärkeitä tietoja rahanpesuun, sen esirikoksiin ja terrorismin rahoittamiseen liittyvistä suuntauksista,

typologioista ja riskeistä. Rahanpesun selvittelykeskusten olisi palautteen tyyppiä ja toistuvuutta määrittäessään otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon alat, joilla raportointitoimissa saatetaan tarvita parannuksia. Palaute annetaan myös valvojien saataville, jotta nämä voivat harjoittaa riskiperusteista valvontaa direktiivin 40 artiklan mukaisesti. Rahanpesun selvittelykeskuksen on ilmoitettava vuosittain rahanpesuntorjuntaviranomaiselle palautteen antamisesta ilmoitusvelvollisille tämän pykälän mukaisesti ja toimitettava tilastot ilmoitusvelvollisten ryhmien toimittamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten määrästä. Rahanpesuntorjuntaviranomainen antaa viimeistään 10.7.2028 rahanpesun selvittelykeskuksille suosituksia palautteen antamista koskevista parhaista käytännöistä ja lähestymistavoista, myös palautteen tyypistä ja toistuvuudesta. Palautteenantovelvollisuudella ei saa vaarantaa meneillään olevaa rahanpesun selvittelykeskuksen analyysitoimintaa tai rahanpesun selvittelykeskuksen jakamista tiedoista seurannutta tutkintaa tai hallinnollista toimea, eikä se saa vaikuttaa tietosuojaa ja luottamuksellisuutta koskevien vaatimusten sovellettavuuteen. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskusten olisi annettava Tullille vähintään kerran vuodessa palautetta käteisen rahan fyysistä rajan yli liikkumista koskevien ilmoitusten vaikuttavuudesta ja niiden jatkotoimista.

Pykälän 4 momentissa säädetään keskusrikospoliisin velvoitteesta antaa Poliisihallitukselle vuosittain selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että selvityksen olisi sisällettävä tietoa muille toimivaltaisille viranomaisille jaetuissa tiedoissa yksilöidyistä suuntauksista ja tyypeistä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 27 artiklassa säädetään, että vuosikertomuksen on sisällettävä tietoa myös muille toimivaltaisille viranomaisille jaetuissa tiedoissa yksilöidyistä suuntauksista ja tyypeistä. Kertomukseen sisältyvien tietojen perusteella ei saa pystyä tunnistamaan ketään luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Muutettavan ja siirrettävän 4 momentin mukaisesti selvitykseen sisällytettävistä tilastoista säädetään erikseen sisäministeriön asetuksella.

Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen velvollisuudesta nimetä perusoikeusvastaava. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että rahanpesun selvittelykeskusten toiminnalla voi olla vaikutuksia yksilöiden perusoikeuksiin, kuten henkilötietojen suojaa, yksityiselämää ja omaisuuden omistamista koskeviin oikeuksiin. Kyseisten johdantokappaleiden mukaan perusoikeusvastaavan nimeäminen auttaisi siten varmistamaan, että rahanpesun selvittelykeskukset kunnioittavat ja suojelevat asianomaisten henkilöiden perusoikeuksia, kun ne suorittavat tehtäviään.

Rahanpesun selvittelykeskusten olisi siten nimettävä perusoikeusvastaava kuudennen rahanpesudirektiivin 20 artiklan mukaisesti. Perusoikeusvastaava voi olla rahanpesun selvittelykeskuksen nykyisen henkilöstön jäsen. Edellä mainitun artiklan 3 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen on varmistettava, että perusoikeusvastaava ei ota vastaan ohjeita, jotka koskevat hänen tehtäviensä hoitamista. Perusoikeusvastaava ei voisi olla sama henkilö, joka vastaa myös tietosuojavastaavan tehtävistä, sillä perusoikeus- ja tietosuojavastaavan tehtävän hoitaminen saman henkilöstön jäsenen toimesta olisi omiaan aiheuttamaan mahdollisia eturistiriitoja. Perusoikeusvastaava voisi kuitenkin käsitellä myös tietosuojaan liittyviä tehtäviä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 20 artiklan 2 kohdan mukaan perusoikeusvastaava hoitaa seuraavia tehtäviä:

a) antaa rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstölle kaikkea rahanpesun selvittelykeskuksen toteuttamaa toimintaa koskevaa neuvontaa, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi tai jos henkilöstö sitä pyytää, kyseistä toimintaa haittaamatta tai viivyttämättä;

b) edistää perusoikeuksien kunnioittamista rahanpesun selvittelykeskuksessa ja valvoo sitä;

c) antaa ei-sitovia lausuntoja siitä, onko rahanpesun selvittelykeskuksen toiminta perusoikeuksien mukaista;

d) ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskuksen päällikölle mahdollisista perusoikeuksien loukkauksista rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnassa.

2 a §. *Yhteiset analyysit*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 a §*, jossa säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskukselle uusi kuudennen rahanpesudirektiivin 32 artiklan mukainen toimivalta tehdä yhteisiä analyyseja epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta, perustaa rahanpesuntorjuntaviranomaisen avulla yhteisiä analyysityöryhmiä tietyksi ajaksi tiettyä tarkoitusta varten sekä osallistua tällaisiin työryhmiin. Pykälän *1 momentin* mukaisesti rahanpesun selvittelykeskus voisi osallistua yhteisiä analyysejä epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin ja tehdä yhteisen analyysityöryhmän perustamista koskevan pyynnön. Pykälän *2, 3* ja *4 momentissa* säädettäisiin yhteisen analyysiryhmän perustamisesta tiettyä tarkoitusta varten määräajaksi, tekemään operatiivisia analyyseja epäilyttävistä liiketoimista tai epäilyttävästä toiminnasta, joihin liittyy yksi tai useampi työryhmän muodostava rahanpesun selvittelykeskus. Määräaikaa voidaan jatkaa keskinäisellä suostumuksella. Yhteinen analyysityöryhmä voitaisiin perustaa, jos rahanpesun selvittelykeskusten operatiiviset analyysit edellyttävät sellaisten vaikeiden ja vaativien analyysien suorittamista, jotka liittyvät muihin jäsenvaltioihin, tai jos useat rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat operatiivisia analyyseja, joissa tapauksen olosuhteet oikeuttavat yhteensovitetut toimet asianosaisissa jäsenvaltioissa. Jos yhteinen analyysityöryhmä tarvitsisi apua rahanpesun selvittelykeskukselta, joka ei ole mukana työryhmässä, se voisi pyytää kyseistä rahanpesun selvittelykeskusta liittymään yhteiseen analyysityöryhmään ja toimittamaan rahanpesun selvittelyyn liittyviä tietoja ja muita rahoitustietoja yhteiselle analyysityöryhmälle. Säännöksen mukaista tietojenvaihtoa ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska tämä ei ole tietojenvaihdon kynnys kuudennen rahanpesudirektiivin 32 artiklassa.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin kolmansien tahojen osallistumisesta yhteisiin analyyseihin. Kuudennen rahanpesudirektiivin 32 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteisiin analyyseihin osallistuvat rahanpesun selvittelykeskukset määrittävät edellytykset, joita sovelletaan kolmansien osapuolten osallistumiseen, ja ottavat käyttöön toimenpiteitä, joilla taataan vaihdettujen tietojen salassapito ja turvallisuus. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että kolmansien osapuolten, mukaan lukien unionin elimet, toimistot ja virastot, osallistuminen voi olla ratkaisevan tärkeää rahanpesun selvittelykeskusten analyysien, myös yhteisten analyysien, onnistumisen kannalta. Sen vuoksi rahanpesun selvittelykeskukset voivat kutsua kolmansia osapuolia mukaan yhteisten analyysien tekemiseen, jos niiden osallistuminen kuuluu kyseisten kolmansien osapuolten toimivaltuuksiin. Kolmansien osapuolten osallistuminen analyyttiseen prosessiin voisi auttaa tunnistamaan rahanpesun selvittelyn sekä rikollisuuteen liittyvien tietojen ja tiedustelutietojen välisiä yhteyksiä, monipuolistamaan analyysia ja määrittämään, onko rikoksen tekemisestä viitteitä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vaihdettuja tietoja käytetään yksinomaan niihin tarkoituksiin, joita varten yhteinen analyysi on käynnistetty. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä ei yksilöidä kolmansia tahoja. Rahoitustietodirektiivin 12 artiklan uudessa 4 kohdassa säädetään, että rahanpesun selvittelykeskusten tulee voida tarvittaessa pyytää Europolia tukemaan niitä, kun ne tekevät ko. yhteisiä analyysejä, edellyttäen että kaikki osallistuvat rahanpesun selvittelykeskukset suostuvat tähän, Europolin toimeksiannon rajoissa Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU)

2016/794, jäljempänä *Europol-asetus*, 4 artiklan 1 kohdan h ja z alakohdassa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta rahanpesuasetuksessa vahvistettuun rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen toimivaltaa.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeudesta luovuttaa analyysityöryhmän jäsenille tämän lain 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja. Pykälän 4 ja 6 momentin osalta on huomioitava, että kuudennen rahanpesudirektiivin 32 artiklassa tietojen luovutusoikeutta ei ole sidottu välttämättömyysedellytykseen.

2 b §. *Tietojen toimittaminen valvojille*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 b §, jossa säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen velvollisuudesta toimittaa tietoja valvojille kuudennen rahanpesudirektiivin 23 artiklan mukaisesti. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin mitä tietoja, joilla voi olla merkitystä rahanpesulain 5 luvun mukaisen valvonnan kannalta, rahanpesun selvittelykeskuksen tulisi vähintään toimittaa rahanpesulaissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle joko oma-aloitteisesti tai pyynnöstä. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että rahanpesun selvittelykeskusten ja valvojien välinen tehokas yhteistyö ja tietojenvaihto on ratkaisevan tärkeää rahoitusjärjestelmän eheyden ja vakauden kannalta. Sillä varmistetaan kattava ja johdonmukainen toimintatapa, jonka mukaisesti rahanpesua, sen esirikoksia ja terrorismin rahoittamista ehkäistään ja torjutaan, ja sillä tehostetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa unionin järjestelmää ja suojataan taloutta laittoman rahoitustoiminnan aiheuttamilta uhkilta. Rahanpesun selvittelykeskusten hallussa olevat tiedot, jotka koskevat esimerkiksi ilmoitusvelvollisten toimittamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten laatua ja määrää, ilmoitusvelvollisten rahanpesun selvittelykeskusten tietopyyntöihin antamien vastausten laatua ja oikea-aikaisuutta sekä rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen tyyppejä, suuntauksia ja menetelmiä, voivat auttaa valvojia tunnistamaan aloja, joilla riskit ovat suurempia tai joilla vaatimusten noudattaminen on heikkoa, ja näin antaa niille käsityksen siitä, onko valvontaa tehostettava tiettyjen ilmoitusvelvollisten tai alojen osalta.

Pykälän *2 momentissa* rahanpesun selvittelykeskukselle säädettäisiin velvoite ilmoittaa valvojille aina, kun sen hallussa olevat tiedot viittaavat siihen, että ilmoitusvelvolliset mahdollisesti rikkovat rahanpesuasetusta ja maksun tiedot -asetusta. Päätöksen tässä momentissa tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekisi rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin tietojen sisältöä koskevasta rajoituksesta. Mainitun momentin mukaan tämän pykälän nojalla toimitetut tiedot eivät saisi sisältää mitään tietoja yksittäisistä luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä tai tapauksista, joihin liittyy sellaisia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat käynnissä olevan analyysin tai tutkinnan kohteena, taikka tietoja, jotka voivat johtaa luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tunnistamiseen lukuun ottamatta tapauksia, joissa se on ehdottoman välttämätöntä 2 momentin soveltamiseksi,.

2 c §. *Liiketoimien tai toiminnan seurantamääräys*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 c §*, jonka *1 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskukselle uusi kuudennen rahanpesudirektiivin 25 artiklan mukainen toimivalta määrätä ilmoitusvelvollinen seuraamaan selvittelykeskuksen määrittämän ajan liiketoimia tai toimintaa, joita toteutetaan ilmoitusvelvollisen hallinnoiman yhden tai useamman pankkitilin tai maksutilin tai kryptovaratilin tai muun liikesuhteen kautta, sellaisten henkilöiden osalta, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että tilin tai liikesuhteen tiiviimpi seuranta voi tarjota rahanpesun selvittelykeskukselle lisätietoja tilinhaltijan liiketoimien malleista. Sen

avulla voidaan havaita oikea-aikaisesti epätavallisia tai epäilyttäviä liiketoimia taikka epätavallista tai epäilyttävää toimintaa, jotka saattavat edellyttää rahanpesunselvittelykeskuksen lisätoimia, mukaan lukien tilin tai liikesuhteen keskeyttäminen, kerättyjen tiedustelutietojen analysointi ja niiden jakaminen tutkinta- ja syyttäjäviranomaisille. Päätöksen seurantamääräyksen lähettämisestä tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Merkittävän riskin arvioinnin tulee perustua kokonaisarvioon. Tähän voi vaikuttaa muun muassa henkilön aiempi rikollisuus rahanpesun, esirikosten tai terrorismin rahoittamisen rikoksiin. Lisäksi kokonaisarvioon voi vaikuttaa myös muut poliisin tiedossa olevat rikolliseen toimintaan viittaavat sekä epäilyttävien liiketoimien määrä. Merkittävän riskin olemassaolo ei voi kuitenkaan edellyttää aloitettua esitutkintaa, vaan merkittävä riski voi realisoitua jo ennen esitutkinnan aloittamista muun muassa silloin, kun selvittelykeskuksella on sen käytettävissä olevien tietojen perusteella perustellusti olettaa, että henkilö aikoo syyllistyä, syyllistyy tai on jo syyllistynyt rahanpesuun, sen esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen. Asian arvioinnissa on otettava huomioon ainakin käytettävissä olevien tietojen ja tietolähteen luotettavuus. Asiassa on huomioitava myös, että lievä tai tavanomainen riski henkilön syyllistymisestä rahanpesuun, esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen ei oikeuta antamaan kyseessä olevaa seurantamääräystä ilmoitusvelvolliselle, vaan riskin tulee olla merkittävä. Kyseinen kvalifiointiperuste voi olla käsillä muun muassa silloin, kun sama tieto on saatu erityisen luotettavasta lähteestä tai useasta eri lähteestä, tai kun tiedon perustana on kiistattomia todisteita (esimerkiksi toistuvia maksutransaktioita, jotka selvästi viittaavat rahanpesuun, esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen). Asiassa tulee huomioida myös riskin realisoitumisen vaikutukset siten, että mikäli oletettavissa olevalla rikoksella olisi merkittäviä vaikutuksia yleiseen tai yksityiseen etuun, voidaan riskiä pitää merkittävämpänä kuin jos kyseessä olisi vain pieni varallisuusvahingon riski. Uhkan arvioinnissa voidaan huomioida myös se, jos henkilö on aiemmin tuomittu rahanpesusta, esirikoksesta tai terrorismin rahoittamisesta. Kuudes rahanpesudirektiivi edellyttää lisäksi, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että selvittelykeskuksilla on valtuudet ohjeistaa ilmoitusvelvollista raportoimaan valvonnan tuloksista. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi ilmoittamalla epäilyistä rahanpesuasetuksen artiklan 69 mukaisesti. Saadessaan tämän pykälän nojalla annetun seurantaohjeen ilmoitusvelvollinen noudattaa rahanpesuasetuksen mukaisia ilmoitusvelvollisen riskiperusteisia toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontatoimenpiteitä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevän päällystöön kuuluvan poliisimiehen valtuudesta antaa ulkomaisen rahanpesun selvittelykeskuksen pyynnöstä pykälän 1 momentissa kuvatun määräyksen ilmoitusvelvolliselle.

2 d §. *Ilmoitusvelvolliselle annettavat riski-ilmoitukset*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 d §*, jonka *1 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskukselle uusi kuudennen rahanpesudirektiivin 26 artiklan mukainen toimivalta varoittaa ilmoitusvelvollista asiakkaan tuntemisvelvollisuuden noudattamisen kannalta merkityksellisistä seikoista rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti. Päätöksen riski-ilmoituksen antamisesta tekisi rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Riski-ilmoituksen tietoihin olisi sisällyttävä sellaisten liiketoimien tai toiminnan tyypit, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski, tai tietyt henkilöt, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski, tai tietyt maantieteelliset alueet, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Merkittävän riskin arvioinnissa tulisi huomioida ensinnäkin se, että kun henkilö on epäiltynä rahanpesusta, esirikoksesta tai terrorismin rahoittamisesta, niin

häneen liittyy merkittävä riski ko. toiminnasta. Merkittävän riskin olemassaolo ei voisi kuitenkaan edellyttää aloitettua esitutkintaa, vaan merkittävä riski voi realisoitua jo ennen esitutkinnan aloittamista muun muassa silloin, kun selvittelykeskuksella on sen käytettävissä olevien tietojen perusteella perustellusti olettaa, että henkilö aikoo syyllistyä, syyllistyy tai on jo syyllistynyt rahanpesuun, sen esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen. Asian arvioinnissa olisi otettava huomioon ainakin käytettävissä olevien tietojen ja tietolähteen luotettavuus. Asiassa olisi huomioitava myös, että lievä tai tavanomainen riski henkilön syyllistymisestä rahanpesuun, esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen ei oikeuta antamaan kyseessä olevaa seurantamääräystä ilmoitusvelvolliselle, vaan riskin tulee olla merkittävä. Kyseinen kvalifiointiperuste voi olla käsillä muun muassa silloin, kun sama tieto on saatu erityisen luotettavasta lähteestä tai useasta eri lähteestä, tai kun tiedon perustana on kiistattomia todisteita (esimerkiksi toistuvia maksutransaktioita, jotka selvästi viittaavat rahanpesuun, esirikokseen tai terrorismin rahoittamiseen). Asiassa tulisi huomioida myös riskin realisoitumisen vaikutukset siten, että mikäli oletettavissa olevalla rikoksella olisi merkittäviä vaikutuksia yleiseen tai yksityiseen etuun, voidaan riskiä pitää merkittävämpänä kuin jos kyseessä olisi vain pieni varallisuusvahingon riski. Uhkan arvioinnissa voidaan huomioida myös se, jos henkilö on aiemmin tuomittu rahanpesusta, esirikoksesta tai terrorismin rahoittamisesta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että tällaiset varoitukset voivat auttaa ilmoitusvelvollisia tiedottamaan asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista menettelyistään ja varmistamaan niiden vastaavuuden riskien kanssa sekä päivittämään riskinarviointi- ja riskinhallintajärjestelmiään vastaavasti, minkä lisäksi ilmoitusvelvolliset voivat saada varoituksista lisätietoja, joiden perusteella tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä saattaa olla tarpeen soveltaa tiettyihin asiakkaisiin tai liiketoimiin, joihin liittyy suurempia riskejä.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentin riski-ilmoitus olisi voimassa rahanpesun selvittelykeskuksen määräämän ajanjakson ajan, joka saisi olla enintään kuusi kuukautta. Arvioidessaan tämän pykälän nojalla annettua riski-ilmoitusta ilmoitusvelvollisen tulisi noudattaa rahanpesuasetuksen mukaisia ilmoitusvelvollisen riskiperusteisia toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontatoimenpiteitä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskukselle kuudennen rahanpesudirektiivin 26 artiklan 3 kohdan mukaisesti velvoite antaa ilmoitusvelvollisille vuosittain strategisia tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tyypeistä, riski-indikaattoreista ja suuntauksista.

3 §. *Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri*. Rahanpesurekisteri on rahanpesun selvittelykeskuksen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpitämä henkilörekisteri rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Siihen tallennetaan tietoja esimerkiksi epäillyistä rahanpesurikoksista ja niihin liittyvistä henkilöistä. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa säädetyn lisäksi henkilötietojen käsittelyyn rahanpesurekisterissä sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

EU-sääntely ei edellytä suoraan rahanpesurekisterin perustamista, vaikka sääntelyssä asetetaankin jäsenvaltiolle tiettyjä velvoitteita esimerkiksi rahanpesun selvittelykeskuksen teknisten resurssien turvaamisen osalta kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 5 kohdassa, vaan kyseessä on kansallisella sääntelyllä perustettu rekisteri, eli kansallista lisäsääntelyä. Voimassa olevan rahanpesulain mukaan rahanpesurekisteri voi sisältää lain 2 §:ssä säädettyjen

rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävien suorittamiseksi hankittuja ja saatuja sekä 4 ja 5 §:n nojalla saatuja tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja. Osa rekisteriin tallennettavista tiedoista pohjautuu rahanpesun selvittelykeskukselle rahanpesudirektiivien johdosta säädettyihin toimivaltuuksiin, osa taas kansalliseen sääntelyyn. Rahanpesurekisteriä koskevan sääntelyn osalta on tarpeen varmistaa, että säännökset vastaavat FATFin suosituksia ja rahanpesudirektiivin vaatimuksia epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten sisällön salassapidosta, mukaan lukien ilmoituksen tekijän henkilöllisyys. Rahanpesun selvittelykeskus on osa keskusrikospoliisia, ja sen toimivaltuuksista säädetään myös poliisilaissa, johon viitataan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ssä.

Voimassa olevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän *5* ja *9 momentin* sisältöä muutettaisiin. Pykälän 5 momenttia tarkennettaisiin vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin 36 artiklan 2 kohtaa, joka edellyttää, että rahanpesun selvittelykeskukset eivät paljasta epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen lähdettä vastatessaan toimivaltaisten viranomaisten 2 §:n mukaisiin tietopyyntöihin tai jakaessaan analyysiensa tulokset 2 §:n mukaisesti. Mainitussa direktiivin kohdassa viitataan saman artiklan 1 kohtaan, jossa on listattu myös organisaatio ilmoituksen tekevän henkilön lisäksi. Siten kuudes rahanpesudirektiivi laajentaa salassapidon velvoitetta nykytilaan verrattuna. Mainitussa direktiivin kohdassa todetaan lisäksi, että tämä kohta ei rajoita kansallisen rikosprosessioikeuden soveltamista, mistä syystä momenttiin ehdotetaan lisättävän aiempaa tarkempi kuvaus tilanteista, joissa selvittelykeskus voi luovuttaa ilmoituksen tekijän nimen ja henkilöllisyyden. Tekijällä tarkoitetaan 36 artiklan 1 kohdan mukaisia ilmoitusvelvollisia, niiden työntekijöitä tai vastaavassa asemassa olevia henkilöitä, asiamiehiä ja edustaja. Näitä tilanteita ovat rikosprosessin eri vaiheet, joissa tietoja tarvitaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten esitutkinnassa, syyteharkinnassa, tuomioistuinkäsittelyssä ja rangaistuksen täytäntöönpanossa. Tietoja voitaisiin lisäksi luovuttaa rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Näin varmistettaisiin, että tietoja voitaisiin luovuttaa esimerkiksi suojelupoliisille, jonka esitutkintaviranomaisen asema poistettiin tiedustelulakien voimaantulon yhteydessä ja käytettäisiin direktiivin tarjoamaa liikkumavaraa kansallisen rikosprosessioikeuden soveltamisen osalta.

Kansallisen turvallisuuden suojaaminen perustuu Suomessa poikkihallinnolliseen yhteistyöhön, jota johtaa valtioneuvosto. Toimivaltuudet kansallisen turvallisuuden suojaamisessa jakautuvat eri viranomaisille niiden lakisääteisten tehtävien mukaisesti, joista keskeisimpiä ovat poliisi, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos ja suojelupoliisi. Koska rahanpesurekisterin osalta on kyseessä kansalliseen sääntelyyn perustuva rekisteri, jonka sisältämät tiedot pohjautuvat osin rahanpesun selvittelykeskuksen EU-sääntelyyn pohjautuviin tehtävien ja toimivaltuuksien perusteella saatuun tietoon ja osin kansalliseen sääntelyyn, EU-sääntelyn vaatimukset eivät ole esteenä siihen tallennettujen tietojen käyttöön ja luovuttamiseen kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin.

Rahanpesusääntelyn kansallista liikkumavaraa koskevassa arvioinnissa on huomioitava Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) asiassa C-817/19 *(Ligue des droits humains ASBL vs. Conseil des ministres)* antama matkustajarekisteritietojen käyttöä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/681 (jäljempänä *PNR-direktiivi*) tulkintaa koskeva tuomio, Asiassa tuomioistuin katsoi, että direktiivin perusteella perustettuun järjestelmään direktiivin perusteella kerättyjä tietoja sai käyttää unionin tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin sisältämän käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen vuoksi vain vakavan rikollisuuden ja sellaisen

rikollisuuden torjuntaan, jolla on objektiivinen yhteys direktiivin tarkoituksiin. PNR-direktiiviä koskeva tuomio koskee PNR-direktiivillä käyttöönotettua järjestelmää, joka sisältää PNR-direktiivissä säädetyt tiedot. Kyseisessä tuomiossa on kyse täysin samojen tietojen hyödyntämisestä sellaisiin käyttötarkoituksiin, jotka eivät tuomioistuimen mukaan ole direktiivin mukaisia. Kuten edellä on mainittu, rahanpesurekisterin perustamisesta tai sen tietosisällöstä ei säädetä EU-sääntelyssä.

Kansallinen turvallisuus on nimenomaisesti määritelty kunkin jäsenvaltion yksinomaiseksi toimivallaksi ja rajattu suoran EU-sääntelyn ulkopuolelle, eikä se kuulu myöskään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen piiriin. Tältä osin on lisäksi huomioitava, että rahanpesurekisterin tietojen käyttöä ja luovuttamista on jo Suomessa laajennettu aikaisemmilla rahanpesun selvittelykeskusta koskevaan lakiin tehdyillä muutoksilla, jotka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Suojelupoliisin ja muiden kansallisen turvallisuuden turvaamisessa toimivaltaisten viranomaisten osalta tietojensaantioikeus liittyisi kansallisen turvallisuuden suojaamiseen, mutta siinä ei käytettäisi lisäkvalifiointia ”sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta”. Sääntelyssä säilytettäisiin tältä osin nykytila, jossa vastaavasta lisäkvalifikaatiosta ei ole säädetty. Lisäkvalifikaatiosta säätäminen heikentäisi suojelupoliisin ja muiden toimivaltaisten viranomaisten tiedonsaantioikeuksia ja yleisemminkin tiedonsaantioikeuksia kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Muutos merkitsisi mahdollisesti tulkintamuutoksia nykyisiin tiedonluovutusperusteisiin, mikä puolestaan voi heikentää myös kansallisen turvallisuuden suojaamista. Nykyisellään rahanpesurekisterin tietoja voidaan käyttää esimerkiksi puolustusministeriön lausuntopyyntöihin kiinteistökauppoihin liittyvässä lupaharkinnassa. On epäselvää, voitaisiinko muun muassa näissä tilanteissa enää jatkossa luovuttaa tietoja ja missä laajuudessa.

Tältä osin on huomioitavaa, että kansallisen turvallisuuden suojaamisessa keskeisen viranomaisen, eli suojelupoliisin toimivaltuuksia ei ole kansallisessa lainsäädännössä rajattu kansallisen turvallisuuden suojaamiseen sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Suojelupoliisin toiminta perustuu siviilitiedustelulainsäädäntöön, poliisilakiin sekä lakiin poliisin hallinnosta. Muotoilua ”vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta” on käytetty, kun Suomen perustuslain 10 §:ää muutettiin (HE 198/2017 vp – PeVM 4/2018 vp) liittyen luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoittamista koskevaan sääntelyyn. Lienee kuitenkin selvää, että kynnyksen perustuslaissa säädetyn luottamuksellisen viestin suojan murtamiselle ja viranomaisen rekisterissä olevan tiedon luovuttamiselle toiselle toimivaltaiselle viranomaiselle sen lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi tulee olla eritasoinen. Siviilitiedustelusta säädetään poliisilain 5 a luvussa, jonka 4 §:ssä suojelupoliisin tiedustelumenetelmien käytölle on asetettu edellytykseksi, että sen käyttäminen on välttämätöntä tärkeiden tietojen saamiseksi sellaisesta siviilitiedustelun kohteena olevasta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Edellä mainitun lain 2 §:n mukaan suojelupoliisin tiedustelumenetelmiä ovat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta, tekninen laitetarkkailu, teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen, peitetoiminta, valeosto ja ohjattu tietolähdetoiminta. Lisäksi tiedustelumenetelmiä ovat paikkatiedustelu, jäljentäminen, lähetyksen jäljentäminen sekä lähetyksen pysäyttäminen jäljentämistä varten. On huomionarvoista, että siviilitiedustelutietojen tiedustelumenetelmäksi ei ole säädetty toiselta viranomaiselta luovutettavia tietoja.

Kansalliset tulkinnat siitä, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeudet edellyttäisivät kategorisesti lisäkvalifikointia ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta

toiminnalta” liittynevät Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioihin yhdistetyissä asioissa *C-793/19 ja C-794/19 Saksan liittotasavalta v. SpaceNet AG (C-793/19)* ja *Telekom Deutschland GmbH (C-794/19*), joissa Euroopan unionin tuomioistuin on todennut muun muassa, että siinä tarkoitetun sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/136/EY, 15 artiklan 1 kohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisille lainsäädännöllisille toimenpiteille, joissa säädetään ennalta ehkäisevästi liikenne- ja paikkatietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä vakavan rikollisuuden torjumiseksi ja yleistä turvallisuutta koskevien vakavien uhkien ehkäisemiseksi. Samalla Euroopan unionin tuomioistuin kuitenkin totesi, että viestinnän tietosuojadirektiivi ei ole esteenä kansallisille lainsäädännöllisille toimenpiteille, joissa sallitaan kansallisen turvallisuuden takaamiseksi se, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat määrätään säilyttämään liikenne- ja paikkatiedot yleisesti ja erotuksetta tilanteissa, joissa asianomaisen jäsenvaltion kansalliseen turvallisuuteen kohdistuu vakava uhka, joka osoittautuu todelliseksi ja olemassa olevaksi tai ennakoitavissa olevaksi, ja joko tuomioistuin tai riippumaton hallinnollinen elin, jonka ratkaisu on sitova, voi kohdistaa päätökseen, jolla tällainen määräys annetaan, tehokasta valvontaa, jolla pyritään tarkastamaan, että kyseessä on jokin näistä tilanteista ja että niitä edellytyksiä ja takeita, joista on säädettävä, noudatetaan; mainittu määräys voidaan antaa ainoastaan ajanjaksoksi, joka on rajoitettu täysin välttämättömään mutta jota voidaan jatkaa, jos kyseinen uhka on edelleen olemassa.

On oikeudellisesti varsin epäselvää, miksi edellä mainittujen tuomioiden, jotka koskevat ennalta ehkäisevää liikenne- ja paikkatietojen yleistä ja erotuksetta tapahtuvaa säilyttämistä liittyen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin ja tiettyihin EU:n perusoikeuskirjassa tunnustettuihin oikeuksiin ja vapauksiin, on katsottu kansallisesti soveltuvan kaikkeen suojelupoliisille luovutettavasta tiedosta säätelemiseen. Edellä mainitut tuomiot liittyvät tietoon, joka on kansallisesti säädetty tiedoksi, jota hankittaisiin tiedustelumenetelmin. Tältä osin kiinnitetään huomiota siihen, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeuksien osalta rahanpesurekisteristä saatavien tietojen osalta kyse ei olisi siviilitiedustelutiedon hankinnasta, vaan viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta suojelupoliisin lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi. Suojelupoliisin tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 10 §:ssä, jonka mukaan suojelupoliisin tehtävänä on hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Suojelupoliisi tehtävänä on myös turvallisuusselvitysten tekeminen. Suojelupoliisilla on siis edelleen esimerkiksi rikostorjuntaan liittyviä tehtäviä, eikä vain sen tiedusteluvaltuuksiin liittyviä tehtäviä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa selvennetään lisäksi, että mainitun direktiivin 36 artiklan vaatimuksen ilmoittajan tietojen salaamisesta ei kuitenkaan tulisi estää rahanpesun selvittelykeskuksia jakamasta asiaankuuluvia tietoja, kuten IBAN-numeroita taikka BIC- tai SWIFT-koodeja koskevia tietoja.

Pykälän *9 momenttia* puolestaan tarkennettaisiin vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 6 kohdan salassapitovaatimuksia. Momenttiin lisättäisiin edellytys siitä, että rahanpesun selvittelykeskusten henkilöstöä sitovat vastaavat salassapitovaatimukset kuin mitä rahanpesulain 81 §:ssä on säädetty. Momenttiin tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus yleisen tietosuoja-asetuksen kirjoitusasuun. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä edellytetään lisäksi, että rahanpesunselvittelykeskuksen henkilöstön tulee lisäksi ylläpitää korkeaa ammatillista tasoa, mukaan lukien tietosuojaa koskevat korkeat ammatilliset normit, henkilöstön tulee olla erittäin luotettavaa ja sillä tulee olla asianmukainen osaaminen massadata-aineistojen eettisen

käsittelyn osalta. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olla käytössään menettelyt eturistiriitojen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi. Edellä mainitut vaatimukset täytetään jo muulla virkamiehiä ja viranomaisia koskevalla lainsäädännöllä.

4 §. *Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoa*. Voimassa olevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän otsikosta poistettaisiin tietojen luovuttaminen koska pykälän tietojen luovutusta koskeva sääntely siirrettäisiin uusiin ehdotettaviin pykäliin Pykälän *1* ja *2 momentti* vastaisivat voimassa olevia säännöksiä 1 momentin kielellistä korjausta lukuun ottamatta. Pykälän *3 momentin* sisältöä täsmennettäisiin, *4 momentti* poistettaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin uuteen ehdotettavaan 4 a §:ään, *5 momentti* poistettaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin uuteen ehdotettavaan 4 b §:n 1 momenttiin, sekä *6 momentin* sisältöä täsmennettäisiin. Toisiin pykäliin siirrettävistä 4 ja 5 momenteista johtuen 6 momentti siirrettäisiin pykälän uudeksi 4 momentiksi. Rahanpesurekisterin osalta viitataan edellä 3 §:ssä esitettyihin perusteluihin.

Pykälän 3 momenttia täsmennettäisiin lisäämällä siihen maininta, että tietoja saa luovuttaa turvallisten ja suojattujen kanavien kautta, sillä tätä edellytetään kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 8 kohdassa.

Voimassa olevan pykälän 6 momenttiin eli uuteen 4 momenttiin tehtäisiin tekninen korjaus, jolla muutettaisiin viittaus rahanpesulakiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen, sillä ilmoitusvelvollisten tietojen säilyttämisestä ei enää säädetä rahanpesudirektiivissä vaan rahanpesuasetuksen 77 artiklassa. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että rahanpesun selvittelykeskusten toimivaltuuksiin kuuluu oikeus saada suoraan tai välillisesti rahoitus- ja lainvalvontatietoja sekä hallinnollisia tietoja, joita ne tarvitsevat voidakseen torjua rahanpesua, sen esirikoksia ja terrorismin rahoittamista.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on voimassa olevan 4 §:n 1 ja 2 momenttien nojalla laajat tiedonsaantioikeudet tehtäviensä suorittamiseksi viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä ilmoitusvelvollisilta, mukaan lukien tarvittaessa edellä mainittujen johtajat ja työntekijät, sekä yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä ja henkilöltä. Lisäksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019, jäljempänä *poliisin henkilötietolaki*) 16 §:n 1 momentin nojalla poliisilla on oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tietoja säännöksessä luetelluista rekistereistä, muun ohella liikenneasioiden rekisteristä, väestötietojärjestelmästä, kiinteistötietojärjestelmästä ja kaupparekisteristä. Tietojärjestelmiä ja rekistereitä koskevissa laeissa on myös säännöksiä tietojen luovuttamisesta esitutkintaviranomaisille (ks. esim. kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (453/2002) 6 §). Poliisin henkilötietolain 3 luvun 17 §:ssä säädetään muiden viranomaisten tietojen luovuttamisesta poliisille suorakäyttöisesti tallettamalla tai tietojoukkona tallettamista varten. Pykälässä säädetään niistä viranomaisista, jotka saavat suorakäyttöisesti tallettamalla tai tietojoukkona tallettamista varten luovuttaa poliisille tietoa. Säännöksessä mainittuja viranomaisia ovat esimerkiksi suojelupoliisi, oikeushallintoviranomaiset ja Rajavartiolaitos.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 21 artiklan1 kohdan a ja b alakohdassa luetellaan tietokannat ja rekisterit, joihin selvittelykeskuksella tulee olla suora ja välitön pääsy. Seuraavassa on listattu kyseisen artiklakohdan mukaisten tietokantojen ja rekistereiden suomalaiset vastineet ja se, millainen pääsy rahanpesun selvittelykeskuksella on kyseisiin tietoihin voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla.

- Kansallisiin keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin 16 artiklan mukaisesti sisältyvät tiedot – Suomessa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän 4 ja 6 §:in mukaiset tiedot, joihin rahanpesun selvittelykeskuksella on pääsyoikeus pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n 1 ja 6 kohdan nojalla. Tiedot luovutetaan Tullin ylläpitämällä koostavalla sovelluksella (lain 7 a §).

- Ilmoitusvelvollisilta saadut tiedot, mukaan lukien tiedot maksun tiedot -asetuksen 3 artiklan 9 alakohdassa määritellyistä varainsiirroista ja mainitun asetuksen 3 artiklan 10 alakohdassa määritellyistä kryptovarojen siirroista – rahanpesun selvittelykeskuksella on rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada tietoja ilmoitusvelvollisilta. Tiedot pyydetään ko. taholta.

- Kiinnityksiä ja lainoja koskevat tiedot – lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri ja yrityskiinnitysrekisteri ovat julkisia rekistereitä. Lainoja koskevat tiedot rahanpesun selvittelykeskus saa pyytämällä suoraan ilmoitusvelvollisilta rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentin nojalla. Rahanpesu selvittelykeskukselle tai poliisille ei ole säädetty oikeutta saada positiivisesta luottotietorekisteristä tietoja (positiivisesta luottotietorekisteristä annettu laki (739/2022) ellei kyse ole poliisille annettavasta virka-avusta (lain 3 §, jossa viitataan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:n 3 momenttiin).

- Kansallisiin valuutta- ja valuutanvaihtotietokantoihin sisältyvät tiedot – Suomessa ei ole tällaisia tietokantoja.

- Arvopapereita koskevat tiedot – arvopapereita koskevista tiedonantovelvollisuuksista säädetään arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa. Lain 8 luvun 2 §:n mukaan arvopapereihin liittyviä tietoja on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Sijoitusrahastojen osalta tiedonantovelvollisuuksista säädetään sijoitusrahastolaissa, jonka 26 luvun 1 §:n mukaan rahastoyhtiö ja säilytysyhteisö ovat oikeutettuja antamaan muutoin lain nojalla salassa pidettäviä tietoja ainoastaan syyttäjä- tai esitutkintaviranomaisille rikoksen selvittämiseksi sekä muuten laissa sellaisten tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle. Tiedot pyydetään erikseen jokaiselta eri taholta rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

- Verotiedot, myös veroviranomaisten hallussa olevat tiedot sekä hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin 2011/16/EU 8 artiklan 3 a kohdan nojalla saadut tiedot – verotusta koskevat tiedot ovat, erityisesti yksityiselämän suojan vuoksi, säädetty verotustietojen julkisuudesta annetussa laissa (1346/1999) suurilta osin salassa pidettäviksi. Lain 19 §:n mukaan verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa yksittäistapauksessa pyynnöstä verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisille muun ohella rikosten ennalta estämistä, selvittämistä sekä syytteeseenpanoa varten. Rahanpesun selvittelykeskus voi 4 §:n nojalla pyytää verohallinnolta tietoja. Poliisilla on valmistelussa rajapinnat sekä verotustietoihin ja tulorekisteriin että Harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiin.

- Tiedot tavaroita tai palveluja tai käyttöoikeussopimuksia koskevista julkisista hankintamenettelyistä – Rahanpesun selvittelykeskus voi rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla pyytää näitä tietoja.

- Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklassa tarkoitetun pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän tiedot, sekä kansallisten kiinteistörekisterien tai sähköisten tietojenhakujärjestelmien sekä maarekisterien ja katasterien tiedot – Suomessa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 4 luvun 17 j §:ssä tarkoitetun pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän tiedot, sekä kiinteistötietojärjestelmä, joka sisältää kiinteistörekisterin sekä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin (kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annettu lain 3 §; kiinteistörekisterilaki (392/1985). Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää edellä mainittuja tietoja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla. Sillä on edellä esitetyn mukaisesti suora ja välitön pääsyoikeus pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään ja pääsy tulee olemaan myös yhteenliittämisjärjestelmään. Sillä on myös suora ja välitön pääsy kiinteistötietojärjestelmään poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 14 kohdan nojalla.

- Luonnollisia henkilöitä koskevissa kansallisissa väestörekistereissä olevat tiedot – Suomessa väestötietojärjestelmä (väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettu laki, 661/2009). Rahanpesun selvittelykeskuksella on suora ja välitön pääsyoikeus poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 11 kohdan nojalla.

- Kansallisissa passi- ja viisumirekistereissä olevat tiedot – rahanpesun selvittelykeskuksella on pääsypoliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan sekä 17 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla. Passirekisterin tietojen käytöstä säädetään poliisin henkilötietolain 11–15 §:ssä.

- Matkustustietokannoissa olevat tiedot – Suomessa matkustajatietojärjestelmä. Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää edellä mainittuja tietoja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla ja sillä on pääsy matkustustietokantoihin Suomessa poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 15 kohdan nojalla. Poliisi käyttää matkustajatietojärjestelmää, joka kerää ja käsittelee lentoliikenteen matkustajarekisteritietoja (Passenger Name Record, PNR) ja matkustajan ennakkotietoja (API) lain edellyttämällä tavalla.

- Liike-elämän tietokannoissa, mukaan lukien kauppa- ja yritysrekisterit ja poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tietokannat, olevat tiedot – Suomessa kauppa- ja yritysrekisterissä olevat tiedot. Rahanpesun selvittelykeskuksella on suora ja välitön pääsyoikeus poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla kaupparekisteriin. Rajapinta Patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalveluun on rakennettu. Suomessa ei ole keskitettyä tietokantaa poliittisesti vaikutusvaltaisista henkilöistä.

- Kansallisissa ajoneuvo-, ilma-alus- ja vesikulkuneuvorekistereissä olevat tiedot – Suomessa liikenneasioiden rekisteri (liikenteen palveluista annettu laki (320/2017)). Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää edellä mainittuja tietoja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla. Poliisilla on suora ja välitön pääsyoikeus poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

- Kansallisissa sosiaaliturvarekistereissä olevat tiedot – rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla tietoja kysytään suoraan lähinnä Kansaneläkelaitokselta, jos epäillään esimerkiksi sosiaalitukien väärinkäytöstä.

- Tullaustiedot, myös käteisen rahan fyysistä liikkumista rajan yli koskevat tiedot – poliisilla ei ole pääsyä tullaustietoihin tai käteisvarojen ilmoittamista koskeviin tietoihin. Tullaustietoja voidaan toimittaa poliisille henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 20 §:n perusteella muun muassa silloin, kun kyse on rikosten ennalta estämisestä ja paljastamisesta. Käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen ja Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta annetun lain (432/2021) mukaiset Tullin vastaanottamat käteisvarailmoitukset toimitetaan rahanpesun selvittelykeskukseen (asetuksen 9 artikla). Poliisille ne toimitetaan ainoastaan rajatussa joukossa vakavia rikosepäilyitä (lain 11 §).

- Kansallisissa aserekistereissä olevat tiedot – Suomessa aserekisteri. Pääsy rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n (esim. asekauppaan liittyvän rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen selvittämiseksi) sekä poliisin henkilörekisteristä annetun lain (509/1995) 5 luvun 18 §:n ja poliisilain 1 §:n nojalla.

- Kansallisissa tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevissa rekistereissä olevat tiedot (rahanpesun selvittelykeskuksesta annettu laki 4 §). Poliisilla on suora ja välitön pääsyoikeus poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla. Rajapinta Patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalveluun on rakennettu 2025.

- Keskitettyjen rekisterien 10 artiklan 19 kohdan mukaisen yhteenliittämisen kautta saatavilla olevat tiedot – Suomessa rahanpesulain 18 §:ssä tarkoitetun tosiasiallisia edunsaajatietoja koskevien keskitettyjen rekisterien yhteenliittämisen kautta saatavilla olevat tiedot. Rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olemaan suora ja välitön pääsyoikeus rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

- Voittoa tavoittelemattomien järjestöjen rekistereissä olevat tiedot – Suomessa yhdistys- ja säätiörekisterissä olevat tiedot. Pyydetään erillisellä tietopyynnöllä. Lisäksi Virressä on tietoja säätiöistä sekä ePortissa yhdistyksistä, joita voidaan pyytää rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

- Kansallisten finanssivalvonta- ja sääntelyviranomaisten hallussa 61 artiklan ja 67 artiklan 2 kohdan mukaisesti olevat tiedot – Suomessa toimivaltaisten viranomaisten hallussa ehdotettavan rahanpesulain 74, 78 ja 84 §:ssä säädetyt tiedot.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston päätösten N:o 280/2004/EY ja N:o 406/2009/EY mukaisen unionin rekisterin perustamisesta ja komission asetusten (EU) N:o 920/2010 ja (EU) N:o 1193/2011 kumoamisesta annetun komission asetuksen (EU) N:o 389/2013 mukaisesti perustetut tietokannat, joissa säilytetään hiilidioksidipäästökauppaa koskevia tietoja – edellä mainitun asetuksen mukaisesti perustetut tietokannat, kuten Unionin rekisteri, sisältävät tietoja hiilidioksidipäästökaupasta. Näihin tietokantoihin pääsy on rajoitettu ja niiden käyttöä valvotaan tarkasti. Poliisi voi saada pääsyn näihin tietokantoihin, jos se on tarpeen rikostutkinnan tai turvallisuuteen liittyvien syiden vuoksi.

- Yritysten vuositilinpäätöksiä koskevat tiedot – Suomessa kaupparekisterin yritysten vuositilinpäätöksiä koskevat tiedot. Tiedot saadaan Patentti- ja rekisterihallitukselta Virre-tietopalvelun kautta. Kysely Patentti- ja rekisterihallitus tai tietojen haku suoraan käyttöliittymästä rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

- Kansalliset maahanmuuttorekisterit – Suomessa ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmässä olevat tiedot. Poliisilla on suora ja välitön pääsyoikeus

poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmiin.

- Kauppatuomioistuinten hallussa olevat tiedot –Suomessa markkinaoikeuden hallussa olevat tiedot. Tiedot pyydetään rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

- Maksukyvyttömyystietokannoissa olevat ja selvittäjien hallussa olevat tiedot – Suomessa maksukyvyttömyysrekisterissä ja Ulosottolaitoksen hallussa olevat tiedot. Tiedot pyydetään rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla. Rahanpesun selvittelykeskuksen suora ja välitön pääsy Ulosottolaitoksen hallussa oleviin tietoihin toteutuisi jatkossakin siten, että Ulosottolaitos antaisi tiedot pyynnöstä rahanpesun selvittelykeskukselle.

- Tiedot kohdennettujen talouspakotteiden nojalla jäädytetyistä tai pysäytetyistä varoista ja muusta omaisuudesta – Tietoja pyydetään mm. Ulosottolaitokselta ja ulkoministeriöltä rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n nojalla.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on edellä esitetyn mukaisesti voimassa olevan lainsäädännön nojalla pääsy kaikkiin kuudennen rahanpesudirektiivin 21 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisiin tietoihin. Lisäksi 21 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti rahanpesun selvittelykeskuksella tulee olla suora tai välitön pääsy lainvalvontatietoihin, joita ovat:

1. kaikenlaiset tiedot, joita toimivaltaisilla viranomaisilla on jo hallussaan rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi tai niihin liittyviä syytetoimia varten;

2. kaikenlaiset tiedot, joita viranomaisilla tai yksityisillä on hallussaan rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi tai niihin liittyviä syytetoimia varten ja jotka ovat toimivaltaisten viranomaisten saatavilla ilman, että niiden tarvitsee käyttää kansallisen lainsäädännön mukaisia pakkokeinoja.

Kuudennen rahanpesudirektiivin mukaan näihin tietoihin on kuuluttava muun muassa rikosrekisterit sekä tiedot, jotka koskevat tutkimuksia, varojen jäädyttämistä tai takavarikoimista tai muita tutkimukseen liittyviä tai väliaikaisia toimia sekä tuomioita ja menetetyksi tuomitsemisia. 21 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukselle myönnetään mahdollisuuksien mukaan suora pääsy 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa lueteltuihin tietoihin. Jos rahanpesun selvittelykeskukselle on myönnetty välillinen pääsy tietoihin, tiedot hallussaan pitävän yhteisön tai viranomaisen on annettava ne viivytyksettä. Jäsenvaltiot voivat sallia, että pääsyä ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettuihin lainvalvontatietoihin rajoitetaan tapauskohtaisesti, jos tällaisten tietojen antaminen todennäköisesti vaarantaa meneillään olevan tutkinnan. Suomessa tutkinnanjohtaja päättää esitutkinnan aikana salassa pidosta esitutkintalain säännösten pohjalta. Tämä tarkoittaa sitä, että käytännössä tutkinnanjohtajalla on viimekätinen sananvalta siitä, miten tietoja voidaan kesken olevan esitutkinnan osalta hyödyntää, esitutkintaa vaarantamatta.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on voimassa olevan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:n 1 ja 2 momentin nojalla oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä ilmoitusvelvollisilta, mukaan lukien tarvittaessa edellä mainittujen johtajat ja työntekijät, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liikesalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätiön taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai

verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. Rahanpesun selvittelykeskuksella on poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla välitön ja suora pääsy Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilörekistereihin niitä poliisin tehtäviä varten, jotka vastaavat tehtäviä, joita varten tiedot on kerätty ja talletettu, sekä muuhun tarkoitukseen 13 §:ssä ja 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Henkilötietojen käsittelystä puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 29 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohta antaa puolustusvoimille oikeuden luovuttaa henkilötietoja niitä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten, jotka liittyvät oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen tai rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen ja syyteharkintaan saattamiseen. Rikosrekisterilain (770/1993) 4 §:ssä ja 4 a §:ssä säädetään rajatuista tapauksista, joissa rekisterin tietoja voi luovuttaa esitutkintaviranomaisille. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskuksella on poliisin henkilötietolain 16 §:n 1 momentin 4 alakohdan mukaisesti pääsy sakkorekisteriin.

4 a §. *Rahanpesurekisterin tietojen luovuttaminen*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 4 a §*, johon siirrettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 4 momentti eli rahanpesurekisterin tietojen luovuttamista koskeva sääntely. Siirrettävän 4 §:n 4 momentin asiallista sisältöä ei muutettaisi, mutta se jaettaisiin kuuteen eri momenttiin. Säännöksiin tehtäisiin lisäksi joitakin kielellisiä tarkennuksia. Lisäksi tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä täydennettäisiin siten, että rahanpesun selvittelykeskukselle annettaisiin toimivalta luovuttaa rahanpesurekisterin tietoja myös kohdennetuista talouspakotteista vastaaville toimivaltaisille viranomaisille ehdotettavan *2 momentin* mukaisesti. Tällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 66 artiklan 1 kohta, joka edellyttää, että valvojat, rahanpesun selvittelykeskus ja kohdennetuista talouspakotteista vastaavat viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antavat toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Edellä mainitut viranomaiset saavat käyttää tämän artiklan mukaisesti vaihdettuja luottamuksellisia tietoja ainoastaan tämän direktiivin tai muiden unionin säädösten soveltamisalaan kuuluvia tehtäviään hoitaessaan sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten käsittelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä. Tietojen luovuttamista ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska tämä ei ole tietojenluovutuksen edellytys myöskään kuudennen rahanpesudirektiivin 66 artiklassa. Rahanpesurekisterin ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi luovutettavien tietojen osalta viitataan edellä 3 §:ssä esitettyihin perusteluihin.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi säännös rahanpesuasetuksen tietojenvaihtokumppanuutta koskevan tietojenluovutuksen takia. Ehdotettavan *4 momentin* mukaan rahanpesun selvittelykeskukselle annettaisiin toimivalta luovuttaa tietoja rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b ja c alakohtien mukaisille toimivaltaisille viranomaisille ja 10 kohdan mukaiselle ilmoitusvelvolliselle, kun selvittelykeskus ottaa osaa rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaiseen tietojenvaihtokumppanuuteen. Rahanpesuasetuksen 75 artiklassa säädetään, että toimivaltaiset viranomaiset, jotka ovat tietojenvaihtokumppanuuden jäseniä, saavat hankkia, toimittaa ja vaihtaa tietoja vain siltä osin kuin se on tarpeen niiden asiaa koskevan unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 57 alakohdassa määritellään tietojenvaihtokumppanuus. Määritelmän mukaan tietojenvaihtokumppanuudella tarkoitetaan mekanismia, joka mahdollistaa tietojen jakamisen ja käsittelyn ilmoitusvelvollisten ja tapauksen mukaan 44 alakohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten välillä rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi joko kansallisella tai rajat ylittävällä tasolla ja kyseisen kumppanuuden muodosta riippumatta. Edellä mainitussa määritelmässä viitatulla toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan 44 alakohdan a kohdan mukaista rahanpesun selvittelykeskusta, b kohdan mukaista valvontaviranomaista sekä c kohdan mukaista viranomaista, jonka tehtävänä on rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen

tutkiminen tai näihin liittyvät syytetoimet tai jonka tehtävänä on rikoksella saatujen varojenjäljittäminen, takavarikointi tai jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen. Siten rahanpesun selvittelykeskuksella tulisi olla oikeus luovuttaa tietoja rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b ja c alakohdissa määritellyille viranomaisille. Asetuksen 75 artiklan 4 kohdan j alakohdassa todetaan, että jos tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan c alakohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset osallistuvat tietojenvaihtokumppanuuteen, ne saavat hankkia, toimittaa tai vaihtaa henkilötietoja ja operatiivisia tietoja ainoastaan sen kansallisen lainsäädännön, jolla EU:n tietosuojadirektiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja kansallisen rikosprosessioikeuden sovellettavien säännösten mukaisesti, mukaan lukien edellytetty tuomioistuimen ennakkolupa tai muu kansallinen menettelytae. Siten näiden viranomaisten eli rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetun poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen, ulosottolaitoksen ja syyttäjän tulisi tietojenvaihtokumppanuutta koskevassa tiedonkäsittelyssä noudattaa kansallista tietosuojalakia sekä rikosasioiden tietosuojalakia. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskus voisi luovuttaa tietoja tietojenvaihtokumppanuuksissa mukana oleville ilmoitusvelvollisille.

Tietojenvaihtokumppanuutta koskevassa rahanpesuasetuksen 75 artiklassa on säädetty tiukat edellytykset tietojen vaihdolle, kuten ehdoton välttämättömyys asiakkaan tuntemista ja ilmoitusvelvollisuutta koskevien velvoitteiden noudattamiseksi. Vastuu unionin tai kansallisen lainsäädännön vaatimusten noudattamisesta säilyy tietojenvaihtokumppanuuksien osapuolilla. Artiklassa on myös tarkkaan määritelty, mitä tietoja kumppanuuden puitteissa saadaan vaihtaa ja millä tavoin tietoa voidaan hyödyntää. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta tietojenvaihtokumppanuus tarkoittaa, että asiakkaaseen ja muun muassa hänen varallisuuteensa alkuperään, liiketoimeen sekä asiakkaan riskitekijöihin liittyviä tietoja voidaan välittää tietojenvaihtokumppanuudessa, jos kaikki rahanpesuasetuksen edellytykset täyttyvät. Asetus edellyttää kuitenkin muun muassa, että välitettävän tiedon turvallisuus ja luottamuksellisuus varmistetaan, muun muassa mahdollisesti pseudonymisoinnin avulla. Lisäksi on huomioitava, että tiedonjakomahdollisuus koskee vain asetusten mukaisia korkeariskisempiä asiakkaita. Ennen henkilötietojen käsittelyä edellytyksenä on, että on tehty yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi.

Voimassa olevan lain 4 §:n 4 momentissa säädettyä tietojen teknistä luovuttamista koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin *6 momenttiin* lisäämällä siihen maininta, että tietoja saa luovuttaa turvallisten ja suojattujen kanavien kautta. Kuudennen rahanpesudirektiivin 19 artiklan 8 kohdassa edellytetään, että rahanpesun selvittelykeskuksilla on käytössään turvalliset ja suojatut kanavat, joiden kautta ne voivat viestiä ja vaihtaa tietoja sähköisesti toimivaltaisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten kanssa.

4 b §. *Luovutettavien tietojen käytön rajoittaminen tai kieltäytyminen ja palaute tiedoista*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 4 b §*, jossa säädettäisiin luovutettavien tietojen käyttöä koskevista rajoituksista tai kieltäytymisestä sekä viranomaisten velvoitteesta antaa palautetta rahapesun selvittelykeskukselle sen luovuttamien tietojen käyttämisestä. Ehdotettavan pykälän *1 momenttiin* siirrettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 5 momentti. Momentin viittauspykälissä huomioitaisiin 4 §:n 4 momentin siirtäminen uuteen 4 a §:ään. Voimassa olevan lain 4 §:n 5 momentissa viitataan rajoitusten ja ehtojen asettamisesta mainitun pykälän 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen tietojen käytölle, mutta koska 4 momentti on siirretty 4 a §:ään, korjattaisiin viittaus 4 momentin osalta 4 a §:ään. Myös 5 §:n 3 momentissa aiemmin ollut rajoituspykälä siirrettäisiin tähän pykälään, eli mahdollisuus tietojen rajoittamiseen ja tietojen luovuttamista koskevien ehtojen antamiseen koskisi siten kaikkia rahanpesun selvittelykeskuksen luovuttamia tietoja niin kotimaahan kuin ulkomaille.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen mahdollisuudesta kieltäytyä luovuttamasta tietoja muulle kuin esitutkintaviranomaiselle tiettyjen edellytysten tapauksessa. Kuudennen rahanpesudirektiivin 22 artiklan 1 kohdassa säädetään tietopyyntöön vastaamisen kieltäytymisperusteista. Mainitun artiklakohdan mukaan, jos objektiivisten tosiseikkojen perusteella on syytä olettaa, että tietojen antamisella olisi kielteisiä vaikutuksia käynnissä olevaan selvittelyyn tai analyysiin, tai jos on kyse poikkeustapauksesta, jossa tietojen ilmaiseminen olisi selvässä epäsuhteessa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeutettuihin etuihin nähden tai merkityksetöntä siihen tarkoitukseen nähden, johon niitä on pyydetty, rahanpesun selvittelykeskuksella ei ole velvollisuutta vastata tietopyyntöön. Tällaisissa tapauksissa rahanpesun selvittelykeskuksen on esitettävä kirjallisesti kieltäytymisen perustelut pyynnön esittäneelle viranomaiselle.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 22 artiklan 2 kohdan edellyttämästä toimivaltaisten viranomaisten palautteenantovelvollisuudesta rahanpesun selvittelykeskukselle 4 a §:n 1–3 momentin ja 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen käyttämisestä ja niiden hyödyllisyydestä sekä kyseisten tietojen perusteella toteutettujen toimien ja tutkimusten tuloksista. Kyseisillä viranomaisilla tarkoitetaan rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b–d alakohdan mukaisia viranomaisia. Tällaista palautetta olisi annettava säännöllisesti ja joka tapauksessa kootussa muodossa vähintään kerran vuodessa.

5 §. *Kansainvälinen tietojen vaihtaminen*. Pykälän *otsikkoa* ehdotetaan muutettavaksi täsmentämällä se kuvaamaan paremmin pykälän sisältöä, joka koskee kansainvälistä tietojen vaihtamista. Pykälän *1* ja *2 momenttiin* ei ehdoteta muutoksia. Pykälän *3 momentin* sisältöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että osa 3 momentin sisällöstä ehdotetaan siirrettäväksi *uuteen 4* ja *5 momenttiin*. Pykälän 4 momentin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi ja siirrettäväksi *uuteen 7* ja *8 momenttiin* sekä 5 a §:n 5 momenttiin. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 6 momentti*, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyisi *9 momentiksi*.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että sen muu kuin momentin ensimmäisen virkkeen mukaisen sääntely siirrettäisiin uusiin momentteihin. Kyse olisi lain luettavuutta parantavasta ehdotuksesta. Siten 3 momentissa säädettäisiin vain rahanpesun selvittelykeskuksen tietojen luovutuksesta vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi yksi kielellinen korjaus. Säännöksen sisältöön ei ehdotettaisi muutoksia.

Pykälän uuteen 4 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan 3 momentin viides virke. Säännökseen ei ehdoteta sisällöllistä muutosta, mutta momentin pilkkomisen takia viittaus tämän momentin mukaista tarkoitusta varten muutettaisiin ulottumaan 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten. Rahanpesun selvittelykeskus voisi edelleen luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä silloin, kun se on tarpeen 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten. Lisäksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi yksi kielellinen korjaus.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa täsmennettäisiin voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentin 6 virkkeen mukaista säännöstä vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottaessa rahanpesuasetuksen 69 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisen ilmoituksen, joka koskee toista Euroopan unionin jäsenvaltiota, sen on viipymättä toimitettava ilmoitus tai kaikki siitä saadut olennaiset tiedot kyseisen jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle. Mainittua säännöstä täsmennettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 33 artiklan mukaisesti siten, että toimituksen on tapahduttava ilman rajoituksia tai ehtoja kyseisten

tietojen käytölle. Mainitun 33 artiklakohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskus voi vaihtaessaan tietoja ja asiakirjoja 29 ja 31 artiklan mukaisesti i asettaa kyseisten tietojenkäytölle rajoituksia ja ehtoja paitsi, jos ne koostuvat ilmoitusvelvollisen rahanpesuasetuksen 69 artiklan 1 kohdan mukaisesti antamasta ilmoituksesta tai siitä saaduista tiedoista, jotka koskevat toista jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollinen toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ja jolla ei ole yhteyttä tiedot toimittavan rahanpesun selvittelykeskuksen jäsenvaltioon. Tiedot vastaanottavan rahanpesun selvittelykeskuksen on noudatettava näitä rajoituksia ja ehtoja.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeudesta luovuttaa tietoa Europolille. Kyseinen säännös siirrettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 4 momentista ja se viittaa rahoitustietodirektiivin 12 artiklan mukaiseen oikeuteen luovuttaa tietoja Europolille. Tietoja olisi mahdollista luovuttaa sekä pyydettäessä että oma-aloitteisesti. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskus voisi luovuttaa tietoja pyydettäessä tai oma-aloitteisesti myös rahanpesuntorjuntaviranomaiselle (AMLA), Euroopan syyttäjänvirastolle (EPPO), Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF), sekä Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle (Eurojust). AMLA-asetus ja rahanpesuasetus edellyttävät, että rahanpesun selvittelykeskukset pystyvät toimittamaan analyysiensa tulokset kyseisille EU-virastoille asetusten määrittelemissä tilanteissa. AMLA-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan AMLAlla on jäsenvaltioissa toimivien rahanpesun selvittelykeskusten osalta valtuudet pyytää rahanpesun selvittelykeskuksilta muita kuin operatiivisia tietoja ja analyyseja, jos ne ovat tarpeen arvioitaessa rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen liittyviä sisämarkkinoihin kohdistuvia uhkia, haavoittuvuuksia ja riskejä.

Rahanpesun selvittelykeskuksen ja EPPOn välisestä yhteistyöstä säädetään rahanpesuasetuksen 81 artiklassa ja yhteistyöstä OLAFin kanssa 83 artiklassa. Rahanpesuasetuksen 81 artiklan 1 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava EPPOlle analyysiensa tuloksista ja kaikista asiaankuuluvista lisätiedoista, jos on perusteltuja syitä epäillä, että on tapahtunut tai on tapahtumassa rahanpesua tai muuta rikollista toimintaa, jonka osalta EPPO voisi käyttää toimivaltaansa mainitun asetuksen 22 artiklan ja 25 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti. Kyseisen asetuksen 83 artiklan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen on viipymättä toimitettava analyysiensa tulokset ja kaikki asiaankuuluvat lisätiedot OLAFille, jos on perusteltuja syitä epäillä, että on tapahtunut tai on tapahtumassa petoksia, lahjontaa tai unionin taloudellisia etuja vahingoittavaa muuta laitonta toimintaa, jonka osalta OLAF voisi käyttää toimivaltaansa mainitun asetuksen 8 artiklan mukaisesti. Siten rahanpesun selvittelykeskuksen tulisi toimittaa tiedot EPPOlle ja OLAFille rahanpesuasetuksessa säädetyn mukaisesti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, johon siirrettäisiin voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentin toisen ja kolmannen virkkeen säännökset. Lisäksi siirrettävään kolmanteen virkkeeseen tehtäisiin yksi kielellinen korjaus. Säännöksiin ei tehtäisi sisällöllisiä muutoksia vaan kyse olisi lain luettavuuden parantamista koskevasta ehdotuksesta.

Pykälän 3–7 momentissa tietojenvaihdosta säädettyä ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska myöskään kuudennessa rahanpesudirektiivissä, AMLA-asetuksessa ja rahanpesuasetuksessa tietojenvaihtoa ei ole sidottu välttämättömyysedellytykseen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 momentti, johon siirrettäisiin voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentin viimeisen virkkeen säännös. Kyse olisi lain luettavuuden parantamista koskevasta ehdotuksesta eikä säännökseen ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 momentti, johon siirrettäisiin voimassa olevan lain 5 §:n 5 momentti uusien ehdotettavien momenttien takia. Siirrettävän momentin sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

5 a §. *Kansainväliseen tietopyyntöön vastaaminen*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 5 a §*, jossa säädettäisiin kansainväliseen tietopyyntöön vastaamisesta. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskusten välisen tiedonvaihdon määräajoista kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan 6 kohdan edellyttämällä tavalla. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että määräajat rahanpesun selvittelykeskusten tietojenvaihdolle ovat välttämättömiä nopean, tehokkaan ja johdonmukaisen yhteistyön varmistamiseksi. Määräajoista olisi säädettävä, jotta voidaan varmistaa tehokas tiedonvaihto kohtuullisessa ajassa tai täyttää menettelyä koskevat vaatimukset. Lyhemmistä määräajoista olisi säädettävä sellaisia poikkeuksellisia, perusteltuja ja kiireellisiä tapauksia varten, joissa tietopyynnön vastaanottaneella rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy tietokantoihin, joissa pyydettyjä tietoja säilytetään. Jos tietopyynnön vastaanottanut rahanpesun selvittelykeskus ei pysty antamaan tietoja säädetyssä määräajassa, sen olisi ilmoitettava tästä pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle. Kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan 6 kohdan mukaisesti 1 momentissa säädettäisiin, että vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskuksen tietopyyntöön olisi vastattava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään viiden työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jos pyydetyt tiedot ovat rahanpesun selvittelykeskuksen hallussa tai jos pyydettyjä tietoja säilytetään tietokannassa tai rekisterissä, johon pyynnön vastaanottaneella rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy. Poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa tätä määräaikaa voitaisiin pidentää enintään kymmeneen työpäivään. Jos pyynnön vastaanottanut rahanpesun selvittelykeskus ei pystyisi hankkimaan pyydettyjä tietoja, sen on ilmoitettava asiasta pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin poikkeuksesta 1 momentissa säädettyihin määräaikoihin. Kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan 7 kohdan mukaisesti rahanpesun selvittelykeskuksen tulisi poikkeuksellisissa, perustelluissa ja kiireellisissä tapauksissa antaa kyseiset tiedot viimeistään yhden työpäivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Jos rahanpesun selvittelykeskus ei pystyisi vastaamaan yhden työpäivän kuluessa tai sillä ei olisi suoraa pääsyä tietoihin, sen olisi ilmoitettava tämä perusteluineen pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle. Jos pyydettyjen tietojen toimittaminen yhden työpäivän kuluessa aiheuttaisi kohtuuttoman rasituksen rahanpesun selvittelykeskukselle, se voisi lykätä tietojen toimittamista. Tällöin sen olisi viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle tällaisesta lykkäyksestä. Rahanpesun selvittelykeskus saisi lisäksi pidentää tietopyyntöön vastaamiseen asetettua määräaikaa enintään kolmeen työpäivään.

Pykälän *3* ja *4 momentissa* säädettäisiin tietojen luovuttamisesta kieltäytymisestä. Voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentin neljännen virkkeen mukaisia tietojen luovuttamisesta kieltäytymisen säännöksiä muutettaisiin vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan ja rahoitustietodirektiivin 7 artiklan edellytyksiä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 31 artiklan 8 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskus voi kieltäytyä vaihtamasta tietoja vain poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa tietojenvaihto voisi olla sen kansallisen lainsäädännön perusperiaatteiden vastaista. Nämä poikkeukselliset olosuhteet on täsmennettävä siten, että estetään analysointiin tarvittavien tietojen vapaaseen vaihtoon kohdistuva väärinkäyttö sekä siihen kohdistuvat aiheettomat rajoitukset. Rahanpesun selvittelykeskus voi kieltäytyä luovuttamasta tietoa vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle ainoastaan, jos se olisi vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteita. Tällä tarkoitetaan tilanteita, joissa tietojen luovutus vaarantaisi kohdehenkilön henkeä tai terveyttä, tai muita perusoikeuksia. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että rahanpesun selvittelykeskus ei saisi

pidättyä tai kieltäytyä vaihtamasta toisen rahanpesunselvittelykeskuksen kanssa omaaloitteisesti tai pyynnöstä tietoja sellaisista syistä, jotka liittyvät esimerkiksi siihen, että esirikos ei ole selvillä, tai kansallisen rikoslainsäädännön erityispiirteisiin ja eroihin esirikosten määritelmissä taikka siihen, että ei ole viitattu joihinkin tiettyihin esirikoksiin. Rahanpesun selvittelykeskukset ovat ilmoittaneet tiettyjen esirikosten, kuten verorikosten, joita ei ole yhdenmukaistettu unionin oikeudessa, kansallistenmääritelmien eroihin perustuvista vaikeuksista tietojenvaihdossa. Tällaiset erot eivät saisi haitata keskinäistä tietojen vaihtamista, tietojen jakamista toimivaltaisille viranomaisille eivätkä tietojen käyttöä. Rahanpesun selvittelykeskusten olisi ripeästi, rakentavasti ja tehokkaasti huolehdittava mahdollisimman laajasta kolmansissa maissa toimivien rahanpesun selvittelykeskusten kanssa tehtävästä rahanpesuun, sen esirikoksiin ja terrorismin rahoittamiseen liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä tiedonsiirtoon sovellettavien tietosuojasääntöjen, FATFin suositusten ja Egmontryhmän rahanpesun selvittelykeskusten välistä tietojen vaihtoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Tätä varten rahanpesun selvittelykeskuksia olisi kannustettava tekemään kahdenvälisiä sopimuksia ja yhteisymmärryspöytäkirjoja kolmansien maiden vastapuolten kanssa ottaen samalla huomioon mahdolliset perusoikeusvelvoitteet ja tarve suojella oikeusvaltioperiaatetta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan lisäksi, että rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa tiettyjä rajoituksia toiselle rahanpesun selvittelykeskukselle toimittamiensa tietojen jatkokäytön osalta. Vastaanottavan rahanpesun selvittelykeskuksen olisi käytettävä tietoja ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten ne on pyydetty tai toimitettu. Rahanpesun selvittelykeskuksen olisi annettava vastaavasti toiselle rahanpesun selvittelykeskukselle ennakkosuostumuksensa tietojen toimittamiseen muille toimivaltaisille viranomaisille riippumatta siitä, minkä tyyppisiä esirikoksia niihin mahdollisesti liittyy, ja riippumatta siitä, onko esirikokset yksilöity tietojen vaihtamisenajankohtana, jotta tietojen jakamistehtävä voidaan suorittaa tehokkaasti. Tällainen ennakkosuostumus tietojen edelleen jakamiseen olisi annettava viipymättä, eikä sitä pitäisi evätä, paitsi jos kyseinen edelleen jakaminen ei kuulu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten soveltamisalaan tai jos se ei ole kansallisen lainsäädännön perusperiaatteiden mukaista. Rahanpesun selvittelykeskusten olisi annettava selitys suostumuksen epäämisestä.

Pykälän *5 momentti* sisältäisi voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen sisältöä koskevan sääntelyn, mutta sitä muutettaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti. Momentissa säädettäisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 30 artiklan mukaisesti, että rahanpesun selvittelykeskusten olisi käytettävä FIU.net-järjestelmää keskinäisessä yhteistyössään. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että järjestelmän hallinnoinnista ja ylläpidosta huolehtii AMLA, jonka olisi varmistettava mahdollisimman korkea turvallisuustaso ja vaihdettujen tietojen täydellinen salaus. Järjestelmää voitaisiin käyttää tarvittaessa ja AMLAn päätöksellä myös tietojenvaihtoon kolmansissa maissa toimivien rahanpesun selvittelykeskusten sekä muiden viranomaisten ja unionin elinten, toimistojen ja virastojen kanssa. Rahanpesunselvittelykeskusten olisi hyödynnettävä FIU.net-järjestelmän toimintojen kaikilta osin. Näiden toimintojen avulla rahanpesun selvittelykeskusten olisi pystyttävä vertaamaan tietojaan muiden rahanpesun selvittelykeskusten tietoihin pseudonymisoidusti ja havaita näin niitä kiinnostavat kohteet muissa jäsenvaltioissa sekä selvittämään näiden kohteiden tulot ja varat varmistaen samalla henkilötietojen täyden suojan. Jotta rahanpesun selvittelykeskukset voivat havaita yhteyksiä rahoitustietojen ja rikollisuuteen liittyvien tiedustelutietojen välillä, niiden olisi myös voitava käyttää FIU.net-toimintoja suorittaakseen tietojensa ristiinvertailua pseudonymisoidusti unionin elinten, toimistojen ja virastojen hallussa oleviin tietoihin nähden siltä osin kuin tällainen ristiinvertailu kuuluu viimeksi mainittujen oikeudellisten toimivaltuuksien piiriin ja noudattaen kaikilta osin sovellettavia tietosuojasääntöjä.

6 §. *Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys liiketoimen keskeyttämisestä*. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi määräajat liiketoimen keskeyttämismääräyksen antamisesta ilmoitusvelvolliselle kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos keskeyttämismääräys annetaan rahanpesuasetuksen 69 artiklan mukaisesti ilmoitetun epäilyn perusteella niin määräys tulee antaa kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Jos tarve keskeyttää liiketoimi perustuu rahanpesun selvittelykeskuksen analyysitoimintaan, tai toiselta toimivaltaiselta viranomaiselta tai vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselta tulleeseen pyyntöön, riippumatta siitä, onko ilmoitusvelvollinen tehnyt aiemman ilmoituksen, rahanpesun selvittelykeskuksen on määrättävä keskeyttämisestä mahdollisimman pian.

Pykälän *4 momenttiin* ehdotetaan lisäksi tehtäväksi tekninen muutos korvaamalla unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1672 sen lyhytnimikkeellä käteisvarojen valvonnasta annettu asetus. Lisäksi tehtäisiin kielellinen yksi kielellinen korjaus.

6 a §. *Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 6 a §*, jonka *1 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeudesta antaa ilmoitusvelvolliselle määräys pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä enintään viiden arkipäivän ajaksi, jos keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Kyseessä on uusi toimivalta, josta säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa.

Pykälän *2 momentin* mukaan keskeyttämismääräys voidaan antaa myös ulkomaisen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen torjunnasta vastaavan viranomaisen pyynnöstä. Tästä säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa. Artiklan 2 kohdan mukaan keskeyttämisjakso saa olla enintään viisi työpäivää, mutta jäsenvaltiot voivat vahvistaa pidemmän ajanjakson, jos rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä, takavarikointia, jäädyttämistä tai menetetyksi tuomitsemista. Jos on vahvistettu pidempi keskeyttämisjakso, jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukset hoitavat tehtäväänsä soveltaen asianmukaisia kansallisia suojatoimia, kuten pankkitilin tai maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämisen kohteena olevan henkilön mahdollisuutta hakea kyseiseen keskeyttämispäätökseen muutosta tuomioistuimelta.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeudesta pyytää 1, 2 ja 4 momentissa säädettyä tarkoitusta varten selvitystä pankkitilistä, maksutilistä, kryptovaratilistä tai liikesuhteesta siltä, jonka varoja tai omaisuutta keskeyttäminen koskee. Keskeytysmääräys olisi viivytyksettä peruttava, kun keskeytys ei olisi enää tarpeen. Määräys käytännössä peruttaisiin, jos asiassa saataisiin asianomaiselta henkilöltä tai muutoin riittävä selvitys, tai jos asiassa olisi sen sijaan syytä epäillä rikosta, asiassa haettaisiin vakuustakavarikkoa. Vastaava edellytys liittyy vakuustakavarikkoa ja takavarikkoa koskevaan sääntelyyn, joita mahdollisuus niitä edeltävään määräaikaiseen liiketoimen keskeytysmääräykseen täydentää. Vakuustakavarikko on pakkokeinolain 6 luvun 4 §:n mukaan kumottava, kun sitä ei ole enää syytä pitää voimassa. Takavarikko on pakkokeinolain 7 luvun 14 §:n mukaan kumottava niin pian kuin se ei ole enää tarpeen.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin rahanpesun selvittelykeskukselle valtuus jatkaa keskeyttämismääräystä 25 arkipäivän ajan, jos se olisi välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin mahdollisuudesta hakea muutosta rahanpesun selvittelykeskuksen ehdotetun 4 momentin nojalla tekemään keskeyttämismääräyksen jatkamiseen. Keskeyttämismääräykseen voitaisiin vaatia oikaisua keskusrikospoliisilta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on keskeyttämismääräyksen pidemmän ajanjakson valittuaan varmistettava, että rahanpesun selvittelykeskukset hoitavat tehtäväänsä soveltaen asianmukaisia kansallisia suojatoimia. Mainitussa artiklakohdassa todetaan, että suojatoimi voi olla mahdollisuus hakea keskeyttämispäätökseen muutosta tuomioistuimelta. Koska tuomioistuinkäsittely on hidas prosessi ja päätöksen saaminen tuomioistuimesta voi venyä useiden kuukausin päähän, katsotaan yksilön oikeusturvaa paremmin edistävämmäksi ratkaisuksi, että mahdollisuus vaatia muutosta keskeyttämismääräykseen toteutetaan oikaisuvaatimusmenettelyn mukaisesti.

Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolain 7 a luvussa. Hallintolain 49 b §:n mukaan lailla voidaan erikseen säätää mahdollisuudesta hakea oikaisua viranomaisen päätökseen. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, vaan vasta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Valitus tehdään tällöin siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetulla lailla säädetään. Päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 6 §:n mukaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 7 §:ssä säädetään, että oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos hallintopäätöstä on oikaisuvaatimusmenettelyssä muutettu tai se on kumottu, oikaisuvaatimuspäätökseen saa hakea muutosta valittamalla myös se, jolla on 7 §:n tai muun lain mukaan valitusoikeus asiassa. Kun oikaisuvaatimus on tehty, voi oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen hallintolain 81 §:n mukaan kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Siten keskusrikospoliisin tekemästä keskeyttämismääräyksestä tulisi vaatia oikaisua keskusrikospoliisista.

Rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävät on määritelty rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ssä, jonka 1 momentin 1 kohdan mukaan yksi selvittelykeskuksen tehtävistä on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen sekä tutkintaan saattaminen. Tällä tarkoitetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen epäilyihin liittyvien ilmoitusten ja näihin epäilyihin liittyvien tietojen vastaanottamista, tallettamista ja muuta käsittelemistä sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämistä, paljastamista ja selvittämistä.

Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 6 §:n mukaan selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen liiketoimen keskeyttämisestä enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Sen sijaan

ehdotetun 6 a §:n mukaiseksi keskeytysajaksi ehdotetaan viittä arkipäivää. Tämä keskeytysaika koskisi tilannetta, jossa rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voisi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön tai liikesuhteen keskeyttämisestä enintään viiden arkipäivän ajaksi, jos tällainen keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Keskeytysaikaa voitaisiin jatkaa kahdellakymmenellä viidellä arkipäivällä, ottaen huomioon selvittelykeskuksen toimintaympäristön ja rikollisuuden yhä kansainvälisemmäksi muuttuneen luonteen, sekä rahanpesun selvittelykeskuksen keskeisen roolin rikoshyödyn jäljittämisessä ja takavarikoinnissa. Selvittelykeskuksen vuosittain antamien liiketoimen keskeyttämistä koskevien määräysten ja pysäytyspyyntöjen lukumäärää on kuvattu edellä luvussa 3.1. Rahanpesun selvittelykeskus turvaa rikoshyötyä myös muilla toimenpiteillä kuin jäädytyksillä ja pysäytyspyynnöillä. Tyypillisiä ovat esimerkiksi tapaukset, joissa käynnissä olevan esitutkinnan yhteydessä takavarikoidaan rikoshyötyä, joka olisi voinut jäädä saamatta ilman selvittelykeskuksen toimenpiteitä. Vuonna 2024 rikoshyötyä turvattiin em. tavalla 34 tapauksessa yli 540 000 euroa.

Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomuksesta käy ilmi, että yhä suurempi osa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen epäilyistä on rajat ylittäviä tapauksia, jolloin pidempi jäädytysaika tehostaisi lisäselvityksen saamista erityisesti EU:n ulkopuolelta, ottaen huomioon erilaiset rahoitusjärjestelmät ja viranomaiset. Direktiivissä ehdotettu viiden arkipäivän aika on käytännössä osoittautunut usein liian lyhyeksi. Määräajan on oltava riittävän pitkä, jotta varojen alkuperä, käyttötarkoitus sekä tosiasialliset edunsaajat voidaan luotettavasti selvittää. Toisaalta on huomioitava määräaikaisen jäädytyspäätöksen luonne perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan puuttuvana hallinnollisena toimenpiteenä ja asiaan liittyvät oikeusturvanäkökohdat, ottaen huomioon, että epäilyttävään pankkitiliin, maksutiliin, kryptovaratiliin tai liikesuhteeseen ei välttämättä liity rikoshyötyä. Keskeyttämispäätöksen tarkoituksena on kuitenkin myös tehostaa rikoshyödyn jäljittämistä ja rikoksella saatujen varojen poisottoa, ja se tarjoaa tehokkaan välineen hankkia lisäselvitystä vakuustakavarikkoa ja muita pakkokeinoja varten. Keskeyttämispäätöksen avulla voidaan rahanpesun selvittelyn lisäksi estää varojen ohjautumista terroristiseen toimintaan. Erityisesti terrorismin rahoittamisepäilyn tilanteissa varojen käyttötarkoituksen selvittäminen on usein vaikeaa, kun todellinen kohde tarkoituksella salataan.

Mahdollisuus jatkaa keskeyttämismääräystä 25 arkipäivällä, on huomattavasti pidempi kuin voimassa olevassa rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 6 §:ssa oleva 10 arkipäivään rajattu liiketoimen keskeyttämismääräys ja uusi kuudennen rahanpesudirektiivin mukainen 5 arkipäivään rajattu pankkitiliin, maksutiliin, kryptovaratiliin tai liikesuhteen keskeyttäminen. Voimassa olevan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun 6 §:n säännöstä on määräaikaisen liiketoimen keskeytyksen keston osalta pidetty riittävänä sellaisten epäilyttävien liiketoimien selvittelyssä, jotka ovat tapahtuneet kotimaisten ilmoitusvelvollisten vaikutuspiirissä, ts. varat ovat liikkuneet suomalaisten tilien, korttien, kryptolompakoiden jne. välillä. Tilanne on kuitenkin toisenlainen valtion rajat ylittävissä epäillyissä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen tilanteissa, joissa asiaan liittyy epäily omaisuuden alkuperän häivyttämisestä. Tilanne on epäilyttäviin liiketoimiin liittyen olennaisesti erilainen myös silloin, kun epäilyttävään pankkitiliin tai maksutiliin, kryptovaratiliin tai liikesuhteeseen liittyy monimutkaisia omaisuusjärjestelyjä. Kun ryhdytään monimutkaisiin järjestelyihin omaisuuden alkuperän häivyttämiseksi ja sen naamioimiseksi laillisesti saaduksi esimerkiksi turvautuen niin sanottuihin veroparatiiseihin, omaisuuden laittoman alkuperän selvittäminen esitutkinnassa on vaikeaa tai toisinaan jopa mahdotonta. Tällaiset tilanteet voivat liittyä erityisesti vakavaan talousrikollisuuteen. Ehdotettu mahdollisuus direktiivin mahdollistamaan pidempään

epäilyttävän pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen määräaikaiseen keskeytykseen olisi rikosepäilyyn liittyviä turvaamistoimia täydentävä toimenpide monimutkaisten järjestelyjen selvittämiseksi jo ennen ratkaisua siitä, onko asiassa syytä epäillä rikosta, jolloin voidaan tehdä hakemus vakuustakavarikon määräämiseksi. Lisäksi kuudes rahanpesudirektiivi velvoittaa rahanpesun selvittelykeskuksia vastaamaan toisen rahanpesun selvittelykeskuksen lähettämään tietopyyntöön viiden työpäivän kuluessa silloin, kun tieto on selvittelykeskuksen hallussa. Jos saapuneen tiedustelun pohjalta on pyydettävä tietoa ulkopuolisista tietolähteistä, on määräaika vastaamiselle pidempi. Pelkästään em. vastausviiveistä seuraa välttämätön edellytys 5 päivää pidemmästä keskeytysajasta.

Oikeusturvan kannalta on huomioitava, että pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeytysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä olisi muutoksenhakumahdollisuus tilanteissa, joissa keskeyttämistä on jatkettu yli viiden arkipäivän, toisin kuin voimassa olevassa rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 6 §:n ja 6 a §:n 1 ja 2 momentin mukaisten liiketoimen tai pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen lyhytaikaisen keskeytysmääräyksen osalta. Lisäksi pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeytysmääräyksen kohteena olevalla olisi mahdollisuus toimittaa selvitystä varojen laillisen alkuperän osoittamiseksi. Osoituksena laillisesta alkuperästä voisi olla asiakkaalta tai liiketoimen keskeytyksen kohteelta saatu selvitys, jonka mukaan varojen laillinen alkuperä, käyttökohde ja tosiasialliset edunsaajat voidaan todeta riittävän luotettavasti.

6 b §. *Valtion korvausvastuu*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 6 b §*, jossa säädettäisiin valtion korvausvastuusta perusteettomasti tehdystä keskeyttämispäätöksestä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 24 artiklan 3 kohdan mukaan keskeyttämisestä tai jatkamisen kieltämisestä määrääminen 24 artiklan mukaisesti ei saa asettaa rahanpesun selvittelykeskusta taikka sen johtajia tai työntekijöitä minkäänlaiseen vastuuseen. Keskeytysmenettely voi merkitä tuntuvaa puuttumista päätöksen kohteen perusoikeuksiin, erityisesti omaisuudensuojaan, ja päätöksestä voi aiheutua merkittävää taloudellista vahinkoa sen kohteelle. Ehdotetun lain 6 ja 6 a §:n mukaan keskeyttäminen toteutettaisiin hallinnollisessa menettelyssä ja kuulematta päätöksen kohdetta etukäteen. Perusteettomasti tehdyn keskeyttämispäätöksen kohteelle olisi siten nimenomaisella säännöksellä tarpeen tehokkaasti turvata mahdollisuus saada korvaus kärsimästään vahingosta ja asiasta aiheutuneista kuluista. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin tämän vuoksi valtion korvausvastuusta. Säännös vastaisi asiallisesti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:n mukaista hakijan korvausvastuuta tarpeettomasti hankitusta turvaamistoimesta aiheutuneesta vahingosta ja kuluista.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin 1 momentissa tarkoitetun korvauksen kanneajasta. Korvausta koskeva vaatimus olisi sen mukaan tehtävä vuoden kuluessa keskeytyspäätöksen kumoamisesta. Muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen osalta määräaika alkaisi kulua siitä, kun valituksen johdosta tehty päätös tulisi lainvoimaiseksi. Säännös vastaisi asiallisesti oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 12 §:n 2 momenttia. Tuosta säännöksestä poiketen ulosottomiehelle ei kuitenkaan olisi tarpeen ilmoittaa kanteen vireillepanosta.

Valtion korvausvastuu koskisi myös tilanteita, joissa perusteeton keskeytyspäätös olisi tehty vieraan valtion esittämän pyynnön johdosta ehdotetun lain 6 §:n 2 momentin ja 6 a §:n 2 momentin mukaisesti. Suomen valtio voisi tällöin vaatia pyynnön esittäneeltä valtiolta korvausta 6 b §:n nojalla maksamistaan korvauksista niiltä osin, kuin vahinko ei olisi aiheutunut Suomen viranomaisen toiminnasta.

8.3 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

1 §. *Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus*. Voimassa olevan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 1 § sisältää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoitusta ja sen yleistä rakennetta ja toimintaa kuvaavat säännökset. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen *1 kohtaan* lisättäisiin kryptovaratiliä ja arvopaperitiliä koskevat tiedot. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoituksena olisi siten edistää viranomaisten automaattista tiedonsaantia niin pankki-, maksu-, kryptovara- kuin arvopaperitileistä sekä tallelokeroista.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön keskitettyjä automatisoituja mekanismeja, kuten keskitettyjä rekistereitä tai keskitettyjä sähköisiä tietojenhakujärjestelmiä, joiden avulla voidaan tunnistaa oikea-aikaisesti kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on niiden alueella toimivassa luottolaitoksessa tai finanssilaitoksessa olevan maksutilin tai IBAN-tunnisteisen pankkitilin, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilin, kryptovaratilin tai tallelokeron haltija tai jolla on määräysvalta tällaiseen tiliin tai tallelokeroon. 16 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskitetyissä automatisoiduissa mekanismeissa olevat tiedot ovat suoraan ja välittömästi ja suodattamattomasti rahanpesun selvittelykeskusten saatavilla sekä oikea-aikaisesti valvontaviranomaisten saatavilla niiden tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Kyseisen 16 artiklan 3 kohdassa on eritelty tiedot, jotka on oltava saatavilla ja haettavissa keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta. Tarkemmin tietojen sisältöä on avattu 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Kyseisen artiklakohdan muut tiedot kuin arvopaperitiliä, virtuaalista IBAN-tiliä ja kryptovaratiliä koskevat tiedot sisältyvät jo viidenteen rahanpesudirektiiviin ja ne on voimaansaatettu eduskunnan 4.10.2018 hyväksymällä hallituksen esityksellä eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 167/2018 vp, jäljempänä *pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän säätämistä koskeva hallituksen esitys*). Ehdotetulla lisäyksellä myös kryptovaratiliä, virtuaalista IBAN-tiliä ja arvopaperitiliä koskevat tiedot lisättäisiin viranomaisten saataville pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla.

1 a §. *Soveltamisala*. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen *1 momenttiin* lisättäisiin kryptovara- ja arvopaperitilitiedot. Siten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia sovellettaisiin myös noiden tietojen saamiseen ja välittämiseen tiedonluovuttajilta viranomaisille pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla. Edellä mainitut tiedot tulee olla keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta saatavilla edellä 1 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla. Lisäksi pykälän 1 ja nykyistä 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit korvattaisiin kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä. Lisäksi pykälään lisättäisiin *uusi 2 momentti*, jonka mukaisesti lakia sovellettaisiin myös pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen ja tallelokerotietojen saamiseen ja välittämiseen pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla. Uuden momentin lisäämisen myötä voimassa olevan lain 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi *3 momentiksi*.

Kuudennen rahanpesudirektiivin muotoilu lähtee siitä, että lain soveltamisalan mukaisia ilmoitusvelvollisia ovat luottolaitokset ja finanssilaitokset. Rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa on määritelty finanssilaitoksen käsite. Kyseistä artiklakohtaa on käsitelty edellä rahanpesuasetuksen pääasiallista sisältöä koskevassa luvussa 2.3.3.

Mainitun määritelmän mukaisesti finanssilaitoksia ovat muun muassa sähkörahayhteisöt ja maksulaitokset. Lisäksi finanssilaitoksen käsitteeseen kuuluu muun muassa kryptovarapalvelun tarjoajat. Siten finanssilaitoksen käsite kattaa voimassa olevan pankki- ja maksutilien

valvontajärjestelmästä annetun lain mukaiset maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja kryptovarapalvelun tarjoajat, mutta tuo soveltamisalan piiriin myös uusia toimijoita, ainakin arvopaperikeskuksen ja arvopaperitietojen säilyttäjän. Soveltamisalan piiriin voi kuulua myös muita toimijoita, kuten yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä. Soveltamisalaan kuuluminen riippuu siitä, onko kyseisillä finanssilaitoksilla kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja maksutilejä, IBAN-tunnisteisia pankkitilejä, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilejä, kryptovaratilejä tai tallelokeroita.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 6 kohdassa säädetään, että keskitetyt automatisoidut mekanismit liitetään yhteen komission kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän (BARIS) kautta. Kyseisen artiklan 9 kohdan mukaan rahanpesun selvittelykeskuksilla tulee olla välitön ja suodattamaton pääsy ja rahanpesulain mukaisilla valvontaviranomaisilla oikea-aikainen pääsy pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saatavilla oleviin tietoihin. Muutetun rahoitustietodirektiivin myötä myös vakavia rikoksia tutkivat viranomaiset saavat hyödyntää pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmää tehtäviensä hoitamiseen. Muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaisesti 4 artiklaan lisättävässä 1 a kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahoitustietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetyillä kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet päästä suoraan ja välittömästi tilitietoihin, jotka ovat saatavilla muissa jäsenvaltioissa BARIKsen kautta, ja tehdä niitä koskevia hakuja, aina, kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on estää ennalta, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa, mukaan lukien tällaiseen tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen. Suomessa rahoitustietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisia toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, rahanpesun selvittelykeskus, Tulli ja Rajavartiolaitos. Siten sekä rahanpesun selvittelykeskuksella, rahanpesulain mukaisilla valvontaviranomaisilla, että poliisilla, Tullilla ja Rajavartiolaitoksella tulee olla pääsy keskitettyyn pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmään. Ehdotettavan uuden 2 momentin mukaisesti pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia sovellettaisiin siten pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen ja tallelokerotietojen saamiseen ja välittämiseen pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla. Tämä pitäisi sisällään niin Tullin oikeuden luovuttaa edellä mainitut tiedot pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään että viranomaisten oikeuden päästä pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään.

1 d §. *Tiedonhakujärjestelmät*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä edellä 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla.

Lisäksi pykälän *5 momenttia* ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siihen lisättäisiin Tullille velvoite ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, sekä tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.

Voimassa olevassa pykälässä on säädetty, että Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista. Tullilla on siten valvontavastuu siitä, että luottolaitokset rakentavat ja ylläpitävät sähköistä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jonka avulla ne voivat toimittaa viranomaisille tietoa asiakkaidensa pankki-, -maksu-, kryptovara- ja arvopaperitileistä ja näitä koskevista

saldo- ja tilitapahtumista. Lisäksi valvontavastuu ulottuu myös maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja kryptovarapalvelujen tarjoajien ylläpitämiin pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmiin. Tullin valvontavastuu kattaa siten kaikkien sähköisen pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmien luoneiden tiedonluovuttajien järjestelmän ylläpidon sekä myös tiedonantovelvollisuuden noudattamisen valvonnan. Lisäksi Tulli antaa tekniset vaatimukset tiedonhakujärjestelmän luomiseksi niin tiedonluovuttajien kuin viranomaisten tiedonhakujärjestelmien osalta.

Tullin vastuulla tiedonantovelvollisuuden noudattamisesta tarkoitetaan tiedonantovelvollisten toimittamien tietojen oikeellisuuden valvontaa. Tiedonhakujärjestelmän välityksellä toimitettavien tietojen tulee olla ajan tasalla ja kattaa luottolaitoksen kaikki ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilit. Tullin suorittama valvonta on siten tietojen tekniseen välittämiseen liittyvää valvontaa. Koska pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmässä välitettävissä tiedoissa on kyse henkilötietojen käsittelystä, johon sovelletaan osittain yleistä tietosuoja-asetusta ja osittain rikosasioiden tietosuojalakia, tietojen välittämiseen liittyvät velvoitteet eivät rajaudu ainoastaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa säädettyihin tietojenantovelvollisuuksiin. Tietosuojavaltuutettu toimii tietosuojalain 8 §:n mukaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna kansallisena valvontaviranomaisena, joka valvoo rikosasioiden tietosuojalain 45 §:n mukaan myös mainitun lain noudattamista. Tietosuojavaltuutettu valvoo siten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvien velvoitteiden noudattamista sekä yleisen tietosuoja-asetuksen että rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä muodon, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 72 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Lisäksi muutetun rahoitustietodirektiivin 6 a artiklan 2 kohdan mukaan komissiolla on valta antaa täytäntöönpanosäädöksillä teknisiä eritelmiä, joilla vahvistetaan sähköinen jäsennelty muoto ja tilitapahtumatietojen toimittamiseksi käytettävät tekniset keinot. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Hyväksyessään tällaisia täytäntöönpanosäädöksiä komissio ottaa huomioon asiaankuuluvien finanssipalvelujen sanomastandardien kehityksen. Koska Tulli vastaa tilitieto- ja tilitapahtumatietoja koskevien tietopyyntöjen ja niihin annettujen vastausten toimittamisesta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä, Tullin tulisi teknisiä vaatimuksia antaessaan ottaa huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, sekä joilla vahvistetaan tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja ne tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen. Vaikka komissio ei ole vielä julkaissut täytäntöönpanosäädösten teknisiä eritelmiä, asian perustana on EUROPOL-työryhmässä valmisteltu suositus, johon direktiiviä koskevien neuvottelujen yhteydessä päädyttiin. Niiden mukaan tavoitteena on, että kaikissa jäsenvaltiossa tullaan käyttämään ISO20022-standardin mukaisia (camt.052 tai camt.053) sanomia. Tulli tulee käyttämään näitä sanomarakenteita tilitapahtumatietojen välittämiseen. Eduskunnan 16.6.2025 hyväksymässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta (HE 25/2025 vp, jäljempänä *PMJ-muutosesitys*) on tarkennettu tilitapahtumatietojen muotoa ja kyselysanomien tarkempaa rakennetta.

Velvoite tilitietojen ja tilitapahtumatietojen toimittamiseen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään eroavat oikeusperustaltaan toisistaan. Tilitietojen muotoa koskeva

sääntely perustuu kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 4 kohtaan ja lisäksi näitä tietoja koskee mainitun direktiivin 16 artiklan 7 kohdassa säädetty velvoite jäsenvaltioille varmistaa, että 3 kohdassa tarkoitetut tilitiedot ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Tilitapahtumatietojen muotoa koskeva oikeusperusta taas perustuu rahoitustietodirektiivin 6 a artiklan 2 kohtaan, mutta näiden tietojen osalta jäsenvaltioille ei aseteta velvoitetta saattaa tiedot toimitettavaksi yhteenliittymisjärjestelmän kautta. Tilitapahtumatietojen osalta rahoitustietodirektiivin johdantokappaleen 9 kohdassa todetaan, että niihin edellytyksiin ja menettelyihin, joiden mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset voivat pyytää tilitapahtumatietoja finanssilaitoksilta ja luottolaitoksilta, sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja menettelysääntöjä. Tilitapahtumatietojen toimittamisvelvoite pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään perustuu siis kansalliseen sääntelytarpeeseen. Lisäksi on huomioitava, etteivät saldo- ja tilitapahtumatiedot ole saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, kuten edellä luvussa 5.3.5.2 todetaan.

1 e §. *Tiedonluovutusjärjestelmä*. Voimassa olevan lain 1 e §:ssä on säädetty Tullin ylläpitämästä tiedonluovutusjärjestelmästä, jonka avulla ne 1 a §:ssä tarkoitetut tiedonluovuttajat, jotka eivät ole rakentaneet pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, luovuttavat tilitapahtumatietoja toimivaltaisille viranomaisille. Tulli antaa pykälän 2 momentin mukaisesti teknisiä määräyksiä siitä, millä tavoin tiedot tulee toimittaa tiedonluovutusjärjestelmään. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että Tullin tulisi teknisiä määräyksiä antaessaan ottaa huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja ne tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen. Kuten edellä 1 d §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, komissio voi antaa muutetun rahoitustietodirektiivin 6 a artiklan 2 kohdan mukaisesti teknisiä eritelmiä, jotka Tullin tulisi ottaa huomioon 1 d §:n perusteluissa esitetyllä tavalla.

2 §. *Määritelmät*. Pykälän *1 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin pankki- ja maksutilirekisterin määritelmässä olevat maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä edellä 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla. Lisäksi pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavien tietojen listaan ehdotetaan lisättäväksi virtuaalisten IBAN-tilien asiakkaiden tiedot, arvopaperitilien asiakkaiden tiedot, kryptovaratilien asiakkaiden tiedot ja tallelokeroiden asiakkaiden tiedot. Mainitut tiedot tulee olla saatavilla 6 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla.

Pykälän *2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin 1 d §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedonhakujärjestelmän luoneet muut toimijat finanssilaitoksen käsitteellä. Edellä 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa tarkemmin käsitellyllä muutoksella pyritään selkeyttämään säädöstekstin luettavuutta. Lisäksi 2 kohdan luovutettavien tietojen listaan lisättäisiin kryptovaratiliä ja arvopaperitiliä koskevat tiedot. Toimitettavien tietojen sisältöä on käsitelty tarkemmin 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Pykälän *11 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutettaisiin koostavalla sovelluksella välitettävien tietojen sisältöä. Koska koostava sovellus on osa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää ja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietosisältöä ehdotetaan muutettavaksi 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla, tulee myös koostavan sovelluksen sanamuotoa korjata. Ehdotetun mukaisesti koostava sovellus välittäisi siten voimassa olevan lain mukaisten pankki- ja maksutilitietojen, tallelokerotietojen, saldo- ja tilitapahtumatietojen ja arvopaperitietojen lisäksi myös kryptovaratiliä ja arvopaperitiliä koskevia tietoja.

Pykälän *12 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että keskitetystä automatisoidusta tilitietojärjestelmästä olisi mahdollista saada myös kryptovaratiliä- ja arvopaperitiliä koskevat tiedot. Mainitut tiedot tulee olla saatavilla keskitetyn automatisoidun mekanismin avulla 1 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla. Lisäksi pykälään tehtäisiin tekninen korjaus viitatun viidennen rahanpesudirektiivin nimessä olevan virheen korjaamiseksi.

Pykälän *15 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi tekemällä tekninen korjaus viitattuun direktiiviin. Määritelmällä tarkoitetaan siis säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin EU 2019/1153 eli rahoitustietodirektiivin konsolidoidun säännöksen 2 artiklan 7 a kohdassa tarkoitettuja tilitapahtumatietoja. Määritelmän asialliseen sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän *16 kohtaan* ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä arvopaperitietojen määritelmään osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä koskevat tiedot. Lisäksi tarkennettaisiin arvo-oasuustilin ja arvopaperitilin viittauksia kyseisten lain pykälien tarkempiin momentteihin ja momentin kohtaan. Sisällöllisesti näihin viittauksiin ei ehdoteta muutoksia. Koska *17 kohdan* mukaisesti arvopaperitilillä tarkoitettaisiin arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä, arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvopaperitiliä sekä osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä, tarkemmat tiedot tilien sisällöistä tulisi olla saatavilla kaikista 17 kohdassa tarkoitetuista arvopaperitileistä. Lisäksi kohtaan tehtäisiin lakitekninen muutos, jossa virkkeen piste muutettaisiin puolipisteeksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 17 kohta* arvopaperitili, jolla tarkoitetaan arvo-osuustileistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä, arvopaperitileistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvopaperitiliä sekä osakesäästötilistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä asetetaan jäsenmaille velvoite saattaa arvopaperitiliä koskevat asiakkuustiedot sekä arvopaperitilin tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivä keskitetyn automatisoidun mekanismin kautta saataville. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä arvopaperitilillä tarkoitetaan 2 artiklan 10 kohdan mukaista CSD-asetuksen 2 artiklan 1 kohdan 28 alakohdassa määriteltyä arvopaperitiliä. Mainitussa asetuksessa arvopaperitilillä tarkoitetaan tiliä, jolle arvopapereita koskevat hyvitys- ja veloitusmerkinnät tehdään. Kansallisesti tällä tarkoitetaan sekä arvo-osuustililaissa tarkoitettua arvo-osuustiliä että arvopaperitileistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua arvopaperitiliä. Lisäksi arvopaperitilin määritelmään katsotaan kuuluvaksi osakesäästötilistä annetussa laissa tarkoitettu osakesäästötili.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 18 kohta* kryptovaratili, jolla tarkoitetaan maksun tiedot -asetuksen 3 artiklan 19 alakohdassa määriteltyä kryptovaratiliä, jota kryptovarapalvelun tarjoaja ylläpitää yhden tai useamman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimissä ja jota voidaan käyttää kryptovarojen siirtojen toteuttamiseen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 19 kohta* virtuaalinen IBAN-tilinumero, jolla tarkoitetaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 26 alakohdassa määriteltyä tunnistetta, joka johtaa maksujen ohjaamiseen maksutilille, joka on yksilöity kyseisestä tunnisteesta poikkeavalla IBAN-tilinumerolla. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että virtuaaliset IBAN-tilinumerot ovat luottolaitosten ja finanssilaitosten myöntämiä virtuaalisia tilinumeroita, joiden avulla maksuja voidaan ohjata fyysisille pankkitileille tai maksutileille.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 20 kohta* finanssilaitos, jolla tarkoitetaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettuja toimijoita.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 21 kohta* pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmä, jolla tarkoitetaan keskitettyjen sähköisten tietojenhakujärjestelmien ja muiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämistä komission kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmästä säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 6 kohdassa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 22 kohta* tiedonluovutusjärjestelmä, jolla tarkoitetaan Tullin ylläpitämää sähköistä järjestelmää, jonka avulla 1 a §:ssä tarkoitetut toimijat, jotka eivät ole rakentaneet pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, luovuttavat saldo-, tilitapahtuma- ja arvopaperitietoja toimivaltaisille viranomaisille. Tiedonluovutusjärjestelmä olisi tietoturvallinen ratkaisu mahdollisten arkaluonteisiakin tietoja sisältävien tilitapahtumatietoja toimittamiseksi. Tiedonluovutusjärjestelmä olisi siten yksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään kuuluvien henkilötietojen tiedonkäsittelykeino. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot tulee määritellä unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

3 §. *Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset*. Voimassa olevassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevan lain 3 §:ssä säädetään toimivaltaisista viranomaisista, joilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä pykälässä säädettyihin käyttötarkoituksiin ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada pykälässä mainitut tiedot. Pykälän *1 momentin 5 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan uuden rahanpesulain sanamuotoja ja viittauksia. Ehdotettavalla muutoksella ei muuteta lain sisältöä, vaan kyse on viittausta koskevasta muutoksesta. Ehdotettavassa uudessa rahanpesulaissa rahanpesulain mukaiset valvojat määritellään 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa. Mainitun säännöksen mukaan rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten valvojia ovat AMLA, Finanssivalvonta, Patentti- ja rekisterihallitus, asianajajayhdistys ja Lupa- ja valvontavirasto. Kaikilla mainituilla viranomaisilla sekä asianajajayhdistyksellä on voimassa olevan lain mukaan oikeus päästä 4 ja 6 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin.

Pykälän *11 kohtaan* tehtäisiin lakitekninen muutos ja siihen muutettaisiin viittaus uuteen rahanpesulakiin. Patentti- ja rekisterihallituksen tämän kohdan mukaista tietojensaantioikeutta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietoihin on kuvattu tarkemmin samaa lakia koskevan, aiemmin vuonna 2026 voimaan tulevan 21. lakiehdotuksen 3 §:n perusteluissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jonka mukaisesti uuden rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla rahanpesuntorjuntaviranomaisella olisi oikeus saada tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetut tiedot kuudennen rahanpesudirektiivin 32 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä analyyseja ja rahanpesuasetuksen 40 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä varten. Lisättävällä säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 9 kohta.

4 §. *Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä luovutettavat pankki- ja maksutilitiedot*. Voimassa olevassa pykälässä säädetään niistä asiakkuutta koskevista tiedoista, jotka luottolaitoksen tulee luovuttaa pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän avulla toimivaltaiselle viranomaiselle. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutettaisiin kyseisen momentin *1, 2* ja *4 kohdan* tietosisältöä sekä lisättäisiin momenttiin *uusi 4, 6* ja *7 kohta*. Lisättävästä uudesta 4 kohdasta johtuen nykyinen 4 kohta siirtyisi 5 kohdaksi.

Ehdotetuilla muutoksilla täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan mukaiset tiedot eli täydennettäisiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän kautta saatavien tietojen sisältöä. Lisäksi muutettaisiin 2 momentin johdantotekstin kirjoitusasua siten, että luottolaitoksen olisi luovutettava pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta seuraavia tietoja kaikkien tietojen sijasta. Mainitulla tarkennuksella otetaan huomioon se, että luottolaitoksella ei välttämättä ole kaikkia momentin 1–6 kohdissa eriteltyjä tilejä. Kyseisen momentin 6 kohtaisen listan tiedot tulisi toimittaa kaikkien niiden tietojen osalta, joita luottolaitoksella on asiakkaistaan.

Kyseisen 16 artiklan 3 kohdan mukaan keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta tulee olla saatavilla seuraavat tiedot:

a) asiakastilinhaltijoiden ja asiakastilinhaltijan puolesta oletettavasti toimivien henkilöiden osalta: nimi ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä tarvittaessa päivämäärät, jolloin asiakkaanpuolesta oletettavasti toimiva henkilö sai valtuudet toimia asiakkaan puolesta ja jolloin hän lakkasi toimimasta asiakkaan puolesta;

b) asiakastilinhaltijoiden tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien osalta: nimi ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä päivämäärät, jolloin luonnollisesta henkilöstä tuli asiakastilinhaltijantosiasiallinen omistaja ja edunsaaja ja jolloin hän lakkasi olemasta asiakastilinhaltijantosiasiallinen omistaja ja edunsaaja;

c) pankkitilien tai maksutilien osalta: IBAN-numero tai, jos maksutiliä ei voida tunnistaa IBAN-numerolla, yksilöllinen tilitunniste, ja tilin avaamis- ja tarvittaessa lopetuspäivä;

d) luottolaitoksen tai finanssilaitoksen antaman virtuaalisten IBAN-tilinumeroiden osalta: virtuaalinen IBAN-tilinumero ja tilin, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen, yksilöllinen tilitunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

e) arvopaperitilien osalta: tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

f) kryptovaratilien osalta: tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

g) tallelokeroiden osalta: vuokraajan nimi ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä vuokrasopimuksen alkamispäivä ja tarvittaessa sen päättymispäivä.

Mainitut tiedot vastaavat pitkälti viidennen rahanpesudirektiivin mukaisia tietoja, jotka on jo täytäntöönpantu voimassaolevan lain 4 §:n 2 momentin listan mukaisesti ja ovat siten saatavilla pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta. Kuudennessa rahanpesudirektiivissä tietosisältöä on kuitenkin laajennettu siten, että tiedot tulee saada myös virtuaalisten IBAN-tilien-, arvopaperitilien ja kryptovaratilien osalta. Lisäksi saatavien tietojen sisältöä on täydennetty asiakastilinhaltijaa koskevien tunnistetietojen, tallelokeroa koskevien tietojen ja tosiasiallisten edunsaajatietojen osalta. Asiakastilinhaltijaa koskevien tietojen osalta viitattaisiin suoraan 16 artiklan mukaisesti rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisiin tunnistetietoihin, jotka tarkoittavat luonnollisen henkilön osalta nimeä, syntymäpaikkaa ja syntymäaikaa, kansalaisuutta taikka tapauksen mukaan valtiottomuutta, pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa sekä kansallista henkilöllisyystunnusta mikäli sellainen on. Lisäksi tiedot pitävät sisällään tavanomaisen asuinpaikan tai, jos henkilöllä ei ole unionissa vakituista osoitetta, jossa hän laillisesti oleskelee, postiosoitteen, josta luonnollinen henkilö voidaan

tavoittaa. Soveltuvin osin tiedot sisältävät myös verotunnisteen. Oikeushenkilön osalta vastaavat rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaiset tiedot olisivat oikeushenkilön oikeudellinen muoto ja nimi, sääntömääräisen tai virallisen kotipaikan osoite ja päätoimipaikka, jos se on eri kuin kotipaikka, sekä perustamisvaltio, oikeushenkilön laillisten edustajien nimet sekä soveltuvin osin rekisteröintinumero, verotunniste ja oikeushenkilötunnus sekä niiden henkilöiden nimet, jotka omistavat osakkeita tai joilla on nimellisesti johtajan asema, mukaan lukien maininta heidän asemastaan nimellisinä osakkeenomistajina tai johtajina. Mikäli noita tietoja ei olisi mahdollista toimittaa, tulisi kuitenkin toimittaa vähintään yksilöllinen tunnistenumero, joka oikeushenkilön osalta tarkoittaisi rekisterinumeroa. Tosiasiallisten edunsaajia koskevien tietojen eli 2 momentin 2 kohdan osalta muutettaisiin viittaus ehdotettavan rahanpesulain tosiasiallisia edunsaajia koskeviin säännöksiin. Kuten ehdotettavan rahanpesulain 7 §:ssä säädetään, tosiasiallisen edunsaajan käsite sisältää tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan.

Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleiden mukaan yritykset voivat käyttää virtuaalisia IBAN-tilinumeroita laillisiin tarkoituksiin, esimerkiksi sujuvoittaakseen maksujen keräämistä ja lähettämistä rajojen yli. Niihin liittyy kuitenkin myös lisääntynyt rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski, koska niitä voidaan käyttää tilinomistajan henkilöllisyyden peittämiseen, minkä vuoksi rahanpesun selvittelykeskusten on vaikea jäljittää rahavirtoja, tunnistaa tilin sijainti ja määrätä tarvittavista toimenpiteistä, kuten tilin käytön keskeyttämisestä tai valvonnasta. Jotta voidaan lieventää näitä riskejä ja helpottaa rahanpesun selvittelykeskusten työtä laittomien rahavirtojen jäljittämiseksi ja havaitsemiseksi, keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin olisi sisällytettävä tiedot pankkitiliin tai maksutiliin liittyvistä virtuaalisista IBAN-tilinumeroista.

Pykälään lisättäisiin *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin tiedonhakujärjestelmien kautta toimitettavien tilin asiakkuutta koskevien tietojen ajallisesta kestosta. Asiakassuhde on saattanut alkaa vuosikymmeniä aiemmin, jolloin osa asiakkaan perustiedoista voi olla hyvin vanhoja. Näiden tietojen toimittamisperuste päättyisi kymmenen vuoden kuluttua tilin lopettamisen tai muun perusteen voimassa olon päättymisen jälkeen. Voimassa olevan lain 9 §:n mukaan tilirekisteritiedot poistetaan kymmenen vuoden kuluttua sen perusteen, jolla tiedot on merkitty rekisteriin, voimassaolon päättymisestä. Koska tietoa pyytävän viranomaisen tai tiedon kohteena olevan rekisteröidyn näkökulmasta ei ole eroa, kumpaa tiedonluovutustapaa (tilirekisteristä vai tiedonhakujärjestelmästä, jotka yhdessä muodostavat kansallisen keskitetyn automatisoidun mekanismin) hyödyntäen viranomainen saa tiedot pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, katsotaan asiantilan yhdenmukaistamiseksi ja selkeyttämiseksi tarpeen säätää myös tiedonhakujärjestelmien kautta saatavien tietojen ajallisesta saatavuudesta.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 8 kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiedot pankkitilien tai maksutilien, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilien, kryptovaratilien ja tallelokeroiden haltijoista annetaan saataville niiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta ja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin lopettamisen jälkeen. Jäsenvaltiot voivat sallia tällaisten tietojen säilyttämisen yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta meneillään olevaan rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin sovellettavan todistusaineistoa koskevan kansallisen rikoslainsäädännön soveltamista.

Esityksessä edellä kohdassa 6.1 on todettu, että poikkeusmahdollisuutta käytetään, sillä se tehostaisi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä

syytetoimia. Säilytysaika voimassa olevan lain tilirekisteriä koskevien tietojen osalta on tämän mukainen, joten ehdotettu säännös tiedonhakujärjestelmien kautta saatavien asiakastietojen saamisen osalta kymmenen vuoden ajan nähdään yhdenmukaisena myös kuudennen rahanpesudirektiivin mahdollistaman sääntelyn valossa. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän säätämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 167/2018 vp) tilirekisterin säilyttämistä koskevan 9 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kymmenen vuoden tallennusaika vastaa kirjanpitolain 2 luvun 10 §:n 1 momentissa säädettyä tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, kirjanpidon, tililuettelon sekä luettelon kirjanpidoista ja aineistoista säilytysaikaa. Asiakkuutta koskevia tietoja käytetään muun muassa törkeiden talousrikosten tutkinnassa ja tästä syystä lyhyempi tietojen säilytysaika ei tulisi kyseeseen. Vaikka tiedonhakujärjestelmän kohdalla kyse ei ole tilirekisterin mukaisesti tietojen tallentamisesta vaan luovuttamisesta pyydettäessä, tulisi pyydetyt tiedot olla saatavilla yhtä pitkältä ajalta riippumatta tiedonluovuttajan käyttämästä tiedonluovutustavasta.

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä ei säädetä uusia tiedonsaantioikeuksia pankin asiakkuutta koskeviin tietoihin, vaan jokaisella viranomaisella on omassa substanssilaissaan määritelty oikeus kyseisiin tietoihin. Siten oikeus saada tietoja esimerkiksi kymmenen vuoden ajalta perustuu viranomaisen toimivaltuuksiin. Mikäli viranomaisella on oikeus saada tiedot 10 vuoden ajalta, esimerkiksi rahanpesurikoksen tai törkeän rikoksen tutkintaan, joiden vanhentumisaika on kymmenen vuotta, viranomaisella on mahdollisuus saada nuo tiedot pankeilta ja muilta tiedonluovuttajilta jo nykyisellään. Siten näiden viranomaisten olisi mahdollisuus saada tiedot myös tarvittaessa kymmenen vuoden ajalta. Mikäli kyse olisi viranomaisesta, jonka tiedonsaantioikeus perustuisi esimerkiksi vain ulosottotarkoitukseen tai muuhun lyhyemmän aikavälin tiedontarpeeseen, viranomainen saisi tiedotkin omien toimivaltapykäliensä ja käyttötarkoituksensa mukaisesti.

Kuudennessa rahanpesudirektiivissä säädetään tilin lopettamisen jälkeisestä säilyttämisajasta. Yhtäältä viranomaisen tiedontarve voi liittyä tosiasialliseen edunsaajaan, asiakkuuteen tai käyttöoikeudenhaltijaan. Siten muu peruste, jonka mukaan tiedot tulee viedä keskitettyyn järjestelmään, tulisi myös huomioida tietojen luovutuksen ajallisuuden perusteena.

6 §. *Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot*. Voimassa olevassa pykälässä on säädetty niistä asiakkuutta koskevista tiedoista, jotka maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja kryptovarapalvelun tarjoajien sekä niiden luottolaitosten, jotka ovat saaneet Finanssivalvonnalta luvan poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, tulee tallentaa pankki- ja maksutilirekisteriin. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä edellä 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla. Lisäksi 1 momentin kirjoitusasua muutetaan niin, että finanssilaitosten olisi annettava Tullille, tai ylläpitäessään pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, luovutettava tiedonhakujärjestelmän kautta 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kaikkien tietojen sijasta. Mainitulla tarkennuksella otetaan huomioon se, että finanssilaitoksella ei välttämättä ole kaikkia 2 momentin 1–6 alakohdissa eriteltyjä tilejä. Kyseisen momentin 6 kohtaisen listan tiedot tulisi toimittaa kaikkien niiden tietojen osalta, joita finanssilaitoksella on asiakkaistaan.

Tämän lisäksi voimassa oleva *2* ja *3 momentti* ehdotetaan poistettavaksi ja korvattavaksi uudella 2 momentilla, joka vastaisi ehdotettavan 4 §:n 2 momentin sisältöä. Tarkemmin pykälän sisältöä on käyty läpi 4 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Siten pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään luovutettavat tiedot olisivat yhteneväiset riippumatta siitä luovuttaako 1 a §:n mukainen tiedonluovuttaja tiedot pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän avulla tai tallentaako se tiedot pankki- ja maksutilirekisteriin.

Koska voimassa olevan lain 2 ja 3 momentin sisältö yhdistettäisiin uuteen ehdotettavaan 2 momenttiin, voimassa olevat *4* ja *5 momentti* siirtyisivät 3 ja 4 momenteiksi. Uuden ehdotettavan 3 momentin sisältö vastaisi voimassa olevan lain 4 momentin sisältöä, mutta sitä täydennettäisiin lisäksi kuudennen rahanpesudirektiivin vaatimalla tavalla. Tullin tulisi ottaa teknisiä määräyksiä antaessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin. Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä muodon, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 72 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Koska Tulli vastaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän ylläpidosta ja tilitietojen toimittamisesta, Tullin tulisi teknisiä vaatimuksia antaessaan ottaa huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin. Siirtyvän 4 momentin sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

7 §. *Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä*. Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin maksulaitosta, sähkörahayhteisöä ja kryptovarapalvelun tarjoajaa koskevat termit kokonaisuudessaan finanssilaitoksen käsitteellä edellä 1 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla.

10 §. *Lokitiedot*. Voimassa olevassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevan lain 10 §:ssä säädetään lokitietoja koskevia velvoitteita sekä Tullille että lain 3 §:n mukaisille toimivaltaisille viranomaisille. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi muutetun rahoitustietodirektiivin täytäntöönpanemiseksi siten, että momenttiin lisättäisiin Tullille velvoite ylläpitää lokirekisteriä keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän käyttökertojen lisäksi myös pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän käyttökerroista. Muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 6 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on säädettävä, että keskitettyjä pankkitilirekistereitä pitävät viranomaiset huolehtivat lokikirjan pitämisestä kaikista nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten 4 artiklan 1 ja 1 a kohdan mukaisista rekisterin käyttö- ja hakukerroista. Mainitun 1a kohdan mukaisesti Tullin tulisi ylläpitää lokitietoja niistä hauista mitä sille on tullut pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Kerättävien tietojen tulisi sisältää vähintään mainitun pykälän 1 momentissa listatut tiedot, jotka on eritelty rahoitustietodirektiivin 6 artiklassa.

10 a §. *Tilastot*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 10 a §*, jossa säädettäisiin Tullin velvoitteesta ylläpitää tilastoja toimivaltaisten viranomaisten keskitettyyn automatisoituun tilitietojärjestelmään tekemien hakujen lukumäärästä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on ylläpidettävä kattavia tilastoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiskehystensä tuloksellisuuteen liittyvistä asioista kehyksen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi. Tilastojen on sisällettävä 2 kohdan j alakohdan mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten pankkitilirekistereihin tai tiedonhakumekanismeihin tekemien hakujen lukumäärä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä. Lisäksi rahoitustietodirektiivin 19 artiklan 3 kohdan a alakohta edellyttää jäsenmaita tilastoimaan rahoitustietodirektiivin mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten keskitettyihin pankkitilirekistereihin tekemien hakujen määrän. Toimivaltaisilla viranomaisilla tarkoitetaan tämän lain 3 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia. Koska voimassa olevan lain mukaan käyttöoikeus järjestelmään perustuu eri viranomaisilla joko kuudenteen rahanpesudirektiiviin, rahoitustietodirektiivin tai kansalliseen sääntelyyn, tilastointi tulisi tehdä näiden käyttöoikeusryhmien mukaisesti. Ehdotettava sääntely, joka kattaisi Tullin tilastointivelvoitteen kaikkien tämän lain 3 §:n

mukaisten toimivaltaisten viranomaisten automatisoituun tilitietojärjestelmään tekemistä hauista, perustuisi muiden kuin kuudennen rahanpesudirektiivin ja rahoitustietodirektiivin mukaisten hakujen tilastoimisen osalta kansalliseen sääntelytarpeeseen. Sääntelyä pidetään tarpeellisena kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion ja sen pohjalta laaditun toimintasuunnitelman toteuttamiseksi. Toimintasuunnitelman toimenpiteen 2.2.3 mukaan EU-sääntely ja FATFin suositukset edellyttävät, että jäsenmaat tuottavat erilaisia tilastoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan tehokkuuden arvioimiseksi. Kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan mukaisesta tilastointivelvoitteesta säädetään myös ehdotettavassa uudessa rahanpesulain 6 §:ssä, jonka mukaan muun muassa 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetuilla viranomaisilla on velvollisuus ylläpitää kattavia tilastoja rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden laiminlyönnin ja kiertämisen estämistoiminnan tuloksellisuuteen liittyvistä seikoista. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden laiminlyönnin ja kiertämisen estämisen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi tarvittavien tilastojen sisällöstä.

17 b §. *Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat saldotiedot*. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä olisi mahdollista pyytää saldotieto pankki- ja maksutilien lisäksi myös kryptovaratileistä. Järjestelmästä olisi mahdollista pyytää kyselyn kohteena olevan kryptovaratilin saldotieto eli kryptovaratilillä oleva kryprovarojen määrä vastausta koskevalla kyselyhetkellä. Koska saldotiedon luovuttaminen ei ole välttämättä reaaliaikaista, tilin saldo voi erota viranomaisen kyselyajankohdan ja tiedon luovuttajan vastausajankohdan välillä. Siten annetun saldotiedon tulee koskea vastausajankohdan saldoa. Saldotietoa koskevassa vastauksessa tulisi olla aikaleima, joka tarkentaa saldon ajankohdan. Kryptovaratilin saldossa tulee olla huomioitu myös mahdolliset tiliä koskevat katevaraukset.

17 d §. *Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat tilitapahtuma- ja arvopaperitiedot*. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jossa säädettäisiin keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavista kryptovaratilejä koskevista tilitapahtumatiedoista. Uuden momentin lisäämisen myötä voimassa olevan lain 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi *3 momentiksi*.

Tilitapahtumatiedoilla tarkoitetaan muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 2 b kohdan 7 a alakohdassa tarkoitettuja yksityiskohtaisia tietoja toimista, jotka on suoritettu tiettynä ajanjaksona tietyn maksutilin tai IBAN-tilinumerolla yksilöidyn pankkitilin kautta, tai yksityiskohtaisia tietoja kryptovarojen siirroista. Muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 7 kohdan mukaan lisättävän 6 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että finanssilaitokset ja luottolaitokset, kryptovarapalvelun tarjoajat mukaan luettuina, noudattavat 2 kohdan mukaisesti vahvistettuja teknisiä eritelmiä vastatessaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten rikostutkinnan yhteydessä esittämiin tilitapahtumatietoja koskeviin pyyntöihin, mukaan lukien tällaiseen tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen. Samaisen artiklakohdan 2 kohdan mukaan komissiolle siirretään valta antaa täytäntöönpanosäädöksillä teknisiä eritelmiä, joilla vahvistetaan sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Hyväksyessään tällaisia täytäntöönpanosäädöksiä komissio ottaa huomioon asiaankuuluvien finanssipalvelujen sanomastandardien kehityksen.

Eduskunnan 16.6.2025 hyväksymällä PMJ-muutosesityksellä tuotiin pankki- ja maksutilejä koskevat tilitapahtumatiedot keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän kautta saataville. Koska rahoitustietodirektiivin mukaan myös kryptovaratilejä koskevat kryptovarojen

siirtoja koskevat yksityiskohtaiset tiedot tulee toimittaa tietyssä harmonisoidussa muodossa jäsenvaltioille, katsotaan yhdenmukaiseksi säätää myös näiden tietojen olevan saatavilla keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän kautta. Kun jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille toimitettavat tilitapahtumatiedot, kryptovaratiliä koskevat tilitapahtumatiedot mukaan luettuna, olisivat jo valmiiksi rahoitustietodirektiivin vaatimassa harmonisoidussa muodossa, rahoitustietodirektiivissä kansallisen tiedon välittäjän eli keskusrikospoliisin kansainvälisen yksikön olisi sujuvaa hakea pyydetyt tiedot keskitetystä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä ja välittää ne tiedon pyytäjälle oikeassa sanomamuodossa.

17 e §. *Toimivaltaisten viranomaisten pääsy keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoihin ja niitä koskevien tietopyyntöjen tekemistä koskevat edellytykset*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimivaltaisen viranomaisen olisi sähköisestä tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen toimitettava pyyntöä yksilöivien tietojen lisäksi myös toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot. Tullin on 17 g §:n 3 momentin mukaisesti välitettävä tiedonluovuttajalle tietopyynnön mukana viranomaisen yhteystiedot. Koska Tullin välittämä tietopyyntö käynnistetään aina viranomaisen tiedonhakujärjestelmästä, viranomaisen yhteistiedot nähtäisiin tarpeelliseksi lisätä myös 17 e §:n 2 momentin tietoihin.

17 f §. *Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely*. Pykälän *1* ja *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momenttiin lisättäisiin ehdotetun uuden 17 d §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot eli kryptovaratiliä koskevat tilitapahtumatiedot. Ehdotettavan lain 1 a §:n mukaisten tiedonluovuttajien velvollisuus luovuttaa kryptovaratilejä koskevat tilitapahtumatiedot vastaisivat siten voimassa olevan lain pankki- ja maksutiliä koskevien tilitapahtumatietojen luovuttamisvelvoitetta. Velvollisuus luovuttaa edellä mainitut tiedot viranomaisille seuraa 17 a ja 17 c §:n mukaisten viranomaisten voimassa olevista tiedonsaantioikeuksista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin määräaika myös kryptovaratilejä koskevien tilitapahtumatietojen luovuttamiselle. Saldo- ja tilitapahtumatiedot olisi toimitettava viipymättä, mutta viimeistään seuraavan pankkipäivän kuluessa. Lisäksi tiedot tulisi toimittaa salassapitosäännösten estämättä. Koska kyse on tiedosta, jota viranomainen yleensä tarvitsee kiireellisesti esimerkiksi esitutkinnassa, tulisi tieto luovuttaa viranomaiselle viimeistään kyselyä seuraavana pankkipäivänä virka-ajan päättymiseen eli kello 16.15 mennessä. Mikäli kysely ei tulisi virka-ajan puitteissa eli kello 8.00–16.15 välillä, alkaisi määräajan laskenta seuraavasta pankkipäivästä. Toisin sanoen, jos viranomainen lähettää kyselyn perjantaina kello 18.00, määräaika vastauksen toimittamiselle olisi seuraavana tiistaina kello 16.15 mennessä. Määräaikoihin sovellettaisiin Suomen aikavyöhykettä.

Lisäksi pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että korvattaisiin viittaus 17 d §:n 2 momenttiin 3 momentiksi. Kyseiseen 17 d pykälään ehdotettavan uuden 2 momentin lisäämisen myötä arvopaperitietoja koskeva momentti siirtyisi 3 momentiksi, jonka vuoksi viittauspykälä korjattaisiin vastaamaan oikeaa sisältöä.

3 a luku **Pankkitilirekisterien yhteenliittäminen**

17 i §. *Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot*. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 17 i §, jossa säädettäisiin jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämisen kautta saataville asetettavista tiedoista. Pykälällä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 6 kohta, jossa säädetään keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämisestä komission

kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Komissio varmistaa tällaisen yhteenliittämisen yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa viimeistään 10.7.2029.

Pykälän *1 momentin* mukaan Tullin olisi huolehdittava siitä, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavat kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut ajantasaiset ja tosiasiallisia pankkitilin ja maksutilin, arvopaperitilin, kryptovaratilin ja tallelokeron tietoja vastaavat tiedot asetetaan saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä. Ajantasaisten tietojen pitäisi sisältää muun muassa virtuaaliset IBAN-tilinumerot. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa selvennetään, että henkilötietojen suojaa ja yksityisyyttä koskevien oikeuksien kunnioittamiseksi sekä kansallisiin keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin sisältyvien tietojen rajat ylittävästä saatavuudesta aiheutuvien vaikutusten rajaamiseksi pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saatavien tietojen laajuus olisi rajattava välttämättömään tietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti niin, että voidaan kuitenkin tunnistaa kaikki luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka ovat pankkitilien, maksutilien, arvopaperitilien, kryptovaratilien tai tallelokeroiden haltijoita tai joilla on määräysvalta tällaiseen tiliin tai tallelokeroon. Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltioiden 5 kohdan perusteella rahanpesun selvittelykeskusten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten kannalta olennaisina pitämiä muita tietoja ei anneta saataville eikä haettaviksi pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot olisi annettava saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin tai tallelokeron lopettamisen jälkeen. Tästä säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan kohdassa 8, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tiedot pankkitilien tai maksutilien, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilien, kryptovaratilien ja tallelokeroiden haltijoista annetaan saataville niiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien kautta ja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin lopettamisen jälkeen.

Pykälän *3 momentin* mukaan Tullin tulisi huomioida Euroopan komission kuudennen rahanpesudirektiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistamat tekniset eritelmät, jotka laaditaan jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämiseksi. Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 6 kohdan mukaan komissio voi vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä tekniset eritelmät ja menettelyt, jotka koskevat jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien liittämistä pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 72 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

17 j §. *Tietojenvaihto yhteenliittämisjärjestelmässä*. Lakiin esitetään lisättäväksi *uusi 17 j §*, jossa säädettäisiin tietojenvaihdosta pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Pykälän *1 momentin* mukaan Tullin olisi luovutettava pankkitilirekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä muiden EU:n jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskuksille, valvontaviranomaisille, rahoitustietodirektiivissä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille sekä rahanpesuntorjuntaviranomaiselle pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta saatavat 17 i §:n 1 momentissa yksilöidyt tiedot. Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 7 kohdan mukaisesti pääsy kyseisiin tietoihin myönnetään tietosuojasääntöjen mukaisesti. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että rajat ylittävä suora pääsy pankkitilejä ja maksutilejä, arvopaperitilejä, kryptovaratilejä sekä tallelokeroita koskeviin tietoihin antaisi rahanpesun selvittelykeskuksille valmiudet rahanpesuun liittyvien analyysien laatimiseen riittävän lyhyessä määräajassa monien eri tilien läpi, myös virtuaalisten IBAN-tilinumerojen avulla, kuljetettujen varojen jäljittämiseksi,

mahdollisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen havaitsemiksi ja nopeiden lainvalvontatoimien takaamiseksi. Tämä vahvistaisi niiden kykyä tehdä rahanpesuun liittyviä analyysejä ja tehdä yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskusten kanssa.

Pykälän *2 ja 3 momentissa* säädettäisiin niistä viranomaisista, joilla olisi oikeus tehdä kyselyjä pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään. Pykälän 2 momentin mukaan rahanpesun selvittelykeskuksella ja rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla olisi välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta aina kun se on tarpeen 3 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Ehdotetulla säännöksellä täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 9 kohta, jonka mukaan Rahanpesun selvittelykeskuksille ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle on annettava välitön ja suodattamaton pääsy ja valvontaviranomaisille on annettava oikea-aikaisesti pääsy pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saatavilla oleviin tietoihin. Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2–3 ja siinä viitatut lausunnot). Ehdotettavassa pykälässä viitattaisiin suoraan kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin eli tietosisältö olisi määritelty tyhjentävästi. Eli koska tietosisältö on määritelty tarkasti ja tyhjentävästi, ei välttämättömyyskriteerille tulisi olla tarvetta. Kyse on mainitun direktiivin implementoinnista eikä rahanpesudirektiivi aseta tietojensaannille välttämättömyyden vaatimusta. Mikäli tietojensaanti yhteenliittämisjärjestelmään kytkettäisiin välttämättömyyden kynnykseen, se asettaisi rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvontaviranomaiset eriarvoiseen asemaan muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa, joilla on oikeus saada yhteenliittämisjärjestelmän kautta rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja muista jäsenvaltioista. Lisäksi se voisi johtaa komission käynnistämään EU-rikkomusmenettelyyn.

Mainitun artiklakohdan mukaan jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että kansallisten rahanpesun selvittelykeskusten ja valvontaviranomaisten henkilöstö, jolla on pääsy pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään, ylläpitää luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevia korkeita ammatillisia vaatimuksia ja että henkilöstö on erittäin luotettavaa ja sillä on asianmukainen osaaminen. Nämä vaatimukset tulevat viranomaisille jo hallintolain mukaisista hyvän hallinnon vaatimuksista, kuten sen 7 §:ssä säädetystä palveluperiaatteesta sekä muusta virkamiehiä ja viranomaisia koskevasta lainsäädännöstä.

Se, että kansalliset rahanpesun selvittelykeskukset voisivat saada nopeasti rajat ylittävää tietoa muissa jäsenvaltioissa sijaitsevien pankkitilien ja maksutilien, arvopaperitilien, kryptovaratilien sekä tallelokeroiden haltijoiden henkilöllisyydestä vahvistaisi niiden kykyä tehdä rahanpesuun liittyviä analyysejä ja tehdä yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskusten kanssa. Saman artiklan 10 kohdan ja muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että käyttöön otetaan tekniset ja organisaatioon liittyvät toimenpiteet teknisesti korkeatasoisen tietoturvan takaamiseksi, jotta rahanpesunselvittelykeskukset ja valvontaviranomaiset pystyvät käyttämään oikeuttaan saada

ja hakea tietoja, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta 16 artiklan 5 ja 6 kohdan mukaisesti. Tiedonhallintalaissa säädetään muun muassa tietoturvallisuudesta, mukaan lukien luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen, käyttöoikeuksien antaminen ja luotettavuudesta varmistuminen sekä tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus.

Lisäksi 2 momentissa edellytettäisiin, että rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvontaviranomaisten tulisi ylläpitää tilastoja edellä mainittujen hakujen lukumäärästä. Tämä velvoite tulee kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan 2 kohdan j alakohdasta, jonka mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvontaviranomaisten tulee ylläpitää tilastoja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään tekemien hakujen lukumäärä.

Pykälän 3 momentin mukaisesti poliisilla, Tullilla ja Rajavartiolaitoksella olisi välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdan mukaisiin tietoihin, jotka ovat saatavilla yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina, kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on estää ennalta, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa ja tutkintaan liittyvien varojen tunnistamista, jäljittämistä ja jäädyttämistä. Pääsy tietoihin ja mahdollisuus tehdä niitä koskevia hakuja olisi ainoastaan sellaisella poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen henkilöstön jäsenellä, joka on nimetty ja valtuutettu suorittamaan näitä tehtäviä. Tietoja, jotka on saatu pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, saisi käsitellä ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty, huomioiden kuitenkin, mitä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 5 §:ssä on säädetty.

Kuudennen rahanpesudirektiiviin mukaan vain rahanpesun selvittelykeskuksilla on suora pääsy keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, myös pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Muutetun rahoitustietodirektiivin myötä myös vakavia rikoksia tutkivat viranomaiset saavat hyödyntää pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmää tehtäviensä hoitamiseen. Muutetun rahoitustietodirektiivin1 artiklan 4 kohdassa säädetään, että rahoitustietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetyillä kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet päästä ja tehdä hakuja suoraan ja välittömästi pankkitilitietoihin, jotka ovat saatavilla muissa jäsenvaltioissa uuden pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina, kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on estää ennalta, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa, mukaan lukien tällaiseen tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen. Suomessa rahoitustietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisia toimivaltaisia viranomaisia ovat poliisi, rahanpesun selvittelykeskus, Tulli ja Rajavartiolaitos. Näillä kaikilla viranomaisilla tulee olla pääsy pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmään. Vakavilla rikoksilla tarkoitetaan Europol-asetuksen liitteen I mukaisia rikoksia.

Muutetun rahoitustietodirektiivin johdantokappaleissa todetaan, että tuloksellisen rikostutkinnan suorittamiseksi sekä rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäljittämisen ja menetetyksi tuomitsemisen onnistumiseksi on olennaisen tärkeää, että rahoitustietoihin on nopea pääsy, erityisesti osana tutkintoja, jotka koskevat järjestäytynyttä rikollisuutta ja kyberrikollisuutta. Muutettua rahoitustietodirektiiviä koskevassa luvussa 2.5 (s.73) todetaan, että rahoitustietodirektiivin mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten rajatylittävä pääsy tilitietoihin pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta perustuu jäsenvaltioiden väliseen keskinäiseen luottamukseen, joka puolestaan perustuu siihen, että jäsenvaltiot kunnioittavat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita.

Perustuslakivaliokunta on edellä kerrotun mukaisesti arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä ja todennut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2–3 ja siinä viitatut lausunnot). Ehdotettavassa pykälässä viitattaisiin suoraan kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin eli tietosisältö olisi määritelty tyhjentävästi. Eli koska tietosisältö on määritelty tarkasti ja tyhjentävästi, ei välttämättömyyskriteerille tulisi olla perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti tarvetta. Kyse on mainitun direktiivin implementoinnista eikä muutettu rahoitustietodirektiivi aseta tietojensaannille välttämättömyyden vaatimusta, vaan toteaa, että mainituilla viranomaisilla tulisi olla oikeus pyytää tietoja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta aina kun se on tarpeen mainittujen tehtävien suorittamiseksi. Mikäli tietojensaanti yhteenliittämisjärjestelmään kytkettäisiin välttämättömyyden kynnykseen, se asettaisi kansalliset vakavia rikoksi tutkivat viranomaiset eriarvoiseen asemaan muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa, joilla on oikeus saada yhteenliittämisjärjestelmän kautta rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja pankki- ja maksutilien tietoja. Lisäksi se voisi johtaa komission käynnistämään EU-rikkomusmenettelyyn.

Muutetun rahoitustietodirektiivin 1 artiklan 4 kohdassa säädetään lisäksi, että rahoitustietodirektiivin 4 artiklaan lisätyn 1 a kohdan nojalla tapahtuvat tietoihin pääsy ja haut katsotaan suoriksi ja välittömiksi myös silloin, kun keskitettyjä pankkitilirekistereitä ylläpitävät kansalliset viranomaiset toimittavat tilitiedot toimivaltaisille viranomaisille nopeasti automaattisen mekanismin välityksellä edellyttäen, että mikään välittävä laitos ei voi puuttua pyydettyihin tai toimitettaviin tietoihin. Rahoitustietodirektiivin 4 artiklaan lisätyn 1 b kohdan mukaan rahoitustietodirektiiviin 4 artiklan nojalla tapahtuvat tietoihin pääsy ja haut eivät rajoita kansallisten menettelytakeiden ja henkilötietojen suojaa koskevien unionin ja kansallisten sääntöjen soveltamista.Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään olisivat siten käyttöoikeutettuja rahanpesun selvittelykeskus, Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto, Patentti- ja rekisterikeskus, poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Komissio ei ole vielä vahvistanut täytäntöönpanosäädöksiä järjestelmän teknisistä vaatimuksista ja tietojen ja hakujen määrityksistä, mutta komissiolta saatujen suunnitelmien valossa järjestelmä rakentuisi keskitettyä edunsaajarekisteriä BORIS:ta (Beneficial Ownership Registers' Interconnection System) vastaavalla tavalla. Siten jokainen edellä mainittu viranomainen tekisi itse haun keskitettyyn järjestelmään suoraan EU:n e-Justice Portaalin kautta. BORIS-järjestelmässä tietopyynnöntekijä voi itse valita kohdistetaanko kysely kaikkiin maihin vai pelkästään tiettyihin maihin. On odotettavaa, että myös pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmässä viranomainen voisi määritellä, minkä jäsenvaltioiden rekistereihin haku kohdistetaan. On kuitenkin keskeistä ymmärtää, että yhteenliittämisjärjestelmä on tarkoitettu muiden jäsenvaltioiden pankkitilirekistereitä koskevien hakujen tekemiseksi eikä ole tietoa, olisiko yhteenliittämisjärjestelmän käyttö kansallisten kyselyjen tekemiseksi edes mahdollista. Viranomaiset käyttävät kansallisten pankki- ja maksutilejä koskevien kyselyiden tekemiseen Tullin rakentamaa ja ylläpitämää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän 2 luvun mukaista automaattista tilitietojärjestelmää ja johon viranomaiset ovat rakentaneet suoran rajapinnan.

Pykälän 2 ja 3 momentin mukainen tietojensaanti pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään ei olisi sidottu välttämättömyysedellytykseen, koska sääntelyllä implementoidaan kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan velvoitteet, jossa ei ole säädetty tällaisesta edellytyksestä. Kyse on muiden EU-maiden keskitetyissä pankkitilirekisterissä olevista tiedoista, joiden tulee direktiivin mukaisesti olla saatavilla jäsenvaltioiden direktiivissä luetelluille rahanpesun estämiseen liittyville viranomaisille. Siten kansallisten viranomaisten

oikeutta muiden jäsenvaltioiden pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmään ei tule saattaa tiukemman edellytyksen taakse kuin muilla jäsenvaltioilla on.

Voimassa olevan lain 3 §, jossa säädetään keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän käyttöoikeudesta, on sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Pykälä on säädetty perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti, joka on ollut vaatimuksena kansalliselle sääntelylle. Tämä aiheuttaa eroavaisuuden nyt ehdotettavalle tietojensaantioikeudelle muiden jäsenvaltioiden pankkitilirekistereistä koskevien samojen tietojen osalta. Koska pankkitilirekisterien teknisestä muodosta ja tietojenhaun määrityksistä ei ole vielä varmuutta, on mahdollista, että kansallinen viranomainen voisi pyytää edellä mainittuja suomalaisten tiedonluovuttajien rekistereissä olevia tilin asiakkuutta koskevia tietoja myös yhteenliittämisjärjestelmän kautta.

8.4 Kaupparekisterilaki

2 §. *Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus*. Pykälän *3 momenttiin* muutettaisiin viittaus uuteen rahanpesulakiin. Jäljempänä 20. lakiehdotuksessa esitetään momenttia muutettavan siltä osin kuin se on tarpeen eräiden aiemmin, vuonna 2026 kansallisesti täytäntöönpantavien direktiivin tosiasiallisia edunsaajia koskevien säännösten kannalta. Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovuttamisesta säädettäisiin jatkossa rahanpesulaissa. Jos tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovuttamisesta rahanpesulaissa säädetystä ei muuta johdu, sovellettaisiin tässä pykälässä tietojen luovuttamisesta säädettyä kuitenkin tosiasiallisiin edunsaajiin jatkossakin koskien esimerkiksi selvitystä tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

5 §. *Tosiasiallisia edunsaajia koskeva keskitetty rekisteri*. Pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Voimassa olevassa pykälässä säädetään tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävistä tiedoista. Jatkossa rekisterimerkinnöistä säädettäisiin rahanpesuasetuksessa ja rahanpesulaissa, joten merkinnöistä ei enää ole tarpeen säätää kaupparekisterilaissa.

Pykälän *otsikko* ”tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävät tiedot” muutettaisiin muotoon ”tosiasiallisia edunsaajia koskeva keskitetty rekisteri”, joka vastaisi uuden rahanpesulain 7 §:n otsikkoa.

Pykälän *1 momentissa* olisi kyse informatiivisesta viittaussäännöksestä. Momentissa säädettäisiin siitä, että rekisteriviranomaisen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämästä tosiasiallisia edunsaajia koskevasta keskitetystä rekisteristä, jäljempänä *edunsaajarekisteri*, ja siihen tehtävistä merkinnöistä säädetään rahanpesuasetuksessa sekä uudessa rahanpesulaissa. Edunsaajarekisteristä säädettäisiin rahanpesulaissa, jolla pääosin pannaan täytäntöön kuudes rahanpesudirektiivi. Tosiasiallinen edunsaajaa taas on määritelty rahanpesuasetuksessa, samoin rahanpesuasetuksessa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta edunsaajarekisteriin.

Vaikka 1 momentissa on kyse informatiivisesta säännöksestä, on syytä tässäkin huomioida, että edunsaajarekisteri olisi osa kaupparekisteriä, mutta systematiikan kannalta on selkeämpää käyttää kaupparekisteristä erillistä termiä, koska tosiasiallisia edunsaajia koskevaa keskittyä rekisteriä käytetään myös EU-lainsäädännössä. Merkitystä on myös sillä, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot kerätään nimenomaisesti terrorismin rahoittamisen ja rahanpesun estämiseksi, jota vastaavaa rajausta ei ole muilla kaupparekisteriin merkittävillä tiedoilla. Edelleen merkitystä on sillä, että myös muilla oikeushenkilöillä kuin vain kaupparekisteriin merkittävillä ilmoitusvelvollisilla on tosiasiallinen edunsaaja. Selvyyden vuoksi uudessa rahanpesulaissa säädettäisiin siitä, että edunsaajarekisteriin sovellettaisiin, mitä kaupparekisteristä kaupparekisterilaissa tai muualla lainsäädännössä säädetään, ellei

rahanpesulaista tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu. Tämä ei käytännössä muuta oikeustilaa siitä, että edunsaajatietoihin sovellettava sääntely on aikaisemminkin poikennut muista kaupparekisteritiedoista erityisesti tietojen luovuttamisen osalta. Jatkossa edunsaajatietoja koskevaa erityissääntelyä olisi uudessa rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin siitä, että edunsaajarekisteriin voidaan merkitä myös muu oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely kuin 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollinen ja sen tosiasialliset edunsaajat, jos oikeushenkilöllä on yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 9 §:ssä tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnus tai ulkomaisella oikeushenkilöllä on sitä vastaava tunnus tai muu yksilöintitieto. Koska tosiasiallisia edunsaajia on myös muilla oikeushenkilöillä kuin kaupparekisteriin merkityillä ilmoitusvelvollisilla, voitaisiin edunsaajarekisteriin merkitä myös muu suomalainen oikeushenkilö edellyttäen kuitenkin, että sillä on yritys- ja yhteisötunnus. Edunsaajarekisteriin ei kuitenkaan rekisteröitäisi sellaisia oikeushenkilöitä ja niiden edunsaajia, jos oikeushenkilöön sovelletaan tosiasiallisten edunsaajien osalta olettamaa, kuten hallituksen jäsenyyttä. Nämäkin tiedot voidaan kuitenkin antaa keskitetystä tietopalvelusta. Edunsaajarekisteriin voitaisiin merkitä myös ulkomainen oikeushenkilö tai oikeushenkilöön verrattava oikeudellinen järjestely silloin, kun sen tosiasiallisten edunsaajien rekisteröimistä Suomeen edellytetään. Tämä koskee myös rahanpesuasetuksen 67 artiklan nojalla rekisteriin merkittäviä ulkomaisia oikeushenkilöitä tai sellaiseen verrattavia oikeudellisia järjestelyjä, joilla on artiklassa tarkoitettu sidonnaisuus Suomeen.

6 §. *Express trustista tai oikeusmuodoltaan samankaltaisesta oikeudellisesta järjestelystä ja sen tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävät tiedot*. Pykälä kumottaisiin, koska express trustien tai oikeusmuodoltaan samankaltaisesta oikeudellisesta järjestelyjen ja niiden tosiasiallisten edunsaajien rekisteröinnistä säädettäisiin rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa.

10 §. *Kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset*. Pykälässä säädetään kaupparekisteriin tehtävistä ilmoituksista. Pykälän *1 momenttia*, joka koskee perustamisilmoituksella ilmoitettavia tietoja, muutettaisiin siten, että voimassa olevassa laissa oleva viittaus 5 §:ään korvattaisiin ilmaisulla edunsaajarekisteriin merkittävistä tiedoista. Näistä tiedoista säädetään tarkemmin rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa.

23 §. *Rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistaminen*. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että siinä selvyyden vuoksi säädettäisiin tiettyjen ilmoitusvelvollisten velvollisuudesta tarkistaa vuosittain edunsaajarekisteriin merkityt tiedot. Asiallisesti säännös ei tältä osin muuttuisi, koska se kattaa jo tällä hetkellä tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot. Siltä osin kuin edunsaajarekisteriin olisi merkitty muu oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely kuin kaupparekisterilaissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen, myös tällaisella olisi oikeus tarkistaa edunsaajarekisterin tiedot ja tarkistamisesta tehtäisiin merkintä rekisteriin.

24 §. *Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu*. Pykälän *1 momentin 1 kohdasta* poistettaisiin viittaus lain 5 ja 6 §:ään, koska jatkossa edunsaajatietojen ilmoittamisesta säädetään rahanpesulaissa ja rahanpesuasetuksessa. Pykälään sen sijaan lisättäisiin *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin edunsaajatietojen ilmoittamiseen laiminlyönnin perusteella määrättävästä laiminlyöntimaksusta. Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriviranomaisen määräisi kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun myös ilmoitusvelvolliselle, muulle oikeushenkilölle tai oikeudellisen järjestelyn omaisuudenhoitajalle tai vastaavassa asemassa olevalle, joka ei kehotuksesta huolimatta korjaa 10 §:ssä ja rahanpesuasetuksen 63, 64 ja 67 artiklassa säädetysti rahanpesulain 7–9 ja 12 §:n nojalla edunsaajarekisteriin sen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä.

Pykälässä säädettäisiin näin ollen erikseen edunsaajatietojen laiminlyönnin perusteella määrättävästä kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksusta. Velvollisuudesta ilmoittaa tiedot säädetään sekä kaupparekisterilain 10 §:ssä, että rahanpesuasetuksen 63, 64 ja 67 artiklassa. Ilmoitettavista tiedoista taas säädettäisiin jatkossa rahanpesulain 7–9 ja 12 §:ssä. Laiminlyöntimaksu koskisi siten nimenomaan edunsaajarekisteriin merkittäviä tosiasiallisia edunsaajia, ei sen sijaan tilannetta, jossa edunsaajat olisivat rahanpesulain 10 §:n olettamasäännöksen perusteella esimerkiksi hallituksen jäsenet.

Koska pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, siirtyisi voimassa olevan lain 3 momentti *4 momentiksi* ja muut jäljempänä olevat momentit vastaavasti. Pykälän *6* ja *7 momentissa* olevat viittaukset aiempiin momentteihin muutettaisiin vastaamaan muuttunutta momenttijärjestystä. Pykälän 7 momenttiin lisättäisiin lisäksi viittaus edunsaajatietojen laiminlyöntiä koskevaan 3 momenttiin.

28 §. *Ilmoitusvelvollisen määrääminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä*. Pykälän viittaus lain 5 §:ään muutettaisiin viittaukseksi rahanpesuasetuksen 63 artiklaan, joka koskee pykälässä tarkoitettuja ilmoitusvelvollisten velvollisuutta ilmoittaa tosiasialliset edunsaajat ja niissä tapahtuneet muutokset. Lisäksi selvyyden vuoksi muutettaisiin pykälä koskemaan edunsaajarekisterissä olevia puutteita tai virheitä voimassa olevassa laissa mainitun rekisterin sijaan.

34 §. *Yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot*. Pykälän *2 momentti*, joka koskee tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen asettamista saataville rekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä, kumottaisiin. Asiasta säädettäisiin jatkossa rahanpesulain 18 §:ssä.

8.5 Vakuutusyhtiölaki

6 luku **Vakuutusyhtiön johto, hallintojärjestelmä ja varojen sijoittaminen**

13 §. *Asiakkaiden tunteminen*. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälässä säädetään asiakkaan tuntemisesta, riskienhallintajärjestelmistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arvioimiseksi sekä viitataan rahanpesulakiin. Asiakkaan tuntemisesta ja riskienhallinnasta säädetään jatkossa rahanpesuasetuksessa, jota sovelletaan pakollisessa soveltamisalassa olevaan henki- ja sijoitusvakuutustoimintaan, niin kuin se on määritelty rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan b ja c kohdassa. Esityksessä ehdotetaan, että muu vakuutustoiminta jäisi jatkossa rahanpesun ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, joten vakuutusyhtiölain 6 luvun 13 § tulisi kumota osittain päällekkäisenä rahanpesuasetuksen kanssa ja soveltamisalan supistamisen vuoksi.

8.6 Laki luottolaitostoiminnasta

15 luku **Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa**

6 §. *Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin*. Pykälän *2 momenttia*, jossa säädetään kieltäytymisperusteista perusmaksutilin avaamiselle ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamiselle muutettaisiin niin, että voimassa olevan rahanpesulain sijasta siinä viitattaisiin rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesulakiin.

18 §. *Asiakkaiden tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta säädettäisiin rahanpesuasetuksessa sekä uudessa rahanpesulaissa. Kiellosta tarjoa asiakkaille nimettömiä tilejä ja tallelokeroita säädetään

rahanpesuasetuksen 79 artiklassa. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudesta asiakkaan tuntemisvelvoitteeseen ja riskienhallintaan liittyen säädettäisiin uuden rahanpesulain 31 §:ssä.

8.7 Laki Finanssivalvonnasta

3 §. *Tehtävät*. Pykälän *2 momentin 5 kohtaan* muutettaisiin viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesulakiin uuden sääntelyn johdosta.

3 a §. *Yhteinen valvontamekanismi ja Euroopan finanssivalvontajärjestelmä*. Pykälän *3 momenttiin* lisättäisiin, että muiden EU:n viranomaisten päätösten, ohjeiden ja suositusten lisäksi Finanssivalvonnan tulisi tehtäviään suorittaessaan huomioida myös AMLAn antamat päätökset, ohjeet ja suositukset. Jos Finanssivalvonta ei voi noudattaa sen antamaa ohjetta tai suositusta, Finanssivalvonnan olisi *4 momentin* mukaan perusteltava se AMLAlle vastaavasti kuin muille EU-viranomaisille.

Pykälän *5 momenttiin* lisättäisiin 3 ja 4 momenttia vastaavasti AMLA säännöksessä lueteltuihin viranomaisiin. Säännöksen mukaan Finanssivalvonnan tulisi rahanpesuasetuksen ja AMLA-asetuksen mukaisesti tehdä yhteistyötä myös AMLAn kanssa ja toimitettava sille sen tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot. Yhteistyöstä ja tiedonvaihdosta säädetään tarkemmin AMLA-asetuksessa.

3 b §. *Säädösten, määräysten ja ohjeiden valmistelua koskeva yhteistyö*. Pykälän *2 momenttiin* lisättäisiin säännös siitä, että Finanssivalvonnan tulisi antaa tieto AMLAssa valmisteltavista säädöksistä, teknisistä standardeista, ohjeista ja suosituksista valtiovarainministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle, jos näillä voisi olla vaikutusta lainsäädäntöön. AMLAssa voidaan valmistella myös aloitteita EU-säädösten muuttamiseksi, mistä ministeriöiden tulisi olla tietoisia, jos se voisi vaikuttaa lainsäädäntöön. Tieto EU-viranomaisessa valmisteltavasta säädöksestä, teknisestä standardista tai ohjeesta tulisi jakaa ministeriöille matalalla kynnyksellä, jos muutoksella voisi edes mahdollisesti olla lainsäädäntövaikutuksia. Säännöksellä turvataan valtioneuvoston ja eduskunnan vaikutusmahdollisuus lainsäädäntöön vaikuttaviin seikkoihin. Lisäksi Finanssivalvonnan tulisi antaa tieto muusta rahanpesuntorjuntaviranomaisessa vireillä olevasta asiasta, jos sillä voisi olla vaikutus Suomen finanssimarkkinoiden toimintaan tai vakauteen.

10 §. *Johtokunnan tehtävät*. Pykälän *1 momentin 5 kohtaan* muutettaisiin viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin viittaukseksi uuteen rahanpesulakiin.

12 §. *Johtajan tehtävät*. Pykälän *1 momentin 4 kohtaa* esitetään muutettavan siten, että Finanssivalvonnan johtajan tehtävänä olisi pitää johtokunta tietoisena myös AMLAn kautta tietoon tulleista finanssimarkkinoiden kehitykseen ja finanssialan lainsäädäntöön vaikuttavista seikoista ja aloitteista.

15 §. *Riippumattomuus*. Pykälään esitetään lisättäväksi *uusi 4 momentti*, jossa säädettäisiin voimassa olevaa 3 momenttia vastaavasti Finanssivalvonnan virkamiehen riippumattomuudesta hänen hoitaessa AMLAn hallintoneuvoston jäsenen tehtäviä tai muita AMLAan liittyviä tehtäviä. Momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että virkamiehen riippumattomuudesta säädetään AMLA-asetuksessa. Asiasta säädetään erityisesti AMLA-asetuksen 59 artiklassa, joka koskee hallintoneuvoston riippumattomuutta.

20 b §. *Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta*. Pykälän *3 momentin 3 kohtaan* muutettaisiin viittaus voimassa olevan rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään viittaukseksi uuden rahanpesulain 29 §:ään, jossa säädetään valvojien toimivaltuuksista.

40 a §. *Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista*. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin kielellinen muutos niin, että siinä viitattaisiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaan lainsäädäntöön, kun nykysäännöksessä on mainittu estämisen lisäksi myös selvittäminen.

42 a §. *Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen*. Pykälän *2 momenttia* esitetään muutettavaksi siten, että Finanssivalvonnan oikeutta määrätä seuraamusmaksu jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta pidennettäisiin viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Seuraamusmaksun alaisissa finanssimarkkinoita koskevan lainsäädännön rikkomuksissa ja laiminlyönneissä on kyse lainsäätäjän vakavimmiksi katsomista rikkomuksista ja laiminlyönneistä. Voimassa olevan lain mukaan jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin kohdalla seuraamusmaksun määräämisoikeus vanhenee viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi, kun niin sanotun perusmuotoisen, eli ei-jatketun teon kohdalla seuraamusmaksun määräämisoikeus on säännöksen mukaan kymmenen vuotta. Tätä ei voida pitää johdonmukaisena eikä perusteltuna. Finanssimarkkinalainsäädännössä säädettyjen seuraamusmaksun alaisten velvoitteiden jatkettu laiminlyöminen tai rikkomus osoittaa lähtökohtaisesti erityistä vakavuutta ja tällaisen toimintavan voidaan lähtökohtaisesti katsoa olevan moitittavampaa kuin jos teko tai laiminlyönti olisi kertaluonteinen tai jos rikottu tai laiminlyöty säännös olisi rikemaksun alainen. Finanssivalvonnan ja muiden valvojien kyvyttömyys puuttua vakaviin ja jopa järjestelmällisiin jatkuviin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin liian lyhyen vanhentumisajan vuoksi on omiaan huomattavasti heikentämään Suomen finanssimarkkinoiden ja niiden valvonnan luotettavuutta ja uskottavuutta sekä kansainvälistä mainetta. Tämä koskee paitsi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten, myös laajemmin finanssimarkkinoita koskevien säännösten vastaista menettelyä.

Jatkettuun tekoon tai laiminlyöntiin voidaan jo niiden keston ja luonteen vuoksi katsoa liittyvän vaikeammin selvitettäviä ja tutkittavia seikkoja kuin kertaluonteisiin tekoihin tai laiminlyönteihin tai rikemaksun alaisiin tekoihin tai laiminlyönteihin. Tällaisten rikkomusten ja laiminlyöntien selvittäminen voi myös usein olla vaikeaa ja pitkäkestoista. Jos kyse on esimerkiksi Finanssivalvonnan valvottavan hallinto- ja ohjausjärjestelmien puutteista, asian tutkiminen ja sanktion määrääminen vaatii usein laajaa, perusteellista ja huolellista selvitystyötä, myös valvottavan oikeusturvan johdosta. Jatkettujen tekojen ja laiminlyöntien luonteen vuoksi myös impulssit niiden selvittämiseksi voivat viivästyä huomattavasti verrattuna rikemaksun alaisiin usein selkeästi todettaviin rikkomuksiin ja laiminlyönteihin kuten erinäiset säännöllisen raportoinnin viivästykset. Muutosehdotusta on perusteltu tarkemmin ensimmäisen lakiesityksen 67 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Säännös vastaisi kilpailulain (948/2011) 3 luvun 19 §:n 3 momenttia.

71 §. *Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja*. Pykälän *1 momentin 3 kohtaan* lisättäisiin niiden viranomaisten joukkoon, jolle Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa tietoja, rahanpesuntorjuntaviranomainen.

Pykälän 1 momentin *15 kohtaan* muutettaisiin viittaus voimassa olevan rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään viittaukseksi uuden rahanpesulain 4 §:n 2 momentin 6 kohtaan.

Pykälän *5 momenttiin* lisättäisiin poikkeus muutoin yleensä edellytettävästä toisen valvontaviranomaisen suostumuksesta siltä saatujen salassa pidettävien tietojen edelleen luovuttamiselle. Kuten edellä rahanpesulain 84 §:n 2 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, kuudes rahanpesudirektiivi ei edellytä enää tällaista suostumusta toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevan salassa pidettävän tiedon edelleen luovuttamiseksi. Vaatimus suostumuksesta on nimenomaisesti poistettu direktiivistä. Tämän vuoksi 5 momentissa on tarpeen säätää poikkeuksesta, että rahanpesulain 84 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tietojenvaihtotilanteissa toisen jäsenvaltion valvojan suostumusta ei edellytetä tiedon edelleen luovuttamiseksi.

74 a §. *Euroopan valvontaviranomaisten ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen päätökset*. Voimassa olevassa pykälässä säädetään, että tilanteissa, joissa Euroopan valvontaviranomainen antaa yksittäisen päätöksen asiassa, josta Finanssivalvonta on aiemmin antanut päätöksen, Finanssivalvonnan päätöksen asemesta noudatetaan Euroopan valvontaviranomaisen antamaa päätöstä. Pykälässä säädettyä menettelyä sovellettaisiin myös rahanpesuntorjuntaviranomaisen tekemiin päätöksiin, samalla säännöksen otsikkoa esitetään muutettavaksi sisältöä vastaavaksi.

8.8 Maksulaitoslaki

7 §. *Muun maksupalvelun tarjoamisen kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus*. Pykälän *4 momenttia* muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin voimassa olevan rahanpesulain sijaan rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesulakiin liittyen oikeuteen tarjota maksupalvelua.

Lisäksi muutettaisiin pykälän *5 momenttia* lisäämällä 13 a, 21, 21 c ja 21 d §:ää koskevat säännökset mukaan muuta maksupalvelun tarjoajaa kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskua tarjoavaa koskevaan poikkeussääntelyyn. Ehdotetuilla muutoksilla ulotettaisiin 13 a §:n mukainen omistajien ja perustajien luotettavuusvaatimus myös ilman toimilupaa tarjoaville, rekisteröityneille maksupalveluntarjoajille. Lisäksi rekisteröityneellä maksupalveluntarjoajalla ei saisi olla 21 §:n mukaista merkittävää sidonnaisuutta sellaiseen luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön, johon sovellettavat Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset estävät maksulaitoksen tehokkaan valvonnan, tai muuhun tahoon, jos merkittävä sidos on muuten omiaan estämään maksulaitoksen tehokasta valvontaa. Ilman toimilupaa toimivan, muun maksupalvelun tarjoajan kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskua tarjoavan toimijan tulisi lisäksi ilmoittaa aikomuksesta hankkia vähintään 10 prosenttia maksulaitoksen pääomasta tai äänioikeuksista Finanssivalvonnalle 21 c §:n mukaisesti. Finanssivalvonnalla olisi oikeus 21 d §:n mukaisesti kieltää 21 c §:ssä tarkoitettu omistusosuuden hankinta.

Maksupalveludirektiivin 32 artiklan nojalla rekisteröidyt luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voidaan vapauttaa osasta maksulaitoksen toimilupamenettelyä ja -edellytyksiä. Kyseinen 32 artikla mahdollistaa muun muassa sen, että kansallisesti voidaan olla soveltamatta omistajakontrollia rekisteröityneisiin toimijoihin. Kansallisesti tästä poikkeusmahdollisuudesta säädetään maksulaitoslain 7 §:ssä. Esityksen mukaan voimassa olevaa säännöstä muutettaisiin niin, että jatkossa rekisteröinnin edellytyksenä olisi sama omistajakontrolli kuin toimiluvallisilla maksupalveluntarjoajillakin. Koska osa toimijoista on vapautettu toimilupamenettelystä, voidaan pitää perusteltuna, että rekisteröinnin edellytyksenä myös omistusrakenteeseen liittyvät riskit katettaisiin jatkossa arvioimalla omistajien luotettavuus toimiluvallisia maksulaitoksia vastaavalla tavalla. Huomionarvoista on, että esimerkiksi Ruotsissa tehtiin hiljattain lainmuutos, jossa 32 artiklan mukaista toiminnan harjoittamista ilman toimilupaa ei enää sallita ollenkaan vaan kaikilla maksupalveluntarjoajilla pitää olla täysimittainen toimilupa.

Ehdotettavien säännösten soveltamisen tarkoituksena on varmistaa, ettei soveltamatta jättämistä koskeva poikkeus heikennä sääntelyn tavoitetta saattaa maksupalveluja tarjoavat toimijat vähimmäisvalvonnan piiriin. Toisen maksupalveludirektiivin 32 artiklan 1 kohdan b alakohta kohdistaa luotettavuusvaatimuksen nimenomaisesti niihin luonnollisiin henkilöihin, jotka osallistuvat liiketoiminnan hallinnointiin tai harjoittamiseen. Tämä rajaus jättää kuitenkin sääntelyn ulkopuolelle tilanteet, joissa omistajalla on tosiasiallinen määräys- tai vaikutusvalta, vaikka hän ei muodollisesti kuulu vastuuhenkilöihin. Omistajien luotettavuuden arviointi lieventäisi tätä epäkohtaa ja varmistaisi, ettei omistusrakenne altista toimintaa väärinkäytöksille tai hallinnon heikentymiselle. Samalla muutos huomioisi sen, ettei vastaavaa maksupalvelutoimintaa harjoittavia toimijoita asetettaisi eri asemaan pelkästään sillä perusteella, haetaanko toimilupaa vai rekisteröintiä, ja ehkäisisi näin sääntelyn kiertämistä omistusrakenteen avulla.

Omistuksen kautta käytetty vaikutusvalta voi heikentää toimijan vakaata ja huolellista johtamista, jos omistaja ohjaa päätöksentekoa tavalla, joka lisää riskinottoa tai heikentää sisäisiä valvontajärjestelyjä. Tämän vuoksi omistajien luotettavuuden arviointi täydentää 32 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista vastuuhenkilöitä koskevaa luotettavuusvaatimusta ja tukee omistukseen liittyvien riskien hallintaa vastaavalla tavalla kuin maksulaitoksia koskevassa omistajakontrollissa. Omistajien luotettavuuden arviointi on tarpeen erityisesti sen varmistamiseksi, että rekisteröintiä hakevan toimijan omistajiin kuuluvien luonnollisten henkilöiden osalta voidaan arvioida, ettei heitä ole tuomittu rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen liittyvistä rikoksista tai muista rikoksista. Tällä varmistetaan, että luotettavuusvaatimuksen muut tavoitteet, erityisesti toiminnan moitteettomuus, toteutuvat myös omistusrakenteen kautta. Muutosten myötä Finanssivalvonta voisi estää rikollisia ja heidän rikoskumppaneitaan olemasta minkään maksupalveluntarjoajan tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia. Nykytilanteessa muihin maksupalveluntarjoajiin kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskua tarjoaviin toimijoihin ei sovelleta omistajavalvontaa mikä ei mahdollista toimijoiden tehokasta ja tasapuolista valvontaa suhteessa muihin Finanssivalvonnan valvomiin finanssilaitoksiin. Ehdotetuilla muutoksilla korjattaisiin siten rekisteröityneitä maksupalveluntarjoajia koskeva lainsäädäntöpuute.

7 a §. *Sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että soveltamisalan poikkeamisiin lisättäisiin 21 c ja d §. Pykälän mukaiseen, ilman toimilupaa sähköisen rahan liikkeeseenlaskua harjoittavaan toimijaan ehdotetaan sen sijaan sovellettavaksi 21 a ja 21 b §:ää. Mainitun 21 a §:n mukaan jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia sähkörahayhteisön osakkeita, osuuksia taikka osuuden yhtiön peruspääomasta tai yhtiöpanoksesta, tulisi ilmoittaa siitä Finanssivalvonnalle, mikäli pykälässä mainitut edellytykset täyttyvät. Finanssivalvonnalla olisi 21 b §:n mukaisesti oikeus kieltää 21 a §:ssä tarkoitettu omistusosuuden hankinta.

24 §. *Asiamies*. Pykälän *4 momenttiin* muutettaisiin viittaus uuteen rahanpesulakiin sekä rahanpesuasetukseen.

39 §. *Asiakkaiden tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta säädettäisiin rahanpesuasetuksessa sekä uudessa rahanpesulaissa. Kiellosta tarjoa asiakkaille nimettömiä tilejä säädetään rahanpesuasetuksen 79 artiklassa ja sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi rahanpesuasetuksen II luvun 1 jaksossa. Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudesta asiakkaan tuntemisvelvoitteeseen ja riskienhallintaan liittyen säädettäisiin uuden rahanpesulain 31 §:ssä.

8.9 Sijoituspalvelulaki

12 luku **Salassapito ja asiakkaan tunteminen**

3 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa ja Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudesta uudessa rahanpesulaissa.

8.10 Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi

8 §. *Jäädyttämispäätösten luettelointi*. Pykälästä muutettaisiin *otsikko* ja kumottaisiin *1 momentti*, jossa on virheellinen viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin, jossa ei säädetä jäädyttämispäätöksiä koskevista ilmoituksista. Otsikosta viittaus jäädyttämisilmoituksiin muutettaisiin jäädyttämispäätöksiksi vastaamaan uuden sääntelyn terminologiaa.

8.11 Päästökauppalaki

69 §. *Unionin rekisterin ylläpito*. Pykälän *3 momenttiin* tehtäisiin lakitekninen muutos ja siinä oleva viittaus neljänteen rahanpesudirektiivin muutettaisiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen.

90 §. *Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus*. Pykälään muutettaisiin viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin viittaukseksi uuteen rahanpesulakiin.

8.12 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. *Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus*. Pykälän *1 momentin 13 kohtaan* tehtäisiin tekninen muutos muuttamalla viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin viittaukseksi uuteen rahanpesulakiin. Lisäksi kyseiseen kohtaan lisättäisiin viittaus esitetyn rahanpesulain 32 §:n mukaiseen, ilmoitusvelvollisen ylemmän johdon ja tosiasiallisen edunsaajan tarkastukseen. Voimassa oleva säännös sisältää jo maininnan siitä, että velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan Lupa- ja valvontaviraston suorittamaa rahanpesun valvontarekisteriin merkittävien tahojen luotettavuusarviointia. Velvoitteidenhoitoselvitys olisi tarpeen tukemaan vastaavasti myös kaikkien valvojien suorittamassa rahanpesulain 32 §:n mukaisessa tarkastuksessa.

8.13 Laki asianajajista

6 §. Pykälän *1 momenttiin* tehtäisiin tekninen muutos viittaamalla hallinnollisten seuraamusten määräämistä koskevaan sääntelyyn uudessa rahanpesulaissa.

8.14 Laki panttilainauslaitoksista

28 §. Pykälän *2 momentti* kumottaisiin. Voimassa olevassa pykälässä on säädetty taloudelliselta arvolta merkittäviin pantteihin sovellettavasta rahanpesulaista. Uusi rahanpesusääntely ei sisällä eroa eriarvoisten panttien välillä, vaan muun muassa erilainen tavarakauppa ja luotonvälitystoiminta on soveltamisalassa rahanpesuasetuksen nojalla.

40 §. Pykälän *2 momentista* poistettaisiin viittaus rahanpesulakiin tarpeettomana. Rahanpesusääntelyyn liittyvistä seuraamuksista säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 8 luvussa.

Pykälään lisättäisiin *uusi 4 momentti*, jossa säädettäisiin panttilainauslaitokselle määrätyn hallinnollisen seuraamuksen merkitsemisestä Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään toimilupaluetteloon. Merkintä olisi poistettava luettelosta viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jolloin seuraamus on määrätty. Säännös vastaisi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 56 §:n 1 momentin 5 kohtaa, jossa säädetään vastaavan merkinnän tekemisestä Lupa- ja valvontaviraston valvontarekisteriin siihen kuuluvien toimijoiden osalta. Tavoitteena muutoksella olisi yhtenäistää Lupa- ja valvontaviraston valvontaa.

8.15 Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista

12 luku **Osuuksien tarjoaminen**

8 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta, epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa.

8.16 Sijoitusrahastolaki

10 luku **Sijoitusrahaston arvon laskeminen, liikkeeseenlasku ja lunastaminen**

1 §. *Rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku*. Pykälän *5 momenttiin* tehtäisiin lakitekninen muutos ja sen viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin muutettaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesulakiin.

26 luku **Salassapito- ja vahingonkorvausvelvollisuus sekä asiakkaan tunteminen**

15 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa.

8.17 Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta

8 luku **Erinäiset säännökset**

3 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa ja Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudesta uudessa rahanpesulaissa.

8.18 Laki rahoitusvakausviranomaisesta

1 luku **Yleiset säännökset**

3 §. *Määritelmät*. Pykälän *1 momentin 12 kohdan f alakohtaan* tehtäisiin lakitekninen muutos muuttamalla viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen.

8.19 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta

Voimassa olevan rahanpesulain 6 lukuun esitetään lisättävän säännökset, joilla täytäntöönpantaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin ne säännökset, jotka tulevat voimaan jo muuta sääntelyä aiemmin. Direktiivin 11–13 ja 15 artiklat tulee panna kansallisesti täytäntöön jo 10.7.2026 mennessä.

Voimassa olevaan rahanpesulakiin esitettävät uudet 6 luvun 7–13 §:t vastaavat lähes täydellisesti vuonna 2027 voimaan tulevaan kokonaisuudistettuun rahanpesulakiin esitettäviä 20–24 §:ää.

6 luku **Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot**

7 §. *Edunsaajarekisteri*. Voimassa olevan rahanpesulain 6 lukuun esitetään lisättävän *uusi 7 §*, jossa säädettäisiin edunsaajarekisteristä. Edunsaajarekisteriä ei ole voimassa olevassa laissa tai kaupparekisterilaissa nimenomaisesti määritelty. Edunsaajarekisteriin merkittäisiin rahanpesulain 6 luvun 3–4 §:ssä ja kaupparekisterilain 5–7:ssä säädetyt tosiasiallisen edunsaajan tiedot sekä yrityksen tai yhteisön ilmoitus siitä, ettei sillä ole edunsaajaa tai sitä ei ole pystytty tunnistamaan. Tosiasiallisella edunsaajalla tarkoitetaan laissa tosiallista omistajaa ja edunsaajaa.

8 §. *Toimivaltaisten viranomaisten, itsesääntelyelinten ja ilmoitusvelvollisten oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja*. Säännöksellä turvattaisiin, että eri viranomaisilla, asianajajayhdistyksellä ja ilmoitusvelvollisilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja valvontaa ja rahanpesun torjuntaa varten. Pykälällä täytäntöönpantaisiin kansallisesti kuudennen rahanpesudirektiivin 11 artiklan vaatimukset. Pykälän *1 momentin* mukaan oikeus saada tietoja taattaisiin kansallisille toimivaltaisille viranomaisille, asianajajayhdistykselle, veroviranomaisille, Euroopan syyttäjäviranomaiselle EPPOlle, Euroopan petostorjuntavirastolle OLAFille sekä Europolille ja Eurojustille, kun ne antavat operatiivista tukea jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Tietojen luovuttaminen tapahtuisi pykälän *2 momentin* mukaan ilman oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kuulemista.

Ilmoitusvelvollisille tulisi pykälän *3 momentin* mukaan luovuttaa edunsaajarekisterin tietoja niiden suorittaessa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Patentti- ja rekisterihallitus voisi kuitenkin kieltäytyä tietojen luovuttamisesta kokonaan tai osittain jos kyse olisi 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta tilanteesta eli jos tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Kieltäytyminen tulisi tehdä tapauskohtaisesti, arvioimalla yksityiskohtaisesti olosuhteiden poikkeuksellisuus ja kun on vahvistettu, että kyseiset suhteettomat riskit ovat olemassa. Tällä täytäntöönpantaisiin osin direktiivin 15 artikla.

9 §. *Oikeutetun edun omaavien henkilöiden oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja*. Säännöksellä mahdollistettaisiin oikeus saada tietoja edunsaajarekisteristä niille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille, jotka voivat osoittaa oikeutetun edun liittyen rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja torjuntaan liittyen. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan velvoitteet. Tällaisille luonnollisille tai oikeushenkilöille luovutettaisiin *1 momentin* mukaan rekisteristä keskeisiä

tietoja, kuten tosiasiallisen edunsaajan nimi, syntymäkuukausi- ja vuosi, asuinmaa, kansalaisuus sekä oikeushenkilöiden tosiasiallisten edunsaajien osalta hallussa olevan omistusosuuden luonnetta ja laajuutta koskevat tiedot. Kaupparekisterilain mukaan kaupparekisteriin merkittävistä luonnollisista henkilöistä rekisteriin merkitään henkilötietoina täydellinen nimi, henkilötunnus, kansalaisuus ja kotikunta. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, merkitään rekisteriin syntymäaika. Ulkomailla asuvista henkilöistä kotikunnan sijasta merkitään kotiosoite.

Lisäksi pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että 10 §:n1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuille luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille luovutettaisiin myös aiemmat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestyksestä sekä kuvaus niiden määräysvalta- ja omistusrakenteesta. Heille voitaisiin luovuttaa myös edeltävän viiden vuoden aikana jo lakanneiden tai purettujen oikeushenkilöiden tai oikeudellisten järjestelyiden tosiasiallista edunsaajaa koskevat tiedot.

Tiedot luovutettaisiin *3 momentin* mukaisesti ensisijaisesti sähköisesti, mutta myös paperimuodossa pyynnöstä, mikä varmistaisi oikeuden saada tietoja myös niille, joilla ei ole sähköisiä välineitä käytettävissään. Tiedot luovutettaisiin *4 momentin* mukaisesti ilman oikeushenkilön tai oikeushenkilöön verrattavan oikeudellisen järjestelyn kuulemista.

10 §. *Oikeutetun edun omaavat henkilöt*. Pykälällä tarkennettaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan täytäntöönpanemiseksi, mitkä luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt katsottaisiin oikeutetun edun perusteella olevan oikeutettuja saamaan 9 §:n 1 momentissa säädetyt tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot.

Näihin kuuluisivat *1 momentin 1* ja *2 kohdassa* erilaiset journalistiset toimijat ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt, mukaan lukien valtioista riippumattomat järjestöt ja tiedeyhteisöt, jotka ovat suoraan tai välillisesti tekemisissä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kanssa.

Pykälän 1 momentin *3 kohdassa* määriteltäisiin luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt, jotka ovat todennäköisesti osapuolina liiketoimissa oikeushenkilöiden tai oikeudellisten järjestelyjen kanssa ja joilla on intressi estää liiketoimien mahdollinen yhteys rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen.

Pykälän 1 momentin *4* ja *5 kohdassa* määriteltäisiin oikeutetun edun piiriin kolmansien maiden yhteisöt ja viranomaiset, joihin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia. Edellytyksenä tällöin on, että ne voivat osoittaa tarpeen tietojen saamiseen asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan tuntemisvelvollisuuden toteuttamiseksi tai rahanpesun torjuntatehtävien suorittamiseksi.

Pykälän 1 momentin *6–9 kohdassa* määriteltäisiin oikeutetun edun piiriin kuuluvat viranomaiset, jotka vastaavat yhtiöiden rekisteröinnistä, osakeyhtiöiden muutosten valvonnasta, unionin rahastojen tukivälineiden täytäntöönpanosta sekä julkisten hankintamenettelyjen valvonnasta. Näin varmistetaan, että eri hallinnolliset toimijat voivat saada tarvitsemansa tiedot tehtäviensä asianmukaiseen hoitamiseen. Säännös koskee sekä kansallisia että muiden jäsenvaltioiden viranomaisia. Yhtiöiden rekisteröinnistä ja osakeyhtiöiden muutosten valvonnasta vastaa Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus julkisten hankintojen valvonnasta Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja unionin rahastojen tukivälineiden täytäntöönpanosta eri tahot, kuten sisäministeriö EU-rahastojen valvonta kuuluu useille tahoille, esimerkiksi sisäasioiden rahastojen hallintoviranomaisena toimii sisäministeriö ja valtiovarainministeriö tarkastusviranomaisena.

Pykälän 1 momentin *10 kohdassa* määriteltäisiin ne rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tuotteiden tarjoajat, jotka käyttävät rekisterin tietoja tuotteidensa pohjana. Tällöin edellytettäisiin, että nämä tuotteiden tarjoajat voivat osoittaa tarpeen päästä tietoihin yhteistyösopimuksella ilmoitusvelvollisten tai viranomaisten kanssa.

Momentin *11 kohdassa* todettaisiin muut henkilöt, jotka voivat tapauskohtaisesti osoittaa oikeutetun etunsa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ja torjunnassa saadakseen pääsyn edunsaajarekisterin tietoihin.

Lisäksi *2 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta toimittaa komissiolle ajantasaiset tiedot viranomaisista, joille luovutetaan edunsaajarekisteristä tietoja sekä 1 momentin 11 kohdan mukaisesti määritellyistä henkilöryhmistä, joilla on oikeutettu etu saada rekisteristä tietoja, mukaan lukien mahdolliset uudet ryhmät. Patentti- ja rekisterihallituksen olisi *3 momentin* mukaan ilmoitettava kaikista muutoksista ja lisäyksistä komissiolle viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

11 §. *Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttaminen*. Säännöksellä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 12 artiklan 4 kohdan velvoitteet. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta pitää kirjaa henkilöistä, joilla olisi oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja 10 §:n nojalla. Tämän rekisterin avulla Patentti- ja rekisterihallitus voisi luovuttaa tiedot tosiasialliselle edunsaajalle tämän esittäessä yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen pyynnön.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi varmistaa, ettei edunsaajarekisteristä luovutettavat tiedot johtaisi rekisteriin tutustuvan henkilön tunnistamiseen silloin, kun kyse olisi 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuista luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä eli esimerkiksi journalisteista ja kansalaisyhteiskunnan järjestöistä. Näissä tapauksissa Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi luovuttaa vain tiedot rekisteriin tutustuneiden henkilöiden tehtävästä tai ammatista, kun tosiasiallinen edunsaaja esittäisi yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen pyynnön.

Lisäksi pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen olisi pidättäydyttävä ilmaisemasta rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivien vastapuolten henkilöllisyyttä. Tämä pidättyminen olisi voimassa niin kauan kuin se olisi tarpeen viranomaisten analyysien tai tutkimusten suojaamiseksi.

Pykälässä säädettäisiin myös, että viranomaisten, jotka pyytäisivät pääsyä tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin 10 §:n nojalla, olisi ilmoitettava ajanjakso, jonka ne pyytäisivät Patentti- ja rekisterihallitusta pidättäytymään tietojen luovuttamisesta. Tämä ajanjakso saisi olla enintään viisi vuotta, ja sen yhteydessä olisi esitettävä rajoituksen syyt sekä perusteltava, miten tietojen luovuttaminen vaarantaisi analyysien ja tutkimusten tarkoituksen.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että 3 momentissa säädettyyn ajanjaksoon olisi mahdollista myöntää enintään yhden vuoden pidennys kolmannen maan viranomaisen perustellusta pyynnöstä. Jatkopyyntö edellyttäisi uuden perustellun pyynnön esittämistä.

12 §. *Menettely oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi*. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan velvoitteet. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuudesta tarkistaa hakijan esittämät asiakirjat ja tiedot oikeutetun edun olemassaolon arvioimiseksi, kun hakija pyytäisi

tällä perusteella edunsaajarekisteristä tietoja. Tarkistus perustuisi sekä hakijan antamiin tietoihin että tarvittaessa Patentti- ja rekisterihallituksen käytettävissä oleviin muihin tietoihin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että oikeutetun edun arvioinnissa tulisi ottaa huomioon hakijan tehtävä tai ammatti sekä hakijan liityntä oikeushenkilöön tai oikeudelliseen järjestelyyn, jonka tietoja pyydetään. Kuitenkaan jälkimmäistä edellytystä ei *3 momentin* mukaan sovellettaisi, jos hakija kuuluu 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun ryhmään, eli esimerkiksi journalisteihin tai kansalaisyhteiskunnan järjestöihin.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin jäsenvaltioiden keskitettyjen rekisterien tekemien tarkastusten vastavuoroisesta tunnustamisesta. Jos hakijan oikeutettu etu olisi jo tarkistettu toisen jäsenvaltion rekisterissä, tämä todistus oikeutetusta edusta riittäisi 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun edellytyksen tarkistamiseen.

Pykälän *5 momentin* mukaan hakijan henkilöllisyys olisi tarkistettava ennen rekisterin tietoihin pääsyn myöntämistä.

Pykälän *6 momentissa* säädettäisiin, että henkilöille, joiden 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot olisi jo tarkistettu, tulisi luovuttaa tiedot ilman jatkuvaa uudelleentarkistamista. Todentaminen voitaisiin kuitenkin tehdä ajoittain, kuitenkin aikaisintaan 12 kuukauden välein sekä aina silloin kun on perusteltua syytä epäillä, että oikeutettua etua ei enää ole.

Pykälän *7 momentissa* säädettäisiin tarkistuksen ja vastauksen määräajoista. Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi tehdä 1 momentissa tarkoitettu tarkistus ja vastata hakijalle 12 työpäivän kuluessa, ja tarvittaessa määräaikaa voitaisiin jatkaa enintään kahdesti 12 työpäivällä. Tämä säännös tulisi voimaan muista esitetyn lain säännöksistä poiketen vasta 10.11.2026.

Patentti- ja rekisterihallitus velvoitettaisiin *8 momentissa* ilmoittamaan komissiolle määräajan jatkamisesta hyvissä ajoin. Hakemuksen hyväksymisestä olisi annettava kirjallinen todistus kolmen vuoden ajaksi. Myöhempiin tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovutusta koskeviin hakemuksiin samalta henkilöltä tulisi vastata seitsemän työpäivän kuluessa.

13 §. *Edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisen hylkääminen ja peruuttaminen*. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa Patentti- ja rekisterihallituksen voisi hylätä edunsaajia koskevien tietojen luovutuspyynnön. Pykälällä implementoitaisiin kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan 7 ja 8 kohdat sekä 15 artikla.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että hakemus voitaisiin hylätä, jos hakija ei olisi toimittanut 12 §:n 1 momentissa säädettyjä tietoja tai asiakirjoja, hakija ei olisi osoittanut oikeutettua etua, kun olisi aihetta epäillä tietojen väärinkäyttöä, eli että tietoa ei käytetä niihin tarkoituksiin, joita niitä varten on pyydetty tai että tietoja käytetään tarkoituksiin, jotka eivät liity rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen. Lisäksi hakemus voitaisiin *4 kohdan* mukisesti hylätä, jos tietoihin pääsy asettaisi tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen. Tässä tilanteessa kieltäytyminen tulisi tehdä tapauskohtaisesti, arvioimalla yksityiskohtaisesti olosuhteiden poikkeuksellisuus ja kun on vahvistettu, että kyseiset suhteettomat riskit ovat olemassa. Lisäksi hakemus voitaisiin hylätä, kun toisen jäsenvaltioiden rekisterin antama todistus oikeutetusta edusta ei ulottuisi tarkoitukseen, jota varten tietoja pyydetään tai kun hakija on kolmannessa maassa ja vastaaminen tietoihin pääsyä koskevaan hakemukseen ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten mukaista.

Ennen hakemuksen hylkäämistä Patentti- ja rekisterihallitus voisi *2 momentissa* säädetyn mukaisesti pyytää hakijalta lisäselvitystä. Jos lisäselvitystä olisi pyydetty, vastauksen antamisen määräaikaa jatkettaisiin seitsemällä työpäivällä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että Patentti- ja rekisterihallituksen olisi dokumentoitava kaikki toimet hakemuksen arvioimiseksi. Lisäksi Patentti- ja rekisterihallituksen olisi hallintolain mukaisesti annettava hakijalle kirjallinen päätös, jossa kerrottaisiin hylkäämisen syyt ja muutoksenhakuoikeus.

Pykälän *4 momentin* mukaisesti oikeus saada tietoja voitaisiin peruuttaa myöhemmin, jos jokin hylkäämisen perusteista tulisi Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon sen jälkeen, kun pääsy tietoihin on jo myönnetty. Tietojen saantiin oikeutettujen henkilöiden velvollisuutena olisi ilmoittaa muutoksista, jotka voivat johtaa oikeutetun edun lakkaamiseen.

Pykälän *5 momentin* mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen tulee vuosittain julkaista tilasto niiden tapausten lukumäärästä ja perusteista, joissa tieto on luovutettu 1 momentin 4 kohdan perusteella joko ilmoitusvelvolliselle tai hakijalle.

14 §. *Edunsaajia koskevien tietojen tarkistaminen ja Patentti- ja rekisterihallituksen tiedonsaantioikeus*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta tarkistaa sille toimitettujen tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen oikeellisuus. Mikäli Patentti- ja rekisterihallitus havaitsisi tiedoissa puutteita, se voisi puuttua niihin kaupparekisterilain 22 §:n mukaisesti. Vastaavan tapainen, mutta tiukempi velvoite tarkistaa tietojen paikkansapitävyys tulisi Patentti- ja rekisterihallitukselle ehdotetun 1. lakiehdotuksen 13 §:n mukaisesti heinäkuusta 2027 alkaen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta saada oikeushenkilöiltä, express trustin omaisuuden hoitajalta tai vastaavassa asemassa olevalta henkilöltä mitä tahansa tietoja, joita Patentti- ja rekisterihallitus tarvitsisi tosiasiallisten edunsaajien tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen. Tämä sisältäisi tiedot myös muun muassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä. Vastaava vuonna 2027 voimaan tuleva säännös olisi 1. lakiehdotuksen 11 §:ssä. Myös pykälän *3 momentti* vastaisi 1. lakiehdotuksen 11 §:ää.

8.20 Kaupparekisterilaki

2 §. *Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus*. Pykälän *3 momentti* muutettaisiin siltä osin kuin se on tarpeen, jotta kaupparekisterilain säännökset ovat yhteensopivat aiemmin voimaantulevien, 19. lakiehdotuksen mukaisten säännösehdotusten kanssa. Kuten edellä 19.lakiehdotuksen yhteydessä on todettu, tietyt direktiivin säännökset tosiasiallisia edunsaajia koskien on tarpeen saattaa voimaan jo muuta kokonaisuutta aiemmin vuonna 2026. Koska tiedon luovuttamisesta edunsaajarekisteristä säädettäisiin 19. lakiehdotuksen mukaan jatkossa rahanpesulaissa, on kaupparekisterilain 2 §:n tarpeen muuttaa informatiiviseksi viittaukseksi. Esitetty kaupparekisterilain muutos korvattaisiin 4. lakiehdotuksen mukaisilla kaupparekisterilain muutoksilla, kun muu esitetty lainsäädäntökokonaisuus tulisi voimaan vuonna 2027.

8.21 Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

3 §. *Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset*. Pykälään tehtäisiin tarvittavat muutokset, jotta Patentti- ja rekisterihallituksella olisi mahdollisuus hyödyntää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä olevia tietoja jo vuonna 2026, ennen kuin muut

3. lakiehdotuksessa esitetyt pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muutokset tulevat voimaan. Patentti- ja rekisterihallitus voisi hyödyntää järjestelmän tietoja voimassa olevaan rahanpesulakiin 19. lakiehdotuksessa esitettävän 6 luvun 14 §:ssä säädetyn tosiasiallisia edunsaajia koskevien tarkastuksen suorittamiseksi.

Lain 3 §:n *10 kohtaan* tehtäisiin lakitekninen muutos, jossa virkkeen piste muutettaisiin puolipisteeksi.

Lisäksi mainittuun pykälään lisättäisiin *uusi 11 kohta*, jolla laajennettaisiin valvontajärjestelmän käyttämiseen oikeutettujen viranomaisten piiriä lisäämällä Patentti- ja rekisterihallitukselle oikeus hyödyntää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää voimassa olevan rahanpesulain 6 luvun 14 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten tekemistä varten. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 12 kohdan vaatimus siitä, että keskitetystä rekisteristä vastaava elin suorittaa saman artiklan 7 kohdan a alakohdassa ja 9 kohdassa tarkoitettuja tarkistuksia muun muassa vertaamalla kyseisessä rekisterissä olevia tietoja muiden lähteiden hallussa oleviin tietoihin. Keskitetyllä rekisterillä tarkoitetaan 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevaa rekisteriä, jota Suomessa hallinnoi Patentti- ja rekisterihallitus. Lisäksi säännöksellä pantaisiin täytäntöön saman artiklan 11 kohdan kolmannen alakohdan vaatimus siitä, että keskitetyllä rekisterillä on valtuudet pyytää tietoja muista rekistereistä siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat tarpeen sen tehtävien suorittamiseksi.

Luottolaitoksilla on tämän lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla velvollisuus luovuttaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään muun ohella asiakkaansa tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus. Tämän lain 6 §:ssä nojalla samat tiedot tallennetaan pankki- ja maksutilirekisteriin finanssilaitoksen asiakkaasta. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tiedot soveltuvat näin ollen tosiasiallisten edunsaajien tietoja koskevilta osin hyvin direktiivissä tarkoitettuun tietojen vertailemiseen. Patentti- ja rekisterihallitus on direktiivissä tarkoitettu tosiasiallisia edunsaajia koskevasta keskitetystä rekisteristä vastaava elin, joten sille olisi tarpeen antaa oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietoihin säännöksessä tarkoitetuilta osin.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan pykälässä säädetään oikeudesta päästä järjestelmässä oleviin, lain 4 §:n mukaisesti luovutettuihin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä pykälässä lueteltujen tehtävien suorittamiseksi. Välttämättömyysedellytystä on tulkittava säännöksen sanamuodon ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti tiukasti. Lisäksi pykälässä säädetään, että viranomaisella tulee olla muualla laissa säädetty oikeus saada pankki- ja valvontajärjestelmään luovutetut ja tallennetut tiedot. Patentti- ja rekisterihallituksen oikeudesta saada mainittuja tietoja säädettäisiin voimassa olevaan rahanpesulakiin ehdotettavassa (19. lakiehdotus) 6 luvun 14 §:ssä. Saman sisältöinen säännös olisi uudessa esitetyssä rahanpesulaissa (1. lakiehdotus) 11 §:ssä, joka tulisi voimaan 10.7.2027.

Pykälän muutosten ehdotetaan tulevan voimaan saman aikaisesti kuin 19 ja 20. lakiehdotukset eli 10.7.2026. Tällä varmistettaisiin, että Patentti- ja rekisterihallitus ehtisi vertailemaan tosiasiallisia edunsaajia koskevan rekisterin tietojen ajantasaisuutta pankki- ja maksutilin valvontajärjestelmässä olevien edunsaajatietojen kanssa, ennen kuin Patentti- ja rekisterihallituksen uuden rahanpesulain 13 §:n mukainen tietojen varmentamisvelvollisuus alkaisi.

8.22 Rahapelilaki

20 §. *Pelaajien rekisteröinti ja henkilöllisyyden todentaminen*. Pykälän *5 momentissa* oleva viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittauksiksi rahanpesuasetukseen sekä uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.23 Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalain *6 luvun 12 c §:n 2 momentin*, *7 luvun 15 §:n 2 momentin*, *7 luvun 16 §:n* ja *7 a luvun 16 a §:n 1 momentin* viittaukset voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen sekä uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.24 Luottotietolaki

19 §. *Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset*. Pykälän *2 momentin 7 kohdan* viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.25 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. *Lain soveltamisala*. Pykälän *2 momentin 1 kohdan* viittaukset voimassa olevaan rahanpesulain rikemaksua ja seuraamusmaksua koskeviin säännöksiin korjattaisiin viittaukseksi uuden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain vastaaviin pykäliin.

8.26 Laki raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla

Lain *17 §:n 3 momentin*, *23 §:n 3 momentin*, *30 §:n* ja *40 §:n 2 momentin* viittaukset voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittauksiksi rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.27 Laki raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla

4 §. *Sijoitusyksikkö.* Pykälän *6 momentti*, joka sisältää säännöksen siitä, että pykälää tulisi tulkita tavalla, joka vastaa rahanpesulainrahoituslaitoksen määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja, esitetään muutettavan. Uusi ehdotettu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettu laki ei jatkossa sisällä määritelmää rahoituslaitoksesta. Suoraan sovellettava rahanpesuasetus sisältää finanssilaitoksen määritelmän, johon tässä säännöksessä esitetään viitattavan.

Direktiivissä (EU) 2023/2226 hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin2011/16/EU muuttamisesta ja sen yhteydessä muutetussa direktiivin 2011/16/EU liitteessä I sekä OECD:n kehittämän ja vuonna 2014 julkaisemassa finanssitilitietoja koskevassa yhteisessä tietojenvaihtostandardissa (Common Reporting Standard, CRS) edellytetään, että tiettyjä sääntelyn kohtia on ”tulkittava tavalla, joka vastaa direktiivissä (EU) 2015/849 olevassa ’finanssilaitoksen’ määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja”. CRS:ssä on edellytetty sijoitusyksikön tulkinnan vastaavan FATFin rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi laatimissa, vuonna 2012 julkaistuissa suosituksissa finanssilaitoksen määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja.

Rahanpesuasetuksen 89 artiklassa on todettu, että viittaukset rahanpesudirektiiviin (EU) 2015/849 on katsottava viittauksiksi rahanpesuasetukseen. Eli sijoitusyksikköä koskevaa tulkintaa tulisi tulkita yhdenmukaisesti rahanpesuasetuksen finanssilaitoksen määritelmän kanssa. Näin ollen nyt esittävä säännöksen muutos vastaa täsmällisesti direktiivissä (EU) 2023/2226 ja CRS:ssä edellytettyä.

Lain *57 §:n 3 momentin, 65 §:n ja 95 §:n* sisältämät viittaukset voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittauksiksi rahanpesuasetukseen ja uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.28 Laki osakesäästötilistä

9 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta, epäilyttävien liiketoimien ilmoittamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa.

17 §. *Valvonta ja hallinnolliset seuraamukset*. Pykälän *3 momenttiin* korjattaisiin viittaus hallinnollisten seuraamusten osalta uuteen rahanpesulakiin.

8.29 Vakuutussopimuslaki

6 a §. *Tieto hylkäysperusteesta*. Pykälän sisältämä viittaus rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi rahanpesuasetukseen. Vakuutuksen hakijalle ei tarvitsisi ilmoittaa hylkäysperustetta, jos hylkäys perustuisi rahanpesuasetuksen 71 artiklan nojalla tehtyyn liiketoimesta pidättäytymiseen sen vuoksi että liiketoimen tiedetään tai epäillään liittyvän rikollisen toiminnan tuottamaan hyötyyn tai terrorismin rahoittamiseen tai jos noudatetaan rahanpesuasetuksen 73 artiklassa tietojen ilmaisemisen kieltämisestä säädettyä.

16 §. *Jatkuvan vahinkovakuutuksen irtisanominen*. Pykälän *2 momenttiin* tehtäisiin vastaava viittauksen muutos kuin edellä 6 a §:ssä.

8.30 Laki verotusmenettelystä

23 a §. *Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tiedonantovelvollisuus*. Pykälän viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin. Muilta osin säännös vastaisi voimassa olevaa.

8.31 Laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

32 §. *Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus*. Pykälän *3 momentin* viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin. Energiavirastolla olisi voimassaolevaa lakia vastaavasti velvollisuus ilmoittaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 2 §:n 5 momentin mukaisesti havaitsemistaan epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitusvelvollisuuteen sovelletaan rahanpesuasetuksen 69 artiklaa. Energiavirastolla olisi oikeus tämän tehtävän suorittamiseksi saada tarvittavat tiedot ja selvitykset tämän lain 32 §:ssä tarkoitetuilta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta.

8.32 Ulosottokaari

3 luku **Yleiset menettelysäännökset**

72 §. *Oma-aloitteinen tietojen antaminen*. Pykälän *2 momentin* viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.33 Yritys- ja yhteisötietolaki

16 §. *Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä*. Pykälän *4 momentin* viittaukset voimassa olevan rahanpesulain säännöksiin korjattaisiin viittauksiksi uuden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain vastaaviin säännöksiin.

8.34 Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta

18 §. *Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen*. Pykälän *1 momentin 12 kohdan* viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittauksiksi rahanpesuasetukseen sekä uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin. Lisäksi säännös laajennettaisiin koskemaan mahdollisuutta luovuttaa oma-aloitteisesti tietoa kaikista sellaisista verovalvonnassa havaituista tiedoista, joilla voisi olla merkitystä rahanpesulain ja rahanpesuasetuksessa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen valvonnassa.

Voimassa olevassa pykälässä säädetään Verohallinnon oikeudesta antaa asiakkaan tuntemismenettelyiden noudattamiseen liittyviä havaintoja eli verotusta koskevia salassa pidettäviä tietoja oma-aloitteisesti Finanssivalvonnalle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle. Oma-aloitteinen tietojen antaminen tarkoittaa, että Verohallinto tunnistaa esimerkiksi valvonnan yhteydessä, että jokin yksittäinen havainto kuuluu toisen viranomaisen tutkittavaksi; ja jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät voi Verohallinto antaa tästä havainnosta tiedot tälle toiselle viranomaiselle. Koska Verohallinto voi verovalvonnan yhteydessä havaita seikkoja, jotka ovat merkityksellisiä laajemmaltikin rahanpesusääntelyn noudattamisen valvonnassa kuin pelkästään asiakkaan tuntemisen noudattamisen osalta, laajentamalla mahdollisuutta antaa oma-aloitteisesti tietoa kaikista rahanpesusääntelyyn kuuluvien velvoitteiden noudattamisesta mahdollistetaan Verohallinnolle havaintojen ilmoittaminen esimerkiksi talouspakotteiden noudattamiseen tai korkeariskisiin asiakkaisiin liittyvistä valvontahavainnoista. Tätä tukee myös Verohallinnon rooli rahanpesulain mukaisena huolehtimisvelvollisena. Rahanpesuasetuksessa ja rahanpesulaissa on tarkasti säädetty mitä velvoitteita ilmoitusvelvollisilla on, ja Verohallinnon mahdollisuus koskisi kaikkiin näihin velvoitteisiin liittyviä havaintoja.

Ehdotettavalla säännöksen laajentamisella edesautettaisiin viranomaisten tehokasta tietojenvaihtoa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, josta säädetään kuudennen rahanpesudirektiivin V luvussa ja etenkin artikloissa 61 ja 64. Mainitun 61 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että päätöksentekijöillä, rahanpesun selvittelykeskuksilla, valvojilla, mukaan lukien rahanpesuntorjuntaviranomainen, ja muilla toimivaltaisilla viranomaisilla sekä veroviranomaisilla on tehokkaat mekanismit, joilla ne voivat tehdä yhteistyötä sekä koordinoida kansallisesti toimintaperiaatteiden ja toiminnan kehittämistä ja toteuttamista rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin tai kiertämisen estämiseksi, myös niiden 8 artiklan mukaisten velvoitteiden täyttämistä varten. Artiklan mukaisesti jäsenvaltiot eivät saa

kieltää toimivaltaisten viranomaisten ja niiden vastapuolien välistä tietojenvaihtoa tai avunantoa tai asettaa sille kohtuuttomia tai suhteettoman rajoittavia ehtoja direktiiviä sovellettaessa.

Lisäksi säännöksessä mainittuihin viranomaisiin lisättäisiin Lupa- ja valvontavirasto, joka on myös rahanpesun estämisestä annetun lain mukainen valvontaviranomainen. Verohallinto voisi ehdotetun mukaisesti jakaa oma-aloitteisesti sellaisia verovalvonnassa havaittuja tietoja Finanssivalvonnalle, Lupa- ja valvontavirastolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle, joilla voisi olla niille merkitystä niiden rahanpesuasetuksen ja rahanpesulain mukaisessa valvontatyössä.

20 §. *Tietojen antaminen eräille viranomaisille*. Pykälän *1 momentin 8 ja 10 kohtaan* tehtäisiin vastaavat korjaukset viittauksiin kuin 18 §:ssä. Lisäksi 8 kohtaan lisättäisiin valvontaviranomaisten joukkoon Lupa- ja valvontavirasto sekä laajennettaisiin säännös koskemaan kaikkien rahanpesulaissa säädettyjen velvoitteiden noudattamista vastaavasti kuin 18 §:ssä. Ehdotettavassa pykälässä tietojen luovutus on sidottu välttämättömyyteen.

8.35 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

1 §. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain *38 §:n 2 momentin 4 kohta*. Lain 38 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 9 §:ssä tarkoitettuihin rikkomusepäilyjä koskeviin ilmoituksiin sisältyvien henkilötietojen poistamisesta. Tiedot tulee poistaa mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti sekä muut mainitun luvun mukaiseen valvontaan liittyvät henkilötiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä. Kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska Poliisihallituksella ei olisi enää tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä rahapelivalvonnan rahanpesun valvonnan siirryttyä Lupa- ja valvontavirastolle. Kumoaminen tulisi voimaan, kun Lupa- ja valvontavirasto aloittaisi rahapelilain mukaisena toimilupa- ja valvontaviranomaisena 1.7.2027.

8.36 Laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä

2 b §. Pykälän viittaus voimassa olevaan rahanpesulakiin korjattaisiin viittaukseksi uuteen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin.

8.37 Laki kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä

9 §. *Välitysliikerekisteriin merkittävät tiedot*. Pykälään lisättäisiin *uusi 3 momentti*. Säännöksen mukaan Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään välitysliikerekisteriin merkittäisiin pykälän 1 ja 2 momentissa säädettyjen asioiden lisäksi myös välitysliikkeelle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus ja sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Merkintä olisi poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jolloin seuraamus on määrätty. Säännös vastaisi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 56 §:n 1 momentin 5 kohtaa, jossa säädetään vastaavan merkinnän tekemisestä Lupa- ja valvontaviraston valvontarekisteriin siihen kuuluvien toimijoiden osalta. Tavoitteena muutoksella olisi yhtenäistää Lupa- ja valvontaviraston valvontaa.

8.38 Laki perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä

5 §. *Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri*. Pykälään lisättäisiin *uusi 4 momentti*. Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkittäisiin pykälän *1–3 momentissa* säädettyjen asioiden lisäksi perintätoiminnan harjoittajalle määrätty

hallinnollinen seuraamus, kehotus ja kielto. Säännös vastaa edellä kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annettuun lakiin esitettyä säännöstä.

8.39 Laki valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä

24 §. *Asiakkaan tunteminen*. Pykälä esitetään kumottavaksi vastaavasti kuin edellä maksulaitoslain 39 §, sillä jatkossa asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamisesta sekä sisäisistä toimintaperiaatteista ja menettelytavoista muun muassa riskien hallitsemiseksi säädettäisiin rahanpesuasetuksessa.

8.40 Laki luotonostajista ja luotonhallinnoijista

22 §. *Luotonhallinnointipalvelujen tarjoaminen toisessa ETA-valtiossa*. Pykälän *1 momentin 6 kohdan* viittaus viidenteen rahanpesudirektiiviin muutettaisiin viittaukseksi EU:n rahanpesuasetukseen, jossa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta.

8.41 Rikosrekisterilaki

4 §. Rikosrekisterilain *4 §:n 1 momentin 3 a kohtaa* esitetään muutettavaksi siten, että rikosrekisteristä voitaisiin luovuttaa henkilöä koskeva tieto salassapitovelvollisuuden estämättä kaikille rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä valvoville valvojille rahanpesuntorjuntaviranomaista lukuun ottamatta niiden suorittaessa rahanpesulain mukaisia fit & proper -tarkistuksia.

Valvojilla on kuudennesta rahanpesudirektiivistä tuleva velvollisuus tarkistaa esitettävän rahanpesulain 32 §:n mukaan ilmoitusvelvollisen ylemmän johdon ja tosiasiallisen edunsaajan hyvämaineisuus, vilpitön ja rehellinen toiminta sekä estää rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomittuja henkilöitä tai heidän rikoskumppaneitansa toimimasta ilmoitusvelvollisen ylemmässä johdossa tai tosiasiallisena edunsaajana tai saamasta ammatillista pätevyyttä. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto suorittaa laajemman luotettavuusarvioinnin 57 §:ssä säädetyn mukaisesti rahanpesun valvontarekisteriin merkittävistä ilmoitusvelvollisista. Jotta valvojat kykenevät suorittamaan nämä lakisääteiset tarkastukset, on niillä oltava käytössä tieto henkilön rikosrekisteriin merkityistä tuomioista. Voimassa oleva rikosrekisterilain säännös on jo sisältänyt oikeuden näihin tietoihin Lupa- ja valvontavirastolle. Vastaava tiedonsaantioikeus on tarpeen laajentaa kaikille kansallisille valvojille.

9 Lakia alemman asteinen sääntely

Säädettäessä uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä kumoutuu samalla voimassa olevan lain nojalla annetut asetukset. Näitä asetuksia ovat valtioneuvoston asetus menettelyistä asiakkaan tuntemiseksi ja riskitekijöistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä (929/2021), valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä (610/2019) ja valtiovarainministeriön asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetusta vähäisestä taloudellisesta toiminnasta (678/2017). Asiakkaan tuntemista ja vähäistä taloudellista toimintaa koskevista seikoista ei ole tarpeen säätää uudelleen asetuksilla, sillä niistä säädetään rahanpesuasetuksessa. Merkittävistä julkisista tehtävistä olisi sitä vastoin edelleen tarpeen säätää uudella asetuksella, sillä rahanpesuasetuksen 43 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot laatimaan ja pitämään ajan tasalla luetteloa nimenomaisista tehtävistä, joita kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaan pidetään rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 34 alakohtaa sovellettaessa merkittävinä julkisina

tehtävinä. Samalla velvoitetaan myös jäsenvaltiot pyytämään kutakin alueillaan akkreditoitua kansainvälistä järjestöä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luettelo 2 artiklan 1 kohdan 34 alakohtaa sovellettaessa merkittävinä pidetyistä julkisista tehtävistä kyseisessä kansainvälisessä järjestössä. Ensimmäisen lakiehdotuksen 4 §:n 4 momentti sisältää kyseisen merkittäviä julkisia tehtäviä koskevan asetuksenantovaltuuden valtioneuvostolle. Edellä 2.3.3. luvussa kuvatuin tavoin rahanpesuasetuksessa säädetään merkittävistä julkisista tehtävistä ja kansallisesti on tarpeen säätää ainoastaan eräistä sitä täydentävistä seikoista. Valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin, että merkittäviä julkisia tehtäviä olisivat voimassa olevaa asetusta vastaavasti muun muassa valtiosihteerin tehtävät, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen jäsenen, Ahvenanmaan maaherran ja Ahvenanmaan maakuntapäivien jäsenen tehtävät, Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan tehtävät, poliittisen puolueen hallituksen puheenjohtajan ja jäsenen tehtävät sekä näiden varajäsenen tehtävät sekä eräiden ylimpien tuomioistuinten jäsenten ja varajäsenten tehtävät.

Esitettyjen lakiehdotusten yhteydessä on tarpeen antaa uusi tasavallan presidentin asetus eräiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla, jolla korvattaisiin aiempi saman niminen asetus. Asetuksessa on siirretty Lupa- ja valvontavirastolta Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle valvontavalta rahapeliyhteisöihin sekä kiinteistönvälitysliikkeisiin liittyen Ahvenanmaalla. Asetuksen osalta on tarve päivittää viittaukset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin. Lisäksi kiinteistövälittäjiä koskevaan soveltamisalaan lisättäisiin rahanpesuasetuksen mukaisesti muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Muilta osin valvontatoimivalta säilyisi ennallaan.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 6 §, 36 §:n 3 momentti, 52 §:n 2 momentti ja 76 §:n 2 momentti sisältävät asetuksenantovaltuudet valtiovarainministeriölle. Näiden mukaisesti valtiovarainministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset tilastojen sisällöstä, valvojien vuosittaisen toimintakertomuksen yhteenvedon sisällöstä, Lupa- ja valvontaviraston vuosikertomuksen sisällöstä sekä komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaisille toimitettavista viranomaisten yhteystietojen yksityiskohdista. Tilastojen tulisi sisältää kuudennen rahanpesudirektiivin 9 artiklan mukaisesti muun muassa tiedot, joilla mitataan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kansalliseen estämisjärjestelmään kuuluvia ilmoituksia, tutkimuksia ja oikeuskäsittelyjä sekä tiedot valvojien ja kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten henkilöstöresursseista, valvojien suorittamista valvontatoimenpiteistä ja niiden määräämistä seuraamuksista. Valvojien vuotuisen toimintakertomuksen yhteenvedon tulisi sisältää direktiivin 40 artiklan mukaisesti tiedot muun muassa tietoja valvonnan kohteena olevien ilmoitusvelvollisryhmien lukumäärästä, kuvaus valvontavaltuuksista ja toteutetuista valvontatoimista. Lupa- ja valvontaviraston vuosikertomuksen olisi sisällettävä direktiivin 52 artiklan mukaisesti tiedot muun muassa asianajajayhdistyksen havaitsemien rikkomusten määristä ja luonteesta sekä ilmoitusvelvollisille määrätyistä hallinnollisista seuraamuksista. Valtiovarainministeriön asetuksessa todettaisiin lisäksi, että komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaisille toimitettavien viranomaisten yhteystietojen tulisi sisältää direktiivin 62 artiklan mukaisesti tieto valvojien, rahanpesun selvittelykeskuksen ja muiden toimivaltaisten viranomaisten yhteyspisteestä tai yhteyshenkilöstä sekä tämän sähköpostiosoitteesta ja puhelinnumerosta.

Rahanpesun selvittelykeskusta koskevan toisen lakiehdotuksen 2 §:n 5 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden sisäministeriölle. Sisäministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin Keskusrikospoliisin vuosittain Poliisihallitukselle annettavan selvitykseen sisällytettävistä tilastoista. Tilastojen tulisi sisältää tietoja muun muassa epäilyttävistä liiketoimista ja niiden perusteella tehdyistä jatkotoimista, liiketoimien keskeyttämispyynnöistä, muille viranomaisille

esitetyistä ja niiltä saaduista tietopyynnöistä, rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstöresursseista sekä Tullin käteisvarojen ilmoituksista rajaa ylitettäessä.

Edellä mainitut valtiovarainministeriön ja sisäministeriön asetukset tarkentavat tilastojen, toimintakertomusten, vuosikertomuksen sekä komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle toimitettavien viranomaisten yhteystietojen sisältöjä. Säännökset ovat luonteeltaan teknisiä ja voidaan siten antaa ministeriön asetuksella. Edellä kuvatut tilastojen, toimintakertomusten, vuosikertomuksen ja viranomaisten yhteystietojen sisältövaatimukset ovat peräisin täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 31 § sisältää lisäksi määräyksenantovaltuuksia valvontaviranomaisille. Valtuudet vastaavat hyvin pitkälle voimassa olevan rahanpesulain 9 luvun 6 §:ssä säädettyjä valtuuksia. Valvontaviranomaiset voisivat antaa määräyksiä valvomiensa ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sekä kohdennettujen talouspakotteiden sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien tietojen säännöllisestä toimittamisesta ja toimittamistavasta. Lisäksi valvontaviranomaiset voisivat antaa rahanpesuasetuksen III luvussa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä ja II luvussa tarkoitetusta sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä. Finanssivalvonnalle säädettäisiin lisäksi mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä valvottavilleen maksun tiedot asetuksen 23 artiklassa tarkoitettujen rajoittavien toimenpiteiden noudattamiseksi vaadittavista sisäisistä toimintatavoista, menettelyistä ja valvontatoimista. Edellä esitetyt seikat, joista määräyksiä voitaisiin antaa, ovat luonteeltaan teknisiä ja koskevat yksityiskohtia, kun taas niistä koskevista olennaisista velvoitteista säädetään lain tasolla tai rahanpesuasetuksessa. Määräyksenantovaltuuteen kuuluviin seikkoihin liittyy ainoastaan vähäistä harkintavallan käyttöä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädettäisiin lailla tai asetuksella.

Kolmannen lakiehdotuksen, pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmien muuttamisesta annetun lain 1 d §:n 5 momentissa, 1 e §:n 2 momentissa ja 6 §:n 3 momentissa säädettäisiin määräyksenantovaltuudesta Tullille. Tulli voisi antaa teknisiä määräyksiä tiedonhakujärjestelmän teknisistä vaatimuksista sekä siitä, millä tavoin tiedot tulee toimittaa tiedonluovutusjärjestelmään. Tulli voisi lisäksi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuina tietoja voidaan toimittaa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä. Kyseiset seikat ovat luonteeltaan teknisiä, eikä niistä ole tarpeen säätää lain tai asetuksen tasolla. Voimassa oleva laki sisältää vastaavan tapaiset määräyksenantovaltuudet Tullille, joita on esityksessä täydennetty kuudennen rahanpesudirektiivin ja rahoitustietodirektiivin muutosten johdosta.

10 Voimaantulo

Esitetty uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja muut tässä esityksessä ehdotetut lainmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 10.7.2027, kun rahanpesuasetuksen soveltaminen alkaa.

Kuudes rahanpesudirektiivi edellyttää kuitenkin, että sen tosiasiallisia edunsaajia koskevat 11–13 ja 15 artiklat täytäntöönpannaan kansallisesti jo 10.7.2026 mennessä. Tästä syystä esitetään, että lakiehdotus 19, joka koskee voimassaolevan rahanpesulain muutoksia, joilla kyseiset säännökset täytäntöönpantaisiin sekä 20. lakiehdotuksen sisältämä kaupparekisterilain 2 §:n 3 momentin muutos, tulisivat voimaan jo 10.7.2026 tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Rahanpesulain 6 luvun 12 §:n 7 momentti tulisi kuitenkin tästä poiketen voimaan 10.11.2026, sillä sen osalta kuudennen rahanpesudirektiivin 13 artiklan 6 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskitetyistä rekistereistä vastaavat elimet tarkistavat

saman direktiivin artiklassa 12 tarkoitetun oikeutetun edun ja antavat hakijalle vastauksen 12 työpäivän kuluessa 10.11.2026 lähtien. 21. lakiehdotuksen 3 §:n uuden 11 kohdan osalta liittyen siihen, että Patentti- ja rekisterihallitus saisi edunsaajarekisterin tietojen tarkistamista varten oikeuden hyödyntää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää, ehdotetaan muutosten voimaantuloa myös 10.7.2026 tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Tällä varmistettaisiin, että Patentti- ja rekisterihallitus ehtisi vertailemaan edunsaajarekisterissä olevien tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen ajantasaisuutta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä olevien edunsaajatietojen kanssa ennen kuin sen lakisääteinen, uuden rahanpesulain 13 §:n mukainen varmentamisvelvollisuus käynnistyisi 10.7.2027.

Lisäksi esitetään, että 7. lakiehdotuksen, finanssivalvonnasta annetun lain 3 b §:n 2 momentti tulisi voimaan jo 10.7.2026 tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Säännöksessä säädetään Finanssivalvonnan velvollisuudesta antaa valtiovarainministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle tiedoksi sellaiset AMLAssa valmisteltavat asiat, jotka voivat vaikuttaa lainsäädäntöön. AMLA valmistelee alemman asteisia säädöksiä etenkin jo vuonna 2026, joten ministeriöiden tiedonsaanti on tältä osin tarpeen jo ennen muun esitetyn sääntelyn voimaantuloa.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 38 §:n 2 momentin 4 kohdan kumoaminen (lakiehdotus 35) esitetään tulevan voimaan 1.7.2027, jolloin Lupa- ja valvontavirastolle siirtyy Poliisihallitukselta rahapelien valvonta.

1. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttia, 28 §:n 5 momenttia ja 32 §:n 2–5 momenttia sovellettaisiin rahanpesuasetuksen 3 artiklan 2 alakohdan n ja o alakohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin jalkapalloagentteihin ja ammattilaisjalkapalloseuroihin 10.7.2029 alkaen. Jalkapalloagentit ja ammattilaisjalkapalloseurat tulevat rahanpesuasetuksen 90 artiklan mukaan sääntelyn soveltamisalaan vasta tuolloin.

Kolmannen lakiehdotuksen 17 j §:n 3 momenttia esitetään sovellettavaksi vasta 10.7.2029.

11 Toimeenpano ja seuranta

Rahanpesulain valmistelu on valtiovarainministeriön vastuulla. Koska kyseessä on rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistus, on tärkeää seurata ja arvioida esityksessä ehdotetun sääntelyn vaikutuksia. Rahanpesulain valvojat seuraavat valvottaviensa osalta sääntelyn noudattamista ja myös rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnassa rahanpesuilmoitusten vastaanottajana voidaan havaita sääntelyn muutosten johdosta tapahtuvia mahdollisia muutoksia. Uuden lainsäädännön toimivuutta seurattaisiin muun muassa viranomaisvalvonnan avulla ja sidosryhmiltä, kuten ilmoitusvelvollisilta saatavien tietojen kautta.

Rahanpesuasetukseen, AMLA-asetukseen ja kuudenteen rahanpesudirektiivin liittyen komissiolla ja AMLAlla on valmistelussa merkittävä määrä alemman asteista sääntelyä, kuten teknisiä sääntelystandardeja. Samoin näissä säädöksissä annetaan AMLAlle valta antaa ohjeita tietyiltä osin. Pääsääntöisesti näissä säädöksissä asetetut määräajat alemman tasoisen sääntelyn antamiselle eivät ole vielä umpeutuneet. Sääntelyn muodostama kokonaisuus ja sen vaikuttavuus täsmentyvät alemman asteisen sääntelyn valmistumisen myötä. Valtiovarainministeriö seuraa alemman asteisen sääntelyn valmistelua. On mahdollista, että kansalliseen sääntelyyn tulee päivitys- ja muutostarpeita alemman asteisen sääntelyn valmistuttua.

Lisäksi täytäntöönpantavan kuudennen rahanpesudirektiivin osalta on tarkoituksella siirretty valmistelua myöhemmäksi koskien keskitetyn yhteyspisteen perustamista kiinteistötietoja varten niille annetun pidemmän, vuoteen 2029 jatkuvan siirtymäajan vuoksi ja tältä osin on tarkoitus käynnistää säädösvalmisteluhanke vuonna 2026.

Kuudennen rahanpesudirektiivin 76 artiklan mukaan komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen direktiivin täytäntöönpanosta viimeistään 10.7.2032 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi. Lisäksi rahanpesuasetuksen 87 artiklan mukaan komissio uudelleentarkastelee ja esittää vastaavassa aikataulussa kertomuksen rahanpesuasetuksen soveltamisesta. Lisäksi sen on rahanpesuasetuksen 88 artiklan mukaan annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus 10.7.2030 mennessä, jossa arvioidaan eräiden asetuksen toimenpiteiden tarvetta ja oikeasuhteisuutta.

12 Suhde muihin esityksiin

12.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi (HE 163/2025 vp), jossa esitetään muutosta voimassa olevan rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Esityksessä ehdotetaan muutosta terrorismin rahoittamista koskevaan määritelmään. Nyt esitettävässä 1 lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa, jossa on myös määritelty terrorismin rahoittaminen, on huomioitu lakivaliokunnan mietinnön (LaVM 8/2026 vp) mukaisesti esitetty määritelmän muutos.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 22/2026 vp). Siinä esitetään muutosta Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n 5 momenttiin, jota esitetään muutettavan myös tässä esityksessä. Tässä esityksessä esitetty säännös huomioi jo esityksessä 22/2026 esitetyt muutokset kyseiseen säännökseen. Mutta tarvittaessa säännös on tältä osin tarpeen yhteensovittaa eduskunnassa kyseisen esityksen kanssa.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 49/2026 vp), jossa esitetään muutoksia pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3, 17 a ja 17 c §:iin. Tässä esityksessä ei ole huomioitu esitettyjen muutosten vaikutusta kyseisiin säännöksiin, joten tältä osin on tarpeen yhteensovittaa mainittujen pykälien 1 momenttien numerointi eduskunnassa kyseisen esityksen kanssa.

Oikeusministeriössä on käynnissä hanke menettämisseuraamuksia koskeviksi lainsäädäntömuutoksiksi (OM062:00/2023). Hankkeessa ehdotetaan muutoksia muun muassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin, jossa varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavalle toimistolle ehdotetaan käyttöoikeutta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Esityksissä ehdotetaan muutoksia kyseisen lain samoihin säännöksiin, joten mainitut säännökset on tältä osin tarpeen yhteensovittaa eduskunnassa.

Valtiovarainministeriössä on käynnissä hanke peruspankkipalveluiden saatavuuteen ja kohtuulliseen hinnoitteluun liittyen (VM145:00/2024). Hankkeen voidaan katsoa osaltaan vastaavan luvussa 5.3.4 kuvattuun de risking -ilmiöön. Myöhemmin annettavassa peruspankkipalveluja koskevassa hallituksen esityksessä todennäköisesti muutettaisiin luottolaitoslain 15 luvun säännöksiä peruspankkipalvelujen tarjoamisesta ja säädettäisiin yritysten ja yhteisöjen oikeudesta perusmaksutiliin. Esitykset on tältä osin mahdollisesti tarpeen yhteensovittaa siten, että luottolaitoslain säännöksiin sisältyvät viittaukset voimassa olevaan

rahanpesulakiin päivitetään viittauksiksi rahanpesuasetukseen ja tässä esitettyyn uuteen rahanpesulakiin.

12.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä on luvussa 5.3.3.1 kuvattuja taloudellisia vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallitukselle, Tullille, Tietosuojavaltuutetun toimistolle, Lupa- ja valvontavirastolle, Rahanpesun selvittelykeskukselle sekä Poliisihallitukselle. Kuvatut toimintamenojen lisäykset toteutettaisiin kuitenkin talousarvioesityksen mukaisten, olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että edellä mainittujen tehtävien toteuttamiseksi virastojen tulisi sopeuttaa toimintamenojaan/tehtäviään muilta osin. Koska esitys ei muuta talousarviossa asetettuja virastojen menojen tai tulojen määrää tai sitä, mihin määrärahoja voidaan käyttää, ei esitystä ole tarpeen käsitellä yhdessä vuoden 2026 talousarvioesityksen tai lisätalousarvioesitysten kanssa.

13 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys on merkityksellinen perustuslain yksityiselämän suojaa, omaisuudensuojaa, merkittävää julkisen vallan käyttöä, hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle ja oikeusturvaa koskevan sääntelyn kannalta.

13.1 Merkittävä julkisen vallan käyttö ja hallinnolliset rahamääräiset seuraamukset

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan lainvastaisesta teosta määrättävä maksu ei ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu vaan rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen rahamääräisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 4/2001 vp, s. 7, PeVL 32/2005 vp, s. 2, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Laissa on valiokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, s. 2–3, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Perustuslakivaliokunta on todennut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 9/2012 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s. 5).

Esityksen 1. lakiehdotuksessa esitetään, että rahanpesulaissa tarkoitetuille valvojilla olisi oikeus määrätä hallinnollisia seuraamuksia. Hallinnollisia seuraamuksia olisivat ensinnäkin rikemaksuja seuraamusmaksu, kuten myös voimassa olevassa rahanpesulaissa. Lisäksi säädettäisiin muista hallinnollisista seuraamuksista, joita valvojat voisivat määrätä, liittyen esimerkiksi ilmoitusvelvollisen toiminnan rajoittamiseen ja toimiluvan peruuttamiseen, joita voitaisiin tehostaa uhkasakolla. Voimassa olevan rahanpesulaki on sisältänyt mahdollisuuden antaa julkinen varoitus. Valvojilla olisi myös jatkossa mahdollisuus antaa julkinen varoitus, mutta sen edellytykset ja sisältö hieman muuttuvat täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä johtuen. Seuraamuksia koskeva sääntely vastaisi pääasiassa voimassa olevan rahanpesulain sääntelyä, mutta kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti luotto- ja finanssilaitokselle määrättävän vähimmäisseuraamuksen summa nousisi nykyisestä viidestä miljoonasta eurosta kymmeneen miljoonaan euroon oikeushenkilöiden osalta. Valvojien

toimivaltuudet olisivat perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti täsmälliset ja tarkkarajaiset ja vastaisivat voimassa olevia toimivaltuuksia. Sääntelyssä viitattaisiin rahanpesuasetuksessa ja maksun tiedot -asetuksessa säädettyihin velvoitteisiin liittyen esimerkiksi sisäisiin toimintaperiaatteisiin, menettelytapoihin ja valvontatoimenpiteisiin, asiakkaan tuntemiseen, tosiasiallisten edunsaajien rekisteröintiin, epäilyttäviä liiketoimia koskevaan ilmoitusvelvollisuuteen ja maksujen mukana välitettäviin tietoihin.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Hallituksen esityksen 1 lakiehdotuksessa ehdotetaan, että asianajajien rahanpesusääntelyn mukaisena valvojana toimisi Suomen Asianajat (asianajajayhdistys). Suomen Asianajajat on lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Ehdotettu sääntely vastaisi pääosin nykytilaa, jossa Suomen Asianajat on toiminut asianajajien valvojana. Muutoksena nykytilaan kuudennen rahanpesudirektiivin 52 artiklassa edellytettävänä Suomen Asianajajien viranomaisvalvojana rahanpesulain valvojan tehtävien osalta toimisi Lupa- ja valvontavirasto. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 3 kohdan implementoimiseksi asianajajayhdistys tekisi Lupa- ja valvontavirastolle esityksen hallinnollisten ja taloudellisten seuraamuksien määräämistä valvottavilleen rahanpesusääntelyn velvoitteiden laiminlyönnistä ja rikkomuksesta. Nykysääntelyn mukaan asianajajayhdistyksen on tullut tehdä esitys rahanpesulain 8 luvun 1–3 §:ssä säädettyjen seuraamusten määräämisestä Lupa- ja valvontavirastolle noudattaen saman luvun 10 §:ssä säädettyä menettelyä, joten esitys vastaisi tältä osin nykytilaa. Lupa- ja valvontaviraston tehtävänä olisi tehdä seuraamuksen määräämistä koskeva harkinta virkavastuulla. Seuraamusten määräämisen osalta kyseessä on perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan merkittävä julkisen vallan käyttö, joten sitä koskevaa toimivaltuutta ei voitaisi suoraan antaa asianajajayhdistykselle, joka ei ole viranomainen (kts. PeVL 14/2013 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, PeVL 18/2007 vp, PeVL 45/2006 vp, PeVL 55/2005 vp, PeVL 32/2005 vp).

Hallinnollisista sanktioista säädettäessä on lisäksi otettava huomioon, että ne joissakin tapauksissa sisältyvät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (SopS 19/1990, Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan ”rikossyytteen” käsitteeseen ja sopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan kaksinkertaisen syyttämisen ja rankaisemisen kiellon (ne bis in idem) piiriin (PeVL 9/2012 vp, PeVL 17/2013 vp). Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa määrätään, että ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä kiellon soveltamisala ei rajoitu vain varsinaisiin rikosoikeudellista rangaistusta koskeviin tuomioihin, vaan se ulottuu myös erilaisiin rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin (katso esimerkiksi Jussila v. Suomi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.11.2006 ja Ruotsalainen v. Suomi, tuomio 16.6.2009). Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan vaatimukset oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä on huomioitu 1. lakiehdotuksen 88 §:n säännöksissä, jotka koskevat muutoksenhakua toimivaltaisen valvontaviranomaisen päätökseen. Hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta säädettäisiin 8 luvun 65 ja 66 §:ssä. 1. lakiehdotuksessa säädettäväksi esitetyillä hallinnollisilla seuraamuksilla sanktioitaisiin sellaista käyttäytymistä, joka voisi mahdollisesti täyttää samalla myös jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklan mukainen ne bis in idem -kielto on huomioitu esityksen 1. lakiehdotuksen 67 §:ssä, jonka mukaisesti henkilöä ei voi rangaista kahteen kertaan samasta asiasta.

Esityksen 4. lakiehdotuksessa koskien kaupparekisterilain muutoksia ehdotetaan muutoksia muun muassa kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksua sekä ilmoitusvelvollisen määräämistä selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä koskevaan sääntelyyn. Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksua pidetään rangaistusluonteisina taloudellisena seuraamuksena, jolloin se rinnastuu perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan rikosoikeudelliseen seuraamukseen. Kaupparekisterilaissa on säädetty laiminlyöntimaksusta siten, että säännöksistä ilmenee maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteet, oikeusturva samoin kuin seuraamuksien täytäntöönpano, eli sääntely täyttää perustuslain vaatimukset.

13.2 Omaisuuden suoja

Keskeyttämismääräys

Esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen 6 a §:n sääntelyllä koskien rahanpesun selvittelykeskuksen keskeyttämismääräystä on merkitystä perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatun omaisuuden suojan kannalta, jonka mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden suoja turvataan lisäksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisäpöytäkirjan 1 artiklassa. Perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen vakiintuneen tulkintakäytännön mukaisesti perusoikeuksia rajoittavien toimenpiteiden tulee perustua lakiin ja niiden tulee olla välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa. Rajoitusten ei tulisi myöskään mennä pidemmälle kuin on välttämätöntä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että perustuslain 15 §:n 1 momentin säännös ei anna suojaa henkilön rikoksella hankkimalle tai hänen rikolliseen toimintaansa välittömästi liittyvälle omaisuudelle (PeVL 33/2000 vp, s. 2/I, PeVL 53/2006 vp, s. 4/I, PeVL 65/2010 vp, s. 3/I ja PeVL 8/2016 vp, s. 3). Toisaalta perustuslaki ja erityisesti sen perusoikeussäännökset asettavat rajoja sille, millaisia rangaistus- tai muita seuraamuksia rikoksiin voidaan liittää (ks. esim. PeVL 23/1997 vp, s. 2/I, PeVL 33/2000 vp, s. 2/II, PeVL 53/2006 vp, s. 4/I ja PeVL 65/2010 vp, s. 3/I). Turvaamistoimenpiteet ovat välttämättömiä epäillyn rikoksen tuottaman hyödyn käytön estämiseksi, ja vakuustakavarikkoa on pidetty Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä oikeasuhteisena toimenpiteenä tavoiteltuun päämäärään nähden, ottaen huomioon, että omaisuutta ei välttämättä menetetä pysyvästi. Toimenpiteenä se kuitenkin rajoittaa omaisuuden käyttöä (katso esimerkiksi Raimondo ja muut v. Italia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.2.1994). Rahanpesun selvittelykeskuksen määräaikainen pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräys liittyisi vain potentiaaliseen rikoshyötyyn. Sen tarkoituksena on turvata viranomaisten mahdollisuudet päästä kiinni potentiaaliseen rikoshyötyyn jo varhaisemmassa vaiheessa kuin rikostutkinnan aikana sen estämiseksi, että varoja ei ehditä häivyttämään. Keskeyttämismääräys täydentäisi siten mahdollisuutta hakea vakuustakavarikkoa. Ottaen huomioon rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen käytettävät yhä monimuotoisemmat menetelmät, tätä voidaan pitää välttämättömänä toimenpiteenä rikoshyödyn takaisinsaannin edellytysten parantamiseksi ja määräaikaisella pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämisellä voidaan katsoa olevan painava yhteiskunnallinen tarve ja hyväksyttävä peruste. Kun rahanpesun selvittelykeskus selvittelee epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia, kyse ei ole aina varmasta rikosepäilystä, vaan potentiaalisesti rikostutkintaan johtavasta epäilystä. Keskeyttämispäätös kuitenkin rajoittaa varojen käyttöä, kunnes riittävä selvitys niiden alkuperästä tai käyttötarkoituksesta on saatu. Toisaalta pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräys ei puutu asiallisesti asianomaisen henkilön omistaman laillisen varallisuuden määrään muilta osin kuin siihen varallisuuden määrään, jota pidetään epäilyttävänä. Rajoituksia voidaan siten pitää oikeasuhteisina tavoiteltuun päämäärään nähden.

Perusoikeusrajoitukselle asetettavan täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksen johdosta on myös aiheellista määritellä tarkemmin ne toimenpiteet, joiden yhteydessä pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräys voi tapahtua. Kyseessä olisi mahdollisuus, joka tulisi sovellettavaksi käytännössä sellaisissa tapauksissa, joissa selvittelyä suorittavan poliisimiehen arvion mukaan pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräys on selvittelyn suorittamiseksi käytännössä välttämätöntä tehdä. Pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämistä koskevan toimivaltuuden käytössä olisi noudatettava tarkkaa harkintaa ja sitä tulisi soveltaa ainoastaan silloin, kun se on käsillä olevan selvittelykokonaisuuden selvittämisen kannalta välttämätöntä. Keskeyttämismääräyksen kestoksi ehdotetaan viisi arkipäivää, jota voidaan jatkaa 25 arkipäivällä, mikä on huomattavasti pidempi kuin voimassa olevassa laissa oleva kymmeneen arkipäivään rajattu liiketoimen keskeyttämismääräys, josta ei ole muutoksenhakumahdollisuutta. Oikeusturvan kannalta on huomioitava, pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräyksen kohteena olevalla henkilöllä olisi esitettävän sääntelyn mukaan muutoksenhakumahdollisuus, kun keskeytys ylittää viisi arkipäivää. Pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräyksen kohteena olevalla henkilöllä olisi myös mahdollisuus vaikuttaa asian selvittämiseen ja toimittaa selvitystä varojen laillisen alkuperän osoittamiseksi. Jos kysymys on laillisesta omaisuudesta, sen haltijan on lähtökohtaisesti helppo hankkia tarvittava näyttö ja saattaa todennäköiseksi omaisuuden laillinen alkuperä. Tämä periaate on myös hyväksytty Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä (katso esimerkiksi Phillips v. Yhdistynyt Kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 5.7.2001, kohta 43–45). Perustuslakivaliokunta on pitänyt sinänsä selvänä, että tietyn omaisuuden omistussuhteista ja alkuperästä voi yleensä parhaiten esittää näyttöä se, jonka hallusta omaisuus on tavattu. Vaikka rahanpesun selvittelykeskuksen määräys ei välttämättä liittyisi rikosepäilyyn, vastaajan oikeusturvan kannalta on syytä korostaa, ettei todistustaakkaa pidä siirtää vastaajalle, ellei omaisuuden rikollista alkuperää koskeva väite ole objektiivisesti arvioiden perusteltu ja riittävin tosiseikoin tuettu (PeVL 8/2016 vp, s. 4–5, PeVL 33/2000 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on ns. käännettyä todistustaakkaa käsitellessään pitänyt tärkeänä, että menettelyssä ei aseteta kohtuuttomia vaatimuksia sille, milloin vastaajan katsotaan saattaneen omaisuuden laillisen alkuperän todennäköiseksi (PeVL 8/2016 vp, s. 5). Vaikka pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeyttämismääräyksen osalta kyse ei olisi varsinaisesti käännetystä todistustaakasta eikä sen kohteena olevaa henkilöä voisi velvoittaa toimittamaan selvitystä laillisesta alkuperästä, tilanne voisi muistuttaa sitä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että asianomainen henkilö ei pystyisi esittämään selvitystä uskottavasta varojen alkuperästä, ja määräaikainen liiketoimen keskeytys johtaisi pakkokeinolain 6 luvun mukaiseen vakuustakavarikkoon, asianomaisella henkilöllä olisi mahdollisuus muutoksenhakuun vakuustakavarikkoa koskevasta päätöksestä. Keskeyttämismenettely voi merkitä tuntuvaakin puuttumista päätöksen kohteen perusoikeuksiin, erityisesti omaisuudensuojaan, ja päätöksestä voi aiheutua merkittävää taloudellista vahinkoa sen kohteelle. Perusteettomasti tehdyn keskeytyspäätöksen kohteelle on turvattu mahdollisuus saada valtiolta korvaus kärsimästään vahingosta ja asiasta aiheutuneista kuluista 6 b §:n mukaisesti.

Ottaen huomioon, että rahanpesun selvittelykeskuksen antamassa liiketoimen keskeyttämismääräyksessä ei ole kyse rikosoikeudellisesta tai esitutkintaa koskevasta sääntelystä, vaan potentiaalisesti rikostutkintaan johtavasta selvittelyn turvaamisesta, sääntelyllä ei vaikutettaisi ns. syyttömyysolettamaan eikä myöskään puututtaisi asianomaisen henkilön itsekriminointisuojaan. Lainsäädännöllä ei voida myöskään asettaa asianomaiselle henkilölle velvollisuutta myötävaikuttaa asian selvittämiseen, ottaen huomioon, että tällaista velvollisuutta ei ole myöskään esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä. Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä itsekriminointisuojan on katsottu kuuluvan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa turvatun oikeudenmukaisen

oikeudenkäynnin ydinalueelle (esimerkiksi Saunders v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 17.12.1996. kohta 68). Perustuslakivaliokunta on myös ns. käännettyä todistustaakkaa koskevan kysymyksen käsittelyn yhteydessä katsonut, että ehdotettu sääntely ei saa johtaa itsekriminointisuojan loukkaamiseen todetun kaltaisissa käytännön soveltamistilanteissa (PeVL 8/2016 vp, s. 5). Toisaalta on huomioitava mahdollisuus, että kieltäytyminen selvityksen toimittamisesta tai itsekriminointisuojaan vetoaminen voi johtaa siihen, että asiasta kirjataan rikosilmoitus. Sääntelyn tulee siten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa pysyä kohtuuden rajoissa ja ottaa asianomaisen henkilön oikeudet asianmukaisesti huomioon.

Käteismaksurajoitus

Omaisuuden suojan kannalta merkityksellinen on myös esityksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 6 momentti, jossa säädetään toimijoista, jotka kuuluvat rahanpesuasetuksen 80 artiklassa säädetyn käteismaksurajoituksen ja rajoituksen rikkomuksesta johtuvien lakiehdotuksen 8 luvussa säädettyjen seuraamusten soveltamisalan piiriin. Esityksen mukaan valvojat valvoisivat käteismaksurajoituksen noudattamista valvomiensa ilmoitusvelvollisten osalta ja Lupa- ja valvontavirasto rajoitusta muiden yritysten osalta.

Asetuksen 80 artiklassa säädetään kaikille tavaroiden ja palvelujen tarjoajille kielto ottaa vastaan tai suorittaa yli 10 000 euron arvoinen maksu käteisellä. Säännöksen ulkopuolelle on jätetty artiklan 4 kohdan mukaan ainoastaan luonnollisten henkilöiden väliset maksut silloin kun maksu ei liity luonnollisen henkilön ammatinharjoittamiseen sekä luottolaitosten, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden ja maksupalveludirektiivin 4 artiklan 11 alakohdassa määriteltyjen maksupalveluntarjoajien tiloissa suoritetut maksut tai talletukset. Asetus edellyttää lisäksi, että toimijoille voidaan asettaa oikeasuhteisia seuraamuksia, jos ne ylittävät käteismaksurajoituksen.

Kyseisen 10 000 euron käteismaksurajoituksen voidaan katsoa olevan merkityksellinen omaisuuden suojan kannalta, sillä se rajoittaa luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden mahdollisuuksia käyttää omaa käteistä omaisuuttaan haluamallaan tavalla sekä mahdollisuutta vastaanottaa suuria käteissummia liiketoiminnassa. Rajoitus perustuu kuitenkin suoraan sovellettavaan EU-sääntelyyn. Kansallisesti voitaisiin säätää alemmasta rajasta kuin 10 000 euroa, mutta tällaista ei esitetä säädettävän.

Omaisuudensuoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla myös vallan määrätä siitä (PeVL 41/2006, s. 2, PeVL 49/2005, s. 2). Vaikka käteismaksua koskeva rajoitus rajoittaa henkilöiden mahdollisuuksia käyttää käteistä omaisuuttaan, se ei toisaalta estä heitä suorittamasta liiketoimea muilla maksutavoilla. Liiketoimi voidaan suorittaa yli 10 000 euron osalta esimerkiksi tilisiirrolla tai korttimaksulla. Käteismaksurajoituksen ei siten voida katsoa rajoittavan merkittävästi henkilöiden mahdollisuutta määrätä omaisuudestaan.

Toisaalta kaikkea omaisuuden käytön sääntelyä ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä katsottu edes omaisuuden suojan rajoitukseksi, kuten esimerkiksi vaalirahoituslainsäädännön sisältämien rajoitusten yhdeltä tukijalta vastaanotettavissa olevan tuen määrän osalta on katsottu. Vaikka tässä tilanteessa katsottiin sääntelyllä rajoitettavan tuen antajan vapautta määrätä omaisuudestaan, katsoi perustuslakivaliokunta tämän sellaiseksi omaisuuden käytön sääntelyksi, jolle on osoitettavissa painavat yhteiskunnalliset perusteet ja joka luontevasti kuuluu nykyaikaiseen demokraattiseen järjestelmään (PeVL 3/2010 vp, s. 6).

Varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain käsittelyn yhteydessä (HE 61/2012 vp) varojen jäädyttämisen tavoitteena oli estää varojen päätyminen terroristisen tekojen toteuttamiseen tai niiden rahoittamiseen. Perustuslakivaliokunta arvioi tämän olevan riittävän painava yhteiskunnallinen peruste ehdotetulle sääntelylle (PeVL 38/2012 vp, s. 3). Sääntelyn hyväksyttävyyttä tuki tuolloin myös sen yhteys Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin. FATF muun muassa katsoo, että osoituksena korkeammasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskistä on käteisperusteinen liiketoiminta.[53] Vastaavasti kuin henkilöiden oikeuksiin huomattavasti enemmän puuttuva varojen jäädyttäminen, niin myös käteismaksujen rajoituksen tavoitteena on estää terrorismin rahoittamista sekä lisäksi rahanpesua. Suurten käteismaksujen käyttö on erittäin altista rahanpesulle ja terrorismin rahoittamiselle, minkä vuoksi käteismaksujen rajoitus on perusteltua.

Käteismaksun rajoituksella pyritään lisäksi luomaan EU:n laajuisesti tasapuoliset toimintavaatimukset ja -edellytykset yrityksille. Jäsenvaltioiden aiemmin toisistaan poikkeavat lähestymistavat käteismaksurajoitusten suhteen ovat lisäksi vaarantaneet tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. Tämä on voinut haitata etenkin niihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita yrityksiä, joissa valvonta ja rajoitukset ovat olleet tiukempia. Käteismaksurajoitukselle asetuksessa säädetyt poikkeukset varmistavat toisaalta sen, ettei sääntely luo esteitä sellaisten henkilöiden maksujen suorittamiselle, jotka eivät käytä pankkipalveluja tai joilla ei ole niihin pääsyä, taikka yrityksille, jotka tallettavat toiminnastaan saadut tulot tileilleen. Käteismaksurajoitus kohdistuu ainoastaan yritystoimintaan, mitä voidaan pitää oikeasuhtaisena ja tarkkarajaisena.

13.3 Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta ja sen mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Erityisesti esityksen ehdotukset, jotka liittyvät tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintiin, rahanpesun valvontarekisteriin, pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään ja tietojenvaihtoon, rajoittavat yksityiselämän suojaa. Ehdotuksilla pääasiassa implementoidaan Suomea sitova EU-sääntely, jonka osalta liikkumavaraa ei valtaosan sääntelyn osalta ole.

Edunsaajarekisteri

Esitykseen sisältyvässä 1. lakiehdotuksessa on yksityiselämän suojaan liittyvää sääntelyä erityisesti 3 luvussa edunsaajarekisteristä ja rahanpesun valvontarekisteriä koskevien ehdotusten osalta. Ehdotukset vastaavat pääosin jo voimassa olevan lainsäädännön sääntelyä edellä mainituista rekistereistä, joka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Rahanpesuasetuksen 62 artiklassa tarkoitettuja tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia, joista käytetään rahanpesulaissa yhteistä nimitystä tosiasialliset edunsaajat, rahanpesuasetuksen 63 artiklassa tarkoitettu lausuma sekä 66 artiklassa tarkoitettuja nimellisiä järjestelyjä koskevat tiedot merkitään edunsaajarekisteriin, joka on Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämä keskitetty rekisteri. Rekisteriä koskeva sääntely on ollut aikaisemmin kaupparekisterilaissa, josta se ehdotetaan siirrettäväksi uuteen rahanpesulakiin. Rekisterin ylläpitämisen tarkoituksena on edunsaajatietojen läpinäkyvyyden lisääminen. Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleessa 23 todetaan, että tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen keskitetyt rekisterit ovat ratkaisevassa asemassa oikeushenkilöiden ja

[53] FATF Recommendations, s. 70: https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf

oikeudellisten järjestelyjen väärinkäytön torjunnassa. Keskitetyissä rekistereissä säilytettävien tietojen olisi oltava saatavilla käyttövalmiissa ja koneluettavassa muodossa.

Kaupparekisteriin rekisteröidyt henkilötiedot ovat julkisia, mutta laissa on säädetty tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovuttamisesta tietyin edellytyksin. Jatkossa rahanpesulaissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti henkilötietojen luovuttamisesta perustuslain 10 §:ssä edellytetyllä tavalla. Tällainen sääntely ei ole päällekkäistä yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain kannalta, eikä yleisen tietosuoja-asetuksen ole myöskään katsottava estävän tällaista sääntelyä. Erityisesti tosiasiallisia edunsaajaa koskevaan tietoon liittyy riskiperusteinen sääntelyn tarve. Lisäksi on huomioitava, että edunsaajarekisterin sisältöä ja käyttötapaa sekä käyttäjien joukkoa laajennettaessa on rekisterin teknisessä toteuttamistavassa ja näiden tietojen käsittelyyn liittyvissä prosesseissa huomioitava asianmukaiset suojatoimet rekisteröityjen oikeuksien ja etujen suojelemiseksi.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 6–7 ja siinä viitatut lausunnot). Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa henkilötietojen luovuttamiseen sähköisen tietoverkon kautta esimerkiksi lausunnossaan PeVL 2/2017 vp, joka koski voimassa olevan rahanpesulain säätämistä koskevaa hallituksen esitystä muun muassa voimassa olevan rahanpesulain säätämisestä. Lausunnossa oli kyse myös kaupparekisteristä, mutta henkilötietojen sähköisen luovuttamisen osalta se koski pääsääntöisesti rahanpesun valvontarekisteriä.

Lausunnon mukaan perustuslakivaliokunta ”on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa ehdotetulla tavalla julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 65/2014 vp, s. 4/II—5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I—3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että ehdotetun kaltaisesta internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Tällaista rajausta pidettiin edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä arvioitaessa varsin laajan terveydenhuollon ammattihenkilöiden tietoja sisältävän tietopalvelun luomisen mahdollistavaa esitystä (PeVL 32/2008 vp, s. 3/I). Luovutettavien tietojen sisältö ja sääntelykonteksti poikkeavat nyt tuolloin arvion kohteena olleesta (ks. myös PeVL 17/2016 vp, s. 6—7). Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että nyt arvioitavana olevan rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajaus hakujen yksittäisyydestä sisällytetään implementoitavana olevan direktiivin asettamissa puitteissa myös nyt arvioitavana olevan lakiehdotuksen säännöksiin julkisista tietopalveluista.”

Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, niitä saa kerätä vain tiettyyn, nimenomaiseen ja lailliseen tarkoitukseen, tietoja saa kerätä vain siltä osin kuin se tarpeellista, tietojen tulee olla täsmällisiä ja virheelliset tiedot tulee oikaista, tietoja tulee säilyttää vain niin kauan kuin se on tarpeellista ja tietojen eheys on varmistettava.

Edunsaajarekisteriä koskevassa 1. lakiehdotuksessa on ehdotettu säädettäväksi tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen osalta muun muassa luotettavuuden varmistamisesta (13 §), valvontailmoituksesta (14 §), tarkastusoikeudesta (16 §) ja edunsaajarekisteriin pääsyn epäämisestä ja peruuttamisesta (25 §). Edellä mainitut säännökset koskevat muun ohessa edunsaajarekisteriin merkittyjä henkilötietoja, jolloin ne toteuttavat yleisen tietosuoja-asetuksen

5 artiklassa olevaa vaatimusta siitä, että tietojen tulee olla täsmällisiä ja virheelliset tiedot tulee oikaista.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Edelleen yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklaan 3 kohdan mukaan 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa: yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten. Unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Ottaen huomioon edunsaajarekisterin tarkoitus ja, että rekisteriviranomainen vastaa edunsaajarekisterin ylläpidosta osana kaupparekisteriä, on henkilötietojen käsittelylle näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen peruste yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti ja asiasta säädettäisiin jäsenvaltion lainsäädännössä kuitenkin siten, että tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen merkitseminen rekisteriin johtuu unionin oikeuden vaatimuksista, kuten rahanpesuasetuksesta ja kuudennesta rahanpesudirektiivistä.

Tarkastusoikeus oikeushenkilön toimitilaan ja yksityisasuntoon

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Säännös on merkittävä esityksen 1. lakiehdotuksen 16 §:n osalta, joka koskee Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeutta oikeushenkilön toimitiloihin ja toiminnan tosiasialliseen harjoittamispaikkaan. Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeus ulottuu myös luonnollisen henkilön yksityisasuntoon, jos se toimii oikeushenkilön toimitilana tai on oikeushenkilön posti- tai käyntiosoite. Tarkastusoikeus perustuu suoraan kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 11 kohtaan.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on kotirauhan suojaan liittyen oikeasuhtaisuutta arvioitaessa katsonut, ettei kotirauhan suojaan tulisi puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 40/2002 vp). Tarkastusoikeus on voitu liittää myös rangaistusluonteisena hallinnollisena seuraamusmaksuna sanktioituun tekoon (PeVL 2/2017 vp, PeVL 39/2005 vp). Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (ks. PeVL 69/2002 vp, s. 2–3). Tarkastusoikeus on tavallisella lailla voitu kytkeä myös

rangaistusluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (ks. PeVL 7/2004 vp, s. 2/II ja kokoavasti PeVL 39/2005 vp). Perustuslain 10 §:n 3 momentin sanamuoto on kuitenkin siinä mielessä ehdoton, että kotirauhan piiriin ulottuva tarkastus on sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt toimenpidevaltuuksia koskeviin säännöksiin kirjattavaksi, että esimerkiksi tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi (ks. kokoavasti PeVL 39/2016 vp).

Mikäli tosiasiallisen edunsaajantiedot eivät ole ajantasaiset, riittävät tai oikeelliset, Patentti- ja rekisterihallitus voi 13 §:n nojalla evätä tosiasiallista edunsaajaa kokevan rekisterimerkinnän tekemisen tai tehdä rekisteriin merkinnän tiedoissa olevista puutteista. Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeuteen esitetään säädettäväksi lisäedellytyksiä perustuslain tulkintakäytännön huomioimiseksi. Tältä osin kiinnitetään huomiota siihen, että lisäedellytyksistä säätämisestä ole suoraan säädetty kuudennessa rahanpesudirektiivissä, mutta toisaalta mainitun direktiivin 10 artiklan 11 kohdan mukaan tarkastuksissa on noudatettava vähintään artiklassa lueteltuja suojatoimia, joten säännöksen voidaan tulkita tarkoittavan sitä, että jäsenvaltiolle jää liikkumavaraa lisäsuojatoimista säätämiselle. Edellytyksenä tarkastukselle olisi, että se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja kyseessä olevassa tapauksessa olisi olemassa perusteltu ja yksilöity syy epäillä, että velvoitteita tosiasiallisen edunsaajan määrittämiseksi on rikottu tai rikotaan tavalla, josta voisi olla seuraamuksena rahanpesulain 8 luvussa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu. Yrityksen toiminta voi vaikeutua, jos se ei ilmoita edunsaajatietojaan edunsaajarekisteriin ja pidä niitä ajan tasalla. Jos yritys ei vahvista rekisterissä olevia tietoja tarkistetuiksi tai muuta niitä määräajassa, Patentti- ja rekisterihallitus merkitsee kaupparekisteriin, että valvontailmoituksen mukaan yrityksen edunsaajatiedoissa on puutteita tai epäjohdonmukaisuuksia. Merkintä voi vaikeuttaa yrityksen asiointia esimerkiksi rahoituslaitosten kanssa. Patentti- ja rekisterihallitus voi poistaa yrityksen kaupparekisteristä tai määrätä sen selvitystilaan, jos yritys ei kehotuksista huolimatta ilmoita edunsaajatietojaan tai korjaa virheellisiä tietoja. Patentti- ja rekisterihallitus voi myös määrätä laiminlyöntimaksun virheellisten tai puuttuvien edunsaajatietojen perusteella. Yritys voi siten joutua sekä maksamaan laiminlyöntimaksun että tulla poistetuksi kaupparekisteristä, jos se ei kehotuksista huolimatta ilmoita edunsaajatietojaan. Maksu laiminlyönnistä on 300 euroa. Julkisille osakeyhtiölle ja eurooppayhtiöille maksu on 600 euroa.

Perustuslaissa turvattu kotirauhan suoja ei ulotu liikehuoneistoihin tai vastaaviin yritysten tiloihin. Lainsäädännön on kuitenkin sisällettävä väärinkäytösten estämiseksi riittävät takeet oikeudenmukaisesta menettelystä ja muusta oikeusturvasta. Tarkastuksilla ei myöskään saa puuttua mielivaltaisesti tai suhteettomasti oikeushenkilöiden yksityisen toiminnan piiriin (PeVL 5/2010 vp, s. 2–3). Perustuslakivaliokunnan käytännössä hallintolain (434/2003) 39 §:n yhdessä hallintolain 6 §:n sisältämien hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa on katsottu täyttävän liiketilojen tarkastusta koskevat perustuslain 10 §:stä johtuvat vaatimukset. Valiokunta on valvontatyyppisten tarkastusten sääntelyssä pitänyt selkeyden vuoksi tarpeellisena viittausta tarkastusta koskeviin hallintolain 39 §:n yleissäännöksiin. Perustuslakivaliokunnan käytännössä kotirauhan suojan varsinaisen ytimen ei ole katsottu vaarantuvan sellaisissa tilanteissa, joissa tarkastustoimivalta ulotetaan sellaisiin asumiseen käytettäviin tiloihin, joissa harjoitetaan ammattitoimintaa (PeVL 21/2010 vp, s. 4).

Kyseinen tarkastusoikeus mahdollisesti yritystoiminnassa käytettäviin luonnollisen henkilön yksityistiloihin rajoittuisi tilanteisiin, joissa Patentti- ja rekisterihallituksen olisi tarpeen tarkastaa edunsaajarekisteriin toimitettujen tietojen oikeellisuus. Tarkastusoikeus luonnollisen henkilön yksityistiloihin on rajoitettu laissa vain niihin tilanteisiin, jolloin tiloissa harjoitetaan yritystoimintaa tai se on ilmoitettu yritystoiminnan postiosoitteeksi tai kotipaikaksi.

Tarkastusoikeuden ei näin ollen voida katsoa ulottuvan kotirauhan suojan ytimeen. Tarkastuksella ei myöskään puututa suhteettomasti oikeushenkilön yksityisen toiminnan piiriin.

Yhteistyö- ja tiedonvaihtosäännökset

Esityksen 1. lakiehdotukseen sisältyy ehdotuksia koskien valvojien tekemää yhteistyötä ja tietojenvaihtoa esimerkiksi ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivien ilmoitusvelvollisten valvontaa koskevassa 33 §:n 4 momentissa, ryhmävalvontaa koskevassa 42 §:ssä, rajat ylittävää toimintaa harjoittavia toimijoita koskevaa valvontayhteistyötä koskevissa säännöksissä (34 ja 43 §), finanssialan sekä finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien valvontakollegioita koskevissa säännöksissä (45–48 §), rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa tehtävää yhteistyötä koskevassa 77 §:ssä sekä viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevassa 85 §:ssä, jotka ovat merkityksellisiä yksityiselämän suojan kannalta. Ehdotuksilla implementoidaan kuudennen rahanpesudirektiivin sääntely, jonka osalta ei ole jätetty kansallista liikkumavaraa.

Voimassa olevassa rahanpesulaissa ei ole säännelty valvontakollegioista tai ryhmävalvonnasta, vaan lain 9 luvun 3 §:ssä on säädetty velvollisuudesta valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistykselle toimia yhteistyössä sellaisten toisten ETA-valtioiden ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa, jotka hoitavat tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä. Edellä mainitussa säännöksessä on säädetty, että valvontaviranomaisten ja asianajajayhdistyksen on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta muualla säädetään, viipymättä annettava ulkomaiselle valvontaviranomaiselle ja muulle taholle, joka hoitaa tätä lakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä, hallussaan olevat tiedot asioista, jotka ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi. Lisäksi samassa pykälässä on säädetty syistä, joiden nojalla valvontaviranomainen ja asianajajayhdistys voivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen ETA-valtioiden valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Näitä syitä ovat vaara Suomen itsemääräämisoikeudelle, turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle, tai se, että yhteistyöpyyntöä koskevaa henkilöä ja asiaa koskeva oikeudenkäynti tai hallinnollinen menettely on vireillä Suomessa, Suomessa on annettu lainvoimainen päätös yhteistyöpyynnön kohteena olevasta henkilöstä ja teosta, pyynnön noudattaminen vaikuttaisi todennäköisesti haitallisesti sen omaan tutkintaan tai täytäntöönpanon valvontaan tai tietoa koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Näistä ehdotetaan säädettäväksi nykysääntelyä vastaavasti uudessa rahanpesulaissa.

Nykylain mukainen rahanpesulain valvojiin kohdistettu velvoite antaa hallussa olevat tiedot asioista on laaja ja ulottuu niin valvontaviranomaisiin kuin muihin tahoihin, jotka ETA-valtioissa tai Euroopan talousalueella hoitavat rahanpesulakia vastaavia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontatehtäviä. Tietojenvaihdon kynnyksenä on edellytys välttämättömyydestä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi. Tältä osin on huomioitava, että kuudennessa rahanpesudirektiivissä valvojien edellä mainittua tietojenvaihtoa koskevaa sääntelyä ei ole sidottu välttämättömyysedellytykseen, eikä sitä siksi ehdoteta sidottavan välttämättömyysedellytykseen myöskään uudessa rahanpesulaissa. Ehdotettavan sääntelyn mukaiset valvojien tietojenvaihtoa koskevat säännökset ovat aikaisempaa sääntelyä yksityiskohtaisemmat, mutta koska jo nykysääntely käytännössä kattaa kaiken tietojenvaihdon edellä mainituilla edellytyksillä, ei muutoksella pitäisi olla merkittävää vaikutusta verrattuna nykytilaan.

Kuudennen rahanpesudirektiivin johdantokappaleessa 111 todetaan, että toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuutta kieltäytyä yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta toisen toimivaltaisen viranomaisten näitä pyytäessä on rajattava tiukasti. Direktiivin täytäntöönpanemiseksi on välttämätöntä sitoa tietojen vaihdon edellytykset samoin kuin direktiivissä. Tiedonvaihtoa ei tästä syystä edellä mainituissa säännöksissä siten voida sitoa välttämättömyysedellytykseen. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin vastaavantyyppisessä sääntely-yhteydessä pitänyt selvänä, että EU:n sekundäärioikeuden etusijan vuoksi unionin asetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä (PeVL 8/2021 vp, PeVL 12/2019 vp). Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 14/2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6). Suomalaisessa lainsäädännössä ei tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42). Edellä yksilöidyt 1. lakiehdotuksen tiedonvaihtosäännökset kattavat ainoastaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tilanteita. Säännöksissä on myös yksilöity ne tilanteet tai käyttötarkoitukset, joissa yhteistyötä tulee tehdä tai tietoa voidaan vaihtaa. Lisäksi kyseiset säännökset koskevat yhteistyötä toisten jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa, jolloin on korostuneen tärkeää, että edellytykset tietojenvaihtoon ovat direktiivin mukaisesti yhtenäiset jokaisessa jäsenvaltiossa. Esityksen säännöksiä tulisi näin ollen arvioida nyt vastaavalla tavoin kuin edellä mainitussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 12/2019 vp. Lisäksi on huomioitava, että tietojenvaihtoon soveltuu 1. lakiehdotuksen 84 §:ssä säädetyt vaatimukset muun muassa salassapidettävän tiedon käyttötarkoituksiin liittyen ja nämä yksityiselämää turvaavat säännökset perustuvat harmonisoituun rahanpesudirektiiviin.

Yksityiselämän suojan kannalta merkittäviä säännöksiä ovat lisäksi valvojien ja muiden viranomaisten väliset tiedonvaihtosäännökset, joista säädetään 1. lakiehdotuksen 29 §:n 5 ja 6 momentissa ja 80–82, 84 ja 85 §:ssä.

Rahanpesulain 29 §:n 5 ja 6 momentti koskevat valvojan oikeutta saada tieto toiselta viranomaiselta ilmoitusvelvollisen veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta ja kytkennöistä sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 2 §:ssä tarkoitetusta organisaatiosta. Säännökset vastaavat voimassa olevan rahanpesulain 5 luvun 5 §:n 5 ja 6 momenttia Lupa- ja valvontaviraston osalta ja Finanssivalvonnasta annetun lain 20 b §:ää Finanssivalvonnan osalta.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tietoja hallussaan pitävään viranomaiseen kohdistuvalla salassapitovelvollisuudella suojataan (PevL 62/2010 s. 3–4).

Esitetyt rahanpesulain säännökset on rajattu tarkasti sekä jaettavien tietojen tietosisällön että käyttötarkoituksen osalta. Niissä kuvatut tiedot ovat valvojille tarpeen ilmoitusvelvollisten toiminnan lainmukaisuutta ja rahanpesuasetuksen sekä siihen liittyvien asetusten noudattamista valvottaessa sekä muun muassa valvonnan riskiperusteiseksi kohdentamiseksi. Tämä edistäisi suhteellisuusperiaatteen toteutumista valvonnan kohdistuessa ilmoitusvelvollisiin riskiperusteisuuden mukaisesti oikeasuhtaisesti.

Myös asianajajayhdistyksellä olisi rahanpesulain mukaisena valvoja oikeus säännöksissä mainittuihin tietoihin. Suomen Asianajajat on lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö.

Kuten edellä luvussa 13.1 on todettu, asianajajayhdistykselle itsesääntelyelimenä on katsottu jo aiemmin perustelluksi säätää eräistä valvontatehtävistä. Näiden tehtävien toteuttamiseksi on välttämätöntä, että asianajajayhdistyksellä on pääsy myös tehtävien toteuttamiseksi tarvittaviin tietoihin. Tällaista tietojen saantia ei voida katsoa perustuslain 124 §:n mukaiseksi merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäväksi tehtäväksi, jota ei voitaisi antaa muulle kuin viranomaiselle.

Myös 2. lakiehdotukseen sisältyy ehdotuksia yhteistyöstä ja tietojenluovutuksesta esimerkiksi yhteisiä analyysejä koskevassa säännöksessä (2 a §), rahanpesurekisteritietojen luovuttamisessa tietojenvaihtokumppanuuksia varten (4 a §) sekä kansainvälisen yhteistyön (5 §) tehostamiseksi. Nämä säännökset vaikuttavat keskeisesti yksityiselämän suojaan. Nykyisen rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain mukaan rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoa Euroopan keskuspankille ja Europolille. Ehdotettavalla 5 §:n muutoksella tiedonluovutus olisi mahdollista ja osin velvoittavaakin AMLAlle, Euroopan syyttäjävirastolle, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle ja Euroopan petostorjuntavirastolle. Näillä muutoksilla vahvistettaisiin merkittävästi unionin toimielinten ja viraston kykyä estää rahanpesua ja muuta rikollisuutta. Merkittävimmin yksityisyyden suojaan vaikuttavat rahanpesun selvittelykeskuksen tiedonluovutusmahdollisuudet ilmoitusvelvollisille osana tietojenvaihtokumppanuuksia. Kaikki ehdotettavat säännökset ovat osa kuudennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa eikä niiden osalta ole kansallista liikkumavaraa viranomaisten tai ryhmien tehtävien ja toimivaltuuksien sisällön osalta.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt merkityksellisenä yksityiselämän suojan kannalta, että salassa pidettävien henkilötietojen käyttö ja tietojen paljastaminen rekisterin tarkoituksen vastaisesti on rangaistavaa siten kuin rikoslaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja henkilötietolaissa säädetään. (PeVL 4/2014 vp s. 4, PeVL 39/2009 vp, s. 3). Tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi. Tietojen luovuttamista muille viranomaisille ja ilmoitusvelvollisille koskevissa 2. lakiehdotuksen säännöksissä on pyritty varmistamaan, että tietojen luovuttamisen kriteerinä on voimassa olevaa henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntöä vastaavasti henkilötietojen käsittelyn välttämättömyys asianomaisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi siten, että tietoja voidaan luovuttaa myös henkilörekisterin käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivaan tarkoitukseen.

Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmä

Esitykseen sisältyvän 3. lakiehdotuksen 17 i ja 17 j §:ien sääntelyllä on merkitystä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Momentin toisen lauseen mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Merkityksellistä on ollut, että lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (ks. esim. PeVL 13/2016 vp, s. 3–4). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 25/2010 vp, s. 2, PeVL 27/2006 vp, s. 2 ja PeVL 14/2002 vp, s. 2). Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5). Yksityiselämää ja henkilötietojen suojaa koskevan perustuslain säännöksen

kannalta lähtökohtana on se, että oikeushenkilöt eivät kuulu säännöksen soveltamisalaan (PeVL 4/2014 vp, s. 2).

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus, SopS 18 ja 19/1990) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Artiklan 2 kohdan mukaan oikeus ei kuitenkaan ole rajoittamaton, sillä viranomaiset saavat puuttua sen käyttämiseen silloin, kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännössä henkilötietojen suoja on katsottu olennaiseksi osaksi 8 artiklan yksityis- ja perhe-elämän suojaa. EIT ratkaisuissa on korostettu muun muassa, että lainsäädännössä pitää olla asianmukaiset takeet siitä, että henkilötietoja ei käsitellä 8 artiklan vastaisesti. Käsiteltävien tietojen tulee olla tarpeellisia sekä sisällöltään että säilytysajaltaan rajattuja rekisteröinnin käyttötarkoitukseen nähden. Niin ikään sääntelyssä tulee olla riittävät takeet, joilla estetään henkilötietojen lainvastainen käyttö. Perustuslakivaliokunnan mukaan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvattujen oikeuksien rajoituksiin kohdistuva välttämättömyyden vaatimus edellyttää, että rajoitukselle on oltava painava yhteiskunnallinen tarve, puuttumisen ja tavoiteltavan hyväksytyn päämäärän tulee olla oikeassa suhteessa keskenään ja rajoitukselle on oltava asianmukaiset ja riittävät perustelut (PeVL 35/2018 vp).

EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perustuslakivaliokunta on pitänyt merkityksellisenä, että EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvataan yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon mainitut perusoikeuskirjan artiklat kiinnittäen huomiota siihen, että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä (PeVL 14/2018 vp, PeVL 21/2017 vp).

Ehdotuksen mukaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä tulisi luovuttaa komission kehittämään ja ylläpitämään jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämisjärjestelmään tietoja, joiden avulla voidaan tunnistaa oikea-aikaisesti kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on niiden alueella toimivassa luottolaitoksessa tai finanssilaitoksessa olevan maksutilin tai IBAN-tunnisteisen pankkitilin, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilin, kryptovaratilin tai tallelokeron haltija tai jolla on määräysvalta tällaiseen tiliin tai tallelokeroon. Ehdotuksella on siten merkittäviä tietosuojavaikutuksia, jotka johtuvat kuitenkin suoraan sovellettavasta unionin sääntelystä, joka on implementoitava osaksi kansallista sääntelyä ja joka ei jätä liikkumavaraa.

Kysymys on merkittävästä henkilötietojen käsittelystä rekisteröityjen kannalta ja rekisteröityjen oikeuksien käyttöä järjestelmässä on myös rajoitettu.

Komission vaikutustenarvioinnin mukaan, jotta viranomaiset, joilla on kansallisen lainsäädännön mukainen pääsy keskitettyihin automatisoituihin pankkitilirekistereihin, voisivat myös käyttää ja hakea tietoja EU:n laajuisesta pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmästä, olisi tarpeen säätää yksityiskohtaisesti kansallisten toimivaltaisten viranomaisten pääsyn ja hakujen ehdoista. Rahoitustietodirektiivin muutoksesta annettu direktiivi asettaa tiukat ehdot toimivaltaisten kansallisten viranomaisten pääsylle ja hakujen tekemiselle keskitettyihin automatisoituihin järjestelmiin tallennettuihin pankkitilitietoihin. Näihin ehtoihin kuuluu esimerkiksi se, että rekistereihin ja tiedonhakujärjestelmiin pääsy sallitaan vain erityisesti nimetyille ja valtuutetuille henkilöille kussakin toimivaltaisessa viranomaisessa. Tulli järjestelmän ylläpitäjänä sekä toimivaltaiset viranomaiset hakiessaan tietoja järjestelmästä vastaavat henkilötietojen laillisesta käsittelystä. Kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 7 kohdassa mainitaan erikseen, että pääsy kyseisiin tietoihin myönnetään tietosuojasääntöjen mukaisesti. Siten Tullin sekä toimivaltaisten viranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että ne toteuttavat pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin esityksessä säädettäviä suojatoimia erityisesti yhteenliittämisjärjestelmän käyttöön liittyen, mutta myös yleisen tietosuoja-asetuksen sekä rikosasioiden tietosuojalain mukaisia edellytyksiä henkilötietojen käsittelylle. Toinen turvatoimi on se, että yhteenliittämisjärjestelmässä saatavilla olevien tietojen määrä rajoitetaan vähimmäistasolle, kuten viidennen rahanpesudirektiivin 32a artiklan 3 kohdassa säädetään. Tietojen minimoinnin periaatteen mukaisesti yhteenliittämisjärjestelmä koskee vain tiettyjä tietojoukkoja, jotka mahdollistavat kyselyn tekevän viranomaisen selvittää, missä pankeissa ja jäsenvaltioissa "kiinnostuksen kohteena oleva henkilö", jota epäillään rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen liittyvistä yhteyksistä, omistaa pankki- tai maksutilejä tai tallelokeroita. Tämän vuoksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saataviin arkaluonteisiin tietoihin, kuten pankkitilien tilitapahtumatietoihin tai saldotietoihin, ei ole pääsyä eikä niitä voi hakea pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta. Yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetetaan vain rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä pankki- tai maksutilin tai tallelokeron haltijan tunnistamiseksi.

Lisäksi komission vaikutustenarvioinnissa todetaan, että sovellettavat suojatoimet varmistavat yksilön oikeuksien, kuten henkilötietojen suojan ja yksityiselämän suojan, kunnioittamisen ja turvaamisen. Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnon 5/2020 mukaisesti yhteenliittämisjärjestelmän toteutuksessa otetaan huomioon tietosuojan sisäänrakennettu ja oletusarvoinen toteutus, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa säädetään. Lisäksi vahvat tietosuojasuojatoimet otetaan käyttöön erityisesti pääsyoikeuksien ja tietojen paikkansapitävyyden osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisesti. Kaikki pääsyt yhteenliittämisalustaan kirjataan lokiin, jota säilytetään vähintään määritellyn ajan. Näitä lokitietoja tarkastavat säännöllisesti rekisterinpitäjät ja tietosuojaviranomaiset. Tietoihin pääsy ja niiden haku yhteenliittämisjärjestelmän kautta tapahtuu tapauskohtaisesti, ja niitä voivat suorittaa vain kyseisen viranomaisen erityisesti nimetyt ja koulutetut työntekijät.

Rahoitustietodirektiivin mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten rajatylittävä pääsy tilitietoihin pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta perustuu jäsenvaltioiden väliseen keskinäiseen luottamukseen, joka puolestaan perustuu siihen, että jäsenvaltiot kunnioittavat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja perusoikeuskirjassa tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, esimerkiksi oikeutta yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, oikeutta henkilötietojen suojaan ja prosessuaalisia oikeuksia, kuten oikeus

tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, syyttömyysolettama, oikeus puolustukseen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate, sekä perusoikeuksia ja periaatteita, joista määrätään kansainvälisessä oikeudessa ja kansainvälisissä sopimuksissa, joiden osapuolia unioni tai kaikki jäsenvaltiot ovat, mukaan lukien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty eurooppalainen yleissopimus, sekä jäsenvaltioiden perustuslaeissa, kunkin niistä soveltamisalalla.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään arvioinut viranomaisten tiedonsaantioikeuksia koskevaa sääntelyä. Perustuslakivaliokunnan mukaan viranomaisen tiedonsaantioikeus ja tiedonluovuttamisoikeus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on lueteltu laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen ”välttämättömyydestä" niiden käyttötarkoituksen kannalta (esim. PeVL 17/2016 vp). Ehdotettavan 17 j §:n 2 ja 3 momentissa tietojensaantioikeutta yhteenliittämisjärjestelmään ei sidota välttämättömyyteen, koska kyse on direktiivin täytäntöönpanosta, joten tiedonsaantioikeus on välttämätöntä sitoa direktiivin mukaisesti. Direktiivi on kokonaisuus huomioon ottaen niin selkeä, ettei edes sen EU:n perusoikeuskirjan vaatimukset huomioon ottavalla tulkinnalla päästä siitä, että direktiivin säännös on ristiriidassa perustuslain vakiintuneen tulkinnan kanssa. Kuten edellä yhteistyö- ja tiedonvaihtosäännöksiä koskevassa säätämisjärjestysperustelussa todetaan, perustuslakivaliokunta on kuitenkin lausunnossaan PeVL 3/2019 vp. pitänyt selvänä, että EU:n sekundäärioikeuden etusijan vuoksi unionin asetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitetulla tavalla välttämättömänä, mikä puoltaisi, että välttämättömyyskriteeristä ei tarvitsisi erikseen säätää. Ehdotettavaa 17 j §:ää tulisi siten arvioida vastaavalla tavalla. Lisäksi on huomioitava, että ehdotettavassa pykälässä viitataan suoraan kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin eli tietosisältö on määritelty tyhjentävästi, kuten perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään vaatinut, silloin kun tietojensaanti on sidottu tarpeellisuuteen, kuten se ehdotettavassa pykälässä on. Kyse on käyttöoikeudesta muiden jäsenvaltioiden pankki- ja maksutilejä koskeviin tietoihin, joihin suomalaisilla viranomaisilla tulee direktiivin mukaisesti olla yhdenmukainen käyttöoikeus muiden jäsenvaltioiden viranomaisten tavoin

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta saatavien tietojen ajallinen kesto

Voimassa olevassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa ei ole sääntelyä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmien kautta luovutettavien tietojen ajallisesta saatavuudesta, mikä on aiheuttanut ajoittain tulkintahaasteita valvontajärjestelmän ylläpitäjälle Tullille. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että viranomaisen lain mukaisesti pyytämät tiedot pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmän kautta olisi saatavilla 10 vuoden ajan tilin tai muun perusteen lopettamisen jälkeen, sillä se tehostaisi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä syytetoimia. Kuudennen rahanpesudirektiivin mukaisesti tiedot pankkitilien tai maksutilien, arvopaperitilien, kryptovaratilien ja tallelokeroiden haltijoista tulee olla saatavilla kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien ja pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin lopettamisen jälkeen. Direktiivissä jäsenvaltioille annetaan kuitenkin mahdollisuus tietojen säilyttämiseksi yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan tai edellyttää sitä, jos jäsenvaltiot ovat todenneet, että tällainen säilyttäminen on tarpeen ja

oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten.

Voimassa olevassa pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetussa laissa säädetään tilirekisteritietojen 10 vuoden säilyttämisajasta, joten ehdotettu säännös tiedonhakujärjestelmien kautta saatavien, tilirekisteritietoja vastaavien tietojen osalta nähdään yhdenmukaistavan sääntelyä tiedonluovuttajien osalta. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän säätämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 167/2018 vp) tilirekisterin säilyttämistä koskevan 9 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että kymmenen vuoden tallennusaika vastaa kirjanpitolain 2 luvun 10 §:n 1 momentissa säädettyä tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, kirjanpidon, tililuettelon sekä luettelon kirjanpidoista ja aineistoista säilytysaikaa. Tilin asiakkuutta koskevia tietoja käytetään muun muassa törkeiden talousrikosten tutkinnassa, jonka vuoksi tietoja tarvitaan pidemmältä ajalta. Vaikka tiedonhakujärjestelmän kohdalla kyse ei ole tilirekisterin mukaisesti tietojen tallentamisesta vaan tietojen luovuttamisesta pyydettäessä, tulisi pyydetyt tiedot olla saatavilla yhtä pitkältä ajalta riippumatta tiedonluovuttajan käyttämästä tiedonluovutustavasta. Esityksessä säädettäisiin siten perustuslain edellyttämällä tavalla saatavien tietojen ajallisesta kestosta myös tiedonhakujärjestelmien osalta. Tiedonhakujärjestelmien kautta saatavien asiakkuustietojen rahanpesuasetuksen mukaisten tietojen pidemmällä tietojen luovuttamisajalla pyritään siten turvaamaan tietojen saatavuus rikostutkintaan tai vireillä olevaan oikeudenkäyntiin.

Rahanpesun valvontarekisteri

Rahanpesun valvontarekisteristä ehdotetaan säädettävän rahanpesulain 7 luvussa pääosin voimassa olevaa rahanpesusääntelyä vastaavalla tavalla, joka, kuten edellä on todettu, on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Sääntelyn tarkoituksena on tehostaa Lupa- ja valvontaviraston valvontaa. Säännökset koskisivat muun muassa rekisterinpitäjää ja rekisterin käyttötarkoitusta (54 §), hakemusta rekisteriin merkitsemiseksi ja rekisteröinnin edellytyksiä (55 §), rekisteriin merkittäviä tietoja ja muutoksista ilmoittamista (56 §), luotettavuutta (57–58 §), rekisteriin merkittyjen tietojen poistamista (59 §), tietojen antamisen edellytyksiä (60 §) sekä tietojen päivittämistä väestötietojärjestelmästä, kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä henkilötietojen oikeellisuuden toteamiseksi (61 §). Sääntelyllä pyrittäisiin varmistamaan tietojen täsmällisyys ja virheellisten tietojen oikaisu yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Esityksen mukaan Lupa- ja valvontavirasto saisi saattaa rahanpesun valvontarekisteristä henkilötietoja yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta. Rahanpesun valvontarekisterin ja sieltä luovutettavien tietojen (1. lakiehdotuksen 60 §) osalta merkityksellistä on yksityisyyden suojan arvioinnin kannalta se, mitä edellä on kuvattu edunsaajarekisterin osalta muun muassa perustuslakivaliokunnan käytännöstä. Tietojen luovutusta rahanpesun valvontarekisteristä on käsitelty myös perustuslakivaliokunnan aiemmassa lausunnossa (PeVL 2/2017 vp), ja nyt esitettävä säännös on sisällöllisesti lähes yhdenmukainen tuolloin säädetyn säännöksen kanssa. Muutoksena nykysääntelyyn luotettavuusarviointi ulotettaisiin koskemaan kaikkia rahanpesun valvontarekisteriin merkittäviä ilmoitusvelvollisia. Tällä hetkellä luotettavuusarvioinnin piirissä ovat valuutanvaihtotoimintaa harjoittavat sekä yrityspalvelujen tarjoajat. Rahanpesun valvontarekisterissä on tällä hetkellä noin 3300 yritystä, joiden osalta luotettavuusarviointia ei voimassa olevan sääntelyn perusteella ole edellytetty. Yrityksissä on keskimäärin arviolta 2–3 vastuuhenkilöä, joihin selvitys tulisi ulottaa. Lupa- ja valvontaviraston on jatkossa kuitenkin joka tapauksessa suoritettava kuudennen rahanpesudirektiivin velvoitteeseen perustuva, esitetyn uuden rahanpesulain 32 §:ssä säädetty johdon ja tosiasiallisten edunsaajien hyvämaineisuuden ja luotettavuuden arviointi sekä selvitettävä kyseisten henkilöiden

rikostaustaa. Luotettavuusarvioinnin laajentaminen kaikkiin rekisteriin merkittyihin ilmoitusvelvollisiin ei käytännössä tarkoittaisi merkittävää laajennusta 32 §:ssä säädettyyn arviointiin verrattuna.

Ottaen huomioon rahanpesun valvontarekisterin käyttötarkoituksen ja se, että Lupa- ja valvontavirasto vastaa rahanpesun valvontarekisterin ylläpidosta osana rahanpesulain mukaisen valvontaviranomaisen tehtävää, on henkilötietojen käsittelylle näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen peruste yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. Lisäksi asiasta säädettäisiin jäsenvaltion lainsäädännössä.

Rikosrekisteritiedot

Esitetty 41. lakiehdotus rikosrekisterilain muuttamisesta sisältää yksityiselämän suojan kannalta merkittävän säännöksen. Säännös mahdollistaisi rikosrekisterin sisältämien henkilöä koskevien tietojen luovuttamisen esitetyn rahanpesulain mukaisille valvojille silloin kun ne suorittaisivat ilmoitusvelvollisen ylempään johtoon tai tosiasialliseen edunsaajaan liittyviä, rahanpesulain 32 tai 57 §:n mukaisia tarkastuksia. Täytäntöönpantava kuudes rahanpesudirektiivi edellyttää, että valvojat suorittavat tällaisia tarkastuksia. Valvojien on tarkistettava ilmoitusvelvollisen ylemmän johdon ja tosiasiallisen edunsaajan hyvämaineisuus, vilpitön ja rehellinen toiminta sekä estää rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomittuja henkilöitä tai heidän rikoskumppaneitansa toimimasta ilmoitusvelvollisen ylemmässä johdossa tai tosiasiallisena edunsaajana tai saamasta ammatillista pätevyyttä. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto suorittaisi voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti laajemman luotettavuusarvioinnin 57 §:ssä säädetyn mukaisesti rahanpesun valvontarekisteriin merkittävistä ilmoitusvelvollisista. Jotta valvojat kykenevät suorittamaan nämä lakisääteiset tarkastukset, on niillä oltava käytössä tieto henkilön rikosrekisteriin merkityistä tuomioista. Voimassa oleva rikosrekisterilain säännös on jo sisältänyt oikeuden näihin tietoihin Lupa- ja valvontavirastolle. Vastaava tiedonsaantioikeus on välttämätöntä laajentaa kaikille valvojille.

Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa ja se edellyttää, että tällaisten tietojen käsittelyä suoritetaan vain silloin kun se muun muassa ”sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi”. Kuudennen rahanpesudirektiivin 70 artikla ja sen täytäntöönpaneva rahanpesulain 87 § asettavat tiukat edellytykset ja suojatoimet rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien tietojen käsittelylle. Lisäksi rikosrekisterin sisältämät henkilöä koskevat tiedot on esitetyssä rikosrekisterilain säännöksessä rajattu tiukasti koskemaan vain edellä kuvattujen valvojien suorittamia tarkastuksia. Tietojen luovutuksen käyttötarkoitus on näin ollen tiukasti rajattu sekä tiedonsaavien toimivaltaisten viranomaisten että käyttötarkoituksen osalta. Henkilötietojen luovutus ja siihen liittyvät suojatoimet on näin ollen rajattu tietosuoja-asetuksen ja perustuslakivaliokunnan käytännön edellyttämällä tavalla.

Rahanpesurekisteri

Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa säädetään muun muassa rahanpesurekisteristä, joka on rahanpesun selvittelykeskuksen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpitämä henkilörekisteri rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Siihen tallennetaan tietoja esimerkiksi epäillyistä rahanpesurikoksista ja niihin liittyvistä henkilöistä. Rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa säädetyn lisäksi henkilötietojen käsittelyyn rahanpesurekisterissä sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen

turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

EU-sääntely ei edellytä suoraan rahanpesurekisterin perustamista, vaan kyseessä on kansallisella sääntelyllä perustettu rekisteri, eli kansallista lisäsääntelyä. Voimassa olevan rahanpesulain mukaan rahanpesurekisteri voi sisältää lain 2 §:ssä säädettyjen rahanpesun selvittelykeskuksen tehtävien suorittamiseksi hankittuja ja saatuja sekä 4 ja 5 §:n nojalla saatuja tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja. Osa rekisteriin tallennettavista tiedoista perustuu rahanpesun selvittelykeskukselle rahanpesudirektiivien johdosta säädettyihin toimivaltuuksiin, osa taas kansalliseen sääntelyyn.

Rahanpesun selvittelykeskus on osa keskusrikospoliisia, ja sen toimivaltuuksista säädetään myös poliisilaissa, johon viitataan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 §:ssä. Rahanpesurekisteriä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sisältöä tarkennetaan vastaamaan kuudennen rahanpesudirektiivin 36 artiklaa sekä säädettäisiin myös, että tietoja voidaan lisäksi luovuttaa rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Näin varmistettaisiin, että tietoja voitaisiin luovuttaa esimerkiksi suojelupoliisille, jonka esitutkintaviranomaisen asema poistettiin tiedustelulakien voimaantulon yhteydessä ja käytettäisiin direktiivin tarjoamaa liikkumavaraa kansallisen rikosprosessioikeuden soveltamisen osalta.

Kansallisen turvallisuuden suojaamista koskevat toimivaltuudet jakautuvat eri viranomaisille niiden lakisääteisten tehtävien mukaisesti, joista keskeisimpiä ovat poliisi, puolustusvoimat, Rajavartiolaitos sekä suojelupoliisi. Koska rahanpesurekisterin osalta on kyseessä kansalliseen sääntelyyn perustuva rekisteri, jonka sisältämät tiedot pohjautuvat osin rahanpesun selvittelykeskuksen EU-sääntelyyn pohjautuviin tehtävien ja toimivaltuuksien perusteella saatuun tietoon ja osin kansalliseen sääntelyyn, EU-sääntelyn vaatimukset eivät ole esteenä siihen tallennettujen tietojen käyttöön ja luovuttamiseen kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin.

Rahanpesusääntelyn kansallista liikkumavaraa koskevassa arvioinnissa on huomioitava Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) asiassa C-817/19 *(Ligue des droits humains ASBL vs. Conseil des ministres)* antama matkustajarekisteritietojen käyttöä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/681 (jäljempänä *PNR-direktiivi*) tulkintaa koskeva tuomio, Asiassa tuomioistuin katsoi, että direktiivin perusteella perustettuun järjestelmään direktiivin perusteella kerättyjä tietoja sai käyttää unionin tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin sisältämän käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen vuoksi vain vakavan rikollisuuden ja sellaisen rikollisuuden torjuntaan, jolla on objektiivinen yhteys direktiivin tarkoituksiin. PNR-direktiiviä koskeva tuomio koskee kyseisellä direktiivillä käyttöönotettua järjestelmää, joka sisältää samassa direktiivissä säädetyt tiedot. Kyseisessä tuomiossa on kyse täysin samojen tietojen hyödyntämisestä sellaisiin käyttötarkoituksiin, jotka eivät tuomioistuimen mukaan ole direktiivin mukaisia. Rahanpesurekisterin perustamisesta tai sen tietosisällöstä ei säädetä EU-sääntelyssä.

Kansallinen turvallisuus on nimenomaisesti määritelty kunkin jäsenvaltion yksinomaiseksi toimivallaksi ja rajattu EU-sääntelyn ulkopuolelle. Rahanpesurekisterin tietojen käyttöä ja luovuttamista on jo Suomessa laajennettu aikaisemmilla rahanpesun selvittelykeskusta koskevaan lakiin tehdyillä muutoksilla, jotka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella

Kansallisen turvallisuuden turvaamisessa toimivaltaisten viranomaisten osalta tietojensaantioikeus liittyisi kansallisen turvallisuuden suojaamiseen, mutta siinä ei käytettäisi lisäkvalifiointia ”sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta”. Sääntelyssä säilytettäisiin tältä osin nykytila, jossa vastaavasta lisäkvalifikaatiosta ei ole säädetty. Lisäkvalifikaatiosta säätäminen heikentäisi suojelupoliisin ja muiden toimivaltaisten viranomaisten tiedonsaantioikeuksia ja yleisemminkin tiedonsaantioikeuksia kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Muutos merkitsisi mahdollisesti tulkintamuutoksia nykyisiin tiedonluovutusperusteisiin, mikä puolestaan voi heikentää myös kansallisen turvallisuuden suojaamista. Nykyisellään rahanpesurekisterin tietoja voidaan käyttää esimerkiksi puolustusministeriön lausuntopyyntöihin kiinteistökauppoihin liittyvässä lupaharkinnassa. On epäselvää, voitaisiinko muun muassa näissä tilanteissa enää jatkossa luovuttaa tietoja ja missä laajuudessa.

Tältä osin on huomioitavaa, että kansallisen turvallisuuden suojaamisessa keskeisen viranomaisen, eli suojelupoliisin toimivaltuuksia ei ole kansallisessa lainsäädännössä rajattu kansallisen turvallisuuden suojaamiseen sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Suojelupoliisin toiminta perustuu siviilitiedustelulainsäädäntöön, poliisilakiin sekä lakiin poliisin hallinnosta. Muotoilua ”vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta” on käytetty, kun Suomen perustuslain 10 §:ää muutettiin (HE 198/2017 vp – PeVM 4/2018 vp) liittyen luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoittamista koskevaan sääntelyyn. Lienee kuitenkin selvää, että kynnyksen perustuslaissa säädetyn luottamuksellisen viestin suojan murtamiselle ja viranomaisen rekisterissä olevan tiedon luovuttamiselle toiselle toimivaltaiselle viranomaiselle sen lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi tulee olla eritasoinen. Siviilitiedustelusta säädetään poliisilain 5 a luvussa, jonka 4 §:ssä suojelupoliisin tiedustelumenetelmien käytölle on asetettu edellytykseksi, että sen käyttäminen on välttämätöntä tärkeiden tietojen saamiseksi sellaisesta siviilitiedustelun kohteena olevasta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Edellä mainitun lain 2 §:n mukaan suojelupoliisin tiedustelumenetelmiä ovat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta, tekninen laitetarkkailu, teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen, peitetoiminta, valeosto ja ohjattu tietolähdetoiminta. Lisäksi tiedustelumenetelmiä ovat paikkatiedustelu, jäljentäminen, lähetyksen jäljentäminen sekä lähetyksen pysäyttäminen jäljentämistä varten. On huomionarvoista, että siviilitiedustelutietojen tiedustelumenetelmäksi ei ole säädetty toiselta viranomaiselta luovutettavia tietoja.

Kansalliset tulkinnat siitä, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeudet edellyttäisivät kategorisesti lisäkvalifikointia ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta” liittynevät Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioihin yhdistetyissä asioissa *C-793/19 ja C-794/19 Saksan liittotasavalta v. SpaceNet AG (C-793/19)* ja *Telekom Deutschland GmbH (C-794/19*), joissa Euroopan unionin tuomioistuin on todennut muun muassa, että siinä tarkoitetun sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/136/EY, 15 artiklan 1 kohtaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansallisille lainsäädännöllisille toimenpiteille, joissa säädetään ennalta ehkäisevästi liikenne- ja paikkatietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä vakavan rikollisuuden torjumiseksi ja yleistä turvallisuutta koskevien vakavien uhkien ehkäisemiseksi. Samalla Euroopan unionin tuomioistuin kuitenkin totesi, että viestinnän tietosuojadirektiivi ei ole esteenä kansallisille lainsäädännöllisille toimenpiteille, joissa sallitaan kansallisen turvallisuuden takaamiseksi se, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat määrätään säilyttämään liikenne- ja paikkatiedot yleisesti ja erotuksetta tilanteissa, joissa asianomaisen jäsenvaltion kansalliseen turvallisuuteen kohdistuu vakava uhka, joka osoittautuu todelliseksi ja olemassa olevaksi tai ennakoitavissa olevaksi, ja joko tuomioistuin tai

riippumaton hallinnollinen elin, jonka ratkaisu on sitova, voi kohdistaa päätökseen, jolla tällainen määräys annetaan, tehokasta valvontaa, jolla pyritään tarkastamaan, että kyseessä on jokin näistä tilanteista ja että niitä edellytyksiä ja takeita, joista on säädettävä, noudatetaan; mainittu määräys voidaan antaa ainoastaan ajanjaksoksi, joka on rajoitettu täysin välttämättömään mutta jota voidaan jatkaa, jos kyseinen uhka on edelleen olemassa.

On oikeudellisesti varsin epäselvää, miksi edellä mainittujen tuomioiden, jotka koskevat ennalta ehkäisevää liikenne- ja paikkatietojen yleistä ja erotuksetta tapahtuvaa säilyttämistä liittyen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin ja tiettyihin EU:n perusoikeuskirjassa tunnustettuihin oikeuksiin ja vapauksiin, on katsottu kansallisesti soveltuvan kaikkeen suojelupoliisille luovutettavasta tiedosta säätelemiseen. Edellä mainitut tuomiot liittyvät tietoon, joka on kansallisesti säädetty tiedoksi, jota hankittaisiin tiedustelumenetelmin.

Myös tiedusteluvalvontavaltuutetun valtiovarainministeriölle antamassa, 28.11.2023 päivätyssä lausunnossa, joka liittyi ministeriössä valmistelussa olleeseen hallituksen esitykseen HE 157/2024 vp, nostettiin esiin tietojen luovuttamisen tai tietojen saannin sitominen kansallisen turvallisuuden suojaamiseen sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Tältä osin kiinnitetään huomiota siihen, että suojelupoliisin tiedonsaantioikeuksien osalta rahanpesurekisteristä saatavien tietojen osalta kyse ei olisi siviilitiedustelutiedon hankinnasta, vaan viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta suojelupoliisin lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi. Suojelupoliisin tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain 10 §:ssä, jonka mukaan suojelupoliisin tehtävänä on hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sekä havaita, estää ja paljastaa sellaisia toimintoja, hankkeita ja rikoksia, jotka voivat uhata valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Suojelupoliisin tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavan toiminnan havaitsemiseksi ja estämiseksi. Suojelupoliisin tehtävänä on myös turvallisuusselvitysten tekeminen. Kuten edellä on tuotu esiin, suojelupoliisilla on esimerkiksi rikostorjuntaan liittyviä tehtäviä, eikä vain sen tiedusteluvaltuuksiin liittyviä tehtäviä.

13.4 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Vaikka perustuslain 21 § ei sisällä erillistä luetteloa oikeusturvan osa-alueista, oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteeseen on vakiintuneen tulkinnan mukaisesti katsottu kuuluvaksi muun muassa oikeus puolustautua henkilökohtaisesti tai itse valitsemansa oikeudenkäyntiavustajan välityksellä (PeVL 58/2002 vp, s. 2, PeVL 32/2002 vp, s. 2) ja oikeus neuvotella avustajan kanssa luottamuksellisesti (PeVL 28/2008 vp, s. 3, PeVL 58/2002 vp, s. 2). Tämä tulkintakäytäntö vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan ja 3 kohdan c alakohdan sisältöä. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin osa-alueiden konkreettiset järjestelyt ja mahdolliset rajoitukset ovat jääneet lailla lähemmin säänneltäviksi, mutta näiltäkään osin lainsäädäntö ei saa vaarantaa kenenkään oikeusturvaa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myös ottanut oikeuskäytännössään kantaa rahanpesulainsäädännön ja asianajajan ja asiakkaan välisen luottamuksensuojan suhteeseen, arvioidessaan lainsäädännössä myös asianajajille asetettua velvollisuutta ilmoittaa epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle (Michaud v. Ranska, 12323/11,

6.12.2012). Tuomioistuin katsoi, että ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan takaamaan yksityiselämän suojaan sisältyy oleellisesti kirjeenvaihdon luottamuksellisuuden suoja riippumatta sen sisällöstä, ja että se turvaa myös asianajajan kirjeenvaihdon luottamuksensuojan osana oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että ilmoitusvelvollisuus, joka Ranskassa on järjestetty tehtäväksi ensi vaiheessa itsesääntelyelimen kautta, ei riko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa, koska ilmoitusvelvollisuus ei koske avustamista oikeudenkäynnissä. Tuomioistuin huomioi asianajajayhdistyksen roolin itsesääntelyelimenä. Lisäksi tuomioistuin kiinnitti huomiota lainsäädännön taustalla olevaan tavoitteeseen ehkäistä yhteiskuntaan kohdistuvat vakavat uhat, jolloin asianajajan ja asiakkaan välinen luottamuksensuoja ei estä ilmoitusvelvollisuutta (Michaud v. Ranska, tuomiolauselman kohdat 121–132).

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevassa sääntelyssä on tarpeen varmistaa voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti, että se mahdollistaa esimerkiksi puolustusasianajajan asianajosalaisuuden säilymisen silloin, kun kyse on oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin osa-alueesta. Rahanpesuasetuksessa on jätetty ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle nykysääntelyä vastaavasti tiedot, jotka asetuksessa luetellut notaarit, juristit, muut itsenäiset juristiammatin harjoittajat, tilintarkastajat, ulkopuolisilla kirjanpitäjät ja veroneuvojat ovat saaneet tai hankkineet joltakin asiakkaaltaan tai jostakin asiakkaastaan selvittäessään kyseisen asiakkaan oikeudellista asemaa tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai siihen liittyen, mukaan luettuna oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskeva neuvonta, riippumatta siitä, saadaanko tai hankitaanko tällaiset tiedot ennen käsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen. Tämä ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa ilmoitusvelvollisella on tietoisuus, että hänen asiakkaansa hakee lainopillista neuvontaa rahanpesua tai terrorismin rahoittamista varten.

Asianajajan ja asiakkaan luottamuksensuojaa koskevia kysymyksiä voisi tulla esiin 1. lakiehdotukseen sisältyvien asianajajiin kohdistettavan valvonnan osalta ja osana valvontaa hallinnollisten seuraamusten määräämisen osalta. Tämä on pyritty huomioimaan niin, että ensivaiheen arvioinnin rahanpesusääntelyn velvoitteiden noudattamisesta suorittaisi asianajajayhdistys, joka tekisi 1. lakiehdotuksen mukaisesti esityksen seuraamuksen määräämisestä Lupa- ja valvontavirastolle. Menettely vastaisi voimassa olevassa laissa säädettyä menettelyä. Mikäli Lupa- ja valvontavirasto saisi tehtäviään toteuttaessaan asianajajasalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja, tulisi sen noudattaa esitetyn rahanpesulain 51 ja 64 §:n mukaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:ssä säädettyä salassapitovelvoitetta.

Yksilön oikeusturvaa koskevat vaatimukset ovat merkityksellisiä myös ehdotettavaan 2. lakiehdotukseen sisältyvän oikaisuvaatimusmahdollisuuden mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan, että keskusrikospoliisi voisi jatkaa pankkitilin, maksutilin, kryptovaratilin tai liikesuhteen keskeytystä rahanpesun selvittelykeskuksen toimesta 25 arkipäivän ajan, jos se on välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tällaisissa tilanteissa henkilöllä, jonka pankkitili, maksutili, kryptovaratili tai liikesuhde on keskeytetty määräyksen mukaisesti, olisi mahdollisuus hakea muutosta kyseiseen keskeyttämismääräykseen hallintolain oikaisuvaatimuskäsittelyn mukaisesti. Ehdotuksen mukaan keskusrikospoliisi vastaisi keskeyttämismääräyksiä koskevien oikaisuvaatimusten käsittelystä hallintolain mukaisesti. Ehdotettava käsittelijä nähtäisiin esimerkiksi tuomioistuinta nopeampana käsittelymenettelynä, jonka katsotaan turvaavan paremmin yksikön oikeusturvaa.

Ehdotettu muutos on nykytilaan verrattuna merkittävä keskeyttämismääräystä koskevan henkilön yksilönsuojan kannalta. Nykytilanteessa normaaliin 5 päivän keskeyttämismääräykseen ei ole mahdollista hakea muutosta. Siten esityksessä ehdotettava mahdollisuus hakea oikaisua parantaa perusoikeuksien suojan turvaamista.

Perustuslain 21 §:ssä säädetty oikeusturva ja hyvän hallinnon vaatimus on merkityksellinen lisäksi esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 65 §:n 3 momentin 1 kohdan kannalta, jossa säädetään seuraamusmaksusta oikeushenkilönä toimivalle luotto- tai finanssilaitokselle. Luottolaitokselle tai finanssilaitokselle, joka olisi oikeushenkilö, määrättävän seuraamusmaksun määrä kaksinkertaistuisi voimassa olevaan seuraamukseen verrattuna täytäntöönpantavasta rahanpesudirektiivistä johtuen. Voimassa olevan sääntelyn mukaan näille on voitu määrätä seuraamusmaksu, joka on enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi näistä on suurempi. Esitetyssä uudessa säännöksessä seuraamusmaksu olisi joko kymmenen prosenttia kokonaisliikevaihdosta tai enintään 10 miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Muiden ilmoitusvelvollisten seuraamusmaksujen sekä kaikkien rikemaksujen enimmäismäärät säilyisivät ennallaan.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että enimmäistasoltaan suurten ja ankaruudeltaan huomattavien hallinnollisten sanktioiden määrääminen on menettelyn asianmukaisuuden, riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi tapauskohtaisesti pidetty perusteltuna osoittaa monijäseniselle toimielimelle (PeVL 12/2023 vp, PeVL 14/2018 vp s.19–20).

Vaikka valvojien luotto- ja finanssilaitoksille määrättävän seuraamusmaksun potentiaalinen, euromäärään sidottu enimmäismäärä kasvaa voimassa olevasta, on se kuitenkin katsottavissa rinnastuvan viranomaisten nykyisin määräämiin hallinnollisiin seuraamuksiin. Seuraamusmaksu voisi voimassa olevankin säännöksen perusteella nousta 10 miljoonaan euroon tai jopa sen yli, jos se tulisi lopputulokseksi kaksinkertaiseen liikevaihtoon perustuvasta laskutoimituksesta. On myös huomioitava, että korotettu potentiaalinen seuraamusmaksu kohdistuisi nimenomaisesti luotto- tai finanssilaitokseen, joiden voi useimmissa tilanteissa yleensä katsoa kykenevän kantaa kohonnutkin seuraamusmaksu. Korotettukaan potentiaalinen seuraamusmaksu ei ole välttämättä niiden osalta katsottavissa huomattavan ankaraksi voimassa olevaan verrattuna. Valvojan olisi lisäksi huomioitava seuraamusta määrättäessä 63 §:ssä ja 65 §:n 5 ja 6 momentissa säädetyt seikat, joten tosiasiallisesti määrättävä seuraamusmaksu voi olla edellä mainittuja enimmäismääriä huomattavasti pienempikin, kuten nykykäytännössä on ollut. Valvoja voisi lisäksi jättää seuraamuksen määräämättä 67 §:n mukaisesti.

Finanssivalvonnasta annetun lain 2 luvun 10 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan Finanssivalvonnan johtokunta päättää hallinnollisista seuraamuksista. Johtokuntaan kuuluu lain 9 §:n mukaan 5–6 jäsentä. Finanssivalvonnan johtokunnan voi katsoa olevan perustuslakivaliokunnan käytännön edellyttämä monijäseninen toimielin. Finanssivalvonta valvoo kaikkia luottolaitoksia sekä valtaosaa finanssilaitoksista. Lupa- ja valvontavirasto valvoo finanssilaitoksiksi katsotuista ilmoitusvelvollisista lähinnä valuutanvaihtajia sekä sellaisia rahoituspalveluiden tarjoajia, joita Finanssivalvonta ei valvo. Lupa- ja valvontavirastossa seuraamuksista päätetään esittelymenettelyssä, jossa ryhmäpäällikkö ratkaisee asian. Lupa- ja valvontavirastolla on valvottavana finanssisektorin toimijoita, jotka eivät ole liikevaihtonsa puolesta verrattavissa Finanssivalvonnan valvomiin toimijoihin. Siten ei ole odotettavissa, että Lupa- ja valvontaviraston määräämien hallinnollisten seuraamusten euromäärä tulisi olemaan lähellä enimmäistasoa eikä siten ankaruudeltaan huomattavia. Lupa- ja valvontaviranomaisen nykyistä menettelyä voidaan siten pitää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisena menettelynä hallinnollisten seuraamusten määräämisessä.

13.5 Julkisen vallan käyttö ja toimielinten yleiset perusteet

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lisäksi perustuslain 119 §:n 2 momentissa todetaan, että valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtionhallinnon toimielinten yleisillä perusteilla on tarkoitettu lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia.

Kyseiset säännökset ovat merkityksellisiä esityksen 1. lakiehdotuksen erilaisia viranomaisryhmiä koskevien säännösten, kuten 40 §:n 2 momentissa säädetyn valvojien välisen yhteistyöryhmän osalta, 45 ja 48 §:ssä säädettyjen valvontakollegioiden osalta, 78 §:ssä säädetyn rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallisen viranomaisyhteistyöryhmän osalta sekä 2. lakiehdotuksen 2 a §:ssä säädettyjen analyysiryhmien osalta. Lisäksi 1. lakiehdotus sisältää säännöksiä valvojien välisestä yhteistyötä kansallisesti sekä rajat ylittävissä tilanteissa, valvojien yhteistyöstä AMLAn ja rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa sekä yhteistyöstä muiden viranomaisten kesken. Yhteistyössä toteutettavasta tiedonjaon edellytyksistä ja tietojen salassapidosta säädetään 1. lakiehdotuksen 74, 75 ja 84 §:ssä. Kaikki säännökset ovat osa kuudennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanoa eikä niiden osalta ole kansallista liikkumavaraa viranomaisten tai ryhmien tehtävien ja toimivaltuuksien sisällön osalta.

Esityksessä julkista valtaa käyttävistä viranomaista ja ryhmistä säädettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla laissa. Erilaiset valvojat sekä ryhmät on nimetty ja määritelty 1. lakiehdotuksen 4 §:ssä. Viranomaisten ja ryhmien tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään kattavasti rahanpesulaissa, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 a §:ssä sekä viranomaisia koskevissa erityislaeissa. Finanssialan ulkopuolisella alalla 48 §:ssä säädettyyn valvontakollegioon voisi osallistua myös Suomen Asianajajat, joka ei ole viranomainen, mutta jolle on 13.1 luvussa esitetyin tavoin perusteltua säätää eräistä valvontatehtävistä itsesääntelyelimenä. Tätäkin valvoisi kuitenkin esityksen 1. lakiehdotuksen 51 §:n mukaisesti Lupa- ja valvontavirasto. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioilla ei olisi itsenäistä ratkaisutoimivaltaa, kuten 45 §:n 7 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu, vaan siihen osallistuvat valvojat toimisivat niille kuudennessa rahanpesudirektiivissä ja sen kansallisesti täytäntöönpanevassa rahanpesulaissa säädettyjen toimivaltasäännösten mukaisesti. Esitettyjen viranomaisia ja yhteistyöryhmiä koskevien säännösten voi näin ollen katsoa täyttävän perustuslain edellytykset lakiin perustumista sekä valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista.

13.6 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Säännös sisältää muun muassa taannehtivuuskiellon, mikä tarkoittaa, että ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Perustuslakivaliokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 32/2005 vp, s. 2/II, PeVL 55/2005 vp, s. 2/I).

Laillisuusperiaate ja taannehtivuuskielto on merkityksellinen 1. lakiehdotuksen 67 §:n 5 momentin ja 7. lakiehdotuksen 42 a §:n 2 momentin osalta, joissa säädetään hallinnollisen seuraamusmaksun vanhenemisajoista. Voimassa olevan sääntelyn mukaan seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos sitä ei ole tehty 10 vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui tai jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Esityksessä ehdotetaan, että

vanhenemisaikoja yhtenäistettäisiin siten, että jatkettujen tekojen osalta vanhenemisaika olisi voimassa olevan viiden vuoden sijaan kymmenen vuotta. Olisi johdonmukaista, että jatketun teon vanhenemisaika olisi vastaavan pituinen kuin perusmuotoisen, ei-jatketun teon kohdalla. Lisäksi jatkettu teko osoittaa lähtökohtaisesti erityistä vakavuutta ja tällaisen teon voidaan katsoa olevan moitittavampaa kuin jos teko tai laiminlyönti olisi kertaluonteinen.

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 8/1976) 15 artiklan 1 kappaleen mukaan ”Jos rikoksenteon jälkeen lailla säädetään sovellettavaksi lievempi rangaistus, rikoksentekijän tulee päästä tästä osalliseksi” (ks. myös PeVL 21/2005 vp, s. 4–5, PeVL 31/2002 vp, s. 3). Tämä lievemmän lain periaate sekä perustuslain mukainen taannehtivuuskielto on huomioitu asianmukaisesti 1. lakiehdotuksen 92 §:n siirtymäsäännöksessä, jonka mukaan ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin 8 luvussa tarkoitettuihin laiminlyönteihin, rikkomuksiin tai säännösten vastaiseen menettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kumotun lain seuraamusvastuuta koskevia säännöksiä. Jos uuden lain soveltaminen johtaisi lievempään lopputulokseen, on tämä otettava huomioon rangaistusta määrättäessä. Jos laiminlyönti, rikkomus tai säännösten vastainen menettely on käynnistynyt ennen tämän lain voimaantuloa ja jatkuu edelleen tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan seuraamuksen määräämiseen tämän lain säännöksiä.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon etenkin luonnollisen henkilön yksityisasuntoon kohdistuvan Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeuden osalta, kansallisen turvallisuuden tarkoituksissa tapahtuvasta tiedonsaantioikeudesta tai tiedonluovutusmahdollisuudesta säätämisen ilman kvalifioitua kriteeriä ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta” osalta, EU:n laajuisen pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta tapahtuvan tiedonvaihdon sekä muiden viranomaisen tiedonsaantioikeutta ja tiedonluovutusmahdollisuutta koskevien säännösten osalta, joissa ei ole erikseen säädetty välttämättömyyskriteeristä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella ja koska rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevissa direktiiveissä ja asetuksissa on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla ja joita ehdotetaan täydennettäviksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja selvittämistä sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia.

Tämän lain tavoitteena on myös edistää kohdennettujen talouspakotteiden ja joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamiseen liittyvien kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanoa sekä vähentää niiden laiminlyönnin ja kiertämisen riskiä.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, 3 artiklassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin.

Rahanpesuasetusta ja tätä lakia sovelletaan lisäksi sijoituspalvelulain (747/2012) 2 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua liike- tai ammattitoimintana tarjoavaan, panttilainauslaitoksista annetussa laissa (1353/1992) tarkoitettuun panttilainauslaitokseen ja perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetussa laissa (411/2018) tarkoitettuun perintätoiminnan harjoittajaan.

Rahanpesuasetusta ja tätä lakia sovelletaan lisäksi Finnvera Oyj:hin ja Suomen Vientiluotto Oy:hyn.

Tätä lakia ja rahanpesuasetusta sovelletaan myös silloin, kun liiketoimen kohteena olevat varat ovat peräisin toisen valtion alueella suoritetusta toimesta.

Rahanpesuasetuksen 69 artiklassa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta sovelletaan Energiavirastoon, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetun pörssiin ja talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitetun yhteenliittymän keskusyhteisöön, joiden tulee ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle, jos ne havaitsevat suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen.

Tämän lain 8 lukua sovelletaan rahanpesuasetuksen 80 artiklassa tarkoitettuihin tavaroiden ja palvelujen tarjoajiin, jos nämä ottavat vastaan tai suorittavat yli 10 000 euron käteismaksun.

Mitä tässä laissa ja rahanpesuasetuksessa säädetään kohdennetuista talouspakotteista, sovelletaan lisäksi eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä

kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtioneuvoston asetuksien nojalla säädettyihin pakotteisiin sekä mainitun lain 2 b §:n nojalla ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla annettuihin päätöksiin.

3 §

Soveltamisalaa koskeva rajaus

Tätä lakia ei sovelleta rahanpesuasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun taloudelliseen toimintaan siinä säädettyjen edellytysten täyttyessä. Mainitun kohdan a alakohdassa tarkoitetun taloudellisen toiminnan kokonaisliikevaihdon tulee olla alle 20 000 euroa. Mainitun kohdan b alakohdassa tarkoitetun yhtä asiakasta koskevan liiketoimen tai yksittäisen liiketoimen, suoritettiinpa liiketoimi yhtenä suorituksena tai toisiinsa kytköksissä olevina suorituksina, tulee olla alle 1 000 euroa. Mainitun kohdan c alakohdassa tarkoitetun taloudellisen toiminnan liikevaihto ei saa ylittää viittä prosenttia luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kokonaisliikevaihdosta.

Tätä lakia ei sovelleta toimintaan, joka koskee oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamista. Oikeudenkäyntiavustaja- ja oikeudenkäyntiasiamiestehtävänä tässä laissa pidetään varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellista neuvontaa, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnassa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

Tätä lakia ei sovelleta pelikasinon ulkopuolella käytettävien raha-automaattien pitämiseen. Lakia sovelletaan kuitenkin pidettäessä raha-automaatteja käytettävänä rahapelilain (10/2026) 5 §:ssä tarkoitetun yksinoikeustoimiluvan nojalla.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa sovelletaan rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja määritelmiä.

Lisäksi tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rahanpesulla* rikoslain (39/1889) 32 luvun 6–10 §:ssä tarkoitettua toimintaa;

2) *terrorismin rahoittamisella* rikoslain 34 luvun 12 §:ssä sekä 34 a luvun 10 ja 11 §:ssä tarkoitettua toimintaa;

3) *rahanpesuntorjuntaviranomaisella* rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/1620, jäljempänä *AMLA-asetus*, perustettua viranomaista;

4) rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdassa tarkoitetulla *toimivaltaisella viranomaisella*:

a) mainitun alakohdan a alakohdassa tarkoitettua *rahanpesun selvittelykeskusta*, jona toimii keskusrikospoliisissa sijaitseva rahanpesun selvittelykeskus;

b) mainitun alakohdan b alakohdassa ja mainitun kohdan 46 alakohdassa tarkoitettuja *valvontaviranomaisia,* joina toimivat rahanpesuntorjuntaviranomainen, Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto sekä Patentti- ja rekisterihallitus;

c) mainitun alakohdan c alakohdassa tarkoitettuja viranomaisia, joina toimivat poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, Ulosottolaitos ja syyttäjä; ja

d) mainitun alakohdan d alakohdassa tarkoitettuja viranomaisia, joina toimivat Poliisihallitus, Tulli, Rajavartiolaitos, Verohallinto, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos ja konkurssiasiamies;

5) rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 47 alakohdassa tarkoitetulla *itsesääntelyelimellä* asianajajista annetun lain (496/1958) 1 §:ssä tarkoitettua asianajajayhdistystä;
6) rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 45 alakohdassa tarkoitetulla *valvojalla* tämän momentin 4 kohdan b alakohdassa mainittujen valvontaviranomaisten lisäksi asianajajayhdistystä;
7) *finanssivalvojalla* valvojaa, joka vastaa luottolaitosten ja finanssilaitosten valvonnasta;
8) *finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalla* valvojaa, joka vastaa finanssialan ulkopuolisen alan valvonnasta;
9) *finanssialan ulkopuolisella alalla* rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia;
10) *ilmoitusvelvollisella* 2 §:n 2 ja 3 momentissa ja rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettua luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle ei ole myönnetty poikkeusta mainitun asetuksen 4–7 artiklan tai 3 §:n mukaisesti;
11) *kotijäsenvaltiolla* Euroopan unionin (*EU*) jäsenvaltiota, jossa ilmoitusvelvollisen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos ilmoitusvelvollisella ei ole sääntömääräistä kotipaikkaa, EU:n jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee;
12) *sijaintijäsenvaltiolla* EU:n jäsenvaltiota, joka ei ole kotijäsenvaltio ja jossa ilmoitusvelvollisella on tytäryritys tai sivuliike tai muu toimipaikka taikka jossa ilmoitusvelvollinen toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla infrastruktuurin välityksellä;
13) *ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivalla ilmoitusvelvollisella* ilmoitusvelvollista, joka toimii Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla asiamiehen tai edustajan tai muun infrastruktuurin välityksellä;
14) *rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegiolla* pysyvää yhteistyö- ja tietojenvaihtorakennetta, jonka tarkoituksena on valvoa ryhmää tai yhteisöä, joka toimii sijaintijäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa;
15) *viranomaisyhteistyöryhmällä* 78 §:ssä tarkoitettua kansallista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmää.

Tätä lakia ja rahanpesuasetusta sovellettaessa rahastoyhtiön ja vaihtoehtorahaston hoitajan asiakkaana pidetään rahaston jakelijaa, ja jakelijan asiakkaana henkilöä, yhteisöä tai säätiötä taikka niihin rinnastettavaa ulkomaista yksityis- tai oikeushenkilöä, joka omistaa yhden tai useamman rahasto-osuuden tai sen murto-osan, jos:
1) rahastoyhtiö käyttää rahaston jakeluun jakelijaa ja
2) sekä rahastoyhtiö tai vaihtoehtorahaston hoitaja että jakelija ovat ilmoitusvelvollisia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 34 alakohdan a alakohdan ix luetelmakohdassa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä siltä osin kuin on kyse kotimaisista merkittävistä julkisista tehtävistä.

2 luku

Riskiarvio ja tilastot

5 §

Kansallinen riskiarvio

Viranomaisyhteistyöryhmä ohjaa kansallisen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiarvion laatimista, josta vastaa rahanpesun selvittelykeskus. Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö vastaavat toimintasuunnitelman laatimisesta, jolla puututaan riskiarviossa havaittuihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin. Ulkoministeriö vastaa toimintasuunnitelman

laatimisesta, jolla puututaan riskiarviossa havaittuihin kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskeihin.

Kansallisessa riskiarviossa arvioidaan Suomeen kohdistuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskejä niiden tunnistamiseksi, arvioimiseksi, ymmärtämiseksi ja vähentämiseksi. Riskiarvio on pidettävä ajan tasalla ja sitä tarkistetaan vähintään joka neljäs vuosi ja, jos riskitilanne sitä edellyttää, useammin tai tapauskohtaisesti alakohtaisessa riskiarviossa.

Riskiarviossa on annettava kuvaus rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen estämisjärjestelmän rakenteesta ja yleisistä menettelyistä, mekanismeista yhteistyön tekemiseksi vastaavien toimijoiden kanssa Euroopan unionin sisällä tai kolmansissa maissa, sekä niihin osoitetuista henkilöresursseista ja taloudellisista resursseista siltä osin kuin nämä tiedot ovat saatavilla.

Riskiarvion laatimisessa tulee kuulla ilmoitusvelvollisia ja muita sidosryhmiä. Riskiarvion tulokset julkaistaan ja toimitetaan Euroopan komission, jäljempänä *komissio*, rahanpesuntorjuntaviranomaisen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden saataville.

Kansallista riskiarviota tulee hyödyntää:

1) parantamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmiä erityisesti määrittämällä alat, joilla ilmoitusvelvollisten on sovellettava tehostettuja toimenpiteitä riskiperusteisen lähestymistavan pohjalta, ja tarvittaessa määrittelemällä toteutettavat toimenpiteet;

2) tunnistamaan tarvittaessa alat tai sektorit, joilla on pienempi tai suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski;

3) arvioimaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit, jotka liittyvät kunkin tyyppiseen Suomeen asettuneeseen oikeushenkilöön ja kunkin tyyppiseen kansallisen lainsäädännön alaiseen oikeudelliseen järjestelyyn tai jota hallinnoidaan Suomen alueella tai jonka omaisuudenhoitajat tai samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen mukaisesti vastaavassa asemassa olevat henkilöt asuvat Suomessa, sekä saamaan käsityksen alttiudesta ulkomaisista oikeushenkilöistä ja ulkomaisista oikeudellisista järjestelyistä aiheutuville riskeille;

4) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen ehkäisemiseen käytettävien resurssien jakamista ja priorisointia koskevissa päätöksissä;

5) varmistamaan, että kulloistakin alaa tai aluetta varten on laadittu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä vastaavat asianmukaiset säännöt;

6) antamaan asianmukaista tietoa toimivaltaisten viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten saataville viipymättä, jotta näiden on helpompi suorittaa omat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä koskevat arvionsa sekä rahanpesuasetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyöntiin ja kiertämiseen liittyvien riskien arvioinnit.

6 §

Tilastot

Ulkoministeriöllä, oikeusministeriöllä, toimivaltaisilla viranomaisilla ja asianajajayhdistyksellä on velvollisuus ylläpitää kattavia tilastoja rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen estämistoiminnan tuloksellisuuteen liittyvistä seikoista. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen estämisen tuloksellisuuden tarkastelemiseksi tarvittavien tilastojen sisällöstä.

Valtiovarainministeriö kerää ja toimittaa tilastot komissiolle vuosittain. Valtiovarainministeriö toimittaa lisäksi jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista

rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1640, jäljempänä *kuudes rahanpesudirektiivi*, 9 artiklan 2 kohdan a, c, d, f ja g alakohdassa säädetyt tilastot rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

3 luku

Edunsaajarekisteri

7 §

Tosiasiallisia edunsaajia koskeva keskitetty rekisteri

Rahanpesuasetuksen 62 artiklassa tarkoitetut tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia, jäljempänä *tosiasiallisia edunsaajia*, koskevat tiedot, 63 artiklan 4 kohdan mukainen lausuma sekä 66 artiklassa tarkoitettuja nimellisiä järjestelyjä koskevat tiedot merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämään tosiasiallisia edunsaajia koskevaan keskitettyyn rekisteriin, jäljempänä *edunsaajarekisteri*. Nämä tiedot merkitään edunsaajarekisteriin, jos oikeushenkilö on rekisteröity Suomessa tai jos rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 29 alakohdassa tarkoitetun express trust -järjestelyn (*express trust -järjestely*) omaisuudenhoitaja tai samankaltaisessa rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 32 alakohdassa tarkoitetussa oikeudellisessa järjestelyssä (*oikeudellinen järjestely*) vastaavassa asemassa oleva henkilö on sijoittautunut tai hän asuu Suomessa tai oikeudellista järjestelyä hallinnoidaan Suomessa.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta rahanpesuasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuihin oikeushenkilöihin ja oikeudellisiin järjestelyihin.

Edunsaajarekisteriin tehtävät merkinnät tallennetaan koneluettavassa muodossa. Rekisterimerkintöjen perusteena olevat tiedot kerätään kuudennen rahanpesudirektiivin 10 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanosäädösten mukaisesti.

Edunsaajarekisteriin merkittävien tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen tulee olla riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia. Tähän liittyvistä toimenpiteistä on säädetty 13 ja 14 §:ssä.

Ellei tästä laista tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu, edunsaajarekisteriin sovelletaan, mitä kaupparekisteristä kaupparekisterilaissa (564/2023) tai muualla säädetään. Kaupparekisterilain 12 §:n 2 momenttia ei kuitenkaan sovelleta tosiasialliseksi edunsaajaksi rekisteröityyn henkilöön.

8 §

Euroopan unionin ulkopuolisen oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasiallinen edunsaajan rekisteröiminen

Rahanpesuasetuksen 67 artiklassa tarkoitettujen ulkomaisten oikeushenkilöiden ja ulkomaisten oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja säilytetään edunsaajarekisterissä, jos mainitussa artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Edunsaajarekisteriin merkitään tieto siitä, mikä rahanpesuasetuksen 67 artiklan 1 kohdassa säädetty tilanne on peruste ulkomaisen oikeushenkilön tai ulkomaisen oikeudellisen järjestelyn rekisteröinnille.

9 §

Express Trust -järjestelyn tai samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisen edunsaajan rekisteröinti

Jos express trust -järjestelyn omaisuudenhoitajat tai samankaltaisessa oikeudellisessa järjestelyssä vastaavassa asemassa olevat henkilöt ovat sijoittautuneet EU:n eri jäsenvaltioihin tai asuvat eri jäsenvaltioissa, todistus rekisteröinnistä tai rekisteriote yhden jäsenvaltion keskitetyssä rekisterissä olevista tosiasiallisia edunsaajia koskevista tiedoista on riittävä osoitus rekisteröintivelvoitteen täyttämisestä.

10 §

Eräiden yhteisöjen ja säätiöiden tosiasiallisen edunsaajan määräytyminen

Yhdistyslaissa (503/1989) tarkoitetun aatteellisen yhdistyksen tosiasiallisina edunsaajina pidetään yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Lisäksi yhdistys voi ilmoittaa muun henkilön tosiasialliseksi edunsaajaksi edunsaajarekisteriin. Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan ja nimenkirjoittajan rekisteröinnistä sekä muiden hallituksen jäsenten vapaaehtoisesta rekisteröinnistä säädetään mainitussa laissa.

Uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan tosiasiallisina edunsaajina pidetään uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä. Uskonnollisen yhdyskunnan hallituksen jäsenten rekisteröinnistä säädetään mainitussa laissa.

Säätiölaissa (487/2015) tarkoitetun säätiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään säätiörekisteriin merkittyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä säätiön perustajaa. Säätiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten sekä perustamiskirjan rekisteröinnistä säädetään mainitussa laissa.

Asunto-osakeyhtiölaissa (1599/2009) tarkoitetun asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään kaupparekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä.

11 §

Patentti- ja rekisterihallituksen oikeus saada ja pyytää tietoja

Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus saada oikeushenkilöltä, express trust -järjestelyn omaisuudenhoitajalta ja samankaltaisessa oikeudellisessa järjestelyssä vastaavassa asemassa olevalta henkilöltä sekä niiden tosiasiallisilta edunsaajilta mitä tahansa tietoja, joita tarvitaan niiden tosiallisten edunsaajien tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen.

Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja muiden viranomaisen rekistereistä siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat tarpeen sen tässä luvussa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Patentti- ja rekisterihallitus voi pyytää tehtäviensä suorittamisen kannalta tarpeellisia tietoja myös kolmansien maiden rekistereistä.

12 §

Tosiasiallisen edunsaajan tunnistamatta jääminen

Jos yhtään henkilöä ei ole tunnistettu tosiasialliseksi edunsaajaksi rahanpesuasetuksen 63 artiklan 3 kohdassa tai 64 artiklan 6 kohdassa säädetyllä tavalla, edunsaajarekisteriin on merkittävä:

1) lausuma siitä, ettei tosiasiallista edunsaajaa ole tai ettei niitä ole pystytty määrittämään, sekä perustelut sille, miksi tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa ei ole ollut mahdollista

määrittää rahanpesuasetuksen 51–57 artiklan mukaisesti ja mikä aiheuttaa epävarmuutta todennetuista tiedoista;

2) rahanpesuasetuksen 62 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdassa säädettyjä tietoja vastaavat yksityiskohtaiset tiedot kaikista luonnollisista henkilöistä, jotka kuuluvat oikeushenkilön mainitun asetuksen 63 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa säädettyyn ylempään johtoon.

Jos oikeushenkilö tai muu ilmoituksen tekemiseen velvollinen laiminlyö ilmoittaa tosiasiallista edunsaajaa koskevat tiedot tai ettei tosiasiallista edunsaajaa ole tai sitä ei ole pystytty määrittämään, Patentti- ja rekisterihallitus tekee asiasta merkinnän edunsaajarekisteriin.

Toimivaltaisilla viranomaisilla, asianajajayhdistyksellä sekä rahanpesuntorjuntaviranomaisella rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 a §:n ja AMLA-asetuksen 40 artiklan nojalla tehtäviä yhteisiä analyyseja varten on oikeus saada 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto. Ilmoitusvelvollisella on oikeus saada tieto oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn antamasta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta lausumasta, silloin kun se ilmoittaa tosiallista edunsaajaa koskevien tietojen eroavuudesta rahanpesuasetuksen 24 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Jos ilmoitusvelvollinen kuitenkin esittää todisteita toimista, joita se on tehnyt määrittääkseen oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasialliset edunsaajat, sillä on lisäksi oikeus saada tieto lausuman perusteluista.

13 §

Tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen

Patentti- ja rekisterihallituksen on tarkistettava kohtuullisen ajan kuluessa tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen toimittamisesta ja sen jälkeen säännöllisesti, että tiedot ovat riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia. Tarkistamisen laajuuden ja toistuvuuden on oltava oikeassa suhteessa Euroopan unionin tason riskiarvion ja kansallisen riskiarvion tietoihin oikeushenkilöön ja oikeudelliseen järjestelyyn liittyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä.

Jos 1 momentissa säädetty tarkistus tehdään tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen toimittamisen yhteydessä, ja Patentti- ja rekisterihallitus toteaa, että tiedoissa on epäjohdonmukaisuuksia tai virheitä, se voi evätä tosiasiallista edunsaajaa koskevan rekisterimerkinnän tekemisen.

Jos 1 momentissa säädetty tarkistus tehdään tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen toimittamisen jälkeen, ja Patentti- ja rekisterihallitus toteaa, että tiedot eivät ole enää riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia, se voi tehdä tiedoissa olevista puutteista rekisteriin merkinnän, joka on voimassa, kunnes Patentti- ja rekisterihallitus katsoo tietojen olevan riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia.

Edellä 2 ja 3 momentissa säädetty ei koske tapauksia, joissa epäjohdonmukaisuudet rajoittuvat kirjoitusvirheisiin, eri translitterointitapoihin tai vähäisiin epätarkkuuksiin, jotka eivät vaikuta tosiasiallisten edunsaajien tai heidän omistusosuutensa tunnistamiseen.

Patentti- ja rekisterihallituksella tulee olla käytössään automatisoituja mekanismeja tarkistusten tekemiseksi.

14 §

Tosiasiallista edunsaajaa koskeva valvontailmoitus

Jos Patentti- ja rekisterihallitukselle on ilmoitettu rahanpesuasetuksen 24 artiklassa tarkoitetusta eroavuudesta, sen tulee 30 työpäivän kuluessa tehdä asianmukaiset toimet eroavuuden ratkaisemiseksi. Jos eroavuus on monimutkainen eikä Patentti- ja rekisterihallitus

voi ratkaista sitä 30 työpäivän kuluessa, sen on kirjattava tapaus ja tehdyt toimet sekä toteutettava tarvittavat toimenpiteet eroavuuden ratkaisemiseksi mahdollisimman pian.

Edunsaajarekisteriin tehdään ilmoitetuista eroavuuksista merkintä, joka on voimassa, kunnes eroavuus on ratkaistu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun merkintään on pääsy niillä, joilla on pääsy edunsaajarekisterissä oleviin tietoihin 20 ja 22 §:n nojalla.

Eroavuuden ratkaisemiseksi Patentti- ja rekisterihallitus kehottaa ilmoitettujen eroavuuksien kohteena olevaa oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä antamaan selityksen ilmoitetuista eroavuuksista ja korjaamaan edunsaajarekisterin tiedoissa olevat puutteet tai virheet. Patentti- ja rekisterihallitus voi myös viran puolesta korjata edunsaajarekisterissä olevat tiedot, jos se pystyy todentamaan oikean tiedon.

15 §

Kohdennetut talouspakotteet

Patentti- ja rekisterihallitus tarkistaa kohdennetun talouspakotteen asettamisen yhteydessä ja säännöllisin väliajoin, koskevatko edunsaajarekisterissä olevat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot sellaisia luonnollisia henkilöitä tai yhteisöjä, jotka ovat kohdennettujen talouspakotteiden kohteena, ja tekee rekisteriin merkinnän, jos oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely on yhteydessä luonnollisiin henkilöihin tai yhteisöihin, jotka ovat talouspakotteiden kohteena. Merkintä on voimassa niin kauan, kun luonnolliseen henkilöön tai yhteisöön kohdistuva kohdennettu talouspakote on voimassa.

Edellä 1 momentissa säädetty merkintä tehdään, jos:

1) oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely on kohdennetun talouspakotteen kohteena;

2) oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely on kohdennetun talouspakotteen kohteena olevan luonnollisen henkilön tai yhteisön määräysvallassa; tai

3) oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn tosiasiallinen edunsaaja on kohdennetun talouspakotteen kohteena.

Niillä, joilla on oikeus saada tietoja edunsaajarekisteristä 20 tai 22 §:n nojalla, on oikeus saada tieto myös 1 momentissa säädetystä merkinnästä.

16 §

Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastusoikeus

Patentti- ja rekisterihallitus saa suorittaa tarkastuksia oikeushenkilön toimitiloissa ja toiminnan tosiasiallisessa harjoittamispaikassa oikeushenkilön nykyisen tosiasiallisen edunsaajan määrittämiseksi ja sen tarkistamiseksi, ovatko edunsaajarekisteriin toimitetut tiedot riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia. Jos trustin omaisuudenhoitaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö on rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen, Patentti- ja rekisterihallitus voi suorittaa edellä säädettyjä tarkastuksia trustin omaisuudenhoitajan tai vastaavassa asemassa olevan henkilön toimitiloissa ja toiminnan tosiasiallisessa harjoittamispaikassa sekä muulla tavoin.

Patentti- ja rekisterihallituksen oikeutta 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tarkistamiseen ei saa rajoittaa, haitata tai estää ellei 3 ja 4 momentissa säädetystä muuta johdu.

Jos luonnollisen henkilön yksityisasunto toimii oikeushenkilön toimitilana tai kyseisen yksityisasunnon osoite on oikeushenkilön yritys- ja yhteisötietojärjestelmään tallennettu posti- tai käyntiosoite, oikeushenkilön toimitiloissa tehtävä tarkastus edellyttää, että tarkastus on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Lisäksi edellytetään, että kyseessä olevassa tapauksessa on olemassa perusteltu ja yksilöity syy epäillä, että velvoitteita tosiasiallisen edunsaajan määrittämiseksi on rikottu tai rikotaan tavalla, josta voi olla

seuraamuksena 8 luvussa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu. Tarkastuksen voi toimittaa vain viranomainen. Tarkastukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta.

Edellä 1 momentin nojalla tekemissään tarkastuksissa Patentti- ja rekisterihallituksella ei ole oikeutta saada oikeudellisen ammattisalassapitovelvollisuuden suojaamia tietoja.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

17 §

Havaintojen ilmoittaminen rahanpesun selvittelykeskukselle

Jos Patentti- ja rekisterihallitus havaitsee seikkoja, jotka saattavat liittyä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen, sen on ilmoitettava asiasta viipymättä rahanpesun selvittelykeskukselle.

18 §

Edunsaajarekisterin yhteenliittäminen

Edunsaajarekisteri on liitettävä yhteen tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132, jäljempänä *EU:n yhtiöoikeusdirektiivi*, 22 artiklan 1 kohdan nojalla perustetun eurooppalaisen keskusjärjestelmän kautta.

Patentti- ja rekisterihallituksen on huolehdittava siitä, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot asetetaan saataville keskusjärjestelmän välityksellä noudattaen, mitä 20–22 §:ssä säädetään.

19 §

Tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen säilyttäminen

Edunsaajarekisteriin 7 §:n 1 momentin perusteella merkittävät tiedot pidetään keskitettyjen rekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saatavilla viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai oikeudellinen järjestely on lakannut olemasta.

Patentti- ja rekisterihallitus voi hakemuksesta päättää, että tosiasiallista edunsaajaa koskevat tiedot säilytetään yksittäisissä tapauksissa enintään viiden lisävuoden ajan, jos säilyttäminen on tarpeen ja oikeasuhteista epäillyn rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista tai tutkintaa taikka niitä koskevia syytetoimia varten. Säilyttämisajan jatkamista voivat hakea esitutkintaviranomaiset ja syyttäjä. Säilytysajan jatkamista olisi haettava 1 momentissa säädettävän säilytysajan kuluessa.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetyn säilyttämisajan päätyttyä henkilötiedot poistetaan rekisteristä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetyn lisäksi oikeushenkilön, express trust -järjestelyn, oikeudellisen järjestelyn tai niiden konkurssipesän on säilytettävä omia tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot viiden vuoden ajan siitä, kun oikeushenkilö on purettu tai express trust -järjestely tai oikeudellinen järjestely on lakannut olemasta.

20 §

Toimivaltaisten viranomaisten, asianajajayhdistyksen ja ilmoitusvelvollisten oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja

Seuraavilla viranomaistehtäviä suorittavilla tahoilla on oikeus saada kaikki edunsaajarekisterissä olevat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot:

1) toimivaltaiset viranomaiset;

2) asianajajayhdistys sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä valvontatehtäviään;

3) veroviranomaiset;

4) viranomaiset, joille on osoitettu vastuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuissa neuvoston asetuksissa yksilöityjen unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta;

5) rahanpesuntorjuntaviranomainen rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 2 a §:n ja AMLA-asetuksen 40 artiklan nojalla tehtäviä yhteisiä analyyseja varten;

6) Euroopan syyttäjäviranomainen;

7) Euroopan petostentorjuntavirasto;

8) Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto ja Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto, kun ne antavat operatiivista tukea jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tulee luovuttaa tiedot asianomaista oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä kuulematta.

Ilmoitusvelvollisille tulee niiden suorittaessa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti myöntää oikea-aikainen pääsy edunsaajarekisterissä oleviin tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin. Patentti- ja rekisterihallitus voi kieltäytyä edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisesta kokonaan tai osittain ilmoitusvelvolliselle 25 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

21 §

Oikeutetun edun omaavien henkilöiden oikeus saada edunsaajarekisterin tiedot

Niille luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille ja viranomaisille, jotka voivat osoittaa rahanpesun, sen rikoslain 32 luvun 11 §:ssä tarkoitetun esirikosten (*esirikos*) ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja torjuntaan liittyvän oikeutetun edun, on luovutettava seuraavat edunsaajarekisterissä olevat oikeushenkilöä ja oikeudellista järjestelyä koskevat tiedot:

1) tosiasiallisen edunsaajan nimi;

2) tosiasiallisen edunsaajan syntymäkuukausi ja -vuosi;

3) tosiasiallisen edunsaajan asuinmaa ja kansalaisuus tai kansalaisuudet;

4) oikeushenkilöiden tosiasiallisten edunsaajien osalta hallussa olevan omistusosuuden luonne ja laajuus;

5) express trust -järjestelyjen tai samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisten edunsaajien osalta omistusosuuden luonne.

Kaikilla 22 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä tai viranomaisilla on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi aiemmat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä, myös edeltävien viiden vuoden aikana purettuja tai lakanneita oikeushenkilöitä tai oikeudellisia järjestelyitä koskevat tiedot, sekä kuvaus oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn määräysvalta- tai omistusrakenteesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot luovutetaan sähköisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot tulee luovuttaa pyynnön kohteena oleva oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä kuulematta.

22 §

Oikeutetun edun omaavat henkilöt

Seuraavilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä ja viranomaisilla on oikeus saada 21 §:n 1 momentissa säädetyt tiedot:

1) henkilöt, jotka toimivat journalistisessa tarkoituksessa, raportointitarkoituksessa tai tiedotusvälineissä tapahtuvassa näitä vastaavassa tarkoituksessa ja jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

2) kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja tiedeyhteisö, jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

3) luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka todennäköisesti suorittavat liiketoimia oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kanssa ja jotka haluavat estää tällaisen liiketoimen ja rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen välisen kytköksen;

4) yhteisöt, joihin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia kolmansissa maissa, edellyttäen että ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien vaatimusten mukaisesti kyseisissä kolmansissa maissa;

5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien Euroopan unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivat vastapuolet, edellyttäen että ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä, jotta ne voivat suorittaa kyseisten kolmansien maiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen mukaiset tehtävänsä konkreettisessa yksittäistapauksessa;

6) EU:n yhtiöoikeusdirektiivin I osaston II ja III luvun täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset, viranomaiset, jotka vastaavat yhtiöiden rekisteröinnistä mainitun direktiivin 16 artiklassa tarkoitettuun rekisteriin, ja jäsenvaltioiden viranomaiset, jotka vastaavat osakeyhtiöiden yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten lainmukaisuuden valvonnasta direktiivin II osaston mukaisesti;

7) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1060 tarkoitetusta ohjelmasta vastaavat viranomaiset, jotka jäsenvaltiot ovat nimenneet mainitun asetuksen 71 artiklan nojalla unionin rahastojen tuensaajien osalta;

8) viranomaiset, jotka panevat elpymis- ja palautumistukivälinettä täytäntöön tukivälineen tuensaajien osalta elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 mukaisesti;

9) jäsenvaltioiden viranomaiset julkisten hankintamenettelyjen yhteydessä niiden tarjoajien ja toimijoiden osalta, joiden kanssa hankintasopimus tehdään julkisessa hankintamenettelyssä;

10) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tuotteiden tarjoajat, vain siinä määrin kuin tuotteita, jotka on kehitetty 21 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella tai jotka sisältävät kyseiset tiedot, tarjotaan ainoastaan asiakkaille, jotka ovat ilmoitusvelvollisia tai toimivaltaisia viranomaisia, edellyttäen että kyseiset tuotteiden tarjoajat voivat osoittaa tarpeen päästä mainitussa momentissa tarkoitettuihin tietoihin ilmoitusvelvollisen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla;

11) 1–10 kohdassa yksilöityjen ryhmien lisäksi muut henkilöt, jotka pystyvät osoittamaan, että niillä on oikeutettu etu rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja torjunnan tarkoituksissa tapauskohtaisesti.

Patentti- ja rekisterihallituksen on annettava komissiolle tiedoksi:

1) luettelo viranomaisista, joilla on oikeus saada tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 6–8 kohdan nojalla;

2) luettelo viranomaisista tai viranomaisten ryhmistä, joilla on oikeus saada tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 9 kohdan nojalla;

3) mahdolliset 1 momentin 11 kohdan mukaiset henkilöt, joilla on todettu olevan oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista muutoksista tai lisäyksistä 2 momentissa tarkoitettuihin ryhmiin viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

23 §

Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus pitää kirjaa henkilöistä, joilla on oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja 22 §:n nojalla. Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttamisesta tosiasiallisille edunsaajille säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus,* 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee varmistaa, että edunsaajarekisteristä luovutetut tiedot eivät johda rekisteriin tutustuvan henkilön tunnistamiseen, jos henkilöt ovat 22 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Näiden henkilöiden osalta Patentti- ja rekisterihallituksen on luovutettava tiedot edunsaajia koskeviin tietoihin tutustuneiden henkilöiden tehtävästä tai ammatista, jos tosiasiallinen edunsaaja esittää 1 momentissa tarkoitetun pyynnön.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee pidättäytyä ilmaisemasta rahanpesuasetuksen 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien Euroopan unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivan vastapuolen henkilöllisyyttä niin kauan kuin tämä on tarpeen kyseisen viranomaisen analyysien tai tutkimusten suojaamiseksi. Kolmannen maan viranomaisten, jotka pyytävät tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja 22 §:n nojalla, on ilmoitettava ajanjakso, jonka ne pyytävät Patentti- ja rekisterihallitusta pidättäytymään tietojen ilmaisemisesta ja joka saa olla enintään viisi vuotta, sekä kyseisen rajoituksen syyt ja miten tietojen antaminen vaarantaisi niiden analyysien ja tutkimusten tarkoituksen.

Edellä 3 momentissa säädettyyn ajanjaksoon voidaan myöntää pidennys ainoastaan kolmannen maan viranomaisen perustellusta pyynnöstä enintään yhdeksi vuodeksi, minkä jälkeen kyseisen viranomaisen on esitettävä uusi perusteltu pyyntö ajanjakson pidentämiseksi.

24 §

Menettely oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi

Patentti- ja rekisterihallitus tarkistaa 22 §:ssä tarkoitetun oikeutetun edun käyttämällä edunsaajarekisteristä tietoja pyytävältä, jäljempänä *hakija*, saatuja asiakirjoja ja tietoja sekä tarvittaessa mainitun pykälän 2 momentin nojalla käytettävissään olevia tietoja.

Oikeutetun edun olemassaolon määrittämisessä on otettava huomioon hakijan:

1) tehtävä tai ammatti; ja

2) liityntä oikeushenkilöön tai oikeudelliseen järjestelyyn, jonka tietoja hakija pyytää.

Jos hakija on 22 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, tämän pykälän 2 momentissa säädetystä poiketen liityntää oikeushenkilöön tai oikeudelliseen järjestelyyn ei huomioida oikeutettua etua määritettäessä.

Jos tietojen luovutusta pyytää henkilö, jonka oikeutettu etu 22 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ryhmään kuulumisen perusteella on jo tarkistettu toisen jäsenvaltion keskitetyssä rekisterissä,

tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetyn edellytyksen tarkistamiseen riittää toisen jäsenvaltion keskitetystä rekisteristä annettu todistus oikeutetusta edusta.

Hakijan henkilöllisyys on todennettava ennen tietojen luovutusta edunsaajarekisteristä.

Henkilölle, jonka oikeutettu etu on tarkistettu, tulee luovuttaa edunsaajarekisterin tiedot ilman, että hänen oikeutettua etuaan tarkistetaan uudestaan aina, kun hän tarkastelee rekisterin tietoja. Ellei ole perusteltua syytä epäillä, että oikeutettua etua ei enää ole, todentaminen voidaan tehdä aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua hakemuksen hyväksymisestä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on varmistettava, että se tekee 1 momentissa tarkoitetun tarkistuksen ja antaa hakijalle päätöksen 12 työpäivän kuluessa. Jos hakemuksia esitetään poikkeuksellisesti suuri määrä lyhyessä ajassa, määräaikaa voidaan jatkaa 12 työpäivällä. Jos vastaanotettujen hakemusten määrä on jatketun määräajan päättymisen jälkeen edelleen suuri, määräaikaa voidaan jatkaa uudelleen 12 työpäivällä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista edellä tarkoitetuista määräajan jatkamisista hyvissä ajoin. Jos Patentti- ja rekisterihallitus päättää luovuttaa tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja, sen on annettava todistus hakemuksen hyväksymisestä kolmen vuoden ajaksi. Patentti- ja rekisterihallituksen on vastattava tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietojen luovutusta koskeviin saman henkilön myöhempiin hakemuksiin seitsemän työpäivän kuluessa.

25 §

Edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisen hylkääminen ja peruuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus voi hylätä tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovutusta koskevan hakemuksen ainoastaan seuraavista syistä:

1) hakija ei ole toimittanut 24 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai asiakirjoja;

2) hakija ei ole osoittanut, että sillä on oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja;

3) jos on aihetta epäillä, että tietoja ei käytetä niihin tarkoituksiin, joita varten niitä on pyydetty, tai että tietoja käytetään tarkoituksiin, jotka eivät liity rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen;

4) tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen;

5) jos 24 §:n 3 momentissa tarkoitettu toisen jäsenvaltion keskitetystä rekisteristä annettu todistus oikeutetusta edusta ei ulotu tarkoitukseen, jota varten tietoja pyydetään;

6) jos hakija on kolmannessa maassa ja vastaaminen tietojen luovutusta koskevaan hakemukseen ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten mukaista.

Ennen hakemuksen hylkäämistä 1 momentin 1–3 ja 5 kohdassa tarkoitetusta syystä Patentti- ja rekisterihallitus voi pyytää hakijalta lisäselvitystä. Jos lisäselvitystä on pyydetty, Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksen antamisen määräaikaa jatketaan seitsemällä työpäivällä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on dokumentoitava toimet, jotka se on toteuttanut hakemuksen arvioimiseksi ja lisätietojen saamiseksi 1 ja 2 momentin nojalla.

Päätös tietojen luovuttamisesta voidaan peruuttaa, jos jokin 1 momentissa tarkoitetusta perusteesta tulee Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon sen jälkeen, kun oikeus saada tietoja on myönnetty. Tietoihin pääsyyn oikeutettujen henkilöiden tulee ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle kaikista muutoksista, jotka voivat johtaa oikeutetun edun lakkaamiseen.

Patentti- ja rekisterihallitus julkistaa vuosittain tilaston niiden tapausten lukumääristä ja perusteista, joissa on luovutettu tieto 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Patentti- ja rekisterihallitus toimittaa tilaston vuosittain komissiolle.

4 luku

Asiakkaan tuntemista koskeva velvollisuus

26 §

Oikeushenkilön rekisteröintinumero ja yleisen edunvalvojan tuntemistiedot

Rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdassa tarkoitettu oikeushenkilön rekisteröintinumero on yritys- ja yhteisötunnus tai muu rekisterinumero, jolla oikeushenkilö yksilöidään.

Ilmoitusvelvollisen on säilytettävä asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista yleisen edunvalvojan osalta rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero.

27 §

Rajatylittävät kirjeenvaihtajasuhteet

Rahanpesuasetuksen 36 ja 37 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä sovelletaan kaikkiin rajatylittäviin kirjeenvaihtajasuhteisiin Euroopan talousalueella.

Rahanpesuasetuksen 48 artiklan 4 kohdassa toisiin ilmoitusvelvollisiin tukeutumisesta säädettyä sovelletaan myös tukeutuessa Euroopan talousalueelle sijoittautuneisiin ilmoitusvelvollisiin, joiden sijaintipaikkaan liittyy mainitun asetuksen III liitteen 3 kohdassa tarkoitettuja vastaavia maantieteellisiä riskitekijöitä.

5 luku

Valvonta

28 §

Valvojat

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 1 ja 2 alakohdan sekä 3 alakohdan h ja k alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia valvoo Finanssivalvonta.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja tilintarkastajia valvoo Patentti- ja rekisterihallitus.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia valvoo asianajajayhdistys, siltä osin, kuin nämä ovat asianajajista annetussa laissa tarkoitettuja elinkeinonharjoittajana toimivia asianajajia tai siinä tapauksessa, että asianajotoimintaa harjoitetaan yhtiömuodossa, asianajoyhtiöitä. Asianajajia ja asianajoyhtiöitä valvotaan siltä osin kuin ne toimivat asiakkaan puolesta ja lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa taikka osallistuu asiakkaansa puolesta seuraavien liiketoimien suunnitteluun tai suorittamiseen:

1) kiinteistöjen tai liiketoimintayksikköjen ostaminen tai myynti;
2) asiakkaan rahavarojen, arvopaperimarkkinalain (746/2012) 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen arvopaperien taikka kryptovarojen tai muiden varojen hoitaminen;
3) pankki-, säästö-, arvo-osuus- tai kryptovaratilien avaaminen tai hoitaminen;
4) yhtiöiden perustamista, toimintaa, tai hallinnointia varten tarvittava varojen järjestely;
5) trustien, säätiöiden, yhtiöiden tai vastaavien yhteisöjen perustaminen, johtaminen tai niiden toiminnasta vastaaminen.

Finanssivalvonta valvoo lisäksi Finnvera Oyj:tä ja Suomen Vientiluotto Oy:tä, 2 §:n 5 momentissa tarkoitettua pörssiä ja yhteenliittymien keskusyhteisöä sekä varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1113, jäljempänä *maksun tiedot -asetus*, noudattamista sen valvottaviksi kuuluvien ilmoitusvelvollisten osalta.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa, 3 alakohdan a–g alakohdassa ja i, j sekä l–-o alakohdassa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia valvoo Lupa- ja valvontavirasto, siltä osin kuin ne eivät ole Finanssivalvonnan, Patentti- ja rekisterihallituksen tai asianajajayhdistyksen valvomia ilmoitusvelvollisia. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lisäksi 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia.

Valvojat valvovat niiden vastuulle kuuluvia ilmoitusvelvollisia myös 2 §:n 6 momentissa tarkoitetun käteismaksurajoituksen osalta siltä osin kuin ilmoitusvelvollista ei ole rajattu rahanpesuasetuksen 80 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle sen 4 kohdan perusteella. Muita 2 §:n 6 momentissa tarkoitettuja tavaroiden ja palvelujen tarjoajia, jotka eivät ole ilmoitusvelvollisia, valvoo Lupa- ja valvontavirasto.

Jos ilmoitusvelvollinen harjoittaa pääasiallisena liiketoimintanaan toimintaa, jota valvoo tämän pykälän nojalla useampi valvontaviranomainen, valvontaviranomaiset voivat sopia tämän lain mukaisen valvontatehtävän siirrosta kokonaisuudessaan yhdelle näistä valvontaviranomaisista. Sopimuksen laatimisen jälkeen vain tehtävän vastaanottaneella valvontaviranomaisella on toimivalta käyttää tässä laissa säädettyjä valvonta- ja seuraamusvaltuuksia.

29 §

Valvojien valtuudet

Valvojien tulee varmistaa niiden vastuulla olevien ilmoitusvelvollisten, joilla on kotipaikka, toimipaikka tai sivuliike Suomessa, riittävä ja toimiva rahanpesuasetuksen ja tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta. Valvojien tulee valvoa sellaisten ilmoitusvelvollisten toimintaa, joita koskevat erityiset toimilupavaatimukset, riippumatta siitä, harjoittavatko ne luvanvaraista toimintaa Suomessa sijaitsevan infrastruktuurin kautta vai etänä. Edellä mainitusta valvonnasta on ilmoitettava sen jäsenvaltion valvojille, jossa ilmoitusvelvollisen kotipaikka sijaitsee. Tätä pykälää ei sovelleta, kun rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii valvojana.

Sovellettaessa 1 momenttia valvojien tulee:

1) jakaa ilmoitusvelvollisille 35 §:ssä tarkoitetut tiedot;

2) päättää, milloin rahanpesuasetuksen 10 artiklan mukaiset yksilölliset dokumentoidut riskiarviot eivät ole välttämättömiä, koska alalle ominaisista erityisistä riskeistä on saatu selkeä käsitys;

3) tarkistaa ilmoitusvelvollisten sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaisuus ja täytäntöönpano rahanpesuasetuksen II luvun perusteella;

4) tarkistaa rahanpesuasetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseen osoitettujen henkilöresurssien riittävyys ja toteutuminen;

5) päättää yhteissijoitusyritysten osalta tapauksista, joissa yhteissijoitusyritys voi ulkoistaa epäilyttävästä toiminnasta ilmoittamisen palveluntarjoajalle rahanpesuasetuksen 18 artiklan 7 kohdan mukaisesti;

6) arvioida ja seurata säännöllisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä sekä kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyöntiin ja kiertämiseen liittyviä riskejä, joille ilmoitusvelvolliset altistuvat;

7) valvoa, että ilmoitusvelvolliset noudattavat kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyviä velvoitteitaan;

8) toteuttaa kaikki tarvittavat tutkimukset toimipaikkojen ulkopuolella ja tarkastukset toimipaikoissa sekä aihepiirikohtaiset tarkastukset ja muut selvitykset, arvioinnit ja analyysit, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesuasetusta ja 68 §:n nojalla määrättyjä hallinnollisia seuraamuksia;

9) puuttua valvonnan yhteydessä tehtävissä arvioinneissa havaittuihin tapauksiin, joissa ilmoitusvelvolliset ovat jättäneet noudattamatta sovellettavia vaatimuksia, sekä toteuttaa näiden toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä jatkotoimia.

Suorittaessaan 2 momentissa säädettyjä tehtäviä valvojilla on valtuudet:

1) vaatia ilmoitusvelvollisia esittämään salassapitosäännösten estämättä ja maksutta kaikki tiedot, joilla on merkitystä rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetuksen noudattamisen seurannassa ja varmistamisessa,

2) tehdä tarkastuksia ilmoitusvelvollisille sekä palveluntarjoajille, joille ilmoitusvelvollinen on ulkoistanut osan tehtävistään 1 kohdassa mainittujen asetusten vaatimusten täyttämiseksi;

3) soveltaa asianmukaisia ja oikeasuhteisia hallinnollisia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi 8 luvussa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia koskevissa tai muissa rikkomustapauksissa.

Valvojalla on oikeus saada 2 momentissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan salassapitosäännösten estämättä ja maksutta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta tietoja ilmoitusvelvollisen veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta ja kytkennöistä.

Valvojalla on oikeus saada 4 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat tarpeelliset tiedot myös ilmoitusvelvolliseen liittyvästä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetusta organisaatiosta ja tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä.

Edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

30 §

Toimitilojen ja asuintilojen tarkastus

Finanssivalvojalla sekä Lupa- ja valvontavirastolla silloin, kun se valvoo rahapelipalvelujen tarjoajia, on 29 §:n 3 momentissa säädettyjen valtuuksien lisäksi valtuudet tarkastaa ilmoitusvelvollisen toimitilat ilman etukäteisilmoitusta, jos asianmukainen tarkastuksen kulku ja tuloksellisuus niin edellyttävät, ja kaikki tarvittavat keinot tällaisen tarkastuksen suorittamiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuilla valvojilla on tarkastuksen toimittamiseksi oikeus:

1) tutkia ilmoitusvelvollisten kirjanpito ja asiakirjat sekä ottaa niistä jäljennöksiä ja otteita;

2) saada pääsy ilmoitusvelvollisen käyttämiin ohjelmistoihin, tietokantoihin, tietoteknisiin laitteisiin ja muihin sähköisiin tallennusvälineisiin;

3) saada kirjalliset tai suulliset tiedot:

a) henkilöltä, joka on vastuussa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevista sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä;

b) 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen edustajilta tai henkilöstöltä;

c) henkilöltä, joka edustaa yhteisöjä, joille ilmoitusvelvollinen on ulkoistanut tehtäviä rahanpesuasetuksen 18 artiklan mukaisesti; tai

d) c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen henkilöstöltä;

4) haastatella muita henkilöitä, jotka suostuvat haastateltaviksi tarkastuksen kohteeseen liittyvien tietojen keräämistä varten.

Muilla valvontaviranomaisilla kuin Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen, tämän lain ja niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, jos voidaan perustellusti epäillä, että ilmoitusvelvollinen on tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyönyt tai rikkonut rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetuksen velvoitteita ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Valvontaviranomaisella ja asianajajayhdistyksellä on oikeus rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen, tämän lain ja niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi suorittaa tarkastus myös etäyhteyksien avulla tietoturvallista menettelyä käyttäen taikka valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen osoittamassa muussa paikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Etäyhteyksin toteutettavassa tarkastuksessa näkö- ja kuuloyhteys saa kohdistua ainoastaan tarkastuksen kohteena olevaa ilmoitusvelvollista edustavaan luonnolliseen henkilöön tai niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen on tarkastuksessa välttämätöntä päästä. Ilmoitusvelvollisen on valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen pyynnöstä toimitettava ilmoitusvelvollisen toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat ja muut tallenteet tarkastusta varten siinä laajuudessa kuin on tarpeen rahanpesuasetuksen, maksun tiedot -asetuksen, tämän lain tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen valvontatehtävän hoitamiseksi.

31 §

Valvontaviranomaisten määräykset

Valvontaviranomaiset voivat antaa:

1) määräyksiä valvomiensa ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien tietojen säännöllisestä toimittamisesta ja toimittamistavasta;

2) määräyksiä kohdennettujen talouspakotteiden sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien tietojen säännöllisestä toimittamisesta ja toimittamistavasta; ja

3) tarkempia määräyksiä valvottavilleen rahanpesuasetuksen III luvussa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevista toimenpiteistä ja II luvussa tarkoitetusta sisäisistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä maksun tiedot -asetuksen 23 artiklassa tarkoitettujen rajoittavien toimenpiteiden noudattamiseksi vaadittavista sisäisistä toimintatavoista, menettelyistä ja valvontatoimista.

32 §

Tiettyjen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastukset

Valuutanvaihto- ja sekinlunastustoimistojen, trusti- ja yrityspalvelun tarjoajien, rahapelipalvelujen tarjoajien sekä rahoitusalalla toimivien monialan holdingyhtiöiden valvojan tulee varmistaa, että niiden ylemmän johdon jäsenet ja niiden tosiasialliset edunsaajat ovat hyvämaineisia sekä toimivat vilpittömästi ja rehellisesti. Tällaisten yhteisöjen ylemmällä johdolla on myös oltava tehtäviensä hoitamiseen tarvittava osaaminen ja asiantuntemus.

Rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a, b, d–f ja h–o alakohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten osalta valvojien tulee toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomittuja henkilöitä tai heidän rikoskumppaneitaan saamasta ammatillista hyväksyntää, toimimasta ylemmän johdon

tehtävissä kyseisessä ilmoitusvelvollisessa tai olemasta kyseisten ilmoitusvelvollisten tosiasiallisia edunsaajia.

Valvojien tulee tarkistaa riskialttiuden perusteella, täyttyvätkö 1 ja 2 momentissa säädetyt vaatimukset edelleen. Valvojien on tarkistettava 1 momentissa säädettyjen vaatimusten edelleen täyttyminen erityisesti, jos on perusteltu syy epäillä, että rahanpesua tai terrorismin rahoittamista harjoitetaan, on harjoitettu tai sitä on yritetty, taikka jos ilmoitusvelvollisella on tähän liittyvä suurempi riski.

Valvojat voivat vaatia rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomitun henkilön siirtämistä pois 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten ylemmästä johdosta. Valvojat voivat poistaa tehtävästään 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon jäseniä tai määrätä heille väliaikaisen kiellon toimia tehtävässä, jos he eivät täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia. Valvojat voivat erottaa ilmoitusvelvollisista rahanpesusta, sen esirikoksista tai terrorismin rahoittamisesta tuomitut henkilöt, jotka ovat 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tosiasiallisia edunsaajia, tai vaatia kyseisten tosiasiallisten edunsaajien ilmoitusvelvollisissa omistamasta osuudesta luopumista.

Valvojan tai valvojan pyynnöstä muun toimivaltaisen viranomaisen, tulee tarkistaa AMLA-asetuksen 11 artiklassa tarkoitetusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen keskustietokannasta, onko kyseisen henkilön rikosrekisterissä tuomiota.

33 §

Ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivien ilmoitusvelvollisten valvonta

Valvojien tulee valvoa seuraavien ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivien ilmoitusvelvollisten toimintaa, myös silloin, kun toimintaa harjoitetaan oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU, jäljempänä *luottolaitosdirektiivi*, nojalla saadun toimiluvan nojalla:

1) sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden valvonnasta, direktiivien 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta sekä direktiivin 2000/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/110/EY 2 artiklan 3 alakohdassa määritellyt sähköisen rahan liikkeeseenlaskijat;

2) maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 4 artiklan 11 alakohdassa määritellyt maksupalveluntarjoajat; sekä

3) kryptovarapalvelun tarjoajat.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivan ilmoitusvelvollisen valvojana.

Valvoja vastaa 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten valvonnasta silloin kun toimintaa harjoitetaan palvelun tarjoamisen vapauden nojalla asiamiesten, edustajien tai muun tyyppisten infrastruktuurien kautta toisessa jäsenvaltiossa ja kun ilmoitusvelvollisen kotipaikka sijaitsee Suomessa, jos:

1) kuudennen rahanpesudirektiivin 41 artiklan 2 kohdan nojalla annettavassa teknisessä sääntelystandardissa vahvistetut vaatimukset keskitetyn yhteyspisteen nimeämiselle eivät täyty; ja

2) ilmoitusvelvollisen sijaintijäsenvaltion valvoja ilmoittaa suomalaiselle valvojalle, että ottaen huomioon kyseisen ilmoitusvelvollisen rajallinen infrastruktuuri sijaintijäsenvaltion alueella, ilmoitusvelvollisen toiminnan valvonnasta vastaa suomalainen valvoja.

Valvojan ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetun sijaintijäsenvaltion valvojan sekä ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivan ilmoitusvelvollisen osalta sen valvojan, jossa ilmoitusvelvollisen kotipaikka sijaitsee, on annettava toisilleen kaikki tarvittavat tiedot 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten täyttymisen arvioimiseksi.

Valvojan tulee ilmoittaa ilmoitusvelvolliselle kahden viikon kuluessa 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaanottamisesta, että se valvoo niiden palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toisessa jäsenvaltiossa harjoittamaa toimintaa, sekä kaikista valvontaa koskevista myöhemmistä muutoksista.

34 §

Rajat ylittävää toimintaa harjoittavia tiettyjä infrastruktuureja koskeva valvontayhteistyö

Jos valvojan tehtäväksi on 33 §:n 3 momentissa säädetyn mukaisesti annettu Suomessa kotipaikkaa pitävän ilmoitusvelvollisen ja sen minkä tahansa tyyppisen infrastruktuurin valvonta muissa jäsenvaltioissa, valvojan tulee tiedottaa säännöllisesti sijaintijäsenvaltion valvojalle ilmoitusvelvollista koskevista valvontatoimista ja siitä, että kyseinen yhteisö noudattaa sijaintijäsenvaltiossa voimassa olevia vaatimuksia ja muita siihen sovellettavia vaatimuksia.

Jos valvoja valvoo 1 momentissa säädetyin tavoin ilmoitusvelvollista ja sen infrastruktuuria toisessa jäsenvaltiossa ja se havaitsee vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia, valvojan on viipymättä ilmoitettava sijaintijäsenvaltion valvojalle näistä rikkomuksista ja mahdollisista hallinnollisista seuraamuksista, joita se aikoo määrätä rikkomusten korjaamiseksi.

Jos toisen jäsenvaltion valvoja valvoo 1 momentissa säädettyä vastaavasti toisessa jäsenvaltiossa kotipaikkaa pitävää ilmoitusvelvollista ja sen Suomessa sijaitsevaa infrastruktuuria, valvojan on ilmoitusvelvollisen sijaintijäsenvaltion valvojana annettava kotijäsenvaltion valvojalle apua sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa lakisääteisiä vaatimuksia. Valvojan tulee ilmoittaa kotijäsenvaltion valvojalle kaikista vakavista epäilyistä, joita sillä on siitä, noudattaako ilmoitusvelvollinen lakisääteisiä vaatimuksia, ja sen tulee jakaa kaikki asiaa koskevat tiedot kotijäsenvaltion valvojalle.

Valvojan on kotijäsenvaltion valvojana ilmoitettava sijaintijäsenvaltion valvojalle 2 momentin mukaisesti rikkomuksista ja hallinnollisista seuraamuksista myös silloin, kun ilmoitusvelvollisen kotipaikka on Suomessa ja se toimii palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla toisessa jäsenvaltiossa ilman infrastruktuuria eikä toisen jäsenvaltion valvoja valvo siellä tapahtuvaa toimintaa kuudennen rahanpesudirektiivin 37 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Valvojan on sijaintijäsenvaltion valvojana annettava kotijäsenvaltion valvojalle 3 momentissa säädetyt tiedot ja avustettava sitä 3 momentin mukaisesti myös silloin, jos ilmoitusvelvollinen toimii Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ilman infrastruktuuria eikä valvoja valvo sen toimintaa 29 §:n 1 momentin mukaisesti.

35 §

Tietojen toimittaminen ilmoitusvelvollisille

Valvojien tulee saattaa seuraavat rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskevat tiedot valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville:

1) komission kuudennen rahanpesudirektiivin 7 artiklassa tarkoitettu unionin tason riskiarvio ja komission mainitun artiklan perusteella mahdollisesti antamat asiaankuuluvat suositukset;

2) 5 §:ssä säädetty kansallinen riskiarvio ja alakohtaiset riskiarviot;

3) rahanpesuntorjuntaviranomaisen AMLA-asetuksen 54 ja 55 artiklan mukaisesti antamat asiaankuuluvat ohjeet, suositukset ja lausumat;

4) rahanpesuasetuksen III luvun 2 jakson mukaisesti määritettyjä kolmansia maita koskevat tiedot;

5) rahanpesuntorjuntaviranomaisen, muiden valvojien, rahanpesun selvittelykeskuksen tai muun toimivaltaisen viranomaisen taikka kansainvälisten järjestöjen tai normeja hyväksyvien tahojen laatimat:

a) ohjeet ja kertomukset alalla mahdollisesti sovellettavista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen menetelmistä sekä merkeistä, jotka voivat helpottaa rahanpesuun ja terrorismin rahoittamiseen kyseisellä alalla mahdollisesti liittyvien liiketoimien tai toiminnan tunnistamista; ja

b) ohjeet kohdennettuihin talouspakotteisiin liittyvistä ilmoitusvelvollisille kuuluvista velvoitteista.

Valvojien tulee toteuttaa tarvittaessa tiedotuskampanjoita tiedottaakseen valvonnassaan oleville ilmoitusvelvollisille niiden velvollisuuksista.

Valvojien tulee antaa kohdennettujen talouspakotteiden osalta nimettyjä henkilöitä tai yhteisöjä koskevia tietoja viipymättä valvomiensa ilmoitusvelvollisten saataville.

36 §

Riskiperusteinen valvonta

Valvojien tulee soveltaa valvonnassa riskiperusteista lähestymistapaa. Tätä varten niiden tulee:

1) muodostaa selkeä käsitys Suomessa esiintyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä;

2) arvioida kaikkia merkityksellisiä tietoja, jotka koskevat ilmoitusvelvollisten asiakkaisiin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä erityisiä kansallisia ja kansainvälisiä riskejä;

3) määritettävä toimitiloissa ja niiden ulkopuolella toteutettavan valvonnan sekä aihepiirikohtaisen valvonnan tiheys ja laajuus ilmoitusvelvollisten riskiprofiiliin sekä Suomessa esiintyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin;

4) laadittava vuosittaisia valvontaohjelmia, joissa on otettava huomioon nopeaan reagointiin tarvittavat resurssit, jos on merkittävää näyttöä rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksen rikkomisesta.

Valvojien tulee ottaa huomioon ilmoitusvelvolliselle sallitun harkintavallan laajuus ja tarkastella tämän harkintavallan perustana olevia riskiarvioita sekä ilmoitusvelvollisen sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaisuutta.

Valvojien tulee laatia yksityiskohtainen vuotuinen toimintakertomus ja julkaista kertomuksesta yhteenveto. Yhteenvedon sisällöstä annetaan tarkemmat säännökset valtiovarainministeriön asetuksella.

37 §

Keskitetyt yhteyspisteet

Sovellettaessa 29 §:n 1 momentissa ja 33 §:n 1 momentissa säädettyä sähköisen rahan liikkeeseenlaskijoiden, maksupalveluntarjoajien ja kryptovarapalvelun tarjoajien, joilla on Suomessa muita toimipaikkoja kuin tytäryritys tai sivuliike tai jotka ovat ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivia ilmoitusvelvollisia, tulee nimetä Suomessa sijaitseva keskitetty yhteyspiste.

Keskitetyn yhteyspisteen tulee noudattaa rahanpesuasetuksen sekä tämän lain ja niiden nojalla annettuja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen säännöksiä ilmoitusvelvollisen lukuun ja helpottaa valvojien harjoittamaa valvontaa.

38 §

Tietojen luovuttaminen rahanpesun selvittelykeskukselle

Valvojien tulee toimittaa viipymättä rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoitusvelvollisia koskevien tarkastustensa yhteydessä tai muulla tavoin selville saamansa tiedot, jotka saattavat liittyä rahanpesuun, sen esirikoksiin, terrorismin rahoittamiseen tai kohdennettujen talouspakotteiden kiertämiseen.

Edellä 1 momentissa säädettyjen vaatimusten noudattaminen ei korvaa valvontaviranomaisten velvollisuutta ilmoittaa asiaankuuluville toimivaltaisille viranomaisille kaikesta rikollisesta toiminnasta, jonka ne paljastavat tai saavat tietoonsa valvontatoimiensa yhteydessä.

39 §

Tietojen toimittaminen rahanpesun selvittelykeskukselle

Valvojien tulee toimittaa rahanpesun selvittelykeskukselle vähintään seuraavat tiedot:

1) luettelo ilmoitusvelvollisista, joilla on Suomessa kotipaikka, toimipaikka tai sivuliike, ja luettelo 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivista ilmoitusvelvollisista sekä kaikista luetteloihin tehdyistä muutoksista;

2) kaikki asiaankuuluvat havainnot, jotka paljastavat vakavia puutteita ilmoitusvelvollisten ilmoitusjärjestelmissä;

3) 36 §:ssä tarkoitettujen riskiarviointien tulokset kootusti.

40 §

Valvontayhteistyötä koskevat yleiset periaatteet

Valvojien tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä. Valvojan tulee suorittaa oman toimivaltansa rajoissa pyynnöstä selvityksiä toisen valvojan lukuun ja vaihtaa tällaisissa selvityksissä saatuja tietoja.

Valvojien tulee perustaa niiden välinen yhteistyöryhmä, jolla varmistetaan korkeatasoinen ja tehokas valvonta.

41 §

Tietojen toimittaminen sijaintijäsenvaltion valvojalle rajatylittävästä toiminnasta

Ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvojan tulee ilmoittaa sijaintijäsenvaltion valvojalle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kolmen kuukauden kuluessa rahanpesuasetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisen tiedoksiannon vastaanottamisesta toiminnasta, jota ilmoitusvelvollinen aikoo harjoittaa sijaintijäsenvaltiossa. Jos ilmoitusvelvollinen antaa valvojalle mainitun kohdan mukaisen tiedoksiannon siitä, että toiminta on aloitettu sijaintijäsenvaltiossa, valvojan on ilmoitettava asiasta viipymättä sijaintijäsenvaltion valvojalle. Kaikista myöhemmistä muutoksista, jotka on annettu valvojan tiedoksi mainitun artiklan 2 kohdan mukaisesti, on ilmoitettava sijaintijäsenvaltion valvojalle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta.

Ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvojan tulee jakaa sijaintijäsenvaltion valvojalle tiedot, jotka koskevat ilmoitusvelvollisen tosiasiallisesti sijaintijäsenvaltion alueella toteuttamia toimia ja joita se saa valvontatoimiensa yhteydessä sekä kaikki sijaintijäsenvaltiossa toteutettuihin toimiin liittyvät merkitykselliset tiedot. Edellä tarkoitettuja tietoja on vaihdettava vähintään

kerran vuodessa. Jos nämä tiedot toimitetaan kootusti, valvojan tulee vastata viipymättä kaikkiin sijaintijäsenvaltion valvojan esittämiin lisätietopyyntöihin.

42 §

Säännökset yhteistyöstä ryhmävalvonnan yhteydessä

Konserniin kuuluvien luottolaitosten ja finanssilaitosten osalta 29 §:n 1 momentissa säädettyä sovellettaessa finanssivalvojien tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä toisen koti- tai sijaintijäsenvaltion valvojien kanssa. Niiden on myös tehtävä yhteistyötä rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa sen toimiessa valvojana.

Jos finanssivalvoja on konserniin kuuluvan luotto- tai finanssilaitoksen kotijäsenvaltion valvoja, sen on valvottava rahanpesuasetuksen II luvun 2 jaksossa säädettyjen konsernin laajuisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa lukuun ottamatta tilanteita, jolloin rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii valvojana. Jos finanssivalvoja on konserniin kuuluvan luotto- tai finanssilaitoksen sijaintijäsenvaltion valvoja, sen on valvottava, että Suomessa sijaitsevat ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesu- ja maksun tiedot -asetusta.

Lukuun ottamatta tilanteita, joissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioita perustetaan 45 §:n mukaisesti, finanssivalvojien tulee antaa toisten jäsenvaltioiden valvojille joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat valvontatehtäviensä hoitamiseen. Finanssivalvojien on vaihdettava keskenään erityisesti:

1) kaikkia tietoja, jotka saattaisivat vaikuttaa merkittävästi arvioon toisessa jäsenvaltiossa toimivalle luottolaitokselle tai finanssilaitokselle ominaisesta riski- tai jäännösriskialtistuksesta;

2) kaikki tytäryritykset ja sivuliikkeet kattava selvitys konsernin oikeudellisesta rakenteesta, ohjaus- ja hallintorakenteesta sekä organisaatiorakenteesta;

3) merkitykselliset tiedot tosiasiallisista edunsaajista sekä ylimmästä johdosta, sisältäen soveltuvuus- ja luotettavuusarvioinnin tulokset, riippumatta siitä, suoritetaanko ne tämän lain vai Euroopan unionin säädösten nojalla;

4) konsernissa käytössä olevat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet;

5) asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat tiedot, jotka sisältävät myös asiakasrekisterin ja liiketoimia koskevat asiakirja-aineistot;

6) emoyritykseen, tytäryrityksiin tai sivuliikkeisiin liittyvät kielteiset muutokset, jotka voisivat vaikuttaa vakavasti konsernin muihin osiin;

7) hallinnolliset seuraamukset, joita finanssivalvojat aikovat määrätä 8 luvussa säädetyn mukaisesti.

Finanssivalvojien tulee tehdä toimivaltansa rajoissa selvityksiä pyynnön esittäneen valvojan puolesta ja jakaa tällaisten selvitysten kautta saamansa tiedot. Pyynnön esittäneen valvojan tulee helpottaa tällaisten selvitysten suorittamista.

Tätä pykälää sovelletaan myös finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisten konsernien valvontaan.

Finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien tulee tehdä yhteistyötä ja vaihtaa tietoja toisten valvojien kanssa, jos finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvolliset kuuluvat verkostoon, kumppanuuteen tai muihin rakenteisiin, joilla on yhteisomistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta.

43 §

Rajatylittävää toimintaa harjoittavia ilmoitusvelvollisia koskeva valvontayhteistyö

Jos luottolaitos tai finanssilaitos, joka ei kuulu konserniin, harjoittaa rajatylittävää toimintaa ja jos valvonta on jaettu koti- ja sijaintijäsenvaltiossa toimivien valvojien kesken 29 §:n 1 momentissa ja 33 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti, kyseisten valvojien tulee tehdä mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja avustaa toisiaan edellä tarkoitetun valvonnan suorittamisessa.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegioita finanssialalla perustetaan, valvojan tulee 1 momenttia sovellettaessa:

1) toimittaa toisen jäsenvaltion valvojalle joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan kaikki tiedot, joita se tarvitsee valvontatehtäviensä hoitamiseksi;

2) ilmoittaa toisen jäsenvaltion valvojalle kaikista ilmoitusvelvolliseen, sen toimipaikkoihin tai infrastruktuurityyppeihin liittyvistä kielteisistä muutoksista, jotka voisivat vaikuttaa vakavasti siihen, noudattaako yhteisö sovellettavia vaatimuksia, sekä hallinnollisista seuraamuksista, joita se aikoo määrätä 8 luvussa säädetyn mukaisesti;

3) tehdä pyynnöstä toimivaltansa rajoissa selvityksiä pyynnön esittäneen valvojan puolesta ja jakaa tällaisissa selvityksissä saatuja tietoja;

4) helpottaa 3 kohdassa tarkoitettujen selvitysten tekemistä, jos valvoja on itse esittänyt selvityspyynnön toisen jäsenvaltion valvojalle.

Edellä 2 momenttia sovelletaan myös ilmoitusvelvolliseen, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja joka toimii Suomessa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla ilman infrastruktuuria, jos valvoja valvoo sen toimintaa 29 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti.

44 §

Tietojenvaihto konserninlaajuisten toimintaperiaatteiden täytäntöönpanosta kolmansissa maissa

Valvojan on ilmoitettava toisten jäsenvaltioiden valvojille ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle tilanteista, joissa kolmannen maan lainsäädäntö estää rahanpesuasetuksen 16 artiklassa edellytettyjen toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden täytäntöönpanon.

Arvioidessaan, mitkä kolmannet maat eivät salli rahanpesuasetuksen 16 artiklassa edellytettyjen toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden täytäntöönpanoa, valvojan on otettava huomioon mahdolliset lainsäädännön rajoitukset, jotka saattavat haitata kyseisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden asianmukaista täytäntöönpanoa.

45 §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio finanssialalla

Finanssivalvonnan tai Lupa- ja valvontaviraston, riippuen siitä, kumpi vastaa luottolaitoksen tai finanssilaitoksen konsernin emoyrityksen valvonnasta taikka luottolaitoksen tai finanssilaitoksen kotipaikan valvonnasta, tulee perustaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio (*finanssialan valvontakollegio*), jos:

1) luottolaitos tai finanssilaitos, niiden konsernit mukaan lukien, on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen eri jäsenvaltioon, joista kumpikaan ei ole sen kotipaikan sijaintijäsenvaltio; tai

2) kolmannen maan luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kolmeen jäsenvaltioon.

Kollegion pysyvät jäsenet ovat:

1) emoyrityksestä tai kotipaikan valvonnasta vastaava finanssivalvoja;

2) sijaintijäsenvaltioissa olevien toimipaikkojen valvonnasta vastaavat finanssivalvojat; ja

3) 33 §:ssä säädettyjen ilmoitusvelvollisten valvonnasta vastaavat sijaintijäsenvaltion finanssivalvojat.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei sovelleta, jos rahanpesuntorjuntaviranomainen toimii valvojana.

Jos luottolaitoksen tai finanssilaitoksen konserniin kuuluu jokin ilmoitusvelvollinen finanssialan ulkopuoliselta alalta, finanssivalvojan on pyydettävä kyseisen ilmoitusvelvollisen valvojaa osallistumaan kollegioon.

Sovellettaessa 1 momenttia Finanssivalvonnan tai Lupa- ja valvontaviraston tulee yksilöidä kaikki:

1) luottolaitokset tai finanssilaitokset, jotka ovat saaneet toimiluvan Suomessa ja joilla on toimipaikkoja muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa;

2) 1 kohdassa tarkoitettujen laitosten muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin perustamat toimipaikat;

3) muusta jäsenvaltiosta tai kolmannesta maasta lähtöisin olevan luottolaitoksen tai finanssilaitoksen Suomeen perustamat toimipaikat.

Finanssialan valvontakollegion perustaminen on sallittua, jos Euroopan unioniin sijoittautunut luottolaitos tai finanssilaitos on perustanut toimipaikkoja vähintään kahteen kolmanteen maahan. Finanssivalvonta ja Lupa- ja valvontavirasto voi edellä tarkoitetuissa tilanteissa kehottaa vastapuoliaan kyseisissä kolmansissa maissa perustamaan tällaisen kollegion. Kollegiossa mukana olevien finanssivalvojien on tehtävä kirjallinen sopimus, jossa määritetään yksityiskohtaisesti yhteistyön ja tietojenvaihdon edellytykset ja menettelyt.

Kollegiota tulee käyttää ainakin tietojenvaihtoon, keskinäiseen avunantoon taikka konserniin tai laitokseen kohdistetun valvonnan koordinointiin. Lisäksi kollegiota tulee käyttää tarvittaessa asianmukaisten ja oikeasuhteisten toimenpiteiden toteuttamiseen sellaisiin rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetuksen vakaviin rikkomuksiin puuttumiseksi, joita havaitaan konsernin, luottolaitoksen tai finanssilaitoksen tasolla taikka konsernin tai laitoksen perustamissa toimipaikoissa kollegioon kuuluvan valvojan lainkäyttöalueella.

Finanssialan valvontakollegion toimien on oltava oikeassa suhteessa luottolaitokselle, finanssilaitokselle tai konsernille aiheutuvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tasoon ja rajat ylittävän toiminnan laajuuteen.

46 §

Finanssialan valvontakollegion tarkkailijajäsenet

Lukuun ottamatta 33 §:ssä säädettyjä tilanteita, jos luottolaitokset tai finanssilaitokset harjoittavat toimintaa muissa jäsenvaltioissa palvelujen tarjoamisen vapauden nojalla, finanssivalvoja voi pyytää kyseisten jäsenvaltioiden finanssialan valvojia osallistumaan finanssialan valvontakollegioon tarkkailijoina.

Finanssivalvojat voivat sallia kolmansissa maissa toimivien vastapuoltensa osallistua tarkkailijoina finanssialan valvontakollegioon 45 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa tai jos Euroopan unioniin sijoittuneella konsernilla tai luottolaitoksella tai finanssilaitoksilla on sivuliikkeitä ja tytäryrityksiä kyseisissä kolmansissa maissa. Lisäksi edellytetään että:

1) kolmannessa maassa toimivat vastapuolet esittävät osallistumispyynnön ja kollegion jäsenet hyväksyvät niiden osallistumisen tai kollegion jäsenet hyväksyvät sen, että kyseisiä kolmannessa maassa toimivia vastapuolia pyydetään osallistumaan;

2) tiedonsiirtoa koskevia Euroopan unionin tietosuojasääntöjä noudatetaan;

3) kolmannessa maassa toimivat vastapuolet allekirjoittavat 45 §:n 6 momentissa tarkoitetun kirjallisen sopimuksen ja jakavat hallussaan olevat asiaankuuluvat tiedot kollegiossa luottolaitosten tai finanssilaitosten tai konsernin valvontaa varten; ja

4) luovutettaviin tietoihin sovelletaan vähintään 84 §:n 1 momentissa tarkoitettuja salassapitovaatimuksia vastaavia vaatimuksia, ja niitä käytetään ainoastaan osallistuvien finanssivalvojien tai kolmansissa maissa toimivien vastapuolten valvontatehtävien hoitamiseen.

Kollegion perustavien finanssivalvojien tulee arvioida, täyttyvätkö 2 momentissa säädetyt edellytykset, ja toimittaa arvio asiasta kollegion pysyville jäsenille. Arvio on laadittava ennen kuin kolmannessa maassa toimivan vastapuolen sallitaan liittyä kollegioon, ja tarvittaessa myöhemmin uudestaan. Finanssivalvoja voi pyytää rahanpesuntorjuntaviranomaiselta tukea kyseisen arvion laatimiseen.

Jos kollegion pysyvät jäsenet katsovat sen tarpeelliseksi, tarkkailijoita voidaan pyytää lisää edellyttäen, että salassa pitoa koskevia vaatimuksia noudatetaan. Tarkkailijoihin voivat kuulua Euroopan keskuspankki ja muut vakavaraisuuden valvojat sekä Euroopan valvontaviranomaiset ja rahanpesun selvittelykeskukset.

47 §

Yhteistyöhön liittyvien seikkojen saattaminen rahanpesutorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi

Finanssivalvoja voi saattaa rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäviksi seuraavat tilanteet:

1) toinen finanssialan valvoja ei ole toimittanut 42 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja;

2) 42 §:ssä tarkoitettu yhteistyöpyyntö on evätty tai siihen ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa;

3) 42 §:ssä tarkoitettujen finanssivalvojien välillä vallitsee objektiivisten syiden perusteella erimielisyys havaituista rikkomuksista ja yhteisölle tai konsernille määrättävistä taloudellisista seuraamuksista tai siihen sovellettavista hallinnollisista toimenpiteistä, joilla kyseiset rikkomukset korjattaisiin.

Valvoja voi saattaa rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäviksi seuraavat tilanteet:

1) valvoja ei ole toimittanut 34 §:ssä tai 43 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja;

2) 34 tai 43 §:ssä tarkoitettu yhteistyöpyyntö on evätty tai siihen ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa;

3) 34 tai 43 §:ssä tarkoitettujen valvojien välillä vallitsee objektiivisten syiden perusteella erimielisyys havaituista rikkomuksista ja yhteisölle määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista, joilla kyseiset rikkomukset korjattaisiin.

Jos finanssialan valvontakollegion tai 48 §:ssä tarkoitetun finanssialan ulkopuolisen alan valvontakollegion jäsenet ovat erimielisiä toimenpiteistä, joita ilmoitusvelvollisen suhteen olisi toteutettava, he voivat saattaa asian rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää siltä apua AMLA-asetuksen 33 tai 38 artiklan mukaisesti.

48 §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontakollegio finanssialan ulkopuolisella alalla

Finanssialan ulkopuolinen valvoja voi perustaa finanssialan ulkopuolisen alan valvontakollegion noudattaen, mitä 45 ja 46 §:ssä säädetään.

Finanssialan ulkopuolisen alan valvontakollegioon 46 §:n 4 momentissa mainittuina tarkkailijoina voivat momentista poiketen osallistua ainoastaan rahanpesun selvittelykeskukset.

Edellä 45 §:n 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvollisten rakenteisiin, joilla on yhteisomistus, yhteinen johto tai yhteinen vaatimustenmukaisuuden valvonta, mukaan lukien verkostot tai kumppanuudet, ja joihin sovelletaan konsernin laajuisia vaatimuksia rahanpesuasetuksen 16 artiklan nojalla.

Jos konsernin emoyrityksestä tai ilmoitusvelvollisen kotipaikasta vastaava finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja ei perusta kollegiota, finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja, jos se on sijaintijäsenvaltion valvoja tai toisen jäsenvaltion alueella olevan infrastruktuurin

valvonnasta vastaava valvoja, voi antaa lausunnon, jonka mukaan kollegio on perustettava. Valvoja voi antaa lausunnon, jos se katsoo kollegion perustamisen tarpeelliseksi, kun otetaan huomioon ilmoitusvelvolliseen tai konserniin kohdistuvat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskit ja rajatylittävän toiminnan laajuus. Lausunto on toimitettava vähintään kahdelle finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle, ja se on osoitettava:

1) finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle, joka vastaa konsernin emoyrityksestä tai jossa ilmoitusvelvollisen kotipaikka on;

2) rahanpesuntorjuntaviranomaiselle;

3) kaikille muille kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuille finanssialan ulkopuolisten alojen valvojille.

Jos 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettu finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja on itsesääntelyelin, lausunto on toimitettava myös kyseisen itsesääntelyelimen valvonnasta 51 §:n mukaisesti vastaavalle viranomaiselle.

Jos konsernin emoyrityksestä vastaava finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja tai se finanssialan ulkopuolisten alojen valvoja, jonka alueella ilmoitusvelvollisen kotipaikka on, katsoo 4 momentissa tarkoitetun lausunnon antamisen jälkeen edelleen, ettei kollegiota ole tarpeen perustaa, muut finanssialan ulkopuolisten alojen valvojat voivat perustaa kollegion edellyttäen, että se koostuu vähintään kahdesta jäsenestä. Näissä tapauksissa finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien on päätettävä keskenään, kuka on kollegiosta vastaava valvoja. Konsernin emoyrityksestä vastaavalle finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle tai sille finanssialan ulkopuolisten alojen valvojalle, jonka alueella ilmoitusvelvollisen kotipaikka on, on ilmoitettava kollegion toiminnasta, ja sen on voitava liittyä kollegioon milloin tahansa.

Edellä 45 §:n 5 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen finanssialan ulkopuolisten alojen valvojien tulee yksilöidä kaikki finanssialan ulkopuolisen alan ilmoitusvelvolliset, joiden kotipaikka on niiden jäsenvaltiossa ja joilla on toimipaikkoja muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa.

Jos finanssialan ulkopuolisen alan konserniin kuuluu luottolaitoksia tai finanssilaitoksia, mutta niiden osallisuus konsernissa ei täytä 45 §:n 1 momentissa säädettyä toimipaikkojen lukumäärän edellytystä finanssialan valvontakollegion perustamiseksi, kollegion perustavan valvojan on pyydettävä kyseisten luottolaitosten tai finanssilaitosten finanssivalvojia osallistumaan kollegioon.

Jos kollegio perustetaan liittyen rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin tai niiden muodostamiin konserneihin, 45 §:n 6 momentissa tarkoitettuun kirjalliseen sopimukseen on sisällyttävä myös menettelyt sen varmistamiseksi, että mainitun asetuksen 21 artiklan 2 kohdassa säädetyn toiminnan yhteydessä kerättyjä tietoja ei jaeta, paitsi jos sovelletaan mainitun kohdan toista alakohtaa.

49 §

Yhteistyö kolmansissa maissa toimivien valvojien kanssa

Valvoja voi tehdä yhteistyösopimuksia yhteistyöstä ja salassa pidettäviä tietojen vaihtamisesta kolmansissa maissa toimivien vastapuoliensa kanssa. Tällaisten yhteistyösopimusten on oltava sovellettavien tietosuojasäännösten mukaisia, ja niitä voidaan tehdä vain vastavuoroisuuden pohjalta ja jos taataan, että sovelletaan vähintään 84 §:n 1 momentissa tarkoitettuja salassapitovaatimuksia vastaavia vaatimuksia. Näiden yhteistyösopimusten mukaisesti vaihdettuja salassa pidettäviä tietoja saa käyttää ainoastaan kyseisten viranomaisten valvontatehtävien suorittamiseen.

Jos vaihdetut tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, ne saa luovuttaa ainoastaan tiedot luovuttaneen valvojan nimenomaisella suostumuksella ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten tämä valvoja on antanut suostumuksensa.

Valvojan tulee ilmoittaa kaikista tämän pykälän nojalla tehdyistä sopimuksista rahanpesunvalvontaviranomaiselle kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta.

50 §

Eräitä ilmoitusvelvollisia ja ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimivia ilmoitusvelvollisia koskevat valvontatoimenpiteet

Tämän pykälän 2–5 momenttia sovelletaan sellaisiin ilmoitusvelvollisiin, joilla on tosiasiallinen toiminnan harjoittamispaikka Suomessa, mutta joita ei sellaisenaan katsota luottolaitoksiksi tai finanssilaitoksiksi, sekä sellaisiin ilman toimipaikkaa välittäjän kautta toimiviin ilmoitusvelvollisiin, joita valvoja valvoo 33 §:n 1 momentin nojalla.

Jos valvoja havaitsee vaatimusten rikkomuksia, sen on pyydettävä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollista noudattamaan vaatimuksia ja ilmoitettava kotijäsenvaltion valvojille havaituista rikkomuksista ja vaatimusten noudattamista koskevasta pyynnöstä.

Jos ilmoitusvelvollinen ei toteuta tarvittavia toimia, valvojan on ilmoitettava asiasta kotijäsenvaltion valvojalle. Jos valvoja on ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvoja, sen on toimittava viipymättä ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asianomainen ilmoitusvelvollinen korjaa sijaintijäsenvaltiossa havaitut rikkomukset. Valvojan on tällöin ilmoitettava sijaintijäsenvaltion valvojalle kaikista tässä momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, jos ilmoitusvelvollinen tekee välittömiä korjaavia toimenpiteitä edellyttäviä vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia, 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen sijaintivaltion valvojan, on määrättävä omasta aloitteestaan 68 §:ssä tarkoitettuja seuraamuksia kyseisiin rikkomuksiin puuttumiseksi. Seuraamusten noudattamisen velvoittamiseksi voidaan määrätä 69 §:ssä säädetyn mukaisesti uhkasakko. Näiden toimenpiteiden on oltava väliaikaisia, ja ne on lopetettava, jos havaittuihin rikkomuksiin puututaan ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltiossa toimivien valvojien avustuksella tai yhteistyössä niiden kanssa. Valvojan tulee ilmoittaa ilmoitusvelvollisen kotijäsenvaltion valvojalle välittömästi, jos havaitaan vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä rikkomuksia ja jos tämän momentin nojalla määrätään seuraamuksia, ellei niitä toteuteta yhteistyössä kotijäsenvaltiossa toimivien valvojien kanssa.

Jos koti- ja sijaintijäsenvaltiossa toimivat valvojat ovat erimielisiä toimenpiteistä, joita ilmoitusvelvollisen suhteen olisi toteutettava, ne voivat saattaa asian rahanpesuntorjuntaviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää siltä apua AMLA-asetuksen 33 ja 38 artiklan mukaisesti.

6 luku

Itsesääntelyelimiä koskevat erityissäännökset

51 §

Asianajajayhdistyksen valvonta

Lupa- ja valvontavirasto valvoo asianajajayhdistystä sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä valvontatehtäviään. Lupa- ja valvontavirastolla on velvollisuus varmistaa ainakin seuraavilla tavoilla, että asianajajayhdistyksen valvontajärjestelmä on asianmukainen ja tehokas:

1) tarkistamalla, että asianajajayhdistyksellä on 29 §:n 3 momentissa säädetyt valtuudet, riittävät taloudelliset, tekniset ja henkilöresurssit sekä luotettava ja osaava henkilöstö ja korkeat ammatilliset vaatimukset;

2) antamalla ohjeet 29 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta;

3) varmistamalla, että asianajajayhdistys suorittaa sille säädetyt tehtävät asianmukaisesti ja tehokkaasti;

4) tarkastelemalla asianajajayhdistyksen myöntämiä poikkeuksia velvollisuudesta laatia yksilöllinen dokumentoitu riskiarvio 29 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti;

5) tiedottamalla asianajajayhdistykselle säännöllisesti kaikesta rahanpesuntorjuntaviranomaisen suunnittelemasta toiminnasta tai kaikista rahanpesutorjuntaviranomaisen toteuttamista tehtävistä, jotka ovat merkityksellisiä valvontatehtävän suorittamisen kannalta, ja erityisesti vertaisarviointien suunnittelusta AMLA-asetuksen 35 artiklan mukaisesti.

Lupa- ja valvontavirastolla on valvontatehtävässään valtuudet:

1) vaatia asianajajayhdistystä toimittamaan kaikki vaatimustenmukaisuuden valvonnan ja tarkastusten suorittamisen kannalta merkitykselliset tiedot;

2) antaa asianajajayhdistykselle ohjeita niiden tilanteiden korjaamiseksi, joissa tämä ei ole suorittanut 29 §:n mukaisia tehtäviään tai noudattanut mainitun pykälän 3 momentissa säädettyjä vaatimuksia, tai tällaisten laiminlyöntien estämiseksi.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa säädetystä poiketen Lupa- ja valvontavirastolla ei ole oikeutta sellaisiin tietoihin, jotka asianajajayhdistyksen valvottavat ovat keränneet varmistaessaan asiakkaansa oikeudellisen aseman rahanpesuasetuksen 21 artiklan 2 kohdassa säädetyin edellytyksin tai suorittaessaan kyseistä asiakasta koskevaa puolustus- tai edustamistehtävää oikeuskäsittelyssä tai oikeuskäsittelyyn liittyen. Tämä sisältää myös oikeuskäsittelyn käynnistämistä tai välttämistä koskevan neuvonnan. Lupa- ja valvontavirastolla ei ole oikeutta näihin tietoihin riippumatta siitä, onko tiedot kerätty ennen oikeuskäsittelyä, sen aikana vai sen jälkeen. Lupa- ja valvontaviraston on noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:n mukaista salassapitovelvoitetta silloin, kun se käsittelee tietoja, joita koskee asianajajista annetulla lailla säädetty salassapitovelvollisuus.

Antaessaan asianajajayhdistykselle ohjeita 2 momentin 2 kohdan mukaisesti Lupa- ja valvontaviraston on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat ohjeet, jotka se itse tai rahanpesuntorjuntaviranomainen on antanut.

52 §

Lupa- ja valvontaviraston toimet asianajajayhdistyksen valvonnassa

Lupa- ja valvontavirastoon ei saa kohdistua sopimatonta vaikuttamista sen hoitaessa asianajajayhdistyksen valvontaa. Lupa- ja valvontaviranostolla tulee olla käytössään menettelyt eturistiriitojen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ilmoittaa rikostutkinnan ja syytteeseenpanon osalta toimivaltaisille viranomaisille hyvissä ajoin joko suoraan tai rahanpesun selvittelykeskuksen kautta kaikista asianajajayhdistyksen valvontaan liittyvien tehtäviensä hoitamisen yhteydessä havaitsemistaan rikkomuksista, joihin sovelletaan rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Lupa- ja valvontaviraston on julkaistava vuosikertomus asianajajayhdistyksen valvonnasta. Vuosikertomuksen sisällöstä annetaan tarkemmat säännökset valtiovarainministeriön asetuksella. Vuosikertomus on asetettava saataville Lupa- ja valvontaviraston verkkosivustolle ja toimitettava komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

7 luku

Rahanpesun valvontarekisteri

53 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan sellaisiin 28 §:n 5 momentissa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään valvontaviranomaisen ylläpitämään muuhun kuin tässä luvussa tarkoitettuun rekisteriin.

54 §

Rahanpesun valvontarekisterin pitäjä ja käyttötarkoitus

Lupa- ja valvontavirasto pitää rekisteriä 53 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi (*rahanpesun valvontarekisteri*).

Rahanpesun valvontarekisterin käyttötarkoituksena on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonta.

55 §

Hakemus rekisteriin merkitsemiseksi ja rekisteröinnin edellytykset

Edellä 53 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävä hakemus rahanpesun valvontarekisteriin merkitsemiseksi 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun ilmoitusvelvollinen tulee tämän lain soveltamisalan piiriin.

Lupa- ja valvontaviraston on rekisteröitävä hakija, jos:

1) hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa;
2) hakijaa ei ole määrätty liiketoimintakieltoon;
3) hakija toimittaa 56 §:ssä tarkoitetut tiedot;
4) hakija on 57 §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava.

Hakijan on hakemuksessaan ilmoitettava harjoittamansa elinkeinotoiminta, jonka perusteella hakija on ilmoitusvelvollinen.

56 §

Rahanpesun valvontarekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rahanpesun valvontarekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

1) yksityisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika ja kansalaisuus sekä toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja rekisteröinnin päivämäärä sekä jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa toimintaa harjoitetaan;
2) oikeushenkilön toiminimi, mahdollinen aputoiminimi, yritys- ja yhteisötunnus tai muu vastaava tunniste ja rekisteröinnin päivämäärä sekä jokaisen toimipaikan käyntiosoite, jossa toimintaa harjoitetaan;
3) ilmoitusvelvollisen 55 §:n 3 momentissa tarkoitettu elinkeinotoiminta;
4) henkilön, jonka luotettavuus on 57 §:n perusteella selvitetty, täydellinen nimi, henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika ja kansalaisuus sekä asema rekisteröidyssä;
5) yksityiselle elinkeinonharjoittajalle tai oikeushenkilölle määrätty 8 luvussa tarkoitettu hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu 69 §:ssä säädetty uhkasakko; ja
6) rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta.

Ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava Lupa- ja valvontavirastolle viipymättä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.

57 §

Luotettavuus

Edellä 53 §:ssä tarkoitettua ilmoitusvelvollista ei pidetä luotettavana, jos:

1) hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden rekisteriin hakemista edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen rekisteriin hakemista edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan rahanpesun valvontarekisteriin merkittävää elinkeinotoimintaa; tai

2) hän on muutoin kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton harjoittamaan rahanpesun valvontarekisteriin merkittävää elinkeinotoimintaa; tai

3) hän on kolmen arviota edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen; tai

4) hän on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan kykenemätön vastaamaan veloistaan.

Jos ilmoitusvelvollinen on oikeushenkilö, vaatimus luotettavuudesta koskee toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa samoin kuin sitä, jolla on suoraan tai välillisesti enemmän kuin 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä.

58 §

Luotettavuuden arvioinnin toteuttaminen

Lupa- ja valvontavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain 32 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastusta varten, 57 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi tai 59 §:ssä tarkoitettua rekisteristä poistamista varten.

59 §

Rahanpesun valvontarekisteriin merkittyjen tietojen poistaminen

Lupa- ja valvontaviraston on poistettava ilmoitusvelvollinen rahanpesun valvontarekisteristä, jos:

1) ilmoitusvelvollinen ei enää täytä rekisteröinnin edellytyksiä;

2) ilmoitusvelvollisen toiminnassa on olennaisesti rikottu tätä lakia tai Lupa- ja valvontaviraston sen nojalla antamia määräyksiä; tai

3) ilmoitusvelvollinen on lopettanut toimintansa.

Lupa- ja valvontaviraston on ennen 1 momentin 2 kohtaan perustuvan päätöksen tekemistä varattava ilmoitusvelvolliselle kohtuullinen määräaika puutteen korjaamiselle.

Tiedot rekisterimerkinnöistä on säilytettävä viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona tieto on poistettu rekisteristä.

60 §

Tietojen antaminen rahanpesun valvontarekisteristä

Jokaisella on oikeus saada rahanpesun valvontarekisteristä yritys- ja yhteisötunnuksella tai toiminimellä taikka aputoiminimellä yksilöimästään yrityksestä rekisteriin tallennetut tiedot. Tietoa tähän rekisteriin merkityistä ilmoitusvelvollisista voi hakea myös kootusti elinkeinotoiminnan perusteella.

Lupa- ja valvontavirasto saa luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä tai syntymäajasta tulosteena, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta. Henkilötietoja voidaan hakea sähköisen tietoverkon kautta vain yksittäisinä hakuina.

Lupa- ja valvontavirasto saa luovuttaa tiedot Lupa- ja valvontaviraston rahanpesun valvontarekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta vain, jos luovuttaminen täyttää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset. Rekisteriin tallennettua henkilötunnuksen tunnusosaa koskevan tiedon antamisen edellytyksenä on, että tietopyynnön tekijä antaa Lupa- ja valvontavirastolle selvityksen tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

61 §

Tietojen päivittäminen väestötietojärjestelmästä, kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä

Lupa- ja valvontavirastolla on oikeus päivittää väestötietojärjestelmästä tietojaan ja tarkistaa rekisteröitäväksi ilmoitettujen henkilöiden henkilötiedot niiden oikeellisuuden toteamiseksi.

Lupa- ja valvontavirastolla on oikeus päivittää rahanpesun valvontarekisterin tietoja kaupparekisteristä ja yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä.

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

62 §

Yleiset määräykset

Valvontaviranomaisen tulee määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia hallinnollisia seuraamuksia ilmoitusvelvolliselle, jos tämä laiminlyö tai rikkoo velvoitteita, joista säädetään seuraavissa rahanpesuasetuksen tai maksun tiedot -asetuksen luvuissa tai artikloissa tai tämän lain pykälissä taikka niiden nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä:

1) rahanpesuasetuksen II ja III luku, IV luvun 62–64 ja 66–68 artikla sekä V–VIII luku;
2) maksun tiedot -asetuksen II–V luku;
3) 26 §:ssä tarkoitettu oikeushenkilön yksilöintitiedon yleisen edunvalvojan tuntemistietojen säilyttäminen;
4) 27 §:ssä tarkoitettu rajatylittäviin kirjeenvaihtajasuhteisiin rahanpesuasetuksessa säädettyjen toimenpiteiden soveltaminen Euroopan talousalueella;
5) 30 §:ssä tarkoitettuun toimitilan ja asuintilan tarkastukseen myötävaikuttaminen;
6) 31 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen määräyksen noudattaminen;
7) 55 §:ssä tarkoitetun velvoitteen tehdä hakemus rahanpesun valvontarekisteriin merkitsemiseksi ja
8) 56 §:ssä tarkoitetut rahanpesun valvontarekisteriin merkittävät tiedot ja muutosten ilmoittaminen.

Tässä luvussa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia ovat 65 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, 66 §:ssä tarkoitettu rikemaksu sekä 68 §:ssä tarkoitetut muut hallinnolliset seuraamukset.

Patentti- ja rekisterihallituksessa hallinnollisen seuraamuksen määrää tilintarkastuslautakunta.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja velvoitteita on laiminlyöty tai rikottu niiden koskiessa oikeushenkilöitä, valvontaviranomainen voi määrätä hallinnollisia seuraamuksia oikeushenkilöiden lisäksi myös ilmoitusvelvollisen ylemmälle johdolle ja muille luonnollisille henkilöille, jotka ovat vastuussa rikkomuksesta. Kyseiselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun edellytyksenä on, että henkilö on merkittävällä tavalla myötävaikuttanut tekoon tai laiminlyöntiin.

Valvoja voi saattaa valvomansa oikeushenkilön vastuuseen 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyönnistä tai rikkomuksista, jonka on sen puolesta tai hyväksi itsenäisesti tai osana kyseisen oikeushenkilön elintä toimien toteuttanut kuka tahansa henkilö, jolla on kyseisessä oikeushenkilössä johtava asema, joka perustuu oikeuteen edustaa oikeushenkilöä, valtuuteen tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta tai valtuuteen käyttää määräysvaltaa oikeushenkilössä. Valvoja voi saattaa valvomansa oikeushenkilön vastuuseen myös, jos edellä mainittu henkilö on laiminlyönyt valvontatehtävänsä tai määräysvallan käyttötehtävänsä siten, että kyseisen henkilön alaisena toimiva henkilö on voinut laiminlyödä tai rikkoa 1 momentissa tarkoitettuja velvoitteita kyseisen oikeushenkilön puolesta tai sen hyväksi.

Käyttäessään valtuuksiaan määrätä hallinnollisia seuraamuksia valvontaviranomaisten on toimittava tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa ja koordinoitava toimintansa käsitellessään rajat ylittäviä tapauksia.

63 §

Hallinnollisen seuraamuksen tyyppi ja taso

Määrittäessään hallinnollisten seuraamusten tyyppiä ja tasoa valvontaviranomaisen tulee ottaa huomioon kaikki merkitykselliset seikat, joihin kuuluvat:

1) laiminlyönnin tai rikkomuksen vakavuus ja ajallinen kesto;

2) laiminlyönnin tai rikkomuksen toistumisten lukumäärä;

3) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön vastuun aste;

4) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön varallisuus, myös kokonaisliikevaihdon tai vuosiansioiden perusteella;

5) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön laiminlyönnistä tai rikkomuksesta saama hyöty, jos se on määritettävissä;

6) laiminlyönnin tai rikkomuksen kolmansille osapuolille aiheuttamat tappiot, jos ne ovat määritettävissä;

7) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisen viranomaisen kanssa;

8) vastuussa olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön aiemmat laiminlyönnit ja rikkomukset.

64 §

Asianajajayhdistyksen esitys hallinnollisesta seuraamuksesta

Asianajajayhdistyksen 28 §:n 3 momentissa tarkoitetulle valvottavalleen määrättävää tässä luvussa tarkoitettua hallinnollista seuraamusta koskeva asia tulee vireille Lupa- ja valvontavirastossa asianajajayhdistyksen esityksestä. Asianajajayhdistyksen on tehtävä Lupa- ja valvontaviraston kanssa yhteistyötä tutkinnan aikana ennen esityksen tekemistä.

Asianajajayhdistyksen esitys hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä on tehtävä kirjallisesti. Esityksessä on mainittava:

1) sen nimi, kotipaikka ja osoite, johon vaatimus kohdistuu;

2) vaatimus ja sen perusteet; sekä
3) ne tosiseikat ja asiakirjat, joihin asianajajayhdistys vetoaa.

Asianajajayhdistyksen on toimitettava Lupa- ja valvontavirastolle sen pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä asian käsittelyssä ja sen ratkaisemiseksi välttämättömät lisätiedot. Lupa- ja valvontaviraston on noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:ssä säädettyä salassapitovelvoitetta, jos se käsittelee tietoja, joita koskee asianajajista annetussa laissa säädettyä salassapitovelvollisuutta.

Lupa- ja valvontavirasto voi antaa salassapitosäännösten estämättä asianajajayhdistykselle tietoja hallinnollisen seuraamuksen käsittelystä ja päätöksestä.

65 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää ilmoitusvelvolliselle seuraamusmaksun tahallaan tai huolimattomuudesta aiheutetuista vakavista, toistuvista tai järjestelmällisistä laiminlyönneistä ja rikkomuksista, jotka kohdistuvat 62 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin velvoitteisiin.

Tämän lain 62 §:n 1 momentissa tarkoitetuista laiminlyönneistä ja rikkomuksista voidaan määrätä seuraamusmaksu, joka on määrältään enintään kaksi kertaa niin suuri kuin rikkomuksesta saatu hyöty, jos hyöty on määritettävissä, tai enintään 1 000 000 euroa sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.

Jos asianomainen ilmoitusvelvollinen on luottolaitos tai finanssilaitos, 2 momentissa säädetystä poiketen voidaan määrätä seuraamusmaksu, joka on määrältään enintään kaksi kertaa niin suuri kuin rikkomuksesta saatu hyöty, jos hyöty on määritettävissä, tai joka:

1) oikeushenkilön osalta on enintään 10 000 000 euroa tai kymmenen prosenttia ylimmän hallintoelimen hyväksymän viimeisen saatavilla olevan tilinpäätöksen mukaisesta vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, mikä näistä määristä on suurempi;
2) luonnollisen henkilön osalta on enintään 5 000 000 euroa sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.

Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen on emoyritys tai sellaisen emoyrityksen tytäryritys, jonka on laadittava tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU 22 artiklan mukaisesti konsernitilinpäätös, huomioon otettava vuotuinen kokonaisliikevaihto on johtavan emoyrityksen ylimmän hallintoelimen hyväksymän viimeisen saatavilla olevan konsernitilinpäätöksen mukainen vuotuinen kokonaisliikevaihto tai vastaava tulotyyppi tilinpäätöksiä koskevan säännöstön mukaisesti. Jos luotto- tai finanssilaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

Määritettäessä seuraamusmaksun määrää valvontaviranomaisen tulee ottaa huomioon ilmoitusvelvollisen kyky maksaa seuraamusmaksu ja tarvittaessa kuulla vakavaraisuussääntelyn noudattamisesta vastuussa olevaa Finanssivalvontaa tai ulkomaista viranomaista, jos seuraamusmaksu voi vaikuttaa vakavaraisuussääntelyn noudattamiseen.

Valvontaviranomainen ei voi määrätä seuraamusmaksua luonnolliselle henkilölle teosta tai laiminlyönnistä, joka on laissa säädetty rangaistavaksi. Valvontaviranomainen voi kuitenkin määrätä seuraamusmaksun ja jättää velvoitteen rikkomisen ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle, ottaen huomioon teon tai laiminlyönnin haitallisuuden, siitä ilmenevän tekijän syyllisyyden sekä siitä saadun hyödyn ja muut tekoon tai laiminlyöntiin liittyvät seikat kokonaisuutena arvioiden.

Valvontaviranomainen voi määrätä seuraamusmaksun myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

66 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun, jos ilmoitusvelvolliset eivät ole noudattaneet niille määrättyjä 68 §:ssä tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia, tai 62 §:n 1 momentissa tarkoitetuista laiminlyönneistä ja rikkomuksista, jotka eivät ole vakavia, toistuvia tai järjestelmällisiä. Rikemaksu voidaan määrätä, jos asia ei kokonaisuutena arvioiden anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Valvontaviranomainen ei voi määrätä rikemaksua luonnolliselle henkilölle teosta tai laiminlyönnistä, joka on laissa säädetty rangaistavaksi. Valvontaviranomainen voi kuitenkin määrätä rikemaksun ja jättää asian ilmoittamatta esitutkintaviranomaiselle, ottaen huomioon teon tai laiminlyönnin haitallisuuden, siitä ilmenevän tekijän syyllisyyden sekä siitä saadun hyödyn ja muut tekoon tai laiminlyöntiin liittyvät seikat kokonaisuutena arvioiden.

Valvontaviranomainen voi määrätä rikemaksun myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn rikemaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

67 §

Seuraamusmaksun ja rikemaksun määräämättä jättäminen

Valvontaviranomainen voi jättää rikemaksun määräämättä laiminlyönneistä tai rikkomuksista, jos:

1) ilmoitusvelvollinen on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin laiminlyönnin tai rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut laiminlyönnistä tai rikkomuksesta viivytyksettä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle;

2) laiminlyöntiä tai rikkomusta on pidettävä vähäisenä; tai

3) rikemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Valvontaviranomainen voi jättää seuraamusmaksun määräämättä tai lykätä sen määräämistä oikeushenkilölle tai luonnolliselle henkilölle, jos valvoja ryhtyy muuhun laissa säädettyyn valvontatoimenpiteeseen.

Seuraamusmaksua ja rikemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Valvontaviranomainen ei saa määrätä rikemaksua, jos päätöstä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, taikka jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, taikka jatketun

rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

68 §

Muut hallinnolliset seuraamukset

Valvontaviranomainen voi määrätä 2 momentissa säädettyjä seuraamuksia, jos se havaitsee:

1) 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyöntejä tai rikkomuksia, joko yhdessä vakavista, toistuvista ja järjestelmällisistä laiminlyönneistä tai rikkomuksista määrättävien 65 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seuraamusmaksujen kanssa tai ilman niitä;

2) ilmoitusvelvollisen sisäisissä toimintaperiaatteissa, menettelytavoissa ja valvontatoimenpiteissä puutteita, jotka todennäköisesti johtavat 62 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden laiminlyönteihin tai rikkomuksiin, ja hallinnollisilla seuraamuksilla voidaan estää tällaiset laiminlyönnit tai rikkomukset tai vähentää niiden riskiä;

3) että ilmoitusvelvollisessa on käytössä sisäisiä toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja valvontatoimenpiteitä, jotka eivät ole oikeassa suhteessa siihen kohdistuviin rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riskeihin.

Valvontaviranomainen voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa:

1) antaa suosituksia;

2) määrätä ilmoitusvelvolliset noudattamaan velvoitteita sekä toteuttamaan erityisiä korjaavia toimenpiteitä;

3) antaa julkisen varoituksen, jossa yksilöidään kyseinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ja laiminlyönnin tai rikkomuksen luonne;

4) antaa määräyksen, jossa kyseistä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vaaditaan lopettamaan laiminlyönti tai rikkomus ja olemaan toistamatta sitä;

5) rajoittaa tai supistaa ilmoitusvelvollisen muodostavien laitosten liiketoimintaa, toimintoja tai verkostoa tai edellyttää toiminnan lopettamista;

6) peruuttaa toimiluvan tai keskeyttää sen voimassaolon, jos ilmoitusvelvollisella on sellainen oltava taikka poistaa ilmoitusvelvollisen rekisteristä;

7) vaatia muutoksia ilmoitusvelvollisen hallintorakenteeseen;

8) vaatia kaikkien tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavien tietojen toimittamista ilman aiheetonta viivytystä 5 luvun mukaisesti, vaatia asiakirjojen toimittamista tai asettaa lisäraportointia tai useammin tapahtuvaa raportointia koskevia vaatimuksia;

9) vaatia sisäisten toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja valvontatoimenpiteiden vahvistamista;

10) vaatia ilmoitusvelvollista soveltamaan valvojan asettamia toimintaperiaatteita tai vaatimuksia, jotka liittyvät yksittäisiin suuririskisiin asiakkaisiin, liiketoimiin, toimintoihin tai jakelukanaviin tai niiden ryhmiin;

11) edellyttää valvojan asettamien toimenpiteiden toteuttamista ilmoitusvelvollisen toimintaan ja tuotteisiin väistämättä liittyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien vähentämiseksi;

12) määrätä väliaikaisen kiellon, jolla ilmoitusvelvollisessa johtotehtävissä toimivaa henkilöä tai muuta luonnollista henkilöä, jonka on katsottu olevan vastuussa rikkomuksesta, kielletään hoitamasta johtotehtäviä ilmoitusvelvollisissa.

Valvontaviranomaiset voivat asettaa 2 momentissa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanolle tarvittaessa sitovat määräajat. Valvontaviranomaisten tulee seurata ja arvioida, miten ilmoitusvelvolliset panevat vaaditut toimet täytäntöön.

69 §

Uhkasakko

Jos ilmoitusvelvollinen ei noudata valvontaviranomaisen 68 §:n 2 momentin 2, 4, 5 tai 7 kohdan nojalla määräämää hallinnollista seuraamusta määräaikojen puitteissa, valvontaviranomainen voi määrätä tehokkaita ja oikeasuhteisia uhkasakkoja kyseistä seuraamusta koskevan päätöksen noudattamisen tehosteeksi.

Uhkasakko voidaan määrätä, kunnes ilmoitusvelvollinen tai henkilö noudattaa sitä koskevaa päätöstä. Oikeushenkilön uhkasakon euromäärä saa olla enintään kolme prosenttia sen edeltävän tilikauden keskimääräisestä päiväliikevaihdosta ja luonnollisen henkilön enintään kaksi prosenttia hänen keskimääräisestä päivätulostaan edellisenä kalenterivuotena.

Uhkasakko voidaan määrätä enintään kuuden kuukauden ajaksi valvontaviranomaisen päätöksen antamisesta. Jos ilmoitusvelvollinen ei ole kyseisen määräajan päättyessä vielä noudattanut päätöstä, valvontaviranomainen voi määrätä uuden uhkasakon enintään kuuden kuukauden ajaksi.

Päätös uhkasakon asettamisesta voidaan tehdä siitä päivästä alkaen, jona 1 momentissa tarkoitetun päätöksen soveltaminen alkaa.

Muilta kuin 1–4 momentissa säädetyiltä osin uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

70 §

Hallinnollisen seuraamuksen ja uhkasakon julkaiseminen

Valvontaviranomainen julkaisee verkkosivustollaan päätöksen, joka koskee hallinnollisen seuraamusten tai uhkasakon määräämistä. Lupa- ja valvontavirasto julkaisee asianajajayhdistyksen esityksestä määräämäänsä hallinnollista seuraamusta tai uhkasakon määräämistä koskevan päätöksen. Julkistettavat tiedot eivät saa sisältää tietoja asianajajan asiakkaista tai muutoin sellaisia tietoja, joiden perusteella asiakkaan henkilöllisyys tosiasiallisesti paljastuu.

Valvontaviranomainen julkaisee 1 momentissa tarkoitetun päätöksen välittömästi sen jälkeen, kun päätöksestä on ilmoitettu laiminlyönnistä tai rikkomuksesta vastuussa oleville henkilöille. Jos julkaiseminen koskee päätöstä, johon haetaan muutosta, valvontaviranomaisen on julkaistava verkkosivustollaan välittömästi myös tämä tieto ja mahdolliset myöhemmät tiedot muutoksenhausta ja tällaisen muutoksenhaun tuloksesta. Myös kaikki päätökset, joilla kumotaan hallinnollisen seuraamuksen määräämistä koskeva aikaisempi päätös, on julkaistava.

Julkaisuun on sisällytettävä vähintään tiedot laiminlyönnin tai rikkomuksen tyypistä ja luonteesta sekä vastuussa olevien henkilöiden henkilöllisyys sekä hallinnollisen seuraamuksen ja uhkasakon määrä.

Jos valvontaviranomainen katsoo, että laiminlyönnistä tai rikkomuksesta vastuussa olevien henkilöiden henkilöllisyyden tai henkilötietojen julkaiseminen on kohtuutonta tapauskohtaisen arvioinnin perusteella, tai jos julkaiseminen vaarantaa finanssimarkkinoiden vakauden tai meneillään olevan tutkinnan, valvontaviranomainen:

1) lykkää päätöksen julkaisemista, kunnes ei enää ole perusteita olla julkaisematta sitä;

2) julkaisee päätöksen anonyymisti tavalla, jolla henkilötiedot voidaan tehokkaasti suojata ja lykätä henkilötietojen julkaisemista kohtuulliseksi ajaksi, jos anonyymin julkaisemisen perusteiden arvioidaan tuon ajan kuluessa raukeavan;

3) jättää päätöksen julkaisematta, jos edellä 1 ja 2 kohdassa esitettyjä vaihtoehtoja pidetään riittämättöminä varmistamaan se, että finanssimarkkinoiden vakaus ei vaarannu tai että päätöksen julkaiseminen on oikeassa suhteessa vähämerkityksisiksi katsottavien laiminlyöntien tai rikkomusten hallinnollisiin seuraamuksiin verrattuna.

Kaikkien tämän pykälän mukaisesti julkaistujen tietojen tulee olla saatavilla valvontaviranomaisen verkkosivustolla viiden vuoden ajan niiden julkaisemisen jälkeen. Julkaistujen tietojen sisältämiä henkilötietoja saa sovellettavien tietosuojasääntöjen mukaisesti

kuitenkin pitää valvojien verkkosivustolla ainoastaan tarvittavan ajan ja joka tapauksessa enintään viisi vuotta.

71 §

Hallinnollisia seuraamuksia koskevien tietojen vaihto

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava rahanpesuntorjuntaviranomaiselle kaikista tämän luvun mukaisesti määrätyistä hallinnollisista seuraamuksista sekä niihin liittyneistä muutoksenhauista ja näiden tuloksista.

9 luku

Rikkomuksista ilmoittaminen

72 §

Rikkomuksista ilmoittaminen ja ilmoittavien henkilöiden suojelu

Rahanpesu- ja maksun tiedot -asetuksen ja tämän lain rikkomuksista ilmoittamiseen sekä tällaisista rikkomuksista ilmoittavien henkilöiden ja ilmoitusten kohteina olevien henkilöiden suojeluun sovelletaan Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annettua lakia (1171/2022).

Valvontaviranomaiset voivat perustaa ulkoisia ilmoituskanavia ja toteuttaa ilmoitusten perusteella jatkotoimia siltä osin kuin on kyse ilmoitusvelvollisiin sovellettavista vaatimuksista.

Lupa- ja valvontavirastolla 51 §:ssä tarkoitetussa tehtävässään on toimivalta perustaa ulkoisia ilmoituskanavia ja toteuttaa jatkotoimia asianajajayhdistyksen ja sen henkilöstön ilmoitusten perusteella siltä osin kuin on kyse asianajajayhdistyksen valvontatehtävien hoitamisen yhteydessä sovellettavista vaatimuksista.

73 §

Ilmoitukset rahanpesuntorjuntaviranomaiselle

Finanssialan ulkopuolisen alan valvontaviranomaiset ilmoittavat vuosittain rahanpesuntorjuntaviranomaiselle:

1) 72 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vastaanotettujen ilmoitusten lukumäärän ja tiedot niiden ilmoitusten osuudesta, joiden perusteella on toteutettu tai ollaan toteuttamassa jatkotoimia, tiedot siitä, onko jatkotoimet päätetty vai jatkuuko ne edelleen, sekä tiedot hylätyistä ilmoituksista;

2) ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien tyypit;

3) kuvauksen valvojan toteuttamista toimista, jos 1 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella on toteutettu jatkotoimia, ja kuvauksen valvojan suunnittelemista toimista, jos ilmoitusten käsittely on vielä kesken;

4) syyt 1 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten hylkäämiseen, jos ilmoitukset on hylätty.

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetut vuosittaiset ilmoitukset eivät saa sisältää tietoja ilmoittavien henkilöiden henkilöllisyydestä tai ammatista tai muita tietoja, jotka voisivat johtaa heidän tunnistamiseensa.

10 luku

Yhteistyö ja salassa pidettävien tietojen vaihto

74 §

Tosiasiallista edunsaajaa koskevan tiedon antaminen toisen valtion viranomaiselle

Patentti- ja rekisterihallituksen ja muiden tosiasiallista edunsaajaa koskevien tietojen saamiseen oikeutettujen toimivaltaisten viranomaisten tulee toimittaa rahanpesuasetuksen IV luvun ja tässä laissa säädetyn mukaisesti hankittujen tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot pyynnöstä vastapuolina oleville muiden jäsenvaltioiden tai kolmansien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille hyvissä ajoin ja maksutta.

75 §

Avunantopyyntöjen noudattaminen

Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa kieltäytyä noudattamasta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen avunantoa koskevaa pyyntöä, sillä perusteella, että:

1) pyynnön katsotaan koskevan myös verokysymyksiä;

2) lainsäädäntö edellyttää ilmoitusvelvollisten noudattavan salassapitovelvollisuutta, lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa pyynnön kohteena olevia tietoja suojaa rahanpesuasetuksen 70 artiklan 2 kohdassa säädetty oikeudellinen ammattisalassapitovelvollisuus tai asianajosalaisuus;

3) on vireillä selvitys, tutkinta, menettely tai rahanpesun selvittelykeskuksen analyysi, paitsi jos avunannosta aiheutuisi haittaa kyseiselle selvitykselle, tutkinnalle, menettelylle tai analyysille;

4) pyynnön esittävän toisen Euroopan unionin jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen luonne tai asema on erilainen kuin pyynnön vastaanottavan toimivaltaisen viranomaisen.

Toimivaltainen viranomainen voi kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen Euroopan unionin jäsenvaltion valvontaviranomaisten ja muiden tahojen kanssa, jos:

1) yhteistyö vaarantaisi Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden tai yleisen järjestyksen;

2) yhteistyöpyyntö koskee henkilöä, jota koskeva yhteistyöpyynnössä tarkoitettua asiaa koskeva oikeudenkäynti tai hallinnollinen menettely on vireillä Suomessa;

3) Suomessa on annettu lainvoimainen päätös, joka koskee yhteistyöpyynnön kohteena olevaa henkilöä ja tekoa.

76 §

Toimivaltaisten viranomaisten luettelon toimittaminen

Valtiovarainministeriö toimittaa komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle:

1) luettelon valvojista, jotka valvovat, että ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesuasetusta, sekä itsesääntelyelintä valvovan Lupa- ja valvontaviraston tiedot;

2) rahanpesun selvittelykeskuksen yhteystiedot;

3) luettelon kansallisista toimivaltaisista viranomaisista.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaisille toimitettavien yhteystietojen yksityiskohdista.

Valtiovarainministeriö toimittaa komissiolle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle päivitetyt tiedot 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tiedoista heti, jos niissä tapahtuu muutoksia.

Rahanpesun torjuntaviranomaisen ylläpitämässä rekisterissä olevien viranomaisten on toimivaltuuksiensa rajoissa toimittava yhteyspisteenä toisten Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

77 §

Yhteistyö rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa

Valvontaviranomaisten, asianajajayhdistyksen ja rahanpesun selvittelykeskuksen on tehtävä yhteistyötä rahanpesuntorjuntaviranomaisen kanssa ja toimitettava sille kaikki tiedot, jotka se tarvitsee rahanpesu- ja AMLA-asetuksen mukaisten tehtäviensä hoitamiseen.

Rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvojien on toimittava yhteyspisteenä rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

78 §

Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmä

Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö asettavat kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmän, jonka tehtävänä on:

1) kehittää ja tehostaa kansallisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä:

a) parantamalla tiedonkulkua valvojien, operatiivisten viranomaisten ja syyttäjäviranomaisten välillä;

b) tiivistämällä yhteistyötä viranomaisten ja ilmoitusvelvollisten välillä;

c) yhtenäistämällä valvontaan liittyviä toimintamalleja;

d) seuraamalla 6 §:ssä tarkoitettuja tilastoja;

e) tekemällä aloitteita lainsäädännön kehittämiseksi;

f) koordinoimalla kansallisia toimintaperiaatteita, toiminnan kehittämistä ja toteuttamista,

2) selvittää viranomaisten, valvojien ja ilmoitusvelvollisten väliseen tietojenvaihtoon liittyviä haasteita sekä löytää ratkaisuvaihtoehtoja tietojenvaihdon parantamiseksi;

3) seurata kansallisen riskiarvion laatimista sekä hyväksyä tarkoituksenmukainen tapa riskiarvion toteuttamiseksi ja riskiarviotyössä käytettäväksi metodologiaksi;

4) seurata kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvion toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa.

79 §

Viranomaisyhteistyöryhmän kokoonpano

Kansallisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisyhteistyöryhmän jäseneksi voidaan kutsua valvojia sekä muita viranomaisia. Viranomaisyhteistyöryhmän puheenjohtajina toimivat valtiovarainministeriö ja sisäministeriö.

Yhteistyöryhmä voi kokoontua myös ryhmän asettamispäätöksessä määritellyissä kokoonpanoissa.

80 §

Luottolaitoksiin tai finanssilaitoksiin liittyvä yhteistyö

Finanssivalvojien ja rahanpesun selvittelykeskuksen tulee tehdä tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antaa toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tällainen yhteistyö ja tietojenvaihto ei saa vaikuttaa rikos- tai hallintolainsäädännön mukaisiin meneillään oleviin selvityksiin, rahanpesun selvittelykeskusten analyyseihin, tutkimuksiin tai käsittelyihin, eikä se saa vaikuttaa 84 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin salassapitovelvollisuuksiin liittyviin vaatimuksiin.

Jos Finanssivalvonta havaitsee puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevassa luottolaitoksen sisäisessä valvontajärjestelmässä ja siinä, miten luottolaitos soveltaa rahanpesuasetuksessa säädettyjä vaatimuksia, ja nämä puutteet lisäävät merkittävästi riskejä,

joille luottolaitos altistuu tai saattaa altistua, Finanssivalvonnan on ilmoitettava asiasta välittömästi Euroopan pankkiviranomaiselle sekä kyseistä luottolaitosta luottolaitosdirektiivin mukaisesti valvovalle viranomaiselle tai elimelle sekä Euroopan keskuspankille. Jos riski on erityisen suuri, Finanssivalvonta voi tehdä yhteistyötä ja jakaa tietoa laitosta valvovien viranomaisten kanssa luottolaitosdirektiivin mukaisesti ja niiden on laadittava yhteinen arvio, jonka Finanssivalvonnan tulee antaa tiedoksi Euroopan pankkiviranomaiselle, jos se on tehnyt tälle aiemman ilmoituksen lisääntyneistä riskeistä. Tällaisista tiedoksiannoista on ilmoitettava rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

Finanssivalvojien on ilmoitettava rahanpesuntorjuntaviranomaiselle vuosittain tämän pykälän ja 81 §:n mukaisesta yhteistyöstään muiden viranomaisten kanssa. Ilmoituksen on sisällettävä tieto myös rahanpesun selvittelykeskusten osallistumisesta tähän yhteistyöhön.

81 §

Finanssivalvonnan yhteistyö kriisinratkaisu- ja talletussuojaviranomaisten kanssa

Finanssivalvonnan tulee tehdä yhteistyötä luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/59/EU 2 artiklan 1 kohdan 18 alakohdassa määriteltyjen kriisinratkaisuviranomaisten tai talletusten vakuusjärjestelmistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/49/EU 2 artiklan 1 kohdan 18 alakohdassa määriteltyjen nimettyjen viranomaisten kanssa.

Finanssivalvonnan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille, jos se suorittaessaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyviä valvontatoimiaan havaitsee jonkin seuraavista tilanteista:

1) kasvanut todennäköisyys, että talletuksia ei kyetä maksamaan;

2) riski siitä, että luottolaitoksen tai finanssilaitoksen katsotaan olevan luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) 4 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla kykenemätön tai todennäköisesti kykenemätön jatkamaan toimintaansa.

Jos sen todennäköisyys on kasvanut, että talletuksia ei kyetä maksamaan tai jos on riski siitä, että luottolaitoksen tai finanssilaitoksen katsotaan olevan kykenemätön tai todennäköisesti kykenemätön jatkamaan toimintaansa, Finanssivalvonnan on 1 momentissa tarkoitettujen viranomaisten pyynnöstä ilmoitettava näille kaikista kyseisen luottolaitoksen tai finanssilaitoksen hallinnoimista liiketoimista, tileistä tai liikesuhteista, jotka rahanpesun selvittelykeskus on keskeyttänyt rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 6 §:ssä säädetyn mukaisesti. Rahoitusvakausvirastolla on oikeus pyytää näitä tietoja myös omien havaintojensa perusteella, riippumatta siitä, onko valvoja tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

82 §

Tilintarkastajiin liittyvä yhteistyö

Patentti- ja rekisterihallituksen ja rahanpesun selvittelykeskuksen tulee tehdä tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antaa toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa.

Patentti- ja rekisterihallitus sekä rahanpesun selvittelykeskus saavat käyttää saamiaan 1 momentissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja ainoastaan tämän lain tai tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY 32 artiklan tai yleisen edun kannalta

merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 20 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tehtäviään hoitaessaan sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten käsittelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä.

83 §

Yhteistyö kohdennetuista talouspakotteista vastaavien viranomaisten kanssa

Valvojien, rahanpesun selvittelykeskuksen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten tulee tehdä tiivistä yhteistyötä omien toimivaltuuksiensa rajoissa ja antaa toisilleen tietoja, jotka ovat tärkeitä niille kuuluvien tehtävien hoitamisessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut viranomaiset saavat käyttää saamiaan 1 momentissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja ainoastaan tämän lain tai muiden EU-säädösten soveltamisalaan kuuluvia tehtäviään hoitaessaan sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten menettelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä.

84 §

Salassapitovelvollisuuteen liittyvät vaatimukset

Salassapitovelvollisia ovat kaikki henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet valvojien palveluksessa tai toimineet valvojien tai viranomaisten lukuun tilintarkastajina tai asiantuntijoina. Salassa pidettäviä tietoja, joita edellä tarkoitetut henkilöt saavat tämän lain mukaisissa tehtävissään, saadaan luovuttaa ainoastaan tiivistetysti tai kootusti siten, ettei niistä voida tunnistaa yksittäisiä ilmoitusvelvollisia. Edellä mainittu ei kuitenkaan vaikuta Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön mukaisen rikostutkinnan tai syytteeseenpanon piiriin kuuluviin tapauksiin tai rahanpesun selvittelykeskuksille 38 ja 39 §:n mukaisesti annettuihin tietoihin.

Huolimatta 1 momentissa säädetystä tietojenvaihto on sallittua:

1) toimivaltaisten kansallisten valvojien, eri jäsenvaltioiden valvojien, muiden jäsenvaltioiden itsesääntelyelimiä valvovien viranomaisten tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen sen toimiessa valvojana välillä;

2) valvojien ja rahanpesun selvittelykeskusten välillä;

3) valvojien ja 4 §:n 2 momentin 4 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten välillä;

4) luottolaitosten ja finanssilaitosten valvonnasta niiden valvontaa koskevien Euroopan unionin säädösten mukaisesti vastaavien yhden tai useamman jäsenvaltion sisällä toimivien finanssivalvojien ja viranomaisten sekä Euroopan keskuspankin välillä.

Sovellettaessa 2 momentin 4 kohtaa tietojenvaihtoon sovelletaan 1 momentissa tarkoitettuja salassapitovelvollisuuteen liittyviä vaatimuksia.

Ne, jotka saavat salassa pidettäviä tietoja 2 momentissa säädetyn mukaisesti, saavat käyttää tätä tietoa ainoastaan:

1) hoitaessaan tämän lain tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, vakavaraisuuden sääntelyä ja luottolaitosten ja finanssilaitosten valvontaa koskevien EU:n säädösten mukaisia tehtäviään;

2) haettaessa muutosta viranomaisen tai asianajajayhdistyksen päätökseen;

3) tuomioistuinkäsittelyssä, joka on saatettu vireille rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn nojalla tai vakavaraisuusvalvonnan ja luottolaitosten ja finanssilaitosten valvonnan alalla annettujen EU:n lainsäädännön erityissäännösten nojalla.

85 §

Tietojenvaihto valvojien ja muiden viranomaisten kesken

Rahanpesuasetuksen 70 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia lukuun ottamatta tietojenvaihto on sallittua:

1) valvojien ja Lupa- ja valvontaviraston välillä tämän toimiessa 51 §:ssä tarkoitetussa tehtävässään,

2) valvojien tai Lupa- ja valvontaviraston tämän toimiessa 51 §:ssä tarkoitetussa tehtävässään ja muiden EU-jäsenvaltioiden valvojien ja itsesääntelyelimiä kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvun mukaisesti valvovien viranomaisten välillä;

3) valvojien ja viranomaisten, jotka ovat vastuussa finanssimarkkinoiden valvonnasta, välillä;

4) tilintarkastajien valvonnasta vastaavan Patentti- ja rekisterihallituksen tai Lupa- ja valvontaviraston tämän toimiessa 51 §:ssä tarkoitetussa tehtävässään ja toisten EU-jäsenvaltioiden kuudennen rahanpesudirektiivin IV luvun mukaisesti itsesääntelyelimiä valvovien viranomaisten sekä viranomaisten, joilla on toimivalta valvoa lakisääteisiä tilintarkastajia ja tilintarkastusyhteisöjä tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY 32 artiklan ja yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 20 artiklan mukaisesti, välillä.

Edellä 84 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyt salassapitovelvollisuutta koskevat vaatimukset eivät saa estää 1 momentissa tarkoitettua tietojenvaihtoa. Tämän pykälän 1 momentissa säädetyn mukaisesti vaihdettuja salassa pidettäviä tietoja saa käyttää ainoastaan hoidettaessa asianomaisten viranomaisten velvollisuuksia sekä kyseisten tehtävien hoitoon nimenomaisesti liittyvien hallinnollisten käsittelyjen tai oikeuskäsittelyjen yhteydessä. Saatuihin tietoihin sovelletaan kaikissa tapauksissa vähintään 84 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia vastaavia salassapitovaatimuksia.

Edellä 84 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyt salassapitovelvollisuutta koskevat vaatimukset eivät estä tietojen ilmaisemista kansallisesti rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastuussa oleville viranomaisille tai viranomaisille, joille on osoitettu velvollisuuksia rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämisen tai tutkinnan alalla. Tällöin salassa pidettäviä tietoja saa kuitenkin käyttää vain asianomaisten viranomaisten lakisääteisten tehtävien suorittamiseen. Henkilöitä, joilla on pääsy tällaisiin tietoihin, koskevat vähintään 84 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia vastaavat salassapitovelvollisuuteen liittyvät vaatimukset.

Valvojilla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Verohallinnolle sellaisia valvontatehtävässään havaitsemiaan tietoja, jotka ovat tarpeellisia Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 §:n mukaisten tehtävien hoitamista varten.

86 §

Ilmoitusvelvollisia koskevan tiedon luovuttaminen viranomaisia valvoville viranomaisille

Rahanpesuasetuksen ja tämän lain noudattamisen valvontaan liittyviä ilmoitusvelvollisia koskevia tietoja voidaan luovuttaa toimivaltaisille viranomaisille, joilla on toimivaltaa tutkia tai tarkastaa valvojien toimet tai niiden viranomaisten toimet, jotka vastaavat tällaista valvontaa koskevasta lainsäädännöstä, jos;

1) tiedot ovat ehdottoman välttämättömiä viranomaista koskevan tutkimis- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi;

2) henkilöihin, joilla on pääsy tietoihin, sovelletaan vähintään 84 §:n 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia vastaavia kansallisen lainsäädännön mukaisia salassapitovelvollisuuteen liittyviä vaatimuksia;

3) tietoja, jotka ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, ei saa luovuttaa ilman tiedot luovuttaneen valvojan nimenomaista suostumusta, ja ne saa luovuttaa ainoastaan niihin tarkoituksiin, joita varten tämä valvoja on antanut suostumuksensa.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja voidaan luovuttaa myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 226 artiklan ja Euroopan parlamentin tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission päätöksen 95/167/EY, Euratom, EHTY 2 artiklan mukaisesti perustamille väliaikaisille tutkintavaliokunnille, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen valiokuntien toiminnan toteuttamiseksi.

11 luku

Erinäiset säännökset

87 §

Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely

Toimivaltaiset viranomaiset voivat käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä sekä mainitun asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja siinä laajuudessa, mikä on tarpeen tämän lain soveltamiseksi edellyttäen, että rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojatoimet on toteutettu seuraavien suojatoimien lisäksi:

1) tällaisia tietoja saa käsitellä vain tapauskohtaisesti kunkin toimivaltaisen viranomaisen henkilöstö, joka on erityisesti nimetty ja saanut luvan tällaisten tehtävien suorittamiseen;

2) toimivaltaisten viranomaisten henkilöstön on ylläpidettävä luottamuksellisuutta ja tietosuojaa koskevia korkeita ammatillisia vaatimuksia, minkä lisäksi sen on oltava erittäin luotettavaa ja sillä on oltava asianmukainen osaaminen, myös massadata-aineistojen eettisen käsittelyn osalta;

3) toimivaltaisen viranomaisen käytössä on oltava tekniset ja organisaatioon liittyvät toimenpiteet, joilla taataan teknisesti korkeatasoinen tietoturva.

88 §

Muutoksenhaku

Valvontaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Hallinto-oikeuden on valitusasiaa käsiteltäessä varattava asianajajayhdistykselle tilaisuus tulla kuulluksi valituksen johdosta sekä tarvittaessa esittää todistelua ja muuta selvitystä, jos asia koskee ilmoitusvelvollista, jonka toimintaa asianajajayhdistys 28 §:n 3 momentin mukaan valvoo.

Valvontaviranomaisen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää tai muualla laissa toisin säädetä. Uhkasakon, rikemaksun ja seuraamusmaksun täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Finanssivalvonnan päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 73 §:ssä säädetään.

89 §

Kynnysarvoilmoitukset

Ilmoitusvelvollinen voi tehdä epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen myös enimmäismääräksi asettamansa kynnysarvon ylittävästä yksittäisestä maksusta tai muusta suorituksesta tai useasta erillisestä toisiinsa yhteydessä olevasta maksusta tai suorituksesta.

Maksulaitoslain (297/2010) 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun rahanvälityspalvelun tarjoajan on kuitenkin tehtävä ilmoitus jokaisesta yksittäisestä tai useasta erillisestä toisiinsa yhteydessä olevasta maksusta tai suorituksesta, jonka arvo on vähintään 1 000 euroa.

90 §

Huolehtimisvelvolliset viranomaiset

Poliisihallituksen, Tullin, Rajavartiolaitoksen, Verohallinnon, Ulosottolaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja konkurssiasiamiehen tulee kiinnittää niiden toiminnassa huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen sekä ilmoittaa tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleet epäilyttävät liiketoimet rahanpesun selvittelykeskukselle.

12 luku

Voimaantulo

91 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettu laki (444/2017), jäljempänä *kumottu laki*.

Tämän lain 2 §:n 1 momenttia, 28 §:n 5 momenttia ja 32 §:n 2–5 momenttia sovelletaan rahanpesuasetuksen 3 artiklan 3 alakohdan n ja o alakohdassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin kuitenkin vasta 10 päivästä heinäkuuta 2029.

92 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevan asian käsittelyyn sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita kumotun lain säännöksiä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kumotun lain säännöksiä sovelletaan asian käsittelyyn myös haettaessa muutosta päätökseen asiassa, johon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kumotun lain säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin 8 luvussa tarkoitettuihin laiminlyönteihin, rikkomuksiin tai säännösten vastaiseen menettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kumotun lain seuraamusvastuuta koskevia säännöksiä. Jos uuden lain soveltaminen johtaisi lievempään lopputulokseen, on tämä otettava huomioon seuraamusta määrättäessä. Jos laiminlyönti, rikkomus tai säännösten vastainen menettely on käynnistynyt ennen tämän lain voimaantuloa ja jatkuu edelleen tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan seuraamuksen määräämiseen tämän lain säännöksiä.

Muualla laissa olevalla viittauksella kumottuun lakiin tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin.

_____

2.

Laki

rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 momentin 2 ja 6 kohta sekä 4 momentti, 3 §:n 5 ja 9 momentti, 4 ja 5 § sekä 6 §:n 1 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 9 momentti laissa 631/2019, 4 § osaksi laissa 377/2021 ja 274/2025, 5 § osaksi laissa 377/2021 ja 6 §:n 4 momentti laissa 434/2021, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 377/2021 ja 815/2022, uusi 5 a kohta ja pykälään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 377/2021 ja 815/2022, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti ja muutettu 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi ja 6 momentti sekä lakiin uusi 2 a–2 d, 4 a, 4 b, 5 a, 6 a ja 6 b § seuraavasti:

2 §

Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät

Keskusrikospoliisissa on toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton rahanpesun selvittelykeskus, jonka tehtävänä on:

— —

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 4 §:n 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten toimittamien rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, 69 artiklan, 74 artiklan ja 80 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen ilmoitusten ja kaikkien muiden rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoitukseen liittyvien tietojen sekä unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1672, jäljempänä *käteisvarojen valvonnasta annettu asetus*, 9 artiklassa tarkoitettujen tietojen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valvontaviranomaisten tai muiden viranomaisten toimittamien tietojen vastaanottaminen ja analysointi sekä palautteen antaminen niiden vaikutuksista vähintään kerran vuodessa;

— —

5 a) yhteistyö ja tietojenvaihto kohdennetuista talouspakotteista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten kanssa;

6) tilaston pitäminen:

a) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tekemien epäilyttäviä liiketoimia koskevien

ilmoitusten ja rahanpesuasetuksen 71 artiklassa tarkoitettujen liiketoimien keskeytysten lukumäärästä;

b) kyseisten ilmoitusten perusteella toteutetuista toimista, rahanpesun selvittelykeskukselle käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 9 artiklan mukaisesti toimitetut käteisen rahan konkreettista rajan yli liikkumista koskevista tiedoista ja näiden tietojen perusteella toteutetuista toimista;

c) tietojen jakamiseen muille toimivaltaisille viranomaisille johtavien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lukumäärästä ja prosenttiosuudesta sekä lisätutkimuksiin johtaneiden ilmoitusten lukumäärästä ja prosenttiosuudesta, jos ne ovat saatavilla;

d) sellaisten rajat ylittävien tietopyyntöjen lukumäärästä, jotka rahanpesun selvittelykeskus on esittänyt tai vastaanottanut, joihin se on kieltäytynyt vastaamasta tai joihin se on vastannut osittain tai kokonaan, jaoteltuina vastapuolena olevan maan mukaan;

e) rahanpesun selvittelykeskukselle osoitetuista henkilöresursseista;

— —

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa ilmoitusvelvollisille annettavassa palautteessa on käsiteltävä vähintään toimitetun tiedon laatua, ilmoitusten oikea-aikaisuutta, epäilyn kuvausta ja toimitusvaiheessa esitettyjä asiakirjoja. Palaute annetaan myös mainitussa kohdassa säädettyjen toimivaltaisten valvontaviranomaisten saataville.

— —

Keskusrikospoliisin tulee antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toiminnan yleisestä edistymisestä Suomessa. Selvityksen on sisällettävä tietoa muille toimivaltaisille viranomaisille jaetuissa tiedoissa yksilöidyistä suuntauksista ja tyypeistä. Selvitykseen sisältyvien tietojen perusteella ei saa pystyä tunnistamaan ketään luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Sisäministeriön asetuksella säädetään selvitykseen sisällytettävistä tilastoista.

Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee nimetä perusoikeusvastaava, jonka tehtävänä on neuvoa henkilöstöä perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä, edistää ja valvoa perusoikeuksien kunnioittamista, antaa lausuntoja rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnan perusoikeusmukaisuudesta sekä ilmoittaa mahdollisista perusoikeusloukkauksista rahanpesun selvittelykeskuksen johdolle. Perusoikeusvastaavan on toimittava riippumattomasti ilman ulkopuolisia ohjeita tehtäviensä hoitamisessa.

2 a §

Yhteiset analyysit

Rahanpesun selvittelykeskus voi osallistua yhteisiä analyyseja epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin ja tehdä yhteisen analyysityöryhmän perustamista koskevan pyynnön. Analyysityöryhmiin voivat osallistua vieraiden valtioiden rahanpesun selvittelykeskukset, rahanpesuntorjuntaviranomainen ja kolmannet osapuolet, mukaan lukien unionin elimet, toimistot ja virastot, jos kyseinen osallistuminen kuuluu näiden kolmansien osapuolten toimivaltuuksiin.

Analyysityöryhmään kuuluvien rahanpesun selvittelykeskusten, joita rahanpesuntorjuntaviranomainen avustaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1620 40 artiklan mukaisesti, on perustettava yhteinen analyysityöryhmä tiettyä tarkoitusta varten määräajaksi, jota voidaan jatkaa keskinäisellä suostumuksella, tekemään operatiivisia analyyseja epäilyttävistä liiketoimista tai epäilyttävästä toiminnasta, joihin liittyy yksi tai useampi työryhmän muodostava rahanpesun selvittelykeskus.

Yhteinen analyysityöryhmä voidaan perustaa, jos:

1) rahanpesun selvittelykeskusten operatiiviset analyysit edellyttävät sellaisten vaikeiden ja vaativien analyysien suorittamista, jotka liittyvät muihin jäsenvaltioihin;

2) useat rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat operatiivisia analyyseja, joissa tapauksen olosuhteet oikeuttavat yhteensovitetut toimet asianosaisissa jäsenvaltioissa.

Jos yhteinen analyysityöryhmä tarvitsee apua rahanpesun selvittelykeskukselta, joka ei ole mukana työryhmässä, se voi pyytää kyseistä rahanpesun selvittelykeskusta:

1) liittymään yhteiseen analyysityöryhmään;

2) toimittamaan rahanpesun selvittelyyn liittyviä tietoja ja muita rahoitustietoja yhteiselle analyysityöryhmälle.

Rahanpesun selvittelykeskus voi kutsua kolmansia osapuolia osallistumaan yhteisiin analyyseihin, jos se on tarpeen yhteisten analyysien tekemiseksi ja jos kyseinen osallistuminen kuuluu näiden kolmansien osapuolten toimivaltuuksiin. Yhteisiin analyyseihin osallistuvat rahanpesun selvittelykeskukset määrittävät edellytykset, joita sovelletaan kolmansien osapuolten osallistumiseen, ja ottavat käyttöön toimenpiteitä, joilla taataan vaihdettujen tietojen salassapito ja turvallisuus. Vaihdettuja tietoja voidaan käyttää yksinomaan niihin tarkoituksiin, joita varten yhteinen analyysi on käynnistetty.

Osallistuessaan yhteiseen analyysityöryhmään rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstön jäsen voi luovuttaa analyysityöryhmän jäsenille 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja työryhmän suorittamaan analyysia varten.

2 b §

Tietojen toimittaminen valvojille

Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee toimittaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle omaaloitteisesti tai pyynnöstä tietoja, joilla voi olla merkitystä mainitun lain 5 luvussa tarkoitetun valvonnan kannalta. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee toimittaa vähintään seuraavat tiedot:

1) ilmoitusvelvollisten toimittamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten laatu ja määrä;

2) ilmoitusvelvollisten rahanpesun selvittelykeskusten pyyntöihin rahanpesuasetuksen 69 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaisesti antamien vastausten laatu ja oikea-aikaisuus;

3) 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettujen strategisten analyysien tulokset sekä kaikki asiaankuuluvat tiedot rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen suuntauksista ja menetelmistä sekä maantieteellisistä, rajat ylittävistä ja kehittymässä olevista riskeistä.

Rahanpesun selvittelykeskus ilmoittaa valvojille aina, kun sen hallussa olevat tiedot viittaavat siihen, että ilmoitusvelvolliset mahdollisesti rikkovat rahanpesuasetusta ja varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2023/1113, jäljempänä *maksun tiedot -asetus*. Päätöksen tässä momentissa tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Lukuun ottamatta tapauksia, joissa se on ehdottoman välttämätöntä 2 momentin soveltamiseksi, tämän pykälän nojalla toimitetut tiedot eivät saa sisältää mitään tietoja yksittäisistä luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä tai tapauksista, joihin liittyy sellaisia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat käynnissä olevan analyysin tai tutkinnan kohteena, taikka tietoja, jotka voivat johtaa luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tunnistamiseen.

2 c §

Liiketoimien tai toiminnan seurantamääräys

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen seurata rahanpesun selvittelykeskuksen määrittämän ajanjakson ajan liiketoimia tai toimintaa, joita toteutetaan ilmoitusvelvollisen hallinnoiman yhden tai useamman pankkitilin tai maksutilin tai kryptovaratilin tai muun liikesuhteen kautta sellaisten henkilöiden osalta, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Rahanpesun selvittelykeskus voi määrätä ilmoitusvelvollisen raportoimaan seurannan tuloksista.

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ulkomaisen rahanpesun selvittelykeskuksen pyynnöstä 1 momentissa tarkoitetun määräyksen ilmoitusvelvolliselle.

2 d §

Ilmoitusvelvolliselle annettavat riski-ilmoitukset

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi varoittaa ilmoitusvelvollista seikoista, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämisen kannalta rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti. Näihin tietoihin on sisällytettävä:

1) sellaisten liiketoimien tai toiminnan tyypit, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski;

2) tietyt henkilöt, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski;

3) tietyt maantieteelliset alueet, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu riski-ilmoitus on voimassa rahanpesun selvittelykeskuksen määräämän ajanjakson ajan, joka saa olla enintään kuusi kuukautta.

Rahanpesun selvittelykeskusten on annettava ilmoitusvelvollisille vuosittain strategisia tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tyypeistä, riski-indikaattoreista ja suuntauksista.

3 §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri

— —

Epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekijän nimi ja henkilöllisyys ovat salassa pidettäviä tietoja. Edellä säädetyn estämättä tiedon saa kuitenkin luovuttaa, jos se on välttämätöntä rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten esitutkinnassa, syyteharkinnassa, tuomioistuinkäsittelyssä tai rangaistuksen täytäntöönpanossa tai rikosten estämiseksi, paljastamiseksi taikka kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

— —

Mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 84 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, sovelletaan myös Rahanpesun selvittelykeskusten henkilöstöön. Poliisin henkilötietojen käsittelystä säädetään lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, henkilötietojen käsittelystä

rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019).

4 §

Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoa

Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä ilmoitusvelvollisilta sekä tarvittaessa edellä mainittujen johtajilta ja työntekijöiltä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liikesalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätiön taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta tekee selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies. Asianajajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvat salassapitovelvollisuutta ja todistamiskieltoa koskevat säännökset muussa laissa rajoittavat kuitenkin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeutta tietojensaantiin.

Selvittelykeskuksella on oikeus saada maksutta yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä ja henkilöltä selvittelykeskuksessa työskentelevän päällystöön kuuluvan poliisimiehen kirjallisesta pyynnöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toiminnantarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan salassapitovelvollisuuden estämättä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa rahanpesun selvittelykeskukselle tietojoukkona tai sähköisesti turvallisten ja suojattujen kanavien kautta.

Rahanpesun selvittelykeskuksen 1 ja 2 momentissa säädetyn tiedonsaantioikeuden perusteella tehtyä tiedustelua tai sen sisältöä ei saa paljastaa tiedustelun kohteelle. Tiedustelun ja sen johdosta annetun vastauksen säilyttämiseen ja niiden tarkastamiseen sovelletaan, mitä rahanpesuasetuksen 77 artiklassa säädetään epäilyttäviä liiketoimia koskevien tietojen säilyttämisestä ja tarkastamisesta.

4 a §

Rahanpesurekisterin tietojen luovuttaminen

Rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus saa luovuttaa tietoja myös ilman pyyntöä.

Lisäksi tietoja saa luovuttaa ulkoministeriölle varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 9 §:ssä ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 2 b §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja ulosottomiehelle varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 14 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Tietoja voidaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 83 §:ssä tarkoitetuista kohdennetuista talouspakotteista vastaaville toimivaltaisille viranomaisille.

Tietoja saadaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle, jos luovutettava tieto on välttämätön toimivaltaisen valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen mainitussa laissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi. Tietoja saadaan luovuttaa Finanssivalvonnalle, jos tiedot ovat välttämättömiä luottolaitostoiminnasta annetussa

laissa (610/2014) tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin arvioimista edellyttävien tehtävien suorittamiseksi. Vastaavia tässä momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja saadaan luovuttaa myös Euroopan keskuspankille sen hoitaessa luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1024/2013 tarkoitettuja tehtäviä.

Tietoja voidaan luovuttaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille ja 10 kohdassa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle toimittaessa osana rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaista tietojenvaihtokumppanuutta.

Päätöksen tässä pykälässä tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa tietojoukkona tai sähköisesti turvallisten ja suojattujen kanavien kautta.

Poliisilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja syyttäjällä on oikeus saada rahoitustietoja ja -analyyseja rahanpesun selvittelykeskukselta Europol-asetuksen liitteessä I tarkoitettujen rikosten estämiseksi, paljastamiseksi, tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.

4 b §

Luovutettavien tietojen käytön rajoittaminen tai kieltäytyminen ja palaute tiedoista

Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 4 a §:n 1–3 momentissa sekä 5 ja 5 a §:ssä tarkoitettujen luovutettavien tietojen käytölle.

Rahanpesun selvittelykeskus voi kieltäytyä luovuttamasta tietoja muulle kuin esitutkintaviranomaiselle, jos asiassa on syytä epäillä rahanpesua tai terrorismin rahoittamista ja tietojen luovuttaminen voisi vaarantaa tutkinnan tavoitteet tai jos on kyse poikkeustapauksesta, jossa tietojen ilmaiseminen olisi selvässä epäsuhteessa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeutettuihin etuihin nähden tai merkityksetöntä siihen tarkoitukseen nähden, johon niitä on pyydetty. Tällaisissa tapauksissa rahanpesun selvittelykeskuksen on esitettävä kirjallisesti kieltäytymisen perustelut pyynnön esittäneelle viranomaiselle.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten on annettava rahanpesun selvittelykeskukselle palautetta tämän lain 4 a §:n 1–3 momentin sekä 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen käyttämisestä ja niiden hyödyllisyydestä sekä kyseisten tietojen perusteella toteutettujen toimien ja tutkimusten tuloksista. Tällaista palautetta on annettava säännöllisesti ja joka tapauksessa kootussa muodossa vähintään kerran vuodessa.

5 §

Kansainvälinen tietojen vaihtaminen

Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselta tai muulta toimivaltaiselta viranomaiselta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevassa pyynnössä on yksilöitävä niiden käyttötarkoitus ja siinä on oltava pyyntöön vastaamista varten riittävät tosiseikat, taustatiedot ja perustelut.

Vieraan valtion viranomaiselta saatuja tietoja saa käyttää ja luovuttaa muuhun kuin siihen tarkoitukseen, jota varten ne on luovutettu, ainoastaan tämän viranomaisen etukäteen antamalla suostumuksella.

Rahanpesun selvittelykeskus voi perustellusta pyynnöstä luovuttaa 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä, jos se on tarpeen 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten.

Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottaessa rahanpesuasetuksen 69 ja 74 artiklassa sekä 80 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, joka koskee toista Euroopan unionin jäsenvaltiota, sen on viipymättä toimitettava ilmoitus tai kaikki siitä saadut olennaiset tiedot kyseisen jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle ilman rajoituksia tai ehtoja tietojen käytölle. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee antaa toisen maan viranomaiselle palautetta tämän lain nojalla tapahtuneen tiedonvaihdon vaikutuksista ja laadusta.

Tietoja voidaan luovuttaa myös Europolille, rahanpesuntorjuntaviranomaiselle, Euroopan syyttäjänvirastolle, Euroopan petostentorjuntavirastolle sekä Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle. Tiedot tulee luovuttaa Euroopan syyttäjänvirastolle ja Euroopan petostentorjuntavirastolle rahanpesuasetuksen 81 ja 83 artiklojen mukaisesti.

Rahanpesun selvittelykeskus voi hakea osumatietoja Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskuksen ylläpitämästä rekisteristä, jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut siihen suostumuksensa. Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan antaa oikeus hakea osumatietoja rahanpesurekisteristä sen selvittämiseksi, sisältääkö rekisteri tietoja asianomaisen valtion haun kohteesta.

Päätöksen tässä pykälässä ja 5 a §:ssä tarkoitettujen tietojen ja osumatietoihin liittyvien tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa säädetään erikseen.

5 a §

Kansainväliseen tietopyyntöön vastaaminen

Vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskuksen tietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään viiden työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jos pyydetyt tiedot ovat rahanpesun selvittelykeskuksen hallussa tai jos pyydettyjä tietoja säilytetään tietokannassa tai rekisterissä, johon rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy. Poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa tätä määräaikaa voidaan pidentää enintään kymmeneen työpäivään. Jos rahanpesun selvittelykeskus ei pysty hankkimaan pyydettyjä tietoja, sen on ilmoitettava asiasta pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle.

Jos rahanpesun selvittelykeskusta pyydetään antamaan tietoja, joita joko säilytetään tietokannassa tai rekisterissä, johon rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy, tai jotka ovat jo sen hallussa, rahanpesun selvittelykeskuksen on 1 momentissa säädetystä poiketen poikkeuksellisissa, perustelluissa ja kiireellisissä tapauksissa annettava kyseiset tiedot viimeistään yhden työpäivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Jos rahanpesun selvittelykeskus ei pysty vastaamaan yhden työpäivän kuluessa tai sillä ei ole suoraa pääsyä tietoihin, sen on ilmoitettava tämä perusteluineen pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle. Jos pyydettyjen tietojen toimittaminen yhden työpäivän kuluessa

aiheuttaisi kohtuuttoman rasituksen rahanpesun selvittelykeskukselle, se voi lykätä tietojen toimittamista. Tällöin sen on viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle tällaisesta lykkäyksestä. Rahanpesun selvittelykeskus saa pidentää tietopyyntöön vastaamiselle asetettua määräaikaa enintään kolmeen työpäivään.

Tietojen luovuttamisesta vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan kieltäytyä, jos se voisi olla Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. Ennakkosuostumuksen antamisesta vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tietojen edelleen luovuttamiseksi vieraan valtion toimivaltaisille viranomaisille voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka niiden luovuttaminen ei kuulu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten soveltamisalaan, taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. Tietojen luovuttamista koskevan suostumuksen antamisesta kieltäytyminen on aina perusteltava asianmukaisesti.

Tietojen luovuttamisesta vieraan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja tulee vastaanottaa ja luovuttaa EU:n jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskusten ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen välillä erityistä hajautettua järjestelmää (*FIU.net-järjestelmä*) käyttäen. Jos FIU.net-järjestelmään tulee tekninen häiriö, tiedot on toimitettava muulla asianmukaisella keinolla, jolla varmistetaan tietoturvan ja tietosuojan korkea taso. FIU.net-järjestelmää voidaan käyttää myös viestintään kolmansissa maissa toimivien rahanpesun selvittelykeskusten vastapuolien sekä muiden viranomaisten ja unionin elinten, toimistojen ja virastojen kanssa. Tietojenvaihto rahanpesun selvittelykeskuksen ja sen kolmansissa maissa toimivien vastapuolten sekä toimivaltaisten viranomaisen välillä, jotka eivät ole yhteydessä FIU.net-järjestelmään, on tapahduttava suojattujen viestintäkanavien kautta tietojoukkona tai sähköisesti käyttäen uusinta saatavilla olevaa teknologiaa.

6 §

Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys liiketoimen keskeyttämisestä

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen liiketoimen keskeyttämisestä enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Jos rahanpesuasetuksen 69 artiklan mukaisesti ilmoitetun epäilyn perusteella todetaan, että liiketoimen keskeyttäminen tai sen jatkamisen kieltäminen on tarpeen, ilmoitusvelvolliselle annetaan määräys keskeyttämisestä tai jatkamisen kieltämisestä kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Jos tarve keskeyttää liiketoimi perustuu rahanpesun selvittelykeskuksen analyysitoimintaan riippumatta siitä, onko ilmoitusvelvollinen tehnyt aiemman ilmoituksen, rahanpesun selvittelykeskuksen on määrättävä keskeyttämisestä mahdollisimman pian.

— —

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa tulliviranomaiselle täytäntöön pantavaksi määräyksen pidättää tullitoimenpiteen ja rajavartioviranomaiselle rajatarkastuksen tai rajavalvonnan yhteydessä tavatut varat enintään

kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen toimenpide on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Pidätettävillä varoilla tarkoitetaan käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja käteisvaroja sekä muuta irtainta omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa.

— —

6 a §

Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä enintään viiden arkipäivän ajaksi, jos se on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa myös ulkomaisen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen torjunnasta vastaavan viranomaisen pyynnöstä.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on 1, 2 ja 4 momentissa säädettyä tarkoitusta varten oikeus pyytää selvitystä pankkitilistä, maksutilistä, kryptovaratilistä tai liikesuhteesta siltä, jonka varoja tai omaisuutta keskeyttäminen koskee. Pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämistä tai liikesuhteen keskeyttämistä koskeva määräys on viivytyksettä peruttava, kun keskeytys ei ole enää tarpeen.

Rahanpesun selvittelykeskus voi määrätä, että 1 ja 2 momentissa säädettyä keskeytystä jatketaan enintään 25 arkipäivällä, jos se on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Rahanpesun selvittelykeskuksen 4 momentin nojalla tekemään määräykseen pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisen tai liikesuhteen keskeyttämisen jatkamisesta saa vaatia oikaisua keskusrikospoliisilta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

6 b §

Valtion korvausvastuu

Jos 6 tai 6 a §:ssä tarkoitettu määräys keskeyttämisestä on annettu perusteettomasti, valtion on korvattava päätöksen kohteelle keskeyttämisestä aiheutunut vahinko ja asiassa aiheutuneet kulut.

Kanne vahingon ja kulujen korvaamisesta on puhevallan menettämisen uhalla nostettava vuoden kuluessa päivästä, jona keskeyttämispäätös kumottiin, tai jos keskeyttämistä koskevasta päätöksestä tehty valitus on silloin vielä ratkaisematta, päivästä, jona asia on lopullisesti ratkaistu.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

3.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 2 §:n 1 momentin 4, 5 ja 7 kohta,

sellaisena kuin niistä on 2 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 415/2024,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 1 a §, 1 d §:n 2 ja 5 momentti, 1 e §:n 2 momentti, 2 §:n 1 momentin 1, 2, 11, 12, 15 ja 16 kohta, 3 §:n 5 kohta, 4 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 17 b §:n 1 momentti, 17 e §:n 2 momentti sekä 17 f §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 1 a §, 1 d §:n 2 ja 5 momentti, 1 e §:n 2 momentti, 2 §:n 1 momentin 1, 2, 11, 12,15 ja 16 kohta, 4 §:n 2 momentti, 17 b §:n 1 momentti, 17 e §:n 2 momentti ja 17 f §:n 1 ja 3 momentti laissa 863/2025, 3 §:n 5 kohta laissa 814/2022, 6 § osaksi laeissa 814/2022 ja 863/2025 sekä 7 §:n 3 momentti laissa 415/2025, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 730/2020, 814/2022, 514/2024 ja 863/2025 uusi 17–22 kohta, 3 §:ään sellaisena kuin se on laeissa 814/2022 ja 863/2025, uusi 11 kohta ja 2 momentti,4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, uusi 3 momentti, lakiin uusi 10 a §, 17 d §:ään, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi sekä lakiin uusi 3 a luku seuraavasti:

1 §

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus

— —

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoituksena on:

1) edistää viranomaisten automaattista tiedonsaantia pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitileistä sekä tallelokeroista;

2) edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia saldo- ja tilitapahtumatiedoista sekä arvopapereihin liittyvistä tiedoista; sekä

3) parantaa luovutettavien henkilötietojen tietoturvaa.

— —

1 a §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen, tallelokerotietojen, saldo- ja tilitapahtumatietojen sekä arvopaperitietojen saamiseen ja välittämiseen finanssilaitoksilta ja luottolaitoksilta toimivaltaisille viranomaisille pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen sekä tallelokerotietojen saamiseen ja välittämiseen pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla.

Mitä tässä laissa säädetään finanssilaitoksesta, ja luottolaitoksesta, sovelletaan myös ulkomaisten finanssilaitosten ja luottolaitosten Suomessa sijaitseviin sivuliikkeisiin.

1 d §

Tiedonhakujärjestelmät

— —

Finanssilaitokset voivat ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin niiden tulee luovuttaa tiedonhakujärjestelmän avulla 2 ja 3 luvussa tarkoitetut tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle.

— —

Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista. Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, sekä tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.

1 e §

Tiedonluovutusjärjestelmä

— —

Tulli antaa teknisiä määräyksiä siitä, millä tavoin tiedot tulee toimittaa tiedonluovutusjärjestelmään. Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään finanssilaitosten sekä Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien, virtuaalisten IBAN-tilien, tallelokeroiden, arvopaperitilien ja kryptovaratilien asiakkaiden tiedot;

2) *pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmällä* järjestelmää, jonka avulla luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset ja tiedonhakujärjestelmän luoneet finanssilaitokset luovuttavat tietoa pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitileistä sekä niiden saldo- ja tilitapahtumista, tallelokeroista ja arvopapereista toimivaltaisille viranomaisille;

— —

11) *koostavalla sovelluksella* Tullin ylläpitämää automatisoitua teknistä ratkaisua, jonka avulla se välittää pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietoja, tallelokerotietoja, saldo-

ja tilitapahtumatietoja sekä arvopaperitietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla;

12) *keskitetyllä automatisoidulla tilitietojärjestelmällä* rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/843 mukaista keskitettyä automatisoitua mekanismia, jonka avulla on mahdollista saada pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitiedot ja tallelokerotiedot välittömästi;

— —

15) *tilitapahtumatiedoilla* säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin EU 2019/1153, jäljempänä *rahoitustietodirektiivi*, 2 artiklan 7 a alakohdassa tarkoitettuja yksityiskohtaisia tietoja toimista, jotka on suoritettu tiettynä ajanjaksona tietyn maksutilin tai IBAN-tilinumerolla yksilöidyn pankkitilin kautta, tai yksityiskohtaisia tietoja kryptovarojen siirroista;

16) *arvopaperitiedoilla* arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä, arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvopaperitiliä ja osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä koskevia tietoja;

17) *arvopaperitilillä* arvo-osuustileistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä, arvopaperitileistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvopaperitiliä ja osakesäästötilistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä;

18) *kryptovaratilillä* tiliä, jota kryptovarapalvelun tarjoaja ylläpitää yhden tai useamman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimissä ja jota voidaan käyttää kryptovarojen siirtojen toteuttamiseen;

19) *virtuaalisella IBAN-tilinumerolla* tunnistetta, joka johtaa maksujen ohjaamiseen maksutilille, joka on yksilöity kyseisestä tunnisteesta poikkeavalla IBAN-tilinumerolla;

20) *finanssilaitoksella* rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettuja toimijoita;

21) *pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmällä* keskitettyjen rekistereiden, keskitettyjen sähköisten tietojenhakujärjestelmien ja muiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämistä Euroopan komission kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta;

22) *tiedonluovutusjärjestelmällä* Tullin ylläpitämää sähköistä järjestelmää, jonka avulla 1 a §:ssä tarkoitetut toimijat, jotka eivät ole rakentaneet pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, luovuttavat saldo-, tilitapahtuma- ja arvopaperitietoja toimivaltaisille viranomaisille.

3 §

Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset

Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:

— —

5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuilla valvojilla mainitussa laissa tarkoitettuun valvontatehtävän suorittamiseen;

— —

11) Patentti- ja rekisterihallituksella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten tekemistä varten.

Lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla rahanpesuntorjuntaviranomaisella on oikeus saada tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetut tiedot jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1640, jäljempänä *kuudes rahanpesudirektiivi,* 32 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä analyyseja ja rahanpesuasetuksen 40 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä varten.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä luovutettavat pankki- ja maksutilitiedot

— —

Tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavia tietoja, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamis- ja päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä ja kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot, tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7–10 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä päivämäärät, jolloin luonnollisesta henkilöstä tuli asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja ja jolloin hän lakkasi olemasta asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) luottolaitoksen tai finanssilaitoksen antaman virtuaalisten IBAN-tilinumeroiden osalta virtuaalinen IBAN-tilinumero ja tilin, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen, yksilöllinen tilitunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät: jos kyse on virtuaalisesta IBAN-tilinumerosta, 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu asiakastilinhaltija on sen tilin haltija, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen;

5) tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai tallelokeron yksilöintitieto sekä vuokrasopimuksen alkamispäivä ja tarvittaessa sen päättymispäivä, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokrasopimuksen alkamis- ja tarvittaessa sen päättymispäivä, tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta

palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

6) arvopaperitilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

7) kryptovaratilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot tulee luovuttaa kymmenen vuoden ajan tilin lopettamisen tai muun perusteen voimassaolon päättymisen jälkeen.

— —

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Finanssilaitosten on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Finanssilaitokset voivat ylläpitää 1 d §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan tietoja asiakkaasta, joka finanssilaitoksen on rahanpesuasetuksen 22 artiklan mukaan tunnistettava. Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavia tietoja:

1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamis- ja päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä ja kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot, tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7–10 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä päivämäärät, jolloin luonnollisesta henkilöstä tuli asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja ja jolloin hän lakkasi olemasta asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) luottolaitoksen tai finanssilaitoksen antaman virtuaalisten IBAN-tilinumeroiden osalta virtuaalinen IBAN-tilinumero ja tilin, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen, yksilöllinen tilitunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät; jos kyse on virtuaalisesta IBAN-tilinumerosta, 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu asiakastilinhaltija on sen tilin haltija, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen;

5) tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai tallelokeron yksilöintitieto sekä vuokrasopimuksen alkamispäivä ja tarvittaessa sen päättymispäivä, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokrasopimuksen alkamis- ja tarvittaessa sen päättymispäivä, tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta

palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

6) arvopaperitilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

7) kryptovaratilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava sähköisesti. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuina tietoja voidaan toimittaa. Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin.

Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisterin kautta, vaan ainoastaan tiedon siitä, että kyseessä on asianajajan asiakasvaratili sekä minkä asianajajan asiakasvaratili on kyseessä.

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

— —

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle sekä luottolaitokselle ja finanssilaitokselle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, finanssilaitokseen sekä luottolaitokseen liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seurantaa ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

10 §

Lokitiedot

Tullin on ylläpidettävä lokirekisteriä pankki- ja maksutilirekisterin, koostavan sovelluksen kautta tapahtuvan keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän sekä pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän käyttökerroista ja luovutettava lokitiedot 3 §:ssä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille pyynnöstä. Lokirekisterin on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

1) asian viitetiedot;

2) säännökset, joiden nojalla tietoja pyydetään;

3) tiedustelun tai haun päivämäärä ja kellonaika;

4) tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyyppi;

5) tiedustelun tai haun tuloksen tunnistetiedot;

6) rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi.

— —

10 a §

Tilastot

Tullin on ylläpidettävä tilastoja toimivaltaisten viranomaisten keskitettyyn automatisoituun tilitietojärjestelmään tekemien hakujen lukumäärästä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä.

17 b §

Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat saldotiedot

Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä on mahdollista pyytää seuraavat pankki- ja maksutilien sekä kryptovaratilien saldoon liittyvät tiedot:

1) tilinumero;
2) tilin saldo;
3) tilin saldoa koskeva päivämäärä ja kellonaika.

— —

17 d §

Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat tilitapahtuma- ja arvopaperitiedot

— —

Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä on mahdollista pyytää myös kryptovaratilejä koskevat tilitapahtumatiedot.

— —

17 e §

Toimivaltaisten viranomaisten pääsy keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoihin ja niitä koskevien tietopyyntöjen tekemistä koskevat edellytykset

— —

Toimivaltaisen viranomaisen on sähköistä tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen yksilöitävä pyyntöä koskevan pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus, tiedon käyttötarkoitus, asian viitetiedot ja tietojen saamista koskevat säännökset sekä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot.

17 f §

Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely

Edellä 1 a §:ssä tarkoitettujen toimijoiden on luovutettava 17 b §:ssä ja 17 d §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot viipymättä, mutta viimeistään seuraavan pankkipäivän kuluessa salassapitosäännösten estämättä.

— —

Edellä 1 a §:ssä tarkoitettu toimija voi perustellusta syystä luovuttaa 17 d §:n 3 momentissa tarkoitetut tiedot muuta sähköistä tietoturvallista tapaa käyttäen.

3 a luku

Pankkitilirekisterien yhteenliittäminen

17 i §

Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot

Tullin on huolehdittava siitä, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavat kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut ajantasaiset ja tosiasiallisia

pankkitilin, maksutilin, arvopaperitilin, kryptovaratilin ja tallelokeron tietoja vastaavat tiedot asetetaan saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin tai tallelokeron lopettamisen jälkeen.

Tullin tulee ottaa huomioon Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat kuudennen rahanpesudirektiivin 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tekniset eritelmät ja menettelyt, jotka laaditaan jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämiseksi.

17 j §

Tietojenvaihto yhteenliittämisjärjestelmässä

Tullin on luovutettava pankkitilirekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskuksille, valvontaviranomaisille, rahoitustietodirektiivissä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle rahanpesuntorjuntaviranomaiselle pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta saatavat tämän lain 17 i §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Rahanpesun selvittelykeskuksella ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina kun se on tarpeen 3 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvontaviranomaisten tulee ylläpitää tilastoja edellä mainittujen hakujen lukumäärästä.

Poliisilla, Tullilla ja Rajavartiolaitoksella on välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina, kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on ennalta estää, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa ja tutkintaan liittyvien varojen tunnistamista, jäljittämistä ja jäädyttämistä. Pääsy tietoihin ja mahdollisuus tehdä niitä koskevia hakuja on ainoastaan sellaisella poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvalla, joka on nimetty ja valtuutettu suorittamaan näitä tehtäviä. Tietoja, jotka on saatu pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, saa käsitellä ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty, sanotun kuitenkaan rajoittamatta henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 5 §:n soveltamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 17 j §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 10 päivästä heinäkuuta 2029.

4.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

408

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kaupparekisterilain (564/2023) 6 § ja 34 §:n 2 momentti sekä

muutetaan 2 §:n 3 momentti, 5 §, 10 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti sekä 24 ja 28 § seuraavasti:

2 §

Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus

— —

Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/), jäljempänä *rahanpesulaki*.

— —

5 §

Tosiasiallisia edunsaajia koskeva keskitetty rekisteri

Rekisteriviranomaisen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämästä tosiasiallisia edunsaajia koskevasta keskitetystä rekisteristä, jäljempänä *edunsaajarekisteri*, ja siihen tehtävistä merkinnöistä säädetään rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, sekä rahanpesulaissa.

Edunsaajarekisteriin voidaan merkitä myös muu oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely kuin 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollinen ja sen tosiasialliset edunsaajat, jos oikeushenkilöllä on yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 9 §:ssä tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnus tai ulkomaisella oikeushenkilöllä tai oikeushenkilöön verrattavalla oikeudellisella järjestelyllä on sitä vastaava tunnus tai muu yksilöintitieto.

10 §

Kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset

Ennen elinkeinotoiminnan aloittamista 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus, joka sisältää 4 §:ssä tarkoitetut tiedot ja edunsaajarekisteriin merkittävät tiedot (*perustamisilmoitus*). Myös kotipaikan siirtämisestä Suomeen on tehtävä perustamisilmoitus.

— —

23 §

Rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistaminen

Osakeyhtiön, osuuskunnan, eurooppayhtiön, eurooppaosuuskunnan ja Suomeen sivuliikkeen perustaneen ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kaupparekisteriin ja sen yhteydessä ylläpidettävään edunsaajarekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävät tiedot ja yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkityt yrityksen yhteystiedot ajantasaisiksi kalenterivuosittain. Muulla kuin edellä mainitulla ilmoitusvelvollisella ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla oikeushenkilöllä tai oikeushenkilöön verrattavalla oikeudellisella järjestelyllä on oikeus ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi.

— —

24 §

Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu

Rekisteriviranomainen määrää kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun ilmoitusvelvolliselle, joka ei kehotuksesta huolimatta:

1) korjaa 10 §:n mukaisesti 4 §:n tai sen 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen, 10 §:n 2 momentin tai 11 §:n nojalla kaupparekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä;

2) ilmoita rekisteritiedoistaan poistettavaksi merkintää 4 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä, joka ei liiketoimintakiellon tai muun henkilön kelpoisuuteen liittyvän syyn johdosta voi enää toimia rekisteriin merkityssä tehtävässä;

3) korjaa yritys- ja yhteisötietolain 11 §:n mukaisesti mainitun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa yhteystiedoissa olevia puutteita tai virheitä;

4) ilmoita, jos kyse on kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisesta, mainitun lain mukaisesti laadittua tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tilintarkastusta koskevine tietoineen rekisteröitäväksi lukuun ottamatta 25 §:ssä tarkoitettua ilmoitusvelvollista tai täydennä puutteellisena rekisteröitäväksi ilmoitettuja edellä tässä kohdassa tarkoitettuja tietoja.

Laiminlyöntimaksu määrätään myös 23 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle, joka on laiminlyönyt ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaiseksi kalenterivuoden aikana, eikä kehotuksesta huolimatta anna ilmoitusta.

Rekisteriviranomainen määrää kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun myös ilmoitusvelvolliselle, muulle oikeushenkilölle tai siihen verrattavan oikeudellisen järjestelyn omaisuudenhoitajalle tai vastaavassa asemassa olevalle, joka ei kehotuksesta huolimatta korjaa 10 §:n ja rahanpesuasetuksen 63, 64 ja 67 artiklan mukaisesti rahanpesulain 7–9 ja 12 §:n nojalla edunsaajarekisteriin sen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä.

Laiminlyöntimaksun suuruus on 300 euroa. Julkista osakeyhtiötä ja eurooppayhtiötä koskevan laiminlyöntimaksun suuruus on 600 euroa.

Laiminlyöntimaksua ei saa määrätä 1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetusta laiminlyönnistä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona ilmoitusvelvollisen on tullut ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi tai rekisteriin merkityt tiedot ajantasaisiksi. Tässä momentissa säädettyä sovelletaan myös sivuliikkeen velvollisuuteen ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi 11 §:n mukaisesti.

Muiden kuin 5 momentissa tarkoitettujen laiminlyöntien osalta laiminlyöntimaksua ei saa määrätä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona rekisteriviranomainen on lähettänyt kehotuksen laiminlyönnin korjaamiseksi.

Rekisteriviranomaisen määräämä laiminlyöntimaksu ei estä määräämästä uutta laiminlyöntimaksua, jos ilmoitusvelvollinen ei ole korjannut 1 momentin 1–3 kohdassa tai 3 momentissa tarkoitettua laiminlyöntiä rekisteriviranomaisen uuden kehotuksen jälkeen. Näin määrättävä laiminlyöntimaksu on kaksinkertainen sitä edeltäneeseen laiminlyöntimaksuun verrattuna ja voidaan määrätä korkeintaan kolme kertaa kahden vuoden aikana ensimmäisestä päätöksestä lukien siten, että tämän jälkeen ensimmäinen maksu määrätään 4 momentissa säädetyn suuruisena. Edellä säädettyä ei sovelleta sivuliikkeeseen siltä osin kuin kyse on sen velvollisuudesta ilmoittaa tilinpäätös 11 §:n mukaisesti rekisteröitäväksi.

28 §

Ilmoitusvelvollisen määrääminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä

Jos ilmoitusvelvollinen, johon sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 20 luvun 4 §:ää tai osuuskuntalain (421/2013) 23 luvun 4 §:ää selvitystilasta ja rekisteristä poistamisesta, laiminlyö rahanpesuasetuksen 63 artiklassa tarkoitetun tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen antamisen tai edunsaajarekisterissä olevien puutteellisten tai virheellisten tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen korjaamisen, eikä kehotuksesta huolimatta korjaa laiminlyöntiä, rekisteriviranomainen voi noudattaen osakeyhtiölain 20 luvun 5 §:ssä tai osuuskuntalain 23 luvun 5 §:ssä tarkoitettua menettelyä määrätä ilmoitusvelvollisen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

vakuutusyhtiölain 6 luvun 13 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 6 luvun 13 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 981/2013 ja 461/2017.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 18 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 448/2017 ja 405/2018, sekä

muutetaan 15 luvun 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 448/2017, seuraavasti:

15 luku

Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa

6 §

Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin

— —

Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/) tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetussa laissa (659/1967) säädetyllä perusteella.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

7.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta, 3 a §:n 3–5 momentti, 3 b §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 12 §:n 1 momentin 4 kohta, 20 b §:n 3 momentin 3 kohta, 40 a §:n 1 momentti, 42 a §:n 2 momentti ja 71 §:n 1 momentin 3 ja 15 kohta, 71 §:n 5 momentti ja 74 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentin 5 kohta ja 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 445/2023, 3 a §:n 3 ja 5 momentti laissa 611/2014, 3 a §:n 4 momentti laissa 1442/2016, 3 b §:n 2 momentti, 12 §:n 1 momentin 4 kohta ja 74 a § laissa 194/2011, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 40 a §:n 1 momentti laissa 569/2020, 42 a §:n 2 momentti laissa 1071/2017, 71 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1198/2014, 71 §:n 1 momentin 15 kohta laissa 574/2019, ja 71 §:n 5 momentti laissa (/) , sekä

lisätään 15 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 194/2011, uusi 4 momentti, seuraavasti:

3 §

Tehtävät

— —

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:

— —

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (/) sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;

— —

3 a §

Yhteinen valvontamekanismi ja Euroopan finanssivalvontajärjestelmä

— —

Tehtäviään suorittaessaan Finanssivalvonnan on otettava huomioon sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, YVM-asetuksessa tarkoitetut EKP:n päätökset, ohjeet ja suositukset sekä EKP:n mainitun asetuksen nojalla antamat säädökset sekä Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tarkoitetun Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen, jäljempänä *Euroopan valvontaviranomaiset*, päätökset, ohjeet ja suositukset, Euroopan järjestelmäriskikomitean suositukset, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1620, jäljempänä *AMLA-asetus,* säädetyn rahanpesuntorjuntaviranomaisen päätökset, ohjeet ja suositukset sekä teknisiä standardeja sisältävät Euroopan komission säädökset, jotka komissio antaa sille Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tai AMLA-asetuksessa säädetyn toimivallan nojalla.

Jollei Euroopan valvontaviranomaisen, Euroopan järjestelmäriskikomitean tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen antaman ohjeen tai suosituksen noudattaminen ole mahdollista, Finanssivalvonnan on esitettävä perustelut ohjeesta tai suosituksesta poikkeamiseen ja toimitettava ne asianomaiselle Euroopan valvontaviranomaiselle, Euroopan järjestelmäriskikomitealle tai rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.

Finanssivalvonnan on finanssimarkkinoita koskevissa Euroopan unionin säädöksissä tarkoitetuissa tapauksissa YVM-asetuksen, Euroopan finanssivalvonta-asetusten, Euroopan järjestelmäriskikomitea-asetuksen, rahanpesuasetuksen ja AMLA-asetuksen mukaisesti:

1) tehtävä yhteistyötä EKP:n, Euroopan valvontaviranomaisten, rahanpesuntorjuntaviranomaisen ja Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tarkoitetun Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitean sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean kanssa;

2) toimitettava EKP:lle, Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan järjestelmäriskikomitealle, Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle niiden tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot.

3 b §

Säädösten, määräysten ja ohjeiden valmistelua koskeva yhteistyö

— —

Finanssivalvonnan on annettava valtiovarainministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle viipymättä tieto:

1) EKP:ssa tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa vireillä olevasta säädöksen valmistelusta, jos säädöksellä voi olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;

2) Euroopan valvontaviranomaisessa tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa vireillä olevasta teknisen standardin tai ohjeen valmistelusta, jos teknisellä standardilla tai ohjeella voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;

3) muusta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetusta EKP:ssa, Euroopan valvontaviranomaisessa, Euroopan järjestelmäriskikomiteassa tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa vireillä olevasta asiasta, jos sillä voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen finanssimarkkinoiden toimintaan tai vakauteen.

10 §

Johtokunnan tehtävät

Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:

— —

5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädetyistä rikemaksusta ja seuraamusmaksusta ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista;

— —

12 §

Johtajan tehtävät

Johtajan tehtävänä on:

— —

4) pitää johtokunta tietoisena Finanssivalvonnan, Euroopan valvontaviranomaisten, Euroopan järjestelmäriskikomitean ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen toiminnan kautta tietoon tulleista finanssimarkkinoiden kehitykseen ja finanssialan lainsäädäntöön vaikuttavista seikoista ja aloitteista sekä vastata muista johtokunnalle annettavista selvityksistä;

— —

15 §

Riippumattomuus

— —

Finanssivalvonnan virkamiehen riippumattomuudesta hänen hoitaessaan rahanpesuntorjuntaviranomaisen hallintoneuvoston jäsenen tehtäviä tai muita kyseiseen viranomaiseen liittyviä tehtäviä säädetään AMLA-asetuksessa.

20 b §

Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta

— —

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen:

— —

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 29 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;

— —

40 a §

Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista

Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa lainsäädäntöä tai

varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

— —

42 a §

Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen

— —

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

— —

3) toisen ETA-valtion finanssimarkkinoita valvovalle viranomaiselle, toisen ETA-valtion kriisinratkaisuviranomaiselle, muulle toisen ETA-valtion finanssimarkkinoiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle sekä Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle, Euroopan järjestelmäriskikomitealle ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle;

— —

15) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuille valvojille sekä niitä vastaavalle ETA-valtion viranomaiselle tai toimielimelle, jos tiedot ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, sekä rahanpesun selvittelykeskukselle sen tehtävien hoitamiseksi;

— —

Lukuun ottamatta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 84 §:n 2 momentissa säädettyä tietojenvaihtoa, Finanssivalvonta ei saa luovuttaa toisessa valtiossa sijaitsevalta valvonta- tai muulta viranomaiselta taikka toisessa valtiossa suoritetussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen taikka sen ulkomaan, jossa tarkastus on suoritettu, muu asianomainen valvontaviranomainen ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

— —

74 a §

Euroopan valvontaviranomaisten ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen päätökset

Jos Euroopan valvontaviranomainen antaa Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa säädetyn menettelyn mukaisesti tai AMLA-asetuksessa säädetyn menettelyn mukaisesti rahanpesun torjuntaviranomainen antaa finanssimarkkinoilla toimivalle osoitetun yksittäisen päätöksen asiassa, josta Finanssivalvonta on aiemmin antanut päätöksen, Finanssivalvonnan päätöksen asemesta noudatetaan Euroopan valvontaviranomaisen tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen antamaa päätöstä. Muutoksenhausta Euroopan valvontaviranomaisen antamaan päätökseen

säädetään Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen antamaan päätökseen AMLA-asetuksessa.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 3 b §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 10 heinäkuuta 2026.

_____

8.

Laki

maksulaitoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maksulaitoslain (297/2010) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 409/2018, sekä

muutetaan 7 §:n 4 ja 5 momentti, 7 a §:n 2 momentti ja 24 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 4 ja 5 momentti sekä 7 a §:n 2 momentti laissa 890/2017 ja 24 §:n 4 momentti laissa 451/2017, seuraavasti:

7 §

Muun maksupalvelun tarjoamisen kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus

— —

Tässä pykälässä tarkoitettua oikeutta tarjota maksupalvelua ei ole, jos liiketoiminnan hallinnointiin tai harjoittamiseen osallistuva tai siitä vastaava luonnollinen henkilö ei ole 13 a §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava taikka jos maksunpalveluntarjoaja ei täytä rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) mukaisia velvollisuuksiaan.

Tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan ei sovelleta tätä lakia lukuun ottamatta, mitä 4 ja 9 §:ssä, 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 13 a, 19 a, 19 b, 21, 21 c, 21 d, 22, 24 ja 26 §:ssä säädetään maksulaitoksista. Palveluntarjoajaan sovelletaan kuitenkin, mitä 8 §:n 2 momentissa, 16 §:ssä ja 18 §:n 2 momentissa säädetään toiminnan rekisteröinnistä. Mitä 26 §:ssä säädetään asiakasvarojen suojaamisesta, sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan myös, kun tämä tarjoaa vain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja palveluita. Tässä pykälässä tarkoitettu palveluntarjoaja ei saa perustaa sivuliikettä tai tarjota maksupalveluja toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon.

— —

7 a §

Sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus

— —

Tässä pykälässä tarkoitettuun sähköisen rahan liikkeeseenlaskijaan sovelletaan, mitä 7 §:n 3–6 momentissa säädetään maksupalvelun tarjoajasta lukuun ottamatta 19 a, 19 b, 21 c ja 21 d §:ää. Liikkeeseenlaskijaan sovelletaan lisäksi 21 a §:ää sähkörahayhteisön osakkeiden ja osuuksien hankintaa ja luovutusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, 21 b §:ää sähkörahayhteisön osakkeiden ja osuuksien hankintaa koskevasta rajoituksesta, 10 §:n 2 momenttia kiellosta myöntää luottoa sähköisen rahan liikkeeseenlaskua vastaan vastaanotetuista varoista, 28 a §:ää sähköistä rahaa koskevien liiketapahtumien rekisteröinnistä ja 36 a §:ää sähköisen rahan liikkeeseenlaskusta ja lunastamisesta.

24 §

Asiamies

— —

Maksulaitoksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle ne asiamiehen soveltamat sisäisen valvonnan menetelmät, joilla täytetään rahanpesuasetuksessa ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa ja niiden nojalla säädetyt velvollisuudet.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

sijoituspalvelulain 12 luvun 3 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan sijoituspalvelulain (747/2012) 12 luvun 3 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 449/2017 ja 523/2021.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 8 §:n 1 momentti ja
muutetaan 8 §:n otsikko seuraavasti:

8 §

Jäädyttämispäätösten luettelointi

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

päästökauppalain 69 ja 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppalain (1270/2023) 69 §:n 3 momentti ja 90 §:n 4 momentti seuraavasti:

69 §

Unionin rekisterin ylläpito

— —

Unionin rekisterin perustamisesta ja ylläpidosta, rekisterin keskusvalvojan ja kansallisten valvojien tehtävistä sekä rekisterin toiminnoista säädetään komission rekisteriasetuksessa. Rikostentorjuntaan sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisyyn unionin rekisterissä sovelletaan komission rekisteriasetusta ja rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1624.

90 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

— —

Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksen mukaiselta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 2 §:n 5 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.
— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 454/2017, seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

— —

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/) tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja paljastamista, mainitun lain 32 §:ssä tarkoitettua tarkastusta, 57 ja 58 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämistä ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä sekä tutkintaan saattamista;

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

13.

Laki

asianajajista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asianajajista annetun lain (496/1958) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 543/2025, seuraavasti:

6 §

Asianajajayhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Asianajajayhdistyksen hallitus tekee Lupa- ja valvontavirastolle esityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/) tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä. Asianajaja on velvollinen antamaan hallitukselle

tiedot, joita tätä valvontaa varten tarvitaan. Asianajajan on myös sallittava hallituksen määräämän henkilön suorittaa tarkastus hänen toimistossaan, jos hallitus katsoo sen valvontaa varten tarpeelliseksi, sekä tällöin esitettävä ne asiakirjat, joiden tutkimista tarkastuksen toimittaminen edellyttää. Hallituksen jäsen ja tarkastuksen toimittaja eivät saa oikeudettomasti ilmaista sellaista salassa pidettävää tietoa, jonka he valvontaa suorittaessaan ovat saaneet tietää.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

14.

Laki

panttilainauslaitoksista annetun lain 28 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 28 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 453/2017,

muutetaan 40 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 595/2025, ja

lisätään 40 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 595/2025, uusi 4 momentti seuraavasti:

40 §

———

Jos toimiluvan haltija laiminlyö, mitä sen velvollisuudeksi tässä laissa säädetään taikka toimiluvan haltijan yhtiöjärjestyksessä määrätään, Lupa- ja valvontavirasto voi kehottaa toimiluvan haltijaa täyttämään velvollisuutensa määräajassa.

———

Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään toimilupaluetteloon merkitään panttilainauslaitokselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava luettelosta viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

15.

Laki

vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 12 luvun 8 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) 12 luvun 8 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 452/2017 ja 1078/2017.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

sijoitusrahastolain 10 ja 26 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoitusrahastolain (213/2019) 26 luvun 15 § ja
muutetaan 10 luvun 1 §:n 5 momentti seuraavasti:

10 luku

Sijoitusrahaston arvon laskeminen, liikkeeseenlasku ja lunastaminen

1 §

Rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku

— —

Mitä 4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista (/) johtuu muuta.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 8 luvun 3 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain (348/2017) 8 luvun 3 § sellaisena kuin se on osaksi laissa 471/2017.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 12 kohdan f alakohta, sellaisena kuin se on laissa 410/2018, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

12) *korvauskelpoisella talletuksella* muita talletuksia kuin:

— —

f) talletuksia, joiden omistajan henkilöllisyyttä ei voida selvittää rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624 III luvun ja sen perusteella annettujen täytäntöönpanosäädösten mukaisesti;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 6 lukuun uusi 7–14 § seuraavasti:

6 luku

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot

7 §

Edunsaajarekisteri

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot sekä kaupparekisterilain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu yrityksen tai yhteisön ilmoitus siitä, ettei sillä ole edunsaajaa tai sitä ei pystytä tunnistamaan, merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämään tosiasiallisia edunsaajia koskevaan keskitettyyn rekisteriin, jäljempänä *edunsaajarekisteri*.

8 §

Toimivaltaisten viranomaisten, itsesääntelyelinten ja ilmoitusvelvollisten oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja

Seuraavilla viranomaistehtäviä suorittavilla tahoilla on oikeus saada kaikki edunsaajarekisterissä olevat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot:

1) keskusrikospoliisissa sijaitseva rahanpesun selvittelykeskus, Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, poliisi, Poliisihallitus, Tulli, Rajavartiolaitos, Ulosottolaitos, syyttäjä, Verohallinto, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos ja konkurssiasiamies;

2) asianajajayhdistys sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä valvontatehtäviään;

3) veroviranomaiset;

4) viranomaiset, joille on osoitettu vastuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuissaneuvoston asetuksissa yksilöityjen unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta;

5) Euroopan syyttäjäviranomainen (EPPO);

6) Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF);

7) Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto (Europol) ja Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto (Eurojust), kun ne antavat operatiivista tukea jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tulee luovuttaa tiedot asianomaista oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä kuulematta.

Ilmoitusvelvollisille tulee myöntää oikea-aikainen pääsy edunsaajarekisterissä oleviin tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin niiden suorittaessa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Patentti- ja rekisterihallitus voi kieltäytyä edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisesta kokonaan tai osittain ilmoitusvelvolliselle 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

9 §

Oikeutetun edun omaavien henkilöiden oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja

Niille luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille ja viranomaisille, jotka voivat osoittaa rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja torjuntaan liittyvän oikeutetun edun, on luovutettava seuraavat edunsaajarekisterissä olevat oikeushenkilöä ja oikeushenkilön verrattavaa oikeudellista järjestelyä koskevat tiedot:

1) tosiasiallisen edunsaajan nimi;

2) tosiasiallisen edunsaajan syntymäkuukausi ja -vuosi;

3) tosiasiallisen edunsaajan asuinmaa ja kansalaisuus tai kansalaisuudet;

4) oikeushenkilöiden tosiasiallisten edunsaajien osalta hallussa olevan omistusosuuden luonne ja laajuus;

5) rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen express trustien tai samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisten edunsaajien osalta omistusosuuden luonne.

Kaikilla 10 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä tai viranomaisilla tulee olla oikeus saada 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi aiemmat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot oikeushenkilöstä tai oikeushenkilöön verrattavasta oikeudellisesta järjestelystä, myös edeltävien viiden vuoden aikana purettuja tai lakanneita oikeushenkilöitä tai oikeudellisia järjestelyitä koskevat tiedot, sekä kuvaukseen määräysvalta- tai omistusrakenteesta.

Edellä 1 momentissa säädetyt tiedot luovutetaan sähköisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot tulee luovuttaa pyynnön kohteena oleva oikeushenkilöä tai oikeushenkilöön verrattavaa oikeudellista järjestelyä kuulematta.

10 §

Oikeutetun edun omaavat henkilöt

Seuraavilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä ja viranomaisilla katsotaan olevan oikeutettu etu saada 9 §:n 1 momentissa säädetyt tiedot:

1) henkilöt, jotka toimivat journalistisessa tarkoituksessa, raportointitarkoituksessa tai tiedotusvälineissä tapahtuvassa näitä vastaavassa tarkoituksessa ja jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

2) kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja tiedeyhteisö, jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

3) luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka todennäköisesti suorittavat liiketoimia oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kanssa ja jotka haluavat estää tällaisen liiketoimen ja rahanpesun taikka sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen välisen kytköksen;

4) yhteisöt, joihin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia kolmansissa maissa, edellyttäen että ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien vaatimusten mukaisesti kyseisissä kolmansissa maissa;

5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivat vastapuolet, edellyttäen että ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä, jotta ne voivat suorittaa kyseisten kolmansien maiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen mukaiset tehtävänsä konkreettisessa yksittäistapauksessa;

6) tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 I osaston II ja III luvun täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset, viranomaiset, jotka vastaavat yhtiöiden rekisteröinnistä mainitun direktiivin 16 artiklassa tarkoitettuun rekisteriin, ja jäsenvaltioiden viranomaiset, jotka vastaavat

osakeyhtiöiden yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten lainmukaisuuden valvonnasta direktiivin II osaston mukaisesti;

7) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1060 tarkoitetusta ohjelmasta vastaavat viranomaiset, jotka jäsenvaltiot ovat nimenneet mainitun asetuksen 71 artiklan nojalla unionin rahastojen tuensaajien osalta;

8) viranomaiset, jotka panevat elpymis- ja palautumistukivälinettä täytäntöön tukivälineen tuensaajien osalta elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 mukaisesti;

9) jäsenvaltioiden viranomaiset julkisten hankintamenettelyjen yhteydessä niiden tarjoajien ja toimijoiden osalta, joiden kanssa hankintasopimus tehdään julkisessa hankintamenettelyssä;

10) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tuotteiden tarjoajat, vain siinä määrin kuin tuotteita, jotka on kehitetty 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella tai jotka sisältävät kyseiset tiedot, tarjotaan ainoastaan asiakkaille, jotka ovat ilmoitusvelvollisia tai toimivaltaisia viranomaisia, edellyttäen että kyseiset tarjoajat voivat osoittaa tarpeen päästä mainitussa momentissa tarkoitettuihin tietoihin ilmoitusvelvollisen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen yhteydessä;

11) 1–10 kohdassa yksilöityjen ryhmien lisäksi muut henkilöt, jotka pystyvät osoittamaan, että niillä on oikeutettu etu rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja torjunnan tarkoituksissa tapauskohtaisesti.

Patentti- ja rekisterihallituksen on annettava komissiolle tiedoksi:

1) luettelo viranomaisista, joilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 6–8 kohdan nojalla;

2) luettelo viranomaisista tai viranomaisten ryhmistä, joilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 9 kohdan nojalla;

3) mahdolliset 1 momentin 11 kohdan mukaisesti määritetyt uudet henkilöt, joilla on todettu olevan oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista muutoksista tai lisäyksistä 2 momentissa tarkoitettuihin ryhmiin viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

11 §

Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus pitää kirjaa henkilöistä, joilla on oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja 10 §:n nojalla. Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttamisesta tosiasiallisille edunsaajille säädetään tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee varmistaa, että edunsaajarekisteristä luovutetut tiedot eivät johda rekisteriin tutustuvan henkilön tunnistamiseen, jos henkilöt ovat 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilö. Näiden henkilöiden osalta Patentti- ja rekisterihallituksen on luovutettava ainoastaan tiedot edunsaajia koskeviin tietoihin tutustuneiden henkilöiden tehtävästä tai ammatista, kun tosiasiallinen edunsaaja esittää 1 momentissa tarkoitetun pyynnön.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee pidättäytyä ilmaisemasta rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien unionin

toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivan vastapuolen henkilöllisyyttä niin kauan kuin tämä on tarpeen kyseisen viranomaisen analyysien tai tutkimusten suojaamiseksi. Kolmannen maan viranomaisten, jotka pyytävät tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja 10 §:n nojalla, on ilmoitettava ajanjakso, jonka ne pyytävät Patentti- ja rekisterihallitusta pidättäytymään tietojen ilmaisemisesta ja joka saa olla enintään viisi vuotta, sekä kyseisen rajoituksen syyt ja miten tietojen antaminen vaarantaisi niiden analyysien ja tutkimusten tarkoituksen.

Edellä 3 momentissa säädettyyn ajanjaksoon voidaan myöntää pidennys ainoastaan kolmannen maan viranomaisen perustellusta pyynnöstä enintään yhdeksi vuodeksi, minkä jälkeen kyseisen viranomaisen on esitettävä uusi perusteltu pyyntö ajanjakson pidentämiseksi.

12 §

Menettely oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi

Patentti- ja rekisterihallitus tarkistaa 10 §:ssä tarkoitetun oikeutetun edun käyttämällä edunsaajarekisteristä tietoja pyytävältä, jäljempänä *hakija*, saatuja asiakirjoja ja tietoja sekä tarvittaessa mainitun pykälän 2 momentin nojalla käytettävissään olevia tietoja.

Oikeutetun edun olemassaolon määrittämisessä on otettava huomioon hakijan:

1) tehtävä tai ammatti; ja

2) liityntä oikeushenkilöön tai oikeudellisiin järjestelyyn, jonka tietoja hakija pyytää.

Jos hakija on 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, oikeutettua etua määritettäessä ei tämän pykälän 2 momentista poiketen huomioida mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettuja seikkoja.

Jos tietojen luovutusta pyytää henkilö, jonka oikeutettu etu 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ryhmään kuulumisen perusteella on jo tarkistettu toisen jäsenvaltion keskitetyssä rekisterissä, tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetyn edellytyksen tarkistamiseen riittää toisen jäsenvaltion keskitetystä rekisteristä annettu todistus oikeutetusta edusta.

Hakijan henkilöllisyys on todennettava ennen tietojen luovutusta edunsaajarekisteristä.

Henkilöille, joiden oikeutettu etu on tarkistettu, tulee luovuttaa edunsaajarekisterin tiedot ilman, että heidän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja tarkistetaan uudestaan aina, kun he tarkastelevat rekisterin tietoja. Ellei ole perusteltua syytä epäillä, että oikeutettua etua ei enää ole, todentaminen voidaan tehdä aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua hakemuksen hyväksymisestä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on varmistettava, että se tekee 1 momentissa tarkoitetun tarkistuksen ja antaa hakijalle päätöksen 12 työpäivän kuluessa. Jos hakemuksia esitetään poikkeuksellisesti suuri määrä lyhyessä ajassa, määräaikaa voidaan jatkaa 12 työpäivällä. Jos vastaanotettujen hakemusten määrä on jatketun määräajan päättymisen jälkeen edelleen suuri, määräaikaa voidaan jatkaa uudelleen 12 työpäivällä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista edellä tarkoitetuista määräajan jatkamisista hyvissä ajoin. Jos Patentti- ja rekisterihallitus päättää luovuttaa tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja, sen on annettava todistus hakemuksen hyväksymisestä kolmen vuoden ajaksi. Patentti- ja rekisterihallituksen on vastattava tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietojen luovutusta koskeviin saman henkilön myöhempiin hakemuksiin seitsemän työpäivän kuluessa.

13 §

Edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisen hylkääminen ja peruuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus voi hylätä tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovutusta koskevan hakemuksen ainoastaan seuraavista syistä:

1) hakija ei ole toimittanut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai asiakirjoja;
2) hakija ei ole osoittanut, että sillä on oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja;
3) jos on aihetta epäillä, että tietoja ei käytetä niihin tarkoituksiin, joita varten niitä on pyydetty, tai että tietoja käytetään tarkoituksiin, jotka eivät liity rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen;
4) tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen;
5) jos 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu toisen jäsenvaltion keskitetyn rekisterin antama todistus oikeutetusta edusta ei ulotu tarkoitukseen, jota varten tietoja pyydetään;
6) jos hakija on kolmannessa maassa ja vastaaminen tietojen luovutusta koskevaan hakemukseen ei olisi tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten mukaista.

Ennen hakemuksen hylkäämistä 1 momentin 1–3 tai 5 kohdassa tarkoitetusta syystä Patentti- ja rekisterihallitus voi pyytää hakijalta lisäselvitystä. Jos lisäselvitystä on pyydetty, Patentti- ja rekisterihallituksen vastauksen antamisen määräaikaa jatketaan seitsemällä työpäivällä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on dokumentoitava toimet, jotka se on toteuttanut hakemuksen arvioimiseksi ja lisätietojen saamiseksi 1 ja 2 momentin nojalla.

Päätös tietojen luovuttamisesta voidaan peruuttaa, jos jokin 1 momentissa tarkoitetusta perusteesta tulee Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon sen jälkeen, kun pääsy tietoihin on jo myönnetty. Tietoihin pääsyyn oikeutettujen henkilöiden tulee ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle kaikista muutoksista, jotka voivat johtaa oikeutetun edun lakkaamiseen.

Patentti- ja rekisterihallitus julkistaa vuosittain tilaston niiden tapausten lukumääristä ja perusteista, joissa on luovutettu tieto 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Patentti- ja rekisterihallitus toimittaa tilaston vuosittain komissiolle.

14 §

Edunsaajia koskevien tietojen tarkistaminen ja Patentti- ja rekisterihallituksen tiedonsaantioikeus

Patentti- ja rekisterihallituksen voi tarkistaa tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen toimittamisen yhteydessä tai sen jälkeen, että tiedot ovat riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia.

Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus saada oikeushenkilöltä, rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitetun express trustin omaisuudenhoitajalta ja samankaltaisessa oikeudellisessa järjestelyssä vastaavassa asemassa olevalta henkilöltä sekä niiden tosiasiallisilta edunsaajilta mitä tahansa tietoja, joita tarvitaan niiden tosiallisten edunsaajien tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen.

Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja muiden viranomaisen rekistereistä siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat tarpeen sen tässä luvussa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 6 luvun 12 §:n 7 momentti tulee kuitenkin voimaan 10 päivänä marraskuuta 2026.

20.

Laki

kaupparekisterilain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti kaupparekisterilain (564/2023) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus

— —

Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki*.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa päivään, jona kaupparekisterilain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan.

———

21.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 3 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 814/2022 ja 863/2025, väliaikaisesti uusi 11 kohta seuraavasti:

3 §

Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset

Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:

— —

10) Rajavartiolaitoksella rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä syyteharkintaan saattamiseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) mukaisesti;

11) Patentti- ja rekisterihallituksella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun 14 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten tekemistä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 3 §:n 11 kohta on voimassa päivään, jona pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan.

22.

Laki

rahapelilain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahapelilain (10/2026) 20 §:n 5 momentti seuraavasti:

20 §

Pelaajien rekisteröinti ja henkilöllisyyden todentaminen

— —

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624 sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 12 c §:n 2 momentti, 7 luvun 15 §:n 2 momentti ja 16 § sekä 7 a luvun 16 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 12 c §:n 2 momentti ja 7 luvun 15 §:n 2 momentti laissa 449/2023, 7 luvun 16 § laissa 746/2010 ja 7 a luvun 16 §:n 1 momentti laissa 851/2016, seuraavasti:

6 luku

Kotimyynti ja etämyynti

12 c §

Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa

— —

Jos rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista (/) ei muuta johdu, 1 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun saatava on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Sopimusta tai maksamista koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.

— —

7 luku

Kuluttajaluotot

15 §

Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen

— —

Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi rahanpesuasetuksessa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

16 §

Velvollisuus säilyttää todentamista koskevat tiedot

Jos rahanpesuasetuksesta tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista ei muuta johdu, luotonantajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella luottoa hakeneen kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Luottosopimusta koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.

7 a luku

Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot

16 §

Luottohakemuksen hylkääminen

Jos luottohakemus hylätään, luottoa hakeneelle kuluttajalle on ilmoitettava viipymättä hylkäämisestä. Kuluttajalle on pyynnöstä ilmoitettava hylkäysperuste kirjallisesti, jollei hylkäys

perustu rahanpesuasetuksen 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki

luottotietolain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan luottotietolain (527/2007) 19 §:n 2 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 331/2022, seuraavasti:

19 §

Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset

— —

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 12 §:n 1 momentissa ja 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa käytettäviksi:

— —

7) luotto- ja vakuutuslaitokselle henkilön velvoitteiden hoitokyvystä tämän pyynnöstä annettavan todistuksen tai suosituksen laadintaa varten sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/) tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille asiakkaan tuntemistoimia koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi;

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 416/2025, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

— —

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 65 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 66 §:ssä tarkoitettu rikemaksu;

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

26.

Laki

raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain (1041/2025) 17 §:n 3 momentti, 23 §:n 3 momentti, 30 § ja 40 §:n 2 momentti seuraavasti:

17 §

Kryptovarakäyttäjä

— —

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, kryptovarakäyttäjällä tarkoitetaan myös henkilöä, jonka vastapuolena olevaa kauppiasta varten tai sen puolesta raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja toteuttaa raportoitavana vähittäismaksutapahtumana suoritettavan palvelun. Tällaista henkilöä käsitellään kryptovarakäyttäjänä kuitenkin vain, jos raportoivan kryptovarapalvelun tarjoajan on todennettava henkilön henkilöllisyys rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) tai jonkin toisen lainkäyttöalueen vastaavan lainsäädännön mukaisesti.

23 §

Kontrolloiva henkilö

— —

Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava yhdenmukaisesti rahanpesuasetuksen ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa.

30 §

Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevat menettelyt

Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevilla menettelyillä tarkoitetaan raportoivaan kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä, joista säädetään rahanpesuasetuksessa, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa, tai vastaavia raportoivaan kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia vaatimuksia.

40 §

Yksikkökryptovarakäyttäjän kontrolloivan henkilön määrittämistä koskevat huolellisuusmenettelyt

— —

Raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja voi kontrolloivia henkilöjä määrittäessään luottaa tietoihin, jotka on kerätty ja säilytetty noudattaen rahanpesuasetuksen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa johdonmukaisia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä. Jos raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja ei ole velvoitettu noudattamaan kyseisiä menettelyjä, sen on sovellettava kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen olennaisilta osiltaan samankaltaisia menettelyjä.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

27.

Laki

raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain (1042/2025) 4 §:n 6 momentti, 57 §:n 3 momentti, 65 § ja 95 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 §

Sijoitusyksikkö

— —

Pykälää on tulkittava tavalla, joka vastaa rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus,*2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa säädetyssä finanssilaitoksen määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja.

57 §

Kontrolloiva henkilö

— —

Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava yhdenmukaisesti rahanpesuasetuksen ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa.

65 §

Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevat menettelyt

Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevilla menettelyillä tarkoitetaan raportoivan finanssilaitoksen asiakasta koskevaa tutkimismenettelyä niiden rahanpesun estämistä koskevien vaatimusten mukaan, joista säädetään rahanpesuasetuksessa*,* sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

95 §

Yksikön määrittäminen passiiviseksi ei-finanssiyksiköksi, jossa on yksi tai useampi raportoitava kontrolloiva henkilö

— —

Raportoivan finanssilaitoksen on määritettävä tilinhaltijan kontrolloivat henkilöt. Raportoiva finanssilaitos voi kontrolloivia henkilöitä määrittäessään käyttää tietoja, jotka on kerätty ja säilytetty rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevia menettelyjä noudattaen edellyttäen, että menettelyt ovat johdonmukaiset rahanpesuasetuksen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa. Jos raportoiva finanssilaitos ei ole mainitun lain soveltamisalan piirissä, sen on noudatettava olennaisilta osin samankaltaisia menettelyjä kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

28.

Laki

osakesäästötilistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 9 § ja
muutetaan 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

17 §

Valvonta ja hallinnolliset seuraamukset

— —

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) rikkomuksesta määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään mainitussa laissa.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

29.

Laki

vakuutussopimuslain 6 a ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutussopimuslain (543/1994) 6 a § ja 16 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 458/2017, seuraavasti:

6 a §

Tieto hylkäysperusteesta

Jos vakuutusta ei myönnetä kuluttajalle tai kuluttajaan 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettavalle, vakuutusta hakeneelle on ilmoitettava hylkäysperuste, jollei hylkäys perustu rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus*, 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan. Peruste on ilmoitettava kirjallisesti. Hylkäysperusteen on oltava lain ja hyvän vakuutustavan mukainen.

16 §

Jatkuvan vahinkovakuutuksen irtisanominen

— —

Vakuutuksenantajalla on oikeus irtisanoa jatkuva vahinkovakuutus päättyväksi vakuutuskauden lopussa. Irtisanomiselle on oltava hyvän vakuutustavan mukainen peruste. Irtisanomista koskeva ilmoitus on lähetettävä vakuutuksenottajalle viimeistään kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä. Ilmoituksessa on mainittava irtisanomisperuste, jollei irtisanominen perustu rahanpesuasetuksen 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa

säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan. Jos irtisanomista ei tehdä siten kuin tässä momentissa säädetään, irtisanominen on mitätön.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 23 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 23 a §, sellaisena kuin se on laissa 1043/2025, seuraavasti:

23 a §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tiedonantovelvollisuus

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten on Verohallinnon kehotuksesta tunnistetiedon, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä, asiakirjoista sekä muista tiedoista, joiden perusteella raportoivat finanssilaitokset ja raportoivat kryptovarapalvelun tarjoajat ovat suorittaneet tämän lain 17 a §:n 1 momentissa sekä 17 c ja 17 g §:ssä tarkoitetut velvoitteet ja huolellisuusmenettelyt raportoitavien tilien ja raportoitavien käyttäjien tunnistamisessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

31.

Laki

fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan fossiilisen polttoaineen jakelun päätöskaupasta annetun lain (1066/2024) 32 §:n 3 momentti seuraavasti:

32 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

— —

Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksessa tarkoitetulta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 2 §:n 5 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

32.

Laki

ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 72 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 340/2020, seuraavasti:

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

72 §

Oma-aloitteinen tietojen antaminen

— —

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen, ja tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Epäilyttäviä liiketoimia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 90 §:ää.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

33.

Laki

yritys- ja yhteisötietolain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 567/2023, seuraavasti:

16 §

Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä

— —

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, viranomaisella ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitetulla ilmoitusvelvollisella on mainitun lain 1 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa oikeus saada Patentti- ja rekisterihallitukselta tieto edellä tarkoitetun viranomaisen tai ilmoitusvelvollisen tunnistamalle luonnolliselle henkilölle annetusta yritys- ja yhteisötunnuksesta. Maksun osalta noudatetaan 2 momentista poiketen Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annettua lakia (1032/1992).

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

34.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momentin 12 kohta sekä 20 §:n 8 ja 10 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 18 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 22/2018, 20 §:n 8 kohta laissa 1345/2018 ja 20 §:n 10 kohta laissa 275/2025, seuraavasti:

18 §

Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen

Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:

— —

12) Finanssivalvonnalle, Lupa- ja valvontavirastolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verovalvonnassa havaittuja tietoja, joilla saattaa olla merkitystä niiden valvoessa

rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä *rahanpesuasetus,* sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (/) säädettyjä velvoitteiden noudattamista;
— —

20 §

Tietojen antaminen eräille viranomaisille

Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:
— —

8) Finanssivalvonnalle, Lupa- ja valvontavirastolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden valvoessa rahanpesuasetuksessa sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamista;
— —

10) Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen, jotka ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvussa ja kaupparekisterilain (564/2023) 5 §:n perusteella rekisteröityjen tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmentamiseksi;
— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

35.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 38 §:n 2 momentin 4 kohdan kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 38 §:n 2 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 696/2021.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

36.

Laki

eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain 2 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 2 b §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 408/2018, seuraavasti:

2 b §

— —

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä oma-aloitteisesti toimitettava hallussaan olevat tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevat ulosottokaaren 3 luvun 66 §:ssä tarkoitetut tiedot ulosottomiehelle. Sivullisen ja viranomaisen velvollisuudesta antaa tietoja ulosottomiehelle säädetään ulosottokaaren 3 luvun 64–68 §:ssä.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

37.

Laki

kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 465/2017, uusi 3 momentti, seuraavasti:

9 §

Välitysliikerekisteriin merkittävät tiedot

— —

Välitysliikerekisteriin merkitään välitysliikkeelle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

38.

Laki

perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 727/2025, uusi 4 momentti seuraavasti:

5 §

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri

— —

Perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkitään lisäksi perintätoiminnan harjoittajalle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

39.

Laki

valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetun lain 24 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä annetun lain (1458/2025) 24 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

40.

Laki

luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain (161/2025) 22 §:n 1 momentin 6 kohta seuraavasti:

22 §

Luotonhallinnointipalvelujen tarjoaminen toisessa ETA-valtiossa

Jos tämän lain mukaisesti toimiluvan saanut luotonhallinnoija aikoo tarjota luotonhallinnointipalveluja toisessa ETA-valtiossa, sen on ilmoitettava tästä Finanssivalvonnalle ja toimitettava sille seuraavat tiedot:

— —

6) kuvaus menettelystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn noudattamiseksi, jos luotonhallinnoija on kyseisessä valtiossa rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624 3 artiklassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen;

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

41.

Laki

rikosrekisterilain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 §:n 1 momentin 3 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 565/2025, seuraavasti:

4 §

Rikosrekisteristä voidaan 3 §:ssä tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa henkilöä koskeva tieto:

— —

3 a) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuille valvojille rahanpesuntorjuntaviranomaista lukuun ottamatta mainitun

lain 32 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastusta varten sekä Lupa- ja valvontavirastolle mainitun lain 57 §:ssä säädetyn luotettavuuden arviointia varten;

———————————————————————————————————————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.6.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Elinkeinoministeri Sakari Puisto

2.

Laki

rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 momentin 2 ja 6 kohta sekä 4 momentti, 3 §:n 5 ja 9 momentti, 4 ja 5 § sekä 6 §:n 1 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 9 momentti laissa 631/2019, 4 § osaksi laissa 377/2021 ja 274/2025, 5 § osaksi laissa 377/2021 ja 6 §:n 4 momentti laissa 434/2021, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 377/2021 ja 815/2022, uusi 5 a kohta ja pykälään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 377/2021 ja 815/2022, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti ja muutettu 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi ja 6 momentti sekä lakiin uusi 2 a–2 d, 4 a, 4 b, 5 a, 6 a ja 6 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät	*Rahanpesun selvittelykeskus ja sen tehtävät*
Keskusrikospoliisissa on rahanpesun selvittelykeskus, jonka tehtävänä on:	Keskusrikospoliisissa on *toiminnallisesti itsenäinen ja riippumaton* rahanpesun selvittelykeskus, jonka tehtävänä on:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten vastaanottaminen ja analysointi sekä palautteen antaminen niiden vaikutuksista;	2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 4 §:n 2 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten toimittamien rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****, 69 artiklan, 74 artiklan ja 80 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa* tarkoitettujen ilmoitusten *ja kaikkien muiden rahanpesuun, sen esirikoksiin tai terrorismin rahoitukseen liittyvien tietojen sekä unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1672, jäljempänä* ***käteisvarojen valvonnasta annettu asetus****, 9 artiklassa*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tarkoitettujen tietojen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen valvontaviranomaisten tai muiden viranomaisten toimittamien tietojen vastaanottaminen ja analysointi sekä palautteen antaminen niiden vaikutuksista *vähintään kerran vuodessa*;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(*uusi 5 a kohta*)	*5 a) yhteistyö ja tietojenvaihto kohdennetuista talouspakotteista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten kanssa;*
6) tilaston pitäminen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten ja mainitun luvun 5 §:ssä säädettyjen liiketoimien keskeytysten lukumäärästä, tutkintaan saatettujen epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lukumäärästä sekä tehdyistä, vastaanotetuista, evätyistä ja vastatuista tietopyynnöistä;	6) tilaston pitäminen*:*
	a) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n *2 momentin 10 kohdassa* tarkoitettujen *ilmoitusvelvollisten tekemien epäilyttäviä liiketoimia koskevien* ilmoitusten *ja rahanpesuasetuksen 71 artiklassa tarkoitettujen liiketoimien keskeytysten* lukumäärästä;
	b) kyseisten ilmoitusten perusteella toteutetuista toimista, rahanpesun selvittelykeskukselle käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 9 artiklan mukaisesti toimitetut käteisen rahan konkreettista rajan yli liikkumista koskevista tiedoista ja näiden tietojen perusteella toteutetuista toimista;
	c) tietojen jakamiseen muille toimivaltaisille viranomaisille johtavien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten lukumäärästä ja prosenttiosuudesta sekä lisätutkimuksiin johtaneiden ilmoitusten lukumäärästä ja prosenttiosuudesta, jos ne ovat saatavilla;
	d) sellaisten rajat ylittävien tietopyyntöjen lukumäärästä, jotka rahanpesun selvittelykeskus on esittänyt tai vastaanottanut, joihin se on kieltäytynyt vastaamasta tai joihin se on vastannut osittain
— — — — — — — — — — — — — — —	

Voimassa oleva laki

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksista säädetään lisäksi poliisilaissa (872/2011).

Keskusrikospoliisin tulee antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten ja tämän lain 6 §:ssä tarkoitettujen liiketoimen keskeyttämistä koskevien määräysten lukumääristä sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toiminnan yleisestä edistymisestä Suomessa.

Ehdotus

tai kokonaan, jaoteltuina vastapuolena olevan maan mukaan;

e) rahanpesun selvittelykeskukselle osoitetuista henkilöresursseista;

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa ilmoitusvelvollisille annettavassa palautteessa on käsiteltävä vähintään toimitetun tiedon laatua, ilmoitusten oikea-aikaisuutta, epäilyn kuvausta ja toimitusvaiheessa esitettyjä asiakirjoja. Palaute annetaan myös mainitussa kohdassa säädettyjen toimivaltaisten valvontaviranomaisten saataville.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rahanpesun selvittelykeskuksen toimivaltuuksista säädetään lisäksi poliisilaissa (872/2011).

Keskusrikospoliisin tulee antaa vuosittain Poliisihallitukselle selvitys rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnasta *sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toiminnan yleisestä edistymisestä Suomessa. Selvityksen on sisällettävä tietoa muille toimivaltaisille viranomaisille jaetuissa tiedoissa yksilöidyistä suuntauksista ja tyypeistä. Selvitykseen sisältyvien tietojen perusteella ei saa pystyä tunnistamaan ketään luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Sisäministeriön asetuksella säädetään selvitykseen sisällytettävistä tilastoista.*

Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee nimetä perusoikeusvastaava, jonka tehtävänä on neuvoa henkilöstöä perusoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä, edistää ja valvoa perusoikeuksien kunnioittamista, antaa lausuntoja rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnan perusoikeusmukaisuudesta sekä ilmoittaa mahdollisista perusoikeusloukkauksista rahanpesun selvittelykeskuksen johdolle. Perusoikeusvastaavan on toimittava riippumattomasti ilman ulkopuolisia ohjeita tehtäviensä hoitamisessa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
(*uusi 2 a §)*	*2 a §*
	Yhteiset analyysit
	Rahanpesun selvittelykeskus voi osallistua yhteisiä analyyseja epäilyttävistä liiketoimista ja epäilyttävästä toiminnasta tekeviin analyysityöryhmiin ja tehdä yhteisen analyysityöryhmän perustamista koskevan pyynnön. Analyysityöryhmiin voivat osallistua vieraiden valtioiden rahanpesun selvittelykeskukset, rahanpesuntorjuntaviranomainen ja kolmannet osapuolet, mukaan lukien unionin elimet, toimistot ja virastot, jos kyseinen osallistuminen kuuluu näiden kolmansien osapuolten toimivaltuuksiin.
	Analyysityöryhmään kuuluvien rahanpesun selvittelykeskusten, joita rahanpesuntorjuntaviranomainen avustaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1620 40 artiklan mukaisesti, on perustettava yhteinen analyysityöryhmä tiettyä tarkoitusta varten määräajaksi, jota voidaan jatkaa keskinäisellä suostumuksella, tekemään operatiivisia analyyseja epäilyttävistä liiketoimista tai epäilyttävästä toiminnasta, joihin liittyy yksi tai useampi työryhmän muodostava rahanpesun selvittelykeskus.
	Yhteinen analyysityöryhmä voidaan perustaa, jos:
	1) rahanpesun selvittelykeskusten operatiiviset analyysit edellyttävät sellaisten vaikeiden ja vaativien analyysien suorittamista, jotka liittyvät muihin jäsenvaltioihin;
	2) useat rahanpesun selvittelykeskukset suorittavat operatiivisia analyyseja, joissa tapauksen olosuhteet oikeuttavat yhteensovitetut toimet asianosaisissa jäsenvaltioissa.
	Jos yhteinen analyysityöryhmä tarvitsee apua rahanpesun selvittelykeskukselta, joka ei

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	ole mukana työryhmässä, se voi pyytää kyseistä rahanpesun selvittelykeskusta: *1) liittymään yhteiseen analyysityöryhmään;* *2) toimittamaan rahanpesun selvittelyyn liittyviä tietoja ja muita rahoitustietoja yhteiselle analyysityöryhmälle.* *Rahanpesun selvittelykeskus voi kutsua kolmansia osapuolia osallistumaan yhteisiin analyyseihin, jos se on tarpeen yhteisten analyysien tekemiseksi ja jos kyseinen osallistuminen kuuluu näiden kolmansien osapuolten toimivaltuuksiin. Yhteisiin analyyseihin osallistuvat rahanpesun selvittelykeskukset määrittävät edellytykset, joita sovelletaan kolmansien osapuolten osallistumiseen, ja ottavat käyttöön toimenpiteitä, joilla taataan vaihdettujen tietojen salassapito ja turvallisuus. Vaihdettuja tietoja voidaan käyttää yksinomaan niihin tarkoituksiin, joita varten yhteinen analyysi on käynnistetty.* *Osallistuessaan yhteiseen analyysityöryhmään rahanpesun selvittelykeskuksen henkilöstön jäsen voi luovuttaa analyysityöryhmän jäsenille 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja työryhmän suorittamaan analyysia varten.*
(*uusi 2 b §)*	*2 b §* ***Tietojen toimittaminen valvojille*** *Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee toimittaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle oma-aloitteisesti tai pyynnöstä tietoja, joilla voi olla merkitystä mainitun lain 5 luvussa tarkoitetun valvonnan kannalta. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee toimittaa vähintään seuraavat tiedot:* *1) ilmoitusvelvollisten toimittamien epäilyttäviä liiketoimia koskevien ilmoitusten laatu ja määrä;* *2) ilmoitusvelvollisten rahanpesun selvittelykeskusten pyyntöihin rahanpesuasetuksen 69 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan*

Voimassa oleva laki	Ehdotus
	mukaisesti antamien vastausten laatu ja oikea-aikaisuus; *3) 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettujen strategisten analyysien tulokset sekä kaikki asiaankuuluvat tiedot rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen suuntauksista ja menetelmistä sekä maantieteellisistä, rajat ylittävistä ja kehittymässä olevista riskeistä.* *Rahanpesun selvittelykeskus ilmoittaa valvojille aina, kun sen hallussa olevat tiedot viittaavat siihen, että ilmoitusvelvolliset mahdollisesti rikkovat rahanpesuasetusta ja varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2023/1113, jäljempänä* ***maksun tiedot -asetus****. Päätöksen tässä momentissa tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.* *Lukuun ottamatta tapauksia, joissa se on ehdottoman välttämätöntä 2 momentin soveltamiseksi, tämän pykälän nojalla toimitetut tiedot eivät saa sisältää mitään tietoja yksittäisistä luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä tai tapauksista, joihin liittyy sellaisia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat käynnissä olevan analyysin tai tutkinnan kohteena, taikka tietoja, jotka voivat johtaa luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tunnistamiseen.*
(*uusi 2 c §)*	*2 c §* ***Liiketoimien tai toiminnan seurantamääräys*** *Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen seurata rahanpesun selvittelykeskuksen määrittämän ajanjakson ajan liiketoimia tai toimintaa, joita toteutetaan ilmoitusvelvollisen hallinnoiman yhden tai useamman pankkitilin tai maksutilin tai*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	kryptovaratilin tai muun liikesuhteen kautta sellaisten henkilöiden osalta, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski. Rahanpesun selvittelykeskus voi määrätä ilmoitusvelvollisen raportoimaan seurannan tuloksista. *Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ulkomaisen rahanpesun selvittelykeskuksen pyynnöstä 1 momentissa tarkoitetun määräyksen ilmoitusvelvolliselle.*
(*uusi 2 d §)*	*2 d §* ***Ilmoitusvelvolliselle annettavat riski-ilmoitukset*** *Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi varoittaa ilmoitusvelvollista seikoista, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaan tuntemisvelvollisuuden täyttämisen kannalta rahanpesuasetuksen III luvun mukaisesti. Näihin tietoihin on sisällytettävä:* *1) sellaisten liiketoimien tai toiminnan tyypit, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski;* *2) tietyt henkilöt, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski;* *3) tietyt maantieteelliset alueet, joihin liittyy merkittävä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen riski.* *Edellä 1 momentissa tarkoitettu riski-ilmoitus on voimassa rahanpesun selvittelykeskuksen määräämän ajanjakson ajan, joka saa olla enintään kuusi kuukautta.* *Rahanpesun selvittelykeskusten on annettava ilmoitusvelvollisille vuosittain strategisia tietoja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tyypeistä, riski-indikaattoreista ja suuntauksista.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri	*Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä koskeva rekisteri*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekijän nimi ja henkilöllisyys ovat salassa pidettäviä tietoja. Edellä säädetyn estämättä tiedon saa kuitenkin luovuttaa tämän lain 4 §:n 4 momentissa ja 5 §:n 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten.	Epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen tekijän nimi ja henkilöllisyys ovat salassa pidettäviä tietoja. Edellä säädetyn estämättä tiedon saa kuitenkin luovuttaa*, jos se on välttämätöntä rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten esitutkinnassa, syyteharkinnassa, tuomioistuinkäsittelyssä tai rangaistuksen täytäntöönpanossa tai rikosten estämiseksi, paljastamiseksi taikka kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Poliisin henkilötietojen käsittelystä säädetään lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta *(yleinen tietosuoja-asetus)* annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019).	*Mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 84 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, sovelletaan myös Rahanpesun selvittelykeskusten henkilöstöön.* Poliisin henkilötietojen käsittelystä säädetään lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 *(yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä* ***tietosuoja-asetus****,* henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019).
4 §	4 §
*Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada**, käyttää ja luovuttaa** tietoa*	*Rahanpesun selvittelykeskuksen oikeus saada **ja käyttää** tietoa*
Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä	Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä sekä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ilmoitusvelvollisilta, mukaan lukien tarvittaessa edellä mainittujen johtajat ja työntekijät, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liikesalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätiön taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta tekee selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies. Asianajajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvat salassapitovelvollisuutta ja todistamiskieltoa koskevat säännökset muussa laissa rajoittavat kuitenkin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeutta tietojensaantiin.	ilmoitusvelvollisilta sekä tarvittaessa edellä mainittujen johtajilta ja työntekijöiltä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot ja asiakirjat maksutta sen estämättä, mitä liikesalaisuutta tai yksilön, yhteisön tai säätiön taloudellisia olosuhteita, taloudellista asemaa tai verotustietoja koskevien tietojen salassapidosta säädetään. Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta tekee selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies. Asianajajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuvat salassapitovelvollisuutta ja todistamiskieltoa koskevat säännökset muussa laissa rajoittavat kuitenkin rahanpesun selvittelykeskuksen oikeutta tietojensaantiin.
Selvittelykeskuksella on oikeus saada maksutta yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä ja henkilöltä selvittelykeskuksessa työskentelevän päällystöön kuuluvan poliisimiehen kirjallisesta pyynnöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toiminnantarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan salassapitovelvollisuuden estämättä.	Selvittelykeskuksella on oikeus saada maksutta yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä ja henkilöltä selvittelykeskuksessa työskentelevän päällystöön kuuluvan poliisimiehen kirjallisesta pyynnöstä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen kannalta välttämättömät tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toiminnantarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan salassapitovelvollisuuden estämättä.
Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa rahanpesun selvittelykeskukselle tietojoukkona tai sähköisesti.	Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa rahanpesun selvittelykeskukselle tietojoukkona *tai sähköisesti turvallisten ja suojattujen kanavien kautta.*
Rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus saa luovuttaa tietoja myös ilman pyyntöä. Lisäksi tietoja saa luovuttaa ulkoministeriölle varojen jäädyttämisestä	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
terrorismin torjumiseksi annetun lain 9 §:ssä säädettyjen tehtävien ja ulosottomiehelle mainitun lain 14 §:ssä säädettyjen tehtävien ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 2 b §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tietoja saadaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle, jos luovutettava tieto on välttämätön toimivaltaisen valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen mainitussa laissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi. Tietoja saadaan luovuttaa Finanssivalvonnalle, jos tiedot ovat välttämättömiä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) säädettyjen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin arvioimista edellyttävien tehtävien suorittamiseksi. Vastaavia tässä momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja saadaan luovuttaa myös Euroopan keskuspankille sen hoitaessa luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1024/2013 tarkoitettuja tehtäviä. Tietoja voidaan luovuttaa myös Europolille. Päätöksen tässä momentissa tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies. Tässä momentissa tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa tietojoukkona tai sähköisesti. Poliisilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja syyttäjällä on oikeus saada rahoitustietoja ja -analyyseja rahanpesun selvittelykeskukselta Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi, tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.	
Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen luovutettavien tietojen käytölle. Rahanpesun selvittelykeskus voi kieltäytyä luovuttamasta tietoja muulle kuin	Rahanpesun selvittelykeskuksen 1 ja 2 momentissa säädetyn tiedonsaantioikeuden

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
esitutkintaviranomaiselle, jos asiassa on syytä epäillä rahanpesua tai terrorismin rahoittamista ja tietojen luovuttaminen voisi vaarantaa tutkinnan tavoitteet. Rahanpesun selvittelykeskuksen 1 ja 2 momentissa säädetyn tiedonsaantioikeuden perusteella tehtyä tiedustelua tai sen sisältöä ei saa paljastaa tiedustelun kohteelle. Tiedustelun ja sen johdosta annetun vastauksen säilyttämiseen ja niiden tarkastamiseen sovelletaan, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään epäilyttäviä liiketoimia koskevien tietojen säilyttämisestä ja tarkastamisesta.	perusteella tehtyä tiedustelua tai sen sisältöä ei saa paljastaa tiedustelun kohteelle. Tiedustelun ja sen johdosta annetun vastauksen säilyttämiseen ja niiden tarkastamiseen sovelletaan, mitä *rahanpesuasetuksen 77 artiklassa* säädetään epäilyttäviä liiketoimia koskevien tietojen säilyttämisestä ja tarkastamisesta.
(*uusi 4 a §)*	*4 a §* ***Rahanpesurekisterin tietojen luovuttaminen*** *Rahanpesurekisterin tietoja saa käyttää ja luovuttaa salassapitosäännösten estämättä vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, sekä Europol-asetuksen liitteen I mukaisten rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskus saa luovuttaa tietoja myös ilman pyyntöä.* *Lisäksi tietoja saa luovuttaa ulkoministeriölle varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 9 §:ssä ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 2 b §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi ja ulosottomiehelle varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain 14 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Tietoja voidaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 83 §:ssä tarkoitetuista kohdennetuista talouspakotteista vastaaville toimivaltaisille viranomaisille.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Tietoja saadaan luovuttaa myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetulle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle, jos luovutettava tieto on välttämätön toimivaltaisen valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen mainitussa laissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi. Tietoja saadaan luovuttaa Finanssivalvonnalle, jos tiedot ovat välttämättömiä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin arvioimista edellyttävien tehtävien suorittamiseksi. Vastaavia tässä momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja saadaan luovuttaa myös Euroopan keskuspankille sen hoitaessa luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille annetussa neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1024/2013 tarkoitettuja tehtäviä. *Tietoja voidaan luovuttaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille ja 10 kohdassa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle toimittaessa osana rahanpesuasetuksen 75 artiklan mukaista tietojenvaihtokumppanuutta.* *Päätöksen tässä pykälässä tarkoitetusta tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.* *Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa tietojoukkona tai sähköisesti turvallisten ja suojattujen kanavien kautta.* *Poliisilla, Tullilla, Rajavartiolaitoksella ja syyttäjällä on oikeus saada rahoitustietoja ja -analyyseja rahanpesun selvittelykeskukselta Europol-asetuksen liitteessä I tarkoitettujen rikosten estämiseksi, paljastamiseksi, tutkimiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
(*uusi 4 b §)*	*4 b §*
	Luovutettavien tietojen käytön rajoittaminen tai kieltäytyminen ja palaute tiedoista
	Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 4 a §:n 1–3 momentissa sekä 5 ja 5 a §:ssä tarkoitettujen luovutettavien tietojen käytölle.
	Rahanpesun selvittelykeskus voi kieltäytyä luovuttamasta tietoja muulle kuin esitutkintaviranomaiselle, jos asiassa on syytä epäillä rahanpesua tai terrorismin rahoittamista ja tietojen luovuttaminen voisi vaarantaa tutkinnan tavoitteet tai jos on kyse poikkeustapauksesta, jossa tietojen ilmaiseminen olisi selvässä epäsuhteessa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeutettuihin etuihin nähden tai merkityksetöntä siihen tarkoitukseen nähden, johon niitä on pyydetty. Tällaisissa tapauksissa rahanpesun selvittelykeskuksen on esitettävä kirjallisesti kieltäytymisen perustelut pyynnön esittäneelle viranomaiselle.
	Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b–d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten on annettava rahanpesun selvittelykeskukselle palautetta tämän lain 4 a §:n 1–3 momentin sekä 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen käyttämisestä ja niiden hyödyllisyydestä sekä kyseisten tietojen perusteella toteutettujen toimien ja tutkimusten tuloksista. Tällaista palautetta on annettava säännöllisesti ja joka tapauksessa kootussa muodossa vähintään kerran vuodessa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Tietojen vaihtaminen	***Kansainvälinen** tietojen vaihtaminen*
Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselta tai muulta toimivaltaiselta viranomaiselta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevassa pyynnössä on yksilöitävä niiden käyttötarkoitus ja siinä on oltava pyyntöön vastaamista varten riittävät tosiseikat, taustatiedot ja perustelut.	Rahanpesun selvittelykeskuksella on oikeus pyytää 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselta tai muulta toimivaltaiselta viranomaiselta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Tietojen luovuttamista koskevassa pyynnössä on yksilöitävä niiden käyttötarkoitus ja siinä on oltava pyyntöön vastaamista varten riittävät tosiseikat, taustatiedot ja perustelut.
Vieraan valtion viranomaiselta saatuja tietoja saa käyttää ja luovuttaa muuhun kuin siihen tarkoitukseen, jota varten ne on luovutettu, ainoastaan tämän viranomaisen etukäteen antamalla suostumuksella.	Vieraan valtion viranomaiselta saatuja tietoja saa käyttää ja luovuttaa muuhun kuin siihen tarkoitukseen, jota varten ne on luovutettu, ainoastaan tämän viranomaisen etukäteen antamalla suostumuksella.
Rahanpesun selvittelykeskus voi perustellusta pyynnöstä luovuttaa 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. *Tietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava ilman aiheetonta viivytystä. Rahanpesun selvittelykeskus voi asettaa rajoituksia ja ehtoja luovutettavien tietojen käytölle. Tietojen luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen*	Rahanpesun selvittelykeskus voi perustellusta pyynnöstä luovuttaa 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. Rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä silloin, kun se on tarpeen tässä momentissa säädettyä tarkoitusta varten. Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottaessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 1 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, joka koskee toista Euroopan unionin jäsenvaltiota, sen on viipymättä toimitettava ilmoitus tuon jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee antaa toisen maan viranomaiselle palautetta tämän lain nojalla tapahtuneen tiedonvaihdon vaikutuksista ja laadusta.	
(*uusi 4 mom.)*	*Rahanpesun selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle myös ilman pyyntöä, jos se on tarpeen 3 momentissa säädettyä tarkoitusta varten.*
(uusi 5 mom.)	*Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottaessa rahanpesuasetuksen 69 ja 74 artiklassa sekä 80 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, joka koskee toista Euroopan unionin jäsenvaltiota, sen on viipymättä toimitettava ilmoitus tai kaikki siitä saadut olennaiset tiedot kyseisen jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle ilman rajoituksia tai ehtoja tietojen käytölle. Rahanpesun selvittelykeskuksen tulee antaa toisen maan viranomaiselle palautetta tämän lain nojalla tapahtuneen tiedonvaihdon vaikutuksista ja laadusta.*
	Tietoja voidaan luovuttaa myös Europolille, rahanpesuntorjuntaviranomaiselle, Euroopan syyttäjänvirastolle, Euroopan petostentorjuntavirastolle sekä Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle. Tiedot tulee luovuttaa Euroopan syyttäjänvirastolle ja Euroopan petostentorjuntavirastolle rahanpesuasetuksen 81 ja 83 artiklojen mukaisesti.
Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa vastaanottaa ja luovuttaa yhteisesti sovittua	Rahanpesun selvittelykeskus voi hakea osumatietoja Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskuksen ylläpitämästä rekisteristä, jos asianomaisen jäsenvaltion

Voimassa oleva laki

menettelyä käyttäen tietojoukkona tai sähköisesti käyttäen uusinta saatavilla olevaa teknologiaa. Rahanpesun selvittelykeskus voi hakea osumatietoja Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskuksen ylläpitämästä rekisteristä, jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut siihen suostumuksensa. Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan antaa oikeus hakea osumatietoja 3 §:ssä tarkoitetusta rekisteristä sen selvittämiseksi, sisältääkö rekisteri tietoja asianomaisen valtion haun kohteesta. Päätöksen tässä pykälässä tarkoitettujen tietojen ja osumatietoihin liittyvien tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa säädetään erikseen.

(*uusi 5 a §)*

Ehdotus

toimivaltainen viranomainen on antanut siihen suostumuksensa. Euroopan unionin jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan antaa oikeus hakea osumatietoja *rahanpesurekisteristä* sen selvittämiseksi, sisältääkö rekisteri tietoja asianomaisen valtion haun kohteesta.

Päätöksen tässä pykälässä *ja 5 a §:ssä* tarkoitettujen tietojen ja osumatietoihin liittyvien tietojen luovuttamisesta tekee rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies.

Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa säädetään erikseen.

5 a §

Kansainväliseen tietopyyntöön vastaaminen

Vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskuksen tietojen luovuttamista koskevaan pyyntöön on vastattava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään viiden työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jos pyydetyt tiedot ovat rahanpesun selvittelykeskuksen hallussa tai jos pyydettyjä tietoja säilytetään tietokannassa tai rekisterissä, johon rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy. Poikkeuksellisissa ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa tätä määräaikaa voidaan pidentää enintään kymmeneen työpäivään. Jos rahanpesun selvittelykeskus ei pysty hankkimaan pyydettyjä tietoja, sen on ilmoitettava asiasta pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle.

Jos rahanpesun selvittelykeskusta pyydetään antamaan tietoja, joita joko säilytetään tietokannassa tai rekisterissä, johon rahanpesun selvittelykeskuksella on suora pääsy, tai jotka ovat jo sen hallussa, rahanpesun selvittelykeskuksen on 1

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

momentissa säädetystä poiketen poikkeuksellisissa, perustelluissa ja kiireellisissä tapauksissa annettava kyseiset tiedot viimeistään yhden työpäivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Jos rahanpesun selvittelykeskus ei pysty vastaamaan yhden työpäivän kuluessa tai sillä ei ole suoraa pääsyä tietoihin, sen on ilmoitettava tämä perusteluineen pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle. Jos pyydettyjen tietojen toimittaminen yhden työpäivän kuluessa aiheuttaisi kohtuuttoman rasituksen rahanpesun selvittelykeskukselle, se voi lykätä tietojen toimittamista. Tällöin sen on viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle rahanpesun selvittelykeskukselle tällaisesta lykkäyksestä. Rahanpesun selvittelykeskus saa pidentää tietopyyntöön vastaamiselle asetettua määräaikaa enintään kolmeen työpäivään.

Tietojen luovuttamisesta vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle voidaan kieltäytyä, jos se voisi olla Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. Ennakkosuostumuksen antamisesta vieraan valtion rahanpesun selvittelykeskukselle tietojen edelleen luovuttamiseksi vieraan valtion toimivaltaisille viranomaisille voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka niiden luovuttaminen ei kuulu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten soveltamisalaan, taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. Tietojen luovuttamista koskevan suostumuksen antamisesta kieltäytyminen on aina perusteltava asianmukaisesti.

Tietojen luovuttamisesta vieraan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle voidaan kieltäytyä, jos se voisi haitata rahanpesun, terrorismin rahoittamisen tai sen rikoksen,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen hyöty on saatu, estämistä, paljastamista tai selvittämistä tai tutkintaan saattamista taikka jos tietojen vaihtaminen voisi olla ristiriidassa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevien periaatteiden kanssa tai olla muutoin Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden vastaista. *Edellä 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja tulee vastaanottaa ja luovuttaa EU:n jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskusten ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen välillä erityistä hajautettua järjestelmää (**FIU.net-järjestelmä**) käyttäen. Jos FIU.net-järjestelmään tulee tekninen häiriö, tiedot on toimitettava muulla asianmukaisella keinolla, jolla varmistetaan tietoturvan ja tietosuojan korkea taso. FIU.net-järjestelmää voidaan käyttää myös viestintään kolmansissa maissa toimivien rahanpesun selvittelykeskusten vastapuolien sekä muiden viranomaisten ja unionin elinten, toimistojen ja virastojen kanssa. Tietojenvaihto rahanpesun selvittelykeskuksen ja sen kolmansissa maissa toimivien vastapuolten sekä toimivaltaisten viranomaisen välillä, jotka eivät ole yhteydessä FIU.net-järjestelmään, on tapahduttava suojattujen viestintäkanavien kautta tietojoukkona tai sähköisesti käyttäen uusinta saatavilla olevaa teknologiaa.*
6 §	6 §
Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys liiketoimen keskeyttämisestä	*Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys liiketoimen keskeyttämisestä*
Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen liiketoimen keskeyttämisestä enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi,	Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen liiketoimen keskeyttämisestä enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen keskeytys on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.	tutkintaan saattamiseksi. *Jos rahanpesuasetuksen 69 artiklan mukaisesti ilmoitetun epäilyn perusteella todetaan, että liiketoimen keskeyttäminen tai sen jatkamisen kieltäminen on tarpeen, ilmoitusvelvolliselle annetaan määräys keskeyttämisestä tai jatkamisen kieltämisestä kolmen työpäivän kuluessa ilmoituksen tekemisestä. Jos tarve keskeyttää liiketoimi perustuu rahanpesun selvittelykeskuksen analyysitoimintaan riippumatta siitä, onko ilmoitusvelvollinen tehnyt aiemman ilmoituksen, rahanpesun selvittelykeskuksen on määrättävä keskeyttämisestä mahdollisimman pian.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa tulliviranomaiselle täytäntöön pantavaksi määräyksen pidättää tullitoimenpiteen ja rajavartioviranomaiselle määräyksen pidättää rajatarkastuksen tai rajavalvonnan yhteydessä tavatut varat enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen toimenpide on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Pidätettävillä varoilla tarkoitetaan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja asetuksen (EY) N:o 1889/2005 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1672 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja käteisvaroja sekä muuta irtainta omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa.	Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa tulliviranomaiselle täytäntöön pantavaksi määräyksen pidättää tullitoimenpiteen ja rajavartioviranomaiselle rajatarkastuksen tai rajavalvonnan yhteydessä tavatut varat enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, jos tällainen toimenpide on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi. Pidätettävillä varoilla tarkoitetaan *käteisvarojen valvonnasta annetun asetuksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja käteisvaroja* sekä muuta irtainta omaisuutta, jolla on taloudellista arvoa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(*uusi 6 a §)*	*6 a §*
	Rahanpesun selvittelykeskuksen määräys pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

Rahanpesun selvittelykeskuksessa työskentelevä päällystöön kuuluva poliisimies voi antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisestä tai liikesuhteen keskeyttämisestä enintään viiden arkipäivän ajaksi, jos se on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voidaan antaa myös ulkomaisen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen torjunnasta vastaavan viranomaisen pyynnöstä.

Rahanpesun selvittelykeskuksella on 1, 2 ja 4 momentissa säädettyä tarkoitusta varten oikeus pyytää selvitystä pankkitilistä, maksutilistä, kryptovaratilistä tai liikesuhteesta siltä, jonka varoja tai omaisuutta keskeyttäminen koskee. Pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämistä tai liikesuhteen keskeyttämistä koskeva määräys on viivytyksettä peruttava, kun keskeytys ei ole enää tarpeen.

Rahanpesun selvittelykeskus voi määrätä, että 1 ja 2 momentissa säädettyä keskeytystä jatketaan enintään 25 arkipäivällä, jos se on välttämätön rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja sen rikoksen, jolla rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohteena oleva omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin, estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä tutkintaan saattamiseksi.

Rahanpesun selvittelykeskuksen 4 momentin nojalla tekemään määräykseen pankkitilin, maksutilin tai kryptovaratilin käytön keskeyttämisen tai liikesuhteen keskeyttämisen jatkamisesta saa vaatia oikaisua keskusrikospoliisilta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen noudattaen, mitä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.
(*uusi 6 b §)*	*6 b §*
	Valtion korvausvastuu
	Jos 6 tai 6 a §:ssä tarkoitettu määräys keskeyttämisestä on annettu perusteettomasti, valtion on korvattava päätöksen kohteelle keskeyttämisestä aiheutunut vahinko ja asiassa aiheutuneet kulut.
	Kanne vahingon ja kulujen korvaamisesta on puhevallan menettämisen uhalla nostettava vuoden kuluessa päivästä, jona keskeyttämispäätös kumottiin, tai jos keskeyttämistä koskevasta päätöksestä tehty valitus on silloin vielä ratkaisematta, päivästä, jona asia on lopullisesti ratkaistu.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

3.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 2 §:n 1 momentin 4, 5 ja 7 kohta,

sellaisena kuin niistä on 2 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 415/2024,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 1 a §, 1 d §:n 2 ja 5 momentti, 1 e §:n 2 momentti, 2 §:n 1 momentin 1, 2, 11, 12, 15 ja 16 kohta, 3 §:n 5 kohta, 4 §:n 2 momentti, 6 §, 7 §:n 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 17 b §:n 1 momentti, 17 e §:n 2 momentti sekä 17 f §:n 1 ja 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 1 a §, 1 d §:n 2 ja 5 momentti, 1 e §:n 2 momentti, 2 §:n 1 momentin 1, 2, 11, 12,15 ja 16 kohta, 4 §:n 2 momentti, 17 b §:n 1 momentti, 17 e §:n 2 momentti ja 17 f §:n 1 ja 3 momentti laissa 863/2025, 3 §:n 5 kohta laissa 814/2022, 6 § osaksi laeissa 814/2022 ja 863/2025 sekä 7 §:n 3 momentti laissa 415/2025, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 730/2020, 814/2022, 514/2024 ja 863/2025 uusi 17–22 kohta, 3 §:ään sellaisena kuin se on laeissa 814/2022 ja 863/2025, uusi 11 kohta ja 2 momentti,4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, uusi 3 momentti, lakiin uusi 10 a §, 17 d §:ään, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi sekä lakiin uusi 3 a luku seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus	*Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä ja lain tarkoitus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoituksena on: 1) edistää viranomaisten automaattista tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä ja tallelokeroista; 2) edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia saldo- ja tilitapahtumatiedoista sekä arvopapereihin liittyvistä tiedoista; sekä 3) parantaa luovutettavien henkilötietojen tietoturvaa.	Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tarkoituksena on: 1) edistää viranomaisten automaattista tiedonsaantia pankki-, maksu-, *kryptovara- ja arvopaperitileistä sekä* tallelokeroista; 2) edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia saldo- ja tilitapahtumatiedoista sekä arvopapereihin liittyvistä tiedoista; sekä 3) parantaa luovutettavien henkilötietojen tietoturvaa.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
1 a §	1 a §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tätä lakia sovelletaan pankki- ja maksutilitietojen, tallelokerotietojen, saldo- ja tilitapahtumatietojen- sekä arvopaperitietojen saamiseen ja välittämiseen maksulaitoksilta, sähkörahayhteisöiltä, luottolaitoksilta ja kryptovarapalvelun tarjoajilta toimivaltaisille viranomaisille pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla.	Tätä lakia sovelletaan pankki-, *maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen,* tallelokerotietojen, saldo- ja tilitapahtumatietojen sekä arvopaperitietojen saamiseen ja välittämiseen *finanssilaitoksilta ja luottolaitoksilta* toimivaltaisille viranomaisille pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla. *Lisäksi tätä lakia sovelletaan pankki-, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitilitietojen sekä tallelokerotietojen saamiseen ja välittämiseen pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän avulla.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Mitä tässä laissa säädetään maksulaitoksesta, sähkörahayhteisöstä, luottolaitoksesta ja kryptovarapalvelun tarjoajasta, sovelletaan myös ulkomaisten maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen, luottolaitosten ja kryptovarapalvelun tarjoajien Suomessa sijaitseviin sivuliikkeisiin.	Mitä tässä laissa säädetään *finanssilaitoksesta, ja luottolaitoksesta,* sovelletaan myös ulkomaisten *finanssilaitosten ja luottolaitosten* Suomessa sijaitseviin sivuliikkeisiin.
1 d §	1 d §
Tiedonhakujärjestelmät	*Tiedonhakujärjestelmät*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja kryptovarapalvelujen tarjoajat voivat ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin niiden tulee luovuttaa tiedonhakujärjestelmän avulla 2 ja 3 luvussa tarkoitetut tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle.	*Finanssilaitokset* voivat ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin niiden tulee luovuttaa tiedonhakujärjestelmän avulla 2 ja 3 luvussa tarkoitetut tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista.	Tulli valvoo 1 ja 2 momentissa, 4 §:n 2 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden noudattamista sekä antaa määräyksen tässä pykälässä tarkoitettujen tiedonhakujärjestelmien teknisistä vaatimuksista. *Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin, sekä tilitapahtumien sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.*
1 e §	1 e §
Tiedonluovutusjärjestelmä	*Tiedonluovutusjärjestelmä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulli antaa teknisiä määräyksiä siitä, millä tavoin tiedot tulee toimittaa tiedonluovutusjärjestelmään.	Tulli antaa teknisiä määräyksiä siitä, millä tavoin tiedot tulee toimittaa tiedonluovutusjärjestelmään. *Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan tilitapahtumien*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	sähköinen jäsennelty muoto ja tekniset keinot, joita käytetään tilitapahtumatietojen toimittamiseen.
2 §	2 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien asiakkaiden tiedot sekä kryptovarapalvelun tarjoajien asiakkaiden tiedot;	1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään *finanssilaitosten* sekä Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan saaneiden luottolaitosten pankki- ja maksutilien*, virtuaalisten IBAN-tilien, tallelokeroiden, arvopaperitilien ja kryptovaratilien* asiakkaiden tiedot;
2) *pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmällä* järjestelmää, jonka avulla luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset ja *1 d §:n 2 momentissa tarkoitetut* tiedonhakujärjestelmän luoneet muut toimijat luovuttavat tietoa pankki- ja maksutileistä ja niiden saldo- ja tilitapahtumista, tallelokeroista ja arvopapereista toimivaltaisille viranomaisille;	2) *pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmällä* järjestelmää, jonka avulla luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset ja tiedonhakujärjestelmän luoneet *finanssilaitokset* luovuttavat tietoa pankki-*, maksu-, kryptovara- ja arvopaperitileistä sekä* niiden saldo- ja tilitapahtumista, tallelokeroista ja arvopapereista toimivaltaisille viranomaisille;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
*4) **maksulaitoksella** maksulaitoslain (297/2010) 5 §:ssä tarkoitettua maksulaitosta ja mainitun lain 7 §:n nojalla maksupalveluita tarjoavaa;*	*(kumotaan 4 ja 5 kohta)*
5) sähkörahayhteisöllä maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua sähkörahayhteisöä;	
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7) ***kryptovarapalvelun tarjoajalla** kryptovarojen markkinoista sekä asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 ja direktiivien 2013/36/EU ja (EU) 2019/1937 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1114 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdan mukaista oikeushenkilöä tai muuta yritystä;*	*(kumotaan 7 kohta)*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
11) *koostavalla sovelluksella* Tullin ylläpitämää automatisoitua teknistä ratkaisua, jonka avulla se välittää pankki- ja	11) *koostavalla sovelluksella* Tullin ylläpitämää automatisoitua teknistä ratkaisua, jonka avulla se välittää pankki-*, maksu-,*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
maksutilitietoja, tallelokerotietoja, saldo- ja tilitapahtumatietoja ja arvopaperitietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla;	*kryptovara- ja arvopaperitilitietoja, tallelokerotietoja, saldo- ja tilitapahtumatietoja sekä* arvopaperitietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän avulla;
12) *keskitetyllä automatisoidulla tilitietojärjestelmällä* rahoitusjärjestelmän käytön estämistä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/843 mukaista keskitettyä automatisoitua mekanismia, jonka avulla on mahdollista saada pankki- ja maksutilitiedot ja tallelokerotiedot välittömästi;	12) *keskitetyllä automatisoidulla tilitietojärjestelmällä* rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/843 mukaista keskitettyä automatisoitua mekanismia, jonka avulla on mahdollista saada pankki-, maksu-, *kryptovara- ja arvopaperitilitiedot* ja tallelokerotiedot välittömästi;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15) *tilitapahtumatiedoilla* direktiivin (EU) 2019/1153 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse toimivaltaisten viranomaisten pääsystä keskitettyihin pankkitilirekistereihin yhteenliittämisjärjestelmän kautta ja teknisistä toimenpiteistä tilitapahtumatietojen käytön helpottamiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1654 1 artiklan 2 b kohdan 7 a alakohdassa tarkoitettuja yksityiskohtaisia tietoja toimista, jotka on suoritettu tiettynä ajanjaksona tietyn maksutilin tai IBAN-tilinumerolla yksilöidyn pankkitilin kautta, tai yksityiskohtaisia tietoja kryptovarojen siirroista;	15) *tilitapahtumatiedoilla säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin EU 2019/1153, jäljempänä* ***rahoitustietodirektiivi****, 2 artiklan* 7 a alakohdassa tarkoitettuja yksityiskohtaisia tietoja toimista, jotka on suoritettu tiettynä ajanjaksona tietyn maksutilin tai IBAN-tilinumerolla yksilöidyn pankkitilin kautta, tai yksityiskohtaisia tietoja kryptovarojen siirroista;
16) *arvopaperitiedoilla* arvo-osuustililain (827/1991) 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä ja arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) 2 §:ssä tarkoitettua arvopaperitiliä koskevia tietoja.	16) *arvopaperitiedoilla* arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä*,* arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) 2 §:n *1 momentin 3 kohdassa* tarkoitettua arvopaperitiliä *ja osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä* koskevia tietoja*;*
	17) ***arvopaperitilillä*** *arvo-osuustileistä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettua arvo-osuustiliä, arvopaperitileistä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua arvopaperitiliä ja osakesäästötilistä annetun lain 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettua osakesäästötiliä;*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	*18) **kryptovaratilillä** tiliä, jota kryptovarapalvelun tarjoaja ylläpitää yhden tai useamman luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimissä ja jota voidaan käyttää kryptovarojen siirtojen toteuttamiseen;*
	*19) **virtuaalisella IBAN-tilinumerolla** tunnistetta, joka johtaa maksujen ohjaamiseen maksutilille, joka on yksilöity kyseisestä tunnisteesta poikkeavalla IBAN-tilinumerolla;*
	*20) **finanssilaitoksella** rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä rahanpesuasetus, 2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa tarkoitettuja toimijoita;*
	*21) **pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmällä** keskitettyjen rekistereiden, keskitettyjen sähköisten tietojenhakujärjestelmien ja muiden kansallisten keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämistä Euroopan komission kehittämän ja ylläpitämän pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta;*
	*22) **tiedonluovutusjärjestelmällä** Tullin ylläpitämää sähköistä järjestelmää, jonka avulla 1 a §:ssä tarkoitetut toimijat, jotka eivät ole rakentaneet pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, luovuttavat saldo-, tilitapahtuma- ja arvopaperitietoja toimivaltaisille viranomaisille.*
3 §	3 §
Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset	*Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset*
Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:	Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla ja asianajajayhdistyksellä mainitussa laissa tarkoitettuun valvontatehtävän suorittamiseen;	5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 4 §:n 2 momentin 6* kohdassa tarkoitetuilla valvojilla mainitussa laissa tarkoitettuun valvontatehtävän suorittamiseen;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	11) Patentti- ja rekisterihallituksella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten tekemistä varten.
	Lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla rahanpesuntorjuntaviranomaisella on oikeus saada tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetut tiedot jäsenvaltioissa käyttöön otettavista mekanismeista rahoitusjärjestelmän käytön estämiseksi rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1640, jäljempänä kuudes rahanpesudirektiivi, 32 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä analyyseja ja rahanpesuasetuksen 40 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä varten.
4 §	4 §
Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä luovutettavat pankki- ja maksutilitiedot	*Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä luovutettavat pankki- ja maksutilitiedot*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:	Tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavia tietoja, jos toimivaltainen viranomainen on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:
1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus sekä asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamisja	1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero* sekä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä ja kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;	asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamis- ja päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai* rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä ja kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot, tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;
2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;	2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *7–10* §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä päivämäärät, jolloin luonnollisesta henkilöstä tuli asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja ja jolloin hän lakkasi olemasta asiakastilinhaltijan tosiasiallinen edunsaaja;*
3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;	3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;
	4) *luottolaitoksen tai finanssilaitoksen antaman virtuaalisten IBAN-tilinumeroiden osalta virtuaalinen IBAN-tilinumero ja tilin, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen, yksilöllinen tilitunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät: jos kyse on virtuaalisesta IBAN-tilinumerosta, 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu asiakastilinhaltija on sen tilin haltija, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen;*
4) tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen	*5)* tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai* tallelokeron yksilöintitieto *sekä*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero.	*vuokrasopimuksen alkamispäivä ja tarvittaessa sen päättymispäivä, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetut muut tunnistetiedot tai* rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja *vuokrasopimuksen alkamis- ja tarvittaessa sen päättymispäivä*, tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, *syntymäajan ja* henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero; *6) arvopaperitilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;* *7) kryptovaratilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
6 §	6 §
Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot	*Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot*
Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja kryptovarapalvelujen tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 momentissa tarkoitetut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja kryptovarapalvelujen tarjoajat voivat ylläpitää 1 d §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetut tiedot. *Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja kryptovarapalvelujen tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:* *1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan sekä*	*Finanssilaitosten,* on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 momentissa *tarkoitettuja tietoja*. *Finanssilaitokset* voivat ylläpitää 1 d §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jolloin tiedonhakujärjestelmän kautta on luovutettava tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. (*kumotaan 2 mom.)*

Voimassa oleva laki

kryptovarapalvelujen tarjoajan asiakkaan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija tai kryptovarapalvelujen tarjoajan asiakas on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot tai jos käyttöoikeudenhaltija

on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

2) asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamis- ja päättymispäivä;

3) maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus.

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus sekä asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamisja päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen, asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä sekä kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos

Ehdotus

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavia tietoja finanssilaitoksen rahanpesuasetuksen 22 artiklassa tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta. Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 1 d §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavia tietoja:

1) tilinhaltijan ja tilin käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero* sekä asiakkuuden ja tilin käyttöoikeuden alkamis- ja päättymispäivä, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi *ja rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai* rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä ja kaikki tilin käyttöoikeudenhaltijat ja näiden luonnollista henkilöä koskevat edellä mainitut tiedot tai jos käyttöoikeudenhaltija on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

Voimassa oleva laki

palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero.

Ehdotus

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *7–10 §:ssä* tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi *ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai yksilöllinen tunnistenumero sekä päivämäärät, jolloin luonnollisesta henkilöstä tuli asiakastilinhaltijan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja ja jolloin hän lakkasi olemasta asiakastilinhaltijan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja;*

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) *luottolaitoksen tai finanssilaitoksen antaman virtuaalisten IBAN-tilinumeroiden osalta virtuaalinen IBAN-tilinumero ja tilin, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen, yksilöllinen tilitunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät; jos kyse on virtuaalisesta IBAN-tilinumerosta, 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu asiakastilinhaltija on sen tilin haltija, jolle virtuaaliselle IBAN-tilinumerolle osoitetut maksut ohjataan automaattisesti uudelleen;*

5) tallelokeron vuokraajan ja tallelokeron käyttöoikeutetun täydellinen nimi *ja joko rahanpesuasetuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaaditut muut tunnistetiedot tai* tallelokeron yksilöintitieto *sekä vuokrasopimuksen alkamispäivä ja tarvittaessa sen päättymispäivä*, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja *vuokrasopimuksen alkamis- ja tarvittaessa sen päättymispäivä* tai jos käyttöoikeutettu on yleinen edunvalvoja, edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöintitiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

6) arvopaperitilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät;

7) kryptovaratilien osalta tilin yksilöllinen tunniste ja tilin avaamis- ja lopetuspäivät.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava sähköisesti. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuina tietoja voidaan toimittaa. *Tullin tulee ottaa teknisiä vaatimuksia laatiessaan huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat tekniset eritelmät, joilla vahvistetaan muoto, jossa tiedot toimitetaan keskitettyihin automatisoituihin mekanismeihin.*
Edellä 2 *ja 3* momentissa tarkoitetut tiedot on annettava sähköisesti. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuina tietoja voidaan toimittaa.	
	Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisterin kautta, vaan ainoastaan tiedon siitä, että kyseessä on asianajajan asiakasvaratili sekä minkä asianajajan asiakasvaratili on kyseessä.
Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisterin kautta, vaan ainoastaan tiedon siitä, että kyseessä on asianajajan asiakasvaratili sekä minkä asianajajan asiakasvaratili on kyseessä.	
7 §	7 §
Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä	*Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja luottolaitokselle, maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle ja virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön ja virtuaalivaluutan tarjoajaan sekä luottolaitokseen liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seurantaa ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.	Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle *sekä* luottolaitokselle *ja finanssilaitokselle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, finanssilaitokseen sekä* luottolaitokseen liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seurantaa ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Lokitiedot	*Lokitiedot*
Tullin on ylläpidettävä lokirekisteriä pankki- ja maksutilirekisterin sekä koostavan sovelluksen kautta tapahtuvan keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän käyttökerroista ja luovutettava lokitiedot 3 §:ssä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille pyynnöstä. Lokirekisterin on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot: 1) asian viitetiedot; 2) säännökset, joiden nojalla tietoja pyydetään; 3) tiedustelun tai haun päivämäärä ja kellonaika; 4) tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyyppi; 5) tiedustelun tai haun tuloksen tunnistetiedot; 6) rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi. — — — — — — — — — — — — — —	Tullin on ylläpidettävä lokirekisteriä pankki- ja maksutilirekisterin*,* koostavan sovelluksen kautta tapahtuvan keskitetyn automatisoidun tilitietojärjestelmän *sekä pankkitilirekisterin yhteenliittämisjärjestelmän* käyttökerroista ja luovutettava lokitiedot 3 §:ssä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille pyynnöstä. Lokirekisterin on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot: 1) asian viitetiedot; 2) säännökset, joiden nojalla tietoja pyydetään; 3) tiedustelun tai haun päivämäärä ja kellonaika; 4) tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyyppi; 5) tiedustelun tai haun tuloksen tunnistetiedot; 6) rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi. — — — — — — — — — — — — — —
(*uusi 10 a §)*	*10 a §*
	Tilastot
	Tullin on ylläpidettävä tilastoja toimivaltaisten viranomaisten keskitettyyn automatisoituun tilitietojärjestelmään tekemien hakujen lukumäärästä toimivaltaisten viranomaisten ryhmien mukaan eriteltynä.
17 b §	17 b §
Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat saldotiedot	*Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat saldotiedot*
Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä on mahdollista pyytää seuraavat pankki- ja maksutilien saldoon liittyvät tiedot: 1) tilinumero;	Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä on mahdollista pyytää seuraavat pankki- ja maksutilien *sekä kryptovaratilien* saldoon liittyvät tiedot: 1) tilinumero;

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2) tilin saldo; 3) tilin saldoa koskeva päivämäärä ja kellonaika. — — — — — — — — — — — — — — —	2) tilin saldo; 3) tilin saldoa koskeva päivämäärä ja kellonaika. — — — — — — — — — — — — — — —
17 d § *Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat tilitapahtuma- ja arvopaperitiedot* — — — — — — — — — — — — — — —	17 d § *Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä saatavat tilitapahtuma- ja arvopaperitiedot* — — — — — — — — — — — — — — —
	Keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä on mahdollista pyytää myös kryptovaratilejä koskevat tilitapahtumatiedot. — — — — — — — — — — — — — — —
17 e § *Toimivaltaisten viranomaisten pääsy keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoihin ja niitä koskevien tietopyyntöjen tekemistä koskevat edellytykset* — — — — — — — — — — — — — — —	17 e § *Toimivaltaisten viranomaisten pääsy keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän tietoihin ja niitä koskevien tietopyyntöjen tekemistä koskevat edellytykset* — — — — — — — — — — — — — — —
Toimivaltaisen viranomaisen on sähköistä tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen yksilöitävä pyyntöä koskevan pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus, tiedon käyttötarkoitus ja asian viitetiedot sekä säännökset, joiden nojalla se pyytää tietoa keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä.	Toimivaltaisen viranomaisen on sähköistä tiedonhakujärjestelmäänsä hyödyntäen yksilöitävä pyyntöä koskevan pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus, tiedon käyttötarkoitus*,* asian viitetiedot *ja tietojen saamista koskevat säännökset sekä toimivaltaisen viranomaisen yhteystiedot*.
17 f § *Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely*	17 f § *Keskitettyä sähköistä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmää koskevien tietojen käsittely*
Edellä 1 a §:ssä tarkoitettujen toimijoiden on luovutettava 17 b §:ssä ja 17 d §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot viipymättä, mutta viimeistään seuraavan pankkipäivän kuluessa salassapitosäännösten estämättä.	Edellä 1 a §:ssä tarkoitettujen toimijoiden on luovutettava 17 b §:ssä ja 17 d §:n 1 *ja 2* momentissa tarkoitetut tiedot viipymättä, mutta viimeistään seuraavan pankkipäivän kuluessa salassapitosäännösten estämättä.

Voimassa oleva laki

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 a §:ssä tarkoitettu toimija voi perustellusta syystä luovuttaa 17 d §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot muuta sähköistä tietoturvallista tapaa käyttäen.

(*uusi 3 a luku)*

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 a §:ssä tarkoitettu toimija voi perustellusta syystä luovuttaa 17 d §:n *3* momentissa tarkoitetut tiedot muuta sähköistä tietoturvallista tapaa käyttäen.

3 a luku

Pankkitilirekisterien yhteenliittäminen

17 i §

Pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot

Tullin on huolehdittava siitä, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä saatavat kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdan mukaiset ajantasaiset ja tosiasiallisia pankkitilin,maksutilin, virtuaaliset IBAN-tilinumerot mukaan luettuina, arvopaperitilin, kryptovaratilin ja tallelokeron tietoja vastaavat tiedot asetetaan saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava saataville pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta viiden vuoden ajan tilin tai tallelokeron lopettamisen jälkeen.

Tullin tulee ottaa huomioon komission täytäntöönpanosäädöksillä antamat kuudennen rahanpesudirektiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaiset tekniset eritelmät ja menettelyt, jotka laaditaan jäsenvaltioiden keskitettyjen automatisoitujen mekanismien yhteenliittämiseksi.

17 j §

Tietojenvaihto yhteenliittämisjärjestelmässä

Tullin on luovutettava pankkitilirekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden rahanpesun selvittelykeskuksille, valvontaviranomaisille,

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	rahoitustietodirektiivin mukaisille toimivaltaisille viranomaisille sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle rahanpesuntorjuntaviranomaiselle pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta saatavat edellä 17 i §:n 1 momentissa yksilöidyt tiedot. *Rahanpesun selvittelykeskuksella ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 §:n 2 momentin 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina kun se on tarpeen 3 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Rahanpesun selvittelykeskuksen ja valvontaviranomaisten tulee ylläpitää tilastoja edellä mainittujen hakujen lukumäärästä.* *Poliisilla, Tullilla ja Rajavartiolaitoksella on välitön ja suodattamaton pääsy muissa jäsenmaissa oleviin kuudennen rahanpesudirektiivin 16 artiklan 3 kohdan mukaisiin tietoihin, jotka ovat saatavilla pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, aina, kun se on tarpeen niiden sellaisten tehtävien suorittamiseksi, joiden tarkoituksena on estää ennalta, paljastaa ja tutkia vakavia rikoksia tai suorittaa niihin liittyviä syytetoimia tai tukea vakaviin rikoksiin liittyvää rikostutkintaa, mukaan lukien tutkintaan liittyvien varojen tunnistaminen, jäljittäminen ja jäädyttäminen. Pääsy tietoihin ja mahdollisuus tehdä niitä koskevia hakuja on ainoastaan sellaisella poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen henkilöstön jäsenellä, joka on nimetty ja valtuutettu suorittamaan näitä tehtäviä. Tietoja, jotka on saatu pankkitilirekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta, saa käsitellä ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne kerättiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta henkilötietojen käsittelystä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 2 luvun 5 §:n soveltamista.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . *Tämän lain 17 j §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 10 päivästä heinäkuuta 2029.*
	_____

4.

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kaupparekisterilain (564/2023) 6 § ja 34 §:n 2 momentti sekä
muutetaan 2 §:n 3 momentti, 5 §, 10 §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti sekä 24 ja 28 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus	*Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus*
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki, 1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun tosiasiallisen edunsaajan tietoja voidaan luovuttaa, jos luovutuksensaaja on tunnistettu ja luovutuksensaajalla on mainitun lain 1 luvun 1 §:n mukainen peruste tietojen*	*Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetus*sa laissa (/), jäljempänä rahanpesulaki*.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
käsittelylle tai viranomainen tarvitsee tietoja lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseksi. Tietoja luovutettaessa noudatetaan muutoin mitä siitä 1 ja 2 momentissa säädetään.	
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävät tiedot	*Tosiasiallis**ia** edunsaaj**ia koskeva keskitetty rekisteri***
Muusta ilmoitusvelvollisesta kuin yksityisestä elinkeinonharjoittajasta merkitään rekisteriin yrityksen tai yhteisön rahanpesulain 6 luvun 2 §:ssä tarkoitettu muu kuin mainitun lain 1 luvun 5 §:n 4 momentin mukainen tosiasiallinen edunsaaja, tämän henkilötiedot sekä määräysvallan tai omistusosuuden peruste ja laajuus.	*Rekisteriviranomaisen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämästä tosiasiallisia edunsaajia koskevasta keskitetystä rekisteristä, jäljempänä **edunsaajarekisteri**, ja siihen tehtävistä merkinnöistä säädetään rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä **rahanpesuasetus**, sekä rahanpesulaissa.*
Jos yritys tai yhteisö ilmoittaa, ettei sillä ole 1 momentissa tarkoitettua tosiasiallista edunsaajaa tai tosiasiallista edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan, rekisteriviranomainen tekee ilmoituksesta merkinnän rekisteriin.	*Edunsaajarekisteriin voidaan merkitä myös muu oikeushenkilö tai oikeudellinen järjestely kuin 3 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollinen ja sen tosiasialliset edunsaajat, jos oikeushenkilöllä on yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 9 §:ssä tarkoitettu yritys- ja yhteisötunnus tai ulkomaisella oikeushenkilöllä tai oikeushenkilöön verrattavalla oikeudellisella järjestelyllä on sitä vastaava tunnus tai muu yksilöintitieto.*
Edellä 2 momentissa säädettyä ei sovelleta avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, jos avoimen yhtiön yhtiömiehet tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet ovat luonnollisia henkilöitä. Jos muu kuin edellä tarkoitettu yritys tai yhteisö laiminlyö antaa 1 tai 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen, rekisteriviranomainen tekee asiasta merkinnän rekisteriin.	
*Rekisteriviranomainen tekee rahanpesulain 6 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontailmoituksen saatuaan merkinnän rekisteriin, jos ilmoituksen ja edunsaajarekisterin tiedot poikkeavat toisistaan vielä sen jälkeen, kun rekisteriviranomainen on kehottanut ensin yritystä tai yhteisöä taikka 6 §:ssä tarkoitetun	

ulkomaisen express trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn edustajaa annetussa määräajassa ilmoittamaan ajantasaisen tosiasiallista edunsaajaa koskevan tiedon rekisteröitäväksi tai vahvistamaan rekisteriin merkityn tiedon, ellei rekisterimerkintä ole ilmeisen aiheeton.

Edellä 1–4 momentissa säädettyä ei sovelleta yhtiöön, joka on kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetulla säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena, kaupparekisteriin merkittyyn rahanpesulain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun yhteisöön, Suomessa sivuliikkeen perustaneeseen ulkomaiseen elinkeinonharjoittajaan eikä valtion liikelaitokseen.

Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot säilytetään 10 vuotta ilmoitusvelvollisen rekisteristä poistamisen jälkeen.

6 § (*kumotaan*)

Express trustista tai oikeusmuodoltaan samankaltaisesta oikeudellisesta järjestelystä ja sen tosiasiallisesta edunsaajasta rekisteriin merkittävät tiedot

Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849, jäljempänä rahanpesudirektiivi , 31 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun express trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn tosiasiallisia edunsaajia koskevassa ilmoituksessa on mainittava:

1) ulkomaisen trustin tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn nimi ja valtio, jonka lainsäädännön mukaisesti trusti tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestely on perustettu;

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2) jos ulkomainen trusti tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestely on rekisteröity, rekisteri, johon ulkomainen trusti tai oikeusmuodoltaan samankaltaisen oikeudellisen järjestelyn on merkitty sekä rekisterinumero siinä rekisterissä; *3) rahanpesulain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien henkilötiedot sekä määräysvallan tai omistusosuuden peruste ja laajuus.* *Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot säilytetään 10 vuotta tietojen rekisteröinnin perusteiden päättymisen jälkeen.*	
10 §	10 §
Kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset	*Kaupparekisteriin tehtävät ilmoitukset*
Ennen elinkeinotoiminnan aloittamista 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus, joka sisältää 4 *ja 5* §:ssä tarkoitetut tiedot (*perustamisilmoitus*). Myös kotipaikan siirtämisestä Suomeen on tehtävä perustamisilmoitus.	Ennen elinkeinotoiminnan aloittamista 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on tehtävä kaupparekisteriin ilmoitus, joka sisältää 4 §:ssä tarkoitetut tiedot *ja edunsaajarekisteriin merkittävät tiedot* (*perustamisilmoitus*). Myös kotipaikan siirtämisestä Suomeen on tehtävä perustamisilmoitus.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
23 §	23 §
Rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistaminen	*Rekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistaminen*
Osakeyhtiön, osuuskunnan, eurooppayhtiön, eurooppaosuuskunnan ja Suomeen sivuliikkeen perustaneen ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kaupparekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävät tiedot ja yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkityt yrityksen yhteystiedot ajantasaisiksi kalenterivuosittain. Muulla kuin edellä mainitulla ilmoitusvelvollisella on oikeus ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi	Osakeyhtiön, osuuskunnan, eurooppayhtiön, eurooppaosuuskunnan ja Suomeen sivuliikkeen perustaneen ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kaupparekisteriin *ja sen yhteydessä ylläpidettävään edunsaajarekisteriin* ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävät tiedot ja yritys- ja yhteisötunnusrekisteriin merkityt yrityksen yhteystiedot ajantasaisiksi kalenterivuosittain. Muulla kuin edellä mainitulla ilmoitusvelvollisella *ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulla oikeushenkilöllä tai oikeushenkilöön verrattavalla oikeudellisella*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — —	*järjestelyllä* on oikeus ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi. — — — — — — — — — — — — — — —
24 §	24 §
Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu	*Kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu*
Rekisteriviranomainen määrää kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun ilmoitusvelvolliselle, joka ei kehotuksesta huolimatta: 1) korjaa 10 §:ssä säädetysti 4 §:n tai sen 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen, *5 tai 6 §:n,* 10 §:n 2 momentin tai 11 §:n nojalla kaupparekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä; 2) ilmoita rekisteritiedoistaan poistettavaksi merkintää 4 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä, joka ei liiketoimintakiellon tai muun henkilön kelpoisuuteen liittyvän syyn johdosta voi enää toimia rekisteriin merkityssä tehtävässä; 3) korjaa yritys- ja yhteisötietolain 11 §:ssä säädetysti mainitun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa yhteystiedoissa olevia puutteita tai virheitä; 4) ilmoita, jos kyse on kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisesta, mainitun lain mukaisesti laadittua tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tilintarkastusta koskevine tietoineen rekisteröitäväksi lukuun ottamatta 25 §:ssä tarkoitettua ilmoitusvelvollista tai täydennä puutteellisena rekisteröitäväksi ilmoitettuja edellä tässä kohdassa tarkoitettuja tietoja. Laiminlyöntimaksu määrätään myös 23 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle, joka on laiminlyönyt ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaiseksi kalenterivuoden aikana, eikä kehotuksesta huolimatta anna ilmoitusta.	Rekisteriviranomainen määrää kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksun ilmoitusvelvolliselle, joka ei kehotuksesta huolimatta: 1) korjaa 10 §:n mukaisesti 4 §:n tai sen 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen, 10 §:n 2 momentin tai 11 §:n nojalla kaupparekisteriin ilmoitusvelvollisen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä; 2) ilmoita rekisteritiedoistaan poistettavaksi merkintää 4 §:n 2 momentin 4 tai 5 kohdassa tarkoitetusta henkilöstä, joka ei liiketoimintakiellon tai muun henkilön kelpoisuuteen liittyvän syyn johdosta voi enää toimia rekisteriin merkityssä tehtävässä; 3) korjaa yritys- ja yhteisötietolain 11 §:n mukaisesti mainitun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa yhteystiedoissa olevia puutteita tai virheitä; 4) ilmoita, jos kyse on kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisesta, mainitun lain mukaisesti laadittua tilinpäätöstä ja toimintakertomusta tilintarkastusta koskevine tietoineen rekisteröitäväksi lukuun ottamatta 25 §:ssä tarkoitettua ilmoitusvelvollista tai täydennä puutteellisena rekisteröitäväksi ilmoitettuja edellä tässä kohdassa tarkoitettuja tietoja. Laiminlyöntimaksu määrätään myös 23 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ilmoitusvelvolliselle, joka on laiminlyönyt ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaiseksi kalenterivuoden aikana, eikä kehotuksesta huolimatta anna ilmoitusta. *Rekisteriviranomainen määrää kaupparekisteri-ilmoituksen*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	laiminlyöntimaksun myös ilmoitusvelvolliselle, muulle oikeushenkilölle tai siihen verrattavan oikeudellisen järjestelyn omaisuudenhoitajalle tai vastaavassa asemassa olevalle, joka ei kehotuksesta huolimatta korjaa 10 §:n ja rahanpesuasetuksen 63, 64 ja 67 artiklan mukaisesti rahanpesulain 7–9 ja 12 §:n nojalla edunsaajarekisteriin sen ilmoituksen perusteella merkittävissä tiedoissa ja rekisteröitävissä asiakirjoissa olevia puutteita tai virheitä.
Laiminlyöntimaksun suuruus on 300 euroa. Julkista osakeyhtiötä ja eurooppayhtiötä koskevan laiminlyöntimaksun suuruus on 600 euroa.	Laiminlyöntimaksun suuruus on 300 euroa. Julkista osakeyhtiötä ja eurooppayhtiötä koskevan laiminlyöntimaksun suuruus on 600 euroa.
Laiminlyöntimaksua ei saa määrätä 1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetusta laiminlyönnistä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona ilmoitusvelvollisen on tullut ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi tai rekisteriin merkityt tiedot ajantasaisiksi. Tässä momentissa säädettyä sovelletaan myös sivuliikkeen velvollisuuteen ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi 11 §:ssä säädetyllä tavalla.	Laiminlyöntimaksua ei saa määrätä 1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetusta laiminlyönnistä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona ilmoitusvelvollisen on tullut ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi tai rekisteriin merkityt tiedot ajantasaisiksi. Tässä momentissa säädettyä sovelletaan myös sivuliikkeen velvollisuuteen ilmoittaa tilinpäätös rekisteröitäväksi 11 §:n *mukaisesti*.
Muiden kuin 4 momentissa tarkoitettujen laiminlyöntien osalta laiminlyöntimaksua ei saa määrätä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona rekisteriviranomainen on lähettänyt kehotuksen laiminlyönnin korjaamiseksi.	Muiden kuin *5* momentissa tarkoitettujen laiminlyöntien osalta laiminlyöntimaksua ei saa määrätä, jos päätöstä sen määräämisestä ei ole tehty vuoden kuluessa sitä seuraavasta päivästä, jona rekisteriviranomainen on lähettänyt kehotuksen laiminlyönnin korjaamiseksi.
Rekisteriviranomaisen määräämä laiminlyöntimaksu ei estä määräämästä uutta laiminlyöntimaksua, jos ilmoitusvelvollinen ei ole korjannut 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua laiminlyöntiä rekisteriviranomaisen uuden kehotuksen jälkeen. Näin määrättävä laiminlyöntimaksu on kaksinkertainen sitä edeltäneeseen laiminlyöntimaksuun verrattuna ja voidaan määrätä korkeintaan kolme kertaa kahden vuoden aikana ensimmäisestä päätöksestä lukien siten, että tämän jälkeen ensimmäinen maksu määrätään 3 momentissa säädetyn suuruisena. Tässä säädettyä ei sovelleta sivuliikkeeseen siltä osin kuin kyse on sen	Rekisteriviranomaisen määräämä laiminlyöntimaksu ei estä määräämästä uutta laiminlyöntimaksua, jos ilmoitusvelvollinen ei ole korjannut 1 momentin 1–3 kohdassa *tai 3 momentissa* tarkoitettua laiminlyöntiä rekisteriviranomaisen uuden kehotuksen jälkeen. Näin määrättävä laiminlyöntimaksu on kaksinkertainen sitä edeltäneeseen laiminlyöntimaksuun verrattuna ja voidaan määrätä korkeintaan kolme kertaa kahden vuoden aikana ensimmäisestä päätöksestä lukien siten, että tämän jälkeen ensimmäinen maksu määrätään *4* momentissa säädetyn suuruisena. *Edellä* säädettyä ei sovelleta sivuliikkeeseen siltä osin kuin kyse on sen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
velvollisuudesta ilmoittaa tilinpäätös 11 §:n mukaisesti rekisteröitäväksi.	velvollisuudesta ilmoittaa tilinpäätös 11 §:n mukaisesti rekisteröitäväksi.
28 §	28 §
Ilmoitusvelvollisen määrääminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä	*Ilmoitusvelvollisen määrääminen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä*
Jos ilmoitusvelvollinen, johon sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 20 luvun 4 §:ää tai osuuskuntalain (421/2013) 23 luvun 4 §:ää, laiminlyö tämän lain 5 §:ssä tarkoitetun tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen antamisen tai rekisterissä olevien puutteellisten tai virheellisten tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen korjaamisen, eikä ilmoitusvelvollinen kehotuksesta huolimatta korjaa laiminlyöntiä, rekisteriviranomainen voi noudattaen osakeyhtiölain 20 luvun 5 §:ssä tai osuuskuntalain 23 luvun 5 §:ssä tarkoitettua menettelyä määrätä ilmoitusvelvollisen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä.	Jos ilmoitusvelvollinen, johon sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 20 luvun 4 §:ää tai osuuskuntalain (421/2013) 23 luvun 4 §:ää *selvitystilasta ja rekisteristä poistamisesta, laiminlyö rahanpesuasetuksen 63 artiklassa* tarkoitetun tosiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen antamisen tai edunsaajarekisterissä olevien puutteellisten tai virheellisten tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen korjaamisen, eikä kehotuksesta huolimatta korjaa laiminlyöntiä, rekisteriviranomainen voi noudattaen osakeyhtiölain 20 luvun 5 §:ssä tai osuuskuntalain 23 luvun 5 §:ssä tarkoitettua menettelyä määrätä ilmoitusvelvollisen selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä.
34 §	34 §
Yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot	*Yhteenliittämisjärjestelmän kautta saataville asetettavat tiedot*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rekisteriviranomaisen on lisäksi huolehdittava siitä, että tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot asetetaan saataville rekistereiden yhteenliittämisjärjestelmän välityksellä noudattaen, mitä rahanpesudirektiivin 30 artiklan 10 kohdassa ja 31 artiklan 9 kohdassa säädetään.	(*kumotaan 2 mom.*)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

6.

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 18 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 448/2017 ja 405/2018, sekä

muutetaan 15 luvun 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 448/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
15 luku	15 luku
Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa	**Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa**
6 §	6 §
Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin	*Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista (444/2017) tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä	Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****,* rahanpesun ja

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetusta laista (659/1967) johtuvasta syystä.	terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa *(/)* tai eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä *annetussa laissa* (659/1967) *säädetyllä perusteella.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
18 §	*(kumotaan)*
Asiakkaiden tunteminen	
Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen on tunnettava asiakkaansa. Luottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmään kuuluvan yrityksen on lisäksi tunnistettava asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja ja henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun, sekä tarvittaessa todennettava tämän henkilöllisyys. Luottolaitos ja sen konsolidointiryhmään kuuluva yritys eivät saa tarjota asiakkaalleen nimettömiä tilejä tai tallelokeroita. Tässä momentissa säädettyä velvollisuutta täytettäessä voidaan hyödyntää 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä.	
Luottolaitoksella ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla ne voivat arvioida asiakkaista toiminnalleen aiheutuvia riskejä.	
Asiakkaan tuntemisessa on lisäksi voimassa, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädetään.	
Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisessa noudatettavista menettelytavoista ja 2 momentissa tarkoitetusta riskienhallinnasta.	
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

7.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta, 3 a §:n 3–5 momentti, 3 b §:n 2 momentti, 10 §:n 1 momentin 5 kohta, 12 §:n 1 momentin 4 kohta, 20 b §:n 3 momentin 3 kohta, 40 a §:n 1 momentti, 42 a §:n 2 momentti ja 71 §:n 1 momentin 3 ja 15 kohta, 71 §:n 5 momentti ja 74 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentin 5 kohta ja 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 445/2023, 3 a §:n 3 ja 5 momentti laissa 611/2014, 3 a §:n 4 momentti laissa 1442/2016, 3 b §:n 2 momentti, 12 §:n 1 momentin 4 kohta ja 74 a § laissa 194/2011, 10 §:n 1 momentin 5 kohta ja 40 a §:n 1 momentti laissa 569/2020, 42 a §:n 2 momentti laissa 1071/2017, 71 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1198/2014, 71 §:n 1 momentin 15 kohta laissa 574/2019, ja 71 §:n 5 momentti laissa (/) , sekä

lisätään 15 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 194/2011, uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Tehtävät	*Tehtävät*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:	Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017) sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;	5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****,* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia *(/)* sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 a §	3 a §
Yhteinen valvontamekanismi ja Euroopan finanssivalvontajärjestelmä	*Yhteinen valvontamekanismi ja Euroopan finanssivalvontajärjestelmä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tehtäviään suorittaessaan Finanssivalvonnan on otettava huomioon sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, 3 §:n 4 momentissa mainitussa asetuksessa tarkoitetut EKP:n päätökset, ohjeet ja suositukset sekä EKP:n mainitun asetuksen nojalla antamat säädökset sekä *2 momentissa mainituissa asetuksissa tarkoitetun* Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen, jäljempänä *Euroopan valvontaviranomaiset*, päätökset, ohjeet ja suositukset, Euroopan järjestelmäriskikomitean suositukset sekä teknisiä standardeja sisältävät Euroopan komission säädökset, jotka komissio antaa sille Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa säädetyn toimivallan nojalla.	Tehtäviään suorittaessaan Finanssivalvonnan on otettava huomioon sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, *YVM-asetuksessa* tarkoitetut EKP:n päätökset, ohjeet ja suositukset sekä EKP:n mainitun asetuksen nojalla antamat säädökset sekä Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tarkoitetun Euroopan pankkiviranomaisen, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen, jäljempänä *Euroopan valvontaviranomaiset*, päätökset, ohjeet ja suositukset, Euroopan järjestelmäriskikomitean suositukset, *rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaviranomaisen perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1093/2010, (EU) N:o 1094/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1620, jäljempänä* ***AMLA-asetus****, säädetyn rahanpesuntorjuntaviranomaisen päätökset, ohjeet ja suositukset* sekä teknisiä standardeja sisältävät Euroopan komission säädökset, jotka komissio antaa sille Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa *tai AMLA-asetuksessa* säädetyn toimivallan nojalla.
Jollei Euroopan valvontaviranomaisen tai Euroopan järjestelmäriskikomitean antaman ohjeen tai suosituksen noudattaminen ole mahdollista, Finanssivalvonnan on esitettävä perustelut ohjeesta tai suosituksesta poikkeamiseen ja toimitettava ne asianomaiselle Euroopan valvontaviranomaiselle tai Euroopan järjestelmäriskikomitealle.	Jollei Euroopan valvontaviranomaisen, Euroopan järjestelmäriskikomitean tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen antaman ohjeen tai suosituksen noudattaminen ole mahdollista, Finanssivalvonnan on esitettävä perustelut ohjeesta tai suosituksesta poikkeamiseen ja toimitettava ne asianomaiselle Euroopan valvontaviranomaiselle*,* Euroopan järjestelmäriskikomitealle *tai rahanpesuntorjuntaviranomaiselle.*
Finanssivalvonnan on finanssimarkkinoita koskevissa Euroopan unionin säädöksissä tarkoitetuissa tapauksissa YVM-asetuksen, Euroopan finanssivalvonta-asetusten ja	Finanssivalvonnan on finanssimarkkinoita koskevissa Euroopan unionin säädöksissä tarkoitetuissa tapauksissa YVM-asetuksen, Euroopan finanssivalvonta-asetusten*,*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Euroopan järjestelmäriskikomitea-asetuksen mukaisesti:	Euroopan järjestelmäriskikomitea-asetuksen*,* *rahanpesuasetuksen ja AMLA-asetuksen* mukaisesti:
1) tehtävä yhteistyötä EKP:n, Euroopan valvontaviranomaisten ja Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tarkoitetun Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitean sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean kanssa;	1) tehtävä yhteistyötä EKP:n, Euroopan valvontaviranomaisten*,* *rahanpesuntorjuntaviranomaisen* ja Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa tarkoitetun Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitean sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean kanssa;
2) toimitettava EKP:lle, Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan järjestelmäriskikomitealle ja Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle niiden tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot.	2) toimitettava EKP:lle, Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan järjestelmäriskikomitealle*,* Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle *ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle* niiden tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot.
3 b §	3 b §
Säädösten, määräysten ja ohjeiden valmistelua koskeva yhteistyö	*Säädösten, määräysten ja ohjeiden valmistelua koskeva yhteistyö*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Finanssivalvonnan on annettava valtiovarainministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle viipymättä tieto:	Finanssivalvonnan on annettava valtiovarainministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle viipymättä tieto:
1) EKP:ssa vireillä olevasta säädöksen valmistelusta, jos säädöksellä voi olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;	1) EKP:ssa *tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa* vireillä olevasta säädöksen valmistelusta, jos säädöksellä voi olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;
2) Euroopan valvontaviranomaisessa vireillä olevasta teknisen standardin tai ohjeen valmistelusta, jos teknisellä standardilla tai ohjeella voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;	2) Euroopan valvontaviranomaisessa *tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa* vireillä olevasta teknisen standardin tai ohjeen valmistelusta, jos teknisellä standardilla tai ohjeella voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen lainsäädäntöön;
3) muusta EKP:ssa, Euroopan valvontaviranomaisessa tai Euroopan järjestelmäriskikomiteassa vireillä olevasta asiasta, jos sillä voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen finanssimarkkinoiden toimintaan tai vakauteen.	3) muusta *kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetusta* EKP:ssa, Euroopan valvontaviranomaisessa*,* Euroopan järjestelmäriskikomiteassa *tai rahanpesuntorjuntaviranomaisessa* vireillä olevasta asiasta, jos sillä voi Finanssivalvonnan arvion mukaan olla vaikutus Suomen finanssimarkkinoiden toimintaan tai vakauteen.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Johtokunnan tehtävät	*Johtokunnan tehtävät*
Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:	Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa *(444/2017)* säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista;	5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädetyistä *rikemaksusta ja seuraamusmaksusta* ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 §	12 §
Johtajan tehtävät	*Johtajan tehtävät*
Johtajan tehtävänä on:	Johtajan tehtävänä on:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4) pitää johtokunta tietoisena Finanssivalvonnan, Euroopan valvontaviranomaisten ja Euroopan järjestelmäriskikomitean toiminnan kautta tietoon tulleista finanssimarkkinoiden kehitykseen ja finanssialan lainsäädäntöön vaikuttavista seikoista ja aloitteista sekä vastata muista johtokunnalle annettavista selvityksistä;	4) pitää johtokunta tietoisena Finanssivalvonnan, Euroopan valvontaviranomaisten, Euroopan järjestelmäriskikomitean *ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen* toiminnan kautta tietoon tulleista finanssimarkkinoiden kehitykseen ja finanssialan lainsäädäntöön vaikuttavista seikoista ja aloitteista sekä vastata muista johtokunnalle annettavista selvityksistä;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15 §	15 §
Riippumattomuus	*Riippumattomuus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(uusi 4 mom.)	*Finanssivalvonnan virkamiehen riippumattomuudesta hänen hoitaessaan rahanpesuntorjuntaviranomaisen hallintoneuvoston jäsenen tehtäviä tai muita*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	kyseiseen viranomaiseen liittyviä tehtäviä säädetään AMLA-asetuksessa.
20 b §	20 b §
Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta	*Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen:	Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;	3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *29 §:ssä* tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
40 a §	40 a §
Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista	*Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista*
Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä *tai selvittämistä* koskevaa lainsäädäntöä tai varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.	Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä sille, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa lainsäädäntöä tai varainsiirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja asetuksen (EY) N:o 1781/2006 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2015/847, säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
42 a §	42 a §
Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen	*Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty	Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta *viiden vuoden kuluessa* siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.	kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.
71 §	71 §
Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja	*Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja*
Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:	Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) toisen ETA-valtion finanssimarkkinoita valvovalle viranomaiselle, toisen ETA-valtion kriisinratkaisuviranomaiselle, muulle toisen ETA-valtion finanssimarkkinoiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle sekä Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle ja Euroopan järjestelmäriskikomitealle;	3) toisen ETA-valtion finanssimarkkinoita valvovalle viranomaiselle, toisen ETA-valtion kriisinratkaisuviranomaiselle, muulle toisen ETA-valtion finanssimarkkinoiden toimivuudesta vastaavalle viranomaiselle sekä Euroopan valvontaviranomaisille, Euroopan valvontaviranomaisten yhteiskomitealle*,* Euroopan järjestelmäriskikomitealle *ja rahanpesuntorjuntaviranomaiselle;*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
15) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuille viranomaisille ja 2 momentissa tarkoitetulle asianajajayhdistykselle sekä niitä vastaavalle ETA-valtion viranomaiselle tai toimielimelle, jos tiedot ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, sekä rahanpesun selvittelykeskukselle sen tehtävien hoitamiseksi;	15) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuille valvojille* sekä niitä vastaavalle ETA-valtion viranomaiselle tai toimielimelle, jos tiedot ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, sekä rahanpesun selvittelykeskukselle sen tehtävien hoitamiseksi;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Finanssivalvonta ei saa luovuttaa toisen valtion valvonta- tai muulta viranomaiselta taikka toisessa valtiossa suoritetussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen taikka sen ulkomaan, jossa tarkastus on suoritettu, muu asianomainen valvontaviranomainen ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain	*Lukuun ottamatta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 84 §:n 2 momentissa säädettyä tietojenvaihtoa,* Finanssivalvonta ei saa luovuttaa *toisessa valtiossa sijaitsevalta valvonta- tai muulta viranomaiselta* taikka toisessa valtiossa suoritetussa tarkastuksessa saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen taikka sen ulkomaan, jossa tarkastus on suoritettu, muu asianomainen valvontaviranomainen ole

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.	antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
74 a §	74 a §
Euroopan valvontaviranomaisten päätökset	*Euroopan valvontaviranomaisten **ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen** päätökset*
Jos Euroopan valvontaviranomainen antaa Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa säädetyn menettelyn mukaisesti finanssimarkkinoilla toimivalle osoitetun yksittäisen päätöksen asiassa, josta Finanssivalvonta on aiemmin antanut päätöksen, Finanssivalvonnan päätöksen asemesta noudatetaan Euroopan valvontaviranomaisen antamaa päätöstä. Muutoksenhausta Euroopan valvontaviranomaisen antamaan päätökseen säädetään Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa.	Jos Euroopan valvontaviranomainen antaa Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa säädetyn menettelyn mukaisesti *tai AMLA-asetuksessa säädetyn menettelyn mukaisesti rahanpesun torjuntaviranomainen antaa* finanssimarkkinoilla toimivalle osoitetun yksittäisen päätöksen asiassa, josta Finanssivalvonta on aiemmin antanut päätöksen, Finanssivalvonnan päätöksen asemesta noudatetaan Euroopan valvontaviranomaisen *tai rahanpesuntorjuntaviranomaisen* antamaa päätöstä. Muutoksenhausta Euroopan valvontaviranomaisen antamaan päätökseen säädetään Euroopan finanssivalvonta-asetuksissa *ja rahanpesuntorjuntaviranomaisen antamaan päätökseen AMLA-asetuksessa*.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 3 b §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 10 heinäkuuta 2026.
	————

8.

Laki

maksulaitoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maksulaitoslain (297/2010) 39 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 409/2018, sekä

muutetaan 7 §:n 4 ja 5 momentti, 7 a §:n 2 momentti ja 24 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 4 ja 5 momentti sekä 7 a §:n 2 momentti laissa 890/2017 ja 24 §:n 4 momentti laissa 451/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 §	7 §
Muun maksupalvelun tarjoamisen kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus	*Muun maksupalvelun tarjoamisen kuin sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tässä pykälässä tarkoitettua oikeutta tarjota maksupalvelua ei ole, jos liiketoiminnan hallinnointiin tai harjoittamiseen osallistuva tai siitä vastaava luonnollinen henkilö ei ole 13 a §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava taikka jos maksunpalveluntarjoaja ei täytä, mitä sen velvollisuuksista säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017).	Tässä pykälässä tarkoitettua oikeutta tarjota maksupalvelua ei ole, jos liiketoiminnan hallinnointiin tai harjoittamiseen osallistuva tai siitä vastaava luonnollinen henkilö ei ole 13 a §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava taikka jos maksunpalveluntarjoaja ei täytä *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus***, ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) mukaisia velvollisuuksiaan.
Tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan ei sovelleta tätä lakia lukuun ottamatta, mitä 4 ja 9 §:ssä, 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 19 a, 19 b, 22, 24, 26 *ja 39 §:ssä* säädetään maksulaitoksista. Palveluntarjoajaan sovelletaan kuitenkin, mitä 8 §:n 2 momentissa, 16 §:ssä ja 18 §:n 2 momentissa säädetään toiminnan rekisteröinnistä. Mitä 26 §:ssä säädetään asiakasvarojen suojaamisesta, sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan myös, kun tämä tarjoaa vain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja palveluita. Tässä pykälässä tarkoitettu palveluntarjoaja ei saa perustaa sivuliikettä tai tarjota maksupalveluja toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon.	Tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan ei sovelleta tätä lakia lukuun ottamatta, mitä 4 ja 9 §:ssä, 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä *13 a,* 19 a, 19 b*, 21, 21 c, 21 d,* 22, 24 *ja 26 §:ssä* säädetään maksulaitoksista. Palveluntarjoajaan sovelletaan kuitenkin, mitä 8 §:n 2 momentissa, 16 §:ssä ja 18 §:n 2 momentissa säädetään toiminnan rekisteröinnistä. Mitä 26 §:ssä säädetään asiakasvarojen suojaamisesta, sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettuun palveluntarjoajaan myös, kun tämä tarjoaa vain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja palveluita. Tässä pykälässä tarkoitettu palveluntarjoaja ei saa perustaa sivuliikettä tai tarjota maksupalveluja toiseen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
7 a §	7 a §
Sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus	*Sähköisen rahan liikkeeseenlaskun luvanvaraisuutta koskeva poikkeus*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Tässä pykälässä tarkoitettuun sähköisen rahan liikkeeseenlaskijaan sovelletaan, mitä 7 §:n 3–6 momentissa säädetään maksupalvelun tarjoajasta, pois lukien 19 a ja 19 b §:n soveltaminen. Liikkeeseenlaskijaan sovelletaan myös 10 §:n 2 momenttia kiellosta myöntää luottoa sähköisen rahan liikkeeseenlaskua vastaan vastaanotetuista varoista, 28 a §:ää sähköistä rahaa koskevien liiketapahtumien rekisteröinnistä ja 36 a §:ää sähköisen rahan liikkeeseenlaskusta ja lunastamisesta.	Tässä pykälässä tarkoitettuun sähköisen rahan liikkeeseenlaskijaan sovelletaan, mitä 7 §:n 3–6 momentissa säädetään maksupalvelun tarjoajasta *lukuun ottamatta* 19 a*,* 19 b*, 21 c ja 21 d §:ää.* Liikkeeseenlaskijaan sovelletaan lisäksi *21 a §:ää sähkörahayhteisön osakkeiden ja osuuksien hankintaa ja luovutusta koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, 21 b §:ää sähkörahayhteisön osakkeiden ja osuuksien hankintaa koskevasta rajoituksesta,* 10 §:n 2 momenttia kiellosta myöntää luottoa sähköisen rahan liikkeeseenlaskua vastaan vastaanotetuista varoista, 28 a §:ää sähköistä rahaa koskevien liiketapahtumien rekisteröinnistä ja 36 a §:ää sähköisen rahan liikkeeseenlaskusta ja lunastamisesta.
24 §	24 §
Asiamies	*Asiamies*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Maksulaitoksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle ne asiamiehen soveltamat sisäisen valvonnan menetelmät, joilla täytetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa ja sen nojalla säädetyt velvollisuudet.	Maksulaitoksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle ne asiamiehen soveltamat sisäisen valvonnan menetelmät, joilla täytetään *rahanpesuasetuksessa ja* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa ja *niiden* nojalla säädetyt velvollisuudet.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
39 §	(*kumotaan*)
Asiakkaiden tunteminen	
Maksulaitoksen on tunnettava asiakkaansa. Maksulaitoksen on tunnistettava asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja ja henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun, sekä lisäksi tarvittaessa todennettava näiden henkilöllisyys. Maksulaitos ei saa tarjota asiakkaalleen nimettömiä tilejä. Tässä	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
momentissa säädettyä velvollisuutta täytettäessä voidaan hyödyntää 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä. *Maksulaitoksella on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla ne voivat arvioida asiakkaista toiminnalleen aiheutuvia riskejä.* *Asiakkaan tuntemisessa on lisäksi voimassa, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa säädetään.* *Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisessa noudatettavista menettelytavoista ja 2 momentissa tarkoitetusta riskienhallinnasta.*	_____ *Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20* .

_____

10.

Laki

varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) 8 §:n 1 momentti ja

muutetaan 8 §:n otsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 §	8 §
Jäädyttämisilmoitusten käsittely ja jäädyttämispäätösten luettelointi	*Jäädyttämis**päätösten** luettelointi*
Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista jäädyttämisilmoituksista ja niiden käsittelystä säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa.	(*kumotaan 1 momentti*)
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

11.

Laki

päästökauppalain 69 ja 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan päästökauppalain (1270/2023) 69 §:n 3 momentti ja 90 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
69 §	69 §
Unionin rekisterin ylläpito	*Unionin rekisterin ylläpito*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Unionin rekisterin perustamisesta ja ylläpidosta, rekisterin keskusvalvojan ja kansallisten valvojien tehtävistä sekä rekisterin toiminnoista säädetään komission rekisteriasetuksessa. Rikostentorjuntaan sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen	Unionin rekisterin perustamisesta ja ylläpidosta, rekisterin keskusvalvojan ja kansallisten valvojien tehtävistä sekä rekisterin toiminnoista säädetään komission rekisteriasetuksessa. Rikostentorjuntaan sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ehkäisyyn unionin rekisterissä sovelletaan komission rekisteriasetusta ja *siinä viitattuja* rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen*, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta* annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 säännöksiä.	ehkäisyyn unionin rekisterissä sovelletaan komission rekisteriasetusta ja rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä *rahanpesun* tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston *asetusta (EU) 2024/1624*.
90 §	90 §
Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus	*Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksen mukaiselta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 7 luvun 1 §:n 4 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.	Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksen mukaiselta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 2 §:n 5* momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

12.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 454/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus	*Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus*
Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:	Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja paljastamista sekä mainitun lain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun luotettavuuden selvittämistä, ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä sekä tutkintaan saattamista;	13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa *(/)* tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja paljastamista*,* mainitun lain *32 §:ssä tarkoitettua tarkastusta, 57 ja 58 §:ssä* tarkoitetun luotettavuuden selvittämistä ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä, paljastamista ja selvittämistä sekä tutkintaan saattamista;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

13.

Laki

asianajajista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asianajajista annetun lain (496/1958) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 543/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 §	6 §
Asianajajayhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Asianajajayhdistyksen hallitus tekee Lupa- ja valvontavirastolle esityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) *8 luvun 10 §:ssä* tarkoitetun rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määräämisestä. Asianajaja on velvollinen antamaan hallitukselle tiedot, joita tätä valvontaa varten tarvitaan. Asianajajan on myös sallittava hallituksen määräämän henkilön suorittaa tarkastus hänen toimistossaan, jos hallitus katsoo sen valvontaa varten tarpeelliseksi, sekä tällöin esitettävä ne asiakirjat, joiden tutkimista tarkastuksen toimittaminen edellyttää. Hallituksen jäsen ja tarkastuksen toimittaja eivät saa oikeudettomasti ilmaista sellaista salassa pidettävää tietoa, jonka he valvontaa suorittaessaan ovat saaneet tietää.	Asianajajayhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Asianajajayhdistyksen hallitus tekee Lupa- ja valvontavirastolle esityksen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä *annetussa laissa (/)* tarkoitetun *hallinnollisen seuraamuksen* määräämisestä. Asianajaja on velvollinen antamaan hallitukselle tiedot, joita tätä valvontaa varten tarvitaan. Asianajajan on myös sallittava hallituksen määräämän henkilön suorittaa tarkastus hänen toimistossaan, jos hallitus katsoo sen valvontaa varten tarpeelliseksi, sekä tällöin esitettävä ne asiakirjat, joiden tutkimista tarkastuksen toimittaminen edellyttää. Hallituksen jäsen ja tarkastuksen toimittaja eivät saa oikeudettomasti ilmaista sellaista salassa pidettävää tietoa, jonka he valvontaa suorittaessaan ovat saaneet tietää.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	————

14.

Laki

panttilainauslaitoksista annetun lain 28 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan panttilainauslaitoksista annetun lain (1353/1992) 28 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on laissa 453/2017,

muutetaan 40 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 595/2025, ja

lisätään 40 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 595/2025, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
28 §	28 §
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Taloudelliselta arvoltaan merkittäviin pantteihin sovelletaan 1 momentista poiketen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017).	(*kumotaan 2 momentti*)
40 §	40 §
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos toimiluvan haltija laiminlyö, mitä sen velvollisuudeksi tässä laissa *tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa* säädetään taikka toimiluvan haltijan yhtiöjärjestyksessä määrätään, Lupa- ja valvontavirasto voi kehottaa toimiluvan haltijaa täyttämään velvollisuutensa määräajassa.	Jos toimiluvan haltija laiminlyö, mitä sen velvollisuudeksi tässä laissa säädetään taikka toimiluvan haltijan yhtiöjärjestyksessä määrätään, Lupa- ja valvontavirasto voi kehottaa toimiluvan haltijaa täyttämään velvollisuutensa määräajassa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään toimilupaluetteloon merkitään panttilainauslaitokselle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava luettelosta viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

16.

Laki

sijoitusrahastolain 10 ja 26 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sijoitusrahastolain (213/2019) 26 luvun 15 § ja
muutetaan 10 luvun 1 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 luku	10 luku
Sijoitusrahaston arvon laskeminen, liikkeeseenlasku ja lunastaminen	**Sijoitusrahaston arvon laskeminen, liikkeeseenlasku ja lunastaminen**
1 §	1 §
Rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku	*Rahasto-osuuksien liikkeeseenlasku*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Mitä 4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos 26 luvun 15 §:stä tai rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista (444/2017) johtuu muuta.	Mitä 4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista *(/)* johtuu muuta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
26 luku	26 luku
Salassapito- ja vahingonkorvausvelvollisuus sekä asiakkaan tunteminen	**Salassapito- ja vahingonkorvausvelvollisuus sekä asiakkaan tunteminen**
15 §	(*kumotaan*)
Asiakkaan tunteminen	
Rahastoyhtiön, rahasto-osuuden hoitajan ja säilytysyhteisön on tunnettava asiakkaansa. Rahastoyhtiön, rahasto-osuuden hoitajan ja säilytysyhteisön on lisäksi tunnistettava asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja ja henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun. Tässä momentissa säädettyä velvollisuutta täytettäessä voidaan hyödyntää 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä.	
Rahastoyhtiöllä, rahasto-osuuden hoitajalla ja säilytysyhteisöllä on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla ne voivat arvioida asiakkaista toiminnalleen aiheutuvia riskejä.	
Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.	
Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
asiakkaan tuntemisessa noudatettavista menettelytavoista ja 2 momentissa tarkoitetuista riskienhallintajärjestelmistä.	
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

18.

Laki

rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 12 kohdan f alakohta, sellaisena kuin se on laissa 410/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	1 luku
Yleiset säännökset	**Yleiset säännökset**
3 §	3 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12) *korvauskelpoisella talletuksella* muita talletuksia kuin:	12) *korvauskelpoisella talletuksella* muita talletuksia kuin:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
f) talletuksia, joiden omistajan henkilöllisyyttä ei voida selvittää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvun mukaisesti;	f) talletuksia, joiden omistajan henkilöllisyyttä ei voida *selvittää rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	*asetuksen (EU) 2024/1624 III luvun ja sen perusteella annettujen täytäntöönpanosäädösten* mukaisesti; — — — — — — — — — — — — — — — —
	_____ Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . _____

19.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 6 lukuun uusi 7–14 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 luku	6 luku
Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot	**Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot**
	7 §
	Edunsaajarekisteri
	Tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot sekä kaupparekisterilain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu yrityksen tai yhteisön ilmoitus siitä, ettei sillä ole edunsaajaa tai sitä ei pystytä tunnistamaan, merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin yhteydessä ylläpitämään tosiasiallisia edunsaajia koskevaan keskitettyyn rekisteriin, jäljempänä ***edunsaajarekisteri****.*

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

8 §

Toimivaltaisten viranomaisten, itsesääntelyelinten ja ilmoitusvelvollisten oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja

Seuraavilla viranomaistehtäviä suorittavilla tahoilla on oikeus saada kaikki edunsaajarekisterissä olevat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot:

1) keskusrikospoliisissa sijaitseva rahanpesun selvittelykeskus, Finanssivalvonta, Lupa- ja valvontavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, poliisi, Poliisihallitus, Tulli, Rajavartiolaitos, Ulosottolaitos, syyttäjä, Verohallinto, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos ja konkurssiasiamies;

2) asianajajayhdistys sen suorittaessa tässä laissa säädettyjä valvontatehtäviään;

3) veroviranomaiset;

4) viranomaiset, joille on osoitettu vastuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuissaneuvoston asetuksissa yksilöityjen unionin rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpanosta;

5) Euroopan syyttäjäviranomainen (EPPO);

6) Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF);

7) Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto (Europol) ja Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto (Eurojust), kun ne antavat operatiivista tukea jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tulee luovuttaa tiedot asianomaista oikeushenkilöä tai oikeudellista järjestelyä kuulematta.

Ilmoitusvelvollisille tulee myöntää oikea-aikainen pääsy edunsaajarekisterissä oleviin tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin niiden suorittaessa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä. Patentti- ja rekisterihallitus voi kieltäytyä edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisesta

kokonaan tai osittain ilmoitusvelvolliselle 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

9 §

Oikeutetun edun omaavien henkilöiden oikeus saada edunsaajarekisterin tietoja

Niille luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille ja viranomaisille, jotka voivat osoittaa rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja torjuntaan liittyvän oikeutetun edun, on luovutettava seuraavat edunsaajarekisterissä olevat oikeushenkilöä ja oikeushenkilön verrattavaa oikeudellista järjestelyä koskevat tiedot:

1) tosiasiallisen edunsaajan nimi;

2) tosiasiallisen edunsaajan syntymäkuukausi ja -vuosi;

3) tosiasiallisen edunsaajan asuinmaa ja kansalaisuus tai kansalaisuudet;

4) oikeushenkilöiden tosiasiallisten edunsaajien osalta hallussa olevan omistusosuuden luonne ja laajuus;

5) rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen express trustien tai samankaltaisten oikeudellisten järjestelyjen tosiasiallisten edunsaajien osalta omistusosuuden luonne.

Kaikilla 10 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä tai viranomaisilla tulee olla oikeus saada 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi aiemmat tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot oikeushenkilöstä tai oikeushenkilöön verrattavasta oikeudellisesta järjestelystä, myös edeltävien viiden vuoden aikana purettuja tai lakanneita oikeushenkilöitä tai oikeudellisia järjestelyitä koskevat tiedot, sekä kuvaukseen määräysvalta- tai omistusrakenteesta.

Edellä 1 momentissa säädetyt tiedot luovutetaan sähköisesti.

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot tulee luovuttaa pyynnön kohteena oleva oikeushenkilöä tai oikeushenkilöön verrattavaa oikeudellista järjestelyä kuulematta.

10 §

Oikeutetun edun omaavat henkilöt

Seuraavilla luonnollisilla henkilöillä, oikeushenkilöillä ja viranomaisilla katsotaan olevan oikeutettu etu saada 9 §:n 1 momentissa säädetyt tiedot:

1) henkilöt, jotka toimivat journalistisessa tarkoituksessa, raportointitarkoituksessa tai tiedotusvälineissä tapahtuvassa näitä vastaavassa tarkoituksessa ja jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

2) kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja tiedeyhteisö, jotka ovat yhteydessä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen tai torjuntaan;

3) luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka todennäköisesti suorittavat liiketoimia oikeushenkilön tai oikeudellisen järjestelyn kanssa ja jotka haluavat estää tällaisen liiketoimen ja rahanpesun taikka sen esirikosten tai terrorismin rahoittamisen välisen kytköksen;

4) yhteisöt, joihin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia vaatimuksia kolmansissa maissa, edellyttäen että ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä asiakkaan tai mahdollisen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien vaatimusten mukaisesti kyseisissä kolmansissa maissa;

5) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivat vastapuolet, edellyttäen että

ne voivat osoittaa, että niiden on tarpeen saada 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja oikeushenkilöstä tai oikeudellisesta järjestelystä, jotta ne voivat suorittaa kyseisten kolmansien maiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen mukaiset tehtävänsä konkreettisessa yksittäistapauksessa;

6*) tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 I osaston II ja III luvun täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset, viranomaiset, jotka vastaavat yhtiöiden rekisteröinnistä mainitun direktiivin 16 artiklassa tarkoitettuun rekisteriin, ja jäsenvaltioiden viranomaiset, jotka vastaavat osakeyhtiöiden yhtiömuodon muutosten, sulautumisten ja jakautumisten lainmukaisuuden valvonnasta direktiivin II osaston mukaisesti;*

7) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1060 tarkoitetusta ohjelmasta vastaavat viranomaiset, jotka jäsenvaltiot ovat nimenneet mainitun asetuksen 71 artiklan nojalla unionin rahastojen tuensaajien osalta;

8) viranomaiset, jotka panevat elpymis- ja palautumistukivälinettä täytäntöön tukivälineen tuensaajien osalta elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 mukaisesti;

9) jäsenvaltioiden viranomaiset julkisten hankintamenettelyjen yhteydessä niiden tarjoajien ja toimijoiden osalta, joiden kanssa

hankintasopimus tehdään julkisessa hankintamenettelyssä;

10) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tuotteiden tarjoajat, vain siinä määrin kuin tuotteita, jotka on kehitetty 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella tai jotka sisältävät kyseiset tiedot, tarjotaan ainoastaan asiakkaille, jotka ovat ilmoitusvelvollisia tai toimivaltaisia viranomaisia, edellyttäen että kyseiset tarjoajat voivat osoittaa tarpeen päästä mainitussa momentissa tarkoitettuihin tietoihin ilmoitusvelvollisen tai toimivaltaisen viranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen yhteydessä;

11) 1–10 kohdassa yksilöityjen ryhmien lisäksi muut henkilöt, jotka pystyvät osoittamaan, että niillä on oikeutettu etu rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja torjunnan tarkoituksissa tapauskohtaisesti.

Patentti- ja rekisterihallituksen on annettava komissiolle tiedoksi:

1) luettelo viranomaisista, joilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 6–8 kohdan nojalla;

2) luettelo viranomaisista tai viranomaisten ryhmistä, joilla on oikeus saada tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot 1 momentin 9 kohdan nojalla;

3) mahdolliset 1 momentin 11 kohdan mukaisesti määritetyt uudet henkilöt, joilla on todettu olevan oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista muutoksista tai lisäyksistä 2 momentissa tarkoitettuihin ryhmiin viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

11 §

Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus pitää kirjaa henkilöistä, joilla on oikeus saada

edunsaajarekisterin tietoja 10 §:n nojalla. Luovutuksensaajia koskevien tietojen luovuttamisesta tosiasiallisille edunsaajille säädetään tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee varmistaa, että edunsaajarekisteristä luovutetut tiedot eivät johda rekisteriin tutustuvan henkilön tunnistamiseen, jos henkilöt ovat 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilö. Näiden henkilöiden osalta Patentti- ja rekisterihallituksen on luovutettava ainoastaan tiedot edunsaajia koskeviin tietoihin tutustuneiden henkilöiden tehtävästä tai ammatista, kun tosiasiallinen edunsaaja esittää 1 momentissa tarkoitetun pyynnön.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulee pidättäytyä ilmaisemasta rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624 2 artiklan 1 kohdan 44 alakohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä vastaavien unionin toimivaltaisten viranomaisten kolmannessa maassa toimivan vastapuolen henkilöllisyyttä niin kauan kuin tämä on tarpeen kyseisen viranomaisen analyysien tai tutkimusten suojaamiseksi. Kolmannen maan viranomaisten, jotka pyytävät tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja 10 §:n nojalla, on ilmoitettava ajanjakso, jonka ne pyytävät Patentti- ja rekisterihallitusta pidättäytymään tietojen ilmaisemisesta ja joka saa olla enintään viisi vuotta, sekä kyseisen rajoituksen syyt ja miten tietojen antaminen vaarantaisi niiden analyysien ja tutkimusten tarkoituksen.

Edellä 3 momentissa säädettyyn ajanjaksoon voidaan myöntää pidennys ainoastaan kolmannen maan viranomaisen perustellusta pyynnöstä enintään yhdeksi vuodeksi, minkä jälkeen kyseisen viranomaisen on esitettävä uusi perusteltu pyyntö ajanjakson pidentämiseksi.

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

12 §

Menettely oikeutetun edun tarkistamiseksi ja vastavuoroiseksi tunnustamiseksi

*Patentti- ja rekisterihallitus tarkistaa 10 §:ssä tarkoitetun oikeutetun edun käyttämällä edunsaajarekisteristä tietoja pyytävältä, jäljempänä **hakija**, saatuja asiakirjoja ja tietoja sekä tarvittaessa mainitun pykälän 2 momentin nojalla käytettävissään olevia tietoja.*

Oikeutetun edun olemassaolon määrittämisessä on otettava huomioon hakijan:

1) tehtävä tai ammatti; ja

2) liityntä oikeushenkilöön tai oikeudellisiin järjestelyyn, jonka tietoja hakija pyytää.

Jos hakija on 10 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, oikeutettua etua määritettäessä ei tämän pykälän 2 momentista poiketen huomioida mainitun momentin 2 kohdassa tarkoitettuja seikkoja.

Jos tietojen luovutusta pyytää henkilö, jonka oikeutettu etu 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ryhmään kuulumisen perusteella on jo tarkistettu toisen jäsenvaltion keskitetyssä rekisterissä, tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetyn edellytyksen tarkistamiseen riittää toisen jäsenvaltion keskitetystä rekisteristä annettu todistus oikeutetusta edusta.

Hakijan henkilöllisyys on todennettava ennen tietojen luovutusta edunsaajarekisteristä.

Henkilöille, joiden oikeutettu etu on tarkistettu, tulee luovuttaa edunsaajarekisterin tiedot ilman, että heidän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja tarkistetaan uudestaan aina, kun he tarkastelevat rekisterin tietoja. Ellei ole

perusteltua syytä epäillä, että oikeutettua etua ei enää ole, todentaminen voidaan tehdä aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua hakemuksen hyväksymisestä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on varmistettava, että se tekee 1 momentissa tarkoitetun tarkistuksen ja antaa hakijalle päätöksen 12 työpäivän kuluessa. Jos hakemuksia esitetään poikkeuksellisesti suuri määrä lyhyessä ajassa, määräaikaa voidaan jatkaa 12 työpäivällä. Jos vastaanotettujen hakemusten määrä on jatketun määräajan päättymisen jälkeen edelleen suuri, määräaikaa voidaan jatkaa uudelleen 12 työpäivällä.

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoitettava komissiolle kaikista edellä tarkoitetuista määräajan jatkamisista hyvissä ajoin. Jos Patentti- ja rekisterihallitus päättää luovuttaa tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja, sen on annettava todistus hakemuksen hyväksymisestä kolmen vuoden ajaksi. Patentti- ja rekisterihallituksen on vastattava tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietojen luovutusta koskeviin saman henkilön myöhempiin hakemuksiin seitsemän työpäivän kuluessa.

13 §

Edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisen hylkääminen ja peruuttaminen

Patentti- ja rekisterihallitus voi hylätä tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovutusta koskevan hakemuksen ainoastaan seuraavista syistä:

1) hakija ei ole toimittanut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai asiakirjoja;

2) hakija ei ole osoittanut, että sillä on oikeutettu etu saada tosiasiallisia edunsaajia koskevia tietoja;

3) jos on aihetta epäillä, että tietoja ei käytetä niihin tarkoituksiin, joita varten niitä on pyydetty, tai että tietoja käytetään tarkoituksiin, jotka eivät liity rahanpesun, sen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	esirikosten tai terrorismin rahoittamisen estämiseen; *4) tietojen luovutus asettaisi tosiasiallisen edunsaajan alttiiksi suhteettomalle petoksen, sieppauksen, kiristyksen, kiskonnan, häirinnän, väkivallan tai uhkailun riskille tai jos tosiasiallinen edunsaaja on alaikäinen tai rajoitetusti oikeustoimikelpoinen;* *5) jos 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu toisen jäsenvaltion keskitetyn rekisterin antama todistus oikeutetusta edusta ei ulotu tarkoitukseen, jota varten tietoja pyydetään;* *6) jos hakija on kolmannessa maassa ja vastaaminen tietojen luovutusta koskevaan hakemukseen ei olisi tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten mukaista.* *Ennen hakemuksen hylkäämistä 1 momentin 1–3 tai 5 kohdassa tarkoitetusta syystä Patentti- ja rekisterihallitus voi pyytää hakijalta lisäselvitystä. Jos lisäselvitystä on pyydetty, Patentti- ja rekisterihallituksen vastauksen antamisen määräaikaa jatketaan seitsemällä työpäivällä.* *Patentti- ja rekisterihallituksen on dokumentoitava toimet, jotka se on toteuttanut hakemuksen arvioimiseksi ja lisätietojen saamiseksi 1 ja 2 momentin nojalla.* *Päätös tietojen luovuttamisesta voidaan peruuttaa, jos jokin 1 momentissa tarkoitetusta perusteesta tulee Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon sen jälkeen, kun pääsy tietoihin on jo myönnetty. Tietoihin pääsyyn oikeutettujen henkilöiden tulee ilmoittaa Patentti- ja rekisterihallitukselle kaikista muutoksista, jotka voivat johtaa oikeutetun edun lakkaamiseen.* *Patentti- ja rekisterihallitus julkistaa vuosittain tilaston niiden tapausten lukumääristä ja perusteista, joissa on luovutettu tieto 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa. Patentti- ja rekisterihallitus toimittaa tilaston vuosittain komissiolle.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	14 §
	Edunsaajia koskevien tietojen tarkistaminen ja Patentti- ja rekisterihallituksen tiedonsaantioikeus
	Patentti- ja rekisterihallituksen voi tarkistaa tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen toimittamisen yhteydessä tai sen jälkeen, että tiedot ovat riittäviä, tarkkoja ja ajantasaisia.
	Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus saada oikeushenkilöltä, rahanpesudirektiivin 3 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitetun express trustin omaisuudenhoitajalta ja samankaltaisessa oikeudellisessa järjestelyssä vastaavassa asemassa olevalta henkilöltä sekä niiden tosiasiallisilta edunsaajilta mitä tahansa tietoja, joita tarvitaan niiden tosiallisten edunsaajien tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen.
	Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja muiden viranomaisen rekistereistä siinä määrin kuin tällaiset tiedot ovat tarpeen sen tässä luvussa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 6 luvun 12 §:n 7 momentti tulee kuitenkin voimaan 10 päivänä marraskuuta 2026.
	———

20.

Laki

kaupparekisterilain 2 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti kaupparekisterilain (564/2023) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus	*Kaupparekisterin julkisuus ja tietojen luovutus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki*, *1 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun tosiasiallisen edunsaajan tietoja voidaan luovuttaa, jos luovutuksensaaja on tunnistettu ja luovutuksensaajalla on mainitun lain 1 luvun 1 §:n mukainen peruste tietojen käsittelylle tai viranomainen tarvitsee tietoja lakisääteisen tehtävänsä hoitamiseksi. Tietoja luovutettaessa noudatetaan muutoin mitä siitä 1 ja 2 momentissa säädetään.*	*Tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetu*ssa* lai*ssa* (444/2017), jäljempänä *rahanpesulaki*.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa päivään, jona kaupparekisterilain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan.
	————

21.

Laki

pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 3 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on laissa 863/2025, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 814/2022 ja 863/2025, väliaikaisesti uusi 11 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset	*Keskitettyä automatisoitua tilitietojärjestelmää käyttävät viranomaiset*
Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:	Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päästä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään 4 §:n mukaisesti luovutettaviin ja 6 §:n mukaisesti tallennettuihin tietoihin, jos se on välttämätöntä seuraavien tehtävien suorittamiseksi ja viranomaisella on muualla laissa säädetty oikeus saada edellä mainitut tiedot:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
10) Rajavartiolaitoksella rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä syyteharkintaan saattamiseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) mukaisesti.	10) Rajavartiolaitoksella rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen sekä syyteharkintaan saattamiseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) mukaisesti*;*
	11) Patentti- ja rekisterihallituksella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun 14 §:ssä tarkoitettujen tarkistusten tekemistä varten.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 3 §:n 11 kohta on voimassa päivään, jona pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta annettu laki (/) tulee voimaan.
	———

22.

Laki

rahapelilain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahapelilain (10/2026) 20 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
20 §	20 §
Pelaajien rekisteröinti ja henkilöllisyyden todentaminen	*Pelaajan rekisteröinti ja henkilöllisyyden todentaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017).	Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624 sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa *(/)*.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

23.

Laki

kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 12 c §:n 2 momentti, 7 luvun 15 §:n 2 momentti ja 16 § sekä 7 a luvun 16 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 12 c §:n 2 momentti ja 7 luvun 15 §:n 2 momentti laissa 449/2023, 7 luvun 16 § laissa 746/2010 ja 7 a luvun 16 §:n 1 momentti laissa 851/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 luku	6 luku
Kotimyynti ja etämyynti	**Kotimyynti ja etämyynti**
12 c §	12 c §
Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa	*Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista (444/2017) ei muuta johdu, 1 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun saatava on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Sopimusta tai maksamista koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.	Jos *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****, tai* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista *(/)* ei muuta johdu, 1 momentissa tarkoitetun elinkeinonharjoittajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun saatava on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Sopimusta tai maksamista koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
7 luku	7 luku
Kuluttajaluotot	**Kuluttajaluotot**
15 §	15 §
Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen	*Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.	Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi *rahanpesuasetuksessa sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
16 §	16 §
Velvollisuus säilyttää todentamista koskevat tiedot	*Velvollisuus säilyttää todentamista koskevat tiedot*
Jos rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä *ja selvittämisestä* annetusta laista ei muuta johdu, luotonantajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella luottoa hakeneen kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Luottosopimusta koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.	Jos *rahanpesuasetuksesta tai* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista ei muuta johdu, luotonantajan on säilytettävä tiedot, joiden perusteella luottoa hakeneen kuluttajan henkilöllisyys on todennettu, viiden vuoden ajan siitä, kun luotto on kokonaisuudessaan erääntynyt maksettavaksi. Luottosopimusta koskevan erimielisyyden synnyttyä todentamista koskevat tiedot on kuitenkin säilytettävä siihen saakka, kunnes asia on sovittu tai ratkaistu.
7 a luku	7 a luku
Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot	**Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot**
16 §	16 §
Luottohakemuksen hylkääminen	*Luottohakemuksen hylkääminen*
Jos luottohakemus hylätään, luottoa hakeneelle kuluttajalle on ilmoitettava viipymättä hylkäämisestä. Kuluttajalle on pyynnöstä ilmoitettava hylkäysperuste kirjallisesti, jollei hylkäys perustu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 26 §:ään.	Jos luottohakemus hylätään, luottoa hakeneelle kuluttajalle on ilmoitettava viipymättä hylkäämisestä. Kuluttajalle on pyynnöstä ilmoitettava hylkäysperuste kirjallisesti, jollei hylkäys perustu *rahanpesuasetuksen 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.

———

24.

Laki

luottotietolain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottotietolain (527/2007) 19 §:n 2 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 331/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
19 §	19 §
Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset	*Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 12 §:n 1 momentissa ja 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa käytettäviksi:	Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 12 §:n 1 momentissa ja 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja saa luovuttaa käytettäviksi:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
7) luotto- ja vakuutuslaitokselle henkilön velvoitteiden hoitokyvystä tämän pyynnöstä annettavan todistuksen tai suosituksen laadintaa varten sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille asiakkaan tuntemistoimia koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi;	7) luotto- ja vakuutuslaitokselle henkilön velvoitteiden hoitokyvystä tämän pyynnöstä annettavan todistuksen tai suosituksen laadintaa varten sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa *(/)* tarkoitetuille ilmoitusvelvollisille asiakkaan tuntemistoimia koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

25.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 416/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain soveltamisala	*Lain soveltamisala*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta: 1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu; — — — — — — — — — — — — — — —	Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta: 1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 65 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 66 §:ssä tarkoitettu rikemaksu*; — — — — — — — — — — — — — — —
	_____ *Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20* . _____

26.

Laki

raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain (1041/2025) 17 §:n 3 momentti, 23 §:n 3 momentti, 30 § ja 40 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
17 §	17 §
Kryptovarakäyttäjä	*Kryptovarakäyttäjä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, kryptovarakäyttäjällä tarkoitetaan myös henkilöä, jonka vastapuolena olevaa kauppiasta varten tai sen puolesta raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja toteuttaa raportoitavana vähittäismaksutapahtumana suoritettavan palvelun. Tällaista henkilöä käsitellään kryptovarakäyttäjänä kuitenkin vain, jos raportoivan kryptovarapalvelun tarjoajan on todennettava henkilön henkilöllisyys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) tai jonkin toisen lainkäyttöalueen vastaavan lainsäädännön mukaisesti.	Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, kryptovarakäyttäjällä tarkoitetaan myös henkilöä, jonka vastapuolena olevaa kauppiasta varten tai sen puolesta raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja toteuttaa raportoitavana vähittäismaksutapahtumana suoritettavan palvelun. Tällaista henkilöä käsitellään kryptovarakäyttäjänä kuitenkin vain, jos raportoivan kryptovarapalvelun tarjoajan on todennettava henkilön henkilöllisyys *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****,* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/)* tai jonkin toisen lainkäyttöalueen vastaavan lainsäädännön mukaisesti.
23 §	23 §
Kontrolloiva henkilö	*Kontrolloiva henkilö*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen* tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa *yhdenmukaisella tavalla*.	Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava *yhdenmukaisesti rahanpesuasetuksen ja* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa.
30 §	30 §
Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevat menettelyt	*Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevat menettelyt*
Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevilla menettelyillä tarkoitetaan raportoivaan kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä, joista säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa, tai vastaavia raportoivaan	*Asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevilla menettelyillä* tarkoitetaan raportoivaan kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä, joista säädetään *rahanpesuasetuksessa,* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa, tai vastaavia raportoivaan

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia vaatimuksia.	kryptovarapalvelun tarjoajaan sovellettavia vaatimuksia.
40 §	40 §
Yksikkökryptovarakäyttäjän kontrolloivan henkilön määrittämistä koskevat huolellisuusmenettelyt	*Yksikkökryptovarakäyttäjän kontrolloivan henkilön määrittämistä koskevat huolellisuusmenettelyt*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja voi kontrolloivia henkilöjä määrittäessään luottaa tietoihin, jotka on kerätty ja säilytetty noudattaen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa johdonmukaisia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä. Jos raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja ei ole velvoitettu noudattamaan kyseisiä menettelyjä, sen on sovellettava kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen olennaisilta osiltaan samankaltaisia menettelyjä.	Raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja voi kontrolloivia henkilöjä määrittäessään luottaa tietoihin, jotka on kerätty ja säilytetty noudattaen *rahanpesuasetuksen sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa johdonmukaisia asiakkaan tuntemisvelvoitetta koskevia menettelyjä. Jos raportoiva kryptovarapalvelun tarjoaja ei ole velvoitettu noudattamaan kyseisiä menettelyjä, sen on sovellettava kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen olennaisilta osiltaan samankaltaisia menettelyjä.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

27.

Laki

raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan raportoivien finanssilaitosten tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain (1042/2025) 4 §:n 6 momentti, 57 §:n 3 momentti, 65 § ja 95 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Sijoitusyksikkö	*Sijoitusyksikkö*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Pykälää on tulkittava tavalla, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) rahoituslaitoksen määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja.	Pykälää on tulkittava tavalla, joka vastaa *rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****,2 artiklan 1 kohdan 6 alakohdassa säädetyssä finanssilaitoksen* määritelmässä käytettyjä samanlaisia ilmaisuja.
57 §	57 §
Kontrolloiva henkilö	*Kontrolloiva henkilö*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava yhdenmukaisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen* tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa.	Kontrolloivan henkilön määritelmää on tulkittava yhdenmukaisesti *rahanpesuasetuksen ja* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/)* tosiasiallisen edunsaajan määritelmien kanssa.
65 §	65 §
Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevat menettelyt	*Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevat menettelyt*
Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevilla menettelyillä tarkoitetaan raportoivan finanssilaitoksen asiakasta koskevaa tutkimismenettelyä niiden rahanpesun estämistä koskevien vaatimusten mukaan, joista säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.	*Rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevilla menettelyillä* tarkoitetaan raportoivan finanssilaitoksen asiakasta koskevaa tutkimismenettelyä niiden rahanpesun estämistä koskevien vaatimusten mukaan, joista säädetään *rahanpesuasetuksessa, sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
95 §	95 §
Yksikön määrittäminen passiiviseksi ei-finanssiyksiköksi, jossa on yksi tai useampi raportoitava kontrolloiva henkilö	*Yksikön määrittäminen passiiviseksi ei-finanssiyksiköksi, jossa on yksi tai useampi raportoitavakontrolloiva henkilö*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Raportoivan finanssilaitoksen on määritettävä tilinhaltijan kontrolloivat henkilöt. Raportoiva finanssilaitos voi kontrolloivia henkilöitä määrittäessään käyttää tietoja, jotka on kerätty ja säilytetty rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevia menettelyjä noudattaen edellyttäen, että menettelyt ovat johdonmukaiset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa. Jos raportoiva finanssilaitos ei ole mainitun lain soveltamisalan piirissä, sen on noudatettava olennaisilta osin samankaltaisia menettelyjä kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen.	Raportoivan finanssilaitoksen on määritettävä tilinhaltijan kontrolloivat henkilöt. Raportoiva finanssilaitos voi kontrolloivia henkilöitä määrittäessään käyttää tietoja, jotka on kerätty ja säilytetty rahanpesun estämistä tai asiakastunnistusta koskevia menettelyjä noudattaen edellyttäen, että menettelyt ovat johdonmukaiset *rahanpesuasetuksen sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain kanssa. Jos raportoiva finanssilaitos ei ole mainitun lain soveltamisalan piirissä, sen on noudatettava olennaisilta osin samankaltaisia menettelyjä kontrolloivien henkilöiden määrittämiseen.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

28.

Laki

osakesäästötilistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan osakesäästötilistä annetun lain (680/2019) 9 § ja
muutetaan 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
9 §	(*kumotaan*)
Asiakkaan tunteminen	
Palveluntarjoajan on tunnettava asiakkaansa ja tunnistettava henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun. Palveluntarjoajalla on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla se voi arvioida asiakkaista toiminnalle aiheutuvia riskejä. Palveluntarjoajan on viipymättä ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta tai terrorismin rahoittamisen epäilystä siten kuin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 4 luvun 1 §:ssä säädetään. *Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa.*	
17 §	17 §
Valvonta ja hallinnolliset seuraamukset	*Valvonta ja hallinnolliset seuraamukset*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain rikkomisesta määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään mainitussa laissa.	Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/)* rikkomuksesta määrättävistä hallinnollisista seuraamuksista säädetään mainitussa laissa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.

_____

29.

Laki

vakuutussopimuslain 6 a ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutussopimuslain (543/1994) 6 a § ja 16 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 458/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
6 a §	6 a §
Tieto hylkäysperusteesta	*Tieto hylkäysperusteesta*
Jos vakuutusta ei myönnetä kuluttajalle tai kuluttajaan 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettavalle, vakuutusta hakeneelle on ilmoitettava hylkäysperuste, jollei hylkäys perustu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 4 luvun 5 §:ään. Peruste on ilmoitettava kirjallisesti. Hylkäysperusteen on oltava lain ja hyvän vakuutustavan mukainen.	Jos vakuutusta ei myönnetä kuluttajalle tai kuluttajaan 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettavalle, vakuutusta hakeneelle on ilmoitettava hylkäysperuste, jollei hylkäys perustu r*ahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****, 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan.* Peruste on ilmoitettava kirjallisesti. Hylkäysperusteen on oltava lain ja hyvän vakuutustavan mukainen.
16 §	16 §
Jatkuvan vahinkovakuutuksen irtisanominen	*Jatkuvan vahinkovakuutuksen irtisanominen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Vakuutuksenantajalla on oikeus irtisanoa jatkuva vahinkovakuutus päättyväksi vakuutuskauden lopussa. Irtisanomiselle on oltava hyvän vakuutustavan mukainen peruste. Irtisanomista koskeva ilmoitus on lähetettävä vakuutuksenottajalle viimeistään kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä. Ilmoituksessa on mainittava irtisanomisperuste, jollei irtisanominen perustu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 4 luvun 5 §:ään. Jos irtisanomista ei tehdä siten kuin tässä momentissa säädetään, irtisanominen on mitätön.	Vakuutuksenantajalla on oikeus irtisanoa jatkuva vahinkovakuutus päättyväksi vakuutuskauden lopussa. Irtisanomiselle on oltava hyvän vakuutustavan mukainen peruste. Irtisanomista koskeva ilmoitus on lähetettävä vakuutuksenottajalle viimeistään kuukautta ennen vakuutuskauden päättymistä. Ilmoituksessa on mainittava irtisanomisperuste, jollei irtisanominen perustu *rahanpesuasetuksen 71 artiklaan tai jos mainitun asetuksen 73 artiklassa säädettyä tietojen ilmaisemisen kieltoa sovelletaan.* Jos irtisanomista ei tehdä siten kuin tässä momentissa säädetään, irtisanominen on mitätön.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
.

_____

30.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 23 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 23 a §, sellaisena kuin se on laissa 1043/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

23 a §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tiedonantovelvollisuus

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten on Verohallinnon kehotuksesta tunnistetiedon, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä, asiakirjoista sekä muista tiedoista, joiden perusteella raportoivat finanssilaitokset ja raportoivat kryptovarapalvelun tarjoajat ovat suorittaneet edellä 17 a §:n 1 momentissa, 17 c sekä 17 g §:ssä tarkoitetut velvoitteet ja

23 a §

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tiedonantovelvollisuus

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 2 §:ssä* tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten on Verohallinnon kehotuksesta tunnistetiedon, pankkitilin numeron, tilitapahtuman tai muun vastaavan yksilöinnin perusteella annettava ja esitettävä tarkastettavaksi hallussaan olevat tiedot mekanismeista, menettelyistä, asiakirjoista sekä muista tiedoista, joiden perusteella raportoivat finanssilaitokset ja raportoivat kryptovarapalvelun tarjoajat ovat suorittaneet tämän lain 17 a §:n 1 momentissa *sekä* 17 c *ja* 17 g §:ssä tarkoitetut velvoitteet

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
huolellisuusmenettelyt raportoitavien tilien ja raportoitavien käyttäjien tunnistamisessa.	ja huolellisuusmenettelyt raportoitavien tilien ja raportoitavien käyttäjien tunnistamisessa.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

31.

Laki

fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan fossiilisen polttoaineen jakelun päätöskaupasta annetun lain (1066/2024) 32 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
32 §	32 §
Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus	*Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksessa tarkoitetulta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 7 luvun 1 §:n 4 momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.	Energiavirastolla on oikeus saada komission rekisteriasetuksessa tarkoitetulta tilinomistajalta ja tilille nimetyiltä edustajilta salassapitosäännösten estämättä ilman aiheetonta viivytystä sen pyytämät tiedot ja selvitykset, jotka ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 2 §:n 5* momentissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

32.

Laki

ulosottokaaren 3 luvun 72 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 72 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 340/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 luku	3 luku
Yleiset menettelysäännökset	**Yleiset menettelysäännökset**
72 §	72 §
Oma-aloitteinen tietojen antaminen	*Oma-aloitteinen tietojen antaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen, ja tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Epäilyttäviä liiketoimia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain	Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen, ja tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Epäilyttäviä liiketoimia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 90 §:ää*.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
(444/2017) 9 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään.	— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —	
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

33.

Laki

yritys- ja yhteisötietolain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 567/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
16 §	16 §
Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä	*Tietojen antaminen yritys- ja yhteisötunnus-rekisteristä*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, viranomaisella ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ilmoitusvelvollisella on saman lain *1 luvun* 1 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa oikeus saada Patentti- ja rekisterihallitukselta tieto edellä tarkoitetun viranomaisen tai ilmoitusvelvollisen tunnistamalle luonnolliselle henkilölle annetusta yritys- ja yhteisötunnuksesta. Maksun osalta noudatetaan 2 momentista poiketen*, mitä*	Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 2 momentissa säädetään, viranomaisella ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/)* 2 §:ssä tarkoitetulla ilmoitusvelvollisella on *mainitun* lain 1 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa oikeus saada Patentti- ja rekisterihallitukselta tieto edellä tarkoitetun viranomaisen tai ilmoitusvelvollisen tunnistamalle luonnolliselle henkilölle annetusta yritys- ja yhteisötunnuksesta. Maksun osalta noudatetaan 2 momentista poiketen Patentti- ja rekisterihallituksen

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992) *säädetään*.	suoritteista perittävistä maksuista *annettua lakia* (1032/1992).

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

34.

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 18 §:n 1 momentin 12 kohta sekä 20 §:n 8 ja 10 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 18 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 22/2018, 20 §:n 8 kohta laissa 1345/2018 ja 20 §:n 10 kohta laissa 275/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
18 §	18 §
Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen	*Verohallinnon oikeus tietojen oma-aloitteiseen antamiseen*
Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:	Verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12) Finanssivalvonnalle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verovalvonnassa havaittuja tietoja, joilla saattaa olla merkitystä niiden valvoessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen	12) Finanssivalvonnalle, Lupa- ja valvontavirastolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verovalvonnassa havaittuja tietoja, joilla saattaa olla merkitystä niiden valvoessa

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvussa säädettyjä velvoitteita asiakkaan tuntemisesta;	*rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1624, jäljempänä* ***rahanpesuasetus****, sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä *annetussa laissa (/)* säädettyjä *velvoitteiden noudattamista;*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
20 §	20 §
Tietojen antaminen eräille viranomaisille	*Tietojen antaminen eräille viranomaisille*
Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:	Verohallinto voi salassapitovelvollisuuden estämättä antaa pyynnöstä:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
8) Finanssivalvonnalle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden valvoessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvussa säädettyjä velvoitteita *asiakkaan tuntemisesta*;	8) Finanssivalvonnalle*, Lupa- ja valvontavirastolle* ja Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden valvoessa *rahanpesuasetuksessa sekä* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden noudattamista;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
10) Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen, jotka ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 6 luvun 4 §:n ja kaupparekisterilain (564/2023) 5 §:n perusteella rekisteröityjen tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmentamiseksi;	10) Patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisia verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen, jotka ovat välttämättömiä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *3 luvussa* ja kaupparekisterilain (564/2023) 5 §:n perusteella rekisteröityjen tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmentamiseksi;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

36.

Laki

eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain 2 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 2 b §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 408/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 b §	2 b §
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä oma-aloitteisesti toimitettava hallussaan olevat tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevat ulosottokaaren 3 luvun 66 §:ssä tarkoitetut tiedot ulosottomiehelle. Sivullisen ja viranomaisen velvollisuudesta antaa tietoja ulosottomiehelle säädetään ulosottokaaren 3 luvun 64–68 §:ssä.	Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain *(/) 2* §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä oma-aloitteisesti toimitettava hallussaan olevat tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä koskevat ulosottokaaren 3 luvun 66 §:ssä tarkoitetut tiedot ulosottomiehelle. Sivullisen ja viranomaisen velvollisuudesta antaa tietoja ulosottomiehelle säädetään ulosottokaaren 3 luvun 64–68 §:ssä.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

37.

Laki

kiinteistövälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 465/2017, uusi 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
9 §	9 §
Välitysliikerekisteriin merkittävät tiedot	*Välitysliikerekisteriin merkittävät tiedot*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Välitysliikerekisteriin merkitään välitysliikkeelle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	————

38.

Laki

perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain (411/2018) 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 727/2025, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
5 §	5 §
Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri	*Perintätoiminnan harjoittajien rekisteri*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Perintätoiminnan harjoittajien rekisteriin merkitään lisäksi perintätoiminnan harjoittajalle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 8 luvun nojalla määrätty hallinnollinen seuraamus sekä sellaiset kehotukset ja kiellot, joiden tehosteeksi on asetettu uhkasakko. Tällainen tieto on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kyseinen seuraamus on määrätty.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

40.

Laki

luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotonostajista ja luotonhallinnoijista annetun lain (161/2025) 22 §:n 1 momentin 6 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
22 §	22 §
Luotonhallinnointipalvelujen tarjoaminen toisessa ETA-valtiossa	*Luotonhallinnointipalvelujen tarjoaminen toisessa ETA-valtiossa*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Jos tämän lain mukaisesti toimiluvan saanut luotonhallinnoija aikoo tarjota luotonhallinnointipalveluja toisessa ETA-valtiossa, sen on ilmoitettava tästä Finanssivalvonnalle ja toimitettava sille seuraavat tiedot:	Jos tämän lain mukaisesti toimiluvan saanut luotonhallinnoija aikoo tarjota luotonhallinnointipalveluja toisessa ETA-valtiossa, sen on ilmoitettava tästä Finanssivalvonnalle ja toimitettava sille seuraavat tiedot:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
6) kuvaus menettelystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan lainsäädännön noudattamiseksi, jos niitä säännöksiä, joilla rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 on saatettu osaksi vastaanottavan valtion kansallista lainsäädäntöä, sovelletaan luotonhallinnoijiin;	6) kuvaus menettelystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn noudattamiseksi, jos *luotonhallinnoija on kyseisessä valtiossa rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1624 3 artiklassa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen;*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____

41.

Laki

rikosrekisterilain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 §:n 1 momentin 3 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 565/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Rikosrekisteristä voidaan 3 §:ssä tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa henkilöä koskeva tieto:	Rikosrekisteristä voidaan 3 §:ssä tai muussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa henkilöä koskeva tieto:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3 a) Lupa- ja valvontavirastolle rahanpesun ehkäisemiseksi annetun lainsäädännön mukaan ilmoitusvelvollisten yritysten vastuuhenkilöiden taustan selvittämiseksi;	3 a) *rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (/) 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuille valvojille rahanpesuntorjuntaviranomaista lukuun ottamatta mainitun lain 32 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisten ylemmän johdon ja tosiasiallisten edunsaajien tarkastusta varten sekä Lupa- ja valvontavirastolle mainitun lain 57 §:ssä säädetyn luotettavuuden arviointia varten;*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	_____